

Biblioteka Śląska

R.828

IV

Rekopisy

T.13

VELKOOBCHOD PAPÍREM — PAPIERGROSSHANDLUNG

KRIEGER & KRIEGER

MOR. OSTRAVA & MÄHR.-OSTRAU

Masarykovo nám. 34

Třída 28. října 42 a

Československá ul.
(Palác Fénix)

Ul. 1. Máje 21.

TELEFON 30.64

Masarykplatz 34

Straße d. 28. Okt. 42 a

Str. d. böhm. Brüder
(Phoenix-Palais)

1. Maigasse 21.

TELEFON 30.64

Tom XIII

1. MIŻ-MISZYN Mamert: II-gi Zjazd Polaków z Zagranicy. Warszawa 1934. Wydawnictwo Rady Organizacyjnej Polaków z Zagranicy. ss.24, tab.1. s.27
2. ODEZWA! Wszystki członkom PSPR, funkcjonariuszom i całej polskiej klasie robotniczej w Czechosłowacji do wiadomości! ... (Podpis) Augustyn Łukosz zastępca przewodniczącego Polskiej Soc.Partji Robotniczej w CSR. Cz.Cieszyn, 15 sierpnia 1934. Nakładem własnym - Kutzer i sp., Ces.Tesin. /Ulotka/
3. ODEZWA II. Do wszystkich członków PSPR i całej polskiej klasy pracującej na Śląsku CSR. ... Łąki, dnia 30 sierpnia 1934. (Podpis) Augustyn Łukosz zastępca przewodniczącego Polskiej Soc.Partji Robotniczej w C.S.R. Nakładem własnym - Kutzer i sp.Ces. Tesin.
4. WOJNAR Wiesław: Prawda o Cierlicku, gdzie Żwirko i Wigura startowali do wieczności. Czeski Cieszyn 1934. Przedruk z Prawą Ludu. Nakładem Stronnictwa Ludowego w Czechosłowacji. Drukiem Kutzera i Spółki w Czeskim Cieszynie. ss.85.
5. BIULETYN Polityczny. Pod redakcją posłanki Ludwiki Wolskiej. Wydział Wychowania Polityczno-Obywatelskiego. Warszawa
N° 1 (kwiecień 1934)
N° 7 15 VIII 1934 r.

TOM XIII - FOTOGRAFIE

1. Jubileusz polskiej straży pożarnej w Trzanowicach s.19
2. Z wycieczki Polaków z Jabłonkowa do Częstochowy s.29
3. Dożynki w Szumbarku i w Nawsiu p.Jabłonkowem s.108
4. Miejsce katastrofy w Cierlicku s.158
5. Banderja Polska w Gdyni w czasie II Zjazdu Polaków z Zagranicy s.160
6. Posłanka Ludwika Wolska w towarzystwie L.Malhomme i Synowieckiego rozmawia z działaczami polskimi w Gródku. s.161
7. Drużyny harcerskie we Frysztacie s.183
8. Z festynu Ochotniczej Straży Pożarnej w Mostach p.Jabłonkowem 19 VIII 34. s.185
9. Kurs instruktorski harcerek w Oldrzychowicach s.190
10. Jubileuszowy festyn "Beskidu śląskiego" na Kozubowej 30 IX 1934 r. s.196-197.

Rekopisy

R 828

IV

II. • V 15.00 hod.

DVOJS PŘEŽÍ PÁNSKÁ JÍZDA

Dráha 2.400 m.

Cena: fy 4711,
Mor. Ostrava.

Pro 3leté a starší koně všech zemí. Základ 20.000.— Kč, za každých dalších 20.000.— Kč 20 m přídavku. Koně, které méně než 20.000.— Kč vyhrály 20 m, koně, které méně než 10.000.— Kč 40 m, koně, které méně než 5.000.— Kč 100 m a koně, které méně než 1.000.— Kč 140 m povoleno. 3letým 60, 4letým 20 m povoleno. Plné gumy 30 m povoleno. Jezdci, kteří doposud nevyhráli 50 m povoleno. Zápisné Kč 20.—, startovné Kč 80.—.

1. **GARBO**: 3letý mor. hň. val. Leu z Irmy. Stáj Lužice (žlutá).
SUNNE-FLOWER: 3letá ryz. kl. Leu z Lišky.
Stáj Babice (žlutá-červená) 2.120 m
2. **MARITANA**: 3letá hň. kl. Leu z Schneewitchen.
Stáj Žerotín (bílá-zelená).
TRECENTO: 9letý ryz. hř. Monte-Christo z Duocento. Stáj Vídeň (bílá-zelená) 2.300 m
3. **DARLING**: 4letý ryz. hř. Leu z Unverhoft. Stáj Prostějov (bílá).
DIONISIA: starší hň. kl. Nero z Antoinette. Stáj Prostějov (bílá) 2.340 m
4. **ADUT-STAMBUL**: starší hň. val. Adut z Rose v. Stambul. Stáj Bratislava (červená-modrá-bílá).
MINDIG: starší hň. val. Tenore z Minsci. Stáj Bratislava (červená-modrá-bílá) 2.390 m
5. **DATEL**: starší tm. hň. hř. Nero ze Sattelbacherin.
Stáj Olomouc (modrá-bílá)
DILOW: starší hň. hř. Stalliebling ze Sylvie. Stáj Olomouc (modrá-bílá) 2.400 m
6. **BERGGEIST**: 7letý tm. hň. hř. Thee-Zoo z Lisbette. Stáj Pecikov (bílá-červená).
FRITZI: starší hň. kl. Freund-Frit ze Sylvie. Stáj Nový Svět (bílá-červená) 2.420 m

2828 IV / T. XIII

I. • V 14.30 hod.

AMATÉRSKÁ PÁNSKÁ JÍZDA

JEDNOSPŘEŽÍ

H A N D I C A P

Dráha 2.000 m.

Cena: Ing. Ferry Trammer,
vinárna,
Mor. Ostrava.

Pro 3leté a starší koně. Základ 1' 40". Za každou lepší vteřinu 10 m přidavek. Pro jezdce, kteří doposud vůbec nezvítězili. Zápisné Kč 20.—, startovné Kč 30.—.

1. **MINDIG**: 10letý hň. val. Tenore z Minsci. Stáj Bratislava (bílá blůza, modrá šerpa, červená čepice) 2.000 m
2. **MILÁČEK**: starší tm. hň. hř. Präpotent z Quebecku W. Stáj Olomouc (bílá-modrá) . . . 2.000 m
3. **DIONISA**: starší hň. kl. Nero z Antoinette. Stáj Prostějov (bílá-zelená) 2.000 m
4. **FRITZI**: starší hň. kl. Freund-Fritz ze Silvie. Stáj Nový Svět (půl modrá-půl bílá) 2.000 m
5. **FANTOM**: starší hň. hř. Allein z Fantazia. Stáj Prostějov 2.000 m
6. **DARIUS**: 7letý tm. hň. hř. Thee-Zoo z Dorette. Stáj Budapešť (bílá-červená) 2.000 m
7. **BERGGEIST**: 7letý tm. hň. hř. Thee-Zoo z Lisbett. Stáj Pečikov (bílá-zelená) 2.000 m
8. **ADUT-STAMBUL**: st. hň. val. Aduť z Rose v. Stambul. Stáj Bratisl. (červená-modrá-bílá) 2.000 m
9. **DATEL**: starší tm. hň. hř. Nero ze Satelbacherin. Stáj Olomouc (bílá blůza, modrá šerpa, červená čepice) 2.000 m
10. **TRECENTO**: 9letý ryz. hř. Monte-Christo z Duocento. Stáj Vídeň (žlutá-červená, černá čepice) 2.100 m
11. **DILOW**: starší hň. hř. Stalliebling ze Sylvie. Stáj Olomouc (modrá-bílá) 2.100 m
12. **TARABOS**: starší hň. hř. Ispán-Gyön ze Gywirag. Stáj Bolelouc (zelená) 2.200 m

III. • V 15.30 hod. • VI

ROVINOVÁ JÍZDA AMATÉRŮ NA 1.400 m

Dráha 1.400 m.

Čestná cena: Palace-Hotel
M. Ostrava.

Pro všechny koně s vyloučením plnokrevníků, bez vyrovnání vah. Čestné ceny. Zápisné 20.— Kč, startovné 30.— Kč.

1. **DOLA:** starší hň. kl. Majitel koně: Družstvo jízдарny, jezdec Vorel Oldř. (žlutá-červená) 1.400 m

2. **OREB:** starší ryzák. Majitel koně: Družstvo jízдарny, jezdec Kotásek Ant. (zelená, čepice černá) 1.400 m

3. **FERKO:** starší bělouš. Majitel pí. Žáčková, jezdec Žáček Karel (červeno-bílá) 1.400 m

4. **TRAFOY:** starší ryzák. Majitel pol. konsul Malhomme, jezdec Gattermayer Jul. (modrá, červená čepice) 1.400 m

5. **POLDI:** starší hň. kl. Stáj Olomouc (půl modrá, půl bílá) 1.400 m

R. 828 IV / T. x III

IV. • V 16.00 hod.

JEDNOSPŘEŽNÍ PÁNSKÁ JÍZDA

Dráha 2.000 m.

Cena: Evžen Hechter, zasilatel,
Mor. Ostrava, Lelkova ul. 2.

Pro 3leté a starší koně československé, které však ne více než Kč 20.000.— vyhrály. Za každých Kč 2.000.— 20 m přídavku. 3letým 60 m, 4letým 20 m povoleno. Koně, které dosud nevyhrály 100 m povoleno. Koně, které méně než 1.000.— Kč vyhrály 60 m povoleno. Maximální přídavek 80 m. Zápisné 10.— Kč, startovné 40.— Kč.

1. **GARBO:** 3letý mor. hň. val. Leu z Irmý. Stáj
Lužice (žlutá) 1.780 m
2. **ALTO:** 3letá hň. kl. Stáj Gajda, Mor. Ostrava
(bílá-modrá) 1.780 m
3. **DARLING:** 4letý ryz. hř. Leu z Unverhoft. Stáj
Prostějov (bílá-zelená) 1.820 m
4. **BARONESSE:** starší hň. kl. Präpotent z Kom-
tesse. Stáj Žerotín (bílá, modrá blůza a
čepice) 1.840 m
5. **SUN-FLOWER:** 3letá ryz. kl. Leu z Lišky. Stáj
Babice (žlutá-červená) 1.880 m
6. **MARITANA:** 3letá hň. kl. Leu z Schneewitchen.
Stáj Žerotín (žlutá, červená blůza, červená
čepice) 1.880 m
7. **DATEL:** starší tm. hň. hř. Nero ze Sattelbacher-
rin. Stáj Olomouc (bílá blůza, modrá šerpa,
červená čepice) 2.060 m
8. **BERGGEIST:** 7letý tm. hň. hř. Thee-Zoo z Lis-
bett. Stáj Pečikov (bílá-zelená) 2.060 m
9. **ADUT-STAMBUL:** starší hň. val. Adut z Rose v.
Stambul. Stáj Bratisl. (červená-modrá-bílá) 2.080 m
10. **DARIUS:** 7letý tm. hň. hř. Thee-Zoo z Dorette.
Stáj Budapešť (bílá-červená) 2.080 m

V. • V 16. 30 hod.

PÁNSKÁ JÍZDA PROUTĚNÉ PŘEKÁŽKY

Dráha asi 2.400 m.

Cena: fy Aso, Olomouc

Pro 3leté a starší koně. Polokrevníci bez vyrovnání vah. Plnokrevníci: 3leté 61½ kg, 4leté 70 kg, 5leté 73½ kg, 6leté a starší 74 kg. Vítězi v r. 1934 21½ kg více. Dáma 3 kg povoleno. Peněžitě ceny a čestná cena jezdcí vítězného koně. Zápisné 20.— Kč, startovné 30.— Kč.

1. **JIRÍK**: 6letý pl. ryz. hřebec (Simson-Bellona), bílá blůza, modrá šerpa, červená čepice. Stáj Bratislava — jezdec majitel: 74 kg.
 2. **BUBI**: st. pl. ryz. hřebec, červená šerpa, 74 kg. Stáj Olomouc, jezdec pon., v. sal. J. Beran.
 3. **SI-SI (JIRINA)**: 5let. pl. kl. (Simson-Bellona), černo-bílá šerpa, 76 kg. Stáj: kpt. Šťastný — jezdec majitel.
 4. **KLUČINA**: st. ryz. Majitel Družstvo jízárny, jezdec Ant. Kotásek (zelená - černá čep.).
 5. **FERKO**: starší bělouš. Majitel pí. Žáčková, jezdec p. Foryš (modrá).
 6. **ZORKA**: starší ryz. Majitel Kabátek sen., jezdec ing. Kabátek jun. (fialová).
 7. **BALTA**: starší ryz. Jezdec Havránek Vlad., majitel Rosenzweig (červená).
-

VI. • V 17.00 hod.

JEDNOSPŘEŽNÍ PÁNSKÁ JÍZDA

ZAHAJOVACÍ DOSTIHY CENY MĚSTA M. OSTRAVY

Dráha 2.000 m.

Pro 4leté a starší koně. Základ 20.000.— Kč. Za každých dalších 20.000.— Kč 20 m přídavku. Kone, které méně než 20.000.— Kč vyhrály, 20 m povoleno. Zápisné 10.— Kč, startovné 40.— Kč.

1. **DARIUS:** 7letý tm. hň. hř. Thee-Zoo z Dorette.
Stáj Budapešť (bílá-červená) 1.980 m
2. **MINDIG:** 10letý hň. val. Tenore z Minsci. Stáj
Bratislava (bílá blůza, modrá šerpa, červená
čepice) 2.000 m
3. **TRECENTO:** 9letý ryz. hř. Monte-Christo z Dou-
cento. Stáj Vídeň (žlutá-červ., černá čep.) 2.000 m
4. **MILÁČEK:** starší tm. hň. hř. Präpotent z Que-
becku W. (bílá-modrá). Stáj Olomouc . . . 2.040 m
5. **DILOW:** starší hň. hř. Stalliebling ze Sylvie. Stáj
Olomouc (modrá-bílá) 2.040 m
6. **DIONISIA:** starší hň. kl. Nero z Antoinette. Stáj
Prostějov (bílá-zelená) 2.040 m
7. **FRITZI:** starší hň. kl. Freund-Fritz ze Silvie. Stáj
Nový Svět (půl bílá-půl modrá) 2.080 m
8. **TARABOS:** starší hň. hř. Ispán-Gyön ze Gywi-
rag. Stáj Bolelouc (zelená) 2.120 m

R 828 IV / T. XIII

**Spolek pro chov a dostihy klusáckých
a jezdeckých koní v Olomouci
za spoluúčinkování Družstva
jízdárny v Moravské Ostravě**

Změna programu vyhražena

P R O G R A M

velkých mezinárodních klusáckých

a jezdeckých dostihů

pod protektorátem městské
rady města Moravské Ostravy
ve dnech

28., 30. září a 7. října 1934

v Mor. Ostravě-Vítkovicích

Upozornění: Pořadatelstvo neručí v žádném případě
za úrazy soutěžících neb obecenstva.
Prosíme, aby pokynů pořadatelstva
bylo bezpodmínečně uposlechnuto

Změny a výsledky oznamujeme rozhlasem

R 828 IV / T. XIII

Velké mezinárodní klusácké a jezdecké dostihy

pod protektorátem městské rady města Moravské Ostravy ve dnech 28., 30. září a 7. října 1934

ČESTNÉ PŘEDSEDNICTVO

Vládní rada *Bača Emil*, policejní ředitel v Mor. Ostravě.
Poslanec *Bečák Jaroslav*, statkář, Velký Týnec.
Ministr národní obrany a poslanec *Bradáč*, Praha, parlament.
Bohumil Brázda, továrník, Val. Meziříčí.
Drápal Břetislav, továrník, Olomouc.
Federer Oskar, generální ředitel železáren, Vítkovice.
Brigádní generál m. s. *Hanák*, Olomouc.
Havlíček Jan, předseda Selské jízdy, Lhotka u Hlučína.
Ministr zemědělství a poslanec *dr. Hodža Milan*, Praha, parlament.
Brigádní generál *Ingr Sergěj*, Místek.
Divisní generál *Kadlec*, velitel 7. pěší divise, Olomouc.
Lüftschütz Adolf, továrník, Mor. Ostrava.
Lička Boh., tajemník ústřed. ředitele Vítkovických dolů, M. Ostrava.
Dr. h. c. inž. *Modr Emil*, ředitel Baňské a hutní spol., Mor. Ostrava.
Mosík Rudolf, velkopřumyslník, Konice.
Brig. generál *Novák Zdeněk*, velitel 8. pol. děl. brig., Hranice.
Praksmarer Rolf, velkopřumyslník, Frýdek.
Poslanec *Prokeš Jan*, starosta města Mor. Ostravy.
Redlich Oto, velkopřumyslník, Kojetín.
Dr. *Rozkošný N.*, předseda ústředního sboru zemědělské rady, Brno.
Inž. *Ryšavý N.*, ředitel továrny na čokoládu a cukrovinky Zora, Olomouc.
JUDr. *Sedláček*, advokát, Olomouc.
Sobek-Skal, velkostatkář, Štáblovice.
Dr. *Jiří Starhemberg*, velkostatkář, Rychvald.
Dr. *Ota Stolberg-Stolberg*, velkostatkář, Paskov.
Vrch. rada *Studnář Fr.*, okres. hejtman, Mor. Ostrava.
Dr. mont. h. c. inž. *Šebela Eduard*, ústřed. řed. Vítkovických kame-nouhelných dolů, Mor. Ostrava.
Poslanec *Špaček Jaromír*, vrchní právní rada, Slezská Ostrava.
Inž. *Weger N.*, sekční šéf minister. zemědělství, Praha.

ČESTNÝ VÝBOR

Ander Josef, majitel firmy ASO, Olomouc,
Vrchní odborový rada *Barbar*, Praha, ministerstvo zemědělství,
Číž Alois, řed. fy Rolný, tov. na oděv v Prostějově, Mor. Ostrava,
Jos. Čížinský, ředitel Vítkovického hor. a hut. těžířstva, Vítkovice,
František Dočkal, vrchní řed. Mor.-Ostravské spořit., M. Ostrava,
Inž. *Frant. Fähnrich*, vrch. hutní inspektor, Vítkovice,
inž. *Viktor Fiala*, místoředitel Mor.-Ostr. míst. drah, Mor. Ostrava,
inž. *Karel Frič*, ředitel měst. stav. úřadu, Mor. Ostrava,
inž. dr. *Jaroslav Frič*, báň. inspektor a závodní, Petřkovice,
Gajda N., povoznictví, Mor. Ostrava,
Jan Geisler, průmyslník, Moravská Ostrava,
inž. *Vojt. Houdek*, vrch. ředitel Mor.-slez. elektráren, M. Ostrava,
inž. *Theofil Hepner*, hutní inspektor železáren, Třinec,
Otmar Jurnečka, ředitel Legiobanky, Moravská Ostrava,
inž. *Hynek Kožnar*, ředitel Č. M.-Kolben, Moravská Ostrava,
inž. *Vlad. Kořínek*, místořed. Karlovy huti, Lískovec,
Jaroslav Kroutil, továrník, Mar. Hory,
inž. *Ferd. Lucek*, tech. ředitel železáren, Vítkovice,
inž. *Čeněk Mačák*, ředitel drátovny Báň. a hut. spol., Bohumín,
inž. *Ervín Malík*, místořed. dusíkáren, Mar. Hory,
inž. dr. *Ladislav Moc*, ředitel železáren, Vítkovice,
JUDr. *Frant. Mruzek*, advokát, místostarosta města, Mor. Ostrava,
inž. *Otak. Pavlousek*, stav. inž. Báň. a hut. spol., M. Ostrava,
Václav Peška, ředitel Čes. průmyslové banky, Mor. Ostrava,
Jaromír Pinkas, starosta města, Slezská Ostrava,
JUDr. *Jindřich Richter*, advokát, Moravská Ostrava,
Jaroslav Rosík, ředitel Řez.-uzen. banky, Moravská Ostrava,
Jan Ručka, továrník, Moravská Ostrava,
inž. *Stanislav Srna*, stavitel, Moravská Ostrava,
Richard Svaček, ředitel firmy Jul. Rütgers, Moravská Ostrava,
Otta Špaček, stavitel, Slezská Ostrava,
inž. *Oldřich Špaček*, podnikatelství staveb, Moravská Ostrava,
inž. *František Štiller*, ředitel dolů Sev. dráhy, Mor. Ostrava,
inž. *Šimon Šrámek*, báňský inspektor Sev. dráhy, Mor. Ostrava,
Jos. Šrámek, zem. president m. sl., Moravská Ostrava,
inž. *Tichota*, ministerstvo zemědělství, Praha,
MUDr. *Jindř. Urbánek*, ředitel závodní nemocnice, Vítkovice,
inž. *Jan Venclík*, ředitel mostárny, Lískovec,
inž. *Václav Viktora*, ředitel dusíkáren, Mar. Hory,
inž. *V. J. Vojáček*, podnikatel staveb, Moravská Ostrava,
Jos. Vojáček, ředitel továrny »Lux«, Moravská Ostrava,
JUDr. *Josef Vondráček*, advokát, Mor. Ostrava,
MUDr. *Frant. Vysloužil*, odborný lékař, Moravská Ostrava,
inž. *Ant. Winkler*, vrch. stav. insp. Vítkovických dolů, M. Ostrava,
JUDr. *Zikm. Witt*, advokát a senátor, Mor. Ostrava,
Karel Zbudil, ředitel Živnobanky, Mor. Ostrava,
Otakar Zeidler, ředitel Národní banky, Mor. Ostrava.

D O S T I H O V Á S P R Á V A

PŘEDSEDA:

Sklenář František, statkář, Bukovany.

MÍSTOPŘEDSEDOVÉ:

1. *Rudolf Ang*, statkář, Olomouc.
2. *Redlich Otto*, velkopřumyslník, Kojetín.

HANDICAPER:

Herrlich Adolf, Šternberk.

TAJEMNÍK:

Gemrot D., Olomouc.

ČLENOVÉ:

Blabla Rajmund, velkoobchodník uhlím, Moravská Ostrava,
Dokoupil Ladislav, ředitel Olomouc,
MUDr. *Dudek Josef*, zvěrolékař, Vrbátky,
Inž. *N. Dušek*, Tlumačov,
MUDr. *Galia N.*, veterinární rada, Zábřeh na Moravě,
Gattermayer N., velkouzenář, Moravská Ostrava,
Grumlik N., major dělostřelectva, Olomouc,
Hanák N., generál m. s., Olomouc,
MUDr. *Hora Aug.*, městský zvěrolékař, Moravská Ostrava,
Dr. *Jaroš N.*, rada ústředního sboru, Brno,
MUDr. *Klein Leopold*, majitel sanatoria, Moravská Ostrava,
Inž. *František Kojecký*, velkostatkář, Olomouc,
Kolář František, major dělostřeleckého pluku 107, Olomouc,
Lička Boh., tajemník ústředního řed. Vítkovických kamenouhelných
dolů, Mor. Ostrava,
Macourek Václav, podplukovník v. v., Mor. Ostrava,
Pazourek Otmar, stavitel, Mor. Ostrava,
Neuman J., rada státního ústředního hřebčince, Tlumačov,
Inž. *Novák Josef*, náčelník moravskoslezského obvodu sokolského je-
zdeckva. Mor. Ostrava,
Pistorius N., štábní kapitán jezdec. pluku 2. Sibiřského, Olomouc,
Sedláček N., major v. v., Olomouc,
Silbermann Jindřich, továrník, Moravská Ostrava,
Spitz Viktor, generální zástupce, Olomouc,
Dr. *Stencl N.*, vrchní rada ústředního sboru, Brno,
Šlesinger Oskar, generální zástupce, Radvanice,
MUDr. *Šimeček Josef*, primář závodní nemocnice, Vítkovice,
MUDr. *Ulč J.*, veterinární rada, Tlumačov,

Inž. *Veth Oswald*, stavební městský rada, Sternberg,
Dr. inž. *Vlach Jiří*, tajemník Ředitelské konference, Mor. Ostrava,
Zdražil František, statkář, Holice u Olomouce,
MUDr. *Zoubek Dominik*, státní zvěrolékař, Moravská Ostrava,
Žáček Karel, zubní technik, Moravská Ostrava,
Uher J., nadporučík jezdeckého pluku 2. Sibiřského, Olomouc.

SOUDCOVÉ ČASOMĚRNÍ:

Inž. *Dušek J.*, dr. *Jaroš N.*, rada ústředního sboru, *Uher J.*, nadp. jezd. pl. 2. Sibiřského. MUDr. *Ulč N.*, veter. rada, *Žáček Karel* zubní technik.

SOUDCOVÉ U CÍLE:

MUDr. *Galia N.*, veter. rada, *Grumlík N.*, major dělostřel., *Lička Boh.*, tajemník ústř. ředitele Vítkovických kamenouhelných dolů, *Kolář František*, major děl. pl. 107, *Sedláček N.*, major v. v.

HLAVNÍ STARTÉR PRO KLUSÁCKÉ DOSTIHY:

Šťastný Pavel

HLAVNÍ STARTÉR CVALOVÝCH DOSTIHŮ:

Dokoupil Lad., řed., *Pistorius N.*, škpt. jezd. pl. 2.

SOUDCOVÉ JÍZDY:

Předseda *Hanák N.*, generál m. s., *Grumlík N.*, major dělostřel., *Kolář František*, major děl. pl. 107, *Pistorius N.*, škpt. jezd. pl. 2. Sibiřského, *Sedláček N.*, major v. v.

SOUDCOVÉ NA TRATI:

Spitz Viktor, generál zástupce, inž. *Veth Oswald*, městský stavitel.

DOZOR NA TRATI:

Blabla Rajmund, velkoobchodník uhlím, *Macowrek Václ.*, pplk. v. v., dr. inž. *Vlach Jiří*, tajemník Ředitelské konference.

LÉKAŘI PŘI ZÁVODECH:

MUDr. *Šimeček Jos.*, primář závodní nemocnice, Vítkovice, MUDr. *Klein Leopold*, majitel sanatoria, Moravská Ostrava.

ZVĚROLÉKAŘI PŘI ZÁVODECH:

MUDr. *Hora Augustin*, městský zvěrolékař, Mor. Ostrava, MUDr. *Zoubek Dominik*, státní zvěrolékař, Mar. Hory.

TOTALISAČNÍ SPRÁVA:

Evžen Hechter, zasilatel, Moravská Ostrava.

Uhlí **Koks**

dodává vagonem, ha povozy a koše
za nejmírnější ceny v nejlepší jakosti

Rajmund Blabla

Slez. Ostrava, Záměstí čís. 3111. Tel. 32.65

OBJEDNÁVKY VYŘIZUJI RYCHLE A CO NEJPEČLIVĚJI.

BRATŘI ŠPAČKOVÉ

stavitel a úř. opráv.

civ. inženýr stavební

ve Slezské Ostravě

Provádí veškeré

práce stavitelské

a inženýrské.

TELEFON 23.85

Banka československých legií

fil. Mor. Ostrava

provádí veškeré bankovní transakce

Akciový kapitál Kč 70,000.000.—. Reservy Kč 600,000.000.—

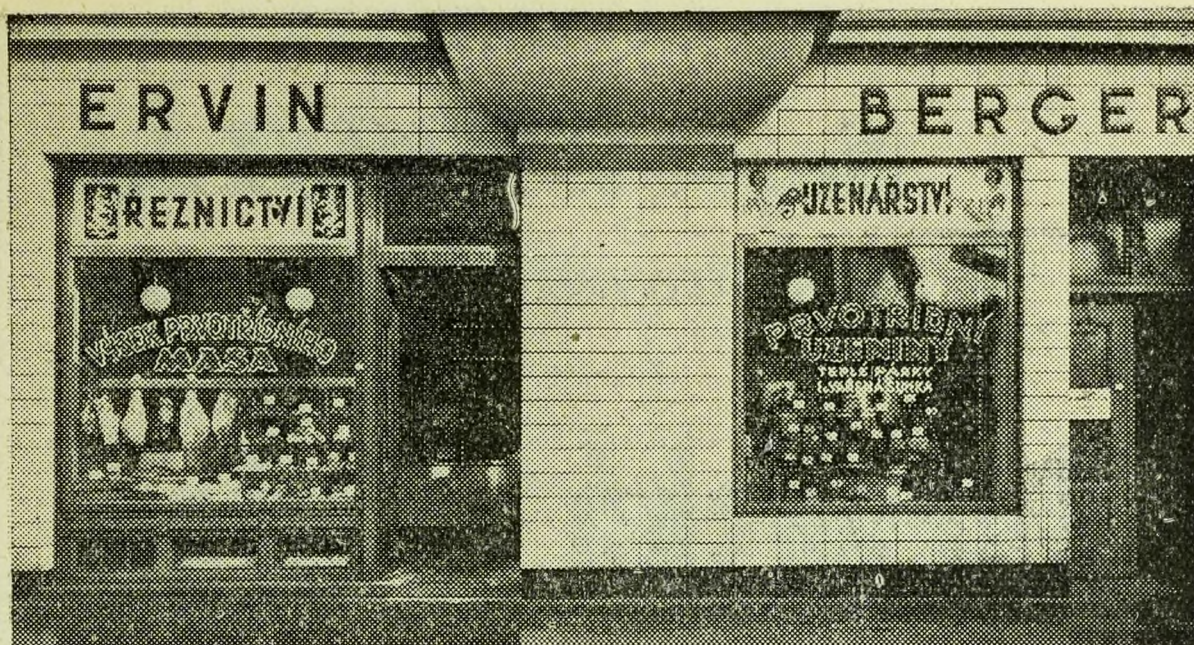
Obchodní dům

Mor. Ostrava

Cíl všech sportovců!

Doporučujeme všem sportovcům nákup uzenin a masa jen prvotřídní jakosti v našich prodejnách

ZÁVOD:

NÁDRAŽNÍ 18 • ZÁMECKÁ 11 • TĚŠÍNSKÁ 20

Telefon číslo 40-32

ERVÍN BERGER

Kovový nábytek
z ocelových trubek
pro zařízení bytů,
kanceláří, nemocnic,
útulen výhodně na-
koupíte jen u firmy

Mücke- Melder

Mor. Ostrava, Nádražní, tel. 21.90

Největší záložna

na Ostravsku a ve Slezsku

Občanská záložna v Mor. Ostravě

(u n o v é h o k o s t e l a)

Výhodné a naprosto bezpečné uložení vkladů. ● Záložna podléhá povinné revisi Jednoty záložen
v Praze

Odebírejte limonády
a sodovky od firmy

Jindřich Juchelka

v ý r o b a s o d o v é v o d y

M. Ostrava - Mar. Hory

U nás

- nakoupíte vše co potřebujete pro sebe, rodinu a domácnost, k zábavě i užitku v 35ti odborně vedených odděleních.
- Ušetříte mnoho peněz a času. Navštivte nás, budete překvapeni opravdu novými a ještě nižšími cenami.
- Naše výhodná úvěrová akce umožní Vám nákup hodnotného zboží za nezvýšených cen a placení v pohodlných měsíčních lhůtách.

Největší obchodní domy

BROUK + BABKA

MOR. OSTRAVA, Nám. B. Smetany
Praha - Brno - Plzeň - Č. Budějovice

Velkouzenářství a jídelna

K. Schindler

Mor. Ostrava

nabízí své prvotřídní výrobky

Kavárna

Dancing

SAVOY

Moravská Ostrava, Zámecká ul.

Prvotřídní kuchyně i nápoje
V kavárně umělecký koncert
V dancingu náladová hudba

Kavárna
Drápal

V Olomouci u soudu

Středisko sportovců

Telefon čís. 1296

ZÁVODY JSOU POJIŠTĚNY

PROTI

DEŠTI

u ANGLO ELEMENTAR

AKCIOVÁ SPOLEČNOST VE VÍDNI

Ředitelství pro Českoslov. republiku v Praze

Generální ředitelství v Brně, Divadelní č. 6

Ústav provozuje veškerá škodní pojištění.

Kavárna - Restaurant - Vinný sklep

ELEKTRA

MORAVSKÁ OSTRAVA

Hornický dům

Denně umělecké koncerty. - Prvotřídní kuchyně.
Plzeňský Prazdroj. - Náladová hudba. - Taneční
parkety. - Lidové ceny

Komanditní společnost

JULIUS RÜTGERS

V MOR. OSTRAVĚ

T o v á r n y

ve Vítkovicích, v M. Ostravě
(Luttnar) a v Žilině ●

Čištěný dehet kamenouhelný, kameno-
uhelná smůla, krycí lepenka, dehtové oleje,
benzol ● Průmyslové tuky a oleje všech
druhů, terpentýnové oleje ve všech
stupních čistoty

V I N Á R N A

JOŽKO ROTH

u nového kostela

Dostaveníčko všech sportovců!

Bílé pečivo, rezný chléb, kavárenské pečivo,
kavárenské suchary a chléb značky **ROAG**
d o p o r u č u j e m e f i r m u

Rudolf Kowalczyk

Moravská Ostrava ● Slezskoostravská

BIULETYN POLITYCZNY

Pod redakcją posłanki LUDWIKI WOLSKIEJ.

Dlaczego stosunki polsko-czeskie zajmują tyle miejsca w prasie?

Prasa polska pełna jest artykułów o położeniu mniejszości polskiej w Czechosłowacji, o napięciu stosunków między Polską, a Czechosłowacją. Prasa zagraniczna powtarza te wiadomości, dołączając swoje komentarze, wysnuwając własne, często daleko idące wnioski, powtarzane znów przez część prasy polskiej. Wprowadza to pewien chaos. Aby zrozumieć współczesne wypadki i ich naświetlenie w dziennikach, należy zdać sobie sprawę z sytuacji na tle przeszłości.

W okresie niewoli, tylko Polacy z zaboru austriackiego mieli bezpośrednie kontakty z Czechami. W parlamencie wiedeńskim często występowali Polacy i Czesi razem przeciw wspólnemu zaborcy. Szczerze jednak powiedzieć należy, że jeśli chodzi o szerokie koła społeczeństwa polskiego w Galicji, to rozwój sympatii w stosunku do Czechów hamowany był przez znany rusofilizm Czechów, a następnie przez postępowanie Czechów w dziedzinie gospodarczej. Czesi mianowicie przyczyniali się do utrudniania rozwoju przemysłu galicyjskiego, idąc ręką w rękę z Austriakami, gdy chodziło o przeszkody dla polskiego życia gospodarczego w Galicji, w obronie przemysłu czeskiego i niemieckiego. Tak było w czasach przedwojennych.

W momencie rozpadania się monarchji Austriacko-węgierskiej i Czesi i Polacy z chaosu ówczesnego wydzwignęli podwaliny swej niepodległości. Z dawnych krajów, należących do ginącej monarchji, jedne bezspornie stały się częścią jednego z powstających państw (Czechy, Morawy, Galicja) inne stały się przedmiotem pretensyj dwu państw: (Śląsk Cieszyński, Spisz, Orawa, Czacza). Wcześniej jednak, bo już 6 listopada 1918 r. nastąpił podział Śląska Cieszyńskiego na zasadzie etnograficznej: pod administrację Czechosłowacji przeszły: powiat frydecki i część frysztackiego; resztę objęła Polska. W części polskiej była bardzo słaba obsada wojskowa, gdyż nie uważano tego odcinka za zagrożony, a niewielkie jeszcze wówczas siły zbrojne Polski, zajęte były gdzieindziej (walki we wschodniej Małopolsce z Ukraińcami, pogotowie na wschodzie i zachodzie wobec Rosji bolszewickiej i Niemców). Z tej sytuacji skorzystali Czesi i wojsko czeskie uderzyło (23.I.1919) na słabe tam nasze siły zbrojne, by opanować cały Śląsk Cieszyński. Ludność jednak polska, a prze-

dewszystkiem górnicy polscy wystąpili w obronie polskości śląskiej ziemi. By przerwać walkę i stłumić zarzewie nowego pożaru wojennego, koalicja zaproponowała układ, który przyszedł do skutku 3.II.1919 r. Linja rozgraniczenia w tym układzie wypadła na niekorzyść Polski. Wobec niewątpliwie polskiego charakteru ziem, pozostających w myśl tego układu po stronie czeskiej, Polska zaproponowała plebiscyt, dla ostatecznego ustalenia ich przynależności. 10.IX.1919 r. Rada Najwyższa*) zgodziła się na plebiscyt, na Śląsku Cieszyńskim, Spiszu i Orawie. Z terenu tego wycofały się wojska i polskie i czeskie, a do Cieszyna zjechała komisja plebiscytowa (3.II.1920). Agitacja przedplebiscytowa wywołała duże roznamiętnienie, które, zdaniem komisji plebiscytowej, uniemożliwiło prowadzenie plebiscytu. Tu przypomnieć należy, że Polska zajęta była wtedy obroną siebie i Europy przed najazdem bolszewickim. W tych warunkach przyjąć musiała warunki konferencji w Spa (10.VII.1920), godząc się na to, że o przynależności Śląska Cieszyńskiego rozstrzygnie nie plebiscyt, lecz Rada Najwyższa. Decyzja Rady Najwyższej nastąpiła już 28.VII.1920 i jak łatwo można zrozumieć wobec ówczesnej sytuacji, wypadła dla Polski niepomyślnie. Śląsk Cieszyński został podzielony w ten sposób, że 140.000 uświadomionych Polaków znalazło się poza ojczyzną; Miasto Cieszyn nawet zostało podzielone (granicą jest rzeczka Olza, przepływająca przez miasto) i to w ten sposób, że większa część miasta z dworcem kolejowym dostała się Czechom. Podobnie Spisz i Orawa zostały przyznane w większej części Czechosłowacji. Polska otrzymała 27 wsi a Czechosłowacja 44.

Niesprawiedliwy i niezgodny z warunkami etnograficznymi podział Śląska Cieszyńskiego, pamięć o wypadkach w styczniu 1919, wreszcie zachowanie się Czechów w czasie naszych zmagania z czerwoną armją wstrzymały zaraz na wstępie nowej epoki historii obu narodów rozwój sympatii i przyjaźni, która winna łączyć bratnie słowiańskie narody wobec wspólnoty ich interesów.

*) Rada Najwyższa Konferencji pokojowej w Paryżu, którą stanowili pierwotnie reprezentanci Francji, Anglii, Stanów Zjednoczonych, Italji i Japonji po dwu z każdego państwa, potem tylko 4 reprezentantów: Francji, Anglii, Stanów Zj. A. P. i Italji

W okresie piętnastoletnim niepodległości, z trudnością mogło postępować zbliżenie obu narodów, choć nie brakło u nas jego zwolenników i pracowników, dążących do jego zrealizowania. Na przeszkodzie stawał stosunek do polskiej ludności na terenie Czechosłowacji. Wyraźne dążenia do czechizacji polaków, które zilustruję cyframi, zaczęło wznosić mur między Polską a Czechosłowacją. Czechizacja odbywa się na wielu polach. Stan szkolnictwa polskiego w Czechosłowacji, według danych urzędowych *czeskich*, wykazuje najlepiej tendencje w stosunku do Polaków na Śląsku Cieszyńskim. Oto dane z powiatów frysztackiego i czeskocieszyńskiego;

R o k 1 9 1 6					
Szkoln. pow. polsk.			Szkoln. pow. czeskie		
szkół	klas	dzieci	szkół	klas	dzieci
98	346	21.905	25	113	6.664
R o k 1 9 2 4					
87	304	12.391	128	440	16.762

Metody zwiększania liczby dzieci w szkołach czeskich i zmniejszania w polskich są ludzaco podobne do niemieckich.

W tych samych dwu powiatach w roku 1919 w 18 parafjach byli proboszczami Polacy, w 6 Czesi a w 2 Niemcy. W grudniu 1933 w 11 Polacy w 14 Czesi a w jednej Niemiec. W ten sposób pozbawia się ludność nabożeństwa w języku ojczystym, a religja staje się narzędziem polityki wynaradawiania. W urzędach nie posługują się językiem polskim w stosunku do Polaków, którzy na tym terenie stanowią większość. Polaków nie przyjmują się do urzędów na stanowiska poważne wogóle, a na podrzędne rzadko. Np. urząd powiatowy we Frysztacie zatrudnia 22 Czechów, 7 Niemców, *jednego* polaka. Sądy, notariaty są niedostępne dla Polaków.

Cyfry powyższe nie wymagają komentarzy, a można ich przytoczyć więcej z różnych dziedzin życia. Ostatnio, prasa czeska wyraża tezę, że na Śląsku Cieszyńskim niema Polaków, są tylko „spolonizowani Morawianie”.

Losy polskiej mniejszości w Czechosłowacji nie mogą być nam obojętne. Prasa polska od dawna tę sprawę poruszała, na skutek czego niektóre pisma polskie po kilka lat były zakazane na terenie czeskim. Nie brak jednak było wysiłków ze strony polskiej, by umożliwić zbliżenie sąsiedzkie, oparte na wzajemnem poszanowaniu odrębności narodowej. Porozumienie prasowe polsko-czechosłowackie, organizacje społeczne wiele nad tem pracowały. Warunkiem jednak przyjaznego nastroju społeczeństwa polskiego do Czechów jest zmiana położenia naszej mniejszości w Czechosłowacji, a to od nas nie zależy. Czesi co roku urzą-

dzali manifestacje na cześć czeskich żołnierzy, poległych w walce o Śląsk Cieszyński w 1919. (pod pomnikiem w Orłowej). W tym roku także Polacy, uczestnicy tych walk ze strony polskiej urządzili uroczystość ku czci Polaków, poległych w obronie polskości Śląska. Uroczystość ta wywołała zaostrenie kursu w stosunku do Polaków, co się odbiło aresztowaniami, represjami w stosunku do obywateli narodowości polskiej. Wreszcie stała się rzecz, która wstrząsnęła opinią polską i skierowała na nowo jej uwagę na sprawy polskiej ludności w Czechosłowacji, to uwięzienie Kaszyckiego, wielkiego zwolennika zbliżenia czesko-polskiego, który udał się do Czechosłowacji na zaproszenie stamtąd do niego skierowane. Więziony kilka tygodni, został zwolniony na skutek uniewinniającego wyroku sądowego. Zamiast postępu w przyjaznem zbliżeniu sąsiedzkiem bratnich narodów, znów rozdrażnienie społeczeństwa polskiego, które nie może wierzyć frazesom o braterstwie, przyjaźni słowiańskiej, zbliżeniu kulturalnem etc, dopóki w jawnej sprzeczności z temi pięknymi słowami stoją czyny! *Stosunek polskiej opinii społecznej do zbliżenia polsko-czeskiego jest uwarunkowany stosunkiem władz i społeczeństwa czeskiego do polskiej mniejszości na terenie Czechosłowacji.* To jest zupełnie naturalne, zwłaszcza, że przeszłość, jak to wyżej wykazałam, nie pozostawiła wielkich kapitałów przyjaźni. A jednak w społeczeństwie polskim niema zasadniczej niechęci do zbliżenia polsko-czeskiego; nagromadziło się tylko sporo rozgoryczenia, którego terazniejsze przyczyny łatwo mogą być usunięte przy dobrej woli naszych sąsiadów, a skutkiem tego zatre się nieco pamięć przeszłości i nic nie będzie przeszkadzało zbliżeniu obu narodów i zacieśnieniu przyjaznych stosunków.

Ludwika Wolska.

Z działalności Wydziału W. P. O.

Biuletyn Polityczny W. W. P. O. Czyniąc zadość oddawna zgłaszanym i licznyim żądaniom, podejmuje W. W. P. O. wydawanie Biuletynu Politycznego, którego zadaniem będzie wprowadzać stopniowo członkinie Z.P.O.K. w świat współczesnych zagadnień politycznych, przez wyczerpujące i gruntowne oświeclanie bieżących wydarzeń i ważnych zjawisk życia politycznego.

Obozy Letnie dla dziewcząt bezrobotnych. Organizacja obozów letnich dla dziewcząt bezrobotnych, przypadła w r. b. Wydziałowi Wych. Pol. Ob. Ze względów oszczędnościowych, obozy te obejmą w tym roku tylko 500 uczestniczek. Dokonany został już podział miejsc, z uwzględnieniem przede wszystkim środowisk przemysłowych; odpowiednie okólniki rozesłano do Zrzeszeń wojewódzkich. Ścisłe zastosowanie się do instrukcyj tamże zamieszczonych, a pochodzących od Państw. Urzędu W. F. i P. W. konieczne jest dla sprawności życia obozowego i dla osiągnięcia pożądaných rezultatów akcji obozowej.

R82814

BIULETYN POLITYCZNY

Pod redakcją posłanki LUDWIKI WOLSKIEJ.

Warszawa, 15 sierpnia 1934 roku

MIĘDZYNARODOWA OCHRONA MNIEJSZOŚCI

W kwietniu b. r. Polska zgłosiła do Ligi Narodów wniosek w sprawie generalizacji zobowiązań ochrony mniejszości. Jakie jest znaczenie tego wniosku?

Zobowiązania międzynarodowe ochrony mniejszości zostały wprowadzone w czasie regulowania stosunków po wojnie światowej. Prace Konferencji pokojowej w 1918/19 r. odbywały się pod hasłem sprawiedliwości i zabezpieczenia pokoju. Ponieważ na skutek przeszłych procesów historycznych nie można przeprowadzić granic między państwami w ten sposób, ażeby granice polityczne były identyczne z granicami zasięgu poszczególnych narodowości, przeto większość państw posiada ludność niejednorodną narodowościowo, nie mówiąc już o pewnym procencie mniejszości wyznaniowej. Uważano, że tarcia między większością, a mniejszościami w państwach mogą się stać zarzewiem nowych konfliktów międzypaństwowych i wysunięto zasadę wprowadzenia zobowiązań międzynarodowych ochrony mniejszości, które to zobowiązania miały się stać gwarancją utrzymania pokoju. Myśl tę podjęli i podtrzymali przedstawiciele organizacji żydowskich narodowych i międzynarodowych. Żydzi pamiętając o stosunku do nich Rosji i wobec faktu rozproszenia żydów w całym świecie, postanowili wyzyskać moment regulowania nanowo porządku prawnego w Europie, by zapewnić mniejszościom żydowskim równouprawnienie, zwłaszcza, w państwach nowych, powstających po wojnie. Przy wybitnym więc wpływie oficjalnym, a także zakulisowym delegatów żydowskich narzucono kilkunaście państwom zobowiązania w stosunku do mniejszości. *)

Zobowiązania wyrażają się w formie rozma-

tej: jako specjalne traktaty mniejszościowe, rozdziały w traktatach pokojowych, dotyczące ochrony mniejszości, albo wreszcie, jako deklaracje poszczególnych państw, przy wstępowaniu ich do Ligi Narodów. Traktaty mniejszościowe podpisywane łącznie z traktatami pokojowymi i stanowiące z nimi *iunctim* obowiązują: Polskę (traktat pokojowy w Versailles 28.VI.1919), Czechosłowację (traktat w Saint Germain en Laye 10.IX.1919). Jugosławję (traktat w Saint Germain en Laye 10.IX.1919), Rumunię (traktat w Paryżu 9.XII.1919), i Grecję (traktat w Sèvres 10.VIII.1920). Rozdziały, obejmujące zobowiązania, dotyczące mniejszości zostały umieszczone w traktatach pokojowych z: Austrią (Saint Germain en Laye 10.IX.1919), Bułgarią (Neuilly sur Seine 27.XI.1919), Węgrami (Trianon 4.VI.1920) i Turcją (Lausanne 24.VII.1923). Deklaracje w sprawie ochrony mniejszości złożyły przy wstępowaniu do Ligi Narodów: Litwa, Łotwa, Estonja, Finlandja (w odniesieniu do wysp Alandzkich) i Albania). W ten sposób 14 państw podpisało zobowiązania w stosunku do mniejszości. Inne państwa, w tej liczbie t. zw. wielkie mocarstwa, z najbardziej „zasłużonymi” w stosunku do swych mniejszości Niemcami, są zupełnie swobodne w układaniu swych stosunków z mniejszościami i regulują je jedynie wewnętrznymi swymi ustawami.

Zobowiązania w stosunku do mniejszości, zawarte w wymienionych wyżej formach, nie stanowią specjalnego obciążenia dla państw, które zostały niemi obdarzone, gdyż zapewnienie równouprawnienia wszystkich obywateli bez różnicy wyznania i narodowości oraz swobody praktyk religijnych i rozwoju kulturalno narodowego zawierają wszystkie konstytucje tych państw. Przykrym ciężarem ze względu na późniejsze konsekwencje w praktyce jest ten punkt zobowiązań, w którym państwa zobowiązane musiały się zgodzić na gwarancję Ligi Narodów i na to, że każdy z członków Rady Ligi Narodów może w każdej chwili zwrócić uwagę Rady „na przekroczenie lub niebezpieczeństwo przekroczenia któregośkolwiek z tych zobowiązań oraz, żeby Rada mogła postąpić

*) Ochrona mniejszości wyznaniowych nie była rzeczą nową. Spotykamy się z nią w wielu traktatach od XVII w. począwszy np. traktaty: w Oliwie 1660, w Nymwegen 1678, w Ryswieu 1697, w Warszawie 1773; wreszcie Kongres berliński w 1878 nakłada zobowiązanie równouprawnienia wyznaniowego Bułgarii, Czarnogórze, Serbii i Rumunii. Natomiast nowością w r. 1919 są zobowiązania, dotyczące mniejszości narodowych

w taki sposób i dać takie instrukcje, jakie uzna za wskazane i skuteczne w danych okolicznościach" (art. 12 traktatu o ochronie mniejszości pomiędzy Głównymi Mocarstwami Sprzymierzonymi a Polską). Punkt tej samej treści znajduje się we wszystkich zobowiązaniach mniejszościowych. Stosowanie w praktyce tego artykułu umożliwia mieszanie się poszczególnych członków Ligi Narodów w wewnętrzne sprawy państw, obarczonych zobowiązaniami, co podważa ich suwerenność, zwłaszcza, że przypominam raz jeszcze, iż zobowiązania dotyczą tylko 14 państw. Praktyka, która się rozwinęła przy wykonywaniu gwarancji przez Ligę Narodów, t. zw. procedura mniejszościowa stała się jeszcze dokuczliwszą, niż można było przewidywać na podstawie brzmienia art. 12 traktatu polskiego i analogicznych artykułów w zobowiązaniach innych państw. Wbrew mianowicie wyraźnemu postanowieniu, że członek Rady Ligi Narodów ma prawo sygnalizować niebezpieczeństwo przekroczenia zobowiązań traktatów, obecna procedura, którą stworzyły przepisy wewnętrzno-administracyjne Sekretariatu i Rady Ligi oraz rezolucje Rady, przyjęte zresztą przez państwa związane zobowiązaniami, sprawia, że może każdy człowiek zgłaszać w tej sprawie petycję, od której wymaga się jedynie pewnych warunków. Warunki przyjęcia petycji są następujące: nieanonimowość, przyzwoitość formy, respektowanie nienaruszalności terytorjum państw, niewykraczanie poza materję zobowiązań traktatowych, niepowtarzanie faktów, poprzednio już w Lidze rozpatrywanych. Jeżeli petycja odpowiada tym warunkom, zostaje przesłana państwu zainteresowanemu, którego rząd w ciągu dwóch miesięcy może przesłać swoje oświeślenie danej sprawy, a wtedy petycja z uwagami rządu jest rozsyłana członkom Rady. Sprawy mniejszościowe rozpatruje nie cała Rada lecz, t. zw. Komitet Trzech (wyjątkowo Pięciu). Mianowicie, — Prezes Rady powołuje, dwóch, względnie czterech członków Rady z pośród państw niezainteresowanych i niesiąsiadujących z zainteresowanymi. Komitet Trzech decyduje czy sprawa ma wejść na porządek obrad Rady, czy też wyjaśnienia rządu państwa zainteresowanego są wystarczające dla zlikwidowania sprawy. W razie wejścia sprawy do Rady Ligi, referat spraw mniejszościowych składa raport z propozycją stwierdzenia, życzenia, zalecenia lub decyzji. W razie różnicy zdań w dyskusji nad raportem sprawa jest przekazana Trybunałowi Międzynarodowej Sprawiedliwości w Hadze z prośbą o „avis consultatif" lub w formie skargi. Ostateczne załatwienie sprawy w formie rezolucji należy do Rady Ligi Narodów.

Dzisiejsza procedura wybiega więc daleko po-

za postanowienia traktatowe, czyniąc sprawę zobowiązań ochrony mniejszości niesłychanie drażliwą. Jeżeli jeszcze dodamy, że międzynarodowa ochrona mniejszości, wraz z ustaloną procedurą, stały się narzędziem polityki w ręku niektórych państw, to musimy stwierdzić, że szlachetna idea ochrony mniejszości została gruntownie w praktyce wypaczona. Powstały przede wszystkim dwa rodzaje mniejszości: jedne w państwach, które są związane zobowiązaniami, pod ochroną gwarantowaną przez Ligę Narodów, z możliwością korzystania z „czulej" opieki członków Ligi i drugie, pozabawione wszelkiej ochrony, w państwach wolnych od zobowiązań. Ten stan sprzeciwia się idei sprawiedliwości, która stała u kolebki traktatów mniejszościowych. Komplikacje polityczne wprowadzają istnienie dwu rodzajów państw, jednych obarczonych ciężarem zobowiązań i procedury, podległych kontroli międzynarodowej, umożliwiającej wtrącanie się w ich sprawy wewnętrzne, pod pozorem opieki nad mniejszościami i drugich, wolnych od zobowiązań, a mogących, z racji kontroli ochrony, mieszać się do cudzych spraw wewnętrznych.

W imię sprawiedliwości narzuca się konieczność rozciągnięcia zobowiązań ochrony mniejszości na wszystkie państwa, będące członkami Ligi Narodów. To też już w r. 1922 delegat łotewski Walters wysunął w Lidze Narodów wniosek o generalizacji zobowiązań mniejszościowych, a powtórnie uczynił to w r. 1925 delegat litewski Galwanauskas. Obaj jednak wniosek swój musieli wycofać. Zagadnienie potrzeby generalizacji zobowiązań w stosunku do mniejszości poruszali kilkakrotnie polscy delegaci w Lidze Narodów. W b. r. został przez Polskę postawiony wniosek w tej sprawie, który znajdzie się na porządku obrad we wrześniu r. b.

Ludwika Wolska.

Z pracy Wydziału W. P. O.

Ukazała się w szeregu wydawnictw W. W. P. O. broszura Heleny Witkiewicz-Mokrzyckiej p. t. „Dziecko a Służba Społeczna“.

Jest to już, obok książeczki Anny Szelągowskiej „Międzynarodowe Organizacje Kobiety“, drugie z zrzędu wydawnictwo Wydz. Wych. Pol. Ob.

Autorka w broszurce swej zaznajamia czytelników z pojęciem służby społecznej, przeciwstawiając ją filantropji i bezplanowemu miłosierdziu.

Informacje o wszelkich rodzajach służby społecznej dla Dziecka i najnowszych metodach traktowania zagadnień dziecka włóczęgi, dziecka anormalnego, opuszczonego przez rodziców lub opiekunów i t. d.

Broszurka ta powinna znaleźć się w bibliotekach podręcznych wszystkich naszych Oddziałów.

Cena dla członkiń Z. P. O. K. gr. 30.

Wielkie święto Polaków zagranicznych

Już od połowy bieżącego miesiąca zjeżdżają do Polski Rodacy z Ameryki na wielkie święto Polonji zagranicznej. Polonja zagraniczna, to 8 milionów gorących serc, 16 milionów silnych i pracowitych rąk, to wielki i nie dający się ocenić kapitał, reprezentujący naród polski na wszystkich szlakach szerokiego świata.

Ośmiomilionowa rzesza Polaków zagranicą to siła, która zebrana razem, mogłaby zaludnić takie państwo, jak Belgja, Holandja czy Węgry.

Polacy zagranicą to wielka rzesza ludzka i potężna rezerwa sił narodowych, gospodarczych i kulturalnych.

II Zjazd Polaków z Zagranicy, który odbędzie się w Polsce w dniach od 5—13 sierpnia b. r., będzie potężnym sejmem delegatów całej Polonji zagranicznej. Warszawa oficjalnie powita wszystkich w dniu 5 sierpnia.

Obrady II Zjazdu odbędą się 6 sierpnia w gmachu sejmu, gdzie obradować będą członkowie wielkiego parlamentu Polonji zagranicznej nad ścisłym zjednoczeniem 8 milionów Polaków zagranicznych z Macierzą w Światowym Związku Polaków z Zagranicy. Wraz z II Zjazdem rozpocznie się w Warsza-

wie Złot Młodzieży Polskiej z Zagranicy i I Igrzyska Sportowe Polaków zagranicznych, oraz wystawa „Polska i Polacy w świecie“, gdzie zobaczymy wielki wysiłek Polaka, znaczącego istnienie Polski na skrawku ziemi obu półkul.

Po zakończeniu obrad II Zjazdu uczestnicy odjadą do Krakowa, gdzie na Wawelu odbędzie się uroczysta inauguracja Światowego Związku Polaków z Zagranicy. Stary zamek królewski będzie świadkiem historycznego wydarzenia. Na dziedzińcu Wawelu delegaci wszystkich Polaków z całego świata staną zjednoczeni w jednej potężnej organizacji naczelnej.

Z Krakowa udadzą się uczestnicy tej historycznej uroczystości do Gdyni, gdzie odbędzie się wielka rewja marynarki wojennej i hydroplanów. Po rewji uczestnicy pójdą do latarni morskiej im. St. Żeromskiego, gdzie wmurują specjalną tablicę z uchwałą o budowie w najbliższych pięciu latach wielkiego Domu Polaków z Zagranicy im. Marszałka Piłsudskiego w Warszawie. Rozwiązanie Zjazdu nastąpi w Toruniu, skąd wycieczkowiec udadzą się na wędrowki po Polsce.

Z Bogiem - a pięknie witamy!

„Slovák“ w numerze 164 z dnia 24 b. m. umieszcza następujący artykuł na powitanie wejścia w życie nowej ustawy prasowej:

Bratysława, 23 lipca.

„Dzisiaj jeszcze sami wypełniliśmy cały numer „Slováka“. Bez wszelkiej cudzej pomocy. Ale kto wie, jak to będzie jutro. Dziś jest ostatni dzień dość smutnej ery naszej prasowej wolności, ale także tej ery, która się zadawała tem, że robiła nam w gazecie białe plamy i nic więcej. Teraz jednak, oprócz tych białych plam będziemy dostawać do naszego Slovaka i wielkie czarne plamy.

Jesteśmy tedy na przełomie i progu nowej doby. Dnia 24 lipca uzyskuje moc nowa ustawa prasowa. Jest dziwnym zbiegiem, że zaczyna swój żywot prawie w tych dniach, kiedy wspominamy 20 lecie wybuchu wojny światowej. Wielu ludzi i wtedy z wytrzeszczonymi oczyma dziwiło się socjalistom, którzy we wierszach i w pismach oświadczaali się za monarchję i za niemieckim i austriackim cesarzem pa-

nem. Każdy czekał buntu socjalnych demokratów i socjalistów a w miejsce tego towarzysze i bracia stali się najlepszymi sługami cesarskich dworów.

A teraz.

Przeciw nowej ustawie prasowej, gdy się rodziła, krzyczeli wszyscy socjaliści, socjalni demokraci i wszyscy wierni republikanie. Podpisywali się na rezolucjach, posyłali do syndykatów dziennikarskich protesty, bili się w piersi, że tu idzie o tłumienie swobody słowa, że to będzie kagańcowa ustawa, że Havlíček się obróci w swym grobie. Czeski socjalista syndyk Pichl, jako przewodniczący czeskosłowackiego syndykatu dziennikarzy i jego zastępca, socjalno-demokratyczny poseł i wiceprezes izby poselskiej Stivin protestował i zaraz potem głosowali za kagańcową ustawą.

Reszta artykułu została skonfiskowana.

Dla informacji naszych czytelników podajemy, iż Havlíček był sławnym pisarzem czeskim, który za nieboszczki Austrii walczył nieugięcie o wolność myśli i słowa.

Dział młodzieży i harcerstwa

Rowerami na II Światowy Zjazd Polaków z Zagranicy.

Witkowice. W dniu 7 lipca wspomnieliśmy P. T. Czytelnikom o przygotowaniach, jakie czyniła I drużyna harcerska w Witkowicach na wycieczkę rowerową do Warszawy. Obecnie podajemy, że 12 członków tejże drużyny wyrusza dziś o godz. 5-tej z boiska polskiej szkoły w kierunku Bogumin—Piotrowice—Zebrzydowice do Katowic, gdzie nastąpi pierwszy odpoczynek. Trasa Mor. Ostrawa—Warszawa obliczona jest na cztery dni jazdy. O dalszych postojach poinformujemy P. T. Czytelników.

Przypuszczamy, że „České slovo“, które tak bardzo interesuje się o harcerstwie polskim a które nierozróżnia polskiego harcerza od czeskiego skauta, nie napisze znów, że są to skauci czescy, jak to uczyniło we wczorajszym numerze. Harcerzom tym, których odwaga porywa na taki czyn, życzymy pomyślności w skutecznym ich planie. Czuwaj!

Jubileusz Polskiej Straży Pożarnej.

Trzanowice. Niedziela, 22 b. m. była dla naszej gminy niezwykłym świętem, wspaniałej uroczystości obchodu 25-lecia istnienia polskiej straży pożarnej, zarazem oddania do użytku nowej remizy. Uroczystość była połączona z festynem i wręczeniem dyplomów członkom założycielom. Na uroczystość przybyli zaciąg goście z Polski, czołowi przedstawiciele polskiego strażactwa z p. inspektorem Klemensem Matusiakiem na czele w bardzo poważnej liczbie. Byli obecni przedstawiciele Zarządu Głównego Zw. Pol. Straży w Czechosłowacji oraz 10 straży polskich z okolicy. Nadto liczne delegacje. Punktem kulminacyjnym uroczystości było przybycie Pana generalnego konsula Rzpltej Dr. Leona Malhomme, na którego cześć tłumy polskiej ludności i strażactwa wznosiły gromkie okrzyki „Niech żyje!“ Wielce dostojnym gościem był też p. inspektor Matusiak, który dawniej jako nauczyciel przez szereg lat pracował w Trzanowicach, gdzie wysoce chlubną kartę po sobie zostawił w pracy społecznej i zawodowej, zaskarbując sobie nie- wygasłą miłość ludności gminy i okolicy. Łzy radości płynęły z oczu ludności przy zobacze-

niu i powitaniu się z ludnością i dawnymi swymi uczniami, bo wtedy tego zgrzytu jak dziś w gminie naszej nie było. Jego przemówienie budujące i krzepiące podniosło i skrzepiło naszych ludzi oraz dodało otuchy do wytrwałej i ofiarnej pracy. Mnóstwo jego uczniów, których wychował przez usta kier. szk. p. Żwaka Karola, przyrzekli p. inspektorowi szkolnemu Kl. Matusiakowi, że skarby wychowania, które włożył w dawnych latach w serca licznej rzeszy młodzieży, nigdy nie przemina a wychowankowie jego zostaną dobrymi Polakami. P. insp. Matusiak złożył 200 Kcz na cele polskiej szkoły ludowej, za co ludność serdecznie mu dziękuje. P. insp. Matusiak, jako założyciel Straży pożarnej w Trzanowicach, mianowany został jej honorowym członkiem i wręczono mu dyplom uznania. Prócz niego jeszcze otrzymali dyplomy pp. kier. szkoły Jan Lasota, Pawera, Mocek, Gryc i Kokotek. — Ślicznie wypadły ćwiczenia 10 straży polskich, a pierwszeństwo zyskała najmłodsza OSP. z naczelnikiem p. J. Krzystkiem z Toszonowic. Pięknie przemawiali również pp. kier. szkoły Jan Lasota, poseł Junga, Ciemciała i i. Ślicznie wypadł śpiew młodzieży pod batutą p. Antoniego Maceczka. Radość była wielka a wszyscy przekonali się, jaka siła Polaków jest w Trzanowicach i że to gmina polska. W miłym pastroju wielki pochód ruszył na łąkę p. Rokowskiego, gdzie wspaniale się bawiono do późna w nocy. Uroczystość ta długie lata będzie trwać w pamięci naszej ludności. — Trzanowian.

Festyn!

Piotrowice. Nareszcie i na tej polskiej placówce Polonja tutejsza urządziła w dniu 21 lipca dla licznie przybyłych harcerzy tradycyjne ognisko, którego dyrygentem był „Bambay” z Witkowic. W kilku słowach podał nam jeden z harcerzy cel: charakterystykę harcerstwa polskiego, jego wniosłe ideały, które przyjęto z entuzjazmem. Modlitwą „Idzie noc” zakończono pierwszy dzień uroczystości. W niedzielę po mszy świętej otwarto festyn, którego obecnością swą zaszczytlił zawsze nam mili goście J. W. P. P. konsul generalny R. P. Mathomne, poseł dr. Buzek i inni. Wieczorem odbyła się w sali p. Urbańczyka zabawa taneczna, szczycąca się nadzwyczajną swobodą i wesołością. — Widz.

Przegląd prasowy

O silną opozycję słowiańską.

W opozycyjnej „Národní Republice” opublikowany został artykuł, propagujący utworzenie silnej, zwartej opozycji słowiańskiej. W artykule tym czytamy m. i.: „Lud nasz jest dziś znieczulony i zniechęcony panującymi stosunkami do tego stopnia, że nawet przy swym opozycyjnym sposobie myślenia jest bardzo nieufny. Bo ileż to razy zawiodł się w swych nadziejach. Dlatego musi powstać ruch potężny, oparty na szerokim podłożu, które zyskałoby zaufanie ludu... Trzeba stworzyć zwartą opozycję, złożoną nie tylko z grup czeskich, ale i słowackich, ruskich i polskich, i to zarówno małych jak i wielkich, jednym słowem, silną, jednolitą opozycję słowiańską.

Cierlicko. „Našinec” z 21 b. m. w korespondencji ze Śląska Cieszyńskiego pisze m. i.: „Ze strony Polaków podejmuje się w ostatnim czasie nowa akcja przeciwko czeskiemu proboszczowi w Cierlicku, aby go z tego miejsca odwołano a na jego miejsce przyszedł ksiądz polski.” Dalej „Našinec” wypowiada niezwykle bystrą uwagę, że gdyby na Śląsku nie było pewnych czynników polskich, panowałby w Cierlicku już dawno spokój, a dalej zapytuje, co by się stało, gdyby tak gminy z czeską większością zażądały odwołania polskich księży. Na to „Našincowi” możemy odpowiedzieć, że ma majzupełniejszą rację, gdy twierdzi, że byłby nie tylko w Cierlicku, ale na całym Śląsku spokój, gdyby nie było pewnych czynników polskich, bo wtedy spełniłyby się marzenia „Našincea” i wszystkie probostwa zajmowałiby księża czescy. Jeżeli zaś chodzi o polskich księży w czeskich gminach, to prosimy o wymienienie choć jednej takiej gminy, bo my nie znamy takiego wypadku, by władze zamianowały w czeskiej gminie polskiego proboszcza.

Rada Organizacyjna o „Dzienniku Polskim”.

W komunikacie Rady Organizacyjnej Polaków z Zagranicy czytamy co następuje: „Z pełnym zadowoleniem notujemy fakt, że na terenie Polonji w Czechosłowacji z dniem 1 czerwca zaczął wychodzić „Dziennik Polski”, pismo bezpartyjne ludności polskiej w tym kraju. Zarówno dobrana treść, jak i niska cena, gwa-

rantuja pismu całkowity sukces. Jak wynika z dotychczasowego przyjęcia nowego pisma przez ludność polską w Czechosłowacji, potrzeba takiego wydawnictwa była wielka. Poza bezstronnym informowaniem opinii publicznej dziennik ten ma spełniać rolę zasadniczą — ma być wiążadłem jedności narodowej i wyrazem oblicza patriotycznego polskiego ludu w Czechosłowacji. Dziennik ma być również wolną trybuną poglądów, nurtujących w łonie organizacji polskich na tamtejszym terenie oraz katem moralnym na pisma brukowe, które podają jedynie opisy zbrodni itp. sensacji. Nowemu pismu, stojącemu na staży polskości i jedności wśród Polaków w Czechosłowacji należy życzyć jak najlepszego powodzenia.”

Gazeta Gornicza 26/VII 34.

Jedność polskiego ruchu socjalistycznego na Śląsku.

ROBOTNICZY POLSCY NIE DOPUSZCZA DO OSŁABIANIA POLSKIEGO RUCHU SOCJALISTYCZNEGO.

Dnia 14 lipca 1934 odbyła się w Karwinie nadzwyczajna konferencja krajowa mężów zaufania wszystkich polskich organizacji socjalistycznych na Śląsku. W konferencji wzięło udział 88 delegatów. Przedmiotem obrad konferencji było zajęcie stanowiska do ostatnich wypadków politycznych na Śląsku, które świadczą o tem, że pewne czynniki wrogo usposobione do socjalistów, życzą sobie rozbicia polskich organizacji socjalistycznych, a tem samem jedności polskiego obozu na Śląsku. Referat do tego punktu wygłosił tow. poseł Chobot, który stwierdził, że partja stoi nadal na dotychczasowym stanowisku, że w sprawach robotniczych współdziała z demokratycznymi stronnictwami, zwłaszcza socjalno-demokratycznymi, zaś w sprawach kulturalno-narodowych idzie razem z innymi polskimi stronnictwami.

Po referacie tow. Chobota wywiązała się obszerna dyskusja, w której przeważająca większość delegatów wypowiedziała się za dotychczasową polityką partji.

Przyjęta większością głosów (tylko 2 głosowali przeciw) rezolucja stwierdza słusność dotychczasowej polityki PSPR., odrzuca jakiegokolwiek próby rozbicia dotychczasowej współpracy ze strony przeciwników socjalistów i ponownie podkreśla konkretne żądania polskiego ludu pracującego na polu gospodarczym i kulturalno-narodowym.

Konferencja wykazała jedność i zdecydowaną postawę przeciwko wszystkim rozbijaczom polskiego ruchu socjalistycznego na Śląsku.

Prawo ludu 26/VII 34.

Napisane przed pięcioma laty, niedrukowane, a teraz aktualne.

„Polakom dzieje się krzywda...”

(Jak towarzyszy polskich nabija się w butelkę słodkiego narkotyku?)

Istnieje drapieżność, która czasem inne zgani, ale tylko poto, aby jej się więcej żeru dostało...

Istnieje rodzaj stworzeń o owczej skórze a wilczem uzębieniu...

Zdarza się często, że wśród ścisku tłumów pada okrzyk: chwytajcie złodzieja!...

Niedawno, bo na ostatnim zjeździe Polskiej Socjalistycznej Partji Robotniczej w Dąbrowie, wypowiedział leader czeskiej socjalnej demokracji burmistrz Morawskiej Ostrawy p. Prokeš mowę, potępiającą stanowisko władz wobec praw polskiego ludu w samorządzie gminnym i powiatowym. „Polakom dzieje się krzywda” padło z ust czeskich w obronie naszej, na szalę naszego sporu z wojującą ekspansją szowinizmu czeskiego.

Niedwuznaczne te słowa odbiły się szerokim echem nie tylko u nas, ale i poza Śląskiem, budząc różne refleksje, zapytania i... powątpiewania. Powątpiewania te nie dotyczyły prawomówności p. Prokeša, ale widziały jego partję w roli diabła-kościelnego, bo tak nakazywała prosta logika chłopska, oparta na wypadkach z ostatnich, powojennych, republikańskich czasów, a naszych ciężkich przeżyc. Znaleźli się wprawdzie optymiści nieliczni, a między nimi i „Robotnik Śląski“, którzy oświadczenie p. Prokeša przyjęli z okrzykiem radości, widząc w niem przejaw socjalistycznej solidarności oraz pobratymczego zrozumienia i sprawiedliwości. Znaleźli się nawet fantaści, co na podstawie tego oderwanego wypadku przepowiadają rewizję stosunku czeskiej socjalnej demokracji do Polaków i nową erę w stosunkach obu partyj soc.-demokratycznych. Jednakowoż większość a także i my osądziliśmy umizgi partyj Kruty jako zwykłą maskaradę i jedyną ze stu prób podstępnej skrzeszenia znienanawidzonej jednostki polskiej i w ten sposób łatwego zdobycia i „rozebrania“ obozu polskiego. W odpowiedzi na słowa Prokeša, rzuciliśmy jego partyj wyzwanie, by czynem pokazała, że pesymiści się mylą, gdy powiadają, że słowa czeskich soc.-demokratów to wiatr, a nienawiścią antypolską zdeprawowany duch ich partyj — to grunt. Tak! My uznajemy tylko czyny i fakty, a te stawiają partyję Prokeša w rzędzie czeskich szowinistów, gorzej polakożerców!!

Jak mogliby towarzysze polscy, mający przecie także trochę rozumu, dać posłuch kusicielom, gdy widzą, że najsilniejszą partyją czeską na Śląsku jest właśnie czeska soc.-demokracja, stąd największe straty polskie, i do tego socjalistyczne, idąc na konto tej partyj. P. S. P. R. obok Č. S. D., to owca obok wilka!! Po upadku Austrii przyszedł do nas chudziutki cień i zaczął się umizgać do dużej owcy. Dziś z cienia stał się wilk potężny, zerkaający swojskim apetytem w stronę owcy, lizającej się z ran.

* * *

P. s.: Artykuł powyższy, napisany przed pięcioma laty, dotyczyć dwulicowości czeskiej socjalnej demokracji i jej gry z po-

II.

Divají se na nás jako před padesáti, šedesáti lety, řekl nám přední pracovník polský. Tehdy přicházeli do kraje analfabeti, chudí chlapi, kteří za každou cenu prodávali svou práci. Po němčovali je, ale názor před 50 lety zůstal. Třeba jej změnit. Hodně se pracuje zkreslenou propagandou a informacemi. Na příklad řeč polsko-těšínské ho starosty dra Michejdy. Vždyť vyšla tiskem a není v ní to, co psal český tisk. Je nesprávné spoléhat jen na informace agentů. Rádi přidávají a zkresluji.

PŘÍPAD JEDEN ZA MNOHÉ
Nejvíce dráždí na příklad případ ředitele Smyczka z Jablunkova. Ředitel českých obecních škol. Smyczek nebyl Čechem. Dělal Němec. V polských rukou jsou doklady, že byl členem Nordmarky, že se německy podepsoval. Dnes vydává „Slovjacký“ list, píšící pro režim. Přicházíme později do Jablunkova a ptáme se na Smyczka, tážeme se českých lidí, čím byl: Polákem, zní odpověď. Ředitel českých obecních škol! Posuzuje-li on činnost Poláků přirozeně je to dráždí.

ČESKÁ A POLSKÁ ŠKOLA
Psychologicky působí rozdíl mezi nimi. České školy jsou paláce, polské vedle nich jsou ve starých budovách. Režim podporuje českou školu. Kdo je to režim? Každý exponovaný Čech. Železničář, učitel, pošták, inženýr! Všichni mluví o naší republice, všichni se cítí jejími orgány. Na Fryštátsku a na Těšínsku nebylo před převratem českých škol. V roce 1916 a 1917 měli jsme na 25 tisíc polských dětí ve ško-

lách, od roku 1921 a 1922 redukoval se jejich počet na 10.000. Na těch jsme se ustálili. To jsou Poláci, kteří jimi zůstali i za cenu existence.

PROTI REVISIONISMU

Nejsme revisionisty. Stojíme na půdě státu. Kulturně pochopitelně žijeme a budeme žítí Polskem. Vždyť nemáme ani zestátněnou střední školu (gymnasium v Orlové) ač se nám slibuje již čtvrtý rok. Podle úředního sčítání je 75.000 Poláků na Těšínsku a ti nemají ani státní gymnasium! V Jablunkově, kde je více polských než českých dětí, je měšťanská škola polská a matiční, česká státní! Němci, kterých na Těšínsku není ani polovina co Poláků, mají státní střední školu.

HOSPODÁŘSKÁ KRIZE

PŘIOSTRILA SPOR

Začlo se s propouštěním polských horníků, práci si zachovávali, kdož se stávali Čechy. Hůř ještě bylo, když důstředky krize vnikly do hor mezi „gorale“. Takový goral má 10 morgů polí, to je kamení a trochu luk. Pole ho neuživí. Pracoval v lesích, svázel dříví, tím se živil. V těchto krajích nebylo mnoho na chleba. Nastala bída, lidé se živili i sbíráním korentů objevili se bříšní tyfus, úřady pomohly. Ale práci, které bylo méně a méně, dostával, kdo se odrodil.

KOMUNISMUS NEBO

POLSKÝ NACIONALISMUS

Polští nacionalisté nemohli ke všem zjevům zůstat nečinnými. Obyvatelstvo tisnéno sociálně i nacionálně orientovalo se komunisticky. Nemělo-li býti zklamáno nacionalisty musli tito vystoupiti aktivněji. Poslanci polští od roku 1929 nemohli nic přinést, ne-

Z CEST KOLÉM REPUBLIKY

NA HRANICI ČESKO-POLSKÉ

mohli podat ani interpelace, poněvadž jim je klub, v němž byli hospitanty, odepřel podepsati. Již 2. září loni usnesla se strana polských katolíků, aby polští poslanci vystoupili z klubu soc. dem. Volali po opozici a po radikalismu.

ROZBITÁ POLSKÁ FRONTA?

V českém tisku se počítá s rozbitím jednotné polské fronty v republice. Snaž k tomu i na venek dojde, ve skutečnosti se mnoho nezmění. Poláci mají u nás čtyři strany: Soc. dem., komunisty, svaz katolíků a stranu lidovou. V parlamentě jsou polský komunist, soc. dem. a lidovec. Katolíci měli zastoupení v minulém období. Polské věci vyjma komunistů vede stranický komitét. Pod vlivem soc. dem. posl. Chobot usnesl se, aby oba polští poslanci byli hospitanty klubu čsl. soc. dem. Nyní vystoupil posl. dr. Burek z klubu a zůstal v něm posl. Chobot. Mluvil se o rozlomu v komitétu. K tomu nedošlo. Možnost, že by posl. Chobot šel samostatně, poslední sjezd delegátů polských soc. dem. ukázal sice že Chobot má většinu, ale po prvé se projevila silná opozice která dokonce má končiti vyloučením místopředsedy polské soc. dem. ze strany. Posl. Chobot je zámožný člověk, typ zbohatlého socialisty a nemá dnes vlivu, který se mu přikládá. Rozlom sjezdnotil by nacionalisty a prospěl komunistům. Nevyrěši a neuklidni polskou menšinu. Kalkulovati s nim, bylo by krajně nepolitické a skončilo by stejně jako na Slovensku.

DRUHORÁDY NÁROD

Nechceme více, než co nám patří. Právě nám mluvili polské menšiny.

Chtěli jsme býti mostem k Polsku, nerozumně se nám. Máme pocit, že každý úředník má v Praze více vlivu, než polská menšina. I Praha je vinna, bez ní přece by se nemohlo tak jednati, jak tomu je. Máme o 17 škol méně, než před převratem. Naše Matice (je nás na 10.000) musí vydržovati 10 škol. Bojujeme o právo! V poměru k Němcům máme pocit, že jsme druhorádým národem ve státě. Nechceme tím býti

A CO DÁLE?

Předně je třeba vědět, čeho se chce na Těšínsku dosíci. Vstoupili-li Poláci do opozice, pak, vyjma Němců, všechny opozice menšinové jsou proti režimu. Tuto touhu nemůže mít žádný režim. Ponechme stranou napětí mezi státní — mezi námi a Polskem — je třeba přivřít psychologické předpoklady pro mir na Těšínsku. I status quo je vítězstvím. Co je dnes polského, je zdravé, je neporušitelné. Uložíme osten v Polsku. dohodneme-li se doma. promeškali jsme i tu mnoho.

Dnes má na Těšínsku ohlas polsko, dnes se naslouchá řečem a někdy i příliš strohým projevům polského konsula, zas je třeba vědět, že i on může mluvit o právech menšiny, o národě, o náci kulturní a duchovní jen když se této nedostává. Odstraníme-li nepřítel, není agitace. Prvními předpoklady k sňatí vstřícnosti, zvidání, nedůvěry a nedůvěry, odstranění zla je přetvořit ovčáčí rání. Všude si na toto ovčáčí stěžují. ono vychovává odněkde zhaněné režim svmatřij a ubani obyvateilstvo i menšiny do omezení.

Dr. F. er d. K a h a n e *

czątkiem roku 1929 w celu zdobycia dla siebie polskich socjalistów, a poprzez nich, całego obozu polskiego. Redakcja „Gazety Kresowej“ zwróciła wówczas ten artykuł autorowi z przypiskiem, z którego dało się przewidywać wszystkie te późniejsze wielkie ustępstwa, jakie poczyniło społeczeństwo nasze na rzecz kompromisu z czeską soc.-demokracją. Ustępstwa te były największe z tych, jakie kiedykolwiek polski ruch społeczny na Śląsku uczynił w swej dążności do zgody z Czechami.

Obecnie, zdaje się, nadchodzi czas bilansowania pięcioletniej współpracy polsko-czeskiej na platformie, utworzonej w myśl życzeń p. Prokeša i tow. Nie ulega wątpliwości, że bilans ten będzie żałosny i to prawie z winy partii Krútów, Vozków, „Prava lidu“ i „Ducha času“, która w wiadomy sposób ustosunkowała się do polskości.

Okazuje się, że pesymiści z przed pięciu lat mieli rację. A jedną realną, ale zato wielką wartością, jaką lud polski wynosi z pięcioletniego kompromisu, to doświadczenie, poczucie nieobliczalnej, biegunowej różnicy między doktryną II-giej międzynarodówki, a praktyką czeskiej socjalnej (szowinistycznej) demokracji. —s.

Ligotka Kam. (Po festynie szkolnym.) Dnia 24 czerwca 1934 odbył się tradycyjny festyn szkolny przy nader pięknej pogodzie. Działwa z ochronki, w strojach krakowskich i działwa szkolna, w mundurkach ćwiczebnych, wyruszyła od budynku szkolnego na miejsce festynu, który urządzono na boisku sportowym. W pochodzie, który przedstawił się imponująco, towarzyszyli działwie rodzice, miejscowy Sokół, Związek Młodzieży Ewangelickiej i wielka ilość przyjaciół polskiej szkoły, dając dowód, że nasz lud ligocki ceni sobie starą polską szkołę, która istnieje już 152 lat, i że stoi hardo przy swojej mowie macierzyńskiej. Na miejscu festynu wystąpiła działwa szkolna z pięknymi ćwiczeniami gimnastycznymi, piramidami i ze śpiewem, zaś dzieci z ochronki zatańczyły rażno i zgrabniutko Krakowiaka. Pomimo kryzysu nagromadzono, dzięki ofiarności naszej ludności, wiele masła, jajek, maki i t. p., tak, że było można napiec dużo smacznych kołaczy, którymi obdarzono działwę. Oprócz kołaczy otrzymały dzieci kielbaski, limoniadę, cukierki, ciasteczka itp. Z wesołych twarzą dzieci było można wyczytać ogólne zadowolenie z festynu szkolnego, który udał się znakomicie pod każdym względem. Punktem kulminacyjnym całego festynu było przybycie p. Generalnego Konsula z Mor. Ostrawy w towarzystwie pp. posła Dr. Buzka, powiatowego inspektora szkolnego Władysława Wójcika i referenta kons. Krygla. Zaczynając Gości powitał w serdecznych słowach w imieniu całej tutejszej ludności polskiej ks. pastor Jan Unucka, zaś obywatele dali wyraz swej radości z pojawienia się wspomnianych Gości burzą oklasków i grzmotnym trzykrotnym okrzykiem: „Niechaj żyją!“ Serdeczne podziękowanie należy się wszystkim tym, którzy pracowali około przygotowania festynu i tym, którzy wzięli tak liczny udział w festynie, aby zadokumentować w ten sposób przywiązanie do swej polskiej szkoły. W szczególności składamy staropolskie „Bóg zapłać“ wszystkim rodzicom i obywatelom za tak hojne dary, które raczyli złożyć w naturaljach i w pieniądzu na bufet i t. p., co przyczyniło się znacznie do przysporzenia funduszu na cele Gminnej Rodziny Opiekuńczej.

Kierownictwo szkoły i Rodzina Opiekuńcza.

Łazy. (W zdrowym ciele zdrowy duch...) W dniu 17 lipca otrzymała polonia łaziańska tak jak i gdzie indziej bardzo ciekawą rzecz, na pozór radosną, mianowicie nadzwyczajne wydanie »Robotnika Śl.« z ogromnym napisem »W obronie ludu polskiego«. Roznosił je i pocieszał syn gospodarza orłowskiego sierocińca. Z ciekawości, co i jak się stało, co panowie z P. S. P. R. takiego wielkiego dla polonii zrobili, kupiłem sobie również tak gorąco polecany egzemplarz i czytam... lecz czegoż się doczytałem? Na pierwszej stronnicy wielki huragan, omielty już przez prowadzącą osobę przez kilka ba kilkanaście lat — zaś na drugiej dużą rezolucję, i to taką, która już również niezliczone razy była odgłosowana. W rezolucji tej wielkie wylewanie złości na poszczególne osoby (niemianowane), które do partii P. S. P. R. nie chcą dalej należeć. Osoby te nie miały i nie mają zamiaru rozbijać P. S. P. R., ani przeciw niej, jako organizacji obywateli narodowości polskiej, występować, lecz nie mogąc patrzeć na pracę, jaką jednostki w tej partii uprawiają, a mając szkołę i doświadczenie, że pracę tę na inne tory nie sprowadzą, woleli raczej choćby z bólem serca się usunąć. Wiedząc dobrze o tem wszystkim, a rozumiejąc potrzebę być organizowanym politycznie, wstąpili i wstępują inni do organizacji innej. Czyn ten nie jest skierowany przeciw samej P. S. P. R., ale przeciw tejże uzurpatorskim dyktatorom, którzy każdego, który chce zwrócić uwagę na niewłaściwą linię, po której się idzie, względnie iść każe, poprostu wyrzucają. Nie dopuszczają nikogo do zdrowego słowa, żądają zawsze bezwzględnej dyscypliny partyjnej, a jeżeli nie — no to — he rug! Wyleciał z partii za taki opór wobec tych panów Siuda, wyleciał Sztefek i inni, grożono wyrzuceniem Bujokowi, który przez 26 lat pracował w tej partii i razem z innymi bronił jej przed rozbiciem, a rozbijali ją ci, którzy dziś od byłych obrońców żądają bezwzględnego posłuszeństwa. W końcu czytamy w tem »nadzwyczajnem wydaniu«, że wykluczono p. Łukosza. Kolego Łukoszu! Jesteś ostatnim członkiem z pierwszego komitetu wykonawczego z roku 1921. Wspominamy Twoją pracę i uznając czcimy ją, a znając Ciebie jako urodzonego socjalistę, wiemy, że Cię serce będzie nad tem boleć, tembardziej, że równo z tobą pracowała w tej idei i Twoja współtowarzyszka życia, poświęcając się oboje. Nie rób sobie z tego nic, bo wiedz, że od ludzi, którzy robią tylko tak, żeby mogli dyktować a przy tem się mieć dobrze — innego nie można oczekiwać. Wolno im robić, co im się podoba, lecz takie narzucanie komuś swojej woli nie jest demokratyczne. Wytrwaj i walcz w imieniu prawdy! Popatrz na osoby na czele tej partii dziś stojące, jakkolwiek nie wszystkie, a nie pozostanie Ci nic innego, jak powtórzyć coś za Śliwka o brzuchatych z złotymi łańcuszkami i na palcach diamenty. Niech się ci panowie nie dziwią, że się starzy współpracownicy odsuwają, bo: W zdrowym ciele zdrowy duch, zaś z ciała cuchnącego duch ucieka.

Wyrosły z pieluszek.

— (P o w i a n k a c h.) Śladem lat poprzednich urządziło II Koło Macierzy Szkolnej w dniu 15 lipca »Wianki«. Pochód, składający się z męskiej i żeńskiej drużyny Harcerskiej, działwy niosącej Wianki i dorosłych obywateli, udał się zupełnie. Przy dźwiękach doborowej kapeli bawiła się publiczność bardzo wesoło — zaś w przyjemnie urządzonej kawiarni i innych obiektach urządzony bufet przez nasz komitet Pań smakował wyśmienicie. Wieczorem zaś płynęła sobie ładnie udekorowana łódka, prowadzona ręką drużynowego p. Ciocho-

nia, puszczając ze swojemi druhami wianki. — Zawitał do nas także nasz dostojny generalny konsul p. Malhomme, którego zuchy harcerskie poniosły na rekach przez cale boisko, zaś ludność nasza witała go hucznymi, niemilknącemi oklaskami. Zaczęło gościa powitał prezes II Koła, p. Klimoszek, poczem wygłosiła córeczka p. Klimoszka wierszyk powitalny, wręczając dostojnemu gościowi buket. Radość publiki z zawitania tak začnego gościa byla ogromna, i niejednemu z dziwnego uczuca radości w duszy i sumieniu oko się lza zaświeciło. Byłoby zatem bardzo niewdzięcznem, gdyby się nie zložylo podziękowania a mianowicie: p. gen. kons. dr. Malhommemu za zaszczytowanie nas swoją obecnością a tem wiania w serca nasze otuchy, p. dr. Wolfowi i p. dr. wicekons. Synowieckimu za laskawe ich przybycie, p. L. Wardasowi za wygłoszenie referatu o Wiankach, družynie harcerskiej za udział w pochodzie, zajęcie się puszczaniem Wianków i udekoroowanie lódki, Komitetu Pań za ofiarowanie bufetu, chórowi za odśpiewanie kilka ładnych pieśni, zarządowi Koła jako też wszystkim tym, którzy czy już udziałem w pochodzie, czy czem innem przyczynili się do tej tak pięknej tradycijnej imprezy. Niech ta niedziela będzie zachętą jak zarządowi, tak i wszystkim innym do dalszej pracy, której wołam »Cześć«!

Jeden z obecnych.

Lidové Noviny 26/VII 34.

Nebylo žádných polských nabídek

R - Praha 25. července

Ve věrejší Národní Politice dr. Borský oznamuje, že si z jedné rozmluvy — nebylo to řečeno — dokombinoval, že Beckova politika chtěla získat Československo pro těsnou zahraniční spolupráci a že teprve když nemalezla souhlasu v Praze, dala se na politiku nátlaku na nás, na politiku hrozeb dohodou s Německem, proti níž prý nenajdeme spojení, poněvadž existence Československa nikomu prý nestojí za válku.

Den před tím Illustrowany Kuryer Codzienny, proslulý svými stálými štvánicemi proti českým, napsal: »Chápeme, že východní pakt se zdá býti Československu v jeho nynější mezinárodní situaci jedinou skutečnou ochranou a nadějí a nemáme nikomu za zlé, hledí-li zabezpečiti své hranice. Polsko cítí se však nyní dosti bezpečno a uvažuje o tom, má-li se vázat ještě dalšími pakty, které skrývají v sobě to nebezpečí, že mohou v budoucnosti vyvolávat pro ně paradoxní situace. Je-li pravda, že tak zvučně ministrem Benešem minulého roku ohlašovaný pakt věčného přátelství s Polskem a příjezd ministra Becka do Prahy, odvolaný přece téměř v poslední chvíli, nebyl skutečně jedině proto, poněvadž Československo nechtělo vedle úmluvy politické přistoupit také na klausuli eventuální vzájemné pomoci branné, navrhované Polskem po vzoru jeho spolku s Rumunskem, — pak musíme se divit tím více nynějšímu stanovisku Prahy. Nechtělo-li se tedy Československo angažovat, bojíc se konfliktu polsko-německého, jež považovalo za nevyhnutelný, pak nám dnes nemůže vytýkat, že příliš nespěcháme tahat cizí kašany z ohně. To jsme považovali za potřebné říci československé veřejnosti, která tak ráda mluví o konjunkturální politice polské.«

S polské strany se tedy tvrdí, že nám Polsko nabízelo vojenskou alianci, že jsme ji však odmítli, nechtíce se vázat proti Německu. Ke všem těmto zprávám oznamuje Lager Presse podle informací z »autoritativních míst«:

»Na náš dotaz byla nám dána přesná odpověď, že takové nabídky vůbec nebyly učiněny. Je nutno to zdůraznit, aby se aspoň u nás učinil jednou provždy konec podobným povídačkám, aby se zřetelem na poslední události v československo-polských vztazích nebylo nesprávných dohadů a aby v této otázce byla naprostá jasnost.«

Toto prohlášení nepřináší nic nového, jen

znovu potvrzuje, co je obecně známo a co v podrobnostech znají všichni příslušní političtí činitelé. Zůstává skutečností, že ministr Beneš nabídl loňského jara při rozmluvě v Ženevě polskému ministru zahraničí Beckovi »pakt věčného přátelství« a že tuto nabídku veřejně ohlásil v parlamentě. Na ní však z Varšavy dosud neodpověděli, ale od letošního ledna zahájili prudkou kampaň proti nám, která dosud neustala. Rozbourili za aktivní účasti ostravského konsula Malhomma Těšínsko, pokoušeli se podněcovat na Slovensku, podivně si počínali na Podkarpatsku. Pakt námi nabízený byl by znamenal trvalý klid a vlastně demilitarisaci společné naší hranice. Místo toho s polské strany podněcuje se na různých místech této hranice neklid a budí se dojem, že by Polsko nebylo nemilé, kdyby mělo společnou hranici s Maďarskem. Je vhodno připomenouti, že Polsko dosud neratifikovalo mírovou smlouvu trianonskou.

Z rozmluv, které jsem měl s polskými činiteli, blízkými vládním místům, nemínil jsem kombinovat, nýbrž zcela zřetelně mohl jsem pozorovat, že se Polsko nechce nijak vázat ve střední Evropě ani ve věci anšlusu nebo habsburské restaurace, ani ve věci maďarského revisionismu. Přálo by si patrně, abychom se zavázali jen my vůči němu, aniž by ono převzalo jediný závazek vůči nám. Ve Varšavě jsou na nás nevlídní, že nejsme ochotni dělat politiku jinou, než politiku československou. Je věcí Polska, cítí-li se, jak prohlašuje Ill. Kuryer Codzienny, nyní dosti bezpečno a nezamýšlí-li se vázat navrhovaným východním paktem. Je však omyl se domnívat, že se nám východní pakt zdá jedinou skutečnou ochranou. Přejeme si tohoto paktu, protože by zvýšil obecnou bezpečnost evropskou, také naši i polskou. Bude-li zmařen odpozem Německa nebo Polska, nebudou tím zmařeny jiné záruky naší bezpečnosti. Polsko se už mohlo přesvědčit, že politika nátlaku nebo hrozeb je nejméně účinná, aby na nás působila. Ostatně zatím co v Paříži, Bukurešti a v Moskvě projevují stále zřetelněji nespokojenost s podivným postupem Varšavy, naše spojenecké svazky jsou upevněny a rozšiřuje se přátelská součinnost s jinými zeměmi, ne na posledním místě s Ruskem.

Stříbrného tisk pomáhá polské iredentě dále

IV - Moravská Ostrava 25. července

Propůjčiv se v tak vážné době polské podvratné propagandě, pokračuje tisk poslance Stříbrného v přemílání nepravd šířených polským konsulátem. Účelem není tu pomoci polské menšině, které se u nás žádná křivda neděje, nýbrž zastíit rozvratnou činnost polskou na Těšínsku, Slovensku a Podkarpatsku. V té spojitosti se naskytá zajímavá podrobnost. Nikoho dosud nenapadlo se ptát na příklad, jak se vede Slovákům v oněch slovenských vesnicích, které byly po převratu postoupeny Polsku, kolik škol tam mají slovenští občané a jaká práva. Bylo by mimochodem dobře, kdyby si této otázky všimla ona část slovenské inteligence, která dosud koketuje s polskou propagandou.

Stížnosti Poláků na Těšínsku jsou liché. Přetřásá-li se znovu na příklad případ soukromého orlovského polského gymnasia, nutno připomenout, že mělo být postátněno už v roce 1924, ale že tehdejší úmysl čs. vlády zmařili ze šovinistických pohnutek právě ti Poláci z Těšínska, kteří nyní provádějí úmysly konsula Malhomma. Zásluhou čs.-polského klubu v Moravské Ostravě mělo býti gymnasium převzato vzhledem na tíseň polské Matice školské letos do státní správy. Průtahy nastaly, když se ukázalo, že význační činitelé z okruhu gymnasia se účastnili v Polském Těšíně a Katovicích známých schůzek, na kterých se vyráběly pamflety proti čs. republice. Protistátní počínání některých polských učitelů a státních školních inspektorů a naposlady vystoupení čs. železničáře Lukosze svědčí pouze o shovívavosti čs. státních úřadů, jež se zhusta již dotýká státní bezpečnosti. Akce konsula Malhomma na Těšínsku ztroskotala díky sporádaným poměrům a ukázněnosti lidu na české straně. Teď záleží jenom na tom, aby byl dán průchod státní autoritě bez ohledu na to, kdo se proti ní spojuje se strážci rozkladu.

Na granicy czesko-polskiej.

Poniżej podajemy drugą część reportażu publicysty praskiego, dr. Ferdynanda Kahanka, umieszczonego w nr. 205 „Poledního listu“ z dnia 25 lipca b. r. Tłumaczenie powyższe jest dosłownem i nie było w „Poledním liście“ skonfiskowane.

II.

„Patrzę się na nas teraz, jak patrzyli się przed pięćdziesięciu, sześćdziesięciu laty. Wtedy przybywali do kraju analfabeci, biedni chłopcy, którzy za każdą cenę sprzedawali swą pracę. Ponieważ ich, ale sposób patrzenia (na Polaków, przyp. red.) został. Trzeba to zmienić. Głównie pracuje się zmyśloną propagandą i informacjami. Na przykład: mowa burmistrza Polskiego Cieszyńska dr. Michejdy. Przecież wyszła drukiem, a niema w niej tego, co pisała czeska prasa. Jest niewłaściwem polegać jedynie na informacjach agentów. Często przydają i wypaczają.

Przykład jeden z wielu.

Najwięcej drażni np. sprawa kierownika Smyczka z Jabłonkowa. Kierownik czeskiej szkoły publicznej Smyczek nie był Czechem. Służył Niemcom. W polskich rękach są dowody, że był członkiem Nordmarku, że się po niemiecku podpisywał. Dziś wydaje „Slovjanský“ czasopismo, piszące za rządem. Przybywamy do Jabłonkowa i pytamy się o Smyczka, także pytamy czeskich ludzi, czem był: Polakiem, brzmi odpowiedź. Kierownik czeskiej szkoły publicznej! Krytykuje on działalność Polaków, naturalnie ich to drażni.

Czeska a polska szkoła.

Przeciw rewizjonizmowi.

Nie jesteśmy rewizjonistami. Stoimy na gruncie państwa. Kulturalnie współzjemy i będziemy współżyć z Polską. Nie mamy upaństwowionego zakładu średniego (gimnazjum w Orłowej), choć się obiecuje czwarty rok. Według spisu urzędowego jest 75.000 Polaków w Cieszyńsku i ci nie mają nawet państwowego gimnazjum. W Jabłonkowie, gdzie jest więcej polskich niż czeskich dzieci, jest wydziałowa szkoła prywatna Macierzy i czeska państwowa. Niemcy, których w Cieszyńsku niema ani połowy co Polaków, mają państwowy zakład średni.

Kryzys gospodarczy zaostriżył spór.

Gorzej jeszcze było, gdy ostatni kryzys

wszedł do gór, między górali. Taki góral ma 10 morgów pola, to jest trochę kamieni a trochę nieużytków. Pole go nie wyżywi. Pracował w lasach, zwoził drzewo, tam się żywił. W tych okolicach nie było wiele chleba.

Już dwa razy zeszłego roku domagało się stronnictwo Polskich Katolików, aby polscy posłowie wystąpili z klubu socjalnej demokracji. Domagali się o pozycji i radykalizmu

Rozbity polski front?

W czeskiej prasie liczy się z rozbiciem polskiej jedności w Republice. I jeśli na koniec do tego dojdzie, nie wiele w rzeczywistości się zmieni. Polacy mają u nas cztery stronnictwa: socjalnych demokratów, komunistów, Związek Katolików i Stronnictwo Ludowe. W parlamencie są: polski komunista, socjalny demokrat i ludowiec. Katolicy mieli zastępcę w okresie poprzednim. Polskie sprawy z wyjątkiem komunistów prowadzi Komitet Międzypartyjny. Pod wpływem soc-dem. posła Choboty zgodził się, aby ciąż polscy posłowie byli hospitantami klubu czeskich socjalistów. Teraz wystąpił poseł dr. Buzek z klubu a został w nim poseł Chobot. Mówiło się o rozłamie w Komitecie. Ku temu nie doszło. Jest możliwem, że poseł Chobot pójdzie samodzielnie. Ostatni zjazd delegatów polskich soc-demokratów ukazał wprawdzie, że poseł Chobot ma większość, ale po raz pierwszy ujawniła się silna opozycja, która ma się nawet skończyć wystąpieniem z partji zastępcy przew. soc-dem. Rozłam zjednoczyłby narodowców a wzmocnił komunistów, ale nierozbiłby i nie zdeorganizuje polskiej mniejszości. Liczyć na to byłoby skrajnie niepolityczną rzeczą i skończyłoby się podobnie, jak na Słowaczynie.

A co dalej?

Przedewszystkiem trzeba wiedzieć, co się chce w Cieszyńsku osiągnąć. Wstąpią Polacy do opozycji, to z wyjątkiem Niemców, wszystkie opozycje mniejszościowe będą przeciw rządowi.

wi. Tego dłużej nie może mieć żaden reżim. Po-
między nami a Polską — należy przygotować
psychologiczne podłoże na pokój w Cieszyń-
sku. I status quo jest zwycięstwem. Co jest
dziś polskiego, jest zdrowe, jest nie wzruszalne.
Jeżeli w domu się porozumiemy, usuniemy ka-
mien urazy z Polską. I na tem punkcie zanle-
daliśmy wiele. Dziś ma na Cieszyńsku roz-
głos Polska, dziś ludność daje posłuch przemó-
wieniom czasem nawet dosyć estrym, konsula
polskiego, a trzeba wiedzieć, że i on ma prawo
mówić o prawach mniejszości, o narodzie, o
pieczy kulturalnej i duchownej tylko wtedy, gdy
się jej nie udziela. Odsuniemy przyczyny, nie
będzie agitacji. Pierwszem założeniem do usu-
nięcia zła jest przetworzyć atmosferę szpicioł-
stwa, zmyślenia, nieufności i podejrzliwości.
Wszędzie użalają się na tę atmosferę, ona two-
rzy opozycjonistów, pozbawia reżim sympatii
i wpędza obywateli i mniejszości do opozycji.
Dr. Ferdynand Kahanek.

Przegląd prasowy

Miasto Bezručów.

Czy to możliwe?

„Polední ostravský deník“ z 25 lipca donosi,
że starania około połączenia miast Frydku i
Mistku w jedno 20.000 miasto podobnie jak po-
łączenie obu powiatów w jedną całość, mają
być na ukończeniu i że przygotowania w tym
kierunku poszły w min. spraw wewnętrznych
w Pradze tak daleko, że w najbliższej przyszo-
ści przystąpi się do urzeczywistnienia tego pla-
nu. Co na tej całej historii dziwi, to zapowiedź
„Poledniczka“, że nowe miasto nosić będzie
nazwę „wielkiego śląskiego barda, poety Piotra
Bezruca, nazywać się bowiem będzie Bezru-
ców. Nie chce nam się wierzyć, aby władze cen-
tralne, gdyby naprawdę taki projekt złączenia
obu miast zrodzić się miał, miały zamiar ob-
darzyć nas nazwą, wywodzącą się od autora
znanych antypolskich utworów, któremu tyło-
krotnie nawet czeski uczony prof. Adamus wy-
kazał szowinizm i uprzedzenie do Polaków.

Bez komentarzy.

W Polsce bawi od kilku dni wycieczka kil-
kunastu teologów i księży czeskich z Olomuńca
celem zapoznania się z życiem katolickim w
Polsce. „Našinec“ przynosi obszerną recensję z
ich podróży. W ostatniej z nich czytamy, że pod-
stojącym na miejscu dawniejszego posagu Bis-
marcka w Poznaniu pięknym pomnikiem Bo-
żego Serca, na którym widnieje napis: „Sercu
Najświętszemu Polska Odrodzona“ uczestnicy
wycieczki pomodlili się za pomyślność naro-
du polskiego, za swoją ojczyznę oraz za sblize-
nie obu bratnich narodów.

Duch Czasu 26/VII 34.

Konfiskace dělnického tisku v Polsku. „Ro-
botník“, ústřední list polské socialistické stra-
ny, vycházející ve Varšavě, propadl v těchto
dnech letos po 58. konfiskaci pro článek o o-
tázce ukrajinské. Za režimu »sanací« je to 438.
konfiskace.

Dziennik Polski 26/VII 34.

Cały świat kulturalny współczuje z Polską.

Warszawa, 25 lipca. Z całego świa-
ta płyną do Polski szczerze słowa współ-
czucia dla nieszczęścia, jakie dotknęło
część ludności w postaci powodzi. Nie-
jednokrotnie notują wzruszające wprost
dowody ofiarności ze strony wszystkich,
najbiedniejszych nawet. We wszystkich
kulturalnych państwach nieszczęście
wywołało głośnie echo. Prezydent miasta
Hamburga złożył specjalną wizytę kon-
dolencyjną polskiemu konsulowi gene-
ralnemu w Hamburgu, w Belgji powstał
komitet pomocy, do którego przyłączyli
się najwybitniejsi ludzie tego kraju z
b. premierem rządu na czele. Rząd bry-
tyjski za pośrednictwem swego ambasa-
dora w Warszawie wyraził rządowi

polskiemu sympatię i współczucie. To
samo uczyniło wiele kulturalnych
państw.

Polska otrzymała również ze strony
jednego z państw europejskich propo-
zycję udzielenia specjalnej pożyczki na
doraźny ratunek. Jak się dowiadujemy,
rząd polski, wyraziwszy podziękowanie,
oświadczył, iż jest w możliwości własne-
mi środkami i zorganizowaną akcją
swych obywateli stopniowo skutki zni-
szczenia usunąć. Ambasador Związku
Sowieckich Republik w Warszawie p.
Dawtjan złożył na ręce polskiego mi-
nistra spraw zagranicznych 1000 zło-
tych z prośbą o przekazanie tej sumy
najuboższemu ofiarom powodzi.

Dziennik Polski 27/VII 34.

O czem wolno nam jeszcze pisać.

Pod tym tytułem zamieścił bratysław-
ski „Slovák“ z 25 lipca następującą no-
tatkę:

„W dniu 24 lipca weszła w życie nowa
ustawa prasowa. Chcieliśmy to więc
przypomnieć i zaznaczyć, co owa usta-
wa właściwie oznacza. Ale cenzor nam
nie pozwolił powitać nowych paragra-
fów. Skonfiskował nam większość na-
szego wstępnego artykułu, w którym
witaliśmy wśród siebie (członków re-
dakcji, przyp. dr. T.) panów ministrów,
których artykuły i przemówienia bę-
dziemy mieli obowiązek według nowej
ustawy publikować bez jakiegokolwiek
zmiany i uwagi. Ustawa ta daje prawo
organom administracyjnym (bez jakie-
gokolwiek wyroku sądowego) wydania
zakazu sprzedaży czasopisma, odebra-
nia mu transportu kolejną, ba nawet za-
wieszenia pisma.

Cenzor wybielił nam oprócz tego
wspomnianego artykułu również pole-
mikę na temat referatu p. Derera. Tu
scenzurowano nam nawet takie zdania,
jak stwierdzenie, że „wiedza polska jest
wiedzą“.

Cenzor nie dozwolił nam w dalszym
cytować tego, co opublikowały praskie
pisma „České slovo“ i „Polední list“ z
prasy polskiej o tem, dlaczego zagranicą
nie lubią Czechów. Skonfiskowano nam
między innymi również znany wiersz
czeskiego poety Wiktora Dyka.

Po tem wszystkim nie pozostaje nam
nic innego, jak publikować wiadomości
o marchewce, ogórkach, ewentualnie
bajki Ezopa oraz rzeczy, których dostar-
czą nam — w myśl ustawy — koła rzą-
dowe.“

Łyżbice. W niedzielę, dnia 24 czerwca b. r. urządziła polska miejscowa Rodzina Opiekuńcza festyn szkolny. Ponieważ pogoda dopisała, festyn udał się znakomicie. Ucieszyła się nasza polska dziatwa szkolna i mały z ochronki. Przybyli również i zacni i miłe widziani goście w osobach pp. konsula generalnego dr. Malhomme, jako też p. posła dr. Buzka i p. inspektora powiatowego, Wł. Wójcika. W imieniu zarządu Rodziny Opiekuńczej dziękujemy tym naszym gościom za uprzyjemnienie chwil uroczystości festynowej. Serdeczne też podziękowanie wyrażamy w imieniu zarządu miejscowej Rodziny Opiekuńczej i szkoły wszystkim ofiarodawcom, którzy darami w naturze względnie w gotówce przyczynili się do urządzenia bufetów. Również dziękujemy wszystkim panom, którzy nie szczędzili czasu i sił tak przy urządzeniu miejsca na festyn, jako też w pracy w komitecie. Dziękujemy paniom bufetowym za starania i współpracę. Dziękujemy również tym panom, którzy posłali konie do przywiezienia i odwiezienia potrzebnych rzeczy. To też nasza szkoła dumna jest z tego, że tak szan. rodzice, posyłający swe dzieci do naszej polskiej szkoły i życzliwi przyjaciele, tak dzielnie i ofiarnie współpracują i tem samem stwierdzają, że im nasz język polski jest drogocennym i są pewni, że ich dzieci w tej polskiej szkole pozyskają cenne wychowanie i przysposobienie do dalszego życia. G. P.

Z Jabłonkowa. My Polacy-katolicy apelujemy publicznie do Przewielebnego Księdza-Proboszcza Hanzlika, by dla dobra Kościoła i naszej Wiary, do której jesteśmy głęboko przywiązani, unikał na przyszłość poruszania tematów politycznych w swych kazaniach. Ostatnie kazanie księdza-proboszcza w niedzielę, 22 lipca b. r. uraziło nasze uczucia narodowe jako Polaków. Uważamy, iż kazalnica kościelna nie jest odpowiednim miejscem do wygłaszania krytyk na temat tego, co się dzieje w państwach sąsiednich. Ksiądz-proboszcz Hanzlik nie jest absolutnie upoważniony do krytykowania w Domu Bożym stosunków wewnętrznych w Polsce. My przychodzimy do kościoła po strawę duchową i przykro nam słuchać kazań, nie mających nic wspólnego ze słowem Bożem. Radzimy szczerze ks.-proboszczowi, którego bardzo szanujemy, by nie zapominał, iż ma parafian Polaków, którzy i tak dość mają napaści antypolskich w jabłonkowskim „Naszym Ślązaku“ i dlatego tem bardziej razi ich, gdy nawet i w kościele obraża się uczucia narodowe. Ksiądz-proboszcz żalił się ostatnio, że coraz mniej ludzi przychodzi w niedzielę do kościoła w Jabłonkowie. Wyrażamy obawę, iż podobne kazania, jak w dniu 22 lipca, mogą naprawdę i najlepszych katolików odstąpić od słuchania słowa Bożego w tym kościele. Wierzmy, iż ksiądz-proboszcz Hanzlik weźmie pod uwagę to nasze zażalenie i że z kazalnicy w kościele jabłonkowskim nie usłyszymy już więcej polityki i mów antypolskich. — Polacy-katolicy z Jabłonkowa.

Pod gradem konfiskat.

XI-ta konfiskata.

Wczorajszy numer „Dziennika Polskiego“ został znów skonfiskowany. Jest to zatem 11 konfiskata naszego pisma w ciągu jego niedługiego jeszcze istnienia. Z 45 wyszłych dotychczas numerów 11 zostało skonfiskowanych! Zatem co czwarty numer ulega konfiskacie. W ostatnim czasie procent ten nawet znacznie się podniósł, bo w ciągu tygodnia ulegliśmy 3 razy konfiskacie a mianowicie w dniu 20, 24 i 26 lipca, czyli prawie co drugi dzień! W ostatnim numerze wykreślone zostały 4 miejsca artykułu dr. Ferdynanda Kahanka, opublikowanego w „Południowym liście“ z 25 lipca p. t. „Na granicy czesko-polskiej“, stanowiącego dalszy ciąg jego artykułu „Między nami a Polakami“, który również, jak wiadomo, został nam przez censorsa pokiereszowany.

Komunikaty

Komitet Pań przy konsulacie R. P. w Mor. Ostrawie komunikuje niniejszem, że według otrzymanych z Polski wiadomości, wszystkie obozy walcacyjne, na których znajdują się dzieci i młodzież z Czechosłowacji znajdują się w bezpieczeństwie i nie grozi im w związku z żywiołowymi katastrofami w Polsce żadne niebezpieczeństwo. Uczestnicy obozów czują się bardzo dobrze. Wiadomość ta z pewnością uspokoi niektórych rodziców, którzy żywili obawy co do losu swych dzieci na kolonjach letnich w Polsce. Dalsze przygotowane transporty wyjadą do Polski natychmiast po nadejściu zniżek kolejowych, o czem zainteresowani uczestnicy zostaną wczas zawiadomieni.

Moravskosteský Deník 27/VII 34.

Mussoliniho dar postiženým povodněmi v Polsku.

Z Varšavy 26.7. Italský ministerský předseda Mussolini věnoval 200.000 złotych výboru pro pomoc obyvatelstvu, postiženému povodni.

Czesi spadkobiercami polityki nieboszczki Austrii

CIESZYN, 25.7. (Tel. wł.). — Wczorajsze wydanie „Dziennika Polskiego“ uległo konfiskacie za przedruk artykułu czeskiego pisarza politycznego dr. Ferdynanda Kahanka, który dokonał objazdu dokoła Czechosłowacji, interesując się w szczególności zagadnieniem mniejszości polskiej.

W artykule p. t. „Między nami a Polakami“ dr. Kahanek, jak można się zorientować z częściowo skonfiskowanego artykułu, twierdzi, iż od dłuższego czasu były robione próby porozumienia, przyczem strona polska zawsze lojalnie dążyła do usunięcia wszelkich przeszkód, chociażby przez fakt wstąpienia posłów polskich do parlamentarnych klubów czeskich. Autor ubolewa, iż w miejscu, w którym spadli lotnicy polscy — w Cierlicku, doszło do największego zaostrenia stosunków wskutek obsadzenia czeskiego proboszcza. Polacy są przeświadczeni, że dzieje im się krzywda i że traktowani są gorzej niż w Austrii. Czechy wykorzystały politykę austriacką do stworzenia na Śląsku Cieszyńskim specjalnego narodu ślązaków, wiedząc, że nie byli to ani polacy ani czesi, tylko za czasów austriackich renegaci działający na rzecz Niemiec. W rezultacie z tej polityki wzmocnił się na Śląsku Cieszyńskim nacjonalizm polski, a ostatnie zmierzanie się szkół, którem były wpisy do szkół polskich, wskazało na pełną stabilizację etnicznego elementu polskiego.

Charakterystycznym jest, że artykuł ten zamieszczony w „Południowym liście“ nie został skonfiskowany. (K).

„Demokratyczne“ metody rządu praskiego

CIESZYN, 25.7. — (tel. wł.). — Z dn. 24 b. m. nabiera mocy obowiązującej rozporządzenie czeskie dotyczące prasy. W myśl tego rozporządzenia pisma ulegają nie tylko konfiskacie, ale muszą zamieszczać oficjalne oświadczenia rządowe. W związku z tem pismo słowackie „Slovak“ potępia socialdemokratów i republikanów czeskich, których protesty przeciwko wprowadzeniu nowego ustawodawstwa kagańcowego ograniczyły się do pustych rezolucji. Reszta artykułu została skonfiskowana. (K)

Katolicy czechosłowaccy zachwyceni przyściem w Polsce.

Z Pragi donosi (roh): „Lidove Listy“ zamieszczają korespondencję jednego z uczestników wycieczki profesorów, księży i studentów wydziału teologicznego uniwersytetu praskiego do Polski. Autor korespondencji, prof. Dominik Vicenec, pisze o serdecznym przyjęciu, zgotowaniu w Polsce katolikom z Czechosłowacji od wstąpienia na ziemię polską, aż po uroczystą audjencję u prymasa-kardynała Hlonda.

Wycieczka zwiedziła dotychczas Katowice, Poznań, Piekary i Gniezno, gdzie pomodliła się u grobu św. Wojciecha i została przyjęta przez kardynała Hlonda z wielką łaskawością. Potem odjechała do Warszawy.

(Miel) We czwartek, 26 b.m. odjechała z Krakowa do Olomuńca „wycieczka duszpasterska“ z Czechosłowacji.

W Krakowie złożyli uczestnicy wycieczki hołd księciu metropolicie Sapieże, zwiedzili szereg zabytków pod kierownictwem dr. Jerzego Dobrzyckiego i instytucje katolickie pod przewodnictwem ks. red. Wład. Długosza.

Pruski Kurjer Codzienny 28/VII 34.

Gazeta Polska 26/VII 34.

Dr. Kahánek ruku v ruce s polským konsulátem.

-bk. Románové líčení »útisku« Poláků na Těšínsku, které pověstný dr. Kahánek otiskuje na pokračování v Poledním listě, otevírá našim Polákům oči. Dr. Kahánek přišel na Těšínsko lovit hlasy a z tohoto důvodu neštítí se ani toho, že hanobí republiku. Polské dělnictvo prohlédlo špinavý manévr dr. Kahánka, neboť instinktivně chápe, že dr. Kahánek čerpá prameny svých nejnepříjemnějších pomluv v blízkém okolí polského konsulátu. — Vyhrabává staré episodky, které obléká do hávu lidské bídě polského živlu na Těšínsku. Tak mezi jiným dr. Kahánek píše, že polští horalové prožívají strašlivou bídu a že se musí živiti lesními kořínky. S tímto trikem přišla již před 10 lety vzájemná polská »Pomoc«. Okresní úřad ve Fryštátě tehdy celou věc nechal vyšetřit a přišlo se na to, že je to pouhá smyšlenka. Nyní dr. Kahánek 10 let starou nepravdu ohřívá v Poledním listě. Přesvědčil se o tom dr. Kahánek na svém výletě na Těšínsko osobně? Ne. Dr. Kahánek nešel mezi lid, nýbrž nechal se poučovati od polských šovinistů, blízkých ostravskému konsulátu. Pro naše tvrzení máme druhý markantní příklad.

Dr. Kahánek prozrazuje, že v září m. r. Svionzek slezských katolíků se rozhodl, aby poslanec Buzek vystoupil jako hospitant z klubu soc. dem. Zjistili jsme, že skutečně takové niterní usnesení tehdy padlo. Žádný list však o tom nepřinesl zprávu, neboť usnesení bylo přísně důvěrné a bylo to tajemství až dosud. Teprve dr. Kahánek to zjistil, a kdo poskytl dr. Kahánkovi tyto informace, je na bílé dni. Dr. Kahánek si hraje na falešného zastávce polského lidu. Sleduje tím nekalé politické cíle, odpovídající plně obsahové pod úrovni Poledního listu a svoje poznatky čerpá u lidí, stojících nepřátelsky ke všemu českému. Dr. Kahánek prohrál na Těšínsku tento nekalý manévr na plných sto procent a odhalil našim Polákům dokonale svoji roli, kterou hraje podle dirigentské taktovky polského konsula Malhome.

Včera byl opět zabaven orgán polského konsulátu Dziennik polski pro otištění článku dr. Kahánka. Divíme se pražské censuře, že tyto články může propustiti, které svým obsahem vzbuzují krajní odpor a loyálně smýšlejících Poláků.

Česke Slovo 27/VII 34.

Kahánek překonal Kuryerka

Nejsprostší a nejpustší lži o Těšínsku jaké nenapsal ani krakovský Kuryer

Včerejší ostravský polský list Dziennik Polski byl opět státním zastupitelstvím v Mor. Ostravě zabaven a to na pěti místech pro článek, opsaný z Poledního listu. Článek napsal dr. Ferd. Kahánek a zabaven byl proto, že se v něm vědomě rozšiřují nepravdivé pověsti o poměrech na Těšínsku. V článku je na příklad nehorázné tvrzení, že na Těšínsku nastala taková bída, že lidé se živí v poslední době sbíranými kořínky. V důsledku toho prý se objevil bříšník tyf. Samozřejmě, že toto tvrzení je celé vymyšleno a odsuzují ho nejen čeští, ale i seriosní polští občané na Těšínsku. Je to jediná snůška sprostých lží a Poláci sami k nim nemohli již sáhnout, poněvadž tuto zbraň opotřebovali, jejich lži byly všemi československými listy vyvráceny a proto jim nikdo již nevěří. Útoky a lži podobného hrubého zrna, které nyní soustavně píše Kahánkův list a jež pravidelně z něho opisuje Dziennik polski, neslyšeli jsme na Těšínsku celá leta. Naposled tak hrubé lži o nás psaly polské listy krátce po skončení plebiscitu a rozdělení Těšínska po ustálení státních hranic. Od té doby občas šel a pusté lži o Těšínsku přinášel jen krakovský ilustrovaný Kuryer Codzienny; ale dr. Kahá-

nek ve svém listě mu dal nyní lekci a pověstný Kuryerek ještě o mnoho předčil.

Našinec 26/VII 34.

Nová láska Jiřího Stříbrného. Stříbrného čerán zabral tentokrát do kalných vod polské iredenty, jejíž domnělé hájení je novým verbováním stoupenců, když agitace na Slovensku zklamala, a ve věci vraždy Vranské neděje se nic, co by alespoň zdaleka oprávněvalo titulky přes celou stránku. Ohřívání případu polského soukromého gymnasia v Orlové je vypočítáno na zapomětlivost obecnstva, neboť toto gymnasium mělo býti postátněno již před 10 lety, avšak celá akce se nezdařila pro odpor nynějších stoupenců konsula Malhome. Letošní převzetí ztroskotalo opět pro protistátní činnost některých členů učitelského sboru ústavu a stát. školních inspektorů. Shovívavost čsl. úřadů a ukázněnost lidu na Těšínsku jsou zárukou, že jakmile šovinističtí polští občané na Těšínsku přijdou k rozumu, že otázka postátnění polského gymnasia v Orlové bude vyřešena. Kalení vod Stříbrného tiskem může příznivé rozhodnutí, tak významné pro polskou menšinu, jen oddáliti. Delikátní menšinové otázky nejsou naprosto vhodným objektem exploatace pro tisk, jenž vytrénován neodpovědným referováním o vraždách, počíná si v těchto věcech s odpuštěním jako býk v krámmě s porculánem.

Tragedie nezaměstnaného mladíka

Mnulý týden odešel z domu své matky v Nové Dědině 19letý nezaměstnaný Jindřich Hán. Před odchodem vzal matce ze stolu 150 Kč. V sobotu odcizil na taneční zábavě ve Zlutarvě u Zlína jistému muži 90 Kč a zmizel. Pak šel na letecký den v Bařově, a když utratil všechny peníze, skočil u Napajedel pod rychlík a byl na místě usmrcen. -Vý-

Zprávy z Valašska

Rvačka otce se synem. Frant. Pobořil, 24letý z Bininy, udal svého otce, že ho v pondělí zranil při hádce srpem na hlavě a na prstech a otec zase syna, že ho ohrožoval sekáčem. -ys-

Propíchal pneumatiky neznámý pachatel v pondělí na autě Josefa Hladila z Kroměříže a na dvou autech z Holešova. -ys-

Stříbrného tisk a polská iredenta

Iv - Moravská Ostrava 26. července

Pro šíření vědomě nepravdivých zpráv byl dnes zabaven opět list polského konsula v Moravské Ostravě Dziennik Polski a to pro otištění dalšího článku dra Ferdinanda Kahánka »Mezi námi a Poláky«, jenž prošel včera v Poledním Listě pražskou censurou. Jde zase o neomalený pokus zkreslit několikrát vyvrácenými již nepravdami obraz poměrů na Těšínsku a dodat polské iredentě namířené proti československu zdání mravní oprávněnosti. Čeho je tu schopna novinářská a politická zloba, to ukazuje na příklad tvrzení o bídě polských goralů, kteří prý musili v době krise jíst kořínky a uhnali si tak břišní tyf. Je to smyšlenka, šířená již v roce 1924 pověstným polským spolkem Vzájemná pomoc ve Fryštátě. Okresní úřad v Českém Těšíně tehdy věc důkladně vyšetřil a zjistil, že na ní není zblá pravdy. Nyní po 10 letech přichází s touto lží znovu český nacionální list na potupu republiky.

V Polsku zabavili štvaní proti čs. republice

Iv - Moravská Ostrava 26. července

Pro otištění řečí pronesených na manifestačním sjezdu Svazu polských povstalců, jenž se konal 15. července v Bělsku, byly nyní zabaveny polskotěšínské Nowiny Śląskie, orgán polského vládního poslance dra Kotasa. O obsahu oněch projevů možno si učinit představu, uváží-li se, jaké urážky čs. republiky propouští jinak polská censura. Svaz polských povstalců byl založen původně poslancem Korfantym v Horním Slezsku proti německému teroru. Později byly do něho pojaty i pověstné bojůvky, které řádily za plebiscitu na Těšínsku. Katovský vojvoda Grażynski potlačil pak v organizaci vliv Korfantyho, takže v posledním roce vystupoval Svaz povstalců výhradně proti československu. Na sjezdu, na němž proti republice šval smutně proslulý publicista Kaszycki, byla přijata resoluce, v níž se velebí ostravský konsul Malhomme a v níž se vyslovuje pohotovost »nastoupiti na výzvu maršála Pilsudského k ochraně polské menšiny v čs. republice«. Sjezdu se zúčastnil i ostravský konsul Malhomme, jenž potom ještě týž den vystoupil při slavnostním odhalení pamětní desky maršála Pilsudského v Jublunkově.

Komunisté na Těšínsku ve službách Malhommových

jk - Český Těšín 26. července

V posledních dvou dnech byly na Těšínsku opět rozšiřovány letáky, vyrobené v tajných komunistických tiskárnách; letáky jsou zahroceny proti polským sociálním demokratům a zejména proti poslanci Chobotovi. Tím zahajují komunisté na Těšínsku, které vede Polák poslanec Śliwka, přímý boj proti sociálním demokratům v docela novém znamení. Horníky a dělníky překvapuje totiž, že akce letáková je hodně podobná akcím, které vedou jiné polské politické strany podle směrnic ostravského konsulu. Zdá se tedy, že komunistický poslanec Śliwka se nepřišel jen tak poklonit konsulu Malhommovi na hřiště Polonie.

Robotnik Śląski 28/VII 34

Nowy dowód komunistycznej nieszczerości.

Przed nami leży nowa propozycja Komitetu okręgowego Partji Komunistycznej w Karwinie, w której sekretarze komunistyczni proszą nas o nawiązanie kontaktu z nimi dla utworzenia jednolitego frontu i — jak się wyrażają — »podtrzymania solidarności z ogółem proletariatu, do walki z faszyzmem, przeciw wojnie« itd. Rzecz szczególna, że komuniści przychodzą z podobnymi »propozycjami« tylko co pewien czas, chociaż potrzeba wspólnego frontu robotniczego przeciw reakcji istnieje nie od dziś, lecz ciągle, dalej, że to czynią nie z własnych pobudek, czy też zrozumienia, lecz na rozkaz z Pragi, tak, jak gdyby na naszym śląskim terenie już dawno nie było trzeba szcze-

rego porozumienia robotników, a wreszcie, że »ostatni mohikanie« od Ungra nie rozumieją, lub nie chcą zrozumieć, że wszystkie ich propozycje — a było ich niespełna tuzin — musiano odrzucić poprostu dlatego, że jednolity front, czy porozumienie z nimi wymaga przedewszystkiem z ich strony szczerzej i dobrej woli, czego u nich brak, a o czem robotnicy polscy mogą się przekonać na podstawie nowego i rafinowanego manewru komunistycznego przeciwko PSPR.

Oto zaledwie odpowiedzieliśmy na przesłaną nam propozycję, a tu w sobotę w nocy pojawił się w Karwinie okoliczny ulotnik, podpisany przez jakąś »Opozycję P. S. P. Ru na Śląsku«. Kto zna już komunistyczne metody, czyta prasę komunistyczną, i przeczytał wspomniany ulotnik, ten od razu musiał zauważyć, że ulotnik ów wydali nasi komuniści. W ulotniku tym zřęcznie podszycją się pod tak zwaną »Opozycję P. S. P. R.« Używają tu tow. Łukosza, posła dra Buzka, Żagana i innych, których wychwalają pod niebiosa, jako narzędzia przeciwko PSPR. i tow. posłowi Chobotowi, a ktoby i w to nie wierzył, to wyraz »brzuchacze«, znane wyzwisko Śliwki, które można znaleźć w każdym numerze jego »Głosu«, o tem go przekona. Ulotnik rozrzucali w nocy po kolonjach, aby nie można było stwierdzić autorów, nie podpisali go nazwiskami, bo nie mieli odwagi podpisać się pod tem, co napisali, krótko, metody podstępne, oszukańcze i demagogiczne dla zbałamucenia polskich robotników i rozbicia polskiego ruchu socjalistycznego. Odpowiadać na te kłamstwa i demagogię jest zbyteczne, gdyż — jak już powiedzieliśmy — z komunistami jakakolwiek poważna dyskusja jest niemożliwa. Stwierdzamy tylko tyle, że partja komunistyczna jest dziś u nas trupem politycznym; nikt się z nią poważnie nie liczy i jeśli daje jeszcze o sobie coś wiedzieć, to tylko zapomocą podobnych anonimowych i podstępnych manewrów, które w oczach rozumnych robotników komunistycznych, muszą wywołać wstręt i pogardę. Robotnicy polscy mają jeszcze jeden dowód komunistycznej nieszczerości, dowód, że jak długo wodzowie partji komunistycznej prowadzić będą politykę z jednej strony pokornych prośb o jednolity front z nimi, a z drugiej skrytobójczych napaści z tyłu, tak długo wszelkie ich propozycje nie mają żadnego znaczenia.

Inna rzecz, że z robotnikami komunistycznymi życzymy sobie porozumienia i współpracy. Na tej zasadzie doszło onegdaj we Francji do stworzenia porozumienia komunistów ze socjalistami. Do tego porozumienia doszło poprostu pod naporem żywiołowego dążenia do jedności, któremu wodzowie komunistyczni nie zdołali się oprzeć i po długich rokowaniach byli zmuszeni przyjąć także wszystkie warunki socjalistów, to znaczy zaprzestanie wszelkiej kampanji przeciwko socjalistom i wspólnej obrony demokracji, której dotychczas nie uznawali. Widocznie i Moskwa, widząc, jak skutek swej polityki porozumienia z państwami kapitalistycznymi, szeregi komunistyczne topnieją, dała rozkaz do porozumienia się z socjalistami.

Dlatego, gdy nasi wodzowie komunistyczni będą pod naporem mas robotniczych, czy też na rozkaz Moskwy, traktować sprawę jednolitego frontu poważnie, wtenczas i wbrew woli posła Śliwki i jego sekretarzy, napewno dojdzie do porozumienia z robotnikami komunistycznymi.

SPROSTOWANIE.

Pan poseł dr. Jan Buzek nadesłał do naszej redakcji list, w którym odnośnie do umieszczonego w Robotniku Śląskim w nrze 29 z dnia 15 lipca artykułu, żąda sprostowania w tym kierunku, że wystąpienie z Klubu posłów czsl. soc. dem. nastąpiło z jego własnej woli i na podstawie jednogłośnej uchwały zarządu Stronnictwa Ludowego z dnia 30 czerwca b. r., a nie pod naciskiem nieodpowiedzialnych czynników.

Czyniąc zadość jego żądaniu, redakcja zastrzega sobie w tej sprawie swoje stanowisko, które podamy naszym czytelnikom później.

Napaści Prawa Ludu na PSPR i jej funkcjonariuszy.

Prawo Ludu, organ Stronnictwa Ludowego, w numerze 29 z dnia 19 lipca umieszcza artykuł wstępny pod tyt.: „Kto rozbija wspólny front polski“, pełen kłamliwych zarzutów i obelg pod adresem PSPR. i jej czołowych funkcjonariuszy, a zwłaszcza posła tow. Chobota, co nie możemy zostawić bez odpowiedzi. Nie chcąc jednak przez prowadzenie tego rodzaju polemiki prasowej, którą dotąd prowadzili tylko komuniści, dostarczać materiału wrogom ludności polskiej, wzywamy niniejszem zarząd Stronnictwa Ludowego i redakcję Prawa Ludu, a szczególnie także p. dra Buzka, jako prezesa Stronnictwa Ludowego, ażeby zarzuty i obelgi pod adresem naszych funkcjonariuszy w tym artykule umieszczone odwołali, gdyż inaczej będziemy zmuszeni dać im przed innem forum sposobność do udowodnienia tych swoich kłamliwych zarzutów lub umieścić w naszej prasie coś „o czystych rękach niektórych polskich patriotów“, którzy chcieliby dawać lekcje patriotyzmu socjalistom polskim. Zaś tym panom, którzy ciągle twierdzą, że socjaliści rozbijają jednolitość stronnictw polskich, wskazujemy na ten ohydny sposób polemiki prasowej. Zdaje się, że Prawo Ludu, względnie autor tego artykułu, chce w walce z PSPR prześcignąć komunistów, a ponieważ „Głos Śliwki“ obecnie nie wychodzi, wygląda to tak, jakoby rolę rzucania kłamliwych obelg na socjalistów przejęło Prawo Ludu.

Stwierdzamy dalej, że Prawo Ludu umieszcza w tym samym numerze wyssane z palca kłamstwa o „burzliwej konferencji PSPR“ i o jakiejś rezolucji, nieuchwalonej na ostatniej konferencji socjalistów polskich w Karwinie. W artykule tym staje się także redakcja Prawa Ludu nieproszonego obrońcą poszczególnych członków PSPR a forsuje jakąś „opozycję w PSPR“ i mówi o jakiejś „czystce“. Z naszej strony moglibyśmy o wiele więcej mówić o dążności do czystki u ludowców. Lecz to pozostawimy sobie na później, aż ludność polska zobaczy te „sukcesy“, które wypłyną z nowej taktyki Stronnictwa Ludowego.

Z kłamstwami i wynurzeniami autora tychże nie będziemy polemizowali, gdyż przeszło 83 uczestników konferencji dokładnie jest poinformowanych o tem, co na konferencji uchwalono i kto życzył sobie rozbicia konferencji. Ponieważ plan niektórych panów, którzy życzyliby sobie rozbicia PSPR., nie udał się, dlatego wylewają obecnie w Prawie Ludu swoje kłamstwa, ażeby rzucać piasek w oczy polskiej opinii publicznej i upiec przytem swoją pieczęć polityczną. Fałszerstwo autora tych zjadliwych napaści i kłamstw wynika najlepiej z tego faktu, że na jednej stronie mówi o potrzebie utrzymania jednolitego postępowania polskich stronnictw, a na stronie drugiej chciałby nam dyktować, jakie PSPR. powinna zająć stanowisko i kto ma być jej przedstawicielem w Komitecie Międzypartyjnym.

Podobnie jak komuniści i faszyci wszelkich odcieni, rzuca autor tej napaści winę za wszystkie niepowodzenia na socjalistów, lecz nie widzi tego faktu, że agrariusze czescy są największym stronnictwem w tej samej koalicji rządowej a na Śląsku są ich przedstawiciele największymi przeciwnikami Polaków, jak np. ludzie z Naszego Ślązaka w Jabłonkowie.

Odpowiedzialność za następstwa tego rodzaju postępowania i pisanie ludowców, spada na ich barki.

Z agrariuszami można przeciw socjalistom.

Także Nasz Kraj, którego redaktorem jest pan poseł Junga, pochwalił wystąpienie posła dra Buzka z koalicji rządowej, dopatrując się, że przynależność ta była szkodliwa. W tym samym numerze Naszego Kraju ogłoszono sprawozdanie z przemówienia posła Jungi, członka stronnictwa agrariuszy w sejmie krajowym, w którym nie

widać żadnych zarzutów pod adresem koalicji rządowej, lecz zgodność z nią, czego wyrazem jest także głosowanie za budżetem.

Tymczasem na Śląsku wiadomo, że właśnie przedstawiciele stronnictwa czeskich agrariuszy są największymi nieprzyjaciółmi Polaków; oni to wydawają w języku polskim pismo antypolskie Nasz Ślązak, ci ludzie decydują o losach biednego ludu wiejskiego, zwłaszcza w powiatach: jabłonkowskim i cieszyńskim, oni to decydowali przy parcelacji itd.

Chcąc postępować konsekwentnie, musiałby też poseł Junga zgłosić swoje wystąpienie ze stronnictwa czeskich agrariuszy, którzy zasiadają w koalicji tak samo jak socjaliści. Stanowisko Związku Śląskich Katolików, według Naszego Kraju, pojąć można tak: **Przynależność polskiego socjalisty do koalicji jest szkodliwa, natomiast przynależność polskiego katolika do klubu poselskiego tej samej koalicji rządowej jest dobra.**

Taksamo Dziennik Polski zdaje się nie wiedzieć tego, że agrariusze wodzą prym w republice i że przynależność do tego klubu jest dla polskości conajmniej tak „szkodliwa“, jak przynależność do klubu socjalistów. My ale rozumiemy temu: Jest ogólny kurs burżuazji i drobno-mieszczanstwa przeciwko socjalistom. Ludność polska jednak w tej antydemokratycznej akcji nie weźmie udziału.

Co inni piszą?

PODZIELONE ROLE.

Prawie wszystkie tygodniki polskie szeroko rozpięły się o PSPR. w związku z jej konferencją. A więc Prawo Ludu, Ewangelik i Nasz Kraj. Jakby na komendę uderzono. Pomijamy tu wyzwiska Prawa Ludu pod adresem naszych funkcjonariuszy i redakcji Robotnika Śląskiego, a każdy rozsądny, nawet przeciwnik polityczny, przyzna, że taki sposób pisania nie licuje z godnością szanującej się prasy. Że Prawo Ludu broni Stronnictwa Ludowego jak umie, to rozumiemy. Jest jednak i dobra strona w wynurzeniach Prawa Ludu, zwłaszcza ta niezwykła troska o los niektórych członków PSPR.

Bardziej zastanawiający jest artykuł Ewangelika. Na wstępie zastrzega sobie, że broni interesów wyznaniowych i do czynności stronnictw politycznych się nie miesza, lecz trochę dalej stwierdza:

„Chobot rozpoczyna w partii PSPR. nowy kurs i wyciąga swe macki w inne strony dla pewnych celów... wiemy w jakich warunkach przyjmowano zgłoszoną na konferencji karwińskiej rezolucję“ itd.

W najlepszym wypadku możnaby zrozumieć obronę posła dra Buzka, który sam jest ewangelikiem. I tu możemy stwierdzić, że do posła dra Buzka odnoszą się wszyscy nasi członkowie, zarówno ewangelicy, katolicy, jak i inni z szacunkiem i cenią go jako człowieka uczciwego. Oczywiście nie świadczy to o tem, że nie śmiemy powiedzieć swojego zdania krytycznego. Artykuł w Ewangeliku nie ma na celu polemiki w tym kierunku z nami, a zdaje się jego treść nie jest stanowiskiem ogółu ludności ewangelickiej. Ogół ludności ewangelickiej bierze udział już od samego początku walk o polskość w Czechosłowacji pod sztandarem PSPR., której jasny program odpowiada jej interesom,

— proletariatu, który nie zna różnic wyznaniowych. Opinia tego ludu zdążyła do współpracy ze socjalistami. Jesteśmy całkowicie przekonani o tem, że artykuł Ewangelika pod tyt. „Na marginesie“ jest opinią jednostki, stojącej trochę dalej od ruchu ewangelickiego na Śląsku.

Także Nasz Kraj przyniósł artykuł o PSPR. Co najciekawsze, że artykuł w organie Związku Śląskich Katolików bierze w obronę Stronnictwo Ludowe. Wprawdzie były artykułiki dwa: jeden w formie „satyrycznej“, sprzeczny z artykułem drugim, faktem jednak jest, że artykuł pod tyt.: „O co im chodzi?“ ma bardzo bliski związek z

artykułami wspomnianych wyżej pism. Ta sama treść w innych słowach, uzupełnienie tego, co mogłoby odpowiadać tendencji pisma katolickiego. Napewno i to nie jest opinia Związku Śląskich Katolików.

Rejestrujemy powyższe dla wykazania nastawienia przeciwko PSPR., które nie wypływa z woli ludności polskiej na Śląsku. Ta jednolitość artykułów we wszystkich pismach jest wyraźnym potwierdzeniem tajnej gry, wielce niebezpiecznej dla zgodnej współpracy stronnictw polskich, pożądaney w interesie całego ludu na tym terenie. PSPR. uczyni wszystko, aby ludność polska nie stała się kozłem ofiarnym dla potrzeb ludzi nieodpowiedzialnych.

CZERWONY ZAWODOWIEC.

Wydawany zamiast osławionego „Głosu Śliwki“, stał się naraz tak patriotyczny, że różni się od swoich sprzymierzeńców faszystowskich tylko swoim tytułem komunistycznym. Pozatem jest on zapełniony kłamstwami i obelgami na socjal-faszystów, na Emanuela i na PSPR. Ze zawodowymi kłamcami i oszcercami polemizować nie będziemy, gdyż wolno psu czekać na księżyc. Tym panom z obozu polskich patriotów, którzy tęsknią za wspólnymi wiecami z bankrutami komunistycznymi gratulujemy ich nowej zdobyczy.

PO ŁAPACH.

Prawo Ludu, „dowcipkując“ na temat naszej konferencji partyjnej, powoliło sobie na wiele mówiące przypuszczenia o „pożytku a nie idei“ i o „czystości rąk“. Uważamy, że płatni agenci pewnej polityki, o którychby inaczej ani pies nie zaszczał, mają także o takich sprawach prawo chyba tylko milczeć.

Drzazgi.

W ostatnich czasach organizacje czeskie urządzają tak zwane „Dnie brannosti“. Nazwalibyśmy to tak po naszymu przeglądem pospolitego ruszenia. Taki „Den brannosti“ odbył się w Orłowej w dniu 17 czerwca. W pochodzie — między innemi — brali także udział studenci polskiego gimnazjum z gronem profesorów i p. dyr. Feliksem na czele. Wszystko w porządku. Jako lojalnym obywatelom republiki przystało brać udział w tem urządzeniu. Innego zdania są jednak niektórzy panowie z pod znaku Stronnictwa Ludowego okręgu suskiego. Dla nich to zbrodnia. Ażeby zaś o tę „zbrodnię“ nie trzeba było posądzać całego grona profesorów gimnazjum orłowskiego, wywrócono kota do góry nogami i puszczono w okręgu suskim w obieg kłamstwo, że to „czechofil“ tow. Badura jest tym, który brał udział w pochodzie, chociaż grono zostało w domu. Tem krótkonogiem kłamstwem, rozsiewanem pomiędzy ludnością, chciano dobrej opinii tow. Badury zaszkodzić. Trzeba stwierdzić, że tow. Badura, jako protektor uroczystości otwarcia parku „Siły“ w Stonawie, brał udział w tym dniu w pochodzie „Siły“ tamże; wygłosił przemówienie okolicznościowe oraz dokonał otwarcia parku a do Orłowej wrócił w towarzystwie „Siłaczy“ późnym wieczorem. O tem chyba hurra-patrioci mogli wiedzieć.

* * *

Na jednym z posiedzeń Zarządu Głównego „Siły“ w Karwinie zastanawiano się nad tem, skądby tu jeszcze wytrzasnąć jakąś forszę, aby uczestnikom Olimpiady umożliwić dosyć kosztowny — jak na dzisiejsze czasy — wyjazd do Pragi i pobyt tamże przez cztery dni. Rada w radę, aż jeden z obecnych powiada: „Jesteśmy częstką najmniejszej mniejszości w republice. Musimy walczyć na dwa fronty. Raz o prawa nasze społeczne. Na drugim froncie o nasze prawa narodowo-kulturalne. Nasz masowy udział w Olimpiadzie pokaże, że tu jesteśmy, że pracujemy, że mamy prawo do życia. Naszym masowym udziałem na forum międzynarodowym, jakim będzie Trzecia Olimpiada Robotnicza w Pradze zadamy kłam tym wszystkim, którzy twierdzą, że Polaków poza paru krzykaczami na Śląsku Cieszyńskim niema. Proponuję, by wnieść podanie do Konsulatu Polskiego w Mor. Ostrawie o udzielenie finansowego poparcia na ten cel.“ Dziwił się trochę ów towarzysz, że jego wniosku nie przyjęto z entuzjazmem... Żeby nie narażać się w przyszłości na zarzuty, że nie pukano wszędzie, gdzie pukać można było, podanie napisano, podpisano i wysłano do Konsulatu. I koniec. Nie spodziewano się niczego. Ale mogła przecież przyjść karteczka z takim np. zawiado-

mieniem: „Nie mamy floty“. Albo: „Flota zużyta na inne cele“. Albo wprost: „Nie damy nic!“ To byłoby przynajmniej coś...

* * *

Po publicznem wystąpieniu z ćwiczeniami naszych gminastyków na stadionie Olimpiadowym w Pradze wszystkie dzienniki praskie przyniosły sprawozdania swych reporterów. Ciekawi byliśmy, jak też występ naszych „Siłaczy“ ocenią obcy. Pisma socjalistyczne i niesocjalistyczne pochlebnie oceniały wyczyn naszych gimnastyków. Dyskutowaliśmy na ten temat. Wypowiedziano zdanie: „Ciekawym, co też o tem „Dziennik Polski napisze?“ — „Nic nietylko o naszym występie, ale wogóle o całej Olimpiadzie „Dziennik Polski“ nie napisze!“ — usłyszano odpowiedź. I rzeczywiście! Redaktorzy „Dziennika“ przemilczeli to, o czem cały świat dowiedział się ze swych gazet. Nie przeszkodziło im to, aby w kilkanaście dni później bili się w piersi, zapewniając z patosem o swej „bezpartyjności“. W numerze 41 z dnia 21 lipca pod adresem „Rob. Śl.“ w „Przeglądzie prasy“ piszą: „Bezpartyjny jednak dziennik musi widzieć wszystko, i nawet to, co ewentualnie tygodnik poszczególnego stronnictwa politycznego widzieć nie chce.“ Kto potrafi czytać między wierszami gazety, ten już dawno wyczuł w „Dzienniku Polskim“ tę sztucznie nakręcaną „bezpartyjność“. Wszystkie imprezy harcerstwa, nie mającego nawet połowy tej ilości członków co nasza „Siła“, wyolbrzymia się wprost w każdym numerze tego pisma, podczas gdy milczeniem zbywa się rzeczy, wykonane przez „Siłę“, która jest największym stowarzyszeniem młodzieży polskiej w Czechosłowacji. Tak wyglądają hasła i czyny ludzi, chcących reprezentować prasę polską na Śląsku Cieszyńskim!

Inaczej bezpartyjność pojmuje „Mor. slez. denik“, Chociaż pięć szóstych uczestników Olimpiady uśmiercił (biedaczysko miał z nimi kłopot, bo mu w dal-szem sprawozdaniu z pomiędzy wierszy głowy dźwigał!), to jednak na swój sposób spełnił obowiązek dziennikarski. Widocznie nie jest wyznawcą znanego powiedzenia: „Maul halten und weiter dienen!“

* * *

W nocy 30 czerwca dokonano w Niemczech masowej rzezi przywódców organizacji narodowo-socjalistycznej z gen. Schleicherem na czele. Wymordowano ich na rozkaz „führera“, bez sądów i bez wyroków. Świat cały czekał, w jakim świetle mord ten przedstawia miarodajne czynniki Niemiec dzisiejszych. Przed mikrofonem stanął Adolf, rozwarł po swojemu buzię i gadał... Zbrodnie hitlerowskie potępił cały świat cywilizowany. Prasa angielska nazwała noc 30 czerwca „nocą długich noży“. Prasa w Czechosłowacji także potępiła podobne załatwianie rachunków politycznych. W ogólnym chórze brakło ostrawskiego „Polednika“, któremu się zapodobał system hitlerowski. Z uznaniem do poczynañ nowoczesnych barbarzyńców odnosi się też wychodzący w Mor. Ostrawie „Dziennik Polski“, który przemówienie Hitlera zamieścił tłustemi czcionkami, bez żadnych ze swej strony komentarzy, to znaczy, że zgadza się z mordowaniem przeciwników politycznych bez ich osądzenia. Warto zapamiętać i w stosownej chwili przypomnieć.

* * *

Trzecia Olimpiada Robotnicza w Pradze była oprócz pokazu tężyzny fizycznej młodzieży proletariackiej potężną manifestacją w obronie demokracji i za zbrataniem rzesz robotniczych. Na temat Olimpiady ciągle się jeszcze pisze. Nikt nie odważył się dotychczas nie docenić ogromnego znaczenia, jakie to urządzenie osiągnęło. Niektórzy po rzeczowym oceniu wyniku troszkę biadają, że to mogło być cośkolwiek inaczej!...

Wpadła mi w rękę gazeta, przeznaczona dla kobiet czeskich, w której autorkę korespondencji o Olimpiadzie razi troszeczkę międzynarodowa cecha Olimpiady: za dużo było czerwonych sztandarów. Opisując scenę „Robotnik i maszyna“ (wyzwolenie pracy), autorka korespondencji widzi w ciągłości myśli pewien brak. Widzi brak jednego ogniwa w łańcuchu dobrych (przyznaje) myśli. — Bo jakże — powiada korespondentka — jest to nielogiczne, jeżeli autorzy sceny nie każą bezrobotnym rozbić maszyn, które im zabrały pracę, maszyn, które ze stu robotników wyrzuciły na bruk 99. Rozbić maszyny, a będzie znów praca dla wszystkich! — tak myśli szan. korespondentka, czując do autorów sceny żal, że nie przemysleli wszystkiego dokładnie.

Nad podobnem pisanem wspomnianej gazety nie można przejść do porządku dziennego, tem więcej, że tę

Robotnik Śląski 28/VII 34.

gazetę czytują także robotnicy polskie, któreby fałszywemu nastawieniu mogły dać wiarę.

Autorzy sceny przemyśleli wszystko dokładnie, co tam być powinno i nie brakuje tam ogniwa w ogólnym łańcuchu wielkich myśli. Tylko autorka zarzutu powinna na scenę patrzeć z punktu widzenia autorów. Maszyna jest przyjacielem człowieka, ułatwiając mu ciężką pracę fizyczną. Po co więc ją rozbijać. Trzeba tylko, aby cały czysty zysk z wynalazków, z postępów techniki nie pakowała do swych bezdennych kasek garść kapitalistów, którzy w istniejącym ustroju prywatno-kapitalistycznym są w stanie wszystkie postępy techniki opanować i własnym interesom podporządkować. Niech tylko dzisiejszy niesprawiedliwy ustrój zastąpiony zostanie ustrojem, w którym każdy obywatel będzie w równej mierze korzystał z dobrodziejstw kultury i postępu, w którym każdy będzie uważany faktycznie za równocennego obywatela, a zniknie ten paradoks, że na jednej stronie jest nadmiar wszystkiego, a na drugiej doskwiera nędza i głód. Wtedy znajdzie się praca dla wszystkich, gdy ta praca rozdzielona zostanie odpowiednio. Nie trzeba więc niszczyć maszyny, ale ograniczyć czas pracy do sześciu godzin dziennie, a w miarę dalszych udoskonaleń technicznych czas pracy obniżyć jeszcze niżej, co napewno społeczeństwu luzkiemu na złe nie wyjdzie. Tak trzeba patrzeć na zaczepioną scenę z „Wyzwolenia pracy“.

Nasz Kraj 27/VII 34

Przyznawają nam słuszość.

Organ czeskich katolików „Ostrawski Kraj“ pisze o stosunkach na Śląsku Cieszyńskim w artykule wstępnym w nr. z dnia 13 lipca. Ponieważ jego zdanie o nauczycielach czeskich zgadza się z naszym poglądem, chociaż nam często zarzuca niesłuszość pod tym względem, umieszczamy wyjątki z owego artykułu.

Ostrawski Kraj pisze: „Częściej zwracaliśmy uwagę w naszej gazecie na różne objawy, które Polacy w Cieszyńskim nadużywają do walki z naszym czeskim i katolickim ludem. Między innem jest to antykatolicka i antyreligijna działalność licznych „pokrokwych“ nauczycieli. Swoją bezreligijnością wywołują oni w Polakach niechęć do naszej republiki. Chociaż im w wielu wypadkach postawiło państwo nowe szkoły z wygodnymi mieszkaniami, nie okazują żadnego zainteresowania w zdobyciu zaufania ludu polskiego. Polski nauczyciel katolicki prowadzi każdą niedzielę i święto swoje dzieci do kościoła, śpiewa z nimi, daje im dobry przykład, a niejeden „pokrokwy“ apóstata o czeskie dzieci wcale się nie troszczy a rozpiera się w niedzielę wygodnie w swym mieszkaniu. Polski lud katolicki nie jest przyzwyczajony do takich nauczycieli i wskazuje na różnicę pomiędzy nauczycielem polskim i czeskim.

Dodajmy do tego inną jeszcze agitację ostrawskich bezwyznaniowców, którzy często urządzają podburzające wykłady antykatolickie i wyśmiewają się z polskich przodowników z powodu otwarcia ich wyznania wiary (prezydenta Mościckiego nazwano błaznem dlatego, że był na pielgrzymce w Częstochowie) a nie potrzebujemy się dziwić, że Polacy mają wobec nas wiele zastrzeżeń kulturalnych i skuteczne środki agitacyjne. Urzędy nie doceniają agitacji bezwyznaniowej w Cieszyńskim i zezwalają na nią ze szkodą dla republiki.“

Dalej pisze: „Nowy polski konsul Malhomme to dobrze odczuł. Jako katolik otwarcie okazuje swym ziomkom swe przekonania religijne. Kiedy niedawno mieli w Morawskiej Ostrawie Polacy uroczyste nabożeństwo w kościele, był kościół pełny, a konsul Malhomme klęczał na osobnym klęczniku przed ławkami podczas całej Mszy. Tak postępują Polacy. U nas podczas uroczystości w dniu 28 października nie uwidzicie w kościele żadnych wyższych urzędników. Czeski „pokrok“ ma swój rozum. Nie zna nikogo, tylko Husa. Jak daleko jesteśmy zaszli z tym pokrokiem, wykazują dzisiejsze stosunki.

Państwo i urzędy nasze nie doceniają znacze-

Nasz Kraj 27/VII 34, 13

nia księży wśród ludu, kiedy tymczasem Polacy mają w księżach wielkie oparcie i zaufanie. Gdy niedawno się żalili ostrawscy księża na podburzanie i poniżanie księży katolickich i ludu katolickiego przez bezwyznaniowców wykładami o wiedeńskich barykadach, powiadomiono, że walka z klerykalizmem jest w republice dozwoloną.

Urzędy polskie się zupełnie inaczej zapatrują na księdza, szczególnie p. konsul Malhomme. Dzięki niemu zapisało się na teologię w Widnawie 14 nowych teologów, z czego większa połowa wychowanków polskiego gimnazjum. Z tych 14 teologów jest zaledwie 5 Czechów. Tak się uprawia realna polityka. Nasze urzędy powinny sobie z niej brać przykład. Szczególnie poseł Sladky, który podaje interpelacje przeciw zażaleniu katolickich rodziców na pogorszenie szerzone przez nauczycielstwo pokrokwowe w Cieszyńskim. Jest to woda na młyn polski. Zamiast, żeby wypowiedział pod adresem nauczycielstwa pokrokwowego rozumne słowo, zaślania jeszcze jego czynność.“

Do powyższych słów nie potrzeba dodawać żadnych komentarzy. Kto ma z nas polskich katolików otwarte oczy, ten widzi, że skargi czeskich katolików na czeskie nauczycielstwo są najzupeł-

niej uzasadnione. Czesi ich mają i nie mogą się ich wyzbyc, my się ich strzeżmy, strzeżmy się pokroku, ten niechaj sobie Czesi dla siebie zachowają.

Wskazać zato chcemy jeszcze na końcowy ustęp tej gazety, w którym pisze, że księża muszą władać dobrze językiem czeskim, ponieważ nie będą sobie sami wybierali terenu swej działalności duchowej. W ołomuńskiej diecezji posyła się czeskich księży do parafii niemieckich a niemieckich do parafii czeskich. Kościół musi być sprawiedliwy dla wszystkich. Jak zostanie rozwiązana kwestja granic diecezji wrocławskiej i ta zostanie przyłączoną do Ołomuńca, nastanie uspokojenie w Cieszyńskim.

Nasz Ślązak 26/VII 34

Naszli się.

Atmosfera zaczyna być ciężką. Zdaje się, jakby zbliżały się wybory. Między naszymi Polakami już zapanowało jakieś lźdenerwowanie. Przecież wiemy, że w polskim łonie samem to zapacha niezgodą. Poseł dr. Buzek wystąpił ze socjalnie demokratycznego klubu, tymczasem poseł Chobot pozostał dalej jego hospitantem. Katolicka gazeta „Nasz Kraj“, polsko-faszystycka gazetka „Dziennik Polski“ i „Prawo Ludu“ mają z tego radość, znowu „Robotnik Śląski“ jest innego zapatrywania. Dlatego też pierwsze gazety rzucają się na „Robotnika“ i zarzucają mu, że ma winę na rozbiciu jednolitego frontu polskiego. Polski konsul chciał stać się protektorem tutejszych polskich stronnictw, lecz zdaje się, że o protektorat ten polscy socjaliści demokraci w ostatnim czasie dużo nie stoją.

Piszemy, że zdaje się, jakoby wybory były przed drzwiami. Że Polacy mają do zawdzięczenia terazniejsze 2 mandaty w sejmie, tylko żydom, to każdy wie. Polskie gazety pisały, że Polacy mają już zabezpieczony „sojusz“ ze żydami do wyborów. Według naszych informacji wyskanie to było przedwczesne. Więc szukają szybko pomoc i chwytają się nawet brzytwy. Jest powszechnie znane, że Polacy zaczęli pertraktować z ligistami czeskimi (strzyberniakami), aby wytworzyć wspólną frontę do przyszłych wyborów. Naszli się dwaj sobie równi. Chcieli pono dla planu tego zyskać i Hlinkowców, lecz dotąd nie mają jeszcze

żadnej definytywnej odpowiedzi.

A więc, aby upodobać się Polakom na Cieszyńsku a zyskać ich dla siebie (!) jako wyborczy materiał, pojawiają się w gazecie Stříbrného „Polední list“ artykuły z pióra niejakiego dra Kahanka, w których pisze o strasznych krzywdach, popełnionych na Polakach na Cieszyńsku. Pisze, że polityka czeska jest ślepa, że ukrzywdzono Polaków przez zamianowanie czeskich fararzy, że Polaków uciska nasza władza socjalnie, nieprzyjima się ich ani do urzędów, ani do służby kolejowej lub pocztowej. Mowę polskocieszyńskiego

burmistrza Michejdy przekręcono i nie jest prawdą, co pisała czeska prasa. Czescy agenci, że umyślnie podawają błędne informację. Najbardziej ma drażnić Polaków „dyrektor“ czeskich szkół ludowych z Jabłonkowa Smyczek, który niebył Czechem i pono miał się „niemiecki“ podpisować i dziś wydawa „Slovjacký list“ (to jakiś rusiński! będzie tak, jak z tem niemieckim podpisowaniem się! Red.) Czeskie szkoły mają być palace, polskie szkoły są w starych budowach. Każdy eksponowany Czech, kolejarz, nauczyciel, pocztowy urzędnik. Na frysztackiem i cieszyńskiem niebyło przed przewrotem czeskich szkół. W roku 1916 i 1917 Polacy mieli mieć w polskich szkołach 25.000 dzieci, dziś jest ich zaledwie 10.000. Teraz pisze o Polakach jak są lojalni, że nie są rewizjonistami. Nie mają upaństwowionej szkoły średniej. W Jabłonkowie, gdzie jest więcej dzieci polskich niżeli czeskich jest wspinały gmach czeskiej szkoły, tymczasem co polska szkoła wydziałowa jest prywatną. Niemców, że jest na Cieszyńsku o 50 procent mniej niżeli Polaków a mają swoją średnią szkołę państwową. Pisze dalej o naszych góralach i twierdzi, że żywili się nawet zbieraniem korzonków i zachorowali na tyf brzuchowy (!) Pracy w lasach państwowych ubywało a otrzymali ją tylko ci, którzy odrodzili się. Obywatele, cierpiący socjalnie i narodowo, zaczęli chwytac się komunizmu. Dlatego teraz polscy nacyonalisci musieli wystąpić radykalnie. O Chobotowi pisze, że jest zamożny człowiek, typ zbożaconego socjalisty, który nie ma już wpływu takiego, jak niejeden sobie to myśli. Polacy chcieli być pomostem między Czechosłowacją a Polską, lecz nierozumiało się im. Mają mieć o 17 szkół mniej, niżeli przed przewrotem. Polska Macierz musi utrzymywać 10 szkół.

Nareszcie pisze, czego właściwie chce. Jeżeli Polacy wstąpią do opozycji, wtedy z wyjątkiem Niemców, są wszystkie mniejszości w opozycji (zapomina na połączenie Madziarów z agrarnikami!) Na Cieszyńsku potrzebujemy pokój a co jest dziś polskiego, to jest zdrowe. Jeżeli damy Polakom, to co oni żądają, wtedy przestanie agitacja.

Coś podobnego pisze czeski człowiek. Nic więc dziwnego, że w narodowych kwestjach obiektywna gazeta czeskich socjalnych demokratów krytyzuje artykuł pana Kahanka. Odpowiadać na to co umieścił w „Poledním liście“ i co miał słyszeć od przywódcy polskiej mniejszości u nas znaczyłoby niepotrzebną stratę czasu i papieru. Widać, że ów pan nie ma ani pojęcia o stosunkach na Cieszyńsku, lub tego pojęcia nie chce mieć, by zyskać sobie polskich przyjaciół. Zdaje się, że zasnął poprzewrotowy czas aż do dnia dzisiejszego. Kto artykuły te czyta, wytworzy sobie zaraz obraz o jego zdolnościach, znałościach stosunków i uczuciach narodowych. Zarzuca kolejarzom, nauczycielom, pocztowym urzędnikom i inżynierom, że czują się członkami, organami tej republiki. Czem więc mają być? Zdrajcami własnego państwa? Najlepiej będzie, niech wszyscy staną się ligistami i wstąpią do szeregów polsko-kahankowskich.

Fejleton.

Różne.

Już też długo nic my nie pisali o tem, cośmy wszystko słyszeli z naszych dziedzin. Dyć człowiek też nimo ani dycki tego czasu. Ale tym razem wam zaś muszem powiedzieć cosikej pięknego.

W przeszłym niedziele przed czternastoma dniami

była w Jabłonkowie polsko parada. Niekierzy z naszych wiedzieli o tej paradzie już downo, ale ci drudzy nasi przociele byli po cichutku, ani nie mukli. Nie wiem, czy jich było gańba, czy mieli może strach. Aż wam w sobote dziepro zaczęli na domie jednej wdowy robić dziury, wprawiać do nich drzewa a potem naroz przyniesli wam takom tabule z czornego mamoru i przyszrubowali jom na ten dom. A na tej tabuli je wam napisane złotymi literami, że tam w tem domie pracował kiesikiej pon marszałek polski Piłsudski i że je temu 20 roków, co bezmała kansikej miały polskie legiony walczyć. Tóż na tem, że tam te tabule se przyszrubowali, by nic niebyło, ani też to nikogo nieboli. Dyć przece wiecie, że nie tak dawno temu, co postavili na kierchofie wielki pomnik z polskim orłem. Wtedy też okropne krzyki, uroczystość, mówienia, fany na domach, a dzisio — nikomu z ludzi nie przyjdzie ani na myśl, żeby szeł sie na pomnik podziwiać. No a ta tabula je moc mieńszo, to dziepro nic nie bydzie znaczyć. Jo dycki prawiem, jak dziecko mo z czego radość, niechcie sie go radować — a jak majom niekierzy ludzie radość z przybijanio pamiontkowych tabul a urzondzanie tych roztomaintych festynów, niechcie jim to też. Niech sie cieszm. Nale teraz muszem wam cosikej o tej uroczystości napisać. Było to w niedziele odpolednia. Całom sobote i niedziele dopolednia, to wam było gonienio a bieganie. W nocy ze soboty na niedziele wam bezmała całom noc dowali na tabule pozor, aby sie nie wylenkała, że je na Ślonsku i nie uciekła, chociaż była przyszrubowana. Abo może było to czyste sumienie kierychsikej miglanców, co se prawili, aby sie też z tabulom nie stało to, coby sie jisto stało z czeskom tabulom na drugiej stronie. Nale ci miglanci nie musieli mieć strach, bo zaś nasi ludzie majom troche lepszom kulture. W niedziele już wam nad tabulom powiewały fany — ale jeny polski. Było można, że niekierzy panowie byli w takiej radości, że zapomnieli, że som w czeskiej republice, kaj musi też obok innej fany wywiesić fane czeskom. A ponieważ kole tabule sie też okropnie krencił jabłonkowski fojt, tóż se go jeden czeski urzennik zawołał i prawi mu: „Panie fojcie, na czy wy jako nauczyciel nie wiecie, że obok polskiej fany musi też być czesko fana?“ A on na to, czerwiony jako sukno, odpowiada: „Panie, przecież to uroczystość polska a zresztą nie jestem członkiem komitetu!“ Tak i podobnie zaczęnie się wymawiać. A tu wam ten urzennik sie rozgniwo

a prawi dali: „Toście piękny fojt, ceste głównom to mocie prawo zawrzyć, ale jako fojt a reprezentant Polaków, a wy ku temu jeszcze jako nauczyciel, płacony republikom, to nimocie prawa jim powiedzieć, że tam muszm też powiesić fane czeskom. Faj!“ A tu sie ten panoczek obrócił, odpluwnyl a odeszeł. Ale pomogło to sakramencko, bo jak niekierzy prawiom, tak bezmała pon fojt tam som potem czeskom fane zanieśli. To też jeny tako malutkość. Teraz przyjdzie to najważniejsze. Tóż odpolednia wam przyjeli pon konsul z jakimsikej oficerem polskim i odbyła sie „uroczystość odsłonięcia“. Pon konsul zaczyni mówić, że w Pradze je na przykład rynek Denisów, banhof Wilsonów, w Warszawie rynek Fojego, w Paryżu też tam jakosikej ulica, ale w Jabłonkowie jeszcze nie widzi ulicy Piłsudskiego. A tu stoi u mnie pore dość pięknie obleczonych panoczków a jeden z nich śmieje sie a prawi: „To ci Jabłonkowanie mogom być pyszni z tego, że ten konsul Jabłonków przyrownowo z Paryżem.“ A drugi zaś prawi: „No ja, to je wszycko piękne, ale zaś też nie śmi sie odwołować na takigo Wilsona, Denisa a Fojego. Wilson przecy miał wielki zasługi na zakończeniu wojny światowej a udzieleniu swobody dla narodu czechosłow. Denis, ten francuski pisarz, był najwienkszym przyjacielem narodu czeskiego i zastawał sie go, kaj mógł. Zaś marszałek Foch był jeden z najzdolniejszych francuskich generałów i miał nie mały wpływ na uczeniwy koniec wojny światowej

niejeny dlo Francyi, ale i dlo Polski, bo gdyby Francya przegrała, tak dzisio nima ani nas, ani Polski. Zaś marszałek Piłsudski? No dlo nas tymczasem nimo żodnego tak wielkiego znaczenio. On jest, co prawda, dzisio dyktatorem Polski i jego zasługi o Polskom, to oceni dziepro nie-skorzy historia światowa. O Czechosłowacyem nimo żodnych zasług a ani żech też niesłyszol, żeby był tak wielkim naszym przyjacielem. Dyć, Boże, nasz pon prezydent je wielkim przyjacielem Poloków, a je człowiek, kierego szanuje cały świat, a jeszcze żech nie słyszol, żeby w niejaki mieście w Polsce pomianowali niejako ulice, abo niejaki rynek po nim. Że pon marszałek tukej w Jabłonkowie był, no to jeszcze nie jest wszystko. Jakby chcieli Jabłonkowanie pomianować ulice podle osób, Boże to majom zasłużonych ludzi z Czechosłowacyi dość a dość, na przykład Švehle, Tyrša, Rašina, Štefánika atd. Z cudzych ludzi, to byłby nom na przykład taki francuski minister Barthou moc bliższy niż polski marszałek. Dyć przece Francya to je, kiero naszom republikem podporuje kaj może, jest naszym najlepszym przyjacielem.“ Mówił ten panoczek jeszcze dali, ale jużech wszystko niesłyszol, bo zaś z drugij strony słyszol głos: „Ale Malhomme jest dzisio jakisikej opatery. A, to już to nima to, co było na Kamienitem!“ Musiol tech sie temu w duchu śmiec i pomyslo tech se: Człowieczku, mosz prowde, dyć mu skrzydełka opadnom jeszcze wiecej. On sie z poczontku bardzo rozgaloprowol, nale długo tak galopować nie wydzierzy, bo mu chybi dechul! Dziwne też to wyglondało, jak tam tom polskom sztandarte položyli. Sztandarta leżała na ziemi a ta sztangla była oprzyta o trybune. Temu też jeden panoczek w tej uniformie, zaroz jak przyszeł, sztandarte dźwignyl i dol jom jednemu, zdo sie mi, że prawiom im harcerzy, aby jom dźwierzol. Ja, na to bych jeszcze był zapomniol. Po tej uroczystości wom polski gazety pisały, że było tam 5000 ludzi. Jakech to czytol, tak żech sie temu musiol śmiec i prawiem se: To nic nowego. Z tymi pienciu tysionsami, to prawie tak, jako z tem dobrobytem w Polsce, o kierym jedna gazetka polska u nas pisze. Jak tam daleko, bardzo daleko do dobrobytu, tak i w Jabłonkowie było bardzo daleko do 5000, daleko do 3000 widzów, bo było tam najwiecej jakich tysionc ludzi, a to jeszcze najwiecej cudzych. Przyjeli od Karwinnej, Bogumina, Cieszyna. Wiecie, to jest tak: to som dycki ci jedni a ci sami ludzie, co jeżdżom wszendzi na ty polski uroczystości, kaj je pon konsul, bo tych miejscowych by przyszo mało i byłaby to wielka blamasz. Dyć w Jabłonkowie też to tak było. Z kim żeś mówił i pytołes sie, czy pujdzie na „uroczystość odsłonięcia“, to sie każdy uśmiechnyl a odpowiedziol, co by tam robił — ale z daleka że sie na to podziwo, co też tam zaś wszystko bydom mówić. Nejbarży sie wszystkim podobol ten panoczek z Jabłonkowa, co mu ten fraczek tak od tej d.... odskakował. To wom była radość sie na niego podziwać. Nale już tego dość, bo ani nie stoi to za to, sie tak rozpisować o tem. To mom lepsze wiecy, kierym sie naśmiejecie.

Górna Łomna.

(Czy wie Rada Szkolna Powiatowa o tem?) Było to 21. czerwca. Do Górnej Łomnej przyjechało piękne, czarne auto, w którym siedziały trzy damy. Auto zostało stać przed polską szkołą a damy wprost do szkoły, gdzie dzień przed tem dawało się wszystko do glancu. Myło się, czyściły się okna i dzieciom dawało się wskazówki, aby jutro nikt nie brakował. Z auta wynoszono potem paczki... a w klasie odbyła się druga gwiazdka. Owa dobra pani darowała niektórym szczęśliwym dzieciom materye na szaty, innym znowu dała piłki (balonki) a znowu inne otrzymały balonki na sznurce. A dzieciom powiedziało się jeszcze, że na Święta Bożego narodzenia będzie tego jeszcze więcej. Nadzwyczaj wielka troska o nasze góralskie dzieci, a to prawie przed wpisami do szkół! Ludzie sobie mówili, że już wracają się te stare czasy, co ludzi kupowano i sprzedawano, bo teraz już też chcą kupić dziecko za kawałek materyi na szaty, który

kupił gdzieś za 3 Kč, lub za balonek, który otrzymał gdzieś od firmy jako przydatek. Ja, ja zbliża się smutny koniec panowie. Teraz przyrzeka się złote góry i doliny i wyzywa się ludzi, aby sobie niedali — lecz za tydzień, za dwa na wszystko się zapomni, obiecanki tak znikną, jak ten balonik, który sobie niosły do domu, pięknie i już jest po nim. Przed wpisami do szkół było wszystkiego dosyć, po wpisach zapomni się na górala. Szkoda tylko, że tego roku nie było u nas „osypki“, ponieważ pewna osoba nie mogła biegać po chałupach z butelką i pomagać, aby „osypki“ rychli sie wysypały na wierzch. Nasi ludzie już dosyć przegladnęli tę polską politykę. Wiedzą, że obiecanki nikt się nie naje, a pracy z której mogliby się żywić nikt im nie daje. Dlatego czynią bardzo dobrze nasi ludzie, że nad wszystkim dobrze się zastanowią, aby poznali co właśnie ci dobroczyńcy chcą. Pod koniec pytamy się, czy nasze urzędy wiedzą, że żona polskiego konsula zwiedza wprost nasze szkoły, tam urzędują zamiast nauki akcje podarunkowe i czy może akcje te nie odbywały się w godzinach nauki. To miałyby Rada szkolna powiatowa zbadać! Owszem czy p. inspektor Wójcik, to pytanie!!

Mosty obok Jabłonkowa.

(Dlaczego gniewają się.) W Mostach na Szancach odbył się pierwszy festyn tamtejszej sekcji SMOL. Udział był piękny, wyniki wprost zadziwające, jeżeli bierzemy pod uwagę, że w takiej osadzie było grubych dochodów przeszło 5000 Kč. Ten sukces zranił znowu serce niejakiego nas kochającego brata Polaka, który sobie wylał żółć w gazecie „Dziennik Polski“, która zdaje się „konfiskacją“ zamówiła dla siebie, ponieważ jest tak lojalną. Pisarczyk rzuca się przeważnie na poleśnego p. Chalupę i twierdzi że dawał robotnikom leśnym zaliczkę na zarobek, aby mogli to przepić na festynie. Dawał, to jest prawdą, lecz nie zaliczki, ale pożyczyl tym, którzy do niego przyszli i poprosili go, ze swojej gaży, ponieważ wiedział, że ludzie byliby chętnie szli na festyn, aby się raz pobawić. I ci ludzie także pożyczki wrócili do halerza, co pewnie piękne wyświadczenie dla nich. Zresztą to mogą uczynić i panowie z polskiego obozu. Nikt nie będzie im bronił, aby pożyczyli własnym ludziom grosza, gdyż ci go niemają, a go potrzebują. Gdyż przed wpisami do szkoły pani konsulowa jeździła po wsiach i udzielała dary dzieciom szkolnym, czy niebyłoby możliwym, żeby przed każdym polskim festynem jeździł niekdo polskiemu konsulatowi bliski jak pani konsulowa i rozdawał grosza między tych co chcieliby pójść na festyn! To byłaby wspianiała myśl, pomogłaby do utrzymania stanu posiadania a zwiększyłaby popularność niektórych panów. O pieniądze przecież niebyłoby bieda. Mamy już „Koło pań“, więc polecałoby się utworzenie „Koła panów“. I auto znalazłoby się zdarma, no a wyniki — byłyby wspianiałe, przynajmniej takie jak przy wpisach do szkół. Co do otworzenia 3. klasy na Szancach, to polecamy pisarczykowi więcej spokojności. Przecież sam twierdzi, owszem w sposób zręczny, że to wszystko przygotowania dla nich. Tak dlaczego się gniewać. Czem więcej dla mnie uczynią, tem lepiej. Tymczasem ale konstatujemy, że w czeskiej szkole na Szancach mamy już o 8 dzieci więcej niżeli w polskiej. A jest stara historia, że z kopieczka to zawsze szybciej jedzie niżeli na kopiecznk. Nie pomogło „Koło pań“, może pomoże „Koło panów“!

Ostrowsky Kraj 11/III 34.

Polský konsul Malhome nestojí o státní hymny. Jak známo, súčastňuje se konsul Malhome různých slavností polských. Na konec slavností nehrají se státní hymny, ale hymna Pilsudského. Bylo by záhodno, aby se panu konsulovi připomělo, co se v našem státě sluší.

Odsłonięcie tablicy pamiątkowej w Jabłonkowie

W niedzielę, 15 lipca b. r., odbyło się w Jabłonkowie uroczyste odsłonięcie tablicy pamiątkowej na domu p. Loreczukowej, w którym to domu w r. 1914 zamieszkał przez krótki czas Marszałek Polski, Józef Piłsudski. Uroczystość ta ściągnęła do Jabłonkowa nieprzeliczone rzesze ludu polskiego z całego Śląska. Wierni, Wielkiemu Bojownikowi o wolność ziem polskich, przybyli uczcić tę pamiętą chwilę, kiedy Jego stopy dotykały ziemi śląskiej.

Uroczystość rozpoczęła się odegraniem hymnu polskiego i czechosłowackiego. Następnie przy rzesistych oklaskach wszedł na trybunę konsul generalny R. P. p. Malhomme, który w przemówieniu swem na wstępie podziękował p. Loreczukowej za gościnne oddanie swego domu P. Marszałkowi, wręczając jej w nagrodę piękny bukiet kwiatów. W dalszym ciągu wyraził swe zdziwienie, że dotychczas w Jabłonkowie niema ani ulicy, ani też żadnego placu nazwy Marszałka Piłsudskiego, bo przyjęte jest w świecie kulturalnym, że czi się bohaterów, wskazując np. Warszawę, gdzie są ulice Marsz. Focha i t. p., Paryż z ulicą Poniatowskiego i t. d. Wreszcie przeszedł do omówienia zasług Marszałka, poniesionych dla wolności Ojczyzny. Mowę swoją zakończył okrzykiem wzniesionym na cześć Marszałka Polski Józefa Piłsudskiego, który to okrzyk podjęły kilkudziesięczne rzesze.

Po przemówieniu i przy dźwiękach „Pierwszej Brygady“ nastąpił uroczysty akt odsłonięcia tablicy.

W imieniu Polonii w Czechosłowacji przemówił p. dr. Wolf, który naszkicował stosunek ludności polskiej do wielkich czynów Marszałka, zaznaczając, że Polonia w Czechosłowacji czi w Nim bohatera narodowego, od Niego spodziewa się polepszenia swej dołi. On ma być wzorem do naśladowania — że lepiej gnić w więzieniu lub śmierć ponieść, zamiast wyprzeć się własnej mowy.

Niemilknące oklaski podczas i po przemówieniach konsula generalnego R. P. p. Malhomme i p. dr. Wolfa świadczyły, że lud śląski szedł i idzie temi drogami, co jego Wielki Przewodnik.

Po odśpiewaniu pieśni „Za naszą i waszą wolność“ uformował się przeszło 5.000 pochód, który przy dźwiękach „Pierwszej Brygady“ ruszył na cmentarz, gdzie u stóp pomnika spoczywających tam polskich legionistów konsul generalny p. Malhomme złożył wieniec. Uroczystość zakończono odśpiewaniem „Roty“.

Ciekawe, że na uroczystości nie było żadnego przedstawiciela władz czeskich, ale zato poddostatkiem było szpilców czeskich. Może ci ostatni reprezentowali władzę „demokratycznej republiki“. Przygotowane były również prowokacje, do których jednak nie doszło dzięki zdecydowanej postawie zgromadzonych.

Wierzmy wam, że wściekać się musicie, widząc, że każda uroczystość polska imponująco wypada, że czynicie wszystko, żeby do niej nie dopuścić, ale na nic zdają się wasze „wyczyny“, bo lud śląski był i pozostanie polskim.

Poradzić wam możemy „przyjaciele“ tylko jedno, żebyście sobie wybili z mózgowic ten szatański pomysł wynarodowienia naszych braci, bo sami jesteście świadkami, że im więcej ich katujecie, tem więcej się hartują, tem większa rośnie w nich wiara w zwycięstwo.

Oby jak najprędzej nastąpiło!

Z oślej łaki

Zdawałoby się, że my — Polacy — mimo różnic klasowych, dzielnicowych i wyznaniowych, potrafimy jednak znaleźć wspólny język w sprawach takich, jak np. obrona godności naszego narodu i państwa przed atakami obcych, w obronie naszych interesów narodowych na obczyźnie i t. d. Podobne przypuszczenia byłyby zupełnie bezpodstawne, przynajmniej dla Polaków cieszyńskich.

Oto w jednym z poprzednich n-rów naszego pisma potępiliśmy w artykule p. t.: „I jeszcze jedna ordynarna napaść czeska na Polskę“ niesłychane wprost obelgi, rzucone przez prasę czeską na Marszałka Piłsudskiego

i Polskę. Prasa czeska miała mianowicie czelność razwać obóz dziś w Polsce rządzący „zaropiałem środowiskiem imperjalistycznej zarazy“, a politykę zagraniczną Polski „wręcz gangsterską“ (bandycką). Słowa te są obrazą naszego narodu i powinny każdego uczciwego Polaka dotknąć do żywego. Potępiliśmy je ostro, tak, jak na to zasługiwały.

Obelgi prasy czeskiej nie dotknęły tylko „Gwiazdki Cieszyńskiej“. Ta szmatka nazwała nasz głos w sprawie tych obelg czeskich wręcz „ulicznikarstwem“ i „hańbą polskiej publicystyki“. Jest to coś niesłychanego! Gwiazdka nie występuje przeciwko napaściom czeskim, tylko przeciwko nam, którzy te napaści odpieramy. Komu właściwie „Gwiazdka“ służy: Czechosłowacji czy Polsce? Jak śmie wreszcie to bandyckie piśmidło uczyć nas dobrego tonu w odpieraniu najordynarniejszych napaści prasy czeskiej? Jak śmie krytykować naszą polszczyznę, kiedy samo operuje językiem ryszotokowem i ryszotokowemi chwytami? Trzeba mieć istotnie plugawe sumienie i plugawą duszę, żeby zdobyć się na takie metody polemizowania. I pomyśleć, że redaktorami tej gazety są... księża.

Świat się kończy!

Z Czechami nie będziemy polemizowali inaczej, jak dotychczas. Uprawnia nas do tego ten system teroru i szykan, pozbawiony wszelkiej kultury i skrupulów, jaki stosują wobec naszych rodaków za Olzą. Także ataki prasy czeskiej upoważniają nas do tego. Nie czas myśleć o upodobaniach oszczerców z Gwiazdki, kiedy zakłada się nóż pod szyję tysiącom Polaków pod zaborem czeskim i jest się oblewany kubłami pomyj. Jeżeli te pomyje i los rodaków pod zaborem nie obchodzą Gwiazdkę, to niech jej publicyści siedzą pocichu i nie deklamują o polskości. Najpierw trzeba się pozbyć plugastw swej „polskiej“ duszy. Brrr!

Poświęcenie stadjonu i nocne ćwiczenia Powstańców w Zebrzydowicach. Dnia 29 lipca b. r. odbędzie się pod protektorem JWP. Wojewody Dr. Michała Grażyńskiego poświęcenie i otwarcie stadjonu sportowego imienia Dr. Michała Grażyńskiego Związku Powstańców Śląskich Grupa Zebrzydowice.

Program: Godz. 9: zbiórka na własnym boisku; godz. 9.30: odmarsz na Mszę św.; godz. 12: poświęcenie i otwarcie Stadjonu; godz. 13: wspólny obiad; godz. 14.30: zawody piłki nożnej: Młodzież Powstańcza Wodzisław — Towarzystwo Gimn. Sokół, Zebrzydowice; następnie Klub Sportowy „Polonia“ z Karwiny — Klub Sportowy Stadjon Tychy. Na miejscu obfity i tani bufet. Orkiestra Powstańcza Grupy Bielsko. Zaprasza się wszystkie miejscowe i okoliczne Związki półwojsk. i wszystkie Stowarzyszenia o łask. wzięcie udziału w tej uroczystości ze sztandarami.

Popołudniu odbędzie się na Stadjonie wiec protestacyjny przeciw uciskowi i prześladowaniu naszych braci z poza Olzy.

W przededniu dnia 28 lipca br. Komenda Powstańcza na Okręg Cieszyn—Bielsko urządza ćwiczenia nocne. Weźmie w nich udział Bataljon Powstańczy Ziemi Cieszyńskiej i dwa bataljony Powstańcze Wodzisław—Godów. Ćwiczenia odbędą się przy współudziale wszystkich Komend Powstańczych na odcinku Zebrzydowice—Cisówka. Te trzy Bataljony Powstańcze biorą udział w otwarciu i poświęceniu Stadjonu. Uroczystość odbędzie się bez względu na pogodę.

Gazeta Polska 28/VII 34.

Rocznica czternasta.

Dziś, 28 lipca 1934, mija 14 lat od dnia pamiętnej dla całej ludności Śląska decyzji Rady Ambasadorów, unieważniającej propozycję plebiscytu a postanawiającą podział tego kraju pomiędzy Czechosłowacją a Polską. W ten sposób zostaliśmy obywatelami Republiki Czechosłowackiej. „Taka była wola nieba, z nią się zawsze zgadzać trzeba“ — powiedział znany polski komedjopisarz Aleksander Fredro w krotcechwili p. t. „Spór o mur graniczny“.

Od tej chwili, przez lat 14, lud śląski prowadzi dostępnymi mu środkami legalnymi walkę o faktyczne równouprawienie, jakie zapewnia mu konstytucja Republiki.

Ślązacy w Polsce.

(Oryginalna korespondencja „Dziennika Polskiego“.)

Cieszyn, 27 lipca.

Po 14 latach przynależności do Wolnej i Niepodległej Polski warto nam zrobić krótki rachunek sumienia i zastanowić się nad tem, jaki jest bilans tej przynależności z naszego regionalnego punktu widzenia.

Na wstępie stwierdzić nam wypada, że Polska dotrzymała przyrzeczenia, którem dość hojnie szafowano w okresie plebiscytowym zarówno na Śląsku Cieszyńskim, jak i na Śląsku Górnym: dała Śląskowi jako takiemu autonomję. Województwo śląskie zajmuje w wolnej Polsce stanowisko wyjątkowe. Wybiera podwójnych posłów: nietylko do sejmu i senatu w Warszawie, lecz również do własnego, autonomicznego sejmu śląskiego w Katowicach. W ten sposób w ramach ogólnopolskiej solidarności narodowej i państwowej zrealizowano praktycznie hasło: Śląsk dla Ślązaków.

Ślązak stał się w Polsce gospodarzem na swej ziemi, rządzącym w państwie na równi z innymi Polakami.

W dziedzinie kulturalnej zapewniły nam najswobodniejszy rozwój zadokumentowany ostatnio powołaniem do życia Naukowego Instytutu Śląskiego, który będzie się zajmował badaniem historii Śląska. Posiadamy wspaniałe Muzeum Śląskie w Katowicach, którem się możemy pochlubić przed zachodnią Europą. W dziedzinie kulturalnej Ślązacy w Wolnej Polsce powysuwali się na czołowe stanowiska. Niema dziś wyższej uczelni, któraby nie miała profesorów Ślązaków. Nasi pracownicy wysuwają się coraz bardziej na poważne stanowisko w literaturze, sztuce i kulturze.

Działwa nasza korzysta w dobrodziejstwa szkoły polskiej. 200.000 polskich dzieci na Śląsku rozwija swoje zdolności duchowe i umysłowe we własnym języku.

Zyskali wszyscy. Zyskał robotnik, rolnik, rzemieślnik, kupiec i wolne zawody. Wielu z nich wybiło się na pierwsze stanowiska w państwie. Mieliśmy już ministra Ślązaka, we wszystkich urzędach znajdziemy naszych ziomków na najbardziej odpowiedzialnych miejscach. Ślązak rządzi 18 miastami i 389 gminami województwa śląskiego, jest inspektorem biur, dyrektorem zakładów i kas, urzędnikiem, załatwiającym sprawy swoich rodaków. Urzędnikami magistratów i gmin na Śląsku są przede wszystkim Ślązacy. W administracji państwowej na Śląsku zatrudnia się

740 funkcjonariuszy, w administracji skarbowej 930, w policji śląskiej 2300, w zakładach wojewódzkich około 690 ludzi. Olbrzymia większość, dochodząca do 90 proc., to Ślązacy. Administracja kolejowa zatrudnia przeszło 15.500 funkcjonariuszy, pocztowa ponad 2200, sądowa około 700, szkolna 5600, celna 600, górnicza ponad 600 itd. Razem w wymienionych działach administracji zatrudnia Polska około 31.500 ludzi przeważnie ze Śląska.

To wszystko nasuwa nam się w 14 rocznicę przynależności do Wolnej Polski, do której za to żywimy wdzięczność i serdeczne przywiązanie.

Przegląd prasowy

„Nasz Lud“, organ Śląskiej Partji Ludowej, w ostatnim 30 numerze z dnia 28 lipca pisze co następuje:

„Ostatnie dni lipcowe przypominają corocznie największe nieszczęście, jakie wskutek rozstrzygnięcia Rady Ambasadorów w Paryżu z dnia 28 lipca 1920 spadło na nasz kraj. Rozstrzygnięciem tem zakończono czesko-polski spór o przynależność naszego kraju i rozerwano kraj nasz rodzinny ziemię Cieszyńską, na dwie połowy, które odtąd już nie stoją pod wspólną zwierzchnością, owszem należą do dwu państw. Że podział ten stał się największym naszym nieszczęściem, że go odtąd odczuwamy jako wielką krzywdę, tego doznawamy jako ludność pograniczna na każdym dzień.“

„Czesi twierdzą, że kraj nasz należał dawniej do korony czeskiej i że ten dawny porządek po upadku Austrii przywrócić trzeba. Polska podnosiła, że ludność z wyjątkiem powiatu frydeckiego mówi językiem polskim i że kraj ten jeszcze dawniej, nim należał do korony św. wacława, należał do krajów piastowskiej Polski.“

Inne zainteresowania.

„Robotnik Śląski“ poświęca ostatni swój numer wypadkom w Austrii i Niemczech, domagając się dalej, by „Dziennik Polski“ mimo swej bezpartyjności zamiast bezstronnych sprawozdań zaczął opisywać bieżące wypadki tak, jak one się podobają temu tygodnikowi. Jest to dla nas, pisma bezpartyjnego, niemożliwem do urzeczywistnienia i przykro nam rzeczywiście, że nie możemy tego życzenia spełnić. Jesteśmy wyrozumiali i rozumiemy, dlaczego „Robotnik Śląski“ tego nie rozumie. Natomiast nie jesteśmy wyrozumiali i zupełnie zrozumieć nie potrafimy, dlaczego tygoletni tygodnik zapominał o dacie 28 lipca 1920 r. Przecież to też data i niezwykle ważna dla wszystkich robotników polskich na Śląsku.

Jeszcze jedno zażalenie p. kierownika Ciałhotnego.

Bystrzyca n. Olzą. P. kierownik Ciałhotny Wojciech znany jest z pisanja rekursów, zażaleń i skarg do władz. Ostatnim jego postępkem, który mu z pewnością nie przyniesie zyszczytu, jest zażalenie do Rady szkolnej powiatowej w Czes. Cieszynie na nauczyciela p. Lasotę Jana i nauczycielkę Małczykównę z powodu, iż ci byli obecni przy rozdzielaniu da-

row w postaci materij na ubranie dla najuboższych dzieci przez Komitet Pań w maju b. r. P. kierownik czuje się obrażonym, że go nie proszono o pozwolenie rozdania darów dzieciom tu, szkoły i że nie był zaproszonym na zebranie, na którym te dary zostały rozdzielone. Chcemy p. kierownikowi podać do wiadomości i stwierdzić, że akcja humanitarna nie jest ustawą nikomu wzbroniona, przeciwnie każda władza z wdzięcznością przyjmuje do wiadomości szlachetną działalność, zmierzającą do ulżenia doli najbiedniejszych. Nie było tedy potrzeba aprobaty p. kierownika, gdyż vice versa także p. kierownik nie potrzebuje pozwolenia niczyjego, jeżeliby chciał komuś coś podarować. A że nie był zaproszony na ten moment, gdy się rozdawało dary, to p. kierownik chyba najlepiej musi wyczuwać powody tego. P. kierownik od początku piastowania swego stanowiska w Bystrzycy nie bierze żadnego udziału w pracy oświatowo-kulturalnej dla dobra ludu, gdyż będąc nie tylko kierownikiem szkoły, ale także współwłaścicielem cegielni, właścicielem gospody etc., nie ma czasu na takie rzeczy. Nic więc dziwnego, iż go nie zaproszono, tem bardziej, iż zawsze istnieje obawa, że p. kierownik przez swoje przesadne i nieuzasadnione pretensje zamiast pomóc w jakiejś akcji, ma specjalną słabość w odwrotnym kierunku. To są rzeczy, o których u nas każdy dobrze wie. Dziwimy się tylko Radzie szkolnej powiatowej w Czes. Cieszynie, która przecie p. kierownika od lat tak dobrze

zna z różnych jego wyczynów, że traktuje na serio tego rodzaju zażalenia i zadaje sobie trud na badanie sprawy i czynienie przykrości nauczycielom, którzy działali w najlepszej wierze, by tylko pomóc w tej akcji. P. kierownik ma 64 lat, nerwy nadwyrężone i czas najwyższy na zasłużoną emeryturę! Dlaczego Rada szkolna krajowa nie skorzysta z przepisów ustawy i nie użyje mu zasłużonego wypoczynku?

Co się nam nie podoba?

Łazy. Nie podoba nam się, że na naszych imprezach (festyny, pochody, przedstawienia, uroczystości i zabawy) nie widać często ludzi dobrze sytuowanych i pośrednio a często nawet bezpośrednio zawdzięczających swój byt współrodakom. Mamy rodziców, których dzieci są na dobrych posadach polskich, którzy nie wiedzą nic o kryzysie a mimo to nie pokażą się na polskiej imprezie, a co gorsza, nie są nawet członkami „Macierzy Szkolnej“, ani „Rodziny Opiekuńczej“ (nie mówiąc już o innych towarzystwach). Zatrudnieni i dobrze sytuowani przez nasze instytucje ludzie, niezależni zupełnie, ignorują nasze przedsięwzięcia. Prosimy ich zatem, aby zrozumieli to i zmienili swoje postępowanie, by nie było trzeba palcem ich wytykać.

Moravskoslesky Deník 28/VII 34.

Kahánek v rukou polské menšiny

V pražském »Poledním listě« uveřejňuje na pokračování šéfredaktor dr. Ferdinand Kahánek své zkušenosti a postřehy o česko-polských stycích na Těšínsku, které zažil na svém výletě na Těšínsko. Pravděpodobně stačí udělat si výlet na Těšínsko, nechat se vozit jen polskými informátory a napsat pak a sto procent to, co mu dobří hostitelé řeknou. Tím je pro takový list česko-polská otázka na Těšínsku vyřízena. Nepovšimnuli bychom si vůbec těchto článků, činíme-li tak, činíme to jen proto, že ve výletních člancích jsou obsažena tvrzení, mající daleko od pravé skutečnosti. Projevuje-li »P. L.« svůj názor o Těšínsku, pak snad tak činí puze snahou, mítí názor na Těšínsko už docela jiný proto, že většina jiných deníků s listem, jehož šéfredaktorem je pisatel článků, v těchto věcech s ním nesouhlasí. Prostějovský obchodní akademik a pak dr. Kahánek udělal si to pohodlně. Nechává prostě mluvit jen Poláky a napíše prostě, že utlačujeme polskou menšinu na Těšínsku. Tedy totéž, co denně píše ostravského polského konsula »Dziennik Polski«, který všechny články Kahánkovy doslova cituje.

Pomíjíme všechnu tu povrchnost výletní studie autorovy na Těšínsko, ale nemůžeme schvalovati jeho tvrzení, že u nás se věří více agentům a špiclům nežli polským pracovníkům. Překvapuje nás, jak může novinář napsati, že proslulá řeč polskotěšínského starosty vyšla tiskem a že v ní nebylo nějakých útoků na naši republiku a její hranice. To prý napsal jiný český denní tisk a snad si to vymyslí. Každý laik ví, jak se takové řeči dávají do tisku a jak se censurují. A druhá nepravda. Bylo napsáno, že ve veliké schůzi polských soc. demokratů z celého Těšínska, kde se jednalo o vystoupení dr. Buzka, poslance lidové strany, ze soc.-dem. klubu parlamentního, a kde bylo přítomno přes sto delegátů, prý poslanec Chobot měl velikou oposici. Měl, ale tato čítala přesně dva delegáty, z nichž jeden mluvil a druhý přikyvoval. To je zjištělná pravda a ne to, co Kahánkovi řekli informátoři, z jejichž kruhů rekrutují se autoři pověstného letáku »legionů mladých, jenž byl čten i v parlamentě. Další nesprávností »Poledního listu« je tvrzení, že české školy na Těšínsku jsou umístěny v palácích a polské v chalupách. Škoda, že netrkly pisatele do hlavy ty polské paláce školní

v Jablunkově, v Čes. Těšíně a hlavně v Orlové a že nevěděl o peticích a stížnostech Slezské Matice osvěty lidové z Jablunkovska a odjinud, v nichž se žádá vláda, aby vybudovala slušné české školy. Kdo nechce vidět, nevidí, i kdyby si svítil kahánkem. Strašlivý útlak vidí »P. L.« v tom, že prý nebylo postátněno polské reálné gymnasium v Orlové. Snad pisatel ví, že se tak mělo státi 1. lednem 1934. Proč nebylo, o tom se možno pisateli informovat v Praze snadno a ne napadat státní správu. My víme, že v demokracii se měří podle zásluh a ne podle toho, kde a jak daleko vzniká iredenta proti tomuto státu, kde si rozbíjí stan — filiální základnu pro svoje vyjiždky na Těšínsko, polský generální konsul, kterého »P. L.« tolik omlouvá a dává mu právo štvát, prý v zájmu polské menšiny. Divíme se, že dr. Kahánek neujal se německé menšiny na Těšínsku, které docela správně, a na zásluze zabíjela demokracie veškerý statistický majetek. Výletní studií dr. Kahánka na Těšínsko nebylo pomoci česko-polským stvkům. Už jeho omlouvání těrlického případu jasně dokazuje, že nebyl přesně informován, když souhlasně s polskými činiteli nenechává dostavět pomník polským letcům Žwirkovi a Wingurovi v Horním Těrlicku proto, že na tamější faru byl dosazen — český arář. Jak naivní to výmluva; My o koze a oní o voze! Jedno na seeb prozradil výletník. Souhlasí se směrem polských fašistů nově probuzených, fašistů podobných lize. Tím potvrdil, že souhlasí s jejich činy. A my před celou veřejností nebojíme se říci, že celá polská menšina na Těšínsku bude mít stále »na kahánku«, dokud čestně a poctivě neřekne, že třebas příslušníkem polského sousedního národa, stojí pevně na půdě tohoto státu se všemi povinnostmi a výhodami a že sama bude potírat každou iredentu proti naší republice! Dosud však živí tato menšina v sobě jen touhu územní, dostat se tam k sousedům. A živí toto mínění i nejvážnější pracovníci polští všech složek s polským konsulem v čele. Mínění toto je živeno v srdcích polské mládeže a v hlavách starých. A žít toto mínění pomáhá a pomáhal i pražský list ligu. S tím nebude žádný Čechoslovák souhlasit. Přilévat do kahánku nespokojenosti a iredenty ještě oleje, to česko-polským stvkům naprosto neprospěje!

aut.

Jubileum polské strážnické jednotky z Trzanowice

ostravský kraj 18/VII 34.

Politika polského konsula Malhome na Těšínsku.

O činnosti konsula Malhome na Těšínsku bylo již mnoho psáno v českém tisku. V našem listě již častěji jsme upozornili na různé příčiny, kterých Poláci na Těšínsku zneužívají proti našemu českému a katolickému lidu na Těšínsku. Mezi jinými je to protináboženská a protikatolická činnost mnohých pokrokových českých učitelů na Těšínsku. Tito svým bezvěrečtím přímo živí odpor Poláků proti naší republice. Ač jim tu stát postavil namnoze nové školy s pohodlnými byty, nemají tito zájmu, aby si získali svým vystupováním polský lid. Katolický polský učitel vede v neděli a svátky polské děti do kostela, zpívá s nimi, dává jim dobrý příklad, zatím co mnohý český pokrokový odpadlík se o české katolické děti nestará a v neděli si hová v pohodlném bytě. Katolický polský lid nebyl na takové učitele zvyklý a právem ukazuje na rozdíl mezi učitelem polským a českým.

Přidejme k tomu další agitaci ostravských bezvěrců, kteří tu často konají štvavé přednášky protikatolické a vysmívají se polským předákům z jejich veřejných projevů víry (president Moszcický nazýván byl blbcem, protože byl na pouti v Čenstochové) a pak se nedivíme, že Poláci mají proti Čechům zásobu kulturních výtek a působivý prostředek agitační. Naše úřady příliš podceňují bezvěreckou agitaci na Těšínsku a blahovolně ji dovolují ke škodě republiky.

Nový polský konsul Malhome to velmi dobře vystihl. Jako katolík okázale ukazuje svým krajanům své náboženské smýšlení. Když měli nedávno Poláci v Mor. Ostravě slavnostní bohoslužby v kostele, tu byl kostel Poláky hojně naplněn. Konsul Malhome klečel na zvláštním klekátku před lavicemi po celou mši sv. — Tak to dělají Poláci. U nás na slavnost 28. října nevidíte v kostele žádných vyšších úředníků. Český pokrok má svůj rozum. On nezná nikoho, jenom Jana Husa. Kam jsme s tímto pokrokem doběhli, o tom svědčí dnešní poměry.

Náš stát a naše úřady příliš podceňují význam kněžstva mezi lidem, zatím co Poláci mají ve svém kněžstvu značnou oporu a důvěru. Když si nedávno stěžovali

ostravští kněží na snižování a štvání bezvěrců proti katolickému kněžstvu a lidu přednáškami bezvěrce „Na vídeňských barikádách“, tu se mu úředně sdělilo, že boj proti klerikalismu je u nás dovolen.

Jinak se na kněze dívají polské úřady. Zvláště pan konsul Malhome. — Jak uvádíme v jiném článku, byli ve Vidnavě, kde studují bohoslovci pro diecesi vratislavskou (část Těšínska), vysvěceni letos pouze 2 kněží (v loni 8). Letos přičiněním pana konsula zapsáno bylo ve Vidnavě 14 bohoslovců, většinou abiturientů polského gymnasia. Z těchto 14 bohoslovců je pouze 5 Čechů. — Tak to umí dělat pan konsul Malhome. Tak se dělá realní politika. — Naše úřady by si mohly vzít z ní dobrý příklad. Zvláště pan poslanec Sladký, který podává interpelaci ministerstvu školství proti stížnostem katolických rodičů na pohoršlivé působení českého pokrokového učitelstva na Těšínsku.

Pan poslanec Sladký lil leda vodu na polský mlýn. Místo aby řekl českému pokrokovému učitelstvu rozumné slovo, ještě jejich činnost kryje. Pan poslanec Sladký by se měl učit správné politice od konsula Malhome.

Tak vypadají věci na Těšínsku. Zatím co náš blbý pokrok nedá si říci rozumné slovo, zajišťují se Poláci dorostem polského kněžstva pro Těšínský kraj.

Z našeho stanoviska vítáme rozmnožení kněžstva na Těšínsku a pevně doufáme, že noví kněží budou spravedlivými správci svých svěšených duší. Je přirozeno, že musí ovládati dobře i jazyk český, protože nebudou si sami voliti správu duchovní. Podobně i v olomoucké diecesi posílání byli čeští kněží na německé fary a němečtí na české. Církev katolická musí býti spravedlivá ke všem. — Až budou vyřešeny hranice diecese vratislavské a tato bude přidělena diecesi olomoucké, nastane opět klid na celém Těšínsku.

Patříme k sobě!

S l i a ě, 27. července.

Je třeba skončit pokusy o znepřátelení Polska a Československa. Po obou stranách pracují tajně jakési síly, které chtějí stůj co stůj zkalit vzájemné styky polsko-československé. Tato slova si citovaly páteční „Lidové noviny“ z Lvovského „Kuryera“ a nazvaly je rozumným polským slovem. V témže čísle přinesly třetí podezřivý a denunciačně tendenční útok proti mým článkům o poměrech na československém pomezí.

Obsah útoků lze shrnout asi takto: Články našeho listu o poměrech na Těšínsku jsou psány ve prospěch polské irredenty, šlo o námluvy ligistů u Poláků, o politický obchod ne-li o něco jiného, líčení je tendenční, nepravdivé, pracuje pro pol. konsula Malkaunneho.

Neodůvodněné podezírání zbavuje odpovědi. Je třeba však nejdříve vědět, kdo z Těšínska informuje v „Lid. novinách“ českou veřejnost. Zpravodajem listu je jistý W a l d s t e i n, bývalý politický tajemník sionistů, nejde tedy o česky orientovaného člověka. Tentýž pan Waldstein, jehož činnost zpravodajská na Podkarpatské Rusi nebyla nejvhodnější pro dorozumění mezi Čechy a tamním obyvatelstvem. Zpravodajství „Lid. novin“ dnes z Těšínska a Ostravska je tendenční, neinformuje, ale podezírání a obviňuje. To je konec konců věci čtenářů listu. Nutno se však ohradit proti revolventnímu terorismu, které

provádí určitý druh českých novin. Jakýkoliv kritický názor o poměrech a situaci slovanských menšin v republice dovede se označiti za iredentu. Před dvěma roky, když jsme přinesli první serii článků o probouzejícím se slovenském nacionalismu, mluvilo se o nás, jako o maďarských iredentistech, dnes nás opět řadí pan Waldstein k iredentistům polským. Vždyť je to zločin na státě, jak se u nás neodpovědně, lehkomyšlně a hospodsky vyrábí iredentistství. Zrádování v českém politickém životě vesele kvete dále a jak se zdá, se této nepěkné vlastnosti tak lehce nezbavíme.

Jeli jsme se na pomezí českopolské prostě přesvědčiti o polských stížnostech, jeli jsme tam proto, abychom sblížili Čechy a Poláky, v tom se naše snahy a p. Waldsteinovy liší. Proti jednomu se však rozhodně ohražujeme. Jestliže pan Waldstein ve své politické praxi slučoval obchod s politikou, nesmí insinuat podobnou praxi jinému. Nejsem na Těšínsko pro žádné politické námluvy, nejsem k nim nijak legitimován, jel jsem jako novinář, který 20 let pracuje na českopolském sblížení a kterému není lhostejný dnešní rozpor, poněvadž je přesvědčen, že škodí budoucnosti Československa. Povinností novinářovou je tlumočiti výtky polské menšiny vládnoucímu režimu. Jsou-li neoprávněné, tak je vyvrátte a neskandalizujte!

S činiteli, s kterými jsme mluvili, ubezpečili nás loyallytí k republice. S konsulem Malkaunnem se neznám, ten neodpovídá nám, ale své vládě. Jestliže jako předchůdce pracoval v českopolských klubech a konsul Malkaunne nikoliv, jistě tak nečiní o své újmě. Nestáčí jen útočit, ale třeba zkoumat, proč došlo k obratu. Neustoupíme násilí a výhrůžkám. Tím, že jsme označováni za polské irredentisty, jako včera za maďarské, nepřestaneme informovat naši veřejnost o zlu, které škodí v našem poměru ať k Polákům, ať ke Slovákům.

Nikdo nedisputuje, že z 20 tisíc polských dětí zůstalo jich 10.000 Já žádným „slonzákům“ nevěřím, to byly germanofilské skvrny před válkou, které se prodávaly a které při každém obratu se prodají znovu.

Dnes je polská menšina stabilisována na tolik, že má určitá práva. Nicotná je výtky „L. novin“, že nedošlo k zestátnění j e d i n ě h o polského gymnasia, pro chování polských činitelů. Co má s tím zestátnění eventuálně společného. To je věc přece nesporná, státní, samozřejmá. Proč mají Němci na poloviční počet státní střední školu?!

Konstatuji dále, že zevně na nádražích, poštách není polského nápisu. V zemi, kde je mnohem méně Němců, najdeme více němčiny než polštiny. Diví se někdo, že Poláci se necítí rovnoprávními a žádají v memorandu i to, co mají Němci?

Jak působí v kraji přepychové, ohromné paláce českých škol s menším počtem dětí vedle škol polských? Vyličil jsem tři etapy pokusů o dohodu československou, aniž byla dobrá vůle dojít k dohodě. Nezkoumám dnes příčiny zahraničně politické, které zhoršují poměr mezi oběma slovanskými státy. Naši povinnosti je udělati vše, abychom odstranili příčiny domácích sporů. Proti faktům o obsazování far nestačí říci, že tomu tak není, ale nutno je d o k u m e n t á r n ě vyvrátiti. Zpravodajství, které ještě před několika dny podezíralo polské soc. dem. ze spojení s konsulem a vytýkalo polským socialistům, že mají polské řády, zpravodajství, které mluví nejdříve o letácích, rozhozených na Karvínku, jako opozičně soc. dem. a druhého dne z nich obviňuje komunisty, se diskvalifikuje, aby bylo bráno vážně. K jednotlivým věcem se vrátím po návratu do Prahy, jen jedno chci říci: Zločin na státu páše, kdo nás rozdvouje s Poláky. Spojovatí je lepší než rozbíjetí. Žádné konfiskace, teror a umlčování nepřinesou vyjasnění. Neonakujeme na Těšínsku tutéž chybu, které před dvěma roky jsme se mohli vyhnouti na Slovensku. Poľští poslanci byli dosud členy vládní koalice, kolik loyality ještě od nich chcete. Neschopnost nezakryje sprostotou. V boji zrodilo se Polsko i my, spolu musíme zůstat!

Dr. Ferd. Kahánek.

Biennik Polski 29/VII 34.

Polska entuzjastycznie przyjęła polską reprezentację sportową z Czechosłowacji.

Czes. Cieszyn, 28 lipca. (Tel. wł.) Dziś, po pożegnalnym przemówieniu konsula generalnego RP. Malhomme i po serdecznych słowach prezesa Komitetu Bezpartyjnego dr. Wolfa, życzącego naszej reprezentacji najlepszych wyników — drużyna nasza udała się przez most do Polskiego Cieszyna. Powitanie, jakie zgottowano tam drużynie, przeszło wszelkie oczekiwania. Tłumy publiczności wyległy na ulice miasta, tworząc po obu stronach przemarszu gęste szpaler. Tuż nad samą granicą ustawiły się liczne delegacje, organizacje społeczne, kluby sportowe, reprezentacje władz i miasta. Wkraczających do Polski panie obdarzyły

pięknymi bukietami wspaniałych kwiatów a dwie orkiestry zaintonowały Pierwszą Brygadę.

W imieniu Naczelnego Instytutu Wychowania Fizycznego w Warszawie przemówił mjr. Hildt, imieniem miasta dyrektor Szuścik. Następnie przy dźwiękach orkiestr reprezentanci nasi stworzyli czoło olbrzymiego pochodu, który udał się w stronę dworca kolejowego. Entuzjastyczne powitanie znalazło swój finał na dworcu, gdzie równie liczne rzesze publiczności i reprezentacje władz żegnały odjeżdżających do Warszawy naszych dzielnych sportowców.

Pożegnání i powitanie naszej reprezentacji sportowej.

W dniu wczorajszym 60 najlepszych naszych sportowców, w tem 14 lekkoatletów, 14 piłkarzy, zespoły siatkówki i koszykówki męskiej oraz siatkówki kobiecej, 3 bokserów, 1 pływak i 1 kolarz przekroczyli w Cieszynie granicę czesko-polską, ażeby udać się do Warszawy na I-sze Igrzyska Sportowe Polaków z Zagranicy, gdzie przypadnie im wielki zaszczyt bronięcia dobrego imienia sportu polskiego w Czechosłowacji w dobranem gronie 400 najlepszych polskich sportowców z całego świata. Zadanie to będzie nadzwyczaj cięż-

kie. Według informacji, jakie zebraliśmy z różnych środowisk polskich z poza granic Polski, w igrzyskach weźmie udział prawdziwa elita sportowa. Tak np. z Ameryki gloszą przyjazd lekkoatletów polskich, którzy w tabeli mistrzostw Stanów Zjednoczonych figurują na czołowych miejscach i osiagają takie wyniki, jak: 1. w skoku o tyczne 4.30 (rekord światowy 4.34), 2. w biegu na 100 m 10.7 (rekord światowy 10.3), 3. w pływaniu na 100 m stylem dowolnym zaś posiada Polak amerykański rekord światowy.

Wprawdzie poziom nie wszystkich zawodników dochodzi do tych niebotycznych wyzýn, ale o pierwszych miejscach decydować będą najlepsze wyniki. Nie chcemy przez to powie-

dzieć, że polscy sportowcy z Czechosłowacji powrócą pokonani, o ile nie zdobędą pierwszych miejsc. Cel igrzysk to nietylko rekordy, ale przede wszystkim próba teźyżny fizycznej i moralnej wielkiej, bo 8-miljonowej rzeszy Polonji zagranicznej i zachęcenie jej do jeszcze bardziej wyteźzonej pracy w dziedzinie sportu i wychowania fizycznego. Igrzyska mają uprzytomnić naszym sportowcom, że należą do tej samej wielkiej polskiej rodziny sportowej, co: Kusociński, Heljasz, Walasiewiczówna, Wajsówna i inni. Jeżeli więc zawodnicy nasi nie we wszystkich konkurencjach odniosą zwycięstwo, to nie śmiemy zapominać, że w porównaniu ze sportem polskim w takich Stacjach Zjednoczonych nasz sport znajduje się dopiero w powijkach i ma dopiero przed sobą pole do nieograniczonego rozwoju.

Wynik igrzysk z pewnością będzie potężnym bodźcem do tego rozwoju.

Odjeżdżających sportowców żegnała licznie zebrana samorządnie ludność polska z lewego brzegu Olzy, życząc im jak największych sukcesów dla barw sportu polskiego w Czechosłowacji. W szkole wydziałowej w Czes. Cieszynie przemówił do zawodników polskich p. konsul generalny Leon Malhomme, który w pięknych i żywych słowach przedstawił im znaczenie igrzysk i określił rolę sportowców polskich z Czechosłowacji, jako ważną część składową w całokształcie rozwoju sportu polskiego. Przy okrzykach na cześć odjeżdżających zawodnicy przeszli przez most graniczny na Olzie i u wejścia do Ojczyzny powitani zostali dźwiękami orkiestry wojskowej i niemiłkącymi wiwatami licznie zebranego społeczeństwa polskiego, które entuzjastycznie odprowadziło ich wraz z orkiestrą na dworzec kolejowy w Cieszynie.

Codzienna konfiskata.

Od kilku dni są czytelnicy „Dziennika Polskiego” świadkami teraz już codziennej konfiskaty. We wczorajszym numerze została skonfiskowana nawet treść korespondencji z polskiego Śląska Cieszyńskiego, której autor w obiektywnym sprawozdaniu podał fakty ze stanu gospodarczego i politycznego na polskim Śląsku. Konfiskaty te są tak wymowne, że nie potrzebują z naszej strony żadnych komentarzy, aczkolwiek nowa, „wzmocniona” ustawa prasowa na omawianie konfiskat zezwala. Jako organ całej ludności polskiej w Czechosłowacji wiemy, co o tych konfiskatach mamy myśleć. Od czasu wprowadzenia nowej ustawy prasowej, konfiskacie ulegają stale pewne pisma i pewne dzienniki. Wskazuje to na kierunek, w którym ostrze czechosłowackiej noweli do ustawy prasowej zostało skierowane.

Jak dziesiątą jubileuszową, tak i dziesiątą trzynastą konfiskatę przyjmujemy ze spokojem.

Ze „Zmierzchu świata”.

W państwie XIII Kontynentu, o którym czytelnicy nasi czytać będą w dalszej części powieści „Zmierzch Świata”, okazało się, iż istniejąca kagańcowa, ustawa prasowa jest jeszcze zupełnie niewystarczająca do wynarodowienia narodu Masartów. Postanowiono uzupełnić nowelę kagańcowej ustawy, a posłuszne stronnictwa bloku Opieki Okrągłego Brzucha, stanowiące trzon koalicji, uchwaliły nowy, następujący projekt, krótki i węzłowaty. Nosił on

tytuł „Ustawa dla redaktorów” i brzmiał następująco:

- § 1. Nie myśl!
- § 2. Jeśli myślisz — nie pisz!
- § 3. Jeśli napiszesz — nie drukuj!
- § 4. Jeśli wydrukowałeś — odwołaj!
- § 5. Jeśli odwołałeś — to i tak gazeta zostanie skonfiskowana!

§ 6. Dopiero po wypełnieniu wszystkich powyższych paragrafów będziesz lojalnym obywatelem państwa XIII Kontynentu.

Ustawę wprowadzono w życie, lecz nie trwała długo, albowiem państwo XIII Kontynentu uwikłało się w zataragi z planetami i jak to w następnym tomie „Zmierzchu Świata” czytać będziemy, uległo katastrofie i już kto inny wprowadził tam swoją własną ustawę prasową.

Po festynie.

Piotrowice. Dawno się mówiło o festynie w Piotrowicach, do którego jednakowoż doszło w niedzielę, 22 lipca. Koło Macierzy Szkolnej oraz Stowarzyszenie Młodzieży Katolickiej w Piotrowicach zgodną współpracą zrealizowało tę imprezę. Już w sobotę, dnia 21 lipca wieczorem gwarno i ludno było u nas. Zaszczycili nas swoją obecnością goście, harcerze z panem Czopkiem na czele. O godzinie 8 wieczorem ruszył wspaniały pochód do lasu p. Szymeczkowej, gdzie rozpalono ognisko. Program sobotniej uroczystości był nader urozmaicony. Prym wodził sympatyczny „tenor”, który pomimo, iż był zmęczony podróżą, nie szczędził sił, by z „Ogniska” odnieśli wszyscy jak najlepsze wrażenie. W niedzielę, 22 lipca o godzinie 1.30 wyruszył od polskiej szkoły pochód na miejsce festynu. Na samym przedzie kołysał się okręt z grupką młodzieńskich marynarzy, którzy bardzo zainponowali ludności naszej. Następnie kroczyło to najmłodsze pokolenie naszej wioski z p. L. Florkówną na czele. Tuż za nimi posuwały się szare szeregi harcerzy. Środek wypełniały skupione stowarzyszenia młodzieży katolickiej, a które też zadokumentowały niektórym panom że są i będą w Piotrowicach. Nie zawiodli i szanowci P. T. obywatele, którzy pomimo ciężkiego kryzysu stanęli w szeregi pochodu, mając zrozumienie dla sprawy narodowej. Punktem kulminacyjnym było przybycie zacnego gościa już dawno oczekiwanego przez Piotrowian, a to pana konsula generalnego R. P., dr. Leona Malhomme. Pojawienie się tak zacnego gościa skupiło wszystkich obecnych przy bramie pragnących, go jak najserdeczniej powitać. W krótkich słowach powitał go miejscowy prezes Koła Macierzy Szkolnej oraz małej marynarki ze żłogi „Gdynia”. W swych dobitnych słówkach prosił o opiekę nad młodzieżą polską. Błogo i miło nam było, mając wśród siebie prawdziwego opiekuna. Krótco potem odśpiewał miejscowy chór kilka pieśni. Nastrój na festynie był bardzo wesoły, co nie szło na rękę niektórym panom. Po krótkim pobycie zacnego gościa pożegnała go miejscowa ludność, żałując, że dłużej między nimi pozostać nie może. Wieczorem

odbyła się w sali pana Fr. Urbańczyka przy dźwiękach orkiestry taneczna zabawa, pozostawiająca każdemu do dziś miłe wspomnienie. Poczujemy się do miłego obowiązku, jak najserdeczniej podziękować przede wszystkim Jasne Wielmożnemu Panu Generalnemu Konsulowi R. P. dr. Leonowi Malhommeowi za łaskawe przybycie p. dr. Leonowi Wolfowi i dalszym panom z Frysztatu, ks. Olszakowi, p. kierownikowi J. Urbańczykowi za udzielenie lokalu dla gości, harcerzy, p. M. Szymeczkowej za bezinteresowne wypożyczenie lasu i koni, p. Piechaczowski Sz. za odwiezienie rzeczy, p. Pałowskiemu Wł. z Karwinej za pracę około okrętu i afiszy, okolicznym Stowarzyszeniom Młodzieży Katolickiej za tak liczne przybycie, druchom i druchom za piękne ognisko, wszystkim zanyim gościom z daleka i bliska, wkońcu tym, ale nie mniej, którzy w jakikolwiek sposób dopomogli do upiększenia i wykonania naszego festynu staropolskim „Bóg zapłać!”

Po uroczystości otwarcia boiska sportowego.

Łaki. Niedziela, 15 lipca była wydarzeniem pierwszej wagi. Miejscowy klub sportowy Naprzed obchodził w dniu tym swe święto, uroczystość otwarcia boiska sportowego. Cały tydzień krzatali się sportowcy około przygotowania tak miejsca uroczystości, jakoteż i prac z uroczystością związanych. Dzięki także ich wysiłkom, wszystko „klapowało”. Dzięki zaś wspaniałej pogodzie, uroczystość udała się w całości. O godz. 2 po południu wyruszył od p. Urbanka długi korowód. Przewijały się w nim

*Z powodu niedochodzenia w -
danie ~~z~~ wywołania powiadki*

Skonfiskowany

Skonfiskowany

miejscowe formacje, a to przedstawiciele miejscowego Stowarzyszenia Oświatowego, harcerze, Szkoli, Siłacze, Straż Pożarna, P. K. S. Darkovia, P. K. S. Naprzód, orkiestra i rzesze Polonji z Łąk. Trzonym uroczystości był mecz mistrza żupy Polonji z Slavia orłowską. Polonia występowała w pełnym składzie. Jej technika wykazała klasę prawdziwie mistrzowską. Slavia nie pokazała gry murowała jedynie bramkę co jej się udało tem skuteczniej dzięki doskonałemu bramkarzowi. Podany wynik remisowy, jakoteż ocena gry w „Č. slově“ nie polega na prawdzie, gdyż Polonia miała stanowczą przewagę a gra w 2-giej połowie przemieniła się w prawdziwy trening na jedną bramkę. Wynik faktyczny powinien być 3:1 dla Polonji, gdyby sędzia zechciał uznać 2 prawidłowe bramki dla Polonji. Niesprawiedliwymi postanowieniami sędziego była publika mocno rozgoryczona. Punktem kulminacyjnym uroczystości było przybycie na uroczystość J. Wiel. Pana Generalnego Konsula dr. Malhommea, p. dr. Wolfa i p. wicekonsula dr. Synowieckiego

których publika powitała długo niemilkającymi oklaskami. Zacnych gości podejmowali następnie przedstawiciele miejscowych Stowarzyszeń Oświatowych. Wieczorem znów publika napelniła po brzegi obszerną salę p. Urbanka, gdzie przy dźwiękach doskonałego jazz-bandu uwijały się pary do późnych godzin. Kontraktacja miejscowej „esky“ skończyła mimo „vlajkových zapasů“ i zaangażowania wszystkich jej zespólůw až na cyrkowych starych „panůw“ zupełnem fiaskiem. Podczas kiedy mecz Polonia—Slavia przypatrywało się przeszło 1000 ludzi, na „esce“ było ich kilkadziesiąt. Pomimo, že Naprzód zaprosił S. K. Louky na swą uroczystość z prośbą, by w dniu tym nie urządzano żadnych innych konkurencij, prosbe to zbagatelizowano, wykazując swe prawdziwe oblicze. Spamiętamy na przyszłość. Cała impreza odbywała się również pod troskliwym okiem p. komisarza, który doczekał až do końca, mając sposobność przekonać się, že wszystko odbyło się w najlepszym porządku i bez „politiky“.

Česke Slovo 29/VIII 34.

Masaryk a Poláci

Polsko-československý spor o Těšínsko byl by šílenstvím

Varšava. — Dosavadní polská literatura masarykovská, již tak dosti hojná, byla nedávno obohacena o nový, velmi cenný spis Kazimíra Kierského »Masaryk a Polsko«, který zaslouží plné pozornosti i svým hlubokým a povzbudivým obsahem, vrhající m jasné světlo na poměr Polska k československu, i faktem, že vychází právě v době, kdy někteří polští činitelé nemohou přijíti československu na jméno a snaží se všemožně, jen aby t. zv. polsko-český spor, vyvolaný bez nejmenší viny československé, nebyl odklizen.

Knížka vyšla letos na jaře v Poznani nákladem tamního spolku polsko-československého a přes svůj poměrně malý rozsah — 42 stran — patří k nejlepším publikacím, které v Polsku o Masarykovi byly dosud napsány. Autor knihy, K. Kierski, nebojácný a vytrvalý průkopník myšlenky polsko-československého sblížení, snaší tu materiál, který vzácnými a přesvědčivými slovy mluví k čtenářovu srdci o potřebě polsko-československé součinnosti, a to o potřebě, která je vyšší než všechny malicherné zájmy ostatní.

Kierski dobře ovládá materiál, spadající do rámce polsko-československého sblížení, a to po stránce politické i hospodářské, jak dokázal četnými články a studiemi, uveřejněnými v různých polských časopisech a publikacích. Je již po leta předsedou zmíněného Polsko-československého spolku v Poznani, krácejícího věrně v jeho osvědčených šlépějích. Je tedy Kierski na svůj úkol dobře připraven.

Podle vlastních vědomostí i na základě studia Masarykových spisů i literatury masarykovské vůbec — Kierski cituje spisy Masarykovy, jeho projevy a články, spisy Adolfa Černého, dra Jaromíra Dložala, Vl. T. Wislockého a V. M. Kozłowského — ukazuje spisovatel, »jaký poměr zaujímá ten veliký myslitel a politik k nám Polákům, jak posuzoval naše snahy osvobozenké a jak reagoval na vyhlašovací, proti nám namířenou politiku uchvatitelů našeho území, kteří nás nejen zbavili svobodného státního bytí, ale vyvíjeli i všemožnou snahu, aby nás jako národ zničili a vyhubili«. Tak praví Kierski hned v úvodu ke spisku, načež v podstatě dovozuje:

Masaryk již ve svém chlapeckém věku seznámil se důkladně s polskou literaturou, pochopil polské národní ideály a duchovně se k nim přiblížil. Chápal polské stanovisko k ruskému panslavismu a odmítal utiskování Poláků, vytýkáje, že Rus chová se v Polsku nikoli jako bratr, ale jako cizí, úplně cizí vítěz. Za světové války stál Masaryk velmi často s vůdčími činiteli polskými v těsném kontaktu a jejich osvobozenké hnutí všemožně podporoval. V »Dzienniku Polském« vyjádřil Masaryk dne 12. srpna 1917 své stanovisko k polsko-československým otázkám slavnou zkratkou: »Bez svobodného Polska nebude svobodných Čech, ale také bez svobodných Čech nebude svobodného Polska«. Pokud jde o otázku těšínskou, dnes zase tak aktuální,

byl Masaryk, třebaže z hospodářských i historických důvodů reklamoval karvínskou pánev pro československo, přesvědčen, že polsko-československý spor o Těšínsko by byl šílenstvím, zapominajícím na společné nebezpečí, které Polsku i československu hrozí. President Masaryk, ne dbaje bolestné otázky těšínské, zůstal věren svým přátelským pocitům, jaké k polskému národu choval již od svých chlapeckých let až po dnešní doby a při každé příležitosti je projevoval. Svědčí o tom i ta drobná, ale nesmírně charakteristická okolnost: drobná v porovnání s celkovou činností velikého člověka a charakteristická pro hluboké základy jeho přátelských pocitů k bratrskému národu, jimiž nemohly otřásti ani sousedské konflikty — nedávný presidentův dar 100.000 Kč na polský národní dům v Orlově.

Závěr, v němž je stručně shrnut celkový poměr Masarykův k Polsku, zní takto: 1. Masaryk v plném rozsahu schvaloval všechny územní nároky polské, vyjímajíc Těšínské Slezsko; 2. tyto nároky vykládal a bránil vůči spojencům, a to zrovna tak jako nároky české a jihoslovenské; 3. Masaryk předcházal sporům mezi Čechy a Poláky a pečoval o to, aby k Dohodě byla zachována jednotná fronta slovanská; 4. Masaryk chtěl, aby po válce byl utvořen úzký svaz mezi Polskem a československem. To jsou sice věci pro československého čtenáře vesměs známé, ale pro toho není publikace Kierského určena; polský čtenář bude z ní moci načerpati mnohé poučení.

Knížka Kierského, vydaná právě v dnešní chvíli, buší na brány svědomí oněch polských činitelů, kteří zapominají, že vyvolávání sporů s československem, nota bene sporů, kterých československo nijak nezavinilo, není žádnou státnickou

prozíravostí. Je proto nejen vítaným činem literárním, ale i činem vzácné mravní odvahy, která jistě bude oceněna v Polsku i v československu. Jsme vděční Kierskému, že přes všechnu nepřízeň doby pevně se skupinou svých věrných kráčí po linii přátelské spolupráce polsko-československé, která musí na obou stranách — bez ohledu na různé politické konjunktury a výpočty — zůstat vrcholným národním příkazem a která neomylně povede k žádoucím koncům, jakmile budou odstraněny všechny překážky a jakmile se od krásné teorie přejde ke skutečnému, živou krví napájanému životu. Ale jsme vděční i Polsko-československému spolku, který jediný nesešel s dosavadní cesty, umožnil vydání této malé, ale jistě upřímně míněné a hutné publikace a dělí se proto s autorem o velikou zásluhu, že bylo promluveno na thema velmi aktuální a právě včas. Polský čtenář, sváděný plánovitou propagandou k nesprávnému mínění o Masarykovi i o národě československém, by měl dobrou knížku Kierského čísti co nejhojněji.

P.T.Redakcja

"Dziennika Polskiego"

w Mor.Ostrawie

W załączeniu przesyłam Wam 1 kopję uchwałnej na zebraniu komitetu miejscowego P.S.P.R. w Śr. Suchej. Z niniejszej rezolucji można skorzystać przez umieszczenie jej w naszym "Dzienniku" albo w "Prawie Ludu". Jak się dalej dowiaduję, podobne rezolucje nie zgadzające się z dotychczasowym postępowaniem posła Chobota, uchwałyły wszystkie okoliczne Komitety miejscowe P.S.P.R.

P.S. Jedną kopję niniejszej rezolucji otrzymał również p. Łukosz Aug. z podpisami.

Cześć!

Hok.

28/7.1934.

O d p i s

Do

Komitetu Wykonawczego P.S.P.R.

W K A R W I N I E

Okólnikiem Nr.8 z dnia 18.VII.1934 zostały poszczególne miejscowe partje wezwane do urządzenia zgromadzeń członkowskich, na których miano zająć stanowisko względem ostatnich wypadków politycznych. U nas w Średniej Suchej zostało zwołane posiedzenie Zarządu, na którym sprawa ta została szczegółowo omówiona i doprowadzona do uchwalenia rezolucji.

Posiedzenie to odbyło się dnia 22.VII.1934 o godzinie 5-tej popołudniu. W punkcie 5-tym porządku dziennego był przeczytany okólnik z Komitetu Wykonawczego P.S.P.R. i przewod. tow. Folwarczny Fr., zdał sprawozdanie z sobotniej konferencji dnia 14.VII.1934, która miała miejsce w Karwinie w domu proletarjuszki. Rozwinęła się dłuższa i bardzo ożywiona dyskusja nad tą sprawą. Przytaczamy urywek z protokołu z tego posiedzenia, odnoszący się do tych spraw:

"W punkcie 5-tym zabrał głos przewodniczący, tow. Folwarczny Fr. Krótko i obiektywnie zdał sprawozdanie z przebiegu konferencji w Domu Proletarjuszki z dnia 14.VII.1934. Obecni doskonale sprawozdanie zrozumieli, lecz byli bardzo oburzeni z powodu zaszytych tam zażyć a przede wszystkim z powodu tego, iż tow. Łukosza A., zawieszono w czynnościach. Wywiązała się żywa rozmowa, w której wszyscy zabierali głos, krytykując postępowanie tow. posła Chobota Emanuela i uchwalili jednogłośnie wysłać rezolucję do Komitetu Wykonawczego P.S.P.R. przeciwko uchwale Komitetu Wykonawczego, który zawiesił w czynności tow. Aug. Łukosza".

Rezolucja uchwalona na posiedzeniu Zarządu P.S. P.R. w Suchej Średniej dnia 22.VII.1934.

Okólnikiem Nr.8 odstep III. Komitet Wykonawczy P.S.P.R. poleca miejscowym Zarządom P.S.P.R. zwołanie plenarnych zebrań członkowskich, na których miałyby się zająć odpowiednie stanowisko wobec ostatnich zażyć politycznych a przede wszystkim wobec faktu zawieszenia w czynności tow. Łukosza Aug. Ze względu na to, że członkowie P.S. P.R. przez wybranie Zarządu dali mu kompetencję do ewentualnego zwołania zebrań i uchwalania różnych spraw, uchwalono na zebraniu Zarządu P.S.P.R. jednomyślnie, by niezwoływać plenarnego posiedzenia, lecz sprawy te załatwić w łonie samego Zarządu.

Członkowskie zebranie uchwalono zwołać dopiero wtedy, kiedy Komitet Wykonawczy P.S.P.R. cofnie swoje postanowienie zawieszenia w czynności tow. Aug. Łukosza, a to z następującego powodu:

Tow. Łukosz Aug. jest wszystkim członkom Zarządu P.S.P.R. w Średniej Suchej od szeregu lat dobrze znany, jako wybitny pracownik, tak na polu narodowym, jak i partyjnym. Jest więc dobrym Polakiem a równocześnie dobrym socjalistą to znaczy obrońcą robotników i ludu śląskiego. Potrafił i potrafi godzić program socjalistyczny z

polskością. W naszych warunkach jednak konieczną rzeczą jest położenie nacisku najpierw na polskość a potem na partyjnicztwo, co bardzo dobrze rozumie tow. Łukosz Aug.

Wobec tego uchwalono jednogłośnie, by Komitet wykonawczy P.S.P.R. swą uchwałę o zawieszeniu w czynnościach tow. Łukosza Aug. anulował i przywrócił natychmiast tow. Łukoszowi Aug. dawne jego prawa zasiadania w Komitecie Wykonawczym P.S.P.R.

Z powyższymi wywodami, podaniami & rezolucji, zgadza się w zupełności Zarząd stow. robotn. oświatowo-gimnastycz. "Siła" II koła miejsc. w Średniej Suchej.

Własnoręczne podpisy członków Zarządu P.S.P.R. i stow. "Siły" w Średniej Suchej.

Ilustrowany Kurjer Codzienny 1/VIII 34.

Nowy etap walki ludności polskiej w Czechosłowacji.

Ludność polska przechodzi do słowiańskiej opozycji. — Po wystąpieniu posła polskiego z czeskiej koalicji rządowej tworzy się wielki blok słowiański.

(Oryginalna korespondencja „Ilustrowanego Kurjera Codziennego“)

Czeski Cieszyn, w lipcu.

(T. S.) Wynik wpisów szkolnych na Śląsku Cieszyńskim był przyczyną rozpetania dalszej fali gnębienia ludności polskiej. Na skutek rozbudzenia poczucia narodowego udało się Polakom w tych wpisach ustabilizować stan posiadania. W obozie szowinistów czeskich wybuchł istny szal wściekłości. Przypuszczali oni bowiem, że mimo wszystko, potrafią krok za krokiem doprowadzić do całkowitego wchłonięcia ludności polskiej przez Czechów. W pierwszym rzędzie szal ten wyładowuje się na przywódcach ludności polskiej, przeciw którym, wedle zapowiedzi dzienników ostrawskich, prokuratura

wygotowuje już kilka aktów oskarżenia

za działalność agitacyjną na rzecz szkoły polskiej w czasie spisowym (!)

Urzędy prokuratorskie są w Czechosłowacji domeną stronnictw czeskiej koalicji rządowej, a przede wszystkim socjalistów różnych odłamów. Szereg procesów czekających ludność polską, będzie odwetem „bratniego” narodu za to, iż Polacy ośmielili się przeciwstawić czechizowaniu — działwy polskiej. Nie musimy dodawać, że zapowiedź tych procesów nie złamała stanowiska ludności polskiej. Działacze polscy pracują dalej niezmiennie nad umocnieniem frontu polskiego, a przede wszystkim nad oczyszczeniem go z elementu renegackiego.

Nadmienić należy, że w „demokratycznej” republice czesko-słowackiej ustawa „o ochronie republiki” posiada niezwykle kauczukowe paragrafy. Za skargę na ucisk, pozbawienie pracy i t. p. można dostać... od pół roku do dożywotniego więzienia!! „Bratni” naród szykuje się obecnie przy akompaniamencie prasy socjalistycznej wszystkich gatunków (prasa ministra Benesa nie stanowi wyjątku) do masowego zamękania w więzieniach przywódców ludności polskiej.

Drugim aktem czeskiego teroru jest

walka z prasą polską.

Dotychczas odebrano już debity wszystkim większym dziennikom polskim. — „Ilustrowanemu Kurjerowi Codziennemu”, który na Śląsku Cieszyńskim był podstawową strawą duchową ludności polskiej, odebrano celowo debity, albowiem rozszerzany masowo, krzepił i umacniał polskość. Szowiniści czescy tą drogą uważali swą robotę za niezwykle uproszczoną.

Zostawiając w swym państwie większość urzędów austriackich, zostawili Czesi i instytucję tak zwanych „ślazakowców” na Śląsku Cieszyńskim. Teraz ci ślazakowcy stali się pomocnikami czeskiego reżimu. Tego renegackiego elementu usiłują używać za narzędzie do czechizacji Polaków. Czynią to także na polu prasowym, popierając renegackie wydawnictwa.

Ludność polska z braku właściwej prasy utworzyła przed kilku tygodniami miejscowy dziennik, który choć częściowo miał zastąpić brak „Ilustrowanego Kurjera Codziennego”. Telegramy Pata są najlepszym dowodem, co się z tym dziennikiem dzieje. Mimo lojalnego stanowiska wobec republiki czeskiej, szowiniści czescy z ostrawskim policmajstrem Baczą na czele, nateżają wszystkie siły, by jak najprędzej zniszczyć jedyny polski dziennik w Czechosłowacji. Z czterdziestu pierwszych numer. uległo 10 konfiskacie, i to konfiskacie złośliwej, celowo rujnującej wydawnictwo. Konfiskaty przychodzą przeważnie po wydrukowa-

niu całego nakładu, by uniemożliwić wydawnictwo.

Zaznaczyć należy, że wobec prasy czeskiej policja stosuje uprzejmą cenzurę t. zw. prewencyjną, aczkolwiek nawet największe łajdactwo, jak pamiętne znieważenie śp. generała Pierackiego lub codzienne ulicznikowskie napaści na polskiego konsula generalnego z reguły uchodzą uwadze prokuratora. Doszło do tego, że dziennik polski, by uniknąć konfiskat, omawia sprawy polskie cytując odnośne artykuły czeskiej prasy opozycyjnej, niekonfiskowanej, przede wszystkim prasy Stribrnego, obiektywnie u-

stosunkowujacej się do ludności polskiej. Ale i to nie pomaga. Gdy „Poledni list“, poczytny organ tego ugrupowania, umieścił reportaż ze Śląska pióra utalentowanego pisarza politycznego dr. Ferdynanda Kahanka, organ polski przedrukował go bez komentarzy. — Przedruk z nieskonfiskowanego przez tę samą cenzurę artykułu, uległ konfiskacie.

Jak nas informują, w tym tygodniu wchodzi w życie nowa ustawa prasowa, uchwalona na wniosek czeskiej socjalnej-demokracji. Jest to wprost

kagan'ec nie spotykany w żadnym demokratycznym państwie.

Już po dwu konfiskatach policja ma prawo zawiesić wydawnictwo na kilka miesięcy. Ze względu na to, że wobec tegoż dziennika polskiego nie stosuje się żadnych praw konstytucyjnych, nie ulega żadnej wątpliwości los, jaki ten jedyny w Czechosłowacji dziennik polski czeka.

Wystąpienie posła Buzka z koalicji rządowej, o czym donosił już „IKC“, odbiło się wszędzie donośnym echem. Jest to punkt zwrotny w całej dotychczasowej polityce ludności polskiej, dotychczas mimo ciężkich krzywd lojalnie i pozytywnie ustosunkowującej się do bloku rządowego. Wystąpienie posła Buzka było zapowiedzią, że

ludność polska przechodzi do opozycji

i pośród opozycji w republice szukać będzie pomocy do obrony swych słusznych spraw. A opozycja ta rośnie z dnia na dzień. Już dzisiaj zapowiada się wielki blok wyborczy wszystkich stronników słowiańskich w opozycji, który złączyłby Polaków, Słowaków, Rusinów i zdrową część społeczeństwa czeskiego do walki o porządek i równouprawnienie w republice. Ludność polska po czeskiej stronie znajduje się — na zakręcie. Rozpoczyna się nowy etap jej prac i walki.

Českopolské přátelství

Jak plané je kalení vod českopolských styků, dokazují denně nejrůznější příhody na českopolském pomezí. Zcela jinak se dělá špina v kancelářích a na stolech krátkozrakých a zase jinak se ukazují výsledky takového štvání. Lidé na rozdmýchávání sporu totiž nereagují. Ve většině se špinění nedbá. Myslíte, že na Těšínsku lid už dávno neprokoukl Kahánkovu politiku a myslíte, že se nikdo nedoví o hostinách ligisty s polským poslancem, o společných výletech polských předáků s hyperulasteneckým Kahánkem na Stožek? To ještě není fakt na rozbití Československa.

Jak střídmeji a rozumněji znějí slova ze sportovní rubriky Českého Slova: Polonia Karvinná se usnesla ustanoviti České Slovo klubovním úředním listem. Přátelé Polonie se do-tou o ní všechny zprávy v Čes-kém Slově.

Co na to říká Dziennik Polski? Tušíme, že mu jde takové usnesení na nervy. Polonia a České Slovo! Ano, dobrým Čechům a dobrým Polákům se to rýmuje, velmi dobře rýmuje a mají radost z takového rýmu. Dziennik za to vychrstne na členy Polonie a na nás kapky jedu. Ale co se dá dělat? Lid provádí jinou politiku než ji dělá pár krátkozrakých.

K

Našinec 30/VIII 34.

Ostravský „Dziennik polski“ napsal ve svém čísle z 25. července, že vzpomíná desátého svého zabavení, což je událost pro list necelé dva měsíce vycházející, jistě pozoruhodná. Zatím hned den nato, to jest 26. července byl konfiskován znovu, a to pro článek, který přetiskl z pražského „Poledního listu“, napsaného drem F. Kahánkem pod názvem: Na česko-polské hranici. V témže čísle zaznamenává „Dziennik polski“ zájezd českých bohoslovců do Polska, při čemž cituje větu z referátu „Našince“ o tomto zájezdu, kde se praví, že čeští bohoslovci se zastavili u pomníku Božského Srdce Páně v Poznani, kdež se pomodlili za národ polský i československý a za česko-polskou shodu. ovb.—

Dziennik Polski 31/VIII 34.

Zapytanie pod adresem Dyrekcji Pocztovej.

„Krakowski Ilustrowany Kurjer Codzienny“ w nr. z dnia 29 lipca donosi co następuje:

„W dniu 9 lipca zwróciła się do nas redakcja „Dziennika Polskiego“ z Morawskiej Ostrawy z zapytaniem, czy nie bylibyśmy gotowi przesyłać im numer IKC wzamian za ich dziennik. Na list odpowiedzieliśmy 15 lipca, że chętnie przesyłalibyśmy egzemplarz naszego pisma, ale IKC ma odebrany debet w Czechosłowacji. List ten pocztą nam zwróciła z dopiskiem „Nie přijato“. Przedstawiciel nasz zwrócił się do naszego korespondenta w Czes. Cieszynie, ażeby dowiedział się o przyczynach nieprzyjęcia listu przez redakcję „Dziennika Polskiego“. Przedstawiciel nasz zwrócił się do naczelnego redaktora „Dziennika Polskiego“ p. Waleczko, który odpowiedział po przeprowadzeniu dochodzeń zarówno w redakcji jak i administracji, iż nikt z członków wydawnictwa „Dziennika Polskiego“ nie odesłał listu IKC i że nikt wogóle takiego listu nie otrzymał.“

Podając powyższe do wiadomości Dyrekcji Pocztovej, prosimy ją z naszej strony uprzejmie o łaskawe wyrozumienie nam powyższej zagadki.

Dziennik Polski 31/VIII 34.

Prezes R. O. P. Z. Marszałek Raczkiewicz o II Zjeździe Polaków z Zagranicy.

Za kilka dni, t. j. 5 sierpnia b. r., rozpoczną się w Warszawie obrady II Zjazdu Polaków z Zagranicy. Sejm rodaków z obczyzny wzbudza olbrzymie zainteresowanie wśród całego społeczeństwa polskiego. O celach i zadaniach II zjazdu, oraz o przebiegu akcji konsolidacyjnej wśród Polonii zagranicznej udzielił wywiadu prezes Rady Organizacyjnej, p. marszałek Raczkiewicz przedstawicielowi „Polski Zbrojnej“ p. red. Bohdanowi Lepeckiemu, który w wyjątkach niżej przytaczamy:

„Celem II Zjazdu Polaków z Zagranicy — mówił p. Marszałek — będzie przede wszystkim proklamowanie uroczyste wobec całego 33-miljonowego narodu polskiego, że okres chaosu, rozbięcia, swarów partyjnych i sporów personalnych skończył się wśród rodaków z obczyzny bezpowrotnie. Dotychczasowa reprezentacja polskich rzesz emigracyjnych i mniejszościowych — Rada Organizacyjna Polaków z Zagranicy — ulegnie przekształceniu na Światowy Związek Polaków, nastąpi potężne wzmocnienie więzi łączących „Stary Kraj“ z jego rozproszonymi po świecie dziećmi. Widocznym i zupełnie realnym wyra-

zem przełomu, jaki nastąpił w nastrojach ludności polskiej na terenach emigracyjnych i mniejszościowych, będzie zjazd rodaków z całego świata, na który przybędzie do Polski aż 12.000 Polaków zagranicznych. Liczba ta wygląda imponująco, jeżeli weźmiemy pod uwagę ogromne nieraz odległości, dzielące tereny emigracyjne od Macierzy, oraz ciężki kryzys gospodarczy, przeżywany przez Polaków zagranicą wraz z całym światem.

Alé, zjazd nie będzie tylko manifestacją, świętem pełnem uroczystego nastroju. Celem jego będzie również i zupełnie realne, praktyczne zbliżenie Polaków zagranicznych do Macierzy.

Z okazji zjazdu urządzone będą Wielkie Igrzyska Sportowe Polonji Zagranicznej, Konferencja Dziennikarzy Polskich z Zagranicy, Konferencja Kobieca, Nauczycielska etc., etc., etc. Rodacy z obczyzny zetkną się z nami nie tylko w czasie narad w salach sejmowych, ale na boisku sportowym, zebraniach zawodowych, wycieczkach. Pokażemy im piękno kraju ojczystego, jego dorobek kulturalny i gospodarczy, sprawimy, że ich marzenie o Polsce nabierze rumieńców życia.

Rada Organizacyjna urządza w Warszawie wystawę p. n. „Polska i Polacy w świecie“. Rodacy, przybywający na zjazd, zapoznają się na niej z wysiłkami, jakie doprowadziły do tego, że Polska z kraju niewoli, gnębionego i wyzyskiwanego przez zaborców, zamieniła się w wielkie 33-miljonowe mocarstwo o mocno rozbudowanym życiu kulturalnym i gospodarczym. Na wystawie ujrzą w skrócie kinematograficznym, jak wyglądają nasze warsztaty pracy, jak niezmiernie proste są możliwości naszego przemysłu. Nasza wystawa w jeden dzień da zwiedzającemu to, co inne w kilka tygodni.

10 sierpnia, po zakończeniu obrad zjazdu delegatów, ma nastąpić na Zamku Wawelskim w Krakowie proklamowanie Światowego Związku Polaków.

Chodziło nam nie o doraźne efekty, o stworzenie czegoś błyskotliwego i imponującego na zewnątrz, ale o coś, co mia-

łoby wartość trwałą i nieprzemijającą. Nie omijaliśmy przeszkód, ale pokonywaliśmy je. A było ich sporo. Wymienie dla przykładu: nasza skłonność do indywidualizowania i skłonność do przekładania własnej racji ponad wszelkie inne partyjnictwo itd. Pomimo wszystko akcja nasza udała się i doprowadziliśmy do upragnionej konsolidacji.

Nie znaczyło to, by droga, wiodąca do Światowego Związku Polaków była uśłana różami. Trzeba było przy czynnym współudziale Polonji zagranicznej dokonać olbrzymiej roboty przygotowawczej.

W pracy tej współdziałało z nami to, co w emigracji było najlepsze i najbardziej świadome. Jeszcze dziś ze wzruszeniem myślę o entuzjaźmie, jakiego byłem świadkiem, wizytując tereny Polonji zagranicznej. Wszystko jedno, czy to było w przygranicznej Karwinie, czy wśród bezbrzeżnych puszcz Brazylii, czy też w pampasach Argentyny — wszędzie spotykałem ten sam entuzjazm, ten zapal, tą chęć stworzenia jednej, zwartej całości organizacyjnej. Wszędzie od chłodnych jezior Kanady do gorących sertonów Brazylii, od Mandżurji po Australję zwyciężyła wśród naszych rodaków zagranicznych jedna idea — idea jedności i podporządkowania interesów osobistych ogólnym interesom narodowym.

Psychika polska uległa zmianie na lepsze. Decydująco jednak wpłynęła na ostateczny, korzystny rezultat naszej roboty konsolidacyjnej uzdrowienie życia polskiego w Macierzy, przeprowadzone przez Wodza naszego narodu — Józefa Piłsudskiego. Widok „Starego Kraju“, krzepnącego wewnątrz, budującego Gdynię i Mościce, odgrywającego coraz większą rolę w polityce międzynarodowej, podziałał pobudzająco na Polonję zagraniczną. Klimat idei Marszałka Piłsudskiego okazał się najzdrowszym dla naszej akcji zjednoczeniowej.

Gazeta Polska 31/VII 34.

Dzwon Zygmunta ogłosi uroczyste podpisanie aktu Światowego Związku Polaków.

Warszawa. Inauguracja Światowego Związku Polaków na Wawelu nosić będzie charakter niezmiernie uroczysty. Akt założenia Związku zostanie spisany na pergaminie i opatrzony podpisami wszystkich delegatów na Zjazd. W czasie odczytania aktu i składania podpisów odezwie się historyczny Dzwon Zygmunta, obwieszczający całej Polsce doniosłą chwilę zrzeszenia się Polaków na całym świecie pod hasłem służby Polsce. Obecni na Zjeździe Polaków z Zagranicy delegaci wszystkich środowisk polskich na obczyźnie zademonstrują swoją łączność z ideą le-

gjonową przez uczczenie 20-lecia czynu zbrojnego Józefa Piłsudskiego i Legjonów. W czasie pobytu zjazdu w Krakowie zostanie wmurowana w historycznych Oleandrach krakowskich na Domu Legjonowym pamiątkowa tablica, będąca wyrazem hołdu Światowego Związku Polaków dla Twórcy Niepodległości Polski i Jego żołnierzy. Poza tem zostaną wmurowane tablice pamiątkowe z okazji zjazdu na budynku Urzędu Morskiego w Gdyni oraz we Lwowie dla uczczenia bohaterskiej obrony tego miasta w czasie inwazji ukraińskiej.

Program Zjazdu Polaków z Zagranicy.

Pierwsze plenarne posiedzenie. — Hołd P. Prezydentowi na Zamku i Marsz. Piłsudskiemu w Belwederze. — Zapowiedziane konferencje i odczyty.

Warszawa, 30 lipca. Wedle ustalonego już definitywnie programu, pierwsze plenarne posiedzenie II Światowego Zjazdu Polaków z Zagranicy odbędzie się dnia 6 sierpnia o godz. 8.45 rano w sali sejmowej, przy ul. Wiejskiej. Zjazd otworzy prezes Rady Organizacyjnej marsz. Władysław Raczkiewicz w obecności Pana Prezydenta. Następnie nastąpią powitania Zjazdu, które rozpocznie ks. prymas Polski Hłond. Następnie prezydjum Zjazdu uda się na Zamek i do Belwederu celem złożenia hołdu Prezydentowi RP. i Marszałkowi Piłsudskiemu.

Na posiedzeniu popołudniowym o godzinie 1 złoży sprawozdanie dyr. Lenartowicz z okresu 5-letniego istnienia Rady Organizacyjnej, oraz b. min. Miedziński, naczelny redaktor „Gazety Polskiej” wygłosi odczyt p. t. „Polska w ubiegłym pięcioleciu”. W następnych dniach obradować będą komisje.

Liczba uczestników ustaliła się ostatecznie na 11.000 osób. W ramach Zjazdu odbędą się konferencje: prasy polskiej zagranicą, nauczycielstwa, zlot młodzieży polskiej i igrzyska.

MAMERT MIŻ-MISZYN

II-GI ZJAZD POLAKÓW Z ZAGRANICY

WARSZAWA 1934 r.

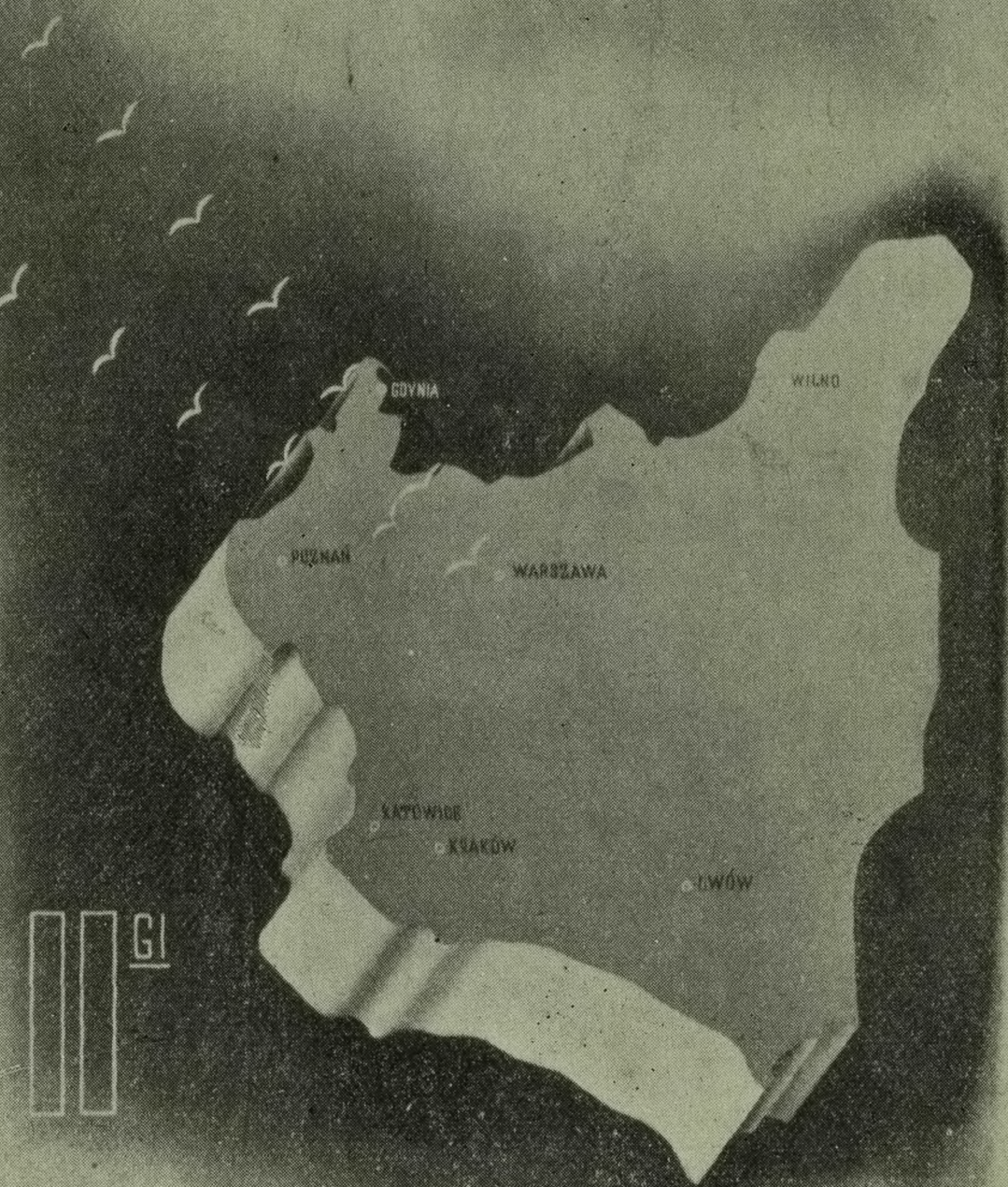
WYDAWNICTWO RADY ORGANIZACYJNEJ POLAKÓW Z ZAGRANICY

też w pampasach Argentyny — wszędzie
spotykałem ten sam entuzjazm, ten za-

DO OJCZYZNY !

ZJAZD POLAKÓW Z ZAGRANICY 5 SIERPNIA 1934

MAMERT MIŻ-MISZYN

II-GI ZJAZD POLAKÓW Z ZAGRANICY

WARSZAWA 1934 r.

WYDAWNICTWO RADY ORGANIZACYJNEJ POLAKÓW Z ZAGRANICY

też w pampasach Argentyny — wszędzie
spotykałem ten sam entuzjizm, ten za-

DRUKARNIA SPOŁECZNA
WARSZAWA
PL. GRZYBOWSKI 3/5 TEL. 205-80

II-gi ZJAZD POLAKÓW Z ZAGRANICY

Rok 1934 może być śmiało nazwany rokiem przełomowym w historii kształtowania się i rozwoju 8-miljonowego odłamu narodu polskiego, jakim jest Polonja Zagraniczna. Proces dojrzewania świadomości narodowej, a co za tem idzie — proces konsolidacji najbardziej wartościowych sił społecznych na wszystkich terenach, na których, poza granicami Rzeczypospolitej, Polacy zamieszkują, — ma się już wyraźnie ku końcowi. Światowy Związek Polaków z Zagranicy obecnie — po 5-ciu latach pracy Rady Organizacyjnej, w przededniu II-go Zjazdu — to już nie frazes pozbawiony treści — tylko trwała więź ideowa światowej Polonji Zagranicznej, zgodnej i zjednoczonej w jednej wielkiej myśli i uczuciu prawdziwego umiłowania i zrozumienia spraw narodu polskiego.

Polonja Zagraniczna! Pojęcie rozległe, państwo ducha niemające granic, **rzeczpospolita**, przelewająca się poza lapidarne wiechy graniczne, osiem milionów synów Polski, mocną stopą maszerujących po rozdrożach całego świata. Polski businessman w Chicago, robotnik z Dyneburga czy Opola, górnik z Karwiny, farmer kanadyjski, czy fazender parański — wszyscy oni — z Europy, czy z obu Ameryk — zawsze jednakiem uczuciem na całe życie są przepojeni: gorącą miłością kraju rodzinnego, z którego wyszli.

Każdy z nich — składający się na ogromne pojęcie Polonji Zagranicznej — na odcinku własnej rzeczywistości pracuje i marzy, upada i zwycięża.

Przed całkowitem złaniem się ze środowiskiem obcym, z otoczeniem — broni zdrowy instynkt odrębności narodowej; żelazna wola, połączona z tym instynktem buduje na obczyźnie spracowaniami rękoma wychodźcy — Polskę inną, potężną Pol-

skę, o której istnieniu dowiedzieli się niektórzy dopiero w roku 1929 na I-szym Zjeździe Polaków z Zagranicy.

W lipcu b. r. mija pięć lat od momentu, kiedy poraz pierwszy, po kilkuletnich przygotowaniach, w jedenastym roku niepodległego Państwa Polskiego podjęto zasadniczą próbę rozwiązania kapitalnego problemu zorganizowania polskiego życia narodowego w ten sposób, aby uczestniczył w nim w jednakim stopniu każdy Polak bez względu na miejsce jego zamieszkania, — w kraju, czy też poza nim.

Dziwnym wydarzeniem był ten pierwszy Zjazd. T. zw. „wychodźcy” z Polski przychodzili z dalekich i bliskich krajów, aby powitać Rzeczpospolitą wyzwoloną i silną, przyjmującą ich na wolnej ziemi piastowej, jako... gości.

Pierwszy Zjazd dokonał poważnej, wielkiej pracy. Zbudował kościec ideowego połączenia 23-miljonowego narodu z 8-miljonami rozproszonych po całym świecie jego synów. Ale po Zjeździe — nastąpił okres pracy, jeśli nie bardziej doniosłej, to napewno bardziej — odpowiedzialnej. Należało zrealizować programowe postulaty wytyczone przez Zjazd, a więc doprowadzić do: **scalenia** (na drodze komasacji organizacyjnej, tworzenia organizacyj naczelnych, komitetów, komisji porozumiewawczych i t. p.) życia polskiego na poszczególnych terenach Polonji Zagranicznej, **połączenia**, przynajmniej węzłami uczuciowej i ideowej łączności, poszczególnych terenów Polonji Zagranicznej między sobą, oraz ideowego i organizacyjnego **związania** ich z krajem ojczystym.

Bez przesady, ale i bez szkodliwej w takich wypadkach skromności należy stwierdzić, że **Rada Organizacyjna Polaków z Zagranicy**, powołana w celu realizacji tego schematycznie streszczonego wyżej ideowego testamentu I Zjazdu, spełniła w zupełności swoje zadanie.

Mówimy — spełniła, gdyż przystąpiła ona już obecnie do drugiego etapu swej działalności, określonej przez I Zjazd — do przygotowania II Zjazdu Polaków z Zagranicy, który rozpocznie się w dniu 5 sierpnia b. r. w Warszawie.

Należy zaznaczyć, że Rada Organizacyjna nie traktuje bynajmniej tego drugiego i ostatniego etapu swojej pracy, jako zagadnienia wyłącznie organizacyjnego przygotowania samego Zjazdu. Zajęła się ona, i to przedewszystkiem, problemem ideowej i organizacyjnej struktury przyszłego Światowego

Związku Polaków z Zagranicy. Odpowiedni wniosek w tej kwestji został uchwalony już na IV-ym dorocznym Zjeździe Rady w listopadzie r. 1932. Wniosek ten brzmi, jak następuje:

Uważając, że hasłem, pod którym ma myć zwołany i przeprowadzony II Zjazd Polaków z Zagranicy, winno być przekształcenie Rady Organizacyjnej na instytucję o charakterze ściślejszym — **Światowy Związek Polaków — Zjazd Rady:**

- a) poleca biuru Prezydium prowadzenie w dalszym ciągu wytyżonej akcji prasowo - propagandowej w kierunku zaznajomienia społeczeństwa w kraju i naszych ośrodków zagranicznych z koniecznością utworzenia powyższego Związku,
- b) wyłania specjalną komisję, której zadaniem ma być szczegółowe opracowanie zasad ideowych i organizacyjnych Światowego Związku,
- c) poleca biuru gromadzenie wszystkich materiałów, potrzebnych do należytych, opartych na dotychczasowych doświadczeniach Rady Organizacyjnej, prac wspomnianej komisji.

Zgodnie z powyższem Zjazd Rady powołał specjalną komisję, która po całorocznej wytyżonej pracy przygotowała ordynację wyborczą na II-gi Zjazd Polaków z Zagranicy oraz projekt statutu Światowego Związku Polaków*).

Według opracowanej przez tę komisję, a przyjętej przez następny piąty z kolei, Zjazd Rady Organizacyjnej w listopadzie 1933 r. ordynacji wyborczej, ogólna liczba delegatów na II-gi Zjazd Polaków z Zagranicy wynosi 171 osób, w tem: na tereny naszej emigracji kontynentalnej przypada — 29, zamorskiej — 58, na tereny mniejszościowe — 41, na przedstawicieli organizacyj społecznych w kraju, które zajmują się zagadnieniami emigracyjnymi i mniejszościowymi oraz mogą poszczycić się wynikami konkretnej pracy — 25, (delegaci tych organizacyj posiadają prawo głosu na Zjeździe, nie korzystają jednak z prawa głosowania), oraz na członków Rady Organizacyjnej (bez względu na to, czy mieszkają w kraju, czy zagranicą) — 18 mandatów. Większe ośrodki Polonji Zagranicznej,

Patrz broszurę mjr. dypl. M. Fularskiego, wiceprezesa Rady Organizacyjnej, p.t. „Światowy Związek Polaków z Zagranicy” wydaną przez Radę w roku bieżącym.

jak np. Stany Zjednoczone Ameryki Północnej, reprezentowane będą na Zjeździe przez 40 delegatów, Niemcy — 10, Francja 10, Kanada — 4 i t. d.

Ogólnie za okręg wyborczy przyjmuje się zasadniczo każde państwo, przyczem na okręg liczący od 1.000 do 5.000 Polaków przypada 1 delegat, od 5.000 do 50.000 — 2 delegatów, od 50.000 do 100.000 — 3 delegatów i t. d. Minimum wyborcze wynosi 1.000 osób. Wybory na każdym z terenów przeprowadzają naczelne organizacje polskie, uznane jako takie przez Radę Organizacyjną. W razie potrzeby, tam, gdzie organizacji naczelnych niema, powołuje się komitety wyborcze, działające na zasadzie instrukcyj Rady Organizacyjnej.

Już w styczniu b. r. rozesłane zostały do wszystkich środowisk na obczyźnie pierwsze druki zjazdowe, powiadamiające całą Polonję Zagraniczną o mającym się odbyć II-gim Zjeździe, nad którym wysoki protektorat raczyli objąć honorowi protektorzy I Zjazdu: Pan Prezydent Rzeczypospolitej Prof. Ignacy Mościcki, Pierwszy Marszałek Polski Józef Piłsudski i J.E. Prymas Polski Ks. Kard. Dr. August Hlond, do Komitetu Honorowego zaś weszli: Prezes Rady Ministrów, Marszałek Sejmu, Marszałek Senatu, Minister Spraw Zagranicznych, Minister W. R. i O. P., Minister Spraw Wewnętrznych, Minister Opieki Społecznej, Minister Przemysłu i Handlu, Prezes Akademii Umiejętności, Prezes Akademii Literatury, Prezydent M. Stoł. Warszawy, Prezydent M. Lwowa, Wilna, Krakowa, Poznania i Katowic. Obok oficjalnych zaproszeń rozesłana została na tereny naszej emigracji i mniejszości w ilości wielu tysięcy egzemplarzy gorąca odezwa, zapraszająca Polaków Zagranicznych na Zjazd.

Ze względu na zasadniczy charakter tej odezwy, precyzującej w sposób jasny i rzeczowy cele i zadania samego Zjazdu, podajemy ją w całości: —

POLACY Z ZAGRANICY!

Pięć lat minie w lecie roku bieżącego, gdy Warszawa, Kraków, Poznań, a za nimi kraj cały z dumą i radością witają Waszych przedstawicieli na I Zjeździe Polaków z Zagranicy. Wspólnie z Wami schylaliśmy czoła przed sztandarami Rzeczypospolitej, a wyrazami deklaracji zjazdowej stwierdziliśmy „nierozzerwalność węzłów krwi, kultury i historii”, sta-

nowiących o wielkiej jedni Narodu Polskiego na obu półkulach świata.

Pięć lat mija, gdy Polska poraz drugi w X-tą rocznicę swego wyzwolenia święciła radość wolności, radość tem pełniejszą, że wspólną nas szczęśliwszych z Wami, którym los nie dał Ojczyzny na codzień.

W czteroletnim okresie trudnych, ciężkich przygotowań do I Zjazdu tysiące głosów wyrażało obawę, zastrzeżenie, niepokój, czy, gdy zjadą się delegaci polscy 20 krajów świata, dawne zgrzyty, poprzednie zawody, przedawnione gorycze, pozwolą na osiągnięcie celów Zjazdu.

Gdy wszystkie cele Zjazdu zostały osiągnięte, gdy poprzez Radę Organizacyjną stanowimy razem z Wami nietylko wielką rodzinę duchową, ale wspólny zwarty organizm, niema już miejsca na pesymizm.

Dziś, gdy wzywamy Was na II Zjazd Polaków z Zagranicy, który ma nas związać ściślej i mocniej, niż dotąd wiemy ponad wszelką wątpliwość, że nad wszystkie różnice wszystkie bóle, wszystkie niedomagania, góruje jeden wspólny program, a program ten zawrzeć się da w jednym słowie

P O L S K A

Wzywamy Was na II Zjazd. Chcemy złożyć sobie wspólny rachunek z pięcioletniej pracy, zrobić bilans naszych zysków i strat.

Bilans już teraz przedstawia się dobrze.

Niema już skłócenia między nami. Gdzie jest jeszcze to niknie, jak choroba, pod wpływem zdrowego i silnego organizmu Polski.

Wszędzie, prawie na wszystkich terenach, związani jesteśmy w ramach naczelnych polskich organizacji, połączyliśmy się z Wami wymianą wzajemnych usług, pomocy, współpracy. Polska przybliżyła się do Was w dniu codziennym. Wstęgą bohaterskiego lotu Skarżyńskiego związana została materjalnie Polska z Polonją Ameryki Południowej, oczy wszystkich mniejszości i emigracji w Europie widziały zwycięskiego ptaka Żwirki i Wigury nad ładami starego świata, pięciokrotnie nasze godło państwowe na olimpijskich masztach widziała Polonja Stanów Zjednoczonych.

Każde dziecko polskie w kraju wie, że pamięć o 8-miu milionach Polaków z zagranicy jest narodowym katechizmem, każde dziecko w Polsce daje grosz swój ze śniadań zaoszczędzonych na Fundusz Szkolnictwa poza granicami Państwa, na święcie 11 listopada niema fabryki w Polsce, w której nie rozlegałyby się głos robotniczy, zasyłający pozdrowienia robotnikom polskim na całym świecie.

Stawiamy skutecznie czoło światowej katastrofie gospodarczej. Nie dopuściliśmy do bezrobocia w skali bezrobocia innych krajów. Nasz pieniądz, niedawno ustalony własnymi siłami, nie załamał się. Pokonywujemy trudności, hartujemy odporność i siłę Narodu i Państwa.

Złom pracy wielkiej jest poza nami, lecz spocząć przedwcześnie—to klęska. Z naszych postępów w ostatnim pięcioleciu trwały mieć możemy podniętę: ciągle naprzód, do dalszych zdobyczy, dalszych prac, dalszych zwycięstw.

Przyrzekaliśmy Wam przed pięciu laty, że „Polska witać Was będzie, jak matka wita drogie dzieci”. Wiecie teraz, gdy wybierzecie się do nas poraz drugi, że nie były to czcze słowa. Przekonaliście się chyba w gorących dniach letnich 1929 roku, że gorętsze od lipcowego słońca stało Wam promienie miłości serce całego naszego Wielkiego Narodu, Społeczeństwa, Armji, dzieci, przypadkowego przechodnia. Nie było serca polskiego, które na Wasz widok nie uderzałoby jednym wielkim odzewem

B R A C I A!

Będziecie mieli możliwość dać wyraz przywiązania do Majestatu Polski w osobie Pana Prezydenta Rzeczypospolitej.

Dzielić z nami będziecie radość, że człowiek, którego życie to naczelną kartą Odrodzenia Ojczyzny, człowiek, którego imię rozbrzmiewa dziś w całym świecie, a zapisane jest na wieczne czasy w dziejach — Marszałek Józef Piłsudski siłą swego geniuszu prowadzi Państwo polskie ku potędze.

Odwiedzić będziecie mogli te sławne miejsca w Polsce, w których siła wiary Ojców i Dziadów trwa nierozłącznie z tradycją wielkich chwil w życiu naszej Ojczyzny. Zaczerpniecie nową siłę moralną, powrócicie wzmocnieni na duchu do dalszej pracy, choć zdala od Ojczyzny, wierni Jej ideałom,

Niech się stanie szlachetnym zwyczajem, że co pięć lat, jak ptaki na wiosnę, ciągnąć będziecie do Ojczyzny ze wszystkich krańców świata do „starego kraju”, który coraz świeższymi, coraz młodszymi siłami biegnie naprzód w imię Polski, w imię ludzkości i w imię postępu socjalnego świata.

Czekamy Was, czekamy na chwilę, kiedy znów myśł naszą wznosząc wspólnie ku Bogu, serca nasze zjednoczą się przy Grobie Nieznanego Żołnierza w szczerem wyznaniu:

„Polsko, piękna i wielka, od wieków sławna, a od niedawna wolna i zjednoczona, Ty, za której wolność tyle tysięcy mężnych zginęło na polach bitew, a tyle bohaterów w więzieniach i na szubienicach, Matko wielomilionowego potomstwa, oto ja, syn Twój, czczę Cię i kocham, Ojczyzno Moja”.

Rada Organizacyjna Polaków z Zagranicy

Prezes: WŁADYSŁAW RACZKIEWICZ

Zastępca Prezesa: Prof. Dr. JULJAN SZYMAŃSKI

Dyrektor Biura i Sekretarz Rady: STEFAN LENARTOWICZ

* * *

Wzywamy Was na II Zjazd! Oto hasło — rzucone przez Radę Organizacyjną w szeroki świat, hasło, pod którym żyje obecnie 8-miljonowy odłam naszego narodu, przebywający poza granicami Rzeczypospolitej, szykujący się do złożenia sobie wspólnego rachunku z pięcioletniej pracy, ustalenia bilansu zysków i strat na przestrzeni czasu, dzielącego I-szy Zjazd od II-go Zjazdu.

Program II-go Zjazdu przewidziany przez Radę Organizacyjną w ogólnych zarysach przedstawia się, jak następuje:

Od dnia 5 do 9 sierpnia 1934 Zjazd odbywać się będzie w Warszawie; dnia 9 sierpnia wieczorem uczestnicy udadzą się specjalnym pociągami do Krakowa, gdzie przebywać będą do dnia 11 sierpnia rano; dnia 11 sierpnia rano nastąpi wyjazd do Katowic, pobyt w Katowicach potrwa do południa, po czym nastąpi wyjazd do Gdyni; dnia 13 sierpnia rano przyjazd do Torunia, gdzie nastąpi zamknięcie uroczystości zjazdowych, poczem uczestnicy Zjazdu udadzą się w grupach na wycieczki krajoznawcze.

W czasie pobytu w Warszawie odbędzie się:

5 sierpnia: uroczyste nabożeństwo; pochód delegacji zagranicznych z udziałem członków Rady Organizacyj-

nej, Komitetu Organizacyjnego II-go Zjazdu oraz delegacji społecznych organizacyj krajowych; złożenie wieńca przy pomniku Mickiewicza i na Grobie Nieznanego Żołnierza; wielka rewja wojskowa, w której weźmie udział 6 pułków kawalerji, 4 piechoty, wojsko techniczne i 300 samolotów.

6 sierpnia: otwarcie Zjazdu w sali obrad Sejmu; popołudniu posiedzenie plenarne Zjazdu.

5—8 sierpnia: obrady w Komisjach Zjazdowych.

9 sierpnia: plenarne posiedzenie Zjazdu i zamknięcie obrad Zjazdu.

W międzyczasie przewiduje się przyjęcie u Pana Prezydenta Rzeczypospolitej, Pana Marszałka J. Piłsudskiego, Prezesa Rady Organizacyjnej, Pana Marszałka Senatu, Wł. Raczkiewicza, uroczysta akademja „Słowa i pieśni polskiej” w Teatrze Wielkim, urządzona przez Akademję Literatury i Związek Towarzystw Śpiewaczych, udział delegatów w uroczystościach z okazji 20-lecia wymarszu Legjonów, przyjęcie w Radzie Miejskiej Miasta Warszawy, zwiedzenie wystawy, urządzonej z okazji II-go Zjazdu Polaków z Zagranicy, udział delegatów w imprezach urządzanych z okazji Igrzysk Sportowych Polonji Zagranicznej, specjalne przedstawienie w Teatrze Narodowym, wielki festiwal w Łazienkach i wreszcie — zwiedzanie Warszawy i najbliższych okolic.

10 sierpnia w Krakowie nastąpi uroczysta inauguracja Światowego Związku Polaków na Wawelu, poczem odbędzie się uroczyste przedstawienie w teatrze, przyjęcie wydane przez Radę Miejską i zwiedzanie Krakowa.

Podczas pobytu w Katowicach (11 sierpnia) przewiduje się wysłuchanie uroczystego odczytu w Sejmie Śląskim, przyjęcie wydane przez Pana Wojewodę Śląskiego, oraz zwiedzanie wielkich zakładów przemysłowych i górniczych na Górnym Śląsku.

W Gdyni, (12 sierpnia), przewiduje się: akademja morską w Szkole Morskiej, zwiedzanie miasta i portu, rewja floty wojennej i hydroplanów i t. p.

Po zakończeniu uroczystości zjazdowych w Toruniu (13 sierpnia), przewidziane są trzy wycieczki reprezentacyjne dla uczestników Zjazdu; wyjazd nastąpi w oddzielnych grupach:

do Gniezna i Jeziora Gopła,
do Wilna i Puszczy Białowieskiej oraz
do Lwowa i Zaleszczyk.

* * *

Ażeby zorjentować się możliwie dokładnie w kompleksie spraw, które na II Zjeździe zostaną poruszone, podajemy tematy, które stanowić będą przedmiot obrad zarówno plenum, jak i komisji II Zjazdu Polaków z Zagranicy.

Tematy te obejmują zagadnienia: organizacyjne, kulturalno - oświatowe, społeczne i gospodarcze.

Kompleksy tych zagadnień w ujęciu schematycznym przedstawiają się jak następuje:

I. Zagadnienia organizacyjne:

1. Światowy Związek Polaków z Zagranicy; formy organizacyjne Związku; zasady współpracy środowisk zagranicznych ze Związkiem; potrzeba i metody konsolidacji środowisk; stosunek do analogicznych organizacji obcych.

II. Zagadnienia kulturalno-oświatowe:

1. Mowa ojczysta (kult mowy ojczystej; sposoby utrzymania mowy ojczystej wśród Polaków zagranicą).
2. Do tych, którzy idą (Młode pokolenie — przyszłością Polonji Zagranicznej).
3. Przedszkola polskie zagranicą (znaczenie oraz zasady organizacji i pracy).
4. Szkolnictwo polskie oraz nauczanie i wychowanie dzieci polskich, pozbawionych szkoły polskiej zagranicą.
5. Organizacje polskiej młodzieży szkolnej i pozaszkolnej (metody pracy, zakres działania, współpraca ze starszym społeczeństwem) zagranicą ze szczególnem uwzględnieniem harcerstwa.
6. Polska praca społeczno-oświatowa wśród dorosłych zagranicą (cele i formy pracy).
7. Dobór i kształcenie pracowników oświatowych (wychowawczyń przedszkoli, nauczyciele, instruktorzy oświaty pozaszkolnej) dla Polonji Zagranicznej.
8. Książka i prasa polska jako więź kulturalna Polonji Zagranicznej z Macierzą.

9. Polska młodzież akademicka zagranicą (zagadnienie studjów, kontakt z krajem, współudział w pracy społecznej).
10. Sport i wychowanie fizyczne wśród Polonji Zagranicznej.

III. Zagadnienia społeczne:

1. Ożywienie ruchu społecznego skupień polskich zagranicą (metody i drogi).
2. Wieź organizacyjna żywiołu polskiego zagranicą (wzorowe formy organizacyjne Polonji Zagranicznej; koncentracja wysiłków organizacyjnych).
3. Organizacje zawodowe (ich rola w życiu publicznem Polonji Zagranicznej).
4. Opieka społeczna i akcja dobroczynna w środowiskach polskich zagranicą.
5. Dobór i kształcenie działaczy, instruktorów i pracowników społecznych dla Polonji Zagranicznej.
6. Zagadnienie naturalizacji Polaków zagranicą; prawa Polaków obywateli państw obcych w obrębie Rzeczypospolitej.
7. Opieka nad reemigracją.
8. Rola kobiety na terenie Polonji Zagranicznej.

IV. Zagadnienia gospodarcze:

1. Rozbudowa struktury gospodarczej poszczególnych środowisk Polonji Zagranicznej.
2. Rola spółdzielczości, jako formy organizacyjnej życia gospodarczego Polonji Zagranicznej (spółdzielnie konsumentów i rolników; znaczenie spółdzielczości dla wzmocnienia gospodarczego Polonji na poszczególnych terenach).
3. Patryotyzm gospodarczy wśród Polonji Zagranicznej (konieczność ścisłego współdziałania gospodarczego: a) w łonie poszczególnych środowisk polskich, b) Polonji Zagranicznej z Macierzą; akcja propagandowa; przygotowanie młodzieży polskiej z zagranicy do współpracy gospodarczej z krajem macierzystym).
4. Organizacje kupieckie jako środki wymiany handlowej pomiędzy Polonją Zagraniczną a Macierzą; rozbudowa istniejących organizacyj i tworzenie nowych

(korporacyjne związki kupieckie, hurtownie branżowe, i t. p.).

5. Współpraca Macierzy z Polonją Zagraniczną w zakresie osadnictwa i rolnictwa (rozszerzanie i propagowanie hasła organizowania się rolników-Polaków na terenach zagranicznych; zawodowa pomoc rolnicza z kraju).

Zarówno z odezwy przedzjazdowej, jak i z podanych tematów, które zostaną poruszone bądź na plenum, bądź na komisjach zjazdowych, widzimy, że praca Zjazdu będzie miała charakter zasadniczy, zwrotny niejako i to nie tylko w życiu Polonji Zagranicznej, ale całego Narodu Polskiego, zainteresowanego w możliwie wszechstronnem wyzyskaniu swoich szerokich możliwości moralnych, kulturalnych i gospodarczych.

Ażeby tego rodzaju ewenement przygotować należycie zarówno w sensie programowym jak i organizacyjnym, trzeba było uruchomić sprężysty aparat przygotowawczy, zatroszczyć się o możliwie wszechstronne ogarnięcie spraw i zagadnień, które złożyć się powinny na imponującą całość prac i uroczystości II Zjazdu Polaków z Zagranicy.

To też już w grudniu 1933 roku Rada Organizacyjna opracowała dokładny program działalności, związanej z organizacją Zjazdu. W styczniu b. r. podjęto realizację tego gruntownie przemyślanego programu. Ponieważ obowiązki Komitetu Organizacyjnego II Zjazdu Polaków z Zagranicy, zgodnie z uchwałą Zjazdu Rady, przyjęła na siebie Rada Organizacyjna z prezesem, p. Marszałkiem Wł. Raczkiewiczem, jako przewodniczącym oraz dyr. St. Lenartowiczem, jako sekretarzem Komitetu na czele — przeto, oprócz Komitetu Wykonawczego, którym jest w zasadzie Prezydjum Rady, powołano cztery zasadnicze komisje, mające zająć się pracą, związaną z przygotowaniem Zjazdu: Programową, Statutową, Organizacyjną i Prasowo - Programową.

Pierwsza z tych komisyj, jak wynika już z samej nazwy, pozostająca pod kierownictwem przewodniczącego **Komisji Programowej** I Zjazdu, p. Adama Stebelskiego, zajęła się opracowaniem treści programowej Zjazdu, sprecyzowaniem tematów, nad którymi Zjazd ma obradować, ustaleniem zagadnień, na które zostanie zwrócona baczniejsza uwaga, wreszcie — opracowaniem referatów i pro-

też w pampasach Ar enty wszędzie
snotvkałem ten sam entuzjazm, ten za-

jektów wniosków na Zjazd. Ażeby ułatwić sobie pracę, Komisja podzieliła się na trzy podkomisje: podkomisję wychowania narodowego (przewodniczący dyr. Wiktor Ambroziewicz), podkomisję społeczną (radca Michał Pankiewicz) i podkomisję gospodarczą (radca Sylwester Gruszka).

Komisja Statutowa, pozostająca pod kierownictwem mjr. dypl. Mieczysława Fularskiego, wiceprezesa Rady Organizacyjnej, zajęła się załatwieniem wszelkich kwestyj regulaminowo - statutowych, związanych ze zbliżającym się Zjazdem. Między innemi Komisja ta opracowała projekt regulaminu II-go Zjazdu Polaków z Zagranicy, który został już przyjęty przez Radę Organizacyjną. Pozatem Komisja ustaliła program swoich przyszłych prac, związanych z opracowaniem ustroju Światowego Związku Polaków z Zagranicy.

Jeżeli chodzi o **Komisję Organizacyjną**, to ta, jako odpowiedzialna w sensie organizacyjnym za całokształt spraw zjazdowych, ma przed sobą najwięcej pracy. Gwarancją, że pracy tej podoła, jest niewątpliwie osoba jej przewodniczącego, p. dyr. Stefana Szwedowskiego, organizatora i przewodniczącego Komisji Organizacyjnej I Zjazdu w roku 1929. Komisja Organizacyjna podzieliła się na następujące sekcje: 1) techniczną obrad zjazdowych i informacji ogólnej, (przewodniczący p. E. Strumiłło), 2) finansową (dyr. E. Kłopotowski, 3) kwaterunkową (mec. K. Stańczykowski), 4) pochodu ulicznego (płk M. Pożerski), 5) aprowizacyjną (nacz. M. Skrzetuski), 6) towarzyską, przekształconą w Komitet Obywatelski M. St. Warszawy, z przewodniczącym p. Komisarzem M. Zyndram-Kościałkowskim, z pp. min. Downarowiczem i Kaden-Bandrowskim jako wice-przewodniczącymi oraz z p. Jankowskim jako sekretarzem — na czele, 7) komunikacyjną (mjr. K. Ryziński) z podsekcjami: informacyjną (przewodniczący — inż. St. Tarwid), lądową (nacz. R. Iwanowski) i morską (dyr. Z. Rożdżyński), 8) prowincjonalno-wycieczkową (Lech Robowski) oraz 9) artystyczną (prof. J. Bohdanowicz).

Już same nazwy sekcji Komisji wskazują na szeroki zakres jej prac organizacyjnych, obejmujących właściwie całokształt spraw związanych z pracami przygotowawczymi do Zjazdu i z samym Zjazdem.

Wyniki prac Komisji Organizacyjnej w obecnej chwili są już bardzo znaczne. Należy tu wspomnieć m. in. o przygoto-

waniu przezło 3.000 kwater dla przybywających do kraju z okazji Zjazdu wielkiej masy wycieczkowiczów, o uzyskaniu dla delegatów na Zjazd zupełnie bezpłatnych przejazdów, dla gości i wycieczkowiczów — 80-procentowych zniżek na kolejach polskich, o przygotowaniu aprowizacji licznych gości, o propagandzie wycieczek za pośrednictwem odpowiednich okólników i barwnych prospektów, o wydaniu specjalnego znaczka z okazji Zjazdu, o wyjednaniu od wicemin. gen. Składkowskiego koszar i kuchni polowych dla wielkich, a tanich wycieczek, o zorganizowaniu lokalnych Obywatelskich Komitetów przyjąć Polaków z Zagranicy w Krakowie, Katowicach, Gdyni, Toruniu, Wilnie, Lwowie i Warszawie i t. p.

Czwarta z kolei, najważniejsza ze względów propagandowych, **Komisja Prasowo - Propandowa**, pozostająca pod kierownictwem dyrektora Polskiej Agencji Telegraficznej, p. ministra K. Libickiego, zajęła się uruchomieniem poważnego aparatu propagandowego dla spraw, związanych z II-gim Zjazdem. Do Komisji tej weszli przedstawiciele całej prasy krajowej. Oprócz stałej akcji prasowej, jaką komisja rozwija na łamach prasy polskiej w kraju i zagranicą — przygotowuje ona kilka wydawnictw o charakterze informacyjnym dla przybywających na Zjazd delegatów, gości i wycieczek. Barwny afisz propagandowy Zjazdu, wydany przez Komisję w ilości 10.000 egzemplarzy, rozesłany został do wszystkich miejscowości w Polsce i zagranicą, informując społeczeństwo polskie zarówno w kraju, jak i na obczyźnie o II-gim Zjeździe Polaków z Zagranicy.

Ale wymienione wyżej komisje o charakterze ściśle zjazdowym nie mogły objąć tych wszystkich imprez, zainicjowanych przez Radę Organizacyjną, które odbędą się w tym czasie w kraju w ramach II-go Zjazdu Polaków z Zagranicy.

Chcemy tu pokrótce wspomnieć o **I-ych Igrzyskach Sportowych Polaków, Zlocie Młodzieży Polskiej, Konferencji przedstawicieli prasy polskiej z zagranicy, Konferencji kobiet, Konferencji śpiewaczej, nauczycieli polskich z zagranicy oraz o wystawie „Polska i Polacy w świecie“**, które to imprezy, integralnie ze Zjazdem niezwiązane, odbędą się w jego ramach, stykając się z programem samego Zjazdu w momentach najbardziej uroczystych i podniosłych.

Jeśli chodzi o przygotowanie **Igrzysk Sportowych**, to zostało ono zlecone specjalnemu Komitetowi Organizacyjnemu

(pod przewodnictwem dyr. Wł. Zielińskiego), który podzielił się na następujące sekcje: 1) organizacyjno-sportową (przewodniczący kpt. T. Kawalec), 2) kwaterunkową (kpt. Moraczewski), 3) finansową (konsul Dr. A. Koch), 4) wycieczkową (mjr. Czeżowski) i 5) lekarską (dr. Rettinger). Termin Igrzysk sportowych został już definitywnie ustalony na 1—8 sierpnia b. r., przyczem w dniu 5 sierpnia reprezentacje sportowe wezmą udział w uroczystościach otwarcia II Zjazdu Polaków z Zagranicy. Zarówno program Igrzysk, jak i odpowiednie przygotowania na terenach są już na ukończeniu, a liczne zgłoszenia (przeszło 400 zawodników stanowiących konkurencję) sportowców ze wszystkich prawie ośrodków Polonji zagranicznej są rękojmią, że pierwsza tego rodzaju impreza stanie się punktem zwrotnym w dotychczasowym rozwoju wychowania fizycznego i sportu polskiego zagranicą. Oprócz zawodów pomiędzy poszczególnymi reprezentacjami Polonji Zagranicznej o cały szereg wartościowych nagród, wśród których pierwsze miejsce zajmuje honorowa nagroda im. Pana Prezydenta Rzeczypospolitej, odbędą się zawody w całym szeregu konkurencji pomiędzy reprezentacją Polonji Zagranicznej a najlepszymi zawodnikami z kraju.

Poza Igrzyskami najważniejszym niewątpliwie wydarzeniem będzie **Zlot Młodzieży Polskiej z Zagranicy**, którego organizację podjęło Koło Opieki nad Młodzieżą przy Radzie Organizacyjnej Polaków z Zagranicy, pozostające pod kierownictwem prezesa J. Ponikiewskiego.

Program Zlotu przedstawia się, jak następuje:

Od dnia 5 do 9 sierpnia 1934 Zlot odbywać się będzie w Warszawie.

Dnia 9 sierpnia wieczorem nastąpi wyjazd do Krakowa w celu wzięcia udziału w uroczystościach związanych z inauguracją Światowego Związku Polaków z Zagranicy. Pobyt w Krakowie potrwa do 11-go wieczór, poczem nastąpi wyjazd do Gdyni.

13 sierpnia rano przyjazd do Torunia, gdzie uczestnicy Zlotu wezwą udział w zamknięciu uroczystości Zjazdowych, poczem nastąpi podział na grupy na wycieczki krajoznawcze po Polsce.

Podczas pobytu w Warszawie uczestnicy Zlotu, poza uroczystościami przewidzianymi w programie II Zjazdu oraz

w programie Igrzysk Sportowych — wezmą udział w uroczystej akademii uczestników Zlotu, w obradach o charakterze sprawozdawczo-informacyjnym, wysłuchają referatów i t. p.

Pozatem przewidziane jest przyjęcie u Pana Prezydenta Rzeczypospolitej, Pana Marszałka Józefa Piłsudskiego, Pana Ministra W. R. i O. P. i Prezesa Rady Organizacyjnej p. Marszałka Wł. Raczkiewicza.

Po ukończeniu uroczystości zlotowych przewidziane są trzy wycieczki młodzieżowe: wycieczka na trasie Gdynia — Poznań — Katowice, Królewska Huta — Zakopane; Gdynia — Wilno — Białowieża — Lwów, — Truskawiec, oraz wycieczka statkiem po Wiśle: Gdynia — Tczew — Toruń — Włocławek — Płock — Warszawa — Puławy — Kazimierz — Sandomierz, stąd koleją przez Tarnów do Krynicy. W Zakopanem, Truskawcu i Krynicy nastąpi rozwiązanie wycieczek.

Program Zlotu oprócz ogólnych zebrań przewiduje również zebrania w poszczególnych grupach, a więc młodzieży akademickiej, szkolnej, harcerskiej, rzemieślniczej oraz wiejskiej. Celem tych zebrań będzie jaknajszersza wymiana myśli z zakresu zainteresowań danej grupy. Między innymi poruszone będą następujące kwestje:

- kultura i mowa ojczysta; książka i prasa polska, jako więź kulturalna Polonji Zagranicznej;
- zasady współpracy środowisk zagranicznych z krajem; potrzeba i metody konsolidacji tych środowisk; stosunek organizacji młodzieżowych do organizacji starszego społeczeństwa; organizacje młodzieżowe w kraju i zagranicą; metody pracy, zakres działania;
- sport i wychowanie fizyczne wśród Polonji Zagranicznej; formy organizacyjne; formy współpracy z krajem;
- zagadnienia gospodarcze; patriotyzm gospodarczy wśród Polonji Zagranicznej; akcja propagandy; rola młodzieży; rozbudowa struktury gospodarczej poszczególnych środowisk Polonji Zagranicznej, rola spółdzielczości jako formy organizowania życia gospodarczego, ze szczególnem uwzględnieniem odcinku młodzieżowego.

Zlot, jak głosi odezwa przedjazdowa, wydana przez Koło Opieki — ma objąć wszystkie odłamy młodzieży polskiej,

znajdującej się poza granicami Polski, a więc zarówno młodzież akademicką, jak szkolną, pracującą, wiejską, czy wreszcie skupioną w organizacjach ogólnych, nieuwzględniających tego podziału, ma dać wyraz wspólnotcie, jaka istnieje dziś i jaka coraz bardziej pogłębiać się powinna w przyszłości między całym polskim młodem pokoleniem bez względu na miejsce jego zamieszkania, czy osiedlenia.

Podkreślenie tej wspólnoty w chwili obecnej, kiedy element pochodzenia polskiego oraz wartości narodowe, reprezentowane przezeń, zaczynają coraz wyraźniej odgrywać jedną z pierwszych ról w całokształcie cywilizacyjnego świata, wydaje się koniecznością.

Myśl ta powinna być specjalnie podchwyczona przez młodzież, t. j. przez tych, którzy zdala dzisiaj jeszcze stojąc od jej codziennej realizacji, mają niedługo przejąć kontynuowanie podjętych w tym zakresie prac, ożywiając je zapalem młodości, energią i wiarą w spełnienie zamierzonych celów.

Międzynarodowa pozycja Polski, która jest najlepszym sprawdzianem żywotności Narodu, Jego wewnętrznej potęgi mocno ugruntowanej w dziedzinie politycznej i gospodarczej, wymaga manifestacyjnego skupienia się koło tych spraw, które polskość na gruncie zagranicznym podtrzymują i stanowią o jej udziale w całokształcie kulturalnego rozwoju ludzkości — stosownie do posiadanych narodowych ambicji, opartych na własnych narodowych wartościach.

Temu dążeniu ma dać wyraz Zlot. Pomijając różnice, zarysowujące się z tytułu odmiennych warunków, w jakich znajduje się rozsypany po całym świecie element polski, ma stać się Zlot manifestacyjnym oświadczeniem się za sprawą wszystkim wspólną.

Według przewidywań organizatorów na Zlot przybędzie przeszło 3.000 osób młodzieży z różnych środowisk polskich zagranicą.

Zorganizowaniem konferencji przedstawicieli prasy polskiej z zagranicy zajęła się Komisja prasowo-propagandowa. Według ostatnich informacji uzyskanych na podstawie konkretnych zgłoszeń z terenów — na Zjazd ma przybyć przeszło 30 dziennikarzy polskich, w tem 10 wybitnych prasowców ze Stanów Zjednoczonych Am. Półn. Zadaniem konferencji będzie m. in. nawiązanie możliwie ścisłych kontaktów przedstawicieli

prasy polskiej w kraju z przedstawicielami polskiej prasy zagranicznej, uzgodnienie metod współpracy w zakresie wymiany informacji, zaznajomienie przybyłych na Zjazd dziennikarzy polskich z organizacją służby informacyjnej i prasy w Polsce etc.

Oprócz konferencji Komisja prasowo-propagandowa przewiduje zorganizowanie specjalnej wycieczki dziennikarskiej, którą goście zagraniczni odbyliby w Polsce w towarzystwie swoich współkolegów krajowych.

Wobec bardzo nierównomiernego stanu organizacyjnego stowarzyszeń kobiecych w poszczególnych krajach, oraz wobec faktu, że na niektórych terenach niema ich dotychczas wogóle, Rada nie organizuje specjalnego zjazdu kobiet. W planie jej leży jednak nawiązanie w czasie Zjazdu kontaktów z poszczególnymi działaczkami, a po Zjeździe przystąpienie do planowej rozbudowy życia organizacyjnego wśród kobiet. To też, aby pobyt kobiet w Polsce należycie wykorzystać, Rada Organizacyjna projektuje:

takie rozplanowanie zwiedzania kraju, by kobiety — uczestniczki wycieczek, obok zwiedzania wspólnych obiektów dla ogółu narówni ciekawych, miały sposobność zapoznać się z placówkami pracy społecznej, szczególnie je, jako kobiety, interesującymi.

zorganizowanie uroczystej Akademii dla Polek z Zagranicy;

urządzenie przez najwybitniejsze przedstawicielki świata kobiecego w Polsce przyjęć towarzyskich dla uczestniczek wycieczek;

a wreszcie i przede wszystkim otoczenie przybyłych Polek w ciągu całego ich pobytu w Polsce stałą i serdeczną opieką.

Przewodniczącą specjalnego Komitetu Przyjęć Kobiet Polskich z Zagranicy jest p. Lucja Kipowa, sekretarką — p. E. Konopczyńska.

Jeśli chodzi o konferencję śpiewaczą, to odbędzie się ona, jak i konferencja nauczycieli polskich z zagranicy, podczas samego Zjazdu, przyczem uczestnikami jej będą bądź zainteresowani delegaci, przybyli na Zjazd, bądź uczestnicy wycieczek, które w okresie Zjazdu przybędą do kraju.

Na zakończenie omówić należy pokrótce wystawę p. n.: „Polska i Polacy w świecie“, którą przygotowuje specjalny Ko-

mitet wystawowy, na czele którego stoi prezes Br. Hełczyński oraz dyrektor departamentu konsularnego M.S.Z.T. Drymmer.

Wystawa ta, organizowana z okazji II-go Zjazdu, odbędzie się w sierpniu br. W swoim obszernym programie uwzględni ona m. in. takie działy, jak Polska kultura i cywilizacja promieniująca nazewnątrż, polska wytwórczość pozyskująca rynki zbytu, życie, praca i zdobycze Polonji zagranicznej (kierownik — red. J. Stryjewski), społeczeństwo w kraju w pracy dla Polonji zagranicznej (inż. Z. Brudziński) i t. p.

Każdy z tych działów obejmuje szereg grup i obrazów, które zilustrują treść i idee wystawy. Zamierzeniem inicjatorów i organizatorów wystawy jest syntetyczne ujęcie problemów, związanych ze sprawą roli i znaczenia Polski w świecie. Wystawa ta będzie zorganizowana według specjalnych metod. Będzie to raczej przegląd pewnych idei, myśli i faktów najbardziej zasadniczych, popartych niewielkim lecz typowym najbardziej charakterystycznym materiałem w postaci fotomontaży, obrazów — symboli, map, wykresów i t. d.

Jak widzimy z tego pobieżnego ^{*}przebiegu ^{*}przebiegu ^{*}przebiegu prac, których realizację podjęła Rada Organizacyjna, — II-gi Zjazd Polaków z Zagranicy będzie miał znaczenie przełomowe w dziejach Narodu Polskiego na odcinku jego troski o 8-miljonowy odłam, Polaków, pozostających na obczyźnie. Zjazd ten bowiem nie tylko posunie znacznie naprzód wielkie dzieło ostatecznej konsolidacji Polonji Zagranicznej oraz mocnego związania jej z krajem macierzystym, poprzez utworzenie Światowego Związku Polaków z Zagranicy, ale też zwróci baczną uwagę na problem młodego pokolenia polskiego zagranicą i wreszcie, poraz pierwszy szeroko potraktuje zagadnienia gospodarczej łączności Polonji zagranicznej z krajem macierzystym.

To też nic dziwnego, że Zjazd ten ze względu na wagę kwestyj, które będą na nim poruszone i załatwione — absorbuje nie tylko serca i umysły całej Polonji zagranicznej, ale też w dużym stopniu uwagę całego społeczeństwa i czynników państwowych w kraju.

Udział społeczeństwa polskiego w pracach przygotowawczych (przeszło 400 osób pracuje w kilkudziesięciu sekcjach i komisjach Zjazdowych) świadczy dobitnie o żywym zainteresowaniu i zrozumieniu wielkiej roli, jaką II-gi Zjazd Polonji Zagranicznej ma odegrać w dziejach Narodu Polskiego.

Równolegle z akcją w kraju, związaną z organizowaniem Zjazdu, postępuje bardzo żywo praca przygotowawcza we wszystkich środowiskach polskich na obczyźnie. Niema kraju na świecie, w którym zamieszkający Polacy nie odezwali się na apel Rady Organizacyjnej. Dziiesiątki, setki artykułów, jakie pojawiają się na łamach prasy polskiej zagranicą, wymownie świadczą o wielkim zainteresowaniu ideą Zjazdu najszerszych warstw społeczeństwa polskiego na obczyźnie.

Ośrodkiem najbardziej intensywnej pracy nad zorganizowaniem i przygotowaniem II-go Zjazdu w kraju — jest Rada Organizacyjna Polaków z Zagranicy a zwłaszcza jej Biuro, mieszczące się w Warszawie, przy ul. Mazowieckiej 1, m. 5 (tel. 66603, 66604, 66605, 66607). Dyrektorem biura a jednocześnie sekretarzem generalnym Rady, oraz obecnie — komitetu organizacyjnego i komitetu wykonawczego Zjazdu jest p. Stefan Lenartowicz.

Zarówno szerokie warstwy społeczeństwa z kraju, jak organizacje, urzędy, czynniki państwowe, komunalne i t. d. — wszyscy od początku istnienia Rady, przychylnie ustosunkowujący się do jej poczyną — obecnie — w przededniu II-go Zjazdu jaknajgoręcej, jaknajserdeczniej i jaknajżyczliwiej — popierają jej dążenia w kierunku możliwie sprężystego, najlepszego zorganizowania Zjazdu.

Pragnąc, ażeby nie tylko Polonja Zagraniczna święciła wielkie święto swego zjednoczenia w Światowym Związku Polaków — Rada Organizacyjna wystąpiła z wnioskiem, aby w pierwszej połowie sierpnia, kiedy w Polsce obradować będzie wielki parlament naszych rodaków z zagranicy — w całym kraju, w najodleglejszych jego krańcach, zorganizowano specjalne uroczystości, uwzględniając w ich programie obok momentów emocjonalnych, — momenty natury dydaktycznej. W związku z powyższem ustalono, że w dniu 5 sierpnia b. r. w całym kraju odbędzie się **Dzień Polaka z Zagranicy**. Zorganizowany on będzie wspólnym wysiłkiem Ligi Morskiej i Kolonialnej, oraz Rady Organizacyjnej. Komitety „Dnia Polaka z Zagranicy” posiadać będą ten sam osobowy skład, co komitety „Święta Morza”. Dążeniem Rady Organizacyjnej jest, aby całe społeczeństwo w kraju zrozumiało doniosłość posiadania przez Polskę 8 milionowego przedstawicielstwa naszego Narodu we wszystkich częściach świata, spełniającego odpowiedzialną rolę

propagatorów i krzewicieli kultury polskiej, nauki, myśli, wreszcie pośredniczącego w kontaktach gospodarczych z Polską.

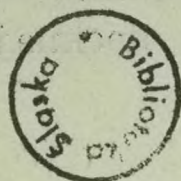
W związku ze Zjazdem spodziewany jest przyjazd do kraju około 10.000 Polaków z zagranicy.

Polacy ci, często odwiedzający Polskę poraz pierwszy, muszą wywieść z niej do swoich środowisk na obczyźnie nie tylko przeświadczenie, że Polska to jest wielka rzecz w sensie gospodarczym, potęgi politycznej, kulturalnej, bogactwa narodowego i t. p. — ale, i to przede wszystkim, mocne przekonanie, że Polska myśli o nich, że wiąże z ich życiem i pracą zagranicą wielkie nadzieje, że Polska patrzy na nich, kocha, pamięta o nich. Najlepiej nawet zorganizowany Zjazd bez tego zasadniczego warunku stworzenia w kraju w tym okresie czasu atmosfery wielkiej miłości dla Polaka zagranicznego — nie osiągnie zamierzonego celu. Wytworzenie takiej atmosfery — zależy od całego społeczeństwa polskiego.

Dlatego też Rada Organizacyjna w pierwszym rzędzie do społeczeństwa tego apeluje o współdziałanie w akcji przygotowania Zjazdu i należytego przyjęcia Polaków zagranicznych w kraju.

Doceniając wielką rolę prasy w przygotowaniu wielkiej akcji społecznej, Rada Organizacyjna apeluje do wszystkich pism polskich w kraju, ażeby, opierając się na materiale zawartym w tej broszurze, zechciały podjąć możliwie szeroką akcję propagandową, wyjaśniając szerokim rzeszom swoich czytelników wielkie znaczenie Polonji Zagranicznej dla kraju i obowiązki społeczeństwa w kraju wobec rodaków naszych zagranicą.

Wszelkich materiałów, dotyczących zarówno zagadnień Polonji Zagranicznej, jak Zjazdu i prac z nim związanych — Rada Organizacyjna udziela natychmiast na każde żądanie.

Zagranicy.

INFERENCJA
ZE W. KOMISYJ.

KOMITET
PRYSTAWY
Przygotowuje wystawę:
pragńska i Polacy w Świecie

KOMITET PRZYJĘCIA
Kobiet Polkich z Zagr.

Podkul-
Wyżacja
zewn.

Dział: Wytwarzanie
polska pozyskuje
rynki zewnętrzne

Pomoc
Spół-
cznej

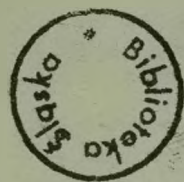
Dział: Społeczeń-
stwo w kraju w pracy
dla Polonji zagr.

Doświadczenia
GOSPODARSTWA

WIENIE:

ależność organizacyjna.
łata współpraca.

też w pampasach
spotykałem ten sam entuzjazm, ten za-

Gazeta Polska 31/VIII 34.

Uroczyste powitanie polskich sportowców z za Olzy

CIESZYN, 30.7. (tel. wł.) — W sobotę wieczorem na moście granicznym w Cieszynie nad Olzą odbyła się wielka manifestacja narodowa w związku z uroczystościami powitalnymi sportowców polskich w Czechosłowacji, udających się na igrzyska sportowe w Warszawie. Sportowcy polscy w liczbie 50 mężczyzn i kobiet zostali na punkcie zbornym powitani przez organizacje wojskowe, koła sportowe i ogromne rzesze publiczności, która wznosiła entuzjastyczne okrzyki. Do sportowców przemawiał p. Hild imieniem P. I. Wych. Fiz. w Katowicach i dyr. Szuszczyk z Cieszyna imieniem sportowców polskich. Z mostu ruszył ogromny pochód na stację Bobek, skąd sportowcy odjechali do Warszawy. (K)

Duch Času 1/VIII 34

Nový prostředník smíru mezi Polskem a Československem. Výprava československých kněží navštívila v těchto dnech Polsko. V Poznani — podle zpráv polského i československého klerikálního tisku — zastavila se u pomníku Božského Srdce Páně, kdež se modlila za národ polský i československý a za československo-polskou shodu... Tak se dostává jako prostředník smíru československo-polského sám všemohoucí pánbůh. Nebude-li dostatek dobré vůle u některých polských veličin v Ostravě, pochybujeme, že i jeho všemohoucnost něco svede.

Zjazd Polaków z zagranicy

6 sierpnia rozpocznie się w Warszawie II Zjazd Polaków z zagranicy. Przy będzie około 200 delegatów ze wszystkich części świata, a pozatem szereg wycieczek zagranicznych.

Liczba zapowiadanych uczestników Polonii zagranicznej przekroczy 11.000 osób.

**

Wśród przybyłych znajduje się szereg towarzyszy. M. innymi przybyła grupa „Siły” ze Śląska Cieszyńskiego.

Našinec 31/VIII 34.

Zájezd polských kněží do čsl. republiky. Krakovský kněz redaktor Vladimír Dlugosz chce zorganizovati zájezd polských kněží do čsl. republiky. Vyzývá, aby se reflektanti přihlásili na jeho adresu. Zájezd má býti odplacením návštěvy moravských kněží a bohoslovců.

Dziennik Polski 1/VIII 34.

Dziwne metody.

Niezasłużoną była opinia, jaką o prasie czeskiej wydał minister Beneš, wygłaszając ostatnio swoje exposé o stosunkach polsko-czeskich na Śląsku. Być może, że opinia ta wydana została na podstawie obserwacji prasy stołecznej, która, będąc zdala od tutejszego terenu, traktuje sprawy polsko-czeskie z dużą dozą obiektywizmu i unika niezdrowych sensacji, któreby mogły sprawom tym zaszkodzić. Niestety, nie da się tego powiedzieć o miejscowej prasie czeskiej, której zachowanie nazwał min. Beneš lojalnem wobec Polaków na Śląsku i taktownem wobec sporu polsko-czeskiego.

Przeglądając czeską prasę na Śląsku w ciągu ostatnich kilku dni, zauważyć musiał czytelnik, iż na każdej niemal stronicy tego czy innego dziennika znajduje się notatka o Polsce i Polakach. Niestety notatki te są spreparowane w redakcjach szowinistycznych pism w sposób tak rażący i niesmaczny, że oburzają nawet czeskiego czytelnika, który nie nosi okularów szowinizmu taniego i opartego na kłamstwie.

Niema dnia, abyśmy na łamach tych właśnie dzienników nieczytali sensacyjnych wiadomości o kradzieżach, defraudacjach, wszelkiego rodzaju oszustwach i przestępstwach, popełnionych na terenie Czechosłowacji przez — Polaków. „České slovo“, dostosowując się odpowiednio do atmosfery politycznej, zmieniało swego czasu przynależność narodową Stawiskyego kilkakrotnie z rosyjskiej na włoską, z włoskiej na węgierską, by wreszcie stwierdzić, że Stawisky był Polakiem. Podobnie czynią inne dzienniki czeskie na tutejszym te-

renie. Nic nie szkodzi, że ten czy ów przestępca nosi nazwisko: Blumenthal, Korngold, Friedmann. Szowinizm widzi w nich tylko i wyłącznie Polaków. Niestety inaczej przedstawia się sprawa, kiedy chodzi o ludzi sławnych. Czytaliśmy w prasie czeskiej, że Wit Stwosz był Czechem, że Matejko uważał się zawsze tylko za Czecha itp. Obawialiśmy się słusznie o Mickiewicza, którego na nasze szczęście unarodowiła jednak Litwa.

Tego rodzaju wiadomości, podawane czeskiemu czytelnikowi w formie brudnej i rażąco jaskrawej, nie zlikwidują sporu czesko-polskiego. „Dziennik Polski“, który przez opinie czeską w Pradze uważany jest za pismo poważne i poważnie redagowane, współczuje serdecznie z czytelnikami tych dzienników, które materiał dla swych szpalt czerpią z błota.

„Dziennik Polski“ mógłby dać czytelnikom swoim sensację większą od notatek, zamieszczanych na łamach ostrawskich dzienników czeskich. Mamy ją pod ręką. Jest nią krwawa, bodajże jedna z największych zbrodni, jakie popełniono w Czechosłowacji przez trzech nieletnich Czechów. Nie będziemy jednak o niej pisać. Damy tem samem dowód, że respektujemy nową ustawę prasową bardziej niż lojalna i taktowna prasa czeska.

Iks.

Przegląd prasy

„Duch Času“ w roli sługusa szowinistycznego.

Oba nasze tłumaczeni artykułów Dr. F. Kahaneka wywołały wymioty „Ducha Času“, który, jak zawsze, na wszystko, co choć trochę stwierdza faktyczny stan rzeczy na Śląsku Cieszyńskim, oburza się, płacze i narzeka. W swoim zaślepieniu nie może przeboleć choć tych kilka słów, które Dr. Kahanek napisał o stosunkach politycznych na Śląsku. Aby robotników polskich poszczuć na „mieszczuchów“ polskich, pisze, że są to kłonszachtysztów czeskich z polską mniejszością w sprawie przyszłych wyborów do parlamentu.

O polskich robotników niechaj „Duch Času” nie ma troski, bo dosyć mają tej błogiej „działalności” miejscowych czeskich soc. demokratów. „D. Č.” radzimy, jeżeli nie chce, aby w naszym piśmie cytowano Dr. Kahanka, to niechaj „D. Č.” sam jako socjalistyczny organ napisze prawdę o tem, jak miejscowe czynniki traktują ludność polską. Słowo prawdy chcieliby polscy robotnicy raz nareszcie w „Duchu Času” wyczytać. Przecież odbyły się z PSPR. już niezliczone konferencje porozumiewawcze, socjalistyczni ministrowie przyrzekali naprawę, ale mimo ich znaczenia w rządzie, to za sprawami naszej ludności jakoś coraz gorzej. O tem „Duch Času” mileży, a przecież byłby to wdzięczny temat agitacyjny wśród polskich robotników a my także z chęcią podzielilibyśmy się z czytelnikami miłą wiadomością, że „Duch Času” raz wreszcie w sprawach mniejszości polskiej zajął słuszne stanowisko — jak na soc. dem. przystoi. Z wiadomych przyczyn „D. Č.” tak dla niego drastyczny temat woli obejść milczeniem i pisać tak, jak „Lidové Noviny”, — których korespondent ostrawski, p. Waldstein, były polityczny sekretarz syjonistów, — które także nie znajdują słowa prawdy o stosunkach na Śląsku, lecz jak mogą, szczują przeciwko polskim robotnikom!

Jaka między nimi różnica?

W sprawozdaniu „Slezské Matice osv. lid.” za rok 1930 czytamy dosłownie:

„Spis ludności. Wzmocniliśmy się na Śląsku Cies. liczbowo znacznie. Rośniemy. Idea czechosłowacka przenika coraz głębiej jak na Śląsku, tak i w Huleczyńskiem i nadejdzie czas, kiedy nasi przeciwnicy będą skazani sami na siebie.” (Str. 12.)

„Z wyników spisu ludności możemy być zadowoleni, idziemy pod każdym względem naprzód i niedaleki jest czas, kiedy powiat frysztacki będzie jednojęzycznym, czeskim.” (Str. 32.)

„O spisie ludności możemy powiedzieć, że naogół wszyscy członkowie »Maticy« wykonali w stosunku do tego spisu swój obowiązek i dlatego oczekujemy, że wyniki będą najlepszą nagrodą dla tych, którzy w jakikolwiek sposób pomogli przy ciężkiej pracy Sl. MOL. w naszym kraju.” (Str. 70.)

„Nasze koło »Maticy« wstępuje w 9-ty rok swojego istnienia w polskiej baszcie Bystrzycy. U większości, niemal u wszystkich tutejszych ludzi daremnie szukalibyśmy choćby kawałeczka uświadomienia narodowego. Zawsze nas stoi tylko mała garstka, która nie jest zdolna pokonać szeregów o wiele większych, które zgodnie zwalczają znienawidzonych czechaczków (vždy stojí nás jen hrstka, která není schopna zdolati řady mnohem větší, které svorně potírají znenáviděné čecháčky).” (Str. 71.)

„Jak cała Bystrzyca, a nawet cały powiat rośnie, pokazał nam spis ludności, sporządzony w grudniu. Spis ten pokazał nam nie tylko, jak rośnie mniejszość czeska, lecz również, kto publicznie przyznał się do narodowości czeskiej i polskiej. Nie-

stęty, wielu członków »Maticy« pokazało prawdziwe oblicze i dało do zrozumienia, że w »Maticy« są nie z powodów narodowych, lecz gszefciarskich (prospěchařských).” (Str. 72.)

„Miarą wykonanej pracy może być ostatni spis ludności. W r. 1921 było w tutejszej gminie jedynie 2 uświadomionych Czechów, ostatni spis ludności wykazał natomiast, że jesteśmy w Tyrze rzeczywistą większością, gdyż jest nas około 57%.” (Str. 80.)

A w „Duchu Času”, organie czeskiej soc. demokracji, nr. 156 z r. 1933, w artykule p. t. »Wyniki wpisów szkolnych do szkół we Frysztaście«, czytamy w zakończeniu: „Z wyników wpisów do szkół czeskich możemy być zadowoleni. Oznacza to wzrost przeszło 60 dzieci w porównaniu z poprzednim rokiem. Liczba ta będzie wzrastała z każdym rokiem, gdyż jest jeszcze wielu takich nierozumnych rodziców śląskich, którzy jakkolwiek nie są Niemcami, wierzą w szkołę niemiecką. Poznają oni, że w Republice Czechosłowackiej przyszłość ma tylko szkoła czeska, tak jak w Polsce polska, a na Węgrzech węgierska.”

W czem się zatem wyraża socjalizm i demokracja „Ducha Času”? Zapytujemy się, czy Czesi w Polsce mają prawo do kształcenia dzieci w języku ojczystym? Widocznie zdaniem patentowanych demokratów z pod znaku czeskiej soc. demokracji należałoby w Polsce zamknąć szkoły mniejszościom narodowym, gdyż „przyszłość posiada tam tylko szkoła polska”. Całe szczęście, że są jeszcze ludzie, którzy demokrację inaczej pojmują niż pewni socjalni demokraci.

Przyjaźń czesko-polska czyli „České slovo” pismem urzędowem Polonji Karwińskiej.

„České slovo” przechwala się, że zarząd Polonji karwińskiej na ostatnim posiedzeniu ustanowił pismo to swoim organem urzędowym. Na tej podstawie ostrawski dziennik Beneša wyprawdza daleko idące konsekwencje we wzajemnych stosunkach polsko-czeskich. „Lud polski na Śląsku Cieszyńskim potępia Kahan-ka i tych panów, którzy rozzmuczają spory. Co na to »Dziennik Polski«? Przypuszczamy, że uchwała ta pójdzie mu na nerwy.”

Panowie „zblizeniowcy” z redakcji „Čes. slo-va” grubo się mylą. Zapewniamy ich, że śpimy spokojnie. Zasięgaliśmy bliższych informacyj i ze strony najbardziej miarodajnej zapewnio-no nas, że uchwała, którą reklamuje „České slovo”, nigdy nie było. Była natomiast uchwała Związku Polskich Klubów Sportowych w Czechosłowacji, wzywająca zrzeszone kluby (a więc także Polonję) do popierania i informowania w pierwszym rzędzie „Dziennika Polskiego”. To

nam zupełnie wystarcza. A teraz coś dla „Čes. slova”, któremu tak bardzo zależy na przyjaźni klubów polskich. Czy nie był to przedstawiciel tego pisma, który tak gorąco aplaudował uchwałę C. Z. F., pozabawiającą kluby polskie równouprawnienia w żupie? Czy nie było to „České slovo”, które do ostatniej chwili twierdziło, że z powodu Mermelsteina na Polonię utraci mistrzostwo, wyrażając głosno pobożne życzenia wielu przeciwników tego klubu? Czy nie jest to „České slovo”, które przy każdej sposobności przypina łatkę sportowcom polskim i Polakom wogóle? Drodzy przyjaciele z pod znaku Kłosa! Zaprzestańcie najpierw nienawistnej kampanji przeciwko Polakom, stańcie w obronie krzywdzonego sportowca polskiego, zasłużcie sobie na to, aby kluby polskie odzyskały do was zaufanie, a potem dopiero możemy mówić o tem, co dziś fałszywie zapowiadacie.

Lycieski Polakowie z Jablonkova do Częstochowy.
pp. Paszek z iona, Lipka z iona, Martynkova itd.

Francja ustąpi Włochom kolonie w Afryce!

Teraz tłumaczy się zagadka w stanowisku Italji z ostatniej doby.

Paryż, 1 sierpnia. Wedle doniesienia dobrze informowanego dziennika „Petit Parisien“ mnożą się pogłoski, że zostało podjęte między Italją a Francją rokowanie w sprawie pewnych ustępstw terytorjalnych Francji na rzecz Włoch w Afryce północnej, jednak rokowania jeszcze nie zostały całkowicie ukończone. Rokowania te jednak prowadzone są w bardzo przyspieszonym tempie i wskazują na to, iż Francja odstąpi Italji część swej posiadłości kolonialnej w zamian za przyjaźń Italji. W razie po-

myślnego wyniku, już w październiku nastąpiłaby przyjacielska wizyta ministra Barthou w Rzymie dla zainaugurowania przyjaznych stosunków między obydwoma państwami.

Gotowość Francji do odstąpienia części swego afrykańskiego terytorjum jest niezwykle charakterystycznym. Francja ustąpiłaby część tej kolonii, w której zresztą ilość Italów jest większa jak Francuzów. Nie waha się jednak tego zrobić, dla pozyskania przyjaźni dzielnego narodu.

Jugosławia ma odstąpić Bułgarji dwa powiaty?

W prasie europejskiej pojawiła się wiadomość iż ma dojść do ścisłego zbliżenia Bułgarji z Jugosławją, które to słowiańskie państwa jeszcze do niedawna zaciekle się zwalczały. Między obu rządami mają się toczyć rokowania co

do odstąpienia przez Jugosławję Bułgarji dwóch powiatów, zamieszkałych przez ludność bułgarską. Oba te powiaty pograniczne przypadły Jugosławji po wojnie światowej.

Przegląd prasy

Ks. Rasmus o prasie czeskiej.

W „Poledním listě“ z 1 sierpnia pojawił się dalszy artykuł dr. Ferdynanda Kahánka z cyklu „Koło granic Republiki“. Artykuł ten nosi tytuł „Na plebanji Marcina Rasusa“. Marcin Rasmus, pastor ewangelicki, znany wódz nacjonalistów słowackich, którego słowacka idea, narodowa połączyła w jednym froncie z autonomistą ks. Andrzejem Hlinką, w ten sposób wyraził się wobec dr. Kahánka o prasie czeskiej: „Macie okropną prasę. To nie są pisma, jak się w Czechach przekręca fakty, to jest poprostu zdumiewające. Ta podejrzliwość, obwinianie a zarzucanie zdrady! Polacy mieli zainteresowanie czeskim i słowackim nacjonalizmem. Realnie go brali w rachubę. Ale gdy zobaczyli, że Praga porozumiewa się z Niemcami, powiedzieli sobie: dlaczego mamy rokować z Niemcami w Pradze, skoro możemy mówić z nimi bezpośrednio w Berlinie?“

Wreszcie dr. Kahánek zapowiada dalszą serję artykułów w sprawie polskiej, na temat której rozwinęła się znana kampanja. Zapowiada, że będzie w nich oskarżał, ponieważ na grubiaństwa i podejrzliwość inaczej się nie odpowiada.

Głos czytelnika.

Od pojawienia się pierwszego numeru „Dziennika Polskiego“ nie kupuję już wrogo nam u-
sposobionych gazet i jestem zdrowszy, bo nie denerwuję się przez czytanie różnych kłamstw i oszczerstw, kierowanych przeciw nam. Ponieważ jednak, będąc u fryzjera, zauważyłem przypadkowo w „Duchu času“ z 24 lipca nagłówek „Činnost polského konsula“, przeczytałem ten artykuł, który jak zawsze pełno mieścił w sobie kłamstw. M. i. było tam zdanie: „Smiřlivá slova českého tisku a plivání na přátelsky podanou českou ruku“. Pytam się zatem uprzejmie, kiedy i kto te rake wyciągał?

Głos czytelnika.

Karwina. Jestem przekonany, iż każdy z czytelników „Dz. P.“, myślący i czujący z nami, przyzna, iż „Dz. P.“ stał się dla nas codziennym chlebem, bez którego już obejść się trudno.

lidové Noviny 2/VIII 34.

Poslanec Buzek se spojil se Stříbrným

IV - Mor. Ostrava 1. srpna

Krakovský Illustrovaný Kurýer Codzienny, známý svou protičeskou zlobou, oznamuje dnes na úvodním místě, že polský poslanec dr. Buzek, dřívější hospitant klubu sociálně-demokratického, přistoupil nyní k slovanské opozici v ČSR. V článku, vyplněném novými štvanicemi proti čs. úřadům, zejména proti státnímu zastupitelství, se oslavuje dr. Ferdinand Kahánek jako nadaný politický publicista. Tímto obratem — praví se v článku — bude zahájeno nové údobí polské práce a polského boje na Těšínsku. Dnes povstává velký blok slovanských opozičních stran v Československu, v němž se sdružují Rusíni, Slováci a Poláci se zdravou částí českého národa k boji o pořádek a rovnoprávnost.

K tomu je nutné podotknout, že v Poledním Listě bylo popřeno jakékoliv jednání a poslancem drem Buzkem.

Nová etapa války polské menšiny v Československu.

Poslanec Buzek do slovanské oposice. - Polský tisk velebí dr. Kahánka a tím je dr. Kahánek u-svědčen, v čích službách stojí. - Ligisté, šejdristé a jim podobní se spojují.

...b k. Včerejší číslo polského Il. Kuryera z., který je v Československu zakázán, přivodník, který je charakteristický po několika stránkách. V čísle 211., ze dne 1. srpna, píše dopisovatel pod značkou T. S., a dopis na redaktora Kuryera je datován z Čes. Těšína, o nové válce polské menšiny v Československu a říká, že polská menšina přechází do slovanské oposice. Dopisovatel T. S. v Kuryeru Codz. píše, že vojna polských menšin se zastavila potud, že Poláci přecházejí k zcela jiné metodě boje. Aut. ve svém článku píše o persekuci, kterou provádějí zastupitelské úřady a tvrdí dále, že tím zastupitelstva a prokurátoři. jsou domé-socialistických stran. V dalších vývodech píše, že útočí na zdejší censurní praxi a uvádí, že v Polsku je soustavně konfiskován proky dr. Kahánka a poukazuje, že v Praze předním listě tyto články hladce prošly. Jsou námé vývody dr. Kahánka o polské menšině na Těšínsku a pisatel těchto článků používá k tomu, aby dr. Kahánka označoval za talentovaného politického žurnalistu. V závěru píše T. S. o vystoupení poslance Buzka jako hospitanta z klubu sociální demokracie a uvádí, že poslanec Buzek přechází do slovanské oposice a že se zavázal pracovat pro zrušení se slovanskou oposicí.

Úvodník zakončuje tímto prohlášením:

„Oposice roste ze dne na den. Velký blok volební všech stran slovanských oposičních sloučí Poláky, Slováky, Rusíny a zdravou část veřejnosti české, k válce o pořádek a rovnoprávnost menšin v republice.“

Článek končí:

Započíná se nová etapa práce a války polské menšiny.“

Tolik pisatel Il. Kuryera Codz. Článek je nejlepším dokumentem šejdristické politiky dr. Kahánka na Těšínsku a nejlépe dokazuje naše tvrzení, že dr. Kahánek čerpal všechny štvavosti v táboře polských nacionalistů. Slovanská oposice, níž se pisatel v Il. Kuryeru Codz. zmiňuje, existuje v rozpálených mozcích polských šovinistů a je ubohým svědectvím, že dr. Kahánek spolu se Stříbrným stojí ve vleku každého, kdo jde proti naší demokracii. Vyhrůžek se nebojíme. Jsme natolik silní, abychom si udělali pořádek a s dr. Kahánkem je každý slušný člověk vypořádán dávno.

Ostravský kraj 1. VIII. 34.

K polské otázce na Těšínsku.

V nedávném našem úvodníku o činnosti polského konsula na Těšínsku poukázali jsme na některé příčiny a zjevy na straně české, kterých využívají zvláště polští kněží a polský tisk proti našemu státu. Řekli jsme docela otevřeně, čeho by se měli vedoucí činitelé čeští, zvláště učitelstvo pokrokové varovati, aby nezavdali příčiny ke zbytečným třenicím na Těšínsku. — Řekli jsme také, jak chytře využívá polský konsul těchto nemilých zjevů a hledí si tak získati nejen polské kněžstvo, ale i polský lid. Náš článek byl přijat se souhlasem rozvážných čtenářů, ale nemile se dotkl právě těch, kteří se cítili býti potrefenými. Polský „Nasz kraj“ byl s našim článkem spokojen a uveřejnil jej skoro celý jako úvodník. Je však také zajímavé, že náš článek vzbudil i nelibost u některých kněží polských. Snad ony poslední řádky o tolerantnosti církevní se jim nelíbily. Redakce připojila na konec svůj úsudek, který byl censurou zkonfiskován.

„Nasz kraj“ nadepsal svůj úvodník slovy: „Přiznávají nám pravdu.“ V tom se poněkud redakce „Naszeho kraje“ mylí. My jsme napsali pravdu, ale z toho neplyne, že jsme se vším souhlasili, co někteří vedoucí činitelé polští na Těšínsku provádějí. Řekli-li jsme pravdu do našich řad, řekneme ji také docela otevřeně do řad polských, hlavně katolických, a to v první řadě polským kněžím.

Mírovými smlouvami byly stanoveny hranice mezi státy. Proti tomu nedá se ničeho dnes namítat. Ze stanoviska katolického je nutno míti v úctě onen stát, do něhož územně patříme. Každá ireidenta je hříchem a zradou. Jsme přesvědčeni, že polský lid je na Těšínsku docela spokojen, že do naší republiky patří a nerad by se vrátil do Polska, ač má tam volnou cestu. Kdo ho znepokojuje a rozeštvává? Jsou to ponejvíce

polští kněží. V Těřlicku by byl lid s farářem českým docela spokojen, kdyby nebyl štván pol. tiskem a polskými kněžím. Něco podobného by v diecési olomucké nebylo možno a trpěno. Není dne příkladu, aby některá německá obec protestovala proti tomu, že se tam dostal Čech, který umí dobře německy. Katolický Němec má docela jiný pojem o katolictví, jako mnohý katolický polský kněz. — Kolik kněží českých je u nás na německých farách! A jsou případy, kdy německý kněz nehlásí se o německou faru a jde na ni český kněz. A německý lid je rád, že má i českého kněze. Proč? Protože není štván od německých kněží. U Němců není možno Těřlicko.

Mnozí polští kněží poukazují rádi na české bezvěrectví a husitství a zneužívají je k agitacím proti Čechům vůbec. To je zlomyslnost a málo katolického ducha. Bezvěrectví není jenom na Těšínsku, ale i jinde a nutno se proti němu všude brániti. Polští kněží nemohou si příliš zakládati na své působnosti, poněvadž je známo, že nejvíce komunistů je mezi Poláky na Těšínsku. Formálně se ovšem na venek rádi ukazují. Tak pan konsul ostentativně klečel před shromážděným lidem. Nevíme, zda tak dělá i ve Varšavě, či pouze v Ostravě. Je to opravdovost, či pouze politika? Je-li to politika, pak je to opravdu velmi politická politika. To našinci nedovedou.

Je nám opravdu líto, že se musíme s našimi bratry Poláky na Těšínsku stále hádat. Polský lid to jistě nechce. To nechápe ani Poznaň, ani Krakov, ani Varšava. Vina leží na vedoucích činitelích, hlavně kněžích na Těšínsku. Je to snad už i výchovou v semináři? Takových poměrů jako jsou na Těšínsku, nenajdeme u nás ani na Bruntálsku nebo Frývaldovsku. Opakujeme znovu, že po uspořádání diecéseí zavládne i na Těšínsku pokoj.

S. p. Józef Bilko,

em. kierownik szkoły, b. inspektor
Związku Spółdzielni Polskich

ur. 28 kwietnia 1865 w Górnej Lesznej,
um. 9 czerwca 1934.

Niech odpoczywa w pokoju.

Przegląd Zagraniczny 1. VII 1934

Malhomme, Malhomme!

Już przez kilka miesięcy atakuje mieszczańska prasa czeska zażarcie konsula Malhomma za jego działalność na terenie Śląska czeskiego i domaga się jego odwołania.

Kilka razy krążyły już nawet pogłoski, że Malhomme ma być odwołany a na jego miejsce ma przyjść inny jakiś przyjaciel Czechów. Ale Malhomme siedzi sobie nadal w swoim pałacu eksterytorjalnym i nie przestaje odwiedzać imprezy polskie w celu „podtrzymania ducha narodowego u swych rodaków”.

Narodowcy czescy nienawidzą za to Malhomma z całej duszy, zaś pewna grupa narodowców polskich widzi w nim swego bożka.

Kim właściwie jest ten Malhomme?

Nie jest on nikim innym, jak tylko posłusznym wykonawcą zleceń burżuazyjnego rządu warszawskiego.

Pomiędzy burżuazją polską i czeską dochodzi do coraz ostrzejszej rywalizacji a tem samem do coraz większego zaoğnienia antagonizmów.

Podczas kiedy Czechosłowacja pozostała wierna swej sojusznicy Francji i pod jej naciskiem uznała pakt czterech, to Polska, zawarwszy z Niemcami 10-letni pakt gwarancyjny, zabezpieczający jej granice zachodnie: korytarz, Poznań i Górny Śląsk, usiłuje postawić się na samodzielne stanowisko mocarstwowe i pakt 4 odrzuciła.

Drogi zagranicznej polityki Polski a Czechosłowacji jak również i interesy burżuazji czeskiej i polskiej są odmienne i sprzeczne, więc dlatego takie zaoğnienie się stosunków i walki szowinistycznej.

Polski lud pracujący na Śląsku musi zrozumieć, że chodzi tu o walkę dwóch konkurentów kapitalistycznych i nie może się na żadną stronę przychylić.

Konsulowi Malhomme, jako zastępcy burżuazyjnego rządu warszawskiego, nie chodzi bynajmniej o obronę tutejszej ludności pracującej, lecz zastępuje on wyłącznie interesy burżuazji polskiej.

Toteż tutejsza ludność nie śmie się dać porwać temu prądowi szowinistycznemu, lecz musi z całą stanowczością po bloku proletariatu czechosłowackiego i polskiego walczyć przeciwko burżuazji polskiej i czeskiej.

Walkę tę musimy i będziemy prowadzić z całą bezwzględnością razem z proletariatem czeskim, niemieckim, słowackim i innych narodowości pod kierownictwem Partji komunistycznej a nie pod faszystowską chorągwią konsula Malhomma.

Już Marks trafnie powiedział, że naród uciskujący inne narody nie może być wolnym narodem. Ta teza odnosi się również trafnie nie tylko do czeskiego, ale i do faszystowskiego polskiego, którego Malhomme jest zastępcą.

Naród polski, uciskający inne narody, nie jest również wolnym narodem, czego dowodem są przepełnione więzienia i obozy koncentracyjne więźniami politycznymi.

Przeszło 10.000 komunistów wepchanych jest do więzień i obozów koncentracyjnych. Każda opozycja jest brutalnie zwalczana i tłumiona. Robotnik polski jest przez polskiego kapitalistę tak wyzyskiwany, jak czeski przez czeskiego lub żydowskiego.

„SIŁA” ZWRÓCIŁA SIĘ Z PROŚBĄ DO MALHOMMA O SUBWENCJĘ.

Stare wygi peesperowskie, nauczone pobierać skąd tylko się da najbrudniejsze łapówki, demoralizują swoją młodzież w sposób haniebny. Oto sam „Robotnik Śląski” pisze, że „Siła” zwróciła się do konsula Malhomma z prośbą o subwencję na wyjazd do Pragi. „Robotnik Śląski” gniewał się bardzo, że konsulat wogóle na tę prośbę nie odpowiedział i nic nie dał. Było trzeba, pisze „Robotnik Śl.”, odpisać: „Nie mamy floty”, albo „Flota zużyta na inne cele”, albo wprost „Nie damy nic!” To byłoby przynajmniej coś...

„Robotnik Śl.”, który za czasów Dra Ripy pobierał piękny grosz od konsulatów polskiego, wie dobrze, że tam zawsze takie fundusze są i zły jest z tego, że teraz inni z nich korzystają a brzuchatemu już nic się z tego źródła nie dostanie.

DOROBIL SIĘ ZA POSŁOWANIA MAJĄTKU.

Niegdyś ubogi poseł Beran z partji agrarnej sprzedał swój po wojnie nabyty obszar za 6 milionów Kč a kupił sobie posiadłość od wielkoobszar- nika Bondyego za 12 milionów Kč.

Burżuazyjni posłowie robią, jak widać, świetne interesy a przy tem wydawają się w dalszym ciągu za obrońców ludności pracującej.

Ile brakuje Chobotowi do 12 milionów, tego nie wiemy.

Jedynie Niemcy i Polska nie chcą podpisać paktu wschodniego. Dlaczego? Na to jest jedna tylko odpowiedź: Ponieważ widocznie nie uważają obecnych granic wschodnich (sowieckich) za stałe i chcą je przy najbliższej nadarzającej się sposobności zmienić na swoją korzyść.

Polska już raz pod przewodem Piłsudskiego dostała srogie cieży i omal nie straciła Warszawy za najazd na Kijów. Niech spróbuje po raz drugi, ale teraz już nie powita jej na froncie rozbita powojenna biedna Rosja, ale zwarty kolos, wspaniale zorganizowany Związek Sowiecki, silny i jednolity, a na tyłach polskiej fasz. armji powstanie polski lud robotczy i rolniczy. Niemcy nie mają również żadnych nadziei na zwycięstwo z obciążonymi tyłami rewolucyjnie usposobionych mas.

12.000 dětí v polských školách na Těšinsku

V těchto dnech byly předběžně skončeny zápisy na školách okresů Český Těšín—Jablunkov a Fryštát, tedy v oblasti, kde se vinou různých Čechoslováků a la Smyczek přiosťřily spory jazykové a shodou okolností i v době, kdy se vinou různých politiků a la Valdštejn přiosťřil spor česko-polský. Tohoto sporu se zneužívá i proti polské menšině, třebaže ona sama ústy svých vůdčích činitelů, jak bylo jasně vidět v článcích dra Kahánka z reportáže o poměrech na hranici česko-polské, přihlašuje se jasně za konstruktivní menšinu v rámci republiky československé. Podle dnes známých výsledků přihlásilo se

11.982 dětí do škol polských, vydržovaných naším státem. V okrese fryštáckém proti loňskému roku zvýšil se počet žactva na polských školách o 10 dětí, kdežto na českých školách je úbytek 250 dětí a na německých dokonce úbytek 359 dětí. Celková statistika z okresu Fryštát vykazuje:

české školy obecné . . .	11.525 žáků
české školy měst. . . .	4.890 žáků
polské školy obecné . . .	3.672 žáků
polské školy měst. . . .	1.145 žáků
německé školy obecné . .	1.800 žáků
německé školy měst. . . .	893 žáků

Na okrese Český Těšín s Jablunkovem přihlásilo se do 70 obecných škol

českých 6161 žáků a do šesti škol měšťanských 2145 žáků, do 57 obecných škol polských 5973 žáků a do pěti škol měšťanských 1192 žáků, kdežto do 4 německých škol obecných 1070 žáků. Statistika nebyla by úplná, abychom k těmto zápisům na obecných školách nepřičlenili, že Poláci nemají u nás vůbec střední školy vydržované státem, kdežto ve Slezsku pro Němce vydrží čsl. republika tolik středních škol, že tu vznikají i takové oblasti, kde na 17.000 německých obyvatel vydrží se státní střední škola s vyučovacím jazykem německým.

Polední list 2. VII. 1924.

Jak to vlastně začlo?

Oba články z pomezí českopolského propadly konfiskaci v polském ostravském listě. Ostravský tisk předem věděl, proč polský deník byl zabaven, patrně dříve, než samotný list obdržel konfiskační náleze, nejen to, ostravské i pražské vydání „Českého slova“ si dokonce stěžovalo, že nebyly články o polských věcech vůbec zabaveny. Čím více bylo útoků, nevyjímaje ani anonymních dopisů, tím méně bylo věcnosti a dobré vůle diviti se na události českopolské bez vášně a ve snaze dohodnouti se.

Snad právě proto považují za nutné rozebrati aspoň v hrubých rysech etapy českopolského vývoje. Těm, kteří mi odpírají legitimaci, prostě pravím: jsem rodák ostravský, první články o polských věcech psal jsem jako student před 20 lety, za války spolupracoval jsem s nepolsky orientovanými polskými akademiky, v době plebiscitu žil jsem v kraji a po převratu na sjezdu slezskoostravského studentstva referoval o sporu českopolském. V Polsku jsem byl v životě asi osmkrát. Nejednalo se o žádný výtah a „polské hostitele“, jak duchaplně psal Moravsko-slezský deník. Opakuji, neznal a nemluvil jsem s polským konsulem Malhommem, ač mluvit s ním snad je i novinářskou povinností. Mluvil jsem s lidmi z polského tábora, které znám řadu let a projel kraji, které znám z dětství a z nichž jsem vyšel. Tolik úvodem k té odpírané legitimaci a k těm hrubostem, ať v Mor.-slez. deníku, Duchu času, Našinci, Nové době, Čes. slově, konče Lidovými novinami.

Otázka českopolská má dvě stránky: zahraničněpolitickou a vnitropolitickou. Jedna s druhou teoreticky neměly by souviseti, ale prakticky, životně, je dosti pochopitelné, že spolu souvisí. Nelze uměle vésti přesnou národnostní hranici s hranicí politickou, státní. Ne-ní divu, že to, co se děje za Olšou, čte a ví se i před Olšou. I když tisk pol-

ský a náš dělí hranice státu. Malý pohraniční styk kraje je tak živý, žijí tu rodiny, je tu pole, pase se dobytek, pracuje se po obou stranách, je kulturní, rozlučku nelze prostě provést. Hranice československo-polské jsou hranice ve velmi živém kraji. Jde-li v mezinárodní politice jinou cestou Polsko než Československo, první to vycitňuje a tím trpí pohraniční obyvatelstvo.

Je třeba si přiznati, že československá a polská politika nešly nikdy spolu. Zdávalo se, že jsme si blízko, mluvilo se o potřebě jednotného celního bloku, o politické a vojenské spolupráci, došlo i k přechodným smlouvám, které v život nevstoupily a jež se mrtvé narodily. Vedle Maďarska měli jsme snad nejvíce spojení s Polskem.

V oficiálním listě pražského min. zahraničí „L'Europe Centrale“ vypočítávají čtyři etapy spojení mezi námi a Polskem ve smyslu polských výtek. Jsou prý to:

I n v a s e v r o c e 1919. List ji odsuzuje, ale omlouvá psychologii napětí na Těšinsku, tato země patřila historicky k českým zemím. Dále obavou před bolševiky, ztrátou uhelných dolů. Postup armády na zakročení Rady vel-vyslanců byl však zastaven.

Z n e m o ž n ě n í d o p r a v y z b r a n í P o l á k ů m Č e s k o s l o v e n s k e m. Oficiální list min. zahraničí to svádí na socialisty a komunisty. (Byli však ve vládě. Pozn. red.)

P o l s k á v ý t k a, že P o l s k o b y l o k p l e b i s c i t u d o n u c e n o. Stejně my, praví list, vždyť se dostalo Benešovi výtek ve sněmovně.

P o l s k é s t í ž n o s t i n a š k o l n í ú t i s k.

Tyto čtyři polské výtky uvádí oficiální list čsl. min. zahraničí. Rozeberme si je, poněvadž na nich a z nich bylo tvořeno dnešní ovzduší na pomezí českopolském. Ovzduší nepřírozené, nezdravé a nežádoucí.

Revoluce nás doma i za hranicemi našla s Poláky sjednocené. Květnové slavnosti v Praze 1918, společný postup na říšské radě v Řijnu 1918, ale také kongres malých národů v Římě demon-

stroval jednotu v cíli i snažení obou zemí. Nemýlím-li se prvním velitelem ve Vítkovicích za čsl. Nár. výbor byl Polák. Z tohoto ovzduší vznikla dohoda z 5. listopadu 1918, uzavřena drem Wittem a drem Pelcem v dobré víře, že Praha s Varšavou se dohodnou, kterou Poláci vykládali jako definitivní. Neklid na Těšinsku, spory, otevřená hranice vedly k vzrušení a k nástupu Šnejdárkovy armády na Těšín, kdy Polsko mělo neupravenou západní i východní hranici. Když došlo k bitvě pod Varšavou, odporu dovozu zbraní, na stalo v Polsku značné rozladění ve všech vrstvách proti nám. Nesmíme si zapírat paměti britského pozdějšího vyslance v Berlíně, který líčil svou návštěvu v té době u presidenta Masaryka a snad i min. dra Beneše a dostává se mu vysvětlení, které nepočítá s vítězstvím Polska nad bolševiky. Tyto věci osvětlují psychologické pozadí sporu z těchto let a jsou dnes známy i českému i polskému tisku. Polska se hrubě dotklo rozdělení Těšínska bez plebiscitu, poněvadž ono rozdělení musilo přijat a nemohlo se mu prostě bránit. Bylo tehdy příliš zaměstnáno na svých hranicích. Je těžko říci, zda plebiscit prospěl více nám či Polákům. Mezi objektivními činiteli vždy bylo přesvědčení, že nacionální Karvinsko bylo sporné pro nás, zázemí Těšínska pro Poláky. Tak jsme vstoupili po převratu do jednání. Nedůvěra, která se zrodila, nikdy nebyla odstraněna. V prvních letech jsme se dopustili více chyb než Poláci. Tyto chyby vzrostly z poválečného chaosu a byly jakž takž omluvitelné. Dr. F e r d. K a h á n e k.

Gazeta Polska 2. VII. 1924.

Represje prasowe w Czechosłowacji

MORAWSKA OSTRAWA, 18— (PAT.) — Wychodzący w Morawskiej Ostrawie „Dziennik Polski“ ulega w ostatnim czasie codziennie już konfiskacie. W ostatnim numerze skonfiskowano notatkę zat. „Codzienna konfiskata“, w której stwierdza się, że nowa ustawa

prasowa w Czechosłowacji wyko-rzystana jest jednostronnie do wzmożonej walki z niewygodnymi pismami. W tym samym numerze skonfiskowana została bajka o wprowadzeniu obostrzonej ustawy prasowej w pewnym fikcyjnym państwie.

Pierwszy dzień Igrzysk Emigracji.

Igrzyska niezwykła sensacja Warszawy. — Obecność Pana Prezydenta R. P. Tryumfy drużyny amerykańskiej. Kusociński nie bije rekordu światowego.

Francja-Rumunia 4:1.

Warszawa, 1 sierpnia. Punktualnie o godzinie 16-ej rozpoczęły się pierwsze igrzyska sportowe emigracji. Już na długo przed zapowiedzianą godziną niezmierzone tłumy publiczności płynęły na stadion, stosując się do prośby prasy stołecznej, by ze względu na przyjazd i obecność Pana Prezydenta Rzeczypospolitej, stawić się punktualnie. Olbrzymi stadion Wojska Polskiego nie mógł pomieścić wszystkich widzów, zaelektryzowanych zapowiedzianymi sensacjami sportowymi i chcących zobaczyć sportowców polskich z zagranicy.

W miejscu do tego przeznaczonem zebrali się

Zawodnicy Igrzysk

w ilości następującej: Ameryka 5 zawodniczek i 14 zawodników, Austria 18 zawodników, Belgja 37 zawodników, Czechosłowacja 8 zawodniczek i 48 zawodników, Francja 53 zawodników, Holandia 2 zawodników, Gdańsk 9 zawodniczek i 55 zawodników, Kanada 4 zawodników, Łotwa 2 zawodniczek i 30 zawodników, Mandżuria 6 zawodników, Niemcy 9 zawodniczek i 51 zawodników, Rumunia 37 zawodników. Poza tem są obecni kierownicy ekspedycji oraz delegaci na konferencję sportową. Jak wiadomo, ekspedycję czechosłowacką prowadzi p. profesor Zielina z Orłowej.

Fanfary witają przyjazd Pana Prezydenta.

Gdy o godz. 16-ej zajęchały przed stadion Wojska Polskiego samochody, wio-

zące Pana Prezydenta Rzeczypospolitej i jego świtę, zabrzmiały doniosłe fanfary a marszałek senatu Raczkiewicz powitał w obecności pułk. Kilińskiego Pana Prezydenta, wyrażając imieniem sportowców polskich poza granicami Rzeczypospolitej radość, iż dostojny gość zaszczylił I-sze Igrzyska Sportowe Emigracji swą obecnością.

Pan Prezydent dokonał następnie otwarcie igrzysk, na maszt wyciągnięto flagi a orkiestra odegrała hymn państwowy, którego tak tłumy publiczności, jak i zawodnicy wysłuchali w wzruszającym skupieniu. Z boiska przemówił do Pana Prezydenta pułk. Kiliński w krótkich a pięknych słowach, w których złożył imieniem zawodników hołd Panu Prezydentowi.

W czasie tego wzbili się w niebo gołębie pocztowe, które w ilości 400 sztuk wypuszczono a powietrze zapełnił warokot licznych samolotów warszawskiego Aeroklubu, które okręzały stadion. Wśród dźwięków muzyki odbyła się następnie defilada zawodników przed Panem Prezydentem i publicznością. Nieprzeliczone tłumy manifestowały entuzjastycznymi okrzykami na cześć sportowców, którzy tymczasem z bijącym

sercem przemaszerowywali przed Głową Państwa Polskiego. W oczach wielu zawodników widać było ciężko hamowane łzy wzruszenia, że danem im było defilować przed najwyższym dostojnikiem R. P. i zapewne w duszach przyrzekali sobie, iż walczyć będą wytrwale, gorąco i sportowo, by móc na oczach Pana Prezydenta godnie zaprezentować ciężką swą drużynę.

Długo nie milkły brawa za defiladę gdy już sprężyste kierownictwo Igrzysk daje sygnał do rozpoczęcia

Zawodów lekkoatletycznych.

Jak wiemy z zapowiedzi, na pierwszy strzał idą biegi na 100 metrów. W biegu pań bierze w nim udział okryta sławą niepokonanej biegaczki rekordzistka światowa i mistrzyni olimpijska, Stasia Walasiewiczówna. Startuje ona w barwach Ameryki.

Wspomnieć należy, że już we wtorek, dnia 31 lipca odbyły się przedbiegi na 100 metrów ze względu na wielką ilość współzawodników. Były one niezwykle emocjonujące i wypadły następująco: I przedbieg: Baca (Ameryka) przed Kierkiem (Niemcy). II przedbieg: Golaniewicz (Ameryka) 11,4 przed Onderkiem (Czechosłowacja). III przedbieg: Janiak (Ameryka) przed Majeszcukiem (Rumunia). IV przedbieg: Lubojadzki (Czechosłowacja) 11,7 przed Kuntzem (Gdańsk). V przedbieg: Malecewicz (Łotwa) przed Gołkiem (Niemcy). Pierwsi trzej z każdego przedbiegu wchodzi do międzybiegów, które właśnie niebawem dziś się odbędą.

W 100 m dla pań zatryumfowała, jak to było do przewidzenia, Stasia Walasiewiczówna w pięknym stylu. Zawodniczki innych państw nie przedstawiły naszej olimpijce silniejszej konkurencji, więc wygrała z łatwością, zdobywając tem pierwsze punkty dla drużyny amerykańskiej.

Znacznie większą sensację wzbudziły

finały biegów na 100 m dla panów. Już czasy uzyskane w przedbiegach wskazywały na dobrą formę zawodników, aczkolwiek widać było, iż rezerwują swe siły na finały. Z drużyny czechosłowackiej wybili się Lubojadzki i Onderka a zwłaszcza Lubojadzki, który swój przedbieg wygrał stosunkowo łatwo i w dobrym czasie dnia 11 lipca. Z wielkim więc napięciem oczekiwano strzału startera. Zrywa się linja biegaczy, lecz już od startu wysuwa się na czoło Janiak (Ameryka) i w morderczym tempie prowadzi bieg aż do finiszu, uzyskując 10.8. Uplasowanie dalszych zawodników podamy w numerze jutrzejszym.

Następnie poczyniono przygotowania do próby pobicia rekordu światowego, zapowiedzianej przez rekordzistę światowego i olimpijczyka Kusocińskiego.

Już jednak z panujących warunków atmosferycznych widać było, iż pobicie rekordu światowego przez polskiego Nurmiego napotka na duże trudności i jest wątpliwem. Mimo dużego wysiłku, Kusociński z trudem dorównuje czasowi rekordu, ale nie udaje się mu go pobić. Mimo tego publiczność i sportowcy wszystkich Emigracji obdarzają dumę polskiego sportu rzesistemi i długo nie-
milkającymi brawami.

Większość innych konkurencyj lekkoatletycznych zakończyła się zwycięstwem reprezentantów Ameryki, co zresztą ze znanych już naszym sportowcom czasów, łatwem było do przewidzenia.

Jedyne spotkanie piłkarskie dnia, Francja—Rumunia, zakończyło się zdecydowanym zwycięstwem drużyny francuskiej 4:1. Drużyna rumuńska, aczkolwiek pokazała wysoką klasę, nie była w stanie oprzeć się żywiołowemu atakowi Francji, która i w tym meczu potwierdziła swą wysoką klasę. Jeżeli reprezentacja Czechosłowacji dojdzie do finału — co w tutejszych kołach sportowych uważają za prawdopodobne, to mecz obu drużyn należeć będzie niewątpliwie do niezwykle zaciętych i emocjonujących. W związku z jutrzejszym meczem drużyny czechosłowackiej z drużyną Austrii „Dziennik Polski“ zapewnił sobie dokładne sprawozdanie i złoży je najdokładniej swoim czytelnikom.

Nasz Śląsk 2. VIII. 1934.

Niewdzięczni.

Nasz Śląsk Cieszyński opuścił ks. Chabrkowski katolicki katecheta na prywatnych, wydziałowych szkołach polskich Macierzy szkolnej w Českém Těšně, Bystrzycy i Jabłonkowie. Pochodził on z Polski z Ojczyzny samej, a więc Polak zupełnie czystej rasy. Przyszedł do nas na Cieszyńsko, aby szerzył nie tylko ducha wiary, lecz i ducha polskiej narodowości między śląską młodzieżą szkolną na polskich szkołach prywatnych. Przyszedł, aby stał się oraczem na niwie polsko-narodowej. Pracował ile mógł, pracował z całych sił! Lecz co stało się? Niewdzięczny świat! Ani jednym słowkiem nie żegnają się z nim nasi polscy narodowi pracownicy. Nie czytamy ani w katolickiej gazecie „Naszemu Kraju“, ani w organie polskich nacjonalistów, tak bliskich polskiemu konsulowi Malhommowi, w „Dzienniku Polskim“ żadnego: „Panie księżo, Bóg zapłać za Twoją gorliwą pracę wśród nas rodaków w Czechosłowacji!“

I każdy znający stosunki na Cieszyńsku. pyta się dlaczego: Jak to? Dlaczego ta niewdzięczność? Przecież „pan ksiądz“ tak gorliwie pracował! W swoich kazaniach bił do Czechów, aż trzaski latały! Wspomnijcie sobie tylko na jego kazanie z okazji jubileuszu przed kościołem w alejach w Česk. Těšně! Nawet bardzo „eksponowana“ osoba z obozu polskiego w Jabłonkowie pochwaliła go i oświadczyła, że tak pięknego kazania Jabłonek jeszcze nie słyszał jak to, które „pan ksiądz“ w kościele jabłonkowskim wygłosił. To uznanie wielkie, ponieważ dla tej osoby każdy, i ten największy radykalizm polsko-narodowy, jest umiarkowany i uznania niegodny; „Pan ksiądz“ w swojej pracy na niwie narodowej zapomniał się nawet tak daleko, że tańczył w „Czytelnicy jabłonkowskiej“ aż hej — późno po północy z córeczkami tej najbogobojniejszej z bogobojnych jabłonkowskich, a wszystko mu nasi korespondenci z „Naszego Kraju“ przebaczyli, niewidzieli i inne jego ułomności, za co wieszaliby innych naszych paterków, chociaż i Polaków. Dziwi więc każdego, dlaczego ani jednego: Z Bogiem, panie księżo! Szczęśliwej podróży! Pozdraw ojczyznę, naród!?

Słyszeliśmy, dlaczego naraz to ignorowanie tak zasłużonego „pana księdza“. Ks. Chabrkowski popełnił jeden wielki, kardynalny błąd, i to jeszcze w obecności polskiego konsula p. Malhomme. Była bowiem poświęćka polskiej szkoły na Kamienitem a ks. Chabrkowski miał według życzenia

naszych szowinistów wygłosić siarczyste kazanie, w którym jak to sam przyobiecał, miał porządnie narobić, jak Lutrom, tak i Czechom. Lecz nie udało się mu to! Narobił, zblamował wszystkich szowinistów polskich, którzy pośpiechali na Kamienite, by tam cieszyć się „ładnego kazania pana księdza!“ P. ksiądz bowiem nieprzyjechał i zadokumentował tak, że przecież z Polski pochodzi. Tego mu nieprzebaczone! Poszedł, odkąd przyszedł. Odszedł po cichutku. Może, że tylko sobie głośno odpłuwiał i rzekł według jego starego zwyczaju: „Niech ich wszystkich szlak trafi!“

Tak kochają się między sobą, więc jak mają mieć radzi ludzi innej, na przykład czeskiej narodowości?

W Obronie Prawdy 1. VIII. 34.

JABŁONKÓW.

Dom pani Lorenczukowej stał się dla nas miłą pamiątką. W niedzielę 15 lipca zaopatrzonego w widomy znak tej historycznej pamiątki. Wmurowano i odsłonięto tu tablicę marmurową na znak, iż w domu tym mieszkał w czasie wielkiej wojny światowej obecny pierwszy marszałek Polski Józef Piłsudski. Uroczystość ta podniosła, odbyła się przy współudziale licznych rzesz obywatelstwa polskiego tak miasta Jabłonek jako też i okolicy. Odsłonięcia dokonał JWP. Gen. Konsul Malhomme, który także wygłosił przemówienie, przedstawiając zebrany czyn Pierwszego Marszałka Polski w walkach o niepodległość. Za ludność polską w Czechosłowacji mówił JWP, dr. Wolf, omawiając stosunek naszej ludności do wielkich czynów Marszałka.

SKRZECZOŃ.

Nasza Ochotnicza Straż Pożarna obchodziła w niedzielę dnia 15 lipca 30 lecie swego istnienia. Dzień ten zapisał się na długo w naszej pamięci. Nie omieszkaliśmy złożyć serdecznego podziękowania Temu, który losami ludzkości kieruje i który pozwolił naszemu towarzystwu przez trzydzieści lat rozwijać swą humanitarną działalność ku pomocy bliźnich i dla dobra ludu i narodu. W tym celu odprawione zostało nabożeństwo dziękczynne, po-
czem wyczerpywany został dalszy ciąg programu uroczystości. Odbyło się uroczyste Walne Zgromadzenie, wspólny obiad oraz Festyn, połączony z zabawą ludową. Nie zapomnieliśmy także o tych, co w latach ubiegłych wypełniali nasze szeregi i wielkie położyli zasługi około rozwoju Straży, a obecnie snem wiecznym spoczywają w łonie Matki Ziemi. Na cześć ich złożyliśmy na cmentarzu wieniec oraz obraz z wierszem okolicznościowym. Cześć ich pamięci! Miło nam było powitać w gronie uczestników uroczystości Zacnych Gości z JWP. Gen. Konsulem Malhomme-m na czele.

Nasz Głos 2. VII 1934.

Rzucili się na nich.

Katolicka gazeta „Nasz Kraj“ jest jednym z „największych przyjaciół“ nauczycieli szkół czeskich. Już nieraz atakowano ich. Gdyż prasa stronnictwa „lidowców“ (katolickiego) przyniesie niejaki artykuł o upadku moralności między młodzieżą, krytykę o nauczycielach bezwyznaniowych itd., wtedy jest to „Nasz Kraj“, który z największą radością to opisuje i umieszcza na swych łamach, licząc na to, że znowu podburzy ludność przeciwko nauczycielom czeskiej szkoły, a tak przeciwko czeskiej szkole wogóle. Jeżeli katolicka prasa czeska podobne artykuły umieszcza, czyni tak w boju stronnictwo-politycznym, przeciwko innym stronnictwom. Jeżeli to opisuje „Nasz Kraj“, wtedy chce osiągnąć jedynie z góry już naznaczonego celu. Nie tak dawno, co był w „Naszym Kraju“ umieszczony siarczysty artykuł o demoralizacji między **czeską młodzieżą**, tak jakby **polska młodzież była świętą**. Byliśmy zmuszeni dać na to odpowiedź. Udowodniliśmy, że demoralizacja młodzieży to powszechne zjawisko po wojnie światowej w wszystkich państwach, więc nietylko między młodzieżą czeską. Na przykładach ukazał się, że demoralizacja ta osiągnęła jeszcze wyższego stopnia między młodzieżą w Polsce. Niebylibyśmy troszczyli się o to, co nam do ludzi obcych. Jeżeli ale „Nasz Kraj“ chce w ten sposób „łowić ryby“, wtedy i my mamy prawo na to. Jeżeli młodzieży zarzuca się niemoralność, przytem ale nie widzi się we własnym obozie, że w pewnym Towarzystwie młodzieży było aż 4 ojców nieślubnych, to chyba ślepotą.

Klerykalny organ „Ostravský kraj“ pono przyniósł artykuł o czynności „pokrokových“ nauczycieli i o religijności Malhomme. Owszem „Nasz Kraj“ rzuca się na to jak sęp na padlinę, zaraz umieszcza przekład na swych łamach i w komentarzu już śpiewa staropolską pieśń tego brzmienia:

„Kto ma z nas polskich katolików otwarte oczy, ten widzi, że skargi czeskich katolików na czeskie nauczycielstwo są **najzupełniej uzasadnione**. Czesi ich mają i nie mogą się ich wyzbyć, my

się ich strzeżmy, strzeżmy się pokroku, ten niechaj sobie Czesi dla siebie zachowują.“

O tem komentarzu później. Teraz umieszczamy przekład z „Naszego Kraju“ o „pokrokových nauczycielach“, który brzmi:

„Częściej zwracaliśmy uwagę w naszej gazecie na różne objawy, które Polacy w Cieszyńskim nadużywają do walki z naszym czeskim i katolickim ludem. Między innem jest to antykatolicka i antyreligijna działalność licznych „pokrokových“ nauczycieli. Swoją bezreligijnością wywołują oni w Polakach niechęć do naszej republiki. Chociaż im w wielu wypadkach postawiło państwo nowe szkoły z wygodnymi mieszkaniami, nie okazują żadnego zainteresowania w zdobyciu zaufania ludu polskiego. Polski nauczyciel katolicki prowadzi każdą niedzielę i święto swoje dzieci do kościoła, śpiewa z nimi, daje im dobry przykład, a niejeden „pokrokový“ apóstata o czeskie dzieci wcale się nie troszczy a rozpięra się w niedzielę wygodnie w swym mieszkaniu. Polski lud katolicki nie jest przyzwyczajony do takich nauczycieli i wskazuje na różnicę pomiędzy nauczycielem polskim i czeskim.“

Jesteśmy tego zapatrywania, że nie ludność dla nauczyciela, lecz nauczyciel jest dla ludności, więc musi zastosować się do stosunków miejscowych i respektować to, co ludności tej jest drogiem, świętem. Przeświadczenie religijne to rzecz prywatna każdego obywatela i nikt nie ma prawa wtrącać mu do sprawy tej swój nos. Jak zasługowałoby to na ostrą krytykę, gdyby nauczyciel chciał sięgać na wiarę dzieci, mu do jego opieki powierzonych, tak znowu nikt nie ma prawa przesładować nauczyciela za jego religijne przekonanie. Trzeba tu jeszcze zaznaczyć, że jest też różny sposób przyznawania się do wiary. Mamy ludzi,

którzy psem topią, którzy ubliżają drugiemu, gdzie mogą, lecz każdą niedzielę widzisz ich przed ołtarzem bić się w piersi. Masz kobiety, które każdy dzień przystępowałyby do komunii świętej, lecz po kościele godzinami stoją razem i omielają wszystko, tak że dziś na tym, jutro na owym bliźnim nie pozostanie ani jednej dobrej nitki. Są

znowu ludzie znowu głębokiego uczucia religijnego, którzy skromnie postoją sobie w kątku kościoła, modląc się z głębi serca. Nie chlubią się swoją religijnością, nie szkodzą bliźniemu.

Nie chcemy wracać się ku wywodom w gazecie czeskiej, to bój polityczny i krytyka „licznych nauczycieli pokrokových“, lecz zastanówmy się nad komentarzem w „Naszym Kraju“. Ten zaraz pisze o skargach na **czeskie nauczycielstwo, najzupełniej uzasadnione**. Pisze zaraz o ogółu nauczycieli na czeskich szkołach, o **czeskim nauczycielstwie**. Gdyż komentarz ten czytamy, tak zaraz mamy przed oczyma tego faryzeusza, łotra, który w tempłu bił się w piersi i wołał: Boże dziękuję Ci, że jestem lepszy, niżeli ten po mem boku! „Nasz Kraj“ uczyniłby chętnie z nauczycieli na szkołach czeskich na Cieszyńsku **bezbogów, łotrów**, na których mógłby palcami ukazować i wołać: Ludu śląski, baczność przed nauczycielami czeskimi, **baczność przed szkołą czeską**, nie posyłaj tam dziecię, bo zrobią z niego także bezboga.

Temu dziś nasz lud śląski nie wierzy. Jak przed kilku latami krzyczano, że w szkole czeskiej nie uczy się religii, że tam śpiewają tylko „grzeczne pieśni“, krzyk ten ale nic nie pomógł, bo ludność przekonała się o tem, że wszystko to jest kłamstwem, tak i dziś nie uwierzy znowu komentarzom „Naszego Kraju“. Nasza ludność dobrze wie, że „pokrokwici“ nauczyciele są tak między czeskim nauczycielstwem, jak między polskim na

Cieszyńsku, ludność nasza dobrze wie, że jak na czeskich, tak i na polskich szkołach są nauczyciele głębokiego przekonania religijnego, ludność nasza dobrze to widzi, że w kościele są i brakują także polscy nauczyciele, naszej ludności nie jest obcym, że jak w jednym, tak i w drugim obozie staną się wypadki, które nikt schwalować nie będzie. Nie jest tajemnicą, że jeden polski nauczyciel pytał się dziewczyny szkolnej, czy nosi „reformki“, (2. pytanie nie możemy powtórzyć ze względów na cenzurę, red.), znowu inny był za jakieś tam „gabanie“ przeniesiony do innego powiatu, znowu inni utrzymują stosunki, o których publiczność nie moc pochlubnie mówi. A takich przykładów mógłibyśmy wyliczyć dużo, bardzo dużo. Dlaczego ale to? Gdzie są ludzie, tam są i wady. Nikt z ludzi nie jest bez grzechu! Niż zaczniesz wyciągać z oka czeskiego nauczyciela drzyzgę, wyciągnij najpierw z oka polskiego nauczyciela belkę. Wtedy to będzie po chrześcijańsku!

Jacy oni delikatni.

Nie jest tajemnicą, że pani konsulowa Malhomkowa bawi obecnie na „wakacjach“ w Nawsiu-Kostkowie. W niedzielę rano, było to 22. lipca zaszła sobie także na ranne nabożeństwo do kościoła parafialnego w Jabłonkowie, gdzie mszę świętą i kazanie miał ks. dziekan Hanzlik. Ksiądz ten, chociaż Czech, tak w każdym kierunku spełnił i to najmniejsze życzenie ze strony polskiej, co często i wywoływało oburzenie wśród czeskiej mniejszości, zapewne nie wiedział o tak wysokich odwiedzinach, bo byłby sobie przygotował kazanie, jakie kiedyś głosił w Polsce. Nie wiedział tego, więc nieszczęście chciało, że w kazaniu powiedział mniej więcej to: Jak kiedyś płakał pan Jezus nad Jerozolimą, tak mógłby teraz płakać nad wszystkimi państwami, bo w żadnym państwie niechcą kierować się Jego świętą nauką.

Nawet w katolickiej Polsce chcą zaprowadzić szkoły bezwyznaniowe i rozerwalność małżeństwa.

Chociaż pewnie nie miał złej woli i nie chciał nikogo obrazić, co wynika już z tego, że na temsamem kazaniu agitował za polskim filmem „Pod Twoją obronę“, tak przecież narobił sobie ambarasu! Aż dwa artykuły zjawiły się w „Sienniku Polskim.“ W jednym z tych artykułów piszą pod nagłówkiem „Mussolini złożył 200.000 złotych na powodzian.“

„Poruszając te wszystkie powyższe sprawy, musimy poruszyć i pewną drobną, ale niezwykle przykrą sprawę. Oto społeczeństwo polskie (które? red.) na gruncie śląskim przykro dotknięte jest postępowaniem pewnego karnodzieja w Jabłonkowie, który — jak nam donoszą wiarogodni świadkowie — usiłował przedstawić katastrofę i nie-szczęście w Polsce, jako zasłużoną karę Bożą.“

Do takiej korespondencji potrzeba było dużo fantazji! Wielkie szczęście, że Jabłonek należy do Czechosłowacy, bo inaczej nastąpiłaby już jazda karnodzieja do obozu koncentracyjnego. Przecież to byłaby najlepsza zapłata za popełniony grzech! U nas ale dostało mu się za tą „zbrodnię“ tej czci, że może przynajmniej figurować z Mussolinim pod jednym „nagłówkiem“!

Umiarkowana prasa polska o polskiej prasie radykalnej.

„Dziennik Polski“, wychodzący w M. Ostrawie organ to polskich nacjonalistów, o którym twierdzi się, że jest organem i polskiego konsula Malhommeego, jest polską gazetką z tych radykalnych najradykalniejszą, która utopiłaby wszystko, co czeskie i co nie jest według jej melodyi, w łyżce wody. Lecz nasza cenzura poświęca gazetce tej, znając jej wielkie zalety, nadzwyczajną opiekę i trzymie ją w granicach grzeczności, jak tego wymaga sprawiedliwość, lecz i interes państwa. Wyszedł zaledwie 48. numer a było z nich już konfiskowanych przeszło 10. I „Nasz Kraj“ w ostatnim czasie chciał stać się ważnym towarzyszem broni wspomnianej gazetki, lecz spotkał go już parę razy ten sam los, co ją. Zdaje się, że co do „przyzwoitości dziennikarskiej“ wyrównawają się tutejszej polskiej gazetce „Siennik Polski“ tylko „Nowiny Śląskie“ i „Kurier Codzienny“, wychodzące w Polsce. Jakie zapatrywanie ma umiarkowana prasa polska o radykalnej prasie polskiej, o tem najlepiej świadczy korespondencya „Gwiazdki Cieszyńskiej“ ze dnia 20. lipca 1934, nr. 56. Tam dosłownie czytamy:

„W tym samym numerze „Nowin“ pojawił się artykuł p. t.: „I jeszcze jedna ordynarna napaść czeska na Polskę“. Pomijamy haniebną polszczyznę tego artykułu, godną chyba sztubaka z szkoły powszechnej. Stwierdzamy tylko, że **artykuł jest**

ujęty w sposób ulicznikowski i przynosi hańbę polskiej publicystyce. Uczciwy dziennikarz walczy piórem kulturalnie, skrzyżuje szpadę po rycersku. Tak pisze o drażliwym problemie polsko-czeskim „Gazeta Polska“ (w jednym z ostatnich jej numerów pan Stanisław Kaszycki), **nie przekraczając nigdy granic dziennikarskiej przyzwoitości** i pozostając w zgodzie z polską kulturą. Tak pisze w „Kurjerze Warszawskim“ prof. Maryan Szykowski, **elegancko**, jak przystoi na „Francuza północy“. Natomiast autor artykułu w „Nowinach“ na wzór troglodyty (mieszkaniec jaskiń w starożytności) z epoki jaskiniowej, wywija i wali maczugą (pałką), nabijaną krzemieniami, względnie, po ulicznikowsku rzuca kamieniami z poza węgla. I jest głęboko przekonany, że rozwiązuje spór polsko-czeski. Rumienić się trzeba przy czytaniu takich niewybredności!“

Tak pisze „Gwiazdka Cieszyńska“, były organ śp. ks. Londzina, która wychodzi już 87 lat o „Nowinach Śląskich“, wychodzących w Cieszynie, gazecie wrogo usposobionej do Czechosłowacy i naroda czechosłowackiego. Coby musiała „Gwiazdka Cieszyńska“ dopiero napisać o tutejszym „Sienniku Polskim“, gdyby tak wychodził w Polsce. A co by uczyniono w Polsce z redaktorem takiej gazety, która pisałaby według wzoru naszego „Siennika Polskiego“ przeciwko rządowi i narodowi polskiemu?

(Ślązacy w Polsce.) Pod tym nagłówkiem znajdziemy w „Dzienniku Polskim“ w Nr. 47 artykuł wstępny, w którym wskazuje na to, że w Polsce został **Śląsk dla Ślżzaków!** Jest to korespondencya oryginalna „Dziennika Polskiego“ z Cieszyna, mająca na celu podburzać naszą spokojną ludność śląską. Chociaż artykuł jest miejscami wybielony przez cenzurę, lak przecież wnioskować może każdy, co właśnie chciał korespondent (?) osiągnąć. Chciał naszej ludności dokazać: Widzisz, u nas w Polsce, to raj, tam na Śląsku zatrudniony tylko Ślżzak, nikt inny. U was w Czechosłowacy, to jest zupełnie inaczej. Jak człowiek może być tak krótkowzroczny. Nam tutaj chcą opowiadać, że na Śląsku polskim Ślżzak panem! Zajdź tylko do Cieszyna a zapytaj się w urzędach, co tam są za ludzie, a otrzymiesz odpowiedź: sami Polacy z Królestwa a z Małopolski. Zajedź sobie na Górny Śląsk, o którym właśnie Dziennik pisze, i zapytaj się o tamtejszych stosunkach a otrzymiesz jedną odpowiedź: „Złe prowadzi się nam, nacisnęli nam tu urzędników, policyj państwowej, przeważnie nauczycieli z Małopolski i Królestwa, oni są na miejscach odpowiedzialnych, nas wystyrkują z posad. Nienawidzimy ich!“ To same usłyszysz w Poznaniu! „Dziennik“ chlubi się, że Ślżzak rządzi 18 miastami i 389 gminami województwa śląskiego. Jak śmieszne, przecież u nas blisko w każdej gminie, każdym mieście są Ślżzacy burmistrzami. Może tylko tam, gdzie źle gospodarowano, dano Czecha za komisarza! To rzecz jasna! Na kolejach z głównej części zatrudnieni nasi ludzie, często ludzie tacy, których za tych samych okoliczności, mamy na myśli ich polityczną orientację, w Polsce dawno jako zaufania niegodnych wyrzuconoby ze służby. Czy mógłby sobie pozwolić w służbie kolejowej w Polsce kolejarz to, co na przykład u nas kolejarz Łukosz z Łąk? A mógłibyśmy posłużyć licznymi przykładami. Pytamy się: dlaczego dla tych, których nawerbowano z naszego Cieszyńska na studium do szkół do Polski, nieznajdą teraz ci panowie chleba u nich i posyłają nam ich z powrotem?

(„Obiecki skryją się pod niecki“.) Nie raz wskazaliśmy już na to, jak Polski Cieszyn po rozdzieleniu upada. Cieszyniacy dlatego z prawem mówią: Čechisch Teschen Bahnhof — Polnisch Teschen Friedhof; to ma znaczyć, że nie tylko pozostał tam cmentarz, lecz że Polski Cieszyn wogóle gospodarczo upada, tymczasem co Čes. Těšín rozwija się i rośnie. Gospodarczy upadek Pol.

Cieszyna jest dla naszych polskich agitatorów dosyć nieprzyjemną sprawą, ponieważ tak radzi malują wszystko po drugiej stronie Olzy w barwach różowych, tymczasem co nasi ludzie widzą to w barwach ciemnych. Teraz znowu pojawiła się w „Dzienniku Polskim“ korespondencya pod tytułem „Zapowiedź wielkiego wzrostu Pol. Cieszyna“; w korespondencji pisze się o „otwarcu nowej i niezwykle ważnej linii kolejowej Cieszyn—Zembrzydowice“, przez co Polski Cieszyn zostanie tą drogą zbliżony do centrum przemysłowego i jest pewność, iż ożywi i **podniesie bardzo znacznie.** Korespondencya kończy słowami: „Wobec tych wszystkich faktów Polski Cieszyn może patrzeć z ufnością i radością w przyszłość, **albowiem stoi przed nim jasna i wielka przyszłość.**“ Życzyłby każdy, aby proroctwo to urzeczywistniło się, aby to nie były obiecanki, równające się złotym gruszkom na zpróchniałej wierzbie. Tymczasem się może Polski Cieszyn cieszyć na „jasną i wielką“ przyszłość!

Proti sobě, vedle sebe, nikdy spolu

II.

Druhá etapa našeho poměru k Polsku tvořila se pozvolnou konsolidací Polska. Měli jsme dříve upevněné hranice, než je mělo upevněné Polsko. To znamenalo, že jsme v evropské politice také se lépe a rychleji uplatnili. Naše vnitřní poměry byly rychle konsolidované, Polsko mělo trojí úřednictvo (pruské, z Haliče a z království), trojí administrativu; boje o hranice východní, západní, severní a jižní. Uvolňující se Dohoda opírala se ráda o názor i ochotu konsolidovaného Československa. Byli jsme v Radě Spol. národů a nebylo v ní Polsko. Naše oficiální politika ráda své úspěchy měřila v poměru k Polsku, chtěla být nositelem dohody mezi západem a východem, počítala, že Polsko zůstane Balkánem Evropy, ba že pro koridor gdanský vznikne válka a padly u nás i hlasy o čtvrtém dělení Polska.

Byla to nejnepřirozenější doba. Naše levice se neuměla a snad i nechtěla dohodnouti s protiněmecky orientovanou polskou pravici. V době, kdy ministrem zahraničí byl v Polsku Seyda, snad takticky neobratný, ale jistě nám nejbližší, došlo u nás v polooficiálním tisku k útokům proti němu. Polská pravice před 10 lety směřovala k protiněmecké dohodě s námi. U nás nebylo chuti k podobné dohodě.

Proč, to nám lépe vysvětlují tehdejší Benešovy názory.

Beneš hned v první řeči, pronesené v revolučním Nár. shromáždění, stěžuje si na polskou neloyální propagandu. Došlo tak daleko, že se Polsko pokusilo vměšovati se do našich vnitřních poměrů, zejména také na Slovensku, namítal Beneš a pravil, že oba státy mají ohromný zájem, aby žily v přátelství. Otázka polská byla půldruhého století ranou na těle Evropy a jest to otázka, která jest a která i po válce zůstává nej-

palčivější otázkou Evropy.

V červenci 1920 mluví Beneš o rozdělení Těšínska, o přeceňování Polska mocnostmi. Spojenci se značně zmýlili v hodnocení Polska, jak ostatně události dnes ukazují, pravil Beneš, přiznal současně, že Francouzové chtěli nahraditi Rakousko-Uhersko velikou kooperací polsko-československou. Poslední válečné události, v nichž Polsko obstálo jen velmi nedostatečně, tvrdil Beneš před polským vítězstvím pod Varšavou. O míru mezi Polskem a Ruskem na př. prohlásil, že na tuto mírovou smlouvu nepřiložila dosud své podpisy žádná z velkých mocností. Je možno očekávat, že patrně každá příští vláda ruská odmítne všechno to, co dnešní vláda kdykoliv podepsala.

Beneš nepovažoval stav polských věcí za definitivní. Věřil, počítal s Polskem, ale nevěřil v tak rychlou konsolidaci a aktivitu Polska. Věděl, že Polsko je silnější, větší a přirozeně by vedlo. Odpovídalo jeho názorům, že stavěl Polsko vedle Malé dohody a nikdy ne v ní. V Malé dohodě by Polsko vedlo. V době konfliktu polsko-ruského podlehl Beneš zdání polské porážky, takže i uzavřený mír nebyl pro něho trvalý. Nevěřil v pevnost východních hranic ani západních u Polska. Vždyť je v živé paměti projev s naší strany před nastoupením Hitlera o ožehavé otázce koridoru polského k moři. Beneš byl přesvědčen, že mezi námi a sověty dojde dříve k dohodě, než mezi Polskem, Rumunskem a sověty, že budeme zprostředkovateli mezi nimi. Před čím Beneš varoval, čím sám trpěl při rozhodování o Těšínsko se strany svých odpůrců, dopustil se v dalších letech: Podceňoval Polsko, počítal s polskou demokracií v budoucnosti, s

neurovnaností poměrů na řadu let. V roce 1919 ví ještě o francouzských snahách po koordinaci československo-polské, ale v roce 1924 musí počítati s tím, že nedošlo ani k rozhodčí smlouvě mezi námi a Polskem, staví Polsko vedle Malé dohody.

Uvažme jen, jak vývoj postupoval. Po janovské konferenci mohl Beneš v parlamentě sděliti, že o hlavních otázkách politických i hospodářských, jež se týkají centrální Evropy, bylo mezi námi, Jihoslovanskem a Rumunskem a rovněž i Polskem docíleno dohody. Dohoda směřovala proti podunajské konfederaci, celní unii a jednotě peněžní. Po této stránce má shoda států Malé dohody a Polska důležitý význam, zdůrazňoval Beneš. Devět let nato byl nucen ohlásiti, že v otázkách středoevropských cesty Polska a Československa se rozcházejí.

Stručně lze říci: Polská posice byla v prvních letech mezinárodně lepší než naše. Dopustili jsme se chyb obsazením Těšínska, porušením uzavřené dohody, nedodáváním zbraní. Trvajících spory o hranice způsobily změnu.

Pochybovalo se o pevnosti Polska, napětí rostlo, po sporu o Litvu přišly spory s Německem a Polskem, opakující se spory o koridor i vnitřní otřesv. Československo šlo bez Polska nejvýše ve podle něho, orientovalo se na polskou levici, která, jsouc u moci, nedovedla se s ním dohodnouti. Polsko musilo smluvně i politicky zabezpečiti své hranice. Dávno se tak stalo s Rumunskem proti Rusku. Východní Locarno ponechalo otevřené hranice k Německu. Naše i polské, ale my jsme tím tolik netrpěli. Episoda ve Stressemannových pamětech ukazuje, kterak na smlouvu reagovali náš a polský min. zahraničí. Přelom nastal v posledním roce.

Dr. Ferd. Kahánek

Nasr Kraj, 3. VIII. 1934.

Nasr Kraj, 3. VIII. 1934.

Z Jabłonkowa. (Powitanie ks. Działacza.) Minionego tygodnia we czwartek wieczorem zamieszkał w szpitalu Sióstr Elżbietanek Przewiel. Prof. Ks. Karol Maultz. Na niedzielę, dnia 29 lipca przypadało mu celebrować pierwszą Mszę świąteczną. Dlatego na nabożeństwo o godz. 9 przepełniła się piękna kaplica klasztoru. Nabożeństwo zaszczyliły swoją obecnością konsulowa p. Malhomme i wicekonsulowa p. Synowiecka. Podobala się wszystkim obecność dzieci z wakacyjnej kolonji Rodziny Opiekuńczej. Poza tem było całe mnóstwo obywaterek i obywateli, którzy swoją obecnością zaznaczali, że mile witają wśród siebie Kapłana. Bardzo miłą niespodziankę z Jedności urządził chór akademików, którzy bawili w Jabłonkowie, aby się przygotować do występu w Warszawie. Chór akademików wykonał szereg wzruszających pieśni. Na organach preludował akademik Stanisław Gruska; solo skrzypcowe „Ave Maria“ odegrał akademik Eryk Baron; solo barytonowe „Sanctus“ i „Benedictus“ zaśpiewał akademik Czesław Lipka. Po nabożeństwie ks. Karol Maultz podziękował akademickiemu chórowi za upiększenie nabożeństwa ślicznym śpiewem.

Witamy Przewiel. Prof. Ks. Karola Maultza, znanego działacza na niwie polskiej społeczności w duchu katolickim i składamy mu życzenia słowy „Szczęść Boże!“

Akvisice národní ligy. „Ilustrovaný Kurýer Codzienny“ oznamuje, že poslanec Buzek, hospitant klubu soc. dem. poslanců, vstoupil do slovanské oposice, v níž je také soustředěna liga posl. Stříbrného. Je to důsledek cesty dr. Kahánka po Ostravsku, který navštívil řadu Poláků, aniž se o poměrech informoval také u našich lidí. Dále je v listě podniknut útok na naše zastupitelské úřady a naši censurní praksi.

Česko slovo 3. VIII. 34.

Nová česká škola na Těšínsku

Konečně bude splněno přání všech českých lidí na Těšínsku. Pod Stožkou u Návsi bude postavena školní budova pro české děti, které dodnes musí chodit do nezdravé díry, která je semeništěm nemoci a do níž chodí přes 50 dětí. Teprve nyní, na základě interpelace posl. nár. soc. Sladkého, rozhodlo ministerstvo financí novou školu postavit.

České slovo 3. VIII. 1934

Polsko pro dohodu s Československem

Polský nezávislý tisk odmítá kampaň pro společnou hranici polsko-maďarskou

Varšava. Vlny polské kampaně proti Československu v poslední době značně opadly. Polsko má dosti starostí s řešením otázky: S Německem či Francií, a tažení jistých kruhů polských proti Československu má v Polsku stále nižší kurs. Ale přesto jen nelze říci, že dosavadní poměry by již uspokojovaly.

Nezávislé politické kruhy polské si proto znovu a znovu jasně uvědomují, že dnešní polsko-československá situace nepřinese Polsku žádného užitku a že je proto jeho přední povinností pečovat o to, aby dosavadní umělý a nepřírozený spor byl co nejrychleji odklizen. Volání po likvidaci dosavadní protičeské kampaně, projevující se i nepřipustným zasahováním do vnitřních československých věcí na Těšínsku a na Slovensku, ozývá se v Polsku stále hlasitěji, poněvadž je dnes již zcela zřejmo, že jedním z hlavních cílů jejich je plánovitá agitace pro společnou hranici polsko-maďarskou, která by ovšem měla být uskutečněna na účet Československé republiky a kterou jsou již dnes velmi vydatně posilovány revisionistické snahy maďarské i německé. Polsko s tím posloužilo Maďarům a Němcům. Ale názory o polsko-maďarské hranici jsou komentovány také jinak, neboť taková hranice by byla nebezpečím pro Polsko.

O tom píše na příklad Lvovský »Kurjer«, který vychází ze správného předpokladu, že oba státy a jejich národy se musejí starat o to, aby byl odstraněn dnešní spor polsko-československý a praví:

Polský národ nikdy nevztáhne svou ruku na teritorium Československa. Nejdůležitější jsou tu důvody povahy mravní: polský národ ví, co je to dělení státního území, a je si také vědom, že přes všechny difference jsou nám bližší Slováci a Češi, než Maďaři. Jsou však i důvody povahy politické. Polsko má dnes klidnou hranici v Karpatech. Pro stát, který má tolik »front« vnitřních i zahraničních, to

není k zahoeení. Každá změna na tomto úseku by neslýchaně komplikovala mezinárodní i vnitropolitickou situaci polskou a mohla by vésti k událostem zcela nepředvídaným. Kromě toho Češi bez Slováků by se dříve či později stali kořistí Německa a bylo by dětinstvím, kdyby Polsko volalo: Dobře jim tak! — neboť Německo by tím znamenitě vyrovnalo svou východní frontu a hned by to velmi důkladně pocítilo i Polsko. Ve vnitřním životě slovan-ských států, které získaly svou svobodu po světové válce, projevuje se tendence směřující k tomu, aby tyto státní organismy byly rozdrobeny a aby z nich byly vytvořeny jiné státní útvary. Proti těmto snahám se musejí postavit všichni státy, poněvadž Polsko, Československo a Jugoslavie, rozděleny na státy ještě menší, by již nepředstavovaly žádné síly, která by odolávala náporu němec-

kému a italskému. Od Československa vyžadujeme jen loyaltitu k polské menšině na Těšínsku, stejně jako to, aby opanovalo ony živly v republice, které se vměšují do vnitřních záležitostí polských. Oba státy musejí dělat politiku vzájemné důvěry a úcty, poněvadž jenom tak připraví půdu ještě většímu sblížení, potřebnému vzhledem k německému nebezpečí, které ani pro Polsko ani pro Československo nikdy nepřestává býti aktuální.

To jsou jistě slova velmi významná a měli by si jich dobře povšimnouti zejména oni polští činitelé, kteří se dosud řídí jinými zásadami. Téhož názoru, jako list právě citovaný, jsou pak všechny opoziční polské strany. Slova tato budou s plným pochopením přijata i v Československu, i když je všeobecně známo, že to, co citovaný list žádá od Československa, jest jím od samého počátku dobrovolně plněno. -ceps-

Dziennik Polski 3. VIII. 1934.

Czechosłowacja-Austrja 8:0

Drugi dzień Igrzysk Sportowych Emigracji. — Francja odpada przez przegrana z Rumunja 2:1. — Niemcy-Gdańsk 2:0. — Farny wygrywa. — Drużyna siatkówki Czechosłowacji bije drużynę Francji.

Warszawa, 2 sierpnia. Drugi dzień Igrzysk przyniósł sporo niespodzianek sportowych a przede wszystkim przegraną drużyny Francji w dogrywce meczu z Rumunją. Z powodu przerw w odbiorze telefonicznym podaliśmy w części wczorajszego nakładu, iż wynik spotkania między temi drużynami opiewał 4:1 na korzyść Francji, gdy rzeczywiście wynik był nierozstrzygnięty. Zarządzone na dzień dzisiejszy dogrywka zakończyła się niespodziewanem zwycięstwem Rumunji i odpadnięciem doskona-

lej drużyny francuskiej z rozgrywek. Do półfinału wchodzi wobec tego drużyna Rumunji. Drugą niespodzianką było niezwykle wysokie cyfrowo zwycięstwo naszej reprezentacji nad repr. Austrji. Czechosłowacja odniosła łatwe i efektowne zwycięstwo nad drużyną Austrji w stosunku 8:0. Zespół nasz pokazał niezwykle piękną, celową i szybką grę i wysunął się stosunkiem bramek na pierwsze miejsce. Dokładny przebieg gry podamy w następnym numerze. Do półfinału wchodzi drużyny Cze-

chosłowacji, Rumunji, Niemiec i zwycięzca meczu Belgja—Łotwa. Szanse naszej reprezentacji na zdobycie pierwszego miejsca niezwykle wzrosły i jeżeli bojowość dopisze naszym graczom, przywiozą do domu palmę zwycięstwa.

Drużyna siatkówki Czechosłowacji odniosła tryumf nad drużyną Francji, jak również doskonale wypadł start Farnego, PKS. Czes. Cieszyn, który wygrał przedbieg na 800 m.

Wycieczka Kółka Samokształcenia do Warszawy.

Zbiórka uczestników wszystkich trzech grup na dworcu w Karwinie w sobotę o godz. 14-ej, wyjazd motorówką o godz. 14.18 do Piotrowic, wyjazd z Zdobychowic pociągiem pociągami pociągami o godzinie 17-ej. Uczestnicy, należący do organizacji umundurowanych, zechcą zabrać mundury. Pożądane są także stroje ludowe i górnicze. Przypomina się o konieczności zarejestrowania w paszporcie lub przepustce wywożonych walut oraz sporządzenia sobie spisu rzeczy, któ-

ry zatwierdzi urząd celny. Osoby, wyjeżdżające do Gdyni i Wilna, niech zabiorą z sobą kostjumy kąpielowe.

Do kierowników wycieczek, wyjeżdżających do Warszawy.

Podczas Zjazdu bawi w Warszawie p. wicekonsul Stefan Domański (adres: ul. Nowogrodzka 10, m. 4, telef. 999-66), do którego kierownicy wycieczek zechcą się zgłosić dla ewidencji oraz w celu ewent. pomocy i ułatwienia pobytu.

Cz. Cieszyn. W tych dniach zawiązał się w Czeskim Cieszynie Centralny Komitet śpieszenia z pomocą powodzianom w Polsce. Za wzorem Centr. Komitetu należy tworzyć Komitety lokalne. Dary należy przysyłać do Tow. Oszczędności i Zaliczek, które się zbiórką zajmuje.

Dla powodzian złożyli: P. Dyrektor Piotr Feliks 100 Kcz, Dr. Leon Wolf 100 Kcz, Ks. Senior Oskar Michejda 50 Kcz, Dr. Jan Buzeik 100 Kcz, Dyrektor Jan Ofiok 100 Kcz, Dyr. Jan Górniak 100 Kcz, Dyr. Jan Ciemała 50 Kcz.

Igrzyska Sportowe Polaków z Zagranicy

Wczoraj przed południem na stadionie Wojska Polskiego odbyły się dalsze konkurencje Igrzysk.

W piłce nożnej trzy drużyny zakwalifikowały się do dalszych rozgrywek po wyeliminowaniu swoich przeciwników.

Dogrywka spotkania „Rumunja —

„Francja“, zarządzona na skutek bezbramkowego wyniku środowego przyniosła upragniony punkt drużynie „rumuńskiej“. W 19 minucie Kaczmarek strzela bramkę, która zadecydowała o wyeliminowaniu drużyny emigrantów francuskich. Sędziował p. Romanowski.

W spotkaniu eliminacyjnym „Niemcy“ — Gdańsk zwycięstwo odniósł zespół „niemiecki“ 2:1 (2:1) przyczem gra była równorzędna. Drużyna „niemiecka“ odniosła zwycięstwo dzięki lepszym tyłom i ambitnej grze. Pierwszą bramkę dla Gdańska strzela Piaszek z karnego, wyrównuje Ulrich a decydujący punkt zdobywa Kwałek. Sędziował p. Glinka.

„Czechosłowacja“ w meczu z „Austrią“ zaprezentowała się najlepiej ze wszystkich zespołów. Oparta na graczach karwińskiej Polonii, pokazała futbol pierwszorzędnym. Pokonała lekko swego przeciwnika „Austrię“ 8:0 (4:0). Bramki zdobyli Ferrek (4) Stosnawski (3) i Mermelstein (1). Sędziował p. Walczak.

Mecze siatkówki męskiej dały następujące wyniki: Łotwa wygrała z Belgią 2:0 (15:0, 15:3), Czechosłowacja pokonała Gdańsk 2:0 (15:4, 15:7), a Rumunja wygrała z Niemcami 2:0 (15:11 15:6). Francja weszła do półfinału walkowerem. W półfinałach grają Łotwa — Rumunja i Czechosłowacja — Francja.

W siatkówce kobiecej Gdańsk wygrał z Niemcami 2:0 (15:4 15:6) i walczy w finale z Czechosłowacją.

W koszykówce męskiej Gdańsk pokonał Niemcy 20:15 (13:9).

W PIŁKARSTWIE:

Przedbiegi 100 m. stylem dowolnym zapowiadały się sensacyjnie ze względu na udział Chrostowskiego (USA). Zawodnik ten trzeci na tym dystansie w Ameryce nie znalazłby równych w Europie. Przedbieg I wygrał Chrostowski w świetnym jak na nasze stosunki

czasie 1:02,4, przyczem zrobił to bez wysiłku oglądając się na zawodnika następnego. Ukazały się w prasie wiadomości o starcie Chrostowskiego w Magdeburgu w barwach Polski, jakkolwiek należałoby sobie życzyć, by tak się stało, jednak zawodnik ten jako obywatel amerykański reprezentować Polski na zawodach międzynarodowych nie może — a szkoda.

Przedbieg drugi wygrał Sendiau (Niemcy) 1 m. 19 sek.

W LEKKIEJ ATLETYCE:

Rozegrano kilka eliminacji.

Przedbiegi 200 m. wygrali bezkonkurencyjni biegacze amerykańscy, a mianowicie Baca 24,1, Golankiewicz 24,6, Klinkowski 24,2 i Kaczmarek 24,6. W półfinałach wygrali Golankiewicz 23,6 przed Onderkiem (Cz) i Bacą oraz Klinkowski 23,5 przed Kaczmarem i Gólką (Niemcy).

W skoku wzwyż wysokość 160 cm. przeszli kwalifikując się do finału Piaski (USA), Ratkowski (USA), Wasowicz (USA), Orłoś (Fr), Chlebek (Czechy) i Kunz (Gdańsk).

W oszczepie do finału zakwalifikowali się: Urbaniak (Francja) 48,45, Chudzikiewicz (USA) 48,10, Farny (Czechy) 45,13, Płoszek (Czechy), Zboralski (Fr) i Gantarius (Czechy).

W dysku do finału zakwalifikowali się Podolak (USA) 36,72, Farny (Czechy) 35,18, Zboralski (Fr), Urbaniak, Chudzikiewicz i Sikora.

DZIŚ:

Program dzisiejszy zawodów Igrzysk Sportowych Polaków z Zagranicy przedstawia się następująco: godz. 11 pierwszy półfinał w piłce nożnej, półfinały w siatkówce i koszykówce męskiej, godz. 11 na pływalni 400 m. st. dow., godz. 16 bieg 800 m., kula panów, skok w dal panów, w wyż pań, godz. 17 drugi półfinał piłki nożnej, godz. 16.30 na korcie tenisowym — dokończenie eliminacji bokserskich.

Drugi dzień Olimpiady Wszechpolskiej

Drugi dzień Igrzysk Sportowych Polaków z Zagranicy upłynął pod znakiem olbrzymiej przewagi lekkoatletów ze Stanów Zjednoczonych.

„Amerykanie“ biorą wszystkie pierwsze oraz prawie wszystkie drugie i trzecie miejsca, nic też dziwnego, że w ogólnej punktacji posiadają olbrzymią przewagę 120 punktów nad reprezentacją następną.

W finale biegu 200 mtr. panów zdecydowane zwycięstwo odniósł Klimkowski (USA) w czasie 23,3 sek. Zawodnik ten odnosi już czwarte z rzędu zwycięstwo. Wygrał przedbieg 400 mtr., mając najlepszy czas 52,9 sek., przedbieg 200 mtr. w czasie 24,3 sek., półfinał w 23,5 i finał w 23,2.

Drugim na 200 mtr. był Golankiewicz (USA) 23,8 sek., 3) Gólek (Niemcy) 24 sek., 4) Baca (USA),

5) Kaczmarek (USA), 6) Onderk (Czechosłowacja).

Przedbój kuli panów wygrał Podolak (USA) rzutem 12,81 m. przed Farnym (Czechosłowacja) 12,51 i Zboralskim (Francja) 12,45 m.

Przedbój skoku w dal wygrał Patkowski (USA) wynikiem 6,41, 2) Gólek (Niemcy) 6,31 m., 3) Janiak (USA) 6,25 m.

Sztafetę 4 × 100 panów rozstrzygnął na swą korzyść zespół emigrantów z Ameryki w czasie 45,4, 2) Niemcy 46 sek., 3) Gdańsk 46,7 sek., 4) Francja, 5) Rumunja, 6) Czechosłowacja.

W rzucie dyskiem pań mistrzostwo zdobyła Walasiewiczówna (USA) 33,78 m przed Górą 29,36 m, 3) Małanowska (Gdańsk), 4) Przybylska (USA), 5) Michalska (Niemcy), 6) Paluszek (USA).

Piłka nożna

W piłce nożnej mamy już wszystkie półfinały. Po zwycięstwie „Rumunji“, „Czechosłowacji“ i „Niemiec“ do dalszych walk zakwalifikowała się „Belgia“, wygrywając spotkanie z „Łotwą“ 3:2.

Do przerwy gra była równorzędna z lekką przewagą „Łotwy“, która więcej strzelała — stan 2:1 dla zespołu „Łotewskiego“. Po przerwie „Belgia“

wyrównywuje i w końcu strzela decydującą bramkę — 3:2.

W półfinałach spotkają się zatem „Rumunja“ z „Czechosłowacją“ oraz „Belgia“ z „Niemcami“. Według naszych przypuszczeń w finale znaleźć się winny „Niemcy“ i „Czechosłowacja“, przyczem zespół „czeski“ ma wielkie szanse na zajęcie pierwszego miejsca.

Gry sportowe

W koszykówce pań „Rumunja“ pokonała „Belgię“ 13:10 (4:4), a w koszykówce panów „Francja“ wygrała z „Czechosłowacją“ 38:24 (16:16). Do

półfinałów zakwalifikowały się drużyny Gdańska, Francji i Łotwy i zwycięzca meczu Rumunja — Belgja.

Boks

W boksie rozegrano pierwsze eliminacje. Walki wykazały doskonały materiał zawodniczy.

W wadze koguciej Kasprowiak (Niemcy) pokonał Chmielewskiego (Gdańsk).

W wadze piórkowej Bianga (Gdańsk) znokautował w 3-ej rundzie Jokela (Niemcy).

W wadze lekkiej Rendzionek (Łotwa) wygrał z Karwińskim (Francja).

W wadze półśredniej Neuman (Gdańsk) wygrał przez techniczny k.o. w 1-ej rundzie z Dworzakiem (Czechosłowacja).

W wadze średniej Lange (Francja) wypunktował Sarnowskiego (Gdańsk) Maciukin (Łotwa) odniósł zwycięstwo nad Kłodą (Czechosłowacja) a Stachowiak (Niemcy) przegrał z Puchniakiem (Kanała).

W wadze półciężkiej Jabłoński (Francja) wygrał z Hańske (Gdańsk).

Punktacja: Po drugim dniu, w ogólnej punktacji prowadzą Stany Zjednoczone 137 pkt., 2) Niemcy 17 pkt., 3) Czechosłowacja 14 pkt., 4) Gdańsk 13 pkt., 5) Łotwa 10 pkt., 6) Francja 3 pkt., 7) Rumunja 2 pkt.

Czechosłowacja - Rumunia 4:2 (2:1)

Warszawa, 3 sierpnia. Dzisiejszy mecz między drużyną Czechosłowacji a drużyną Rumunii sprowadził na boisko Legji wielkie tłumy publiczności. Z jednej strony zwycięstwo Rumunii nad doskonałą drużyną Francji, która przed Igrzyskami była ogólnym faworytem i w której możliwość klęski nie wierzono, z drugiej strony wysokie zwycięstwo Czechosłowacji nad Austrią w stosunku 8:0 spowodowało niezwykle podniecenie opinii sportowej Warszawy, zainteresowane tem, kto będzie Polaków z Zagranicy reprezentował w rozgrywce między reprezentacją Emigracji a reprezentacją Polski, zapowiedzianej na 7 b. m. Drużyna rumuńska zaprezentowała się znakomicie i do samego końca gry wytrzymała tempo, często zagrażając naszej bramce. Widać było jednak doskonale po naszej drużynie, że zdołała się doskonale zahartować bojowo w walkach prowadzonych o mistrzostwo Żupy Cieszyńskiej, gdzie musiała nauczyć się wygrywać twardo nawet przeciw nieprzyjawnym i stronnictwom sędziom, zielonym stolikom i t. p. W walkach o mistrzostwo Emigracji ta twarda szkoła życiowa przydała się naszym sportowcom nadzwyczajnie i dlatego w normalnych warunkach, w życzliwej atmosferze, z bezstronnym sędzią i bez kombinacji przy zielonym stoliku umiała i umie wygrywać, pokazując swą rzeczywiście wysoką klasę.

Warszawa podziwiała grę naszej trójki środkowej napastników, która rzeczywiście dała niewidziany dawno koncert odważnego ciągu na bramkę i celowej a precyzyjnej kombinacji. Możemy śmiało powiedzieć, że na oczach

Polski Polonja nasza grała o całą klasę lepiej, aniżeli w ciągu tegorocznych rozgrywek mistrzowskich na Śląsku. Naturalnie skrzywdzilibyśmy obu graczy skrzydłowych, pomoc, obronę i bramkarza, gdybyśmy nie powiedzieli, że stali cały czas meczu na wysokości zadania i zespół nasz nie przedstawiał żadnego słabego punktu. Okryty chwałą zwycięstwa nad Francją zespół Rumunii stawiał niezwykle zacięty opór. Rozumiał doskonale, że walczy o prymat. Dał więc ze siebie wszystko. Wdzieliśmy grę szybką, zawrotne tempo i sytuacje zmieniające się jak w kalejdoskopie. Niejednokrotnie przypuszczaliśmy, że zwycięstwo nasze już się wymyka z naszych rąk. Jednak nasza jedenastka walczyła twardo i i rezultatem był zaszczytny dla nas wynik 4:2, który, zdaje się, zadecyduje o zdobyciu przez Polonję mistrzostwa piłkarskiego Emigracji. Naturalnie nie należy krzyczeć hop, ale jednak można ufać, że drużyna nasza walczyć będzie do samego końca twardo i sportowo i przywiezie do domu niezwykle zaszczytny laur zwycięzców.

Niemcy—Belgia 4:1 (1:0)

I to również spotkanie było niezwykle emocjonujące. Do pauzy ważyły się losy zwycięstwa a drużyna belgijska opadła na siłach dopiero przy końcu drugiej połowy i tem zezwoliła na gładkie już zwycięstwo drużyny Niemiec.

Tą drogą do finału piłkarskiego doszły drużyny Czechosłowacji i Niemiec. Czechosłowacja prowadzi stosunkiem bramek 12:2, gdy drużyna Niemiec ma

stosunek 6:1. Wynik rozgrywki można uważać prawie za zdecydowany.

Czechosłowacja—Francja 2:0

Również sprzyjało szczęście naszej drużyny koszykówki. Po twardym boju odniosła ona nad dobrze grającą drużyną Francji piękne zwycięstwo w stosunku 2:0.

W innych rozgrywkach siatkówki dnia dzisiejszego wygrała Łotwa nad Rumunią, i Gdańsk.

W zawodach lekkoatletycznych dnia dzisiejszego wyniki przyniosły wszystkie zwycięstwa drużynie amerykańskiej, która rzeczywiście okazała się drużyną bez konkurencji. Reprezentacja U. S. A. zapewne też będzie reprezentować Emigrację w spotkaniu z lekkoatletami Polski. Rezultaty dzisiejsze były następujące:

Bieg 400 m: Chrostowski (USA.).

Finał 800 m: Kaczmarzyk (USA.) w czasie 2.2.

Skok wzwyż pań wygrywa Przybylska (USA.), skacząc 135 cm.

Reprezentacja nasza otrzymała w dniu 3 sierpnia następujący telegram:

Reprezentacja Sportowa Czechosłowacji
Warszawa

Instytut Wychowania Fizycznego Bielany

Gratuluje wspaniałego sukcesu wczorajszego Polonji i lekkoatletów

Konsul Generalny Malhomme.

Dzisiejszy numer „Dziennika Polskiego” poświęcamy li Zjazdowi Polaków z Zagranicy w Warszawie, przykładając tem naszą cegiełkę do budującego się Światowego Związku Polaków.

Światowy Kongres Polaków z Zagranicy.

W niedzielę, dnia 5 sierpnia pod wysokim protektoratem Prezydenta Rzeczypospolitej, Ignacego Mościckiego, Marszałka Józefa Piłsudskiego, Prymasa Ks. Kardynała Augusta Hlonda, zbierze się w gmachu Sejmu w Warszawie II Zjazd Polaków z Zagranicy.

Ze wszystkich krańców Europy, Ameryki i Azji zjadą się delegaci ośmiu milionów Polaków, żyjących poza granicami Polski, aby nawiązać serdeczne stosunki między sobą i krajem macierzystym, oraz zespolić rozproszone siły Narodu w jedną organizacyjną całość.

Te masy polskie z zagranicy, które każde polepszenie swego bytu musiały zdobywać niezmierzonym nakładem sił i ofiar, organizują się w jeden potężny

Światowy Związek Polaków z Zagranicy, który w uroczysty sposób proklamowany będzie na Królewskim Zamku w Krakowie.

Zjadą się synowie wielkiego Narodu Polskiego, aby dojść do zjednoczenia myśli, życia duchowego, kulturalnego i gospodarczego, do zorganizowania duchowej łączności między Polonją z Zagranicy a „Starym Krajem”.

I my Polacy w Czechosłowacji jesteśmy i czujemy się żywą częścią tych ośmiu milionów Rodaków, żyjących poza granicami Polski. Jesteśmy dumni, że wspólnie z Wami Bracia tworzymy część tego, co jest współczynnikami mocarstwowej Polski. Jesteśmy radosi z tego, że razem z Wami staliśmy zawsze na straży honoru i godności imienia polskiego dumnie i niezachwianie.

W tym uroczystym dniu historycznym niesiemy Wam do wielkiego bratniego przymierza serca i dusze 200 ty-

sięcy Polaków, żyjących w Czechosłowacji. Choć nas tu jest w stosunku do innych wielkich skupień polskich w Ameryce, Niemczech czy Francji stosunkowo niewiele, to jednak zapewnić Was możemy, że jesteśmy zupełnie tacy, jakimi byli tu nasi przodkowie w dobie Piastów — zwarci, świadomi i moralnie silni. Choć daleko od siebie, to jednak myślą i sercem jesteśmy jedni.

Polacy w Czechosłowacji stają jednomyślnie pod sztandarem Światowego Związku Polaków z Zagranicy, ślubując wierność i współpracę zawsze i na każdym polu. Czy to będzie chodzą o współpracę kulturalną lub gospodarczą, nie będzie między nami różnic, ale jedność i potężna a niezłomna wola pełnego triumfu wspólnej ośmiu milionom Polaków i całego Narodu Sprawy.

Niech żyje Światowy Związek Polaków!

Dr. Leon Wolf:

Jedziemy na Zjazd Polaków z Zagranicy.

Jedziemy na Zjazd Polaków z Zagranicy do Polski. Ze wszystkich państw świata przybędą rodacy na wspólną, potężną manifestację, stwierdzającą łączność całego polskiego narodu. Po całej kuli ziemskiej rozsiani Polacy, w znacznej liczbie obywatele państw, w których mieszkają w odrębnych, różnorodnych stosunkach gospodarczych, społecznych, a przede wszystkim politycznych, przez swój przyjazd do Warszawy i Krakowa stwierdzą, że poza stworzonym dziełem rąk i umysłów ludzkich związkami terytorjalnymi i państwowymi, istnieje dla nich naturalny, boski prawami ustanowiony związek narodowy. Związku tego tedy nie rozerwie żadna moc ludzka, a jeśli jednostki usiłują się nieraz z niego uchylić, popełniają grzech przeciw naturze, przeciw prawom boskim. Zrozumiały to wszystkie narody i Zjazd Polaków z Zagranicy nie jest odosobnieniem zjawiskiem w Europie. Podobne zjazdy swych rodaków urządzali od dawna Niemcy, urządzano je także ze strony czeskiego narodu i cały szereg innych narodów przy różnych sposobnościach manifestował spójnię swych członków bez względu na to, gdzie i w jakich państwach oni żyją. Dzięki Bogu, zrozumiały to także rządy państw i chociaż nieraz nie żyją w bezwarunkowej zgodzie z narodem, który takie manifestacje urządza, nie stawiają swym mieszkańcom i obywatelom przeszkód, gdy oni w tych manifestacjach uczestniczą, boć jasnym jest dla nich, że nie zdołałyby przez to rozerwać więzów narodowych, spowodowałyby natomiast takie same utrudnianie swoim rodakom, oraz niezadowolenie i niechęć swych obywateli. Państwo ma wprawdzie dostateczną moc i środki, aby skłonić swoich obywateli do spełniania obowiązków względem niego, ale poszanowania uczuć i związków narodowych może jedynie przywiązać tych obywateli do państwa i pozyskać ich dusze.

Z przepełnionem różnemi uczuciami sercem wyjeżdżamy na ten zjazd do Polski. Spotkać się tam mamy z naszymi rodakami, którzy podobnie jak my, żyjąc wśród różnych stosunków, pragną poznać swych rodaków, swój cały naród, porównać wspólne nasze losy i zacieśnić związek narodowy przez osobiste zetknięcie się i zawarcie rodzinnej przyjaźni. Jedziemy, aby poznać wielkość i kulturę polskiego narodu oraz widzieć potęgę Rzeczypospolitej Polskiej w całym jej majestacie, aby z rodakami z innych państw niepolских naradzić się nad wspólnym wysiłkiem tworzenia i krzewienia narodowej kultury i łączności, wreszcie aby z niewyczerpalnej siły ducha narodu zaczerpnąć radości życia, zachęty i otuchy dla dalszej pracy i wytrwania.

Rzewne uczucie dumy narodowej i radości towarzyszy nam w tej drodze, boć uświadamiamy sobie siłę mocarstwową Polski w obecnej chwili, tej Polski, która niedawno jeszcze rozdarła, zdeptana w niewoli, podniosła się z grobu wśród niesłychanych trudności, walcząc z wrogami zewnętrznymi i z przeszkodami wad i rozjątrzenia, pozostałych w konsekwencji niewoli i politycznego rozdziału. Dziś pod rządami silnej celonej woli stała się wzorem wewnętrznego skoordynowanego

Dr. Jan Buzek,
poseł do Zgrom. Narodowego w Pradze.

Położenie mniejszości polskiej w Czechosłowacji.

Nieraz spotykamy się tak w prasie jakoteż w publicznych rozmowach ze zdaniem, że mniejszość polska w Czechosłowacji jest dobrze sytuowana i że posiada wszelkie możliwości jak najpomyślniejszego rozwoju.

Wszak żyje ona w państwie demokratycznym. Jego ustawodawstwo jest liberalne i zaręcza w zasadzie swoim mniejszościom narodowym zupełną swobodę ich rozwoju i odrębności narodowej. Wszak mamy tutaj własne organizacje polityczne, kulturalne, oświatowe, gospodarcze, zawodowe, mamy nasze instytucje finansowe, które to organizacje mimo ogólnego przesilenia gospodarczego trzymają się jakotako na powierzchni.

Wobec tego stanu rzeczy możnaby rzeczywiście sądzić, że mniejszość polskiej w Czechosłowacji powodzi się dobrze i że nie ma na pozor żadnych powodów do skarg i narzekań. A jednak powody te mamy. Przypatrzmy się jeno bliżej nagim faktom w oczy, a musimy niestety stwierdzić, że mimo liberalnych ustaw nie cieszymy się należnym rozwojem, że nie rośniemy, lecz powoli zanikamy, że stan naszego posiadania się stale a stale kurczy, że nas liczbowo ubywa, że mamy coraz mniej dzieci w naszych szkołach, że zgoła wszystkie nasze instytucje robią bokami, że nasz lud ubożeje i popada w coraz to większą biedę i nędzę. Jakiego tego przyczyny? Pomijając kryzys gospodarczy, który niewątpliwie w wysokim stopniu ujemnie wpływa na nasze sprawy rozwojowe — boć jego rezultatem jest bezrobocie, któremu towarzyszą fatalne zjawiska pauperyzacji i demoralizacji naszej ciężko doświadczanej ludności — istnieją jeszcze inne przyczyny, powodujące kurczenie się naszego stanu posiadania, owego drogiego dorobku, który przewzieliśmy w spadku po naszych ojcach

d. c. (mniejszość ar.) skoufisk.

ustroju i mocarstwowej potęgi na zewnątrz.

Radujemy się, a radość naszą zamyca tylko myśl, że nie wszyscy jedziemy, że większość ogromna ludu naszego nie będzie razem z nami w Polsce w tych dniach świąt Polaków z zagranicy. Ale wiemy, że cały nasz lud będzie tam w duchu z nami, że pilnie śledzić będzie każdy nasz krok tam w Polsce i razem z nami przeżywać będzie każdy wzniosły moment i odczuwać wrażenia uczestników zjazdu. Setki tych, co wyjeżdżają, po powrocie do domów swoich razem ze swojemi rodzinami i znajomymi, odnoszą stokrotnie wrażenia i uczucia swego pobytu w Polsce i tak wspomnienie stanie się nowym życiem nie tylko dla nich, lecz także dla szerokiego kręgu ich otoczenia.

Zjazd Polaków z zagranicy skupi tedy cały nasz lud, wszystkich naszych rodaków i stanie się ogniskiem nowego życia i kultury narodowej Polaków zagranicą.

Macierz Szkolna w Czechosłowacji.

Najpotężniejszą a bezsprzecznie najpotrzebniejszą i najbardziej umiłowaną organizacją kulturalno-oświatową przez lud polski w Czechosłowacji na Śląsku Cieszyńskim jest Macierz Szkolna. Skupia ona wszystkich Polaków, bez względu na ich przekonanie polityczne czy wyznaniowe. Garną się do niej wszyscy, którym sprawa kulturalno-oświatowa i narodowa na Śląsku nie jest obojętną.

Nasza Macierz Szkolna ma już swoją historję. Działalnością swą przyczyniła się w wysokim stopniu do odrodzenia narodowego polskiego ludu na Śląsku. Nie od rzeczy będzie, gdy krótko skreślimy momenty powstania Macierzy, jej rozwoju, załamania się i ponownego odrodzenia, oraz jej potrzeby i dorobek obecny.

U schyłku 19-tego stulecia, gdy świadomość narodowa na Śląsku poczęła się coraz mocniej budzić, pojawił się wśród ludu śląskiego mąż, który począwszy uświadamiać ten lud, śmiało upominał się o należne mu prawa. Mężem tym był Paweł Stalmach, syn chłopca śląskiego, który aczkolwiek uczęszczał tylko do szkół niemieckich, rozumiał, że jedynie uświadomienie narodowe może uratować ten spokojny lud śląski, że jedynie polskie szkoły, polskie instytucje oświatowe i gospodarcze wywalczą mu należne prawa.

Założył w tym celu pierwszą gazetę polską na Śląsku, by słowem drukowanym walczyć z uciskiem, z drugiej strony, by budzić lud z wiekowego uśpienia i wzywać tęższe jednostki z pośród ludu do boju o swe prawa. Dzięki założeniu czasopisma i dzięki energii i talentowi organizacyjnemu Stalmacha, rósł szybko ruch narodowy na Śląsku. Aby ten ruch pogłębić, powołał Stalmach wraz z innymi mężami do

nych i kulturalno-oświatowych, które miały za zadanie uniezależnić, podnieść gospodarczo i narodowo lud polski na Śląsku. Założył więc Czytelnię ludową, Towarzystwo rolnicze, Kasę oszczędności i Towarzystwo Domu Narodowego. Zdając sobie sprawę z tego, że do dobrobytu można jedynie dojść przez oświatę, założył Macierz Szkolną. Był to najpiękniejszy jego wysiłek. Powstało towarzystwo, które poczęło spełniać wielką misję szerzenia zdrowej oświaty narodowej wśród ludu naszego i broniło go przed wynarodowieniem. Stalmach marzył także o założeniu polskiego gimnazjum w Cieszyźnie, lecz niestety nie doczekał się tej chwili, bo umarł 4 lata wcześniej, t. j. w r. 1891.

Po śmierci Stalmacha pod sztandarem Macierzy skupiali się dalej coraz liczniej najlepsi synowie ludu śląskiego, jak Cienciala, ks. Świeży, ks. Franc Michajda, Filasiewicz, Jan Michajda, ks. Londzin i cały szereg innych, którzy kontynuowali działalność zapoczątkowaną przez Stalmacha. Praca ich doznawała również poparcie od wybitnych Polaków z poza Śląska, jak np. Sienkiewicza, Hassawicza, a przede

wszystkiem Antoniego Osuchowskiego, najlepszego opiekuna Macierzy. Ruch narodowy pomyślnie się rozwijał. W roku 1909 otwiera Macierz Szkolna drugą szkołę średnią na Śląsku

t. j. gimnazjum realne w Orłowej. Gimnazjum to, podobnie jak cieszyńskie, dostarczyło nowych działaczy, którzy niezależnie od swej pracy zawodowej, z zapalem zabrali się do dalszego rozszerzenia oświaty narodowej i szerzenia szczytnych haseł Stalmacha. Macierz stwarza również cały szereg szkół wydziałowych, ludowych, ochronek, organizuje kursa dokształcające dla młodzieży. Macierz, której celem było szerzyć oświatę narodową wśród ludu, poszła między ten lud i zaczęła zakładać po gminach biblioteki, kółka amatorskie i kółka śpiewackie, które dużo przyczyniły się do podniesienia oświaty i które swoją działalnością krzewiły ducha narodowego wśród szerokich warstw naszego ludu.

Wśród takiego stadium rozwoju zastała Macierz wojna światowa. Pomiędzy, że najlepsi pracownicy musieli wyruszyć na wojnę, Macierz nie utraciła do roku 1920 ani jednej placówki.

Nastąpił nieszczęśliwy podział Śląska, a w związku z nim upadek Macierzy. Lud polski na Śląsku był świadkiem, jak placówki ciężko zdobyte i wywalczone za czasów austriackich zaczęto burzyć.

Po przewrocie w roku 1920, gdy społeczeństwo nasze zdezorientowane w najtrudniejszych było warunkach, założono na lewym brzegu Olzy Macierz Szkolną w Czechosłowacji, która z niezachwianą wiarą w zwycięstwo dobrej i słusznej sprawy zabrała się do obrony tych najbardziej zagrożonych placówek i dzięki nadludzkim nieraz wysiłkom, oraz ofiarności społecznej zaczęła zakładać jakby na gruzach nowe placówki, nowe Kółka, szkoły, biblioteki, kursa i ochronek. Macierz Szkolna w Czechosłowacji dzięki ofiarności społeczeństwa, które nawet w najcięższych chwilach zdobyć się umie na wielki wysiłek, rozbudowała własnym nakładem szkolnictwo polskie i postawiła je na wysokim poziomie. W ten sposób zaspokoila te najniezbędniejsze potrzeby kulturalno-oświatowe ludności polskiej na Śląsku. Macierz Szkolna zgodnie spełnia swe posłannictwo i dlatego zdobyła sobie najwyższe uznanie i zaufanie całego społeczeństwa, oraz stała się tym ogniskiem i czynnikiem, około którego skupia się i krystalizuje całe nasze życie kulturalno-oświatowe. Dzięki temu Macierz Szkolna potrafiła skupić pod swymi sztandarami przeszło 8000 członków, zorganizowanych w 90 Kółach.

Mniejszość polska w Czechosłowacji, złożona w 90% z robotników, górników i drobnych rolników, skupiwszy się po podziale Śląska w r. 1920 bez względu na przekonanie polityczne, społeczne i wyznaniowe w Macierzy Szkolnej, dzięki swej karnej jedności i niezwyklej ofiarności, sama rozbudowała sobie w okresie przynależności do Czechosłowacji wśród bardzo ciężkich warunków swoje szkolnictwo prywatne i dotąd je utrzymuje kosztem około 3,500.000 Kcz rocznie.

Obecnie pozostaje na utrzymaniu Macierzy Szkolnej: 1 gimnazjum, 7 szkół wydziałowych, 11 szkół ludowych, 2 szkoły zawodowe żeńskie, 4 bursy, 50 ochronek, 7 kursów kroju i szycia damskiego i 10 uzupełniających szkół przemysłowych.

W szkołach tych kształcą się i wychowuje w języku macierzyńskim około 4000 dzieci polskich.

Utrzymywać tyle zakładów ofiarnością społeczną — to wysiłek wprost

nadludzki. Nic też dziwnego, że czasem zdawało się, że ta Macierz, która jest podstawą polskości i racją bytu Polaków na Śląsku, już się załamać zupełnie, że długi potężne, bo miljonowe, które powstały skutkiem ogólnego kryzysu gospodarczego i bezrobocia, nie pozwolą jej istnieć. Trudności, które Macierz musi przewycięzać: by utrzymać swoje szkolnictwo, są bardzo wielkie. Podziwiać musi się energję i wytrwałość poszczególnych pracowników tej instytucji, którzy nie usuwają się przed żadną przeszkodą, lecz śmiało dążą do wytkniętego celu.

Podobnie jak dawniej, tak również obecnie w bardzo krytycznych momentach, znajduje Macierz swych opiekunów, którzy nie pozwolą jej upaść, a z pomocą polskości na Śląsku. Z wielką radością dowiadujemy się, że cegiełki wydane przez Macierz chętnie nabywają Rodacy w Polsce, by w ten sposób spieszyć na ratunek zagrożonym jej placówkom.

Dziękując wszystkim szlachetnym ofiarodawcom za dotychczasową pomoc, zwraca się Macierz z ponowną prośbą do wszystkich Rodaków: Komu sprawa polskości w Czechosłowacji nie jest rzeczą obojętną, kto chce przyczynić się do tego, aby dziecko polskie miało polską szkołę i nie musiało się wynaradawiać w szkole obcej, ten niech pośpieszy Macierzy w Czechosłowacji z pomocą.

XV-ta konfiskata.

Konfiskata numeru 51-szego „Dziennika Polskiego” wybieliła nam część Przeglądu Prasy i „Głos Czytelnika” w wiadomościach z Kraju. Oznacza to konfiskatę co każde 3 i pół numeru. Ponieważ już kilkakrotnie poświęcaliśmy nieco uwag tym częstym konfiskatom, przeto robimy pauzę w dniu dzisiejszym. Panu cenzorowi byliśmy wdzięczni za wzajemność.

Harcerstwo Polskie w Czechosłowacji.

Wytrwałą i systematyczną pracą doprowadzono do tego, że Harcerstwo Polskie wysunęło się na czoło polskich organizacji młodzieży w Czechosłowacji. Przeszły bezpowrotnie chwile, gdy społeczeństwo nasze w harcerzu widziało tylko chłopca w mundurku, biegającego z laską w rękę. Nareszcie zrozumiano, że ten mundur, odznaki, laska — są tylko przynętą, środkiem do celu, którym jest stworzenie pełnowartościowego człowieka, samowystarczającego, umiającego żyć według szczytnych haseł i też harcerskich przez pełnienie służby Bogu i Narodowi, niesienie chętniej pomocy bliźnim i postępowanie według praw harcerskich.

2000 młodzieży, bo tyle liczy nasze Harcerstwo, organizacyjnie dobrze ujętej w hufcach i drużynach, karnie spełniającej z uśmiechem na twarzy rozkazy swych drużynowych, ma swoje znaczenie. Liczba ta z każdym dniem wzrasta. Słusznie postępowali swego czasu przywódcy Harcerstwa, którzy mówili: „Przedewszystkiem jakość, a potem ilość sama przyjdzie. Na ustawiczny wzrost naszych szeregów możemy śmiało spoglądać bez najmniejszych obaw, mamy już bowiem dostateczną liczbę instruktorów. Przypuszczalnie i w tym roku po zlikwidowaniu akcji letniej (zorganizowano 6 kursów: 2 żeńskie, 4 męskie) wyjdzie spora liczba kwalifikowanych pracowników harcerskich.

Harcerstwo nasze cieszy się rzeczywiście teraz zrozumieniem i poparciem szerokich mas społeczeństwa. Potwierdzają to chociażby tylko liczne frekwencje gości, bo dochodzące nieraz do tysiąca, przy ogniskach. Niema prawie dnia, ażeby któraś z drużyn nie rozpalila ogniska, przy którym, popisując się pieśniami, tańcami, deklamacjami itp. występami przed licznie zebraną publicznością, popularyzuje ten ruch. Niema festynu, dożynek, majówki lub innej uroczystości, gdzieby w pochodzie nie kroczyła umundurowana dziarska drużyna harcerzy i harcererek.

Podkreślenia godnym faktem jest również to, że Harcerstwo nasze rozwija się wszechstronnie: mamy gromady zuchowe, skupiające tych najmniejszych, mamy normalne drużyny szkolne, robotnicze, mamy drużyny starszoharcerskie, do których należą stare wiarusy. Istnieją również drużyny wodne, które samodzielnie budują sobie kajaki, były próby założenia nawet drużyny szybówcowej (druh Kowalski sporządził prawdziwy szybowiec, który z powodu braku pieniędzy musiał sprzedać). Szeroko w drużynach uwzględnia się sport itp. czynniki, w chwili obecnej bardzo aktualne i przytrzymujące młodzież w drużynach.

Spółeczeństwo nasze, zrozumiałwszy już doniosłe znaczenie Harcerstwa, licznie wstępuje do Kół przyjaciół przy drużynach. Zwiększała się więc nie tylko same drużyny, lecz również szeregi sympatyków Harcerstwa.

Młodzież, która ma wyryte na sztandarach „Bóg i Naród“, godna jest poparcia, więc spieszymy jej z pomocą!

Nasze Pożarnictwo Polskie.

Szczytne hasło samopomocy w zakresie obrony przeciwpożarowej zrealizowało nasze społeczeństwo przez powołanie do życia Związku Polskich Straży Pożarnych. Początki rozmachu Związku PSP. sięgają do roku 1914. Ale już długo przedtem mieliśmy po naszych polskich gminach strażę pożarną. Właściwy rozwój polskiego pożarnictwa na Śląsku Cieszyńskim rozpoczyna się od roku 1909. W tym roku bowiem kilku nauczycieli powiatu Cieszyńskiego przystąpiło do zakładania polskich straży pożarnych tak gorliwie, że w przeciągu dwu lat powstało ich 16. Szykanowania władz austriackich nie zachwiały śmiałków i nie potrafiły także wpłynąć na zmianę komendy polskiej na niemiecką. Powołał i starsze strażę, które czuły po polsku, zachęcane śmiałością wystąpieniem swych siostrzyc, zmieniały komendę. Wkrótce okazało się, że w powiecie cieszyńskim i frysztańskim polskie strażę są w większości.

Z przybywaniem polskich strażę i coraz pewniejszym gruntowaniem się uświadomienia narodowego, zaczęto myśleć o założeniu własnego Związku pożarniczego.

Inicjatywę w tym kierunku podjął naczelnik OSP. w Trzanowicach, nauczyciel ludowy, Klemens Matusiak. Konstytuujące walne zgromadzenie odbyło się w tym celu w dniu 6-go czerwca 1914 r. i do tworzącego się Związku przystąpiło 49 ochotniczych strażę pożarnych, z czego 32 z terenu, który w r. 1920 przypadł do Czechosłowacji. Wojna zdekompletowała strażę pożarną i przerwała pracę Związku, która podjęto dopiero w lutym 1920 r.

Po podziale Śląska Cieszyńskiego Strażę Śląska Czechosłowackiego założyły własny Związek we wrześniu 1920 r. pod nazwą „Związek Polskich Straży Pożarnych w Czechosłowacji“. W pierwszym roku istnienia liczył Związek 30 strażę, które skupiały 845 członków. Wytrwałej pracy władz związkowych i pojedynczych strażę udało się pokonać wszystkie trudności i dziś Związek PSP. jest silnie ugruntowany, sprzężenie zorganizowany, strażę należycie wykwalifikowane i uzdolnione do stawiania czoła rozszalałemu żywiołowi, chcącemu zniszczyć dorobek pracy ludzkiej.

Z końcem r. 1933 skupiał Zw. PSP. 72 strażę, które liczyły 3002 członków czynnych, 1505 członków wspierających, 144 członków honorowych. Razem liczba członków wynosiła 4651. Wszystkie strażę starsze są należycie wyposażone w sprzęt pożarniczy. Stan liczebny sprzętu przedstawia się następująco:

25 sikawek mechanicznych (z tego 3 samochodowe, 21 motorowych i 1 kombinowana), 66 sikawek ręcznych (57 czterokołowych, 9 dwukołowych), 2 sikawki taczkowe, 23 hydro-netek i 6 berłówek, 607 m węży ssących, 20.834 m węży tłocznych, 53 wozów na węże, 7 wozów na sprzęt, 1 autobus i 30 wozów dla ludzi, 127 różnych drabin, 163 bosaków, 159 pochodni, 186 lin, 28 przyrządów do oddychania, 106 apteczek, 37 noszy sanitarnych. Sprzęty pożarnicze, ratunkowe i sanitarne umieszczone są w 59 strażnicach. Korpusy posiadają 2672 kompletnych rysztunków. Wartość całego inwentarza obliczona jest na 3,524.359 Kcz. Po odtrąceniu długów 1,052.890 Kcz pozostaje czysta wartość 2,471.469 Kcz.

Środki finansowe na wyzbrojenie zebrały strażę po największej części u siebie drogą składek dobrowolnych, darów, z dochodów różnych imprez. Ludność nasza choć niezamożna, zawsze ofiarnie wspiera każdą dobrą sprawę. Łoży zaś chętnie w tem przekonaniu, że składa dla siebie, dla zachowania i pomnożenia drogiej spuścizny po przodkach.

Ludność polska, która darzy nasze pożarnictwo zaufaniem i tak dzielnie wspiera je materialnie, niech będzie przekonana, że ilekroć trąbka w czasie potrzeby wezwie nas do apelu, tylekroć dzielny strażak polski stanie ochotczo do ofiarnej obrony życia i mienia bliźniego. A wszyscy niech wiedzą, że tak jak umiemy bronić naszych dóbr materialnych, potrafimy także obronić przed wszelkimi zakusami nasze największe wartości, jakimi są mowa ojczysta i poczucie godności narodowej.

Zyk.

ŁAZY. (Kwerulanci.) W nrze 30 Prawa Ludu jakiś boguducha winien i z „pieluszek wyszły“ współzałożyciel Stronnictwa Ludowego w Łazach, były „socialista“, daje upust swej osobistej nienawiści przeciwko niektórym członkom Komitetu Wykonawczego PSPR. Na szczęście znamy tego osobnika i wiemy, że należy do tych ludzi, którzy nigdy z niczem nie byli zadowoleni i tak długo byli członkami partii, jak długo mieli z tego pewne osobiste korzyści. Gdy te ustały, wystąpili, gdyż nigdy prawdziwymi socjalistami nie byli, a ich praca dla partii równała się zeru. Ale naprawdę niedźwiedzią przysługę ów „wyrosły z pieluszek“ wyświadcza tow. Łukoszowi, stawiając go w jednym szeregu z Stefką i Siudą. Sądźmy, że tow. Łukosza tego rodzaju „pochwały“ nijak nie natchną, nas zaś wszystkie te z pieluszek pochodzące napaści na PSPR. nie wytrącają z równowagi. Członek

BŁĘDOWICE DOLNE. Jak daleko sięga nienawiść poszczególnych panów Polaków do polskich socjalistów, mieliśmy możność zaobserwować na festynie robotniczym, urządzonym 29 lipca przez Siłę i PSPR z Cierlicka, Żywocic i Błędowic. Na wszystkich imprezach polskich stowarzyszeń niesocjalistycznych są to w pierwszym rzędzie nasi członkowie, którzy przybywają, werbują i starają się o świetny wynik każdego urządzenia. Lecz co robią poszczególni panowie z drugiego obozu: Odmawiają ludzi, aby nie brali udziału w festynie polskich socjalistycznych robotników. To postąpienie podajemy bez komentarzy do osądzenia opinii publicznej. Manewr się jednakowoż nie udał. Możemy być zadowoleni z moralnego i materialnego zysku, gdyż festyn udał się pod każdym względem i będzie bodźcem dla robotników polskich, aby w pracy nie ustawiali i dalej troszczyli się o rozwój jedynej polskiej partii, broniącej interesów polskiej ludności pracującej w Czechosłowacji.

Sytuacja gospodarcza polskiego ludu na Śląsku Czechosłowackim.

Polska ludność w Czechosłowacji składa się prawie wyłącznie z dwu warstw, a mianowicie z robotników i małorolników. Stanu urzędniczego wcale nie ma, bo nie może wchodzić w rachubę tych kilku urzędników na podrzędnych zupełnie stanowiskach. Własność większa jest w rękach wyłącznie obcych. Przy podziale ziemi na podstawie ustaw parcelacyjnych pozostawiono wprawdzie dwory jako ośrodki większych gospodarstw, lecz ani jednego z nich nie przydzielono Polakowi. Zarząd kopalń, hut i wszelkich przedsiębiorstw tak prywatnych, jak i publicznych jest w rękach obcych a ludność polska pełni w nich tylko funkcje służby i robotników. Co do stanów wolnych, są na czechosłowackim Śląsku Cieszyńskim dwaj adwokaci Polacy i dwaj lekarze. W sądach nie ma na czechosłowackim Śląsku Cieszyńskim ani jednego sędziego Polaka, w urzędach także ani jednego naczelnego urzędnika narodowości polskiej. Do polskiej inteligencji zaliczyć należy prócz powyższych dwu adwokatów i dwu lekarzy kilkunastu księży Polaków oraz około 400 nauczycieli.

W tym stanie rzeczy nic dziwnego, że w obecnych stosunkach najcięższego kryzysu gospodarczego ludność ta najbardziej odczuwa jego skutki. Przedewszystkiem dotknięty jest stan robotniczy. W kolonjach robotniczych skuzia się lud robotniczy, który zawsze skazany był na utrzymanie tylko z tego, co zarobił. Dziś, gdy wielka ilość robotników i górników wogóle stała się bezrobotną a inni pracują tylko po dwie zmiany na tydzień, w tych kolonjach szerzy się straszna nędza, gdyż zasiłki, które otrzymują bezrobotni, nigdy nie mogą wystarczyć na utrzymanie bezrobotnego i jego nieraz licznej rodziny. Także i na wsi nie wiele lepiej, gdyż podupadł wielce stan rolniczy, dla swych produktów ma mały zbyt, ciężary zaś podatkowe i socjalne zmuszają nawet

rolników, którzy dawniej czuli się zamożnymi, wypowiadać służbę rolną i gospodarczą i ograniczać się do najnieodczowniejszych sił pomocniczych, wskutek czego i tutaj panuje coraz większe bezrobocie i bieda. Wielu chałupników, robotników i kolejarzy wybudowało sobie w czasach najlepszej konjunktury gospodarczej domki, które zostały obciążone w oczekiwaniu, że będzie można długi powoli spłacać. Obecnie we wielu wypadkach wartość tych domków jest mniejsza niż obciążenie, a wskutek bezrobocia właściciele nie są w stanie nic płacić. Dotknięte znowu tem są polskie zakłady finansowe a przedewszystkiem polskie kasy raiffeisenowskie. Przeważnie zdarza się tak, że przy licytacjach nie ma nabywcy, tak że egzekucje nawet nie warto prowadzić.

Najcięższą dolę mają może górale, którzy nigdy nie opływali w dostatki. Zazwyczaj góral posiada najwyżej kilka morgów pola, przeważnie skalistego i nieurodzajnego, utrzymuje konia, ale wyżyć potrafi tylko ze zarobku, który miał zawsze w pańskich lasach, pracując w nich i zwożąc z nich drzewo na dworzec lub piłę. W obecnych czasach zarobek ten dla polskich góralskich odpadł, wskutek tego w górach panuje ogólna nędza.

W ten sposób pauperyzuje się cały nasz lud, jego stan gospodarczy coraz bardziej się pogarsza. Cierpią wskutek tego bardzo polskie konsumy, polscy kupcy, których jest niewiele i inne polskie instytucje gospodarcze. Instytucje finansowe polskie nie mogą pomóc polskiej ludności, gdyż na skutek licznych wypowiedzeń wkładek, do czego przyczyniły się niezawodnie także nagonki ze strony miejscowej prasy czeskiej na polskie instytucje finansowe, są pozbawione gotówki a większe instytucje finansowe państwowe kredytu polskim zakładom finansowym nie udzielają.

J. R. E. 4. VIII 1934

Sukcesy lekkoatletów z Ameryki na Igrzyskach sportowych Emigracji

Warszawa, 2 sierpnia (A. Sz.). W dalszym ciągu zawodów rozegrano finały niektórych konkurencji lekkoatletycznych, przebieg lekkoatletów z Ameryki wykazał ogromną przewagę.

Wyniki przedstawiają się następująco:

Bieg 5 km.: 1) Szumachowski (U. S. A.) 15.59.2, 2) Szeljowski (USA) 16.35, 3) Jurezyk (Czechosłowacja) 16.39, 4) Pośpiech (Czechosł.), 5) Kapel (Niemcy), 6) Świętochowski (Gdańsk). W biegu tym na 2-głom miejscu utrzymywał się przez 4 km. Nowak (Biegła), ael wskutek upadku wycofał się z biegu.

Finał biegu 100 m. pań: 1) Walałowiczówna (USA) 12.2. Czas bardzo dobry jak na miękką bieżnię, 2) Śliwa (USA) 13.2, 3) Przybylska (USA) 13.4.

Finał biegu 100 m. panów: 1) Janiak (USA) 10.9, 2) Golankiewicz (USA) 11.2, 3) Baca (USA) 11.3.

Skok w dal pań: 1) Paluszek (USA) 501, 2) Śliwa (USA) 488, 3) Paknicówna (Łotwa) 460, 4) Przybylska (USA) 451.

Przedbiegi 400 m. panów: wygrali Golankiewicz 53.2, Kaczmarski 54.2 i Klinkowski 52.9 — wszyscy U. S. A.

Na zakończenie pierwszego dnia zawodów rozegrany został jeszcze mecz piłkarski Francja—Rumunia. — Mecz ten zakończył się bezbramkowo, a 15-minutowa dogrywka również nie dała wyniku, wobec czego wyznaczono dogrywkę meczu na czwartek rano. W 1-ej połowie lekka przewaga miała Rumuni. Po przerwie gra wyrównana. Po drużynie francuskiej spodziewano się więcej. Sędziował p. Romanowski. Widzów w pierwszym dniu zawodów 5.000.

We czwartek w drugim dniu igrzysk sportowych Polaków z zagranicy, rozegrano dalsze mecze eliminacyjne w piłkę nożną, a mianowicie:

Rumunia—Francja 1:0. Ponieważ we środę, mimo dogrywki, wynik pozostawał bezbramkowy 0:0, zarządzono we czwartek rano ponowną dogrywkę, w której już w ostatniej minucie Kaczmarski zdobył dla Rumunii decydującą o zwycięstwie bramkę.

Czechosłowacja—Austria 8:0 (4:0). Drużyna naszych rodaków z Czechosłowacji wykazała najlepszą formę ze wszystkich zespołów i jest bezsprzecznie faworytem na zdobycie tytułu mistrza emigracji. Składa się ona z graczy Poloni i z Karwiny, przyczem na czoło

wybił się doskonały napastnik Ferrek, który zdobył 4 bramki. Dalsze bramki zdobyli: Sonawski (3) i Mermelstein (1). Sędziował p. T. Walczak.

Niemcy—Gdańsk 2:1 (2:1). Mecz ciekawy o wyrównanym zupełnie poziomie. Drużyna Polaków z Niemiec, składająca się z graczy śląskich, berlińskich i westfalskich wygrała dzięki silniejszej obronie i ogromnej ambicji wszystkich graczy. Pierwszą bramkę zdobywa dla Gdańska Piasecki z rzutu karnego, następnie bramki dla Niemiec zdobywają Ulrich i Kwalek. Sędzia p. Glinka.

W eliminacyjnych zawodach siatkówki męskiej Łotwa pokonała Belgię 2:0 (15:0, 15:3), Czechosłowacja wygrała z Gdańskiem 2:0 (15:4, 15:7), a Rumunia pokonała Niemcy 2:0 (15:11, 15:6). Walkowerem weszła do półfinału Francja. W półfinałach spotkają się Łotwa—Rumunia i Czechosłowacja—Francja.

W meczu siatkówki pań Gdańsk pokonał Niemcy 2:0 (15:4, 15:6) i walczy w finale z Czechosłowacją.

W meczu koszykówki męskiej Gdańsk wygrał z Niemcami 20:14 (13:9).

W przedbiegach pływackich na 100 m. stylam dowolnym, pierwszy przedbieg wygrał znakomity nasz rodak z Ameryki Chrostowski w świetnym czasie 1.02.4, mając na 50 m. — 27 sekund. Drugi przedbieg wygrał Sendlek (Niemcy) 1.19.

Rozegrano jeszcze przedpołudniem kilka konkurencji eliminacyjnych w lekkiej atletyce. W biegu na 200 m. przedbiegi wygrali: zawodnicy amerykańscy: Baca 24.1, Golankiewicz 24.6, Klinkowski 24.2, Kaczmarski 24.6. W półfinałach pierwszy półfinał wygrał Golankiewicz 23.6 przed Onderkiem (Czechy) i Baca, a drugi półfinał wygrywa Klinkowski 23.5 przed Kaczmarskim i Gotkiem (Niemcy).

W skoku wzwyż do finału zakwalifikowali się: Piaski, Ratkowski, Wasowicz (wszyscy USA), Chlebiak (Czech.), Orłowski (Francja) i Kunz (Gdańsk) wszyscy skoczyli po 160 cm.

W rzucie dyskiem do finału weszli: Podolak (USA) 36.72, Farny (Czech.) 35.18, Zboralski (Francja), Urbanak (Francja), Chudzikiewicz (USA) i Sikora, a do finału w rzucie oszczepem weszli: Urbanak 48.45, Chudzikiewicz 48.10, Farny, Płosek (Czech.), Zboralski i Gandarjusz (Czech.).

Lidové noviny 4. VIII. 34.

Robotnik Polski 4. VIII. 34.

Co sleduje u nás polská propaganda přání dra Medingra

—lv— Moravská Ostrava 3. srpna
Dalo by se očekávat, že po výkladech vážného československého tisku a odpovědných československých úřadů bude celá česká veřejnost zajedno v přesvědčení, že postavení polské menšiny na Těšínsku není tak smutné a beznadějně, aby se proto rozdmýchával mezinárodní spor. Varsavským státníkům nepřekážel skutečný útisk Poláků v Německu při uzavření polsko-německého paktu. Dnes je obecně známo, co sledovali polští konsulové na Slovensku a Podkarpatsku ještě v době, kdy z Varsavy do Prahy zaznívala slova srdečných sympatií. Nutno doufat a čekat, až tyto polské záliby vezmou samy za své tíhou mezinárodního obecného vývoje. Každý rozumný občan československý si toho upřímně přeje. Tím však není řečeno, že je možno přezírat podvratné rejdy polských diplomatických zástupců v Mor. Ostravě, na Slovensku a Podkarpatsku. Smyšlenky polské oficiální tiskové kanceláře o pronásledování Poláků na Těšínsku byly několikrát věcnými i číselnými údaji podrobně vyvráceny. Ukázalo se, že šlo pouze o záminku polské politiky, aby si mohla ošpovut právo zasahovati do československých věcí. Těmto záludnostem dostalo se v minulých týdnech podpory českého národního listu, jemuž nebývá druhdy v republice nikdo dosti národně spolehlivý. Státní zastupitelství v Moravské Ostravě musilo pro rozšiřování zřejmě nepravdivých pobuřujících zpráv dvakrát zabavit orgán polského konsula, jenž z pražského listu poslance Stříbrného otiskl proti české články, napsané podle přání patrona polských podvratníků. V statích těch byly opakovány nepravdy o úředních nápisech, školách, farních, hospodářských a sociálních křivdách, byly v nich tupeny české úřady a jejich orgány, zamlčena pravda o polských provokacích — zkrátka polským úkladům o bezpečnost a celistvost Československa dostalo se v českém nacionalistickém listě mravního posvěcení.

Nebudeme zkoumat, za jakých okolností a podminek získává polská propaganda takové pomahače. Snad šlo o projev pouhého atavismu. Účelem informativních a obranných článků Lidových Novin bylo podat veřejnosti o poměrech pravdivý obraz a vyštíhat ji nešprávných šalebných předpokladů. Jak odůvodněné byly a jsou dosud pohříchu opy obavy, to ukazuje vedle jiných usvědčujících dokladů článek senátora dra Viléma Medingra v protičeské vídeňské revui Sudetendeutschland, orgánu sudetoněmeckého osvobozenického hnutí. V článku »Teď, nebo snad nikdy už«, jenž přes odstup několika týdnů nepozbyl aktualnosti, dovozuje pisatel, zpravený o mezinárodních intrikách, nutnost přeměny ČSR v stát národnostní nebezpečím, jež hrozí republice z Polska. Dotknuv se zdánlivých příčin dřívější polsko-české nevraživosti, praví, že po uzavření polsko-německého paktu oživila stará vzájemná přitažlivost polsko-maďarská. Společné aristokratické citění přiči se demokratickému citění československému. »Poláci shlížejí s opovržením na hospodářskou kulturu Čechů a hodnotí pouze negativně jejich hospodářskou zdatnost, šetrnost a političnost. Upírají jim mocenské postavení mezi Slovany, Milují prostě více Maďary a měli by rádi s nimi společné hranice, aby přímo v Maďarsku udali uhlí a jiné výrobky. Rádi by od sebe odvrátili nezadržitelnou revisi mírových smluv na Československo. Snad rozhoduje také osobní nesoulad mezi hlavami států. Proto sympatisují s maďarskými revisními nároky, zdůrazňují náboženskou pospolitost se Slováky a společný odpor proti volnomyšlenkářství, žijí záměrně a rafinovaně doutnající oheň národní (slovenské) podjatosti proti Praze. Stavějí se přátelsky k Německu i k Rakousku, majíce za to, že dojde k dohodě o společné politice mezi oběma státy. Poláci chtějí pořádek v sousedním Podunají a sondí, že to nepůjde bez Maďarska. Proto chtějí získat Maďary revisi na útraty Československa a jsou zjevnými nepřáteli Malé dohody...«

Co inni piszą?

Prawo Ludu w artykule wstępnym, omawiając stosunki we Francji i spory w rządzie, stara się przypisać winę tego socjalistom, przyczem wykazuje zupełnie niezrozumienie układu sił politycznych we Francji. „Znawcy“ stosunków francuskich zwracamy uwagę na to, że w rządzie Doumergue'a socjalistów niema, za wyjątkiem tak zw. „neosocjalistów“, którzy z partji socjalistycznej już przed rokiem wystąpili. Cały spór oraz wszystkie te poszlaki o korupcję dotyczą partji zwanej radykalno-socjalistyczna, która siedzi w rządzie. Nie jest to jednak partja socjalistyczna, lecz burżuazyjna, posługująca się hasłami socjalistycznymi, coś podobnego do BBS w Polsce, albo do naszych „socializujących“ ludowców. Cała zaś afera Stawisky'ego rozgrywana jest wyłącznie w partiach burżuazyjnych i tak zw. patriotycznych. Socjaliści znajdują się w opozycji do rządu i razem z komunistami organizują jednolity front do walki ze zgniłą i skorumpowaną burżuazją.

Dziennik Polski, pisząc o czternastej rocznicy rozdziału Śląska w bardzo krótki, znamienity i wymiający sposób, twierdzi, że „taka była wola nieba, z nią się zawsze zgadzać trzeba“. Twierdzenie to jakoś nie licuje z tendencją ludzi, grupujących się koło Dziennika Polskiego i chyba ich

trochę kompromituje. Naszem zdaniem rozdział Śląska był wynikiem nie „woli nieba“, lecz

wynikiem szacherek rozmaitych grup politycznych a przede wszystkim woli kapitalistów, zainteresowanych na bogactwach kraju.

Jesteśmy przekonani, że ostateczne i sprawiedliwe załatwienie tej sprawy nastąpi wtedy, kiedy o granicach i prawach mniejszości będzie decydowała wola ludu, a nie „wola nieba“ (czytaj: burżuazji), a to jest możliwe tylko w ustroju socjalistycznym.

Robotnik warszawski, nawiązując do konfiskat Dziennika Polskiego w Czechosłowacji, pisze:

„Bardzo nas cieszy, że PAT notuje każdą konfiskatę pisma polskiego w Czechosłowacji i staje w obronie wolności prasy w tym kraju. Dla informacji PATa powtarzamy, że Robotnik został skonfiskowany w r. b. 58 razy, a pod rządami „sanacji“ 438 razy. A bądźco bądź Robotnik wychodzi nie w Czechosłowacji, lecz w Polsce...“

Komentarze zbyteczne.

Pan Medinger viděl, když psal tento výlev. mezinárodní vývoj v růžovém německém světle, ale i když mnoho, co pověděl o polsko-maďarských piklech, je projevem jeho vlastního horoucího přání, je bohužel také potvrzováno z jiných spolehlivých pramenů. Nešlo a nejde o ochranu polské menšiny na Těšínsku, nýbrž o úklady proti Československu ve všem, co se v posledních měsících s polské strany podnikalo. Pokusy ty minuly se na Těšínsku účinku. Konsulu Malhommeovi podařilo se tu kompromitovat část polských intelektuálů, zejména učitelů, státních a veřejných zaměstnanců a — rozbít jednotnou polskou frontu. Jak zhodnotit však polnutky a úmysly českého listu, jenž nápor polské dobrodružnosti pomohl zavést z fronty do československého zátylí?

Obrat během roku

III.

Přelom a obrat v roce 1933 a 1934 způsobilo v Polsku několik událostí ve světové politice. Levicová vláda ve Francii uzavřela s Hitlerovým Němcem pakt čtyř velmocí. Polsko bylo opuštěno, protestovalo a šlo vlastní cestou. Pravdou je, že jsme byli překvapeni i my a že došlo k paktu čtyř proti naší vůli, že se nám na konec dostalo separátního francouzského ujištění, že Francie nedovolí jednání o revisi v rámci paktu čtyř. Historie polomrtvě narozeného paktu čtyř není veřejnosti ještě známa. Jsou i u nás politické kruhy, které tvrdí, že jim byl překvapen i čl. vyslanec v Paříži a že Henry de Jouvenel dělal politickou dohodu na účet Československa a Polska.

Pakt čtyř vyvolal prudký odpor v Polsku a částečně i u nás. Polsko jej nepřijalo vůbec, my jsme se spokojili s kompromisním řešením. Do té doby patří náš rozchod s Polskem, jehož historii lze jen vyvozovati, ale nelze ještě plně zjistiti. Dne 25. dubna 1933 prohlásil Beneš v zahraničním výboru o našem poměru k Polsku:

Náš poměr k Polsku vyvíjí se čím dále tím příznivěji. Vzhledem k tomu, že plán paktu čtyř velmocí přímo mířil i na hraniční otázky polské, zaujalo přirozeně Polsko obdobné stanovisko jako Malá dohoda ve všech těchto otázkách. Dnešní události v Evropě a nutný vývoj evropské politiky vůbec nás automaticky přivedou k definitivnímu vymezení našich vztahů pro celou naši budoucnost. Naše politika zahraniční má v plánu dohodnouti se s Polskem o směrnicí politiky věčného či trvalého přátelství; a dále pokračoval: „Mezi těmito novými státy Polsko a státy Malé dohody jsou nejlepším příkladem tvořící se nové Evropy. Na místo staré habsburské monarchie vyrostl nový politický činitel, jehož politika hospodářská i kulturní a vůbec mocenská síla nebude moci býti dlouho podceňována. Je tu velké území o 680.000 čtv. km s velkými možnostmi vývojovými po stránce hospodářské a s velkým bohatstvím přírodním, s obyvatelstvem bezmála 50 milionovým a s důležitou zeměpisnou polohou. A toto území sousedí se spřáteleným Polskem, s nímž žádný ze států Malé dohody nemá sporů, s kterým doufáme navázati spolupráci ještě užíší nežli je dnes a jež samo ve svém vlivu a významu v Evropě v posledních deseti letech neobyčejně vzrostlo.“

Vznikl tiskový spor, zda Polsko nabídlo politickou a vojenskou smlouvu nám, anebo my jsme nabídli pakt věčného přátelství Polsku. S polské stra-

ny se tvrdilo, že k žádné oficiální nabídce z naší strany nedošlo, šlo jen o výrok min. zahraničí ve sněmovním výboru, který nemůže býti nazýván nabídkou. Naproti tomu se udržovala trvalá verze, že Poláci nám v době jednání o pakt čtyř nabídli vojenskou a politickou dohodu.

Tato historie je velmi vážná pro vývoj československo-polský. Minulého týdne největší, u nás zakázaný, polský deník Kuryer Godzienny napsal:

„Je-li pravda, že tak zvučně ministrem Benešem minulého roku ohlašovaný pakt věčného přátelství s Polskem a příjezd ministra Becka do Prahy, odvolaný přece téměř v poslední chvíli, nebyl uskutečněn jediné proto, poněvadž Československo nechťelo vedle úmluvy politické přistoupit také na klausuli eventuální vzájemné pomoci brané, navrhované Polskem po vzoru jeho spolku s Rumunskem, — pak musíme se divit tím více nynějšímu stanovisku Prahy. Nechtělo-li se tedy Československo angažovat, bojíc se konfliktu polsko-německého, jež považovalo za nevyhnutelný, pak nám dnes nemůže vytýkat, že příliš nespěcháme tahat cizí kaštiny z ohně. To jsme považovali za potřebné říci československé veřejnosti, která tak ráda mluví o konjunkturální politice polské.“

K tomu připojil důvěrník Benešův v „Lidových novinách“:

„S polské strany se tedy tvrdí, že nám Polsko nabízelo vojenskou alianci, že jsme ji však odmítli, nechťice se vázat proti Německu. Ke všem těmto zprávám oznamuje Prager Presse podle informací z „autoritativních míst“:

„Na náš dotaz byla nám dána přesná odpověď, že takové nabídky vůbec nebyly učiněny. Je nutno to zdůraznit, aby se aspoň u nás učinil jednou provždy konec podobným povídkám, aby se zřetelem na poslední události v československo-polských vztazích nebylo nesprávných dohadů a aby v této otázce byla naprostá jasnost.“

Toto prohlášení nepřináší nic nového, jen znovu potvrzuje, co je obecně známo a co v podrobnostech znají všichni příslušní političtí činitelé. Zůstává skutečností, že ministr Beneš nabídl loňského jara při rozmluvě v Ženevě polskému ministru zahraničí Beckovi „pakt věčného přátelství“ a že tuto nabídku veřejně ohlásil v parlamentě. Na ni však z Varšavy dosud neodpověděli, ale od letošního ledna zahájili prudkou kampaň proti nám, která dosud neustala. Pakt námi nabízený byl by znamenal trvalý klid a vlastně

demilitarisaci společné naší hranice. Místo toho s polské strany podněcuje se na různých místech této hranice neklid a budí se dojem, že by Polsku nebylo nemilé, kdyby mělo společnou hranici s Maďarskem. Je vhodné připomenouti, že Polsko dosud neratifikovalo mírovou smlouvu trianonskou.

Z rozmluvy, které jsem měl s polskými činiteli, blízkými vládním místům, nemínil jsem kombinovat, nýbrž zcela zřetelně mohl jsem pozorovat, že se Polsko nechce nijak vázat ve střední Evropě ani ve věci anšlusu nebo habsburské restaurace, ani ve věci maďarského revisionismu. Přálo by si patrně, abychom se zavázali jen my vůči němu, aniž by ono převzalo jediný závazek vůči nám.“

PROTI TVRZENÍ ZASE TVRZENÍ

Prager Presse tedy tvrdí, že žádné takové nabídky nebylo učiněno, nepraví zda vůbec byla učiněna nějaká nabídka. V „Lidových novinách“ jsou překvapujícím způsobem hovornější, mluví o naší nabídce demilitarisovaného pásma a o tom, že Polsko nechce převzít závazky vůči nám, ale žádá vůči sobě.

Beneš, který loni prohlašoval, že se spřáteleným Polskem nemá žádný ze států Malé dohody sporů, mluvil o paktu věčného přátelství s ním, letos prohlásil v parlamentě, že dohoda o všech otázkách jen obou zemí se týkající, byla by snadná, ale skutečnou obtíž při definitivní úpravě je fakt, že dnešní názory obou vlád na některé podstatné otázky evropské politiky nejsou totožné. Za rok taková změna, ač v Polsku i u nás jsou vlády téhož složení. Jak to jen čl. veřejnosti vysvětliti? Dr. Ferd. Kahánek

Lidové noviny 8. VII. 34.

Vyhošťování čs. příslušníků z Polska

IV - Mor. Ostrava 4. srpna

Stále se oznamují další případy vyhošťování československých příslušníků z Polska. 51letý ženatý elektromontér Walter Gilg, příslušný do Horního Města v okrese rýmařovském, bydlel od narození až dosud u svého otce, tesaře Orzseseze ve vojvodství katovickém. Od roku 1922 až do dubna letošního roku byl zaměstnán v Katovicích jako elektromontér toliko u dvou firem, což svědčí o tom, že byl řádný pracovník. Mluví polsky a německy, česky vůbec nemluví. Jeho žena je polská příslušnice. Koncem dubna byl propuštěn z práce na příkaz polských státních úřadů, koncem května byl mu doručen vyhošťující výměr vojvodstva v Katovicích, jímž se vyhošťuje z Polska jako obtížný cizinec. Pobyt mu byl prodloužen do 25. června, aby mohl prodat bytové zařízení. Vystěhoval se do Rýmařova, kde bydlí v chudobinci.

Moravskoslezský deník 4. VII. 1934.

Poláci se dovolávají profesora Adamusa

Ve sporu česko-polském stal se Polákům profesor Alois Adamus v Moravské Ostravě autoritou, které se dovolávají proti nám jako učence. Arciž zapomínají jeho nedávné minulosti, zejména, kdy za plebiscitních příprav psal na staré radnici ve Slezské Ostravě proti polským choutkám. Poláci tehdy vynaložili veškeré prostředky a síly, aby nám urvali Těšínsko. Proti tomu povstal profesor Adamus a veškerou silou a historickými doklady označuje tyto choutky polské za bezdůvodné a přepjaté. Stejně jest známo ještě, jak profesor Adamus putoval po stopách Bezručových a dovolával se našeho pěvce proti Polákům. V pracích Adamusových najdete mnohé Bezručovy citáty proti Polákům. Divně se vyjímá proto obrat jak u profesora Adamusa, tak u Poláků.

»Dziennik Polski« dne 26. července vystupuje proti návrhu, aby město Frýdek bylo spojeno s Místkem. a z obou měst. aby povstalo jedno město: Bezručov. Polský list vytýká Bezručovi, že je autorem protipolských prací a že sám »český učenec profesor Adamus tolikrátě mu vytkl šovinismus a zaujatost proti Polákům«.

Tady vidí každý nepředpojatý, komu se zavděčil a pro koho pracuje profesor Adamus. Stejně jest v jiném nejnovějším případě. »Právo ludu« v Čes. Těšíně dne 26. července odvolává se ve sporu o farnost těrlickou rovněž na pojednání profesora Adamusa... Aby tak něco podobného dělal a napsal polský profesor na polském Těšínsku v náš prospěch!

CHTĚLO JÍTI POLSKO S NÁMI?

(IV.) Beneš byl si vědom našeho obratu k Polsku a tohoto k nám, proto také ve své poslední řeči považoval za potřebné zdůrazňovati, že v „názorech na náš poměr k Polsku je úplná jednotu ve všech kruzích politických, ve všech vládních a některých opozičních stranách a u všech vládních činitelů“. Beneš si vydal sám svědectví, že nejednal o své újmě. Svědectví, které jeho posici neposílilo a nutně překvapilo.

Vedle řeči ve sněmovním výboru o paktu věčného přátelství učinil v Ženevě Beneš nabídku Zaleskému, polskému min. zahraničí, která, podle „L. N.“ zůstala bez odpovědi. Říkáme přede-
dem, že dementi „Prager Presse“ není do-
stačující. Byla Benešova nabídka odpovědí na polskou proposici nebo vyrostla z vlastního podnětu?

V informovaných československých politických kruzích se tvrdí, že v době jednání o pakt čtyř, který měl osten proti malým státům, Polsko v Praze zkoumalo, zda u nás je ochota uzavřít politickou a vojenskou smlouvu s Polskem. Vycházelo z předpokladu, že v poměru k Německu máme společný zájem. K přímé polské nabídce snad nedošlo, stejně jako nedošlo k přímé nabídce československo-německého paktu, než přímé nabídky se dějí teprve, až diplomatičtí zástupci zjistí, že budou kladně přijaty. Československo nevěřilo v udržení gdan-
ského koridoru a někteří se obávali, že bychom pro jeho obranu mohli se dostat do sporu s Německem. Tito činitelé nemyslí vojensky, ale politicky a přezírali, že každý konflikt polsko-německý, je také konfliktem československo-německým. Vojenská smlouva měla být vypracována námi, politická Poláky. Beneš nabídnul v Ženevě po dohodě v Praze, jen politickou smlouvu, snad demilitarisaci pohraničního pás-

ma. Polsko na tuto nabídku ovšem neodpovědělo.

V té době nastává obrat v poměru polské zahraniční politiky vůči nám. 24 hodin před uzavřením německo-polské dohody nikdo nevěděl, velmoci nevyjímaje, o ní. Nevěděli jsme přirozeně ani my nic. Osvědčilo se, co Poláci nejednou řekli: Nám není potřebí se dohadovati s Němci v Praze. Máme-li narazit v Praze na germanofilskou orientaci, najdeme si cestu do Berlína přímo. Polsko smlouvou polsko-německou odpovědělo Francii na pakt čtyř a nám na vyhnutí se vojenské dohodě s ním.

Polsko si uvolnilo na deset let ruce, aby, jak bylo s jeho strany řečeno, vyřídilo si věci litevské a na pomezí českopolském. Nastala polská aktivita na Těšínsku, vyměnění konsulové, rozbitá spolupráce čl. polských klubů. Rázem vystal znovu starý, dosud nelikvidovaný spor. Ocitli jsme se v nepříjemné situaci. Bohudík, vývoj událostí v Německu i v Rakousku prospěl nám částečně. Vynořila se otázka východního paktu, jenž by mohl být snad našim mostem k Polsku. Polsko váhá přistoupiti k němu. Pakt pro něho nepřináší nic nového. Polsko má smlouvu s Německem a Ruskem. Má smlouvu dokonce s Rumunskem, které na paktu není zúčastněno.

Polsko dosud nikde neprohlásilo, že k paktu nepřistoupí. Dalo jen na jevo, že není jím nikterak nadšeno. V tisku polooficiálním se opakuje stará chyba a stará taktika v poměru k sousednímu státu: podepíše se. Reservovanost Polska vykládá se jako odklon od spojenecké, zrada, obojakost. Nezkoumají se dost námitky, které Polsko má. Snad dělá dnes egoistickou politiku, ale dělá Italie jinou politiku. Má míti Polsko více důvěry ve východní pakt než v ženevskou úmluvu či Kelloggův pakt. Co pak těch paktů už nebylo uzavřeno více než dosti. Neposuzujme polský

vztah k východnímu paktu s našeho stanoviska, s našeho hlediska, podle našeho přání, ale tak, jak se Poláci dívají na jeho význam.

Východní pakt nikdy oficiálně nebyl Polskem zamítnut. I v komuniké polsko-estonském se přiznala velikost myšlenky východního paktu a oba státy vyhradily si jej zkoumati, tak jako zase z projevů zahraničních ministrů estonského a lotyšského nevysvítá, že by východní pakt přijali v dnešní podobě. Polsko a baltické státy mají vážnou věcnou námitku proti východnímu paktu, že podle něho pro případ německého útoku šlo by pomáhati ruské vojsko přes polské území a naopak německé přes Polsko pro případ sovětského útoku. V Polsku se přece ví, že první dělení Polska vyšlo ze vstupu cizího vojska a žádný stát nerad se stává válečným územím. Není správné stavěti věci tak jednoduše, jak to činí většina našeho tisku. Po zkušenostech, které Polsko nabylo, je s jeho hlediska rozumné, že důkladně zkoumá než se rozhodne. Vedle toho je zde otázka litevská. S Litvou nemá dosud řádných hranic a zastoupení a je Polsku dosti paradoxní uzavíratí východní pakt při nedostatku normálních styků s Litvou.

Vytýká-li dnes francouzský tisk obojakost polské politiky, nelze přehlédnouti, že Polsko, při Locarnu, zabezpečujícím jen západní hranice proti Německu, bylo opuštěno Francií stejně při paktu čtyř. Obojakost byla domovem nejdříve ve Francii. V našem tisku neměla by se tato výtka opakovati, poněvadž jsme jí byli stejně postříženi jako Polsko.

Vylíčili jsme obšírněji náš a polský poměr k otázce východního paktu, poněvadž jsou to živé, projednávané věci a poněvadž jsou lidé, kteří v československém souručenství pracovním chtějí proti Polsku agitovati jeho spojenectvím s —

Koravinský deník 4. VIII. 1934.

Výsledek zápisů do českých škol na Těšínsku

Zápis do českých škol v pohraničních okresech Těšínska prováděl se letos při velmi napjatých poměrech. Poláci už dávno před zápisem učinili dalekosáhlé přípravy. Časté vyjížďky polského konsula Malhomme na Těšínsko, jeho proslovy při různých oslavných příležitostech nasvědčovaly, že Poláci veškerý svůj zájem soustředili na zápis do polských škol. Ještě nikdy nebyla po rozdělení Těšínska vyvinována se strany Poláků taková agitace pro zápis do polských škol, jak tomu bylo letos. Do služeb polské agitace postavili se polští učitelé, železničáři, sedláci, uplatňovala se i paní konsulová podělováním dětí. Proti české škole a proti Čechům používáno bylo různých letáků, v nichž znevažován a hanoben byl český národ. Organ Poláků na Těšínsku: »Dzienik polski« již měsíc před zápisem přinášel agitační články a vymyšlené rozmluvy Poláků a polských školních dětí, v nichž do nebe vychvalována byla polská škola a znevažována škola česká. Všechno úsilí Poláků bylo marné. Lid na Těšínsku nenechal se svést. Čtrnácti let od rozdělení Těšínska poučilo náš lid, že československý stát je jeho nejlepší záštitou, že pod jeho ochranou se může nejlépe kulturně, sociálně a hospodářsky rozvíjet. Poznal, že

politika Poláků na Těšínsku po těch plných čtrnácti letech byla rozvratná, protistátní a směřovala vždy jen k štvanicím mezi oběma slovanskými kmeny na Těšínsku.

Výsledky zápisů do českých škol na pohraničí Těšínska jsou nejpádňší odpovědí na štvaní Poláků. Fakt, že celá řada polských dětí přešla do českých škol, potvrzuje, že sami Poláci od-
suzují postup Poláků na Těšínsku. Známe náš lid na Těšínsku, který se nikdy necítil polským. Věděli jsme, jak při zápisech odpoví. Odpověděl tak, že v okrese českotěšínském činí přírůstek českých dětí 180 a v okrese jablunkovském 231, celkem 411 dětí. Polákům naproti tomu ubylo ve jmenovaných soudních okresích 76 dětí a Němcům 72 dětí. Neméně krásný výsledek zápisu do českých škol je v okrese fryštátském, kde činí přírůstek 374 žáků.

Můžeme s pýchou říci, že lid na Těšínsku výsledky zápisů do českých škol zasadil politice konsula Malhomme nejtěžší ránu. Letošní zápis byly těžkou zátěžkavací zkouškou pro náš lid. Náš lid vyšel z ní vítězně. Útok byl plně odražen. Dík za to našim statečným hraničářům!

Německem. Námitka má vnitropolitickou přchuť, ale nemůže působiti.

Tak vypadá náš zahraničně-politický poměr k Polsku. Jdeme dnes každý vlastní cestou, ale máme společný jeden zájem v poměru k Německu. Zde se měl vedle diplomatů uplatnit hlas vojáků. Do jisté míry škodí, že vojáci nejsou stejné slyšení doma jako politikové. Odraz nestejného postupu vyvolává podezírání. Polsko se obviňuje u nás z plánu na dělení Československa. Na Slovensku bylo mi řečeno, že jsou polské mapy o rozdělení Slovenska mezi Čechy, Polsko, Maďary. To jsou nápady šílených duchů Ungrova. Polský tisk vždy dementoval tyto nápady. Polsko pracovalo by proti sobě, kdyby pracovalo k zeslabení Československa. Vycházíme z názoru, že nás rozum nutí jíti spolu. Práci k společnému postupu nutno založiti ne na akademických projevech, ale na odstraňování všeho, co nás dělí. Dnešní napětí či odcizení zavinili jsme sami, naši povinnosti je hledati doma a cesty, vedoucí k jeho odstranění.

Reálně když o věci uvažujeme a nelze-li dnes jíti společně, je možno jíti alespoň zase vedle sebe. Cesta k tomu vede jen odstraněním příčin, které Polákům dávají oprávněný či neoprávněný podnět k stížnostem. S polské strany se poukazuje na stav polské menšiny v Československu. Prámem či neprávem? Příliš mnoho vášně, útoků nepřisvědčuje. Proti polským stížnostem lze snad věčně argumentovati. Nejdříve je nutno jednati. Proto se k nim vrátíme. V minulých dnech viděli jsme, že ruští letci navštívili Polsko a polské lodě sověty. Stá-
ty, i když nejdou spolu, nemusí přece jíti proti sobě. I my máme v prvé řadě povinnost dělati jen československou politiku. V polské otázce se zdá, že ji neděláme.

Polská menšina nesmí býti nepřitelem, nýbrž za spojení. Co pak lze mluviti o slovanské politice, když Slováci, Poláci i Podkarpatorusové s námi nespolečně? Zde je význam dohody na pomezí českopolském.

Dr. Ferd. Kahánek

Kritická situace venkova v Polsku

Pohled do polského hospodářství — Obrovské zadlužení polských zemědělců

Varšava — Se značným zájmem očekávané exposé ministerského předsedy Kozłowského, přednesené 1. srpna v plenární schůzi vládního bloku, ozřejmilo světu zlou hospodářskou situaci Polska. Vláda organizuje rozsáhlou pomocnou akci ve prospěch malých a středních zemědělců, jejichž poměry jsou nejkritičtější. Zatím na příkl. důchody polského zemědělství byly r. 1928—29 vyjádřeny částkou 4.695.180.000 zlotých, poklesly v letech 1932—33 na 1.512 mil. zlotých, t. j. na třetinu. Okolnost, že zemědělská práce se dnes v Polsku nevyplácí, vedla k nebývalému zadlužení všeho rolnictva a k zoufalé bídě rolnictva středního a malého. Neutěšené poměry vedly k tomu, že v krajích na obilí bohatších jest obilí nadbytek, poněvadž se nemůže rozvézt do vzdálenějších končin, ale v krajích na obilí chudších je hlad. Kartely pak, které dovedly vyhnati ceny průmyslových výrobků do značné výše a vyvolaly tak ohromné rozdíly mezi cenami produktů zemědělských a průmyslových, dílo zhouby pro malého a středního zemědělce jen dokonaly. A poněvadž dosavadní agrární politika polská věnovala nejvíce pozornosti velkostatku, nemohly tyto poměry vésti jinam, než k ohromnému zadlužení, které dnes ohrožuje samy základy polského zemědělství. Dnešní situace na polském venkově je kritická a tak je třeba co nejrychleji jednat, aby bylo zachráněno, co se ještě zachránit dá. Druhým důležitým bodem vládního programu, jímž exposé Kozłowského začínalo, jest udržení rozpočtové rovnováhy a pevné stability zlotého. Že tu bude mít vláda úkol nesnadný, pokud jde o rozpočtovou rovnováhu, o tom svědčí již sám fakt, že polské státní rozpočty jsou po několik let v rovnováze jen zdánlivé a vykazují značná skutečná pasiva. V nynější situaci jsou však vyhlídky v tomto směru ještě horší, neboť povodňová katastrofa, která Polsko v minulých dnech postihla, bude mít za následek i to, že značně poklesne platební schopnost daňová u velké části polského obyvatelstva. Nemůže býti pochyb o tom, že hranice, do jaké může býti občan zatížen daněmi a veřejnými dávkami, byla v Polsku již dávno překročena. Že jest opravdu zle, o tom svědčí i fakt, že energetické pomoci pro polský venkov počíná se dovolávat nejen opoziční, ale i sám vládní tisk, který jinak postup dnešních vlád jenom hájí. Tak var-

šavský »Kurjer Poranny« dovozuje, že záchrana musí přijít co nejrychleji, neboť obyčejně prý polská vládní pomoc chodí pěšky a bída létá aeroplánem. Ryze politické otázky ministerský předseda Kozłowski přešel mlčením. Není vyloučeno, že vládní režim chce opět polskou veřejnost překvapit, zejména s otázkou nových voleb parlamentních, po nichž se volá více a více. Ale vláda bude moci jíti do voleb teprve tehdy, až se bude moci vykázati aspoň nějakými úspěchy. Zatím se tak nestalo a proto by lepší vyhlídky do voleb měla dnes opozice. dobře ví, že na úspěchu či neúspěchu těchto kro-

odstrkovány a jimž i poslední projev Kozłowského dokazuje, že vláda je stále více ochotna považovat za parlament jen poslance a senátory vládního bloku, jsou silně roztrpčeny. Rozumí se, že tato nespokojenost pramení nejen z různých aktů zjevného opomíjení opozičních kruhů, ale především z nebývalé těžkých poměrů polského zemědělství a polského dělnictva, které již úpěnlivě volá po záchraně a pomoci. Dlužno poznamenat, že ani strana lidová ani socialisté v úspěch vládních opatření valně nevěří, ale vláda

Opoziční kruhy polské, které jsou stále více k záležitosti velmi mnoho.

Neumí česky a přece vyhoštěn z Polska

Na nátlak úřadu přišel o práci — Přes 30 let bydlel jen v Polsku

Včera dopoledne přijel do Mor. Ostravy 31-letý československý státní příslušník německé národnosti Walter Gilg, narozený v Katovicích a příslušný do Horního Města v okrese Rýmařova, elektrotechnik, ženatý, otec dvou dětí ve stáří čtyř a šesti let. Přijel ze své rodné obce na Rýmařovsku, kam se uchýlil po svém vyhoštění v Polsku a po ztrátě zaměstnání. Gilg vypověděl, že se zdržoval od svého narození až do poslední doby v Polsku a bydlel v Orzesze v okrese Pštína. Vyučil se elektromechanikem, byl dobrým odborníkem a od roku 1922 pracoval jako elektrotechnik v Katovicích, kde byl propuštěn 28.

dubna na příkaz polských státních úřadů. Hned nato dostal výměr katovického vojvodství, jímž mu sdělilo, že je vyhoštěn navždy z Polska, prý jako obtížný cizinec. Gilgův otec je v Polsku již v pensí a ten Polsko nemusel opustit. Gilg s rodinou nevěděl, kam by se obrátil a proto jel přímo do domovské obce Horního Města u Rýmařova. Tam nenašel však práci a proto ho obec umístila i s rodinou v chudobinci. Nyní přijel Gilg do Mor. Ostravy, aby si tu našel práci. Jeho situace je ještě ztížena tím, že ač mluví dokonale polsky a německy, neovládá vůbec češtinu.

5. VIII. 1934

Nasinec 6. VIII. 1934

Horavskoletský deník

Poláci opět vypovídají naše příslušníky. V minulých dnech byl z Polska bez příčiny vypovězen i s rodinou náš příslušník W. Gilg, který se narodil v Katovicích, ženatý, otec dvou dětí. Jak oznamuje »Duch času«, bude mu v některém ostravském závodě opatřeno místo na úkor polského státního příslušníka. — Tak je to správné! Nejsme pro žádné zbytečné čsl.-polské třenice, ale jsou-li naši lidé zbavováni bez příčiny práce a z Polska vyhazováni, pak ať je jim u nás poskytnut chléb na úkor příslušníků polských, o něž ať se postará vláda polská.

Sjezd zahraničních Poláků ve Varšavě.

Z Varšavy, 4.-8. Ve Varšavě započaly v sobotu předběžné slavnosti u příležitosti II. sjezdu zahraničních Poláků, který bude zahájen v neděli dne 5. srpna. Sjezdu se zúčastní asi 11.000 Poláků ze zahraničí, hlavně z Ameriky, Francie, Německa, Československa a Belgie. Z Československa samotného se sjelo asi 600 Poláků. V sobotu byla mimo jiné zahájena ve Varšavě výstava »Poláci a polský stát ve světě«, instalovaná v budově vojenského musea. Na programu sjezdových porad byly také stanovy svazu zahraničních Poláků.

Duch času 5. VIII. 1934

Svoboda tisku v Polsku a u nás. »Robotnik warszawski«, list polské socialistické strany píše: »Těší nás velice, že PAT (polská telegrafní agentura) zaznamenává každou konfiskaci polských novin v Československu a zaujímá stanovisko obhajoby svobody tiskové v tomto státě. Pro informaci PAT zdůrazňujeme, že »Robotnik warszawski« byl letos konfiskován již 58krát a za vlády »sanací« jenom 458krát. Ať už je tomu jakkoliv, »Robotnik« nevychází v Československu, nýbrž v Polsku... Kdo upírá práv demokratické svobody polskému lidu v Polsku??

Duch času 5. VIII. 1934

Opět vyhoštěný Čechoslovák z Polska.

Vyhoštěnec obdrží u nás zaměstnání, na úkor polského státního příslušníka.

—bk. V těchto dnech byl z Polska bez příčiny vypovězen československý státní příslušník, narozený v Polsku a příslušný do Rýmařova, jistý Valter Gilg. Vyhoštěnec se narodil v Katovicích r. 1903 a byl od roku 1924 zaměstnán v Oděse u Pztina u tamní firmy na výrobu telefonních a signalizačních přístrojů, jako elektrotechnik. Po celých deset roků si Gilga polské úřady nevšímaly, až letos v dubnu obdržel vyhošťovací dekret a na jeho prosbu

byla mu lhůta k vystěhování prodloužena do 24. června, kdy se ženou, rodilou Polkou, a dvěma dětmi musil opustit Polsko. Gilg hlásil se v Rýmařově o zaměstnání, ale jelikož v okolí Rýmařova není průmyslu, přijel Gilg do Mor. Ostravy, kde žádal úřady o zaměstnání. Jak jsme informováni, obdrží Gilg zaměstnání v některém průmyslovém závodě na Ostravsku na úkor polského státního příslušníka.

Dziennik Polski, orgán polského konsula v Moravské Ostravě, přinesl včera pod nadpisem »Poměry polské menšiny v Československu« článek poslance Jana Buzka, jehož větší část byla zabavena pro šíření vědomě nepravdivých zpráv o domnělém útisku Poláků na Těšínsku.

J. R. L. G. III. 1934.

„Popelniliśmy błąd obsadzając Śląsk Cieszyński”

Sensacyjne wywody czeskiego publicysty. — Czy zwrot opinii czeskiej?

(Korespondencja własna „Ilustr. Kuryera Godz.”).

Czeski Cieszyn, w sierpniu.

W zaostrzającej się coraz bardziej sprawie stosunków na Śląsku Cieszyńskim, daje się w ostatnich dniach zauważyć pośród miarodajnych kół czechosłowackich niezwykła konsternacja. Korespondent Wasz bawił przed kilku dniami w Pradze — i rozmawiał z wieloma miarodajnymi osobistościami. W kołach tych, choć jeszcze prawie szeptem, rozważa się ewentualność, czy wobec dotychczasowych grzechów polityki wewnętrznej i zewnętrznej wobec Polaków i Polski nie zmienić kursu. Wypadki austriackie, coraz częściej powtarzające się w prasie głosy o restauracji w Austrii Habsburgów i nadechodzącej z tem ewentualności unji Austrii z Węgrami pod berłem odnowionej monarchii, niezwykle wzrost prestiżu politycznego Polski na are-

czyńskim i uznanie mocarstwowej roli Polski, jest równocześnie zburzeniem napuszonych marzeń osobistych i ekspcją tyloletnich błędów.

Tem mocniej uderza w koalicję rządową, silną czeską opozycja, która doskonale rozumie, że nieuregulowany stosunek z mocarstwową Polską może w przyszłości ważyć na losach Czech. Czeska opozycja wysuwa sprawę Cieszyńskiego na pierwsze miejsce.

Od kilku tygodni doskonały publicysta polityczny dr Ferdynad Kahanek bombarduje koalicję w sprawie polskiej na łamach poczytnego w Pradze dziennika „Poledni list”.

Za przełomowy uważać należy ostatni artykuł

tego autora, zamieszczony we wspomnianym dzienniku dnia 3 sierpnia b. r. Jest to artykuł z całej serii, znanych już zresztą częściowo Polsce.

Pośród innych, czyni dr Kahanek Benesowi następujące zarzuty:

„Nasza polityka w dobie powojennej uważała, iż Polska stanie się Bałkanem Europy. P. Benes twierdził, że z powodu „korytarza” wyniknie niebawem wojna, a padały u nas także głosy o idącym czwartym rozbiórce Polski.

Polska dla p. Benesa już przed wojną była „ropniem” Europy. Po światowej wojnie uważał, że pozostanie stałym wrzodem Europy.

P. Benes storpedował pierwsze plany

Francji, które polegały na kombinacji, by po światowej wojnie w miejsce znikającej monarchii austriacko-węgierskiej stworzyć kooperację polsko-czechosłowacką.

Popelniliśmy błąd obsadzając Cieszyńskie, naruszając zawartą umowę, nie przepuszczając broni w r. 1920. Trwający spór o granice jest powodem nieustającego napięcia.

Wątpiło się u nas w pewność istnienia Polski, więc napięcie rosło coraz bardziej. Paktowało się i pakuje do dnia dzisiejszego z polską opozycją i to paktują czynniki urzędowe.”

Naturalnie te odważne wywody publicysty ściągają na jego głowę wiele ataków prasy koalicyjnej. My — z naszego polskiego stanowiska — witamy ten trzeźwy głos z uznaniem i przypuszczamy, że przy nawrocie Czechosłowacji z dotychczasowej drogi i zmianie polityki wobec Polaków — uda się dojść do wzajemnego porozumienia i zgody.

Nim do takiego przeobrażenia w Czechosłowacji pod naporem palących konieczności dojdzie — sprawy na Śląsku Cieszyńskim biegą dalej starym torem, nieznanym niezwykłą nienawiścią miejscowych czynników, rekrutujących się przeważnie z renegatów śląskich.

Na pierwsze miejsce w chwili obecnej wybija się

atak na kościoły polskie,

tak katolickie, jak i ewangelickie. Czesi wyteżają swe siły, by dostać w swe ręce jak najwięcej parafii, poobsadzać je Czechami, tych zaś już nie trzeba zachęcać, by drogą pośrednią — przez szkalowanie Polski i usuwanie śladów polskości — prowadzili robotę czechizacyjną.

Jeszcze nie tak dawno oburzona ludność Jabłonkowa ze zgrozą słuchała kazania pewnego Czecha, który udowadniał, że

powódź w Polsce jest... zasłużoną karą Bożą!

Czynniki te występują gwałtownie przeciw polskim księżom, którzy aczkolwiek lojalni wobec Republiki, krzewią i podtrzymują polskosc na prastarej ziemi piastowskiej.

Ostatnio organ koalicyjnego stronnictwa ludowego „Ostravsky Kraj” wystąpił z żądaniem, by akcje usuwania księży polskich prowadzono dalej, tam zaś, gdzie się to nie da zrobić, by nasyłano takich księży Polaków, którzy odpowiednio (renegacko) przygotowani zostaną w seminarjum duchownym.

Walka więc zażarta o prawo modlitwy i kazania we własnym polskim języku trwa na Śląsku Cieszyńskim. Lud polski zachowuje się w niej po bohatersku — i zwycięży.

nie światowej — wszystko to jest powodem

zmniejszenia tupetu,

z jakim poprzednio miarodajni politycy czescy występowali na arenie międzynarodowej; jest również osłabieniem „energji”, z jaką usiłowali czechizować ludność polską na Śląsku.

Do tego wszystkiego dołącza się niebawmy kryzys i bezrobocie, powiększające niezadowolenie mas. Aczkolwiek powierzchnia życia na oko przedstawia płaszczyznę równą, to jednak pod jej rzeżymym spokojem wre. Nadzieje na korzyści gospodarcze, płynące ze stosunków handlowych z Małą Ententą znikły zupełnie. Ani Rumunja, ani Jugosławja nie mają zamiaru dać się eks-

ploatować. Zwłaszcza Rumunja odgradza się od Czechosłowacji coraz mocniej po ostatniej miliardowej aferze fabryki Skoda, usiłującej korupcją zapewnić niezwykle zyski Czechom. Dolewają oliwy do ognia „stawiskady” poselskie. Dowcipnie w Pradze się dziś mówi, iż gdyby nie interes w eksploataowaniu rozmaitych koncesyj, to koalicję rządową „dawno djabliby wzięli”.

To wszystko razem powoduje, iż miarodajne sfery czeskie rozważają jakąś próbę

załagodzenie stosunków z Polską.

Czy jednak do tej próby dojdzie, należy wątpić ze względu na p. Benesa, dla którego załatwienie sprawy stosunków w Cie-

Robotnik, 5. VIII. 1934

Jak wygląda wystawa „Polska i Polacy w świecie”

(w) Z okazji Zjazdu Polaków z Zagranicy urządzono wystawę „Polska i Polacy w świecie”, ilustrującą życie skupisk polskich poza granicami Rzeczypospolitej.

Przyznać trzeba, że wystawa zrobiona jest dobrze. Niema t. zw. „eksponatów”, banalnie dobranych i zazwyczaj nie odzwierciedlających tego, co miały ilustrować, uwypuklone jest natomiast to, co chcieli pokazać organizatorzy wystawy.

Naogół biorąc, wystawa daje dokładny obraz Polski, jej życia gospodarczego, oraz pokazuje, jak żyją Polacy, rozproszeni po świecie.

Wystawa warta jest zobaczenia.

Nie możemy się natomiast powstrzymać od zdziwienia, iż kierownictwo wystawy tak bez zająknięcia „poprawia” rzeczywistość i wszędzie widzi tylko.. marszałka Piłsudskiego. Już na frontonie gmachu Muzeum Wojska, gdzie mieści się wystawa, umieszczono mapę Polski, częściowo zasłoniętą postacią Piłsudskiego.

W pierwszej sali umieszczono potężną głowę Piłsudskiego, wspartą o sztandar.

Na mapie obrazującej walki o niepodległość, od roku 1793 do roku 1918, również zbyt wiele razy pokazany jest Piłsudski. Nawet rok 1905 usymbolizowany jest przez Piłsudskiego.

Przed rozpoczęciem wystawy urządzono kurs instrukcyjny dla przewodników. Wyszkolono ich tak, że słowo „marszałek” z ust im nie schodzi. Objaśniają oni jak następuje:

— Oto trzy punkty zwrotne w dziejach Państwa Polskiego: rok 1914 — początek wojny europejskiej, rok 1918 — niepodległość i rok 1926 — który mówi sam za siebie.

W pawilonie prasy polskiej zagranicą nie można znaleźć pism socjalistycznych. Przewodnik, oprowadzający po tym dziale, wyraźnie mówi, że nie wystawiono pism socjalistycznych, wychodzących w Ameryce. „Robotnik śląski” w Czechosłowacji jest umieszczony wśród innych pism, ale tak przysłonięto go, że tytułu odczytać nie można. Nie uwzględniono również socjalistycznej prasy, wychodzącej w Niemczech i we Francji.

Jedna ze ścian pawilonu poświęcona jest Polakom w Rosji. Jedynym eksponatem na tej ścianie jest wielki znak zapytania. Przewodnik objaśnia:

— Los Polaków w Rosji, ich ilość i stosunek do Ojczyzny jest niewiadomy.

Żle pracują nasze placówki dyplomatyczne w Rosji, jeśli nie wiedzą nic o losie Polaków w Z. S. R. R.

W dziale nauki polskiej obok Kopernika i Curie - Skłodowskiej umieszczono podobiznę prez. Mościckiego.

Bardzo dobrze wypadł dział gospodarczy Polski. Pokazuje jasno i sugestywnie nasze zasoby i dorobek. W dziale monopolów znajduje się tablica,

mówiąca, iż monopole dają 33% dochodów budżetowych. Obok tego symbolicznie przedstawione są wydatki. Widać tłum ludzi, stanowiący tło, a na niem olbrzymi karabin i mała książka.

Dokładnie więc zilustrowano wydatki na wojsko i oświatę.

Wystawa mieści się w Muzeum Wojska, Al. 3-go Maja 13. Otwarcie nastąpi dziś o godz. 12-ej.

J. Q. L. 6. VIII. 1934

„Oparty o mocną Polskę — Polaku zdobywaj świat!”

Uroczyste otwarcie wystawy „Polska i Polacy w świecie”

Z Warszawy donosi (Mt): W sobotę w południe nastąpiło tu uroczyste otwarcie wystawy „Polska i Polacy w świecie”, której opis podaliśmy w numerze wczorajszym. Na uroczystość otwarcia przybył marszałek senatu, Raczkiewicz, prezes rady organizacyjnej Polaków zagranicą, minister spr. zagr. Beck, prezes Najw. Trybun. Admin. dr. Hełczyński, nowomianowany tymczasowy prezydent m. stoł. Warszawy p. Stefan Starzyński, przedstawiciele władz wojskowych i administracyjnych. Liczny był również udział przedstawicieli kół naukowych, artystycznych i kulturalnych stolicy.

O godz. 12-ej obszerny dziedziniec wystawowy zapelniał się zaproszonymi na uroczystość otwarcia gośćmi. Wspaniała pogoda letnia uświetniła pierwsze uroczystości rozpoczynającego się zjazdu Polaków z zagranicy.

„Polska”

Do zebranych przeznówił prezes komitetu wystawy p. dr. Bronisław Hełczyński:

— Drugi zjazd z zagranicy i polaczony z nim przyjazd licznych wycieczek ze wszystkich terenów Polonji zagranicznej do kraju nasunął radzie organizacyjnej Polaków z zagranicy myśl urządzenia w ramach zjazdu wystawy „Polska i Polacy w świecie”.

Dla was, rodacy z zagranicy, wystawa ta jest przedewszystkiem przeznaczona. Chcielibyśmy wykorzystać wasz krótki pobyt w kraju, aby wam pokazać wszystko to, co powinno znaleźć oddźwięk w waszych sercach i miejsce w waszej pamięci, a co mieści się w jednym krótkim, a przytem wielkiem słowie „Polska”. Zarówno prace samego zjazdu jak i organizowane w czasie zjazdu przejazdy i wycieczki po kraju pozwolą wam poznać różne okolice naszej pięknej ojczyzny, różne strony polskiego życia.

Temu samemu celowi służyć ma i wystawa. Zadaniem jej dać krótki, zwarty pokaz tego, czem jest współczesna Polska i to nie tylko państwo polskie, ale cała Polska.

Wystawa przekracza kordony graniczne i oceany,

nie omija żadnego zakątku, w którym mieszkali lub byli Polacy, co więcej, wykazuje promieniotwórczość polskości, polskiej kultury i polskiej preżności gospodarczej na inne narody. Pokazać rolę Polski i polskości w świecie — temat to niezmiernie obszerny i rozległy. Oczywiście wystawa w tych ramach, w jakich mogła być zrealizowana, nie mogła i nie może dać pełnego obrazu tego, czem jest współczesne państwo polskie oraz poszczególne skupienia Polaków zagranicą. Nie jest to też jej celem. Kierownictwo wystawy zrezygnowało świadomie z zamiaru dania możliwie dużo wiadomości, możliwe licznych szczegółów, zrezygnowało z analizy, starało się dać syntezę najważ-

niejszych zjawisk i zagadnień polskiego życia.

Obok naszkicownego w najogólniejszych obrazach-rzutach mocarstwowego stanowiska Rzeczypospolitej Polskiej, obok również ujętego w jak najbardziej zwężle cyfry i obrazy przedstawienia jej rozwoju gospodarczego, stosunkowo obszernie obrazuje wystawa dorobek poszczególnych terenów Polonji zagranicznej oraz pracę polskiego rządu i polskich organizacji społecznych na rzecz tych terenów. Ta ścisła z każdym rokiem ściślejsza

współpraca kraju macierzystego z Polonią zagraniczną,

przedstawiona na wystawie, może najszerzej stanowić zarazem najwymowniejszą ilustrację idei przewodniej obecnego zjazdu i realizowanego na nim światowego związku Polaków, — idei jedności całego, rozproszonego polskiego. Całość zaś obrazu, jaki wystawa daje, obrazu skondensowanego, ale zarazem prawdziwego Polski współczesnej usprawiedliwia w zupełności dumne hasło, wypisane na jej frontonie, hasło, które brzmi: „Oparty o mocną Polskę Polaku zdobywaj świat!”

Następnie zabrał głos dyrektor wystawy, który po omówieniu zasad i organizacji i powitanie obecnych, zawołał:

— Otworzyć bramę!

Wielka żelazna brama została otwarta. Na wystawę weszli dostojnicy państwowi, a za nimi tłumnie zgromadzona publiczność.

Wystawę opisaliśmy wczoraj. Teraz pragniemy zwrócić tylko uwagę na te punkty i działy, które wywołują

największe zainteresowanie

zarówno wśród gości z zagranicy, jak i wśród miejscowych. Najwięcej pochwał słyszy się o urządzeniu pawilonu „Polska Mocarstwowa”. Z wielkiem zainteresowaniem zwiędza również publiczność dział poświęcony Polsce Gospodarczej. Najefektowniejsze są stoiska monopolu państwowych.

Specjalną uwagę zwraca dział turystyki a młodsze pokolenie szczególnie pilnie zwiędza pawilon poświęcony polskim odkrywcom i podróżnikom z ciekawym zbiorem eksponatów, pochodzących z muzeum prywatnego jednego z najwybitniejszych polskich podróżników współczesnych.

Na dziedzińcu wystawowym ustawiono na podwyższeniu słynne już dziś awjonetki, na których wstawili w całym świecie lotnictwo polskie Żwirko i Wigura oraz kpt. Skarżyski.

Wystawa „Polska i Polacy w świecie” otwarta będzie w ciągu całego sierpnia i niewątpliwie cieszyć się będzie wielką frekwencją.

Česko slovo 6. VII. 1934

Mají Poláci víc práv v Polsku nebo v Československu?

**Poláci sami učí obyvatelstvo z pohraničí, aby si vážilo Československa
Státní příslušnost, která netěší: celé rodiny se stěhují z Polska na Slovensko**

Košice 5. srpna. V maďarských listech se v poslední době častěji než dříve vyskytují články z polských pramenů, namířené proti Československu. Maďaři je ovšem velmi rádi otiskují, aby jimi podepřeli své revisionistické snahy a aby ukázali, že nejen oni, ale i Poláci mají důvody ke stížnostem na Československo, respektive na jeho menšinovou politiku. Je těžko kontrolovat, jsou-li tyto články vyráběny v maďarské revisionistické kuchyni, či pocházejí-li skutečně z Polska, poněvadž většina z nich není podepsána. Maďarské listy téměř nikdy neuvádějí jejich autora, ale píší, že „jistý významný polský politik“ nebo „vynikající polský publicista“ a pod. jim řekl nebo napsal to či ono.

Tak zrovna v posledních dnech se i v „Pesti Napló“ zabýval „jistý vedoucí polský politik“ Československem. Kromě různých útoků na naši republiku a horování o polsko-maďarských hranicích je v článku zajímavá věta, že Polsko nemůže sice zatím osvobodit Poláky, žijící v Československu, ale že se aspoň všemožně snaží, aby Polákům v Československu vymohlo tolik práv, kolik mají Poláci v Polsku. K této větě „jistého vedoucího polského politika“ můžeme posloužit zajímavými ilustracemi z československo-polského pohraničí, jež lé-

pež než cokoli jiného, osvětlí názor samotného obyvatel mnoha polonismy a přízvukem a odstrany, na práva obyvatel Polska a Československa.

Za hřebenem největších tatranských velkánů a Spišskou Magurou je malý kousek země, celkem 21 horských obcí, tvořících slovenský okres Spišská Stará Ves. Tento okres má zeměpisně i komunikačně větší spád k přilehlým krajům polským, než ke Slovensku, od něhož je odděleno vysokým pohořím. To bylo zvláště za starého Rakousko-Uherska příčinou častějších styků obyvatelstva naší Spiše s polským obyvatelstvem v Hallči. Tyto styky a pak i dřívější po několik století trvající obsazení severní části Spiše Polskem, projevily se i v nářečí obyvatel mnoha polonismy a přízvukem a odtud tvrzení Poláků, že kraj je polský. Skutečně také část okresu — 13 obcí — byla mírovou smlouvou připojena k Polsku, zbytek okresu s 21 obcemi zůstal nám. Naši přátelé z Polska by byli dnes překvapeni, kdyby zjišťovali, jak jejich vláda v nově získaných 13 obcích působí

a jaký vliv má zároveň na obyvatelstvo, které zůstalo u nás.

Po značné části obyvatel staroveského okresu, zvláště při polských hranicích, bývali byste v roce 1918 žádali velmi mnoho, kdybyste chtěli, aby se vyslovili o své národnosti. Že jsou Slovany, věděli, ale mezi Poláky a Slováky tehdy velmi těžko rozlišovali. Školy měli jen maďarské a po staletí trvajícím vlivu ze severu bylo mezi nimi mnoho těch, kdož by se ochotně hlásili za Poláky. Ale jděte a zkuste se kohokoliv z nich zeptat dnes. Vzpomeňte, že Polsko si je chtělo přisvojit a vzplanou opravdovým rozhorlením, že vždycky byli a jsou dobrými Slováky. Odkud toto rychlé národní uvědomění? Ani slovakisace, ani vliv slovenských škol. Ale nepoměr občanských práv na naší a na polské straně — ten to způsobil. Lidé ze Spiše si velmi dobře uvědomují, že jsou svobodnými občany demokratického státu, že kdekoli v úřadech, u soudu, ve styku s četnictvem nebo pohraniční finanční stráží a zkrátka všude jinde se s nimi jako s takovými také skutečně slušně jedná. Při tom tyto lidé pozorují, jak se jedná s jejich sousedy na polské straně za Dunajcem a vidí, že tam se vládne tvrdě, nedemokraticky a že tamější četníci a úřady jednají s venkovským obyvatelstvem jako s něčím méněcenným. A toto srovnání působilo víc, než cokoli jiného, nejen na národní uvědomění, ale i na silně vyvinuté vědomí státní příslušnosti československé, na niž jsou naši lidé ze Spiše hrdí.

Víme také, jak se jedná s polským obyvatelstvem u nás na Těšínsku. Má plná menšinová práva a je nejen na papíře, ale i ve skutečnosti před zákonem rovno s obyvatelstvem národnosti československé. A srovnáme s tím práva Poláků v Polsku, právě ve spišském pohraničí. Poláci z obcí, které byly mírovou smlouvou od Slovenska odtrženy, navštěvují své sousedy na naší straně a velmi trpce si stěžují na nesvobodu a zacházení se strany polských úřadů. Závídí mnohem lepší poměry svým sousedům v Československu, ale nejen to. Mnoho rodin s polské strany, ne proto, že by se necítily Poláky, ale protože chtěly získat více občanských práv, se v posledních letech stěhovalo z Polska na Slovensko. Tyto případy jsou nejlepší odpovědí na slova „jistého vedoucího polského politika“ o právech Poláků v Polsku a u nás, neboť ukazují, že u nás mají i Poláci více občanských práv, než v Polsku.

Josef Kovarik.

Česko slovo 6. VII. 1934

Poláci z ČSR vítězí ve Varšavě

Hry polských menšin ve Varšavě — Polonia Karvinná porazila ve finale Německo 2:0

Československý deník 6. VII. 1934

Sportovní hry polské emigrace ve Varšavě

Velké sportovní hry zahraničních Poláků ve Varšavě dospěly do závěrečného kola. Pozoruhodného výsledku dobyli Poláci z ČSR. v kopané. V semifinále zvítězili nad Rumunskem 4:2 (2:1). Rumuni byli Polákům z ČSR. vážným soupeřem. Není bez zajímavosti, že oba státy hrály se stejnými muži, Polonia, a to za ČSR. Polonia Karvinná, za Rumunsko Polonia Černovice. Za ČSR. scorovali po 2 brankách Ferek a Stanowski. Ve finale stalo se Československo vítězem v kopané, neboť porazilo Německo 3:0 (2:0). Ccoroval Ferek a Staško. — Německo—Belgie 4:1 (1:0). Semifinale.

V lehké atletice byla tato finale: 800 m: skončení závodů.

Kaczmarski (USA.), 2.02.2. Koule: Podolák (U. SA.) 12.81.1. Druhým byl Farný z ČSR., který hodil 12.51. Kop daleký: Janiak (USA.) 642 cm, Čechoslovák Javorek byl čtvrtý. Tabulka v lehké atletice je tato: USA. 209, ČSR. 28, Německo 22.

V semifinále wolleyballu zvítězilo Lotyšsko nad Rumunskem 2:0. ČSR. nad Francií 2:0.

V rohovnické soutěži zvítězil v polotěžké váze Wojciech (Lotyšsko) nad posledním reprezentantem ČSR. Polákem již v prvním kole knock out.

Celková klasifikace her bude vydána po skončení závodů.

Gdy Orzeł Biały

Przegląd Polski
5. VIII. 1934

zerwał się do lotu...

W 20-lecie czwartego Powstania Polskiego.

Czynu Zbrojnego Legionów Polskich

(S) Aczkolwiek wielka wojna była wojną wyzwolenczą dla wielu ludów, aczkolwiek przyniosła w swych konsekwencjach wolność także i naszemu narodowi, — to jednak udział i rola nasza w tej wojnie ludów była zupełnie odmienną od ról innych wyswobodzonych narodów. Gdy wszystkie narody, które wieki w niewoli drapieżców jęczały, nie miały sił lub woli do protestów, oporów lub zbrojnych powstań przeciw zaborcom — to naród polski wciąż i ustawicznie, bez oglądania się na warunki i ofiary, wstawał z orężem w rękę i przelewał strumienie krwi w bezkompromisowych usiłowaniach zrządzenia jarzma niewoli. Rok 1794, rok 1831, rok 1863 i częściowo rok 1905 to daty, które dowiodły i dowodzą całemu światu, że Polska nigdy jarzma niewoli nie uznawała i że w kolejnych etapach z żelazną konsekwencją organizowała walki o odzyskanie wolności. Niemal każde pokolenie polskie w czasie zaborów znało swoje istnienie powstaniem, przelewało krew nawet wtedy, gdy nie było żadnych widoków powodzenia.

Trzech drapieżców, stojąc wobec faktu ciągłych powstań polskich, usiłowało walić na wieko trumny naszej coraz cięższe kamienie. Wśród tych było szereg renegactwa, ucisk gospodarczy, niszczenie kultury polskiej — kamieniami wielkiej wagi.

Nic to nie pomogło, albowiem na sztandarze Polaków napisanem było gorejącymi zgłoskami, iż... „walka o wolność, gdy się raz zaczyna, z dziełstwem ojca przechodzi na syna...” i dlatego okres na krótko przed wielką wojną zastał nas gotujących się do nowego powstania zbrojnego, które byłoby i tak wybuchło, czy byłaby wielka wojna, czy nie. Dowodem tego faktycznego stanu rzeczy jest już nietylko historia powstań poprzednich, ale te zbrojne Związki Strzeleckie, powstałe na długo przed wielką wojną, ćwiczące się z gorączkowym zapalem w władaniu bronią, skupiające w szeregach swych i swem zapleczu wszystko to, co najlepszego było w narodzie polskim.

W odróżnieniu od innych polskich powstań, ostatni nasz odruch narodowy, który zeszedł się z terminem wielkiej wojny światowej — był o tyle szczególny, że poza gotowymi do umiarnienia za wolność bohaterami miał także i genialnego Wodza. W Jego mocarnych dłoniach spoczęła komenda Strzelców-powstańców, on kierował operacjami wojennymi i bił po kolei ciemnych.

Data 6 sierpnia 1914, jako wymarsz Pierwszej Kadrowej Kompanii Strzeleckiej, jest datą historyczną dla wszystkich naszych walk o wolność. A ta pierwsza kompania strzelecka była rzeczywiście kompanią kadrową. Rosła w bataljony, pułki i dywizje, dając początek nowej Armji Polskiej, której da-

nam było u samego zarania wolności okryć sławne sztandary Polski wawrynami zwycięstw w 18-ej decydującej bitwie świata, bitwie pod Warszawą, która bezspornie uratowała całą Europę przed załamem.

Rozumiemy doskonale radosną dumę

Strzelców-Legjonistów z dokonanych czynów. Niema żdźbła przesady w tej pięknej ich piosence, w której powiadają:

... z trudu naszego i znoju,
Polska powstała, by żyć!...

Duma ich słuszną jest i radosną. Bo wywalczyli Polskę swą krwią serdeczną i swym wysiłkiem. Nikt dziś Polsce nie może powiedzieć, że wolność Jej podarowana. Nikt nie może wobec Niej podobnej zasługi eksploatować. Tak, jak sama w krwi, łzach i zniszczeniu tworzyła swe obecne granice, tak dziś sama, wedle przez nikogo nie narzuconej woli urządzi się na ojcowiznie, która jest tylko częścią ojcowizny z 1772 roku.

Tej mocy ducha, tej niespożytej tężyzny moralnej, zazdroszczą nam nieprzyjaciele, podziwiają ją sąsiedzi życzliwi. Lecz czy chcą, czy nie chcą, liczą się coraz bardziej z faktem, że Polska powraca powoli krok za krokiem do roli wielkiego w Europie mocarstwa, że powoli odzyskuje ten głos decydujący, który ongiś o losach wschodniej i zachodniej Europy decydował. Właśnie dziś delegaci 8 milionów Polaków na własne oczy oglądają w Warszawie, czem w tak krótkim okresie czasu Polska się stała.

Objadają Polskę i zobaczą na własne oczy tę wielką rozbudowę gospodarczą, zobaczą potęgę Gdyni, serce im w pierś rozpierać będzie radość, że z tak wielkim narodem związani są kulturalnie i narodowo.

I myśl ich ponownie wróci do dnia 6 sierpnia 1914, kiedy z Oleandrów kra-

kowskich wyruszyła pierwsza Kompania Kadrowa na bój. Bo tam był początek Czynu, tam zerwały się te orle-ta do lotu, wiedzione ręką Genjusza. I zakarbuja sobie w pamięci rozwój tej Armji Polskiej, gdy w niezwykle okazałej rewji wojskowej pierwszego dnia zjazdowego przesunie się im przed oczyma nie wizja, lecz istotny fakt wyborowej piechoty, kawalerji i artylerji polskiej. I będą musieli dobrze wyteżać

swe spragnione widoku oczy, bo horyzont ciemny będzie cień 300 bojowych samolotów polskich, jako części władztwa polskiego w powietrzu. I lżej im będzie wracać do domów potem, gdy serce i umysł pokrzepią.

W dniu 6 sierpnia płyną z całej Polski i ze wszystkich zakątków świata w stronę Twórcy tych wielkich polskich Cudów, w stronę Marszałka Piłsudskiego zapewnienia wiary, nadziei i miłości. Polacy z całego świata łączą się w hołdzie Genjuszowi, w hołdzie Temu, który stał się symbolem Polski Odrodzonej. Wielbią Go za to, że On stworzył pierwszy hufiec zbrojny, On go przekształcił w niezwyciężoną Armję Polską, On go nauczył zwyciężać tam, gdzie „przyjaciele” Polski klęskę przewidywali, On uzmysłowił Narodowi, iż tylko posiadaniem siły zawartej w stalach bagnetów dać można państwu sposobność spokojnego rozwoju pracy wewnętrznej granic.

I im więcej lat płynąć będzie od dnia 6 sierpnia 1914, tem bardziej potężnieć

będzie w oczach zmieniających się pokoleń doniosłość tej daty i rosnąć postać Wodza. Połączą się one bowiem niepodzielnie z rozrostem i mocarstwem stanowiskiem Polski.

Udział Ślązaków w Legionach Polskich.

Dziś, w 20-tą rocznicę Czynu Zbrojnego Marszałka Piłsudskiego, godzi się przypomnieć, iż Śląsk Cieszyński spłacił hojną daninę krwi Polsce, wysyłając przed 20 laty do Legionów bataljon swych najlepszych synów pod wodzą zasłużonego działacza ludowego i organizatora ruchu wojskowego w prastarej ziemi piastowskiej, ś. p. por. Jana Łyska, który poległ śmiercią bohatera.

Przybywający do Krakowa bataljon Ślązaków witał nieodżałowanej pamięci Biskup Legionów ś. p. ks. dr. Wł. Bandurski temi to słowy:

„Przyszliście tutaj, by się zespolić z całą Polską, co pozornie tylko jest podzieloną na kordony; tu, w pięknym mieście grobów zasłużonych, czerpać mogą żywi siły do walki i nie powinni stracić nadziei. Odeprzemy wszystkie wysiłki szatańskie niszczycieli, pokonamy wszystkie zamiary, pohańbiające nasze dzisiejsze istnienie! Nie uronimy jednego słowa z naszej mowy, nie zapomnimy jednej pieśni polskiej, nie damy jednej piędzi ziemi, nie zgasimy jednego promienia w świt wolności, jeśli duch będzie mocny, jeśli my się czuć będziemy wolnymi i nigdy za niewolników się nie uznamy!”

Buidy wschodnie pana Ripki.

Kaczki wylęgane w Pradze.

Mieliśmy zamiar w dniu dzisiejszym dać czytelnikom dokładne tłumaczenie artykułu dr. Ferdynanda Kahanka p. t. „Przeciw sobie, obok siebie, nigdy razem”, umieszczonego w nr. 214 „Poledniho Listu” z dnia 3 sierpnia, w którym publicysta ten omawiał między innymi sprawę cieszyńską w r. 1919. Żałujemy, iż przez brak miejsca nie możemy w dniu dzisiejszym tego uczynić i odsyłamy czytelników naszych do oryginału czeskiego. Zapoznanie się z treścią słusznych wywodów dr. Kahanka naświetli czytelnikom naszym najlepiej kampanję, płynącą ze zglajchszaltowanego źródła naszych praskich „przyjaciół” (wyrażenie „Gazety Polskiej”). Jak tu p. Waldstein, tak tam p. Ripka z „Lidovych novin” wysilają cały swój dowcip, by temu określeniu miarodajnego dziennika w Polsce nadać barwę jak najsoczystszych.

P. Ripka (chcielibyśmy mieć jego fotografię — przyp. red.) to umysł nie byle jaki. I figura też. Z jego artykułów możnaby wnosić, że to jakiś nadminister spraw zagranicznych, spec a nie „spisovatel”, któremu pobożne życzenia i rozkaz dyktują treść torped. Torpedą taką ma być artykuł w „Lidovych novinach” nr. 387 p. t. „Bałtyckie państwa za wschodnim paktem a

co Polska?”, w którym stara się wmówić w czytelnika, iż zawarta przez ministra Becka zgoda wspólna państw bałtyckich i Polski co do paktu wschodniego nie istnieje. Dla p. Ripki nie istnieje wspólny komunikat ministrów spraw zagranicznych, całkowicie uzgadniających swe stanowisko. P. Ripka powinien wiedzieć, że nie wszyscy chcą i muszą kupować kota w worku i chcą i muszą podpisać jakiś ważny pakt bez zobaczenia, jak właściwie wygląda. Faktem jest, czego nie obali żaden wykręt p. Ripki, że tak Polska jak i państwa bałtyckie postanowiły wyczekać samego projektu i wpiąć się mu przypatrzeć. Państwa bałtyckie poszły jeszcze dalej niż Polska, bo powiedziały, że poczynią w ewentualnym projekcie poprawki.

A Polska wie, że jako mocarstwo ma prawo i obowiązek każdy pakt, nim podpisze, przegladnąć. Ma prawo także i mają prawo państwa bałtyckie pakt ewentualnie odrzucić, jeśli nie będzie ich interesom odpowiadał. Nasi „przyjaciele” doskonale wiedzą, że Polska w projekcie paktu, jeśli jej zostanie przedłożony, napewno uczyni jedną bardzo ważną poprawkę, właśnie obchodzącą p. Ripkę, Waldsteina i consortes.

Konsul Generalny R. P. Malhomme wyjechał na II Zjazd Polaków w Warszawie.

Jak się dowiadujemy, p. konsul generalny R. P., Malhomme, wyjechał dnia 4 b. m. do Warszawy celem wzięcia udziału w II Zjeździe Polaków z Zagranicy w Warszawie, gdzie zabawi kilka dni. W czasie jego nieobecności zastępuje go w kierownictwie konsulatem p. wicekonsul dr. Adam Sznowiecki.

Stan dotychczasowych Igrzysk Emigracji.

Warszawa, 4 sierpnia. Dziś z powodu otwarcia II Zjazdu Polaków z Zagranicy nastąpiła przerwa w rozgrywkach sportowych. W ogólnej punktacji lekkoatletycznej prowadzi Ameryka 209 punktów, Czechosłowacja 28 pkt., Niemcy 22 pkt., Gdańsk 18 pkt., Łotwa 15 pkt., Francja 13 pkt., Rumunja 2 pkt.

Podajemy uzupełniające dane wyników lekkoatletycznych:

Finał biegu 200 m panów: 1. Klimkowski (USA.) 23,2 sek.; 2. Golanekiewicz (USA.) 23,8 sek.; 3. Gałek (Niemcy) 24 sek.; 4. Baca (USA.); 5. Kaczmarski (USA.); 6. Onderek (Czechosł.).

Pchnięcie kulą panów (przedboje): 1. Podolajak (USA.) 12,81 m, 2. Farny (Czsl.) 12,51 m, 3. Zboralski (Francja) 12,45, 4. Chudzikiewicz (USA.) 12,28 m, 5. Urbaniak (Francja) 11,93 m, 6. Sikora (Czsl.) 11,33 m.

Rzut dyskiem pań: 1. Walasiewiczówna (U. S. A.) 33,78 m, 2. Górna (USA.) 29,36 m, 3. Małanowska (Gdańsk) 28,96 m, 4. Przybylska (U. S. A.) 26,35 m, 5. Michalska (Niemcy) 26,13 m, 6. Pałuszek (USA.) 20,67 m.

Skok w dal panów — przedboje: 1. Ratkowski (USA.) 6,41 m, 2. Gałek (Niemcy) 6,31 m, 3. Janiak (USA.) 6,25 m, 4. Jaworek (Czsl.) 6,10 m, 5. Isiakowski (Francja) 6,06 m, 6. Lubojacki (Czsl.) 5,92 m.

Sztafeta 4×100 m panów: 1. Ameryka 45,4 sek., 2. Niemcy 46 sek., 3. Gdańsk 46,2 sek., 4. Francja, 5. Rumunja, 6. Czechosłowacja.

Boks:

Waga kogucia: Kasprowiak (Niemcy) — Chmielewski (Gdańsk), zwyciężył na punkty Kasprowiak.

Waga piórkowa: Bianga (Gdańsk) — Jokiel (Niemcy), zwyciężył na punkty Bianga.

Waga lekka: Rendzionek (Łotwa) — Karwiński (Francja), zwyciężył na punkty Rendzionek.

Waga półśrednia: Neuman (Gdańsk) — Dworzak (Czsl.), zwyciężył k. o. Neuman.

Waga średnia: Puchniak (Kanada) — Stachowiak (Niemcy), zwyciężył na punkty Puchniak. Lange (Francja — Sarnowski (Gdańsk), zwyciężył na punkty Lange. Maciukin (Łotwa) — Kłoda (Czsl.), zwyciężył na punkty Maciukin.

Waga półciężka: Jabłoński (Francja) — Hauske (Gdańsk), zwyciężył na punkty Jabłoński.

Finał rozgrywek w piłce nożnej odbędzie się w niedzielę, dnia 5 sierpnia sensacyjnym spotkaniem Czechosłowacja—Niemcy. Drużyna nasza jest powszechnym faworytem.

Dziennik Polski 5. VIII 34.

J. P. C. 7. VIII 34

„Nasz renegat“.

Jest złe, jeśli zamiast piórem, pisze się artykuły smyczkiem. Tak trafia się co tydzień w Jabłonkowie z piórem p. t. „Nasz renegat“. Nie jesteśmy temu winni, że p. redaktor prosi o cięgi ze strony „Dziennika Polskiego“. Nie gniewamy się także na niego, że co tydzień wydaje specjalne numery jubileuszowe, poświęcone „Dziennikowi Polskiemu“; owszem, nie szkodzi. Przecież każdy człowiek ma prawo się wypisać, nas zaś nie wzrusza, gdy jakiemu redaktorowi pisanie idzie bardzo trudno i woli się wypisać. Jest to „przypadłość“ czasem fizyczna a czasem umysłowa. Smyczek nie może za to odpowiadać osobiście, albowiem wie to już i mała dziecina, iż nie od smyczka zależy jakość muzyki, ale od skrzypiec i skrzypka, jak nim po strunach wodzi.

Brawo, „Robotnik Śląski“!

Ostatni „Robotnik Śląski“, którego prosiliśmy o to, by wspomniał o czternastej rocznicy rozdziału Śląska, nie uczynił zadość naszemu życzeniu, ale zato oburzał nas, iż pisząc o tej sprawie, pod okiem p. cenzora napisaliśmy, że „taka była wola nieba, z nią się zawsze zgadzać trzeba“ i że wogóle napisaliśmy o tem bardzo krótko. Opuścił jednak „Rob. Śląski“ resztę naszej wzmianki, że tak napisał znany komedjopisarz polski Aleksander Fredro i to w krotchwili... Co zaś do długości samej wzmianki, to wychodzimy z założenia, że lepiej krótko a dobrze, niżeli wogóle nic, jak to uczynił „Robotnik Śląski“.

Fel „Robotnik Śląski“.

W tym samym „Robotniku Śląskim“ czytamy rzecz bardzo brzydka, za którą, gdyby nie nasze dobre nerwy, dalibyśmy „Robotnikowi Śląskiemu“ porządnie po palcach. Jak to mamy rozumieć notateczkę, iż „Dziennik Polski“ został skonfiskowany tylko 15 razy, a „Robotnik“ w Polsce 48 razy? Co i komu to „Robotnik Śląski“ podpowiada? I czy nie widzi różnic w powodach konfiskaty „Dziennika Polskiego“ tutaj a „Robotnika“ w Polsce? O, brzydki panie redaktorze! Teraz już naprawdę powinien być pan czerwony!

Składki na powodzian.

Członkowie Polskiego Związku Szkolnego i ich znajomi w M. Ostrawie-Przywozie, za inicjatywą p. kierownika Józefa Kupca, złożyli na powodzian: J. Kupiec 50 Kcz, S. Gilówna 10 Kcz, B. Kubiszowa 5 Kcz, J. Pitak 5 Kcz, J. Serafinówna 10 Kcz, F. Bacik 5 Kcz, A. Żygółówna 5 Kcz, J. Michałik 5 Kcz, A. Sukiennik 5 Kcz, Dr. B. 5 Kcz, J. Głogowski 5 Kcz, W. Nośal 5 Kcz, Konarscy 4.50 Kcz, N. G. 2 Kcz, N. K. 5 Kcz, N. L. 3 Kcz, M. Borowiecki 5 Kcz, N. Kr. 3 Kcz, H. Słonkówna 3 Kcz, H. Laufowa 10 Kcz, M. Mika 5 Kcz, F. W. 3 Kcz, N. P. 5 Kcz, N. Rozpondek 5 Kcz, J. Surdej 5 Kcz, N. B. 3 Kcz, P. T. 2 Kcz, J. Duława 5 Kcz, W. Słusarczyk 2.50 Kcz, N. Spisak 3 Kcz, W. Sokański 5 Kcz, A. S. 5 Kcz, W. Kokoszka 5 Kcz, J. Basak 3 Kcz, M. Grzywacz 3 Kcz, K. Krawczyk 5 Kcz, N. Dudkówna 2 Kcz, M. Kowalczykówna 5 Kcz, W. Tańcula 1.50 Kcz, T. J. 5 Kcz, M. J. 5 Kcz, A. H. 5 Kcz, Świerczek F. 5 Kcz, K. Świąszowa 5 Kcz, J. Oprych 5 Kcz, J. Matyasik 2 Kcz, J. Kania 10 Kcz. Razem 297.50 Kcz. — Datki wpływały bardzo chętnie, aczkolwiek ofiarodawcy niejednokrotnie odawali swój ostatni grosz. Cześć Redakom!

Na skutek rozpoczęcia akcji pomocy naszym biedakom, którzy ponieśli straty całego majątku przy szalonej powodzi, myślę, że każdy Polak w ČSR. będzie uważał za swój obowiązek i według własnych sił przyczyni się do złożeń, składek na ten cel. W załączeniu przesyłam 10 Kcz a jeżeli mój stan finansowy się poprawi, jeszcze poślę więcej. — Z poważaniem Rud. Huschban, Katarzynki u Opawy.

Polska placówka nad granicą językową polsko-czeską.

Z czeskiego Cieszyna donosi (ż): Tuż nad granicą językową polsko-czeską na czeskim Śląsku, nad brzegiem Stonawki, odbyła się w wiosce Trzanowice wielka uroczystość. Tamtejsza polska Straż Pożarna obchodziła swój jubileusz 25-lecia istnienia, a zarazem otwarcie nowej strażnicy.

Uroczystość rozpoczęto ćwiczeniem okręgowych straży pożarnych, które się odbyły w obecności licznej delegacji z ramienia Straży Pożarnych w Polsce z inspektorem p. Klemensem Matusiakiem na czele, który jest założycielem Straży Pożarnej w Trzanowicach. Następnie dokonano otwarcia nowej strażnicy przez prezesa Związku Polskich Straży Pożarnych, p. Rudolfa Cichego. Przemówienia okolicznościowe wygłosili p. inspektor Klemens Matusiak i poseł Karol Junga. Pod koniec odbyła się defilada wszystkich obecnych straży pożarnych przed konsulem generalnym Rzeczypospolitej Polskiej z Mor. Ostrawy, p. Leonem Malhommem.

W uroczystości wzięła bardzo liczny udział ludność polska z Trzanowic i okolicy, ponieważ polska Straż Pożarna w Trzanowicach jest ważnym posterunkiem polskim na pograniczu językowym czesko-polskim.

Dziennik Polski 7. VIII 34

Składki na powodzian.

W numerze niedzielnym „Dziennika Polskiego“ podaliśmy składki, złożone na powodzian przez członków Polskiego Związku Szkolnego i ich znajomych w Mor. Ostrawie-Przywozie, przy czym przez przeoczenie pominęliśmy niektórych ofiarodawców, których dzisiaj dodatkowo podajemy: K. Piasecka 5 Kcz, M. Mańsiewiczowa 3 Kcz, S. G. 23 Kcz, J. Morys 3 Kcz. Oprócz powyższych na ten sam cel złożyli: Ochotnicza Straż Pożarna w Oldrzychowicach 100 Kcz, N. Bisiowa 5 Kcz.

Dziennik Polski 8. VIII 34.

Składki na powodzian w Polsce

Personel konsulatu R. P. w Mor. Ostrawie złożył jako pierwszą ratę na powodzian w Polsce sumę Kcz 610.—.

Dziennik Polski 7. VIII 1934

Triumf sportowy Polaków z Czechosłowacji w Warszawie

Ostatnie depesze z Warszawy przyniosły dla nas Polaków w Č. S. R. niezwykle pocieszające wiadomości o wybitnych sukcesach naszych sportowców, biorących udział w Igrzyskach Sportowych Polaków z Zagranicy.

I tak ostateczna punktacja w lekkiej atletyce przedstawia się następująco: 1. Polacy ze Stanów Zjednoczonych A. P. 2. Czechosłowacja. 3. Gdańsk. 4. Francja. 5. Niemcy. 6. Łotwa. 7. Rumunja. 8. Belgja.

Z tego wynika, iż wśród Polaków zagranicznych, mieszkających w Europie, sportowcy polscy z Č. S. R. zajęli w lekkiej atletyce pierwsze miejsce!

Punktacja wyników zawodów w siatkówce przyniosła drużynie polskiej z Č. S. R. pierwsze miejsce wśród wszystkich drużyn polskich z zagranicy.

Finał piłkarski zakończony zwycięstwem naszej „Polonii“ z Karwiny nad drużyną footballową z Niemiec, przyniósł w punktacji piłkarskiej również pierwsze miejsce Polakom w Czechosłowacji.

W punktacji ogólnej Igrzysk o nagrodę Pana Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej są w obecnej chwili (bez zawodów bokserkich) Polacy z Č. S. R. na pierwszym miejscu. Za nimi idą kolejno Polacy z Gdańska, Francji, Ameryki Północnej, Niemiec, Rumunji, Belgji,

Łotwy, Kanady, Austrii, Mandżurji i Holandji. Wyniki te napawają nas tutaj Polaków na Śląsku czst. i Morawach słuszną dumą. Szczycimy się tem, iż nasza drużyna piłkarska „Polonia“ wraca na Śląsk Cieszyński jako zwycięska mistrzowska drużyna wśród wszystkich drużyn footballowych Polaków zagranicznych. By uzyskać ten zaszczytny tytuł, musiała przedtem „Polonia“ wybić się tu na czoło wszystkich 38 drużyn polskich i czeskich w żupie cieszyńskiej. Gdy do tych zaszczytnych wyników sportowych, osiągniętych w Warszawie przed oczyma 12.000 Polaków z Zagranicy, dołączymy fakt, iż w I półroczu 1934 r. Harcerstwo Polskie w Czechosłowacji powiększyło swe kadry o nowych pół tysiąca członków i liczy dziś ponad 2000 skautów i skautek, gdy wspomnimy, iż Polskie Straże Pożarne liczą obecnie 3000 członków czynnych a z członkami wspierającymi i honorowymi 4650 strażaków, gdy podkreślimy rozwój „Sokoła“, „Siły“, Banderji Konnej, „Beskidu Śląskiego“ i polskich klubów sportowych — stwierdzić musimy, iż w dziedzinie wychowania fizycznego czynimy wszystko, co w trudnych i niesprzyjających nam warunkach robić możemy.

Po triumfach warszawskich nie spoczniemy na laurach i tem bardziej intensywniej pracować będziemy tutaj, by wychować zdrowe młode pokolenie polskie w Č. S. R. pamiętni zasady, iż „w zdrowym ciele zdrowy duch“!

Reprezentacja Polaków w Czechosłowacji zdobyła mistrzostwo Polaków z Zagranicy

Warszawa, 5 sierpnia. Ludność polska w Czechosłowacji może być dumna ze swych reprezentantów sportowych, bo oto po szeregu trudnych spotkań, dzięki wielkiemu wysiłkowi i sportowej, doskonałej walce w ogólnej punktacji wysunęła się reprezentacja nasza na pierwsze miejsce wszystkich innych reprezentacji sportowych. Udało się nam udowodnić, że młodzież nasza pracuje nieustannie nad sobą, bo przecież nie ulega żadnej wątpliwości, iż wyniki sportowe są zawsze rezultatami żmudnej pracy przygotowawczej, t. j. treningu.

Walka naszej reprezentacji była niełatwą, albowiem przede wszystkim w lekkiej atletyce doskonała forma zawodników ze Stanów Zjednoczonych utrudniała nam zdobywanie punktów. Rezultat nasz jest jednak nagrodą wszechstronności we wszystkich sportach a prymatu w sporcie piłki nożnej.

Niezwykle emocjonująco przedstawiał się finał piłkarski, w którym drużyna

Czechosłowacji spotkała się z drużyną Niemiec 2:0 (2:0)

Obie drużyny występują do meczu wyraźnie zmęczone poprzednimi zawodami. Grają bowiem swój trzeci mecz w ciągu 4-ch dni. W pierwszej połowie przeważa zdecydowanie zespół Czechosłowacji, dla którego bramki zwycięskie zdobywają Cerrek i Stonawski.

Po przerwie drużyna niemiecka posiada kilka okazji do wyrównania, jednak napad jej nie potrafi ich wykorzystać. Drużyny mimo zmęczenia utrzymują dość ostre tempo do końca. W drużynie niemieckiej wyróżnić należy formacje obronne, a w zespole czechosłowackim środkowego pomocnika i trójkę środkową ataku. Sędzia p. Romanowski.

W punktacji mistrzostw piłkarskich kolejność miejsc układa się ostatecznie następująco:

1. Czechosłowacja.
2. Niemcy.
3. i 4. Rumunja i Belgja.

W tymże dniu odbywały się finały i w innych dziedzinach sportu a przede wszystkim w lekkiej atletyce. Wyniki były następujące:

110 m płotki: **Raczkowski** (USA.) 17,2. 2. Zboralski (Francja) 19. 3. Bratkowski (Gdańsk) 19,4. 4. Czeczotka (Czechy), Tomasz (Francja) na 4-em miejscu zdyskwalifikowany za przewrót 2-ch płotków.

Kula pań: 1. **Paluszek** (USA.) 9,20. 2. Przybylska 9,07. 3. Michalska 8,81. 4. Górna 8,64. 5. Malanowska 6,82.

Dysk: 1. **Podolak** 36,72. 2. Farny 35,18. 3. Zboralski 34,62. 4. Urbaniak 34,58. 5. Chadzikiewicz 34,36. 6. Sikora 31,21.

4×400: 1. **USA.** 3,36,6. 2. Niemcy 3,40. 3. Czechosłowacja 3,47,4. 4. Francja. 5. Gdańsk.

Ostateczna punktacja w lekkiej atletyce: 1. **USA.** 2. **Czechosłowacja.** 3. Gdańsk. 4. Francja. 5. Niemcy. 6. Łotwa. 7. Rumunja. 8. Belgja.

W siatkówce punktacja ułożyła się następująco: 1. **Czechosłowacja.** 2. i 3. Gdańsk i Łotwa. 4. Niemcy. 5. i 6. Francja i Rumunja.

Punktacja kolarska wypadła następująco: 1. Francja. 2. Belgja. 3. Gdańsk. 4. Niemcy.

Punktacja pływacka: 1. **USA.** 2. Gdańsk. 3. Niemcy. 4. Rumunja. 5. Kanada. 6. Austria.

Punktacja koszykówki: 1. Francja. 2. Gdańsk. 3. i 4. **Czechosłowacja** i Rumunja.

Ogólna punktacja Igrzysk o nagrodę Pana Prezydenta R. P. przedstawia się

następująco (bez zawodów bokserkich):

1. **Czechosłowacja 31 punktów.**
2. Gdańsk 29 punktów.
3. Francja 24½ punktów.
4. USA. 20 punktów.
5. Niemcy 16 punktów.
6. Rumunja 15½ punktów.
7. Belgja 11 punktów.
8. Łotwa 7 punktów.
9. Kanada 3 punkty.
10. Austria 2 punkty.
11. Mandżurja i Holandia bez punktów.

Tak więc twardo i ze zmiennością szczęściem walcząc, we wszystkich prawie dziedzinach sportu zdołała nasza reprezentacja wywalczyć palmę pierwszeństwa, skarbiąc sobie tem nietylko uznanie całego społeczeństwa polskiego w Kraju, ale przede wszystkim wdzięczność i uznanie nasze, iż godnie potrafili nas na polu sportowym, polu tężyzny fizycznej, zareprezentować.

Nie musimy dodawać, że niedzielnemu decydującemu w rozgrywkach piłki nożnej spotkaniu Czechosłowacja-Niemcy, przypatrywali się z bijącym sercem przybyli na Zjazd reprezentanci ludności naszej. Ponad 1000 Polaków z Czechosłowacji gorąco oklaskiwało każdy sukces naszej drużyny i to pewnie też było jedną z przyczyn, dlaczego nasza drużyna mimo wielkiego zmęczenia dała ze siebie rzeczywiście wszystko i do samego końca utrzymała niezwykle szybkie tempo gry. Na trybunach stadionu zauważyliśmy wszystkich wybitnych przedstawicieli naszej ludności, dr. Wolfa, posła dr. Buzka, dyr. Feliksa, red. nac. „Dziennika Polskiego” p. Waleczkę i wielu, wielu innych. Także pan konsul generalny R. P. Malhorne wraz z małżonką zaszczylił mecz swą obecnością.

Schodzącej zwycięzko z boiska drużynie naszej zgótowała publiczność gorącą owację, zasypując kwiatami.

Wspaniała Rewja Wojska Polskiego rozpoczęła II Zjazd Polaków z Zagranicy.

100.000 widzów.

Warszawa, 5 sierpnia. Gdy już sto tysięcy ludzi zajęło miejsca na trybunach i sąsiednich trawnikach błon mokotowskich, rozległa się trąbka wojskowa: na pole wjechał gen. Jarnuszkiewicz, dowódca korpusu warszawskiego, w otoczeniu licznej świty. Cała grupa konna klusem przebiegła między formacjami wojskowymi, dokonując ostatniego przeglądu sił przed przyjazdem zwierzchnika wojska polskiego, Pana Prezydenta R. P. Przed godziną 10-tą

przybył Pan Prezydent

w otwartym samochodzie i odebrał raport od gen. Jarnuszkiewicza, następnie Pan Prezydent przejechał przed frontem wszystkich pułków i zbliżył się do trybuny honorowej, gdzie

zajął miejsce wraz z małżonką wśród członków rządu, generalicji korpusu dyplomatycznego i przedstawicieli Polonii zagranicznej.

O godz. 10-tej punktualnie rozpoczęła się Msza św. polowa przed ołtarzem, ustawionym na samochodzie ciężarowym, okrytym skarlatem i bielą. Mszę św. celebrował biskup polowy Gawlina w asyście kilku kapłanów wojskowych. Podczas nabożeństwa pienia religijne wykonał chór męski i przygrywała zjednoczona orkiestra trzech pułków warszawskich. Msza trwała 20 minut, poczem ks. biskup Gawlina zaintonował „Boże, coś Polskę”, podchwyconą przez chór i całą zgromadzoną publiczność. Wojsko prezentowało broń.

Gdy nabożeństwo zostało skończone, gen. Jarnuszkiewicz, jako dowódca całością, dał komendę przegrupowania oddziałów do defilady. Zmasowane przed trybunami pułki wszyst-

kich rodzajów broni cicho, sprawnie, prawie niespostrzeżenie poczęły osuwać się na dalszy plan, aż znikły niemal z oczu, otwierając przed publicznością olbrzymią perspektywę Pola Mokotowskiego.

Była godz. 10 min. 40, gdy gen. Kasprzycki, pierwszy wiceminister spraw wojskowych, zameldował Panu Prezydentowi, że wszystkie przygotowania do defilady są ukończone i zapisał, czy może dać rozkaz jej rozpoczęcia.

Wysunęły się trzy połączone orkiestry pułków piechoty i zagrały marsz „Pierwszej Brygady”. Pan Prezydent dał znak rozpoczęcia

defilady.

Wszystkie oczy otworzyły się w kierunku, gdzie w oddali widać było czoło niekończącej się kolumny wojska. Naprzód leciały rojami lekkie aeroplany myśliwskie. Było ich 6 roj, po 9 w

każdym. Następnie nadleciały samoloty linjowe, także 6-cioma rojami po 9 w każdym. Później szły trzy ciągi samolotów towarzyszących, cztery ciągi ciężkich maszyn bombardowych o trzech silnikach, wreszcie leciały eskadry zapasowe po 5 rojów. Ogółem na firmamencie niebieskim znalazło się od razu około 200 samolotów, które przeleciały nad trybunami w kierunku miasta, a następnie zatoczywszy wielki łuk, poczęły się rozpadać na roje i klucze, aby kolejno lądować na nowym lotnisku wojskowym na Okęciu.

Ledwie znikło to imponujące widowisko w górze, gdy nowy wspaniały obraz odsłonił się przed oczyma widzów. Rozpoczęła się defilada, prowadzona przez dowódcę korpusu warszawskiego, gen. brygady Jarnuszkiewicza.

Czoło defilady stanowił batalion Szkoły Podchorążych Piechoty pod dowództwem płk. Bociańskiego. Cały batalion przybrany był we wspaniałe mundury historyczne z 31 roku, a gdy tak szedł przy dźwiękach „Warszawianki“, zdawało się, że odżyła wizja z przed 100 lat. Tak samo w mundurach historycznych prze-defilowała Podchorążówka inżynierji, wzbudzając zachwyt i wywołując burzliwą owację ze strony widzów.

Po tym pokazie wspaniałego wojska polskiego z odległej przeszłości ujrzelismy jego formacje nowoczesne. Sztandary chyły się przed zwierzchnikiem sił zbrojnych państwa.

Po tej demonstracji nowoczesności i techniki, jakby dla kontrastu pokazano nam tradycyjną broń polską — konnicę. Ruszyła kurlą galopem 2-ga dywizja kawalerji pod dowództwem popularnego generała Bolesława Wieniawy-Długoszewskiego, którego pojawienie się na pięknym rumaku wywołało entuzjastyczne oklaski.

Zmotoryzowany batalion piechoty na samochodach ze sterzącymi równiutko bagnetami zakończył wspaniały przegląd wojska, poczem maszerowały jeszcze oddziały Przysposobienia Wojskowego pod dowództwem ogólnym ppłk. Czuryłło. Wszystkie głowy odkryły się przed kolumną pocztów sztandarowych, przedstawiającą historyczną formację wojska polskiego:

Legjonistów, Hallerczyków, Dowborczyków, Murmańczyków, Żeligowszczyków, Bayończyków itd. Ten żywy przegląd historii formowania wojska polskiego był szczególnie interesującym dla przedstawicieli naszej emigracji.

Z kolei postępowały oddziały właściwego Przysposobienia Wojskowego, więc bataljoniści, Strzelcy, harcerze, Legjon Młodych i orkolejarzy, bataljon pocztarzy, bataljon tramwajowy, trzy bataljony Związku Rezerwistów, 8 kompanij Strzelców, następnie Strzelec na rowerach, Strzelczynie, Przysposobienie Wojskowe Kobiety, harcerki, harcerze z lasem cho-
ragwi o barwach narodowych i wreszcie kilka naście samochodów LOPU z obsługą przeciwgazową w maskach i kostiumach ochronnych. Ta obrona przeciwigazowa zakończyła defiladę.

Defilada wywarła wprost oszałamiające wrażenie na Polakach z zagranicy, którzy mieli żywe radeści w oczach, widząc potęgę militarną państwa polskiego.

O godz 12 min. 20 przegląd wojsk był ukończony.

Po rewji rozpoczęło się formowanie wielkiego pochodu delegacji i gości zagranicznych.

Przybysze z każdego państwa grupowali się przy odpowiednim transparenecie, ozdobionym Orłem Białym i napisem danego państwa. Około godz. 1-szej ruszył pochód Polaków, przybyłych z 20-kilku krajów. Wśród nich rzucają się w oczy zgrabni zapaśnicy i zapaśniczki, biorący udział w pierwszej Olimpiadzie Polaków z zagranicy. Pochód z orkiestrami na czele prze-defilował głównymi ulicami miasta, oklaskiwany przez tłumy Warszawiaków, gromadzących się na chodnikach i w otwartych oknach. Całe miasto ogarnięte jest wielkim entuzjazmem dla rodaków z obczyzny i dla oddziałów wojska, które po świetnej rewji wracają do koszar i do miejsc zbiórki, skąd powrócą do swoich stałych garnizonów.

Hołd Marszałkowi Piłsudskiemu.

Po ukończonej rewji wojskowej na Polu Mokotowskim wszyscy uczestnicy drugiego Zjazdu Polaków z zagranicy, przedstawiciele rady organizacyjnej Polaków z zagranicy oraz Legjona Organizacja młodzieży pracującej utworzyli pochód, który udał się do Belwederu, by złożyć hołd p. Marszałkowi Piłsudskiemu.

Na ulicach, którymi przechodził pochód, zgromadzona na chodnikach publiczność witała niezwykle serdecznie Polaków, przybyłych ze wszystkich krańców świata. Na dziedzińcu belwederskim reprezentanci 8-miljonowej Polonji zagranicznej złożyli hołd Marszałkowi. Do zebranych przemówił Marsz. Raczkiewicz, podkreślając, że tu w Belwederze pracuje i mieszka wrzeszczący Państwa Polskiego, Marszałek Józef Piłsudski.

Przemówienie swe zakończył p. prezes Raczkiewicz okrzykiem na cześć Marsz. Piłsudskiego. Okrzyk ten podjęli zebrani i 3-krotnie powtórzyli go z niezwykle entuzjazmem. Po przemówieniu prezesa Raczkiewicza odbyła się defilada przedstawicieli Polonji zagranicznej oraz krajowych organizacji młodzieży. Defiladę przyjeźli przed Belwederem prezes Raczkiewicz, wiceprezes Helczyński, wiceprez. Szwadowski i dyrektor Lenartowicz. Podczas defilady publiczność gorąco witała zebrane tam liczne delegacje. Z piersi wielotysięcznych rzesz rodaków naszych, przybyłych z całego świata, wyrwały się raz po raz okrzyki: „Niech żyje Polska! Niech żyje Pan Prezydent! Niech żyje Marszałek Józef Piłsudski!“

O godz. 16.30 p. marszałek Raczkiewicz z małżonką podejmował herbatą w salach Sejmu i Senatu przybyłych na zjazd Polaków z zagranicy. Na herbatce byli obecni członkowie rządu, posłowie i senatorowie, weterani 63-go roku, przedstawiciele duchowieństwa, władz państwowych, wojskowych oraz przedstawiciele organizacji i instytucji społecznych. W przyległym wzięło udział około 2000 osób.

Imponujący udział Polaków z Czechosłowacji w II Zjeździe Polaków z Zagranicy w Warszawie.

1100 Polaków z za Olzy w stolicy Rzeczypospolitej. — Ludność polska w Czechosłowacji — wzorem uświadczenia narodowego.

(Od specjalnego korespondenta „Dziennika Polskiego“.)

Od kilku miesięcy skrupulatnie i szczegółowo przez Radę Organizacyjną przygotowywany II Zjazd Polaków z Zagranicy toczy dziś swe obrady w stolicy Najjaśniejszej Rzeczypospolitej, która swe wzniosłe i płomienne uczucia wymienia w braterskim uścisku z Polakami, przybyłymi do niej z najodleglejszych stron świata.

Niezapomniany w pamięci narodu polskiego będzie ów wielki i uroczysty dzień, kiedy na niepodległej i wolnej ziemi przeddefilowały przed Dostojnym Włodarzem Polski tysięczne zastępy młodzieży polskiej z zagranicy, z Czechosłowacji, Niemiec, Rumunji, Litwy, Francji, Belgji, Ameryki i Azji. Z tych zwartych szeregów, których żadna siła nie byłaby zdolna powalić, padały na twarz Pana Prezydenta spojrzenia, zawierające w sobie miłość, dumę i te wszystkie szlachetne uczucia, które w takt kroków przelewało serce do oczów. Łączyły się te spojrzenia z radosnym wzrokiem tych, którzy podźwignęli Polskę z chaosu i walk do wyżyn mocarstwowego i potężnego państwa, i którzy mimo przeżytych trudów prowadzą dzieło swe dla chwały i dobra Narodu. Witały naszych braci z za kordonu fanfary polskiej kawalerji, na którą nie można patrzeć inaczej, jak tylko przez łzy rozrzewnienia, dumy i radości. Witały ich chorągwie orły, rozpostarte na wietrze jakby do lotu i serca Polaków, którym danem było widzieć cud zmartwychwstania na ziemi cjezystej.

Udział w II Zjeździe Polaków z Zagranicy bierze ponad 11 tysięcy Polaków ze wszystkich ośrodków emigracyjnych i mniejszościowych całego świata. Już sama ta cyfra świadczy najlepiej o tem, jak wielkie przywiązanie do Macierzy tkwi w sercach tych tysięcy, które pokonawszy wielkie przestrzenie i trudności natury materialnej, przybyły z dalekich stron, aby własnymi oczyma ujrzeć wolną Ojczyznę.

Udział Polaków z Zagranicy jest wprost imponujący i procentowo, zważywszy liczbę ludności polskiej z ČSR, z innymi ośrodkami emigracyjnymi i mniejszościowymi w Europie — na większy.

W II Zjeździe Polaków z Zagranicy w Warszawie wzięły udział z Czechosłowacji następujące wycieczki zbiorowe:

1. Zrzeszenia Związków Młodzieży Ewangelickiej 330 osób.
2. Towarzystwa „Beskid Śląski“ 86 osób.
3. Kółka Samokształcenia Macierzy w Karwonej 100 osób.
4. Pryw. polskiego gimnazjum w Orłowej 40 osób.
5. Harcerzy polskich z Czechosłowacji 47 osób.
6. Związku Akademików „Jedność“ 48 osób.
7. Polski Klub Sportowy Czeski Cieszyn 24 osoby.
8. Banderji konnej ze Śląska czechosłowackiego 30 osób.
9. Towarzystwa Rolniczego „Ziemia“ (Czeski Cieszyn) 50 osób.
10. Uczeń Szkoły Gosp. Wiejskiego w Końskiej 28 osób.
11. Chóru Tow. Naucz. Polskich w Czechosłowacji 45 osób.
12. Kółka Polskich Teologów w Widnawie 21 osób.
13. Reprezentacji sport. na I Igrzyska 60 osób.
14. Tow. Gimn. „Siła“ 40 osób.
15. Sokołów polskich w Czechosłowacji 70 osób.
16. Rowerzystów, harcerzy hufca z Witkowic 7 osób.
17. Rowerzystów Kółka Mł. P. w Mar. Górach 11 osób.
18. Harcerzy-kajakowców z Ostrawy 11 osób.

Razem 1048 osób.

Ponadto wyjechało na Zjazd Polaków z Zagranicy do Warszawy kilkadziesiąt osób prywatnie. Tak więc, ogólna liczba Polaków z Czechosłowacji, biorących udział w II Zjeździe, wynosi ponad 1100 osób.

Imponująca ta liczba jest dowodem, jak bardzo uświadomiona jest narodowo ludność polska, żyjąca od dziesiątek lat za Olzą, skonolidowana, zwarta, zawsze ofiarna i gotowa na każde skinienie spieszyć na ratunek Macierzy.

Iks.

Béřeme na vědomí!

V poměru česko-polském nastal od jara nový kurs. Podle úsudku zahraničních listů, jež jsou o poměru česko-polském dobře informovány, postavení polské menšiny v Československu bylo vlastně jen záminkou k vyostření poměru Polska k Československu.

Bylo by chybou, kdybychom tento nový kurs a chování Polska bagatelisovali a přehlíželi a snažili se ze všech sil a za každou cenu tuto změnu uhlazovat, zastírat a s ní nepočítat. —

Dovedeme si nový kurs dobře vysvětliti, z odchýlných národních vlastností národa polského a českého, z historie i z jednání Poláků v době nynější, z dnešního mezinárodního postavení Polska, a vládního režimu.

Proto i naše československá veřejnost musí se smířiti s neúčasti Poláků na těch různých slovanských sjezdech, zápasech, konferencích, fotbalových, tenisových, lehkotletických, leteckých, hasičských, inženýrských, profesorských, náboženských a j.

Je na Polácích, chtějí-li nebo nechtějí-li se mezi Slovanstvo počítati. Přátelství a vnucovaná láska budí pocit slabosti, vtíravosti a jest nechutná. Vede spíše k větší zatvrzelosti, velikášství. Přátelství a lásku můžeme dáti Polákům najevo až v nebezpečení, až nás snad budou potřebovat. Nyní, jsouce zaslepeni dohodou polsko-německou, jsou poloslepí, polohluší.

Nám nezbývá nic jiného, než trpělivě vzíti dnešní stav na vědomí a dle toho se zaříditi doma.

O tomto stavu však nejvíce měla by uvažovati polská menšina u nás. Neboť ona, jak i zahraniční listy sdělují, stala se nejen záminkou, ale i nástrojem této politiky. A měla by ona uvažovati chladně a rozumně, zdali tento dnešní stav česko-polského poměru jí škodí či zda jí prospívá.

Výsledek zápisů do českých a polských škol však ukazuje, že stav ten více Polákům našim uškodil než prospěl.

V očích české veřejnosti v Čechách, na Moravě ztratila polská menšina sympatie a to přičiněním právě těch, jimž má záležeti na tom, aby tyto sympatie byly ne oslabeny, ale zesíleny. Hlavně ostravského konsula Malhommea. Dnes jest česká veřejnost vším tiskem informována o jeho činnosti mimokonsulské, o právech a poměrech a institucích, které polská menšina u nás má. Dnes již i takový polonofil, jakým jest universitní profesor dr. Frinta z Prahy, veřejně konstatuje z vlastní zkušenosti a studií na místě samém, že českým evangelíkům na Těšínsku děje se křivda, že jsou utiskováni a deptáni od polské evangelické většiny, a dozrává, že sympatie nejen Prahy, ale celé čsl. veřejnosti jsou na straně utiskované menšiny, t. j. českých evangelíků, kteří mají mravní právo na své straně.

Naši novináři v polsko-české tiskové dohodě nejlépe cítí na sobě jednání Poláků a dělňictvo i státní dráhy československé pak na vlastní kapse propagaci a konkurenci u nás tak propagovaného »Gdáňského přístavu«, kdy uhlí z polského Slezska do Vídně objíždí drakem a lodí celou Evropu, jen aby se vyhnulo československým drahám.

Zostření poměru česko-polského mělo se státi státnickou zkouškou loyálnosti naší polské menšiny ke státu. A v této zkoušce vůdcové neobstáli a zklamali.

Právě po polském zahraničním konfliktu, po hanebném výpadu z Pol. Těšína dr. Miehejdou, po vytloučení oken našeho vyslanectví ve Varšavě, zakládají naši Poláci u nás »Polski dzenik«, list protičeský, se zřejmou tendencí proti nám, věnovaný ze dvou třetin zprávám z Polska a jen nepříznivým zprávám od nás.

Druhá umělá država polská jsou tři polští poslanci v Praze a jeden v zemském zastupitelstvu v Brně. Jen paktem se stranou židovskou, utvořením společné kandidátky do voleb a jmenováním vlády posl. Jungy do Brna získali si tak pro veřejnost umělou državu, která jim počtem nepatří. A je to právě poslanec Buzek, vůdce lidové strany, který v době, kdy měl co nejvíce sbližovat a jednat, vystupuje z klubu česko-polského v Ostravě a z klubu čsl. soc. demokracie v Praze.

Třetí nadprávi Poláků jest nedemokratická starorakouská církevní ústava absolutní většiny církve evangelické, kde polská většina znásilňuje v naší republice státní národ, české evangelíky, kterých jest na 15.000 duší. Ani jediný kněz české národnosti není zde ustanoven. Polští kněží učí na českých školách, český jazyk nesmí do kostelů této církve. Není v moci zákonů této země změnit stav, aby i Čechům se dostalo v církvi poměrného zastoupení. Jen mravnost jest, na straně bezmocné menšiny, a ta na polské kněze evangelické neplatí.

Česká veřejnost těšínská nemá tak nákladné reprezentační milionové domy, konsumy jako Poláci. Ti jsou proti nám na Těšínsku pány. Československý tisk týdenní nesnese srovnání s rozšířeným a bohatě vybudovaným tiskem polským.

Nikdo by nenachytil české komunisty, aby svolávali zápisové tábory. To dovedli jen »polští« komunisté v Třinci. Přednější než práce, mzda jest jim politická podpora polského nacionalismu.

Ta pražská a brněnská loyálita pánů polských poslanců neobstála ani když na Těšínsku byly rozhozeny ony hanebné vlastizrádné letáky proti republice, prezidentu. Tu bylo na místě vydati a rozhoditi po oněch obcích letáky, podepsané představiteli polské menšiny, t. j. poslanci, že odmítají za Poláky tyto hanebnosti. To měli učiniti, to čekala nejen česká veřejnost, ale i polský lid. Oni však mlčeli. Někde nějaké prohlášení nestačí. Tam, kde letáky se našly, tam měli být Poláky odmknuty. Mlčetí, kdy jest nutno křičeti, také něco znamená.

Uvedli jsme několik příkladů, které mluví ne o útisku polské menšiny u nás, ale o nadprávi a vymoženostech, které jí podle početnosti nepřísluší. To, co mají na víc. To, co je uměle živí a udržuje. Poláci to nevidí, neb nechtějí vidět, mluví a budou mluvit o křivdách a útisku stále a stále, až zůstanou, jako vůdci, osamoceni, bez lidu, který prohlédne jejich hru a sám ze své vlastní vůle a prospěchu přikloní se k duchu státnosti.

Proto počítejme i s věčnou nespokojeností vůdců naší polské menšiny, i s jejím pošilháváním za hranice a vezměme i to na vědomí. —á.

Polední ostravský deník 7. VIII. 34.

Moravskoslezský deník 7. VIII. 34.

Polský konsul Malhomme odjel do Polska.

vk — Ve Varšavě se právě koná sjezd Poláků ze zahraničí. Také z Československa odjela do Polska velká výprava, která dle polských listů čítá několik set Poláků, vesměs z Těšínska. Jak se dovídáme, u příležitosti tohoto sjezdu odjel v sobotu 4. t. m. polský generální konsul Malhomme z Moravské Ostravy do Varšavy.

Sjezd zahraničních Poláků. ve Varšavě.

Z Varšavy, 6.-8. V paláci senátu byl zahájen druhý sjezd zahraničních Poláků za účasti 200 delegátů. Předsedou sjezdu je americký Polák Swietlik. V projevech byla zdůrazněna pevná vůle Polska, aby polští občané v jiných státech loyálně spolupracovali se svými novými otčinami. Zahajovací schůze se zúčastnil prezident republiky, zástupce vlády a kardínál primas Hlond.

Polenský list 7. VIII. 1934

S celým světem se nemůžeme prát

(VI.) Mezi dopisy, které mne došly v otázce spolupráce československopolské byl dopis z Fryštádska, kde 40 let usedlý Čech odpovídá mi, že nejde o polské obyvatelstvo, ale o „šlonzákovce“, kteří se necítí Poláky. O věci jsme již psali. „Šlonzáci“ jsou domorodým obyvatelstvem, které se před válkou klonilo k Němcům, za plebiscitu k nám. Vydává se pro ně týdeník, redigovaný ředitelem české školy v Jablunkově Smycikem, jenž býval členem Nordmarky. Jak pak jiný úsudek o „šlonzácích“, než který měli dnešní polofobové. Ve stálém výboru 4. srpna 1920 Beneš o šlonzácih doslovně prohlásil: „Ještě hůře působilo to, že jsme se dovolávali šlonzáků. Nechci se tím nikoho dotknouti, ale je nutno to vyložit. Je ž to mluví polsky, všechny výklady o tom že nejsou Poláky, byly vždy marné a všeobecný dojem vždy byl, že my, národ dovolávající se principu národnosti, že nemáme část jednoho národa proti druhé části. Aby každý pochopil tyto city, ať si jen vzpomene, jak se u nás protestovalo, když se určití lidé během války dovolávali některých Jihoslovánů proti jednotě jihoslovanské, nebo když p. Jehlička se usadil v Budapešti. Namítne se právem, že to není totéž; ale jak jsem řekl, jsou určité předsudky, které se vyvrátit nedají.“ V roce 1934 píše list min. dra Beneše „Lid. nov.“ opak toho. 14 let stačilo, aby ostravský dopisovatel každé podobné tvrzení označil za nepravdu. Jaký to obrat během 14 let!

Šlonzáci jsou stejnou odrůdou jako autoaktivní a do jisté míry prusky orientovaní Moravci. Nemáme příliš štěstí s těmito národními odrůdami. Nejedná se také o rozpravu, kolik bylo či nebylo skutečných Poláků. Lze jen pochopit a vmyslit se do duše národního Poláka, který vidí snížení celkového počtu dětí na polských školách v republice na polovinu za 15 let! Zůstane v něm pocit útisku. Vycházíme však z reálného faktu, že je u nás přes 75 tisíc úředně zjištěných Poláků a že tyto nejsou spokojeni s národnostní svou državou. Poláci nemají ani jediného soudce, ani jediného vyššího úředníka. Celá inteligence samostatná jsou dva lékaři a dva advokáti, něco kněží

a na 400 učitelů. Jejich deník do 53. čísla byl 15krát konfiskován. Více jak 75tisícová menšina vydrží vlastní nákladem (Matice školská) gymnasium, 7 měšťanek, 11 obecných škol, 2 odborné ženské, 50 mateřských, 7 kursů a 10 učnovských.

Bylo nám odpověděno, že jsou polské úřední nápisy ve Fryštátu na okresním úřadě i v Českém Těšíně, ale nejsou na poštách, železnicích. Jsou jízdenky českoněmecké, ale nejsou českopolské.

O tom, že hospodářská krize poškodila polskou menšinu pochybovat můžeme jen ten, kdo nechce vidět. Krise v hornictví trvá 10 let. Socialisté na Karvínku si stěžovali, že jejich lidé jsou propouštěni ve prospěch Národů sružení a nechtějí stejnou stížnost přiznat polským horníkům? Namítalo se, že polské gymnasium mělo být dávno zestátněno a dnešní vůdcové Poláků prý zavinili, že k tomu nedošlo. Je možno, je vůbec správné stavět politicky otázku jediného polského gymnasia? Nemá stát zájem, aby mu výchova více jak 500 studentů přímo podléhala?

Neohlížíme se dnes na to, co Poláci dělají našim lidem. Jistě se křivdí těm, kdož po 30 letech musí z Polska a ztrácí chléb i práci.

S naší strany se namítá, že volýšti Čechové nemají čistě českých škol, nepřiznává se však, že polsko-české vyučování mají teprve v Polsku, v Rusku ho neměli, že po válce kulturně získali, kdežto Poláci ztratili. Uznatí tyto změny znamená, že jsme plně uspokojeni. Na naše Poláky musí přece trapně působit, když člen vlády je zúčastněn na slavnosti Buudu der Deutschen, když v Levoči se ponechává Němcům gymnasium a celá polská matice školská dostane ze státních prostředků 300 tisíc Kč na náklad tři a půl mil. Kč.

Musíme si uvědomit, že je dnes naší povinností odstranit spory a nedávat Polsku podnět k jich využívání. Polská menšina je stabilní. Je naivní se domnívat, že vyhyne a asimiluje se. I kdybych názor ten přiznal, nemohou 50 let čekat a vésti spory. Bez ohledu na to, jaké jsou poměry a vztahy mezi námi a Polskem, naší snahou musí být vyčistit si doma stůl. S celým

světlem se přece nebude moci přití. Pokud víme, v dohodnuté, ale neratifikované čsl.-polské smlouvě z r. 1925 bylo ustanovení, že nedojde k odnáródnění Poláků. Zbytečně přece to tam nebylo?

Otázka dohody naše s Poláky na Těšínsku není neřešitelná. Nesmí se však označovat každé přání, každá kritika, každá námitka za irredentu. Lehkomyslná výroba a označování opozice za irredenty je zločinem na státě. Abychom se dohodli, musíme spolu mluvit, musíme své stížnosti a přání znáti.

Konfiskace i projevů zvolených poslanců k tomu patrně nepovedou. Považujeme za chybu, když v některých listech se propustí memorandum polských stran, v jiných nikoliv, ba když dokonce poslanec nemá možnosti odůvodnit své vystoupení z klubu soc. dem. poslanců.

K závěru o situaci na pomezí československopolském mohu říci, s čím jsem začal úvodem. Člověku je úzko, jak lehce, neodpovědně se u nás napadají cizí státy. Nic mne nevedlo k otázce československopolské jen snaha po pravdě a po sblížení. Nepsal jsem o věcech, kdy českopolské sblížení bylo úrodou a konjunkturou. Nic jsem s nikým nesjednával. Přesto dovedl napsat orgán kanovníka Světlika zákludnou insinuaci o „čechu, který zabral do kalných vod polské irredenty“. Sociálnědemokratická „Nová doba“, v jejímž posl. klubu sedí polský poslanec Chobot, o materiálu, který jsme přinesli a který v memorandum polských stran soc. dem. hospitant podepsal a ohlířně, tvrdě uvedl, napíše, že „neoslyšně střeme polskou rozvratnickou skupinu.“ Sionistický redaktor „Lid. novin“ mluví o nečeských člancích a s jeho stanoviska dost pochopitelně, nemůže se zbavit pocitu, že je možno nejspíš psát o věcech, týkajících se Čechů a Poláků. O úrovni soc. dem. „Ducha času“ stačí citovat: pověstný Kahánek, šovinový manévr, nečinný pomluvy, falešný zastánce, nekvalitní manévr. S takovým listem se neopemisuje. Tak vypadá jen malá ukázka, jak se u nás — neopemisuje.

Dr. Ferd. Kahánek.

Česká slova 7. VIII. 1934

Polsko terčem německého útoku

Východní pakt by svázal Německu ruce po revisi východních hranic s Polskem — Polsko to nevidí?

Sovětský tisk.

Moskevská »Pravda« v článku »Sovětský svaz a Litva« vítá jménem národů SSSR ministra zahraničních věcí »zpřátelené litevské republiky«, konstatuje, že mírová politika SSSR dochází v Litvě plného pochopení a sledává zcela pochopitelným a přirozeným, že »Litva, věrna své tradiční politice míru«, jest mezi zeměmi, které podporují ideu východního regionálního paktu o vzájemné pomoci proti rušitelům míru.

Týž list v článku »Pro mír, bezpečnost, vzájemnou pomoc!« konstatuje, že v návrzích, sledujících mírové cíle, největší místo zaujímá projekt východního regionálního paktu o vzájemné pomoci. Uskutečnění paktu toho bezpodmínečně zvýší bezpečnost států východní Evropy a vytvoří jisté obtíže pro ony kapitalistické státy, které sní o novém předělání světa. Idea paktu je podporována největšími státy. Pro přistoupení k paktu se vyslovily Francie a Československo. Sovětský svaz ideu paktu vřele podporuje. Dne 29. července vlády Estonska a Lotyšska prohlásily, že zaujímají k východnímu revisi východních hranic a může být paktu příznivé stanovisko. Počet stou-

penců paktu stále tedy vzrůstá. Jistě i Litva, jež v boji o mír vždy byla v prvních řadách, nebude meškati vyjádřit své příznivé stanovisko k paktu. Zdržlivé stanovisko nadále zaujímají Polsko a Německo. Oficiální »Gazeta Polska« se nedávno pokusila vysvětliti zdržlivost Polska tím, že není proč spěchat. Není třeba polemizovat o prospěšnosti vyčkávání a škodlivosti spěchu, když jde o věc tak velikou, jako jest upevnění míru, a o otázku, která jest zcela jasná. Rakouské události z 25. července mohly dát polskému oficiálnímu látku k jiným úvahám. Události ty ukazují, že leckde v Evropě jest již cítit, že něco doutná, a že dobrodružné živly každé chvíle se objevují v nejnebezpečnějších místech se zapálenou pochodní. Za nynějších podmínek stěží lze nutnost vyčkávání odůvodňovat poukazováním na to, že evropskému míru nic nehrozí! Pokud jde o Německo, o jeho stanovisku lze si částečně udělati úsudek z argumentů, s nimiž vystupuje německý tisk. Cenný jest na příklad dokument »Wirtschaftsdienst«: Pakt ztěžuje Německu na překážku »volnosti postupů« Ně-

mecka na východ. Jinými slovy, východní pakt jest špatný, poněvadž brání útok! Úvahy »Wirtschaftsdienst« a jiných orgánů německého tisku nejsou právě špatným komentářem k argumentům polského oficiálního tisku. Zdá se, že Polsko leží na východě a že jde v první řadě o revisi polských hranic, když německý tisk prohlašuje, že východní pakt jest nepřijatelný, poněvadž ztěžuje revisi východních hranic. Čím tedy potom jest odůvodněno stanovisko polského oficiálního tisku, ujišťujícího, že mír východní Evropy není nijak

ohrožen? Stanovisko »Gazety Polské« není ničím odůvodněno. Sovětský svaz uvítal by s hlubokým uspokojením přistoupení Polska a Německa k východoevropskému paktu. Sovětský svaz všemožně se vynasnaží, aby veliké dílo upevnění míru ve východní Evropě mělo plný úspěch. Již nyní lze říci, že snahy, vynaložené k tomu cíli, nebyly marné. Východoevropský pakt si získal četné, silné a vřelé stoupence. Není možno zkompromitovati jej, neboť jest v něm obsaženo to, oč usilují miliony pracujících, nenávidících imperialistické vlády, toužící po míru a bezpečnosti.

-re-

Polský president mezi zahraničními Poláky

Polští občané mají loyálně spolupracovat s novými otčinami

Varšava — V paláci senátu byl zahájen druhý sjezd zahraničních Poláků za účasti 200 delegátů. Předsedou sjezdu je americký Polák Swietrlik. V projevech byla zdůrazněna pevná

vůle Polska, aby polští občané v cizích státech loyálně spolupracovali se svými novými otčinami. Zahajovací schůze se účastnil president republiky.

Dziennik Polski 8. VIII. 1934

Dr. Ferd. Kahane.

(§) Juž kilkakrotnie, ze zmiennem szczęściem, podawał „Dziennik Polski“ tłumaczenia serji artykułów, pisanych przez doskonałego publicystę czeskiego p. dr. Ferdynanda Kahanka, ustosunkowanego obiektywnie do zagadnienia polskiego na Śląsku Cieszyńskim. W doskonałym reportażu tego dziennikarza przewinęła się sprawa ludności polskiej w tym kraju z niezwykłą dokładnością i w sposób, że nie jednokrotnie mogliśmy się pod wywodami jego całkowicie podpisać.

Nie rościmy sobie pretensji, by nas dr. Kahane rozumiał we wszystkim, od A do Z. Ale po raz pierwszy od niepamiętnych czasów napotkaliśmy czeskiego publicystę, — powiemy: bardzo odważnego — który wbrew całej szkodliwej psychozie, panující tu dzisiaj, umiał nazwać rzeczy po imieniu i jak głos sumienia wołać do narodu czeskiego o zmianę linji postępowania wobec ludności polskiej na Śląsku. Umiał podkreślić prawdziwy fakt, iż ludność polska jest spokojnego usposobienia, lojalna wobec Republiki.

Jeżeli więc idzie o działalność p. ur. Kahanka, to my Polacy jego inicjatywę i jego wywody witamy z uznaniem. Gdyby reszta prasy czeskiej i reszta czynników wykazywała wobec nas to samo zrozumienie a przede wszystkim chęć porozumienia na takiej platformie, to cały konflikt i zaostrenie stosunków na Śląsku Cieszyńskim zostałyby zażegnane.

Nikom tak jak nam, Polakom, nie zależy na dobrej i pełnej zgodzie z narodem czeskim.

Fragmenty tych zmian we własnym interesie i w interesie narodu czeskiego. Mimo, że jesteśmy tu w małej liczbie, stanowimy drobną procent ludności czechosłowackiej, ale jesteśmy Polakami. Ciężar gatunkowy tego faktu tylko ślepcem może nasuwać wątpliwości. I zapewne właśnie to zrozumienie faktu, iż słowo Polak ma swój wielki

ciężar gatunkowy w skali dziejowej, nasuwało dr. Ferdynandowi Kahankowi jego artykuły. Porównalibyśmy go do Reytana własnego społeczeństwa.

Dr. Kahane był wśród nas, rozmawiał z nami i dyskutował długo. Poruszył potem sprawę ludności polskiej na łamach swego dziennika. Miał odwagę pisać prawdę, choć szereg niepoczytalnych gazet cisnęło potem gromy na jego głowę. Tem większe z naszej strony dla niego uznanie a i gorzki żal w sercu, że to niestety tylko jeden jedyny publicysta czeski, myślicy i piszący w ten sposób.

Nasinec 8. VIII. 34.

Sjezd zahraničních Poláků ve Varšavě

doporučil polským občanům v jiných státech, aby loyálně spolupracovali se svými novými otčinami. Snad si to naši Poláci na Těšínsku vezmou k srdci!

Duch času 8. VIII. 34.

Komunistický poslanec Sliwka a polský konsul Malhome. Poslanec Sliwka poslal nám tiskovou opravu na naši zprávu, uveřejněnou 27. července pod nadpisem »Komunisté proti polské soc. demokracii«. Žádá o uveřejnění své tiskové opravy na základě tiskového zákona par. 19, který, jak známo, již neexistuje. Protože komunistický poslanec zaspal novelisaci tiskového zákona, mohli bychom jeho tiskovou opravu hodit do redakčního koše. Nečiníme tak a dáváme poslanci Sliwce možnost, aby veřejně prohlásil, jaký je jeho poměr k polskému konsulu Malhomovi, a pokud mluví za komunistickou stranu, tedy také poměr této strany k polským štvanicím. Poslanec Sliwka prohlašuje, že na Těšínsku rozšířené letáky nebyly vyrobeny v tajné komunistické tiskárně, protože prý tato neexistuje. Komunisté a posl. Sliwka nezahajují prý těmito letáky na Těšínsku žádný boj a posl. Sliwka nepřišel prý se na hřiště Polonie také poklonit polskému konsulu Malhomovi, jehož prý vůbec osobně ani přímo, ani nepřímo nezná. — Potud tisková oprava komunistického poslance Sliwky, která, jak již uvedeno, žádnou tiskovou opravou není. K této opravě pouze podotýkáme, že takovými tiskovými opravami není jasně vyjádřeno stanovisko komunistů k polským štvanicím, zahájeným před časem polským konsulem Malhomem. Nestačí prohlašovat, že komunisté nemají s těmito štvanicemi nic společného, ale rozpoutávat stejně šovinistické vášně, jako to činí společnost konsula Malhome. My jsme se proti těmto štvanicím postavili rozhodně již v samém začátku. Komunisté svou taktikou je podporovali. Je lhostejno, zda přímo nebo nepřímo, zda v tiché dohodě s polskými šovinistickými kruhy nebo bez této dohody. Pravdou je, že komunisté nejednou ukázali, že v šovinismu snaží se přetrumfnout i lidi z tábora Malhomova. Na této skutečnosti nezmění nic ani odvolání na mrtvý paragraf novelizovaného tiskového zákona.

Zaślubiny z wolną i potężną Ojczyzną.

Pierwszy dzień Zjazdu Polaków z Zagranicy.

Warszawa, 7 sierpnia. W poniedziałek, dnia 6 sierpnia w gmachu Sejmu przy ulicy Wiejskiej rozpoczął się II Zjazd Polaków z Zagranicy.

Początek obrad zjazdowych wyznaczono na godz. 8 min. 45, ale otwarcie obrad nastąpiło z półgodzinnym opóźnieniem. Widok wielkiej sali sejmowej, w której odbywać się mają obrady plenarne zjazdu, odbiega znacznie od zwykłego widoku sali. Przedewszystkiem przystrojono ją odświętnie w barwy narodowe, wieńce i chorągwie. Nad podjum ściana udekorowana została wielkim orłem ze srebrnej blachy, obok którego widnieją z tej samej blachy wykute litery: „I. M.“ i „J. P.“. Obok umieszczono olbrzymią podobiznę Krzyża Niepodległości z napisami „Bojownikom Niepodległości“. Wokół półokrągłej ściany sali umieszczono herby największych miast polskich.

Odmienne też wyglądają miejsca, zajmowane zwykle przez posłów. Dzisiaj rozsiadli się w nich delegaci z rozmaitych krańców świata, przynoszących z sobą cechy charakterystyczne licznych krajów, które zamieszkują.

Na ławach ministerjalnych widzimy dzisiaj pierwszym rzędzie przyodzianego w purpurę siedzą kardynała Hlonda i ks. biskupa polowego Gawlinę w płaszczu amarantowym. Obok stojników Kościoła zajął miejsce zastępca premiera minister Zawadzki, urzędujący wice-marszałek Sejmu Car, a dalej w ławach ministrowie: Kościółkowski, Beck, Kaliński, Pałokowski, Butkiewicz, prezes N. I. K. Krzemiński, podsekretarze stanu Doleżał, Piestrzyński, Bobkowski, Drzewiecki, Piasecki, prezes prokuratury generalnej Bukowiecki, prezydent miasta Warszawy Sarzyński i inni. Po przeciwległej stronie trybuny ławy podsekretarzy stanu przeznaczone są dla członków Rady Organizacyjnej Polaków z Zagranicy z preze-

sem Raczkiewiczem, wiceprezesami Helczyńskim i b. marszałkiem Szymańskim na czele. Trybuny dla publiczności wypełnione są do ostatniego miejsca gośćmi i rodzinami delegatów. Tak samo przepelniona jest loża prasowa, gdzie oprócz zwykłych sprawozdawców parlamentarnych warszawskich rozgościli się dziennikarze polscy z zagranicy.

Marsz. Raczkiewicz otwiera zjazd.

O godz. 9 min. 16 ukazuje się na podjum prezydjalnem marszałek Senatu Raczkiewicz w charakterze prezesa Rady Organizacyjnej Polaków z Zagranicy i otwiera II Zjazd Polaków z Zagranicy, witając przybyłych najserdeczniej w imieniu Rady i całej Polski. Po załatwieniu spraw regulaminowych wiceprezes Rady dr. Helczyński odczytuje sprawozdanie komisji weryfikującej mandaty. Okazuje się, że prawomocni delegaci przybyli z następujących krajów: Anglii 1, Argentyny 3, Australii 1, Austrii 3, Belgii 2, Brazylii 6, Bułgarii 1, Chin i Mandżurji 2, Czechosłowacji 7, Danji 2, Estonji 1, Finlandji 1, Francji 15, Afryki francuskiej 1, Holandji 2, Jugosławiji 2, Kanady 4, Litwy 4, Łotwy 4, Niemiec 20, Rumunii 5, Stanów Zjednoczonych A. P. 45, Szwajcarii 1, Turcji 1, Urugwaju 1, Węgier 2, Włoch 1. Ponadto głos na zjeździe ma 12 członków Rady Organizacyjnej i dopuszczono 21 mandatów przedstawicieli różnych organizacji krajowych, związanych z wychodźstwem. Prócz tego na wniosek prezydium Rady Organizacyjnej zjazd uznał ważność mandatów honorowych Bolesława Adamowicza, Józefa Adamowicza i mjr. Stanisława Skarżyńskiego, bohaterów Atlantyku.

Po stwierdzeniu obecności na sali potrzebnego do prawomocności uchwał quorum, marszałek Raczkiewicz zaproponował wybór na przewodniczącego zjazdu p. Świetlika, cenzora Związku Narodowego Polaków w Ameryce Północnej (huczne oklaski). Na zastępców prze-

wodniczącego ks. dr. Domańskiego, patrona Zw. Polaków w Niemczech, Stefana Rejera, prezesa Rady Stowarzyszeń Polskich we Francji, dr. Wolfa, prezesa komitetu mniejszości polskiej z Czechosłowacji i Romana Paula, prezesa centralnego Zw. Polaków w Brazylii, na sekretarzy zaś: przewodniczącego delegacji argentyńskiej p. Stanisława Kowalewskiego i wiceprezesa Stowarzyszeń Polskich w Wiedniu dr. Tennenbauma. Zjazd hucznymi oklaskami przyjął te propozycje, poczem marszałek Raczkiewicz zwrócił się do obranego prezydium z prośbą o zajęcie miejsc na trybunie prezydjalnej, z której sam zeszedł, siadając w ławach przeznaczonych dla Rady Organizacyjnej.

Przemówienie cenzora Świetlika.

Wchodzi na trybunę specjalną cenzor Świetlik, wita się z zebranymi członkami prezydium i objawszy przedwodnicтво, wygłasza przemówienie, w którym obrazuje stosunek wychodźstwa polskiego do Macierzy.

Podziękowawszy za zaszczytny wybór, który go spotkał ze strony przedstawicieli emigracji, rozsiągniętych po całym świecie, oraz na ziemi ojców, na której jest po raz pierwszy w życiu, a który uważa za uznanie dla pracy i zasług czteromiljonowej Polonii amerykańskiej, której jest delegatem.

Podnosi, iż potęgą Polski jest dumą wszystkich Polaków poza jej granicami i ich chlubą. Długie i piękne przemówienie nagrodzono burzą oklasków.

Przewodniczący zarządził przerwę w oczekiwaniu na przybycie Pana Prezydenta Rzeczypospolitej.

Nagle o godz. 9.30 rozlegają się potężne dźwięki fanfar polskich, odegrane przez czterech trębaczy i pułku szwoleżerów. — Oznajmijają one

przyjazd P. Prezydenta R. P.

do gmachu sejmowego i powitanie Go u progu

Zakończenie igrzysk sportowych Emigracji.

W ogólnej punktacji zwycięża zespół Gdańska.

Warszawa, 7 sierpnia. Późnym wieczorem w niedzielę na zakończenie igrzysk emigracyjnych odbyły się finały bokserskie. Finały rozegrane zostały na świeżym powietrzu na korcie tenisowym Legji, gdzie ustawiono ring bokserski i zainstalowano oświetlenie elektryczne. Finały stały na dość wysokim poziomie sportowym. Wyniki przedstawiają się następująco:

Waga musza: Sieroński (Gdańsk), wygrywa przez poddanie się Fleischera (Niemcy) w drugiej rundzie.

Waga kogucia: Kasprowiak (Niemcy) bije Góreckiego (Rumunja) na punkty.

Waga piórkowa: Bianga (Gdańsk) bije Gierdala (Francja) na punkty.

Waga lekka: Rendzionek (Łotwa) zwycięża Hirscha (Gdańsk) na punkty.

Waga półśrednia: Wójciak (Francja) wygrywa z Neumanem (Gdańsk) na punkty.

Waga średnia: Lange (Francja) no ciekawej walce zwycięża Stachowiaka (Niemcy) na punkty.

Waga półciężka: Jabłoński I. (Francja) wygrywa z Wojciechem (Łotwa) przez poddanie w pierwszej rundzie.

W wadze ciężkiej spotkanie między Chistowskim (Gdańsk) i Jabłońskim II. (Francja) nie doszło do skutku, ponieważ Jabłoński nie miał ciężkiej wagi.

Punktacja bokserska: 1. Francja, 2. Gdańsk, 3. Niemcy, 4. Łotwa, 5. Rumunja.

W ostatecznej punktacji igrzysk

nagrodę honorową Pana Prezydenta zdobył zespół Gdańska, osiągając we wszystkich działach sportu 36 punktów przed Francją 34 i pół, Czechosłowacją 31, Niemcami 24, USA, 20 (tylko lekkoatletyka i pływanie), Rumunją 17 i pół, Belgją 11, Łotwą 10, Kanadą 3 i Austrią 2. Mandżurja i Holandia bez punktu.

W poniedziałek ustalone zostały również składy reprezentacji emigracji na mecze między reprezentacją Polski a emigracją we wtorek i środę na stadionie Legji. Zawody w lekkiej atletyce, w siatkówce, koszykówce i boksie odbędą się we wtorek, a we środę piłka nożna, dokończenie lekkiej atletyki, oraz zamknięcie igrzysk. Składy reprezentacji emigracyjnej przedstawiają się następująco:

Lekka atletyka 100 m: Janiak, Golankiewicz. 400 m: Klinkowski, Kaczmarski. 1500 m: Szumakowski, Oleksy. 5 km: Szumachowski, Nowak (Belgia). 110 m płotki: Ratkowski, Sikora (Czechy). 4×100 m: Janiak, Golankiewicz, Baca, Klinkowski. Sztafa olimpijska: Kaczmarski, Klinkowski, Golankiewicz i Janiak. Skok w dal: Janiak, Ratkowski. Skok wzwyż: Ratkowski i Piaski. Tyczka: Wasowicz, Majeszczuk (Rumunja). Kula: Podolak, Chudzikiewicz. Dysk: Podolak, Farny (Czechy). Oszczep: Chudzikiewicz, Urbaniak (Francja).

Koszykówka: Drużyna Francji.

Siatkówka: Drużyna Czechosłowacji.

Piłka nożna: Malinowski (Rumunja), Herzog (Czechosłowacja), Szuffa (Niemcy), Matusik I (Czechosł.), Cipa (Czechosł.), Broja (Niemcy), Witala (Czechosł.), Matusik II (Czechosł.), Ulrich (Niemcy), Stonawski (Czechosł.), Czubak (Francja).

Boks: Wieczorek (Niemcy), Kasprowiak (Niemcy), Gierdal (Francja), Rembionek (Łotwa), Wójcik (Francja), Lange (Francja), Jabłoński (Francja). W wadze ciężkiej odbędzie się spotkanie towarzyskie Chistowski (Gdańsk) centra Pilat (Polska).

Brak dobrego zespołu bokserskiego wyrwał nam w ostatniej chwili palmę pierwszeństwa z rak tak, iż zajęliśmy trzecie miejsce. Redzie to dla nas bodźcem, byśmy i ta gałąź sportu rozwinieli w przyszłości równie silnie, jak nasz football i inne.

Dobytčí sůl do krajů postižených povodní

Poláci odmítli pomoc z ciziny postiženým povodní, kteří hynou hladem

Situace v Polsku, postiženém povodněmi, jestpis »Piaśt«, který byl pro to zkonfiskován, sdě-
zlá. V některých místech natopila voda ~~tolik~~ luje, že v kraji ezerminském byli podčlováni dary
škody, že kraje vypadají hůře, nežli když byly jen příslušníci vládního bloku, kteří pomoci nepo-
zpustošeny válkou. Pozornost veřejnosti upíná se ~~se~~ ^{se} ~~trebovali~~. Velmi divně se vyjímá fakt, že hlavní
nyní k otázce, jak pomoci statisícům postižených, stan polského Červeného kříže odmítl pomoc z

kterým nezbyl téměř kousek chleba na zimu. ~~ciziny s poukazem, že díky vládní podpoře a na-~~
Jak se odhaduje, ocitlo se na 200.000 lidí bez ~~děšení~~ polského obyvatelstva pro sbírky, nepotře-
jakýchkoliv zásob na zimu. Čeká je bída a hlad ~~buje se obracet do ciziny. »Piaśt« sděluje, že v~~
a v celém Polsku začínají nyní sbírky na posti-
žené. Jejich výtěžek není zatím přesně zjištěn.
Na darech byly vybrány dosud dva miliony a na
subvencích 3 miliony zlotých.

Strašlivé povodně zasáhly mocně do veřejného
života polského. Vláda připravuje novou vnitřní
půjčku, ale opoziční tisk vyslovuje obavy, že půj-
čka nebude plně upsána, neboť přichází brzy po
předcházející půjčce. Opoziční tisk přináší také
těžké obžaloby na vládní blok Piłsudského. Časo-

Borovém připadl bochník chleba a dvě deka čer-
vené, znečištěné soli pro dobytek na 12 osob a
jedna kostka kávy pro 5 osob. »Piaśt« vyvozuje
z toho strašnou obžalobu vládního režimu, který
se navenek holeďbá blahobytem v Polsku a po-
silá hladem zmírajícím lidem dobytčí sůl. List
píše, že tato sůl je pro lidi nepoživatelná a do-
dává: »Přece, pro lásku boží, máme v Polsku je-

ště soli dost, proč poslat ubožákům špinavou
a znečištěnou sůl?« Obyvatelstvo postižených
krajů volá k vládě a veřejnosti o rozsáhlejší po-
moc. Žádá také, aby letošní manévry byly odlo-
ženy, aby záložníci se mohli věnovat více práci
v postižených krajích. Po povodni, která natro-
pila hrozných škod a zůstavila strašlivé obrazy
zkázy, jsou obavy z nakažlivých chorob, ale ještě
větší obavy z bída a hladu. Opoziční tisk píše,
že následky katastrofy nelze svalovat na bedra
veřejnosti, že musí přispěchat na pomoc vládě,
aby společně s veřejností a vojskem provedla
promyšlený plán záchrany. Zajímavé je, že při-
kladně »Piaśt« píše na adresu sedláků, aby pomá-
hali jeden druhému a neklesali na duchu, neboť
sedlák vydržel pánskou nadvládu,
snášel útisk mynější vlády a vydržel
proto a přežije i nynější katastrofu.
Zajímavé přirovnání, které však také skýtá pro
nás nový pohled na poměry v Polsku. -L-

Polodni list 8. VIII. 34.

Jak se vyrábějí velezrádci

Krakovský „Ilustr. Kur.
Codzienny“ vytrhnul větu
z mého druhého článku o
poměrech na pomezí česko-
polském: „Dopustili jsme
se chyb obsazením Těšin-
ska“ a navázal na ni celou
stať. Věty se chytil Benešův
list a tvrdí, že „Stří-
brný tisk rozdává Polákům
republiku. — Lituje, že Tě-
šínsko nedostali Poláci a
Poláci ho chválí“ a ozna-
čuje mě již za redaktora
z polsko-židovské krve. K
tomu toto:

„Več. Čes. slovo“ si ne-
dalo práci, aby polemiso-
valo s českým textem a pře-
vzalo prostě polský text. Ji-
nak by vědělo, že z celého
článku plyne, že se jedná o
obsazení krajů po
uzavřené dohodě z 5. listo-
padu 1918. Já jsem na Tě-
šínsku a Ostravsku v době
bojů byl, kde byli hrdinové
z nár. soc. strany, nevím,
jen to vím, že po Klobá-
čovi požadovaná kompanie
vojska, která měla přijít

pomoci, se někde u Olo-
mouce rozutekla.

Kterak smýšlel Beneš o
okupaci, vzhledem k přání
jeho listu, stačí citovati Be-
nešovu řeč z 4. srpna 1920,
kdy pravil: „Pokusil jsem
se uklidnit proti nám za-
ujaté veřejné mínění i kru-
hy konferenční, které
nelibě nesly naši
okupaci“. Litoval v ro-
ce 1920 také Beneš, že Po-
láci nedostali Těšínsko?

Nerozčilujeme se proto, že
Benešův tisk insinuuje své-
mu odpůrci, že rozdává re-
publiku, ten tisk nadělal již
tolik velezrádců ve státě,
že jeho šéf nestačí za hrani-
cemí popírat, že to není
pravdou. Upozornil jsem z
ciziny po nitranských udá-
lostech, kterak se využívá
citátů nár. soc. tisku za hra-
nicemi. Neodpovědnost však
nepřestává. Je možno psát
a vymýšlet si motýly v je-
skyních, tomu se lidé smějí,
ale vyráběti velezradu ze
stranické zášti je na pová-

ženou.

Komicky působí v nedo-
statku věcných argumentů
udělati z někoho žida či už
polského žida. V „Českém
slově“ sedí celá řada židov-
ských redaktorů, v jejich
poslaneckém klubu nejsou
žádní čistí arijci, židovští
romanopisci nachází největ-
ší pochopení v „Melantri-
chu“, v „Českém slově“
mají denně „Moricka“ a
chtějí se na jiného vrhati
antisemitsky.

V „Podkarpatských hla-
sech“ píše mi otevřený do-
pis nějaký Ilkovič. Upřímně
řečeno, se na něho mnoho
nepamatuji, tím méně na
rozhovory s ním. Nemýlil-
li se, přišel ke mně po ně-
jaké demonstraci podkar-
pat. studentů před Bene-
šovou vilou v Praze. Dopis
mi adresuje za článek, psá-
ný v době, kdy jsem dlel
mimo Prahu — na Sloven-
sku a Pod. Rusi. Mluví o
rozhovorech se mnou ve vě-

cech podkarpatorských, v
nichž jsem odsuzoval stra-
nictví. Těch rozhovorů ne-
mohlo býti mnoho, ale mohu
prohlásiti, že osobně dosud
jsem proti uplatňování
českých stran na Pod.
Rusi, domnívám se, že čes-
ké stranické útvary roz-
kládají zdejší život a ztěžují
konsolidaci. Pan Ilkovič
vstoupil prý k nár. soc. a
nemá práva dovolávat se
mého mínění, když sám tvo-
ří něco horšího.

Nemohu mluvit za Nár.
ligu, pokud vím, nejde sem
tvořiti své hnutí, do bájí ná-
leží zpráva o 160.000 Kč pro
Duchnovice.

Pan Ilkovič mě dává do
blízkosti s „Vlajkou“, za-
se takový omyl. Neměl jsem
s ním styk, není mým pří-
telem prof. Vrzalík. „Vlaj-
ka“ speciálně na mně úto-
čila. Fantasie pana Ilkovi-
če je dosti bohatá, takže
beru s rezervou i další vý-
klady.

Dr. Ferd. Kahánek.

J. R. E. 8. VIII. 1934.

Czeska polityka czechizacyjna na Śląsku wzmagá się.

Do Cierlicka przyjdzie już drugi ksiądz czeski.

Czeski Cieszyń, 7 sierpnia. (al.) Przed nie-
dawnym czasem wysunęto ze strony cze-
skiej projekt zlikwidowania zatargu cier-
lickiego przez przydzielenie ks. Mojżiszko-
wi księdza narodowości polskiej. Ksiądz ten
miał być dla Polaków, a proboszcz Czech
znowu dla Czechów. Miał to być kompro-
mis aż do usunięcia się ks. Mojżiszka z pa-
rarii cierlickiej.

Obecnie wywiera się nacisk na biskupie-
go komisarza w Karwinie, ks. Weissmanna,
ażeby nasał do Cierlicka drugiego księdza
narodowości czeskiej, któryby miał nabo-
żeństwa czeskie, a proboszcz, mówiący po-
żałowania godnym językiem polskim, ma
dalej trapić swemi kazaniami parafian Po-
laków. Ks. Weissmann podobno chce u-
względnić życzenia czeskie i należy się spo-
dziewać, że w drugą rocznicę katastrofy
cierlickiej będzie na probostwie cierlickim
już dwóch czeskich księży rezydowało.

Ks. prałat Weissmann ma także zamiar
przeprowadzić poważne zmiany wśród księ-
ży wikarych narodowości polskiej. Chce
wszystkich tych księży przenieść, którzy
przez pracę wśród ludu polskiego zyskali
jego zaufanie. I tak chce przenieść ks. Ol-
szaka z Niembickiej Lutyni, ponieważ ten

pracuje w polskich towarzystwach katoli-
ckich.

Nasłanie drugiego księdza Czecha do
Cierlicka i poprzeczenie księży polskich
ma świadczyć, że ostry kurs antypolski, ja-
ki prowadzi się przy pomocy Kościoła ka-
toliczego w Czechosłowacji, nie będzie zla-
godzony, a dozna on tylko jeszcze zaostrze-
nia.

Katolików polskich w Czechosłowacji cze-
kają bardzo ciężkie czasy. Dowodem tego
są stałe konfiskaty katolickiego tygodni-
ka „Nasz Kraj“, który jest drukowany po
polskiej stronie na podstawie zezwolenia
ministerstwa spraw wewnętrznych w Pra-
dze. O jego konfiskatach powiadamia się
dopiero podczas przenoszenia przez gra-
nicę.

Ostatni numer wydrukowano o dwa dni
wcześniej i dano go zaraz do cenzury. Po-
mimo to cenzor dr Lizal, mimo osobistych
interwencji ze strony drukarni, nie powia-
domił wcześniej o konfiskacie, aż przy prze-
noszeniu przez granicę i zabrano znowu
cały nakład. Jest widoczne, że się tutaj
rozchodzi jedynie tylko o ubicie finansowe
katolickiej gazety, która jako jedyna pol-
ska gazeta katolicka w Czechosłowacji bro-
ni interesów katolicko-polskich tamże.

Reprezentacja piłkarska Polski-Reprezentacja Emigracji 8:1 (3:0)

Zasłużone zwycięstwo reprezentacji Polski. — Niezgranie zespołu drużyny Emigracji przyczyna klęski. — Najlepszymi graczami Emigracji: Cipa, Stonawski i Witala

Warszawa, 8 sierpnia. (T. wł.) Dziś w godzinach popołudniowych rozegrane zostały na stadionie wojskowym w Warszawie zawody piłkarskie pomiędzy reprezentacją Polski a reprezentacyjnym zespołem Emigracji.

Przed sędzią stanęły obie reprezentacje w swych najlepszych składach, przyczem w drużynie Emigracji znalazło się 6 graczy Polonji czechosłowackiej, a to: Herzog, Matusik I, Cipa, Witala, Matusik II i Stonawski.

Już kilku minut po rozpoczęciu gry zauważyć się daje silna przewaga ze-

społowo znakomicie zgranej reprezentacji Polski, która niebezpiecznie atakuje bramkę zmęczonego kilkunastoma meczami przeciwnika. Świetna pomoc Emigracji nie może podoląć pracy, tem więcej, że atak coraz częściej zawodzi i gubi piłkę pod samą niemal bramką Polski. Mimo silnego naporu przeciwnika obrona Emigracji wytrzyma wszystkie siły, co jednak udaje się jej tylko częściowo i to do pauzy przy wyniku 3:0.

Po pauzie do głosu przychodzi niemal wyłącznie Polska, której reprezentacja zaczyna balansować z piłką po boisku,

ukazując publiczności grę w całym tego słowa znaczeniu koncertową. W drużynie Emigracji widać silne zmęczenie, które zezwala wkońcu zespołowi Polski opanować sytuację i podnieść wynik do 8:1. Honorowa bramka dla Emigracji pada kilka minut przed końcem meczu z karnego, podyktowanego za foul obrońcy drużyny Polski, Martyny.

Do najlepszych graczy reprezentacji Polski zaliczyć należy Wilimowskiego i Martynę. Z drużyny Emigracji najlepszymi na boisku byli Cipa, Stonawski i Witala.

Mecz lekkoatletyczny Emigracja-Polska 50:80

Warszawa, 8 sierpnia. (Tel. wł.) Ostatni finał meczu lekkoatletycznego odbył się dziś na wspaniałym Stadionie Wojska Polskiego.

Poza osobno w dziale sportowym przyniesionymi wynikami dnia wczorajszego rozegrano dziś końcowe konkurencje, a mianowicie:

110 m płotki: 1. Twardowski. 2. Wiczorek. 3. Ratkowski.

Bieg na 400 m: 1. Biniakowski (P.). 2. Klimkowski (E.). 3. Kostrzewski (P.).

Skok wdal: 1. Nowak (E.), 715 cm. 2. Hofman. 3. Janiak (E.). 4. Batkowski (E.).

Rzut kulą: 1. Heljasz (P.) 14.96. 2. Tilgner (P.). 3. Podolak (E.). 4. Chudzikiewicz.

Sensację dnia stanowiła sztafeta olimpijska (800, 400, 200, 100):

1. Polska (Kucharski, Kostrzewski, Biniakowski, Twardowski).

2. Emigracja (Kaczmarzki, Klimkowski, Galankiewicz, Janiak).

W sztafecie tej padł polski rekord dwukrotnie. Pobili go drużyna Polski i Emigracji. Polska uzyskała czas 3.22, Emigracja 3.24.

Oszczep: 1. Mikrut (P.) 59.55. 2. Chudzikiewicz (E.) 51.25.

Około 8 tysięcy obecnych oklaskiwało następującego zwycięzcę biegu na 5 tysięcy metrów. Zwyciężył Kusociński w doskonałym czasie 14.47, czem udowodnił, iż z powrotem w konkurencji światowej będzie odgrywał pierwszą rolę.

2. Płotka, niemal o okrążenie w tyle. 3. Nowak (E.) trzymał się doskonale. 4. Jurczak (E.).

Zebrana publiczność entuzjastycznie oklaskiwała wszystkich zawodników. Konsternacje powodowały głośnie gwizdy przybyszów z Ameryki. Myślano w pierwszej chwili, że są niezadowoleni. Wyjaśniło się jednak, że Polacy amerykańscy przyzwyczaili się tą drogą swój zachwyt wyrażać, to bowiem jest w zwyczaju amerykańskim.

Mecz lekkoatletyczny skończył się o godz. 16.55.

Przebieg wczorajszych Igrzysk Sportowych Emigracji transmitowany był dwukrotnie. Rolę speackera sportowego odegrał bardzo nieszczerliwie p. Trojanowski, który, jak się zdaje, nie wiele ma ze sportem i radiem do czynienia. Dowcipkując i pokipiując ze zwyczajów Emigracji, nietylko nie wniósł do transmisji humoru, ale przeciwnie przeszkadzał słuchaczom polskiego radja.

Jak Kuba Bogu, tak Bóg Kubie

Wielka mowa płk. Miedzińskiego, wypowiedziana na otwarciu II Zjazdu Polaków z Zagranicy, charakteryzująca czem jest Polska, jaką będzie polska polityka na przyszłość i co czynić mają Polacy zagraniczni.

Mówić mam o Polsce w ostatnim pięcioleciu. Wybacz mi jednak, moi szanowni słuchacze, jeśli chwilami cofać się będę myślał nietylko w granicach dwudziestolecia, które mijają od chwili strasznego wstrząsu, jakiemu uległ świat — fatalnego a jednocześnie błogosławionego dla Polski — jeśli cofać się będę nawet znacznie dalej. Albowiem nie dwadzieścia, lecz tysiąc lat historii ma za sobą zorganizowany w Państwo naród polski. Nie jesteśmy państwem nowym, ani narodem tworzącym się i nie bylibyśmy godni pamięci naszych wielkich przodków — gdybyśmy w obecnych naszych działaniach nie pamiętali o doświadczeniach dawnej Rzeczypospolitej, o sprawach, które wiodły ją niegdyś bądź ku potęgze, bądź ku upadkowi. Istotnie też wiele jest w dzisiejszej polityce polskiej prac i decyzji takich, które stają się jasne i zrozumiałe na tle doświadczeń z 18-go wieku, z epoki, w której Rzeczypospolita nieuchronnie zła ku zgubie.

Zebrałście się tu, rodacy, z całego świata. Zebrałście się szczerze, nietylko cały szereg pokoleń poprzednich, które Polskę, dom swój ojczysty i gniazdo rodzinne, jedynie w sercach swoich po świecie nosili — dla których droga do Polski była pielgrzymką do miejsca mecenstwa. Dziś, gdziekolwiek jesteście — na szerokim

świecie — wiadomo jest wam — i wiadomo jest tym, wśród których żyć i pracować kazali wam losy, — że nie jesteście tułaczami bez domu, którzy jedynie jako legendę przeszłości mają za sobą splendor własnej chorągwi państwowej, potęgę państwowego majestatu.

Dziś, gdy gniazdo wasze ma swoje miejsce na mapie świata — winni jesteście wam, my, którym przypadło w udziale gniazdo to odbudowywać po wiekowym zniszczeniu — sprawozdanie, jak tego gniazda strzeżemy, jak je umacniamy.

Gdy przybywacie do domu, z którego ród swój wywodzić — macie prawo pytać, czy godność tego domu, jego powaga wśród sąsiadów bliższych i dalekich jest przez nas strzeżona równie należycie, jak domu tego bezpieczeństwo.

Albowiem wśród narodów tak samo jak wśród ludzi istnieje sprawa dobrego imienia i imienia tego powagi.

Odpowiedz na te pytania dadzą wam przede wszystkim oczy wasze i uszy. Widzieliście w dniu wczorajszym chwałę i dumę Polski Nowoczesnej — jej siłę obronną. Widzieliście armję Rzeczypospolitej. Witaliście ją wielkim krzykiem serca. Ale napewno nietylko radosne wzruszenie z serca płynące przez was przemawiało. Napewno wzruszenie wasze pochwałał

też i rozsadek: Albowiem wciąż jeszcze żyjemy wszędzie na świecie w warunkach, w których nie wystarcza słusność i dobre prawo, w których musi stać za niemi również i siła. Historia, nauczycielka życia, zanotowała ku doświadczeniu potomnych — że byli w Polsce lat temu dwadzieścia ludzie, którzy w głębokim przekonaniu powzięli i szerzyli myśl, że najlepszą obroną Polski ówczesnej będzie, jeśli okaże całemu światu, że dla nikogo nie jest groźna, nikomu nie ując nie chce, na niczyje dobro nie czyha. Mówili ci dobrzy ludzie — a hucznie potakiwali im zdrajcy, że poniechać trzeba zbrojeń, wojska nie trzymać, pokój na wszystkie ogłaszając strony i że ta właśnie będzie najlepsza gwarancja całości Ojczyzny. Wiemy, jak się to skończyło.

Bezpieczeństwo Rzeczypospolitej.

I dlatego Polska dzisiejsza — rzetelnie dążąca do tego, by pokój panował na wszystkich jej rubieżach, Polska nie sięgająca po niczyje dobre prawo, ani po ziemię, Polska — szukająca z pracowitym i uporczywym wysiłkiem nietylko pokoju — ale i dobrych sąsiedzkich stosunków naokoło — nie zaniedbała ani przez jedną chwilę otoczenia swego bezpieczeństwa i

swoich dobrych praw silną i sprawną potęgą wojskową, której próbę widzieliście wczoraj, a której wartość oddawna nauczyli się cenić i brać w rachubę inne narody. Niech mi wolno będzie jednak do tego, coście widzieli i pochwalili, dodać, że nie były to rzeczy łatwe — szczególnie w ostatnim pięcioleciu.

Trzeba wam wiedzieć, że nieuszczerplona troska o armię osiągnięta została szczególnie w ciągu pięciu lat ostatnich za niepowściągniętą ceną. Że Polska nowoczesna i jej obywatele dosłownie od ust sobie odejmowali, byleby obrony państwa nie umniejszyć. I jesteśmy z tego dumni. Albowiem, gdy w wieku 18-tym przed upadkiem Rzeczypospolitej przelewało się bogactwo i szalał zbytek u wielu Polaków, gdy poszczególni magnaci i możnowładcy byli bogaczami, nie mającymi sobie równych w Europie — Polska była bezsilna i nędzna, była jako ta rozgrodzona gospodarka, którą kto chciał deptał i tratował. Dziś niema w Polsce złotych fortun.

Polacy są biedni — ale Polska jest mocna.

To, co jest fortuną, to, co jest własnością osób — ciężko przechodzi ciężki. Ale to, co jest własnością i majątkiem nieocenionym i nieopłacnym — żadnymi skarbami — wolność Ojczyzny i potęga Państwa — jest zagwarantowane mocniej, niż mogłyby to uczynić jakiejkolwiek gwarancje i jakiejkolwiek traktaty.

Tak więc na słuszną waszą troskę o bezpieczeństwo naszego rodowego gniazda — z podniesionem czołem odpowiedzieć wam możemy: Silną i czujną straż trzymamy ku jego obronie. Wystawiliśmy ją w świadomym rozumieniu, że jest to Rzeczypospolitej troska główna — wystawiliśmy niemalym sumptem, za cenę poświęcenia przez każdego obywatela części dóbr własnych na rzecz dobra ogólnego. Kosztem Polaków na rzecz Polski.

Powaga imienia Polski.

Przejdźmy teraz do kwestji drugiej, do sprawy powagi imienia polskiego wśród narodów świata. Przypomnijmy sobie, że lat 16 jeszcze nie minęło od chwili odzyskania przez Polskę swego miejsca wśród narodów świata, że sto kilkadziesiąt lat, czyli życie kilku pokoleń minęło w świadomości ludzkiej z tem, że w szeregu realnych sił, w szeregu potęg branych w obrachunkach w życiu narodów i w starciach państw — Polska nie istnieje. Że tylko dzięki tragicznym a wspaniałym i najwyższej czci godnym porywom powstańczym, powtarzającym się nieustępliwie ze strony każdego pokolenia Polaków — utrzymała się w świecie głucha wieść o tem, że naród tego imienia istnieje i nie uznał swych praw za pogrzebane lub przedawnione. Trzeba pamiętać o tem, że — po Wielkiej Wojnie — najmniejsze państwo, które miało za sobą byt nieprzerwany realnie figurowało w obrachunkach międzynarodowych, niż Polska, występująca w oczach świata jako mglisty zarys tragicznych wzruszeń romantycznego mecenstwa, wreszcie nieszczęsnej ofiary, nad którą wypadało rozczułać się i wzdychać — ale której nie brano pod uwagę w wykazie realnych sił działających. Że wreszcie pierwsze dziesięciolecie istnienia Polski stawiało jej istnienie, zakres jej granic, jej trwałość, jak gdyby pod znakiem zapytania. Leżąca na rubieży dwóch światów, zagrożona od wschodu i zachodu, przez długi czas Polska traktowana jeszcze była jako przedmiot opieki, którą można dać lub nie dać; jako to miejsce na mapie Europy, które budzi największą obawę o pokój. Musieliśmy tedy świat przyzwyczaić do naszego istnienia, jako czynnika, który ma swoje ważne słowo do powiedzenia; musieliśmy przyzwyczaić nie tylko do istnienia naszych granic na mapie, lecz i do tego, że w granicach tych mieści się pewna siła, świadoma swoich celów i swoich interesów, rozporządzająca gotowością do ich obrony, naród dostatecznie groźny dla napastnika dostatecznie cenny dla sprzymierzeńca. Musieliśmy wykluczyć w czyichkolwiek obrachunkach liczenie na te tradycje z przed laty dwustu, kiedy sąsiedzkie armie mogły sobie spacerować po Polsce z zachodu na wschód i ze wschodu na zachód. Tradycje, w których tak się działać mogło pod pozorem udzielenia Polsce gwarancji obcych potencji, zakończonych podziałem jej między gwarantami.

Ostatnie pięciolecie.

Otóż w tej dziedzinie istotnie ostatnie pięciolecie dopiero doprowadziło nas — dzięki planowej i rozumnej polityce — do widocznych i dobrych rezultatów. A jeśli to się nie stało wcześniej — to nie przez jakiejkolwiek zaniedbania, lub poniekąd, ale dlatego, że taka była kolejność zarówno spraw zachodzących u nas wewnętrznie, jak i przemian, dziejących się na zewnątrz. Trzeba było przede wszystkim zaprowadzić ład w rządzeniu Rzeczypospolitą, trzeba było — znowu pamiętać doświadczenia z epoki rozbiorów — stworzyć taki stan rzeczy, aby nikt nie mógł rachować na to, iż Polska zagrożona w

swych interesach wewnętrznie się rozbił; że mogą w niej zmartwychwstać Targowice i konfederackie swary, że obce potencje będą mogły znajdować sobie sprzymierzeńców w takich czy

innych partiach, w grze takich czy innych możnowładców. Nie będę tu, przed wami, redacy, wdawał się w szczegóły wydarzeń i starć wewnętrznych, których błogosławionym wynikiem było przekonanie całego świata, że Polska jest rządzona jednolicie i sprawnie, że za słowem jej stoi pełna gotowość czynu. Faktem jest, że pozory, które mogły o rozdarciu lub bezsile wewnętrznej Polski świadczyć — upadły bezpowrotnie u wstępu do ostatniego pięciolecia; faktem jest, że Polska znalazła się w rządzie tych organizmów państwowych, które kierowane są sprawnie i jednolicie. W rządzie narodów, które mają wodza.

Po uregulowaniu swoich spraw wewnętrznych, Rzeczypospolita mogła przystąpić do określenia swojej pozycji w życiu międzynarodowym.

Jakież są wytyczne, któremi się w pracy tej rządu Rzeczypospolitej kierowały? Są niezmiernie proste — tak jak we wszystkich dziedzinach życia ludzkiego — na całej przestrzeni historii — proste były przesłanki prowadzące do największych dzieł i dokonań.

Nic nie może być stanowione o nas — bez nas.

O naszych interesach — bez naszej zgody i woli — oto przesłanka, której słusność rozumie każdy w sprawach między ludźmi. Nie mniejszy ma ona walor — w sprawach między narodami. Polityka nasza z całą stanowczością trzyma się jej we wszystkich zażądaniach, które życie bieżące przynosi.

Zasada druga tak prosta, że oddawna w przyśłowiu ludowe ujęta:

Wolność Tomku w swoim domku.

I dlatego polityka polska, nie pozwalając nikomu mieszać się do naszych spraw wewnętrznych, do urządzania naszego domu tak, jak nam się to słusznem wydaje — równie stanowczo i konsekwentnie odsuwa wszelką myśl o wtrącaniu się z naszej strony do cudzych spraw. Nie mamy chorobliwej ambicji urządzania całego świata po swojemu, nikomu nie chcemy przewodzić, ani zbawiać go wbrew jego woli. Każdy, kto staje wobec nas na tem samym stanowisku — spotyka się z naszej strony z ręką wyciągniętą do sąsiedzkiego uścisku. Jak dalece słusne są te zasady — wykazała historia lat ostatnich. Kiedy potrafiłmy w naszej części Europy, w której stan rzeczy uważany był jeszcze przed kilku laty za najgroźniejszy dla pokoju świata — doprowadzić do odwrócenia i poprawy sąsiedzkich stosunków, idące szybszymi niż gdziekolwiek indziej krokami.

Trzecią zasadą również prostą i również przyślowiową jest określenie taktyki naszej w stosunku do innych państw popularnemi słowami:

„Jak Kuba Bogu, tak Bóg — Kubie“,

z tem, że z największą tylko niechęcią i z rzetelnem obrzydzeniem płacilibyśmy ziemi za złe. Chętnie i ze skwapliwą gotowością natomiast każdemu chcielibyśmy odwzajemniać się dobrem za dobre, życzliwością za życzliwość, lojalnością za lojalność.

Bądźcie dumni!

Streściwszy przejrzyste wytyczne polityki polskiej popatrzmy teraz na osiągnięte tą metodą rezultaty. Przyzwyczailiśmy świat zewnętrzny do tego, że istniejemy już nie tylko na mapie — nie tylko, jako pewien obszar geograficzny — lecz także jako pewna siła, siła twórcza. Jako czynnik, który chce i może zaważyć na układzie stosunków w obchodzącej nas części Europy. Że reprezentujemy dojrzałą i stanowczą myśl o układzie stosunków między narodami, która wyklucza wszelki handel ich wolnością i ich terytorjum, która wyklucza podział narodów cywilizowanych na rządzące i rządzone, która — chętnie przyjmując przyjaźnie i sojusze — nie szuka w nich podstawy do działań zaczepnych. Zaś w swojej obronie na własnej przedewszystkiem polega siła — którą potrafiła stworzyć i na odpowiedniej wysokości postawić.

Osiągnęliśmy to, że czy nas kto kocha, czy nie kocha, czy patrzy na nas wilkiem czy aniołem — szanować nas i liczyć się z nami musi.

Możemy tedy powiedzieć wam, rozproszonym po ziemiach świata rodakom, że my Polacy w kraju pracujący — wspólnym wysiłkiem i ofiarą — pod przewodnictwem Wodza, któremu Bóg i wola narodu powierzyła kierownictwo spraw Rzeczypospolitej — postaviliśmy powagę imienia polskiego tak samo wysoko, jak Jej gotowość obronną. Że symbol naszej ojczyzny, którym jest jej chorągiew państwowa, jej bandera wznosi się wysoko. I każdy z was zapytany gdziekolwiek na świecie „kto jesteś“ ma słuszne prawo, mówiąc „Polak“, z dumą podnieść głowę.

Nasza Reprezentacja zdobyła trzy cenne trofea.

Francja a nie Gdańsk zdobyła nagrodę Pana Prezydenta Rzeczypospolitej.

We wtorek przed południem odbyła się konferencja komitetu organizacyjnego igrzysk Polaków z Zagranicy, podczas której dokonano ostatecznego obliczenia i zweryfikowania wyników igrzysk emigracyjnych. Jak się okazało w ogłoszonej w niedzielę prowizorycznej punktacji igrzysk zaszła pomyłka, skutkiem której nagroda Pana Prezydenta R. P. zdobyła drużyna emigrantów z Francji a nie zespół W. M. Gdańska. Ostateczna klasyfikacja przedstawia się następująco: 1. Francja 35. 2. Gdańsk 34. 3. Czechosłowacja 27. 4. Niemcy 21. 5. USA. 20 a dalej Rumunia 17, Belgja 11, Łotwa 10, Kanada 3, Austria 2.

Nagrody zespołowe zostały przyznane jak następuje: nagroda Pana Prezydenta R. P. za ogólne zwycięstwo w igrzyskach — Francja, nagroda ministra spraw zagranicznych za zwycięstwo w piłce nożnej — Czechosłowacja, nagroda ministra oświaty w siatkówce kobiecej — Czechosłowacja, nagroda dyrektora państwowego urzędu W. F. za zwycięstwo w boksie — Francja, nagroda Banku Polskiego za zwycięstwo w kolarstwie — Francja, nagroda Rady Organizacyjnej Polaków z Zagranicy za zwycięstwo w lekkiej atletyce — drużyna USA., nagroda Tow. krzewienia kultury fizycznej kobiet za zwycięstwo w lekkiej atletyce kobiecej — USA., nagroda Ligi morskiej i kolonjalnej za zwycięstwo w pływaniu — USA., nagroda stołecznego komitetu W. F. za zwycięstwo w siatkówce męskiej — Czechosłowacja, nagroda Prezydenta miasta Warszawy za zwycięstwo w koszykówce — Francja, nagroda komitetu

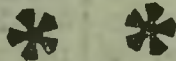
igrzysk za 2-gie miejsce w piłce nożnej — Niemcy.

Nadto przyznano nagrody indywidualne jak następuje: Nagroda marszałka senatu dla najlepszego lekkoatlety — Wasowicz (USA.), nagroda komitetu igrzysk dla najlepszej lekkoatletyki — Walasiewiczówna (USA.), nagroda zw. harcerstwa polskiego dla najlepszego kolarza — Traczyk (Francja), nagroda Zw. strzeleckiego za najładniejszą walkę bokserską — Puchniak (Kanada), nagroda Polsk. Zw. pływackiego dla najlepszego pływaka — Chrostowski (USA.).

Nadto zwycięzcy w każdej konkurencji oraz uczestnicy w meczach reprezentacyjnych otrzymują nagrody indywidualne.

We środę o godz. 9-ej w gmachu sejmu odbyła się konferencja sportowo-emigracyjna. Po południu na stadionie dokończenie meczu lekkoatletycznego Polska—Emigracja oraz mecz piłkarski Polska—Emigracja. Potem zamknięcie igrzysk i rozdanie nagród. We czwartek rano dokończenie konferencji a o godz. 17-ej herbatka, wydana przez dyrektora Państwowego Urzędu Wychowania Fizycznego.

Skład piłkarski reprezentacji Polski na mecz z emigracją został przez kpt. związkowego p. Kałużę zmieniony ze względu na słabą formę Bułanowa, oraz nieobecność Riesnera. Skład ten wyglądać będzie następująco: Korniejewski, Martyna, Pająk, Kotlarczyk II, Cebulak, Dziwisz, Niechciol, Matjas, Nawrot, Wilimowski, Włodarz. Rezerwowi: Keller, Bułanow, Szczepaniak, Ziżka, Korngold, Ciszewski. Mecz prowadzić będzie p. Rutkowski z Krakowa.

Mecz Emigracja—Polska w lekkiej atletyce.

Stan dotychczasowy: Polska 34 punkty, Emigracja 28 punktów.

Warszawa, 7 sierpnia. Wyniki spotkań lekkoatletycznych między reprezentacją Emigracji a Polski były sensacyjnymi. W biegu na 100 m uzyskał reprezentant USA, Janiak czas 10.6, co stanowi najlepszy czas, uzyskany w tej konkurencji na ziemiach polskich. Wyniki brzmią następująco:

100 m: Janiak (USA.) 10.6, Biniakowski (Polska), Trojanowski (Polska).

Dysk: Heljasz (Polska) 47 i 45.60 m, Siedlecki (Polska), Podolak.

Skok wzwyż: Pławczyk (Polska) 180 cm.

Bieg 1500 m: Kucharski 4:1:6.

Skok o tyczce: Wasowicz 4.09 m.

Sztafeta 4×100 m: Emigracja. Zwycięstwo osiągnięto dzięki Janiakowi, który osiągnął czas 10.51

*

Mecz siatkówki Emigracja—Polska wygrała Polska w stosunku 15:3 i 15:7.

Mecz koszykówki wygrała Polska w stosunku 60:7 i 60:3.

Złot młodzieży polskiej z Zagranicy w Warszawie.

Warszawa. Równocześnie ze zjazdem Polonii zagranicznej odbywa się w stolicy złot młodzieży z zagranicy, obelany bardzo licznie, zwłaszcza przez młodzież harcerską żeńską i męską. Prócz części młodzieży, która uczestniczyła w uroczystym otwarciu II Zjazdu starszego pokolenia, reszta młodzieży spędziła rano na obradach, które rozpoczęły się w gmachu politechniki warszawskiej, gdzie obradowały trzy grupy: akademicka i szkolna, młodzież wiejska i pracująca oraz harcerska.

Po południu 7 sierpnia udali się uczestnicy zlotu młodzieży na Zamek, gdzie złożyli hołd P. Prezydentowi R. P., który przyjął grupę młodzieży w liczbie 3000 na dziedzińcu zamkowym. Młodzież ustawiła się szeregami według krajów. Bardzo pięknie prezentowała się delegacja z Czechosłowacji. Z chwilą przybycia P. Prezydenta na dziedzińiec, orkiestra strzelecka z Francji odegrała hymn narodowy, poczem imieniem koła opieki przemówił p. Budzyński, a imieniem młodzieży zagranicznej delegat z Niemiec, p. Murek. P. Prezydent zatrzymał się przy każdej delegacji, rozmawiając życzliwie z przewodnikami i informując się o warunkach

życia młodzieży, poczem wrócił do swoich apartamentów, żegnany entuzjastycznie okrzykami zebranych. Uderzyło, iż specjalnie długo Pan Prezydent zatrzymał się wśród młodzieży z Czechosłowacji.

O godz. 17.30 wielki gmach politechniki zaroił się tłumami młodzieży, która zebrała się w auli na uroczystą akademię z okazji zlotu młodzieży. W wielkiej sali, przystrojonej zieloną, zajęły miejsca delegacje z poszczególnych krajów, wśród nich barwne grupy w strojach regionalnych i kapela łowicka. Wokoło zajmowanej estrady stanęła młodzież ze sztandarami. Gdy na estradzie ukazał się marszałek Raczkiewicz, rozległy się oklaski, poczem orkiestra P. W. odegrała hymn narodowy i „Pierwszą Brygadę”. Młodzież powitali przemówieniami: marszałek Raczkiewicz i gen. Orlicz-Dreszer, im. Ligi m. i kol., poczem mówił emigrant ks. prof. dr. Kaczmarek, podkreślając bogaty plon, jaki młodzież wychodziła z wiezie ze sobą z Polski. Następnie przemawiali przedstawiciele młodzieży z poszczególnych krajów.

Dr. Ferd. Kahanek.

II.

(S) Aczkolwiek stare łacińskie przysłowie powiada, iż „nemo propheta in patria sua“ — „nikt nie może być prorokiem w swej ojczyźnie“, to jednak ludność polska w Czechosłowacji cieszyłaby się bardzo, gdyby do inicjatywy dr. Kahaneka moc tego przysłowia nie miała zastosowania.

Z całego, znanego naszym czytelnikom niestety tylko w wyjątkach reportażu tego publicysty czeskiego, wieje zupełnie inny duch, inne nastawienie, aniżeli wieje z „działającej“ na tutejszym morawsko-śląskim terenie prasy czeskiej. Nastawienie i duch, co do którego już w dniu wczorajszym powiedzieliśmy, iż takie zrozumienie położenia ludności polskiej na Śląsku Zaolziańskim i takie doń ustosunkowanie, jak dr. Kahanek — mogłoby w najkrótszym czasie doprowadzić do zasypiania wszelkich istniejących przepaści.

Dr. Kahanek wie, że duch i nastawienie prasy ostrawskiej jest tego rodzaju, iż każdy mocno, dwoma palcami zatykać musi nos przed specyficznym ich zapachem i zapewne z głębokiem politowaniem kiwa głową, wiedząc, że z takiej maki chleba nie będzie. Walczy więc odważnie o zmianę.

Jak z jednej strony chętnie widzieliśmy powodzenie akcji dr. Kahaneka i cieszymy się, że jest jednak stronnictwo czeskie, które ma sprawy ludności polskiej patrzy się obiektywnie a nie przez okulary „Maticy“, — tak z drugiej strony przykro nam, iż właśnie takie sprawiedliwe stanowisko w sprawie polskiej ściągnęło na jego głowę formalną burzę i grad obelg ze wszystkich stron, nieomal wszystkich stronnictw czeskich.

Daje nam zresztą drobny przegląd tych przyjemności sam dr. Kahanek w artykule swym, umieszczonym w nr. 219 „Poledního listu“ p. t. „Jak się fabrykuje zdrajców stanu?“, w którym donosi, iż po ogłoszeniu serji artykułów w sprawie polskiej zrobił o niego zdrajcę stanu, rozdającego Republikę“. Wspomina nawet i o takich wesołych zarzutach, że „České slovo“ chciało z niego zrobić Żyda, autentycznego polskiego Żyda. Z humorem polemizuje z tem dr. Kahanek:

W „Českém slově“ siedzi cały rząd żydowskich redaktorów, w ich klubie poselskim niema żadnych czystych aryjczyków, żydowscy romanso-pisarze znajdują najlepszy przytułek w „Melantrichu“, w „Českém slově“ mają codziennie „Morycka“ a chcą drugiego wyrugać po antysemitce.

Jesteśmy głęboko przekonani, że te wszystkie napaści nie odstraszą dr. Kahaneka od prowadzonej akcji. Uważamy go bowiem za człowieka silnego duchem i przede wszystkim człowieka ideowego, który w załatwieniu sprawy ludności naszej widzi słuszną korzyść dla swej czeskiej ojczyzny. Tak, jak nam nie brakuje sił i humoru, by skutecznie zwalczać fałszywą prasę ostrawską, tak zapewne i jemu nie braknie ich do wytrwałego prowadzenia dalszej kampanji o właściwe i rozumne stanowisko wobec poważnych zagadnień Republice.

Jak należy rozpoznawać narodowość złodzieja?

„České slovo“ oraz „Polední ostr. deník“ z dnia 7 b. m. przyniosły wiadomość, że w Nowym Boguminie na targu przytrzymany został złodziej Lajbos Schoor. Nasi serdeczni przyjaciele z obu tych redakcyj nie omieszkali z niego zrobić Polaka, a nawet umieścić w tytule słowo „polski złodziej“. Radzilibyśmy obu redaktorom gorąco, by na przyszłość przed pomieszczeniem tego rodzaju wzmianki szanowni panowie z obu redakcyj zechcieli porozumieć się co do narodowości danego złodzieja u redaktora „Lidových novin“, p. Waldsteina, który — tym razem — wiadomości o „polskim złodzieju“ ze zrozumiałych powodów nie podał.

A my już dawno przyjęliśmy do władomości.

„Mor.-sl. deník“ z 7 b. m. opublikował obszerny, zięjący przyjaźnią do ludności polskiej w Czechosłowacji artykuł p. t. „Přijmeme do wiadomości“, którego celem ma być wykazanie, że (dosłownie):

„mniejszość polska nie jest uciskana w Czechosłowacji, lecz korzysta z wygórowanych praw i urzędzeń, które jej na podstawie jej liczebności nie przysługują, a które są sztucznie przy życiu trzymają“.

Czytamy tam także i takie zdanie:

„Przyjaźń i miłość możemy Polakom okazać dopiero w niebezpieczeństwie, dopiero wówczas, gdy nas może kiedyś będą potrzebowali.“

Możemy „Mor.-sl. deník“ zapewnić, że my to przyjaźń i miłość do Polaków w niebezpieczeństwie już poznaliśmy: jej świadectwem jest niezbyt odległa historia. Dat nie cytujemy, bo zbyt świeże.

Nasinec 8. VII. 24.

Obraz Polska v záblesku katastrofy povodňové

není příliš utěšený, jak to dosvědčuje ostatně sám polský tisk. Katastrofální povodní octlo se v Polsku na 200.000 lidí bez přístřeší a obživy. Dary a subvence vynesly dosud 5 mil. zl., což jest velmi málo. Výtěžek sbírek pro postižené není dosud znám. Přípravovaná vnitřní půjčka přijde v úvahu dosti pozdě, zatím co zpuštěné kraje vyžadují okamžité pomoci. Překvapuje stanovisko hlavního stanu polského Červeného kříže, jenž odmítl pomoc z ciziny. Tisk oposice ostře odsuzuje tento krok a píše, že přiděly potravin postiženým povodní nestačí a že v zemi výborné soli jest jim přidělována dobytčí sůl. „Píast“ dokonce píše, že sedlák vydržel panskou nadvládu, snáší útisk nynější vlády a proto vydrží i nynější katastrofu. Snad je to příliš temný obraz, který ukazuje polský oposiční tisk světu při příležitosti národní pohromy Polsky, jež vždy ukáží skutečnou velikost, disciplinu a solidaritu národů. Dnešní polská vláda ještě není celé Polsko, jehož lid jest dobrý a obětavý, takže překoná jistě povodňovou pohromu beze škod i když vládní pomoc se opozdí, neboť i v Polsku jest byrokracie.

Nasinec 8. VII. 24.

Radek varuje Polsko

článkem v „Izvěstijích“, v němž tvrdí, že pakt o neútočení, jenž uzavřelo též Polsko s Němcem, není dostatečnou zárukou, jakou představují pakty o vzájemné pomoci. Dodává pak, že ohrožení baltických států nebo Československa je zároveň také ohrožením Polska, jehož bezpečnost není jen

věcí polské vlády, ale celé Evropy. Polská lehkomyslnost jej zaráží a soudí, že polská vláda nese velkou odpovědnost při současných náhlých obrazech v zahraniční politice, které znemožňují říci, že by bylo na světě místo, kde by byl mír úplně zajištěn.

Vyhynou Poláci na Těšínsku?

Dalo se čekat, že naše články o Polsku vyvolají značný zájem. Vyvolaly v Polsku, na Slovensku i u našich lidí na Těšínsku. Šéfredaktor dr. Kahánek dostal řadu dopisů z řad svých rodáků, které vesměs staví se kladně za jeho kritiku zahraničně-politickou, mají však námitky, pokud jde o místní poměry. Tak K. P. z Pržna mezi jiným píše:

Tvrdil jste na př., že prý v obou politických okresech, tedy fryštátském a těšínském, kde mají Poláci většinu, nesetkáme se s nápisy polskými. Pravdou je, že jak v Čes. Těšíně, tak i v Jablunkově a Fryštátě, kde mají Poláci 20% menšinu, jsou všude na úřadech, tedy u soudů, berní správy a berního úřadu, též i u politických správ nápisy česko-polské. U všech těchto úřadů pak jedná se s Poláky v jejich řeči, polská podání vyřizují se polsky.

Poláci u nás na Těšínsku, tam, kde jsou u moci a ve většině, utlačují nás, státní národ, což zdá se skoro neuvěřitelným, což však je faktem. Na příklad jen uvádím poměry v evangelické církvi, kde přes 15.000 našich občanů nemůže se dovolati toho, aby byly zavedeny české bohoslužby a kněze české národnosti! Též pokud se týče poslanců. — Poláci ve spojení se židy dosáhli toho, že mají na Těšínsku 3 poslance (z toho 1 komunista), ač podle práva a počtu obyvatel měli by mít pouze 1 a půl poslance.

Pokud se poměrů školských týče, tu fakt, že prý Polákům ubylo od převratu přes polovičku dětí v jejich školách, neznamená ničeho (?). Čistě polských škol na Těšínsku bylo před válkou málo, byly to školy většinou utrakvistické, tedy německo-polské. — Tak bylo tomu v Těšíně, Fryštátě, Jablunkově, Karvině, Bohumíně a jinde a mají Poláci jen naši republika co děkovati, že mají čistě polské školství, jakého dříve neměli. — Též školství měšťanského neměli tehdy žádného a podívejte se na dnešní stav. — Tedy zde křivda neděje se žádná! To, že lidé, kteří snad dříve, dokud nebylo na Těšínsku českých škol, jak je tomu nyní, posílali své děti do škol polských, kdežto nyní je posílají do českých, čímž počet dětí ve školách polských ovšem poklesl, nemůže býti srovnáváno s tím, že by se již tehdy jednalo o děti polské. — Jedná se v tomto případě o děti šlonzáků, kteří se ani před válkou, ani po převratu Poláky nikdy nechtěli.

Šlonzáci, t. j. domorodé obyvatelstvo na Těšínsku, nemělo a nechťelo mít s Poláky ničeho společného a vytýká-li se jim, že drželi tehdy s Němci, dělo se tak jen proto, že Poláky byti nechťeli. Poláky cítili se jen přistěhovalci z Haliče na Karvinsku a Ostravsku.

Těrlicko a obsazení jeho fary. Obec a farnost tato byla ještě v l. 70 m. st.

českou, byl tam farářem bruzovský P. Onderek, který sestavil známý kancionál, který se ještě dnes v kostelích na celém Těšínsku používá a teprve později proti vůli farníků byla tam zavedena do kostela polština, tak jako stalo se v jiných obcích, jako Hnojníku, Lutyni, Bohumíně a jinde. — Farářem v Těrlicku stal se dr. Vít Možíšek, můj spolužák a rodák ze Sedliště u Frýdku, který proto, že byl po celou řadu let jako katecheta ve Fryštátě, zná dobře polštinu a je člověkem nejvyšší snášenlivým, takže nemůže býti proti němu námitky. — Poukazoval jste na to, že prý Poláci ztratili celou řadu far od převratu, které dříve byly obsazeny Poláky. Je to pravdou, avšak nezapomínejte, že na celém našem Těšínsku, tedy i v oněch farnostech, které jsou ještě obsazeny Poláky, žije velký počet našich lidí. Počet polských far může se řídit jen poměrně podle počtu polského obyvatelstva na Těšínsku, a tu mohu Vás ujistiti, že dnešní stav nejen že nebude v neprospěch Poláků, nýbrž nás Čechů a že ještě některou faru bude třeba obsadit Čechem, aby poměr se vyrovnal a polských farářů bylo jen tolik, kolik Polákům podle počtu obyvatel na Těšínsku přísluší.

Konstatuji tedy:

Poláci mají dobře organizované školství, o jakém se jim za Rakouska ani nezdálo, mají síť dobře prosperujících konsumních spolků (Centralne stowarzyszenie spożywcze dla Śląska v Lazech se svými asi 70 filiálkami), mají o polovičku poslanců více, než jak mají nárok atd. Co mají naši na Volyni? Porovnejte!

Pokud se týče polské menšiny na Těšínsku samé, tu věřte, že podle mého názoru přijde doba, kdy na našem Těšínsku nebude o nějaké polské menšině ani zmínky, to snad je otázkou nějakých 50 roků. Není třeba počestovati snad násilně, při velké příbuznosti obou jazyků, v uvážení toho, že i tak zv. dnešní Poláci na Těšínsku, vyjímaje přistěhovalce z Polska, mluví dialektem, který je stejně blízko jak češtině, tak polštině, je assimilace taková

vá samozřejmá a nic jí nemůže zabrániti, ani kdyby 10 Malhomů přišlo do Ostravy.

Uvádíme podstatný obsah dopisu, který je typický pro smýšlení zúčastněných lidí na Těšínsku. Pokud jde o nápisy, tedy nejsou na železnicích, poštách, jde vlastně více o praxi ve vnitřním úřadování. Řekli jsme již, že jsou na příklad jízdní lístky česko-německé, ale nejsou česko-polské. Celý spor je o šlonzáky. Mají blíže k polštině či k češtině? Beneš sám prohlásil, že mluví polsky. Statisticky se počítají k Čechoslovákům. Tam, kde tvoří rozhodujícího činitele, dirimuje se pro češtinu. Druhý nesprávný názor je, že nynější menšinu lze dobrovolně, vývojem počestiti. Tato menšina je stabilní, uvědomělá a má v zádech silný

národní stát, nebude proto assimilo-
vána a není toho ani třeba. Nestací vysvětliti jen poukazem na „šlonzáky“ pokles dětí o celých 10.000 osob. Pisatel na příklad přehlíží, že jsou obce s polskou správou a mají jen polskou menšinu, která to vysvětlí? Pokud jde o mandáty, nelze jim přičísti komunistický mandát, neboť nevdechli počtu obyvatelstva podle sčítání, ale počtu hlasů. Patrně někteří „šlonzáci“ hlasovali pro Poláka, i když jsou počítáni za Čechy. Že si zorganizovali družstevní hnutí, to je jejich zásluhou a ne přece naší! Museli bychom rozebírat každý jednotlivý případ. Celkově je mezi námi tento rozdíl: My nechceme assimilovat Poláky, nechceme býti blahovolnější k Němcům než k Polákům na Těšínsku; do veřejné služby mají stejný přístup jako Češi a Němci.

K tvrzení, že většina polských škol na Těšínsku byla utrakvistická, stačí uvést tato úřední data: V soudních okresech fryštátském, bohumínském, jablunkovském a těšínském bylo 92 polských škol a 288 tříd. Utrakvistické školy byly v Německé Lutyni, Rychvaldě, Karvině, Jablunkově, celkem bylo 10 škol se 75 třídami.

Už jsme uvedli, že jsou na Těšínsku obce, kde Poláků nebylo napočteno ani 50 procent a při obecních volbách dosáhli většiny. Jsou to na příklad Dolní Marklovice, Karviná, Darkov, Šumbark, Stanislavice, Mosty.

Ostravský kraj 8. VIII. 1934.

Kdy bude urovnán spor polsko-český?

(Návrh polského katolíka.)

Táhne se již několik měsíců. Začalo to s Těrlickem. S počátku se zdálo, že celý spor je jen místní a má tedy jen přechodný ráz. Bohužel není tomu tak. Proč? Noviny začaly do ohně lit olej. Stalo se tak zároveň z obou stran, polské i české. Přiznejme si to Vášnivý boj novinářský však nemá konce a v budoucnu nemůže vésti ani ke kladnému řešení poměru česko-polského, ale naopak. Když by to tak dále mělo jítí vzejde z toho ostuda jakou slovanské dějiny nepoznaly. Slované bojují proti Slovanům, anebo líp řečeno perou se mezi sebou. Druh druhu jak se zdá vůbec nepřeje. Povýšeně se se dívá jeden na druhého. A přece jsme oba bratři, ano synové téže Slávy. Víme to a přece jaksi z toho prakticky nevyvozujeme důsledky. Ovzduší se den ode dne tím více stává nesnesitelným i když mnozí to nechťejí uznávat.

Dá se tento tragický spor smírně urovnat? Ano, a to dřív než by se zdálo.

Řešení, spočívající v zakládání česko-polských klubů nevedlo k úspěchu. Zkusme to jinak. Ať si sednou zástupci katolíků obou táborů k jednomu stolu. Zástupci protestantů k druhému. O těch dvou skupinách mluvím. Bezvěrci, jinověrci, a jiné skupiny ať se do toho nemíchají, neboť spor má více nábožensko-politický ráz. Pak ať dojde k výměně názorů. Opuštíme si a začneme nový život. Život jaký vládł před válkou mezi Čechy a Poláky. Nesmí se vybudovati mezi námi taková zeď jako mezi Rusy a Poláky. Největším nepřítelem Poláků se stal Rus, Moskal! Jak je to smutné. Proč se to tak stalo? Dějiny nám na to dají jasnou odpověď... Leč tak daleko to nesmí dojít, aby něco podobného bylo vůbec myslitelné mezi námi a Poláky.

Jedý ještě jednou. Vyměníme si své názory ústně mezi námi a ne na papíře. Z české strany, tuším byla již jednou udělána nabídka k česko-polské rozmluvě, debatě. Ve formě výše uvedené, v měřítku malém a lokálním sice a přesto ohromně důležitém. Teď do práce. Kdo začne první?

Telefoni list 9. VIII. 34.

Polská menšina chce jítí ve shodě s Čechy

Včerejší „Dziennik Polski“, jediný deník polské menšiny v republice, přináší celý úvodník pod názvem „Dr. Ferd. Kahánek“, v němž věnuje pozornost jeho článkům o polských věcech a mimo jiné praví, že pisatel dovedl sdělit pravdivý fakt, že lid polský jest mírný a loyální k republice. — Kdyby ostatní český tisk a činitelé měli pro nás totéž porozumění a především snahu dorozumět se na takovéto platformě, celý konflikt i napjaté poměry na Těšínsku byly by odstraněny. Nikomu tak, jako nám Polákům, nezáleží na dobré a plné shodě s českým národem. — Článek je na dvou místech zkonfiskován.

Polsko zase obrátí zahraniční politiku?

Po neúspěchu s akcí pro vytvoření skupiny baltických států je polská zahraniční politika v úzkých

Přinesli jsme již články o tom, jak polská zahraniční politika prohrála se svým úsilím vytvořit skupinu baltických států pod vedením Polska, úsilím, které bylo namířeno proti plánu východního paktu. Polská zahraniční politika ocitla se opět v úzkých a není vyloučen brzký obrát, který by měl vliv také v poměru Polska k nám. Zajímavé úsudky o polské politice přináší švýcarský tisk.

»Neue Zürcher Zeitung« uveřejnila v těchto dnech úvodník z Paříže, ve kterém se zabývá pokroky, jichž bylo dosaženo při úsilí o východní pakt. Nás taková úvaha neinteresaného neutrálního listu může zajímat zvláště pokud kritizuje Polsko, abychom věděli, jak se ve světě na ně dívají. V článku se m. j. praví: »Vyjednávání o východní pakt zdá se vstupovat do aktivního stadia. Skutečnost, že Estonsko, Lotyšsko a Litva vyslovily s paktem souhlas a že polský plán: vytvořit nezávislou skupinu států

pod polským vedením, která by v poměru k Francii, Rusku a Malé dohodě nepřevzala žádných obranných závazků, naprosto ztroskotala, znamená novou etapu. V Paříži pokusy plukovníka Becka nebyly sledovány bez znepokojení, neboť se zdálo, že měl u jednotlivých ministrů Estonska a Lotyšska úspěch, a dnes je se zadoostiučiněním zaznamenávána jeho diplomatická porážka. Nutno se ptát, jak se nyní bude chovat Polsko, které se ocitlo ve slepé uličce. Politika klikyňáků (od škarpy ke škarpe se říká na Ostravsku) prováděná plukovníkem Beckem, která se chtěla udržet ve stejné vzdálenosti od Moskvy i od Berlína, ale ve skutečnosti podle zdejších (rozuměj: pařížských) výkladů přiklání se k Berlínu, zůstává již Polsko čtených sympatií a nemůže být dále vedena, aniž by byla poslece Polska poškozena. Máme důvody k domněnce, že se však připravuje obrát ve varšavské politice.

ce. Mezi francouzským velvyslancem a polským zahraničním ministrem konaly se tyto dny porady, jejichž výsledek je držen v tajnosti. Hlavní polské námitky, která poukazuje na eventuelní tažení ruské nebo německé armády svým územím a obává se této eventuality, není v Paříži upíráno jisté oprávnění. Historická zkušenost naučila Polsko nedůvěřovat oběma svým velkým sousedům, ale dnes je situace taková, že Polsko musí volit mezi dvojím nebezpečím, z nichž německý »Drang« na východ je nebezpečím větším a bezprostřednějším. Ale podivnou zahraniční politikou polskou posuzuje ostře i polský tisk. Tak Kurjer Poznański z 3. srpna rozepisuje se o polské zahraniční politice poslední doby a dožaduje se, aby v ní bylo více jasnosti. List poukazuje na úřední polské zpravodajství, které mluvilo o tom, že baltické státy posuzují otázku východního paktu úplně shodně s Polskem, a dovozují, že situace vyhlíží spíše obráceně a že rychlá cesta estonského ministra zahraničních věcí do Moskvy svědčí spíše o tom, že Estonsko se dívá na tyto otázky stejně jako Rusko.

Nas. Plesak 9. VIII. 1934

(Przeniesienie.) W czasie ostatnim nastąpiły znaczne zmiany między tutejszym urzędnictwem państwowym. Niedawno pisaliśmy o dwóch urzędnikach, przeniesionych z Jabłonkowa. Teraz znowu dowiadujemy się o przeniesieniu sędziego tutejszego sądu powiatowego p. dr. Budnika do Morawskiej Ostrawy, znowu starszego urzędnika tutejszego sądu p. Józefa Niestawika ku sądu do Nowego Jicína. P. dr. Budnik zyskał sobie sympaty tutejszej ludności z powodu sumiennego spełnienia jego obowiązku, jako sędziego. — Dalej dowiadujemy się, że dniem 1. sierpnia został ks. Galocz, wikary w Jabłonkowie, przeniesiony do Frysztatu. Chociaż ks. Galocz był dobrym Polakiem, to jednak „nie wpadł na nutę“ niektórym jabłonkowskim polskim radykałom i jesteśmy informowani, że o przeniesienie tego księdza już przed 2 latami usiłowali się jabłonkowscy trzej królowie, na oko bardzo życzliwi chrześcijanie. W boju przeciwko ks. wikaremu postępowali „viribus unitis“ (wspólnymi siłami), chociaż między nimi samymi dosyć niezgody i zazdrości było. Usiłowanie jabłonkowskich trzech królów zostały bez wyniku i dopiero teraz ks. Galocz, gdyż urzędy kościelne potrzebują go we Frysztacie, został przeniesiony. — Do Jabłonkowa przeprowadził się ksiądz Karol Maultz z Karwinej i zamieszkał w szpitalu Elżbietanek. Ma udzielać nauki na prywatnych szkołach wydziałowych Macierzy szkolnej w Jabłonkowie, Trzyńcu i Těšně. „Nasz Kraj“ cieszy się z przybycia ks. Maultza do Jabłonkowa i pisze: „Witamy Przewiel. Prof (?) ks. Karola Maultza, znanego działacza na niwie polskiej społeczności w duchu katolickim“. Jeżeli czynność ks. Maultza ma się kierować według „Naszego Kraju“, wtedy wiemy z góry za jakim celem przybył do Jabłonkowa i będziemy na straży. My życzymy katechetowi Maultzowi, aby nie dożył się w Jabłonkowie tego, co ks. Galocz i ks. Chabrkowski. Ks. Chabrkowski przyjechał jako „działacz na niwie polskiej“ nawet z Polski, pracował tak, aż mu nasze urzędy odmówiły dalsze przedłużenie pozwolenia do pobytu w naszej Republice — a gdyż odchodził, nie powiedzieli mu ani „Pan Bóg zapłać“. A co krzyczano, gdyż został przełożony do Jabłonkowa ks. Galocz — a za niedługi czas niektórzy z tych krzyczeli „na krzyż z nim!“ Jak cieszyli się, gdyż do Jabłonkowa został zamianowany jeden wikary, dziś już proboszczem. Jak ubiegał się o posadę proboszcza w jednej dobrej parafii, wtedy Polacy sami postawili się przeciwko niemu. W Jabłonkowie tak płacą!

(Złapli złodzieja kieszonkowego.) W Nowym Boguminie na targu tygodniowym spostrzegła jedna pani, jak obcy mężczyzna wyciągnął jej z kieszeni portmonetkę z pieniędzmi. Złodzieja nie złapano, lecz pani zapamiętała sobie jego wygląd. Zgłosiła to zaraz policyi, która udała się z panią na dworzec kolejowy. Tam okradziona poznała między podróżującymi złodzieja, którego aresztowano. Oświadczył, że nazywa się Szor, i że przyszedł z Polski. Granice, że przekroczył dopiero w sobotę. Ponieważ złodzieja widzieli także w Ostrawie, jest policya przekonana o tem, że nazwisko jest nieprawdziwe. Dlatego prowadzi policya dalsze śledztwo. — „Dziennik Polski“ gniewa się, jak nasze gazety piszą, że złapano tu lub tam złodzieja, czy już to kasarz lub złodziej kieszonkowy, przynależący do Polski. Rzecz trudna! Co robić, jak temu tak jest!

N.K.C. 10. VIII. 1934

Ne mají času šcihať zlodziei, bo... sledzú Polakův...

Z Českého Cieszyna donosi (al): České gazety skaržá se na bardzo licznú kradiež polne, jaké popelniają bezrobotní w całej Czechosłowacji. Kradná zbože z całych łanów, kopia ziemniaki i dewastują sady.

Wskutek kradieży cierpią szczególnie Polacy w Czechosłowacji, ponieważ nigdzie nie ma tyle szukających pracy i włóczęgów, ile jest na českim Śląsku. Ściągają się tam bezrobotni z Moraw i z Czech. Jak twierdzą, opowiada się im, że na Śląsku Cieszyńskim, gdzie się z pracy wyrzuca Polaków, mogą znaleźć zatrudnienie.

Żandarmerja wcale nie ściaga włóczęgów-złodziei, o ile widzi, że kradną własność polską. Nie ma zresztą ani czasu na to, ponieważ jej pierwszym obowiązkiem jest przede wszystkim śledzenie polskich działaczy. Obecnie otrzymala czeska żandarmerja nakaz spisywania, kto pojechał na II Zjazd Polaków z zagranicy do Warszawy.

Każdy Polak, zajmujący się sprawami publicznymi i biorący czynny udział w życiu narodowym, ma osobny rejestr i do niego wpisuje się wszystkie jego rzekome „przewinienia“. Takim zaś przewinieniem jest także i wyjazd do Warszawy na Zjazd organizujący Światowy Związek Polaków.

Drugi dzień Zjazdu w Warszawie.

Prasa polska, książka i radjo, to najpotężniejsze łączniki wychodźstwa z Ojczyzną.

Warszawa, 7 sierpnia. Drugi dzień Zjazdu Polaków z Zagranicy poświęcony był całkowicie obradom komisijnym.

Największe zainteresowanie wywołała komisja kulturalno-oświatowa, obradująca pod przewodnictwem p. W. Budzyńskiego z Litwy. Wzięło w niej udział 86 delegatów i rzeczoznawców. Referat główny wygłosił dyrektor państw. gimnazjum im. Batorego w Warszawie, p. W. Ambroziewicz, p. t. „Młode pokolenie przyszłością narodu“.

Drugi referat wygłosił dr. E. Zdrojewski o uczestnictwie Polaków z zagranicy w życiu kulturalnym narodu. Nad obu referatami wywiązała się ożywiona dyskusja, w której omawiano sprawy korzystania przez emigrację z książek polskich, prasy polskiej i polskiej audycji radiowej, jako najpotężniejszych więzi kulturalnych z Macierzą. W wyniku dyskusji przyjęto rezolucję, stwierdzającą, że książka polska, prasa polska i radjo polskie winno stanowić element stałego uczestnictwa rzesz polskich zagranicą w życiu kulturalnym i umysłowym narodu; powinny być one otoczone troską zarówno polskich skupień zagranicznych, jak i kraju.

Ambicją liczniejszych i pod względem struktury społecznej dojrzałych skupień polskich zagranicą winno być wytwarzanie własnej wartości kulturalnej z zakresu nauki, sztuki itp.

Na komisji zgłoszono z zagranicy referaty: p. Maksa Biroma z Węgier „Akcja uświadamiająca o Polsce i sposoby jej realizacji“, oraz p. Pelczyńskiego ze Stanów Zjednoczonych „Malarstwo polskie w Ameryce“. Odczytanie tych referatów nastąpi na najbliższym posiedzeniu komisji.

Jednocześnie obradowała komisja społeczna pod przewodnictwem p. Wilpiszewskiego z Łotwy i przy udziale 53 delegatów i rzeczoznawców. Referat p. t. „Drogi i metody ożywienia pracy społecznej w środowiskach polskich zagranicą“ wygłosił p. Michał Pankiewicz, poczem wywiązała się ożywiona dyskusja. Nad „Przeszłość i przyszłość wychodźstwa polskiego w Ameryce“ p. Haimana ze Stanów Zjednoczonych zapowiedziano cztery referaty z zagranicy: „Patriotyzm Polonii kanadyjskiej, a wzrost nastrojów klasowych“ p. Sikory z Ka-

nady, „Rola organizacji katolickich i duchownych w życiu wychodźstwa polskiego w Kanadzie“ p. Pazdora i „Stan organizacyjny kolonii polskiej w Szanghaju“ p. Łutowicza, Chiny.

Bardzo ożywione debaty toczyły się na komisji gospodarczej pod przewodnictwem p. Budzyńskiego z Kanady przy współudziale 49 delegatów i rzeczoznawców. Za podstawę dyskusji służyły dwa referaty informacyjne: „Przemiany życia gospodarczego w odrodzonej Polsce“ p. Rzepeckiego i „Podstawy współpracy gospodarczej z Macierzą“ p. Tadeusza Garczyńskiego. Zwłaszcza ten drugi referat wywołał ożywioną wymianę zdań.

Statut Związku Polaków.

Najpóźniej rozpoczęła obrady komisja statutowo-regulaminowa pod przewodnictwem p. Kaczmarka z Niemiec. Mjr. dypl. Szklarski wygłosił na niej referat o projekcie statutu Światowego Związku Polaków z zagranicy.

W referacie przeprowadzona jest teza, że organizacje terenowe w każdym państwie powinny mieć charakter związków i zajmować się nie tylko sprawami kulturalnymi, ale też społecznymi, gospodarczymi, sportowymi itd., z wyłączeniem jedynie polityki. Wzorem północno-amerykańskim obok więzi ideologicznych w organizacjach polskich powinny istnieć zainteresowania materialne. Schemat organizacyjny związku przewiduje: zjazdy walne, odbywające się co 5 lat, przyczem każdy kraj traktowany jest jako oddzielny okręg wyborczy, którego przedstawicielstwo zależy od ilości zamieszkujących go Polaków bez względu na to, czy są obywatelami polskimi, czy miejscowymi; w okresie pięcioletnim zbiera się rada naczelna, jako czynnik kontrolujący ideowość i finanse organizacji; egzekutywą wykonującą zlecenia zjazdu i rady będzie prezydium rady, złożone z prezesa, dwóch wiceprezesa i 7 członków. Ponadto do prezydium wchodzi dyrektor biura, który jest także wybierany na zjeździe i upoważniony do występowania w imieniu związku. Doskonale opracowany referat wywołał gorące oklaski. Dyskusję nad nim uznano za ściśle poufną i z tego powodu wszyscy nie będący delegatami, lub rzeczoznawcami, musieli opuścić salę.

Rola prasy polskiej zagranicą.

Ważne uchwały II Zjazdu. — Konferencja prasy polskiej zagranicą.

8 sierpnia odbyło się w Warszawie otwarcie konferencji przedstawicieli prasy polskiej z zagranicy, zorganizowanej przez komisję prasowo-propagandową II-go Zjazdu Polaków z Zagranicy.

Zebrań zagał dyrektor naczelny P. A. T. Konrad Libicki, zaznaczając, iż konferencja obecna jest pierwszą tego rodzaju zarówno od czasu istnienia polskiej emigracji, jak i od czasu odzyskania niepodległości. Celem jej jest wymiana poglądów między polską prasą emigracyjną a prasą krajową.

Referat o roli i zadaniach prasy polskiej zagranicą wygłosił red. T. Katelbach. Nad referatem wywiązała się dyskusja, zakończona jednomyślnym przyjęciem też programowych.

1. Ze względu na niezmiennie doniosłą rolę, jaką winno spełnić i niezawodnie spełni Światowy Związek Polaków z Zagranicy, jako czynnik konsolidacji wszelkich wysiłków, podjętych pod hasłem ofiarnej pracy dla całego narodu polskiego — obowiązkiem całej prasy polskiej zagranicą jest obecnie jak najwydatniejsze poparcie i propaganda zarówno samej idei, jak i działalności Światowego Związku Polaków.

2. Deklarując, zgodnie z tendencjami rozwojowymi polskich skupień zagranicą, całkowitą lojalność tych skupień wobec państw, na których terytorjach Polacy zagranicą zamieszkują, konferencja stwierdziła, że obowiązkiem prasy polskiej na obczyźnie jest przeciwstawić się wszelkim próbom wynarodowienia Polaków jako sprzecznym z elementarnymi prawami każdego narodu do niekrepowanego niczym rozwoju.

3. Uważając, że przyszłością narodu jest młode pokolenie polskie, którego poza granicami Rzeczypospolitej jedynie niewielka część ma możliwość pobierania nauki języka ojczystego w szkole polskiej, — konferencja stwierdza, że

obowiązkiem prasy polskiej na obczyźnie jest zwrócenie pilnej uwagi na młodzież, rejestrowanie wszelkich przejawów jej życia, czynne poparcie każdego jej życia, czynne poparcie każdego jej wysiłku oraz — w miarę możliwości — tworzenie pism specjalnych lub dodatków, poświęconych wyłącznie życiu młodzieży polskiej na obczyźnie.

4. Wychodząc z założenia że prawdziwa polskość może krzewić się jedynie w środowiskach ściśle związanych duchowo z życiem kulturalnym Polski współczesnej, konferencja uważa, że jednym z naczelných zadań prasy polskiej zagranicą jest szerzenie prawdy o Polsce, obrona i krzewienie wartości kulturalnych polskich, tak, aby środowiska polskie zagranicą mogły nie tylko utrzymywać duchową łączność z krajem, ale stać się również czynnym źródłem rzetelnych wiadomości o Polsce.

5. Uważając, że wielką przeszkodą na drodze realizacji zadań wskazanych powyżej jest wroga Polsce propaganda — Konferencja Przedstawicieli Prasy Polskiej z Zagranicy uważa za niezbędne skupienie całej prasy polskiej zagranicą do zdecydowanej walki z wroga Polsce propagandą na wszelkich odcinkach: kulturalnym, gospodarczym, społecznym i organizacyjnym.

Po uchwaleniu też programowych, konferencja wyraziła przekonanie, że prasa polska zagranicą, — posiadająca już poza sobą tyle chlubnych kart, — stojące przed nią zadania wypełni, że praca jej, prowadzona w atmosferze zgody i spokoju, — niezbędnych do wypełnienia wszelkich prac, czekających Polonię zagranicą, — przyniesie pozytywne rezultaty zarówno samej Polonii jak i Polsce, dążącej pod przewodnictwem Wodza Narodu, Marszałka Piłsudskiego, — do utrwalenia należnego jej mocarstwowego stanowiska w świecie.

Katolicy czescy zmieniają front

Za zlikwidowaniem sporu polsko-czeskiego.

Charakterystyczny artykuł pod tytułem „Kiedy zlikwidowany będzie spór polsko-czeski“, zamieścił „Ostravský Kraj“ w nr. 57 z 8 sierpnia b. r.:

„Ciągnie się już (spór polsko-czeski — przyp. red.) od kilku miesięcy. **Zaczęło się to z Cierlickiem.** Z początku się zdawało, że cały ten spór jest tylko lokalny i posiada charakter przejściowy. Niestety tak nie jest. Dlaczego? Prasa zaczęła dolewać do ognia oliwy. Stało się to po obydwu stronach, zarówno polskiej, jak i czeskiej. Przyznajemy się do tego. Zacięty bój prasowy nie ma jednak końca i w przyszłości nie doprowadzi do spokojnego rozwiązania stosunku czesko-polskiego. Wręcz przeciwnie. Jeśli to miało iść tak dalej, wzniknie z tego **skandal, jakiego nie pamiętają dzieje słowiańskie.** Słowianie walczą przeciwko Słowianom, lub lepiej powiedziawszy biją się między sobą. Jeden drugiemu nie życzy nic dobrego. Z góry spogląda jeden na drugiego. A przecież jesteśmy sobie braćmi i synami jednej Sławy. Wiemy o tem, a jednak nie widzimy praktycznych następstw tego. **Atmosfera staje się z dnia na dzień bardziej nieznosną,** chociaż wielu ludzi nie chce przyznać, że tak

jest. Czy da się ten tragiczny spór spokojnie zlikwidować? Tak, i to prędzej, niżby się zdawać mogło. **Załatwienie tej kwestji, oparte na tworzeniu klubów czesko-polskich, nie dało żadnych wyników.** Spróbujmy więc inaczej. Niech zjedną się zastępcy katolików z obydwu stron i zasiądą przy jednym stole. Zastępcy protestantów przy drugim. Mówię o tych dwu wyznaniach. Innowiercy i bezwyznaniowcy niech się do tego nie mieszają, bowiem spór ma charakter więcej religijno-polityczny. I wówczas niech dojdzie do wymiany zdań i poglądów. Przebaczymy sobie i zaczniemy nowe życie. Takie, jakie było przed wojną między Czechami i Polakami. Nie śmie powstać pomiędzy nami taka **ściana, jaka dzieliła Rosjan od Polaków.** **Największym wrogiem Polaków stał się Rosjanin, Moskall.** Jakie to smutne. Dlaczego tak się stało? Historia da nam na to jasną odpowiedź... Lecz tak daleko nie może spór dojść, **nie do pomyslenia jest, aby coś podobnego miało być między nami i Polakami.** Powtarzamy raz jeszcze. **Wymieńmy nasze poglądy między sobą ustnie, a nie na papierze.** Z czeskiej strony była już raz proponowana czesko-pol-

ska konferencja... Teraz do pracy. Kto zacznie pierwszy?”

„Ostravský Kraj“, organ czechosłowackiej katolickiej partji ludowej, poruszył kwestję, która nas, Polaków, żywo interesuje. **Myli się jednakowoż autor wspomnianego artykułu, pisząc, iż „z czeskiej strony była już raz zaproponowana czesko-polska konferencja“** w sprawie likwidacji sporu. **Z czeskiej strony projekt taki nigdy nie wyszedł.** Natomiast **polscy posłowie opracowali projekt takiej konferencji.** Niestety nie doszła ona do skutku. **Projekt, przesłany do Národní rady — zaginął...**

Dlaczego ten projekt polski zaginął i dlaczego Národní rada wogóle nie odpowiedziała, wyjaśnić może najlepiej „Matice Osvěty lidové“.

Ale mniejsza o to. W tej chwili podkreślić chcemy to, iż do uczciwych głosów czeskich, domagających się normalizacji stosunków na Śląsku Cieszyńskim, dołącza się organ katolików czeskich. Witamy ten fakt, ale zarazem oczekujemy, iż po słowach przyjdą czyny. A pierwszym czynem będzie załatwienie sprawy Cierlicka. Katolicy czescy mają teraz głos!

Trzeci akt.

(S) Tam Polska, gdzie Polacy. Albowiem narodowość nosi się w sercu i na żadnem cie granicznym nie zostawia. Tak dobrze w Ameryce, jak w Niemczech, Rosji, czy tutaj w Czechosłowacji żyje w naszym sercu. Ona — Polska. Ten fakt ma swe ważne konsekwencje. Ma je dziś tak samo, jak miał przez cały 150 lat niewoli. Prawdą jest, iż mimo braku własnego państwa przez 150 lat przenosiliśmy Ją w sercu słodką, utęsknioną i świętą i nic z niej nie uroiliśmy. Nietylko żyła Ona w sercach polskich, ale rosła w nich, potężniała, zbywała się dziesiątek wad, — i gdy zdala widzimy Ją dziś wolną, sami pytamy się zdumieni, czy tych 150 lat niewoli nie było przypadkiem tylko koszmarnym snem?

Granice obecnego państwa polskiego objęły 33,000.000 ludzi. 8,000.000 Polaków żyje poza Jej granicami. W składzie (któregokolwiek państwa żyją Polacy, są lojalnymi obywatelami tegoż, a równocześnie w sercach, myślach i swej kulturze noszą Ją, cieszą się Jej radościami, smucą Jej smutkiem. Za swą lojalność jako obywatele spokojni i pracowici, w jednych państwach znajdując zrozumienie i uznanie, w innych nie. Np. w Stanach Zjednoczonych Polacy uważani są za bardzo pożytecznych obywateli a państwo w dobrze zrozumiałym interesie własnym nietylko nie usiłuje ich wynaradawiać, ale przez posyłanie oficjalnych delegatów i ich przemowy na polskich uroczystościach rząd Stanów podkreśla, że nie można być dobrym obywatelem Stanów Zjednoczonych, jeżeli nie jest się dobrym Polakiem, szacującym swą mowę, szanującym i pielęgnującym swą kulturę, utrzymującym związki kulturalne ze szczytem, z którego się pochodzi.

Tak czy owak, skoro w sercach tkwi Polska i istnieją nici związku kulturalnego, istnieją wspólne smutki i radości — miło nam, Polakom w Czechosłowacji, iż w roku bieżącym przyszyła na nas w łączności z 8,000.000 innych Polaków — kolej odegrania pewnej wielkiej roli w odbudowywującej się i zmieniającej w mocarstwo Polsce. **Bo właśnie teraz w Polsce odegrał się trzeci akt nowoczesnej historii tego państwa z naszym udziałem.**

Jak pierwszym aktem nowoczesnej historii polskiej był rok 1914 — dzień 6 sierpnia — gdy wyruszyła pierwsza Kompanja Kadrowa Strzelców, jak drugim był rok 1926 — gdy Marszałek Piłsudski rzucił hasło odbudowy mocarstwowej Polski, tak **trzecim aktem jest stworzenie przy udziale wszystkich Polaków z zagranicy Światowego Związku Polaków.**

Dobrowolnie przyjęliśmy na siebie obowiązek ścisłej współpracy kulturalnej i gospodarczej z Polską, przyjęliśmy obowiązek szerzenia w całym świecie dobrego imienia Polski w tej nadziei, że współpraca nasza da możliwość osiągnięcia Polsce nietylko mocarstwowości realnej i politycznej, ale także mocarstwowości w skali kultury światowej.

Dziś, w królewskim Zamku na Wawelu, gdzie snem wiecznym drzemią polscy wielcy królowie, gdzie królom równy widzi ziszczenie swych prorocत्व Król Duch Słowacki, — nastąpi uroczyste proklamowanie Światowego Związku Polaków. **Rozpoczyna się trzeci akt nowoczesnej historii Polski, w którym**

realnymi aktorami będą Polacy zagraniczni. Znamy siebie, więc znamy i innych zagranicznych Polaków. Jesteśmy pewni, że w zupełności wypełnimy naszą rolę.

Moravskoslezský deník 11. VIII. 34.

JAK JE TO TĚŠÍNSKO POLSKÉ.

Pádné odpovědi Polákům na neustálé žaloby, jak jsou Poláci utiskováni na Těšínsku, dostává se těmto v orgánu našeho premiéra. Na základě přesných statistik ukazuje se tu, jak vypadá dnes to kdysi popoštěné Těšínsko. Kolik je de facto na Těšínsku Poláků a jak ubývá příslušníků polského národa a přibývá naproti tomu příslušníků národnosti československé. Proti tvrzení, že Těšínsko je polské, uvádějí se tu přesná statistická data, z nichž vyplývá, že Poláků je na Těšínsku něco málo přes 20 procent. Autor článku vyvrací pověst, jako by se Polákům na Těšínsku křivdilo. Poláci tu mají všeho, co potřebují, dostatek, v oboru školském dokonce nadbytek. Nikdo jim nekřivdí, ale také nikdo nestrpí, aby bylo křivděno jiným. Článek by si měli pozorně přečísti ti, již neustále nařikají, jak se vede Polákům na Těšínsku špatně a jak jim tu křivdí naše úřady a macešský s nimi jedná náš stát. V první řadě by si jej měl přečísti polský konsul v Mor. Ostravě Malhomme. Snad by pak změnil své názory a netvrdil často to, co se neshoduje plně se skutečností.

— »Utiskování« vítězi. »Dziennik Polski« s pýchou sděluje, že při sjezdu zahraničních Poláků ve Varšavě zvítězili ve footballu sportovci z Československa (z Těšínska). Mohli by tohoto vítězství dosáhnouti, kdyby polská menšina na Těšínsku byla utiskována, jak to Poláci stále do světa roztrubují? Vítězstvím polských sportovců z Těšínska usvědčují se sami ze lži, šířených polským tiskem o útisku a pronásledování Poláků na Těšínsku. Z vítězství polských sportovců z Těšínska ve Varšavě máme radost i my, protože je nejlepším dokladem, jakou péči věnuje náš stát tělovýchově, bez rozdílu národnosti.

— Polské štvánice neustávají. Dochází nás autentická zpráva, že v neděli dne 29. července konala se v polské pohraniční obci Žebřidovicích slavnost otevření hřiště, spojená s nočním cvičením organisace polských povstalců. V neděli odpoledne před slavností konaly se bohoslužby, v 11 hod. tábor, na kterém mluvili tři řečníci. Řeči byly vedeny ostrým tónem proti naší republice: Bohumín, Orlová, Těšín, Karviná budou zase polské, a to v krátkém čase. Z davu povstalců ozývaly se výkřiky: juž, juž, juž! Zaraz! Nálada byla velmi ostrá proti nám.

České slovo 11. VIII. 34.

Lidové noviny 11. VIII. 34.

Svaz Poláků v cizině

United Press - Varšava 10. srpna
Světový svaz Poláků v cizině byl založen na sjezdu zahraničních Poláků ve Varšavě; ve svazu jsou organisováni Poláci z 35 států světa. Úkolem tohoto svazu je umožnit každému Poláku, žijícímu v zahraničí, aby si udržel své národní sebevědomí. Bylo slavnostně usneseno, aby světový svaz usiloval o to, aby jeho členové zachovávali loyaltitu k oněm státům, ve kterých žijí.

Stížnost na polský konsulat

Přišel si k nám postěžovat jistý muž na úřadování polského konsulátu. Jeho nemanželská dcera je polskou příslušnicí. Jejíkož muž se chtěl s její matkou oženit, musel zaslát některé papíry dcery do Polska k vyřízení prostřednictvím konsulátu. Dcera, která je bez zaměstnání, očitla se tak bez dokumentů, potřebných k tomu, aby dostala u nás podporu. Její otec zašel proto na konsulat požádat o podporu. Tam se však velmi divili nad tím, že dcera chodila do české školy a podporu odmítli. S vyřízením jejich listin však nespěchají, takže ubohé děvče trpí hladem.

Dziennik Polski 11. VIII. 34.

„Styl nieczeski, bo chce zgody.“

„Polední ostravský deník“ z dnía 9 sierpnia 1934 idzie na pomoc „Českému slovu“ w napasčiach na redaktora naczelnego „Poledního listu“, p. dr. Kahanka „České slovo“ nazwało p. dr. Kahanka „polskim žydem“, zaś „Ostravský deník“ twierdzi, iż artykuły dr. Kahanka pisane są „nieczeskim stylem“. Przypuszczalnie jutro p. Waldstein z „Lidových novin“ również zarzuci dr. Kahankowi „niearyjskie pochodzenie“. Niema to jak zglajchszaltowana prasa!

Biedny ten dr. Kahanek. Za to, iż odważył się pisać prawdę o Śląsku Cieszyńskim, zrobiono z niego nie tylko polskiego żyda, ale i „zdrajcę stanu“.

Przypuszczamy, iż te wesołe oskarżenia wprawiają dr. Kahanka w szczery humor. Na pociechę komunikujemy mu, iż jego dziennik „Polední list“ jest teraz czytowany masowo na Śląsku Cieszyńskim tak przez Polaków, jak i przez Czechów, którzy dość mają już českéj ostrawskéj prasy. W stolicy Republiki w Pradze zaraz w godzinach rannych cały nakład „Poledního listu“ jest rozchwytyany, w krótkim czasie będzie to samo na Śląsku i Morawach. Dr. Kahanek służy dobrej sprawie i miejmy nadzieje, że ostatecznie „Pravda vítězí“.

XVII konfiskata

Dziennika Polskiego.

W dniu 8 sierpnia 1934 „Dziennik Polski“ został po raz 17-ty skonfiskowany. Jesteśmy ciekawi, ile razy w ciągu czerwca i lipca b. r. został skonfiskowany przez władze polskie organ Czechów na Wołyniu „Hlas Volyné“. Porównanie takie będzie bardzo interesujące. Również ciekawi jesteśmy, czy władze polskie konfiskują organ Czechów emigracyjnych, wychodzący w Pradze p. t. „Naš Buditel“ a przesyłany Czechom na Wołyniu?

Exar 9. VIII. 34.

Młodzież polska z Czechosłowacji na kolonji nadmorskiej T. N. S. W.

Trzy tygodnie przebywała w Kuźnicy na Helu młodzież polska z Gimnazjum Polskiego z Orłowej w Czechosłowacji. Młodzież ta była na kolonji uczniowskiej Towarzystwa Nauczycieli Szkół Średnich i Wyższych. W ciągu tego czasu zwiedziła w całym szeregu wycieczek wybrzeże polskie. Obecnie, podczas Zjazdu Polaków z Zagranicy, młodzież polska z Czechosłowacji, przebywająca na kolonji T. N. S. W., bawi w Warszawie. Koszt utrzymania i przejazdu ponosi Towarzystwo Nauczycieli Szkół Średnich i Wyższych. Poznanie morza i stolicy Polski ma dla dzieci tych, wychowujących się wśród obcych, olbrzymie znaczenie.

Niezwykły dzień na Wawelu!

(Telefonem od wł. korespondenta.)

K r a k ó w, 10 sierpnia. Już od wczesnego ranka pociągi, nadchodzące do Krakowa ze wszystkich stron Polski, poczęły zwozić do królewskiego grodu podwawelskiego niezwykle liczne rzesze gości ze wszystkich stron Polski. Osobnymi pociągami przybyli również delegaci i goście II Zjazdu Polaków z Zagranicy w Warszawie, by wziąć udział w dzisiejszej uroczystości, mającej odbyć się na Wawelu. Możemy śmiało określić, że takiej liczby gości nie widział jeszcze Kraków w swych gościnnych murach.

Ulice tego pięknego miasta zalane są słońcem, wszędzie radosny gwar tłumów, bo nie tylko zapełnili miasto przybysze, ale i Krakowianie wylegli w nastroju odświeżonym, by swych drogiego gości witac. Domy krakowskie, z których każdy stanowi skarb architektury, przystrojono flagami narodowymi. Od dworca kolejowego poprzez Bramę Florjańską, Rynek aż pod Zamek Wawelski morze chorągwi, łopocących w słabym wietrzyku, mieniących się w promienach rozradowanego słońca.

Wszyscy mają radość w sercach, bo wszyscy dokładnie zdają sobie sprawę z tego, jak ważny to dzisiaj dzień dla

całej Polski. Więc od wczesnego ranka cały dostęp do Wawelu natłoczony jest ludźmi a przez wolny szpaler przechodzą z uczuciem dumy delegaci Polaków zagranicznych, którzy dziś tutaj zawrą święte przymierze i uchwalą rzecz wielką. Gdy delegaci Czechosłowacji zbierają się i w progi wawelskie wstępują, wiwatuje na ich cześć lud krakowski. Wie on, dlaczego to robi goręcej w stosunku do Polaków z za Olzy aniżeli do innych. Rozumieją to i nasi delegaci.

Punktualnie o godz. 12 w południe znajdujemy się na wspaniałym dziedzińcu wawelskim, który zapełnia się po brzegi tysiącami ludzi. Także królewskie krużganki wypełniają się publicznością. Ustawiają się wspaniałe poczty sztandarowe, delegacje w strojach ludowych, weterani wojen, harcerze i muzyki wojskowe. Muzyka 20 pp. ziemi krakowskiej intonuje marsz powitalny, poczem olbrzymi chór śpiewa pieśń „Boga Rodzica Dziewica“, potężną pieśń skrzydlatej husarii polskiej, gdy ruszała w bój. Gdy przebrzmiały tony pieśni, zabrał głos marszałek Raczkiewicz, obrany pierwszym prezydentem Światowego Związku Polaków. Przemawia z krużganka na pierwszym

piętrze, a głos jego odbijają stare mury zamku.

Wyjaśnił marsz. Raczkiewicz, dlaczego Polacy z zagranicy wybrali właśnie Wawel na miejsce złożenia ślubowania wierności. Uznali, iż tu u trumien królów polskich i polskich wieszczów kształtowała się historia Polski, przeto i ten wielki dzień powinien się tu zacząć. Z grodu podwawelskiego ruszyli polscy legjoniści pod wodzą Józefa Piłsudskiego, dziś znowu Polacy tworzą Światowy Związek Polaków dla rozbudowy szlaków duchowych polskości.

Marszałek wypowiada słowa ślubowania wierności dla Związku Polaków a tysiące obecnych powtarza je gromko. Chór śpiewa „Gaude mater Polonia“, muzyka gra hymn narodowy. W ton muzyki zaczyna się mieszać potężny głos „Zygmunta“, który oto głosi światu wieść o utworzeniu Światowego Związku Polaków.

Na dziedzińcu zebranych było około 15.000, które w niezwykłym nastroju zaczęły się rozchodzić.

Do Rady Naczelnej Światowego Związku Polaków weszli imieniem Czechosłowacji pp. poseł dr. Buzek i dr. Wolf.

Groźny obraz spustoszenia gospod. w zagłębiu ostr.-karwińskim

Statystyka za I półrocze 1934 wykazuje, że sytuacja w górnictwie stale się pogarsza. — Straszliwe porównanie z rokiem 1929, ostatnim rokiem koniunktury.

Pod powyższymi tytułami zamieszcza „Duch času“ (nr. 186 z 10 sierpnia b. r.), organ czeskiej socjalnej demokracji, należącej do koalicji rządowej, artykuł, który przytaczamy w dosłownym brzmieniu z uwagi nato, iż zainteresuje on z pewnością szerokie warstwy robotników polskich w zagłębiu ostrawsko-karwińskim. (Przyp. red.)

kv. Jak wiadomo, Konferencja Dyrektorów podaje z miesiąca na miesiąc wiadomości o produkcji węgla i wyrobie koksu w zagłębiu ostrawsko-karwińskim. Bardziej dokładne i wiarygodne wiadomości podaje jednak ministerstwo robót publicznych, wiadomości, które zawierają dane, o jakich właściciele kopalń chętnie zamilczają.

Mamy przed sobą informacje ministerstwa robót publicznych o stanie czeskosłowackiego przemysłu górniczego w I-szym półroczu 1934, z których podajemy dane, dotyczące sytuacji w zagłębiu ostrawsko-karwińskim:

Przeciętna liczba robotników w I półroczu 1934 była znowu mniejsza. Zatrudnionych było 28.295 robotników, czyli o 3289 robotników, t. zn. o 10.41% mniej, aniżeli w I półroczu 1933 r., a o 10.230 robotników, czyli o 26.55% mniej, niż w I półroczu 1929 r., który był ostatnim rokiem koniunktury.

Produkcja węgla (znów w I półroczu) wynosi w r. 1934 — 3.493.000 ton, czyli o 120.380 ton, t. zn. o 3.33% mniej, aniżeli w r. 1933 a o 2.405.200 ton, t. zn. o 40.77% mniej, niż w roku 1929.

Produkcja koksu wynosi w r. 1934 — 402.800 ton, czyli o 19.800 ton, t. zn. o 5.17% mniej, niż w r. 1933 a o 808.750 ton, czyli o 66.75% mniej, aniżeli w r. 1929.

Wyrób brykietów wynosi w r. 1934 — 162.340 ton, czyli o 26.350 ton, t. zn. o 13.96% mniej niż w r. 1933 a o 58.508 ton, czyli o 56.35% mniej, aniżeli w r. 1929.

To są zatem cyfry straszliwe. Za wyjątkiem małego wzrostu produkcji koksu w stosunku do zeszłego roku, który przy olbrzymim spadku produkcji w porównaniu z r. 1929 nie wchodzi w ogóle w rachubę, zawiera statystyka dane bardzo niepokojące, wprost przerażające.

Groźnie objawia się to przede wszystkim w liczbie dni przepracowanych i niewykorzystanych. Dla nas jest jednak bardziej miarodajną liczbą dni przepracowanych, ukazująca ściślej bezrobocie górników.

W r. 1934 było dni pracowniczych 2.285.704, czyli o 280.617, t. zn. o 10.93% mniej, niż w r. 1933 a o 2.728.331, czyli o 54.41% mniej, aniżeli w r. 1929. Liczba dni niewykorzystanych wynosiła w r. 1934 — 2.060.022, czyli o 8.68% mniej niż w r. 1933 a o 1.079.168, t. zn. o 110.02% więcej niż w r. 1929. Z tych groźnych cyfr jest widoczne, jak szybko spada zatrudnienie i tych górników, którzy nie są bez pracy. W r. 1933 pracowało o 3289 górników więcej, niż w roku bieżącym; a przecież ta niższa liczba górników miała o 10.93% mniej pracowniczych dni, czyli o $\frac{1}{10}$ mniejszy zarobek.

Produkcja jednego dnia i człowieka ponownie wzrosła. Wynosi w r. 1934 — 1529 ton; jest to wydajność większa o 8.58% niż w r. 1933 a o 30.02 proc. niż w r. 1929. Nie wpływa nato mechanizacja i racjonalizacja przemysłu górniczego; jest to wynikiem szalonej gonimoty za wydajnością, której musi się poddać górnik, obawiający się w dzisiejszych złych czasach o pracę.

Jeszcze kilka cyfr o spotrzebowaniu węgla, wydobytego w zagłębiu ostrawsko-karwińskim.

Krajowe zapotrzebowanie węgla, łącznie z przydziałami, wynosiło w r. 1934 — 212.277 ton, czyli o 1.37% więcej niż w r. 1933, ale o 34.70 proc. mniej, aniżeli w r. 1929.

Całkowity wywóz zagranicę wynosi w r. 1934 — 505.555 ton, czyli o 2.91% więcej niż w r. 1933, ale o 33.24 proc. mniej, aniżeli w r. 1929.

Dla konsumpcji krajowej spotrzebowano w r. 1934 — 2.988.245 ton, czyli o 4.31% mniej niż w r. 1933 a o 41.88% mniej, aniżeli w r. 1929.

Ukazuje się więc znowu, że zagłębie ostrawsko-karwińskie jest głównie poszkodowane spadkiem konsumpcji krajowej z winy stagnacji w przemyśle. Dla dokładnego zrozumienia sytuacji koniecznym jest porównać cyfry tegoroczne z cyframi z r. 1929. Dopiero wtedy ujrzemy obraz gospodarczego spustoszenia zagłębia ostrawsko-karwińskiego.

o małym zwierciadle.

(§) Cała dotychczasowa polemika prasowa w sprawie Polaków na Śląsku Cieszyńskim wydobyla na jaw wiele ciekawych poglądów na tą sprawę po stronie czeskiej. Po naszej stronie jest jeden jedynie punkt widzenia, więc naturalnie polemika z naszej strony nie przynosiła żadnych nowości.

Zajmowaliśmy się już i zajmujemy stale głosami życzliwych Czechów, niżemy je na sznurek pamięci i stale chcielibyśmy, by z tych cennych perełek mógł powstać cały sznur pereł, godnych powieszenia na szyi posągu przyjaźni czesko-polskiej. Niestety, perełek tych nie starczy nawet na wisiorzek u zegarka, więc co tu marzyć o naszyjniku?

Innym niż te parły jest tak zwany „vox populi“, głos ludu. Taki „głos ludu“ pana K. P. z Prżna cytuję ostatnio dr. Kahaneck w „Poledním listě“ z dnia 9 sierpnia. Omijamy całość wywodów tego K. P., domagającego się „wzmocnienia“ kursu wobec Polaków, nowych czeskich proboszczów w polskich parafjach itp. środków skutecznych, a poświęcamy tylko uwagę jednemu niezwykle filozoficznemu i jędrnemu twierdzeniu, które w dosłownym tłumaczeniu z nieskonfiskowanego cytowanego dziennika brzmi tak:

„Co się tyczy polskiej mniejszości w Cieszyńsku, to wierzę mi, że wedle mego zdania przyjdzie czas, gdy na naszym Cieszyńsku nie będzie śladu jakiejś polskiej mniejszości; jest to, zdaje się, sprawą około 50-ciu lat. Nie trzeba nawet zbyt silnie naciskać przy wielkim podobieństwie tych języków (czeskiego i polskiego, przyp. red.) w uzyskaniu tego, że tak zwani Polacy dalsi w Cieszyńsku, z wyjątkiem przywódców z Polski, mówiący dialektem, który jest tak samo bliskim czeszczyźnie jak polszczyźnie, zostaną zasymilowani samoczynnie i nie temu nie zdoła przeszkodzić choćby i 10 Malhomów przyszło do Ostrawy.“

Pan K. P. zostawił nam łaskawie jeszcze 50 lat istnienia. Niezwykła zaiste łaskowość, równie wielka, jak jego filozofja. Ponieważ p. K. P. napewno książek historycznych nie czyta i do formowania poglądów na sprawy poważne wystarcza mu zupełnie lektura prasy brukowej, przeto nie może także zobaczyć swej twarzy w zwierciadle historii. Z satysfakcją podsuwam mu to zwierciadło i w postaci cytatu z broszury znacznie sławniejszego niż p. K. P. działacza i polityka; jest to dziś pisanina przykryta kurzem historii.

Posłużymy się tu śp. Tiedemannem, sławnym działaczem germanizacyjnym z ś. p. trójki, znanej Polakom jako „Hakate“. Oto krótki cytat z dziełka p. Tiedemanna p. t. „Die polnische Frage“, strona 19-ta:

„Co się tyczy rzekomej ludności polskiej w prastarej niemieckiej dzielnicy Pomorza, to uspokoić mogę niektóre rozpalone niemieckie głowy zapewnieniem, iż proponowane przez nich nowe środki umacniające odwieczne prawa niemieczyny w tym kraju, są zupełnie zbyt. Odzyskałiśmy większość posiadłości rolnych z rąk popolszczonych Kaszubów. Język używany we wschodniej części Pomorza nie jest wcale polskim. Nie jest podobny ani

do czeskiego, ani do niemieckiego. Łatwe mamy zadanie, by narzecz to z biegiem czasu zmusić do rozplynięcia w pięknej mowie niemieckiej. Ludność sama tego pragnie. Twierdzą, że w przeciągu jednego pokolenia ludzkiego a więc w przeciągu najbliższych 40 lat

sprawa rzekomej polskości Pomorza przestanie istnieć. Faktu tego nie zmieni nic, choćby Polacy walczyli z nami i za pomocą 100 „wozów Drzymały“ i „dzieci z Wrześni“.

Niech się teraz p. K. P. przypatrzy w lustrze historycznym swej twarzy i niech jeszcze raz próbuje powtórzyć swe twierdzenie, ale odmiennym stylem, bo spadkobiercy Tiedemanna zaskarżą go o plagjat (kradzież literacką).

Dziennik Polski

11. VIII 34.

Krokodyle czy p. Smyczka.

Organ b. działacza Nordmarku Smyczka z Jabłonkowa „Nasz Renegat“ w numerze z dnia 9 sierpnia b. r. oplakuje „krytyczną sytuację polskiego wieśniaka“. Widocznie i gdzieindziej nie jest zbyt różowo, skoro w tym samym numerze p. Smyczek pisze dosłownie:

„Z całej morawsko-śląskiej ziemi, przeważnie z gmin blisko wielkich miast, dochodzą wiadomości o wielkich kradzieżach na polach i w ogrodach. Kradnie się wszystko, co złodziejom przyjdzie pod rękę. Z Morawy głoszą, że złodzieje nawet ucinali kłosa z pól. Z niektórych ogrodów zgubiły się przez jedną noc wszystkie owoce, nawet i niedojrzałe. Szkody osiąga już dziesiątki tysięcy.“

Radzimy b. dygnitarzowi Nordmarku, by zamiast zajmować się sprawami innych państw, zwrócił raczej uwagę swych czytelników (o ile takich wogóle ma) na sprawy obchodzące nas tu na miejscu. Polecamy w tym celu dokładnie sobie przeczytać artykuł, zamieszczony w nr. 186 z dnia 10 sierpnia b. r. w organie soc.-dem. stronnictwa rządowego „Duch Času“ z Mor. Ostrawy p. t. „Groźny obraz spustoszenia gospodarczego w zagłębiu ostrawsko-karwińskim“.

♡

„Robotnik Śląski“ o 6-tym sierpnia.

„Robotnik Śląski“ w nr. 33 z dnia 11 sierpnia 1934 poświęca artykuł wstępny p. t. „20 lat po wymarszu strzelców na wojnę“, rocznicy 6 sierpnia 1914 r., gdy to z Oleandrów Krakowskich wyruszyły pierwsze oddziały legionistów Marszałka Piłsudskiego w bój za Niepodległą Polskę.

W tym samym nrze. na str. 3-ej w artykule, omawiającym wpisy szkolne, pisze „Robotnik Śląski“ dosłownie:

„Faktem natomiast jest, że ów przyrost czeskich dzieci, jak podaje „Mor.-sl. deník“, jest rezultatem systematycznej czechizacji i teroru, jaki dziś wobec robotników i obywateli Polaków uprawiają faszystowscy inżynierzy i dozorczy na kopalniach w zagłębiu i w hutach trzynieckich. Tak temu jest, a nie inaczej.“

♡

Brawo, „Robotnik Śląski“!

W rubryce „Głosy czytelników“ opisuje „Robotnik Śląski“ przebieg zebrania członkowskiego PSPR. w Lesznej Dolnej w niedzielę, dnia 5 sierpnia 1934 i zaznacza, że: „Po referacie tow. Kotarby, który zebrani przyjęli oklaskami, wywiązała się żywa dyskusja, w której poszczególne towarzysze wyrazili zgodę z polityką partji, domagając się równocześnie skuteczniejszej obrony robotników polskich i ich praw przed szowinistami z czeskiej strony.“ Ostatnie zdanie przez nas cytowane „Robotnik Śląski“ zamieścił tłustym drukiem.

Robotnik Śląski 11.VIII. 1934

LESZNA DOLNA. W ubiegłą niedzielę odbyło się w tutejszym Domu Robotniczym zgromadzenie członków Kom. miejscowego PPSR. W zebraniu wzięło udział 50 członków i sympatyków naszego ruchu socjalistycznego. Przewodniczył tow. J. Heczko. Do głównego punktu programu: Stanowisko partji do ostatnich wypadków politycznych przemówił tow. sekr. Kotarba, który w obszernym referacie przedstawił najpierw rozwój ostatnich wydarzeń politycznych zagranicą, twierdząc, że wypadki te stworzyły w państwach z dyktaturą faszystowską, jak w: Niemczech, Austrii i we Włoszech stosunki wprost bałkańskie. Referent stwierdził, że bilans dotychczasowej polityki faszystowskiej jest zastraszający i ostrzegający, szczególnie dla klasy robotniczej, która z faszyzmem iść nie może. W tej sytuacji klasa pracująca, zwłaszcza w Czechosłowacji, bronić musi demokracji i wszelkich swych praw. Obrona ta wymaga **skupienia wszystkich sił** demokratycznych, z czego wynika, że i PSPR w obronie polskiej ludności pracującej nie może iść inną drogą, jak drogą realnej współpracy ze wszystkimi partjami demokratycznymi w republice. Po referacie tow. Kotarby, którzy zebrani przyjęli z oklaskami, wywiązała się żywa dyskusja, w której poszczególni towarzysze wyrazili zgodę z polityką partji, domagając się równocześnie skuteczniejszej obrony robotników polskich i ich praw **przed szowinistami z czeskiej strony.** Wywody poszczególnych towarzyszy i referenta ujęte zostały w odpowiednią rezolucję, która została jednogłośnie przyjęta. Zgromadzenie i jego przebieg przyczynił się niewątpliwie do pobudzenia naszych placówek socjalistycznych w Lesznej Dolnej do dalszej owocnej współpracy dla dobra PSPR.

JABŁONKÓW. (Nareszcie coś!) Po długich usiłowaniach udało się członkom „Siły“ w Jabłonkowie wynająć na przeciąg tego roku małe boisko na ćwiczenia sportowe. Dzięki osobom inteligentnym, nie mającym najmniejszego zainteresowania w sporcie, — wszystkie towarzystwa sportowe w miejscu zmuszone są czekać na wynajęcie obszernych państwisk gminnych w celu urządzenia boiska publicznego po załatwieniu rekursu na decyzję urzędu powiatowego. Zapewne wyższe instancje okażą zrozumienie dla wychowania sportowego. Cieszymy się.

MAR. GÓRY. (Jak temu rozumieć?) Dziennik Polski z dnia 5 sierpnia przynosi w rubryce „Wiadomości z kraju“ wiadomość, że młodzież Związku Szkolnego z Mar. Gór w liczbie 11 urządziła wycieczkę na rowerach na Drugi Zjazd Polaków z zagranicy. Sprawa powyższa nie jest prawdziwą, gdyż nie młodzież Zw. Szkolnego jechała na zjazd, bo takiej organizacji niema w Mar. Górach. Jest młodzież, ale ta jest organizowana tylko w „Sile“, a paszport wycieczkowców był wystawiony na Sekcję Polską Związku Górników w Mar. Górach. Informator powyższego dziennika miałby lepiej informować tutejszą opinię, a nie robić reklamy organizacji, której w danej miejscowości niema, gdyż prawdą jest, że na zjazd jechali Polacy z Mar. Gór razem z gośćmi z Kuncziczek, którzy są członkami różnych polskich organizacji, tylko nie kółka młodzieży w Mar. Górach.

Neutralny.

„Dziennik Polski“ rozgalopował się w ostatnim czasie z artykułami faszysty Kahanka do tego stopnia, że w środowym jego numerze czytamy nawet następującą wskazówkę:

„Uważalibyśmy również za bardzo wskazane, ażeby ci nasi czytelnicy, którzy samym „Dziennikiem Polskim“ się nie zadowalają i abonują lub kupują poza tem drugi dziennik, by przeszli z czytania miejscowych ostrawskich gazet na czytanie dobrze redagowanego i poczytnego dziennika „Poledni List“ (organ Stříbrnego — przyp. red.).

To zalecanie zwykłego brukowca czeskiego, którego cała poczytność polega na skandalicznych sensacjach, nie przynosi chluby ani pożytku polskości, gdyż jego „przyjazne“ artykuły są tanią przynętą zdeorientowanych.

Z wystawy „Polska i Polacy w świecie“.

Bratni „Robotnik“ warszawski w artykule: Jak wygląda wystawa „Polska i Polacy w świecie“, którą urządzono z okazji zjazdu Polaków zagranicą, pisze:

„W pawilonie prasy polskiej zagran. nie można znaleźć pism socjalistycznych. Przewodnik, oprowadzający po tym dziale, wyraźnie mówi, że nie wystawiono pism socjalistycznych, wychodzących w Ameryce. „Robotnik Śląski“, wychodzący w Czechosłowacji, jest umieszczony wśród innych pism, ale tak przysłonięto go, że tytułu odczytać nie można. Nie uwzględniono również socjalistycznej prasy, wychodzącej w Niemczech i we Francji.“

Mylicie się, panowie!

Mor. slez. denik z dnia 4 sierpnia raduje się nad wynikami tegorocznych wpisów do szkół, twierdząc, iż

„wyniki wpisów szkolnych na pograniczu Cieszyńskiego są najlepszą odpowiedzią na szczucie Polaków.“

„Znamy nasz lud w Cieszyńskim, który nigdy nie czuł się polskim...“ i podaje przyrost dzieci czeskich na niekorzyść szkół polskich.

Otóż panowie z redakcji Mor. slez. denika“ widocznie zapomnieli, że gdyby nasz lud w Cieszyńskim nie czuł się polskim, to dziś po czterdziestu latach nie musieliby pisać i cieszyć się z przyrostu dzieci w szkołach czeskich, pochodzących ze szkół polskich, bo wszyscy odrazu wpisaliby swoje dzieci do szkół czeskich. Tak temu na szczęście nie jest. Faktem natomiast jest, że ów przyrost czeskich dzieci, jak podaje Mor. slez. denik“, jest rezultatem systematycznej czechizacji i teroru, jaki dziś wobec robotników i obywateli Polaków uprawiają faszystowscy inżynierzy i dozorczy na kopalniach w zagłębiu i w hutach trynieckich. Tak temu jest, a nie inaczej.

Nar. Lud 11.VIII. 34

— (Burmistrz znowu niezatwierdzony.) Po niezatwierdzeniu burmistrza Morcinka, który jest polskim komunistą, przeprowadzono na początku bieżącego roku nowe wybory, przy których wybrano również pols. komunistę, Karola Bartulca. Przed kilku dniami nadeszło z urzędu krajowego uwiadomienie o niezatwierdzeniu i tego drugiego burmistrza. Urząd burmistrza wykonuje tymczasem kierownik czeskiej szkoły, Jančík. Czy i kiedy dojdzie do ponownych wyborów, niewiadomo.

Pravnický časopis 12. VII. 1934.

Dr. Leon Wolf:

„Gdy Polska buduje gmach mocarstwowego państwa ...“

Zgodnie z zapowiedzią, podajemy poniżej dostowny tekst przemówienia przedstawiciela ludności polskiej w Czechosłowacji, p. dr. Leona Wolfa, które wygłosił dnia 6 sierpnia na inauguracyjnym posiedzeniu Rady Organizacyjnej Polaków z zagranicy w sali Sejmu i w obecności Pana Prezydenta R. P. prof. Ignacego Mościckiego, marszałka senatu Wł. Raczkiewicza, i zgromadzonych delegatów i publiczności.

„Gdy Polska buduje gmach mocarstwowego państwa, my Polacy poza jej granicami z zapartym oddechem śledzimy każdą fazę Jej rozwoju i dążenia do coraz większej świetności. Radość nas ogarnia, gdy obcy Ją podziwiają i chwają, a nie mają także tej radości, gdy z ust wrogów słyszymy słowa potępienia i próby obniżenia Jej znaczenia. Boć wiemy, że przemawia z nich zazdrość, będąca również uznaniem Jej mocy i potęgi.

Jeżeli się smucimy, to tylko dlatego, że my poza granicami nie możemy przyczynić się do potęgi Polski tak, jak byśmy pragnęli. Szczególnie nam, którzy nie jesteśmy emigracją, lecz z ziemią naszych polskich przodków staliśmy się częścią składową innego państwa, złączani z niem prawami i obowiązkami obywatelskimi, wydaje się

los nasz żalosny, bo nasze ofiary z mienia i krwi temu państwu, jako obywatele składamy, a Polsce tylko nasze uczucia poświęcić możemy. A jednak jako żywa część Jej narodu, zwracamy nasze oczy do Niej, domagając się od Niej wsparcia moralnego i materialnego w naszych dążeniach do utrzymania narodowej kultury i narodowego bytu, do obrony przed obcym zalewem.

Żyjąc wśród obcych, wzięliśmy za obowiązki dusze naszej ludności zachować dla polskiej kultury, dla polskiego narodu, — nieść wysoko honor polskiego imienia — szerzyć szacunek dla Polski — i w naszym zakresie przyczynić

się do wzmocnienia Jej dobrobytu, potęgi i chwały. Granice możliwości i sił naszych w tym względzie są jednak nader szczupłe, — dlatego zawsze z bojaźnią stawiać sobie musimy pytanie, czy warte jesteśmy tych trosk i starań, któremi nas otacza nasz naród a bez których obejść się nie możemy? Pytanie to dla nas jest tem boleśniesz, im bardziej uprzytomniamy sobie tragizm naszego położenia, gdy pod naporem dążeń obcych ulega część naszej ludności wynarodowieniu.

I oto znowu Polska chroni nas przed opuszczeniem rąk i zwątpieniem, gdy świetnością swej potęgi, zdobytej własną pracą i trudami, przypomina, że bierze w opiekę cały swój naród i wszystkie jego części, gdziekolwiek one są na kuli ziemskiej.

Wyrazem takiego pojmowania stosunku Polski do Polaków z zagranicy jest zwołanie do Polski obecny nasz zjazd. Przybyliśmy pod opiekunice skrzydła Polski, aby poznać cały majestat Najjaśniejszej Rzeczypospolitej, — aby uświadomić sobie Jej potęgę i wielkość narodu polskiego, poznać się wzajemnie, — we wzajemnych naradach wyszukać te punkty najróżnorodniejszych struktur życia na obczyźnie, o któreby zaszpeci można nici wspólnej narodowej przędzy kulturalnej i gospodarczej spójni, — wreszcie, aby z niewyczerpanej siły ducha narodu zaczerpnąć radość życiową oraz zachętę i otuchę dla wzmagań i walk o byt narodowy, gdy wrócimy do naszych siedzib.

Przekraczamy próg wolnej i niepodległej Polski przez nas wymarzonej w nabożnym wzruszeniu, boć serca nasze gwałtownie uderzają z radości, gdy sobie uprzytomnimy, jak to ta nasza Polska, niedawno jeszcze rozbita, lekceważona i potępiana przez wszystkich, z dnia na dzień silniejszym i potężniejszym mo-

carstwem się staje i coraz wyżej swój sztandar wznosi nad inne narody.

W tem rozrównaniu i zarazem wzniosłej dumie, że i my jesteśmy synami polskiego narodu, kornie schylamy czoła dla wyrażenia wdzięczności, czci i hołdu tym, którzy na czele Rzeczypospolitej stojąc, tak szczęśliwie ster Jej do coraz większej świetności kierują, Jej Prezydentowi Ignacemu Mościckiemu i Rządowi państwa, a szczególnie temu, który jest symbolem ducha i wodzem narodu, a zarazem budowniczym mocarstwowej Polski, pierwszemu Marszałkowi Polski, Józefowi Piłsudskiemu.

My Polacy, katolicy, uważamy też za swój obowiązek przy tej sposobności złożyć hołd Prymasowi Polski, Jego Eminencji Ks. Kardynałowi Hlondowi i wyrazić wdzięczność za jego opiekę nad Polakami zagranicą i za jego dążności do utrwalenia szacunku imienia polskiego wśród całego świata chrześcijańskiego.

Wyrażając w ten sposób uznanie i wdzięczność imieniem Polaków w Czechosłowacji Polsce i Jej władzom, dziękuję również Radzie Organizacyjnej P. Z. z jej szlachetnym, kochanym prezesem, p. Marszałkiem Raczkiewiczem na czele i jej dyrektorem p. Lenartowiczem za zwołanie niniejszego sejmiku zagranicznych Polaków — za jej olbrzymie prace i niebywałe trudy z tem połączone.

Was zaś, kochani Rodacy z innych państw i różnych części świata, pozdrawiam i witam serdecznie z zapewnieniem, że my Polacy z Czechosłowacji dołożymy wszystkich starań, aby, poznawszy się z Wami, zacieśnić węzły bratniej przyjaźni i współpracy dla dobra nas wszystkich i dla sławy polskiego narodu.

Niech żyje Najjaśniejsza Rzeczpospolita Polska!

Niech żyje Polski Naród!

Poláci demonstrují.

z — Z Bohumína, 11.-8. V jakých poměrech žijí čsl. příslušníci české národnosti na Těšínsku, ukazuje opět jasně případ, který se stal v Německé Lutyni na Bohumínsku. V této obci konají se řím.-kat. bohoslužby v jazyku českém a polském, a proto jest na tuto faru přidělen kromě faráře také kaplan národnosti polské, páter Olszak. Tento byl nyní přeložen z Německé Lutyně do Jablunkova, což zvláště nelibě nesou příslušníci polské národnosti v Německé Lutyni a ve Skřechoni, která jest také přifařena zčásti i k Něm. Lutyni. Zášť těchto věřících obrátila se hlavně proti českému faráři v Něm. Lutyni, před jehož farou také uspořádali polští věřící po ranních bohoslužbách demonstraci a vykřikovali na něho, že on je toho původem, že páter Olszak byl přemístěn. Na dveře kostela pak připevnili demonstranti le-

ták, ve kterém se vyhrožuje, že nebude-li odvoláno přeložení polského kaplana, že bude každý Čech a také farář podle rakouské červencové revoluce zabít, že brzy přijdou legiony polských legionářů a vyženou Čechy za Ostravici. Obrády prý se mohou konati v Německé Lutyni pouze polské, a jestliže toto nebude dodržováno, že kostel bude uzamčen násilím a klíče budou odevzdány polskému lidu, který jedině má právo o těchto věcech rozhodovat.

Usilovnému pátrání četnictva se podařilo zjistiti, že leták na kostelní dveře připevnila 19letá Štěpánka Janoszewská ze Skřechoně, která nechce udati, od koho leták obdržela. Byla proto zatčena a dodána do soudní vazby. Tak vystupují a provokují čsl. příslušníci polské národnosti v obci, kde je podle posledního sčítání jen několik desítek Poláků z celkového počtu 4200 obyvatel, kterým se vždy hledělo vyjítí vstříc, a dělaly se jim všemožné ústupky.

horavskolesky deník 12. VII. 34.

Skarga to straszna

Nowa fala represyj czeskich wobec Polaków na Śląsku Cieszyńskim

Korespondencja własna „Polski Zach.”

Otrzymałmy dzisiaj pismo od Polaków z Czeskiego Cieszyna, w którym obrazują oni te nad wyraz przykre — i trzeba wyjawiać prawdę — wprost barbarzyńskie metody, jakie Czesi w swej bezsilnej zaciekłości stosują, by zgniebić ducha polskiego wśród naszych rodaków, których los — jak sądzą — rzucił ich na żer wynarodowienia i czechizacji. Bracia nasi w szczerych słowach zapewnijają nas, że wytrwają, „Polski się nie zapra i zostaną wierni do śmierci”. My wierzymy — i nie tylko wierzymy, ale jesteśmy tego pewni, bo hardą duszę ludu polskiego na Śląsku znamy dobrze. Przetrwają lud polski wszelkie burze i wyjdzie zwycięzcą.

Czeski Cieszyn, 24 lipca 1934.

Nie dla jątżenia stosunków polsko-ceskich przesyłamy tę korespondencję. Uważamy, iż społeczeństwo polskie w kraju winno wiedzieć co się dzieje tuż za ścianą południowo-zachodnią Rzeczypospolitej. Dzieje się tam źle i zaczyna się dźiać coraz gorzej.

Wynik ostatnich wpisów szkolnych, przeprowadzonych z końcem czerwca b. r., w czasie których ludność polska stanęła murem w obronie języka ojczystego dla swych dzieci, wyprowadził z równowagi szowinistów czeskich. Zaczynają stosować oni odwet i

mścić się na żywiole polskim. Z całą furją zwraca się nienawiść czeska przede wszystkim przeciw jednemu codziennemu pismu polskiemu „Dziennikowi Polskiemu” w Czechosłowacji. W dniu 4 sierpnia b. r. został on znów zupełnie samowolnie i bezpodstawnie skonfiskowany. Jest to już

16-ta konfiskata!

tego pisma w czasie zaledwie kilkutygodniowego jego istnienia. Przeciwnie co czwarty dzień jest „Dziennik Polski” konfiskowany, i to jak powtarzamy, bez podstaw. Nie trzeba być dziennikarzem, by się zorientować, iż tego rodzaju praktyki cenzury czeskiej zmierzają świadomie i perfidnie do podcięcia podstaw finansowych polskiego pisma, które co kilka dni musi stale wydawać podwójną ilość egzemplarzy, gdyż nakazy konfiskaty przychodzą zawsze z cenzury czeskiej celowo już po wydrukowaniu normalnego nakładu.

Dnia 24 lipca b. r. weszła w życie nowa obostrzona,

kagańcowa ustawa prasowa,

uchwalona przez lewicowy „demokratyczny” parlament czeski, której ostrze w dużej mierze zwróci się przeciw prasie polskiej w Czechosłowacji. Był naszej polskiej prasy duszą oczekujemy dnia, w którym sprawiedliwości dziejowej na Śląsku Cieszyńskim stanie się zadość.

Ale nie na tem koniec udreć, czekających tutaj Polaków. Cała zgłajchszaltowana prasa czeska w Morawskiej Ostrawie z dnia 22 lipca b. r. z nieukrywaną radością doniosła, iż prokuratura państwowa w Morawskiej Ostrawie przygotowała cały szereg nowych aktów oskarżenia o przestępstwa natury politycznej na podstawie ustawy o ochronie republiki przeciw działaczom polskim na Śląsku Cieszyńskim.

Chcą nas steroryzować i zastraszyć. by nas w ten sposób złamać i łatwiej wynarodowić. Metoda ta chybi celu. Nie złamają nas więzienia austriackie z doby największego ucisku germanizacyjnego na Śląsku Cieszyńskim, nie złamają i nie zgnebią nas więzienia „bratniego” narodu. Jeśli trzeba będzie, pójdziemy dziesiątkami i setkami do więzień i kryminalów czeskich, ale polskość się nie zaprzemy i Polsce pozostaniemy wierni aż do śmierci. Umiłowania własnej Ojczyzny i własnego Narodu, którego żywą częścią jesteśmy, nie zdołają nam wyrwać obcy żandarmi i prokuratorzy. Jesteśmy bici i będziemy bici jeszcze bardziej, ale przetrwamy to wszystko, gdyż wierzymy w sprawiedliwość dziejową i całym sercem i duszą oczekujemy dnia, w którym sprawiedliwości dziejowej na Śląsku Cieszyńskim stanie się zadość.

Poco przyjeżdżają zagraniczni goście?

„Duch Času” z 9 sierpnia b. r. zamieszcza notatkę o wzroście napływu gości zagranicznych do miejscowości kąpielowych w Czechach. Dziwne to zjawisko w czasach kryzysu tłumaczy sobie „Duch Času” niezmiernie głębioko i filozoficznie, bo oto przychodzi do przekonania, że ludzie ci, głównie Niemcy, Austriacy i Węgrzy, ale i Polacy przyjeżdżają do Czechosłowacji, aby się dowiedzieć w pierwszym rzędzie, co się w ich krajach właściwie dzieje (dosłownie): „Rozkiszują się, jak całkiem inaczej się u nas oddycha, pisze „Duch Času”, i że się znów uważać mogą za wolnych ludzi, chociaż tylko przelotnie. Ludzie ci podobno wchłaniają poprostu treść zadrukowanych stronice pism wychodzących w Czechosłowacji (nawet gdy po czesku nie umia — przyp. red.) i w innych państwach, gdzie dyktatura nie skrepiwała wolności słowa pisanego.”

Biedni ci ludzie, którzy muszą tłuc się aż do Czechosłowacji z całego świata, aby dowiedzieć się, co się u nich w domu dzieje. A czy nie mógłby nam „Duch Času” powiedzieć, czy ludzie ci czytają „Słowa” „Dziennik Polski” i te dzienniki, które nie mają szczęścia u cenzorów? Prawdopodobnie nie, bo zgodnie z rozumowaniem „Ducha Času” szkoda czasu i atłasu na to, bo aby się dowiedzieć, co się dzieje na Słowaczynie i na Śląsku Cieszyńskim, najlepiej wyjechać zagranicę.

Komu jest dobrze?

Według urzędowych wiadomości zostaną w szkolnictwie niemieckim przeprowadzone przez rząd pewne oszczędności, polegające na połączeniu gimnazjów niemieckich w Libercu, Cz. Lipie i Litomierzycach w 1 zakład, gimnazjum w Iwanowicach do rangi zakładu niższego i odwołanie profesorów etatowych z gimnazjów żeńskich w Chebie, Opawie i Szonowie.

„Mor.-sl. d.” z 9 sierpnia b. r. jest zaskoczony tem, że nie doszło do połączenia obu niemieckich technik w Pradze i Bernie i do likwidacji jednego z gimnazjów niemieckich w M. Ostrawie. Pismo widzi w tem ustępstwo na rzecz Niemców, siedzących w rządzie i wykazuje faworyzowanie przez rząd szkolnictwa niemieckiego na podstawie danych statystycznych, według których w r. 1933 było 1421 szkół wydziałowych czeskich i słowackich dla 315.715 dzieci a 447 niemieckich dla 89.612 dzieci. Przeciwnie wypada zatem jedna szkoła wydziałowa na 222 uczniów czeskich i słow. a tylko 200 niemieckich.

Czeskich i słowackich szkół powszechnych było 10.416 dla 1.265.229 a niemieckich 3316 dla 360.036 dzieci. Jedna szkoła powszechna przypada zatem na 1214 uczniów czeskich a tylko 1083 niemieckich.

Która mniejszość słowiańska może poszczycić się w Republice takim znaczeniem i takim jak to nazywa „Mor.-sl. d.” „faworyzowaniem” swego szkolnictwa?

JE TO SPRAVEDLIVÉ?

Obec Horní Suchá na Těšinsku, spravovaná Poláky (7 českých zástupců) převzala v r. 1931 od Slezské Matice osvěty lidové mateřskou školu na Pasekách. Obec vydržovala svým nákladem dvě polské mateřské školy. Náklad na českou mateř. školu činil něco přes 10.000 Kč, na polské mateřské školy přes 28.000 Kč. Finanční situace obce, která svým nákladem postavila nádhernou budovu pro polskou měšťanskou školu, je zlá. Proto obec rozhodla zrušit českou mateřskou školu. Aby to tolik nekřičelo, zrušila také jednu polskou mateřskou školu. Druhou ponechala ve své správě. Tvrdilo se, že obec vzhledem na tísnivou finanční situaci zruší i druhou polskou mateřskou školu. Avšak ve schůzi obec. zastupitelstva ze dne 26. července usneslo se všech 17 přítomných polských členů obec. zastupitelstva, vydržovat polskou mateřskou školu až do 31.-XII. 1934. Náklad na vydržování bude činiti Kč 7.780. — Vydržovací náklad uhradí se z docílených přebytků. Z těchto přebytků po uhrazení nákladu na polskou mateřskou školu zůstane Kč 600, které mají býti poskytnuty SMOL jako podpora na další vydržování české mateřské školy obcí zrušené a převzaté opět SMOL. Takovým paketelem odbývá se 38proc. česká menšina Misto 2.044.40 Kč, pakatýlek Kč 600. Kdo tedy potom brzdí československo-polské sblížení?

— Chystají vidle. V Horní Suché rozšiřuje polské obyvatelstvo zprávu, že tamní farář P. Gazurek bude jmenován v nejbližší době děkanem. Ježto úřad děkanský je spojen s určitými povinnostmi, byl by přidělen na faru v Hor. Suché kaplan. Je přirozeno, že v tomto případě měla by česká menšina právo domáhat se českého kněze. Ačkoliv o věci nebylo vůbec ještě jednáno, prohlásili Poláci v Hor. Suché, že by nikdy k tomu nesvogli, a že by českého kněze uvítali vidlemi. Potom jednejte s Poláky o dohodě!

Dziennik Polski 12. VIII. 1934.

Morawská Ostrava 12. VIII. 1934.

Druh čaru 12. VII. 1934.

Dělníci a rolníci proti vládě Pilsudského.

Polská historie dala se neočekávaným směrem. - Socialisté nemají důvodu k historickým korekturám v režimu, kde svoboda byla nahrazena sejmokracií.

Je známo, že polský tisk se snažil v poslední době vyličít poměry v Československu pokud možno nejčerněji. Dělo se tak se zřetelem na polskou nacionální agitaci, která byla prováděna na československém Těšínsku. Kromě toho nacionální štvánice proti Československu měly odvrátit pozornost polské veřejnosti od toho, aby neviděla zlořády a obtíže vlastní země.

V těchto dnech vzpomínaly vládní a vládní blízké kruhy v Polsku 20. výročí, kdy tak zvaná první kádrová setník J. Pilsudského vytáhla z Krakova a

překročila hranice Kongresovky, aby se dala do boje proti Rusku pod heslem, že jde o svobodu polského národa. Zatím co polský sanační tisk využil 20. výročí této události k tomu, aby vychvaloval nynější režim v Polsku a maršála Pilsudského, užil polský opoziční tisk této příležitosti, aby ukázal na hluboké rozpory, které jsou v Polsku mezi představiteli dnešního režimu a opoziční.

„Kdyby byl někdo před dvaceti lety předpověděl, že za dvacet let bude ta vysněná svoboda vyhlížeti jako dnes, že takový bude osud sejmu, samosprávy, občanských práv, svobody tisku a osobní svobody, že nemoženské pokladny budou zrušeny, že boj proti »stranictví« a »sejmokracii« nahradí hesla svobody, byl by mezi prvními legionáři pla-

til za blázna. Nikomu nic takového ani ve snu nenapadlo. Ale historie dala se neočekávaným směrem. Dnes díváme se na skutečnosti, našich snů ohromně vzdálené. Ale dnešní skutečnost nezničila v našich srdcích plamennou lásku k bohatýrské minulosti před 20 lety. Nemáme si co vyčítat, ničeho nelitujeme a k žádným historickým korekturám necítíme se vázání!»

Některé vládní blízké listy pokusily se dělati náladu pro spolupráci zemědělských kruhů s vládním blokem Pilsudského. Nic však v Polsku nenasvědčuje, že by selská strana byla k takové spolupráci ochotna. Rolníci stojí v ostré opozici proti vládě jako dělníci. Vláda Pilsudského je představitelkou menšiny národa. Také ona bude jednou nahrazena skutečnou vládou lidu.

Druh čaru 12. VII. 1934.

WYWIAD Z CZŁOWIEKIEM, KTÓRY ZAMIENIŁ SIĘ W CHMURĘ...

Autor drukowanej w naszym dzienniku powieści p. t. „Zmierzch Świata“ przybył w tych dniach na Śląsk, aby przekonać się naocznie, czy artykuły dra F. Kahanek, zamieszczane w wyjątkach w prasie angielskiej, polegają na prawdzie. W. S. Ronaldshay należy do ludzi, którzy widzą przyszłość świata na setki lat naprzód. Zwróciłem się zatem do tego znakomitego człowieka z prośbą o wywiad.

W ciemnym pokoju, wśród maszyn, dymu i gazów, zastałem mężczyznę o twarzy zgorzkniałej, przypominającej twarz dzisiejszego dziennikarza. W rękę trzymał małych rozmiarów piorun, którym przyświecał sobie białe plamy „Dziennika Polskiego“. Chrząknąłem raz i drugi, ale mistrz był głuchy jak pień.

— Chm... czy mam przyjemność mówić z autorem „Zmierzchu Świata“? — zapytałem nieśmiało, nie spuszczać oczów z piorunu, którym bawił się mistrz pióra.

Znakomity pisarz wepchnął piorun do bocznej kieszeni marynarki i uśmiechnął się jako człowiek, który spożył litr kwasu octowego.

— Jestem Wincenty Symbolizm Ronaldshay! Ojciec mój był Arabem, jakkolwiek uważał się zawsze za Słowianina, matka żydówką. Ze mnie zrobił rząd angielski Macedończyka! Pochodzę z Persji! — przedstawił mi siebie i swoją rodzinę niezwykle grzecznie i uprzejmie.

— Twarz moja uformowała się w znak zapytania i zdziwienia.

— Ach, tak! Myślałem, że jest Pan, mistrzu, Anglikiem!

— Myśl Pan tak dalej. O Panu myślą inaczej!

Byłem zdumiony jasnowidztwem tego człowieka.

— W istocie... doprawdy... jestem wprawdzie Polakiem, ale...

— Wiem! Pochodzi Pan z Moraw! Czy ojciec Pański nie był Eskimosem?...

Zarżałem śmiechem.

— Nie! Był rodowitym Węgrem! Dziś...

— Rozumiem! Polityka... wyższe cele... sztuczna populacja! Jak się czuje w Turcji?

— Dziękuję, nieźle! Coś tak, jak król Pradżahipok po praskich knedlikach!

Mistrz Wincenty Symbolizm Ronaldshay wydebył z kieszeni piorun i umieścił go w butli ze słońca. Następnie nacisnął rękojeść dzławaczego aparatu i otulił się jakimś czarnym, jak sadze prądem.

Zacząłem drżeć ze strachu.

— Mistrzu, gdzie jesteś? — zawołałem.

— Peco Pan wrzeszczy? Ściany mają uszy! Chcę Panu coś pokazać! — odpowiedział z ciemności głos mistrza Wincentego.

W powietrzu poczęły się dziać jakieś nadprzyrodzone zjawiska, podobne do tych, jakie widziałem w roku 1921 i 1930 na Śląsku Cieszyńskim...

— Po jakiego pioruna ja się tu pchałem?! — czyniłem sobie wymówki. Po chwili usłyszałem cichy głos mistrza.

— No, co, widzi Pan?

Wyteżyłem wzrok w ciemności.

— Nie, nic nie widzę!

— Tem lepiej! Nie szkodzi! Chciałem Panu pokazać ludzi, którzy mówią tym samym co Pan językiem, chociaż uważają się za potomków Dawida!

— Więc dlaczego...

— Idiotyczne pytanie! Prostu dlatego, iż zanim pokazałbym Panu na ekranie telewizyjnym tych ludzi, siła wyższa zmieni ich na Mahometan!

— Niemożliwe!

Mistrz Wincenty zaczął mi grozić piorunem.

— Niemożliwe? Cha, więc się przekonamy! Patrz Pan!

Przekreślił taster i... włosy stanęły mu na głowie debem. Mnie również, jakkolwiek jestem łysy.

Na ekranie ujrzalem bowiem moich braci... Muzułmanów!

— Straszne! — zakał mistrz Wincenty Symbolizm. — Kahanek ma rację! Biedni ci ludzie! On sam również! Wczoraj był jeszcze aryjczykiem, dziś jest żydem, a jutro gotów zostać krewniakiem króla Pradżahipoka i obywatelam Syjamu!

Mistrz wzruszył się do tego stopnia, że przez nieuwagę wsadził do ust zamiast do kieszeni — piorun, poczem go połknął i zamienił się w chmurę, która wisi nad ziemią...

Jak se o nás píše v Polsku

Četníci prý nestíhají zločince, protože musí stopovat polské pracovníky

Praha 12. srpna. Páteční Ilustrowany Kurjer Codzienny přináší zprávu: »Nemají času chytat zloděje, poněvadž stopují Poláky.« v níž se praví, že nezaměstnaní v Československu kradou obilí s celých lánů, kopou brambory a ničí sady a že těmito krádežemi trpí zvláště Poláci, poněvadž nikde není tolik práci hledajících osob a tuláků jako na Těšínsku. Shromažďují se tam nezaměstnaní z Čech a z Moravy, jimž se říká, že na Těšínsku, kde jsou z práce vypovídáni Poláci, mohou nalézt zaměstnání.

Četnictvo vůbec tuláků-zlodějů nestíhá — praví list — když vidí, že kradou polský majetek. Není na to ostatně ani času, poněvadž jeho první povinností je stopovat především polské pracovníky. Nyní dostalo české četnictvo rozkaz sepsat Poláky, kteří jeli na II. sjezd zahraničních Poláků ve Varšavě. Každý Polák, který se zaměstnává veřejnými otázkami a zúčastňuje se národního života, má svůj osobní spis, do něhož jsou zapisována všechna jeho domnělá provinění. Takovým proviněním jest také odjezd do Varšavy, kde na sjezdu se organizuje Světový svaz Poláků.

V Moravské Ostravě bylo posledně propuštěno 55 polských dělníků. Důvodem k propuštění byla jejich polská národnost, kterou chtěli vštípit svým dětem, posílající je do polské školy. 55 Poláků zůstalo na dlažbě, bez

prostředků k živobytí a bez naděje, že najdou práci, protože cítili a mysleli polsky. V malém zastrčeném městečku v Horní Suché jest důl. Nalezlo v něm práci i chléb mnoho dělníků, mezi nimi i početné procento Poláků, neboť místní občané jsou právě Poláci. Ne všichni jsou polskými státními příslušníky, někteří z nich přijali již české státní občanství, ale zůstali Poláky jako dřívě. V dole v Horní Suché na jámě Františka pracoval již 38 let horník Jan Bilan, otec 3 dětí, které posílal do polské školy. Když v době školních zápisů pronásledování Poláků v Čechách nabylo vrchu — Jan Bilan byl propuštěn z dolu, neboť se nechtěl — ani hrozbami a přemlouváním, ani výsadami a povýšením — dát! zlákat k tomu, aby zapsal děti do české školy. V Trinci četná polská kolonie připravovala se od delší doby k oslavám házení věnců na vodu, které spojila se svátkem polského moře. Na slavnost přibýlo asi 300 osob. Ženy a děti všech polských rodin shromáždily se k pěkné polské slavnosti. A hle, jakmile se setmělo, neznámí pachatelé napadli kamením Poláky, poranili ženy a děti. — Je třeba ještě dalších příkladů? Čeští námezdníci vydávají v polském jazyku časopis »Nasz Ślajak«, tupící polskou republiku a polský národ. To jest jeden z nejpínavějších dokladů české politiky proti polské menšině.

Poláci u pomníku posledního Přemyslovce

Odhalení pomníku Václava III. v Olomouci — Projev básníka Fierly

V neděli odpoledne byl v Olomouci na nádvoří kapitulního děkanství odhalen pomník posledního Přemyslovce, krále Václava III., který tam byl zavražděn 4. srpna 1306. Pomník vytvořil sochař Hladík z Olomouce nákladem děkana dra Jos. Kachníka. Děkan Kachník přivítal zástupce úřadů a hosty a potom předal slovo starostovi města Olomouce dru Fischerovi, který promluvil o

významu Přemyslovců pro Olomouc i celý národ a převzal pomník do opatrování města. Po něm promluvil polský básník Adolf Fierla, který apeloval na jednotnost československo-polskou při řešení mezinárodních problémů. Ze slavnosti byl odeslán pozdravný telegram panu prezidentovi. Za polskou vládu byl přítomen polský konsul a za armádu generál Kadlec. -cp-

Polský premier jako archeolog

Vědec, zaneprázdněný politikou — Proč nás prof. Koztowski nemá rád

Když byl dr. Leon Koztowski pověřen sestavením polského kabinetu, bylo jen krátce sděleno, že nový ministerský předseda polský je profesorem polské university ve Lvově. Profesor Koztowski přednášel na lvovské universitě pravěkou archeologii. Mezi odborníky polskými zaujímal vynikající postavení, ač s nimi často vedl prudké spory. V pravěké archeologii obíral se Koztowski hlavně mladší dobou kamennou (neolit) a dobou bronzovou, jimž věnoval několik velkých publikací. Vytýkána mu bývala samotnými polskými odborníky povrchnost v práci, ale to souviselo s jeho činností politickou. Tento archeolog, který přinesl vědě řadu nových poznatků, byl již v době mírových konferencí zaměstnán jako člen polské delegace, později stal se poslancem vládního bloku Pilsudského. A tehdy již začínal se věnovati víc

politice než své vědě. V posledním polském kabinetu byl ministrem zemědělství, letos pak byl sám pověřen vedením celého kabinetu jako ministerský předseda. K nám, Čechům, neměl nikdy tak vřelý poměr jako ostatní polští odborníci. Zvláště nám nemohl nikdy zapomenouti, že jsme poskytli útulek ukrajinské emigraci z Ruska i z polské Halice a že jsme jim dokonce dovolili, aby si v Praze zřídili ukrajinskou universitu. Poměr polského premiera byl k Čechům již za doby jeho profesury chladný a že se nyní nezlepšil, víme z posledních událostí.

Průběh Polska 14. VIII. 24

1000 osob na poświęceniu sztandaru i dożynkach w Boguminie

Dnia 12 sierpnia b. r. odbyła się w Boguminie-Mieście staraniem miejscowego Koła Związku Śląskich Katolików pod przewodnictwem p. Alojzego Gacha uroczystość poświęcenia sztandaru, w której wzięły liczny udział okoliczne organizacje oraz miejscowa ludność polska w liczbie około 1000 osób.

O godz. 10-ej odbyła się na rynku msza św. odprawiona przez ks. Dubickiego, oraz poświęcenie nowego sztandaru. Matką chrzestną sztandaru była pani Żitna. Piękne przemówienie okolicznościowe o roli i zadaniach Związku Śląskich Katolików wygłosił ks. Wadowski. Uroczystość zakończono odegraniem hymnu narodowego i defiladą, którą przyjmowa-

wali delegaci Związku Śląskich Katolików, Macierzy oraz zarząd Koła miejscowego.

Po południu o godz. 2-ej wyruszył z rynku przy dźwiękach doborowej orkiestry barwny pochód dożynkowy do parku sportowego, w którym odbył się uroczysty festyn, otwarty odegraniem „Pierwszej Brygady“.

Należy podnieść sprawna organizację uroczystości i dzielną postawę harcererek i harcerzy, oraz wybitne zasługi, poniesione około całej uroczystości przez pp. Gruszeckiego, Podeszwę i panią Gachową. Konsulat R. P. w Mor. Ostrawie reprezentował na uroczystości mgr. Łukasiewicz.

Mor. Ostrawa. Jak się dowiadujemy, powrócił z Warszawy p. konsul generalny dr. Leon Malhomme i z dniem dzisiejszym objął urządowanie w konsulacie R. P. w Mor. Ostrawie.

Życie Polaków w Czechosłowacji to jedno wielkie pasmo szykan

Dochodzące nas z Olzy wiadomości są niepomysłne, smutne i upokarzające. Spójrzmy na to, co się dzieje z ludnością polską w Czechach a wnioski nasuną się same.

Wychodzący w Morawskiej Ostrawie „Dziennik Polski” ulega niemal codziennym konfiskatom za byle wzmianki, nawet za przedruki z pism czeskich. W lipcu r. b. skonfiskowano polskie pismo za podanie odezwy do Polaków, aby zapisywali dzieci do szkół polskich. Jest to charakterystyczny wypadek, — odezwa ta bowiem była drukowana w kilku pismach i ogłoszona przez „Prawo Ludu”. Widzimy więc, że władzom czeskim chodziło jedynie o szykanowanie polskiego wydawnictwa, aby narazić je na szkodę materialną.

Szykany stały się metodą.

W dniach od 3-go do 6-go lipca r. b. miał się odbyć w Turczańskim św. Marcinie na Słowacznynie zjazd słowiańskich ewangelików. W zjeździe tym miała również uczestniczyć młodzież polska z Czechosłowacji i z Polski, w ostatniej jednak chwili odwołała swój udział, motywując odwołanie w sposób następujący:

„Z powodu stanowiska, jakie względem kościoła ewangelickiego na Śląsku zajmują czescy ewangelicy, zarządzający w Pradze zebrania, atakujące kościół ewangelicki na Śląsku za rzekome uciskanie t. zw. czeskich ewangelików, o których nikt na Śląsku nigdy nie słyszał, a których stworzyła agitacja czeska w ostatnich latach, oraz z powodu bezustannego napadania na pastorów i prezbiterstwa w prasie czeskiej, wydział Z. Z.

E. M. uznał, że udział polskiej ewangelickiej młodzieży w zjeździe, w którym mają brać udział i Czesi, byłby conajmniej przedwczesny i nie licujący z godnością naszą, jako Polaków.”

Znamienna motywacja, uznająca, że Polakom nie godzi się zasiadać wspólnie z Czechami

na zebraniach i zjazdach...

Ujrzyć możemy za Olzą cały szereg innych przykładów, zaczerpniętych z prywatnego życia obywateli polskich i Polaków, posiadających obywatelstwo czeskie.

W roku 1927-ym w czasie parcelacji przydzielono ośrodek dworski w Błędowicach Dolnych niejakiemu Ludwikowi Komarkowi z Brna, który zatrudniał obywatela polskiego Gruszkowskiego, mającego pięcioro dzieci, uczęszczających do czeskiego przedszkola. W dniu 30-ym czerwca r. b. Gruszkowski zdecydował się zapisać dzieci do szkoły polskiej. Decyzję swą wykonał bez porozumienia z Komarkiem. Jeszcze jednak tego samego dnia Komarek oświadczył mu przy wypłacie,

że musi wypisać dzieci ze szkoły polskiej i zapisać je do czeskiej, w przeciwnym bowiem razie wymawia mu pracę.

W Lutyni Niemieckiej obywatel czechosłowacki Jan Klusek, mający 54 lata został zwolniony z pracy na kolejach państwowych bez prawa do emerytury za to, że posyłał czworo dzieci do szkoły polskiej. Zarzucano mu działalność... antypaństwową, ponieważ

Czesi przyjęli przytem metodę zohydzenia wszystkiego, co polskie, przedstawiając życie w Polsce w nieprawdziwych i oszczerczych relacjach.

Ostatnio prasa czeska gwałtownie atakuje Polskę za słuszne jej stanowisko w sprawie t. zw. Locarna Wschodniego. Celują w tej akcji organy prasowe, zbliżone do ministra Benesza z osławioną — nikczemnym

wśród miejscowej Polonji rozwijał agitację za posyłaniem dzieci do szkół polskich.

Nie trzeba więcej przykładów. Z tych kilku faktów widzimy bowiem, że Czesi w stosunku do ludności polskiej w Czechosłowacji stosują system szykan najbardziej może bolesnych, gdyż docierających do dziecka polskiego i do swobody wykonywania praktyk religijnych.

artykułem ogłoszonym po zgonie ministra Pierackiego — agencją „Centropress” na czele. Oczywiście, jeżeli prasa czeska, stojąca blisko czynników oficjalnych, pozwala sobie na oszczercze artykuły o Polsce, prasa prowincjonalna podchwytuje tę nutę ze zdwojoną siłą, powodując coraz gorszą atmosferę we współżyciu ludności polskiej z czeską w Czechosłowacji.

Obowiązek publicystyczny i narodowy nakazuje nam ściśle rejestrować fakty szykan i prześladowań, zarówno ze strony administracji, jak i społeczeństwa czeskiego.

Kto wiatr sieje, ten zbierze burzę.

Czesi na Wołyniu.

W Pradze wychodzi gazetka: „Probuzeni”, przeznaczona dla Czechów na Wołyniu. W ostatnim jej numerze jest opis działalności na Wołyniu katolickiej misji z Pragi. Podczas misji dokonywały się tam także czeskie narodowe manifestacje, święcono i oddawano sztandary, przywiezione z Pragi, pracowano nad zjednoczeniem wszystkich Czechów na Wołyniu. Razem z misjonarzami był na Wołyniu i redaktor Probuzeni, który razem z misjonarzami był politycznie czynny.

Dla porównania z naszymi stosunkami podajemy niektóre wyjątki ze sprawozdania. Czytelnicy nasi sami będą w stanie różnicę pomiędzy traktowaniem naszem a Czechów na Wołyniu należy ocenić. Nie jest przedewszystkiem u nas do pomyślenia, żeby misjonarze z Polski mogli wśród nas tę samą czynność rozwinąć, jaką rozwinęli czescy misjonarze na Wołyniu.

W Smolarni odbyło się po Mszy św. zgromadzenie. Po południu odbyło się posiedzenie Zarządu Związku wołyńskiego, w którym wzięli udział reprezentanci 16 towarzystw. Ustalono na niem program pracy dalszej dla różnych sekcji. Dokonano także przydzielenia sztandarów różnym gminom i odbyła się uroczystość narodowa. Wygłoszono tam dwa przemówienia organizacyjne.

W Ludhardówce wygłoszono trzy organizacyjne przemówienia, poświęcono sztandar strażacki. W Ulbarowie nawiązano stosunki z tamtejszym Oddziałem Maticy i z czeskim nauczycielem. W Zdołbunowie wzięło dużo Polaków udział w czeskim kazaniu. W czeskim Budzierażu poświęcono dwa sztandary. W uroczystości wzięł udział wójt i komendant okręgowy straży pożarnych. Do wójta na urząd udała się deputacja, której przyrzekł wójt szerokie poparcie dla wszystkich obywateli polskich narodowości czeskiej. Tutaj wygłoszono trzy przemówienia organizacyjne. Do Martinówki-Hruszwic przybyło 12 straży pożarnych z 150 strażakami. Dokonano święcenia sztandarów. Właściwa uroczystość narodowa rozpoczęła się Mszą św., celebrowaną przez ks. Jadaczka, który się nauczył po czesku ze sympatji do Czechów.

Na kazaniu mówił ks. Mysliveczek o znaczeniu sztandarów z ojczyzny (z Czech). Dokonano poświęcenia sprzętu strażackiego. Przemówienia organizacyjne odbyły się tam dwa. Z zadowoleniem się pisze o udziale przedstawicieli urzędów w uroczystości i inteligencji polskiej. W Sienkiewiczówce nastąpiło oddanie czterech sztandarów z ojczyzny. Nastąpiło ono ze współudziałem Polaków.

W Skurczu przybyło na czeskie kazanie bardzo dużo Polaków. W Łucku odbył się Sejm walcowski, który był przygotowany przez specjalny kurs. Odegrano tam wprzód czechosłowacki hymn narodowy, a następnie polski. W dniu 24 czerwca, na główny dzień uroczystości, przybywa młodzież czeska i polska, których Zjazdy odbywają się równocześnie. Odbyło się tam wspólne zgromadzenie młodzieży polskiej i czeskiej. Sztandary z Czech poświęcił ks. prałat Skalski w obecności zastępców wysokich urzędów państwowych i kościelnych. Tutaj zakończono uroczystość polskim i czechosłowackim hymnem. W czeskim pochodzie wzięły udział dwie kapele, w polskim jedna. O zadaniach czeskiej młodzieży na Wołyniu przemówił czechosłowacki konsul z Kwasilowa p. Svarovsky. Po uroczystościach usamodzielniał się czeski związek młodzieży.

We Krupiczowie wygłoszono trzy organizacyjne przemówienia. W drodze powrotnej wstąpili czescy misjonarze do Częstochowy, gdzie celebrowano Mszę św. za czeski Wołyń. Misjonarze wracali z przekonaniem, że zdziałali dużo dla Boga i drogiej ojczyzny.

Trzeba pomyśleć nad tem, ażeby i z Polski zorganizowano podobne misje religijno-polityczne wśród nas. Dopiero potem moglibyśmy pociągać paralele i porównywać zachowanie się prasy czeskiej, urzędów państwowych i kościelnych, oraz inteligencji czeskiej z zachowaniem się prasy polskiej, urzędów państwowych polskich i kościelnych, oraz inteligencji polskiej na Wołyniu podczas misyj czeskich. I byłibyśmy ciekawi, jakby to porównanie wypadło, chociaż zgóry sobie możemy swoje zdanie wyrobić na podstawie artykułu we wtorkowym numerze „Mor. sl. denika”: „Bierzemy do wiadomości”.

Jan Kłaj, 10. VII 1934.

2000 osób na dożynkach w Karwinie.

O godz. 2 po południu w ub. niedzielę wyruszył pochód dożynkowy ze stodoły p. Kotlarskiego przez Karwinę do parku „Praca“, w którym wzięły liczny udział zniwiarze i zniwiarzki na specjalnie udekorowanych wozach ze zbożem. Ponadto było kilka wozów alegorycznych, pięknie udekorowanych, przy których kroczyły liczne rzesze Polonji karwińskiej, tak że pochód ten był wspaniałą manifestacją. W parku „Pracy“ po przywitaniu przez reprezentanta Konsulatu R. P. p. Cichęgo p. prezes G. loch z swą małżonką jako gospodarze dożynek przemówili do zebranej licznie publiczności o znaczeniu dożynek, poczem rozdawali kołaczki. Nastąpił festyn przy wypełnionym po brzegi parku „Pracy“. Publiczności zebrało się około 2000, która bawiła się w bardzo miłym nastroju do wieczora, poczem nastąpiła w przepięknej po brzegi sali zabawa taneczna, która przetrwała do 12 godz. w nocy.

Przepiękne dożynki.

Darków. W niedzielę, dnia 12 sierpnia b. r. odbyły się w Darkowie tradycyjne dożynki polskie, urządzone przez miejscowe Koło Macierzy Szkolnej, Gminna Rodz. Opiekuńcza oraz Sokół, które ściągnęły liczne rzesze publiczności miejscowej i okolicznej. Z miejsca zbiórki, t. j. z domu pp. gospodarzy Matuszków wyruszył przy dźwiękach orkiestry wielobarwny pochód, złożony z Sokółów, Ochotniczej Straży Pożarnej, ubranych w stroje krakowskie dziewcząt i chłopców, banderji konnej i tłumów publiczności. Na czele pochodu jechali w powozie pp. Gazdowie. Ogólną uwagę zwracał pięknie ubrany kwiatami i wstążkami wóz z pługiem, jako symbolicznym narzędziem pracy rolnika. Właściwa uroczystość odbyła się w ogrodzie u Sznapki. Chór miejscowy odśpiewał kilka pieśni, nastąpiło wręczenie przez dwie małe Krakowianki wieńców delegatowi Konsulatu R. P. i gazdom. Poczem odbyły się przy akompaniamencie muzyki popisy dziecięcych Sokółów, żeńców i został odtąńczony z werwą Krakowiak, który szczególnie przypadł do gustu licznie zgromadzonej i żywo oklaskującej publiczności. Festyn i zabawa taneczna w sali, przy doskonałych humorach, zabawa przeciągnęła się do późnych godzin. — Dzięki trudom, położonym przez komitet organizacyjny, w którym brali udział pp. Jan Grohmann, burmistrz i przewodniczący Gminnej Rodz. Opiekuńczej, zarazem, Foltyn Franciszek, przewodniczący miejsc. Koła Macierzy Szkolnej, Śnieżanka Adolfina, Guzowski Karol i Gałuszka Karol, radni i wszyscy uczestnicy popisów, uroczystość wypadła imponująco. Trzeba zaznaczyć, że w roku ubiegłym próbowano zorganizować w celach konkurencyjnych, na wzór polskich, dożynki, ale zakończyły się zupełnym fiaskiem, bo w pochodzie brało udział tylko kilka osób a na zabawie dosłownie „pies z kulawą nogą“ nie przyszedł. Konsulat R. P. reprezentował p. mar. Gryglaszewski.

Papier wszystko zniszczy.

„Mor.-slez. den.“ z 11 sierpnia donosi, że organ premiera czeskiego rozprawił się stanowczo z nami, wykazując na podstawie dat statystycznych, że na tym „popolszczonym Śląsku Cieszyńskim“ obecnie ubywa Polaków a przybywa członków narodowości czesko-słowackiej, że jest nas niewiele ponad 20 proc. na Śląsku, że nas się nie krzywdzi, że wszystkich podostatkiem a w szkolnictwie nawet za dużo. Z tego też powodu każe nam uważnie przeczytać ten artykuł, abyśmy raz nareszcie przekonali się, jak wspaniałe nam się na Śląsku prowadzi. Przypomina nam to całkowicie wyrażony niedawno przez „Duch czasu“ pomysł, że aby dowiedzieć się, co się we własnym kraju dzieje, należy wyjechać zagranicę!

Odstąpienie pomnika Wacława III, króla polskiego i czeskiego w Ołomuńcu.

W niedzielę, dnia 12 sierpnia o godz. 10.30 odbyło się uroczyste odstąpienie pomnika króla Wacława III w jednej z pięknych sal dziekanatu ołomuńskiego.

Ksiądz dziekan Kachnik, inicjator pomnika, powitał przybyłych delegatów i gości w bardzo serdecznych słowach: w pierwszym rzędzie delegata Konsulatu R. P. w Mor. Ostrawie p. Leśniewicza, następnie burmistrza Ołomuńca p. Fischera, przedstawicieli armji itd.

Po odczytaniu listów osób, nie mogących przybyć na uroczystość, ks. dziekan Kachnik oddał głos burmistrzowi Fischerowi, który przedstawił zasługi rodu Przemyślidów dla rozwoju miasta Ołomuńca.

Na zakończenie miało miejsce oddanie pomnika pod opiekę Zarządu Miasta, wreszcie orkiestra wojskowa odegrała hymn państwowy, czecho-słowacki.

Aresztowanie Stefanji Januszewskiej ze Skrzeczoniu.**„Polacy demonstrują“.**

„Mor.-sl. denik“ przyniósł w nr. 220 z 12 b. m. następującą notatkę, którą w dosłownem tłumaczeniu podajemy po-niżej:

„z- Z Bogumina, 11. 8. W jakich stosunkach żyją obywatele czescy czeskiej narodowości w Cieszyńskim, wskazuje jasno wypadek, jaki się zdarzył w Niemieckiej Lutyni w Bogumińskim. W tej to miejscowości odbywają się rzym.-kat. nabożeństwa w języku czeskim i polskim, wobec czego do parafji tej jest przydzielony oprócz proboszcza (Czech — przyp. red.) także kapłan narodowości polskiej ks. Olszak. Tenże został obecnie przeniesiony z Niem. Lutyni do Jabłonkowa, co się nie spodobało nie tylko obywatelom polskiej narodowości w Niem. Lutyni, ale i w Skrzeczoni, która jest także połączona parafjalnie z Niem. Lutynią. Złość tych wiernych obróciła się głównie przeciw czeskiemu proboszczowi w Niem. Lutyni, przed jego plebanją po rannem nabożeństwie polscy wierni urządzili demonstrację i wykrzykiwali na niego, że on jest tego powodem, że ks. Olszak został przeniesiony. Na drzwiach kościoła przybili demonstranci ogłoszenie, w którym grożą, że jeżeli nie zostanie anulowane

przeniesienie polskiego księdza, to każdy Czech a także czeski proboszcz zostanie wzorem rewolucji austriackiej zabity, że niedługo przyjdą pułki polskich Legionistów i wygonią Czechów z Ostrawicy. Kazania mogą w Niem. Lutyni odbywać się jedynie w języku polskim, a jeśli to nie zostanie dotrzymane, to kościół zostanie przemocą zamknięty, a klucze oddane polskiemu narodowi, który jeden ma prawo o tych rzeczach rozstrzygać.

Usilne śledztwo żandarmerji stwierdziło, że ogłoszenie na drzwiach kościoła przybiła 19-letnia Stefanja Januszewska ze Skrzeczoniu, która nie chce wydać, od kogo ogłoszenie otrzymała. Została wobec tego aresztowana i oddana do więzienia sądowego. Tak postępują i prowokują obywateli czeskich obywatele narodowości polskiej w miejscowości, gdzie wedle urzędowego spisu jest tylko dziesiątek Polaków z całej ilości 4200 obywateli, którym zawsze starano się dogodzić i czyniło wszystkie możliwe ustępstwa.“

Polonia Karwina — Gwiazda Warszawa 3:2 (1:1)

W sobotę, dnia 11 sierpnia rozegrany został na boisku stołecznej Polonii mecz przyjacielski między naszą Polonią a mistrzem warszawskiej klasy A „Gwiazdą“. Mecz zgromadził wielką ilość widzów, albowiem dotychczasowe zwycięstwa Polonii były wielką atrakcją. Pierwsza połowa meczu nie przyniosła decydującego rezultatu i drużyna Gwiazdy miała nawet nieco

więcej z gry. Pauza zastała wynik 1:1. Dopiero po zmianie stron boiska drużyna nasza rozegrała się, przysięgając przeciwnika całkowicie. Tylko szczęściu przypisać może Gwiazda ten zaszczytny dla niej wynik 3:2. Najlepsi na boisku z Polonii Cipa, Herzog i obaj Matusikowie.

Polonia Karwina — Polonia Warszawa 2:1 (0:1)

Niedzielne spotkanie dwu Polonii, karwińskiej i warszawskiej, należało do sensacji warszawskich. Widzowie, którzy licznie na te zawody przybyli, nie zawiedli się w swych oczekiwaniach emocji, albowiem tak przebieg gry, jak i sam wynik był rzeczywiście sensacyjnym. Aczkolwiek drużyna Polonii warszawskiej stoi na dziewiątym miejscu Polskiej Ligi, to jednak należy do doskonałych drużyn piłkarskich. Przytem warszawska Polonia grała na swem własnym boisku i była zupełnie niezmęczona, gdy nasza drużyna miała „w kościach“ ciężki mecz wczorajszy z Gwiazdą, która zdolna pokonać dopiero po znacznym wysiłku.

Pierwsza połowa meczu zdawała się potwierdzić przypuszczenie, że drużyna nasza ulegnie z powyżej podanych powodów drużynie ligowej. Z odgwiżdżaniem paury schodzi nasza drużyna z przegraną 0:1. Ale po pauzie pokazało się, co znaczy silny duch i dobre zgranie naszej drużyny. Podczas gdy drużyna stołeczna jakby oślepła na laurach, nasza doskonała trójka ataku przeprowadza piękne kombinacje, co powoduje wyrównanie. Przy stanie 1:1 gra jeszcze bardziej się ożywia, albowiem Warszawiacy

pragną koniecznie przeważać szalę na swą stronę. Nasi wystrzymują napór i po pięknej grze skrzydeł Cipa umieszczają w bramce przeciwnika decydującego gola. Jako zwycięzcy opuszczają nasi gracze boisko. Z drużyny naszej wybili się Stonawski, Trombala, Koch i Melmelstein. Zresztą w całej drużynie nie było t. zw. „siabego miejsca“.

Już jutro, we środę, wraca drużyna Polonii do Karwiny. Wraca z pięknym bilansem sportowym, albowiem z całego turnie nie przewiozła ani jednej przegranej. Kolejne jej wygrane w rozgrywkach o mistrzostwo Emigracji zakończyła dwu tryumfami nad drużynami stołecznymi o wysokim poziomie sportowym. Bilans ten przedstawia się następująco:

Polonia—Austria 8:0.

Polonia—Rumunia 4:2.

Polonia—Niemcy 2:0.

Polonia—Gwiazda 3:2.

Polonia—Polonia (Warszawa) 2:1.

Stosunek ogólny bramek dla Polonii wynosi tedy 19:5. Jest to bilans rzeczywiście imponujący! Brawo Polonia!

To się nazywa sprawna służba informacyjna.

„Mor.-slez. den.“ z 11 sierpnia dowiadytuje się z wiarygodnego źródła, że w niedzielę, dnia 29 lipca r. b. odbyła się w Zebrzydowicach uroczystość otwarcia boiska sportowego, połączona z nocnymi ćwiczeniami organizacji powstańców polskich. „Przemówienia utrzymały — twierdzi „Mor.-slez. den.“ — w ostrym tonie przeciwko naszej Republice. Bogumini, Orlowa, Cieszyn, Karwina będą znów polskie, i to w krótkim czasie. Z tłumem powstańców odzywały się okrzyki: już, już, już! Zaraz! Nastroj był ostro przeciwko nam skierowany.“

Zastanawia fakt, że uroczystość odbyła się 29 lipca a „Mor.-slez. den.“ przynosi o niej wiadomość dopiero po dwóch tygodniach. Czy można zatem wierzyć w to wszystko, co ktoś „Mor.-slez. den.“ doniósł po tak długim okresie czasu o przebiegu uroczystości. Przez ileżto ust przejść musiała ta wiadomość w ciągu dwóch tygodni, nim dostała się do redakcji „Mor.-slez. den.“? Czy „Mor.-slez. den.“ nie boi się, że znów zrobił z „igły widły“?

moravskoslezský deník 14. VII. 34.

Ustupme z Těšínska a bude konec česko-polského sporu

»Ostravský kraj«, list československé strany lidové na Ostravsku, uveřejnil článek »Kdy bude urovnán spor polsko-český?« V článku se praví, že spor táhne se již několik měsíců. Začalo to s Těrlickem. Pisatel dává otázku, dá-li se tento tragický spor smírně urovnat a ihned odpovídá, že ano a to dřív, než by se zdálo. Píše: Řešení, spočívající v zakládání česko-polských klubů, nevedlo k úspěchu. Zkusme to jinak. Ať si sednou zástupci katolíků obou táborů k jednomu stolu. Zástupci protestantů k druhému. O těch dvou skupinách mluvím. Bezvěrci, jinověrci a jiné skupiny, ať se do toho nemíchají, neboť spor má více nábožensko-politický ráz. Pak ať dojde k výměně názorů. Odpustíme si a začneme nový život. Život, jaký vládl před válkou mezi Čechy a Poláky. Teď do práce. Kdo začne první? — »Dziennik Polski« otiskuje v č. 58. ze dne 10. srpna celý článek. Vítá uvedený návrh a očekává, že po slovech budou následovat činy. »A prvním činem bude vyřešení otázky těrlické« — zdůrazňuje. Pisatel článku v »Ostr. kraji« je idealista.

Vyřešení sporu zdá se mu tak lehounké, že dostačí, když ke stolu zasednou čeští a polští katolíci a ke druhému čeští a polští evangelíci. Navivně se domnívá, že spor má více nábožensko-politický ráz. Třeba znát pozadí sporu. Spor netáhne se již několik měsíců. Napětí bylo již před válkou. Důvodem sporu není Těrlicko. Spor má hlubší kořeny. Důvodem sporu je celé Těšínsko. Heslo, které Poláci hodili v roce 1918 na táboru v Orlové: Ostravica Polski granica a »Bez Šlonska niema Polski a bez Polski niema Šlonska« je dosud heslem Poláků. Tento úmysl Poláci nijak nezastírají. Projevili jej zřejmě letos při oslavách 15. výročí boje o Těšínsko. Minulý měsíc hlásali polští řečníci při slavnosti otevření hřiště v pohraniční obci Žebřidovicích, že za nedlouho připadne Těšínsko Polsku. Jaké cíle sledují Poláci na Těšínsku, dává nepokrytě najevo »Polski dziennik« větou: A pierwszym czynnem będzie załatwienie sprawy Cierlicka. V nezastřené mluvě to znamená: došadte na faru v Těrlicku polského faráře, zrušte

všechny české školy na pohraničí Těšínska, ponechte si jen ty, které tam byly před válkou a bude konec sporu. Chtějí-li čeští katolíci zasednout s polskými katolíky k jednomu stolu, budí. Ať se o to pokusí. Aspoň se dozví, za jakou cenu jsou Poláci ochotni přistoupiti na smír. My víme už napřed jaké podmínky Poláci postaví. Napověděl to jasně p. dr. Kahánek. Obsazení 11 far polskými faráři. Polští evangelíci? Polské fary evangelické a presbyterstva jsou dnes nejpěvnější polskou baštou na Těšínsku. Což čeští evangelíci nesnažili se již učiniti polské pastory přístupnými požadavkům českých evangelíků? A výsledek? Boj na nůž polských evangelíků proti oprávněným a spravedlivým požadavkům českých evangelíků. V Horní Suché je podle sčítání lidu 38proc. česká menšina. A myslíte, že tamní polský farář Gazurek uznává za spravedlivé aspoň jednou za měsíc odsloužit mši pro české katolíky s českými modlitbami a českými písněmi? Slouží-li však čeští kněží polské bohoslužby, je to podle názoru Poláků zcela přirozené. Naším názorem je, že k nějaké dohodě mezi Čechy a Poláky na Těšínsku nikdy nedojde. Může být upraven přátelský a snesitelný poměr, avšak na určité podmínky a závazky nepřistoupí ani jedna ani druhá strana. Mohl by to být jen jakýsi pakt o neútočení jedné i druhé strany.

Selednu' lid 14. VII. 34.

Se Stressemannem nebo s Hitlerem?

Mezi námi a Polskem v poměru k Německu je ten rozdíl, že dělali jsme politiku se Stressemannem a Polsko ji dělá s Hitlerem. Jedno je dnes nesporné, že my jsme se mýlili, mýlí-li se Polsko, ukáže budoucnost. Ve Stressemannových pamětech se ukázalo, co soudil o nás při sjednávání západního Locarna. Dali jsme Německu vše, co jsme mu mohli dát, dali jsme mu více než jsme byli povinni: dráhu až k chebskému nádraží, železniční úsek k Žitavě a přístav hamburský, na který jsme měli 90 let nárok na používání. Německu se dávaly s naší strany koncese za Stressemanna, poněvadž se věřilo v německé Německo. Polsko šlo opačně, se Stressemannem se nemohlo dohodnouti, s Hitlerem uzavřelo smlouvu. Je proto u nás kritizováno, stejně jako před třemi lety kritizovalo nás. Pravdou je, že Polsko se chtělo s námi dohodnouti před dohodou s Hitlerem. Možná, že dnes nebylo polsko-německého spolku, když by bývalo došlo ke spolku československo-polskému.

Chyby naše v poměru k Polsku uznávají i místní činitelé na Těšínsku. Nedostalo se nám výtek, pokud se naše kritika týkala zahraniční politiky. Vnitropoliticky tomu bylo jinak, tam kde nebylo argumentů, začalo se podezírat.

Předně v obvyklý čtvrtek bylo řečeno Benešovými novinářům, že argumenty námi uvedené shrnuly vše, co uvedl polský zástupce. Čimž se měly naznačiti, že pramen našich informací je polský. Vycházíme z názoru, že novinář má slyšet obě strany, ale v daném případě šlo o výmysl, který u příslušného nár. soc. tisku bude mít pro soudní dohru. Věcně už třeba přestat s trvalým podezíráním. Nerozumný výrok, řečený před třemi lety, že Slovinci nemají kam jít, vyvolal u mladé

generace slovenské polonofilství, ač celá minulost slovenských vůdců, zejména i Hlinky, mluví o české orientaci a rusofilských nadějích. Každá krajnost se vymstí. Není třeba vůči Polákům opakovati tutéž chybu, které jsme se dopustili k Slovákům. Československý zájem, podle našeho názoru, vyžaduje, abychom šli s Poláky vedle sebe, není-li možno jíti spolu, byla-li taková příležitost již proměškána.

O polských věcech píší lidé, kteří neodpovědně posuzují věci a nedají si ani práci se sledováním místního tisku, což jim nevádí jej posuzovati. Poslední argumentací bylo, že Poláků u nás ubývá. Vezmeme tedy za základ poslední sčítání lidu, ale polská menšina dovolává se zákonných práv, plynoucích jí i na podkladě nynějšího sčítání lidu. Domáhá se stejného zacházení a posuzování věci, jako je tomu u Němců. Při tom neuvádíme obce, kde podle sčítání lidu je menšina polská, ale při volbách dostali Poláci většinu.

Menšinová politika byla od počátku

dělána vadně. Získávána byla německá a maďarská menšina, odcizování Slovinci, Podkarpatorusové a Poláci. Odpovídá-li tato politická linie duchu národního a slovanského státu, ponecháváme úsudku čtenářů. Zachovávají se německá gymnasia, německá technika a odpírá se polské gymnasium. Máme státní gymnasium židovské, máme pokusné školy cikánů a nechceme slyšet o střední škole polské pro 525 žáků. Koho nezaslepuje vašeň a nenávisť, musí uznati oprávněnost tohoto požadavku. Tvrdí někteří, že Poláci na jedinou, pod cizím vlivem, jsou nespokojeni. Pravdou je, že spokojeni nebyli, čekali, odstraňme příčiny nespokojenosti a vezmeme možnost působení cizích vlivů.

Nejubožší argumenty uvedli ti, kdož psali o „něčeském stylu“, „polském židu“. Mezi mnou a nár. soc. listem je rozdíl. Jejich lidé po převratu padělali domovské listy pro polské židy za peníze, aby je usadili na Ostravsku, jejich lidé měli příjmy z plebiscitu, já jsem stál vědomě stranou tohoto vlastnictví.

drk.

Lidové noviny 16. VII. 34.

Předně v obvyklý čtvrtek bylo řečeno Benešovými novinářům, že argumenty námi uvedené shrnuly vše, co uvedl polský zástupce. Čimž se měly naznačiti, že pramen našich informací je polský. Vycházíme z názoru, že novinář má slyšet obě strany, ale v daném případě šlo o výmysl, který u příslušného nár. soc. tisku bude mít pro soudní dohru. Věcně už třeba přestat s trvalým podezíráním. Nerozumný výrok, řečený před třemi lety, že Slovinci nemají kam jít, vyvolal u mladé

Na československo-polském pomezí

Iv - Moravská Ostrava 15. srpna

Z varšavského sjezdu zahraničních Poláků, jenž se konal v těchto dnech a na němž byla tak zvaná organizační rada přeměněna v trvalý Svaz Poláků v zahraničí, bylo vydáno pro tisk vedle některých nejasností také prohlášení, že polské menšiny jsou povinny se chovat loyálně ke státnímu, kde žijí. Radost z tohoto rozumného oficiálního stanoviska je pohříchu na československo-polském pomezí kalena novými zjevy, jejichž účel nepřipouští pochyb. Tak na příklad upustil známý Svaz slezských povstalců, jenž před 15 lety bojoval proti ozbrojeným německým útvarům v Horním Slezsku, při letošní oslavě oněch událostí konané pod heslem Pochod na Odru, od dřívějšího protiněmeckého rázu, neboť konečným cílem pochodu ohlášeného na 19. a 20. srpna je tentokrát obec Olza těsně na čs. hranicích.

Nejde o náhodu. Právě před čtrnácti dny se konalo u Žibřidovic směrem k čs. hranicím noční cvičení uvedeného Svazu povstalců, do něhož mimochodem byli členové pověstných polských bojůvek, které za plebiscitu ohrožovaly čs. Těšínsko. Noční manévry 1800 členů povstaleckého svazu, ozbro-

jených moderními puškami, kulomety a minomety, při nichž proti sobě stál hornoslezský oddíl proti bílskému, řídil aktivní kapitán 4. pěšího pluku podhavlanských střelců Belka z Bílska. Nazíří zúčastnily se povstalecké formace za účasti katovského vojvody Grażysynského, zástupce okresního hejtmanství Zagory z Polského Těšína, dále zástupců armády a jiných oficiálních polských míst svěcení nového hřiště na pozemku v Žibřidovicích, jež daroval dr. Larisch z Karviné.

Ráz těchto slavností byl plně v soulase se známými pokyny na čs. Těšínsku a ne-

svědčí o dobré vůli stejně jako na příklad psaní orgánu polského konsula v Moravské Ostravě. Tam se řídí přesně podle manýr říšskoněmecké propagandy a soustavným zkreslováním světových událostí zpracovává polské obyvatelstvo na Těšínsku proti čs. republice. Tak se na příklad dnes tvrdí, že baltské státy k východnímu paktu se zachovají až podle příkladu polského. Ze známé stati Radkova o polsko-německém poměru bylo vypuštěno to, co pravil — dovolává se přepadení Belgie za války — o spolehlivosti jakýchkoli úmluv s válečným Německem.

Četvrtý kraj 18. VIII. 32.

Z polského tisku.

V minulých číslech našeho listu uveřejnili jsme dva články o našich Polácích na Těšínsku. Poukázali jsme na chyby českého pokroku na Těšínsku, jichž zneužívají Poláci proti nám. Řekli jsme také Polákům a to docela otevřeně, že mnoho zavinuje polský katolický tisk a polští kněží. Na poslední článek nenašel „Nasz kraj“ odpovědi. Za to nám byl poslán od jistého polského katolíka menší článek, v němž navrhoval konec sporů a přátelskou dohodu. — Tento článek uveřejnil „Dzienik Polski“, ale nade-psal ho překrouceně: „Čeští katolíci mění frontu“. Už z toho možno posoudit, jak polský tisk dovede svým čtenářům překrucovat zprávy. Souhlasí s návrhem polského katolíka, ale žádá zrovna činy. Prvním činem má být náprava v Těrlicku, či jinými slovy polský farář. Za takových okolností je těžko s Poláky na Těšínsku debatovati. Snad sám polský návrhovatel dohody přijde k tomuto posudku.

S Poláky na Těšínsku je opravdu těžká debata. Jejich tisk informuje zúmyslně lživě své čtenáře. Tak jsme nedávno četli v „Naszem kraju“, jak se našim Čechům na Volyni dobře vede. Byly tam totiž vloni misie, které konali někteří čeští kněží mezi našimi krajany. Tito kněží posvětili tam našim katolickým spolkům několik praporů a konali několik spolkových schůzí. „Nasz kraj“ poukazuje na tuto benevolenci polských úřadů, a nařiká, že Poláci se u nás tak nemají. A zatím je to vědomá nepravda. Poláci mají u nás své školy, své kněze, své učitele, své gymnasium, dostávají slušné státní a obec. subvence a mohou konati své národní a spolkové slavnosti. Mohou dokonce i se svým konsulem

agitovati pro polskou věc a zlehčovati naši republiku. Mají svůj tisk, dokonce i deník. Češi na Volyni dostávají jednu měsíčně menší časopis „Probuzení“ z Prahy. — Tak zkresleně referují polské listy o poměrech na Těšínsku.

V posledních dnech měli zahraniční Poláci sjezd ve Varšavě. Z naší republiky se jich tam také hodně sešlo. Naše úřady neodepřely jim visa tak jak to udělaly polské úřady jedinému českému knězi, který chtěl navštívit naše krajany na Volyni.

Že ve Varšavě nemluvílo se o naší republice příliš příznivě, o tom svědčí fakt, že mezi těšínské Poláky byla rozdávana medaile, na níž byla mapa Polska a Čech a na okraji byl nápis: „Polska za Boleslava Chrabrého 1025. — Čechy jsou spojeny úplně s Polskem. Co tím chtěli Poláci svým krajanům na Těšínsku říci? Snad jim nechtěli namluvit, že Čechy patří dnes k Polsku?

To bychom mohli také říci, že Krakov patří do Československa, protože náležel v dávných dobách zemí Velkomoravské.

Tak jednají Poláci na Těšínsku vůči našemu státu doma, zvláště pak v Polsku samém.

Je to opravdu smutné vysvědčení pro Poláky, že nemohou nalézt mostu k svým slovanským bratrům. Ať je to Rus, Ukrajinec, Jugoslav, Čechoslovák, všude vidíme nenávist protislovanskou. Za to je dostatečně známo, že za Rakouska drželi všude s Němci. Zvláště v Mor. Ostravě to až křičelo. Zde vždycky volili s Němci proti stranám českým. A jak je tomu dnes? Se žádným státem neučinili dohody, pouze s Německem.

Přes to nechceme generalisovati. Víme, že máme v Polsku mnoho přátel a že nejsou všichni onoho smýšlení, jako mnozí Poláci na Těšínsku.

Polodní list 16. VIII. 32.

Boj o orientaci polských soc. dem. v Československu

Na konferenci 22. července v Karvinně došlo k střetnutí mezi předsedou polských soc. dem. v ČSR. posl. Chobotem a mezi místopředsedou strany A. Lukoszem. Příčinou střetnutí bylo vystoupení druhého polského poslance v čl. parlamentě dr. Buzka z klubu čl. soc. dem. Proti posl. Chobotovi vyvstala na konferenci opozice, která žádala taktéž vystoupení z klubu soc. dem. Posl. Chobot odmítl a zakázal místopředsedovi strany činnost. Lukosz vydal nyní leták ke sounpencům polské soc. dem., v němž praví, že 4 týdny čeká marně na smířlivý soud strany. Na konferenci 22. července, že mu funkcionáři strany násilně z kapsy vyrvali Chobotem přichystanou resoluci, jež neodpoví-

dala programu hnutí. Lukosz praví, že Chobot v roce 1921 násilně vnikl do redakce soc. dem. deníku „Robotníka Slezského“, odvezl redakční zařízení, přešel a pobyl půl druhého roku v komunistické straně. Později se vrátil a dostal poslanecký mandát. Pisatel letáku obviňuje Chobota z opuštění programu a osobních ambicí. Vytýká mu, že při propouštění horníků nebylo ho možno pro intervence nalézt, ba že „lel v Karl. Varech. Jemu přičítá porušení neutrality polských spotřebních spolků (Chobot je v nich vedoucím funkcionářem). Karvinskou konferenci prohlašuje za neplatnou, žádá svolání mimořádného sjezdu pol. soc. dem., neboť na konferenci z 80 účastníků zůstalo v sále

při hlasování 29, dva hlasovali proti, 9 se zdrželo a 18 pro Chobota. Vytýká, že mluvil Chobot 2 a půl hodiny na konferenci a opozice pouze 10 minut. V parlamentě hlasoval pro tiskový zákon, jímž je polská menšina tísněna. Programem mimořádného sjezdu má být vyloučení Lukosze, taktika sněmovní pol. soc. dem., požadavky polské menšiny a poměr k ostatním dělnickým stranám. Lukosz je 30 let funkcionářem pol. soc. dem. na Těšínsku. Chobot, který ještě před málo měsíci podepsal memorandum polských stran (Volná myšlenka nemluví pravdu, když tvrdí opak), rozchází se s nimi pro radikálnější taktiku zástupců polské menšiny.

Polský konsul Malhomme se vrátil z Varšavy.

vk. — Oznámili jsme, že asi před týdnem opustil generální polský konsul Malhomme M. Ostravu a odjel na sjezd zahraničních Poláků do Varšavy. Odjel autem ve společnosti dr. Wolfa z Fryštátu. V pondělí 13. t. m. se gen. polský konsul Malhomme vrátil z Varšavy do Mor. Ostravy a ujal se opět svého úřadu. Předtím byl konsul Malhomme na léčení v sanatoriu v Návsi u Jablunkova. V době jeho nepřítomnosti na Ostravsku, kdy dlel na sjezdu ve Varšavě, úředníci konsuluátu ovšem šli ve šlépějích svého představeného a patrně podle příkazu účastnili se všech polských dožínkových slavností, které se v této době na různých místech Těšínska konaly.

Polonie se vrátila z Polska

Včera se vrátila Polonie Karvinná z Polska, kde dobyla velikých úspěchů. Byla slavnostně uvítána v Českém Těšíně a pak v Karvinně. Bilance zájezdu Polonie je velice úspěšná a domů se vrací bez jediné porážky. Největšího úspěchu docílila na hrách polské emigrace ve Varšavě, kde se ve footballu umístila na prvním místě. Porazila Rakousko 8:0, Rumunsko 4:2, Německo 2:0. Kromě toho sehrála řadu přátelských utkání a v nich vesměs zvítězila a to nad Hvězdou 3:2 a nad Polonií Varšavou 2:1. Brankové score je 19:5. Polonie výborně reprezentovala v Polsku těšínskou kopanou.

Moravskoslezský deník

16. VIII. 32.

Četvrtý kraj 18. VIII. 32.

Polodní list 16. VII. 1934.

Předčasné naděje ve východní pakt

Módou československé politiky je sovětské Rusko. Z izolace, v níž jsme se nacházeli, našli jsme prostě ventil. V úvahách oficiálních listů se vykládá, kolik sovětské Rusko znamená rozlohou, co znamená jeho vstup do evropské politiky, čím je zejména pro nás. Velmi dobře vystihuje situaci v emigrantských „Poslední Novosti“ pražský dopisovatel Meissner, který praví, že „Češi upírají oči k Rusku, k tomu Rusku, které jediné reálně existuje jako velmoc, t. j. k sovětskému. „Sovětské rusofilové“ dopouštějí se, podle pisatele, chyby, že dělají znaménko rovnosti mezi sovětskou vládou a ruskou vládou normální. Zdá se jim, že reálně existuje to, co jest jejich přáním.

Toto rusofilství se neobrací k mrtvé minulosti, ale obrací se k něčemu, co neexistuje v té podobě, v jaké si to „sovětské rusofilové“ představují. „Sovětské rusofilové“ zapomínají, že změna zahraničního

kursu sovětské vlády není doprovázena stejně radikální změnou metod a cílů vnitřní politiky sovětské. Zastírají tento rozpor, který může mít pro vládu bolševiků těžké následky, znamenalo by nechtít vidět fakta a stavět nové rusofilství na písku. Sluší však zdůraznit, že nynější čsl. „sovětofilství“ hluboce a zásadně se liší od sovětofilství nedávné minulosti. Tehdy se věřilo v sovětskou politiku a v sovětské úspěchy, kdežto nyní se věří v upuštění od té politiky a v obrát k „normální“ evropské cestě.

Kolem našich hranic nemáme až na malý a vzdálený pás mezi námi a Rumunskem žádné přátelské státy. Jsme obklopeni Německem, Polskem, Rakouskem a Maďarskem. Není třeba

být vojenským odborníkem, stačí být prostým „fraitrem“ a každý vidí, že za této situace jsme uvítali s radostí

jednání se sovětským Ruskem. Nebyla by to špatná kombinace, kdyby byla reální. Kdybychom si ve svých představách nekreslili něco, čeho prostě není. „Sovětské Rusko“ má jen početné obyvatelstvo, jeho finanční síla je malá a jeho vojenská síla je dosud záhadná. Spojence možno posuzovati jen s hlediska vojenského a hospodářského. Je pro nás sovětská armáda dostatečnou zárukou pro případ vojenského konfliktu? Na tuto otázku odpovídá armádní velení.

Úkolem diplomacie je připravit vojákům cestu. Starořímské: „Chceš-li mír, připravuj válku“ platí na sto procent i dnes. Nechceme podlehnouti přeludům, že pakty, dohody, znamenají mír a zejména, že jej zabezpečují. Pakty i dohod od konce války bylo tolik uzavřeno, že prostý občan se v nich již nevyzná. Nestačila ženevská instituce, nestačil pakt Kelloggův, nestačila nekonečná řada paktů, které speciálně

my jsme od převratu uzavřeli a v nichž jsme svého času dosáhli světového rekordu. Náš ministr zahraničí se chlubil, že máme v poválečné Evropě uzavřený největší počet dohod. Jak známo, některé z nich nevstoupily vůbec v život jako dohoda s Polskem a Itálií. Mrtvé se narodil pakt čtyř. Pakty mají smysl tam, kde za nimi je reální síla a skutečnost. Velmi mnoho se mluví o paktu východním. Před 10 lety se náš zástupce v Locarnu smířil s tím, že východní pakt nebyl Německem vůči nám podepsán, dnes se domáhá tohoto paktu, byť na širším podkladě. Jaký

je smysl paktu východního pro nás? Zabezpečení proti útoku zejména se strany Německa. Polsko má takovou dohodu a je žádáno, aby se jí zúčastnilo na širší platformě. Nás přirozeně postup Polska nejvíce zajímá. Pokud jsou informace, zdá se, že Polsko k východnímu paktu přistoupí, bude-li mu dána záruka, že nebude provedena

rovnoprávnost ve zbrojení Německa. Přistoupí však Německo za těchto okolností k východnímu paktu? A není východní pakt kusý, bude vůbec uskutečněn bez Německa. Sotva lze se domnívati, že pak by k němu přistoupila Itálie a patronovala jej Anglie!

Postaví-li se Polsko na toto stanovisko, jasně prokáže, jak daleko jde jeho vztah k Německu. Polské stanovisko je velmi blízké našemu stanovisku. Německo zatím naznačuje, že se 100.000 vojáků řádné armády není žádným garantovatelem paktu. Nezdá se, že by východní pakt v podobě, ve které zůstane, byl skutečnou garancí pro nás. Je třeba předem varovati před přehnanými nadějemi. Můžeme uvítati vstup sovětů do Svazu národů, o jeden pakt více nebo méně, budiž, avšak reálná politika nás nutí, abychom počítali se společnými zájmy Itálie i Malé dohody ve střední Evropě, jakož se společným zájmem Československa a Polska na východní hranici. Psal-li Radek nedávno o našich nekrytých hranicích v „Izvěstiji“ až z Moskvy, bohužel, tento kryt nepřiléhá, je jej třeba hledati blíž.

Dr. Ferd. Kahánek.

Horavský, český, olomouk 16. VII. 34.

POLÁCI PRO REVISI MÍROVÝCH SMLUV?

Do té doby, než uzavřelo pakt s Německem, stálo Polsko v předí těch států, které rozhodně odmítaly každý pokus o jakoukoliv změnu mírových smluv, hlavně ve příčině revise hranic, určených mírovými smlouvami. Polsko bylo si až nedávno dobře vědomo, jaké nebezpečí skrývá se v těchto revisionistických plánech zvláště pro ně samo. A nyní dochází najednou ve vládním táboře polském k pozoruhodnému obrátu v názírání na tuto otázku. V polském vládním tisku počíná se dělati nálada pro prolomení zásady, na níž dosud neochvějně trvala Francie a Malá dohoda. Některé polské listy zaznamenaly na čelných místech zprávu, podle níž p. y Francie projevila ochotu postoupiti Itálii část svého území v severní Africe, čímž by se hranice italské Lybie posunula skoro o 200 km na jih. V tom spatřují polské vládní kruhy počátek ústupků francouzských politiků ve směru přání těch států, které si přejí revise, a upuštění od dosavadního stanoviska nedotknutelnosti mírových smluv a nezměnitelnosti hranic. Je zajímavé, že i u nás vycházející »Dziennik Polski«, který ve své politice řídí se spíše direktivami z Polska a dbá zájmů často našim protichůdných, uveřejnil v těchto dnech tu »sensaci

s nápadným titulkem »Začíná revise traktátů« hned na prvé straně. K této zprávě neopominul k náležitému jejímu vyzvednutí připojiti i mapku, jež tento průlom do mírových smluv dokumentuje.

Brzká budoucnost nás přesvědčí, co je na těchto zprávách polského tisku pravdy. Není vyloučeno, že i zde jde o pokusný balonek, který vypouštějí německy orientované kruhy polské, které ochotně tlumočí přání, jež je otcem myšlenky a po jejímž původu nebylo by nemožno pátrati. Je ovšem otázka, prospějí-li polské vládní kruhy samotnému Polsku, když budou souhlasiti s těmi, kteří stojí v revisionistickém táboře. Spoléhati na pakty, od nichž si vedoucí politikové polští slibují zajištění svých hranic, hlavně v Pomoří a Horním Slezsku, bylo by stejně bláhové, jako když se věří, že si touto nebezpečnou cestou, již Poláci nastupují, zajistí větší přízeň Itálie a Maďarů. Poláci se přece mohli již nejednou přesvědčiti, jak se dívají Němci na mezinárodní smlouvy a jak se zvláště zachovali vůči neutrální Belgii při vypuknutí světové války. A naši Poláci mají již nejméně příčin, aby ve svém tisku uplatňovali myšlenky, které jsou v zásadním rozporu se zájmy naší republiky. Ukazují opět tak nejlépe, jak slouží našim státním zájmům.

z.

J. M. C. 17. VII. 34.

Co Czesi nazywają prowokacją?

Cieszyn, 16 sierpnia (H). Prasa czeska donosi, iż żandarmerja czeska aresztowała 19-letnią Polkę Stefanję Januszewską ze Skrzeczowic pod Boguminem, podejrzaną o to, że na drzwiach kościoła katolickiego w Niemieckiej Lutyni pod Boguminem wy-

wiesiła ogłoszenie, iż Polacy domagają się polskiego księdza oraz polskich kazań w tym kościele.

Prasa czeska robi z tego olbrzymią sensację, określając fakt ten jako „zuchwałą prowokację ze strony polskiej“ (!).

Kielce manifestują na cześć „Polonii”.

„Miasto Legionów” otwiera serca na przywitanie Rodaków z Czechosłowacji.

Kielce, 14 sierpnia. W ramach światowego Zjazdu Polaków z Zagranicy przybyła wczoraj do Kielc polska ekipa sportowa z Czechosłowacji, zgrupowana w karwińskim klubie sportowym „Polonia” (mistrz Emigracji). W oczekiwaniu na przyjazd rodaków z za Olzy miasto przybrało odświętny wygląd. Domy przystrojono we flagi państwowe. Po powitaniu gości na peronie dworca kolejowego miasto podejmowało ich śniadaniem w restauracji hotelu „Bristol”.

Serdeczny nastrój kazał zapomnieć o przygnębieniu i za stołem zasiadli synowie tej samej Matki. W tej ciepłej atmosferze wygłasza-

no wzajemne toasty.

Po przemówieniu komisarycznego prezydenta miasta, starosty Porembalskiego, zabrał głos redaktor Rubek. W imieniu gości przemówił kierownik wycieczki Kubienka, wznosząc toast na cześć Najjaśniejszej Rzeczypospolitej z entuzjazmem podchwycyony przez obecnych. W ciągu popołudnia rodacy zwiedzili historyczne zabytki miasta, stadion sportowy wraz z przepięknym nowoczesnym basenem pływackim.

We wtorek o godz. 5-tej po południu goście rozegrali mecz piłki nożnej z reprezentacyjnym klubem m. Kielc K. S. Strzelec.

Dziennik Polski 16. VII. 34.

Karavickolesky, deník 17. VII. 34.

S. † P. Fryderyk Kretschman

Czeski Cieszyn. Śp. Dyr. Fryderyk Kretschman, po długich i ciężkich cierpieniach zmarł w Czeskim Cieszynie w dniu 14 b. m. o godz. 4.30 rano ś. p. emerytowany dyrektor polskiej szkoły wydziałowej w Dąbrowej i Czes. Cieszynie w 75 roku życia.

Zmarły był nie tylko znanym pionierem w dziedzinie polskiego szkolnictwa na Śląsku Czechosłowackim, ale był też niestrudżonym działaczem narodowym, szermierzem o prawa polskiego ludu. Był długoletnim kierownikiem biura Macierzy Szkolnej w Czes. Cieszynie.

Pogrzeb ś. p. zmarłego odbędzie się w czwartek, dnia 16 sierpnia o godz. 16 z Czes. Cieszyna na cmentarz komunalny w Cieszynie (Polska).

Szerokie koło polskiego społeczeństwa po obu brzegach Olzy, zwłaszcza kolegów ś. p. zmarłego zapraszają na jego obrzęd pogrzebowy Rodzina i Zarząd Główny Macierzy Szkolnej w Czes. Cieszynie.

K odhalení pomníku Václava III. na kapitolském děkanství v Olomouci a k otevření Galerie Přemyslovců jsme 15. srpna napsali, že hraní státní polské hymny patrně nebylo příslušnými úřady dovoleno. K tomu nám kapitulní děkan un. prof. dr. Kachník jako poradatel slavnosti sděluje, že hraní státní polské hymny nemohlo býti příslušnými úřady dovoleno, poněvadž hraní polské hymny nebylo ani do programu slavnosti pojato. Řečník redaktor Fierla je sice Polákem, leč přísluší do Československa. Vládním zastoupením Polska nebyl také pověřen úředník polského konsultátu v M. Ostravě.

J. D. C. 17. VII. 34.

ODSLONĚNÍ POMNIKA KRÁLE POLSKÉHO I ČESKÉHO VÁCLAVA III. W OŁOMOUNCI na Morawach odbyła się 12 bm. uroczystość otwarcia „Galerji Przemyślników” i odsłonięcia pomnika króla polskiego i czeskiego, Wacława III, który zamordowany został dnia 4 sierpnia 1306 r. w Ołomuńcu. Na uroczystości obecny był delegat konsultatu RP. w Mor. Ostrawie.

Ceske slovo 17. VII. 34.

Sabotáž branné moci na Bohumínsku

Náměstek, kterému nestojí čeští vojáci za to, aby vstal

Bohumín. — V pondělí přenocovali ve Skřečoni vojáci p. pl. 8 z Českého Těšína. Poněvadž potřebovali v úterý ráno koňské potahy, určil starosta obce rolníky, kteří se zavázali, že příprěž poskytnou. Ráno o 3. hodině přišli vojáci k rolníku polské národnosti, Wolfovi, který však slíbenou příprěž odmítl půj-

čiti. Důstojník zašel tedy k starostovi a když tento nebyl doma, obrátil se na jeho náměstka, polského hostinského Schewczika, který prohlásil, že mu čeští vojáci nestojí ani za to, aby vstával — a také nevstal. Příprěž byla opatřena teprve na zakročení četnictva, které učinilo na odmítající rolníky i na náměstka udání. Po odchodu vojáků byla nalezena v hostinci, kde byli ubytováni, spousta štvavých protistátních letáků, které byly rozhozeny mezi vojáky.

Karavickolesky, deník

ZAČ JSOU POLÁCI NĚMCŮM VDĚČNI.

Na pruském Mazursku žije asi 300.000 Poláků-protestantů. Pro ně vychází ve Sczytně časopis »Głos Ewangeliczny«, jehož redaktorem je p. Reinhold Barcz. Tento časopis je psán polsky, ale gotikou. Kromě toho v Olštýně vychází ještě jeden polský časopis »Mazur«. Pro toto množství Poláků není tu ani jediné polské školy, děti se učí polštině od rodičů doma. Teprve nedávno začalo se vyučovati polskému jazyku v »Lidové akademii« (Volkshochschule). Podobně zařazeno bylo do programu vyučování polštině v »Diakonissen Haus« v Elku. Polské zpěvácké spolky mazurské mládeže poslední dobou zanikly, poněvadž všechna mládež je organizována v oddílech »Hitlerjugend«. V Dziedowě připravují nyní folkloristické slavnosti »Mazurskou svatbu«, která po dlouhých a dlouhých letech bude prvním polským divadelním představením na Mazurách. Na sjezd Poláků ze zahraničí do Varšavy přijelo z Mazurska 48 Poláků. Krakovský I. K. C. si pochvaluje, že německé úřady nečinily účastníkům ani v tom nejmenším

nejaké překážky, ba prý naopak nabádaly Poláky, aby jeli poznati Polsko. V pruském Mazursku, kde žije 300.000 Poláků, jsou Poláci Němcům vděční, když je pustí do Varšavy na sjezd Poláků, když mohou doma naslouchati výkladům polštiny na lidových školách a uspořádati si folkloristickou slavnost. Tam jim nevádí, že polská mládež musí chodit do německých škol a že je organizována v řadách hitlerovské mládeže.

U nás, kde polská menšina má jen necelých 100.000 duší a kde mají Poláci o svůj národní, kulturní a hospodářský život náležitě postaráno, stále si stěžují na útisk a nemohou zvláště poslední dobou našim úřadům přijíti na jméno. Za to však jsou krajně vděční Němcům za každý sebe nepatrnější projev blahovůle a hned jej ochotně zaznamenávají na čelných místech svých novin — a to i u nás!

—ad—

17. VII. 34.

Východní pakt

Neměli bychom se klamat ilusí, že potřeba východního paktu v Evropě je bezprostřednější než na východě. Naopak. Jestliže se dnes někde stahují mraky opravdu zlověstné, z nichž může se zablýsknout každou chvíli za doprovodu hromového zvuku bombardovacích letadel a těžkých děl polního dělostřelectva, je to dálný východ. Bohužel je skutečně od sporů a hašteření Evropy tak vzdálen a bližšími věcmi zastíňován, že padá v úvahu až v druhé řadě, ačkoli nastane jednou den, kdy bude docela v popředí událostí nejen lokálně omezených na Čínu, Japonsko, východní Sibiř a Tichý oceán, ale celého světa. Budeme si muset tedy všimnout i tohoto problému, trochu odlehčeného. I tam se projevuje úsilí, docílit nějakého východního paktu, který ovšem teprve krystalisuje, téměř na zkušenostech východního paktu evropského.

Nelze právě říci, že by elán, s nímž se uskutečňuje tento evropský východní pakt, mohl být někomu příkladem rychlosti a poctivosti politického úsilí. Německo prohlásilo velmi jasně svůj odpor k uzavření paktu, poněvadž překáží jeho politickým a hlavně teritoriálně výbojným plánům do budoucna poměrně dosti blízkého. Východ, stará idea německé expanzivní politiky, ožívá tu v severnější linii znovu s jasností, proti níž nutno bezpodmínečně stavět ochranný val těch rozumných států, jež nejsou odchovanci rizika výbojnosti, kteroužto dogmatikou se tajně řídí Třetí říše, třebaže Hitler neustává mluvit o své mírumilovnosti, patrně stejně vědomě proradné, jako byla před dvaceti lety záruka neutrality Belgie. Proto také Německo nemůže potřebovat k své budoucnosti projekt východního regionálního paktu o vzájemné pomoci, jež znamená nesporné zvýšení bezpečnosti států východní Evropy. Je celkem známo, co všecko namítá Německo proti tomuto paktu a jak se snaží o jeho neuskutečnění. Je známo, že dnes Německu Evropa věří tak málo, že v souzvuku hlasů je vždycky pravdomluvnější a vítanější hlas třeba nejmenšího státu baltického, než německé veto. Neboť spoluhráči, který na západ nabízí beránka míru a na východ skrývá pod jeho bělostným roumem ještě zkrvavený meč, nebo stejně zatřísněnou zákeřnou dýku, je lépe se vyhnout, i když vykřikuje pak do světa, že byl ostatními obklíčen a vyloučen ze hry. Dnes se hraje fair play a to Německo neumí dvojnásob za Hitlera.

Stanovisko Polska bývá v našem tisku respektováno nekritisováním, vzhledem k nevyjasněné napjatým poměrům. — Docela nesprávně. Nebylo nikdy a není s naší strany animosity vůči Polsku, jakou toto projevuje k nám se střídavým štěstím a střídavou intenzitou, nikdy však snahou, opravdu poctivě se domluvit. To nás však nikterak nezbavuje práva a povinnosti, říci jasně, že v záležitosti paktu, který jistě nemá pranic společného s nějakými sentimentálně »bratrskými« náklonnostmi nebo nevělemi, stojíme tu jako dvě strany naprosto rovnocenné. Chování Polska bylo již po zásluze zkritisováno naprosto otevřeně tiskem francouzským, který se neobával použít velmi příléhavých slov, aby se zeptal docela jasně: Quo vadis, Polonia?! Argumenty, jež snáší polský tisk, dostatečně v odporu k paktu podporovaný bystrostí propagačního myšlenkového bohatství tiskové centrály páně Goebbelsovy, jsou pro nezaujaté posouzení velmi slabé a čím jich Polsko v dohodě s Německem více hlásá, tím jsou chabější. V tom směru je jistě nejzajímavější fakt, že se oba noví milenci Polsko a Německo vzájemně zavázaly, za žádných okolností nepoužít proti sobě sil — a tento východní pakt předvídá právě použití síly proti útočníkovi. — Odporuje tedy polsko-německé smlouvě. Polsko-německá smlouva liší se však od normálních paktů o neútočení také tím, že neobsahuje klausuli o pozbytí platnosti smlouvy, jestliže jedna ze smluvních stran napadne některý stát třetí. Je tedy patrné, že tato smlouva, na níž jsou Polsko a Německo tak hrdé, není zárukou míru, naopak jeho nebezpečím, neboť jasně zajišťují tyl útočníkovi. Smlouva tato zřejmě odporuje i 16. článku paktu Společnosti národů.

Ale to nejsou ještě všechny slabosti tohoto německo-polského dojednání, jehož nebezpečnost pro mír Evropy je zřejmá. Necháme-li Německo stranou, můžeme jen litovat, že Polsko, nejen jako náš soused, ale i stát doposud úzce spolupracující na ustavení mírových záruk v Evropě se souhlasem s politikou Francie, je

dnes na druhém břehu mezi stoupenci války a nedovede se postavit k neaktuálnějšímu problému evropské politiky s otevřeným hledím a poctivostí.

Doposud stojí tedy na straně míru a východního paktu Francie, Rusko, Československo a baltické státy. Taktika německá snaží se docílit nepříznivého stanoviska Italie i Anglie, aby tu nebylo nejen potřebné jednoty, ale ani atmosféry pro uskutečnění tohoto grandiosního svazku na obhajobu míru a konsolidace té části Evropy, jež chová v sobě nejvíce nebezpečí. Anglie je v tomto případě, jako v mnohých jiných velmi nejistý činitel, i když dnes odpadla Italie, nadřezující dříve Německu. Ale ani ona nemá příliš chuti podporovat tento veliký blok ve východní Evropě, cítíc se ohrožena, když ne jinak, tedy prestižně. Polsko se bude dále řídit asi svou nevyzpytatelnou politikou a dohodou s Hitlerem. Zbývá tedy skutečně jako podstatný činitel Německo. Zda se uzavře kruh bez něho nebo s ním, zda bude fronta míru opravdu tak skloubena, že můžeme zaručit mír na dlouhou dobu, nebo zda budeme žít v krátkodobých smlouvách jeden s druhým, ve střehu, proti každému, kdo by chtěl rozpoutat požár války a vlnu nové bída a rozvratu. Situace vyžaduje však nutně jednání okamžitého, bez ohledu na německý odpor a polské váhání, na něž se nemůže Evropa ohlížet, jde-li o celou její bezpečnost a budoucnost. Ovšem uzavřením východního paktu evropského nebude ještě zaručen východní pakt světový. Ale nutno postupovat po etapách. Východní pakt evropský bude jen předeheurou nějakého velkého paktu světa. Proto se musí pospíchat s jeho uzavřením. —Dč.

— Sjezd Poláků ve Varšavě a polské školy na Těšínsku. Před několika dny se konal ve Varšavě sjezd zahraničních Poláků. Dovídáme se, že při této příležitosti pamatováno bylo také na »ubohé« polské školství na Těšínsku, které prý potřebuje pomoci všech Poláků. Účastníkům sjezdu prodávány byly t. zv. cihly v ceně 1—5 zlotých, určené pro pomoc polskému školství v Československu. Svého času vybírán byl také příspěvek pro tyto školy i ve velkých městech v kavárnách a restauracích při placení zpropišného. Je možné, že tomu tak ještě bylo i při tomto sjezdu. — Účastníci sjezdu jistě se přesvědčili přímo na místě samém, nebo byli podrobně informováni o katastrofální povodni, která způsobila před několika týdny stamilionové škody v Malopolsce. Kdyby se byli titíž přesvědčili o »ubohém« stavu polského školství u nás, pak by jistě sami byli žádali ne cihly pro polské školy na Těšínsku, ale cihly pro pomoc ubohým krajanům polským, zničeným povodněmi ve vlastní Polsce, které budí daleko větší soucit, než polská menšina na Těšínsku. —mm.

Provokace polských sportovců.

V neděli odpoledne vrátil se ze zájezdu z Polska PKS. Polonia, mistr Těšínské župy fotbalové, který na sportovních hrách světové emigrace polské ve Varšavě dokonale reprezentoval čsl. football. Umístil se na čestných místech. K uvítání Polonie dostavilo se na nádraží v Karvinné na 5000 vyznavačů sportu na Těšínsku, bez rozdílu národnosti. Všichni sportovci měli radost z úspěchu čsl. footballu, našeho polského klubu v Polsku, ale komitét pro uvítání Polonie, s předsedou Böhmem v čele, připravil nám, českým sportovcům, provokaci. Nikdo nic nehamítal a také slušně stál v pozoru, když po proslovech Böhma a Gonšiora, byla zahrána polská státní hymna a pak revoluční pochod polský I. brigada. A všichni čekali, že třebas polskému mužstvu z Československa bude hrána i čsl. státní hymna. Nestalo se tak. Všichni sportovci byli uraženi takovým jednáním, které naznačilo jasně, že nechtějí se spoluzít a nešetří se city druhých. To se nestalo a nestává se našim footballistům nikde v cizině! —aut.

17. VIII. 39.

18. VIII. 39.

10.000 Polaków witało naszych mistrzów w Karwinie

Niezapomniany dzień tak dla sportowców jak i dla Polaków.

(Od własnego specjalnego sprawozdawcy.)

Karwina, 15 sierpnia. (j. c.) Już w najwcześniejszych godzinach rannych wykupiono w Karwinie cały nakład „Dziennika Polskiego”, by się dowiedzieć o wszystkich szczegółach przyjazdu naszych zwycięzców a przede wszystkim o godzinie ich zjawienia się w Karwinie. Gdy dla tysięcy brakło już egzemplarzy „Dziennika Polskiego”, podawano sobie informacje „Dziennika Polskiego” z ust do ust tak, iż już o godzinie 9-tej rano wszyscy w Karwinie wiedzieli, że drużyna przybędzie na dworzec karwiński o godz. 16.27. Bardziej niecierpliwi wyjechali specjalnie do Cieszyna, by bohaterów dnia zobaczyć wcześniej przed innymi. Byli oni świadkami oficjalnego powitania naszej drużyny przed miejscowych działaczy i p. dr. Adama Synowieckiego, który przywitał ją imieniem nieobecnego p. konsula generalnego R. P. Już pierwszych szczegółów dowiadujemy się z ust p. prof. Zieliny, kierownika naszej ekspedycji sportowej. Wiemy, iż sportowcy nasi są niezwykle zmęczeni nocną jazdą z Kielc i że obecnie w Cieszynie odpoczywają nieco przed powrotem do Karwiny. Udaje się nam jednak dotrzeć do p. Kinowskiego i przede wszystkim zebrać garść szczegółów o spotkaniu drużyny naszej w Kielcach z tamtejszą drużyną „Strzelca”. Notujemy skrzętnie szczegóły a przebieg gry i notatki te nasze znajdują nasi czytelnicy w części sportowej Dziennika. Cieszymy się przede wszystkim, iż ze spotkania tego Polonia wyszła zwycięsko. Słuchamy opowieści o

niezwykle serdecznym przywitaniu w Kielcach. To, co słyszymy, postanawiamy spisać i podać osobno.

Ruszamy jednak w końcu o godzinie 16.05 z Cieszyna i po kilkunastu minutach razem z drużyną wjeżdżamy na dworzec w Karwinie, by poprostu nie wierzyć swoim oczom. Mrowie ludzkie pokryło całą przestrzeń dworcową, lecz poza tem wielkie tłumy gromadzą się poza dworcem. Nim jeszcze zdołaliśmy opuścić wagon, już gromko elektryzuje wszystkich mocarna pieśń Pierwszej Brygady, grana przez doskonałą orkiestrę p. Woźnicy. Jeden wielki okrzyk radości i entuzjazmu drży bez końca w powietrzu. Radosnym a wzruszonym głosem zasłużony prezes Polonii, p. Böhm, wita serdecznym przemówieniem drużynę imieniem zarządu klubu i imieniem Związku Polskich Klubów Sportowych. Znowu fala entuzjastycznych okrzyków i przemawia p. Wolensdorfer imieniem niemieckiego klubu D. S. V. Karwin w słowach życliwych i podnoszących radość sportowców niemieckich z wyczynów sportowców polskich. Chór „Echa” śpiewa kilka pieśni, które graczom naszym przypominają znowu, iż są zpowrotem na śląskiej ziemi.

Kapitanowi drużyny p. Kinowskiemu wręcza p. prezes Böhm olbrzymi i piękny wieniec laurowy, godny zwycięzców. Tworzy się olbrzymi szpaler, w który wkracza pochód tryumfalny. Na wzruszonych sportowców sypie się zewsząd ulewa kwiatów, radosnych wykrzykn-

ków. Czoło pochodu zajmuje muzyka, następnie chór, zarząd klubu, gracy, tysiące Polaków. Drużyna niesie na kach swe trofe sportowe a przede wszystkim wspaniałą nagrodę p. ministra spraw zagranicznych Becka, w której której kierują się oczy wszystkich. Pierwszą drużyną Polonii ustawia drużyna I-B i I-C oraz drużyny doroczne. Wśród szpalerów publiczności, pochodzący z olbrzymi przechodzi do parku „Pracy” gdzie uroczystości trwały w dalszym ciągu. Serdecznie przemówił do drużyny p. prezes Böhm, prezes J. Galoczek imieniem Stowarzyszenia Praca, prezes Kinast imieniem bratniego Sokola.

Chór „Echa” pod batutą p. W. Ramka odśpiewał dalszy szereg pieśni, po czym p. Kubienka zabrał głos imieniem drużyny, dziękując najserdeczniej za tak entuzjastyczne i niespodziewane przyjęcie.

W ciągu zabawy i tańców, które uroczystość kończyły, wznoszono wiele krotkie gracy naszych na rękach, w głaszano toasty, nie mogąc się nasycić opowiadaniem zwycięzców o wszystkich szczegółach spotkań sportowych. Mimo wielkiego zmęczenia poszczególni gracze w barwnych opowiadaniach malowali to wszystko, co w tym krótkim czasie w sercu Polski przed oczami ich się przewinęło, tworzyły się wielkie koła słuchaczy, którzy w skupieniu wchłaniali szczegóły. Szłyśmy niejedno westchnienie pośród słuchających, iż nie danem im było widzieć tego wszystkiego w Warszawie i osobście przeżyć. Dopiero późną nocą pustą zaczęła sala „Pracy”, wypełniając po brzegi.

Dziennik Polski 17. VIII 34.

Chcieliby coś powiedzieć, ale nie mają odwagi.

Jak informowaliśmy, opublikował organ partii katolickiej „Ostravský kraj” w dniu 8 sierpnia 1934 artykuł, zawierający propozycję zlikwidowania sporu czesko-polskiego na Śląsku na drodze konferencji czesko-polskiej. Artykuł ten przedrukowaliśmy i ścignaliśmy na siebie gromy ze strony „Ostr. kraju” za to, że nie dodaliśmy, że to ma być głos „polskiego katolika”.

„Już z tego samego można sądzić — pisze „Ostravský kraj” z 15 sierpnia 1934 — jak prasa polska potrafi wobec swych czytelników przekreślać wiadomości. Pochwała projekt polskiego katolika, ale domaga się odrazu czynu. Pierwszym czynem ma być naprawa w Cierliczku, czyli innymi słowy, polski proboszcz. W takich warunkach ciężko z Polakami na Śląsku debatować. Może sam polski projektodawca porozumienia dojdzie do tego przekonania.”

Na to mamy dla pp. redaktorów z „Ostr. kraju” krótką odpowiedź: Nie zwracajcie głowy z polskim katolikiem, piszącym do waszej redakcji i nie ośmieszajcie się. Napisaście artykuł, który mógłby wywołać wrażenie ugody i przelekaliście się. Dlatego zwałliście jego autorstwo na „polskiego katolika”. W korespondencji rzekomego „polskiego katolika” figuruje jednak „jak byk” zdanie: „Lecz tak daleko to nie śmie dojść, aby coś podobnego było do pomysłu między nami a Polakami.”

Czy „polski katolik” pisałby „między nami a Polakami”? Panowie z „Ostr. kraju”, nie kpijcie sobie sami ze swoich czytelników!

Gazeta Polska 17. VIII 34.

Ciągłe represje wobec ludności polskiej na Śląsku czeskim

KATOWICE, 16.8. (tel. wł.). — Prasa czeska donosi, że w miejscowości Lutynja Niemiecka obok Bogumina aresztowano 19-letnią polkę, Stefanę Januszewską ze Skrzeczonia. Januszewska stoi pod zarzutem przybicia na drzwiach kościelnych afisza, w którym polacy, mieszkańcy Lutynji Niemieckiej, domagają się zatrzymania polskiego proboszcza i grożą, że w przeciwnym razie wejdą na teren Czechosłowacji polscy legionści. (K).

74 tys. obywateli polskich mieszka w Czechosłowacji

MORAWSKA OSTRAWA, 16.8. — Według ostatniego spisu ludności na terenie Czechosłowacji mieszka 250.000 obywateli obcych. Najwięcej z nich przypada na obywateli polskich, których jest 74.000, następnie austriackich (46.000), niemieckich (40.000), węgierskich (32.000), rumuńskich (9.000) i emigrantów rosyjskich (15.000). Najwięcej obywateli polskich mieszka w północno-wschodnich częściach kraju morawsko-śląskiego. (PAT)

Prawo Ludu 16. VIII. 24.

Dać do szkół, czy nie dać?

To pytanie zadają sobie liczni ojcowie rodzin, a niejednemu, pod koniec roku szkolnego albo wakacyj, spędzą ono sen z powiek. Wychowanie szkolne, to nie jest rzecz byle jaka, a gdy rozchodzi się o wychowanie wyższe, o wychowanie szkolne dorastającej młodzieży, to może być ona sprawą nie tylko ważną, ale i trudno rozwiązalną. Obecnie przeżywamy niezmiernie ciężkie czasy i dlatego postanowienie „dać, czy nie dać do szkół” jest trudniejszym, niż kiedykolwiek.

Abyśmy się źle nie rozumieli, trzeba zaraz na początku rzec, że pytanie to nie powinno dotyczyć szkoły wydziałowej, względnie niższych szkół fachowych. Szkoły te są dla obecnej młodzieży tem, czem były dla jej ojców wyższe klasy szkoły ludowej. Każdy rozumny człowiek wie, jak bardzo zmieniły się czasy, wie, że dzisiaj nawet ten najprostszy robotnik musi mieć otwartą głowę i większy, niż dawniej, zasób wiadomości, aby znaleźć pracę, utrzymać ją, a z nią i ten kawałek chleba codziennego. Szkoła wydziałowa jest dziś każdemu potrzebna i wielki grzech popełnili ci, co ustanawiając ją i obniżając poziom szkoły ludowej, nie zaprowadzili równocześnie obowiązku przechodzenia ze szkoły lud. do wydziałówki. Ten grzech mści się na dziatwie, bo niejedyn ojciec, nie pozwalając swemu dziecku przejść na wydziałową, nie zdaje sobie sprawy z tego, że krzywdzi dziecko, że mu daje na drogę życiową mniej, aniżeli on sam otrzymał. To samo dotyczy szkół uzupełniających, przemysłowych, rolniczych i t. d.

Całkiem inaczej ma się sprawa, gdy ojciec i matka namyślają się, czy dziecko swe posłać do szkoły średniej lub, gdy tę już ukończyło, dalej na studia wyższe.

Im wyższe studia, tem więcej kosztują i tembardziej oddalają możliwość własnego zarobkowania. Wprawdzie ta możliwość zarobkowania młodocianych dzisiaj prawie że nie istnieje, lecz z drugiej strony nasuwa się znowu przed oczy częste zjawisko, nazwane powszechnie nadprodukcją inteligencji. Młodzi ludzie kończą gimnazja, seminarja, szkoły handlowe, techniczne, uzyskują tytuły inżynierów, doktorów, aby potem znaleźć się bez pracy tak prawie, jak ten, co nie podjął się wysiłku i wydatków na nauki.

Tak więc przy rozważaniu „dać, czy nie dać do szkół”, brać się musi pod baczną uwagę oprócz warunków duchowych, zdrowotnych i materialnych kandydata także i sprawę nadprodukcji inteligencji. Sprawa ta ma u nas swój szczególny, inny niż gdzieindziej, charakter.

Mamy sporą liczbę bezrobotnych inteligentów. Gdyby wszakże u nas istniały warunki normalne, gdyby wobec miejscowej ludności nie stosowało się szeroko zakrojonej polityki eksterminacyjnej (ucisku), wtedy wszyscy nasi bezrobotni inteligenci otrzymaliby odpowiednie stanowiska, a do tego jeszcze okazałby się pewien brak ludzi wykształconych.

Czyli, że sprawa studjów i przyszłości naszej młodzieży jest ściśle związana z koniecznością społecznej walki o równouprawnienie naszego ludu. Stąd wysnuwa się logiczny wniosek, że nasi przyszli inteligenci dla własnego dobra postawić się będą musieli do szeregów, walczących o prawa całego naszego społeczeństwa. In-

czej mówiąc, będą musieli się kształcić nie tylko za inżynierów i doktorów, lecz także na społeczników, gotowych do trudów pracy społecznej, do walki pod hasłem: jeden za wszystkich, wszyscy za jednego.

Kraj nasz i społeczeństwo nasze potrzebują ogromnie ludzi wykształconych, światłych i energicznych, a zarazem uczuciowo związanych z ludem, z którego wyszli. Dlatego, gdy tylko to jest możliwe, gdy młody człowiek ma zdolności i rwie się do nauki, wtedy posłać go do szkół, posłać, posłać!

Lecz nie dla dyplomu, tylko dla wiedzy!

Nie dla stanowiska, ale dla zdolności pracy wyższego stopnia, pracy wszechstronnejszej i bardziej odpowiedzialnej.

Prawo Ludu 16. VIII. 24.

p. Dyr. Fryderyk Kretschman

emeryt. dyrektor szkoły wydziałowej w Cz. Cieszynie, członek honorowy Macierzy Szkolnej w Czechosłowacji, członek honorowy Straży Pożarnej i miasta Dąbrowy, zmarł po długich cierpieniach, dnia 14 sierpnia b. r., przeżywszy 75 lat swego wieku, zaopatrzony św. Sakramentem Wierzy na ostatnią drogę.

Zasnął, zgasł jak świeca, która się do reszty wypaliła. Odszedł w zaświaty jeden ze starej gwardji pracowników nauczycielskich, narodowych i społecznych. Śmierć jego nie była dla nikogo niespodzianką, bo w późnym wieku cierpiał ciężko i długo. Śmierć miała do niego swoje prawo. „Lat wieku naszego jest 70.“ A jednak śmierć ta uczyniła lukę w naszych szeregach. S. p. dyr. Kretschman jeszcze w późnym wieku był nader czynny i ruchliwy. Był przez wiele lat kierownikiem polskiej szkoły w Dąbrowej, stojąc na ważnym posterunku i pracując w warunkach nader ciężkich. Wychował też generację młodzieży, która ze szkoły wyniosła ideał polski i zahartowanie do walki dla tego ideału. Po przewrocie objął stanowisko dyrektora polskiej szkoły wydziałowej „Macierzy“ w Cz. Cieszynie, obejmując pozatem kierownictwo biura Gł. Zarządu „Macierzy“. Na tem polu położył on duże zasługi, za co też Walne zgromadzenie „Macierzy“ nadało mu godność członka honorowego. Cechowała go dziwna pogoda umysłu i ruchliwość aż do ostatnich lat. Schodzi z nim w cienie grobu postać o czystym charakterze, gotowa do poświęceń dla sprawy polskiej, ofiarna w pracy oświatowej i kulturalnej, człowiek wielkich zasług. Nie zaznał zgoła odpoczynku wieczornego, bo nie czuł się nigdy starcem, pracował i służył radą i pomocą w biurze „Macierzy“ aż do swej choroby, która przed kilku zaledwie miesiącami położyła go na łożo. Pogrzeb ś. p. Zgasłego odbył się we czwartek z domu żałoby w Cz. Cieszynie do grobowca rodzinnego na cmentarzu w Cieszynie przy nader liczny udział publiczności. Cześć jego pamięci!

Zasmęconej Rodzinie, synowi, córce, synowej i wnuczkom zasyłamy wyrazy głębokiego współczucia.

skrytykowane

skryt.

Frysztat. (Z ruchu spółdzielczego.) — Potrzeba większej spółdzielni spożywczo-rolniczej.) Długie lata przed wojną i później aż do roku 1921 był »Bazar Ludowy« chluba polskiej idei spółdzielczej Frysztatu i okolicy. Skupiał on wielkie rzesze konsumentów, robotników, rzemieślników i rolników, miał wielkie obroty i rósł w potęgę i zasobną organizację gospodarczą. Wojnę swiadową przetrwał znakomicie, lecz lata powojenne, a szczególnie pierwsze lata republiki, odbiły się ujemnie na jego rozwoju. Były to czasy, gdy ucisk polityczny dziesiątkował szeregi polskie i gdy wszystkie siły polskie było trzeba skupiać dla obrony polskiego stanu posiadania. W tej atmosferze też doszło do przejęcia »Bazaru« (trzech sklepów, magazynu i dwóch większych realności) przez łaziańskie »Centralne Stow. Spożywcze«, chociaż, co podkreślić należy, »Bazar Ludowy« był instytucją, stworzoną na podłożu chrześcijańskim i ludowym a nie socjalistycznym.

Późniejsze lata jednakże pokazały, że »Łazianie« pomimo objęcia swą organizacją szerokich mas niesocjalistycznych nie pomyśleli ani trochę ustąpić od swej »czystej klasowości«. W następstwie tego staje się z biegiem czasu coraz bardziej widoczny fakt, że Łazianie wskutek swego ograniczenia ideowego nie są w stanie pozyskać całości polskich konsumentów. We Frysztacie uświadomiona ludność polska, orientowana nie klasowo, lecz społecznie, odczuwa coraz wyraźniej brak »Bazaru Ludowego«.

Ostatnio utworzono dla Frysztatu dwa sklepy »Chrześc. spółki spoż«, co należy powitać jako zjawisko dodatnie. Chodzi bowiem o spadek ideowy »Bazaru«, by nie poszedł całkiem na marne, a także o to, by ludność polska nie była zmuszona chodzić do niepolskich sklepów prywatnych, nie grzeszących zbytnią grzecznością wobec Polaków ani szczodrością na polskie cele kulturalne. Jeśli tu wszakże wolno wypowiedzieć zdanie bezstronnego obserwatora, to cała myśl podjęcia idei dawnego »Bazaru« zapoczątkowana została niezupełnie szczęśliwie. Nie mówiąc o szczegółach i pewnych uchybieniach, należy przede wszystkim podnieść fakt, że obydwa sklepy umieszczono na jednym przedmieściu i blisko siebie. Może nawet i tak mają one rację bytu i opłacalności, lecz warunki rozwoju są z natury rzeczy skromne a dobre cztery piąte ludności Frysztatu mieszka daleko poza praktycznym zasięgiem obu sklepów.

Najbardziej daje się odczuwać brak polskiego sklepu spożywczo-kolonialnego w okolicy ulicy Boguminskiej. Do najbliższej filii łaziańskiej jest 10—20 minut, a zato przy samej tej ulicy znajdują się dwie kolon.

firmy niemieckie, trzy żydowskie i 1 czeska. A trzeba wiedzieć, że te części miasta zamieszkuje przeważnie ludność polska.

Jest jeszcze dalsza okoliczność, dająca dużo do rozważania. Ulicą Boguminską odbywa się bardzo żywy ruch kołowy z rolniczych części powiatu do Karwiny i całego zagłębia. Także targi tygodniowe i jarmarki ściągają do Frysztatu dużo rolników, którzyby radzi widzieli na miejscu solidną swoją firmę, gdzieby nabywać mogli potrzeby gospodarcze, nasiona, nawozy sztuczne i t. d. Łącząc więc potrzeby ludności miejscowej z potrzebami okolicznego rolnictwa, okazuje się jasno możliwość i konieczność założenia przy tej ulicy (między rynkiem ul. Cegielnianą) większego sklepu towarów spożywczych i rolniczych (w kontakcie np. z »Ziemią«), któryby też realnie podjął spadek ideowy »Bazaru Ludowego«. Ta notatka prasowa niech będzie dla odnośnych czynników pobudką, by zastanowili się nad sprawą. Bezstronny obserwator.

Pravo Ludu 16. VIII 34.

P. Łukosz się broni.

Wykluczony z PSPR. długoletni działacz socjalistyczny, p. A. Łukosz, wydał odezwę do wszystkich członków i funkcjonariuszy PSPR., w której wzywa robotników, aby się domagali zwołania nadzwyczajnego zjazdu partyjnego, który zająłby stanowisko do ostatnich zająć w łonie partii i jej taktyki. W odezwie tej p. Łukosz czyni przewodniczącemu partii socjalistycznej, p. E. Chobotowi poważne zarzuty.

Pisaliśmy już, że nie Stronnictwo Ludowe życzy sobie rozbicia PSPR., jak nam to »Robotnik Śląski« zarzucił, lecz że chodzi o niezadowolenie wśród szerokich mas robotników polskich z oficjalnego kierunku PSPR. Odezwa p. Łukosza jest potwierdzeniem tego.

Teraz już chyba p. poseł Chobot, wzgl. p. prof. Badura nie będą winy zwalali na nas, czy też komunistów. Chociaż, kto wie!

Gazetnik Polak 18. VIII 34.

„Nie licz pieniędzy w cudzej kieszeni“.

Na Zjeździe Polaków z Zagranicy w Warszawie zbierano cegiełki na szkolnictwo polskie w Czechosłowacji. Zobaczył to informator „Moravsko-sl. deníka“ i w dniu 17 b. m. dziennik ten wystąpił ze zbawienną radą dla Polski, aby lepiej zbierała na powodzia, niż na szkoły na Śląsku. Tak swojem własnem, jak i swych czytelników imieniem „Mor.-sl. den.“ nie dał ani na jeden ani na drugi cel złamanego hallera, albowiem do ofiar powodzi w Polsce, jak i do oświaty polskich dzieci żywi uczucia jednako- wa. Jego „rada“ — a przedewszystkiem liczenie pieniędzy w polskich kieszeniach — jest niczem innym, tylko ordynarnem ... „elegancją“. Dobrze, że informator, liczący pieniądze w polskich kieszeniach, widział także polską piechotę, artylerię, konnicę i samoloty, więc nie mamy strachu właśnie o te pieniądze.

Cudy są rzadkością.

W dniu 12 sierpnia zorganizowali czescy nar. soc. manifestację narodową we Frysztacie. Organizowały ją 4 okręgi: orłowski, bogumiński, karwiński i frysztacki w tym celu, aby, jak twierdzi „Mor.-slez. den.“, na pograniczu pokazać po raz pierwszy uniformowanie oddziału nar. soc. „Straży Wolności“. I skrachowało to, pisze „Mor.-slez. den.“ z 15 sierpnia 1934. „W pochódzie było 30 ludzi uniformowanych i 450 osób. Wiece na rynku miał razem z obojętnymi widzami do 1000 uczestników.“ To też zgorszony „Mor.-slez. den.“ powiada:

„Tak się nie urządza wieców pogranicznych.“ Radzi dowiedzieliśmy się, jakiego to cudo-ownego środka radziłby użyć „Mor.-slez. den.“ czeskim nar. soc., aby we Frysztacie taka manifestacja się udała?

Proces o okrzyk w gospodzie.

P. Jan Kiedroń miał podobno w gospodzie w Orłowej krzyknąć: „Czesi kopia dolki pod Polakami, ale to im się na nic nie przyda, ponieważ i tak całe Cieszyńskie wkrótce przypadnie Polsce. Czesi teraz krzyczą, ale jutro będą mali, tem się śmieje, kto się śmieje na końcu!“ Naturalnie zaraz znalazł się inspektor policyjny, który wszystko dokładnie słyszał i maocześnie widział. Różprawa odbyła się 16 sierpnia w Mor. Ostrawie. Oskarżony został skazany na podstawie par. 14, rozdział 5 „prawa o ochronie republiki“ na 6 dni ciężkiego więzienia z zawieszeniem kary na 2 lata.

Śledztwo w sprawie Stefanji Januszowskiej.

Jak się dowiadujemy, dnia 16 sierpnia w Boguminie odbyło się przesłuchanie świadków w procesie przeciw Stefanji Januszowskiej, stojącej pod zarzutem przybicia na kościele w Lutym Niem. protestu przeciw księdzu czeskiemu. Różprawa odbędzie się przed sądem w Morawskiej Ostrawie.

Gazetnik Polak

18. VIII 34.

České slovo 17. VIII 84.

Proti Čechům místo proti Němcům

Oslava polských povstalců mířila vždy proti Němcům — letos po prvé proti Čechům

V neděli a v pondělí pořádá v Polsku Svazek povstalců slezských na oslavu 15. výročí bojů o Horní Slezsko slavnost, kterou nazval »Pochodem nad Odru«. Slezští povstalci byli kádři organizované proti německým ozbrojeným formacím, proti nimž v Horním Slezsku členové této polské organizace v roce 1919 bojovali. Dosud byla tato slavnost pořádána každoročně jako vzpomínka na vítězství nad německými formacemi, ale časy se změnily, polská politika se obrátila jiným směrem, našla si jiné spojence a tak se letos koná pochod Svazku slezských povstalců výjimečně směrem k československým hranicím a jeho konečným cílem je obec Olza, jež leží na hranici tří států, a to Československa, Polska a Německa a není daleko vzdálena Bohumína.

V souvislosti s touto závažnou skutečností je třeba upozornit též na nedávné cvičení, jež se

konalo v noci na 29. července v polském pohraničí na úseku kolem Žebřidovic, hned v sousedství československých hranic.

Bylo to regulérní noční vojenské cvičení formací Svazku povstalců slezských a zúčastnily se ho divise těšínská a bílská proti hornoslezské. Povstalci byli ozbrojeni puškami nejnovějších typů a měli k dispozici strojní pušky a minomety. Celkem cvičilo 1800 mužů. Velmi důležité je, že cvičení řídil aktivní kapitán polského vojska Belka od 4. pluku podhalaňských střelců z Bílska. 29. července ráno bylo cvičení ukončeno, načež následovala oslava svěcení sportovního hřiště v Žebřidovicích, na níž byl oficiálně jako host přítomen katovický vojvoda Graziński, zástupce okresního hejtmána z Polského Těšina dr. Zagora, a ten pronесl také slavnostní proslov.

-vb-

Lidové noviny 17. VIII 84.

Proč Polsko útočí na Československo?

Aby pomohlo německému výboji v Podunají. — Německo-polské plány na východě

R - Praha 16. srpna

Se strany velmi dobře zpravené o věcech mezinárodně-politických dostává se nám nových informací, které zajímavě osvětlují úmysly polské politiky a vhodně doplňují, co o nich je již známo. Jestliže se čemu málo rozumělo, bylo to náhlé vzplanutí protičeské kampaně, podnícené zřejmě z vládních míst polských. Polské menšiny na Těšínsku se nevedlo v poslední době hůře než v minulém roce; celkově každý nezaujatý pozorovatel i polský mohl pozorovat, že se poměry polské menšiny stále zlepšují, s polské strany se to uznávalo a nebyly vznášeny žádné zvláštní stížnosti. Bylo zřejmé, že nenadálá polská kampaň proti Československu si zvala domnělý útlak polské menšiny na Těšínsku jen za záminku, aby se mohlo bouřit proti Československu a že její vlastní záměry jsou jiné. Nebylo však možné dobře porozumět, jaké jsou to záměry, zvláště když i oficiální místa polská prohlašovala, že spor náhle vzniklý má povahu jen místní a nemá rázu konfliktu politického. Čím dále bylo patrnější, že polská akce je založena širóce, že se pokouší vnést neklid i na Slovensko, získat sympatie slovenských autonomistů a rozdmýchat spor mezi Slováky a Čechy na té základně, že Slováci jsou bližší Polákům než Čechům. S polské strany byla podporována iredentistická akce agentů Jehličkových a obnoveny byly živější styky s Maďary.

Bylo jasné, že Polsko vystupuje útočně proti Československu, nebylo však možné dobře rozeznat pohnutky a záměry této činnosti. Nyní se nám dostává aspoň částečného vysvětlení. Podle něho polská akce proti Československu souvisí přímo s novou orientací polské politiky, zahájené lednovým paktem s Německem. V té době skutečně také polská kampaň proti Československu byla zahájena. Polsko se důvěrně dohodlo s Německem, že mu nebude překážet v jeho politice středoevropské a že se nebude protivit anšlusu, který ostatně pokládalo tehdy za neodvratnou skutečnost, která bude provedena v nejbližší době. Aby výbojný postup Německa do podunajské oblasti byl usnadněn, Polsko zahájilo útočnou kampaň proti Československu. Tímto sporem náš stát měl být tak zabaven na polské hranici, aby se nemohl soustředěně věnovat věcem středoevropským a zejména otázce rakouské.

Naše politické síly měly být rozptýleny bojem hned na několika stranách: ve věci anšlusu, maďarského revisionismu a sporu, podníceného Polskem. Německému výboji středo-

evropskému měla pomáhat postranní kampaň polská proti Československu, naše vytrvalost v odporu proti anšlusovým a podunajským snahám Německa měla být účinností Polska oslabena. Za to slíbilo Německo Polsku nenaléhat na otázku koridoru a ponechat mu volné ruce v Pobaltí; při tom se uvažovalo i o eventuálním rozdělení Litvy mezi Polsko a Německo a Lotyšsko s Estonskem měly být zahrnuty do zájmové sféry polské, při čemž Německu byly by zaručeny některé významné police hospodářské v těchto zemích. Intervence se strany sovětského Ruska se Německo a Polsko nejen neobávaly, nýbrž přímo si ji přály: sovětské Rusko bylo by zataženo do války na západní hranici, zároveň však bylo by napadené na východě Japonskem.

Nemáme důvodu, abychom nepřikládali víry těmto informacím, čerpaným od vážného zahraničního informátora. V jejich osvětlení určitěji vynikají polské záměry. Vysvětlují srozumitelněji nejen protičeskou politiku polskou, nýbrž i její pokusy, aby byl zmařen východní pakt, který by ovšem ztěžoval podobné pletichy. Čím dále, tím méně lze pochybovat o tom, že Varšava je blíže Berlínu než Paříži a že se spolu s Berlínem pokouší hatiti pacifikační snahy Paříže a Moskvy.

Litujeme upřímně protičeského kursu polské politiky, ale nedáme se jím zastrašit. Je věcí Polska, nechce-li nahlédnout, že nebezpečnost hrozící Československu z výbojného pangermanismu ohrožuje také Polsko, neboť zvítězí-li Německo ve střední Evropě, nezastaví se pak před Polskem, ani kdyby to bylo ochotno podporovat jeho záměry protiruské: kdyby bylo poraženo Rusko, bylo by Polsko vydáno zcela na milost Německu. Ale opakujeme: Není v naší moci, abychom o tom přesvědčovali Poláky, kteří se nechtí dát přesvědčit. Vytrváme ve své dosavadní politice, čelící imperialistickým choutkám kterékoli velmoci, v Podunají a bránící evropskému rozvratu. Je možné organizovat evropskou frontu míru i bez Polska a i v tom případě bude silnější než fronta protimírová. Nepodaří-li se východní pakt, nebudou tím zmařeny jiné bezpečnostní záruky. Francie, sovětské Rusko a Maďa dohoda nepřipustí, aby síly rozvratu nabyly převahy nad silami mezinárodně právního řádu a obecného míru. Není pochyby, že východní pakt byl by nejvhodnější zárukou mírovou. Nebude-li možný, poskytne dostatečnou záruku pevná shoda francouzsko-sovětsko-malodohodová. Opakujeme znovu, co jsme již dříve zdůraznili: buď pakt nebo aliance — v úsilí o zajištění míru neochabneme.

Polsko prohrálo i v Rumunsku

Rumunsko je pro východní pakt

P a ř í ž . — Petit Parisien přináší z Bukurešti zprávu agentury Sud-West o poměru Rumunska k východnímu paktu. Proti očekávání, které bylo vysloveno z polské strany, že Rumunsko projeví určité výhrady k východ-

nímu paktu, nyní se ukazuje, že Rumunsko je pro něj. Petit Parisien cituje zprávu předního rumunského listu, který je blízký vládě a sděluje, že rumunská vláda zastává názor, že regionální pakty o neútočení jsou vhodným prostředkem k zacho-

vání míru a staví se naprosto příznivě k východnímu paktu. List podotýká, že nová polská zahraniční politika, která ve věci východního paktu utrpěla porážku v baltických státech, utrpěla nyní novou porážku v Rumunsku.

haravkoslovský deník 18. IV. 86.

Příčina polské útočnosti zjištěna

Po uveřejnění článku Karla Radka v moskevských »Izvěstijích« dochází k objasnění mnohých zjevů, které až donedávna byly zakryty rouškou tajemství a o jejichž příčinách nebylo možno nic určitého se dopátrati. Dnes již vnika světlo do celé řady událostí, jež zvláště českou veřejnost na Těšínsku a Ostravsku na počátku letošního roku překvapily. Nyní již s větší jistotou můžeme posouditi příčinu tehdejšího nenadálého obratu, jehož následky pocítili jsme především na polském pohraničí, kde Poláci zahájili ostrou protičeskou kampaň pod různými záminkami, jež, jak se nyní ukazuje, měly hlubší pozadí, než jsme tušili. Ukazuje se také dnes jasně, že zvolili jsme správný postup, když jsme na všechny ty vyzývavosti Poláků nereagovali, zachovali chladnou mysl a klidnou rozvahu a nedali se vyprovokovati. Již od počátku útočné kampaně protičeské ve dnech únorových tušili jsme, že za celou akci nestojí jen místní činitelé, ale že je to akce široce založená a že vše to, co se označovalo jako příčina zvýšené polské útočnosti, jsou opravdu jen liché záminky, jichž má býti využito k rozdmýchání sporu a obnovení zášti. Vždyť každý nezaujatý pozorovatel musil viděti, že není důvodů k zostřování poměru česko-polského, jenž se spíše lepší než horší. Ani rozumní Poláci u nás nedovedli pochopiti, proč dochází s polské strany najednou k projevům tak bezohledným a že o osud naší polské menšiny počal se tak intensivně zajímati vládní tisk polský. Byli jsme svědky činů, jež nemohly býti vysvětleny jinak, než změnou kursu celostátní polské politiky. Jak se později ukázalo, neklamali jsme se. Únorové slavnosti v Polském Těšíně, provokativní a urážlivá řeč polsko-těšínského starosty, snaha zanésti neklid na Slovensko, kde prostřednictvím akce Jehličky a Ungra, který požívá v Polském Těšíně stále výhod asyly, snaha získáním slovenských autonomistů rozpoutati nenávisť Slováků k Čechům, horečná činnost ostravského konsula, jež by v jiném státě nebyla prostě možná, vybudování nového polského deníku, který se postavil na stanovisko vysloveně protičeské, vystoupení poslance dr. Buzka z vládního klubu, vystoupení Poláků z Česko-polské tiskové dohody, způsob psaní zahraničního tisku polského, a jiné věci, musily nás přesvědčiti, že nejde — jak nás vládní kruhy polské stále ujišťovaly — o akci rázu místního, ale o dobře promyšlenou a široce rozvětvenou činnost, jež bez souhlasu, nebo alespoň bez vědomí polské vlády nebyla by vůbec možná.

Nyní teprve, když začalo jednání o tak zv. východním paktu, vyšlo najevo, že všechny tyto akce byly v příčinné souvislosti s paktem polsko-německým, jemuž bezprostředně následovaly. Dnes se jasně ukazuje, že Poláci musili Němcům učiniti sliby dalekosáhlého významu i pro nás, zvláště pokud jde o snahu Německa ovládnouti Rakousko a získati si tak cestu do Podunají. Československo, které stálo této německé politice v cestě, mělo býti obětováno. A s tím souhlasili i slovanští Poláci! Teprve nyní počínáme si uvědomovati pravou příčinu nepřátelství, které se se strany polské počínalo tak nápadně vůči nám projevovati. Polsko prostě chtělo za to, že se mu dostalo slibu, že otázka polského koridoru a polsko-německých hranic bude ponechána v klidu, a že se mu dostane

vlivu v pobaltických státech, eventuálně i části Litvy, umožniti Německu expansi ve směru jihovýchodním. Proto také zahájením boje s Československem chtělo Polsko oslabiti nejvážnějšího odpůrce, který stál vytrvale v cestě Německu v jeho anšlusových snahách. To byla příčina útočnosti Poláků, kteří si ve své lehkomyslnosti dost dobře ani snad neuvědomili vážnosti onoho nebezpečí a nepřírozeného »přátelství« objeti, v němž by se nakonec snadno sami udusili. Nejsmutnějším poznáním při tom všem však pro nás je, že do služeb této politiky postavila se i část našich Poláků. Viděli jsme to velmi jasně a nejlépe to dokazovala činnost těch pánů, kteří obklopili generálního konsula ostravského, jehož direktiv byli slepě poslušni. Je nutno v zájmu pravdy konstatovati, že ne všichni naši Poláci tomuto vlivu podlehlí. Nyní snad prohlédnou alespoň ti, kteří nás stále ujišťují svou loyaltou a přestanou již býti náhončími Berlína, v jehož vleku se nade vši pochybnost polská politika dnes octla.

To znamená také, že další setrvání ostravského konsula, který provozoval činnost naší republiky tak nepokrytě nepřátelskou, v jeho úřadě stalo se nadále nemožným, že také co nejdříve z Ostravy, kde již tolik zla natropil, bude určitě odvolán a že tím vyhověno bude konečně jednomyslnému přání celé české veřejnosti na Ostravsku a Těšínsku, která již i ústy svých zástupců v parlamentě žádala o zjednání nápravy v zájmu dalšího klidného vývoje, jehož přejí si nyní i rozumní příslušníci polské menšiny u nás. —ad—

Lidové noviny 17. IV. 86.

Obrázek protičeské nálady na Těšínsku

(Krajský soud v Moravské Ostravě).

IV - Moravská Ostrava 16. srpna.

Výmluvným dokladem k poměrům na Těšínsku je případ Jana Kiedroně, úředníka státního dolu Václav z Poruby. Místo aby si v době známých pletich a štvanic vedl aspoň navenek tak, jak se sluší na zaměstnance čs. státního podniku, pokládal pan Kiedroň za vhodné provokovat 17. března t. r. českou společnost v jednom hostinci v Orlové výrocky, prozrazujícími, že pan Kiedroň náleží kamsi jinam. Češi prý »podkopávají Polákům půdu, ale to jim není nic platné, neboť Těšínsko připadne Polsku. Češi dnes křičí, ale zítra budou malíci a pod. Tyto názory slyšeli z přítomných i jeden policejní inspektor a místní četník, jimž nezbylo, než učiniti úřední hlášení.

Pan Kiedroň, jehož nadšení zatím zřejmě zchladlo, odpovídal dnes před trestním senátem soudního rady dra Kämpfa. Dal před uplatňováním protistátního smýšlení přednost výmluvám na účinky tehdy požitého alkoholu. O tom byla jako svědkyně vyslechnuta jeho choť a několik dalších svědků; potvrdili, že obžalovaný byl vskutku ve vyšších sférách. Nicméně byl uznán vinným podle § 14 odstavec 3. zákona na ochranu republiky a odsouzen do těžkého žaláře na šest dní podmíněně na dvě leta. Mírnou kvalifikaci a malou výměru trestu odůvodnil předseda jednak dosavadní zachovalost a zřetelem na nevinnou rodinu, hlavně však tím, že řeči ty byly proneseny ve společnosti osvědčených, vlastenecky smýšlejících občanů, kteří tím nemohli býti ponoukáni k nějakým protistátním myšlenkám nebo činům. Zároveň zastupoval dr. Cichý.

„Bezručov“.

(§) Redaktor Wasz, pieczętujący swe artykuły paragrafem (§), nie usiłuje do spraw omawianych stosować paragrafów normalnych, obowiązujących ustaw. Jest wogóle pesymistą-czarnowidzem w stosunku do tych prawnych paragrafów. Podziela zdanie, że paragraf ma dwa końce i choćby już ze względu na swój kształt — każdy, umiejscowiając tę sztukę, może go postawić na głowie lub nogach. Paragrafem można także zbić nawet najniewinniejszego, jeśli tylko jego właściwy koniec trzyma się w rękach...

Obok jednak paragrafów, umieszczonych w „zakonach“, są jeszcze paragrafy inne, te, które piszący te słowa usiłuje często szermować w obronie interesów i godności narodu, którego organem jest „Dziennik Polski“.

Są to paragrafy t. zw. moralne. Reprezentują one prawa niepisane w księgach, ale mimo tego obowiązujące nawet u Hotentotów w Afryce. Te oto paragrafy, aczkolwiek pozbawione pałki gumowej dla wymuszenia posłuchu — to nasz herb i broń nasza.

Dopiero po tym objaśniającym wstępie możemy spokojnie omówić sprawę pewnego projektu, który równie dobrze nazwaćby można nietaktem, brakiem zmysłu politycznego jak nawet słowem jeszcze mocniejszym, których jednak „Dziennik Polski“ z wiadomych względów unika.

Już przed kilku tygodniami jeden z dzienniczków ostrawskich przyniósł wiadomość, iż powstał projekt połączenia dwu miasteczek na czeskim Śląsku Cieszyńskim, t. j. Mistka i Frydku i zmiany nazwy tychże na jedną wspólną „Bezručov“, ku uczczeniu znanego w Czechosłowacji pisarza i poety p. Bezruča. P. Bezruč nie znają na szerokim świecie, znają natomiast w Czechach Czesi i mieszkający na Śląsku Cieszyńskim Polacy. Jest zapewne dla narodu czeskiego doskonałym poetą, skoro go lubią; dla nas Polaków nie jest on godnym podziwu i sympatycznym, ponieważ jest autorem dziesiątek przeciwpolskich wierszy, których zapewne sam w wieku nieco dojrzalszym żałował. Ale ponieważ jesteśmy Polakami, żyjemy kulturą polską, nie zabieramy się do krytyki poetów czeskich. Popełnilibyśmy natomiast wielki błąd, gdybyśmy nie zwrócili uwagi, komu należy, skoro teraz projekt ten omawia już i prasa praska, że nazwanie jednego z miast Śląska Cieszyńskiego nazwą poety czeskiego, który był autorem przeciwpolskich wierszy i to m o c n y c h, ocenimy tak, jak należy. Również poza oceną wystąpimy z gwałtownym protestem, gdyż w kodeksie praw moralnych, tego rodzaju postąpienie ma swoją właściwą nazwę.

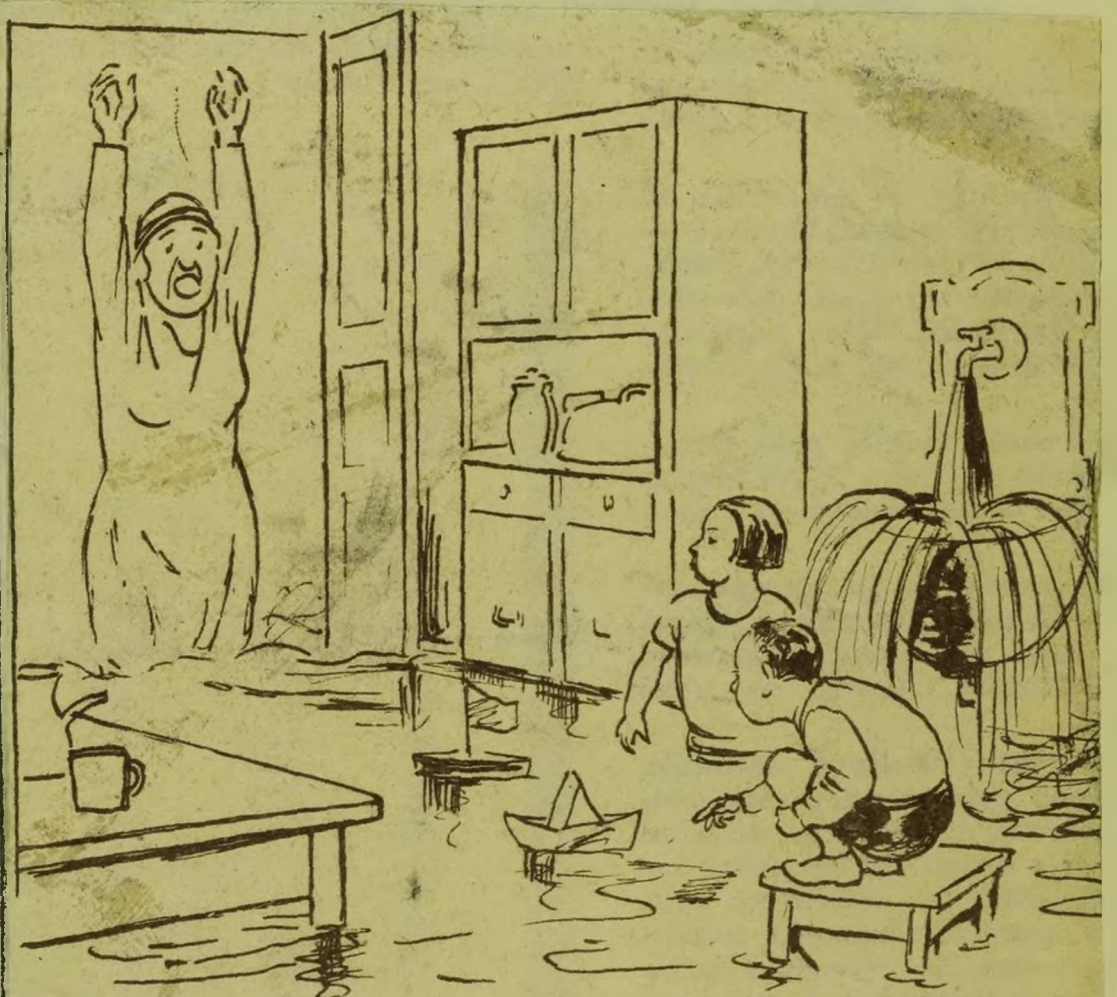
Nie mamy nic przeciw temu, by dla uczczenia p. Bezruča nadano jakiemuś miastu o nieczeskiej nazwie jego imię. Ale zupełnie inaczej reagować musimy, gdy dokonuje się tego tu na Śląsku Cieszyńskim, a inaczej, gdyby jego imieniem nazwano np. Gräfenberk lub Cukmantel (nazwy urzędowe). To jasne i żadnych objaśnień dalszych nie potrzebuje.

Polska np. na swym Śląsku nosi się z zamiarem połączenia miast Białej i Bielska. Zamierza im jednak nadać nazwę, nie skierowaną przeciw którymś uczuciom. Cóżby to był za gwałt, gdyby

Polska obu tym miastom zechciała nadać nazwę jakiegoś poety antyczeskiego? Swoją drogą byłoby to dla Polski bardzo trudne, gdyż musiałaby dopiero takiego poetę tworzyć. **Literatura polska nie wydała dotąd żadnego antyczeskiego poety.**

„Dziennik Polski“ uważa się za szermierza dobrych wzajemnych stosunków między Czechami a Polakami. Chciałby widzieć w interesie obu narodów wszystkie ścieżki wyprostowane do zawarcia jakiegoś zgodnego modus vivendi. Boleje, gdy widzi, że miast prostowania tych ścieżek, dziwne moce sprzysięgły się nad wykopywaniem coraz głębszych rowów na tej drodze. **Miasto „Bezručov“ na Śląsku byłoby rowem równie głębokim, jak nim było obsadzenie polskiego probostwa cierlickiego czeskim proboszczem.**

Karavský zpravedaj 11. VII 24.

DĚTI À TEMPO.

Matička: „Pro pána Krista, děti nezdárný, co to děláte?“

Karlík: „Mami, nech nás, my si hrajeme na polskou povodeň!“

Vasek Kraj 12. VII 24.

Oferta czeska. „Ostravský Kraj“ umieścił artykuł niby jako wniosek polskiego katolika, w którym pisze o potrzebie zażegnania sporu czesko-polskiego. Proponuje, ażeby katolicy polscy i czescy, oraz osobno znowu ewangelicy czescy i polscy zasiedli do stołu obrad i zlikwidowali spór. Uważaliśmy to za prostą gadaninę i zdawało się nam zbyt prostą sprawą się zajmować, ponieważ wiemy, że owca na zgodzie z wilkiem tylko źle wyjdzie. Dziwiliśmy się, że artykulowi „Ostravskiego Kraju“ przywiązywano jakiekolwiek znaczenie. I nie pomyliliśmy się, bo pod naporem nieprzyjaciół naszych zdecydowanych oświadcza „Ostravský Kraj“ na podstawie artykułu „Dziennika Polskiego“, że porozumienie z Polakami nie jest możliwe. My polscy katolicy nie zajęliśmy dotychczas stanowiska w sprawie oferty czeskich katolików i cieszy nas, że „Ostravský Kraj“ już znowu powrócił do dawnego stanowiska i swą ofertę odwołał. Wiemy, żeby od nas żądano kapitulacji i poddania się na łaskę i niełaskę.

Dziennik Polski 19.VII.34.

Poskromcie pismaków.

(§) Pochlebiamy sobie, że jako organ ludności polskiej, rozumiemy swą rolę na tutejszym terenie właściwie i że z zaciśniętymi nieraz zębami dążymy odpowiedniami drogami do trzech naszych zasadniczych celów, t. j.:

1. wywalczenia ludności polskiej całkowitego i konstytucją gwarantowanego równouprawnienia,

2. do uregulowania przyjacielskiego współżycia na terenie Śląska Cieszyńskiego z narodem czeskim i

3. do zapośredniczenia przyjacielskich stosunków między państwem polskim a Czechosłowacją.

O te trzy cele walczymy od pierwszego dnia powstania „Dziennika Polskiego“ i każdy sprawiedliwy obserwator tak ze strony czeskiej jak i polskiej przyznać musi, że czynimy to energicznie, nieustraszenie, taktownie a przede wszystkim z zimną krwią.

Nie jest zupełnie naszą winą, że jesteśmy bardzo daleko od realizacji tych naszych celów. Czyniliśmy i czynimy wszystko, by doprowadzić do polsko-czeskiej zgody. Notowaliśmy i notujemy skrzętnie każdy głos prasy czeskiej, każde odezwanie się czeskiego publicysty czy polityka, w którym wyczuwamy zrozumienie dla tego zagadnienia. Możemy śmiało powiedzieć, że **nietylko notowaliśmy głosy rozsądne i pojednawcze, ale sami je wywoływaliśmy**, interesując poszczególnych polityków i podsuwając prasie charakterystyczne tematy.

Twierdzimy tu z tego miejsca, żeśmy dla właściwego ujęcia zagadnienia ludności polskiej w Czechosłowacji i właściwego ustosunkowania się Czechosłowacji do Polski w ciągu tych 2 miesięcy więcej zrobili, aniżeli zepsuć zdołali inni, żerujący na niezgodzie polsko-czeskiej. Głosy o porozumieniu się i zgodzie rosną w liczbę i moc po stronie czeskiej. Czasem nieśmiało i z wielkimi zastrzeżeniami, ale jest ich coraz więcej. Jest dziś niezwykle miłą nowością stanowisko czeskich agrariuszy, zgrupowanych w „Venkovie“, gdzie dr. Havlíček, wzorem dr. Kahanka potwierdza konieczność wzajemnego porozumienia z Polakami przez wzajemne układy. Rośnie więc stanowczo po stronie czeskiej ilość ludzi i sił, które doprowadzić mogą w bliższej lub dalszej przyszłości do nawiązania rokowań.

Nie należy w tem zupełnie brać pod uwagę stanowiska operującej na Śląsku Cieszyńskim prasy ostrawskiej. Tam tej prasy jest coraz więcej zacieklej, coraz w niej więcej artykułów przeciw porozumieniu. I nie należy nawet oburzać się na nią z tego powodu. Walczy ona przede wszystkim o swój interes na Śląsku, któremu powstanie „Dziennika Polskiego“ przeszkodziło niezwykle. Ale nietylko ta prasa szkodzi sprawie porozumienia. Jest i szereg innych dzienników i periodyków, które kładą całe zwały kamieni na drodze do porozumienia.

O poskromienie pewnych wydawnictw apelujemy do właściwych czynników. Przede wszystkim poskromić należałoby brutalnych pismaków, hań-

biących i lżących Polskę, jej przedstawicieli, bohatera narodowego Marszałka Piłsudskiego, naśmiewających się z katastrofalnej powodzi itp. fabrykantów plugactw, trudnych do nazwania. Praski tygodnik „Simplicus“, wy-

śmiewający powódź w Polsce i karykaturujący Budowniczego Polski, Marszałka Piłsudskiego, — stręczyciel wyuzdania, tygodnik „Lucerna“ w tytułowych ilustracjach kpiących z mocarstwowości Polski, — „Sprawodaj“ naigrawający się z nieszczęścia powodziowego — to wszystko zatrute groty, zapadające głęboko w serca Polaków.

Jeżeli istnieje prawdziwa i silna wola porozumienia się z nami i Polską, to trzeba wpierw założyć kaganiec stalowy takim „publicystom“, którzy żerują na nienawiści między narodem polskim a czeskim.

Dziennik Polski 19.VII.34.

Przeniesienie księdza.

Niem. Lutynia. Władze kościelne przeniosły w tych dniach tutejszego księdza Józefa Olśzaka do Jabłonkowa. Stało się to nieoczekiwanie i bez jakichkolwiek przyczyn. Kilku osobników, Polaków i polskiego księdza nienawidzących, przeprowadziło swoje. Daremne ukrywanie się pod różnymi płaszczykami: wszyscy parafianie doskonale wiedzą, czyje w tem paluszki. Polska ludność katolicka całej parafii starała się u władz kościelnych o pozostawienie cennego i lubianego przez wszystkich, nawet przez Czechów, księdza, lecz daremnie. Kochanemu, zasłużonemu i nieustraszonemu duszpasterzowi ślemy tą drogą podziękowania za opiekę duchowną oraz za wydatną pracę w stowarzyszeniach i życzymy zarazem powodzenia na nowej placówce. Bóg zapłać i Szczęść Boże! — Polscy parafianie.

Lidové noviny 19.VII.34.

Loyalita polské menšiny

jk - Orlová 18. srpna

Různými projevy na varšavském sjezdu Poláků ze zahraničí hlásilo se do světa, že povinností zahraničních menšin je chovat se loyálně k státům, jejichž občany jsou. Zdá se, že účastníkům sjezdu dostalo se také jiných poučení. Při návratu sportovního klubu Polonia do Karvinné, k jehož uvítání přišlo několik tisíc lidí, hrála se nejprve polská státní hymna, pak polský revoluční pochod První brigáda, ale na čs. státní hymnu nedošlo.

Poslední lid 19.VII.34.

PRO DOHODU ČESKO-POLSKOU.

Ve „Venkově“ reaguje dr. Havlíček klidně a objektivně na naše články o poměrech na pomezí česko-polském. Uzavírá: Čsl.-polská dohoda je nutností a usilujeme pouze o jediné: jiti spolu. Pisatel vyvrací polské výtky a jistě mu bude s polské strany odpověděno. Mluví na příklad o šesti úřednících u fryštátského soudu, ale o žádném polském soudci, přechází počet soukromých obecných škol a hlavně otázku jediné soukromé střední školy polské. Pokud jde o propouštění zaměstnanců uvádí data od 1. ledna 1933, kdy krise na Ostravsku byla již v plném rozsahu. Článek jen potvrzuje potřebu vzájemného jednání mezi Čechy a Poláky, k němuž před dvěma lety z neznámých příčin nedošlo.

Lidové noviny 21. VIII 34.

Vasice 20. VIII 34.

Poláci ve světě

Sjezdy a výstava zahraničních Poláků

A - Varšava 18. srpna

S varšavského Belvederu vlaje od deseti dnů třicet pětmetrových praporů v národních barvách, hustou sítí státních vlajek jsou zahalena průčelí i jiných veřejných budov. Varšava vítá jimi desetitisíce zahraničních Poláků, kteří se sjeli nad Vislu z celého světa. Jsou mezi nimi i hosté polského původu z celého světa, z evropských zemí, kde bydlí polští vystěhovalci nebo osadníci, nechybí ani jediná. Pořadatelé chtěli domáči veřejnosti ukázat, kde všude jejich krajané sídlí a jakou početnou sílu tam představují. Náznorněji předvedli jim přehledný obraz z vystěhovalcko - kolonizačního rozvětvení polského živlu ve světě dobře uspořádanou výstavou v Národním museu. Řada obširných místností je tu vyplněna pečlivě sestavenými mapami, výkresy, diagramy, modely, obrazy i fotografickými snímky, jež přesvědčivěji než tucty tištěných příruček poučují o početnosti, hospodářském stanovisku, osvětovém vybavení i organizační úrovni Poláků za hranicemi sjednocené vlasti. O ČSR udávají tyto nástěnné statistiky, že žije tam 210.000 Poláků. Půl stěny v jednom z největších sálů zabírá rozlehlé plátno se zakreslenými hraničními liniemi sovětského území a na něm jen metrový otazník.

Emigrantská výstava ve varšavských muzejních sálech potvrdila, že sociální postavení vystěhovalců i osadníků polských je až na některé výjimky celkem příznivější než lidových vrstev ve vlasti, dále že organizačně znamenají tyto kolonie víc než se dosud zpravidla předpokládalo, že jejich místní vliv překročuje namnoze ustálené představy a posléze že i kulturně jsou to poměrně velmi vyspělé ostrůvky v cizích mořích. Miliony osadníků usedlých a existenčně zakotvených ve všech dílech světa mohly by znamenati pro Polsko působivý prostředek k řešení vleklé sociální tísně. Poslední dobou proniklo do polské veřejnosti vědomí, že mnohé ze zahraničních osad jsou přes přechodní krizi kapitálově stále ještě dost silné a že by své peněžní hotovosti případně chtěly umístiti ve vnitropolských obchodních i průmyslových podnicích či v půdě, kdyby měly důvěru v účinnost polského národohospodářství. A o to vzbuditi v nich tuto důvěru jednalo se místům, z nichž vyšel podnět k uspořádání manifestačního sjezdu zahraničních rodáků. Proto vozili jejich delegace dva týdny po Polsku, aby se jim očitě pochlubili nejlepším a nejslibnějším, co může přivábiti nejen oddaného vlastence většinu života ztrávivšího v cizím ovzduší, ale i praktického kapitalistu a rozvážného podnikatele. Potěšili jejich rozzářené oči pohledem na polské moře, vlastní přístav i námořní loďstvo, na široce rozlitou Vislu, na ohromné plochy jezer i rybníků, na nevyčerpané podzemní poklady uhlí, soli i petroleje, na možnosti komunikační, elektrifikační i kanalizační, na civilní i vojenské letectvo a na nevyziskávané dosud lázeňské i turistické vyhlídky.

Zvláště zaoceánští emigranti, kteří mají ve svém středu ředitele velkých bank a správce úctyhodných továrních objektů, předsedy farmářských svazů, inženýrské kapacity-vynálezce, dali se ochotně přesvědčiti o výhodnosti postupných investic jak na polském východě, skýtajícím miliony hektarů nové rolnické půdy, tak i ve průmyslových okresech západního i středního vnitrozemí. Počáteční citový zápal proměnil se zanedlouho v logický závěr, že podnikaví a zámožní jednotlivci mají v Polsku rozsáhlé pole věčné práce. Ale Varšava, Gdyně, Krakov, Lodž očekávají od rodáků za hranicemi ještě mnohem více: otvírajíce jim brány ke svým přirozeným pokladům a rozvojovým drahám, nabídlí jim odpovědnou funkci prostředníků mezi světem a domovinou, bezplatných širitelů polské chvály i zdatnosti přednášečů i autorů tištěných obhajob v několika tuctech cizích řečí. Ministerstvo zahraničních věcí získalo v delegátech příští rádce i podporovatele konsulátů, redakce čilejších deníků zamluvily si u nich kopy článků o světových střediscích a nezaspaly příležitosti ani ředitelé divadel. Zkrátka zbudován nový most spojující Poláky a Polsku se světem.

Polské štvance neustávají. V neděli, dne 29. července t. r. konala se v polské pohraniční obci Žebridovicích slavnost otevření hřiště, spojená s nočním cvičením organizace polských povstalců. Dopoledne konal se tábor, na řemž mluvilo se ostře proti nám: Bohumín, Orlová, Těšín, Karvinná budou zase polské, a to v krátkém čase. Ze zástupu ozývaly se výkřiky: juž, juž, zaraz! — Z jisté strany již delší čas pouštějí se do lidu na Těšínsku stále zmatené zprávy, že Poláci přijdou a již brzy. Účel těchto zpráv je průhledný. Zároveň ale znepokojují veřejnost. A před málo dní udál se zase nový případ polské troufalosti v Německé Lutyni na Bohumínsku. V této obci konají se římskokatolické bohoslužby v jazyku českém i polském. Proto jest tam také kaplan národnosti polské. Ten byl nyní přeložen na jiné místo. To nelibě nesou někteří polští farníci a proto jejich zášť obrátila se hlavně proti českému faráři v Něm. Lutyni. Po ranních bohoslužbách uspořádali mu před farou demonstraci. Na dvěře kostela připevnili demonstrační leták, ve kterém se vyhrožuje, že nebude-li odvoláno přeložení kaplana, že bude každý Čech a také farář podle rakouské červencové revoluce zabít, že brzy přijdou legiony polských legionářů a vyženou Čechy za Ostravici. Obřady prý se mohou konati v Něm. Lutyni pouze polské a jestli toto nebude dodržováno, že kostel bude násilím uzamčen a klíče budou odevzdány polskému lidu, který jedině má právo o těchto věcech rozhodovati. Četnictvu se podařilo zjistit, že leták na kostelní dvěře připevnila jistá 19letá dívka, která nechce udati, od koho leták dostala. Byla proto zatčena. Tak vystupují a provokují čsl. příslušníci polské národnosti v obci, kde je podle posledního sčítání jen několik desítek Poláků z celkového počtu 4200 obyvatel, kterým se vždy hledělo vstříc. Tak jsou naši Poláci „utiskováni“.

Lidové noviny

21. VIII 34.

Polsko nemá se obávat východního Locarna

Temps o francouzsko-polském styku

ČTK - Paříž 20. srpna

Včerejší Temps se zabývá podmínkami zlepšení francouzsko-polských styků, jež byly v poslední době značně zkaleny. Poněvadž, již vzhledem k minulosti nelze předpokládat, že zhoršení těchto vztahů je definitivní, je nutno uvažovat o způsobech nápravy. Není pochyby, že Polsko našlo v Ženevě vždy právní oporu ve francouzské diplomacii a že Francie se ráda zúčastnila i účinné pomoci při vývoji, který přivedl Polsko k dnešnímu rozvoji, kdy tento národ může hledět vstříc krásné budoucnosti. Ostatně i nedávná dohoda německo-polská nemůže zkalit styky, protože jí vlastně byla uskutečněna myšlenka Briandova. Není pochyby, že kritika francouzského návrhu východního Locarna, která se objevila v polském tisku, je poněkud zvláštní, ale to právě ukazuje, že jde zřejmě o nedorozumění. Polsko nemusí mít obav z východního Locarna. Temps doufá, že po pečlivém prostudování francouzského návrhu polskou vládou nastane jistě vyjasnění ve vzájemných vztazích obou těchto států.

Czesi na Wołyniu wielbią Rzeczpospolitą Polską!

Braterstwo w czynach, nie słowach. — „Jesteśmy dopuszczeni do wszystkich urzędów“. — Uwielbiamy Polskę i Marszałka Piłsudskiego.

(Wywiad korespondenta „Dziennika Polskiego“ z inż. Vladimírem Čínką.)

(B. G.) Pragnę podzielić się z czytelnikami „Dziennika Polskiego“ szczegółami rozmowy z p. inż. Vladimírem Čínką, rodowitym Czechem, kolonistą wołyńskim, przebywającym stale na Wołyniu. Uważam, że szczegóły tej rozmowy interesować będą zarówno Polaków na Śląsku Cieszyńskim, jak i opinię czeską, którą różne nieodpowiedzialne dzienniczki szowinistyczne karmią fałszami, iż Czechom na Wołyniu dzieje się krzywda w porównaniu z położeniem Polaków na Śląsku czeskim.

Stawiam memu rozmówcy pierwsze pytanie: Czy Polacy usiłują spolonizować Czechów na Wołyniu? Pan inżynier rozumie, — powiedziałam — iż nawet nie należałoby się zbytnio Polsce dziwić, gdyby do polonizowania 30.000 czeskich kolonistów na Wołyniu Polska przystępowała, skoro jest to element napływowy, osiadły tam dopiero od kilkudziesięciu lat.

O jakiejś polonizacji — brzmi odpowiedź — niema u nas na Wołyniu mowy. Odwrotnie, Rzeczpospolita Polska pomaga nam, ile sama może nad rozwijaniem naszego życia narodowego a chyba najklasyczniejszym przykładem i dowodem tego jest fakt, iż od czasu,

gdy Wołyń powrócił z pod jarzma rosyjskiego pod władzę Rzeczypospolitej, nasza ilość oficjalna powiększyła się znacznie. Na Wołyniu w ciągu ostatnich 10 lat, dzięki życzliwości rządu polskiego, przybyło nas w spisach rządowych 4500 osób, co w stosunku do naszej ogólnej liczby stanowi ponad 20 proc. Wszak tylko w bardzo pomyślnych warunkach można taki przyrost osiągać.

A jakim jest stosunek społeczeństwa polskiego i prasy polskiej do kolonistów czeskich zwłaszcza teraz, gdy opinia polska podniecona jest położeniem Polaków na Śląsku Cieszyńskim?

Obawialiśmy się rzeczywiście — powiedział inż. Čínka — iż na skutek naprężenia stosunków, społeczeństwo polskie zastosuje wobec nas represje a prasa zajmie w rewanżu podobne stanowisko, jak prasa czeska na Śląsku. Z uznaniem podnosimy wielką polską kulturę, która mimo wszystko nie dała się z równowagi wyprowadzić i nie zmieniła swego nastawienia. Nie notowaliśmy w prasie polskiej żadnych wezwań do konfiskowania „Głosu Wołynia“ ani wezwań do aresztowań i procesów przeciw Czechom na Wołyniu. Czytaliśmy

wprawdzie potępienia w prasie polskiej za wybryki prasy czeskiej w sprawie zamordowania śp. ministra Pierackiego, ale przyznam się otwarcie, choć jestem Czechem, że sto procent moich współobywateli czeskich na Wołyniu podzielało to oburzenie. Zwłaszcza nie możemy znieść spokojnie szkłowania największego dziś człowieka całej Słowiańszczyzny, t. j. Marszałka Piłsudskiego. Wielu Czechów, prenumerujących tego rodzaju prasę z Czechosłowacji, zwróciło egzemplarze redakcji i przestało czytania.

A jak postępują z Czechami w urzędach polskich — rzucam ostatnie pytanie?

Odpowiedzieć i na to mogę z całą szczerością — odpowiada mi mój rozmówca z uśmiechem. Ale może zamiast odpowiedzi na to pytanie będzie lepiej, iż przedstawię się panu dokładniej, skoro zna pan tylko moje nazwisko i wie, że jestem Czechem. Otóż jestem także inżynierem drogowym w Województwie Wołyńskim, zdaje się więc, że zajmuję stanowisko państwowe dość wysokie, by stwierdzić wobec pana, iż inteligencja nasza czeska ma otwarte drzwi do wszystkich wysokich urzędów w Polsce, że chętnie jesteśmy widziani i spory procent zajmuje odpowiedzialne stanowiska urzędowe.

Przekonał mnie pan, panie inżynierze a tylko pytam się pana jeszcze, czy mogę te słowa pańskie powtórzyć mym rodakom, gdy powrócę na Śląsk Cieszyński?

Owszem, dodałbym nawet nieco jeszcze do tego co powiedziałem a przede wszystkim: uwielbiamy Marszałka Piłsudskiego, którego uważamy za najgenialniejszy mózg dzisiejszej Słowiańszczyzny.

Aczkolwiek wystarczały mi już te uwagi p. inż. Čínki, usłyszałem z ust jego wiele dodatkowych uwag odnośnie położenia Polaków w Czechosłowacji. Tych jednak już na tem miejscu nie powtarzam, albowiem z wiadomych naszym czytelnikom względów, na łamach „Dziennika Polskiego“ jest to niemożliwe.

Nazwiskiem antypolskiego paszkwilanta chrzczą Czesi polską miejscowość.

Cieszyn, 18 sierpnia (H). Przed paru tygodniami jeden z dzienników, wychodzących w Morawskiej Ostrawie przyniósł wiadomość, iż powstał projekt połączenia dwóch miasteczek na Śląsku Cieszyńskim, a mianowicie Místka i Frydka jedną wspólną nazwą Besruczów dla uczczenia pamięci znanego w Czechosłowacji antypolskie-

go pisarza Besruczowa.

Besruczow jest to pseudonim pewnego czeskiego urzędnika pocztowego z Opawy, który napisał szereg rymowanych paszkwilów na Polskę. W utworach tych zarzuca on Polakom spolonizowanie czeskiego Śląska Cieszyńskiego.

JEŠ NIMI ROZUMNÁ DOHODA MOŽNÁ

Přeložení kaplana řím.-kat. církve Olszaka z Něm. Lutyně do Jablunkova a dožadování se čes. kaplana v H. Suché, kde farářem byl jmenován Polák, zavraždilo příčinu k nezřízenému štvání Poláků nejen proti církevním úřadům, ale proti celé naší republice. P. Olszak v Něm. Lutyni, kde je česká většina, a ne jak píše polské noviny polská, věnoval se více protičeské agitaci než svému povolání a proto byl přeložen tam, kde je opravdu většina Poláků, to je do Jablunkova. Něneck Lutynští Poláci se uchýlili k hrozbám, jimiž chtěli zastrašiti tamního faráře — Čecha. Teror, jímž vyhrožovali nejen v Něm. Lutyni, ale i v Horní Suché (vidlemi prý přivítají nože českého kněze!), je snad obvyklou zbraní v Polsku, ničeho jí Poláci nedokáží u nás, byť jim sebe lepší rady dával v tom směru krakovský „Ill. Kurjer Codz.“, který přeložení polského kněze Olszaka vzal si za záminku k protičeskému výpadu, kde si pochvaluje p. dr. Kahánka jako je-

21. VII 34
Moravskoslezský deník

diného Čecha, který dovede kriticky a objektivně posouditi poměry na Těšínsku, pro jiné Čechy má však tento známý revolverový list jen slova nejpustších nadávek a vyložených lží. O Něm. Lutyni píše, že je obcí zcela polskou, podobně i o Horní Suché. Ve znalosti národnostních poměrů si korespondent „IKC.“ v ničem nezada s p. Kahánkem, který také tvrdil, že okresy fryštátský a českotěšínský jsou polské a že v nich před válkou nebylo českých škol. „Male państwo — wilkie chamstwo!“ — tak charakterisuje korespondent „IKC.“ náš stát. Je pak možno s Poláky, kteří se tak o nás vyslovují, jednati o nějakou rozumnou dohodu? X

POZORUHODNÝ POLSKÝ HLAS

Orgán polské menšiny „Dziennik Polski“ přináší v neděli pozoruhodnou stat, v níž formuluje tři základní požadavky polské menšiny:

1. Celkové zrovnoprávnění polského lidu ústavně zabezpečené.
2. Přátelské spoluzítí na Těšínsku s českým národem.
3. Zprostředkování přátelských styků mezi státem polským a Československem.

List k tomu praví, že „činili jsme a činíme vše, abychom dospěli k česko-polské dohodě“. List poukazuje na řadu listů, které poškozují dohodu česko-polskou, na př. na urážlivé karikatury pražského emigrantského listu Simplicus, na obrázkové týdeníky, které urážlivě píšou o Polsku. — Hlas polského listu je pozoruhodný, poněvadž v něm rozumně jsou formulovány požadavky polské menšiny.

Nowe przykłady małpiej złośliwości Czechów wobec Polski i Polaków

Swego czasu podnieśliśmy słuszny zarzut przeciwko prasie czeskiej pewnego odłamku, który w celu zohydzenia dobrego imienia polskiego wśród swoich czytelników nie waha się posługiwać metodami, cechującymi ludzi małostkowych, złośliwych i niepoważnych. Chodziło tutaj o celowe i złe ukrywaniem zadowoleniem podkreślanie narodowości polskiej u ujętych w Czechosłowacji złodziei kieszonkowych, pochodzących z Polski, aczkolwiek złodziei ci noszą takie nazwiska jak Grünspann, Schreiber, Pistiner, Wahl, Predikeit i Schlesinger. Uporczywe używanie w tym wypadku określenia „polski złodziej”, „polski kieszonkowiec” itp. siłą rzeczy musi wywołać u niekrytycznego czytelnika czeskiego przekonanie, że społeczeństwo polskie rekrutuje się z samych złodziei. Że rzecz ta ma się tak w istocie, świadczy wypadek, jaki zaszedł podczas przyjmowania jednej z wycieczek czeskiej młodzieży wiejskiej w Polsce. Właścicielka dworu, goszcząca u siebie czeską młodzież żeńską, za uważyła, że dziewczyny te kryły przed nią swe pieniądze, chowając je w specjalnych woreczkach i wsuwając je za bluzkę na piersi. Zapytane przez właścicielkę dworu, czemu to czynią w jej domu, oświadczyły

bez żenady, że słyszały, iż w Polsce są sami złodzieje i że prasa czeska stale przedstawia Polaków jako złodziei.

Na skutek naszych uwag prasa czeska (Szeske Slovo, organ min. Benesza) obecnie używa bardziej uszczypliwego określenia tego rodzaju rzezimieszków, używając określenia: „międzynarodowy polski kieszonkowiec”. Skutek więc jest ten sam jak poprzednio, prasa ta jednak z faryzeuszowskim zadowoleniem zaznacza, że teraz Polacy nie powinni się już oburzać, gdyż dodaje upragniony przez nich przymiotnik: „międzynarodowy”. Ubocznie należy jednak zaznaczyć, że prasa ta nie podaje narodowości złodziei pochodzących z innych krajów, a jeżeli to czyni, pochodzenie takiego złodzieja podaje w zakończeniu i w sposób nie podpadający pod uwagę.

Pozatem prasa ta nie pomija żadnej sposobności, by jakiegokolwiek ujemne zjawisko życia społecznego w Polsce podchwycić, wyolbrzymić, zaprawić swoimi soczystymi uwagami i puścić ze złośliwym zadowoleniem wśród swoich czytelników. Ostatnim takim żerem jej było — zdementowane zresztą w prasie polskiej — zdarzenie z fałszywymi braćmi Adamowiczami w Łodzi i Częstochowie. Wówczas „Czeskie Slovo”

nie omieszkalo wykorzystać tej kaczki dziennikarskiej jakiegoś pisemka lokalnego, wykpiwając

z małpią złośliwością

polskie władze administracyjne i wojskowe natrzasając się z zadowoleniem z ich rzekomej łatwowierności i nieudolności.

Podczas powodzi zdarzył się sporadyczny zresztą wypadek, że w którejś wsi mieszkający — żydzi odmówili współudziału w akcji ratunkowej. Szczegół ów podany przez prasę polską urósł w prasie czeskiej („Vecerni Czeskie Slovo“ Nr. 170) do zdarzenia horrendalnego. Gazeta ta podawała tatarskie wiadomości o tem, jak to rzekomo całe wsie zbuntowały się i bojkotowały akcję ratunkową, jak policja musiała pod bagnietami pędzić opornych rzekomo chłopów do pracy ratunkowej, którzy domagali się zgóry wynagrodzenia i jak najmniejszy udział w akcji okazała ludność Warszawy i tem podobne brednie. I tutaj skutek osiągnięty, bo wśród prostaczków czeskich szerzy się wieść o niskim wyrobieniu społecznym polskiego chłopu i Warszawy.

Katolicki organ „Ostravsky Kraj“ w Nr. 53 atakuje władze czeskie za udzielenie zezwolenia na wyświetlenie polskiego filmu historycznego pt. „Księżna Łowicka“, dodając od siebie, że bohater polski, będący oficerem rosyjskim, apoteozuje zdradę i w każdym innym państwie czekałoby go słusznie rozstrzelanie, lecz jedynie w Polsce takie typy uczą nienawiści do Rosji i uchodzą za bohaterów watpliwej wartości. Tutaj już ogarnia polskiego czytelnika zupełna bezsilność, gdyż trudno w tym wypadku argumentować, jeżeli ma się do czynienia albo z kompletną głupotą albo z rozbijającą naiwnością i brakiem elementarnych wiadomości z historii narodu polskiego.

Prasę powyższą prześciga jednak czeska prasa skrajnie lewicowa w zakresie szkalowania narodu polskiego i szerzenia nienawiści do niego i jego przedstawicieli.

Rejestrujemy te świeże objawy prostactwa Czechów z uśmiechem politowania. — Lepiej by jednak zrobili nasi słowiańscy „pobratymcy“, gdyby zamiast wysilania się na chamskie złośliwości w stosunku do Polski i Polaków zatroszczyli się więcej o stosunki wewnętrzne Czechosłowacji. Takie problemy, jak mniejszości niemieckie, Słowacy, defetyzm polityczny, brak wiary w trwałość własnego państwa, korupcjonizm wśród czołowych ludzi republiki, rozkradanie mienia państwowego, trudności gospodarcze, rozkład moralny społeczeństwa czeskiego, panoszenie się komunizmu, głód na Rusi Przykarpackiej, objawy rozkładu wśród armii czechosłowackiej — to zaiste nie bagatela.

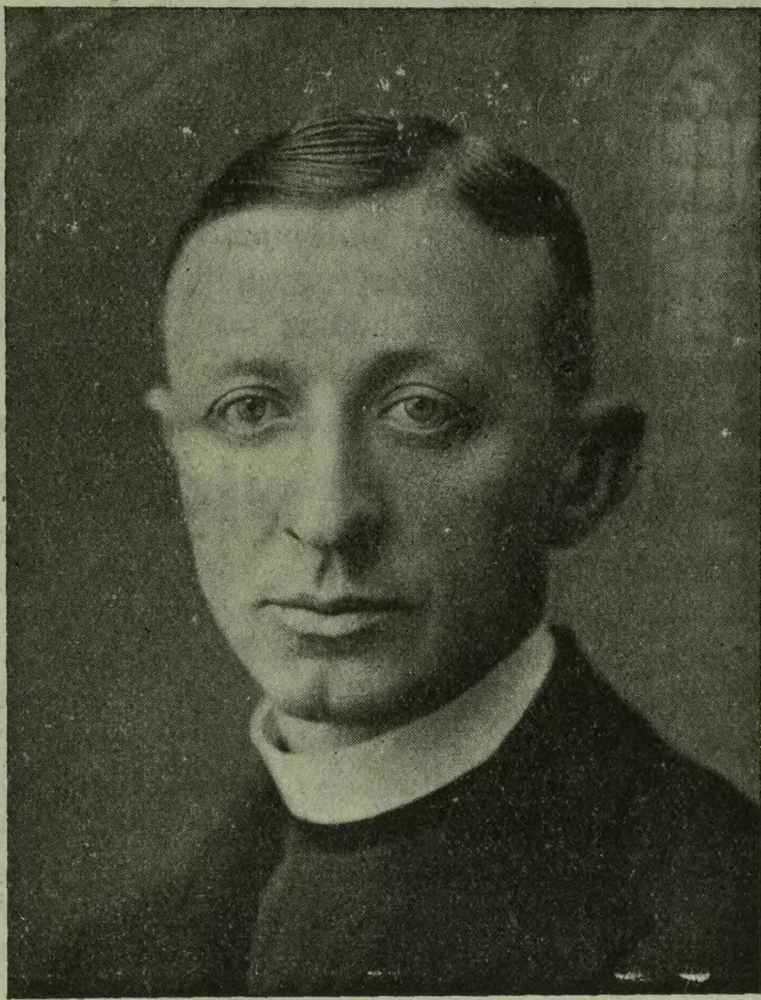
Jeśli przy tem wszystkim Czesi robią wszystko, by

zrazić sobie na zawsze Polskę, to doprawdy lekkolmyślność wielka, która drogo może kosztować republikę czechosłowacką.

Świd 15. VIII. 1934

Opuścił nas.

Szeregi nielicznych pracowników narodowych na Śląsku opuścił daleko i szeroko znany ks. Stefan Chaberkowski. Był katechetą w szkołach wydziałowych Macierzy w Jabłonkowie i Bystrzycy. Udzielał się w pracy narodowej, gdzie go tylko było potrzeba. Porywał szczególnie swą swadą oratorską. Był mocarzem słowa. Umiał trafić do serca słuchaczy, umiał i przekonać. Jego słowo było jak ten balsam, co rany goi, ale, jeśli trza było, to potrafił niemniłosiernie władać jak maczugą, która wali w łeb każdego, kto sobie na to dobrze zasłużył. Nie dziw, że się to nie podobalo tym, których cięsy spotykały. Nie dziw, że sobie jabłonkowski renegackie pismo używa na jego osobie, kiedy stracił się z placu boju. Jest to cechą tchórza. Zasłużonemu kapłanowi nie ubliży to bynajmniej, a tylko doda blasku, że tacy psioczą. Związek S. M. K. stracił w nim wiele, bo światłego doradcę i pomocnika dzielnego w sprawach organizacyjnych naszej młodzieży. Jako członek Rady związkowej trzymał wraz z innymi członkami czujnie rękę na pulsie życia naszej młodzieży. Dziękujemy mu serdecznie za wszystko, co dla nas zrobił i życzymy, by tam w

Ks. Stefan Chaberkowski, były członek Rady zw., który wrócił do swej ojczystej diecezji poznańskiej.

Ojczyźnie znalazł pełne uznanie za położone na niwie narodowej zasługi. Szczęść Ci Boże, zacny nasz Współpracowniku!

Harcerka polska przed sądem czeskim

MOR. OSTRAWA, 20.8. — W sądzie w Boguminie odbyło się przesłuchanie 9 świadków w sprawie 18-letniej harcerki polskiej Stefanki Januszewskiej ze Skrzeczonia, która stoł pod zarzutem wywieszenia na drzwiach kościoła w Lutyni Niemieckiej ulotki, zawierającej pogroźki pod adresem miejscowego proboszcza narodowości czeskiej. Proboszczowi temu ludność polska zarzuca nielojalny do niej stosunek.

Januszewska została aresztowana w 5 dni po zawieszeniu ulotki na skutek doniesienia pewnej kobiety, zaufanej proboszcza, która, jako główny świadek oskarżenia, stwierdziła że nie widziała Januszewskiej, wieszającej ulotkę, ale zauważyła, że gdy aresztowana odchodziła od kościoła, wisiała na drzwiach kartka, której tam poprzednio nie było. Prokuratura przygotowuje przeciw Januszewskiej akt oskarżenia.

Sprawa nieletniej harcerki polskiej budzi wśród ludności polskiej w Czechosłowacji zrozumiałe zainteresowanie i śledzona jest z wielkiem napięciem. (PAT).

Gazeta Polska 19. VIII. 34.

J. K. C. 20. VIII. 1934.

Czeski „Kulturkampf” - szaleje!

„Za 50 lat nie będzie na Śląsku Polaków”.

(Korespondencja własna „J. K. C.”)

Czeski Cieszyn, w sierpniu.

Prasa polska notowała ostatnio poszczególne głosy społeczeństwa i prasy czeskiej, nawołujące do zmiany kursu wobec ludności polskiej. Mogłoby to stwarzać w Polsce fałszywy obraz, iż szowinizm czeski doszedł do jakiegoś opamiętania i zamierza zawrócić z drogi, która doprowadzić może do nieobliczalnych konsekwencji. Tymczasem są to jedyne głosy trzeźwiejszej opinii czeskiej i to stronnictw opozycyjnych, gdy natomiast rządy na Śląsku spoczywają w rękach koalicji rządowej, której symbol, p. Benes, jest honorowym prezesem czeskiej śląskiej Matcey, instytucji, wobec której sławna ongiś pruska haka-ta była istotnym niewiniątkiem.

Normalnem i powszechnie obowiązującym nastawieniem opinii czeskiej jest pogląd, jaki cytuję i krytycznie oświeta dr F. Kahanek, redaktor obiektywnego dziennika praskiego „Poledni list”, a który wywołany został jego artykułami w kwestji polskiej. Pogląd ten w ustach niejakiego p. K. P. z Prżina brzmi następująco:

„Co się tyczy polskiej mniejszości w Cieszyńskim, to wierzę mi, że wedle mego zdania przyjdzie czas, gdy w Cieszyńskim nie będzie śladu jakiegokolwiek polskiej mniejszości! Jest to, zdaje się, sprawa około 50-ciu lat. Tak zwani Polacy dzisiejsi w Cieszyńskim, z wyjątkiem przybyszów z Polski, mówiący dialektem, który jest tak samo bliski czeszczyźnie jak polszczyźnie, zostaną zasymilowani samoczynnie i nie temu nie zdoła przeszkodzić, choćby i 10 Malhommów (Konsul generalny R. P. w Mor. Ostrawie) przyszło do Ostrawy!”

Taką oto jest opinia normalnego Czecha o Polakach na Śląsku Cieszyńskim pod za-

borem czeskim, opinia, jaką wsadziła mu w duszę lektura czeskiej prasy partyjnej.

Wobec istnienia takiej psychozy nie możemy się dziwić żadnym poczynaniom czechizacyjnym, albowiem wychowano przeciw Czecha w nienawiści do Polski i Polaków i w błogiem mniemaniu, że szybko, w okresie „najbliższych 50 lat” strawią ludność polską! Groźna sytuacja międzynarodowa Czechosłowacji, jej izolacja polityczna, ustawiczne pogłoski o rewizji czeskich granic, powodują tylko wzrost wysiłków czechizacyjnych. Manjactwo i chamstwo jest w tej dziedzinie wprost nieograniczone.

Po zakończeniu wpisów szkolnych, z których Polacy (mimo niesłychanego nacisku gospodarczego, mimo rozsyłanych po wsiach żandarmów czeskich) wyszli stosunkowo obronną ręką — przysłała teraz

kolej na kościoły polskie i polskie parafje.

Husycy i naogół bezwyznaniowi Czesi napotykać w swych wysiłkach czechizacyjnych na niezwykle opór w postaci polskich parafij rzymsko-katolickich i ewangelickich. Dotychczas z r a b o w a n o P o l a k o m 11 p r o b o s t w r z y m s k o k a t o l i c k i c h i o b s a d z o n o j e p r z e m o c ą c z e s k i m i k s i ę z m i. Parafje ewangelickie przez swą strukturę organizacyjną wyszły dotychczas obronną ręką.

W kościołach obu wyznań polskość znajduje całkowite schronienie, wobec czego nie należy się dziwić, że impet i wściekłość czeska zwraca ją się również przeciw kościołom polskim obu wyznań. Władze potęgują wysiłki w usuwaniu księży z polskich parafij i narzucaniu czeskich, którzy mają prowadzić dzieło czechizacyjne.

teżąc wszystkie siły, by powstrzymać ludność polską od czynów rozpaczliwych.

Nieomal analogiczny wypadek ma miejsce w Suchej Górnej, gdzie Czesi po mianowaniu dziekanem księdza Polaka Guziura zamierzają wymóc na kurji biskupiej mianowanie proboszczem Czecha, aczkolwiek w gminie tej jest kilku Czechów, przytem zagorzałych husytów. Ale i dla tych husytów domagają się szowiniści czescy mianowania Czecha proboszczem w parafji polskiej. Oburzenie ludności w tej miejscowości jest tak wielkie, że

utworzyła się straż ochronna,

która mimo wszelkie perswazyje zdecydowała, że ewentualnego czeskiego proboszcza przywita widłami i do osadzenia polskiego probostwa Czechem nie dopuści.

Tych kilka obrazków z martyrologji Ludu Śląskiego powinno ostatecznie

otworzyć oczy wszystkim w Polsce.

Opinia polska powinna energicznie przeciw temu wszystkiemu wystąpić, bo nasz południowy sąsiad zdaje się utracił już wszelką miarę i zaczyna gnębić ludność polską tak niegodziwymi metodami, iż tylko jakiś energiczny protest może go doprowadzić do przytomności.

Małe państwo - wielkie chamstwo!

Należałoby również pomyśleć o energicznej obronie honoru polskich mężów stanu, którzy tu na łamach prasy są szarpani w bezwstydnym wprost sposób. Nie namawiamy władz polskich, aby szły śladami rządu Rzeszy niemieckiej, który co kilka dni interwenjuje w Pradze, gdy pojawi się krytyka władz niemieckich. Uważamy, że swoboda krytyki jest rzeczą demokratyczną i powinna być zachowana w stosunkach międzynarodowych. Istnieje jednak gramica, którą teoretycznie uznają sami Czesi. Przecież nowa czeska ustawa prasowa chroni wyraźnie głowy państw obcych i obce rządy przed brutalnymi atakami.

Ataki zaś w prasie czeskiej na polskich mężów stanu i na naród polski są wręcz ohydne! Mamy pod ręką rysunek tygodnika „satyrycznego”, wydawanego przez ludzi zbliżonych do rządu. Nazwa tego piśmka brzmi „Simplicus”. I oto w jednym z ostatnich numerów widzimy ohydnie skarykaturowaną postać Marsz. Piłsudskiego, który stoi po kolana w wodzie, na tle krajoobrazu polskiego; zalanego wodą. Ponad wodą sterczą tylko wieże kościoła i dachy domów. Tytuł tego niegodziwego „obrazka” brzmi: „Powódź w Polsce”, a podpis jest następujący: „Wiwat! Osiągnęliśmy nareszcie nasz narodowy cel: polskie morze na polskiej ziemi”. Z treści wynika, że słowa te wkłada czeski pismak w usta Marszałka.

Nie chce się wprost wierzyć, aby tyle zwierzęcej wprost nienawiści mogło się wyrażać w jednej karykaturze. Gdy inne narody reagują na powódź w Polsce ofiarą materialnymi i słowami współczucia, w Czechach reaguje się na to plugawą, cuchnącą grudą błota. Rzeczywiście małe państwo, ale wielkie chamstwo.

Lud polski jest tem niezwykle wzburzony

i należy się obawiać krwawych zająć! W każdym razie rozpoczyna się już wędrówka nieszczęśliwej ludności polskiej po czeskich więzieniach za opór przeciw narzucenemu proboszczom.

Jako przykładowy wypadek posłużyć może ostatnie zajście w miejscowości Niemiecka Lutynia, wielkiej polskiej wsi na Śląsku o przynajmniej większości ludności polskiej. W rzym.-katol. polskiej parafji rządzi się od dłuższego czasu jak szara gęś proboszcz — Czech. Stan jednak dotychczasowy był dość znośny, albowiem był tam również ksiądz wikary Polak. Ludność zadawała się jego pracą, chodziła na jego kazania, bojkotując proboszcza Czecha. Czeskiego proboszcza wprowadzało to w szal wściekłości, zresztą bezsilnej. Wikary ks. Olszak cieszył się ogólną sympatją i pracował niezmordowanie, gdyż pełnił dodatkowo obowiązki pasterskie w sąsiednim Skrzeczoni, również gminie polskiej bez polskiego pasterza.

Szowiniści czescy tak długo naciskali na kurję we Wrocławiu, a przede wszystkim na delegata kurji ks. Wajsmiana w Karwinie, iż ten przeniósł ks. Olszaka z Niemieckiej Lutynji do Jabłonkowa i za jednym zamachem

dwie parafje polskie pozostały bez księdza polskiego.

Po rannem nabożeństwie w pierwszą niedzielę b. m. olbrzymi tłum wernych udał się na czeską plebanję, gdzie urządził burzliwą demonstrację przeciw czeskiemu proboszczowi, domyślając się słusznie, że zabranie polskiego księdza było również dziełem czeskiego proboszcza, zagorzałego szowinisty. Następnie przybito na drzwiach kościoła manifest, iż tego rodzaju gwałty skończą się złe dla prowokatorów. Zaznaczono również, iż w Niemieckiej Lutyni kazania muszą się odbywać po polsku w języku przodków, a jeśli to nie zostanie dotrzymanem, to kościół zostanie zamknięty przez parafian.

Czeski proboszcz sprowadził natychmiast żandarmerję

a ta aresztowała 19-letnią Stefanję Januszewską ze Skrzeczonia pod zarzutem, iż ona ten manifest polskiej ludności przybiła na bramie kościelnej. Mimo zastosowania wobec bezbronnej dziewczyny specjalnych „demokratycznych” tortur, żandarmerji, dziewczyna nie wydała autorów i została odstawiona do więzień sądowych, gdzie oczekiwać będzie rozprawy z oskarżenia gumowej ustawy „o ochronie Republiki”. Nie musimy dodawać, iż wzburzenie ludności polskiej w obu miejscowościach jest niesłychane i że tamtejsi działacze polscy muszą wy-

Poledni ostrawský slavník 22. VIII. 34.

Poláci chtějí uvítat českého kněze vidlemi

Krakovský »Kurjer« píše v článku o snáhách dosadit českého kněze místo polského děkana Guziura v Horní Suché na Těšínsku: »Pobouření obyvatelstva je tak veliké, že se utvořila obranná stráž, která, nedbajíc všeho domlouvání, rozhodla, že českého faráře

přivítá vidlemi a nedopustí, aby fara byla obsazena Čechem.«

Co říci tomuto šovinismu, který zachází až do šílenství? Zaznamenáváme zatím jen jako doklad.

Poláci glajchšaltují krajany v zahraničí

Výsledek světového sjezdu Poláků ze zahraničí — Delegát dělnictva z Ameriky nebyl připuštěn a nakonec byl zatčen

Ve Varšavě se skončil v těchto dnech sjezd Poláků ze zahraničí. Byl to podnik nynějšího režimu v zahraniční politice, ovládané bezpartijním blokem pana Pilsudského. Vedoucí polské kruhy se ani nepokoušely zastírat tuto skutečnost. Na sjezdu došlo ke skandálnímu případu. Polské dělnictvo v Severní Americe vyslalo na sjezd Tadeáše Kirylaka-Kurowského, kterému dalo řádné ověření delegátní. Ale

po dlouhé cestě do otčiny, nebyl na sjezd připuštěn

a ani mu nedali vysvětlení o tom, proč mu zakazují vstup na sjezd. Pánové, kteří hýčkali naše Poláky z Těšínska, odmítli chudého dělníka, který jel do Varšavy tisíce kilometrů. Když se Kirylak-Kurowski chtěl dovolat pomoci u varšavských dělníků, zapomněl, že není ve svobodné Americe,

byl zatčen a dodán do soudní vazby.

Hlavním výsledkem sjezdu je vytvoření Světového svazu Poláků. Tato organizace je pokusem — docela po hitlerovském způsobu — o glajchšaltování všech Poláků v cizině, aby krácel ve šlépějích politiky pana Pilsudského. Tato skutečnost musí zajímat zvláště u nás, na Těšínsku. Svaz bude organizován tak, že v každém státě bude vytvořena vrcholná polská organizace, která bude slučovat všechny krajané spolky. Každý Polák musí být členem

některého z těchto spolků, bude-li chtít získat naději na nějakou podporu v případě bídy. Důzor na tyto organizace bude mít spolková rada, jejíž většina členů bude ve Varšavě, tedy pod přímým vlivem polské vlády. Polský tisk vládního bloku ohlašuje vítězoslavně, že tím bylo dosaženo sjednocení všech Poláků. Je o všem na omylu, jelikož tento krok přispěje

jen k rozbití polských spolků v cizině. Z nového spolku jsou předem vyloučeny organizace socialistické a jejich tělovýchovné a kulturní spolky. Jestliže dělnictvo a sedláci nemají zájem o vládní blok v Polsku, tím spíše nebudou o jeho práci mít zájem v cizině. Naše úřady musejí nyní více než jindy dáti pozor na práci zglajchšaltovaných spolků. -1-

karavinský deník 22. VIII. 34.

Polský vojn dopaden na Těšínsku.

— aut. Z Orlové, 21.-8. Bezmála půl roku stíhaly bezpečnostní úřady na Těšínsku 29letého Aloise Tvardíka z Dol. Miedzerzicze v Polsku, polského vojína, jehož činnost u nás na Těšínsku byla dosti záhadná. Tvardík zdržoval se na Jablunkovsku u otce na tak zvaném Monte Lupy. Při jedné návštěvě ztýral velmi surově jednoho našeho státního příslušníka a po činu uprchl. V pátek dovedlo se četnictvo v Orlově, že na Monte Lupy nocuje hledaný Tvardík. Přesně v půlnoci vnikli do bytu štábní strážmistr Roth a policejní inspektor Dědek. Překvapený polský vojn se vzdal. Byl odveden do vazby okresního soudu ve Fryštátě.

— 41.000 dětí ve školách na Těšínsku. Před počátkem nového školního roku jsou známy přesné zápisy dětí do obecných a měšťanských škol na Těšínsku. Celkem bude chodit do školy 41.103 dětí. Proti loňsku ubylo celkem 274 dětí, a to všech národností, a jen v okrese jablunkovském přibýlo 139 dětí. V okrese česko-těšínském je zapsáno českých dětí 8306, t. j. 68.6 proc., polských 7163, t. j. 41.7 proc., a německých 1707 dětí, t. j. 9.9 proc. V okrese fryštátském bude chodit do českých škol 16.415 dětí, t. j. 68.6 proc., polských 4817, t. j. 21.1 proc., a německých 2093 dětí, t. j. 11.3 proc. Mají tedy české děti ve všech školách na Těšínsku na prostou převahu. -aut.

J. K. C. 23. VIII. 34.

Upaństwowanie polskiego gimn. w Orłowej a rosyjskiego w Pradze.

Z českého Cieszyna donosí nam (ž): Emigrace rosyjská posílá v Czechoslovacii dva gymnázia, v české Trzebowej i v Pradze. Gymnázia są prywatne, ale rząd czechosłowacki subwencjonował je bardzo poważnymi kwotami, równajacemi się prawie zupełnie wysokości wydatków na ich utrzymanie.

Jak praskie „Narodni Listy“ donoszą, zostanie praskie rosyjskie gimnazjum upaństwowione, a równocześnie zbuduje państwo potrzebny gmach dla jego umieszczenia. Tymczasowo będzie ono umieszczone w pałacu Kińskiego. Dzięki poparciu i staraniu ministra oświaty dra Krecmarza ma już rząd czechosłowacki zabezpieczony potrzebny fundusz na budo-

wę rosyjskiego gimnazjum w Pradze, pod które magistrat praski da do dyspozycji potrzebny grunt. Gimnazjum rosyjskie w české Trzebowej będzie zlikwidowane.

Emigracja rosyjska i ukraińska cieszy się w Czechoslovacii poparciem rządu czechosłowackiego. Emigranci otrzymywali bez wszelkich trudności obywatelstwo czechosłowackie, przyjmowano ich i przyjmuje się nadal na wolne stanowiska rządowe. Traktuje się ich na równi z czeskiimi „legionarzami“, którzy cieszą się szerokimi przywilejami. Załatwienie sprawy gimnazjum rosyjskiego jest znowu

dowodem wielkiego faworyzowania emigracji rosyjskiej.

Jak wygląda sprawa upaństwowania polskiego realnego gimnazjum w Orłowej, które istnieje o 11 lat dłużej od gimnazjum rosyjskiego? Przedewszystkiem otrzymywała Macierz Szkolna na gimnazjum śmiesznie małe subwencje, które nie starczyły na utrzymanie jednej siły nauczycielskiej. Upaństwowanie gimnazjum domagają się Polacy, obywatele czechosłowaccy, już od lat, a dotychczas nie zostało ono, pomimo kilkakrotnych przyrzeczeń rządu i rady ministrów przez rząd przejęte.

Podobno rząd czechosłowacki stawia jakieś warunki na wypadek przejęcia gimnazjum polskiego w Orłowej. Warunków nie znamy, spodziewamy się natomiast, że będą przynajmniej takie, pod jakimi zostanie przejęte gimnazjum rosyjskie. Nie tylko mniejszość polska, ale cały naród polski czeka, w jaki sposób uwzględni się życzenia polskich obywateli Czechoslovacii na polu polskiego szkolnictwa średniego.

Często się podkreśla ze strony české, że Czechom zależy na porozumieniu z Polakami i Polską. Od potraktowania upaństwowania gimnazjum polskiego w Orłowej okaże się, czy twierdzenia české są szczere.

Polish 'okrajok', deník 22. VIII. 34.

Co vše udělají Poláci pro Macierz szkolnou v Českém Těšíně.

Psali jsme už o tom, co vše dělají zahraniční Poláci v Polsku pro »ubohou« Macierz szkolnou v Č. Těšíně, aby prý tím zachránili polské školství u nás, jmenovitě na Těšínsku, kterému prý hrozí úpadek a o které prý se náš stát nestará. Na sjezdu zahraničních Poláků ve Varšavě prodávaly se t. zv. cihly po 1—5 zlotých, v kavárnách a restauracích velkých měst v Polsku vybíraly anebo snad se vybíraly ještě různé příspěvky při placení zpropitného, to vše pro pomoc polskému školství v Československu. Nyní dovídáme se ještě o další očihoť. Polské úřady v Polském Těšíně vydávají neoprávněně některým turistům a cestujícím

cím až z Varšavy jednorázové propustky pro překročení hranic do Českého Těšína. Tyto osoby musely by mít jinak pas a visum pro Československo. Leč polské úřady vystaví jim ochotně, a to proti předpisům, jednorázové propustky, ale s podmínkou, zaplatí-li, anebo koupí-li si jistý počet lístků po 50 groších, které určeny jsou pro Macierz szkolnou v Českém Těšíně. Takovým jednáním okrádán je náš stát o poplatky visa. Na pohraničním mostě v Čes. Těšíně zjištěno bylo několik takových případů. Naše úřady jistě zakročí co nejdříve na patřičných místech, a to co nejdříve, neboť není možné, aby na hranicích států děly se nadále takové podvody, podporované přímo samými polskými úřady. mn

Lidové noviny 22. VII. 24.

Obrat k malému člověku v Polsku?

A. Varšava 19. srpna

Hned když na počátku letního údobí vstoupili do vlády dva někdejší čelní představitelé malorolnické strany Wyzwolenia, tvrdili dobře zasvěcení politikové, že se tak stalo z přímého popudu maršálka Pilsudského a se souhlasem presidenta Moścického. Tedy nikoli na základě stranického klíče nebo osobních styků, ale vědomě a v rámci s celkovým hospodářsko-politickým programem. Přesněji řečeno, došlo se názoru, že program nutno změnit a přizpůsobit vnitrozemním poměrům. Ohled na životní potřeby malého člověka zvítězil nad dávnějšími směrnicemi, kde velký průmysl s jedné a zemanstvo se strany druhé nejpronikavěji ze všech společenských vrstev uplatňovaly svůj vliv v domácí politice.

Maršálek Pilsudski a s ním většina hospodářských ministrů si uvědomili, že na rozšíření vývozu nelze za daných okolností mysliti a že i jeho udržení na dosavadní výši jest velmi pochybné. Zároveň převládlo na rozhodujících místech přesvědčení, že velkostatkářský stav nelze zachrániti umělými státními zásahy a že naopak východisko třeba hledati především v odstranění nezaměstnanosti a ve zvýšení domácí hospodářské spotřeby. Střednímu stavu musí se umožniti pravidelný nákup vnitrozemních plodin i výrobků, tím se posílí kupní síla širokých sociálních tříd a oživí peněžní obrat. Inflací by se toho na delší čas nedosáhlo a vydatná zahraniční půjčka není zatím na dosah ruky. Od poznání vad ke skutečné nápravě je ovšem daleko, leč i tak se dospělo ke kladnému závěru a na obzoru počala se jasněji rýsovat brána vedoucí z bludného kruhu.

Měsíce se již mluví o nutnosti soustřediti pozornost na hospodářsky slabé nebo přímo ochuzené masy drobných lidí, jež byly dříve, kdy se myslilo jen na velké poplatníky, zatlačovány i ve státních rozpočtech i v hospodářské praxi do pozadí. Že se o tom mluví, daleko by ovšem nestačilo. Ale v praxi denně pozorujeme, že se za tento požadavek postavily největší autority veřejného života a že vládní tisk propaguje toto heslo na vyšší pokyn, zatím co opoziční listy se ochotně k němu připojují. Nelze ovšem předvídati, jak se tyto plány opravdu projeví a co bude nutno postupně s nich slevovati. Staré směrnice byly však otevřeně opuštěny a nové cesty se opravdově hledají.

U maršálka Pilsudského převládá tento myšlenkový postup: mnoho péče, peněžních nákladů a pracovní energie věnovalo se armádě. Ta byla zbudována a vybavena na třicetimilionový stát více než dostatečně. Vojenskou pohotovostí vydobyla si mladá republika také v zahraniční politice rostoucího vlivného místa, takže se s ní co nejvážněji počítá i u velmocí. Ale jedno i druhé viselo by poněkud ve vzduchu, kdyby se zároveň nepodařilo obojí podepřít solidními hospodářskými pilíři. A o stavbu těchto pevných sloupů i jejich trvalejší zajištění nyní právě jde. Nepůjde to

snadno a nikdo nečiní si růžových představ o povolném postupu stavitelských prací, ale úspěchy, jichž se dosáhlo ve vojenství a diplomaticky, prohlubují v obecnstvu důvěru v železnou důslednost i houževnatost maršálkova postupu. Odtud optimistický záblesk, s nímž se teď setkáváme v posuzování hospodářských záměrů polské vlády. Tady prýští pramen nových nadějí a slibnějších výhledů, které dnes pozorujeme zejména u středního stavu, kupectva, malého rolnictva i dělnictva.

To vše není jen řadou příležitostných či náhodných projevů, nýbrž souvisí s připravovaným obratem v celkové vnitřní politice za vedení ministerského předsedy Kozłowského. Někde se tomu říká pokus o navázání přátelštějších styků s levicí, jinde se poukazuje na zlepšující se poměr selských lidovců k ústřední vládě a nechybí ani předpovědi o generálním útoku na celistvost posavadní opoziční, skládající se z dělnických a agrárních skupin. Právě v tyto dny četli jsme v denních listech dosti ostrou polemiku o tom, zda sociální demokracie na jedné a venkovský svaz na straně druhé byly by již nyní ochotny k revisi svého negativního poměru k maršálku

Pilsudskému či je-li tato část jejich ideového vývoje ještě předčasným zbožným přáním oficiálních činitelů.

Na dohodu zatím nedošlo a tak brzy asi nedorazí. Ale i v socialistické levici i mezi selskými vůdci nabývá pořád zjevněji půdy směr, jenž na svůj prapor vepsal větu: Věčným zápořem nezajistíme životní vyhlídky svého voličstva, ani mu nezjednáme přímého vlivu na běh politických událostí. Naopak musíme se pokusiti o soustavnější součinnost s těmi, v jejichž rukou spočívá dnes výkonná moc a kteří mají také v sejmě většinu. Tohoto hesla se vládní tábor ihned chytil a okamžitě se zlepšil styk okresních starostů, vévodů i vládních komisařů ve venkovské samosprávě se selskou stranou jako pod dotykem čarodějného proutku. Bylo to ovšem na rozkaz z Varšavy. Není sporu o tom, že vládní a vládě blízcí činitelé si spolupráce s dělnickou i selskou opozicí opravdově přejí, že v tom směru denně píše Gazeta Polska, Kurjer Poranny i členové t. zv. červeného tisku a že z prstu nebyly vyssáty rozmluvy jeho redaktorů s jednotlivými předáky Vitosovy strany o smířlivějším stanovisku lidovců. A také v socialistickém Robotniku řídou bezohledné útoky na maršálkův režim. Ke smířovačkám nebude asi tak blízko, jak se veřejnosti snaží namluviti některé hlasy tisku centra, ale ledy byly prolomeny a dosavadní protivníci začínají už spolu mluvit i vyjednávat. Přirozeně nevztahuje se to zatím na pravici, která se o vyhlídkách smířlivější nálady mezi levicí i vládním blokem stále ještě vyjadřuje zdržlivě.

Za těchto zjištěných skutečností nabývá požadavek »zvrotu k malému člověku« jasnějšího a pevnějšího obsahu. Jak se vyvine a bude pokračovat, na to můžeme být právem zvědaví. Jeho nenáhlé uskutečnění by mělo velký vliv na vnitropolitický vývoj a hospodářské upevnění v Polsku.

Dziennik Polski 22. VIII 34.

Duch iaru 22. VIII 34.

Wielka uroczystość harcerska w Wędryni.

W dniu 20 sierpnia b. r. odbyła się uroczystość zakończenia kursu instruktorów harcerskich w Wędryni. Wieczorem tego dnia na polankę p. Kałzara napłynęły tysięczne zastępy ludności polskiej z Wędryni i okolicy. Przy rozpalonym ognisku wygłosili gorące przemówienia do młodzieży harcerskiej p. dyr. Feliks, wiceprezes ZHPC, i p. dr. Wolf, apelując, by służyła ona wiernie Bogu i Ojczyźnie. Główną zasługę w urządzeniu obozu ma p. Szmaj, komendant HPC, i instruktor p. Dał.

Na uroczystość przybyli liczni goście z dalszych stron, m. i. Pani Konsulowa Gen. Helena Malhomme i p. posłanka Wojska z Warszawy. Wśród obecnych zauważyliśmy nadto ks. dziekana Hermana z Wędryni, p. burmistrza Ciemałę, ks. proboszcza Olszaka z Trzyńca, ks. pastora Fierlę z Orłowej, ks. pastora Karpeckiego z Bystrzycy i wielu innych zacnych gości.

Piękna uroczystość harcerska przeciągnęła się do 10 godziny wieczór i na długo pozostanie w pamięci uczestnikom. Sam obóz jest urządzoney wzorowo i widać w nim ład i porządek.

W imieniu nieobecnego Pana Konsula Gen. Leona Malhomme wziął udział w uroczystości p. wicekonsul dr. Adam Synowiecki wraz z panem dr. Prochaską.

Szeregi harcerskie na Śląsku Czechosłowackim i Morawach rosną w imponujący sposób i liczba harcerzy jak również i harcerek, która wynosiła w roku ubiegłym 1300, doszła w roku bieżącym do cyfry 2300 harcerzy i harcerek.

Neslušnost polského konsula. Polský konsul Malhome dal v posledních nedělích mnohokrát svou činností najevo své »sympatie« k Československé republice a její veřejnosti. Nemůže-li však ve svých projevech »lásky« k české veřejnosti pokračovat slovy, činí tak jiným způsobem. U vchodu do budovy konsulátu jsou dvě tabulky, sdělující kolemjdoucím, že v domě je polský konsulát. Jedna z nich to označuje polsky, druhá francouzsky. Česká tabulka chybí. Mnoho slušných lidí se nad tím pozastavuje a ptá se, proč konsul Malhome nejeví více slušnosti k české veřejnosti a neoznačí budovu konsulátu také česky. Snad si pan konsul nyní tuto slušnost uvědomí a splní ji.

Poslední ostravský deník 22. VIII 34.

— **Úpadek polských dožinek.** Polské byvatelstvo na Těšínsku oslavuje velmi okázale skoro každou neděli a svátek dožinky. Skoro všechny tyto slavnosti konají se za účasti generálního polského konsula Malhommea a polských politických vůdců poslance dr. Buzka, dr. Wolfa a ředitele Felixe. Letos však trpí tyto dožinky neúčasti. Tak na příklad bylo loni na dožinkách v Lazích u Orlové na 3.000 účastníků a letos jen kolem 250. Je vidět, že zpolitisování těchto slavností dožinkám nesvědčí. —aut.

Dobrodruh Polski 18. VIII 34.

Oszczerstwo.

Zarzucają Polakom z Frysztatu zbrodnie zdrady stanu przeciw czechosłowackiej republice.

Z Frysztatu piszą nam:

Czescy narodowi socjaliści we Frysztacie, których przywódcą jest adwokat dr. J. Mruzek, zapowiedzieli na ubiegłą niedzielę festyn, połączony z pochodem i wiecem na rynku. Obok zwykłych afiszy wydano nakładem znanego typowego szowinisty Jarosława Břichačka, drukowaną u „Melantricha“ w Mor. Ostrawie ulotkę ohydnej treści. Oto kilka zdań tej ulotki: „Ten wielki występ ludu czeskiego we Frysztackiem będzie potężną manifestacją przeciw zachłannym napaściom naszych wrogów w Cieszyńskiem. Z Frysztatu są kierowane napady (utoky) Polaków na nasze państwo i naród. Przeto, nawołujemy Was, nie tylko z powiatu frysztackiego, ale i z sąsiedniego ostrawskiego i całego cieszyńskiego. We Frysztacie krzyknijemy, że sobie nie pozwolimy rozbijać, co nasze, co do nas należy, że stoimy na straży, gdzie chodzi o nasz naród i naszą drogą czechosłowacką republikę. Niech wysoko i bohatercko zaszumią nasze sztandary. Cześć naszej powiatowej manifestacji!“

Nie wiemy dlaczego tak ostra cenzura puszcza płazem ulotkę takiej ohydnej treści oszczerzej. Ta ulotka stanowi dokument, w jaki sposób lokalne osobniki — działające w partji, która ma między innymi ministra spraw zagranicznych — oszczerstwami, nieuzasadnionymi zarzutami zdrady stanu, urojonemi napadami na czechosłowacką republikę, jatrzą całe społeczeństwo czeskie paniką napadów polskich i terroryzują naszą ludność. Niech dyrekcja policji i prokuratura państwowa w Mor. Ostrawie ex offio dochodzi prawdziwości tych publicznych zarzutów zdrady stanu, wysledzi i ukarze winnych tej zbrodni wśród Polaków frysztackich. Wtedy pp. dr. Mruzek, Břichaček i ska musieliby te zarzuty wyszczególnić, albowiem w przeciwnym razie groziłoby im nie tylko ściganie za zbrodnię oszczerstwa, ale też i za niepokojenie ludności — przez szerzenie panicznych wieści.

Nie dziwimy się przy tem Břichačkowi z zawodu ciastkarzowi, ale że prawnik dr. Mruzek nie zdaje sobie sprawy z ogromu takiego zbrodniczego zarzutu — to zachodzić trzeba w głowę.

No i odbył się pochód i wiec festynowy. Na wiecu mówiono dużo o konieczności paktu wschodniego, co nas nie pali, ani ziębi, albowiem „dyplomaci“ frysztaccy nie będą o tej sprawie rozstrzygać. Najbardziej interesującym jest stanowisko naszej ludności, która dowcipkuje. Krzyczeli: „My nic nie damy. Co jest nasze, musi być nasze! A cóżby dawali, kiedy tu nic nie przynieśli“. Racja!

Dobrodruh Polski 18. VIII 34.

Niezwykły podstęp.

Z Suchej Górnej donoszą nam:

Z okazji zjazdu Polaków Zagranicą w Warszawie, niektórzy panowie „narodowcy“ postanowili zrobić rachunek bez gospodarza. Puścili w gminie fałszywą pogłoskę, że władze naczelne stow. „Siły“ wzbroniły „Siłaczom“ wziąć udział w tem zjeździe. Dysponując kilku wolnemi biletami, obesłali Zarząd Koła „Siły“, wybrali kilku młodych ludzi nieczłonków „Siły“, przybrali ich w umundurowanie „siłackie“ i wydelegowali, bez wiedzy stowarzyszenia, na zjazd jako „Siłaczy“.

Nikt nie miał nic przeciwko udziałowi „Siłaczy“ w zjeździe, jednak trzeba stanowczo zastrzec się przeciw temu, by niepowołane jednostki przyswajały sobie umundurowanie „Siłaczy“ i niemi dysponowali. Jest to oszustwo, jakie jeszcze nie miało miejsca.

Robotnik Śląski 18. VII. 34.

Polacy zagranicą.

II Zjazd Polaków z Zagranicy podjął cały szereg uchwał, dotyczących życia ludu polskiego, rozsiadanego po całym świecie. W ramach programu zjazdu odbyły się konferencje poszczególnych sekcji jak: prasowej, nauczycielskiej, kobiecej społecznej, śpiewaczej itd. Głównym celem Zjazdu było przetworzenie Rady Organizacyjnej na Światowy Związek Polaków z Zagranicy. Jak już wspomnieliśmy na innym miejscu, aktu założenia tegoż nie podpisała organizacja Polaków amerykańskich „Zjednoczenie Polskie Rzymsko-Katolickie”, liczące 180.000 członków. Przewodniczący tejże organizacji, dr. Smykowski przedstawił prasie powody: „Pomijając już wszelkie względy natury politycznej — mówił dr. Smykowski — uważamy, że z projektem statutu takiej organizacji nie mógł wystąpić ktoś, kto by należycie orientował się w życiu i stosunkach Polonii na terenie Stanów Zjednoczonych...”. „Pragnąc nadal, tak jak i dotychczas popierać wszystko co polskie zarówno w „kraju starym”, jak i na gruncie ogólnosiwiatowym nie możemy się angażować w związki, których, jeżeli intencja jest czysta — to w każdym razie statuty **krępują swobodę** naszej działalności. A chcemy jeszcze więcej pracować dla Polski niż dotąd”.

Warunki życiowe, kulturalno-narodowe i inne we wszystkich państwach, gdzie żyje ludność polska, są bardzo różne i z tem Światowy Związek Polaków będzie musiał się liczyć. Oczywiście doświadczenia II Zjazdu wykazały, że w wielu punktach statutu korekta jest niezbędnie potrzebna.

Z uchwał zjazdu wyszczególniamy tylko niektóre i w streszczeniu:

W sprawie prasy.

Przy światowym Związku utworzy się stałe biuro prasowe, które będzie łącznikiem polskiej prasy zagranicą z prasą polską w kraju. Poleca się utrzymywać jaknajściślejszą łączność pomiędzy organizacjami zawodowymi dziennikarzy, umożliwianie dziennikarzom polskim z zagranicy zwiedzanie Polski, zaś dziennikarzom z Polski przybywanie na teren Polonii zagranicznej i wreszcie odbywanie periodycznych konferencji prasowych.

W sprawie opieki nad reemigrantami.

Opieka ta powinna być racjonalna i obejmować kraje zamieszkania reemigranta. Poleca się bacznie przyczynić do powrotu emigrantów do kraju, oraz losów i ich potrzeb. Reemigrantom poleca się tworzyć grupy i współpracować z miejscowymi organizacjami, by przy ich pomocy korzystać z różnych ułatwień prawodawstwa.

(W naszym wypadku byłoby to polecenie współpracy z polskimi organizacjami zawodowymi jak: Związek Górników, Związek Metalowców, Związek prywatnie zatrudnionych i podkreślenie ich znaczenia. Przyp. red.).

Uczestnictwo Polaków w życiu publicznym kraju zamieszkania.

Każdy świadomy swych praw i obowiązków obywatel bierze czynny udział w życiu państwa, do którego przynależy z tytułu urodzenia lub na skutek dobrowolnego przyjęcia obywatelstwa. Polacy, których warsztat pracy jest na stałe związany z państwem zamieszkania, winni zmierzać do pełnego udziału w jego życiu, spełniając swe obowiązki wobec państwa zamieszkania, służąc jednocześnie społeczności polskiej. Tak pojęty udział Polaków w życiu państwa zamieszkania nie może w żadnym razie powodować zaniedbania obowiązków narodowych wobec miejscowej społeczności polskiej i narodu polskiego.

Czyli przyznawać się do polskości a jak w naszym wypadku — przynajmniej — nie jest nic złego współpracować z obozem, mającym na celu zdobywanie demokracji w tem państwie.

Do uchwał zjazdu jeszcze powrócimy. Tymczasem należy wspomnieć, że zjazd odbył się w 20 rocznicę wyruszenia pierwszego legionu strzelców, którzy stanęli do zbrojnej walki o wyzwolenie Polski. Pisaliśmy już, że w ogromnej większości byli to robotnicy, socjaliści. Dziś zasług socjalistów nie uwzględnia się, przyswajają je sobie inni. Odbyta w Warszawie wielka defilada wojskowa, była obrazem potęgi militarnej Polski.

Uczestnicy zjazdu, zarówno jak i liczne wycieczki Polaków z zagranicy z szczególnem zainteresowaniem zwiedzały miasta polskie, z których mogły odnieść jak najlepsze wrażenie.

W wycieczce z Czechosłowacji brało udział także sporo Czechów i Niemców, którzy skorzystali z dogodnych warunków zwiedzenia Polski. Pod tym względem zwołujący spełnili całkowicie swe zadanie — szkoda tylko, że z wycieczki nie mogły skorzystać szersze masy naszego społeczeństwa. — Organizatorzy zjazdu pominęli całkowicie przedstawicieli Polski robotniczej: ruchu socjalistycznego i chłopskiego a przecież Polacy z zagranicy to przygniatająca większość robotników i chłopów, których bolączki i potrzeby najlepiej rozumieją robotnicy w Polsce.

Robotnik Śląski 18. VII. 34.

STONAWA. (Nie chcemy faszystowskiej opieki!) Z niemałym zdziwieniem czytaliśmy wiadomość, iż „Dziennik Polski” napisał apel, polecający ludności polskiej na Śląsku korzystać z usług „Poledni listu”, względnie z załatów jego redaktora dr. Kahanka, „jedynego przyjaciela Polaków”. Kto zaś jest ten Kahanek, nie wiemy — być może jeden z wielu osobliście sympatycznych i grzecznych Czechów. Wiadomo natomiast, że „Poledni list” list jest organem osławionego Stříbrnego, organizującego po myśli międzynarodowej burżuazji czeskosłowacki ruch faszystowski. Że obóz Stříbrnego umizga się do Polaków jest zrozumiałe, potrzebuje tego ze względów politycznych. Ten sam „Poledni list” i dr. Kahanek pisał ordynarne artykuły, kiedy bohaterscy robotnicy austriaccy walczyli na barykadach wiedeńskich, ten sam organ zachwalał, kiedy faszizm austriacki burzył domy mieszkalne robotników, kiedy strzelano do niewinnych dzieci i matek robotniczych, kiedy mordowano ciężko rannych, bo byli to socjaliści. Fuj! A jak kocha p. Stříbrny Polaków na Śląsku też wiemy — z czasów, kiedy był ministrem kolei. On to zarządził przenoszenie polskich robotników na kolej, on to za swego urzędowania wszczepił duch nienawiści do polskich kolejarzy na Śląsku i stworzył system pokutujący do dzisiaj. Robotnik i chłop polski nie może liczyć na niczyją obcą pomoc a najmniej już czeskich faszystów. Heil Stříbrny! lub Heil Kahanek! krzyczeć nie będziemy. Walczyć musimy własnymi siłami, zacieśniać jedność ro-

botników, myśleć a uczyć na podstawie doświadczeń z krajów dyktatury faszystowskiej, czem jest tam robotnik. Polecamy naszym robotnikom, by uświadamiali się nadal w duchu socjalistycznym a jeżeli im stosunki materialne pozwalają na czytanie pisma codziennego, aby wybrali **pismo robotnicze**. W Krakowie wychodzi nadal, bez przerwy, najstarszy robotniczy dziennik polski „Naprzód”, który z niesłabnącą energią walczy z faszyzmem i burżuazją, walczy o Polskę robotniczą a ten powinien być w rodzinach naszych ludzi. Prasa faszystowska sieje dezorientację w umysłach robotników, burzy ich jedność, odwraca od walki klasowej, czyi z robotników niewolników burżuazji i bezgranicznego wyzysku kapitalistycznego, dlatego **wszyscy za naszą prasą!** Stary socjalista.

(Przyp. redakcji.) Z zadowoleniem zamieszczamy uwagę naszego czytelnika, który poleca czytać codziennie pismo „Naprzód”. Egzemplarz tego pisma kosztuje 15 groszy a w razie gdyby z pośród naszych czytelników było więcej zgłoszeń, administracja „Robotnika Śląskiego” chętnie może pośredniczyć w sprawie ulgowej prenumeraty „Naprzodu”.

Rozbijacze jednolitości PSPR. przy pracy.

W sprawie tow. Aug. Łukosza.

Na innym miejscu podajemy uchwałę Komitetu Wykonawczego PSPR, mocą której został tow. Łukosz z Łąk wykluczony z partji.

Ponieważ ze strony tow. Łukosza, jakoteż innych przeciwników partji przedstawia się sprawę w sposób niezgadzący się z rzeczywistością, a ze strony niektórych członków partji zostały podnoszone głosy domagające się wyjaśnienia tej sprawy i zapytania, czy wobec długoletniego funkcjonariusza partyjnego, jakim był tow. Łukosz, były odnośne uchwały władz partyjnych uzasadnione, uważamy za potrzebne sprawę tę z całą otwartością przedstawić do osądzenia całej opinii partyjnej.

Od kilku miesięcy a zwłaszcza od czasów powstania sporu polsko-czeskiego w lutym br. zauważono zasadniczą zmianę u tow. Łukosza i niektórych osób z jego otoczenia w postępowaniu wobec władz partyjnych a przede wszystkim w poglądach na taktykę partji. Podczas kiedy tow. Łukosz aż do stycznia br. był prawie tym czynnikiem w partji, który występował przeciwko współpracy z czynnikami niesocjalistycznymi, to od lutego br. zaczął coraz bardziej występować przeciwko współpracy z socjalistami innych narodowości. Od tego czasu zaczął się także tow. Łukosz coraz to bardziej usuwać od współpracy w partji, czego najlepszym dowodem jest, że odmówił podjęcia się referatu na wiecu majowym. Taksamo stwierdzono już w maju i czerwcu br. wypadki, w których tow. Łukosz nie stosował się do uchwał Komitetu Wykonawczego PSPR., którego był członkiem. Na posiedzeniu Komitetu Wykonawczego PSPR. w dniu 15 czerwca br. po raz pierwszy wystąpił tow. Łukosz otwarcie z ogólnikowymi zarzutami przeciwko taktyce partji, nie podając jednak żadnych konkretnych faktów i żadnych wniosków. Oświadczył jednak między innymi, „**że do uchwał Komitetu Wykonawczego PSPR się nie będzie stosować, chociażby go za to z partji wylano**“. Na to powzięto uchwałę, żeby tow. Łukosz swoje zarzuty uzasadnił i przedłożył je na jednym z przyszłych posiedzeń Komitetu Wykonawczego. Tego jednak tow. Łukosz nie uczynił, natomiast pojawiły się w prasie niesocjalistycznej coraz częściej artykuły z zarzutami przeciwko partji, które przedtem ustnie podnosił tow. Łukosz.

W tym czasie zgłosił p. poseł dr. Buzek swoje wystąpienie z Klubu posłów Człk. soc. dem. a odtąd coraz częściej zaczęto w prasie polskiej występować przeciwko partji. Już przedtem można było zauważyć pewną aktywność u niektórych czynników w kierunku wpływania na taktykę partji. Tak np. domagano się zwoływania wspólnych wieców z komunistami, przeciwko czemu władze partyjne ze względów zasadniczych musiały wystąpić. Krytykowano udział Siłaczy w Olimpiadzie Robotniczej w Pradze, a w niektórych miejscowościach zauważono nawet akcję przeciwko udziałowi Siłaczy w Olimpiadzie.

Jeszcze na konferencjach partyjnych w Karwinie w dniu 31 marca br. a w Trzyńcu dnia 8 kwietnia br., gdzie przewodniczący partji tow. poseł Chobot podał obszernie sprawozdanie z czynności, przyjęto wszystkie sprawozdania **jednomyślnie** do wiadomości a wszystkie rezolucje uchwalono **bez sprzeciwu**. Przytem należy wspomnieć, że także ostatni Zjazd partyjny w listopadzie ub. roku, przeciwko taktyce władz partyjnych nie podniósł żadnego zarzutu a wszystkie uchwały zapadły jednomyślnie. Przypominamy to dlatego, że ze strony tow. Łukosza obecnie podnosi się ciężkie zarzuty przeciwko czynności władz partyjnych chociaż **dawniej zarzutów tych nie**

podnosił a jesteśmy przekonani, że zmianę w jego poglądach należy przypisać nie trosce o dobro partji, lecz wpływom tych czynników, które już od wiosny br. zdążyły do osłabienia i rozbicia partji.

Ponieważ po wystąpieniu p. dr. posła Buzka z Klubu soc. dem. władze partyjne uważały za potrzebne poinformować członków partji o wytworzonej sytuacji i zasięgnąć opinii mężów zaufania organizacyj socjalistycznych, zwołano na dzień 14 lipca br. konferencję partyjną do Domu Proletariuszy w Karwinie. Zgodnie z postanowieniami statutu partyjnego zaproszono ze względu na ważność sytuacji także przedstawicieli organizacyj zawodowych i spółdzielczych oraz stow. „Siły“. Na konferencji było obecnych 83 uczestników, w tem 56 delegatów organizacyj miejscowych; resztę tworzyli członkowie Zarządu Głównego i przedstawiciele wyżej wymienionych organizacyj socjalistycznych. Przebieg konferencji

był bardzo poważny a konferencja wykazała, że opinia członków partji jest **zgodną z taktyką** władz partyjnych. Z 23 mówców w dyskusji, tylko tow. Łukosz a oprócz niego jeszcze jeden towarzysz podnosił niektóre zarzuty przeciwko taktyce partji, lecz bez podania konkretnych wniosków. Przy głosowaniu tylko z głosy padły przeciwko rezolucji, zaproponowanej przez Komitet Wykonawczy PSPR.

Podczas konferencji tow. Łukosz swoim postępowaniem wzbudził zdziwienie nawet u tych towarzyszy, którzy zawsze byli jego najbliższymi przyjaciółmi. Już przy zagajeniu w swoim przemówieniu wykazał pewne zdenerwowanie a z jego przemówienia w dyskusji, jego ciągłych wykrzyków i przerywań mówcom, których przemówienie się mu nie podobało, dalej z jego obraźliwych ataków na przewodniczącego, było widać, że zmierza do uniemożliwienia spokojnego przebiegu i ukończenia konferencji. Zwłaszcza jednak chodziło mu o to, ażeby rezolucja wypracowana przez Komitet Wykonawczy nie została uchwalona. Dlatego też nadużył swej funkcji jako członek prezydium i ze stołu prezydjalnego odniósł przygotowaną rezolucję i włożył ją do kieszeni. Kiedy zaś rezolucję miano odczytać, oświadczył na wezwanie przewodniczącego, **że jej nie wyda**, przez co naturalnie wywołał oburzenie u obecnych delegatów, i spowodował, że mu rezolucję musiano wbrew jego woli odebrać. Oburzenie delegatów na postępowanie tow. Łukosza spotęgowały głównie jego wykrzyki a przede wszystkim jego prowokacyjne odezwanie się pod adresem jednego z delegatów: „**Ty, jak do czego przyjdzie, będziesz pierwszy siedział w kryminale, boś się przyznał, żeś brał czynny udział z bronią w plebiscycie**“; a kiedy zaś ów towarzysz zapytał się go: „**A coś Ty wtedy robił?**“ Odpowiedział tow. Łukosz: „**Mnie się nic nie może stać, bo ja siedziałem w domu**“. Tylko dzięki zachowaniu dyscypliny przez ogół delegatów i interwencji prezydium udało się ochronić tow. Łukosza przed gniewem rozgoryczonych uczestników Konferencji.

Z całego tego postępowania tow. Łukosza dało się zauważyć, że przyszedł on na konferencję z zamiarem rozbicia tejże ażeby później „zglajchszaltowana“ prasa mogła napisać o tem, że konferencja nie zgadza się z taktyką władz partyjnych. Widać także z tego, że twierdzenie jakoby Komitet Wykonawczy P. S. P. R. był tow. Łukosza pokrzywdził, lub też jakoby go bezpodstawnie zawieszono w czynnościach jest **zupełnie nieuzasadnione**. Nie jest też prawdą, żeby tu chodziło o spór osobisty pomiędzy przewodniczącym tow. Chobotem a zastępcą przewodniczącego tow. Łukoszem, lecz chodzi tutaj o fakt **grubego naruszenia dyscypliny partyjnej i działania na szkodę partji**, ciężkie zarzuty i oszczerstwa pod adresem władz partyjnych i jej

Robotnik Śląski 18. VII. 34

funkcjonariuszy, oraz o wprost **prówokacyjną groźbę** przeciwko współpracownikowi w partji.

Komitet Wykonawczy PSPR chciał sprawę tę załatwić polubowo przez sąd partyjny sądząc, że tow. Łukosz jako długoletni członek i funkcjonariusz partyjny uzna, że popełnił błąd i usprawiedliwi swoje postępowanie. Tymczasem tow. Łukosz wobec innych towarzyszy odgrażał się a na zgromadzeniach członków partji po ogłoszeniu zawieszenia go w czynności oświadczał, że się uchwale tej nie podda, i wydał również drukiem odezwę, w której stara się przedstawić prawomocne uchwały konferencji i władz partyjnych jako nieobowiązujące, wzywając członków partji do niestosowania się do uchwał. W ten sposób **uniemożliwił** tow. Łukosz sam polubowe załatwienie jego sprawy. Ten kto świadomie występuje publicznie, dostarczając materiału wrogom partji do zwalczania, jest szkodnikiem partji i ruchu socjalistycznego i nie może być dalej traktowany jako członek i funkcjonariusz partyjny. Komu są bliżsi ci panowie z obozu stronnictw niesocjalistycznych, którzy jawnie zdążają do fałszyżmu i wcale się nie krępują swoją nienawiścią do polskiego ruchu socjalistycznego, ten nie powinien odwoływać się na swoje długoletnie członkostwo w partji, gdy sam stał się narzędziem w rękach wrogów polskiego ruchu socjalistycznego. Powoływanie się na pobudki ideowe nie może mieć w tym wypadku miejsca a o tej ideowości podamy niektóre ciekawe szczegóły później.

Zwracamy się do wszystkich towarzyszy a zwłaszcza funkcjonariuszy partyjnych, jakoteż do sympatyków polskiego ruchu socjalistycznego z apelem, ażeby nie dali posłuchu różnym zamaskowanym wrogom naszej organizacji partyjnej, którą najpierw starano się „zglajszaltować“ dla celów faszystowskich a ponieważ się to nie udało, wprowadza się zapomocą różnych sposobów pozyskanych jednostek wnieść rozdzwięk do szeregów naszej organizacji, by w ten sposób ją osłabić i rozbić. Taktyka partji i czynność władz partyjnych, która dotąd odpowiadała wymaganiom polskiej ludności pracującej, czego dowodem są jednomyślne uchwały zjazdu i konferencji partyjnej się nie zmieniła. Zmieniły się natomiast poglądy słabych jednostek, które sobie panowie z obozu antysocjalistycznego pozyskali dla swoich celów. Podobnie jak to czyniono w Polsce gdzie próbowano przy pomocy jednostek i sztucznie wytworzonej B. B. S. rozbić P. P. S. tak i u nas pracują niektóre czynniki do rozbicia P. S. P. R. Jesteśmy przekonani, że robotnicy polscy odrzucają te zabiegi i potrafią

obronić jednolitość

i zapewnić dalszy pomyślny rozwój polskiego ruchu socjalistycznego, którego ostoją była dotąd, jest i zostanie nadal nasza Polska Socjalistyczna Partja Robotnicza.

Komunikat Komitetu Wykonawczego P. S. P. R.

Komitet Wykonawczy P. S. P. R. na swoim posiedzeniu w dniu 14 sierpnia 1934 powziął następującą uchwałę:

Na podstawie uchwały Komitetu Wykonawczego PSPR z dnia 16 lipca b. r. został tow. **Aug. Łukosz** z Łąk stosownie do postanowień statutu partyjnego zawieszony w prawach członkowskich i we wszystkich funkcjach piastowanych z ramienia partji aż do załatwienia jego sprawy przez sąd partyjny, za grube naruszenie dyscypliny par-

tyjnej i nietowarzystkie zachowanie się na konferencji partyjnej dnia 14 lipca b. r. w Karwinie.

Do załatwienia tej sprawy został przez Komitet Wykonawczy PSPR w myśl postanowień statutu partyjnego wydelegowany sąd partyjny. Zwołanie i przewodnictwo sądu partyjnego powierzono tow. Piotrowi Kornucie z Trzyńca, który jednak w międzyczasie zachorował i musiał wyjechać na leczenie tak, że sąd partyjny miał się odbyć po jego powrocie z leczenia t. j. w najbliższym czasie.

Tow. Augustyn Łukosz, który o uchwale tej, że sprawa jego ma być traktowana przez sąd partyjny wiedział, gdyż była ona ogłoszona w organie partyjnym „Robotnik Śląski“ i były o niej zawiadomione okólnikiem wszystkie organizacje miejscowe, a więc także organizacja w Łąkach, do której tow. Łukosz należał, gdzie zresztą sprawa ta była przedmiotem obrad posiedzenia Komitetu miejscowego PSPR w obecności tow. Łukosza, był powinien do tejże uchwały się zastosować i wyczekać decyzji. Tow. Łukosz jednak, nie czekając załatwienia tej sprawy przez sąd partyjny, rozpoczął publiczną akcję przeciwko Komitetowi Wykonawczemu i władzom partyjnym, uczęszczał na zgromadzenia i posiedzenia partyjne nie tylko w Łąkach, lecz i w innych miejscowościach i tam podnosił ciężkie i nieuzasadnione zarzuty przeciwko władzom partyjnym i prawomocnym uchwałom konferencji partyjnej przez co starał się wywołać odpór członków partyjnych przeciwko władzom partyjnym i wnieść nieporozumienie do szeregów partji

W dalszym ciągu swej akcji wydał tow. Łukosz drukowaną odezwę, którą podpisał swoim nazwiskiem, tytułując się dalej zastępcą przewodniczącego PSPR. W odezwie tej przedstawia w niezgadający się z rzeczywistością sposób przebieg i uchwały konferencji partyjnej, podnosi ciężkie i nieuzasadnione zarzuty przeciwko władzom partyjnym, rzuca obraźliwe i poniżające zarzuty przeciwko funkcjonariuszom partyjnym i wzywa członków partji do niepoddania się prawomocnym uchwałom konferencji i władz partyjnych, z czego wynika, że publicznie rozpoczyna walkę z legalnie przez zjazd wybranymi władzami partyjnymi i akcję do rozbicia jednolitości partji.

Wobec tego Komitet Wykonawczy z ubolewaniem jest zmuszony stwierdzić, że przez swoje postępowanie tow. Łukosz sam postawił się poza nawias partji, i że dalsze traktowanie jego sprawy przez sąd partyjny byłoby bezprzedmiotowe, gdyż tow. Łukosz sam oświadcza, że uchwał władz partyjnych nie uznaje. Wobec tej przez samego tow. Łukosza, wytworzonej sytuacji Komitet Wykonawczy PSPR uchwalił stosownie do postanowień statutu partyjnego wykluczyć tow. Augustyna Łukosza z partji i pozbawić go wszystkich praw i funkcji nabytych z ramienia partji.

Uchwała ta wchodzi natychmiast w życie, o czym Komitet Wykonawczy zawiadamia niniejszem wszystkich członków partji i wszystkie organizacje partyjne z żądaniem o zastosowanie się do tejże uchwały. Dalsze popieranie akcji rozpoczętej przez tow. Łukosza i zdążającej do rozbicia partji, uważać będzie Komitet Wykonawczy PSPR za działalność na szkodę PSPR. Spodziewając się, że wobec dążności przeciwników politycznych PSPR do osłabienia, względnie rozbicia naszej partji, których narzędziem niestety stał się nasz dotychczasowy współpracownik tow. Łukosz, wszyscy członkowie i funkcjonariusze partji, staną w **obronie jednolitości** tejże i poprą dążenia Komitetu Wykonawczego PSPR do dalszego rozwoju PSPR.

Komitet Wykonawczy P. S. P. R.

Robotnik Śląski 18. VII. 34.

Odpowiedź na kłamstwa

Już od kilku dni było słychać pogłoski o wydaniu przez tow. Łukosza odezwy przeciw Komitetowi Wykonawczemu P. S. P. R. a zwłaszcza jego przewodniczącemu, posłowi tow. Chobotowi. Odezwa ta ukazała się w tych dniach z datą 15 sierpnia br. i została wydrukowana w drukarni Kutzer i ska w Cz. Cieszyń, „nakładem własnym“ z podpisem h. tow. Łukosza. W odezwie tej zwraca się Łukosz do wszystkich członków P. S. P. R. i całej polskiej klasy robotniczej w Czechosłowacji i stara się zamaskować swój zamiar osłabienia i rozbicia partii różnymi frazesami a przede wszystkim kłamstwami, niezgodnymi z prawdą przedstawieniem przebiegu konferencji partyjnej w Karwinie i uchwał Komitetu Wykonawczego PSPR. Rozumie się, że „zgleichschaltowana“ prasa a przede wszystkim także prasa komunistyczna będzie się starała wykorzystać te kłamstwa i obelgi do swego upragnionego celu, to znaczy do osłabienia i rozbijania P. S. P. R. i do dokuczania tow. Chobotowi. Nie można w jednym artykule odpowiedzieć na wszystkie te kłamstwa i obelgi, lecz dla poinformowania naszych towarzyszy i sympatyków, podajemy narazie odpowiedź na najbardziej rażące kłamstwa. Stwierdzamy także, że cały szereg podanych w tej odezwie twierdzeń znalazło już przed jej wydaniem miejsce w niektórych polskich pismach a przede wszystkim w „Prawie Ludu“, z czego wynika, że między autorem tej odezwy a autorami napaści na P. S. P. R. w różnych polskich pismach burżuazyjnych istnieje bardzo bliskie pokrewieństwo duchowe. Jesteśmy także przekonani o tem, że odezwy tej nie redagował tylko sam Łukosz, lecz że miał przytem za pomocników autorów różnych prowokacyjnych ulotników przeciwko P. S. P. R. i że podanie „nakładem własnym“ możnaby odnieść do kogo innego. O tem jeszcze napiszemy później.

Na innym miejscu już charakteryzujemy polityczne postępowanie autora tej odezwy, jeszcze w czasie przed wydaniem tejże i przed jego wykluczeniem z partii. W odezwie tej chwali się sam autor, że już od długich lat był jedynym prawdziwym obrońcą ludności polskiej i żali się, że mu wzbioniono pójść do robotników. Zamilcza jednak że wtedy, kiedy go posyłało na przykład na zgromadzenia majowe, to odmówił pójścia między robotników, nawet w dniu święta proletariackiego. Odgrzewa różne stare historie, które zostały już dawno kilkakrotnie wyjaśnione i załatwione, a które sam Łukosz zwalczał dawniej jako kłamstwa i oszczerstwa. Przy tem jednak niechcąc przyznać, gdzie przyczynił się sam swego czasu do rozbicia P. S. P. R. Twierdzi dalej, że „chodzi o kierunek, który reprezentuje Chobot“, lecz zapomina o tem, że jest to właśnie ten sam kierunek, który Łukosz dawniej sam popierał i do niedawna uważał za odpowiedni. Z tego wynika, że zmiana jego poglądów nastąpiła dopiero w ostatnim czasie pod wpływem pewnych czynników, które zdążają do usunięcia P. S. P. R. od wpływów, ponieważ władze partyjne stawiają opór temu kierunkowi, który do nas wnoszą w ostatnim czasie niektórzy nowi „zbawiciele“ polskiej ludności.

W obłudny sposób zwraca się Łukosz do członków Zarządu Centralnego stowarzyszenia spożywczego Sikory, Tomana i Goetzego, twierdząc, że się wciąga nasze spółdzielnie do polityki, nie

podając na to żadnego konkretnego dowodu. Stwierdzamy, że twierdzenie to jest podłym kłamstwem a że właśnie dotąd zawsze Łukosz nawet przeciwko opinii Chobota, którego obecnie zwalcza, domagał się wciągnięcia spółdzielni do

czynności politycznej i krytykował zarząd za to, że nie chciał słuchać jego wskazówek. Obecnie zwraca się do Sikory, którego krytykował w najróżniejszy sposób, chcąc podobnie, jak to robili dawniej komuniści, wnieść rozdzźwięk między funkcjonariuszy spółdzielni. Z jaką ścisłością jest odezwa opracowana widać najlepiej z tego, że nawet datę konferencji karwińskiej podaje fałszywie (22 VII). Odnośnie do konferencji podnosi cały szereg kłamliwych zarzutów, które wykazują jasno o co autorowi chodzi a mianowicie stara on się przedstawić sprawę tak, jakoby uchwały konferencji były nieobowiązujące, względnie, jakoby zwołanie konferencji i jej skład nie odpowiadał przepisom statutu partyjnego, ażeby stąd wywnioskować, że uchwała odnośnie do jego zawieszenia w czynności jest ze względów formalnych nieobowiązująca. Jest to próba wykręcenia się od odpowiedzialności i wywołania u członków nieufności do władz partyjnych. Na niektóre te kłamstwa stwierdzamy następujący

faktyczny stan rzeczy:

1. Nie jest prawdą, że koncepcja rezolucji nastąpiła bez wiedzy większości członków Komitetu Wykonawczego i że jest sprzeczną z duchem i intencjami naszej partii, ponieważ rezolucja nie zawiera zasadniczo nic nowego (co na przykład stwierdził i „Nasz Kraj“ w swym artykule), z wyjątkiem punktu dotyczącego sprawy dr. Buzka co jednak jest powtórzeniem stanowiska partyjnego, ustalonego na posiedzeniu Komitetu Wykonawczego z dnia 10 lipca, na którym Łukosz pomimo zaproszenia nie był obecnym. Stanowisko to zostało opublikowane zresztą w numerze 29 „Robotnika Śląskiego“ jeszcze przed konferencją w Karwinie.

2. Kłamstwem jest również twierdzenie co do ilości delegatów w czasie głosowania nad rezolucją. W czasie głosowania było na sali obecnych ponad 50 delegatów, z czego tylko 2 głosowało przeciw a sam Łukosz wstrzymał się od głosowania.

3. Nieczłonków partii na konferencji nie było, jak również nie było żadnych sklepowych i kierowników filij stowarzyszeń spożywczych, lecz byli obecni tylko członkowie zarządów stowarzyszeń spółdzielczych.

4. Ordynarnem kłamstwem, które mogą i muszą napiętnować wszyscy delegaci, biorący udział w konferencji, jest twierdzenie Łukosza, że Chobot przemawiał na konferencji 2 i pół godziny, zaś opozycji pozwolono mówić tylko 10 minut. Tow. Chobot przemawiał na konferencji równe 5 kwadransów, zaś dyskusja trwała pełne 4 i pół godziny, przyczem niektórzy mówcy w dyskusji przemawiali pół godziny a przewodniczący im nie przerwał.

5. Fałszem jest również obliczone na nieznajomość statutu partyjnego twierdzenie, jakoby Łukosza w czynności zawieszono wbrew brzmieniu statutu partyjnego 4 głosami. Do zawieszenia Łukosza w funkcjach członka doszło na zwołanem bezpośrednio po konferencji posiedzeniu Komitetu Wykonawczego w dniu 16 lipca w obecności 5 członków z 7, którzy tę uchwałę podjęli **jednogłośnie**, podczas gdy statut partyjny przewiduje do ważności uchwał potrzebną obecność tylko 3 członków.

Oszczerstwem pod adresem tow. Chobota jest twierdzenie, że nigdy nie zdawał sprawozdania z działalności parlamentarnej, ponieważ na podstawie protokołów Komitetu Wykonawczego, jak również na podstawie wielu zgromadzeń sprawozdawczych poselskich można stwierdzić, że tow. Chobot w swej działalności partyjnej podkreślał

Dziennik Polski 18. VIII. 34.

zawsze przede wszystkim swoją działalność parlamentarną i we wszystkich kwestiach uzgadniał swoje stanowisko z opinią ogółu członków Komitetu Wykonawczego, czy też innych władz partyjnych.

Kłamstwa umieszczone przez Łukosza w odezwie są tak rażące, że każdy nawet prosty członek partii porównując je z rzeczywistym stanem rzeczy potrafi je stwierdzić i napiętnować.

Pomimo wszelkich deklamacji o sprawiedliwości i prawdziwości znajduje Łukosz na poparcie swej akcji jedynie kłamstwa i oszczerstwa, których prawdziwości będzie miał sposobność dowodzić gdzieindziej, do czego mu będzie dana sposobność.

6. Twierdzenie, że zawieszenie w czynności Łukosza jest niezgodne z postanowieniami statutu partyjnego i że nie dano mu możliwości się bronić, nie zgadza się z rzeczywistością a odwołanie się

na zasady demokracji przez tego, kto się dał użyć za narzędzie kierunku faszystowskiego jest **nieuzasadnione**.

7. Jest kłamstwem, że tow. Chobot głosował za nowelą ustawy prasowej, gdyż przy głosowaniu o tej ustawie nie był w sejmie obecny. Zarzut ten widocznie Łukosz przewziął od demagogów komunistycznych, którzy dotąd takimi argumentami operowali.

8. Zarzut Łukosza o wyjeździe tow. Chobota do Karlsbadu na leczenie jest wprost obłudą, przewziętą również z prasy komunistycznej. Widocznie Łukosz zdaje się zapomnieć o tem, że on sam jeździ także do Karlsbadu a że nawet razem z tow. Chobotem był na leczeniu. Według jego zeznania jest leczenie chorego zbrodnią. Kłamstwem jest także twierdzenie, że Łukosz interweniował sam w sprawach wydalenia górników, natomiast prawdą jest, że zwracał się o interwencje do tow. Goetzego i Chobota. Dalej jest prawdą że w sprawie wydalenia górników należących do Polskiej Sekcji Związku Górników prowadził interwencje przede wszystkim tow. Goetze a we wielu wypadkach w porozumieniu z tow. poseł Chobotem i że tow. poseł Chobot interweniował kilkakrotnie u centralnych dyrekcji z pozytywnym wynikiem, o czym zresztą Łukosz dobrze wie, gdyż były o tem podawane sprawozdania na posiedzeniach Komitetu Wykonawczego, przy czym był on sam obecny.

W swojej odezwie pisze Łukosz, że dowodem niezadowolenia członków z taktyką partii są liczne protesty, wpływające do sekretariatu partyjnego. Tymczasem do sekretariatu partyjnego żadne protesty nie wpłynęły, z wyjątkiem 2 listów z tych miejscowości, gdzie Łukosz sam osobiście interweniował i wysłanie listów spowodował. Zresztą i w tych listach niema żadnego protestu przeciw taktyce partii, lecz jest tylko żądanie, ażeby sprawę Łukosza załatwiono polubowo. Jak już wyżej podano **uniemożliwił** Łukosz sam swoim postępowaniem polubowe załatwienie jego sprawy.

Podając narazie powyższe wyjaśnienie niektórych kłamstw ulotki Łukosza, spodziewamy się, że polscy robotnicy potrafią rozróżnić kłamstwo od prawdy i staną w obronie **honoru** partii i władz partyjnych, jakoteż w **obronie jednolitości organizacji partyjnej**. Partja nasza przetrwała już gorsze czasy i potrafiła się bronić przeciwko napaściom ze strony różnych odszczepieńców, a potrafi także odeprzeć złośliwe napaści Łukosza, który jak już wyżej podano stał się **narzędziem** w rękach wrogów polskiego ruchu socjalistycznego na Śląsku. Członkowie partii i w tym wypadku potrafią odeprzeć zakusy tych, którzy kłamstwem i obłudą chcieliby spowodować polskich robotników socjalistycznych na manowce faszystowskie.

Nass Haxak 23. VIII. 34
Ceský Těšín.

(Jaka ironia.) W „Dzienniku Polskim“ ze dnia 21. sierpnia 1934 czytamy wywiad gazety tej z inż. Vladimírem Čínką o Czechach na Wołyniu. Korespondentem prawdopodobnie będzie **ostrawski żurnalista**, naczelny redaktor Jarosław Waleczko. Według tego też wywiadu ten wygląda. Informacje podał niejaki inż. Vlad. Čínka, który o sobie twierdzi, że jest „także inżynierem drogowym w województwie Wołyńskim, zdaje mu się więc, że zajmuje **stanowisko dość wysokie**“. Według wywiadu tego „Czeši na Wołyniu wielbią Rzeczpospolitą Polską, uwielbiają Marszałka Piłsudskiego, którego uważają za najgenialniejszy mózg dzisiejszej Słowiańszczyzny“. Możliwem jest, że w czasie krótkim zjawi się na szpaltach „Dziennika Polskiego“ wywiad własnego korespondenta o Rusinach w Galicyi Wschodniej, dokąd przed 3 lub 4 rokami wysłano wyprawę konnicy i policji państwowej, aby nauczyć Rusinów, jak mają miłować swoje braty Polaki. Ci dopiero będą wielbić Rzeczpospolitą i uznawać zdolności jej wodzów. Co do tego, że marszałek Piłsudski „najgenialniejszy mózg dzisiejszej Słowiańszczyzny“, o tem mieli Jabłonkowie możliwość przekonać się za czasów jego pobytu (w wojnie światowej) w Jabłonkowie. Dziś inż. Vladimír Čínka będzie miał pewnie order za udzielenie tak wspaniałego wywiadu, co jego „dość wysokie stanowisko państwowe“ jeszcze bardziej powiększy!

Moravskoslezský Deník 25. VIII. 34

**DOMA SE O ŠKOLY NE-
STARAJÍ, NA UDRŽENÍ
POLSKÉ MENŠINY NA
TĚŠÍNSKU SE KONAJÍ
SBÍRKY.**

Poláci vychloubavě
honosí se vysokou
kulturou. Českoslo-
venský národ, který
radí se mezi nejkul-
turnější národy svě-

ta, jest v očích Poláků národem bez kultury, národem utiskujícím své národnostní menšiny. Jak mnoho potřebují ještě Poláci, aby vymýtili ze svých řad negramotnost a postavili se plně po bok kulturních národů středoevropských, toho doklad článek »Více než 6000 dětí bez školy« uveřejněný v čís. 84. polského časopisu »ABC«. V článku žaluje se na neutěšené školské poměry na Vilemsku a uvádí se, že více než 6000 dětí je úplně zbaveno školské výchovy. K odstranění tohoto žalostného stavu bylo by třeba nejméně 100 škol jednotřídních, počítaje 60 dětí na učitele. Nedostačná péče polské vlády o školství má za následek analfabetismu, který — jak se v článku uvádí — šíří se v poslední době přímou a zstrašující rychlostí.

Polsko, zdá se, nemá mnoho porozumění pro školství. Zahraniční politika, ve které chtějí Poláci hrát prim, obchodní i válečné pakty s Německem, to všechno příliš zaměstnává polské činitele, než aby mohli věnovati náležitou péči svému školství. Ostatně, jaká je úroveň polského školství v Polsku, dotvrzuje »Měsíčník pedagogický«, který napsal, že tak v zorném školstvím, jaké má polská menšina v Československu, nemůže se pochlubit žádné vojvodstvo s tím nejlepším školstvím v Polsku.

Nestojíme o tuto chválu. Víme velmi dobře, že náš stát pečuje stejně vzorně o školství nejen československé, ale i školství všech národnostních menšin, usídlených v Československu. A proto také není třeba, aby Polsko posílalo peníze polské menšině v Československu. O polské školství stará se pečlivě náš stát a peníze na polonizaci zasílané z Polska k nám mohla by polská vláda mnohem lépe využít na zřizování škol na svém území a postavit tak hráz proti šířícímu se analfabetismu, z něhož mají vážní polští kulturní pracovníci již dnes strach. O polskou menšinu v Československu nemusí mítí Poláci strach. Ta bude, dokud sama sebou se nevyžije. Bez jakýchkoliv násilných zásahů a útisků. Strach mají mítí o vlastní svůj národ, který, nebude-li kulturně živen, bude hynout negramotností.

J. Helmoirna Pani Generalna Konsulowa
Pani Helena Malhomme.

Staliśmy sami tu na tym świecie,
Twoją bratą serca nasze i nas wrogą przysięcie.
Lecz już nam sabyta na niebie gwiazda,
Przyleciał srebrny biały do naszego gwiazdora.
Przysunęła ręką tę jego orlicę;
I już nam starli od tej naszej licy.
I otoczyli nas swymi skrzydłami,
Tę swoją opiekę, bo wspierają nas.
Dziękuję Ci Boże drogi
Żeś ich zostawił w naszej progi.
Bo nam tu jak soli, chleba,
Takich ludzi było trzeba.

840. II.

Proszę przyciąć od nas jak najserdeczniej-
sze życzenia w dzień imienin. Bardzo bys-
my J. Helmoirnej Pani życzyć serca a na
papierze to tak nieidzie.

Proszę nas zrozumieć bo wiem że
J. Helmoirna Pani nam rozumie. Mam
tego tyle w głowie a potem się boję że
to może niepasuje że się mam inaczej
wyrazić i na koniec z tego jest niewiele.

Życzymy wszystko dobre
i chcielibyśmy żeby
J. Helmoirne Państwo zawsze stali nad nami.
Henryk Witold Róża
Gawlasowie

ODEZWA!

Wszystkim członkom P. S. P. R., funkcjonariuszom i całej polskiej klasie robotniczej w Czechosłowacji do wiadomości!

Kochani Towarzysze i Współpracownicy!

Od 30 lat przeszło pracę dla dobra i zwycięstwa polskiej klasy pracującej na Śląsku Cieszyńskim. Niema chociażby jednego zakątka, gdziebym nie był na zebraniach polskich robotników siejąc ziarno socjalizmu wśród obojętnych i dodając im otuchy i odwagi jak bronić powinni słabych i pokrzywdzonych pod względem społecznym, gospodarczym, politycznym i kulturalno-narodowym.

Nigdy nie mieniłem mego przekonania politycznego i takim chcę pozostać aż do ostateczności.

Kochani współpracownicy i towarzysze boju!

Polska Socjalistyczna Partja Robotnicza, względnie jej przewodniczący zawiesił mnie w czynności partyjnej — i wzbroniono mi pójść między Was, przemówić z Wami i wytłumaczyć Wam się. To też zwracam się do Was publicznie tą niezwykle drogą, by Wam drodzy towarzysze wytłumaczyć, o co chodzi i co przeskróbałem przeciwko zwierzchnictwu i chierarchji partyjnej, względnie jej przewodniczącemu, że mnie nawpół wylał z partji.

Jako karny członek partyjny czekałem więcej jak 4 tygodnie na przyrzeczony sąd partyjny. Widocznie nieśpieszy się przewodniczącemu Chobotowi ze zwołaniem sądu partyjnego, bo mu prawdopodobnie o wiele wygodniej bez opozycji i kontroli.

Dzieje i historia naszej partji robotniczej na Śląsku są probierzem moralnym klasy pracującej oraz jej odporności, są i zarazem dowodem siły fizycznej. Po nieudalnym zamachu na całość P. S. P. R. polska klasa pracująca nie legła i nie wyparła się swych ideałów.

Towarzysze uważajcie i zastanawiajcie się nad temi faktami!

Pamiętnym zaiste zostanie dzień 21 maja 1921 roku, kiedy to niniejszy przewodniczący i protektor P. S. P. R. spowodował napad na redakcję i administrację „Robotnika Śląskiego” we Frysztacie, wywołując na dwóch ciężarowych autach dorobek pisma polskiej socjalistycznej partji robotniczej, którą on dziś reprezentuje. Jako pionków użył wówczas Chobot do tego tow. G. L. Kl. i spół. On to był, który odrazu potem założył polską partję komunistyczną i ustanowił Karola Śliwkę, dzisiejszego pośła komunistycznego redaktorem „Głosu Robotniczego”. Dowodem tego są akta o całym zajściu u sądu we Frysztacie i Mor. Ostrawie.

Naówczas byłem to ja, tow. Bonczek Al., ś. p. Sarganek Fr. Kwietniowski i inni, którzyśmy z duszą i zapalem bronili zrabowanego nam „Robotnika Śląskiego” i ochronili całość P. S. P. R. przed kompletnym zniszczeniem i zatraceniem.

Po półtora roku w partji komunistycznej nawrócił Chobot, dzisiejszy przewodniczący P. S. P. R. i poseł z woli tejże do P. S. P. R. i że nie z pobudek idealnych jest rzeczą powszechnie wiadomą. Dążąc w swej ambicji do osiągnięcia mandatu poselskiego opanował na nowo P. S. P. R. stając się przewodniczącym i posłem.

Dziwny zbieg okoliczności stworzył analogję tego przykrego i karygodnego wypadku popełnionego na polskiej klasie pracującej z r. 1921.

Oto dnia 22 lipca 1934 na konferencji funkcjonariuszy tejże polskiej partji robotniczej w Domu Proletariuszy w Karwinie popełnił Chobot nowy gwałt, tą razą na mnie jako zastępcy przewodniczącego, nakazując, aby sekretariat partyjny zrabował mi przygotowaną rezolucję Chobotową, którą wziąłem do kieszeni i która godzi w jedność a zwłaszcza w samodzielność naszej partji socjalistycznej i która jest niezgodną z duchem członków, z programem partji i dotychczasową tradycją P. S. P. R.

Wspomnianą rezolucję skonceptował jak zawsze przew. Chobot sam bez komunikowania się z członkami głównego zarządu, względnie wszystkimi na zjeździe wybranymi funkcjonariuszami Komitetu Wykonawczego. Przemocą wobec całego forum zebranych delegatów zabrali mi z kieszeni rezolucję profesor polskiego realnego gimnazja w Orłowej Badura i sekretarz Związku metalowców Gromnica. Wszystko to stało się za zgodą a nawet z polecenia przewodniczącego i pośła Chobota. Swój skutek uwieńczył tem, że za swój tak nieczny przestępstwo zawiesił mnie w czynności i zabronił komunikowania się z członkami.

Jak wówczas w r. 1921 podczas napadu na redakcję „Robotnika Śląskiego” tak i tą razą chcę bronić do ostateczności polskiej socjalistycznej partji robotniczej przed zatraceniem cech i świetnych tradycji w walce o prawa socjalne, kulturalne i narodowe. Apeluję wobec tego do Was szanowni towarzysze, do Waszego serca i sumienia, byście bronili zhańbionego sztandaru naszej polskiej socjalistycznej partji robotniczej położyli kres raz na zawsze karygodnym występom jednostek, które zamiast podniesienia ducha i poziomu partji robotniczej wywołują tak niesmaczne i wstrętne fermenty.

To nieczne postępowanie nielicujące nijak ze zasadami demokracji i bijące w twarz jakimkolwiek hasłom o swobodzie słowa wywołało wstyd i wstręt pomiędzy świadomymi członkami partji, odbijając się zarazem głośnym echem wśród społeczeństwa polskiego na Śląsku jak i niemniej w całej prasie polskiej. Dowodem tego są protesty licznie napływające do sekretariatu partji w Karwinie.

Wszystkim tym towarzyszom jak i zarazem zarządom komitetów miejscowych P. S. P. R. i „Siły”, którzy świadomi ciężkiej na nich odpowiedzialności za honor i czystość przedsięwzięcia partyjnych przysłali mi wyrazy podziękowania i uznania w walce ze złem i którzy równocześnie przesłali do sekretariatu P. S. P. R. rezolucję, protestując przeciwko memu zawieszeniu, ślę tą drogą miłe i nad wyraz serdeczne podziękowania, wzywając ich uprzejmie do walki aż do ostatecznego zwycięstwa.

Towarzysze!

Znając Was wszystkich z mej 30-letniej czynności w ruchu robotniczym, przemawiam do Waszego przekonania i sumienia!

Zastanówcie się i rozważajcie nad tem wszystkim a zwłaszcza zastanówcie się, gdzie prowadzi polityka ambitnych jednostek. Czy to nie cios w jedność i samodzielność partji naszej?

Nie chodzi o mnie jako osobę, bo nie mam najmniejszych ambicji, czego dowodem jest moje skromne i trudne życie proletariackie, z którego jestem zupełnie zadowolony. Chodzi natomiast o coś więcej, bo o kierunek, który reprezentuje Chobot a który nie prowadzi do skupienia sił, ani do podniesienia dobrobytu polskiej klasy pracującej, do odporności i godności narodowej, lecz jest to linja prowadząca klasę pracującą do rozłamu, do osłabienia i wyprzenia się swoich obyczajów a zatem do niewoli!

Ja zostanę wiernym moim dotychczasowym zasadom i tradycjom, nie ustąpię, nie padnę, nie legnę. Ustanie w tej drodze byłoby symptomem upadku, ciosem najdotkliwszym a może nawet być śmiertelnym.

Dlatego wzywam Was gorąco do popierania tej akcji i do oświadczenia, że nie dacie programu polskiej socjalistycznej partii robotniczej zatumanić ani sprzedać. Razem zwyciężyć musimy!

Stwierdzam, że przewodniczący postąpił jak pod względem formalnym tak i taktycznym niezgodnie z programem i statutem partii naszej. Domagam się surowego sądu partyjnego, który może być jedynie nadzwyczajny zjazd partyjny, zwołany po myśli obowiązujących przepisów naszego statutu możliwie w terminie jak najkrótszym.

Podnoszę ciężkie zarzuty pod adresem przewodniczącego Chobota, że podczas zwolnienia masowego górników karwińskich i hutników w Trzynieckim w maju b. r. zamiast bronić pokrzywdzonych, zwłaszcza robotników polskich, wyjechał sobie na wywczas do kąpielisk światowych Karlových Varu. Taksamo postąpił w r. 1933, kiedy nastąpiły masowe zwolnienia w Karwińskim i Trzynieckim. Nikt z robotników nie mógł się odnieść do niego z jakąkolwiek prośbą i musiałem prowadzić potrzebne interwencje u gwarectw, czy rad kopalnianych sam.

Podnoszę w dalszym ciągu zarzut pod tym samym adresem, że Chobot polityzuje polskie spółdzielnie, przywołując płaconych sklepowych i kierowników filji na konferencje polityczne, aby mu byli pionkami, i mu pomagali do uzyskania sztucznej większości dla jego rezolucyj politycznych.

To też z tej racji pozwałam sobie na publiczne zapytanie do odpowiedzialnych kierowników Centr. Stowarzyszenia tow. Sikory, Tomana i Goetzego od kiedy nie istnieje już uchwała o neutralności Centralnego Stowarzyszenia wobec partij politycznych. Czy już może została zlikwidowana bez naszej wiedzy uchwała w tym kierunku powzięta na walnem zebraniu tegoż stowarzyszenia, że Stowarzyszenie Centralne jako spółdzienia gospodarcza nie będzie i nie śmie się mieszać do akcji stronnictw politycznych?

Konkretnie co do konferencji Karwińskiej dnia 22 lipca 1934 podkreślam, że konferencja sama, i uchwały, względnie rezolucje E. Chobota są w myśl statutu partyjnego nieważne i jako takie nieobowiązujące, żadnego członka P. S. P. R., bo:

1. Koncepcja tam przedstawiona nastąpiła bez wiedzy większości członków Komitetu wykon. P. S. P. R.
2. Rezolucje, sprzeczne z duchem i intencjami polskiej socjalistycznej partii robotniczej, przyjęte zostały 18 głosami z 80 obecnych, z których wielka część wobec niemiłych zajęć na tej konferencji opuściła salę.
3. Ogółem pozostało podczas głosowania na sali 29 ludzi. Z tego 9 się wstrzymało od głosowania, 2 głosowali przeciw a zaledwo 18 z obecnych podniosło rękę za rezolucją Chobota.
4. Do głosowania nad rezolucjami o charakterze czysto politycznym powołane zostały osoby, które nie miały legitymacji partyjnej, a zatem których głosy są nieważne.
5. Zawieszenie w czynności mej osoby uchwalono wbrew wyraźnemu brzmieniu statutu partyjnego 4 głosami i dopiero po opublikowaniu o zawieszeniu potwierdzili tę uchwałę ostatni członkowie głównego zarządu a to nie w komplecie.
6. Przy obradach o mem zawieszeniu nie powołano mnie, tak że nie mogłem się bronić, co sprzecznem jest z duchem demokracji.
7. Na konferencji przemawiał Chobot 2 i pół godziny, zaś opozycji pozwolono mówić zaledwo 10 minut, tak że ta sama nie miała możliwość wypowiedzenia się i wytłumaczenia swego stanowiska.

Pozatem zarzucam przewodniczącemu Chobotowi, że w charakterze posła na sejm, wybranego z ramienia partii rzadko a nawet wcale niemal niezdawał sprawozdania ze swojej czynności parlamentarnej. Postępował na własną pięść bez względu na to, czy takie lub owakie głosowanie nad ustawami w parlamencie zgodne jest z taktyką polskiej socjalistycznej partii robotniczej.

Jako jeden chociażby przykład podnoszę głosowanie posła Chobota za nowelą ustawy prasowej, która w nadmierny sposób krępuje wolność słowa, a zwłaszcza przewiduje ograniczenia prasy mniejszości narodowych. Uczynił i postąpił tak bez zgody ciał partyjnych.

Wobec tego wszystkiego wnoszę ponownie do Was wszystkich gorący apel, byście w interesie polskiego ruchu robotniczego domagali się głośno i wyraźnie zwołania

Nadzwyczajnego Zjazdu Partyjnego

z tem programem:

1. Cofnięcie uchwały o zawieszeniu mnie (Łukosza) w czynności,
2. Taktyka parlamentarna P. S. P. R.,
3. Postulaty mniejszości polskich na Śląsku w Čsl.
4. Stosunek do innych partij robotniczych.

Tamby członkowie niezadowoleni z tej polityki mogli zabierać głos i wypowiedzieć swoje veto.

Wysyłajcie masowo żądania o zwołanie zjazdu.

Oświadczam, że ja w tym wypadku z czystym sumieniem i otwartym sercem, stanę przed Wami, by rzeczowo i spokojnie postawić kwestję taktyki tak, jak ona ze względu na tradycje i zasady programu socjalistycznego w obecnej chwili winna wyglądać.

Szanowni Towarzysze! Niechaj każdy z Was i wedle sił i stanowiska przyczyni się do wspólnego dobra i wypełni ściśle swe obowiązki, by bronić wzniosłych naszych ideałów, za które walczyliśmy tyle lat. Brońcie dorobku Waszego.

Wzywam Was wszystkich do pracy ku pożytkowi wspólnego dobra polskiej klasy pracującej!

Nie lękajcie się gróźb, bo zwycięstwo Wasze!

Precz z nikczemnością i dyktaturą jednostek!

Niech żyje prawdziwa demokracja! Niech żyje polski socjalizm robotniczy!

Uważajcie, że pamięć dzielności, potęgi i cnoty wywołuje cześć i otuchę i niezapominajcie, że tylko „słaby” ulegnie a „znikczemniały” upadnie. „Służmy poczciwej sprawie, niech ku pożytku dobra wspólnego pomoże.”

Augustyn Łukosz,
zastępca przewodniczącego
Polskiej Soc. Partii Robotniczej w Č. S. R.

Cz. Cieszyn, 15. sierpnia 1934.

фотосъффе з дозынх и Нарсие р. фактункосем

Morawska Ostrawa. „Moravskoslezsky Denik” zestawia statystykę dzieci wpisanych w roku bieżącym do szkół polskich, czeskich i niemieckich na Śląsku czeskosłowackim. Według tego zestawienia uczęszczać będzie w obu powiatach, frysztackim i czesko-cieszyńskim 41,103 dzieci do szkół powszechnych i wydziałowych, co ma oznaczać ubytek 274 dzieci w porównaniu z rokiem ubiegłym. W powiecie czesko-cieszyńskim miało zapisać się do szkół czeskich 8,306 dzieci, do polskich 7,161 a do niemieckich 1,707, w powiecie frysztackim do czeskich 16,415, do polskich 4,817 a do niemieckich 2,013 dzieci. „Moravskoslezsky Denik” przechwala się, że w obu powiatach Czesi posiadają w ten sposób w szkołach przynajmniej większość, a mianowicie w powiecie frysztackim 68,6 proc, tyleż w czesko-cieszyńskim, podczas gdy Polacy mają we frysztackim 21,1 proc., a czesko-cieszyńskim 41,7 proc. Zestawienie statystyczne

„Moravskoslezskiego Denika” nie jest ścisłe, albowiem w powiecie czesko-cieszyńskim Czesi nie mogą posiadać 68,6 proc. dzieci w swych szkołach, skoro Polacy i Niemcy wykazują ich tam 51,6 proc. Również po zliczeniu wszystkich dzieci w obu powiatach wychodzi liczba 40,503 dzieci, a nie jak podaje „Morsld” 41,103. Faktycznego stanu w szkolnictwie na Śląsku nie da się dokładnie stwierdzić, ponieważ wychodzące zwykle po upływie długiego czasu statystyki oficjalne nie wyszczególniają cyfr dzieci uczęszczających do szkół w poszczególnych powiatach. Gdyby jednak twierdzenie „Morsld”, że ubytek dzieci wynosi 274 miała być prawdziwym, to wpisy tegoż roczne oznaczałyby sukces szkoły polskiej, która zdołała mimo to utrzymać z małymi odchyleniami dotychczasowy stan posiadania. Natomiast szkolnictwo czeskie musiałoby ponieść poważniejsze straty.

Dziennik Polski 25. VIII. 34.
Gen. bryg. Stefan Pasławski:

Co Hufiec Cieszyński dał Legionom?

W jeden z ostatnich dni września 1914 r. nadeszła do małopolskiego miasteczka, Mszany Dolnej, wiadomość o przybyciu hufca śląskiego, drużyn strzeleckich, sokolich i Bartoszewych. Entuzjazm wierzących momentów wojny stał się przedmiotem ataków partyjnych.

Większość jednak była takich, którzy nie dali się zaciągnąć dymowi agitacji, którzy w swych przeświadczeniach nie zachwiali się nagle pod wpływem zwycięstw Rosji, nie padli na kolana przed Moskwą grzmącą z armat w mury Krakowa. Stali się oni zaczątkiem wsławnego później żelaznego 3-go pułku piechoty Legionów Polskich.

Ale wówczas, w ów pamiętny dzień wrześniowy, ze smutkiem patrzeli na przerzedzone swoje szeregi. A gdy jeszcze łączność z rodakami bądź odciętymi od nas przez potop żołdactwa moskiewskiego, bądź opuszczającymi w popłochu ziemię ojczystą i gdy — co najgorsze — nikczemna intryga sztabowców austriackich wzbronila nam pójście pod rozkazy Wodza Legionów, Józefa Piłsudskiego, wówczas pod powłoką buty i niefrasobliwości żołnierskiej zapanowało w sercach naszych przynębienie i rozterka.

I właśnie wtedy, pod opuszczonym sztandarem 3-go pułku piechoty Legionów Polskich, stał hufiec śląski.

Przybywa on do nas w zwartym zespole, niewyszczerbiony żadną agitacją, niesklócony żadną polityką.

Przynosi ze sobą wszystkie wspaniałe Cechy duszy ludu śląskiego: twardość i stałość, siłę nerwów, odporność na zmienne nastroje, wierność niezachwianą idej.

Ślązacy w tej przełomowej chwili włąli w nas żywą siłę swych młodych serc i stali się najmocniejszą podwaliną 3-go pułku.

Część hufca rozdzielona grupkami na szeregi organizowanych właśnie kompanij pułku, stała się ich trzonem organizacyjnym, dała ostoję zdezorjentowanemu szczątkom Legionu Wschodniego, nadała im spójność. Reszta w zwartej swej masie otrzymała nazwę 2-giej kompanij. Lecz w tej kompanij, czy w innych, Ślązak „stał odrazu starym żołnierzem”. Jego spokój pod gradem wrażeń kul, jego hart i wytrwałość na trudy i znoje ciężkiej kampanij karpackiej, były zadatkami tak sławnej potem nieugiętości pułku.

W ten sposób, jakby na pniu ludu śląskiego i jego młodzieży, wybujał rycerski kwiat 3-go pułku piechoty.

Oto największa zasługa hufca śląskiego, oto najcenniejszy dar, jaki Śląsk cieszyński złożył Legionom Polskim a przez nie Armji Narodowej.

Nasz Kraj 28. VIII. 34.

Śląskie koleje krajowe. O śląskich kolejach krajowych się bardzo mało mówi a mniej jeszcze pisze i każdy będzie myślał, że się służebnikom na nich powodzi jak najlepiej. Od czasu do czasu się tylko pisze, ile milionów Kcz mają niedoboru. Tylko jak ten niedobór powstał? Już w roku 1921 przyjęto urzędników, chociaż ich tyle nie było potrzeba, a policzono im zgóry aż 10 lat do emerytury. Zaraz też, kiedy ci urzędnicy podjęli się pracy, było widać owoce tejto pracy. Przedewszystkiem odcinek kolei Bogumin-Frysztat, gdzie większość służebnictwa jest narodowości polskiej, zaczęto różnymi sposobami szykanować. Po kilkakrotnie zdawanych egzaminach jedni byli powyższeni czyli awansowali zaraz, natomiast inni do dziś dnia czekają na awans. Najbardziej daje się to odczuwać w czasach teraźniejszych. Naprzykład: Ruch na odcinku kolei Frysztat-Bogumin jest najwięcej ograniczony, a to dlatego, że jest używany przez większość polską. Przyczynił się do tego urząd krajowy w Bernie. Zastępca krajowego urzędu powiedział we Frysztacie, że do kolei krajowych się nie może ani zardzewiałego halerza inwestować. Zastępcy krajowego urzędu się starają o rozwój krajowych kolei w tym sensie, że celowo ozebraczą odcinek kolei Frysztat-Bogumin. Na to są następujące dowody: Na odcinku Bogumin-Ostrawa, gdzie jeździ większość czeska, to się sprzedawa bilety powrotne, nawet i uczęszczającym do sokolskich łazienek dawa się 50 proc. zniżki. Na frysztackiej kolei tego niema dlatego, że tam jeżdżą i Polacy. Na odcinku Swinow-Wrzesina, gdzie jest najsłabszy dochód, był ruch tylko od 15 maja o 3 proc. zmniejszony, ale zato na kolei Frysztat-Bogumin o 12 i pół proc. Na swinowskiej kolei już w roku 1927 zaprowadzono tygodniowe bilety dla robotników, a na frysztackiej kolei dopiero w roku 1933, kiedy już robotnicy nie jeździli, bo sobie pokupili rowery. Ustawa poborowa nr. 15-27 została uchwalona z ważnością wstecz dla służebników kolei krajowych, co jest niesłychanem. Stało się to dlatego, aby starszym służebnikom, których się uważa za Polaków, można unieważnić definitivum, a za to vlastenców posunąć w awansie. Pewnemu Polakowi, który rozpoczął służbę w roku 1918, unieważniono definitivum, a vlastencum, którzy wstąpili do służby w latach 1922 aż

buje się kolei, którą jeżdżą Polacy. Ludność narodowości polskiej jest oburzona nad postępowaniem, którem zostali poszkodzeni Polacy służebnicy w uprawnieniach i poborach, publiczność znów zmniejszeniem ruchu, odjęciem zniżek i t. p. i dotąd będzie koleje krajowe niechętnie używać, dopóki urząd krajowy nie poczyni odpowiednie zmiany.

1924, definitivum pozostawiono. Takich wypadków jest dużo. Do zarządzającej komisji ustanowiono inż. Hradka i rachmistrza Vlečka, którzy o kolei nie mają wielkiego pojęcia. Będąc raz jeden z nich zapytany, odkąd ma takie znajomości o kolejach, powiedział, że ma kolegę w dyrekcji ołomunieckiej, ten go informuje. Diety, które sobie ci panowie otrzymują, są wypłacane i z pieniędzy, wybranych i od Polaków, ale mimo tego zanied-

20-lecie czynu legionowego na Śląsku.

Dwadzieścia lat mija od chwili, kiedy garstka najwierniejszych i najbardziej ideowych synów narodu pod wodzą Komendanta Piłsudskiego zerwała się do walki o niepodległość Polski. W tej ważnej chwili Śląsk Cieszyński, który po odzyskaniu uświadomienia narodowego stale solidaryzował się z resztą narodu polskiego w sprawach ogólnonarodowych, nie pozostał w tyle, lecz własnym kosztem wystawił i zaopatrzył oddział legionów, złożony z 500 ludzi, gotowych do największych ofiar.

Oddziały Strzelca, zmobilizowane wcześniej z rozkazu Komendanta Piłsudskiego w liczbie około 100 ochotników, wyjechały już w pierwszych dniach sierpnia do Krakowa i wcielone zostały do I-ej Brygady Piłsudskiego. Kilka dni później, t. j. koło 8 sierpnia zakończona została mobilizacja w drużynach polowych, której organizację wziął w swoje ręce Sokół polski, prowadzący od dłuższego czasu prace przygotowawcze. Zarówno Sokół, jak i sekcja śląska Naczelnego Komitetu Narodowego wydała odezwę, w której wyraziły przekonanie, że ludność spełni ochotnie swój obowiązek i w ofiarności na cel tak wielki, jak przyszłość narodu, nikomu wyprzedzić się nie da. W Cieszynie na domie ks. Stonawskiego umieszczono tablicę z napisem: „Komisarjat Legionów Polskich“. Z tą chwilą rozpoczęła się do jego progów prawdziwa wędrówka ludów. Przychodziła młodzież szkolna, rzemieślnicza, robotnicza i rolnicza, z której niektórzy byli niemal dziećmi, aby zgłosić się do służby wojskowej. To samo działo się po wszystkich większych gminach Śląska.

Punktem zbornym dla wszystkich zmobilizowanych oddziałów był park Sikory w Cieszynie. Stawili się tam najpierw ochotnicy z powiatu cieszyńskiego, wśród których przeważali studenci i harcerze ze szkół cieszyńskich, skupieni około prof. Hajduka. Górą z Jabłonkowskiego przyprowadził nauczyciel Łysek, poeta ludowy, późniejszy dowódca kompanii śląskiej w Legionach. Oddziały z zagłębia karwińskiego składały się przeważnie z górników i robotników. Oddział karwiński, złożony z 50 osób, prowadził s. p. Karol Kobiela, oddział orłowski, student s. p. Kotas Ferdynand. Górników z Michałkowic przyprowadził nauczyciel Płonka, późniejszy major Wojsk Polskich. Z samych krańców polskości, z odległej Ostrawy, przywiódł nauczyciel Zajchowski liczny oddział bardzo dobrze umundurowany i wyćwiczony. Z przeciwnego krańca kraju zjawili się Dziedziczenie pod wodzą Janika A.

W parku Sikory legjoniści nasi przez kilka tygodni odbywali swoje ćwiczenia. Ile tam było gwaru, ile życia! Nadszedł jednak dzień wyjazdu na front. W dniu 21 września odbyła się na rynku cieszyńskim wielka manifestacja pożegnalna. Zebrali się nie tylko legjoniści, ale na rynek napłynęły ze wszystkich stron kraju wielkie tłumy ludności, aby się pożegnać z najdroższą swoją młodzieżą. Do odchodzących dr. Jan Michejda w imieniu sekcji śląskiej N. K. N. odezwał się w te słowa: „Chwila tej straszliwej zawieruchy światowej obudziła w nas dymy i ogień. Polacy

nadzieję, że bliżej nam niż kiedykolwiek do spełnienia naszych ideałów. O co ojcowie wasi słowem bojewali, wy macie stwierdzić czynem.“ Zaś socjalistyczny poseł Reger w przemówieniu swoim zaznaczył: „Idźcie w bój i wracajcie szczęśliwi! Przynieście wolność ludom uciemiężonym zdobądźcie Wolną, Niepodległą Polskę ludową!“

Dalsze dzieje oddziału śląskiego to dzieje wszystkich walk II Brygady Legionów Polskich, w których Ślązacy brali wybitny udział. Oddział śląski przydzielony do 3-go pułku legionów, dzielił z żołnierzami polskimi innych dzielnic dołę i niedołę i daniną krwi, ofiarnie przelaną na Otarzu Niepodległości w walkach o Jej wolność i niepodległość zadokumentował, że Śląsk chce przynależeć do Polski. W r. 1916 pisały krakowskie „Nowości Ilustrowane“: „Znaną jest ogółowi polskiemu bohaterstwo i sprawność bojowa Ślązaków. Wielu synów tej ziemi padło śmiercią bohaterską na polach Mołotkowa, Nadwórnej i Pasiecznej, wielu z nich przetrwało trudy, pełniąc dotąd twardy obowiązek żołnierza polskiego aż do ostatecznego zwycięstwa.“

W 2-letnich walkach wykruszył się oddział śląski mocno. Zginął por. Łysek, chluba Śląska pod Polską Górą podczas ataku na okopy rosyjskie, trafiony w serce. Zginęli bohaterską śmiercią z czechosłowackiej dziś części Śląska Cieszyńskiego legjoniści: Bonk Cyryl z Gruszowa, Bednarczuk z Mor. Ostrawy, Cwiekała Jan, podpor. z Cieszyna, Farny Tadeusz z Nawisia, Górniak W., Greń Jan z Poręby, Grycz Józef, Grzonka Teofil z Piotrowic, Hajduk Feliks z Cieszyna, Holeksa Jan, Kellner Franciszek z Polskiej Lutyni, Koch Wincenty z Rychwałdu, Kowol z Ostrawy, Kobiela Karol z Karwiny, Łyżbicki Józef z Lesznej Dolnej, Mucina Józef z Trzyńca, Nardelli Józef z Karwiny, Nikodem T. z Gródka, Parma z Ostrawy, Polok Jan z Darkowa, Olej Henryk z Cieszyna, Segeta Franciszek z Cieszyna, Śniegoń z Jabłonkowa, Siwek Karol z Górnej Suche, Talarek z Jabłonkowa, Wydziotek Henryk z Pietwałdu, Wnęk Józef, Walek z Łąk, Witosz Alojzy z Łąk. Ponadto około 15-u z polskiej części Śląska Ciesz. Nielitościwa śmierć zebrała obfite żniwo, ale krew ofiarna naszych najlepszych synów powiązała nas na zawsze z narodem polskim. Przez udział w nieśmiertelnym czynie legionowym lud śląski zadokumentował, że czuje się żywą częścią składową wielkiego narodu polskiego i że tej spójności duchowej, przypieczętowanej krwią tyłu najdzielniejszych, nie zerwą żadne kordony graniczne. W 20-tą rocznicę wymarszu do legionów składamy naszym poległym Braciom hołd najgłębszy i przyrzekamy, że pozostaniemy wierni wspólnym ideałom.

Wiadomości z kraju

Karwina. (Zebranie P. S. P. R.) Jak się dowiadujemy, w dniu dzisiejszym, t. j. sobotę, 25 sierpnia b. r., odbędzie się w Domu Prolet. zebranie partyjne P. S. P. R., na którym p. poseł Chobot ma poruszyć sprawę ostatniego zatargu w łonie P. S. P. R. Spodziewany jest liczny udział członków i sympatyków partji obydwu kierunków.

„Pod pregieryz“.

Redakcja nasza otrzymała następujące oświadczenie, które publikujemy z obowiązku dziennikarskiego:

„W związku z nieprawdziwymi informacjami, szerzonymi słowem i piśmem o udziale członków Siły w II Zjeździe Polaków z Zagranicy, zmuszony jestem podać do publicznej wiadomości, co następuje: „Robotnik Śląski“, nr. 34 z dnia 18 b. m. oraz „Oświata“, nr. 8 z sierpnia b. r. przynoszą wiadomość, że grupa narodowców, m. i. p. Żurek z Suchej Górnej, zorganizowała do Warszawy wycieczkę osób, które poprzebierano w mundury Siłaczy, jakkolwiek osoby te członkami Siły nie były. Obydwie gazety w ostrych słowach potępiają to rzekome mądziejcie.

W imię prawdy stwierdzam, że twierdzenia te całkowicie mijają się z prawdą. W II Zjeździe Polaków z Zagranicy brali udział Siłacze i Siłaczki w liczbie 37 osób umundurowanych. Nie byli to ani narodowcy, ani też osoby z innych organizacji, lecz członkowie Siły, którzy mogą się wykazać legitymacjami członkowskimi. Sam znam osobiście wszystkich uczestników wycieczki z Karwiny i z Łąk, oraz większą część z innych miejscowości (razem przeszło 30 osób) i wśród nich nie znalazłem ani jednego nieczłonka Siły. Co do p. Żurka stwierdzam, że do wycieczki Siły nie należał, lecz był członkiem wycieczki, którą prowadził p. kier. Szulc oraz p. sztygar Włosok, co wymienieni panowie każdej chwili mogą poświadczyć.

Nie sądzę, że wyjeżdżając na Zjazd w mundurach Siły, popełniliśmy zbrodnię, czy przestępstwo. Wszak zarówno „Robotnik Śląski“ pisze, że „nikt nie miał nic przeciwko udziałowi Siłaczy w Zjeździe“, a w „Oświecie“ czytamy, że „zarząd główny stał na stanowisku, że wobec wielkich wydatków i prac, związanych z przygotowaniem od roku przeszło udziałem Siły w Olimpiadzie, z powodu braku funduszy tak i u członków nie będzie organizował samodzielnie zajazdu, jednak nie będzie bronił żadnemu członkowi ani kołu udziału w Zjeździe“. Ponieważ dalej w komunikatach,zywających na Zjazd, apelowano, aby członkowie poszczególnych organizacji wzięli swoje mundury, więc też nic dziwnego, że członkowie Siły (nie wszyscy) pozabierali mundury i na Zjeździe połączyli się w jedną grupę.

Ze w tej grupie nie znalazł się jeden z członków zarządu głównego, o którego udziale w Zjeździe pisze „Oświata“, lecz że przyjechał z wycieczką Sokoła frysztackiego, to już nie nasza wina. Siłaczki i Siłacze, którzy byli w Warszawie, nie potrzebowali się wstydić ani za swoją organizację, ani za mundur robotniczy, dlatego też byli przedmiotem szczególnej uwagi sfer robotniczych w Warszawie.

Fryderyk Łukosz,
członek zarządu i dyryg. Siły, Karwina I.

Po dożynkach.

Raj. Aby dać obraz całości, trzeba zacząć od przygotowań. Ponieważ nie posiadamy stałego chóru, zaczęło się zwołaniem chóru dożynkowego, do którego zgłosiło się przeszło 40 uczestników, którzy uczęszczali na próby regularnie. Również Zarząd Koła pracował od pierwszej chwili, kiedy powstała myśl zorganizowania dożyniek. Organizacja nie poszła na marne. W dniu 19 b. m. o godz. 1 zaczęli się schodzić żniwiarze, Straż ogniowa, obywatele miejscowi i pozamiejscowi, następnie uformowali się w duży pochód, który prowadziła banderja. Były i wozy alegoryczne. I ta całość udała się po gospodarzy dożynkowych, a następnie do lasku „Sośniny“. Tu nastąpiło wręczenie żniwowca, występ chóru, różne gry i t. p. Zgrzeszylibysmy bardzo, nie wspominając na tem miejscu ofiarności P. T. Obywateli a w szczególności naszych szanownych gospośiek, które zrozumiały, że nie może być dożyniek bez kołaczy a kołaczy bez mleka, masła a t. d. Według tego na ile kogo stać było, złożono dary, z czego nasze panie stworzyły dosyć obfity i bardzo smaczny bufet. Jednem słowem dożynki wypadły pod każdym względem dobrze. Na dożynkach był również obecny Generalny Konsul Rzpl. p. Dr. Leon Malhomme. Podziękowanie należy się wszystkim tym, którzy w jakikolwiek sposób przyczynili się do urozmaicenia i zorganizowania tej pięknej uroczystości. Nie mamy zamiaru wymienić poszczególnych funkcjonariuszów, bo wszyscy pracowali i równie przyczynili się dla sprawy.

Wiadomości z Ucaju

Czy dojdzie do upaństwowienia polskiego gimnazjum w Orłowej?

Jak się dowiadujemy, rząd czechosłowacki zaproponował Macierzy Szkolnej w Czechosłowacji upaństwowienie polskiego gimnazjum realnego w Orłowej. Czy jednak fakt upaństwowienia nastąpi, niewiadomo, ponieważ warunki, na jakich rząd czechosłowacki zamierza przejąć na etat państwowy ten jedyny, polski, średni zakład naukowy w Republice, nie zabezpieczają polskiego charakteru tego zakładu i nie zwalniają Macierzy Szkolnej od ciężarów finansowych, jakie były głównym powodem domagania się jego upaństwowienia.

Macierz Szkolna w Czechosłowacji opracowała ze swej strony warunki, na jakich zgodzić się może na upaństwowienie. Warunki te przedłożone być mają w najbliższej przyszłości Ministerstwu Szkolnictwa w Pradze przez specjalną delegację.

Poledni list 27. VIII. 34.

Soc.-dem.

vyloučí poslance Chobota z klubu?

Dva polští poslanci v Československu byli donedávna hospitanty soc. dem. klubu. Poslanec dr. Buzek vystoupil, kdežto polský soc. dem. poslanec Chobot zůstal hospitantem dál. Oba polští poslanci před nedávnem podepsali memorandum, obsahující stížnosti polské menšiny v Československu.

Včerejší soc. dem. „Nová doba“ útočí na náš list, protože prý zaznamenává stížnosti polských poslanců. — Nic jiného jsme totiž v našem listě neuvedli. Tvzení, že jsme přinesli článek nějakého polského občana, že za padesát let přijde čas, kdy polská menšina zmizí, je vyložená nepravda. Pravý opak je pravdou. Přinesli jsme článek českého občana na Těšínsku, který sice tvrdí, že polská

menšina za padesát let vyhyne, ale s tímto tvrzením jsme právě polemizovali. „Nová doba“ tvrdí, že dodáme materiál, který neodpovídá pravdě. Konstatujeme prostě, že memorandum, podepsané soc. dem. poslancem Chobotem, hospitantem klubu československých soc. dem., bylo vytištěno ve Varšavě a je používáno celým polským tiskem jako doklad o stížnostech polské menšiny v Československu. „Nová doba“ má možnost ve vlastním klubu přesvědčit své hospitanty a neútočit proti nám.

„Lidové noviny“ tvrdí, že dojde na Těšínsku k rozchodu mezi polskými soc. dem. a dvěma občanskými stranami. Rozchod je pravděpodobný, protože poslanec Chobot, velmi zámožný člověk, kdysi chudý socialista, zna-

čně se odcizil polskému dělnictvu. Vytyká-li nám jeho orgán, že jsme uveřejnili leták polské socialistické opozice na Těšínsku, je to prostě naší povinností, abychom včas zpravili československou veřejnost o úpadku Chobotova hnutí na Těšínsku. K útokům „Nové doby“ o přírůstku polských lidí na Těšínsku, z čehož list vyvozuje, stížnosti jsou nepravdivé, lze pouze říci, že tento poznatek vyplývá z neinformovanosti. Přírůstek byl způsoben většinou přiznáním československého státního občanství celé řadě polských lidí, usedlých na Těšínsku. Srovnávat počet škol, počet obyvatel a zejména počet žáků, je možné jen s poměry předválečnými a nikoli s rokem 1921, kdy Těšínsko bylo sotva po rozdělení.

„Parada rezerwistów“.

Największe tłumy publiczności zgromadziło Kino Palace w Śląskiej Ostrawie przy wyświetlaniu filmu „Parada rezerwistów“, który powoduje prawdziwe salwy śmiechu. To też od piątku przeszłego tygodnia sala kina Palace w Śląskiej Ostrawie podczas wszystkich przedstawień wypełniona jest po brzegi.

Do sukcesu powyższego filmu przyczyniają się swą popularnością Adolf Dymśa, Tola Mankiewiczówna i Włodzimierz Walter, a przede wszystkim piękna muzyka W. Dana.

Personel Konsulatu R. P. w Mor. Ostrawie, który w całości był obecnym na wyświetlanym filmie „Parada rezerwistów“, wydał następującą ocenę: „Jest to film, który polskiemu przemysłowi filmowemu przynosi honor.“

Z naszej strony donosimy, że film „Parada rezerwistów“ wyświetlany będzie już tylko dziś, jutro i pojutrze.

Dożynki w Błędowicach Dolnych.

W parku Macierzy Szkolnej odbyły się w niedzielę dnia 26 b. m. piękne dożynki, które zgromadziły liczne zastępy miejscowych obywateli. Organizacją zajęło się Kółko Rolnicze a przede wszystkim pp. Kubiczek, Pawlas Andrzej i Przeczek. Przodownicą była p. Anna Pawlasówna, gospodarzami p. Kotulowie, którzy następnie częstowali gościów kołaczami i wazonką. Śpiewał chór Macierzy Szk. pod batutą naucz. Manderli. Wśród obecnych zauważyliśmy p. konsula generalnego Leona Malhomme z czcigodną małżonką i siostrą, pośła dr. Buzka, ks. dr. Szerudę, burmistrza Teppera ze Sibicy, dr. Pawlasa z Bystrzycy i wielu innych. W pochodzie dożynkowym wzięło udział około 1000 osób, a powszechną uwagę zwracały wozy z obrazami alegorycznymi, przedstawiającymi życie i pracę rolnika. Podziwiano również piękny okret „Polonia“, który „płynął“ na dożynki. Tak pięknego pochodu nie widziano tutaj, co świadczy o rosnącym coraz bardziej naszym życiu narodowym.

Piękne dożynki w Dzieńmorowicach.

Ubiegłej niedzieli w gospodzie p. Bartaczkowej odbyły się piękne polskie dożynki śląskie, które zaszczylił swą obecnością konsul generalny R. P. Malhomme. Dożynki zgromadziły bardzo licznie Polaków, którzy bawili się ochoczo i podziwiali ślicznie wykonane tańce ludowe. W organizowaniu tej uroczystości zasłużyli się przede wszystkim pp. Kubatkiowie Leonowie, miejscowi rolnicy pp. Wilczek i Halfar, p. Jedryszczakówna, nauczycielka z Niem. Lutyni i p. Górniak, kier. szkoły z Niem. Lutyni. Należy dodać, iż w naszej gminie mimo wszystko życie polskie jest coraz silniejsze. Największą bolączką jest brak polskich nabożeństw. Czeski ksiądz miejscowy mimo niezliczonych prośb nie dopuszcza do polskich nabożeństw. Nawet prośbę o jedno polskie nabożeństwo rocznie odrzucił. Ksiądz ten nazywa się Wilček. — U nas sprzedaje się około 50 egzemplarzy „Dziennika Polskiego“, który znacznie przyczynia się do uświadczenia narodowego.

Dożynki w Bystrzycy.

Niezwykle okazałe wypadł w tej miejscowości pochód dożynkowy i sama uroczystość w Topolinie. Pochód przy dźwiękach Pierwszej Brygady zgromadził harcerzy, straż pożarną i ludność. Podziwiano piękne alegoryczne wozy, banderę z Gródka w strojach góralskich, a przede wszystkim podziwiano zastęp dziewcząt w śląskich strojach. Można śmiało powiedzieć, że takiego wieńca prześlicznych dziewcząt nie widziały jeszcze żadne dożynki, to też trudno było oderwać od nich oczy. Gdy zaś jeszcze pod batutą p. naucz. Lasoty rozpoczęły śpiewy, to wszyscy byli oczarowani. W parze przedwiońców zniwnych, którą tworzyli pp. Cienciś Pałweł i Mrózkówna Emilja, zakutą była śliczna młodość. Parę gazdów tworzyli pp. Chodura Paweł i Ruszowa Anna, którzy też częstowali gościnnie kołaczami i napojem. Ochocza zabawa ogrodowa trwała i tu do późnego wieczoru. Dożynki zaszczylił swą obecnością p. konsul gen. Malhomme, któremu ludność zgotowała owację.

Uroczystość legionowa w Karwinie.

W sobotę, dnia 25 sierpnia b. r. wieczorem w Pracy odbyła się uroczysta Akademia sokola, poświęcona pamięci wymarszu przed 20 laty 56 druhów do Legionów. Uroczystość udała się znakomicie. Referaty byłych Legionistów dh. F. Szostka i p. T. Stapińskiego jasno przedstawiły cały obraz zmagani naszych braci w walce o wyzwolenie Ojczyzny. Dumni jesteśmy z tego, że i my znajdujemy się obecnie za granicami Wolnej i Niepodległej Polski, przypieczętowaliśmy krwią swoją przynależność do narodu polskiego. Najwymowniejszym faktem, że i dziś sprawy narodowe nas Ślązaków wzruszają, były lzy, które podczas referatów w niejednych oczach zabłysły. Uroczystość dopełnił występ pierwszorzędny chór sokolego „Echo, dalej wspaniałe odegrana sztuka p. t. „Szaleńcy“ pod reżyserją H. Gattnara. Niewdzięcznością byłoby niewspomnienie dh. W. Pałowskiego, który scenę przyozdobił symbolicznym obrazem, przedstawiającym czyn legionowy pod wodzą ukochanego Komendanta Józefa

Piłsudskiego. Radość naszą powiększyła obecność 12 Legionistów, znajdujących się jeszcze na terenie czechosłowackim, przedstawiciela Konsulatu Najjaśniejszej Rzeczypospolitej w osobie p. Tadeusza Stapińskiego, p. dr. W. Olśzaka, burmistrza miasta Karwiny, p. dr. Buzka, pośła, p. dyrektora P. Felksa, dh. dr. L. Wolfa, prezesa Związku sokolego, prezesa Pracy p. I. Galocza i nauczycielstwo polskie na czele z p. I. Bonczkiem. Cześć Wam, Panowie, za to, że tak często między nas biednych przybywacie, osładzając nam swoją obecnością tak dzisiaj ciężkie życie.

Długo w pamięci obecnych pozostaną znów odnowione wspomnienia na czyn bohaterski, czyn legionowy i na tych, co dla tak świętej idei życie położyli. Niech ziemia ta, dla której krew przelali, lekką im będzie!

Dziękujemy tą drogą wszystkim tym, którzy łaskawie przyczynili się do uświetnienia tej Akademii.

Dzieło niezwyklej polskiej ofiarności.**Poświęcenie gmachu Przedszkola w Szonychlu.**

W niedzielę dnia 26 b. m. odbyła się w Boguminie-Szonychlu niezwykle uroczystość poświęcenia nowowzniesionego gmachu przedszkola Macierzy Szkolnej, kosztem około sto tysięcy Kcz. Dzięki niezwyklej energii kierownika szkoły p. Pszczółki i wielkiej ofiarności polskiego społeczeństwa miejscowego w najtrudniejszych czasach ukończono dzieło niezwykle. Dlatego w dniu poświęcenia zebrało się niezwykle wiele ludzi, by być świadkami uroczystości wzruszającej i podniosłej. Msze polową celebrował ks. dziekan Jeżek, który wygłosił wzruszające kazanie o konieczności zachowania języka przodków. „Dziecko“, mówił ks. dziekan, „które uczy się myśleć w obcej mowie, przypomina papugę.“ Przedszkole pomówi ratować polskie dziecko w wieku przed-szkolnym od złych i wynaradawiających wpływów ulicy. Po poświęceniu przemówił p. kierownik Pszczółka, który dał obraz wielkich wysiłków całego miejscowego społeczeństwa polskiego, podnosząc również zasługi śp. Janeczki, który gościł poprzednie przedszkole w swym domu. Konsul Generalny p. Malhomme życzył Przedszkolu najlepszego powodzenia i podniósł z uznaniem ofiarności ludności polskiej w czasie takiego krzysu. Prezes Macierzy

dyr. Feliks przejął nowy gmach na rzecz Macierzy i oddał klucze p. kier. Pszczółce, by w imieniu Macierzy tym zakładem się opiekował i nim zarządzał. Przemówił również budowniczy gmachu, p. Brak, życząc tej nowej placówce wychowawczej pomyślnego rozwoju. Następnie p. poseł Karol Junga w pięknej przemówieniu podniósł hart ducha polskiego ludu śląskiego, którego widomym znakiem jest ten piękny Dom Macierzy Szkolnej zbudowany w najcięższych warunkach ofiarności ludności polskiej w Szonychlu. P. Dr. Leon Wolf w swej mowie wskazał na wielki wysiłek pięknej pracy oświatowo-narodowej, prowadzonej od dziesiątek lat na tutejszym terenie i wyraził najwyższe uznanie tym, którzy w tej pracy wytrwali i tak pięknego dzieła dokonali. Bardzo serdecznie przemówił również p. Greń. Po tej uroczystości odbył się wspólny obiad i piękny festyn ludowy, który przeciągnął się do późnego wieczoru.

Należy tu zanotować jeden niezwykle fakt. Oto w czasie poświęcenia Przedszkola naszego nad budynkiem zakolaowały dwa olbrzymie stada bocianów. Wśród ogólnej wesołości zabrani komentowali ten fakt jako dobry znak dla Przedszkola.

— (Szczucia na szybie Eugeniusz.)
W lipcu urządziło Koło Macierzy Szk. na Brzezinach festyn — pierwszy od przewrotu. Fakt, że pochód i cała impreza udała się nadspodziewanie, podzialała na szowinistów czeskich jak czerwona chusta. Funkcjonariusze i wogóle kto wziął udział w pochodzie, stale są nagabywani na szybie, nawet wygrażają im dwaj inżynierowie, że będą patrzyli, czy też ci wszyscy Polacy przyjdą na przygotowany Leteckí den. A jak się mówi na dole? L. był w niedzielę na polskich dożynkach. Na drugi dzień witają go na dole: „Aha, L. zaś z Malhomym wymierzoł wczoraj granice koło Ostrawice“. Polacy znoszą to miłoziem. Ale jeśli nagabywania nie ustana, podamy nazwiska prowokatorów do publicznej wiadomości.

Dojde ku postátnění polského gymnasia v Orlové?

Dziennik Polski“ se dovídá, že vláda československá zabývá se otázkou postátnění polského reálného gymnasia v Orlové. List dále sděluje, že podmínky, za nichž hodlá vláda postátnit tento jediný polský středškolský ústav, nezabezpečují jeho polský ráz a nezabývají jeho vydržovatelnou finanční potíží, které byly hlavním důvodem žádosti o jeho zestátnění. Proto byl vypracován návrh tohoto postátnění, který bude v nejbližších dnech předložen zvláštní delegací ministerstvu školství v Praze.

Dziennik Polski 29.VIII.34

Wiadomości z kcaju

Abrahamowiny zasłużonego działacza.

Lęk L. W ub. tygodniu obchodził tu swe Abrahamowiny p. Augustyn Łukosz, zasłużony działacz i wiceprezes P. S. P. R. Jubilat od 30 lat niestrudzenie pracuje jako organizator, społecznik i prelegent. Jako pracownik społeczny i dobry obywatel zjednał sobie p. Łukosz zaletami swego charakteru, skromnością i życzliwością, oraz ofiarną i wytrwałą pracą ogólny szacunek całego społeczeństwa naszego.

To też w dniu dzisiejszym składamy tą drogą zacnemu Jubilatowi serdeczne gratulacje wraz z życzeniami, by jeszcze drugie 50 lat żył nam w zdrowiu najlepszym i nadal owocnie pracował dla dobra polskiego społeczeństwa.

Współobywatale Łączanie

Moravskoslezsky Deník
29.VIII.34

Těšínsko pro brannost státu.

Na září letošního roku připadne 20. výročí vzniku československé armády, která rodila se v prvních letech světové války za hranicemi nynějšího státu, ve Francii a v Rusku. Tohoto slavného výročí dějin bojů o československou samostatnost bude vzpomínati celé Těšínsko na velké národní manifestaci dne 9. září. Tohoto dne pořádán bude v Čes. Těšíně, jak už bylo publikováno, den brannosti a letectví. Bude to hold českotěšínského lidu pro silnou čsl. armádu, pro celistvost a nedotknutelnost státu. Při této příležitosti zavítají do Čes. Těšína význační činitelé političtí a vojenští. Ministr národní obrany Bradáč potvrdil již svou účast. Protektorát této slavnosti mají převzít a rovněž požádání jsou o účast tito činitelé: ministr nár. obrany p. Bradáč, armádní velitel gen. Krejčí, inspektor branné moci gen. Syrový, zemský voj. velitel gen. Vojtechovský, zem. voj. velitel gen. Šnejdárek, který je znám na Těšínsku z doby plebiscitu, gen. Kroutil, zem. president Černý a okresní úřad a městská rada v Čes. Těšíně. Kromě toho pozvání jsou četní poslanci Nár. shromáždění. Program bude tento: v předvečer slavnostní nálet bombardovacích letadel na město Čes. Těšín. — 9. září dopoledne: proslovy hostů, odevzdání stuh na plukovní prapor pěš. pl. 8. z Místku, dekorace legionářů z Těšínska různými zaslouženými medailami zahraničního odboje a defilé vojska před voj. hosty. — Odpoledne: letecký den. Podrobnosti a případné změny budou ještě oznámeny. Dopolední program bude se konati na náměstí, odpolední program na pozemku stát. velkostatku za městem u lesa Hrabina. Připravujte se již nyní do Čes. Těšína!

J. A. B. 29.VIII.34

„Wizyta“ českého policjanta w poblízu obozu harcerskiego.

Cieszyn, 27 sierpnia (H): W Wędzynie odbywał się kurs instruktorski i obóz harcerzy polskich. Przed kilku dniami zjawił się w obozie harcerskim policjant czeski i zażądał od komendanta obozu okazania mu spisu uczestników obozu. Po sprawdzeniu książki uczestników, policjant czeski zapytywał się o gości przybywających do obozu, specjalnie zaś o obywateli polskich (?). Ta wizyta českého policjanta nie wymaga komentarzy.

Druga rocznica tragedji w Cierlicku.

Z českého Cieszyna donosi nam (ž): Polski komitet budowy pomnika Żwirki i Wigury uchwalił urządzić w dniu 16 września o godz. 10 przed poł. w Cierlicku, obok kościoła na „Kościelecu“, obchód drugiej rocznicy tragicznego wypadku, postanawiając zarazem, że rocznicę tę się będzie corocznie urządzać następnej niedzieli po rocznicy katastrofy, która miała miejsce 11 września.

W Cierlicku odbędzie się msza polowa, następnie wygłoszą przemówienia prezes p. dr Wolf i reprezentant Rzeczypospolitej Polskiej, poczem złożą się wieniec przez delegację na miejscu katastrofy. Uroczystość zakończy koncert.

Komitet budowy pomnika, na który jest przeznaczony czysty dochód z uroczystości, spodziewa się wielkiego napływu rodaków tak z Czechosłowacji, jak i z Polski. Z českého Cieszyna będą kursowały autobusy, a na miejscu znowu będzie wszystko przygotowaniem na przyjęcie przybyłych gości.

W wieczór poprzedzający uroczystość, urządzią harcerki na miejscu, gdzie miał stanąć pomnik, ognisko.

W dniu 3 maja zwrócono się do komitetu budowy pomnika Aeroklubu w Bernie z propozycją, ażeby ten za odpowiedniemi wynagrodzeniem odstąpił polskiemu komitetowi swoje prawa do pomnika, którego budowa została uchwaloną obok kościoła, ponieważ wobec obsadzenia parafji cierlickiej českim proboszczem nie jest możliwem zbudowanie pomnika jako wyrazu czesko-polskiej współpracy. Z Aeroklubu nadeszła odpowiedź z datą 7 sierpnia, w której się odrzuca propozycję polską i podtrzymuje się zamiar wspólnego wzniesienia pomnika. Wobec takiego stanowiska Aeroklubu postanowiono wnieść w przyszłym roku pomnik skromniejszych rozmiarów na miejscu katastrofy i komitet polski postanowił zbierać fundusze na powyższy cel.

Sytuacja mniejszości polskiej w Czechosłowacji nietylko się nie naprawiła, wręcz przeciwnie w niesłychany sposób pogorszyła się i wobec tego mniejszość ta nie może zgodzić się na wspólną budowę pomnika z reprezentacją instytucji czeskiej, jak długo nie zostaną wszelkie wyrządzone krzywdy naprawione i jak długo system stosowany wobec tej mniejszości nie zostanie zmieniony. Trzeba wyrazić głęboki żal że ładnie zapoczątkowana współpraca p. tragicznym wypadku w Cierlicku w tak brutalny sposób została pogrzebana przez czynniki miejscowe, znajdujące niestety poparcie w rządowych czynnikach czechosłowackich.

Wielka manifestacja polska w rocznicę tragedii cierlickiej.

Komitet budowy pomnika Żwirki i Wigury uchwalił urządzić dn. 16 września o godz. 10 rano w Cierlicku, obok kościoła na Kościelcu obchód drugiej rocznicy tragicznego wypadku, postanawiając zarazem, że rocznicę tę będzie się corocznie urządzać w każdą następną niedzielę po rocznicy katastrofy, która miała miejsce 11 września 1932 r.

W programie uroczystości jest msza polowa i przemówienia prezesa Komitetu dr. Wolfa i Konsula Generalnego RP., poczem na miejscu katastrofy złożony zostanie wieniec. W wieczór poprzedzający uroczystość urządzają harcerki polskie w Cierlicku ognisko.

Jak wiadomo, Komitet budowy pomnika Żwirki i Wigury zwrócił się do Mor.-Śląskiego Aeroklubu w Bernie, z którym pierwotnie miano budować wspólnie ten pomnik, by za wynagrodzeniem odstąpił prawa do pomnika, który miał stanąć koło kościoła. Nie

chciano budować pomnika razem z Czechami z powodu zasłużonych wypadków, ukoronowanych mianowaniem Czecha proboszczem w Cierlicku. W d. 7 sierpnia b. r. Aeroklub czeski odpowiedział, że nie zgadza się na propozycję polską i trwa przy chęci wspólnej budowy pomnika. Wobec tego stanowiska postanowiono wznieść w roku przyszłym polski pomnik, choć skromniejszy nieco (na miejscu katastrofy), a do zbiórki funduszy na ten cel Komitet przystąpi niebawem.

Dnia 27 b. m. poświęcono w Warszawie na cmentarzu miejscowym pomnik Żwirki i Wigury, który powstał ze składek lotników polskich. Pomnik poświęcił biskup ks. Gawlina w obecności rodziny lotników i licznych rzesz publiczności. Płytę grobowca pokryły wieniec od rządu polskiego i przyjaciel.

Młodzież karwińska w hołdzie poległym legionistom śląskim

Jedna z grup wycieczkowych z Karwińskiego w liczbie 11 osób, po zwiedzeniu Kresów Wschodnich (Wilno—Polesie—Wołyń), Lwowa i Huculszczyzny, zatrzymała się specjalnie w powiecie nadworniańskim, aby urządzić wycieczkę szlakiem II Brygady Legionów i złożyć hołd pamięci poległych legionistów polskich ze Śląska.

Część wycieczki zwiedziła Mołotków, słynny z wielkich bojów legionowych, oplewanych w pieśni żołnierskiej. Na omentarzu w Mołotkowie znajduje się wspólny grób 120 legionistów polskich, a na mogile wznosi się piękny pomnik w kształcie obeliska.

Druga część wycieczki udała się przez słynne pobojoiska Pasieczną, Zieloną i Maksymiec do Rafajłowej, gdzie liczne mogiły legionistów śląskich dokumentują naszą nierozterwalność duchową z narodem polskim. Koło kościółka w Rafajłowej w przepięknej okolicy, owianej urokiem majestatycznych gór okolicznych, odpoczywa 40 legionistów, poległych w

r. 1914 i 1915 w walkach o niepodległość Polski. Jest między nimi wielu z naszych okolic, m. i. Bednarczyk z Mor. Ostrawy, Chmiel z Karwiny, Greń Jan z Poręby, Grzonka Teofil z Piotrowic, Koch Wincenty z Rychnowa, Kobiela Karol z Karwiny, Nardelli Rudolf z Karwiny, Wnęk Józef z Polskiej Ostrawy. U stóp pomnika wycieczka nasza złożyła wieniec z kwiatów i w skupieniu oddała hołd pamięci poległych.

Z Rafajłowej szlakiem, znacznym starymi okopami i zasiekami z drutów kolczastych, wycieczka podążyła na Rogozę, do stóp Krzyża Legionów, wzniesionego na pamiątkę walk legionowych. Dawny krzyż drewniany został zastąpiony nowym żelaznym, a na nim powtórzone napisy, wyryty dawniej w drzewie bagietki żołnierskie:

„Młodzieży polska, patrz na ten krzyż —
Legjony polskie dźwignęły go wzwyż
Dla Ciebie, Polsko, i dla Twojej chwały”

Równouprawnienie i coraz większe udogodnienia.

Z dniem 20 b. m. rozpoczął się już rok szkolny w Polsce. Ponieważ u nas na Śląsku ośl. nie mamy wogóle polskiego szkolnictwa zawodowego, przeto duża ilość naszych dzieci jest zmuszona kształcić się fachowo w Cieszynie w wyższej szkole handlowej lub rolniczej. Uczniowie ci rekrutują się prawie z całego Śląska ośl. i dotychczas dojeżdżali koleją na tak zwane „žakovské jízdenky“ do Czes. Cieszyna. — Wszystkim uczniom, jak wiadomo, udziela pozwolenia na tańszą jazdę odnośny urząd ruchu. Znowu ci, którzy się kształcą na szkołach fachowych w Cieszynie, musieli po załatwieniu zwykłych formalności miejscowych wnieść prośbę do dyrekcji kolei w Ołomuńcu, gdzie im dotychczas zawsze udzielano pozwolenia na zniżkowy bilet uczniowski. To też i tego roku, już na miesiąc przed rozpoczęciem roku szkolnego, uczniowie przeważnie listami poleconymi przedłożyli swoje prośby dyrekcji o pozwolenie korzystania z ulg kolejowych, tak jak to miało miejsce dotąd. Lecz oto w tych dniach po długim namyśle dyrekcja zwróciła wszystkim uczniom owe prośby na przynależne dworce kolejowe, gdzie im zostały zwrócone z wyjaśnieniem, iż dyrekcja tego roku nie

może udzielić zniżki bez pozwolenia ministerstwa kolei w Pradze.

Ponieważ każdodzienna jazda naszymi kolejami, za opłatą całego biletu, jest bardzo kosztowna, przeto część owych uczniów musiała zamieszkać na polskiej stronie. Druga część dojeżdża do szkoły aż do Czes. Cieszyna na rowerach, a tylko mała część może sobie pozwolić dojeżdżać za opłatą całych biletów.

Wobec tego zapytujemy ministerstwo kolei w Pradze, czy mu jest wiadomo, iż dyrekcja kolejowa w Ołomuńcu odmówiła uczniom, kształcącym się w szkołach fachowych w Cieszynie, ulg kolejowych? Czy też może budżet kolejowy jest tak aktywny, że dyrekcji nie zależy na tem, ażeby uczniowie dojeżdżali kolejami a tem samem przyczyniali się jeszcze do większej aktywności? Albo może dlatego nie otrzymali ci uczniowie zniżki, iż się ich uważa za coś podrzędniejszego, co może piechotą chodzić? Czekamy cierpliwie, jak ministerstwo kolei w Pradze zareaguje na powyższe zapytania i czy na tej drodze zarządzi to, co już obowiązywało przez cały szereg lat.

Jeden z poszkodowanych.

W drugą rocznicę tragicznej katastrofy w Cierlicku

Polski komitet budowy pomnika Żwirki i Wigury uchwalił urządzić w dniu 16 września b. r. o godz. 10 przed poł. w Cierlicku, obok kościoła na „Kościelcu“, obchód drugiej rocznicy tragicznego wypadku, postanawiając zarazem, że rocznicę tę będzie corocznie urządzać następnej niedzielę po rocznicy katastrofy, która miała miejsce 11 września.

W Cierlicku odbędzie się msza polowa, następnie wygłoszą przemówienia prezes p. dr. Wolf i reprezentant Rzeczypospolitej Polskiej, poczem złożą się wieniec przez delegację na

miejscu katastrofy. Uroczystość zakończy koncert.

Komitet budowy pomnika, na który jest przeznaczony czysty dochód z uroczystości, spodziewa się wielkiego napływu rodaków tak z Czechosłowacji, jak i z Polski. Z Czeskiego Cieszyna będą kursowały autobusy, a na miejscu znowu będzie wszystko przygotowane na przyjęcie przybyłych gości.

W wieczór poprzedzający uroczystość, urządzają harcerki na miejscu, gdzie miał stanąć pomnik — ognisko.

Polonia 29. VIII. 34

Dvacet roků polských legionů

„Dziennik Polski“ vzpomíná 20. výročí vytvoření polských legií na počátku světové války a připomíná, s jakým nadšením uvítalo Těšínsko vytvoření legionů a vypravilo oddíl 500 legionářů. Původním úkolem polských legionů bylo pomáhat centrálním mocnostem Rakousku a Německu. Pro Poláky, kteří byli drceni Ruskem a Německem, bylo rozhodnutí velmi těžké. Nejsympatičtější pro Poláky bylo Rakousko. Poláci v Rakousku prováděli čistě rakouskou politiku, která přinášela haličským Polákům značné úspěchy. Také Poláci na Těšínsku těšili se přízni Vídně. Této situace využil do světové války neznámý polský šlechtic Pilsudski, který přišel na myšlenku organisovati polské legie a po boku Rakouska bojovati proti Rusku. Legie tvořeny byly v Těšíně, kde byla náborová kancelář. Shromážděště přihlášených legionářů bylo v Sikorově parku v nynějším Českém Těšíně. Prvními náborníky byli dobrovolci z okresu těšínského, mezi nimi převládali studenti a skauti ze škol těšínských za vedení prof. Hajduka. Přišlo také několik goralů z Jablunkovska za vedení učitele Lyska, pozdějšího velitele slezské setniny legionářské. Z Karvinska přivedl oddíl K. Kobiela. Mezi dobrovolci byli také Poláci z Ostravska slezského i moravského, povětšinou mladí horníci, kteří vstupovali do polské legie v domnění, že budou v ní spíše ušetřeni než v pravidelném rakouském vojsku. Dnes po dvaceti letech snaží se polský list dokazovati, že polské legiony byly tvořeny pro osvobození Polska. Nebylo tomu tak. Poláci nebyli by bývali nikdy osvobozeni, kdyby centrální mocnosti byly zvítězily. Nebyl by býval osvobozen ani československý národ. Avšak mezi legionáři československými a polskými je ohromný rozdíl. Český národ postavil

se ihned po vypuknutí světové války otevřeně proti Rakousku. A ti, kteří začali tvořiti české legie, měli na mysli určitý cíl: osvobození svého národa. Českoslovenští legionáři riskovali všechno — polští neriskovali ničím. Vojně by se nebyli stejně vyhnuli. Museli by bojovati buďto v řadách ruských, německých nebo rakouských. Dlouhotrvající válka nebyla by je uchránila odvodu. Utvořením polských legionů pod vrchním velením rakouským vyhnuli se tomuto nebezpečí a měli při tom tu výhodu, že bylo jim veleno polským jazykem. Čeští legionáři šli do války za cílem svobody svého národa. Za tento ideál také umírali. Polští legionáři šli do války za vítězství Rakouska a Německa a umírali také pro Rakousko a Německo. Neumírali pro svobodu Polska. Svoboda Polska nemohla býti vybojována vítězstvím Rakouska a Německa. Rakousko a Německo nebylo by nikdy bývalo dalo souhlas k vytvoření samostatného polského státu. Polsko bylo by bývalo rozděleno mezi Rakousko a Německo, v nejlepším případě vytvořen byl by z Polska vasalský stát pod vládou některého rakouského nebo německého prince. Svoboda polského národa mohla býti vybojována jedině vítězstvím Dohody. Povinnosti Pilsudského bylo postavit se po boku Francie. Obrát u Poláků nastal teprve, když centrální státy se začaly hroutit. Tehdy teprve Poláci začali pracovat za svobodu svého národa. Ta byla by jim však přiznána i bez polských legionů, neboť kolo svobody utiskovaných národů roztočeno prof. Masarykem nedalo se již zadržeti. Hodnotíme-li dnes po dvaceti letech krok československých dobrovolců, musíme přiznati, že to byli oni, kteří mají také veliký podíl na osvobození Polska.

J. K. C. 30. VIII. 34.

Przedszkole Macierzy Szkolnej pod Boguminem.

Z Cieszyna donosi (H): W niedzielę 26 b. m. odbyła się w Szonychlu pod Boguminem niezwykła uroczystość poświęcenia nowo-wzniesionego gmachu przedszkola Macierzy szkolnej kosztem 100.000 k. c. Na uroczystości otwarcia, która zgromadziła tłumy Polaków, przemówili: kierownik Pszczółka, konsul sen. Malhome, prez. Macierzy szkolnej dyr. Feliks, budowniczy gmachu Brak, pos. Karol Junga, dr Leon Wolf oraz inni.

W czasie poświęcenia nad budynkiem zakolowały dwa olbrzymie stada bocianów. Powyższy fakt zebrani komentowali jako dobrą wróżbę na przyszłość.

30. VIII. 34

Pomník za Olzou bude odhalen.

Na jaře letošního roku, brzy po únorových událostech polskotěšínských, rozhodli se Poláci v Pol. Těšíně, že postaví pod zámek Piastovců, který stojí 200 kroků od hranic československých, pomník na památku zakládání polských legií, t. zv. »Legiony mlodych«. Tehdy objevil se před zámek dřevěný model památníku. Byl asi 6 m vysoký a nesl sošku, která držela v ruce meč. O symbolu této sochy kolovaly u nás i za Olzou všelijaké dohady, které mnohdy byly dost zahrocené proti Polákům. Dnes stojí již před zámek skutečný pomník z hlazeného pískovce. Tvůři jej tři hranoly na sebe postavené, které u země spočívají na třech stupních. Kolem pomníku je široký trávník. Tento monument má býti slavnostně odhalen v nejbližších dnech, kdy patrně bude také postavena na vrcholu pomníku ona, dosud záhadná, soška. Má to býti dívka v kroji. Z mnohých okolností lze souditi, že slavnost se bude snad konati v neděli 9. září, tedy v den, kdy v Čes. Těšíně bude den brannosti. Není také vyloučeno, že slavnostní akt proveden bude později. Pravděpodobně při polských oslavách smrti pol. letců v Těrlicku. Jestli pomník za Olzou ponese ještě jiný symbol, o tom se jistě dovíme při jeho odhalení. Není tedy zapotřebí kombinovati různé dohady již nyní.

—er.

J. K. C. 31. VIII. 34.

Otwarcie nowej placówki polskiej na czeskim Śląsku.

Z czeskiego Cieszyna donosi (ż): W miejscowości Szonychel, obok Bogumina, dokonano zeszej niedzieli poświęcenia nowego gmachu, w którym zostanie umieszczona polska ochronka, zbudowana dzięki wielkiej ofiarności miejscowej ludności polskiej.

Przed sześciu laty została w tej miejscowości założona polska ochronka, ażeby zabezpieczyć stały przyrost coroczny polskiej szkole ludowej, która zaczęła upadać pod naporem niemieckim i czeskim. Przez sześć lat była ochronka umieszczona w prywatnym domu ofiarnego Polaka, śp. Józefa Janeczki. Przez ten czas starano się w urzędzie gminnym, ażeby także dla Polaków założył i utrzymywał ochronkę tak samo, jak utrzymuje ochronkę dla Niemców i Czechów. Ponieważ urząd gminny zajął stanowisko odmowne a kontraktu wygasającego nie odnowili spadkobiercy śp. Janeczki, musiano przystąpić do zbudowania domu dla ochronki.

Poświęcenia dokonał proboszcz z Bogumina, ks. dziekan Jeżek, który celebrował Mszę św. połową i wygłosił podniosłe kazanie patriotyczne. W uroczystości, która się odbyła pod protektorem konsula generalnego RP. z Mor. Ostrawy p. dr. L. Malhomme'a i prezesa Macierzy szkolnej, dyr. P. Feliksa, wzięli udział i przemawiali: konsul generalny Malhomme, dyr. Feliks, inspektor pow. Rakus, poseł Junga i prezes Komitetu międzypartyjnego dr. Wolf.

Rzewną była chwila, gdy przedstawiciel ludności miejscowej polskiej, przewodniczący komitetu budowy ochronki, kierownik szkoły Paweł Pszczółka, oddawał na własność Macierzy szkolnej gmach ochronki i gdy dzieci ochronki zwracały się do prezesa Macierzy szkolnej z prośbą o opiekę nad ich wychowaniem polskim.

„Przyjaciele“ kopia przepaść bez dna . . .

Na marginesie zniewagi polskiego czynu zbrojnego.

Dr. F. Kahanek imieniem rozumniejszych Czechów, ks. Hlinka i ks. Razus imieniem Słowaków, „Podkarpatskij Gołos“ imieniem Rusinów od dłuższego czasu nawołują do zgody czesko-polskiej. „Dziennik Polski“ notował skrzętnie te wszystkie głosy i nawet sam czasami żywił nadzieje, że pod obuchem niezaprzeczalnych faktów otrzeźwieje w całości opinia czeska, zrozumie korzyść naprawienia krzywd ludności polskiej w Czechosłowacji i korzyść państwa Czechosłowackiego w zjednaniu przyjaźni mocarstwowej Polski.

Przychodzi nam jednak dziś z tego miejsca stwierdzić, iż dociekania dr. Fr. Kahanka p. t. „Dlaczego nas (Czechów) świat nienawidzi“, trzeba uzupełnić określeniem, że między nami a Czechami istnieje przepaść bez dna. Wobec zaś pewnych faktów zda się bezskutcznem rzucanie choćby żdźbła faszyny w tę bezdenną przepaść.

Dlaczego?

Dlatego, iż jak długo szło o nasze szkoły, kościoły, wyrzucanie robotników z pracy i t. p. wielkie krzywdy, umieliśmy, choć już z wielkim trudem, wznosić się ponad owładające nami uczucia. Poprzestawaliśmy na obronie koniecznej. Ale gdy lży się nasz cały naród, nasze najświętsze rzeczy, naszą ofiarę krwi i cynicznie znieważa pamięć naszych legionistów, to wszelka nasza cierpliwość i pobłażliwość się kończy. Kończy się również także każda wiara w zgodę, gdy czyta się nikczemne elukubracje organu p. Kramarza, czeskiego narodowego demokraty (posiadającego — wedle własnego mniemania — patent na słowianofilstwo), t. j. Moravsko-slezského deníka, nr. 237 z dnia 29 sierpnia b. r.

C. k. Feldmarszałek pisze następująco:

„Dziennik Polski“ wspomina 20 rocznicę utworzenia Legionów Polskich na początku wojny światowej i przypomina, z jakim zapalem Cieszyńskie powitało utworzenie Legionów i wyprawilo oddział 500 legionistów. Głównym zamiarem polskich legionistów było pomaganie mocarstwom centralnym Austrii i Niemcom. Dla Polaków, którzy byli uciskani w Rosji i Niemczech, była decyzja bardzo ciężka. Najsympatyczniejszą dla Polaków była Austrija. Polacy w Austrii prowadzili czysto austriacką politykę, która przynosiła galicyjskim Polakom znaczne korzyści. Także Polacy w Cieszyńskim cieszyli się względami Wiednia. Z tej sytuacji w czasie światowej walki skorzystał nieznany szlachcic Piłsudski, który wpadł na pomysł utworzenia Legionu przy Austrii i walczenia z Rosją. Legion tworzony był w Cieszynie, gdzie była kancelaria poborowa. Zbiórka zgłoszonych legionistów odbywała się w parku Sikory w dzisiejszym Cieskim Cieszynie. Pierwszymi ochotnikami byli zgłaszający się z powiatu cieszyńskiego, między nimi przeważali studenci ze szkół, skauci pod przewodnictwem profesora Hajduka. Przyszło także trochę górali z Jabłonkowskiego pod przewodnictwem nauczyciela Łyska, późniejszego dowódcy śląskiej kompanii Legionów. Z karwińskiego przyprowadził oddział K. Ko-

biela. Między ochotnikami byli także Polacy z ostrawską śląskiego i morawskiego, po większej części polscy górnicy, którzy przyszli do Legionu w mniemaniu, że tą drogą ustrzegą się przez służbę w wojsku austriackim. Dziś po 20 latach odważa się Dziennik Polski wykazywać, że polskie Legiony tworzone były dla oswobodzenia Polski. Tak nie było z tą sprawą. Polacy nie byliby nigdy oswobodzeni, gdyby mocarstwa centralne zwyciężyły. Nie byłby także oswobodzony czesko-słowacki naród. Przecież między legionistami czesko-słowackimi a polskimi jest ogromna różnica. Czeski naród postawił się wnet po wybuchu wojny otwarcie przeciw Austrii. A ci, którzy zaczęli tworzyć czeskie legje, mieli na myśli jedyny cel, oswobodzenie swego narodu. Czesko-słowaccy legionści ryzykowali wszystko, polscy nie ryzykowali niczem. Z wojny i tak nie byliby się wykręcili. Musieliby byli walczyć bądź w szeregach rosyjskich, bądź niemieckich, bądź austriackich. Długotrwała wojna nie by-

łaby ich uchroniła od udziału. Przez utworzenie Legionów Polskich pod zwierzchnią władzą austriacką uwolnili się od tego niebezpieczeństwa, a mieli przytem tą wygodę, że wolno im było mówić po polsku. Czescy legionści szli do wojny celem oswobodzenia swego narodu. Za ten ideał też umierali. Polscy legionści szli do wojny za zwycięstwo Austrii i Niemiec i umierali także dla Niemiec i Austrii. Nie umierali za wolność Polski. Wolność Polski nie mogła być wywalczoną zwycięstwem Austrii i Niemiec. Austrija i Niemcy nigdy by się nie zgodziły na utworzenie samodzielnego państwa polskiego. Polska byłaby podzielona między Niemcy i Austrię a w najlepszym razie utworzone zostałoby z Polski państwo wasalskie pod władzą jakiegoś austriackiego lub niemieckiego księcia. Wolność polskiego narodu mogła być wywalczona tylko zwycięstwem Ententy. Obowiązkiem Piłsudskiego było stanąć u boku Francji. Zmiana u Polaków nastąpiła dopiero wtedy, gdy państwa centralne zaczęły się chwiać. Dopiero wtedy Polacy zaczęli pracować nad wolnością swego narodu. Ta (wolność) byłaby im i tak przyznana i bez polskich legionistów, ponieważ rozpędzonego przez prof. Masaryka koła o wolność uciskanych narodów już się nie dało zatrzymać. Jeśli szanujemy dziś po dwudziestu latach czyn czesko-słowackich ochotników, to musimy przyznać, że to oni byli tymi, którzy mają tak wielką zasługę w oswobodzeniu Polski.“

Zupełnie niewiadomo, co w tego rodzaju umysłowości podziwiać wpierw: bezczelność, zakłamanie, fałszowanie historii, tchórzliwą zarozumiałość, czy też czelność, z jaką dziennik p. Kramarza fałszuje i bezczęści polską historję i lży groby polskich bohaterów walk o wolność! Ani nam też w myśli wykazywanie, iż wszystko było wprost przeciwnie, niż ten nar.-demokratyczny karzeł nałgał. Ich rzecz, jak sobie z nami i Polską układają stosunki. Ale niech nigdy nie twierdzą, że to Polacy ponoszą winę niszczenia wszelkich dróg do zgody.

Duch Času 29. VIII. 34.

Výmysly fašistického tisku o posl. Chobotovi. Pondělní »Polední list« si udělal sensaci s posl. soudr. Chobotem, o němž tvrdí, že bude vyloučen z klubu soc. dem. poslanců. »Právo lidu« k tomuto tvrzení prohlašuje, že jde o obvyklý stříbrňácký výmysl. Polská sociálně demokratická strana v Československu prokázala již častěji svou loyaltitu k republice a její politika je státu prospěšná. Polští sociální

demokraté bojují proti polským nacionalistům u nás a ovšem také proti fašistickému a šejdristickému křídlu národní demokracie, která šťve proti Polsku a zakládáním žlutých organizací pobuřuje všechno dělnictvo na Ostravsku. Polští soudruzi vyloučili dokonce ze strany p. Lukáše, o němž se prokázalo, že měl styky s polským konsulem v Mor. Ostravě, Malhommem, jenž se účastní protičeských štvanic. Soudr. Chobot ostatně není hospitantem, nýbrž řádným členem našeho poslaneckého klubu.

ODEZWA II.

Do wszystkich członków P. S. P. R. i całej polskiej klasy pracującej na Śląsku Č. S. R.

Po wydaniu pierwszej odezwy uważałem, że z tem spór między mną a przewodniczącym Chobotem będzie załatwiony i że opamiętają się ci, którzy dopuścili się całkiem niesłusznie nawet gwałtu depcząc nogami najprymitywniejsze zasady demokratyczne.

Przewodniczący naszej partji poseł Chobot wraz z polskim profesorem Badurą, sekretarzem Goetzem i insp. Wójcikiem po trzydziestoletniej mojej owocnej pracy dla polskiego socjalistycznego ruchu robotniczego na Śląsku jak sami w ostatnim Robotniku Śląskim przyznają, mnie zupełnie z partji wykluczyli aniż by mi dali możliwość usprawiedliwienia się przed sądem partyjnym. Otóż konstatuje, że jak długo istnieje na Śląsku polski ruch robotniczy nie zna historia podobnych wypadków.

Kochani Towarzysze! Wiadomem Wam jest, że przed i po wojnie światowej były także w naszej partji spory między naczelnymi wodzami polskiego socjalizmu z tow. Regerem, Kłuszyńską i innymi, które jednakowoż zawsze zostały zgodliwie i pomyślnie dla ruchu organizacyjnego i robotniczego przed sądami partyjnymi załatwione. Taksamo też jest i we wszystkich soc. demokratycznych partjach na całym świecie a nawet i faszystowskie rządy dla pozoru jakiejś cywilizacji stawiają swych przestępców politycznych przed sądem.

Niestety, tylko dzisiejszy władca naszej partji poseł Chobot nie uznał tego prawa, aby mi dać możność wytłumaczenia się z moich przestępstw. Zamiast użyć tej jedynej i sprawiedliwej formy, rozpisali się już w kilku ostatnich numerach Robotnika Śląskiego o moich przestępstwach jakie niby miałem popełnić wobec programu, taktyki i władz partyjnych. Lecz pomimo tak gorliwego przekręcania prawdy i pomimo używania fałszu, obłudy i insuacyj, nie zdołano mi zarzucić ani jednego nie honorowego i niesocjalistycznego czynu, czem się nie może poszczycić poseł Chobot.

Kochani Towarzysze! Czytajcie tylko Robotnik Śląski numer 35, wstępny artykuł, drugie zdanie, gdzie napewno z zgrzytem wyrazili się o mojej działalności następująco:

„Łukosz należał do ludzi, którzy dla ruchu socjalistycznego działali wiele, lojalnie przyznać trzeba miał zasługi na polu walki o program partji przed atakami komunistów, faszystów i klerykałów. Zjednał sobie zaufanie członków, których całe życie jest przepełnione troską o dobro polskiego proletariatu. Ostatniem wystąpieniem, Łukosz zakończył okres swej pracy dla dobra naszego ludu i PSPR.

Ot, takie świadectwo wystawiają mi dzisiejszy sędziowie partyjni a ja kochani towarzysze dołączam, że **mój okres pracy dla dobra naszego ludu i PSPR., się nie skończył ani się nie skończy, dopóki tylko duch w moim ciele władać będzie.** Wszak znacie mnie, że nie jestem żadnym karierowiczem ani dorobkiewiczem w ruchu robotniczym jak inni, żem całą duszą, sercem i zaparciem się nawet własnej rodziny bronił przed rozbiemem przez obecnego posła Chobota, Goetzego i innych jego spółników, całości naszej partji i polskiego socjalizmu. Nie mam zamiaru wywlekać te wszystkie tragiczne epizody i czyny spowodowane w naszej partji przez tych ludzi, lecz zaznaczam, że będę do tego zmuszonym jeżeli dzisiejszy kierownicy partji nie zaprzestaną szkalowania mojej osoby.

Kochani Towarzysze! Ja mogę z otwartem sercem, czystymi rękami i sumieniem każdej chwili stanąć przed Wami i zdać rachunek z mojego przewinienia i zarzutów jakie mi się stawia w Rob. Śl. Nic innego jak tylko tego, w wydanej przezemnie odezwie się domagałem, zaco Chobot i jego wspólnicy obawiając się kompletnej kompromitacji wydali wyrok bez przesłuchania obwinionego i wyrzucili mnie z partji nie wiedząc sami za co i dlaczego.

Chobot sam ukrył się za anonim (władzy partyjnej) i z bezpiecznego ukrycia w Mor. Ostrawie kieruje akcją przeciwko mnie posługując się swojemi pionkami. Mówi o kłamstwach, lecz nie podnosi ani jeden konkretny przypadek takiego w mojej odezwie. Odpowiada mi tylko na te rzeczy pod pseudonimem „władzy partyjnej“, które mu się w sam raz godzą a wszystko ostatnie przemilcza jakoby tego w odezwie nie było. Na moje ciężkie podniesione zarzuty przeciw niemu nie ma odwagi reagować. Jedyne zarzut, który się ciągle powtarza w Robotniku Śl. jest, że będąc w partji nie powiedziałem co chcę i że nie podałem żadnych wniosków. Przewodniczący mówi świadomie nieprawdę, bo dobrze wie o co mi chodzi, bo nieraz, lecz kilkakrotnie miałem tę śmiałość jego nieczne poczynania przygwoździć i napiętnować. Ilekroć postawiłem się przeciw jego wnioskowi i machinacjom politycznym na posiedzeniach zawsze starał się on z tego wykręcić i mnie w zupełności zdyskwalifikować i ośmieszyć i szukając przyczyny jakoby się mnie mógł pozbyć.

Konferencja w Karwinie dnia 14 lipca b. r. była tylko pretekstem i witaną okazją do wyrzucenia mnie z partii. Pomogę jego słabej pamięci i zaznaczam, że rozchodziło się o następujące kwestje:

1. Czy godzi się, ażeby poseł partii był równocześnie jej przewodniczącym.
2. Sposób pisania organu partii Robotnika Śląskiego.
3. Kwestja witania generała polskiego i przemawianie nad grobem księdza klerykała jako (bezwyznaniowiec).
4. Kwestja budowy pomnika dla poległych polskich lotników Żwirki i Wigury w Cierlicku.
5. Zajęcie przez niego stanowiska wobec ostatnich wypadków na Śląsku cieszyńskim w kwestji czesko-polskiej.
6. Stanowisko partii do założenia, „Dziennika Polskiego“.
7. Stanowisko do stronnictw polskich na Śląsku.
8. Stosunek do czeskiej soc. dem. i ochrona mniejszości narodowych Č. S. R.

Jak w powyższych wypadkach tak też i we wszystkich dziedzinach polityki PSPP., była linja Chobota niestała i nie konsekwentna, którą można oznaczyć tylko jako linję zygzakową kierującą się zasadą według jego osobistych ambicji. W tem samem duchu był i jest do dziś redagowany organ partyjny „Robotnik Śląski“.

A teraz co do przewodnictwa partii. Ile razy ja i inni poruszali sprawę, ażeby Chobot ustąpił z przewodnictwa partii biorąc na siebie mandat poselski, o czem on absolutnie nie chciał słyszeć. Dlaczego? Bo Chobot nie zcierpi nikogo obok siebie, któryby miał swoje własne i odmienne od niego zdanie i musi zatrzymać aparat partyjny w rękach po to, aby wylać i karać każdego, który się inaczej zapatruje na bieg spraw politycznych jak on. **I czy robotnicy po to się organizują, aby jednostka wysuwała się do szczytnych godności a następnie wyrzucała uczciwych robociarzy z niej?**

Na stanowisko przewodniczącego partii należy tylko robociarz, jak już zawsze u PSPP. było, lecz Chobot tego stanowiska nie uznaje. Chobot i jego wspólnicy niemówią robotnikom prawdy a rezolucje, które Chobot oktrojował do przyjęcia na konferencji Karwińskiej, nie są aktualne i zrozumiałe prostemu robociarzowi w kopalni czy w hucie pracującemu, bo są sprzeczne jego duchowi sposobu myślenia i pojmowania spraw codziennych i praktycznemu mólzownemu życiu.

Rezolucje proponowane Chobotem na konferencji w Karwinie są demagogiczne i niegodne Polskiej Socjalistycznej Partii Robotniczej, bo co tam chce i określa z tem chodzi już w ciąży od pięciu lat postowania bez najmniejszego wyniku.

Chobot twierdzi ciągle, że się w taktyce i postępowaniu PSPP., nic nie zmieniło. Chobot przeoczył bardzo dużo jeśli tak twierdzi, bo życie polityczne nie płynie spokojnie, ale mieni się według całokształtu polityki światowej, gospodarczej, socjalnej i politycznej. Toteż takie twierdzenie posła Chobota, że się nic nie zmieniło nie jest jeszcze dowodem, że tak myślą wszyscy robotnicy. Linja polityczna ulega i w partjach socjalistycznych pewnym zmianom które przystosowane być muszą cośkolwiek do nowoczesnych warunków życia społecznego i gospodarczego. Jeśli za tem Chobot nie chce zrozumieć, że się w partji nic nie zmieniło, to mu to można będzie jeden raz bardzo dobitnie wytłumaczyć. Przykładem tego, to wypadki w Niemczech i Austrii i na podstawie tychże zmienione zasady taktyczno-programowe w partjach socjalistycznych tamże.

Organ Chobotów „Robotnik Śląski“ podaje na moją odezwę jakoby nie było prawdą, że komitety miejscowe nadsyłają protesty przeciwko memu wydaleniu i że całkiem wpłynęły tylko dwa listy do sekretariatu. Otóż zaznaczam, że protestów wpłynęło cały szereg, których mam oryginały w rękach. Że Chobot je umilcza w prasie jest zrozumiałą rzeczą.

Dlaczego Chobot nie umieścił w swoim organie wynik z konferencyj powiatowych i zebrań, które się odbyły z ramienia partji w ostatnim czasie. Co „Robotnik Śląski“ nie opublikował ogłoszę ja sam, aby nastroje w Komitetach opozycyjnych były ogólnie znane.

Na wspólnem zebraniu komitetów **Trzyniec, Końska i Łyżbice** uchwalono rezolucję domagającą się zwołania nadzwyczajnego zjazdu partyjnego.

Taksamo na konferencji komitetów **Bystrzyca, Wędrzyna i Nydek** referent - obrońca polityki Chobota tow. Heczko musiał ze zgrzytem przyjąć druzgocącą jednomyślną krytykę niedołężnej polityki Chobota od delegatów robociarzy.

Poważną nacechowaną rozsądkiem i troską o los partji krytykę opozycji w komitecie **Liszna Dol.** mógłby sobie poseł Chobot wziąć za przykład.

Komitety miejscowe **Łąki, Stonawa, Frysztat, Sucha G., Sucha Śr. i Karwina-Sowiniec** stanęły ławą za stanowiskiem opozycyjnem i protestując przeciw zawieszeniu mojej osoby w czynności domagają się zwołania nadzwyczajnego zjazdu.

Na zebranie do Karwinej dnia 24 sierpnia b. r. Chobot nie przyszedł, wysyłając jak zwykle profesora Badurę, na którem było zebranych 30 członków i którzy bardzo krytycznie ocenili działalność Chobota i Badura odszedł z niczem do domu. Taksamo powiodło się prof. Badurowi na zebraniu partyjnym w **Mar. Górach**.

Komitec miejscowy w **Łazach** zagroził kompletnem zawieszeniem swej czynności i wystąpieniem z partji, jeżeli Chobot nie zmieni swego postępowania.

A dlaczegoż nie umieszczono w „Robotniku Śl.” sprawozdania i uchwalonej rezolucji z okręgowej konferencji partyjnej, odbytej 19 sierpnia b. r. w **Ligotce Kameralnej (Ligotka Kam., Gnojnik i Śmiłowice)**, która brzmi następująco:

Rezolucja

uchwalona na konferencji okręgowej Polskiej Socjalistycznej Partii Robotniczej, odbytej w niedzielę, dnia 19 sierpnia 1934 w lokalu gospody gminnej w obecności 21 członków w Ligotce Kameralnej.

Zebrani członkowie P. S. P. R. okręgu ligockiego protestują stanowczo przeciwko różnym niedomaganiom, niewzorowej taktyce i niesłusznemu poczynaniu w gronie partji, względnie komitecie wykonawczym poszczególnych jednostek.

Niemily i pożałowania godny wypadek jaki się wydarzył na konferencji krajowej P.S.P.R., „Siły“ i Zawodówki w Karwinie w Domu Proletariuszy w dniu 14 lipca 1934 służy jedynie do zamachu na samodzielność P. S. P. R. i ich długoletnich, niepokalanych, uczciwych organizatorów, założycieli i niezhańbionych bojowników o sprawiedliwy polski socjalizm na Śląsku Cieszyńskim.

Jednym z tychże długoletnich, wzorowych pracowników, założycieli i siewcy polskiego niezachwianego socjalizmu na Śląsku naszym jest tow. Łukosz Augustyn, którego za domaganie się sprawiedliwości i słuszných żądań dla polskiej klasy pracującej na konferencji z dnia 14 lipca 1934, rzecz nadzwyczaj dziwna, zawieszono w czynności, nareszcie wykluczono z naszej polskiej partji robotniczej.

Jest to trzeci z rzędu wypadek od czasu trzymania w ręku przewodnictwa P. S. P. R. przez Emanuela Chobota, z której wszedł do parlamentu za niniejszego posła.

Przeciwko takiemu niesprawiedliwemu potraktowaniu tow. Łukosza ze strony wykonawczego głównego organu partji naszej jednostek, konferencja ligocka oświadcza kategorycznie niezadowolenie i domaga się w najkrótszym czasie zwołania nadzwyczajnego zjazdu partyjnego z programem:

1. Cofnięcie uchwały o zawieszeniu w czynnościach i wykluczeniu tow. Łukosza
2. Taktyka parlamentarna P. S. P. R.
3. Postulaty mniejszości polskich na Śląsku czechosłowackim
4. Stosunek do innych partji robotniczych.

Nie damy rozbić samodzielności P. S. P. R.!

Niech żyje prawdziwa demokracja!

Pieczątka i podpisy.

Dzięki i cześć Wam moi drodzy i dzielni Towarzysze! Dużo pism otrzymałem od wybitnych towarzyszy partyjnych, którzy srodze potępiąją politykę Chobota i nie jestem w stanie ich tutaj wszystkie na tem miejscu opublikować, natomiast wyjmuję jeden charakterystyczny list przewodniczącego z jednej bardzo ważnej placówki PSPRu, który w imieniu i z polecenia 4-ech innych komitetów miejscowych wysłał list do mnie następującej treści:

Szanowny Towarzyszu!

Sprawa Twoja co zaszła między Tobą a głównym zarządem P. S. P. R. mnie bardzo zainteresowała i nawet mi się temu uwierzyć niechce i muszę ubolewać, że coś takiego zaszło w naszej partji, bo jest to wielka rana dla polskich soc. robotników na Śląsku.

Ulotki (odezwy) otrzymałem i zwołałem posiedzenie miejscowego komitetu P. S. P. R. i całą sprawę my omówili i wszyscy ubolewają nad Twoją sprawą i byłoby wielką boleścią naszą, gdybyśmy mieli takiego działacza z ruchu robotniczego stracić i ja pewnie wierzę, że się to da naprawić?

Szan. tow. i Ty część winy na tem niesiesz, że tow. Chobot jest przewodniczącym naszego ruchu i, że jest posłem, bo przecież jak zrabował sekretariat a za jakiś późniejszy czas znów powrócił do partji, to i Tyś głosował za przyjęciem go znów, dalej jak była w Karwinie konferencja na mianowani (stawiani) posła do parlamentu, to ja stanowczo stawiał wniosek aby Chobot niebył, że on ma dużo wrogów a ma dużo złego za sobą i że jest naszą powinnością, ażeby my tam na kandydata postawili robotnika a to Twoją osobę i gdybyś Ty tego nie dopilnował byłoby się tak stało!

Szan. Towarzyszu! Na naszym posiedzeniu zaszedł wniosek, ażeby Ci napisać list o co właśnie Ci chodzi, żeby było lepszy i żebyś zwołał taką mniejszą konferencję i my by poświęcili tyle czasu, abyśmy mogli jakieś stanowisko zająć a to by najlepszy było w... dla komitetów następujących gmin... bo to wiesz towarzyszu, że ja Cię znam dawno z Twojej dobrej pracy dla robotnika naszego, że Cię będę zawsze popierać i taksamo inni towarzysze, boch już wiele mówił, tak rób jak uznasz za lepsze a pracuj, bo Twoja praca przyniesie korzyść.

Cześć P. S. P. R. Niech żyje P. S. P. R. pod dobrym wodzem tow. Łukoszem.

...dnia 22 sierpnia 1934.

Tak członkowie-robotnicy myślą i sądzą o tymczasowym przewodniczącym Chobocie. **Czy to nie surowy sąd nad człowiekiem, który w partji nadaje ton i przyswaja sobie prawo wcisnąć swoje znamię tej partji, której go w roku 1929 wybrano przewodniczącym tylko trzema (3) głosami?** A cóż dopiero komitety, które się dotychczas ze mną nie skomunikowały, bo ich praca zatamowana, ponieważ Chobot mimo tego, że jest posłem do tych komitetów się nigdy nie pokaże. Niema go w tej trudnej odżywczej pracy organizacyjnej tak, jak go nie znajdzie się przy wydalaniach górników, przy zgromadzeniach szkolnych i t. d.

Obecnie zwracam się jeszcze kilku słowami do Was kochani towarzysze PSPR w sprawie mego zawieszenia względnie wykluczenia. Przeszło cztery tygodnie czekałem daremnie na zwołanie sądu partyjnego. Po mem zawieszeniu wyjechał sobie Chobot z zadowoleniem do podreparowania swego zdrowia do Tr. Teplic, wskazując mi przez swego

pośrednika, że klątwę zdejmie jeśli się przed nim upokorzę. Tego nieuczyniłem, ponieważ jako niewinny nie uznaję potrzeby swego upokorzenia. Nie otrzymując żadnego zawiadomienia od Komitetu Wykonawczego PSPR o zwołaniu w mej sprawie sądu partyjnego wydałem 14 sierpnia b. r. pierwszą odezwę, która przyszła w sam czas na posiedzenie Komitetu Wykonawczego.

Z tego powodu Chobot odrazu postawił wniosek na wykluczenie mnie z partji, za którym głosowali tt. Goetze, prof. Badura, inspektor Wójcik i sekr. metalowców Gromnica. A zatem jaki rezultat? Ani jeden robotnik nie głosował za mem wykluczeniem z partji, tylko sami płatni sekretarze, inspektor i profesor. Takie głosowanie jest pod względem moralnym niesłuszne i biorą zań odpowiedzialność i ewentualne następstwa wobec całego forum członkostwa PSPR i całej polskiej klasy pracującej, ci sekretarze i profesorzy, jakóż i sam Chobot, którzy mnie z partji wykluczyli.

Z zadowoleniem konstatuje, że komitety miejscowe PSPR wydają o mnie inny sąd. Czekam ze spokojem nadzwyczajnego zjazdu i niechaj tenże całą moją sprawę rozpatrzy a jeśli uzna, że zasłużyłem kopniaka z partji, dla której moje całe życie poświęciłem, to wówczas wycofam się bez słowa protestu z tej partji, której służyłem i byłem jej wiernym sługą, aczkolwiek skromnym i pilnym pracownikiem.

Dziwię się tylko inspektorowi Wójcikowi, który kilka lat temu jak sobie zapewne przypomina, mię często w mem mieszkaniu odwiedzał, abym z nasadzeniem całego mojego autorytetu dopomógł mu do uzyskania posady inspektorskiej. Dziś za to podniósł on swą rękę do wyrzucenia mnie z partji. Może nadarzy się jeszcze sposobność do powiedzenia sobie prawdy wtedy nie tylko członkowie, lecz i inni będą inaczej na jego czynność partyjną patrzeli.

Towarzyszowi Goetzemu dziś tylko przypominam, żeby lepiej zrobił, by dopilnował sekretarjatu Zw. górników i więcej się o nich troszczył ponieważ go muszą inni dopilnować w jego częstej nieobecności.

W końcu stwierdzam jeszcze raz, że o mojem wykluczeniu nie mogą decydować sekretarze ani profesorzy, lecz robotnicy zahartowani pracą fizyczną tacy jakim ja sam jestem. Do wydania sądu o mnie jest powołany jedynie zjazd partyjny. Ten prędzej czy później musi być zwołany, na którym członkowie-robotnicy będą mieli swój głos decydujący.

Ich sądu się nie lękam, lecz boi się go przewodniczący Chobot. Tym towarzyszom, którzy mnie zaprosili na zebrania i konferencje serdecznie dziękuję i oświadczam, że na nie przybędę.

Dalej wzywam Was kochani towarzysze do wytrwania w partji i do strzeżenia jednolitości i samodzielności tej jedynej Polskiej Socjalistycznej Partji Robotniczej na Śląsku.

Bądźcie solidarni i nie dajcie się nikomu tumanić.

Brońcie honoru Waszego, Waszych praw i nie dajcie się zwieść na manowce.

Usuńcie szkodliwe jednostki i trzymajcie wysoko sztandar sprawiedliwości demokratycznego polskiego socjalizmu.

Łąki, dnia 30 sierpnia 1934.

Augustyn Łukosz,
zastępca przewodniczącego
Polskiej Soc. Partji Robotniczej w Č. S. R.

Uchwały opozycji P. S. P. R.

Na posiedzeniu opozycji P. S. P. R. zebrani delegaci poszczególnych komitetów miejscowych po wysłuchaniu przemówienia tow. Łukosza jako zast. przewodniczącego P. S. P. R. konstatuje:

1. Stanowisko tow. Łukosza o zdrowy kierunek w P. S. P. R. jest słuszne i walkę tow. Łukosza bierze zebranie to za swe.

2. Wykluczenie tow. Łukosza uważa konferencja opozycji za szkodliwe dla rozwoju partji i pod względem formalnym za niesłuszne, bo Komitet Wykonawczy nie udał do dziś ani powodów rzekomego przestępstwa programowego ani uzasadnienia jego wykluczenia. Postąpił zatem niezgodnie z przepisami statutu partji.

3. Dlatego opozycja wysuwa postulat ten, domagając się załatwienia sporu Łukosz-Chobot przez nadzwyczajny zjazd partyjny.

4. Konferencja opozycji stoi na stanowisku całości i konsolidacji P. S. P. R.

5. Głównym punktem obrad nadzwyczajnego zjazdu ma być oprócz załatwienia konfliktu wyżej wymienianych, odstąpienie dotychczasowego przewodniczącego Chobota z funkcji prezesa partji a wybór nowego, który będzie posiadał bezwzględne zaufanie członków partji. Pozostanie Chobota na tem stanowisku w partji jest niezgodne ze statutem a szkodliwe dalszemu rozwojowi partji robotniczej polskiej.

6. Temsamem domaga się opozycja reorganizację Komitetu Wykonawczego zasadnicze zmiany w kierunku i pisaniu organu partji „Robotniku Śląskim”.

Wszyscy członkowie i funkcjonariusze, którzy z temi postulatami opozycji wyrażają zgodę winni się zrzeczyścić i prowadzić wewnątrz partji akcję za uzyskaniem potrzebnej większości do urzeczywistnienia tego programu w jak najkrótszym czasie.

Opozycja P. S. P. R.

Po przeczytaniu podać dalej!

Czesi uniemożliwiają polskiej młodzieży kształcenie się w Cieszynie

Mor. Ostrawa. Młodzież polska, dojeżdżająca pociągami ze Śląska Czechosłowackiego do szkół średnich i zawodowych do Cieszyna w Polsce, korzystała dotychczas bez jakichkolwiek ograniczeń ze zniżek kolejowych na kolejach czechosłowackich. W roku bieżącym Dyrekcja Kolei Państwowych w Ołomuńcu odmówiła zezwolenia na wydanie zniżek. Studenci polscy nie będą zatem mogli poraz pierwszy od podziału Śląska korzystać z tego udogodnienia, skutkiem czego wielu z nich zmuszonych będzie zrezygnować z dalszych studiów w Polsce

ze względu na swą niezamożność. Zaznaczyć przytem należy, że młodzież polska z Czechosłowacji korzysta z konieczności z niektórych zakładów w Polsce, ponieważ ich ludność polska dotychczas w Czechosłowacji wywalczyć nie zdołała (szkoła handlowa), albo też z tego powodu, że niektóre szkoły czeskie nie przyjmują Polaków (szkoła górnicza w Mor. Ostrawie). Odebranie prawa korzystania ze zniżek kolejowych dziesiątkom studentów polskich z Czechosłowacji wywołało wśród Polaków w Czechosłowacji wielkie oburzenie.

Dziennik Polski 1. IX. 34

Nowy szum wokół pomnika Żwirki i Wigury.

Niesmaczna dyskusja w prasie czeskiej.

Przed kilku dniami „Dziennik Polski” donosił, iż Komitet budowy pomnika Żwirki i Wigury w Cierlicku zamierza wznieść siłami własnymi skromny pomnik ku czci naszych bohaterów na miejscu katastrofy, odkładając na dalszy plan budowę polsko-czeskiego pomnika przy kościele w Cierlicku. Wiadomość tą podchwyciła agencja „Centropress” i w zniekształconej formie podała prasie czeskiej. Dla wyjaśnienia sprawy podajemy co następuje: Stanowisko polskie w tej sprawie jest stanowcze i niezmiennione. Bezpośrednie po katastrofie cierlickiej mianowanie w tej polskiej gminie proboszcza czeskiego, przekreśliło wszelkie długoletnie polskie „contra spem spero”, iż zaprzestaną zostanie walka wynaradawiająca. Powiedzieliśmy jasno i otwarcie: dopóki nie zabierzecie proboszcza czeskiego, nie zmienicie kursu wobec nas, nie możemy razem współpracować. Dlatego odłożyliśmy do tej chwili sprawę wspólnego wzniesienia pomnika koło kościoła, a na miejscu nieszczęścia wystawimy go sobie sami. Pomnik z wami wzniesiemy wtedy, gdy na probostwie cierlickim zamianujecie proboszczem Polaka. To jest wszystko. Zajmujemy się natomiast waszymi wynu-

zzeniami, wokół tej podwójnie tragicznej sprawy. Pan L. z „Českého slova” omawia budowę pomnika bez Czechów i pisze:

„... powinni się bardziej rachować (Polacy) z pamiętką tragicznie zmarłych lotników. Przed majestatem śmierci ustępują u wszystkich cywilizowanych narodów wszystkie spory i wąśnie; tem więcej powinni to sobie uświadomić polscy działacze, którzy te spory wywołali...”

Tak jest, u wszystkich cywilizowanych narodów w obliczu śmierci ustają wszystkie spory i wąśnie. Czyż w obliczu tragedii Żwirki i Wigury na dowód tego... mianowano proboszczem w Cierlicku Czecha? Zaiste, zadziwiający brak cywilizacji... u Polaków!!

Drugim specjalistą w tej sprawie jest p. Smyczek, z domu Polak, który nawet na studia pobierał zapomogę z „Macierzy”, potem skarbnik „Schulvereinu”, a dziś „działacz” z Maticy. Pan ten nic sobie nie robi z tego, że Polacy nie będą budowali wspólnie z Czechami tego pomnika, ale zapala się do tej sprawy i pisze następująco (podajemy dosłownie):

„... Obiema polskim bohaterom zostanie wybudowany pomnik na miejscu nieszczęścia

w Gór. Cierlicku, do którego miałyby być wryte złotymi literami:

MY

ZWIRKO A WIGURA

Osudu pohár jsme dopili
u Těrlicka
v lese jsme život svůj skončili
u Těrlicka
Těrlicko za přístav poslední
Bůh nám určil
v Těrlicku zůstanem zvěčněni
v světle mohyl
Nám čeští bratři zde vzdali čest
u Těrlicka
všem posvátné toto místo jest
u Těrlicka.
Kéž slovo Těrlicko stane se
mostem míru
a bratřím-Slovanům přinese
v sebe víru!

Tej treści napis i po czesku ma być wryty w myśl pomysłu i życzenia p. Smyczka. Można by się śmiać z tego wszystkiego, gdyby to nie było takie bolesne. Wobec tego sami oddamy hołd naszym bohaterom i sami wzniesiemy pomnik.

Dział młodzieży i harcerstwa

Ruch zachowy.

Od kilku miesięcy zaczyna się na całym Śląsku szerzyć słowo „zuch”, „ruch zachowy”, „gromada zachowa”. Można widzieć chłopców w wieku szkolnym w niebieskich beretach na głowie, zielonych koszulkach i krótkich spodniach, którzy na pytanie, co to za mundurek noszą, odpowiadają: Jestem zuchem! Co to wszystko znaczy?

Oto ruch zachowy powstał, wywołany koniecznością przyjmowania do harcerstwa chłopców w wieku od 8 do 11 lat. Musiano jednak uświadomić sobie, że sfera zainteresowań tych chłopców jest całkiem inna, inny jest sposób myślenia i patrzenia na świat. Małemu do pracy w drużynach harcerskich nie odpowiadał tym chłopcom: był za trudny, nudny i niezrozumiały. Organizowaniem tych chłopców zajął się w Polsce dh. Aleksander Kamiński, który w szeregu książek, jak „Antek Cwanlak” i „Książka Wodza Zuchów” stworzył specjalny program pracy dla tych chłopców, dostosowany do wieku i zainteresowań chłopców, podając zarazem metody i cel tej pracy. Ruch zachowy nie jest więc niczem nadzwyczajnym, ale tylko miniaturowym harcerstwem, przystosowanym do wieku dzieci.

Ruch zachowy rozpoczął się w Polsce w 1931 r. a u nas dopiero w roku bieżącym. Założono już kilkanaście gromad zachowych. Celem kształcenia kierowników tych gromad zachowych urządzono już dwa kursy: pierwszy w Orłowej w marcu oraz drugi w Końskiej.

Kurs wódzów zachowych w Końskiej, trwający od 3 do 10 lipca b. r., połączony był z pierwszą u nas na terenie Śląska kolonją zachową. W skład programu kursu wchodziły referaty instruktorów, referaty kursistów, dyskusje nad referatami, ćwiczenia gier, zabaw, piosenek i tańców zachowych, majstrowanie różnych rzeczy, ćwiczenia praktyczne, jak przeprowadzanie zbiórki, ćwiczeń, gier, ciszy poobiedniej i kominków ze zuchami oraz zajęcia indywidualne, w skład których wchodziło pisanie dzienniczków, lektura książek zachowych oraz przygotowania do referatów czy ćwiczeń praktycznych. W skład zajęć kolonji

wchodziły zbiórki, gry, zabawy, ćwiczenia zuchowe, majstrowanie oraz zabawy dowolne, zawsze pod okiem specjalnego instruktora.

Punktem kulminacyjnym kursu i kolonji był ostatni kominek zuchowy w dniu 9 lipca, który miał rys propagandowy, gdyż był to pierwszy oficjalny kominek zuchowy na ziemiach naszego Śląska. Kominki zuchowe odprawiają harcerskim ogniskom, tylko odbywają się zawsze w sali, tak jak i kolonje zuchowe muszą być zawsze organizowane pod dachem a nigdy pod namiotami. Na kominku tym w sali miejscowej szkoły ludowej zebrało się dużo gości z JWielm. Gen. Kons. Druha Helena Malhomme na czele. Kominek prowadził dh. Emil Jędrzejczyk, fachowy instruktor zuchowy z Polski, bawiący właśnie na kolonji jako wizytator. Wesoły nastrój, liczne oklaski i wybuchy śmiechu, towarzyszące poszczególnym punktom programu, świadczyły o wielkim zainteresowaniu się gości popisami zuchów. Napewno wszyscy odnieśli z tego pierwszego kominka niezatarte wspomnienia, które każą im popierać ruch zuchowy. —ndc.

Našinec 3/IX. 34

Králíkem z kouzelného cylindru „Dzienniku Polskiego”,

který překvapí čsl. veřejnost, zvyklou již na protičeské psaní tohoto listu, je návrh spojené velmoci ČSR. a Polska, která prý by ustálila primát Slovanstva v Evropě. Je to myšlenka nikoliv nejhorší, kdyby nebylo tolik důvodů pro domněnku, že v této utopistické velmoci zůstala by Čechoslovákům pravděpodobně práce a Polákům reprezentace...

„Tylko nie zapominać!”

Na marginesie zniewagi polskiego czynu zbrojnego przez czeską narodową demokrację. - Jak nasi prawdziwi przyjaciele Słowacy widzą polski czyn zbrojny.

Jeszcze nie przebrzmiały echa zniewag organu czeskiej nar.-demokracji rzuconych pod adresem polskich bohaterów. Redakcja nasza otrzymuje szereg listów, zawierających wyrazy wielkiego oburzenia na niecną napaść „Mor-szcz. den.” Mielśmy możność w nr. 75 zacytować opinie angielską, wyłącznie w tym celu, by nasi czytelnicy nie brali do serca zniewagi denicka. Sprawimy naszym czytelnikom niewątpliwie satysfakcję, jeśli zacytuemy na tem miejscu artykuł wstępny „Slovak”, z którego dowiedzą się, że tak jak i we wszystkich innem, Słowacy mają o roli Legionów zupełnie odmienne od tych panów zdanie. W nr. 195 „Slovak” pisze pod tytułem „Tylko nie zapominać” co następuje:

Bratysława, 20 sierpnia.

„Wielki angielski dziennik „Daily Express” w jednym z ostatnich numerów przypomniał Europie zachodniej rocznicę, o której ona niewdzięcznie zapominała.” (Tu cytuję „Slovak” znany już naszym czytelnikom artykuł dziennika angielskiego.)

... Tak! to jest tok rozważań wspomnianego artykułu wielkiego angielskiego dziennika. Słowaczyna bardzo niedawno obchodziła 14 rocznicę odparcia bolszewickiego najazdu. Tego właściwego, który był decydującym momentem w odparciu walca, którym Lenin, Tuchaczewski i Woroszyłow zmlądzyli chcieli zachodnią Europę. Wszędzie, gdzie ten walec byłby się potoczył, byłby wybuchł płomień marksistowskiej rewolucji. Zachodnia Europa stałaby się widownią krwawej tragedji.

I w 14-tą rocznicę po tej decyzji i u nas dostają się na index (potępiana są, przyp. red.) artykuły, które dla tej i takiej Polski chcą być uprzejme, i które widzą w narodzie i państwie tem filar, na którym spoczęła już dwa razy chrześcijańska Europa. Czyni się to prawie

wtedy, kiedy ta cała zachodnia Europa stoi znówu jakby na progu nowej katastrofy.

Teraz nie grozi jej zalew azjatyckiego barbarzyństwa ani bolszewickiego szafu. Teraz ona staje się swym własnym nieprzyjacielem. Rzuca się w agonii różnych „izmów” i rozkłada się w swem przemądrzactwie.

Nasza Słowaczyna w tym wirwarze i wbrew swej woli gra ważną rolę. Leży jak most między zachodem a wschodem Europy. Jest osi, wokół której toczy się rydwan losu naszej Republiki. Minister Dostalek nadmieniał w niedzielę na otwarciu XIV Targów Naddunajskich, że „Słowaczyna jest doskonale stworzoną na to, by się stała ogrodem odpoczynkowym Europy”.

Nie. My Słowacy jesteśmy skromniejsi. Bylibyśmy bardzo zadowoleni, gdyby Słowaczyna ze swą umysłowością stała się ogrodem wypoczynkowym dla zdenerwowanych przywódców naszej Republiki i w szerszym zakresie tego słowiańskiego świata.

Wielu znalazłoby u nas tak potrzebne odświeżenie ducha i myśli. U nas znaleźliby kawał twardego gruntu pod nogami ci, którzy idą za nastrojami dyplomacji i wyższej polityki, objawiającym się codziennie na widowni europejskiej.

Zachodnia Europa, właściwie jej część, uważa Polskę za tą, która przedstawia się pokojowym planem zachodniej Europy. Wysoka hazardowa gra dyplomacji, podlegająca codziennie zmieniającym się zamiarom zakulisowych intrygantów, chce narzucić Europie zachodniej zapomnienie faktu, że Polska nigdy nie stała przeciw zachodniej Europie, ale odwrotnie, stała za nią i to potrafiła udowodnić. Czynem, zabarwionym purpurową, ciepłą krwią polskich ułanów i strzelców pod Wiedniem i Warszawą.

Zachodnia Europa jest tak zdenerwowana, że nie myśli o tem, co by się z nią było działo, gdyby Polska, jedyne dzisiejsze mocarstwo słowiańskie, była od samego początku zastosowała sposoby zachodnio-europejskiego mędrkowania. Polska wykazała jednak nawet wtedy, gdy mądrale lamali nad nią ręce, że czyn i serce zwyciężają zawsze.

Polski żołnierz był nagi, bosy, z próżną ledownicą (naboje czekały na granicach u przyjaciół, przyp. red.), głodny na skraju równicy mazowieckiej nad brzegami Wisły. Zachodnia Europa dawała Polsce rady, ale nie dawała środków do wykonania planu. Polski naród, jego przedstawiciel Marszałek Piłsudski walcząc tem, co miał pod ręką. Miał zaś tylko odwagę i serce polskiego żołnierza. Przeciw wszystkim prawom strategii ze swolmi przeważnie bosymi pułkami strzelców i ułanów rozprószył nad Wisłą i Niemnem przemoc armji Tuchaczewskiego. Zwyciężył tem co jest wieczne: duchem narodu! Tego nie mogła powstrzymać blokada socjalistycznych kolejarzy i marksistowskich mężów stanu. To jest amunicja, która ma swe magazyny w sercach.

A Polacy są dziś przedstawicielami słowiańskiego mocarstwa w Europie. W czterdziestym roku po pokonaniu nawały bolszewickiej, która sięgała i po żywot naszej Republiki, nie powinno się tego zapominać Polakom. Pułki Belli Kuna gotowały się przeciw Słowaczynie, zasłепione obietnicami węgierskich komisarzy ludowych, że wojska towarzysza Tuchaczewskiego wnet przekroczą grzebień Karpat. Polska i Polacy zagroźili drogę czerwonej armji ku Karpatom, wobec czego wdzięcznie wspominaemy to teraz, gdy sławi się czternastą rocznicę bojów nad Wisłą i Niemnem.

Z powyższych słów młarodajnego dziennika słowackiego widzimy, iż Słowacy zasadniczo się różnią z Czechami w ocenie czynów polskich. A poza wszystkiem, Polska i Polacy są nie tylko dzielni ale i mają doskonałą pamięć!

Dziennik Polski 2/X.34.

Po dożynkach.

Szumbark. Podobnie jak inne okoliczne wioski i Szumbark urządził swoje dożynki, które wypadły imponująco. Dużo kosztowało wysiłku przygotowanie tak pięknych dożynek. Od tygodni nasza młodzież pilnie uczęszczała na próby, aby godnie wystąpić i podnieść na duchu patrzących czarno w przyszłość. Bo czyż młodzież idąca w pochodzie dożynkowym z hardo podniesioną głową nie zdawała się mówić: Wytrwajcie jeszcze, jak my dorośniemy, weźmiemy z waszych spracowanych rąk ster pracy na tej ukochanej, naszej niwie śląskiej i pójdziemy w lepszą przyszłość do wytkniętego przez was, Ojcowie, celu! W ostatnim tygodniu zawrzał Szumbark od prac przygotowawczych. Nasze gaździnki przygotowywały bufet. Pilnie krzątała się starszyzna, jak również młodzież, której dziełem były wozy alegoryczne. Niezwykle okazałe wypadł pochod dożynkowy. Podziwiano wozy alegoryczne, banderę konną, cyklistów, a przede wszystkim oddział Ślązaczek. Na końcu ciągnął się długi sznur miejscowych obywateli na czele z burmistrzem. Tegoroczne dożynki zgromadziły bardzo licznie miejscową ludność, która nie zaparła się jeszcze mowy swoich przodków, zgromadziły nas Polaków i wywołały wśród naszych „przyjaciół” i szumbarckich „dyplomatów” słowa podziwu, bo pytali: skąd się tych Polaków tyle wzięło? Przecież niedawno temu Szumbark był prawie że już nasz! Pamiowie! Szumbark nie był prawie że już nasz, ale to nasi górnicy pod naciskiem persekucyj kopalnianych muszą deptać po swoich uczuciach narodowych, muszą się w sobie skurczać, bo groza utraty chleba mocniejsza. Czyż licuje z godnością tych, którzy się mieniają stać na wyższym szczeblu cywilizacji i kultury, pytanie: „Był jstę také vítat toho Malhoma?” Czyż następne pytania, które nie sposób powtórzyć, mogą wyjść z ust inteligenta, któremu jego inteligencja powinna wskazać granice, jak daleko sięga sfera osobistych uczuć najprostszego nawet człowieka? Rozmawiając z górnikami, wierzyć się nie chce. A jednak to prawda, bo sam „Dziennik Polski” dużo już podał podobnych przykładów. Trzeba wołać za górnikiem i podziwiarzem w artykule „W czarnych szponach”: Nie wyzyskujcie nędzy dla swych demagogicznych celów! Nie nagabujcie ludzi, którzy swoją szczerą sumienną odpracują! Nie wprowadzajcie polityki na kopalnie, bo jej i tak dość w życiu publicznym, ale starajcie się o większe bezpieczeństwo górników, aby mniej żon było wdowami, a mniej dzieci sierotami!

Naszą uroczystość dożynkową, zaszczylił swą obecnością p. poseł dr. Buzek oraz p. dyr. Feliks, prezes Macierzy Szkolnej, którzy przemówili do licznych gości, ciesząc się ze sukcesu, jaki odniósł Szumbark. Prawdziwy entuzjazm ogarnął obecnych, radość promieniowała z twarzy uczestników, gdy w gronie naszym zjawił się p. Konsul Gen. Malhomme, drogi i miły gość! Oby takich uroczystości duchowych Szumbark dożył jak najwięcej!

Tus.

Dziennik Polski 5.X.34.

„Jestem Słowaczką, ale będzie mi za wzór służyć polska kobieta”.

Aniela Sidorowa w odpowiedzi na napaść „Lidových Novin” i ks. Medveckyego.

Jak wiemy, dla sparaliżowania oświadczeń uczelgodnego ks. Hlinki spowodowano ze stro. ny czeskiej wywiad z ks. Medveckym, o treści którego donosiliśmy już w nr. 75 „Dziennika Polskiego”. W wywiadzie tym ks. Medvecky napisał również o nieugiętym działaczu słowackim red. Sidorze co następuje:

„... Sidor wziął sobie za żonę Polkę, ma w Polsce interesy materialne i tem się zawsze kierował...”

W odpowiedzi na to umieściła dzielna pomocnica swego męża, p. A. Sidorowa, artykuł w „Slovaku”, w którym wyraża oburzenie, iż książd M. mógł podobne kłamstwa napisać. Wyjaśnia, że jest Słowaczką, urodzoną w Trstenej, wyrosła w Ružomberku, gdzie również skończyła i gdzie ze swym mężem pracowała na słowackiej niwie społecznej. Udowodniwszy, iż szczegóły wywiadu ks. Medveckyego były zmyślone, pisze dalej co następuje:

„... To wam musi wystarczyć, byście sobie zmienili wasze mniemanie o mnie i uznali, że jestem Słowaczką, a nie, jak wyście to twierdzili — Polką. Ale lepiejby było dla mnie teraz, gdybym była Polką się narodziła. Byłabym małą kropką w morzu kobiet, natchnionych duchem narodowym i przekonaniemi, które mają swe źródło niewyczerpane w martyrologji polskiej kobiety. Byłabym kobietą, która ma przed sobą setki poprzedniczek i wzorów. Tego doświadczenia i zasług na polu narodowym my kobiety słowackie nie mamy wiele. Słowackie kobiety nie cierpiały jeszcze dość ze swymi mężami, wojującymi o prawa narodowe.

My tylko zajmujemy się wychowaniem dzieci, żyjemy w zaciszach domowych, czytamy Żiweny i jej książki, kochamy poezję i prozę, ale stoimy daleko od politycznego prądu naszego narodu.

Byłam w Polsce. Czytam i przekładam polskie książki. Wiem, czego dokonała polska kobieta, jak wydatnie pomogła męskiemu pokoleniu. Nietylko że umiała bohatercko znosić z mężem cierpienia śnieżnych i bezkresnych pól Syberji, ale także umiała tak wychowywać swe dzieci, aby dokończyły dzieło narodowe, które ojcowie rozpoczęli.

— Jestem Słowaczką, ale będzie mi zawsze służyć za wzór polska żona i polska matka, abym się nauczyła wszystko znieść, wszystko przeczekać i wychować z moich dzieci dobrych katolików i zapalonych narodowców, tak idealnie kochających słowacką sprawę, jak kochał i kocha — bez względu na „materialne korzyści” i na niekierzyść swego prywatnego szczęścia — mój oczerniany mąż.”

Na marginesie tej pięknej repliki dzielnej Słowaczki możemy jedynie powiedzieć, że wierzymy, iż z tak dzielnymi niewiastami naród słowacki wywalczy sobie dziś czy jutro to, czego pragnie.

Jako Polacy, składamy p. Anieli Sidor wyrazy prawdziwej czci. Kto męstwo i hart dusz Polek bierze sobie za wzór, zwyciężyć musi. Temu ani małoduszny wywiadowca w rodzaju p. Vavra, ani nieprawdziwe informacje ks. Medveckyego przeszkodzić nie zdołają.

Czechy zachorowały na „rosyjską chorobę” i w malignie bredzą... o Polsce.

(Oryginalna korespondencja „Ilustrowanego Kurjera Godziennego”).

Praga, w sierpniu.

Praga, a wraz ze stolicą cała Czechosłowacja cierpi na nową, nieznana dotychczas chorobę. Nazwijmy ją chorobą rosyjską. Ze swoją bardziej znaną i starszą siostrzycą, popularną „angielską chorobą” nie ma ona nic wspólnego. Nawiedza ludzi dojrzałych i starszych już, a nie — jak angielska — dzieci. Symptomy jej są naogół dość nieuchwytnie i przejawiają się w najrozmaitszych formach. Jeden wspólny symptom, występujący stale i u wszystkich chorych — to gorączka, majaczenie i mówienie od rzeczy, skłonność do fantastycznych kombinacji, nagły i niczem niewytłumaczony strach i t. d. Ponieważ choroba ta szerzy się nagminnie i przybiera już zatrważające rozmiary, uważamy za stosowne zaznaczyć z nią również — i polską opinię publiczną. Bardziej lekkich czytelników, którzyby mieli pewne obawy, ze względu na bliskość granic, uspakajamy już teraz. Choroba ta nie jest zakaźna i niema niebezpieczeństwa zawleczenia jej do Polski. Jest to bowiem choroba — polityczna.

Od miesiąca mniej więcej

**zaczynają się w Czechosłowacji
dziać dziwne rzeczy.**

Od czasu uznania Rosji sowieckiej przez Czechosłowację poważni i zrównoważeni dotychczas ludzie stracili zdolność logicznego myślenia. Ba, imputują ten sam zanik dziesiątkom i setkom tysięcy swych rodaków. Wszyscy znajdują się w jakimś stanie długotrwałej ekstazy i kataleptycznego zachwyty. Nie nasza to rzecz, ale tylko tak długo, dopóki nie wciąga nas w krąg tych obłędnych kombinacji.

Prasa czeska odkryła nagle Rosję. I to nie tylko Rosję sowiecką, ale nawet tę starą „matiuszkę” Rosję. Nacjonalistyczna a nawet słowiańska Rosję. Demokratyczną, pokojową, nowoczesną i Bóg wie jaką jeszcze. Nagle stała się Rosja symbolem światowego pokoju, czynnikiem równowagi europejskiej, cudotwórcą, który jednym machnięciem ręki a właściwie pióra (podpis na zamówieniach sowieckich!) może usunąć bezrobocie i kryzys w Czechosłowacji, potęgą wojskową, dyplomatycznym gigantem i t. d. Nagle zaczynają dziennikarze czescy jeździć na urlop zamiast do Tatr na Krym i miast pić wodę w Karlovych Varach omal nie piją z zachwyty... nafty w Baku. Zapomniano już o wszystkich artykułach o ludożerstwie, które tak niedawno jeszcze z gustem przedrukowywano z rozmaitych fińskich i estońskich gazet, zapomniano o bezbożniczej kampanji, o głodzie robotników, o anarchji finansowej.

I tu trzeba odrazu powiedzieć: w normalnej sytuacji stosunków z Rosją niema nietylko nie złego, ale jest to stan zdrowy. Nikt inny, jak właśnie Polska — już przed dwoma laty zawarła z Moskwą pakt, który zapoczątkował „konjunkturę rosyjską” w świecie. Za nami dopiero przyszli inni, po Polsce zaczęła odkrywać Rosję dla realnej polityki zagranicznej Ameryka, Anglja, Francja i inne państwa. Jako ostatnia przyszła Czechosłowacja. Ale ta przeżywa

obecnie swoją rosyjską chorobę — i o niej to właśnie mówić chcemy.

Czesi mówią o Rosji sowieckiej, jako o słowiańskim państwie i zapisali ją już — nie pytając się nikogo — do swej szkółki panslawizmu.

Trzeba przyznać otwarcie, że niema na świecie gorętszych zwolenników tej idei, niż Czesi. Nikt nie nagadał się i nie napisał tyle na ten temat, co oni właśnie. Ale też na tem kończy się już cała ich zasługa wobec narodów słowiańskich.

Panslawizm i Czechy budzą zresztą przykre echa dla polskich, słowiańskich uszu. Choćby w 1919... Właśnie w okresie, gdy Polskę najechał jeden „brat” Rosjanin, drugi — Czech

**wsadził nam w Cieszyńskim
nóż w plecy.**

Po zbudzeniu się z tego koszmarnego snu, po otrząśnięciu się z tych niezwykłych „wrażeń” i nabraniu nowych sił chcieliśmy zapomnieć o wszystkim. — Znowu mówiło się o wspólności i braterskich uczuciach. Za fatamorgana pięknych słów, kryła się jednak — krzywda polskiej mniejszości w Czechosłowacji. Piękne słowa o wspólnocie słowiańskich narodów nie mogły nam przesłonić ucisku narodowego i gospodarczego Polaków w Czechosłowacji.

Bierzemy więc rzeczy tak jak są i przestaliśmy marzyć o panslawizmie. Tembardziej, że Czesi okazali się równie niedostępni dla głosu serca, jak rozumu. Chcieli z nami dalej jeszcze handlować; walczyć wspólnie — z bronią w ręku w razie potrzeby — już nie chcieli. A teraz — ponieważ jednak przeliczyli się, ponieważ już wokół siebie nie mają ani jednego państwa, z którymby żyli w zgodzie, z wyjątkiem Rumunji, musieli obejrzeć się za nowym sojusznikiem. — Ma nim być Rosja.

I oto, aby umożliwić swym ziomkom strawienie tego sprzymierzenia,

**wyciągnięto
z lamusa stara
ideę słowiańskiej
wspólnoty**

i przelakierowuje się na gwałt bolszewików na „działaczy słowiańskich. Ponieważ jednak tak niedawno śmiano się w kółkach z mrzonek starego dra Kramarza, który jeszcze ciągle wierzy w powrót swej wysnionej carskiej Rosji, — i który nazwał właśnie uznanie Sowietów przez Czechosłowację „ostatnią zdradą popełnioną na Rosji” — trzeba było znowu zrobić małe salto mortale. Pisz się więc, że dzisiejsza Rosja jest już demokratycznym państwem, które zrozumiało, że stare metody nie doprowadzą do niczego i że trzeba zmienić zasadniczo front. Rosja — piszą dalej Czesi — jako apostoł pokoju zgłosiła się sama do wielkiej rodziny europejskiej i uprawia... „politykę słowiańską”.

A bolszewicy? Nie chcą widocznie psuć humoru Czechom albo interesu sobie. Narazie potrzebna im jest Czechosłowacja, jako partner do Paktu Wschodniego. Problem panslawizmu interesuje ich mniej, niż zeszłoroczny śnieg. Dyploma-

cja sowiecka pracuje jednak już dziś, jak wiadomo zupełnie po europejsku i przyswoiła sobie metody zachodu. Bolszewicy milczą więc taktownie. Nie im to nie szkodzi i nie ich to nie kosztuje. Po ciemku jednak śmieją się zapewne. P. Litwinow, jako panslawista to doprawdy curiosum...

now, jako panslawista to doprawdy cunek nowej sytuacji stworzonej „rosyjską chorobą”. Kryje ona w sobie jeszcze inne ciekawe zjawiska pochodne, o których dotąd nie wspominaliśmy. Chodzi np. o

**domorośłych komunistów
czechosłowackich,**

ich obecny stosunek do władz i odwrotnie. Obie strony są w dość kłopotliwym położeniu. Komuniści nie wiedzą, jak pisać o „burżuazyjnym” rządzie i „imperjalistycznej” armji i nie wiedzą co sądzić o słowach „towarzysza Litwinowa” i prasy

sowieckiej, mówiących o Czechosłowacji jako o...
jedynym już niemal obok
Rosji bojowniczce o pokój
światowy. — Władze czechosłowackie i policja
ogólniejsz traktują wyprac
ców III. międzynarodówki.
Tak więc Arzech postów komu-
nistycznych, ściganych
przez policję, która nie
ma ich obecnego miejsca
pobytu, spaceruje co-
dziennie po Pradze i
pisze codziennie arty-
kuły do swego „Rudego
Prawa”. Wobec nowej
sytuacji powsta komu-
nistom bezkarnie
znana demonstracja
na lotnisku praskim
w czasie wizyty lotni-
ków sowieckich. Wystali
oni potem na oficjalny
bankiet swojej delegacji,

perfidnych oskarżeń Polski o chęć okrojenia Czechosłowacji,

Z którą nie wiadomo co zrobić. Dano się jej przede wszystkim napić i napisać. Po tem był już spokój. Takich ciekawych obrządków rodzajowych jest więcej na tym domowym od-cinku frontu politycznego.

O wiele bardziej interesują nas jednak wycieczki i wypadki czechosłowackiej pra-

sy w regiony polityki zagranicznej — wycieczki zainspirowane nową sytuacją i podjęte w przeważnej mierze pod wpływem „rosyjskiej choroby“.

Pisaliśmy już niedawno o wzmożonej ofensywie przeciwpolskiej, używającej

czy oderwania pewnych jej części. Mówi się zarówno o Cieszyńskim, jak i o Słowaczynie. Raz pisze się, że polska ręka pracuje tajnie na Słowaczynie w interesie naszym własnym, potem, że w interesie węgierskim, a na koniec już... niemieckim. Niemcy mianowicie chcą pomaszerować do Rosji przez Słowacznę, Bukowinę i Besarabję i

posadzić na tronie ukraińskim wicekróla polskiego.

Nie śmiejemy się. Tak piszą tu poważne dzienniki (Lidove Noviny)!!

O „podziemnej robocie“ tajemniczych emisariuszy polskich na Słowaczynie pi-

salo się już w Czechach dawno. „Ceske Slovo“ zarzuciło Hlince publicznie, że bierze pieniądze od Piłsudskiego. Musiało to potem odwołać. Następnie przyszedł znany artykuł p. Hruszowskiego o „intrygach polsko-słowackich“, przeciw któremu protestowali znowu najgoręcej sami Słowacy. Potem następowały już codzienne wypadki różnych pismaków.

Sytuacja zaostrzyła się w czasie dyskusji o Pakt Wschodni. Tutaj wkroczył na przód z namaszczonej miną inspirowany często przez czynniki rządowe dziennikarz pan Ripka z „Lidovych Novin“ z „rewelacjami“ o przygotowywaniu się bloku: Polska — Niemcy — Japonia. Ostatnio sfabrykował ten sam pan

jeszcze większą bombę

Już wie, skąd się biorą wszystkie „ataki“ polskie na Czechosłowację! To... umówiona gra z Niemcami. Polska zobowiązała się nie przeszkadzać Niemcom w An-schlusie i inwazji do środkowej Europy. Miała im pomóc nawet w tem właśnie przez odwrócenie uwagi Czechów od tych problemów. Polityczne siły czechosłowackie miały zostać rozproszone w kilku kierunkach: Anschluss, rewizjonizm węgierski i spór z Polską. Za to zrzekli się Niemcy Pomorza i zostawili nam wolną rękę na Bałtyku. Litwę rozdzielimy sobie do spółki z Niemcami, a Estonia i Łotwa do- staną się w polityczną niewolę polską z zastrzeżeniem ważnych pozycji gospo-darczych dla Niemiec. Interwencji Rosji sowieckiej nietylko Polska i Niemcy nie boją się, ale chcą ją wprost sprowoko- wać. Wtedy bowiem zjawi się na arenie trzeci sprzymierzeniec: Japonia — i Ru-sja zostanie napadnięta jednocześnie na dwóch frontach (!!).

Wypowiedziawszy to wszystko jednym tchem, stwierdza autor, że teraz już rozumie także, dlaczego Polska i Niemcy nie chcą przystąpić do Paktu Wschod-niego. Pakt ten uniemożliwiłby bowiem „plan polsko-niemiecki“.

Co teraz? Można by wzruszyć ramiona-mi. Pan Ripka zebrał już jednak owoce. Artykuł jego przedrukowało kilka dzien-ników. Jeden z nich całkiem wyraźnie stwierdził, że wszystko to wygląda wręcz na fantastyczne wymysły, ale skoro pi-sze to tak poważny dziennik i tak poważ-ny (?) publicysta, musi temu wierzyć. Pan Ripka zdradził nam jeszcze, że jego „informacje“ pochodzą ze strony „bardzo dobrze poinformowanej o międzynarodo-wej polityce“. Wobec notorycznie znanych stosunków tego dziennikarza z kierowni-kiem polityki z zagranicz-nej Czechosłowacji brzmi to bardzo dzi-wnie. Pan Ripka jest zdenerwowany i plecie głupstwa. Ale... nietylko p. Ripka-

J. R.

Dziennik Polski 4. IX. 34.

Piękne Dożynki w Cieszynie i zawody Banderji Konnej.

Cieszyn, 2 września.

(B. B.) Niezwykle mocno pulsującego życia narodowego na Śląsku nie osłabił nawet ten ulewny deszcz, jaki padał niemal przez cały dzień niedzielny dnia 2 września. Dowodem tego niezwykle powodzenie zawodów naszej Ban-derji i ślicznych tradycyjnych Dożynek, które się odbyły w Cz. Cieszyńsku. Zamilowanie do koni, wszystkie piękne cnoty rycerskie, uko- chanie ziemi praojców, to nasze cechy naro-dowe tak odmiennie od cech innych narodów, znalazły swój wymowny wyraz w niedzielnym dniu. Przed południem uwaga wszystkich skiero-wała się na emocjonujące zawody banderji konnej, t. j. skombinowany wyścig na prze-strzeni 10 km. Park Sikory od wczesnych go-dzin rannych przedstawiał widok obozu kawa- leryjskiego i mogło się zdawać, iż przystanęło w nim kilka szwadronów kawalerji. Do za-wodów stanęło 53 koni. Wszyscy zawodnicy wykazali dobrą formę jeździecką.

W czasie zawodów Banderja ofiarowała p. konsulowej gen. Helenie Malhomme konia wierzchowego, zakupionego od hr. Larischa, jako dowód wdzięczności ludności polskiej za jej działalność dobroczynną wśród najbied-niejszej ludności polskiej na Śląsku jako prze-wodniczącej Komitetu Pań. P. konsułowia gen. jest wielką miłośniczką koni i sportu konnego.

Ofiarowany wierzchowiec, będący pełnej krwi „anglikiem“, ma swą ciekawą historję. Jest to kasztan o pięknej białej strzałce na czole i był poprzednio ulubionym wierzchow- cem s. p. syna Dr. Larischa. Wobec tego, że koń przypominał rodzicom niepowetowaną stratę ukechanego syna, przedwcześnie zmar-

łego i który rokował jako niezwykle uzdolnio- ny, wielkie nadzieje na przyszłość — nie mogą przeboleć tej wielkiej straty, postanowili konia sprzedać. Jako miłośnicy zwierząt (koń ten po- chodził z ich stadniny), postanowili go oddać w dobre ręce. Banderja konna, która się o tem przypadkowo dowiedziała, postanowiła właśnie tego konia ofiarować przewodniczącej Komite- tu Pań. Ofiarowanie konia nastąpiło w godzi- nach rannych po skończonych zawodach.

Po południu o godz. 2-ej odbyły się Dożynki, mimo ulewnego deszczu. Uformował się pochód z orkiestrą na czele, za którą postępowała Ban- derja granatowa i góralska, Sokół z prezesem p. dr. Wolfem na czele w towarzystwie prezesa p. Kynasta z Karwiny. Dalej szli harcerze, har- cerki z różnych okręgów, strażę ogniową, druga orkiestra, wspaniale ubrany pojazd z gazdo- stwem, których tworzyli państwo Janeczkwie z Gór. Suchej, następnie jeszcze kilka pojaz- dów zasłużonych działaczy. Specjalną uwagę zwracał wspaniały wóz zaaranżowany przez tow. „Ziemia“, za którym szło kilkanaście in- nych, pięknie dekorowanych wozów. Orszak przejechał przez całe miasto Cz. Cieszyn i za- trzymał się na boisku parku Adama Sikory. Przed zbudowaną specjalną chałupą odbył się tradycyjny obrzęd dożynkowy. Włóścianie w kilku przepięknych przemowach uwypuklili trudną pracę rolnika na roli i podnosili wdzięczność Bogu za plony, wspominając kłę- skę powodź, jaka dotknęła braci w Małopolsce. Gazdoszkowie podziękowali w serdecznych słowach, poczem poseł dr. Buzek, jako wy- trawny znawca spraw ludowych wyraził ra- dość, że tradycyjny polski obchód dożynkowy,

mimo deszczu, który lał bez przerwy, zgroma- dził tak wielką ilość uczestników. Gazdowie po- dejmowali miłych gości kołaczami i warzon- ką. Spowodu wzmagającego się deszczu poczę- to się chować po pawilonach, gdzie gosposie częstowały piwem, warzonką, doskonałym pol- skim barszczem, kołaczami i najrozmaitszymi przysmakami licznych gości. Muzyka odegra- ła Pierwszą Brygadę a młodzież rozpoczęła piek- ne piosenki, spośród których zwróciły uwagę piosenki chóru z Górnej Suchej, ułożone na prędce a zawierające dowcipne przyśpiewki na- część Konsulostwa, posłów, Dr. Buzka i Jungl, prez. Pawlicy, Dr. Wolfa, inż. Heczki, Sikory z Nawsia, Karola Jasia, Lazara i Lipy Pawla.

Nastąpiło rozdanie nagród, do czego uprosz- no obecnego na zawodach pp. Konsula gen. p. wicekons. Domańskiego i p. sekr. Stapińskiego.

Na podstawie wyników zawodów otrzymali nagrody:

Pierwszą nagrodę (puhar wędrowny, dar miasta Cz. Cieszyńa), zdobył p. Lipa jun. z Si- bicy; drugą (srebrna papierośnica, dar p. kons. gen. Malhomme), zdobył p. J. Łazarz z Ropicy, a trzecią p. A. Branny z Gór. Żukowa.

Dożynki, które Tow. Rolnicze z pp. prezesem J. Pawlicą i inż. Heczką na czele przygotowali, tak świetny miały pomimo ulewnego deszczu charakter niezwykle serdeczny i przyjemny.

Szczegółowe wyniki zawodów i przebieg biegu z braku miejsca podamy w jutrzejszym numerze.

Nasz Ślązak 30/IX.34

Cesky Těšín.

(Polskie odwiedziny.) W przeszłym tygodniu zwiedziła nasze Cieszyńsko pani Wolska z Warszawy, poseł na sejm. Jak nas informują z różnych gmin naszego Cieszyńska, objeżdżała po Cieszyńsku, nawet w towarzystwie p. konsula Malhomme. Była się popatrzeć nawet na okręgowe ćwiczenie straży pożarnych w Mostach obok Jabłonkowa. Takie odwiedziny mogą nam być tylko witane, ponieważ goście z Polski poznają gospodarcze i kulturalne życie mniejszości polskiej w Czechosłowacji, nadwładzę większości polskiej na Cieszyńsku, wysoki stan polskiego szkolnictwa i wspaniałe szkolne gmachy. Dopiero wtedy, gdyż wszystko to owi goście na własne oczy zobaczą, zmienią swoje zapatrywanie o „uciemiężowaniu polskiej mniejszości“ w Czechosłowacji i niejednemu kłamstwu z pióra i ust „lojalnych Polaków-Czechosłowaków“ nie dają więcej za wiarę. Wtedy dopiero znajdzie się droga do bliższego porozumienia.

Dziennik Polski 31. VIII. 34.

Nadesłane.

Oświadczenie.

Proszę Redakcję „Dziennika Polskiego“ o zamieszczenie następującego oświadczenia:

W związku z zarzutami, jakie pojawiły się w miejscowej prasie socjalistycznej przeciw mojej osobie w sprawie wyjazdu Siły na II-gi Zjazd Młodzieży Polskiej w Warszawie — oświadczam, że żadnej wycieczki, składającej się z członków towarzystwa Siła, nie organizowałem, jak również nie z nią wspólnego nie miałem, gdyż na Zjazd wyjechałem z Kółkiem Samokształcenia z Karwiny. W wypadku pokazania się podobnych kłamstw, jakie miały miejsce w „Oświacie“ nr. 8 z sierpnia b. r., zmuszony będę dochodzić prawdy inną drogą.

Jan Żurek.

Robotnik Śląski 1. IX. 34.

Co inni piszą?

Zbyteczna troska

Sobotni „Dziennik Polski“ tłustemi literami przyniósł wiadomość:

„Zebranie PSPR. Jak się dowiadujemy, w dniu dzisiejszym t. j. sobotę 25 sierpnia b. r. odbędzie się w Domu Prolet. zebranie partyjne PSPR., na którym poseł Chobot ma poruszyć sprawę ostatniego zatargu w łonie PSPR. Spodziewany jest liczny udział, członków i sympatyków obydwu(?) kierunków“.

Natura ciągnie wilka do lasu a autora tej „troskliwości“ do drugiego kierunku w PSPR, który chciałby stworzyć i być jego rzecznikiem.

PSPR. zwołuje zgromadzenia dla członków a opieki „Dziennika Polskiego“ nie potrzebuje ani też jego wskazówek kto lub co na swem zgromadzeniu ma mówić i dla kogo.

Rejestracja obywateli polskich, urodzonych w r. 1916.

Konsulat Rzeczypospolitej Polskiej w Mor. Ostrawie wzywa wszystkich mężczyzn, obywateli polskich, urodzonych w 1916 r. zamieszkałych na Śląsku i Morawach, by w czasie od 1—30 września zgłosili się osobiście w myśl art. 24 par. 79 i 83 Dz. Ust. R. P. Nr. 31 z 30. IV. 1930 pocz. 270 w nazwanym Konsulacie dla dopełnienia obowiązku rejestracji wojskowej pod osobistą odpowiedzialnością za niedopełnienie tego obowiązku na zasadzie art. 97. Osoby zgłaszające się do rejestracji winne przedłożyć metrykę urodzin i dowód obywatelstwa polskiego (świadectwo przynależności). Konsulat urządza w godz. od 8—12.

Zapisy szkolne. W powiecie frysztaćkim do czeskich szkół dało się zapisać 16.415 dzieci, tj. 68'6%, do polskich 4.817, tj. 21'1%, i do niemieckich 2.093 dzieci, tj. 11'3%. W powiecie cieszyńskim do czeskich szkół zapisano 8.306 dzieci tj. 48'4%, do polskich 7.165, tj. 41'7% i do niemieckich 1.707 dzieci, tj. 9'9%. Naturalnie, że do czeskich i niemieckich szkół zapisano bardzo dużo dzieci polskich i to w dużo wypadkach nie dobrowolnie.

Robotnik Śląski 1. IX. 34 125

Nareszcie!

Sprawa upaństwowienia polskiego gimnazjum realnego „Macierzy Szkolnej“ weszła nareszcie w stadium realizacji. Przed pewnym czasem Zarząd G. Macierzy Szkolnej otrzymał list od władz szkolnych, że w myśl uchwały rady ministrów, z dniem 1 września br. nastąpi przejęcie gimnazjum na etat państwowy.

Sprawę tę rozpatrywano w ostatnim tygodniu na posiedzeniu Zarządu Macierzy Szkolnej i w tych dniach wyjeżdża do Pragi deputacja celem ustalenia zasad, na podstawie których gimnazjum zostanie przejęte.

W jakim celu?

Cofnięcie ulg kolejowych dla uczniów.

W dniu 20 sierpnia br. rozpoczął się w Polsce rok szkolny. Jak wiadomo w Cieszynie istnieje polska szkoła handlowa, do której uczęszcza cały szereg synów polskich robotników i rolników ze strony czeskiej, z Karwinej, Suchej i innych okolic, gdyż polskiej szkoły handlowej na czeskiej stronie niema.

Każdego roku uczniowie wnosili prośby do władz kolejowych o przyznanie ulgowych biletów szkolnych. Aż dotąd prośby zostały uwzględniane. Dopiero w roku bieżącym dyrekcja kolei w Ołomuńcu pono na polecenie ministerstwa odmówiła tej ulgi i tak uczniowie zmuszeni są jeździć na rowerach, lub chodzić piechotą, zanim ich prośba zostanie przez ministerstwo definitywnie załatwiona.

Gdyby naprawdę władze kolejowe odmówiły biletów szkolnych byłaby to wielka krzywda dla tych uczniów i rodziców a z drugiej strony kolej nie miałaby z tego pożytku, lecz stratę. Zwracając na to uwagę uważamy, że ze względu na dobro kolei, która już i tak nie cierpi na wielką frekwencję, ulgi ta będą przywrócone. W każdym jednak razie decyzja urzędów kolejowych powinna być niezwłoczna i załatwienie szybkie, jak na dobrego kupca przystoi.

Do redakcji naszej przybyło szereg pokrzywdzonych rodziców, z których niektórzy otrzymali już pisemną odmowę ulg kolejowych dla uczniów. W sprawie tej przeprowadzi tow. poseł Chobot interwencję u odnośnych władz kolejowych.

Uchwały Zjazdu Polaków z Zagranicy.

Poza podanemi już w „Robotniku Śląskim“ uchwałami Zjazdu Polaków z Zagranicy w Warszawie, uchwała komisji gospodarczej kładzie nacisk na to, aby popierać rolników polskich i przez pobieranie towarów u swoich uniezależniać się gospodarczo.

Uchwała komisji kulturalno-oświatowej poleca w każdym środowisku polskim tworzyć chóry i kółka amatorskie, które mają współpracować z podobnymi organizacjami w Polsce za pośrednictwem Światowego Związku Polaków. Radzie naczelnej Światowego Związku poleca się podjąć starania około zorganizowania objazdów polskich środowisk zagranicami przez polskie chóry i zespoły teatralne dla pokazania poziomu artystycznego. Dla kółek śpiewaczych i teatralnych ma być udzielana pomoc w formie dostarczania wydawnictw dla teatrów amatorskich i zespołów śpiewaczych.

Komisja statutowo regulaminowa pragnąc dać wyraz uznania zasługom osób pracujących dla polskości opracowała wniosek ustalający „odznakę honorową“, dla Polonji Zagranicznej, które nadać będzie Rada Związku Świat. Polaków.

Dla nas odznaki nie mają znaczenia i obejdujemy się o nie. Wysiłkiem zbiorowym nasi robotnicy pracują dla polskości i pracować będą, nie dla odznaczeń, lecz dla ogólnego dobra.

O państwową ideę czechosłowacką.

I.

Posiadanie aktualnej niepodległości nie jest dla żadnego państwa gwarancją jej trwałości, o ile w rozwoju dziejów nie dąży ono do jakiegoś ściśle określonego celu. Nawet pobieżna obserwacja narodów, które przez wieki utrzymały swój byt, uczy, iż każdy z nich żył i pracował dla jakiegoś celu, co krótko streszcza się w określeniu „idei państwowej”. W ramach swej historii, istniejących warunków politycznych i geograficznych, w ramach zamiłowań i uzdolnień swych obywateli, musi zespół ludzi, stanowiących jedno państwo dążyć do jakiegoś na dalszą metę wytkniętego celu. Osiąganie tego celu w etapach utrzymuje na koniecznej wysokości element zasadniczy: ducha narodowego i daje państwu możliwość ustawicznego rozwoju.

Zagadnienie to, roztrząsane tak często przez naukę, pragniemy omówić na łamach „Dziennika Polskiego” ku pożytkowi narodu czeskiego, w którym, naszym zdaniem, konieczność posiadania przewodniej idei państwowej nie jest całkowicie docenianą i której brak jest niewątpliwie jedną z głównych przyczyn trudności, w jakich Republika się znajduje.

Jest nam niezwykle łatwo wykazać słuszność i aktualność powyższego naszego twierdzenia na bijących w oczy przykładach. Ideą państwową np. Wielkiej Brytanji jest w dniu dzisiejszym utrzymanie całości i potęgi swego wielkiego imperjum kolonialnego, władztwa nad morzami, jak przez ubiegłe wieki jej ideą państwową było kolejne zdobywanie tego władztwa. Niemcy znów w dobie dzisiejszej pracują niezmordowanie nad urzeczywistnieniem idei połączenia wszystkich Niemców w jednym państwie. Polska...

Otóż co do Polski widzieliśmy nacocznie, iż w dobie rozbiorów jej ideą państwową było odzyskanie wolności, zaś po zrealizowaniu tejże idei od roku 1920 dąży wytrwale ku urzeczywistnieniu celów, wskazanych Polsce genialnym umysłem Marszałka Piłsudskiego. Cytujemy tu z tomu V-tego dzieł Marszałka Piłsudskiego ustęp, będący wyjątkiem z przemówienia, wygłoszonego dnia 11 stycznia 1920 r.

„... Polska ma przed sobą wielką pracę. Polska, ta wysniona, wymarzona, ma wszystkie zewnętrzne cechy, którymi my, wychowani w niewoli, cieszyć się możemy, wielkie wojsko, wielkie triumfy, wielką zewnętrzną siłę, wielką potęgę, którą i wrogowie i przyjaciele szanować i uznawać, chociażby nie chcieli — muszą. Mamy Orła Białego, szumiącego nad głowami, mamy tysiące powodów, którymi serce nasze cieszyć możemy. Lecz uderzmy się w piersi! Czy mamy dość wewnętrznej siły? Czy mamy dość tej potęgi duszy? Czy mamy dość tej potęgi materialnej, aby wytrzymać jeszcze te próby, które nas czekają? Przed Polską leży i stoi wielkie pytanie — czy ma być państwem równorzędnym z wielkimi potęgami, czy ma być państwem małym, potrzebującym opieki, możnych? Na to pytanie Polska jeszcze nie odpowiedziała. Ten egzamin z sił swych zdać jeszcze musi. Czekają nas pod tym względem wielki wysiłek, na który my wszyscy, nowoczesne pokolenie zdobyć się

musimy, jeżeli chcemy zabezpieczyć następnym pokoleniom — łatwe życie, jeżeli chcemy odwrócić tak daleko koło historii, aby wielka Rzeczpospolita Polska była największą potęgą nie tylko wojenną lecz i kulturalną na całym Wschodzie...”

Tak mówił do narodu polskiego i jego imieniem Marszałek Piłsudski w roku 1920, po ukończeniu walk o wolność. Wysunął narodowi cel drugi, do którego teraz w wielkim wysiłku Polska dąży. Polska ma swoją wielką ideę państwową.

Dziennik Polski 1. IX. 34

O państwową ideę czechosłowacką.

II.

Przechodząc skolei do omawiania tej sprawy w odniesieniu do Czechosłowacji — w okresie przed odzyskaniem wolności, możemy stwierdzić, że aczkolwiek w okresie tym nie było świadomej idei państwowej w narodzie, istniała ona zupełnie podświadomie w ludzie czeskim. Gdy szczyty narodu były już nieomal całkowicie zgermanizowane i poddały się ideologii państwowej obcej, prosty lud czeski tworzył, walczył i wywalczył odrodzenie narodowe. To odrodzenie narodowe było długi czas przewodnią ideą państwową narodu czeskiego a wielka wojna nagrodziła to jeszcze niezawisłością polityczną i własnym państwem. Dzięki zdolnościom narodu czeskiego i dzięki pomyślnej konjunkturze, wykorzystaniu trudności sąsiadów, naród czeski zobaczył się w posiadaniu państwa, wielkością przechodzącego wszelkie nadzieje.

Ale w tym momencie zaczęły się i trudności, rosnące z roku na rok. U kolebki zaś wszystkich stanął brak zasadniczy, brak tego, cośmy pierwotnie nazwali „ideą państwową”. Brak ten jest wyłączną przyczyną tych wszystkich strapien narodu czeskiego, jakie obserwujemy obecnie, jego niepowodzeń w polityce wewnętrznej i zewnętrznej. Wewnątrz brakuje tego ideowego ognia, który rozpalalby wszystkich do wysiłku wielkiego dla jego realizacji; zewnątrz zaś państwa brak idei państwowej przejawia się w konieczności lawirowania między najrozmaitszymi prądami współczesnymi bez możliwości stosowania słów Pisma Świętego, „niech mowa wasza będzie, tak” — lub „nie”.

Rozumiemy doskonale, iż trudno państwu czechosłowackiemu o ideę państwową, sięgającą tak daleko, jak wytykają ją sobie państwa duże — mocarstwa. Rozumiemy dlatego, iż realizowanie n. p. idei o mocarstwowym stanowisku Czechosłowacji nie jest możliwe w tych warunkach. Warjant na tem tle, utworzony przez p. Beneša: „Mała Ententa”, jako małe mocarstwo z hegemonią Czechosłowacji, ze względu na swoją nierealną strukturę geograficzną i historyczną, coraz bardziej rozplywa się w mgłę. Ta idea nie zdołała przekonać i rozpałić narodu czeskiego w kierunku realizacji idei utopijnej. Praktyczny zmysł narodu czeskiego obcy był i jest idei „małego mocarstwa”.

Stworzenie właściwej idei państwowej czechosłowackiej, mającej możliwość realizacji i mogącej rozpałić cały naród ku jej osiągnięciu, jest problemem trudnym.

Gdyby jednak kierujący nawą państwową politycy zechcieli zejść z drogi stosowania się do małych oporów a zdecydowali się na rzeczy trudne, to napewno dałoby się ideę taką narodowi czeskiemu wskazać.

Naszem zdaniem, dla narodu czeskiego istnieje i pewien krótki czas istnieć będzie możliwość emocjonującej wprost idei państwowej, któraby zapewniła mu niezwykle rolę w dziejach i wielkie szczęście dla wszystkich obywateli. Co więcej, idea, o której myślimy, utrwaliłaby gwarancje niepodległego bytu Czechosłowacji.

Idea ta jest sojusz — unja gospodarcza i polityczna z Polską, dla budowy wspólnego mocarstwa unijnego; mocarstwa, które nie tylko decydowałoby o losach Europy, ale także swym ciężarem gatunkowym utrwaliłoby ostatecznie prymat słowiańszczyzny w tej części świata.

Dziennik Polski 2. IX. 34

O państwową ideę czechosłowacką.

III.

Ścisły sojusz gospodarczy i polityczny Czechosłowacji z Polską, dołączenie się ČSR do budowy sojuszniczego mocarstwa słowiańskiego, mogłoby być ideą, która narodowi czeskiemu i słowackiemu, złączonym dziś w jednej państwowości, mogłyby dać brakujący, naszym zdaniem, nerw do życia, fascynującą ideę państwową. Liczbowo i gospodarczo byłby to blok o około 57 milionach ludzi w swych granicach państwowych i poza niemi — i o niezwykle cennie się uzupełniających organizacjach gospodarczych. Zwłaszcza współpraca na polu budowy mocarstwa gospodarczego, zdolności narodu czeskiego miałyby doskonałe pole do popisu, gdyż dziś skazane są na beznadziejną walkę w zacieśniających się z dnia na dzień ramach.

Poza tą ideą państwową, jak już poprzednio powiedzieliśmy, nie widzieliśmy dla Czechosłowacji innej idei lepszej, większej i naturalniejszej.

Wiemy doskonale, że w łonie ludu czeskiego drzemie pragnienie i zrozumienie tej idei. Wiemy jednak także doskonale, że wodzowie dzisiejsi tego ludu wiedli i wiedą go w stronę wprost przeciwną. Jedynie Słowacy są dziś uczuciowo i rozumowo przygotowani do realizacji tej idei. Naród czeski tkwi w kleszczach przywódców, dla których czysta polska woda polityczna jest równoznaczna z esencją octową, i jest prowadzony na antypolskie manowce od szeregu lat przez nietolerancyjną prasę bezwyznaniową, dla której tolerancyjna wyznaniowo Polska jest niemal średniowiecznym okazem.

W tych warunkach dla zaistnienia możliwości realizowania idei budowania wspólnego z Polską mocarstwa politycznego i gospodarczego, musiałaby w społeczeństwie czeskim nastąpić bardzo poważne zmiany. Przedewszystkiem do steru politycznego musieliby dojść ludzie młodzi, ci, którzy osobiście karku nadstawiali za wolność Republiki. Tymby zyski z rozmaitych biznesów węglowych nie przyćmiewały dalekosieżnych horyzontów. W Polsce tylko ofiarni żołnierze walk niepodległościowych umieli być ofiarnymi żołnierzami budowy dzisiejszego mocarstwa. Starych ludzi, wczorajszej epoki, posłano tam na zasłużony i właściwy odpoczynek w pieleszach domowych. To samo musiałoby się stać i tutaj. Poprawka ustroju demokratycznego przez wzmocnienie autorytetu władzy nad gadaniną i interesikami poselskimi lub partyjnymi — także i tu z łatwością dałaby się przeprowadzić.

Że to nastąpi kiedyś, wierzymy mocno. Każde jednak opóźnienie tego procesu pogarsza korzyści czechosłowackie. Jeszcze w r. 1920 sojusz polsko-czechosłowacki mógł być faktem dokonanym. Czem przywitano wyciągniętą polską dłoń... wiemy! Dziś coraz z tą sprawą trudniej, choć jeszcze nie beznadziejnie. Należy nie zapominać, iż

pod wpływem wydarzeń w społeczeństwie polskim rodzi się coraz większa i mocniejsza niechęć ku ČSR i niewiara w zmianę kursu.

Będzie zaś już całkiem rozpaczliwie, gdy brak rozwagi u przewodców skieruje ostatecznie dzielny naród czeski do obozu jawnych nieprzyjaciół Polski.

Wtedy jedyna wartościowa dla Czechosłowacji idea państwowa stanie się utopją, wrogi zaś stosunek do coraz potężniejszego mocarstwa polskiego — z którym ČSR graniczy na tak wielkiej przestrzeni — będzie źródłem wielkich niebezpieczeństw.

*

„Dziennik Polski” wysunął sprawę czechosłowackiej idei państwowej jako temat dyskusyjny. Redakcja nasza byłaby bardzo wdzięczna zaprzyjaźnionym publicystom czeskim, słowackim i z Rusi Podkarpackiej za podjęcie dyskusji na ten temat i wymianę zdań. Z przyjemnością również powitamy oświadczenia nieżyczliwie ustosunkowanej do polskości prasy czeskiej, o ile utrzymane one będą w tonie przyzwoitym. I one będą miały znaczenie dla sprawy.

Lidové Noviny 3. IX. 34

Ministr dr. Dérer o československo-polském poměru

IV - Moravská Ostrava 2. září

K zástupci Lidových Novin prohlásil ministr dr. Dérer, že polské stížnosti, jimiž se v minulých měsících odůvodňoval známý protičeský polský postup, jsou neodůvodněny. »Byl jsem čtyři leta ministrem školství,« pravil dr. Dérer, »a měl jsem příležitost zabývat se školskými a kulturními otázkami polskými. Naše školská správa vždy vyhověla všem oprávněným polským požadavkům. Jako ministr školství jsem navrhl, aby polské gymnasium v Orlové bylo postátněno. To se nyní provádí. Příznivý stav polského školství v Československu uznal i orgán varšavského Svazu Poláků v zahraničí. Předpokladem zdárného vývoje polské menšiny je ovšem naprostá loyálnost k čs. státu a jeho představitelům. Neprospělo by polské menšině, kdyby se dala zavlékat do různých pletich proti čs. státu, a není to ani v zájmu polského národa vůbec. Proti společným nebezpečím udrží si stejně Poláci jako Čechoslováci své státy v pořádku, vvnasnaží-li se vzájemně se podporovat. Základem trvalé a úspěšné součinnosti polsko-československé může býti jen vzájemné respektování. Někteří polští činitelé u nás nezažili dost jasného stanoviska za přechodného a s československé strany nezaviněného rozkladu,« poznamenal dr. Dérer. »Nechci zkoumat vlivy a důvody toho. Potěšitelný je postup oficiálního vedení polských sociálních demokratů, kteří se v mezích stanovených mírovými smlouvami postavili na půdu čs. republiky. Jistě tak učiní i ostatní Poláci v Československu, uvědomíce si skutečnost, že čs. národ pokládá hranice republiky, stanovené mírovými smlouvami, za nezměnitelné a že čs. demokracie je příznivou půdou pro vývoj polské menšiny ve věcech školských, osvětových i jiných.«

Ostateczne wyniki z biegu terenowego (na 10 km) Banderji konnej w Cz. Cieszynie.

Jak już wczoraj donosiliśmy, pierwszą nagrodę w tych zawodach zdobył Ferd. Lipa z Sibicy, który miał najlepszy czas 34½ min. — 2) Lazar Józef z Ropicy (40). — 3) Branny Janusz z Żukowa Gór. (41). — 4) Riedel Rudolf z Nieborów (41). — 5) Wawra Paweł z Ropicy (42). — 6) Gaur Paweł z Końskiej (42). — 7) Kuczena Jan z Ropicy (42½). — 8) Heczko Jerzy z Łyżbic (43½). — 9) Badura Jerzy z Ropicy (43½). — 10) Zawadzki Paweł z Ropicy (43½). — 11) Farnik Józef z Cierlicka Gór. (44). — 12) Cieńciała Stanisław z Mistrzowic (44½). — 13) Buzek Jan z Końskiej (45). — 14) Motyka Karol z Żukowa Gór. (45½). — 15) Hławiczka Józef z Żukowa Gór. (45½). — 16) Tomamek Jan z Ropicy (47). — 17) Stomawski Józef z Gnojnika (47½). — 18) Nowak Józef z Ropicy (47½). — 19) Dehong Józef ze Staniśtowa (48). — 20) Cichy Jan z Wędryni (49½). — 21) Górny Józef, Guty (52). — 22) Ciompa Karol, Ropica (53).

Startowało ogółem 22 jeźdźców-rolników. Teren stanowiła trasa z Parku A. Sikory, ulicami miasta na Rozwój, przez Grabinę na Brandys, następnie Aleją Masaryka do głów. mostu, a stąd wzdłuż Olzy do Parku A. Sikory. Trasa obejmowała 10 km., z czego ½ przeznaczone na krok, ¼ na klus i ¼ na galop. Wzdłuż całej trasy były 32 punkty kontrolne, które oznaczały punkty karne o ile koń nie szedł w przepisany ruch. Cel zawodów, jakim był ruch terenowy, to egzamin jeźdźców ze szczególnem uwzględnieniem własności konia.

Sędziowali pp.: Kajzar Paweł, prezes Banderji, Dr. Pawlas Jan, weterynarz z Bystrzycy, Lipa Paweł z Sibicy i Cieńciała Jan z Wielopola.

Z ogólnej liczby 53 koni biorących udział w pochodzie dożynkowym stanęło na starcie 22 koni. Całą akcję techniczną zawodów kierował bardzo sprężyste p. inż. Heczko, który już od szeregu lat mieszczydzi trudu, ażeby Banderja nasza stanęła na wysokości swego zadania.

Na wyróżnienie zasługuje Banderja góralska, która się bardzo licznie zjawiała na niedzielnej imprezie rolniczej w Cz. Cieszynie pod przewodnictwem niestrudzonego p. Ant. Kufy z Nawsia, za co tem większe należy się jej uznanie, że mieznażała się ani trzydziestukilometrową drogą, ani ulewnym deszczem.

Banderja nasza wykazała w niedzielę wysoką klasę solidarności, dyscypliny i ofiarności — za co należy się jej cześć i uznanie.

Ważne dla P. T. Członków Banderji.

W ostatniej chwili dowiadujemy się, że Banderja konna postanowiła ze względu na słaby wynik finansowy Dożynek, urządzić w październiku zawody konne i popisy Banderji na cele Towarzystwa Rolniczego. Bliższe szczegóły co do rodzaju konkursu będą podane w najbliższych numerach Dziennika Polskiego.

Banderja konna wzywa wszystkich zainteresowanych, by na te zawody się przygotowali i zgłosili się po bliższe informacje do biura Towarzystwa Rolniczego w Cz. Cieszynie.

Krótko lecz przykra historia.

P. Woźniak Bogusław z Hulwak zapisał troje swych dzieci do polskiej szkoły w Marjańskich Górach. P. Woźniak, jako bezrobotny górnik, poszukiwał od dłuższego czasu pracy. Bieda zaglądała do jego domu, ale nie tracił nadziei, że pracę znajdzie. Tymczasem na drugi dzień po zapisaniu dzieci do szkoły, eksmitowano go z mieszkania a dnia 4 b. m. został przez policję w Mor. Ostrawie deportowany do Polski. Historia niezwykle krótka.

Lidové Noviny 4. IX. 34.

Pozvání do slovanské velmoci

List polského konsula zve českoslováky, aby splynuli s Poláky
Iv - Moravská Ostrava 3. září

Radu statí nadepsaných »Čs. státní myšlenka« a věnovaných propagaci státního sjednocení československého a polského v hospodářské a politické unii zakončuje Dziennik Polski účelným rozбором vnitřních poměrů československých. Pro Čechy a Slováky sdružené v jednotném státě bylo by prý fascinující myšlenkou být součástí slovanské velmoci, čítající se zahraničními Poláky 57 milionů duší. České schopnosti by se uplatnily zejména na poli hospodářském, kdežto dnes jsou odsouzeny k beznadějněmu, stále se stupňujícímu boji. Pro myšlenku státního sjednocení československo-polského je prý mnoho porozumění v lůně čs. lidu, ale jeho vůdcové ho vedou jinou cestou. Jenom Slováci jsou prý pro její uskutečnění, kdežto český národ je v kleštěch vůdců, na něž čistá polská voda působí jako octová tresť. Nesnáselivým českým tiskem je český lid vláčen na protipolské jatky. Aby se mohla provést myšlenka společného velmocenského státu, musily by v čs. veřejnosti nastat vážné změny. Politické kormidlo by se musilo dostat do rukou mladých, kteří za svou republiku nasadili svůj krk. Tím by vzal za své zisky z uhelných obchodů a rozšířil by se obzor.

Polsko bylo prý budováno jako velmoc obětavými bojovníky osvobození. Starší lidé věrejška byli poslání na zasloužený a přirozený odpočinek do svých domácích polí. Toho by bylo třeba i v Československu, dala by se snad zjednat náprava demokratického řádu zvýšením úřední autority nad žvaněním a kšeftováním poslanců a politických stran. List polského konsula tvrdí, že na to jednou dojde, obává se však, že bude pozdě. Poslední události přispěly k tomu, že v polské veřejnosti roste nechuť k Československu a nedůvěra v jeho dnešní kurs. Nedostatek rozvahy českých vůdců tlačí činnorodý národ český do řady příliš zjevných nepřátel Polska. Článek se končí pozváním spřátelené publicistiky české, slovenské a podkarpatské, aby zaujala stanovisko k tomuto námětu a poznámkou, že je vítán i český tisk zájmům polským nepřiznivý, povede-li si slušně.

Článek orgánu polského konsula v Moravské Ostravě se charakterizuje sám. Je-li třeba ještě poznamenat, tedy jen tolik, že neupřímné stesky do domnělého útlaku Poláků na Těšínsku byly polské iředentě a jejím pražským přátelům pouze záminkou. Není jasné, co se skrývá pod pojmy unie hospodářská a politická, státní sjednocení Československa a Polska a společná slovanská velmoc. Ale až již je to cokoliv, jisté je, že jakékoli rovnocenné spojení — jenom o něčem takovém by mohla být řeč — se mezi civilisovanými státy nesjednává tupačím státníků a parlamentních sborů, vyhrůžkami a zasahováním do vnitřních věcí a pobuřováním ke zlým činům. Ze způsobu, jakým si orgán polského konsula vede na půdě čs. státu, možno usouditi, jaký byl tón v jiných článcích, pro něž byl tento list za krátkou dobu svého trvání 16krát zabaven podle zákona na ochranu republiky.

Moravskoslezsky Deník 4. IX. 34.

Naši Poláci doporučují nám změnu státní myšlenky?

Pod titulem »O státní ideu československou« uveřejnil »Dziennik Polski« serii tří úvodních článků, jimiž chce zahájit prý diskusi na toto téma. Vyzývá ke konci těchto článků k výměně názorů stejně ty, kteří zaujímají k věci, o níž zmíněný list psal, stanovisko příznivé nebo nepříznivé. Nehodláme se pouštět s listem, o němž je až příliš dobře známo, že nesleduje ani prospěch našeho národa, ani naší republiky, do dlouhých diskusí. Z psaní zmíněného listu jsme se přesvědčili, že mu jde o docela něco jiného, než o sblížení se Čechů a Slováků s polským národem. Orgán lidí, kteří na každém kroku ne slovy, ale činy prokazují opak toho, co by oba národy mohlo sblížit, je nejméně povolán aby nám kázal o naší státní ideji, doporučoval její změnu a poukazoval na nutnost nějaké slovanské mocnosti, čítající 57 milionů lidí. Když povážíme, jak právě tento list stavěl se příznivě k Německu po uzavření paktu polsko-německého a otiskoval naproti tomu ochotně kdekou zprávu naší republice nepřiznivou, nemůžeme věřit ani v upřímnost návrhu na vytvoření nové státní myšlenky československé, o níž orgán našich nejzatrvelejších odpůrců a nejradikálnějších protičeských exponentů píše, že je ideou, nad níž není lepší, větší a přirozenější! O tom, jak je tento návrh míněn, svědčí již konstatování, obsažené v samotném zmíněném článku, kde čteme, že jedině Slováci jsou citově a rozumově schopni k realizaci této myšlenky! Víme, kteří to Slováci jsou míněni a co se za tímto tvrzením skrývá. Také velmi dobře rozumíme tomu, co si myslí »Dziennik Polski«, když píše, že předpokladem pro zajištění možnosti uskutečnění jím navrhované idee budování společné jakési politické a hospodářské unie s Polskem byla by změna v české společnosti. Do popředí politic-

kého života museli by prý nastoupiti lidé mladi a staří by museli odejiti na zasloužený odpočinek, jak prý (?) tomu je v Polsku, kde prý obětavými pilíři státní myšlenky jsou vojáci o státní samostatnost atd.

Nechceme se s nikým přiti o to, jsou-li v Polsku u vesla lidé opravdu mladí, lidé, kteří jediné obětavě bojovali o svobodu Polska, a jsou-li u nás jen mladí tam, kde šlo o hrdlo, když se rodila naše svoboda. Můžeme však klidně prohlásiti, že mezi těmi mladými, kteří se pro republiku obětovali, nebyli ti, s nimiž by páni navrhovatelé společné slovanské mocnosti chtěli pro uskutečnění oné »nové státní ideje československé« spolupracovati, a s nimiž si následní dobou hrají najednou tak do noty. Můžeme také s klidem prohlásiti u vědomí plné odpovědnosti za ty, kteří skutečně pro naši svobodu již něco udělali a nepatří zrovna k těm nejstarším, že budeme se v budoucnu řídit jen snahou, abychom co nejlépe sloužili zájmům našeho národa a státu, a nedáme se ani snadno oslepiti líbivými frázemi o nutnosti slovanské mocnosti právě těmi, kteří prokázali, že toho slovanského citění mají nejméně, ani se nedáme strhnouti k nějakým paktům z pohnutek vyloženě stranicko-politických a pohnutek ne vždy právě z nejčestnějších. My prostě nepokládáme ani pány z tábora, z něhož byl tento »návrh« na změnu státní myšlenky československé podán, ani ty, na něž byl návrh adresován, za mravně oprávněné, aby na toto téma začínali vůbec nějakou diskusi.

Právě proto, že známe mravní a politickou kvalitu lidí, kteří si dnes troufají přijíti s návrhy na změnu dosavadní ideové a politické orientace naší republiky, nechceme a nebudeme se vážně zabývatí jejich návrhy.

Pozoruhodný návrh polského listu v Československu

Velmoc Polsko-Československo

Orgán Poláků žijících v Československu uvažuje již v druhém článku o státní ideji československé a dochází ke kritickému závěru, že nám schází státní idea, která by zapalovala národ. Malá dohoda, podle názoru „Dzienniku Polskiego“, jako malá velmoc, s hegemonií Československa, vzhledem na svou ne-reálnou strukturu zeměpisnou i historickou, pořád více se rozplývá v mlze. Tato idea nedovedla přesvědčiti a rozebrati český národ k realizování utopistické idee. Praktický smysl českého národa je i byl cizí ideji „malé velmoci“. List navrhuje státní ideu, která by zabezpečila trvale existenci Československa.

Ideou touto je spolek — unie ho-

spodářská a politická s Polskem pro vybudování společné velmocenské unie, velmocí, která by nejen rozhodovala o osudech Evropy, ale svou vahou udržela by i primát Slovanstva v tomto díle světa.

//

Návrh „Dziennika Pol.“ byl za války vůdčí myšlenkou slovanské politiky. I Beneš ve své řeči ze 4. července 1920 v Nár. shromáždění přiznal, že „nechápal se u nás plány Spojenců a speciálně Francouzů s Polskem: nahraditi Rakousko-Uhersko velikou kooperací polsko-československou.“ O celní i politické unii se mluvilo i později. V době, kdy předsedou zahraniční-

ho výboru Sejmu ve Varšavě byl Piastovec Dembski, byla veřejně vedena rozprava o této možnosti.

Nyní, kdy je oficiálně známo, že Polsko zásadně pakt východní ne-odmítá, ale klade hlavní důraz na dohodu francouzsko-polskou, kdy logicky vysvětluje ukliďnění polsko-německé a polsko-sovětské, umiknou i u nás primitivní hlasy, které dělaly z každého kritického hlasu o našem napětí s Polskem — vele-zradu. Orgán polské menšiny na Těšínsku dal důrazně a jasně na jevo, že chce pracovati pro dohodu s Čechy a pro kooperaci obou slovanských států. Dostává se tím nepřímo veřejné satisfakce našemu stanovisku v poměru k Polsku.

České Slovo 4. IX. 34.

Polsko chce unii s ČSR!

Fantastický návrh ostravských Poláků — Mnoho zbytečných starostí o nás

Ačkoliv již horka minula a venku je dosti chladno, zdá se, jako by v Polském Dzienniku v Mor. Ostravě měli dosud parné léto. Jakýsi fantasta píše v tomto filiálním orgánu vládního bloku pana Piłsudského na pokračování o státní ideji československé, které prý nemáme. Potřebujeme prý více ideového zápalu pro náš stát. Potřebovali bychom asi pořádnou kupu policajtů a špehů, kteří by nám státní myšlenku vlévali pendrekem, podle vzoru pacifikační akce na polské Ukrajině. Dziennik Polski píše dále, že Malá dohoda rozplývá se v mlhu a to prý proto, jelikož ji Beneš stvořil jako malé mocnářství s nadvládou Čechů, ale Češi mají jen praktický smysl pro malý stát-ček a proto nejsou s M. D. spokojeni. Naivní povídání vrcholí tvrzením, že zbývá pro nás jediná idea: hospodářská a politická unie s Polskem, čímž by se vybudovalo mocnářství, které by rozhodovalo o osudech Evropy a ziskalo by Slovanstvu primát v Evropě. Národu českému a slovenskému dal by se prý touto fascinující státní idejí životní nerv. Zvláště hospodářská spolupráce měla by prý nadějí na úžasný rozvoj. Vůdcové vedou prý však národ docela opačným směrem. Dziennik Polski odvažuje se psát, že jedině Slováci jsou dnes citově i rozumově připraveni k uskutečnění této ideje. Národ český je prý již řadu let veden proti Polákům bezbožeckým tiskem. Proto by se musely v případě uskutečnění této myšlenky učiniti v českém národě rozsáhlé změny. V popředí museli by přijít mladí lidé a dalekosáhlý obzor by nebyl zatmíván zisky z různých uhelných podniků. (Proč tak na-

jednou otáčí polský deník proti šejdrismu?) Staří lidé byli by posláni na odpočinek a hádky a zájmy poslanců a stran daly by se odstranit »demokratickou« úpravou moci úřadů a vlády. Ještě v r. 1920 mohl se tento plán uskutečnit. Jednou však uskutečněn bude. Nyní se tato věc stává neustále těžší, ale nikoliv beznadějnou. Nakonec list praví, že bude jedno, jestli vůdcové zavedou český národ do tábora zjevných nepřátel Polska. Tehdy tato myšlenka stane se utopií a nepřátelský poměr Polska bude velkým nebezpečím pro ČSR. Polský Dziennik chce o tomto námětu diskutovat. Již z tónu článku však je zřejmo, že s jeho pisateli diskutovat není možno. Našemu národu ostravští Poláci nebudou dávatí lekce o sbratření s Poláky, neboť náš národ se neprohřešil proti ideji slovanské pospolitosti tolik, jako dnešní vládcové Polska, kteří zatáhli zemi do vod germánské, hitlerovské politiky. O životní posilu není třeba Poláky prosit. Máme životní energie až dost. Poláci mají o nás mnoho zbytečných starostí. Proč? Nelíbí se jim náš poměr k Rusku, neboť mezi námi a Ruskem leží polská Ukrajina. Osm milionů širokých, ale tvrdých ukrajinských duší, které těžce nesou diktátorskou politiku plukovníků, je pro 30milionový stát silná menšina. Polská nervosita kotví na Ukrajině. Na nás však Poláci se strážáky chodit nemusejí.

-L-

Dziennik Polski 6. IX. 34.

Przegląd prasowy

Jedna z tysiąca bajek więcej.

„České slovo“ z 5 lsm. pod nagłówkiem „Beck ustąpi?“ podaje wiadomość o mającej rzekomo nastąpić rekonstrukcji gabinetu prof. Leona Kozłowskiiego. Powodem zmian w rządzie mają być sprawy gospodarcze i polityczne a w szczególności zagadnienie związane ściśle z polityką zagraniczną, kierowaną przez min. Becka. Według „Českego slova“

„...w kołach rządzących spostrzega się, pod naciskiem opozycyjnej prasy, że polityka zagraniczna min. Becka zawiodła Polskę na manowce“.

zwłaszcza jeśli chodzi o stosunek do Niemiec, Francji i państw bałtyckich. Zawarto bowiem z Niemcami umowę, wywołując przez to niezadowolenie Francji, a stworzenie bloku bałtyckiego, podjęte przez min. Becka, skończyło się niepowodzeniem... słowem, całkowite fiasko! A min. Beck?... Po kryzysie swoich poczynań ma przejechać na stanowisko ambasadora w Moskwie. Niedorzeczność i fałsz tej motylki aż nazbyt wyraźnie rzuca się w oczy nawet elementarnemu politykowi, który uważnie robi przegląd stosunków europejskich. Jak wytłumaczyć niepowodzenia polskiej bałtyckiej polityki zagranicznej wobec faktu, że Estonia i Łotwa wyraźnie oświadczyły, iż bez porozumienia się i aprobaty Polski nie podpiszą paktu wschodniego? Musicie panowie z Českego slova przyznać, że nie każdy da wam się złapać na... słowo... i do tego głupie.

České Slovo 6. IX. 34.

Polský tisk opět vyrábí mučedníka

Nezaměstnaný polský příslušník byl na vlastní žádost poslán domů — Nyní z něho polský tisk dělá oběť pro tipolských štvanic.

Některé listy v Polsku rozepisují se opět štvavě s tendencí proti nám o případu nezaměstnané-
ho obchodního cestujícího Vozňáka. Ten byl nyní na vlastní přání s rodinou dopraven do domovské obce v okrese bochenském v Polsku. Štvavý polský tisk dělá nyní z Vozňáka oběť domnělých protipolských svolů čtyři děti zapsat do polské školy. Vozňák ovšem byl komunistou a jako takový mu-
šel býti vzdálen národnostních bojů. Sám přišel na policii a žádal, aby byl s rodinou dopraven do Polska. Dostalo se mu rovněž podpory od Okresní
příslušnosti. Z případu je patrné, jak se jistá část polské-

C I E R L I C K O

Sierpień, 1934.

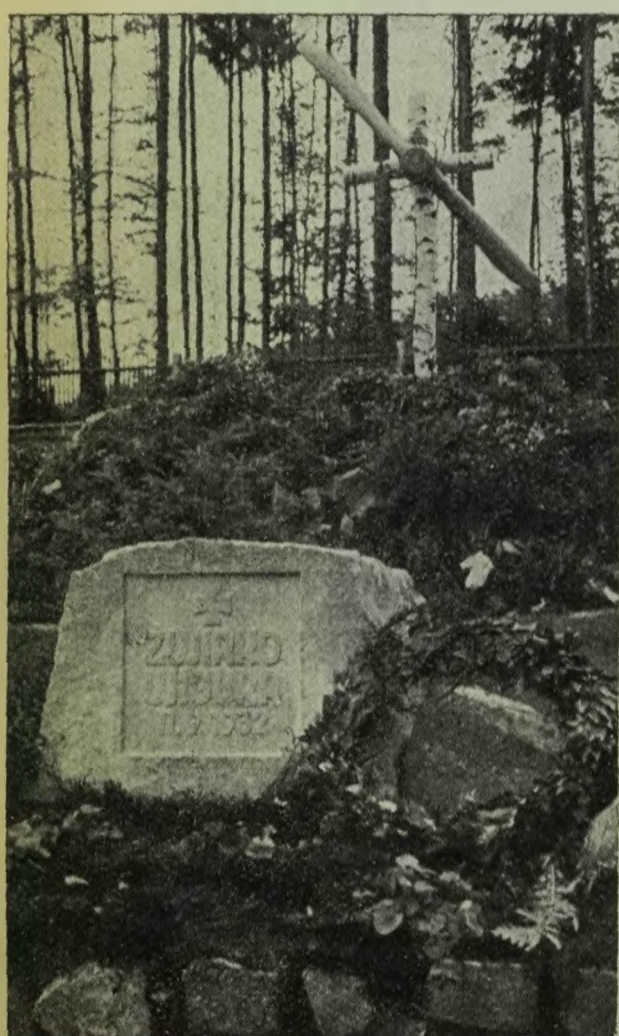
Cierlicko to miejsce „startu do wieczności Żwirki i Wigury“*), dokładniej mówiąc, lasek koło Cierlicka na wzgórzu z pięknym widokiem na Beskid. Kiedy tam byłam, piękna pogoda pozwoliła

*) Napis nad wejściem na „Żwirkowisko“ (potoczna nazwa miejsca katastrofy).

mi się cieszyć temi widokami. W ów fatalny dzień 11 września 1932 r. nie było jednak słońca, ani błękitu nieba, ani widoku na góry. Szalała burza i w walce z nią w chmurach ulegli nasi lotnicy.

Zostawiliśmy samochód na szosie i drożyną idziemy pod górę. Łąka, lasek, aż dochodzimy do

ogrodzenia. Jesteśmy na miejscu: ten kawałek łąki ogrodzony — to miejsce tragicznej katastrofy, na którym wycięto drzewa, pozostawiając tylko dwa pnie drzew strzaskanych przez spadający samolot. Stoją dziś dziwnie smutne, kontrastując swym szpetnym kalektwem z otaczającym pięknem tego zakątka. Patrząc na starannie

utrzymaną łąkę, w środku której wznosi się krzyż ze śmigłem samolotowem. U stóp jego kamień pamiątkowy z nazwiskami i datą wypadku. Przy ogrodzeniu dwa małe skromne krzyżyki na mogiłkach, oznaczające miejsca, gdzie znaleziono zwłoki ofiar katastrofy.

To wszystko. Żadnych wspaniałości, nastrój jak na wiejskim cmentarzyku. Tylko staranność w utrzymaniu łąki, ścieżek i ogrodzenia, wieńce, znoszone tam często, świadczą, że troskliwa pamięć ludzka czuwa nad tem miejscem.

Cierlicko to smutne wspomnienie dla całej Polski, ale Cierlicko ma na Śląsku jeszcze inną wymowę, stało się symbolem stosunków tam panujących i smutnej doli Polaków. Nad szczątkami rozbitego samolotu polskiego, nad zwłokami polskich lotników, wobec tłumów miejscowej ludności polskiej, Polaków z Rzeczypospolitej Polskiej, przybyłych tam na wieść o nieszczęściu, wobec przedstawicieli władz i społeczeństwa czeskiego wypowiedziano długie, czułe mowy na cześć *słowiańskich* bohaterów. Było wiele miejsca dla *braterstwa* słowiańskiego, *miłości* słowiańskiej. Zdawało się, że nad świeżą mogiłą polskich lotników, którzy zginęli w drodze do stolicy bratniego narodu, rozpocznie się nowa era stosunków polsko-czeskich na polskim tere-

nie w obrębie Republiki czechosłowackiej, że *czyny* przestaną przeczyć *słowom*. Była nadzieja, że przedstawiciele bratniego narodu polskiego będą mieli prawo być i nazywać się Polakami bez przykrych dla siebie następstw, że akcja czechizacyjna zatrzyma się w cierlickim lesie, w którego ziemię wsiąkła polska szlachetna krew bohaterów, którzy wstawili Słowiańszczyznę swem zwycięstwem w stolicy jej odwiecznego wroga.

Złudzenie. W kilka tygodni umiera proboszcz parafii cierlickiej (Polak), a jeszcze w kilka tygodni miejsce jego obejmuje proboszcz czeskiej narodowości, rozpoczynając z miejsca akcję czechizacji na terenie swej rdzennie polskiej parafii.

— Na jakiej podstawie przysłano Czecha do polskiej parafii? — zapytałam moich towarzyszy wycieczki do Cierlicka.

— Bo tu podobno — odpowiadają mi — jest połowa ludności czeskiej, jak wykazuje statystyka. Jeżdżąc od gminy do gminy, nie słyszę nigdzie języka czeskiego, więc zainteresowałam się tą sławną statystyką. Jest istotnie ciekawa. W sześciu gminach parafii cierlickiej wyniki spisów ludności są następujące:

rok	Polaków	%	Czechów	%	Niemców	%
1880	4 787	98,6	10	0,3	55	1,1
1890	4 647	98,8	12	0,3	44	0,9
1900	4 509	98,6	23	0,9	42	1,4
1910	4 183	97,6	43	0,9	76	1,5
1921	2 062	43,8	2 533	53,8	107	2,3

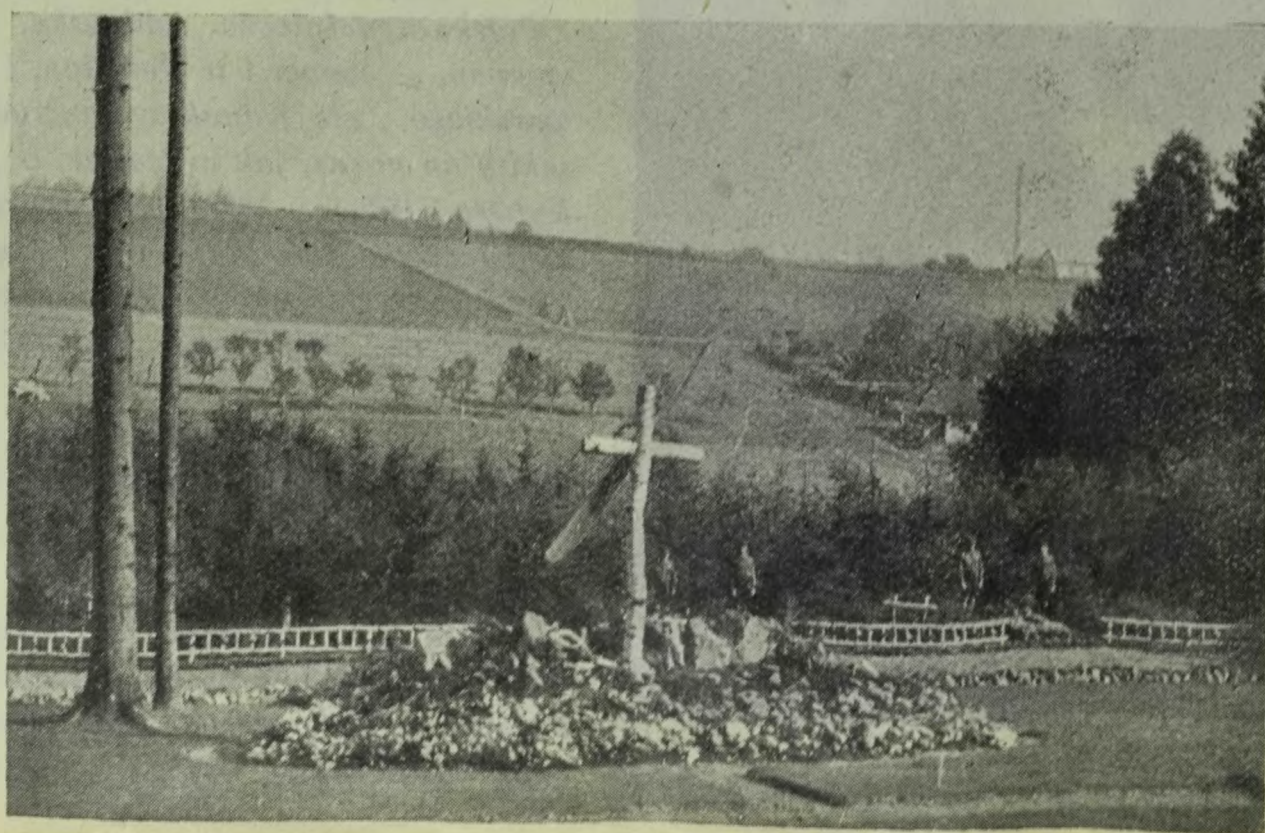
„Sapienti sat“. Zrozumiałam, gdzie są Czesi. Trzeba ich szukać w statystyce, o wiele trudniej ich

znaleść w cierlickiej parafii. Zrozumiałam wzburzenie polskich parafian na swego duszpasterza. Zrozumiałam, dlaczego na całym Śląsku, w każdej rozmowie niemal mówi się o Cierlicku, dlaczego z niepokojem oczekuje się zmiany tego stanu rzeczy.

Mając pełne uszy opowiadań o zmaganiach Polaków z czechizacją, stałam pod krzyżem na „Żwirkowisku“ i myślałam o naszych pracach nad realizowaniem idei zbliżenia i współpracy narodów słowiańskich. Wydały mi się w tym momencie daremnym wysiłkiem, czemś jak praca Syzyfa lub Danaid. Cóż znacza nasze dobre chęci, gdy tam, gdzie można tak łatwo *czynem* stwierdzić, że Polak i Czech to bracia, tam właśnie tak daleko do tego, by Polak przez Czecha był przynajmniej tak traktowany, jak tradycyjny „wróg“ Niemiec.

W drodze powrotnej przygnębiona nie mogłam się oderwać od myśli o wszystkim, co widziałam i słyszałam. Nasuwało mi się natrętne pytanie: jaka przyszłość? Wiadomo. Polaków łatwo się nie wynaradawia. Świadczy o tem sto pięćdziesięcioletnia niewola, która tego nie dokonała. Wiedza o tem dobrze Niemcy. Nie łatwo zwłaszcza wynaradowić Ślązaków, zaprawionych do obrotu narodowości. Ślązaków takich dzielnych, jak ci, których poznałam w mej wędrówce po Śląsku Cieszyńskim. Ale komu i dla jakiej idei potrzebne są cierpienia polskiej ludności w bratniej czechosłowackiej republice?

Ludmika Wolska

Bezsilność Dziennika Polskiego.

W czasie ostatnim często przyniósł „Dziennik Polski“ notatki o mnie. Zarzuca mi to lub owo, wskazuje przeważnie na moją czynność jako nauczyciel w Ustroniu. Jeżeli dziś odpowiadam na te napaści, to czynię to dlatego, nie może, aby uniewinniać się przed publicznością, tem mniej przed tutejszymi polskimi narodowcami, lecz czynię to dlatego, aby wskazać na to, jakich nieprawd chwytą się „Dziennik Polski“, jak chciałby denuncyować człowieka, co ale nie udało mu się, i jak nie wie, co ma czynić w swojej bezmocności.

Pisał już kilka razy o mnie, że jestem Polakiem i byłem Germanem i teraz że ze mnie wielki Czech. Chcę najpierw wskazać na to, ile razy musiała gazeta „Nasz Kraj“ umieścić odwołanie, gdyż mnie w swoich artykułach napadła. Musiała tak uczynić, ponieważ przed sądem nie mogła utrzymać tego, co twierdziła. To same mógłbym uczynić i z „Dziennikiem Polskim“, lecz wychodzę z tego stanowiska, człowiek nie ma się brudzić z każdym. Dla mnie nie mają twierdzenia w gazecie tej żadnej wartości, jak jej nie mają i dla tysięcy innych tutaj na Cieszyńsku. Jeżeli by to inna gazeta rzucała się tak na mnie, może żeby mnie to cieszyło, że poświęca na swoich szpaltach miejsca i dla mnie, lecz u „Dziennika Polskiego“ ani tej radości nie mam, ponieważ nie považuję to za honor dla siebie, że moje nazwisko tak często zjawia się na jego szpaltach. Tylko prawda może człowieka rozgniewać!

Zarzuca mi, że jestem z Polski i jestem Polakiem. Abych był szczerym, przyznać muszę, że w Polsce jeszcze niebyłem, więc ani Polskę nie znam. Jestem starym Ślązakiem, urodzonym w Ochabach na Śląsku, i tym Ślązakiem zostałem, zostałem, ponieważ byłoby mnie hańba, zaprzyc się naszej ludności śląskiej i naszego pięknego Śląska. Jako młody nauczyciel byłem zwolennikiem Śląskiej partii ludowej, która właśnie chciała utrzymać odrębność kultury śląskiej i broniła naszą ludność przed napływem „kultury galicyjskiej“, która niebyła nikomu na Śląsku witana. Przypominam na starośląskie przysłowie, które jeszcze do dziś utrzymało się między naszą ludnością, że „od wschodu ani dobry wiatr nie wieje!“ Zamiast „wschodu“ używa się często inny wyraz, który nie chcę powtarzać, aby mi znowu nie zarzucano prowokację. Jest prawdą, że po absolwowaniu kilka klas szkoły polskiej, uczęszczałem do szkół niemieckich w Cieszynie. Czy było to z mojej strony grzechem? Jako zupełnie ubogi chłopiec chciałem dobić się do łatwiejszego chleba. Lata studium były lata moralnej pracy, gdyż człowiek musiał sobie blisko sam zapracować na utrzymanie. Otrzymałem wsparcie, co prawda, od kraju a od dobroserdecznych profesorów, którzy dziś już są na wieczności Bożej, lecz nieprawdą jest, że otrzymałem wsparcie od „Macierzy“. Instytucji tej wogóle nie znałem. Również nie otrzymałem ani halerza wsparcia od niejakej instytucji niemieckiej. Zapracowałem sobie sam a jestem dziś tem wdzięczny, ponieważ poznałem pracę i potrafię dziś ocenić nędzę naszej ludności. Ani jako student, ani jako nauczyciel niebyłem w żadnej polskiej organizacji. Prawie dwa razy wciągnięto mnie na posiedzenie do jakiegoś tam „kółka studentów“, lecz więcej moja noga do prywatnej szkoły polskiej w Cieszynie nie wstąpiła. Pytam się ale teraz: do których szkół posyłał Polacy swoje dzieci? Do niemieckich, nawet i zagranicę wysyłał dzieci swoje do szkół niemieckich. Czy nili to tak nawet ci najwięksi Polacy, jak n. prz.

św. p. dyrektor Michejda. Do polskiego gymnasium prywatnego w Cieszynie uczęszczały dzieci przeważnie ubogich przybyszów, czyli przywandrówalców galicyjskich. Jeżeli dziś popatrzę się tak na tych niektórych wielkich patriotów-kierowników to zawsze przypominam sobie, jak oni pięknie uczęszczałi do szkół niemieckich, chociaż na Bobrzku było już polskie seminaryum nauczycielskie. Dziś hańbią się za to! „Dziennik Polski“ z radością pisze o tem, że byłem członkiem i skarbnikiem „Schulvereinu“. Tak jest temu, byłem. Nie czyniłem, ani nie czynię z tego tajemnicy. Otrzymałszy posadę jako nauczyciel, było pierwszym warunkiem ze strony dyrektora szkoły, że musiałem wstąpić do organizacji tej. Otwarcie się zawsze do tego doznawałem. Przecież p. dyrektor Paszek z Jabłonkowa, posiadając legitymację tego towarzystwa z moim podpisem, jako skarbnik, którą funkcję musiałem przewziąć podczas wojny światowej, biegał z wiadomością tą od jednego funkcyjariusza czeskiego do drugiego, opowiadając im o tem, chcąc mnie w ten sposób zdekredytować. Także i polska prasa już kilka razy to jedno i to same pisała, tak że ci, dla których to było przeznaczone, temu tylko się śmieją. A pan Paszek? Otrzymał wszędzie tą odpowiedź, na którą zasługiwał i z pogardą opowiadali owi panowie o jego szlachetnych usiłowaniach. Chociaż nie honorowo, ale zdrowo! Teraz mam ale ja zapytanie? Co robili Polacy za Austrii? Przecież wysocy polscy funkcyonarze Niemcom pięty lizali a gdyż przyszło w sejmie wiedeńskim do głosowania, to byli to Polacy, którzy zawsze głosowali z Niemcami przeciwko mniejszościom słowiańskim. A dlaczego tak daleko sięgać! Ile tych tutejszych wielkich patriotów było w związkach niemieckich! Mamy ich wyliczyć? Lub myśli sobie pisarczyk artykułków, że nie jestem o niejednym z nich dokładnie informowany? Wiem tego więcej, niżeli może niejednemu by było przyjemnym. Mam dobre informacje o aferze spirytusowej przy byłej Radzie Narodowej. Jako polityczny więzień miałem sposobność otrzymać dokładnych informacji od tych, którzy w sprawie tej odpoczywali tam w chłodku, lub myśli pan Ch., że nie mam informacji i o nim? A tak dalej mogę to wyliczać! Lecz dlaczego?, z nieprzyjacielem, który nie jest niebezpiecznym, wogóle się nie liczy, więc szkoda tracić czasu i miejsca. Gdybyśmy mieli rentgen na prześwietlenie politycznych „handlarzy“, tak niejednen z tych polskich bohaterów, którzy teraz tak krzyczą, zarumieniałby się.

Nareszcie piszą, że zgermanizowałem dawniej i moje nazwisko! Jakie kłamstwo! Jak dziś się podpisuję, tak podpisywałem się zawsze, cóż zresztą u nauczyciela bardzo łatwo można konstatować na jego urzędowych dokumentach i na jego licznych podpisach na uwiadomieniach szkolnych. Dlaczego ale podpisywał się sekretarz Macierzy „Kretschman“ a nie „Kreczman“?

Jaki cel mają mieć te nieprawdy, umieszczane w Sienniku polskim? Powiedziałem już z góry, że chcą przez to moją osobę oczernić. Boże, są to naiwni ludzie, innego wyrazu nie chcę użyć! Dobrze, że tylko to możecie mi zarzucać a nic innego. Mam czyste ręce, panowie a także nie pobieram w żadnej formie sute odmiany za narodową czynność, jak to może u niejednego z was jest, którzy stemplujecie się na takich bohaterów narodowych.

Mogę was zapewnić, że wasze korespondencje są mi obojętne, lecz jestem wam wdzięczny za to, że moje skromne nazwisko czynicie tak po-

pularnem. Mogę was dalej zapewnić, że wasze blagi nie mogą mi przeszkodzić w mojej pracy między ludnością śląską. Mogę was dalej zapewnić, że poważuję to za moją powinność nie tylko jako dobry Ślązak, ale jako dobry obywatel Republiki czechosłowackiej szerzyć między naszą ludnością śląską ducha czechosłowackiego a nie ducha irredenty, jak to niektórzy panowie tajnie czynią. Zdecydowałem się dla Państwa czechosłowackiego już w tym czasie, gdyż jeszcze niektórzy patryoci polscy zalotnie rzucali spojrzenia na Niemców i niewiedzieli czy są ryby, czy też raki. Nie chcę n. prz. wspominać jednego, który już też jest na prawdzie Bożej, ponieważ o martwych mamy mówić tylko pięknie.

Jeżeli rzucacie się na ludzi, którzy nie chcą z wami krzyczeć, wtedy ukazujecie przez to tylko waszą bezsilność, widzicie jak to z wami z kopciska idzie.

Nasza ludność śląska, aż na te małe warstwy które są przez kilku polskich agitatorów „nahecowane“, jest wdzięczna, że należy do Czechosłowacyi. Chociaż nie jest ani u nas raj, to przecież żyjemy w państwie, w którym jest porządek, w którym panuje demokracja a nie władzą pułkownicy. Jesteśmy przekonani o tem, że z tych, którzy tak pragną za Ojczyznę, mało który szedłby tam, gdyby tam miał pójść.

Ślązaku, pamiętaj na przyszłość Twojego dziecięcia. Chcesz znaleźć dla niego przyszłość w tem państwie, musisz być Ty i Twoje dziecię przede wszystkim wiernym obywatelem. Wiernym obywatelem możesz być tylko wtedy, gdyż poznasz dokładnie Twoje państwo. Musisz więc głosić się do tych towarzystw, w których zachęcają Cię do przywiązania do tego państwa, a nie do tych towarzystw, w których Ci wiecznie wychwalają to obce, to zagraniczne. Głoś się więc za członka czeskiej mniejszości, posyłaj dziecię Twoje do czeskiej szkoły a nie uważaj na nikogo. Dokąd Cię potrzebują, wabia Cię. Gdyż jesteś w biedzie nikt z nich nie troszczy się o Ciebie. Czy nie odczuwasz to dziś na własnych kościach. Ile egzekucyj nałożono Ci? A kto? Czeskie kasy, czeskie przedsiębiorstwa? Nie będziemy nigdy hańbić się, że jesteśmy dobrymi Ślązakami, ale także nie, że jesteśmy wiernymi Czechosłowakami! To nasza święta powinność — a polskie gazety mogą na nas zasylać i pioruny.

SMYCZEK,
kierownik szkoły.

Bocanowice.

(„Wzór społeczności.“) „Nasz Kraj“ umieszcza w ostatnim swoim numerze korespondencję z Bocanowic pod nagłówkiem „Wzór społeczności“, w której opisuje niejaką uroczystość przebudowy szkoły i dożynki. Wychwala p. Skuline, który przedstawiał „piękny rozwój Bocanowic“, znowu p. Lipka potrafił „zagrzać nas w miłości naszych spraw ojczystych“. Píše o „piaseckim kierowniku“, tymczasem co w lipcu i początkiem sierpnia w Jabłonkowie trzymano go za „jabłonkowskiego kierownika“. Píše dalej, co to wszystko tam mają i nareszcie wspominają sobie na czeską szkołę i twierdzą, że „w czeskiej szkole jest zaledwie piąta część dzieci, a to jeszcze przeważnie od przybyszów“. Były to dożynki, więc para warzonkowa musiała „ofuknąć“ główkę p. korespondenta, ponieważ nie wiedział, co pisze. Przecież musi to wiedzieć, że w polskiej szkole w Bocanowicach jest tylko 65 dzieci, tymczasem co w szkole czeskiej jest 26. Korespondent musi być bardzo słabym matematykiem, jeżeli twierdzi, że 26 jest piątą częścią z 65. Życzymy p. Skulinie, aby jego szkoła tak długo trwała, jak długo on we służbie będzie. Co do tych „przybyszów“, to miał korespondent pewnie na myśli chłopca od tego jednego Galicyanina. Ale ten na szczęście czeską szkołę już opuścił, ponieważ dla niego będzie wystarczające wykształcenie ze szkoły polskiej, gdyż chce powrócić do ojczyzny swego ojca. Znowu ci drudzy, to ludzie tutejsi, z Jabłonkowska, którzy mogliby z prawem zapytać się: Panie kierowniku, a odkąd oni przyszli? Przecież oni nie są ani z Bocanowic, ani z Jabłonkowska, więc do jakich ludzi mamy ich zaliczać?

(„Obiecki skryły się pod niecki.“) Przed wpisami do szkoły zagaili nasi bracia ofenzywę wpisową. Strzelali różnymi granatami, jako galatkami, surducikami, szateczkami, materyą, bóciakami, nawet i kiełbaskami. Oprócz takich granatów, mieli jeszcze wielkie bomby: obiecanki dobrej pracy na drugiej stronie. A przeważnie była to Wisła, dokąd posyłano pracę szukających ojców. Tam otrzymali piękne oświadczenie, że otrzymią pracę — jednak powiedziano im, że dzieci muszą dać najpierw do szkoły polskiej. A tak stało się u pojedynczych, których na palcach u jednej ręki możemy policzyć. Większość pracę szukających na ten „lep“ nie siadło. Teraz mamy po wpisach już dawno, rozpoczął się nowy rok szkolny, lecz szczęśliwi właściciele chodzą z „pięknym potwierdzeniem“ w kieszeni i czekają dalej na pracę, którą może w porze zimowej otrzymią. Jednego już słyszeliśmy, jak błogosławił owemu pracodawcy ze zagranicza i temu, który go tam posłał. To nic, za to mają dzieci w polskiej szkole. Tam będzie im lepiej!

Bystrzyca.

(Dożynki.) W pewnej gazecie polskiej czytamy o wspaniałych dożynkach polskich w Bystrzycy. Że w gazecie tej często robią z komara słońca, to nic nowego. Świadek naoczny z Bystrzycy opowiada nam o tych dożynkach: Dożynki tego roku były o ile słabsze, niżeli bywały dawniej. Sam pochód był dosyć ubogi, aż na wozy alegoryczne, które były dosyć ładnie ozdobione. Brali w nim udział Siła, sportowy klub Groń, Młodzież ewangelicka i polska i nareszcie banderya. Wszystkich było razem około 100 osób. Z obywatelstwa prawie nikt w pochodzie nie szedł. Za to dużo obywatelstwa stało wzdłuż drogi. Przyszli z ciekawości, ponieważ myśleli, że uvidia wspaniały pochód, tymczasem I udział w zabawie samej był słaby. Na dożynki przyjechał pan konsul Malhomme, lecz nie przemawiał wogóle. Na dożynkach hołdowało się pilnie popijaniu warzonki. Na tem zresztą nic tak złego, ponieważ takich dożynek bez warzonki nie możemy sobie przedstawić. Bardzo bawił nas jak swoim przemówieniem tak i tańcem p. dyrektor Budnik. Było widzieć, że był jak od jednego, tak i od drugiego fachowcem. Ponieważ każdy facho-

Poludny Ostravsky Denik
7. IX. 34

Paní konsulová Malhommová dostala od Poláků koně

ok. — V Českém Těšíně se konaly v neděli dožínky, kterých naši Poláci použili k příležitosti, jež se jim tak hned nepodaří. Při závodě selské jízdy darovala selská jízda paní generální konsulové Heleně Malhommové (tak ji tituluje polský tisk) závodního koně, na kterého se Poláci složili (pak prý se jim špatně u nás daří) a koupili jej od »hraběte« Larische (polský tisk neví, že u nás jsou tituly zrušeny). Kůň byl paní konsulové darován »z vděčnosti za její dobročinnou činnost mezi nejhudšími prvky polského lidu na Těšínsku«. Stál jenom 9000 Kč. Kolik Poláků mohlo být obdarováno. Polský tisk se široce rozepisuje o tomto koni. Je prý to plnokrevný »angličan«, hnědák s bílou lysinkou na čele a byl oblíbeným koněm zesnulého syna dr. Larische. Vzhledem k tomu, že kůň připomínal rodičům ztrátu jejich syna, rozhodli se koně prodati, ale jen do dobrých rukou, které by se o koně staraly, jako bylo o něho dobře postaráno ve stáji u Larischů. Polská jízda, která se o tom dozděděla, rozhodla se koně koupiti a darovati jej paní konsulové. Nyní ovšem má pan konsul Malhomme i jeho choť velkou starost, kam toho koně dají. Garáž by tu byla, ale ta je pro auto. Bude třeba stavět novou stáj a sháněti obrok. Ten konečně mohou dodat také naši Poláci.

Komunista Vozniak nebyl vyhoštěn z ČSR.

Nepravdivé tvrzení Dzieniku Polskiego.

—bk. Ve středu přinesl list polského konsula Malhome — Dzienik Polski zprávu, že československé úřady vyhostily z území ČSR polského státního příslušníka Vozniaka, bydlícího v Hulvákách, a to prý proto, že Vozniak posílal děti do české školy. Tato na první pohled nabubřelá zpráva měla za úkol vyvolat u našich Poláků dojem, že československé úřady vypovídají z Československa Poláky, hlásící se k polské národnosti.

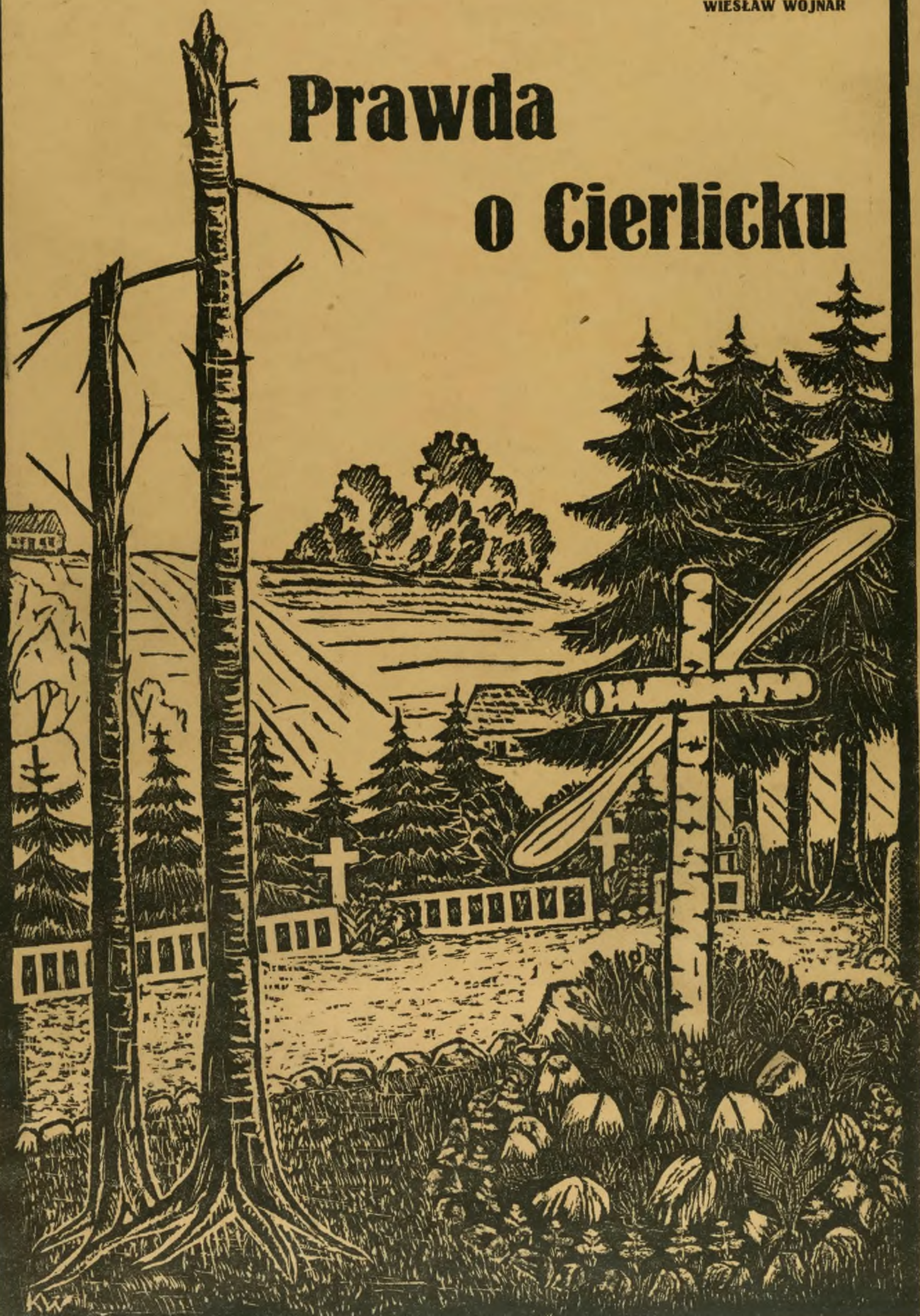
Informovali jsme se na kompetentních místech a zjistili jsme, že Dzienik Polski napsal nepravdu. Věc se má takto: Vozniak, politikým přesvědčením komunista, posílal skutečně své děti do české školy v Hulvákách. Jelikož Vozniak neplatil již 3 měsíce nájemné, byl z bytu vystěhován. Obec poskytla již dříve Vozniakovi podporu a zaplatila za něj nájemné za dva měsíce. Vozniak obrátil se o po-

moc na polský konsulát a tam mu bylo řečeno, že podporu nedostane, neboť posílá děti do české školy. Dne 30. srpna dal proto Vozniak zapsat děti do polské školy a poté dostal od polského konsulátu třikrát po 30 Kč a posledně ještě dalších 10 Kč. Vozniak chtěl odjet do Polska a několikrát žádal zdejší policejní ředitelství o podporu na stěhovací výlohy. Policejní ředitelství na opětovnou žádost Vozniakovi vyhovělo a dobročinnou cestou dopravilo rodinu autem do Českého Těšína. Nebylo to žádné vyhoštění, jak píše Dzienik Polski, nýbrž dobročinný skutek. Před tím byl Vozniakovi nabídnut byt v »Ochranně« v M. Ostravě a byla mu rovněž nabídnuta peněžitá podpora. Vozniak však odmítl a trval na dopravě k polským hranicím. Tolik na vysvětlenou celé veřejnosti.

WIESŁAW WOJNAR

Prawda

o Cierlicku

„Obiecki skryły się pod niecki“.) Przed wpisami do szkoły zagaili nasi bracia ofenzywę wpisową. Strzelali różnymi granatami, jako galatkami, surducikami, szateczkami, materyą, bóćkami, nawet i kiełbaskami. Oprócz takich granatów, mieli jeszcze wielkie bomby: obiecanki dobrej pracy na drugiej stronie. A przeważnie była to Wisła, dokąd posyłano pracę szukających ojców. Tam otrzymali piękne oświadczenie, że otrzymią pracę — jednak powiedziano im, że dzieci muszą dać najpierw do szkoły polskiej. A tak stało się u pojedynczych, których na palcach u jednej ręki możemy policzyć. Większość pracę szukających na ten „lep“ nie siadło. Teraz mamy po wpisach już dawno, rozpoczął się nowy rok szkolny, lecz szczęśliwi właściciele chodzą z „pięknem potwierdzeniem“ w kieszeni i czekają dalej na pracę, którą może w porze zimowej otrzymią. Jednego już słyszeliśmy, jak błogosławił owemu pracodawcy ze zagraniczą i temu, który go tam posłał. To nic, za to mają dzieci w polskiej szkole. Tam będzie im lepiej!

Bystrzyca.

(Dożynki.) W pewnej gazecie polskiej czytamy o wspaniałych dożynkach polskich w Bystrzycy. Że w gazecie tej często zrobiają z komara słońca, to nic nowego. Świadek naoczny z Bystrzyce opowiada nam o tych dożynkach: Dożynki tego roku były o ile słabsze, niżeli bywały dawniej. Sam pochód był dosyć ubogi, aż na wozy

Duch Casu 7. IX. 34.

133

Komunista Vozniak nebyl vyhoštěn z ČSR.

Nepravdivé tvrzení Dzieniku Polskiego.

—bk. Ve středu přinesl list polského konsula Malhome — Dzienik Polski zprávu, že československé úřady vyhostily z území ČSR polského státního příslušníka Vozniaka, bydlícího v Hulvákách, a to prý proto, že Vozniak posílal děti do české školy. Tato na první pohled nabubřelá zpráva měla za úkol vyvolat u našich Poláků dojem, že československé úřady vypovídají z Československa Poláky, hlásící se k polské národnosti.

Informovali jsme se na kompetentních místech a zjistili jsme, že Dzienik Polski napsal nepravdu. Věc se má takto: Vozniak, politikým přesvědčením komunista, posílal skutečně své děti do české školy v Hulvákách. Jelikož Vozniak neplatil již 3 měsíce nájemné, byl z bytu vystěhován. Obec poskytla již dříve Vozniakovi podporu a zaplatila za něj nájemné za dva měsíce. Vozniak obrátil se o po-

moc na polský konsulát a tam mu bylo řečeno, že podporu nedostane, neboť posílá děti do české školy. Dne 30. srpna dal proto Vozniak zapsat děti do polské školy a poté dostal od polského konsulátu trikrát po 30 Kč a posledně ještě dalších 10 Kč. Vozniak chtěl odjet do Polska a několikrát žádal zdejší policejní ředitelství o podporu na stěhovací výlohy. Policejní ředitelství na opětovnou žádost Vozniakovi vyhovělo a dobročinnou cestou dopravilo rodinu autem do Českého Těšína. Nebylo to žádné vyhoštění, jak píše Dzienik Polski, nýbrž dobročinný skutek. Před tím byl Vozniakovi nabídnut byt v »Ochranovně« v M. Ostravě a byla mu rovněž nabídnuta peněžitá podpora. Vozniak však odmítl a trval na dopravě k polským hranicím. Tolik na vysvětlenou celé veřejnosti.

WIESŁAW WOJNAR

P R A W D A

O CIERLICKU

GDZIE

ŻWIRKO I WIGURA

STARTOWALI

DO WIECZNOŚCI

C Z E S K I C I E S Z Y N 1934.

Przedruk z „Prawa Ludu“.
Nakładem „Stronnictwa
Ludowego“ w Czecho-
słowacji.

Czysty zysk przeznaczają się na budowę pomnika Żwirki i Wigury.

Wielce Szanownemu Panu

Konsulowi Generalnemu

Leonowi Malhomu

w dowód najgłębszej wci

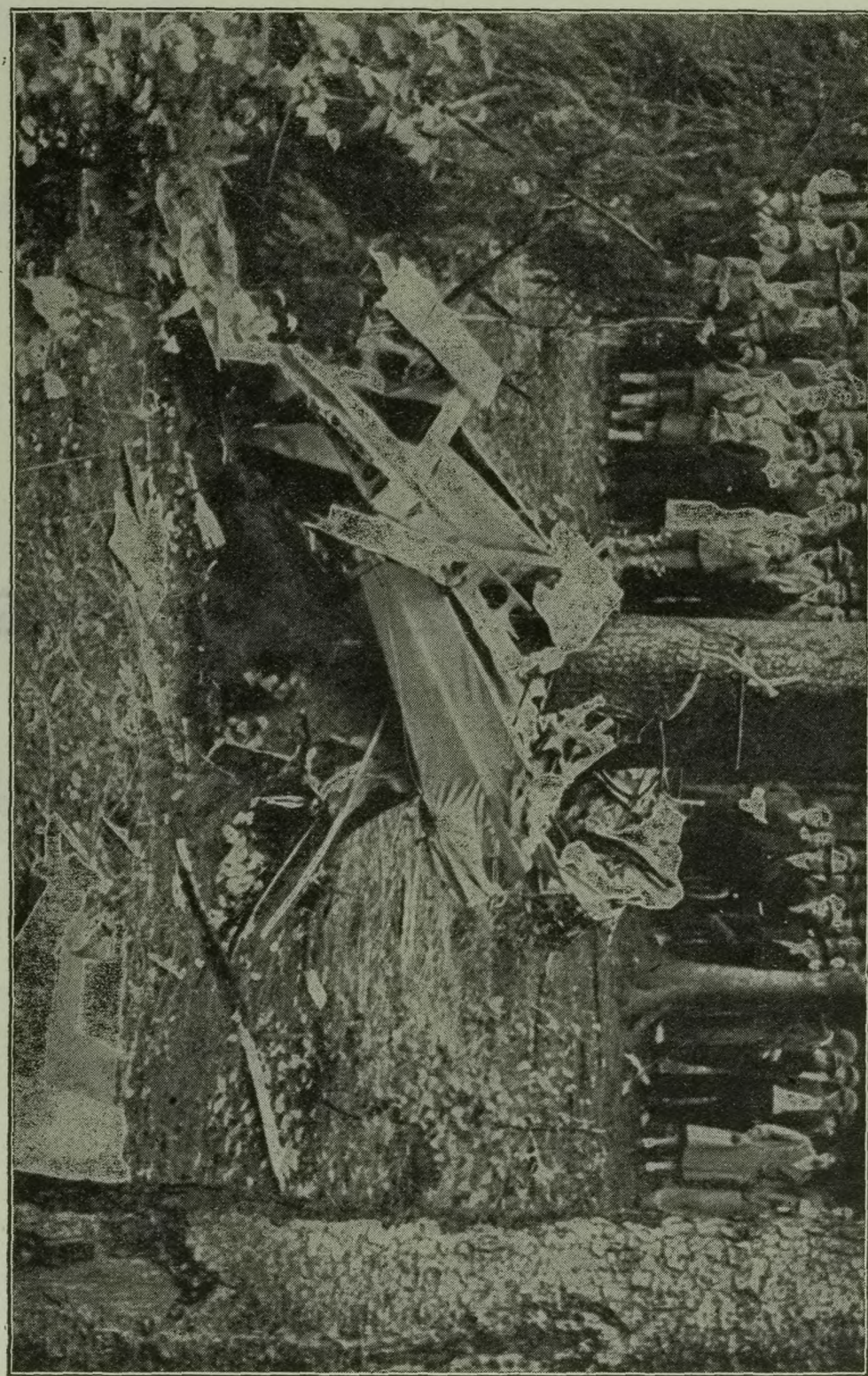
i powierania.

Autorem

12. września 1934.

Szczałki rozbitego samolotu Żwirki i Wigury.

Drukiem Kutzera i Spółki w Czeskim Cieszynie.

WSTĘP.

Cierlicko! Komuż z Polaków obca jest nazwa tej miejscowości, której dźwięk, skojarzony z tragiczną śmiercią dwu polskich tytanów przestworzy, ś. p. Żwirki i Wigury, poruszył i zelektryzował nie tak dawno cały naród polski?

Komu w latach następnych nazwa Cierlicka nie obła się o uszy w czasie, kiedy wiadomość o zamianowaniu proboszcza czeskiego w miejsce zmarłego ks. Zawiszy wywołała niezwykle zdziwienie i zaniepokojenie na wszystkich ziemiach, zamieszkałych przez Polaków, odbijając się długim i głośnym echem na łamach prasy tak polskiej, jak i czeskiej, a nawet obcej?

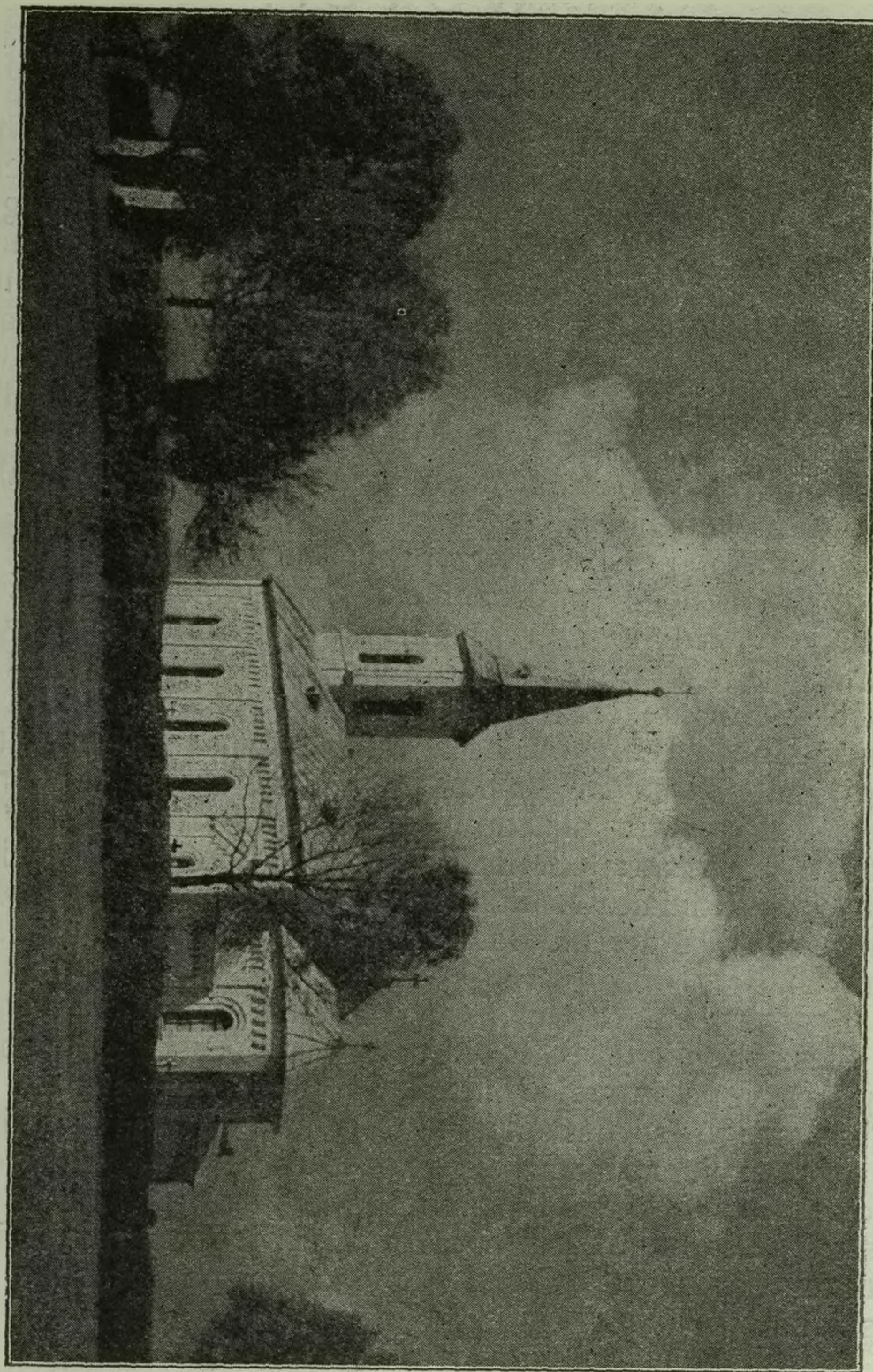
Polemika prasowa przybrała nieprzewidywane rozmiary i ton wyraźnego podrażnienia i podniecenia. Ze strony czeskiej w całym szeregu artykułów, notatek i wzmianek starano się uzasadnić i usprawiedliwić nominację Czecha w parafii cierlickiej. Staraniem „Matice Osvěty Lidové“, „Národní jednoty Slezské“ oraz kuratorjum funduszu jubileuszowego im. Masaryka wydano nawet specjalną broszurę,¹⁾ której autor stara się dowieść, że do r. 1862 parafia cierlicka (t. j. wioski: Cierlicko Górne i Dolne, Grodziszcz, Mistrzowice—Koniaków, Stanisławice i Kocobędz) była czeska (morawska), i że uległa spolszczeniu dopiero w latach następnych.

Broszura ta, oparta na aktach wikarjatu generalnego w Cieszynie i urzędu krajowego w Opawie, wzbudza pozory pracy naukowej i mogłaby przyczynić się do dezorientacji naszego społeczeństwa. To też chętnie zgodziłem się na propozycję redakcji „Prawa Ludu“, aby w szeregu feljtonów ująć i oświetlić temat, poruszony przez broszurę czeską.*) Dla uniknięcia choćby cienia jednostronności, podkład naukowy oparłem niemal wyłącznie na głosach uczonych czeskich.

¹⁾ Evarist Pitha: Jazykový a národnostní spor v těrlické farnosti v letech 1862—1864. Místek 1934.

*) Broszurka niniejsza jest odbitką z »Prawa Ludu«, rocznik 1934, nr. 10—35.

Kościółek w Cierlicku na Kościelcu.

1.

STOSUNKI JĘZYKOWE.

Fachowcy od gleby a fachowcy od językoznawstwa.

Na str. 14 broszury o Cierlicku znajduje się oryginalny pogląd, że w szerokim pogranicznym pasie językowym, a więc także w Cierlicku, pierwotną podstawę stanowiła mowa morawska, zmieniona później naleciałościami polskimi i niemieckimi. Ciekawe, że teorie takie głoszą niektórzy agrariusze czescy (Piřha, sekretarz partii agrarjuszów we Frydku, osławiony Jořa Vochala, ekswłaściciel „czeskiego raju“ w Ligotce Kameralnej, autor broszury „Vývoj národnostní a jazykové otázky na Těšínku“ oraz kilku innych „przyjaciół narodu polskiego“, duchowo zbliżonych do „Naszego Ślązaka“²⁾ i nieboszczki „Obrany Slezska“³⁾ (m. i. p. Mikolař z Rařkovic, który wydał broszurę „Těšínsko historické a jazykové“).

Nie umniejszając w niczem fachowości wymienionych agrarjuszów w sprawach, dotyczących rolnictwa, ośmielam się twierdzić z całą stanowczością, że ich odkrycia językoznawcze zdradzają zupełne nieuctwo i brak podstawowych wiadomości z dziedziny lingwistyki własnego narodu. Studjując dzieła słynnych językoznawców czeskich (jak: řafaříka, řembery, Bartořa, Polívky, Praska, Loriřa, Niederlego, Trávníčka i i.), u żadnego z nich nie spotkałem się z zapatrywaniem, jakoby okręg Cieszyński był w przeszłości lub obecnie obszarem etnograficznie czeskim, przeciwnie, wszyscy oni zgodnie stwierdzają, że teren ten pod względem językowym nosi charakter bezsprzecznie polski. P. p. Piřha i Vochala wypowiadają więc wojnę nauce czeskiej, ale wojny tej nigdy nie wygrają chociaż obaj za operacyjny punkt oparcia swej misji dziejowej obrali Ligotkę Kameralną, którą p. V. z bólem serca już opuścił, a Piřha dopiero co rozbił tu namioty swoje.

²⁾ »Nasz Ślązak«, antypolski tygodnik czeski, wydawany w języku polskim przez p. Smyczka, agrariusza czeskiego, podobnie jak Vochala i Piřha, pochodzącego z Ochab (Polska), a obecnie kierownika czeskiej szkoły w Jabłonkowie, a dawniej skarbnika Schulvereinu.

³⁾ »Obrana Slezska«, organ czeskiej narod. demokracji w Orłowej, pismo zdecydowanie antypolskie, przestało wychodzić pod koniec 1933 r.

Najdawniejsi słowiańscy mieszkańcy Śląska Cieszyńskiego byli Polakami — tak twierdzą uczeni czescy.

W językoznawstwie czeskim niema najmniejszego sporu co do tego, że szczepy polskie (lechickie) były pierwszymi stałymi, historycznymi mieszkańcami dzisiejszego Śląska Cieszyńskiego i Górnego. Według dr. Lubora Niederlego, profesora uniwersytetu praskiego („Slovanské starožitnosti“) na ziemiach tych mieszkwały pierwotnie szczepy polskich Opolan.

Do zdania lingwistów przyłączają się również bezstronni historycy czescy. Świetny znawca historii Śląska, prof. Wincenty Prasek (Dějiny knížectví Těšínského) zaznacza wyraźnie, że w Cieszyńskim lud polski miał przewagę, którą zachował dotychczas. Archiwarjusz miasta Mor. Ostrawy, prof. A. Adamus w dziełach swoich („Naše Slezsko“ str. 36, „Opolsko neboli Horní Slezsko“ str. 37, „Po stopách slezských písní P. Bezruča“ str. 25) przypomina, że Opolanie i Gołężyce, zamieszkujący pierwotnie Śląsk Cieszyński, Opolski, Opawski, należeli do wielkiej rodziny szczepów polskich, zwanych Białochrobatami, których centrum znajduje się w Krakowie.

Charakterystyczny jest też głos geografa niemieckiego, prof. uniwersytetu w Bazylei (Szwajcaria) Dr. Hugona Hasingera, który w swoim dziele „Die Tschechoslovakei“ (str. 106) podkreśla, że typ wiosek na Śląsku Cieszyńskim świadczy o pierwotnie polskim zaludnieniu tego kraju.

Tak więc uczeni czescy i niemieccy wydają świadectwo niezachwianej prawdzie, że pierwotna ludność Śląska Cieszyńskiego była narodowości polskiej. Polacy cierliccy nie są więc żadnymi „spolszczonymi Morawcami“, lecz ludem rdzennie polskim, od wieków siedzącym na swoim ojczystym zagonie.

Jakim językiem mówi dziś ludność Cieszyńskiego?

Rdzenny lud Śląska Cieszyńskiego nie mówi dziś jednolitem narzeczem. Występują tu dwa główne dialekty: większa część kraju, obejmująca całe powiaty polityczne frysztański i czesko-cieszyński, posługuje się narzeczem cieszyńskim („śląskiem“), mniejsza część, dialektem frydecko-ostrawskim („morawskim“, „laskiem“).

Wszyscy językoznawcy czescy, którzy zajmowali się narzeczami Śląska Cieszyńskiego, uważają gwarę cieszyń-

ską za bezsprzecznie polską. Polskiem jest narzecze to dlatego, ponieważ wykazuje wszystkie typowe cechy języka polskiego (akcent na przedostatniej zgłosce, nosówki, brak iloczasu, spółgłoska g, polskie miękczenie, pochylenie samogłosek i t. d.) W żadnym narzeczu czeskim, jak ziemie czeskie długie i szerokie, nie mówi się ręka, łaka, piętek, tylko ruka, louka, pátek. Nigdzie Czesi nie wymawiają noga, krowa, zielony, las, głód, wilk, złość, idziecie, lecz noha, kráva, zelený, les, hlad, vlk, zlost, jdete. To też polskość dialektu cieszyńskiego w sferach językoznawczych nie ulega najmniejszej wątpliwości. Tym polskim dialektem cieszyńskim mówi także lud Cierlicka i okolicy.

Dialekt frydecko-ostrawski posiada pewne cechy czeskie (brak nosówek i spółgłoskę h), inne polskie (brak iloczasu, akcent na przedostatniej zgłosce, miękkie spółgłoski ś, ć, dź, ź, nieznane w języku czeskim, — niektóre polskie samogłoski i t. d.). Tak np. mówią Frydeczanie z czeska: ruka, noha, łuka, patek, krawa, les, błato, deset, natomiast z polska: koszula, lud, dobro zimno woda, w leśe, nośić, śedzieć, wozić, leżće, prow, stawioł, stawiała, paść, jeść, odźoć, wilk, mroz, trowa i t. p. Dlatego to filologowie czescy (Polívka⁴⁾, Trávníček⁵⁾, Niederle⁶⁾ uważają dialekt frydecki za mieszane narzecze polsko-czeskie.

Granica językowa w Cieszyńskim.

Granice językową polsko-czeską na Śląsku badali filologowie różnych narodowości. Z czołowych znawców czeskich Šafařík prowadzi ją wzdłuż Ostrawicy od góry Sułowa aż po Mor. Ostrawę (Josef Šafařík: „Slovanský národopis“, str. 76 i 85). Słynny językoznawca czeski Šembera wytycza linię graniczną pomiędzy narzeczem cieszyńskim a frydecko-ostrawskim (opawsko-ostrawickiem) nieco dalej na wschód poprzez miejscowości: Wierbica, Datynie, Bruzowice, Wojkowice, Noszowice, Morawka. (Základové dialektologie československé, str. 49 i 55.) Granicę Šembery przyjmują starsi językoznawcy czescy Bartoš (Dialektologie moravská, tom I, str. 97), Prasek („Čeština na Opavsku“, str. 12 i i.). U nowszych spotykamy się z linią prof. Nitscha, którą np. podaje Niederle (Slovanský Svět, str. 50) oraz prof. Adamus (Naše Slezsko, str. 36, Po stopách slezských písní Petra Bezruče, str. 25). Granica ta, ustalona na podstawie najszczegółowszych badań w wioskach pogranicznych, biegnie następująco:

⁴⁾ Slov. Přehled, roč. IV, str. 118, Rozpravy filol., str. 50—57.

⁵⁾ O českém jazyce str. 111.

⁶⁾ Slov. starožitnosti, III., str. 204.

Ostatnie miejscowości, mówiące polskim dialektem cieszyńskim:

Wierbica, Hermanice, Michałkowice, Bartowice, Datynie Górne, Więclowice, Błędowice Średnie i Górne, Żermanice, Szobiszowice, Domasłowice Dolne i Górne, Toszonowice Dolne, Dobracice, Ligotka Kamer., Rzeka, Tyra, Koszarzyska, Łomna Górna.

Polską z języka jest zatem ludność tubylcza nie tylko całego powiatu czesko-cieszyńskiego i fryszackiego, lecz również 11 gmin pogranicznych powiatu frydeckiego. Narzecze frydeckie przeważa tylko na nieznacznym skrawku ziemi w niewielkiej odległości na wschód od Ostrawicy. Wszyscy bez wyjątku językoznawcy czescy traktują jako Polaków z języka rdzennych mieszkańców takich miejscowości, jak: Rychwałd, Pietwałd, Orłowa, Sucha Dolna i i. Co do językowej polskości Cierlicka nie ma nikt najmniejszych zastrzeżeń.

Skąd się wzięli t. zw. „Morawcy“ we Frydeckiem?

Z głosów wielu znanych historyków i filologów czeskich (Prasek⁷⁾, Šafařík⁸⁾, Niederle⁹⁾, Adamus¹⁰⁾) wynika, że w czasach najdawniejszych szczepy polskie sięgały co najmniej po Ostrawicę, która do r. 1335 stanowiła granicę pomiędzy Polską a Czechami.

Skąd się więc wzięli t. zw. „Morawcy“ (Lasi morawscy) we Frydeckiem?

⁷⁾ Prasek (Dějiny knížectví z Těšínského) odnajduje wprowadzie stare, niewątpliwe ślady polskości na linii Gnojnik—Grodziszcz—Cierlicko—Kocobędz—Karwina—Dąbrowa—Zabłocie i Gruszków, ale zaznacza, że na zachód od tej linii do 2 połowy XIII w. rozciągał się aż po Ostrawicę las zupełnie niezaludniony.

⁸⁾ Slovanský národopis str. 76.

⁹⁾ Niederle w »Slovanských Starožitn.« III., str. 232, pisze o pierwotnie polskim charakterze morawskich Lachów, a w »Slov. Svěť«, str. 76, wypowiada pogląd, że w Cieszyńskim od XIV w. granica językowa pozostała mniej więcej ta sama.

¹⁰⁾ Opolsko neboli Horní Slezsko str. 37.

Ostatnie miejscowości mówiące dialektem frydecko-ostrawskim:

Gruszków, Ostrawa Mor., Ostrawa Śląska, Kończyce Małe, Kończyce Wielkie, Racimów, Rzepiszcz, Siedliszcze, Kaniowice, Bruzowice, Październa, Noszowice, Wojkowice, Ligota Dolna i Górna, Morawka.

Na to pytanie odpowiadają zgodnie historycy czescy Prasek i Kapras, że „ludność czeska w zachodniej części Cieszyńskiego powstała w ten sposób, że już z początkiem XIII w., a następnie znowu po wojnach husyckich w okolicach, wyludnionych skutkiem wojny, osiadali Czesi z Moraw“ (Kapas: Z dějin českého Slezska, str. 61). Także Adamus, mówiąc o kolonizacji z XIII w. zaznacza, że „w zachodniej części Cieszyńskiego, wzdłuż granic morawskich, lud uległ wpływom morawskim i to najbardziej we Frydeckiem, ale dalej ku Ostrawie wpływ morawski ograniczył się jedynie do pogranicznych wiosek“ (Adamus: „Naše Slezsko“, str. 31). Językowej asymilacji uległa tylko połudn.-zachodnia część Frydeckiego. Natomiast okręg polsko-ostrawski jeszcze przez długie wieki zachował etniczny charakter polski. Jeszcze z końcem XVIII w. Ostrawa Polska, Kończyce i Racimów mówiły polskim narzeczem śląskim (Adamus: „Jazyková otázka ve školství na Těšínsku“, str. 11). Na najstarszej mapie Księstwa Cieszyńskiego, wydanej w Norymberdze w r. 1736, oznaczone są jako polskie miejscowości Rzepiszcz i Bartowice we Frydeckiem. Czechizacja północnej części Frydeckiego i części okręgu polsko-ostrawskiego nastąpiła w latach późniejszych.

Z powyższych wywodów historyków czeskich należy wyprowadzić wniosek, że gdyby nie kolonizacja i czechizacja, żywił polski sięgałby po Ostrawicę, i że we Frydeckiem nie istniałaby dziś kwestja czeska.

Jakiej narodowości są mieszkańcy Cierlicka i okolicy?

Parafia cierlicka leży na polskim obszarze językowym, jego mieszkańcy są polskiego pochodzenia i mówią polskim narzeczem cieszyńskim. Ani jeden prawdziwy językoznawca czeski nie twierdzi, że Cierlicko leży po czeskiej stronie granicy językowej, przeciwnie, wszyscy umieszczają je na wschód od tej linii, na terenie bezsprzecznie polskim. Łatwa stąd odpowiedź, że Cierliczanie byli i są Polakami.

Z trzech stron otaczają parafię cierlicką wioski polskie (od północy Błędowice Dolne, Żywocice, Olbrachcice, Łąki, od wschodu Mosty, od południa Żuków i Trzanowice).

Czesi mówiący po polsku.

O wioskach, leżących bezpośrednio na zachód na Śląsku utarło się naogół zdanie, że gminy te (Błędowice Średnie i Górne, Żermanice we Frydeckiem, oraz Szobiszowice,

Domasławice i Toszonowice Dolne na pograniczu cieszyńsko-frydeckim) posiadają już charakter więcej czeski. Opinia taka powstała na tej podstawie, że w wymienionych 6 gminach wszystkie napisy są wyłącznie czeskie, że lud miejscowy pozdrawia po czesku, że słucha nabożeństw czeskich, że w szkole uczy się czytać i pisać po czesku, że miejscowa inteligencja posługuje się językiem czeskim, i że przy wszystkich spisach ludności katolików zapisywano jako Czechów (nieliczni ewangelicy stanowili mniejszość polską).

Pomimo tych zewnętrznych pozorów czeszczyzny, ludność miejscowa w pożyciu domowym, jak konstatują także językoznawcy czescy, dotychczas posługuje się polskim narzeczem cieszyńskim.¹¹⁾

Poniżej podaję próbkę tamtejszego narzecza, zebraną w Błędowicach Średnich (pow. Frydek), oraz dla porównania ten sam tekst we właściwym narzeczu frydeckim.

Błędowice Średnie.¹²⁾

(Pow. frydecki).

Gory.

No, prawda, pięknie je tu u nas — zdrowe powietrze (zdrowy luft) a dobro, zimno woda! Ale jak sie prawi, zoczóntek wody, a kóniec chleba. Szak o tym ludzie dobrze wykładajóm: Jak Pómbóg po świecie chodził, był wszynady na całym świecie, jyny do Wysutego a do Małego Lipowego nie prziszeł. Wyszeł na Kołowrot, a jak ty dwa potoki uwidzioł, ani do nich nie szeł, prze-

Morawka.¹³⁾

(Pow. frydecki).

Hory.

No, co je prawda, krasnie je tu u nas — zdrowe powietrze a dobro, zimno woda! Ale jak sie prawi, zoczotek wody a kóniec chleba. Szak o tym lude dobrze wykładaju: To dyż Pambu po świecie chodził, był wszaj po całym świecie, jenym do Wysuteho a Małego Lipowego nie prziszeł. Wyszeł na Kołowrot, a dyż ty dwa potoky widził, ani do nich nie szeł, przeżehnoł ich a

¹¹⁾ Fakt ten kładzie na obie łopatki naiwną bajeczkę szowinistów czeskich o t. zw. spolszczonych Morawcach. Jeżeli »Morawców« cieszyńskich spolszczono po zaprowadzeniu języka polskiego w szkołach i kościołach, to skąd się wzięła po polsku mówiąca ludność w tych gminach, w których od wieków panuje zewnętrznie czeszczyzna i gdzie nawet w okresie odrodzenia narodowego polskiego na Śląsku sparaliżowano wpływy polskie?

¹²⁾ Tekst pochodzi od pp. Kubosów (ojciec i dziadek), tubylczej rodziny katolickiej, uświadomionej w duchu czeskim, wychowanej i wychowującej dzieci w szkołach czeskich. Podczas rozmowy, prowadzonej w języku czeskim, przedkładałem zdania w narzeczu frydeckim, które słowo w słowo powtarzano mi w miejscowym narzeczu.

¹³⁾ Tekst wzięty z Loriša, Rozbor podřeči hornostr., str. 88. Zmieniono tylko pisownię czeską na polską.

żegnoł ich a prawił: žiwcie sie tam, jak możecie! A szeł dali. Sóm Pómbóg sie tej biydy boł! A ci panowie, co tu po naszych kopcach łożóm, dyby tak musieli cały rok miyndzy nami žić w žimie w lecie, toby krziczeli na Maryje!

prawił: žiwcie sie tam, jak możecie! A szeł dale. Sóm Panbu sie te bidy boł! A ci panowe, co tu po naszych kopcach łożo, dyby tak musieli cały rok mezy nami žić w žimie w lecie, toby krziczeli na Maryju!

Tylko ignorant lub szowinistyczny zaślepieniec mógłby dopatrywać się w mowie mieszkańców Błędowic Średnich, noszącej wszystkie znamiona języka polskiego (nosówki a, e, spółgłoskę g, miękczenie, akcent polski) i minimalnie tylko różniącej się od gwary ludowej w Cierlicku, — jakiegoś narzecza czeskiego. A ten sam dialekt, tu i ówdzie bardzo nieznacznie zmieniony (głowe—głowym, baba—roba, przidóm—przińdóm i t. p.) panuje w 10 dalszych gminach powiatu frydeckiego i w 5 t. zw. »czeskich« gminach powiatu cieszyńskiego (parafje domasławicka i dobracicka).

Parafja cierlicka nie sąsiaduje zatem nigdzie, ani na zachodzie z wioskami czeskimi czy »morawskimi« To też już Sláma (Vlastenecké putování, str. 232) musiał z żalem przyznać, że w parafji domasławickiej, uchodzącej za najbardziej czeską, »správná čeština neučinila velkých pokroků«, a prof. Adamus oświadcza wręcz, że tylko przewrót polityczny uratował dla Czechów tę parafję, która w przeciwnym razie musiałaby przylgnąć do języka polskiego, usuwając czeszczynę z kościoła i szkoły (Po stopach sl. písní, str. 29). Jedynie dlatego na kresach frydecko-cieszyńskich spotykamy się dziś z Czechami, mówiącymi po polsku. Ostatnio takich »Czechów« fabrykuje się i gdzieindziej.

Polskie nazwy miejscowe w zachodniej części powiatu cieszyńskiego.

Gdyby okolice Cierlicka zamieszkiwali dawniej Czesi czy Morawcy, to i stare nazwy miejscowe musiałyby posiadać brzmienie czeskie. Tymczasem już w najstarszych dokumentach, odnoszących się do naszego kraju, spotykamy nazwy polskie, odpowiednio przystosowane do pisowni łacińskiej, a nie nazwy czeskie. W dokumentach tych wymienia się Cierlicko (r. 1229), nie Trličko, Kocobendz (r. 1229), nie Chotěbuz, Grodishe (r. 1300), nie Hradiště, Gnojnik (r. 1300), nie Hnojník. Na tej podstawie historyk czeski Prásek uważa te miejscowości jako niewątpliwie polskie (patrz uwaga 7. na str. 8.).

Te staropolskie nazwy w ustach ludu utrzymały się do dnia dzisiejszego. Jeżeli lud zachodniej części powiatu cieszyńskiego jest czeskiego pochodzenia, to dlaczego ochrzcił nazwy swoich miejscowości po polsku, a nie po czesku? Dlaczego Czesi muszą dopiero te nazwy „ludu czeskiego“ tłumaczyć na swój język i przekręcać na jakieś dziwaczne Trlička, Chotěbuzy, Hradiště, Zpupné Lhoty i t. p. dziwolagi, z których drwi ludność miejscowa? Nawet najwięksi szowiniści czescy (Vochala: Vývoj nár. a jaz. ot. na Těš., Mikoláš: Těšínsko hist. a jazykové) zmuszeni są przyznać, że lud używa nazw polskich (Bludovice, nářečím Blendovice zvané, Hradiště čili místním nářečím Grodiště, Komorní Lhotka čili Ligoťka Kameralná)¹⁴).

Wielu Czechów zrozumiało, że czechizowanie nazw polskich nie znajduje uznania wśród miejscowej ludności. Dlatego to „Vlastivěda Těšínska“ w nr. 1 i 2 z r. 1924 w artykule p. t. „Dlaczego nam panowie chrzcie wioski“, tak protestuje przeciwko nowym nazwom:

„Czescy nauczyciele przemianowali starodawną nazwę Cierlicko na Trličko. Ludność miejscowa śmieje się z takiej nazwy, która nie odpowiada jego wymowie. Od niepamiętnych czasów lud wymawiał zawsze Cierlicko. Koło Jabłonkowa miejscowość Zamecką Białą przechrzczo no znowu na Bělą, starą śląską Dąbrowę przemianowali na Doubrawę. Te nazwy nigdy nie spowszednieją w gwarze ludowej. Lud zawsze będzie je wymawiał Cierlicko, Biała, Dąbrowa. Zwłaszcza dwugłoski „ou“ lud śląski nie lubi wymawiać.“

Nawet sam Bezruč podniósł wymowny głos protestu przeciwko „psuciu“ nazw Dąbrowa, Polska Ostrawa i i. przez przybyszów czeskich, (nadutý cizinec jména otců psuje, Slezské písně, wiersz „Polská Ostrava“.)

Polskie nazwiska osób.

Nie mniej wymownem świadectwem polskości ludu, osiadłego na terenie parafii cierlickiej, są nazwiska osób. Czyż mogą być Czechami obywatele, noszący tak polskie nazwiska, jak Gałuszka, Głombek, Klimczok, Guziur, Franek, Kozieł, Kobierski, Szeliga, Pończa, Siwek, Wałoszek, Szlachta, Kaczyński, Kopiec, Cieplik, Szafarczyk, Palarczyk, Pszczółka, Pociorek, Oczadły, Kępny, Bonczek, Kula, Musioł, Latocha, Trzyniecki, Świder, Stęchły, Kupczok, Brzóska, Budziński,

¹⁴) Niemniej polskie są i inne lokalne nazwy topograficzne, np. w okolicach Cierlicka: Czerwionki, Babia Góra, Kamionka, Kościelec, Wyrašana, . . . a nie Červenky, Babí Hora, Kamínka, Kostelec, Vyroubaná.

Gałęziok, Kisiała, Lasowski, Mrógała, Niemczyk, Śliwka, Szczuka, Włosok, Wendryński? Coby to było śmiechu, gdyby takie nazwiska osób udało się przekręcić na „rize“ czeskie? Gałuszka musiałby się zwać potem Haluška czy może Knedlík, Głombek — Hloubek, Kozieł — Kozel, Pszczółka — Včelka, Szlachta — Šlechta, Kępny — Kupný czy też Hromadný i t. d., Guziur — musianoby przechrzcić na Hužura, Śliwkę na Švestkę, Stęchły nazywałby się Stuchlý, Gałęziok — Haluzák, Brzóska — Břízka, Szczuka — Štika, Szeliga — Šeliha, Bonczek — Bouček, Kula — Koule, Musioł — Musil, Kisiała — Kysela lub Kyselka, Mrógała — Mrkala i t. d. Jak długo jednak nazwiska polskie, przekazywane z pokolenia na pokolenie, utrzymają się w Cierlicku i w Cieszyńskim, jak długo matka będzie uczyła syna pięknej mowy ojców, tak długo trwać będzie i ostoi się żywy pomnik wiecznej i niezniszczalnej polskości naszego ludu.

Polski strój ludowy.

Dalszym widowym symbolem, dowodzącym wspólnoty Cierliczan z resztą polskich Ślązaków i z całym narodem polskim, to charakterystyczny strój cieszyński, zwany u nas także wałaskim. Granica tego stroju w okolicach wiejskich pokrywa się z granicą uświadomionej ludności polskiej. Niema na Śląsku ani jednej wioski czeskiej, której mieszkańcy nosiliby strój cieszyński. Natomiast strój ten zachował się w całej swojej piękności i okazałości w polskiej części Cieszyńskiego, i koło Pruchnej i koło Skoczowa czy Golezowa. Zwyczaje, pieśni i stroje ludowe w Cieszyńskim są dowodem, że cały lud śląski po jednej i po drugiej stronie Olzy stanowi jedną nierozłączną całość polską.

Już na dziesiątki lat przed wojną poważni pisarze czescy uznali strój „wałaski“ w Cieszyńskim za typowo polski i traktowali go jako synonim polskości. Czeski językoznawca Loriš, pochodzący z Morawki, nie wahał się zaświadczyć, że wszyscy „Wałasi“ ślascy bez wyjątku (cały lud, noszący stroje cieszyńskie) mówią po polsku (Rozbor podřečí hornostr.). Odrębność ludu cieszyńskiego od „Morawców“ podnosi także czeski patriota Sláma, zaznaczając, że lud cieszyński różni się od Frydeczan nie tylko narzeczem, lecz także strojem a nawet zwyczajami. (Vlastenecké putování str. 183 i 231).

W świetle tych argumentów bajdurzenie o Morawcach w Cierlicku zakrawa na kpiny ze zdrowego rozsądku.

2.

JĘZYK KOŚCIELNY I SZKOLNY W PARAFJI CIERLICKIEJ.

Jak wszyscy budowniczości powietrznego gmachu teorii o spolszczeniu Morawców, tak i ich bezkrytyczny naśladowca p. Piřha na poparcie bzdury o „czeskości“ parafji cierlickiej nie znajduje żadnych „argumentów“ poza wyświechtanym frazesem o czeskim języku dokumentów i o czeszczyźnie kościelnej i szkolnej.

Stosunkom językowym w kościele poświęca aż 27 stron swojej broszury, która nie daje samodzielnego materiału myślowego, ale przeważnie ogranicza się do przedruku różnych, t. zw. „dokumentów“, mniej lub więcej spreparowanych. Sprawę tę rozpatrzymy i my pokrótce.

Język dokumentów a mowa ludu.

Na Śląsku Ciesz. język urzędowy nigdy nie zgadzał się z mową ludu. W różnych czasach były tu różne języki urzędowe. Do połowy XIV w. łacina była w naszym kraju językiem dokumentów. Po oderwaniu od Polski, za rządów czeskich Luksemburgów, zaprowadzono u nas niemiecki język urzędowy. Czeszczyzna, jako język dokumentów, zapanowała dopiero wtedy, kiedy książęta ślascy uznali królów czeskich za swoich zwierzchników (V. Prasek, Čeřtina na Opavsku, str. 3).

Na uwagę zasługuje, że język czeski wprowadzono na Śląsku w r. 1592 (Adamus), a więc dopiero w 257 lat po objęciu rządów przez Czechów. Obiektywni historycy czescy, jak Prasek (Dějiny kniřectví Těřinského), Adamus i i. podkreślają, że zaprowadzenie czeskiego języka urzędowego nie miało nic wspólnego z językiem ludu, który pozostał nadal polskim. „Pierwszy dokument czeski, wydany na Śląsku Ciesz., w r. 1434, w którym znajduje się imię Włodek, dowodzi, że jesteśmy w kraju przeważnie polskim“ (Prasek). Urzędowanie w języku czeskim za rządów czeskich nie oznaczało, że lud był również czeski, tak, jak urzędowanie niemieckie nie dowodziło, że lud był niemiecki. Także schematyzmy dowodzą, że ludność dziekanatu frysztackiego była zawsze polska (Adamus: Dějiny školy „u kostela“ v Německé Lutyni, str. 47).

Szereg publicystów czeskich podnosi, że język czeski w wiekach średnich przedostał się aż do Polski, nic więc dziwnego, że przyjął się i na Śląsku Ciesz., w okolicach czysto polskich odciętych przez stulecia od wspólnego życia z narodem polskim (Sláma: VI. putování, str. 229). Učení czescy potwierdzają prawdę historyczną, że pomimo czeskiego języka urzędowego, ludność Cieszyńskiego wytrwała do dnia dzisiejszego przy języku polskim.

Język szkoły i kościoła do r. 1777.

Morawski język szkolnictwa i kościoła, to obok czeskiego języka urzędowego główny argument na poparcie wywodów o czeskim charakterze Śląska Cieszyńskiego. Publicyści czescy głoszą, że język czeski panował niepodzielnie w szkole i kościele Księstwa od czasów najdawniejszych, w każdym zaś razie od zaprowadzenia czeskiego języka urzędowego, aż do r. 1848.

Innego zdania jest ks. Londzin. W dziele p. t. „Polskość Śląska Cieszyńskiego“ zaznacza, że z najstarszych czasów posiadamy bardzo mało dokumentów, któreby stwierdzały, jakim językiem posługiwano się w szkole i kościele. Pierwszorzędną rolę odgrywała wówczas łacina. Jednocześnie i język polski cieszył się dosyć szerokim uprawnieniem. Znamiennym jest fakt, że we wrocławskich statutach synodalnych, obejmujących okres czasu od r. 1245 do 1653, niema ani jednej wzmianki o języku czeskim w kościele i szkole, podczas gdy o języku polskim i niemieckim wzmianek tych jest kilka. Z okresu przedreformacyjnego brak dalszych źródeł, natomiast na podstawie zabytków z czasów poreformacyjnych można śmiało zawyrokować, że w kościele panował język polski. Z przechowanych protokołów (r. 1688) wiemy, że w ogromnej większości kościołów katolickich głoszone kazania po polsku. (W tym czasie (1654—1709) ewangelicy nie posiadali własnych kościołów).

Szkolnictwo ściśle związane było z kościołem. W kościele używany był w kazaniach, w liturgji i po części w śpiewie język polski, ten sam język był językiem wykładowym w szkole, i utrzymał się tam do czasów Marji Teresy i Józefa II.

Zresztą szkolnictwo w tym okresie czasu nie odgrywało ani z daleka tej roli, co obecnie. Szkół było bardzo mało. Według Adamusa (Dějiny školy „u kostela“ v Něm. Lutyni) w r. 1688 na całym Śląsku Ciesz. istniało 33 szkół, ale do szkół wiejskich uczęszczało tylko 23 uczniów, z tego do parafjalnej szkoły w Cierlicku 6. W przedwieczór reform

terezjańskich, w r. 1772, szkolnictwo Księstwa zgromadziło 310 uczniów, a jeszcze w r. 1872, w 4 lata po zaprowadzeniu przymusu szkolnego, z 1979 dzieci, podlegających obowiązkowi szkolnemu w dziekanatach karwińskim i frysztackim, do szkół uczęszczało zaledwie 117 uczniów.

Morawska szkoła dla polskiego ludu.

Te stosunki uległy wielkiej zmianie za rządów Marii Teresy. W r. 1777/8 wprowadzono reformę języka nauczania, oraz przymus szkolny. W szkołach wiejskich Księstwa Cieszyńskiego „jakkolwiek urzędy znały stosunki narodowościowe kraju, jednak gwoili jednolitości administracji państwowej zaprowadzają język czeski“ (Adamus: Přehled dějin Těšínska za vlády Marie Teresie). Tak więc z polecenia władz, wbrew woli ludności, narzucono ludowi polskiemu morawskie nauczanie szkolne, chociaż władze wiedziały o tem, że lud śląski mówi po polsku.

Walka o naukę w języku ojczystym.

Pp. Piřha i jemu podobni „znawcy“ z dziką przyjemnością jeżdżą na koniku „morawskiej szkoły“ i wyprowadzają stąd fałszywy wniosek, iż lud nasz był „řize moravský“. Niestety, ani na tę przyjemną rozrywkę nie pozwalają im uczeni czescy. Najlepszy czeski znawca historii Cieszyńskiego, prof. Adamus, podkreśla z całym naciskiem, że pomimo czeskiego języka urzędowego i morawskiej szkoły „na Těšínku lid nemluvil řečí českou, nýbrž nářečím polským“ (Jazyková otázka, str. 2), i że przeciwko zaprowadzeniu języka czeskiego do szkół wiejskich, odezwali się od samego początku światli przedstawiciele ludu śląskiego, domagając się, aby w szkołach uczono w polskim języku matczynym.

Jeżeli do niedawna ludzie złej woli mogli nadużywać argumentu o morawskiej szkole do celów fabrykowania bajki o „spolszczonych Morawcach“, to pojawienie się w r. 1930 pracy prof. Adamusa p. t. „Jazyková otázka ve školství na Těšínku“ pozbawiło tych fałszerzy historii całkowicie gruntu pod nogami. Niezwykle cenna publikacja Adamusa, oparta na najsumienniejszych badaniach archiwalnych, jest od początku do końca jednym nieprzerwanym łańcuchem faktów i dokumentów, wykazujących, jak urzędy ludowi polskiemu narzuciły język morawski, jak przeciwko temu nie-naturalnemu stanowi rzeczy ludność protestowała i wal-

czyła tak długo, aż nareszcie w okresie większej swobody wywalczyła sobie język ojczysty w szkole i kościele.

Prof. Adamus wspomina o tem, że już koło r. 1782 zaszła pierwsza próba zaprowadzenia języka polskiego w szkołach Księstwa Cieszyńskiego z wyjątkiem kilku wiosek, leżących nad samym prawym brzegiem Ostrawicy (str. 7). W r. 1780 oficjał generalnego wikarjatu w Cieszynie ks. Šíp, Czech, pochodzący z Frydku, mimo, że był przyjacielem języka czeskiego, nie przyjął przesłanych mu przez rząd krajowy w Opawie książek czeskich, zaznaczając, że książek tych nie da się zużytkować w komisarjacie cieszyńskim z powodu ich czeskiego języka, gdyż na Śląsku Ciesz. poza kilkoma wsiami, graniczącymi z Morawami, lud używa „łamanej mowy polskiej“.

Urzędy przeciwko szkole polskiej.

Niestrudzonym szermierzem walki o język polski w szkole był ks. Leopold Szersznik, który w swoich relacjach, wysłanych do rządu krajowego w Bernie, domagał się zaprowadzenia języka polskiego, podnosząc, że przeszkodą w nauce są książki, pisane po czesku, niezrozumiałe dla dzieci szkolnych (str. 12). Ale urzędy sprzeciwiały się stanowczo temu żądaniu. W odpowiedzi na swoje starania otrzymał ks. Szersznik od gubernjum berneńskiego zawiadomienie z dnia 3 marca 1809 r., że „nie opłaca się trud, aby dla 6 dziekanatów, których mową jest narzecze śląsko-polskie, wydawano drukiem podręczniki szkolne w tem narzeczu“ (str. 13). Odpowiedź ta stwierdza, 1) że urzędy były przeciwne zaprowadzeniu języka polskiego i narzuciły ludowi śląskiemu język morawski, 2) że lud śląski był polskim od wieków, co dawno, bo blisko pół wieku przed ostatecznym zaprowadzeniem języka polskiego w szkołach autorytatywnie zaświadczył rząd berneński.

Opór przeciwko językowi czeskiemu nie ustał po śmierci ks. Szersznika. Wychodził on przede wszystkim z dziekanatów strumieńskiego oraz jabłonkowskiego. W r. 1837 zdawało się już, że dojdzie do zaprowadzenia języka polskiego w szkołach Śląska Ciesz. (str. 14). W tym kierunku wypowiedzieli się główny nadzorca szkolny ks. Maciej Opolski, miejscowi nadzorcy szkolni, oraz większość nauczycieli cieszyńskiej szkoły głównej. Opinia wszystkich poważnych czynników przechyliła się na stronę języka polskiego. Głos ich tembardziej padał na wagę, że mężowie ci nie byli cudzoziemcami w kraju, lecz ziomkami kraju cieszyńskiego. Rząd jednak po zbadaniu całej sprawy nie śpieszył się z rozstrzygnięciem. Tak zostało wszystko po staremu (str. 15).

Zwycięstwo prawdy i sprawiedliwości.

Dopiero r. 1848, który na chwilę owiał ludy, zamieszkujące monarchję austro-węgierską, tchnieniem wolności, przyniósł nareszcie upragnione zmiany. W tym roku udała się do Ołomuńca, do cesarza Ferdynanda, wielka deputacja ludności wiejskiej z Cieszyńskiego, żądając zniesienia pańszczyzny, jakoteż zaprowadzenia języka polskiego w szkołach ludowych i urzędach. Pod naciskiem tych żądań narodów austriackich, wydało ministerstwo szkolnictwa rozporządzenie z dnia 2 września 1848, które postanawia, że językiem nauczania w szkołach ludowych oraz w szkołach głównych, ma być język ojczysty dzieci. Dopiero to rozporządzenie stworzyło na Śląsku Ciesz. szkołę polską. O to rozporządzenie oparli się ewangelicy i zaczęli wprowadzać język polski w swoich szkołach (str. 18). Także w szkołach katolickich język polski rozpoczął swój triumfalny pochód, usuwając morawszczyznę w szkołach większej części Księstwa w ciągu następnych dziesięcioleci.

Z wywodów historyka czeskiego wynika, że potulnemu naszemu ludkowi polskiemu narzucono zgóry czeski język urzędowy, że dopiero zwycięska wiosna ludów dopomogła do triumfu słusznej sprawy i do zniesienia krzyczącego bezprawia, jakim było nauczanie polskich dzieci w obcym języku czeskim.

Rok 1848 tak pamiętny w historii europejskiej, to równocześnie rok narodzin polskiej szkoły na Śląsku Ciesz. Pod ożywczem tchnieniem ruchów wolnościowych padają więzy absolutyzmu, lud śląski budzi się z biernej uległości, domaga się praw ludzkich, obywatelskich, żąda zniesienia pańszczyzny i przyznania praw swojemu językowi ojczystemu. Szkoła polska to pierwsza wielka zdobycz demokracji i równouprawnienia narodów.

Ze sprawozdań konferencji nauczycielskiej z r. 1849 i z pamiętników świadków naocznych wiemy, że ludność polska z największą radością przyjęła tę zbawienną zmianę. Lud śląski kochał bowiem swoją mowę ojczystą, pielęgnował i czcił ją w zaciszu domowem, w niej przemawiał do swoich najdroższych.

Taka radosna zmiana języka nauczania nastąpiła także w parafji cierlickiej.

O polski śpiew w parafji cierlickiej.

Początek nowej ery w dziejach Cierlicka przypada na r. 1862, kiedy to ks. proboszcz Franciszek Ligocki, pocho-

dzący ze Strumienia, zaprowadził polskie kancjonały w parafji cierlickiej.

Każda nowa idea, choćby najbardziej zbawienna, początkowo nie u wszystkich znajduje pełne zrozumienie i często natrafia na opór w szeregach zwolenników starego porządku. Tak było jakiś czas i w Cierlicku. Nie trzeba się temu dziwić, jeżeli zważymy, — że Śląsk Ciesz. przez 80 lat należał do Moraw, że w tym okresie czasu lud nasz nie posiadał jeszcze należytego uświadomienia narodowego, że był zdezorientowany długotrwałem panowaniem obcego języka w szkole i kościele, i że władze świeckie i kościelne długo sprzeciwiały się zaprowadzeniu języka polskiego. Morawski język kościoła nabrał z biegiem czasu charakteru czegoś niecodziennego, oderwanego od życia i uświęconego długoletnią tradycją kościelną. W tym czasie i Słowacy posługiwali się kościelną czeszczyzną a ewangelicy słowaccy jeszcze dziś używają biblji czeskiej.

To też łatwo zrozumiemy, dlaczego jeszcze w r. 1862 mogło się znaleźć 24 parafjan (w tem 6 analfabetów), którzy w proteście, skierowanym do wikarjatu generalnego w Cieszynie, zastrzegają się przeciwko polskim pieśniom w kościele. Na tym proteście morawskim figurują nazwiska polskie w pisowni niemieckiej (Kopietz, Schlachta, Scheliga i t. p.).

Władze kościelne za utrzymaniem morawszczyzny.

Generalny wikariat w Cieszynie, obstający zasadniczo przy utrzymaniu morawszczyzny, odstąpił petycję ks. dziekanowi Ant. Rudelowi w Racimowie, Czechowi frydeckiemu, który zarządził dochodzenia komisyjne na dzień 26 stycznia 1863 r. W toku badania część parafjan żądała, aby wolno im było śpiewać pieśni także „w narzeczu śląsko-polskiem“ — (Piřha, str. 10).

W protokole, przedstawiającym wyniki dochodzeń wikariatowi generalnemu, ks. dziekan Rudel wypowiada się za zachowaniem języka morawskiego w szkole i za morawskim śpiewem przy nabożeństwie, powołując się przy tem na rozporządzenie rządu krajowego z r. 1859, które nakazuje używanie języka morawskiego dla potrzeb szkolnych i kościelnych. W tym duchu rozstrzygnął sprawę wikariat generalny. Zadecydowała nie wola ludu, lecz wola władz, narzucających ludności ustawy, niezgodne z duchem demokracji.

Protest parafjan.

Rozstrzygnięcie wikarjatu generalnego w Cieszynie wywołało wielkie poruszenie w gminach, należących do parafji. Parafjanie i wójtowie gmin: Stanisławice, Mistrzowice-Koniaków, Grodziszcz, Cierlicko i Koty wnoszą do wikarjatu generalnego w dniu 26 lutego 1863 petycję polską, w której żądają, aby „w obu naszych kościołach oprócz morawskich, także polskie pieśni przy nabożeństwie śpiewane były“, a żądanie uzasadniają tem, że „nasz język macierzyński jest śląsko-polski, to jest taki, jakim w okolicy Cieszyna i Frysztatu mówią“ — (Piłha, str. 13).

Wykorzystywanie ciemnoty i nieuświadomienia.

Przeciwnicy innowacji, niezadowoleni z czynności ks. proboszcza Ligockiego, w nowej skardze, wręczonej wikarjatu generalnemu w dniu 7 marca 1863 r., takie wyrażają życzenia: „Abyśmy przy starej katolickiej religji stali i nie odpadli, aby same nasze stare i nowe pieśni morawskie śpiewano w kościele, a nie polskie, albowiem my ani słowem nie chcemy porzucić naszej starej wiary chrześcijańskiej, katolickiej.“

Zwrot ten dowodzi, że opór przeciwko językowi polskiemu opierał się jedynie na ciemnocie i nieuświadomieniu niektórych jednostek, w które wmówiono, że język polski zagraża religji katolickiej i wierze ojców. Światlejsze jednostki z przełożonymi gmin na czele, stały już twardo przy języku polskim.

Śpiew polski wbrew woli czeskiego dziekana.

Memorjał „Morawców“ wywołał cel przeciwny od zamierzonego, gdyż spowodował zmianę stanowiska wikarjatu generalnego. Stało się to naskutek promemorja ks. Ligockiego, w którym proboszcz cierlicki zebrał szereg dowodów na to, że podpisy na skardze zebrano podstępem i gwałtem, że zostały one wymuszone i sfałszowane, że imiona się powtarzają, że podpisane są dzieci, dziewczęta, a nawet rodziny ewangelickie — (Piłha, str. 17). W ten sposób udało mu się osłabić znaczenie memorjału „morawskiego“. W rezultacie wikarjat generalny rozstrzygnięciem z dnia 19 marca 1863 r. zgodził się na zaprowadzenie w kościele cierlickim także śpiewów śląsko-polskich obok języka morawskiego.

Zawiadomienie o tem miał doręczyć ks. Ligockiemu dziekan karwiński, ks. Rudel, ten sam, który tak „bezstron-

nie“ prowadził dochodzenia w Cierlicku. Zwlekał on z doręczeniem decyzji, zwrócił ją wikarjatu generalnemu, proponując zmiany. Lecz władza ta trwała przy pierwotnem rozstrzygnięciu, tak, że ks. dziekanowi Rudelowi nie pozostało nic innego, jak zawiadomić ks. proboszcza Ligockiego i przełożonych gmin parafji cierlickiej o decyzji wikarjatu generalnego — (Piłha, str. 16).

O zaprowadzenie nabożeństw polskich.

Wywalczenie śpiewu polskiego nie oznaczało zakończenia sporu. Dalszym etapem miało być zaprowadzenie nabożeństw polskich. Przeciwno temu oponowała deputacja 6-ciu parafjan cierlickich w wikarjacie generalnym, która ponadto w dniu 28 grudnia wystosowała obszerne zażalenie do rządu Krajowego w Opawie, a w dniu 1 stycznia 1864 r. wystąpiła z analogiczną skargą do ks. biskupa wrocławskiego.

Ks. biskup zwrócił skargę wikarjatu generalnemu z poleceniem zbadania sprawy. Stosownie do tego życzenia wikarjat generalny nakazał dziekanowi frydeckiemu, Czechowi J. Koziarowi, aby dążył do zakończenia konfliktu.

Nowe dochodzenia w Cierlicku.

Ks. dziekan Koziar zwołał na dzień 22 lutego komisję badawczą, w której wzięli udział przedstawiciele rządu krajowego, dziekanatu, delegaci gmin, oraz petenci, którzy podpisali zażalenie.

Przesłuchano najpierw przedstawicieli gmin. Odpowiadali na dwa zasadnicze pytania: 1. jakim językiem mówi ludność parafji, 2. w jakim języku odbywały się nabożeństwa.

Odpowiedzi ich są niezwykle cenne i charakterystyczne.

Przedstawiciele gmin zeznają, że lud parafji mówi po polsku.

Na pierwsze pytanie zeznali: a) przedstawiciele Stanisławic: narzecze, którem posługujemy się w życiu codziennem, jest zbliżoną do języka polskiego, mową słowiańską, używaną na Śląsku Cieszyńskim; b) przedstawiciele Kocobędza: językiem, którym codziennie mówimy, jest dialekt śląsko-polski; c) przedstawiciele gm. Mistrzowice i Koty: w mowie potocznej posługujemy się dialektem śląsko-polskim; d) przedstawiciele Koniakowa i Grodziszcz: mówimy narzeczem śląsko-polskiem; e) przedstawiciele Cierlicka: w Cierlicku lud używa narzecza śląsko-polskiego — (Piłha, str. 29).

Zeznania te, to najcenniejszy dokument, obalający wszystkie brednie o „morawskość” parafji cierlickiej. W czasie, kiedy w kościele panował jeszcze język morawski, kiedy więc nie mogło być mowy o „spolszczeniu” morawskiego języka ludu, delegaci gmin zadokumentowali przed komisją urzędową, że wszystkie gminy parafji cierlickiej mówią polskiem narzeczem śląskim. Wobec tego faktu wszystkie t. zw. dokumenty o „morawskość” parafji są bezwartościowym świstkiem papieru.

Polski śpiew kościelny w dawnych czasach.

• W odpowiedzi na punkt drugi, delegaci gmin zaznaczyli, że dawniej nabożeństwa odprawiano w języku morawskim, ale że śpiewano przytem także pieśni polskie. M. i. śpiewano w okresie postnym „Jezu Chryste Panie miły“, „Rozmyślajmy dziś“, „Kto się w opiekę podda Panu swemu“ — (Piřha, str. 28).

Co to byli t. zw. „Morawcy” w Cierlicku ?

Przy przesłuchaniu grupka obrońców starego porządku przedłożyła memoriał, który potwierdzał dawniejsze skargi. Jednym z głównych argumentów było zdanie: „Albowiem do Królestwa Polskiego nie będziemy nigdy należeli, natomiast do margrabstwa morawskiego, dlatego będzie lepiej dla naszych dzieci, jeżeli wykształcą się w mowie morawskiej.“

Skąd się wzięło to dziwne pojęcie „morawszczyzny“? Na to pytanie odpowiada historyk czeski Adamus następująco: „Z przyłączeniem Śląska do Moraw w 1782 r. wśród ludu szerzyło się prowincjonalne uświadczenie morawskie, którego przedtem w Cieszyńskim nie było.“ (Z dějin školy... v Něm. L., str. 41.) Jest to jeszcze jeden dowód nieuświadczenia narodowego w owym czasie. Gdyby Śląsk przyłączono do Galicji, mogłoby pojawić się prowincjonalne uświadczenie galicyjskie, tak, jak później, po usamodzielnieniu się Śląska, dość często spotykaliśmy się z pojęciem Ślązaka w znaczeniu narodowym. „Mieszkasz na Morawach, jesteś Morawianinem, mieszkasz na Śląsku, jesteś Ślązakiem, a nie Polakiem.“ Oto tezy, które przeciwnicy uświadczenia ludu w duchu narodowym wykorzystywali do swoich postronnych celów. I dziś występują na widownię nowi, fałszywi prorocy, którzy argumentują w taki sam sposób: „Jesteś przynależny do Czechosłowacji, więc jako Czechosłowak musisz posyłać dzieci do czeskiej szkoły.“ Zapominają tylko dodać, coby to było

gdyby nad nami zapanowali Chińczycy lub Murzyni? Czy i wtedy wypadłoby nam przefarbować się na żółto, lub na czarno?

Sredniowieczne pojęcia: czyje panowanie, tego język i religja, a także utożsamianie krajowości z narodowością, mogło święcić triumfy tylko tak długo, jak długo lud był ciemny i nieoświecony. W miarę postępów oświaty i uświadczenia narodowego znikły ostatnie resztki przesądów i zacofania, liczba ludności, świadomej swojego pochodzenia, wzrastała z miesiąca na miesiąc. „Morawcy“ przepadli z kretezem. W krótkim czasie cała parafja cierlicka żądała języka ojczystego. Triumfalnego pochodu idei polskiej żadna siła nie była w stanie zatrzymać.

Wywalczenie nabożeństw polskich.

Wynik przeprowadzonych dochodzeń streścił ks. dziekan Koziar następująco: 1. Cierlicko oraz wsi: Stanisławice, Kocobędz, Mistrzowice, Koniaków, Grodziszcz i Koty mówią narzeczem śląsko-polskim, 2. językiem kościelnym była tu morawszczyzna, pieśni polskie śpiewano przeważnie w okresie postnym.

W konkluzji wszakże (jako Czech) skłania się na stronę morawszczyzny, twierdząc, że dla parafjan, żądających nabożeństw polskich, starczą takie nabożeństwa w Cieszynie i na Kościelcu.

Na tej podstawie ks. biskup zdecydował w dniu 15 marca 1864, że:

1. w kościele parafjalnym w Cierlicku w języku morawskim mają być odprawiane: msza poranna, różaniec i popołudniowa droga krzyżowa;

2. suma oraz litanja popołudniowa będą się odbywały naprzemian po morawsku i po polsku;

3. w kościółku na Kościelcu zaprowadza się polskie nabożeństwa.

W ten sposób na terenie kościelnym doszło do pewnej utrakwizacji. Życie wykazało, że ten stan połowiczny jest nie do utrzymania, to też w niedługim czasie język morawski został całkowicie wyrugowany.

Szkoła polska w Grodziszczu i Stanisławicach.

Ludność parafji cierlickiej nie zadowolila się uzyskaniem śpiewu polskiego w kościele, lecz żądała również polskiego języka nauczania w szkole. W myśl rozporządzenia władzy krajowej z dnia 21 października 1859 r. w dziekanacie karwińskim (do którego należała także parafja cierlicka), obo-

wiązywała nauka morawska o tyle, o ile śpiew odbywał się po morawsku.

Ponieważ ruch za wprowadzeniem języka polskiego ogarniał coraz szersze rzesze ludności, przedstawiciele gmin: Grodziszczka i Stanisławowic zwrócili się do rządu krajowego z petycją, w której proszą o dopuszczenie polskiego języka nauczania.

P. Piłhę zdumiewa 2 i 3 punkt petycji:

2. „nasz język macierzysty nie jest morawskim, nie jest czeskim, lecz narzeczem śląsko-polskim, które swoim schematem gramatycznym i syntaktycznym najbliższe ma do języka polskiego;

3. za zaprowadzeniem nauki polskiej przemawia to, że w naszej gminie mamy kancjonały polskie (od r. 1862), z których młodzież czyta z zamiłowaniem, rozumie łatwiej, podczas gdy nauka w języku morawsko-czeskim jest dla naszej młodzieży śląsko-polskiej czymś ociążałem, wymuszonym, a nawet wstrętnem.“

Orzeczeniem z dnia 9 sierpnia 1863 r., skierowanym do wikarjatu gener. w Cieszynie, rząd krajowy zgodził się na to, aby z początkiem następnego roku szkolnego usunięto podręczniki czeskie w szkołach w Grodziszczu i Stanisławowicach i zastąpiono je książkami polskimi.

W ten sposób polski lud Stanisławowic, Grodziszczka i Koniakowa doczekał się spełnienia swoich gorących życzeń i odnalazł skarb najcenniejszy, wychowanie w języku ojczystym.

Półowiczne załatwienie kwestji szkolnej w Cierlicku.

Jedynie w szkole cierlickiej utrzymała się jeszcze morawszczyzna. Ale i tam wzrasta opór. W dniu 10 września 1864 r. przedstawiciele gminy i parafji wystosowali podanie do rządu krajowego, w którym, powołując się na przykład Stanisławowic i Grodziszczka, domagają się również zezwolenia na naukę w języku polskim. Podanie to odstąpił rząd krajowy wikarjatu gener., aby sprawę rozstrzygnął jako pierwsza instancja szkół kościelnych.

Wikarjat gener. ze swej strony powierzył załatwienie tej kwestji dozorczy szkolnemu dystryktu karwińskiego, Ed. Jakobowi. Decyzja jego z dnia 3 stycznia 1865 postanawia, że 1. w szkole cierlickiej podstawą nauczania jest katechizm morawski, jednak katecheta w wyjaśnieniach powinien posługiwać się tym językiem, w którym jest biegły; 2. sylabizowanie odbywa się na podstawie elementarza morawskiego, przyczem nauczyciel winien zwracać uwagę na róż-

nicę alfabetu i wymowy obydwu języków i ma przygotowywać ucznia do czytania polskiego; 3. dojrzałym uczniom będzie udzielana nauka czytania w języku polskim; 4. zdolniejsi uczniowie mają korzystać z nauki ortografji polskiej.

W stosunku do stanu poprzedniego nawet to półowiczne załatwienie oznacza postęp. Następuje pewnego rodzaju utrakwizacja szkoły, która z czysto morawskiej staje się morawsko-polską.

Triumf słusznej sprawy.

Na tej podstawie ks. proboszcz Ligocki udzielał nauki religji w języku polskim. Nauczyciel uczył jeszcze po morawsku, ale jego następca już tylko po polsku. Z biegiem czasu morawszczyznę i stąd całkowicie wyparto. Lud polski odzyskał polską szkołę.

Lud cierlicki bardzo prędko przyzwyczaił się do języka polskiego, identycznego z narzeczem ojców i gorąco przywiązywał się do niego. Zwolennicy morawszczyzny rozplynęli się w zalewie uświadczenia narodowego. Młode pokolenie, wychowane w duchu polskim, twardo stanęło przy polskim sztandarze.

I dopiero w r. 1920, po 56 latach, zaczęto zpowrotem galwanizować dawno pogrzebanego trupa, tworząc sztucznie nowych „Morawców“. Ale jak wtedy byli fikcją, tak i dziś, pomimo czeskiej szkoły i czeskich nabożeństw, „Czesi“ cierliccy mówią i mówić będą po polsku.

Jak patrzeli współcześni Czesi na „wymieranie szczepu morawskiego“ w Cieszyńskim.

P. Piłha i jemu podobni Vochalowie, z zaprowadzenia języka polskiego dla ludu polskiego robią wielką tragedję. „Ligocki, stary Morawiec ze Strumienia, patrzył na wymieranie zdrowego szczepu narodu czeskiego“ — (Vochala: Výv. nár. a jaz. otázky na Těš., str. 31). Ciekawy to był „szczep“, któremu wystarczyło samo usunięcie języka czeskiego ze szkoły i kościoła, aby odrazu zniknął jak kamfora, nie pozostawiając po sobie najmniejszego śladu. Niema nic śmieszniejszego od gładzenia o tym „morawskim szczepie“, który mówił po polsku, pomimo, że według publicystów czeskich, przez długie wieki stanowił część składową krajów korony św. Wacława i wychowywany był w kulturze i języku czeskim.

Inaczej od p. Piłhy patrzeli na sprawę Czesi, żyjący na Śląsku w czasie walk o język polski.

Czesi uznawali potrzebę języka polskiego dla polskiego ludu.

Oto co pisał znany działacz czeski, Dr. Fr. Sláma w okresie, kiedy żywiołowy proces walki o szkołę polską nie był jeszcze ukończony:

„Do r. 1848 lud śląski nie posiadał uświadczenia narodowego. Rok 1848 spowodował nagły ruch wśród młodzieży, studjującej w szkołach niemieckich... Polski ruch narodowy, który rozwinął się w tym czasie, powoli burzył nienaturalne stosunki narodowościowe. Narodowcy zaczęli krzawić bliższą im co do form językowych polszczyznę. W r. 1848 w okręgach z narzecza polskich trysnęło polskie uświadczenie narodowe. Błysnęła nadzieja, że duch polski dotrze zwycięsko do wszystkich gmin polskich. Przedewszystkiem należało wskrzesić uświadczenie polskie, a potem naturalną rzeczą kolejną czeskie szkoły musiały ustąpić miejsca szkołom polskim.“ — Sl., Dějiny Těšínska.

W przedmowie do tej książki Dr. Sláma zaznacza, że szkoła czeska panowała także tam „gdzie narzecze skłaniało się ku polszczyźnie. Koło r. 1861 nastąpił przewrót. Większość ludności głosi się do języka polskiego, język czeski jest coraz bardziej usuwany i cofa się aż do granic margrabstwa morawskiego. Straconego terenu dla języka czeskiego zpowrotem zdobywać nie będziemy. Chcemy żyć z braćmi Polakami w zgodzie i pokoju.“

Innego zdania są dziś szowiniści czescy. Nie chcą zgody z Polakami, gdyż pod płaszczykiem „nawracania spolszczonych Morawców“ kradną dusze polskie dla obcego narodu.

Czeszczyzna nie powinna panować w gminach polskich — tak twierdzi działacz czeski.

W innem dziele (Vlastenecké putov. ve Sl., str. 226) ten sam autor pisze, że język polski utorował sobie zwycięsko drogę od Olzy aż poza Stonawkę, że w ostatnich latach zaprowadzono go w Stonawie, Błędowicach Dolnych, a więc także na północ i na zachód od Cierlicka. Uważa to za zjawisko zupełnie naturalne i dodaje, że „jeżeli jeszcze dziś w niektórych gminach panuje czesczczyzna, gdzieby panować nie powinna, zniknie z czasem i stamtąd“.

Wybitny pracownik czeski, naoczny świadek t. zw. ruchu polonizacyjnego, rozprawia się z różnymi pp. Piłhami, konstatując:

1. że panowanie języka czeskiego w szkole i kościele gmin polskich było objawem nienaturalnym,

2. że zaprowadzenie języka polskiego dla ludu polskiego odpowiadało poczuciu sprawiedliwości,

3. że granica języka w szkołach i kościołach powinna zgadzać się z granicą etnograficzną, że więc czeska szkoła w gminie czysto polskiej nie ma racji bytu.

Tem samem patrjota czeski rzuca wyrok potępienia na te czynniki, które dziś zpowrotem narzucają ludowi polskiemu szkołę i język czeski. Takiego postępowania, które jest dowodem zachłanności szowinistycznej, nie da się pogodzić z duchem prawdy i sprawiedliwości.

Czesi polszczyli „Morawców“ śląskich.

W nowszych publikacjach czeskich jak na katarynce w nieskończoność ogrywa się frazę: „Przybysze z Galicji spolszczyli Cieszyńskie.“

Taka naiwna metoda samooszukiwania się ośmiesza tylko publicystykę czeską. Ośmiesza i kompromituje dlatego, ponieważ każdy Ślązak wie, skąd wyszło polskie odrodzenie narodowe na Śląsku.

Ale na tem nie koniec kompromitacji. Pech chciał, że ci sami publicyści muszą przyznać, że „niestety“ także działacze czescy brali udział w „polszczeniu“ Śląska Cieszyńskiego.

Oto, co czytamy w publikacjach, dowodzących „czeskości“ naszego kraju: „Stanisławice spolszczył czeski nauczyciel Śfłatny, a mianowicie przez polskie czytelnictwo.“ Ten sam przyczynił się do zaprowadzenia języka polskiego w Mistrzowicach i Koniakowie — (Vochala, str. 33). W Gnojniku „czeski proboszcz Alojzy Orel, rodowity Frydeczanin, przez noc zaprowadził polszczyznę w kościele“ — (tenże, str. 34). „Nie kto inny, jak frydecki ziomek, proboszcz Orel z Gnojnika, nadał szkole i całej gminie charakter czeski“ — (Mikoláš, str. 4). Suchą Górą spolszczył brat jego ks. Dominik Orel. „W r. 1861 renegat Pavelek, rodak frydecki, próbował zaprowadzić w szkole i kościele w Niemieckiej Lutyni i w gminach, należących do parafji, język polski przy nauce religji i wpływem swoim gminy te starał się spolszczyć.“ (Vochala, str. 23). Słowak Paulini, proboszcz ewangelicki w Bystrzycy, polszczył tamtejszy zbór i wydał w r. 1844 polską książkę do nauki religji. Podobnymi polonizatorami byli ks. Kunčický, ks. Zurek i w. in.

Panowie: Piłha, Vochala i s-ka nie spostrzegają, że fakta te zapędzają w kozi róg całą ich naiwną legendę o „spolszczonych Morawcach“. Bo czyż człowiek o normalnych zmysłach może choć na chwilę przypuścić, że czescy księża

i nauczyciele polszczyli czeskich parafjan? Czy uczyliby się i nauczali po polsku, gdyby na Śląsku mieszkali czescy Morawcy? Czy ulegaliby polonizacji, gdyby przybywali do kraju i do otoczenia czysto „morawskiego“?

Nie renegactwem da się wytłumaczyć ich postępowanie, ale tem, że księża i działacze ci, nie zarażeni jeszcze szowinizmem narodowym, usadowiwszy się w parafjach polskich, i przekonawszy się, że lud śląski mówi po polsku, w imię sprawiedliwości zaczęli domagać się dla niego polskiej szkoły i kościoła na równi z rodowitymi Cieszyniakami

Czesi, uznający prawo Polaków do życia.

Tego nie mogą w żaden sposób strawić wymienieni panowie „publicyści“, którym ta prawda mocno nie pasuje do kramu.

Dobrze natomiast rozumieli potrzebę języka ojczystego dla polskiej ludności Śląska Czesi ówczesi, którzy na sprawy patrzeli z bliska. Oto, co pisze o tem wspomniany już kilkakrotnie Sláma:

„Wielu uświadomionych Czechów stało w szereгах polskich i popierało dążenia narodowości polskiej. Uświadomieni narodowcy czescy (a więc nie żadni „renegaci“, przyp.) zawsze szczerze popierali sprawiedliwe dążenia polskie. Obok Stalmacha, Cienciały, Kluckiego, Kotuli oraz rolników Jerzego Cienciały z Mistrzowic i Głajcara z Sibicy, wielkie zasługi około obudzenia narodowości polskiej położyli Czesi —, Dostał w Suchej i Józef Fischer, którego polscy narodowcy postawili jako swojego kandydata do sejmu za miasta Jabłonków, Skoczów i Strumień.“

Prawda jest jedna, prawda zwycięża!

Tak było dawniej, kiedy Czesi, przybywający na Śląsk, uznawali jeszcze prawo tutejszych Polaków do życia. Dziś jest inaczej. Szowiniści czescy rzucili hasło „wytępić żywioł polski“ i pod płaszczykiem „nawracania spolszczonych Morawców“, hasło to konsekwentnie realizują na każdym kroku.

Ale prawda jest jedna. Prawda zwycięża. Dowodem jest najsurowszy wyrok potępienia, jaki na czeskich fałszerzy historii rzuciła nauka czeska przez usta swego historyka, Adamusa, który przeciw nim skierował te pamiętne słowa:

„Sądzę, że narodowi czeskiemu wyjdzie bardziej na korzyść, jeżeli o Śląsku będzie się pisało krytyczniej, aniżeli się dotychczas pisało i pisze. Nacjonalizm jest piękny, o ile opiera się o prawo naturalne, jeżeli nie zamienia się w nie-ludzkość, jak to widzieliśmy dobrze podczas wojny. Nie

mogę stwarzać legend o Śląsku, ani pisać rozpraw historycznych na podstawie legend, stworzonych niedawno z pobudek politycznych, albo narodowościowych, gdyż studjowałem historję i jestem Ślązakiem.“ (Jaz. ot. ve šk. na Těš., wstęp.).

A wywody kończy jeszcze dobitniej:

„Jeżeli dziś ktoś twierdzi, że Śląsk Cieszyński został spolszczony, to jest to ta sama logika, jak opowiadanie Niemców o Czechach, że Czechy zczechizowano. Wszelka władza pochodzi od ludu. Na Śląsku Cieszyńskim uczono tak długo po czesku, jak długo lud nie miał mocy. Skoro tylko dochodził do władzy, usuwał to, co mu urzędy narzucały. Język czeski cofał się drogą naturalną, i gdyby nie było przemysłu w Ostrawie i w Orłowskim, byłby ustąpił aż nad brzegi Ostrawicy. Żaden sprawiedliwy Czech nie widziałby w tem bezprawia, lecz prawo przyrodzone.“

3.

CIERLICKO W ŚWIECIE CYFR STATYSTYCZNYCH.

Statystyka na zawołanie.

Statystyka — to posłuszne i powolne narzędzie w rękach tych, którzy dowolnie potrafią ją nakręcać do swoich celów. Po mistrzowsku sztuką tą władają owi publicyści czescy, którzy „statystycznie“ dowiedli, że Cierlicko jest parafią czeską. Nie brak wśród nich oczywiście p. Ewarysta Piřhy. W broszurce swojej¹⁵⁾ przytacza poczwórną statystykę: 1. spis ludności, 2. statystykę wyznaniową, 3. wyniki wyborów, 4. statystykę szkolną — wszystko to na uzasadnienie osadzenia Czecha na terenie „czeskim“.

Jak wyglądają cyfry p. Piřhy?

W jego statystyce narodowościowej zadziwia fakt, że ze wszystkich spisów ludności wybrał sobie akurat statystykę czeską z r. 1921, aczkolwiek w czasie, kiedy publikował swoje „dzieło“ (1934), wyniki spisu ludności z r. 1930 dawno już zostały opublikowane (1932). P. Piřha wyraźnie zaznacza, że spis ludności z r. 1931 (!) nie jest mu jeszcze wiadomy!

Wytłumaczenie tej tajemnicy jest bardzo proste: spis ludności z r. 1930 musiał uznać w parafii cierlickiej większość polską, którą negował poprzedni spis, sporządzony w okresie rządów komisarskich. Tej właśnie statystyki uchwycił się kurczowo p. P., ponieważ mu najlepiej odpowiadała.

Papierowe rewolucje narodowościowe.

Opierając się na spisie ludności z r. 1921, p. P. podaje 51,73% Czechów, a tylko 37,25% Polaków dla terenu parafii cierlickiej. Ale większość ta oparta jest na kruchych podstawach. Wystarczy porównać statystykę z r. 1921 z całokształtem spisów ludności, aby sobie wyrobić zdanie, jakie są faktyczne stosunki narodowościowe w tej części kraju.

W 6 gminach, należących do parafii cierlickiej¹⁶⁾, na-

¹⁵⁾ Jazykový a národnostní spor v těrlické farnosti, str. 34 i 35.

¹⁶⁾ Ściślej biorąc, parafia cierlicka obejmuje: 5 gmin w całości (Cierlicko Górne, Cierlicko Dolne, Mistrzowice, Stanisławice, Grodziszcz), dalej gminę Kocobędz bez należących do parafii cieszyńskiej wiosek: Ligotka Alodjalna i Podobora, wreszcie Koty, mały przysiółek (9 numerów), należący do Górnego Żukowa, oraz 3 realności w Olbrachcicach (parafia karwińska).

rodowościowe rezultaty spisów ludności dają następujący obraz:

rok	obywat. państwa	%	Polaków	%	Czechów	%	Niemców	%
1880	4.852	100	4.787	98,6	10	0,3	55	1,1
1890	4.704	100	4.647	98,8	12	0,3	44	0,9
1900	4.574	100	4.509	98,6	23	0,9	42	1,4
1910	5.002	100	4.883	97,6	43	0,9	76	1,5
1921	4.702	100	2.062	43,8	2.533	53,8	107	2,3
1930	5.533	100	3.059	55,3	2.328	42,2	244	4,4

Liczba Czechów wzrasta od r. 1910 do 1930 z 43 do 2.328 głów, czyli z 0,9% do 42,2%! Takie zmiany narodowościowe, jak np. Stanisławice w 1910 r. 0,2%, w r. 1921 — 63,4% Czechów, Cierlicko Dolne w 1910 — 0,0, w 1921 — 62,0% Czechów, Cierlicko Górne w 1910 r. 0,6%, w 1921 — 54,1% — są nie tylko nieprawdopodobne, ale wręcz niemożliwe. Jest poprostu fizycznym niepodobieństwem, aby czysto polski teren, uznany jako taki przez wszystkich językoznawców i figurujący jako polski we wszystkich poprzednich statystykach, przerodził się w ciągu niewielu lat w obszar o większości czeskiej, który w następnym 10-leciu ulega nowym, gwałtownym zmianom. Wynarodowienie masy ludowej jest niemożliwe w okolicach etnograficznie polskich, gdzie (poza nielicznymi jednostkami napływowcami) nigdy nie stwierdzono istnienia drugiej narodowości i gdzie także obecnie masowy napływ obcych narodowości jest wykluczony. Ewolucje tego rodzaju przeczyłyby naturalnemu porządkowi rzeczy.

„Większość czeska w parafii.“

Nie inaczej wypadnie analiza cyfr, mających zilustrować stosunki wyznaniowe.

Biorąc za podstawę spis ludności z r. 1921, p. P. podaje dla 7 gmin parafii (dolicza tu cały Żuków Górny) 3.049 rzym. katolików (= 51,1%) i 2.858 ewangelików (= 47,8%), przyczem podkreśla, że z katolików przyznaje się do narodowości czeskiej 1.577, do polskiej 1.135, zaś z ewangelików przypada na Czechów 1.478, na Polaków 1.064.

Wyprowadzany na tej podstawie wniosek, że większość parafian katolickich jest narodowości czeskiej, posiada tę samą wartość, co sam spis ludności z 1921 r., z którego dane są zaczerpnięte. Papierowym statystykom parafianie przeciwstawiają wymowę rzeczywistości. Cóż to za „większość czeska“, która walczy o polskiego księdza, która żądanie to dokumentuje 78% podpisów wszystkich katolickich wyborców na memorjale, skierowanym do władz świeckich i kościelnych? Cóż to za teren o większości czeskiej (tak katolickiej jak i ewangelickiej!), którego ludność we wszystkich 6 gminach wybiera wójtów polskich?

Szkoła obca jako dowód „czeskości“.

Jako dalszym argumentem p. P. posługuje się statystyką dziatwy szkolnej za r. 1933. W roku tym miało się wpisać do szkół polskich w 7 gminach (z Żukowem Górnym) 496, do szkół czeskich 450 dzieci. W szkołach polskich było 256 dzieci katolickich i 229 ewangelickich, w szkołach czeskich 250 katolickich i 176 ewangelickich. Okoliczność, że w szkołach czeskich miało być o 2 katolików więcej, niż w szkołach polskich (258—256) ma świadczyć rzekomo o większości czeskiej w parafii.¹⁷⁾

Tak byłoby w istocie, gdyby do szkoły czeskiej uczęszczały tylko czeskie dzieci. Niestety, każdy może się przekonać naocznie, stanąwszy przed którąkolwiek ze szkół czeskich w Cierlicku i okolicy, że szkoły te wypełniają w ogromnej większości dzieci, rozmawiające między sobą po polsku. Do r. 1920 na terenie parafii cierlickiej nie było ani jednej szkoły czeskiej. Nastąpiły rządy komisarskie, parcelacja i przydziały ośrodków, wydalenia z pracy i akcja inżynierów na kopalniach. Wiązka drzewa z lasów państwowych, kawałek gruntu, dobrodziejstwo krwawienia się dla marnego kawałka suchego chleba w podziemiach kopalni, decydują często o wychowaniu narodowym i o duszy dziecka. Czyż liczba w taki sposób spędzonej dziatwy może być podstawą do wyciągania wniosków o istnieniu większości czeskiej?

Nakręcanie statystyki wyborczej.

Rezultaty wyborcze rozprawiają się gładko z różnemi papierowemi cudami statystycznymi. Wiedząc o tem doskonale, p. Piłha asekuruje siebie na wszelki wypadek przez zacytowanie statystyki wyborczej. Nie zestawia jednak kolejnych wyników, ale znowu ogranicza się do jednych tylko wyborów parlamentarnych z 1929 r. Powód jest bardzo prosty. Oto ze wszystkich wyborów (gminnych z r. 1923, parlamentarnych z 1925, powiatowych i krajowych z 1928

¹⁷⁾ Nie analizując bliżej cyfr, p. P. nie zauważył, że ta statystyka zbija samego siebie. W statystyce narodowościowej podaje dla 7 gmin 51'7% Czechów i 37'3% Polaków, zaś z cytowanej przez niego statystyki szkolnej wynika, że do szkół czeskich uczęszcza 47'6%, do polskich 52'4% ogółu dziatwy (496:450), czyli, że jego statystyka szkolna obala sztuczną większość czeską.

Podobnie ma się rzecz z kombinacją statystyczną wyznań i narodowości. Według p. Piłhy z 3049 katolików przyznaje się do narodowości czeskiej 1577 osób (51'7%), do polskiej 1135 (43'5%), z 2858 ewangelików jest Czechów 1487 (51'7%), zaś Polaków 1064 (43'5%). Tymczasem z jego statystyki dziatwy szkolnej wynikałoby, że z katolików przypada na Czechów 50'2%, na Polaków 48'8%, z ewangelików na Polaków 56'5%, na Czechów 43'5%. Faktyczne odsetki Polaków są znacznie większe (p. wyżej).

r., parlamentarnych z 1929, oraz gminnych z 1929-33 najgorsze rezultaty dla Polaków dały wybory do parlamentu z r. 1929. Przyczyną był niezrozumiany przez ogół i zwalczany zaciekle przez przeciwników kompromis wyborczy z żydami. Spowodowało to zadziwiające powiększenie się liczby głosów komunistycznych i niemieckich nawet w gminach, gdzie odsetek komunistów i Niemców był minimalny. Następne wybory gminne, które dały lepsze wyniki nie tylko od parlamentarnych, ale i powiatowych z r. 1928, dały dowód, że było to osłabienie przejściowe.

P. Piłha przyjąwszy jako podstawę swoich obliczeń te właśnie wyjątkowo niekorzystne dla nas wybory, ucieka się do dalszego kruczka, a mianowicie „umiejętnie“ zestawia ich wyniki w trzy zasadnicze rubryki narodowościowe: 1. głosy czeskie, 2. głosy polsko-żydowskie, 3. głosy komunistyczno-niemieckie, co w sumie daje:

głosów polsko-żydowskich	1.091	= 36.00%
głosów czeskich	1.002	= 33.06%
głosów komun.-niem.	934	

razem 3.027 głosów

w 7 gminach (wraz z Żukowem Górnym).

„Rzeczoznawca“ partji agrarjuszów czeskich urządził się dość sprytnie: wydzielił polskie głosy komunistyczne (około 21% ogółu głosów) z grupy polskiej i bez ceregieli zrobił z nich prezent Niemcom. Dotychczas cała miejscowa prasa czeska uznawała zgodnie¹⁸⁾, że głosy komunistyczne w okręgu cieszyńskim (z wyjątkiem 5 gmin na pograniczu cieszyńsko-frydeckim) i jabłonkowskim należy liczyć na karb polskiego stanu posiadania. Nagle, w celach aż nadto przejrzystych wlało się ich do rubryk narodowości niemieckiej!

Jeżeli zważywszy, — że głosy polsko-żydowskie są w całości głosami polskimi (we wszystkich 6 gminach, należących do parafji, było w r. 1921 9 osób wyznania żydowskiego, a 2 narodowości żydowskiej), to i tak dojdziemy do wniosku, że nawet w wyborach tak dla siebie wyjątkowo korzystnych, Czesi zdobyli zaledwie 33%, a Polacy 51% ogółu głosów (36 plus 21%).

Wybory z r. 1929 są jednak tylko fragmentem, który należy powiązać z całokształtem wyników wyborczych, a wtedy siła wyborcza elementu polskiego wystąpi w innem świetle.

W pierwszych wyborach gminnych z r. 1923 z ogólnej liczby 2.406 głosów w 6 gminach parafji padło na listy polskie 1.625 głosów, czyli 67,5%, na listy czeskie i cze-

¹⁸⁾ W Stanisławicach ze wspólnej listy polsko-czeskiej przeszedł polski burmistrz.

chofiłskie 32,5% (spis z r. 1921 wykazał 53,8% Czechów i 43,8% Polaków!).

W wyborach do sejmiku państwowego z r. 1925 wspólna lista polska zdobyła 1.140, lista komunistyczna 280, listy czeskie 744, niemieckie 59 głosów. Na czeskie listy kandydatów głosowało 32,4% wyborców.

W tym samym dniu oddano na polską listę do senatu 925, na komunistyczną 297, na listy czeskie 668, niemieckie 63 głosów. Ugrupowania czeskie uzyskały 34,2% ogółu głosów.

W wyborach do sejmików (zastępstw) powiatowych z r. 1928 skupiły na siebie listy polskie 1.083 głosów, komunistyczne 458, czeskie 805 głosów, niemieckie 27 głosów. Stronnictwa czeskie zdobyły 33,9% ogółu głosów.

W odbywanych równocześnie wyborach do sejmiku (zastępstwa) krajowego było głosów polskich 1.026, komunistycznych 445, czeskich 767, niemieckich 122. Listy czeskie zebrały 32,5% ogółu głosów.

Następne po r. 1923 wybory gminne odbyły się w r. 1927, ale tylko w części gmin parafji, w pozostałych w latach 1928—1930. Ostatnia kadencja wyborcza (1931) objęła tylko trzy gminy. Dlatego do celów porównawczych zestawimy stan posiadania według ostatnich wyników wyborczych (1928/9 oraz 1931). W wyborach tych przypadało na listy polskie 1.699 głosów (63,6%), na listy polskich komunistów 219 gł. (8%), na listy czeskie, czechofiłskie i czesko-polskie¹⁹⁾ 750 (28,4%) głosów.

Gdyby wliczyć głosy, jakie padły na listy czeskie i czechofiłskie do czeskiego stanu posiadania⁶⁴⁾, to siła wyborcza żywiołu czeskiego wahałaby się pomiędzy 28,5% i 33%, przyczem właśnie ostatnie wybory dały Czechom najniższy odsetek głosów (28,5%).

Przyjmując jednak nie ten najniższy, odsetek, lecz przeciętną ze wszystkich wyborów (32,3%), dochodzimy do wniosku, że czeski spis ludności z r. 1930, korzystniejszy dla nas od spisu z r. 1921, powinien był wykazać najwyżej 1.787 (32,3%), a nie 2.328 (42,2%) Czechów, dalej, że do szkół czeskich powinno być uczęszczać 272 dzieci (32,3% z 842 dzieci szkolnych w 6 gminach), a nie 404 dzieci. Rodzice 132 dzieci, a więc 1/3 dzieci, wychowywanych w

¹⁹⁾ Tak np. w jednej gminie parafji, w której ostatni spis ludności wykazał większość czeską, w Stanisławicach (57,9% Czechów) z 5 kandydatów, wybranych w r. 1930 z listy czeskiej, Czechem z pochodzenia był tylko 1, z 4 pozostałych 1 uważany jest za Polaka, 3 pozostałych to t. zw. czechofile. Z listy polsko-czeskiej przeszedł również 1 Czech, tak, że na 6 mandatów czeskich na Czechów z języka i pochodzenia (są to przybysze) przypadają 2 mandaty. W gminach parafji odsetek ten jest znacznie niższy.

szkołach czeskich, w aktach wyborczych wypowiadają się przeciwko Czechom, czyli, że do szkoły czeskiej dzieci posyłają pod przymusem.

Wszelako przeciw wyborom, jako podstawie ustalania narodowości musimy podnieść jedno zastrzeżenie: spis ludności z r. 1930 miał stwierdzać narodowość na zasadzie języka ojczystego. Ale jak tu mówić o czeskim języku ojczystym wyborców, oddających z różnych powodów głosy na listy czeskie, wzgl. czechofiłskie, skoro same stronnictwa czeskie wydają do nich polskie ulotki przedwyborcze? Z jakiego tytułu czeskie listy kandydatów miałyby służyć jako podstawa do oceny liczebności żywiołu czeskiego, kiedy ogromna większość kandydatów na listach czeskich posiada nazwiska nietylko o brzmieniu, ale i pisowni polskiej i co najciekawsze, na posiedzeniach gminnych posługuje się nie językiem czeskim, ale ojczystym narzeczem polskim?

Geneza tych dziwnych Czechów jest dość prosta. Przedewszystkiem zmieniona konjunktura polityczna. Znaczna część dawnych Polaków germanofilów przemalowała szyld i stała się na odmianę czechofilami. A potem: parcelacja. Cierlicko, dobra fideikomisowe hr. Larischa i Stanisławice, dobra allodialne dawnej komory arcyksiążęcej rozparcelowano. Przydział otrzymali tylko wybrani. Decydującą rolę odgrywała przy tem „Matice“. Dalsza kategoria Czechów, mówiących po polsku powstała z tej części robotników, którzy dla lepszego zarobku albo poprostu dla utrzymania egzystencji zaprzędali swoją narodowość. Czyż są to tytuły wystarczające do uważania ich za Czechów? W każdym razie spis ludności, który z woli ustawodawcy miał się oprzeć na cechach obiektywnych, winien był ściśle zarejestrować ich język ojczysty. Stało się inaczej. Spis ten zaliczył do narodów czeskiej nietylko wszystkich „Czechów“ mówiących po polsku, ale ponadto poważny odsetek ludności, która we wszystkich wyborach stale oddaje swoje głosy na polskie listy kandydatów.

4.

CIERLICKO NA SZEROKIEJ ARENIE MIĘDZYPANSTWOWEJ.

Katastrofa cierlicka okrywa żałobą naród polski.

Cierlicko, niewielka wioska polska w Cieszyńskim, żyło długie lata w ciszy i zapomnieniu. Aż nadszedł pamiętny dzień 10 września 1932 r., który jego imię rozślawił po całym świecie.

W tym dniu zginęli bowiem w Cierlicku bohaterscy lotnicy polscy, nieodżałowanej pamięci kpt. Żwirko i inż. Wigura. Zginęli w chwili, kiedy nie tylko naród polski, lecz kiedy świat cały chylił przed nimi czoła — jako tymi, którzy sprawili druzgocący pogrom najsłynniejszym asom lotnictwa europejskiego, zdobywając pierwsze miejsce w locie naokoło Europy; cała Polska witała niedawno po królewsku jako swoich wielkich bohaterów.

Dwa tygodnie zaledwie trwało ich szczęście, triumf i chwała, i równocześnie całego narodu radość, duma i nadzieje. Jeszcze wszystko żyło pod przemożnym wrażeniem chwili, w której srebrzysty górnopłatowiec polski R. W. D. 6. niósł światu wieść o Polsce nowej — lecz zwycięskiej, o jej lotnikach młodych, lecz potężnych duchem, o młodym, wyrastającym z kolebki, a już górującym polskim przemyśle lotniczym — pod wrażeniem chwili, kiedy tam nad Sprewą w Berlinie dziesiątki tysięcy Niemców chyliło głowy przed białym orłem na polskim amarantowym sztandarze i w milczeniu i pokorze słuchało hymnu polskiego, tego hymnu, który wiódł nasze legjony i ich nieśmiertelnego Wodza do boju o Polskę nową, Polskę mo-carstwową.

I oto ci, którzy stali się symbolem wielkości i bohaterstwa całego narodu, u zenitu swojej sławy położyli swe głowy na zielonej cierlickiej murawie, w dniu 10 września 1932 roku.

Tę niedzielę każdy z nas pomni... Tę, w której nad żyznymi ugorami śląskimi rozjuszył się potworny wichur, który odrąbał śmigła skrzydła dwóm wielkim orłom. Tę wreszcie, w której cierlicki sosnowy i świerkowy las rozgorzał w purpurze krwi, dwoma znaczonej szlakami...

Ktoby nie pamiętał tej niedzieli, co to zrodziła strumienie łez, zgasiła radość i wyrwała z milionów dusz jęk boleści i dławiący szloch, co rozległ się tam wszędy, gdzie jeno polskie serce bije...

I dziś jest nieinaczej. Zwłaszcza, nam Ślązakom. Boć to przecie u nas się stało.

Boć idąc po naszej ziemi, w naszym Cierlicku zawadzimy o dwa świerki zrąbane, na których, jako na dwóch krzyżach, zawisnęła i skonała radość całej Polski.

Boć idąc na szczytę, czy na rolę, czujemy w powietrzu zapach krwi...²⁰⁾

Cierlicko, symbol braterstwa?

Lotnicy polscy ponieśli śmierć na terenie Republiki Czechosłowackiej, w drodze z Warszawy do Pragi, do której lecieli na zaproszenie Aeroklubu czechosłowackiego. Wiadomość o katastrofie wywołała w Czechosłowacji wstrząsające wrażenie. Przedewszystkiem na Śląsku Cieszyńskim, wśród ludności polskiej, na której obszarze etnicznym tak tragicznie zakończyli ostatni swój lot ś. p. Żwirko i Wigura. Cierlicko stało się miejscem pielgrzymki całego ludu śląskiego. Przewiezienie zwłok z miejsca katastrofy do Polski zamieniło się w potężną manifestację polskiego ludu Śląska Cies., który stanowił główną masę uczestników.

Ale i naród czeski nie pozostał w tyle. — Udział narodu czeskiego w nieszczęściu narodowym Polski — pisał 14 września 1932 r. „Il. Kuryer Codzienny (pismo, uważane przez Czechów za nieprzychylnie dla ich aspiracji) — przekroczył daleko ramy zwykłych obchodów żałobnych i zwykłego, szablonowego współczucia. W dniu przewozu zwłok granica polsko-czechosłowacka nie istniała, oficerowie czescy przekroczyli ją bez przeszkód w uniformach i towarzyszyli kolegom polskim aż na teren polski. Cała prasa polska ze szczególnym uznaniem podnosiła wzruszający pietyzm, z jakim władze i lud Czechosłowacji otoczyły ofiary katastrofy. To szczere współczucie, ta wspaniała manifestacja uczuć bratnich wywołała w całej Polsce głębokie echo i pozostawiła niezatarte wrażenie.

„Trzeba było widzieć — stwierdza w „Lidových Novinach“ z 17 września 1932 naoczny świadek uroczystości żałobnych w Warszawie — te wzruszające manifestacje podczas pogrzebu Żwirki i Wigury, trzeba było słyszeć głosy społeczeństwa o czechosłowackim udziale urzędowym i narodowym. Z tysięcznych ust słyszeliśmy w orszaku pogrzebowym, w kościele, na ulicach, w kawiarniach, w ro-

²⁰⁾ Adolf Fierla: Cierlicki grom, »Prawo Ludu« nr. 37 z 7 września 1933.

dzinach, a kilka godzin później czytaliśmy w prasie polskiej całe hymny pochwalne na cześć czeskiego polonofilstwa, uświadomienia słowiańskiego i zrozumienia prawdziwej wzajemności. Dwie dusze słowiańskie zbliżyły się do siebie nad mogiłą bohaterów polskich, poległych heroiczną śmiercią w drodze do głównego miasta Czechosłowacji, — skuteczniej, a może i trwalej, niż na terenie unij parlamentar-nych, związków zawodowych i towarzystw.

Wszędzie zapewniają nas dziś w Rzeczypospolitej Polskiej, że w ciągu tych ostatnich kilku dni zrobiono na rzecz zbliżenia polsko-czechosłowackiego więcej, niż w normalnych warunkach w ciągu kilku lat.“

Tym nowym obrotem rzeczy nikt nie przejął się więcej niż ludność polska po czechosłowackiej stronie granicy, która oczekiwała, że stanie się naturalnym łącznikiem pomiędzy obydwoma narodami. Wielka część tego ludu uwierzyła, że katastrofa cierlicka przekreśliła raz na zawsze nieporozumienia polsko-czeskie i zainaugurowała nową erę, erę rzeczywistego braterstwa, które zostanie wprowadzone w czyn przede wszystkim na tym terenie, gdzie spotykają się obydwie narodowości w twardym życiu codziennym, zdala od atmosfery bankietów i toastów.

Widomy symbol nowej ery miał stanowić pomnik ku czci ś. p. Żwirki i Wigury, wzniesiony wspólnym wysiłkiem społeczeństwa polskiego i czeskiego na miejscu katastrofy.

Nowy grom cierlicki.

Nadzieje te zawiedziono sromotnie. Jeszcze nie przebrzmiały echa tragedii cierlickiej, jeszcze w sercach polskich drgała struna braterstwa, poruszona wielkimi wspólnymi manifestacjami polsko-czeskimi, a już po Śląsku rozeszła się wieść hjobowa, że na odwieczne prawa ludu polskiego szowiniści czescy gotują nowy zamach, że po ś. p. Oskarze Zawiszy, proboszczu cierlickim, zmarłym w styczniu 1933, dzielnym patryjocie polskim, regionalnym pisarzu śląskim, ulubieńcu parafjan, który tak bardzo odznaczył się podczas pamiętnych dni katastrofy, — w Cierlicku Górnym ma zostać zamianowany proboszcz czeski. Ponura pogłoska stała się faktem dokonany. Dnia 22 kwietnia 1933 r. urząd krajowy w Bernie zatwierdził nominację ks. dr. Mojžíška na proboszcza cierlickiego. W ten sposób to Cierlicko, na które skierował się wzrok całego narodu polskiego, to Cierlicko, które miało pozostać symbolem braterstwa polsko-czeskiego, stało się widownią nowej, wielkiej krzywdy polskiej.

Wiara w cud cierlicki, który miał rozpocząć i zrealizować wielkie dzieło współpracy obydwu narodów na Śląsku, została zachwiana. Lud polski przekonał się jeszcze raz na własnej skórze, jaką wartość przypisać należy tak dobitnie podkreślanym deklaracjom czeskim, że „Polacy posiadają w narodzie czeskim zawsze chętnego i ofiarnego przyjaciela, na którego można zawsze liczyć w chwilach najcięższych“²¹⁾, przekonał się, że w wielu wypadkach od słów do czynów prowadzi droga bardzo daleka.

Jak strona czeska tłumaczy zamach na Cierlicko ?

Wiadomość o mianowaniu czeskiego proboszcza w Cierlicku w czasie, kiedy wspólny komitet polsko-czeski pracował w całej pełni nad godnym uczczeniem pierwszej rocznicy śmierci lotników polskich, przyjęło społeczeństwo polskie ze zdumieniem. Prasa polska, tak miejscowa, jak i zagraniczna jednomyślnie stwierdziła, że większości parafjan w Cierlicku i całemu ludowi polskiemu na Śląsku wyrządzono ciężką krzywdę.

Jak na to odpowiadano ze strony czeskiej? Przytaczam trzy typowe opinie czeskie, wychodzące z trzech różnych obozów.

Polakom nie stała się krzywda.

P. Bogusław Klac, dyrektor Slezské Matice Osvěty Lidové (która jest głównym filarem akcji czechizacyjnej wśród ludu polskiego), argumentuje na łamach praskiego dwutygodnika „Modra Revue“ (Česko-polský poměr na Těšinsku, nr. 14 z 15 IX. 1933), że Polakom nie dzieje się krzywda. W kościele cierlickim modlono się i kazano po czesku do r. 1864, w którym zaprowadzono język polski w kościele. Po przewrocie lud czeski bezskutecznie ubiegał się o nabożeństwa i śpiew kościelny, które mu przyznano dopiero w r. 1930.

Następnie dyr. Klac przytacza cyfry statystyczne, którymi chce uzasadnić czeski charakter parafji cierlickiej.

»Polacy złamali status quo.«

P. Piřha w swojej broszurce znajduje dalsze uzasadnienie nominacji:

„Po objęciu parafji jabłonkowskiej przez księdza czeskiego (r. 1927), kiedy Polacy ślascy czuli się pokrzywdzo-

²¹⁾ »Lidové Noviny« z dnia 17 września 1932.

nymi w swoich prawach narodowych, ustanowiono przy obsadzaniu wakujących parafij zasadę, że zachowany będzie status quo, to jest, że po polskim proboszczu parafję obejmuje Polak, po czeskim proboszczu nastąpi znowu nominacja Czecha.

Lecz zasadę tę złamano w Trzyńcu i Mostach, gdzie po czeskich proboszczach Franciszku Havlasie i Józefie Jurošu ustanowiono proboszczami Henryka Olszaka, dnia 1 kwietnia 1928 i Józefa Marcolą, dnia 1 kwietnia 1931, obydwu narodowości polskiej.

Dlatego to po śmierci Oskara Zawiszy, proboszcza polskiego w Cierlicku Górnym, wyłoniło się pytanie, czy parafje cieszyńskie rozdzielono sprawiedliwie, z uwzględnieniem potrzeb jednej czy drugiej narodowości.

Stąd powstało dążenie, aby parafja znowu dostała się w ręce czeskie. Dążenie to, które było częścią planowej akcji, prowadzonej w imieniu parafjan czeskich już od r. 1923 przez koło miejscowe Slezské Matice Osvěty Lidové, spotkało się z powodzeniem. (P., przedmowa i str. 35.)

Polacy sami ponoszą winę.

Nawet prof. dr. Fr. Král, prezes klubu czesko-polskiego w Mor. Ostrawie, który potępił w „Modrej Revue“ (nr. 12 z 1933 r.) fakt narzucenia proboszcza czeskiego parafji o większości polskiej, wystąpił na łamach „Dziennika Poznańskiego“ z dnia 26 lipca 1933 r. z rekryminacjami pod adresem działaczy polsko-katolickich w Czechosłowacji. Zarzucił im, że popełnili błąd taktyczny, gdyż zbyt późno zakrzętnęli się około sprawy cierlickiej, w czasie, kiedy ks. prałat Weissmann z Karwiny już przygotował terno, z którego arcybiskup wrocławski, ks. kard. dr. Bertram wybrał dr. Mojžiška.

Czech przyznaje, że Polaków pokrzywdzono.

Ile słuszności mieści się w tych zapatrywaniach?

Najmniej wysiłku wymaga obalenie twierdzenia, że w Cierlicku Polaków nie spotkała krzywda. Tak pisała prasa czeska, takie poglądy głoszone na eksport, ale wewnętrznie każdy uczciwy Czech, orjentujący się w stosunkach śląskich, był przekonany, że coś tu jest nie w porządku. Oświadczenie, że parafja cierlicka należy się kandydatowi polskiemu, słyszała delegacja polska z ust najbardziej kompetentnych w urzędzie krajowym w Bernie, w tym samym urzędzie, który zatwierdził nominację czeskiego proboszcza.

A jednak prasa czeska wyraźnie występowała przeciwko słusznym życzeniom polskim. Jeden tylko dr. F. Král miał odwagę potępić dodatkowo to, co na potępienie zasługiwało. W artykule swoim w „Modrej Revue“ (nr. 12 z 1 lipca 1933),²²⁾ na który zresztą ostro zareagowało w tem samym piśmie dwu innych Czechów, zaznaczył:

„Konstatuję na podstawie swoich badań i rozmów, że ze strony czeskiej zrobiono niepotrzebnie kwestję polityczną ze sprawy obsadzenia parafji, w której żyje 77% Polaków i która we wszystkich swoich 6 gminach ma polskich burmistrzów.“

Kto naruszył status quo?

Przedewszystkiem na szczególną uwagę zasługuje, że wbrew przeczeniom lokalnych pism czeskich, p. Piřha a ostatnio organ Rady narodowej czechosłowackiej w Pra-dze²³⁾ przyznaje, że porozumienie co do przestrzegania zasady status quo, faktycznie istniało. Doszło ono do skutku po obsadzeniu polskiej parafji jabłonkowskiej księdzem narodowości czeskiej. Ówczesny poseł polski w parlamencie praskim, dr. Leon Wolf, hospitant klubu agrarjuszów (a więc obozu p. Piřhy), zagroził z tego powodu wystąpieniem z koalicji rządowej i przejściem do opozycji, gdyż nie mógł się zgodzić na odbieranie Polakom jednej parafji po drugiej. Sprawę załagodzano w ten sposób, że dr. Wolf otrzymał zapewnienie, iż odtąd rząd będzie dbał o to, aby przy zmianach proboszczów na Śląsku Ciesz. stosowano narodowościowy status quo.

Która strona pogwałciła tę zasadę?

P. Piřha wymienia dwa wypadki: nominację w Trzyńcu i Mostach koło Jabłonkowa jako dowody naruszenia umowy przez stronę polską.

Trzyniec rekompensatą za Jabłonków.

W rzeczywistości obsadzenie parafji trzynieckiej w r. 1928 uważać należy za rekompensatę za Jabłonków. Ponieważ wakans w Trzyńcu nastąpił bezpośrednio po konflikcie, spowodowanym ustanowieniem czeskiego proboszcza w Jabłonkowie, a największemu stronnictwu rządowemu, czeskim agrarjuszom zależało na tem, aby dr. Wolf pozostał w ich klubie sejmowym, czynniki czeskie zgodziły się na nominację proboszcza polskiego w parafji trzynieckiej, w której zresztą najliczniej reprezentowana jest ludność polska (austriacki spis ludności wykazał w samym Trzyńcu, bez należących do parafji czysto polskich części Lesznej Dolnej

²²⁾ »Českopolský poměr na Těšinsku.«

²³⁾ »Národní rada«, 1934, č. 1, str. 9.

i Końskiej: Polaków 69,0%; Czechów 6,7%; Niemców 24,3% — czeski spis z r. 1930: Polaków 36,8%; Czechów 45,2%; Niemców 16,2%, ale w ostatnich wyborach gminnych Polacy (wraz z komunistami) zdobyli 50% mandatów i przeprowadzili wybór polskiego burmistrza, którego mandat władze unieważniły).

Czeski proboszcz rezygnuje z polskiej parafji.

Odmienne przedstawia się kwestja „naruszenia“ status quo w Mostach. W parafji tej czynniki czeskie przeferowały po śmierci Polaka, ks. Macieja, wbrew protestom większości polskiej, nominację czeskiego proboszcza ks. Juroša. Ponieważ ludność miejscowa stawiała opór, wprowadzono go na probostwo przy pomocy żandarmerji. Spowodowało to zatargów z niezadowolonymi z jego działalności lokalnymi szowinistami czeskimi, ks. J. zrezygnował z probostwa. Następcą zamianowano (1931) najstarszego wikariusza, Polaka ks. Marcolę, dlatego, że nikt z księży czeskich, nauczonych doświadczeniem ks. Juroša, nie ubiegał się o tę posadę. Gdzie tu może być mowa o „złamaniu“ status quo przez Polaków? Nadmienić trzeba, że Mosty są parafją polską (w r. 1910 liczyły 98,5% Polaków; 0,3% Czechów; w r. 1921 jeszcze 85,4% Polaków; 12,6% Czechów, ale w r. 1930 rzekomo już tylko 52,6% Polaków a 46,8% Czechów. I tu wybory przynoszą korektę na korzyść polską: 19 mandatów polskich, 11 innych.)

Zarzut zatem, że Polacy „złamali“ status quo, sformułowany jedynie w tym celu, aby usprawiedliwić faktyczne naruszenie tej zasady przez stronę czeską w Cierlicku, jest nieuzasadniony i nie opiera się na faktach. Zarzut ten sprzeciwia się zresztą zdrowej logice, skoro nie od Polaków zależy ostateczna nominacja proboszczów.

Kto nie przestrzegał stanu dotychczasowego, o tem wymownie świadczy zamianowanie proboszcza czeskiego w Błędowicach Dolnych²⁴⁾, w Cierlicku Górnym w roku 1933 oraz niedługo potem w Łakach²⁵⁾, chociaż kandydaci polscy ubiegali się o te probostwa w większości polskie, do tej pory pozostające pod administracją polskich proboszczów.

²⁴⁾ Gminy, należące do parafji (Błędowice D., Śr. i Gór., Żywocice, Szumbark, części Datyn Dolnych) liczyły w r. 1910 — 4960 Polaków, a 1348 Czechów, w r. 1921 — 2964 Polaków i 2862 Czechów.

²⁵⁾ Parafia liczyła w r. 1910 1749 (97,9%) Polaków, 17 (1,1%) Czechów, w r. 1921 1236 Polaków (67,9%) i 529 (29,1%) Czechów.

»Niedopilnowanie« sprawy Cierlicka ze strony działaczy polskich, czy intryga szowinistów czeskich?

W odpowiedzi na zarzut dr. Krála, że działacze polscy zbyt późno zaczęli interwenjować w sprawie obsadzenia parafji cierlickiej, dr. Wolf, prezes Związku Śląskich Katolików opublikował w miejscowych tygodnikach polskich oświadczenie z dnia 3 sierpnia 1933, w którem kategorycznie rozprawia się z tym zarzutem. Stwierdza, że nie tylko on sam, ale także p. Junga oraz przedstawiciele gmin, należących do parafji Cierlicka, poczynili wszystko, co było możliwe i co leżało w ich siłach, aby probostwo to otrzymał ksiądz narodowości polskiej. Za spełnienie swoich obowiązków jako przywódców Związku Śląskich Katolików przyjmują pełną odpowiedzialność przed społeczeństwem polskiem. Wszyscy, co znają nasze stosunki, wiedzą dobrze, że byli bezsilni wobec intryg czynników czeskich.

Stronę polską utrzymywano w błędzie.

Nawiązując do tej samej kwestji „Prawo Ludu“ (nr. 32 z 3 sierpnia 1933, art. „Jeszcze w sprawie Cierlicka“) podnosi również, że ze strony polskiej poczyniono odpowiednie kroki dawno przed zestawieniem ternu. Społeczeństwo polskie było przekonane, że ks. Weissmann jako przedstawiciel ks. arcybiskupa na tym terenie i znający tut. stosunki, na pierwszym miejscu postawił Polaka ks. Maultza. Zapewnienie, że ks. Maultz jest odpowiednim kandydatem, słyszeli delegaci polscy w kompetentnych miejscach w Bernie. Tymczasem na nacisk czynników, grupujących się około „Maticy“, na pierwsze miejsca postawiono Czechów, nie o tem nie mówiąc Polakom, których utrzymywano w błędzie i mamiono, że przejdzie ich kandydat. Dopiero, kiedy nominację Czecha już przeprowadzono, zaczęto występować z zarzutami, że Polacy sami są sobie winni (!), bo mieli starać się o wszystko zawczasu.

Do tych wywodów należałoby jeszcze dodać, że po polsko-czeskich manifestacjach w Cierlicku i po utworzeniu wspólnego komitetu budowy pomnika zapanowała na Śląsku atmosfera tego rodzaju, że nikt z Polaków nie spodziewał się, aby właśnie w tem symbolicznem Cierlicku sprofanowano uczucia polskie.

Którego ks. proboszcza życzyli sobie parafjanie w Cierlicku?

Przy obsadzeniu wakującej parafji wchodziły w rachubę następujące czynniki: życzenia parafjan, terno propono-

wane przez księży dziekanów, wniosek patrona (kolatora) parafji, nominacja arcybiskupa wrocławskiego, aprobatą sfer rządowych.

Jakie było stanowisko tych poszczególnych czynników?

Nie ulega najmniejszej wątpliwości, że ogromna większość parafjan cierlickich życzyła sobie proboszcza Polaka, w szczególności zaś ks. Karola Maultza z Karwiny.

Życzenie to wyraziła niedługo po zgonie ks. Zawiszy, w memorjale z lutego 1933, wystosowanym do ks. kardynała za pośrednictwem patrona parafji, dr. Larischa. W petycji tej, podpisanej przez wszystkich 6 wójtów gmin, należących do parafji i zaopatrzonej urzędowymi pieczęciami gminnymi, przedstawiciele parafji proszą o mianowanie ks. Maultza.

Dlaczego parafjanie chcą księdza polskiego?

Na tem stanowisku stał cały komitet kościelny (konkurencyjny) parafji cierlickiej z p. Kobierskim na czele. W następnym piśmie, skierowanem bezpośrednio do ks. kardynała (z dnia 17 kwietnia 1933), komitet szczegółowo motywuje swój punkt widzenia. Zaznacza, że przed przewrotem politycznym 96% parafjan mówiło po polsku, resztę tworzyli germanofile. Wskutek parcelacji dóbr hr. Larischa po r. 1920 znaczna część własności ziemskiej przeszła w posiadanie czeskie. Zależność ekonomiczna spowodowała, że pewien odłam ludności przy publicznych spisach oświadcza się za Czechami. Miarodajne są tajne wybory gminne, które w Cierlicku i we wszystkich gminach, należących do parafji dały większość polską.

Polskość parafji potwierdza dalej udział w nabożeństwach. Wszystkie nabożeństwa polskie, zarówno w kościele głównym, jak i w kościółkach filjalnych, były bardzo dobrze frekwentowane, w przeciwieństwie do odbywającego się raz w miesiącu nabożeństwa czeskiego. Okoliczności te dowodzą, że akcja przeciwników nie posiada dostatecznej podstawy, lecz jest inscenizowana przez nieliczną grupkę osób, które w dodatku z kościołem niewiele mają wspólnego.

W dalszej treści petycji komitet kościelny powołuje się na status quo, oraz na zamierzone w tym roku poświęcenie pomnika ku czci tragicznie poległych lotników Żwirki i Wigury. „Niekorzystne rozstrzygnięcie — pisze komitet — nie tylko w wysokim stopniu zakłóciłoby lokalne współżycie obu narodów, lecz mogłoby mieć niekorzystne następstwa w stosunkach pomiędzy obydwu państwami.“

78 % parafjan za ks. Maultzem.

Jaka większość parafjan pragnęła księdza polskiego, wynika z podpisów, przedłożonych wiceprezydentowi urzędu krajowego w Bernie, p. Žáčkowi przez deputację polską w dniu 16 maja 1933.

Według tego wykazu, poświadczonego przez naczelników gmin, z ogólnej liczby katolickich wyborców oświadczyło się własnoręcznym podpisem za ks. Maultzem:

Nazwa gminy	kat. wyborców	własnoręczn. podpisów	%
Cierlicko Górne	501	371	74
Cierlicko Dolne	158	114	72
Stanisławice	183	173	95
Mistrzowice	120	103	86
Kocobędz	131	131	100
Grodziszcz	212	129	61
Razem	1.305	1.021	78

Trzy czwarte ogółu parafjan domagało się księdza polskiego. Życzeniu temu niestety nie stało się zadość.

Kogo proponowało zebranie dziekanów?

Trudniejsza jest odpowiedź na pytanie, jakie terno ustaliła konferencja dziekanów. Sprawa ta, z natury rzeczy poufna, stała się przedmiotem publicznych dyskusyj dopiero po mianowaniu proboszcza w Cierlicku.

Do tego czasu ogół polski żywił przekonanie, że w ternie kandydatów na pierwszym miejscu postawiono ks. Maultza. Znacznie później prasa podała, że zebranie dziekanów ustaliło terno, w którym dwa miejsca zajmowali Czesi, trzecie Polak — (tak utrzymuje także dr. Král we wspomnianym już artykule w „Dzienniku Poznańskim“ z 26 lipca 1933). Delegacji polskiej, prowadzonej przez p. Jungę, a protestującej z powodu obsady Cierlicka, oświadczył p. wiceprezydent Žáček, że w ternie nie figurowało wogóle nazwisko ks. Maultza.

Jak wytłumaczyć te sprzeczności?

Zebranie dziekanów, które obradowało nad zestawieniem terna kandydatów, składało się z 4 księży dziekanów: 2 Czechów (ks. Karol Tesarčík z Racimowa, ks. Brablec), 2 Polaków (ks. Franciszek Krzystek ze Stonawy i ks. Franciszek Herrmann z Wędryni). Piąty ks. Ferdynand Jeżek z Bogumina (Niemiec) nie był obecny. Przewodniczył komisarz arcybiskupi ks. prałat Weissmann. Wobec równości głosów i niezgodnienia punktów widzenia (przewodniczący nie chciał decydować z mocy swojego urzędu), przygoto-

wano dwa terna: jedno z polskim (ks. Karolem Maultzem), drugie z czeskim kandydatem (ks. dr. Witem Mojżiśkiem) na czele.

Zagadka tkwi w tem, jak się stało, że do ostatniej instancji trafiło tylko jedno terno czeskie z ks. Mojżiśkiem, a zaginęło drugie z ks. Maultzem. Co do tego mógłby może podać bliższe wyjaśnienia ks. prałat Weissmann, którego bezstronność w sprawie cierlickiej strona polska mocno kwestjonowała.

Zmiana frontu u dr. Larisch-Mönnicha.

Dr. Jan Larisch-Mönnich, patron (kolator) parafji cierlickiej, znający stosunki i chcący respektować wolę ludności, początkowo sprzyjał ks. Maultzowi, przyrzekł popierać jego kandydaturę i w tym kierunku nawet poczynił kroki wstępne. To też społeczeństwo polskie zaskoczyła później wiadomość, że w decydującym momencie dr. Larisch rzekł się patronackiego prawa prezentowania. Tem samym prawo to przeszło do najwyższej instancji kościelnej, decydującej o probostwie, do arcybiskupa wrocławskiego, ks. kardynała Bertrama.

Cała opinia polska jest przekonana o tem, że dr. Larisch zmienił swoje pierwotne stanowisko pod naciskiem czynników czeskich. Zachodzi uzasadnione przypuszczenie, że czynniki te niemile widziały kandydaturę ks. Maultza. Dr. Larisch, nie chcąc się narażać, skapitulował.

Arcybiskup wrocławski prezentuje czeskiego proboszcza.

Ks. kardynał Bertram, od którego ludność polska oczekiwała bezstronnego postępowania i spełnienia woli większości parafjan, zaprezentował na pierwszym miejscu czeskiego kandydata ks. dr. Mojżiśka.

W związku z tem nasuwa się pytanie, kto i w jaki sposób informował ks. kardynała o stosunkach w parafji cierlickiej. Nie jest wykluczone, że nie doręczono mu pierwszej petycji parafjan, skierowanej do niego za pośrednictwem patrona kościoła dr. Larischa. Pewnikiem jest, że tendencyjnie informowała go strona czeska.

Nominacja cierlicka intrygą niemiecką?

Niezrozumiała dla ogółu polskiego nominacja proboszcza w Cierlicku znalazła liczne komentarze. Wśród nich pojawiło się i przypuszczenie, że narzucenie księdza czeskiego parafji o większości polskiej w okresie zacieśniania się

stosunków polsko-czeskich, jest celową intrygą niemiecką, sprowokowaną dla pokłócenia dwu bratnich narodów. Podejrzenie takie powstało na tej podstawie, że obie osobistości prezentujące (dr. Larisch i ks. kardynał Bertram) są narodowości niemieckiej.

Pogłoska ta dotarła i do lokalnych sfer polskich i znalazła swój wyraz w końcowym ustępie pisma parafjan cierlickich, wystosowanego do ks. Mojżiśka w dniu 28 maja 1933 zgodnie z uchwałą oddziału miejscowego Związku Śląskich Katolików w Cierlicku, a podpisanego przez 260 osób. Jednym z argumentów, mających skłonić nowomianowanego proboszcza do dobrowolnej rezygnacji z parafji jest zwrot: „albowiem istnieje przez niemieckie władze duchowne wbity klin pomiędzy dwoma bratnimi narodami słowiańskimi, t. j. Czechami i Polakami.“

Mniej krańcowo i z zasadniczymi zastrzeżeniami formułuje tę tezę „Nasz Kraj“ nr. 35 z dnia 1 września 1933 (artykuł „Przedsiębiorstwa dr. Larischa a ludność polska“), który pisze dosłownie: „Z pewnych kół czeskich, które chcą się okazać dla Polaków przychylne, rzuca się raz po raz pytanie, czy czynniki niemieckie nie chciały przez obsadzenie Cierlicka proboszczem narodowości czeskiej bardziej jeszcze zwaśnić obie narodowości słowiańskie na Śląsku Cieszyńskim. Ponieważ tu tylko może wchodzić w rachubę patron dr. Larisch-Mönnich i ks. kardynał Bertram, dlatego na nich spadłoby tylko to podejrzenie. Zgóry odrzucić musimy poszlakę, rzuconą na ks. kardynała, gdyż on wprawdzie kieruje się wolą rządowych czynników czechosłowackich, ale stosunków miejscowych nie zna, a wiemy o tem, że chodzi mu o dobro kościoła.“

Co do dr. Larischa „Nasz Kraj“ zaznacza, że rzekł się prawa patronackiego prezentowania pod wpływem czynników czeskich, i że jego kancelarja podała do wiadomości ks. kardynała oszczercze zarzuty przeciw ks. Maultzowi, kolportowane przez katolików czeskich. Ks. kardynał wobec potwierdzenia tych oszczerstw przez taką powagę, jaką jest dr. Larisch, nie mógł postawić ks. Maultza do terna.

Metody utracania księży polskich.

Już z zacytowanych ustępów uważny obserwator może wnioskować, gdzie należy szukać właściwych sprawców krzywdy cierlickiej. Nie są nimi ani dr. Larisch, ani ks. kardynał Bertram, obaj uchylający się przed kolizją z władzami czechosłowackimi i uzgadniający z reguły proponowanego kandydata z temi władzami.

Intrygę stworzyły te same czynniki, które zakulisowymi posunięciami skłoniły dr. Larischa do wyrzeczenia się prawa

prezentowania, i które bez wiedzy komitetu kościelnego w Cierlicku, niewiadomymi drogami podawały ks. kardynałowi nieuzasadnione zastrzeżenia przeciw ks. Maultzowi.

Na drogę, z której strony wychodziły, naprowadza nas artykuł zamieszczony w „Ostravským Kraju“, nr. 21 z 15 marca 1933, miejscowym organie czeskiej katolickiej „Lidové strany“. Artykuł ten, zaopatrzony w tytuł: „Polakom rosna u nas grzebenie“, zarzuca ks. Maultzowi, że jakoby w kazaniu kandydackim, wygłoszonym w Cierlicku, które właściwie było czysto polityczną mową agitacyjną, wyznaczył drogi, jakimi chce iść w Cierlicku, mianowicie dążyć do pogłębiania nienawiści narodowej. Tego — zdaniem „Ostr. Kr.“ — tolerować w państwie nie można, dlatego kompetentne czynniki powinny zwrócić uwagę na te poczynania.“

Drobnym to i napozór nic nie znaczącym artykułem, tonącym w morzu kampanii antypolskiej. Ale w historii obsadzenia parafii cierlickiej odegrał on wybitną rolę. Posiada znaczenie sygnału, każącego przypuszczać, jak wyglądały informacje czeskie, dostarczane władzom świeckim i kościelnym. Cel uświęca środki. A cel ten był całkiem jasny! Trafnie określił go „Nasz Kraj“ (nr. 12 z 24 marca 1933: „Jak daleko sięga katolicyzm czeskich katolików „Lidovcův“?): „Ks. Maultz może prostować, ks. Maultz może skarżyć, redakcja odwoła lub zostanie zasądzona, ale tymczasem posada zostanie obsadzona, ks. Maultz u miarodajnych czynników, które tak skwapliwie chwytają się nawet pozorów przeciw każdemu Polakowi, będzie uważany za wicherzyciela, za wroga Czechów i wroga pokoju i zgody.“

Tą drogą utracono kandydata polskiego, który „poza kazaniem na pogrzebie ks. Zawiszy, w którym, jak tysiące wiedzą, mówił tylko o zmarłym i sprawach religijnych..., wcale w kościele w Cierlicku ani w żadnej gminie tej parafii nie był i nie mógł także nigdzie wygłosić kazania kandydackiego“ — („Nasz Kraj“). Niesłuszne zarzuty znalazły się bez woli i wiedzy komitetu kościelnego i większości parafian w aktach kompetencyjnych ks. Maultza, i spełniły swoje zadanie.

Niesłusznym byłoby podejrzewanie, że jedynie sfery czeskie, grupujące się koło katolickiej „Lidové strany“, uniemożliwiły kandydaturę polskiego księdza. Była tu zgodna współpraca „patrjotów“ czeskich. Usilnie o nominację Czecha zabiegała osławiona „Matice osvěty lidové“, która, jak przyznaje p. Piřha, już w r. 1923 zapoczątkowała celową akcję, której celem było zdobycie proboszcza czeskiego dla parafii cierlickiej — (Piřha, str. 35). Starania zjednoczonego obozu czeskiego znalazły zrozumienie tam, gdzie należało — i „sprawiedliwości“ stało się zadość.

Stanowisko władz.

Rząd zatwierdził kandydaturę ks. dr. Mojžiška, »przeciwko której mógłby wystąpić tylko wtedy, gdyby zasłży nieścisłości lub gdyby kandydat nie odpowiadał przepisom ustawy o ochronie Republiki«. (Král w »Dz. P.«)

W kwestji cierlickiej czynniki rządowe stały na stanowisku, że sprawa ta zależna była od władz kościelnych i została załatwiona definitywnie przez zamianowanie ks. dr. Mojžiška.

Rząd nie skorzystał z prawa niezatwierdzenia kandydata proponowanego na proboszcza. Formalnie był w porządku. Ponieważ jednak władze kościelne przed prezentowaniem ostatecznego kandydata kierują się także życzeniami urzędów, należałoby zbadać, czy kandydat polski znalazł w sferach rządowych odpowiednie zrozumienie.

Wiceprezydent urzędu krajowego w Bernie, p. Žáček, zapewniał delegację ludności polskiej, że osobiście odnosi się przychylnie do jej życzeń, że nie wysuwa zastrzeżeń przeciwko ks. Maultzowi i że jego życzeniem jest, aby obsadzenie parafii nastąpiło zgodnie z wolą większości parafian.

Trudno byłoby ustalić, jak daleko jego deklaracja osobista odpowiadała oficjalnemu stanowisku władz rządowych.

Ludność polska byłaby skłonna uwierzyć, że tylko czynniki kościelne ponoszą winę ustanawiania proboszczów czeskich w parafiach polskich, gdyby rząd stosował skrupulatnie zasadę narodowościową tam, gdzie sam o nominacjach proboszczów decyduje, a więc w parafiach, gdzie patronat należy do t. zw. funduszu religijnego czyli do rządu. Tego niestety nie można powiedzieć na podstawie dotychczasowych doświadczeń, przynajmniej jeżeli chodzi o parafie katolickie na terenach zamieszkałych przez ludność polską.

Po Cierlicku — Łąki.

Typowym — a niestety nieodosobnionym przykładem jest obsadzenie wakansu w parafii katolickiej w Łakach, za ledwie 3 miesiące po Cierlicku. — Łąki, położone nad Olzą, na wschód od Cierlicka, nad samą granicą państwową polsko-czechosłowacką, są parafią bezsprzecznie polską. Austriacki spis ludności z r. 1910 wykazał tam 1749 Polaków 17 (!) Czechów i 20 Niemców, natomiast statystyka czechosłowacka z r. 1921 już tylko 1236 Polaków 529 (!!) Czechów i 49 Niemców.* W rzeczywistości cała rdzenna ludność tubylcza jest polska. Po czesku mówi tylko nieliczna garstka przybyszów

*) Spis z r. 1930 wykazuje 1.168 (= 56,3%) Polaków, 877 (42,1%) Czechów i 30 (1,5%) Niemców.

(nauczyciele czescy, urzędnicy kolejowi i pocztowi, żandarmi i strażnicy celni).

I w tej parafii proboszczem mianowano Czecha.

»Prawo Ludu« (»Po Cierlicku — Łaki«, nr. 34 z 17 sierpnia 1933) fakt ten oceniło następująco:

»Jeszcze nie przebrzmiały echa sprawy cierlickiej, która wywołała słusne oburzenie ludności polskiej, a tu nadchodzi nowa alarmująca wieść, że probostwo katolickie w Łakach nad Olzą, gdzie proboszczem również był Polak, ks. Ryczek, obsadzone zostało czeskim duszpasterzem, ks. Jurošem.

Widać w tem celową akcję. Jeśli w sprawie Cierlicka czynniki szowinistyczne na swoje usprawiedliwienie wynajdywały jeszcze różne wymówki, jak np., że stało się to z winy władzy kościelnej, która częściowo jest w rekach niemieckich, a nawet z winy samych Polaków, którzy jakoby sprawę zaspali, to w tym wypadku wymówek tych użyć już nie mogą.

Na pierwszym miejscu terna postawiono Polaka, ks. Kurowskiego. »Czynniki miejscowe (czeskie, przyp.) różnemi doniesieniami i oskarżeniami postarały się o to, że władza krajowa nie zatwierdziła ks. Kurowskiego i oddała sprawę ministerstwu, które zamianowało proboszczem w Łakach ks. Juroša. Jeszcze na kilka dni przed ogłoszeniem nominacji przyrzeczono ze strony jak najbardziej miarodajnej, że stanowisko to nie będzie obsadzone tak długo, dopóki nie znajdzie się odpowiedni Polak proboszcz. Jeśli ktoś miał jeszcze jakieś złudzenia, to ich się obecnie powinien wyzbyc ostatecznie.

Władze kościelne czy urzędy świeckie?

Jeżeli nominację Czecha w Cierlicku urzędy uzasadniały stanowiskiem władz kościelnych, to niebawem nadarzyła się doskonała okazja przekonania polskiej opinii publicznej o dobrej woli czynników rządowych tam, gdzie one decydowały o obsadzeniu wakansu. Uwzględnieniem życzeń polskich w Łakach dałoby się przynajmniej częściowo zatrzeć ujemne echo, jakim odbiła się sprawa Cierlicka w kraju i zagranicą.

Z żalem skonstatować trzeba, że stało się inaczej. Łaki stały się nowem wydaniem Cierlicka, tylko w innej odmianie. Tam formalnie zadecydowały na niekorzyść polską władze kościelne, tu — świeckie.

Sama procedura wykazuje natomiast zadziwiające analogie. W jednej i drugiej miejscowości niesłuchanie ważną rolę odegrały zarzuty, wysunięte z pewnej strony przeciwko kandydatom polskim.

Jakimi argumentami operowano przeciwko kandydatowi polskiemu?

W Łakach władze kościelne na pierwszym miejscu w ternie postawiły Polaka, ks. Kurowskiego z Frysztatu. Droga zakulisowych interwencji, których tenor dopiero później udało się wydobyć na światło dzienne, kandydatura ks. K. została utracona a na jego miejsce zamianowano ks. Juroša, Czecha.

Jakie zarzuty wysunięto ze strony czeskiej przeciw ks. Kurowskiemu?

Niektóre z nich wymienia „Nasz Kraj“ w artykule „Sprawa obsadzenia Łak — drugim Cierlickiem“²²⁾.

Zastanówmy się nad niemi pokrótce.

Pierwszy zarzut, że ks. Kurowski jest młodszy wiekiem od ks. Juroša (który pracował w duszpasterstwie wyłącznie jako katecheta), był skonstruowany widocznie jedynie przeciw kandydatowi polskiemu, skoro w dotychczasowej praktyce wiek nie rozstrzygał. Jeżeli władza duchowna postawiła ks. K. w ternie przed starszym kandydatem, musiała mieć powody po temu.

Drugie zastrzeżenie opierało się na tem, że ks. K. nie znał rzekomo języka czeskiego w tym stopniu, aby mógł sprawować swój urząd także w tym języku. Zarzut taki stawiano przeciw oficerowi armji czechosłowackiej i długoletniemu nauczycielowi religji w czeskich szkołach parafji frysztackiej.

Nie brakło, nawet argumentu o rzekomej „woli ludu“. Do aktów kompetencyjnych ks. K. dołączono protest przeciw jego kandydaturze, podpisany przez około 200 osób, w tem wielu Polaków. Historia tego protestu jest dość dziwna. Ludność miejscowa polubiła administratora parafji ks. Wałoszka, Polaka, który jednak ze względu na brak kwalifikacyj (wyszedł dopiero co z seminarjum duchownego i nie zdał jeszcze egzaminu proboszczowskiego) nie mógł ubiegać się o posadę proboszcza, o czem jednak większość parafjan nie wiedziała. To przywiązanie wykorzystały sprytnie miejscowe czynniki czeskie, grupujące się około „Matice Osvěty Lidové“, które tłumacząc, że chodzi o akcję za nominacją ks. Wałoszka, zbierały od miejscowych obywateli podpisy przeciw ks. K. Tą drogą sztucznie sfabrykowano argument, że parafjanie nie życzą sobie Polaka, lecz Czecha, co oczywiście było wierutnym fałszem. Późniejsze protesty i żądanie urzędowego zbadania sprawy, wysunięte m. i. przez dr. L. Wolfa, prezesa Związku Śl. Katolików po ujawnieniu afery, władze pominęły milczeniem.

Podobnie jak w Cierlicku, tak i w Łakach nie mogło,

²²⁾ Nr. 33 z dnia 18 sierpnia 1933.

rzecz jasna zabraknąć atutu, interpretowanego m. i. przez posła czeskiej nar. demokracji Jar. Špačka na kompetentnych miejscach, że ks. Kurowski jest szowinistą, występującym przeciwko Czechom w sposób gwałtowny („velmi nesnášenlivý Polák“). Przeciwko tym zarzutom obrona ks. K. (który nie bierze udziału w życiu politycznym i jest człowiekiem łagodnego usposobienia), byłaby niezmiernie uproszczona, gdyby akta nie były tajne, i gdyby oskarżony wiedział, o co go posądzają.

Dalsze zastrzeżenia miały przekonać władze o tem, że w Łąkach, wbrew czeskim spisom ludności, większość parafjan jest faktycznie narodowości czeskiej. Na dowód przytaczano zadziwiającą statystykę dzieci szkolnych, których w miejscowej szkole czeskiej było rzekomo 317, zaś w polskiej jedynie 154. Taki argument może przekonać jedynie tego, kto nie zna stosunków, panujących w tych okolicach, kto nie wie, że większość mieszkańców Łąk to robotnicy w kopalniach ostrawsko-karwińskich, kolejarze i inni robotnicy, którzy w niejednym wypadku wbrew swojej woli muszą posyłać dzieci do szkoły czeskiej. Że tak jest, tego dowodem są tajne wybory, które zawsze bez wyjątku przynosiły Polakom przysięgającą większość, tak, że zarząd gminy do dnia dzisiejszego utrzymał się w rękach polskich. Winę nienaturalnego zjawiska, że liczba dziatwy w obydwu szkołach nie odpowiada faktycznym stosunkom narodowościowym ponosi w wielkiej mierze znany nacjonalistyczny agitator czeski, Ryszard Jura, kierownik czeskiej szkoły, członek redakcji nar. demokratycznego „Mor. Sl. Deník“, wierny współpracownik znanej polakożerczej „Obrany Slezska“, aż do jej niesławnego zgonu, równocześnie zaś osobisty przyjaciel wielu inżynierów czeskich na kopalniach karwińskich. Jego interwencja zadecydowała o niejednym wydaleniu lub przyjęciu robotnika.

Takimi zarzutami operuje się przeciw księżom polskim. Oskarżenia nie mogą bronić się przed nimi, ponieważ o nich nic nie wiedzą. Władze mają zadanie ułatwione. Nie mogą przecież mianować proboszczami ludzi, przeciw którym podnosi się ciężkie oskarżenia, zwłaszcza, jeżeli je podnoszą instytucje tak wpływowe, jak M. O. L., które z łatwością potrafią wykazać brak kwalifikacji kandydata polskiego na dane stanowisko.

„To są metody, jakimi został utracony Polak w Łąkach, a niedawno w Cierlicku. To są sposoby, jakimi się stwarza dla swych ludzi stanowiska i to nie stanowiska przemyconych lub skradzionych towarów, lecz stanowiska tych, co są stróżami moralności i sumień ludzkich.“²³⁾

²³⁾ »Nasz Kraj«, nr. 33, art. cyt.

Wstrząsające wrażenie na Śląsku.

Cierlicko i Łąki nie stoją bynajmniej odosobnione jako bolesne straty w ogólnym bilansie polskiego stanu posiadania na zachód od Olzy. W czasokresie od r. 1919 do 1933 poprzedzał je długi łańcuch niemniej dotkliwych ciosów, zadanych nam przez naszego zachodniego sąsiada słowiańskiego. W dziedzinie kościelnej mieliśmy do zanotowania utratę tak niezmiernie ważnych placówek polskich, jak parafie piotrowicka, karwińska, błędowicka i jabłonkowska. Ale żadnej z tych pozycji miejscowe społeczeństwo polskie nie odczuło tak boleśnie, jak krzywdę cierlicką, uwypukloną tylko przez dalszy zabór parafji w Łąkach.

Było to posunięcie niesłychane w czasie, kiedy ze strony czeskiej rzucono hasło współpracy polsko-czeskiej na wszystkich frontach. Lud polski na Śląsku — i to nie tylko katolicki — odczuł je jako brutalny policzek, wymierzony przeciwko jego dobrej woli i chęci współpracy. Jak grom z jasnego nieba spadła nań ta wiadomość, którą w spon-tanicznym porywie i w żywiołowym oburzeniu uznał za rzucenie rękawiczki, wyzywającej całą ludność polską do walki w obronie najbardziej zagrożonej pozycji. Cierlicko, zroszone krwią bohaterskich lotników polskich, wstrząsnęło sumieniem społeczeństwa, zespalaając je w zwartym i karnym szyku obronnym.

Nominacja cierlicka pogłębiła jeszcze bardziej prze-paść, dzielącą obydwie miejscowe obozy słowiańskie. Gor-rycz polską potęgowały sposoby, jakimi utracono kandyda-tów polskich. Lud polski nie mógł i nie może pogodzić się ze stratą tego posterunku, która z jednej strony w duszach jego zrodziła żal i ból, a z drugiej nie mogła wzbudzać sympatyj i zaufania do sprawców tego rozgoryczenia. Lud ten zawsze i wszędzie wołać będzie, że popełniono prze-ciw niemu zbrodnię, podyktowaną nienawiścią, której nie zapomni tak długo, dopóki nie zostanie naprawiona.

Protesty i interwencje parafjan.

Początkowo ludność parafji cierlickiej a z nią wielka część społeczeństwa polskiego wierzyła, że zaszło jakieś nie-porozumienie i że ciężka krzywda, jaką nam wyrządzono w Cierlicku zostanie w niedługim czasie w ten lub inny sposób naprawiona.

Nie mogąc się pogodzić z nowym stanem rzeczy, pa-rafjanie cierliccy poczynili szereg dalszych kroków i inter-wencyj, zarówno u władz świeckich, jak i kościelnych.

W dniu 16 maja 1933 r. udała się do urzędu krajowego w Bernie deputacja polskiej ludności parafji cierlickiej, pro-

wadzona przez posła dr. Jana Buzka, aby kategorycznie zaprotestować przeciw mianowaniu czeskiego proboszcza. Deputacja przedstawiła życzenia większości parafjan i na poparcie swojego stanowiska przedłożyła 1.021 oryginalnych podpisów katolickich wyborców (na ogólną ilość 1.305), żądających polskiego proboszcza. Delegatów polskich przyjął bardzo uprzejmie wiceprezydent Záček, który wyraził ubolewanie z powodu dokonanej już nominacji, zaznaczył jednak, że tak zadecydowały władze kościelne. Zachodzi jedynie możliwość, aby ks. dr. Mojžíšek cofnął swoją kandydaturę. Wtedy życzeniu większości Cierliczan stałoby się zadość, a ksiądz czeski nie byłby narażony na niechęć i bierny opór parafjan.

O wyniku tej interwencji zawiadomił Komitet kościelny w Cierlicku ks. kardynała Bertrama memorjałem z dnia 18 maja, w którym parafjanie polscy przypominają swoje zabiegi o polskiego proboszcza, stwierdzają, że zaprezentowanie ks. Mojžíška jest ciężką szkodą tak dla kościoła jak i dla parafji i że mianując tego proboszcza czynniki kościelne działały bądźto pod wpływem fałszywych informacji lub też pod naciskiem. Interpretując wolę parafji na podstawie dołączonego wykazu 1.021 parafjan, memorjał kończy się ich prośbą, aby ustanowiony proboszcz czeski opuścił parafję.

O ustąpienie ks. dr. Mojžíška.

W tym samym sensie walne zebranie członków miejscowego oddziału Związku Śląskich Katolików w Cierlicku, odbyte w dniu 28 maja postanowiło jednogłośnie nie brać udziału w instalacji czeskiego proboszcza i wysłać do niego list z żądaniem, aby zrzekł się probostwa. List ten, podpisany od razu na miejscu przez 260 osób pełnoletnich powołuje się na życzenia 78% wyborców katolickich parafji, zaznacza, że kandydaturę czeską wysunęły jednostki, które wogóle nie porozumiewały się z Komitetem kościelnym i że wszelkie interwencje ze strony większości polskiej czynniki miarodajne załatwiały zapewnieniem, że żądanie to zostanie spełnione. W dalszej treści listu podpisani odwołują się na życzenie władz berneńskich i na uchwały komitetów polskich, a w zakończeniu podnoszą, że ogień, rozpętany w Cierlicku może ugasić jedynie ks. dr. Mojžíšek, o ile zastosuje się do uczuć ludności polskiej. Tą drogą zostałaby również udaremniona intryga niemiecka, która wbija klin pomiędzy Polaków i Czechów.

Na uwagę zasługuje, że jako jedyny z Czechów także prof. dr. Král z Mor. Ostrawy próbował nakłonić ks. dr. M. do rezygnacji, wychodząc z założenia, że jedynie w ten sposób uda się zażegnać nieobliczalne konsekwencje, jakie w sto-

sunkach polsko-czeskich musiała pociągnąć za sobą krzywdząca nominacja cierlicka.

Wszystkie te zabiegi pozostały bez skutku. Delegacji polskiej proboszcz czeski odpowiedział, że z probostwa zrezygnować nie może, boby się stał niemożliwym w narodzie czeskim.²⁴⁾ W pierwsze święto Zielonych Świąt, t. j. w dniu 4 czerwca nastąpiła instalacja ks. dr. Mojžíška na probostwie w Cierlicku. Parafjanie polscy w uroczystości udziału nie wzięli. Nowego proboszcza nie powitał Komitet kościelny ani żaden z parafjan, z wyjątkiem jednego (Alfred Farnik). Do pochodu stanęła w większości ludność czeska z poza parafji. Ludność polska samorzutnie przyozdobiła ślicznymi bukietami groby zmarłych proboszczów polskich w Cierlicku ś. p. ks. ks. Zawiszy, Matuszyńskiego i Ligockiego. W dniu instalacji zachowała się z powagą i godnością, ale i podziwu godną solidarnością narodową.

Zaraz drugiego dnia po instalacji udała się do ks. Mojžíška nowa deputacja parafjan polskich z prośbą, by ze względu na dobro Kościoła i w interesie spokoju oraz zgodnego współżycia w parafji zrezygnował z probostwa. Ks. Mojžíšek oświadczył deputacji, że o ile do czasu bierzmowania, które się odbędzie za trzy miesiące, przekona się, że osoba jego nie jest na miejscu, wówczas wręczy rezygnację na ręce ks. kardynała.

Ks. kardynał Bertram przybył na Śląsk Cieszyński w połowie września. W dniu 20 września udała się do niego na probostwo do Karwiny deputacja parafjan pod kierownictwem p. Karola Jungi, członka sejmu krajowego w Bernie. Deputacja przedstawiła sytuację w parafji, a więc pusty kościół wskutek nieuczęszczania parafjan polskich na nabożeństwa, niebezpieczeństwo upadku życia religijnego, uciekanie dzieci z nauki religii i inne ujemne objawy, spowodowane nominacją czeskiego proboszcza. Delegaci polscy zaznaczyli, że parafjanie nie stracili jeszcze nadziei zmiany na lepsze, przychodzą do ks. kardynała pełni wiary w jego sprawiedliwość i proszą o naprawę obecnego stanu rzeczy, szkodzącego ogromnie Kościołowi.²⁵⁾

Ks. kardynał Bertram przyrzekł sprawę dokładnie zbadać. Ale upragniona zmiana nie nastąpiła.

²⁴⁾ »Nasz Kraj«, nr. 23 z dnia 9 czerwca 1933, art.: »Instalacja czeskiego proboszcza w Cierlicku.«

²⁵⁾ »Nasz Kraj« nr. 38 z dnia 22 września 1933, koresp. z Cierlicka p. t. »Deputacja u ks. kardynała.«

Najwyższa instancja polityczna ludu polskiego w Czechosłowacji odwołuje się do sumienia narodu czeskiego.

Narzucenie czeskiego proboszcza większości polskiej w Cierlicku odegrało rolę kropli, która przepełniła kielich goryczy. Nietylko parafia, ale całe miejscowe społeczeństwo polskie podniosło głos protestu i przestrogi.

Komitet Międzypartyjny Stronnictw Polskich w Czechosłowacji, w którym są reprezentowane: Polska Socjalistyczna Partja Robotnicza, Stronnictwo Ludowe i Związek Śląskich Katolików, na posiedzeniu, odbytem w dniu 13 maja 1933 r. powziął następującą uchwałę:

„Mniejszości polskiej w Czechosłowacji grozi znowu wielkie uszczuplenie narodowego stanu posiadania przez zamierzone obsadzenie probostwa w Cierlicku księdzem narodowości czeskiej. Komitet Międzypartyjny stwierdza, że pomimo zupełnej lojalności mniejszości polskiej w Czechosłowacji tak wobec państwa, jak i narodu czechosłowackiego, stan posiadania tej mniejszości nieustannie się uszczupla dzięki dążeniu większości czeskiej do zupełnego wyeliminowania narodowości polskiej z życia publicznego i nieuznaniu praw tej mniejszości.“

„Wobec takiego stanu rzeczy, gdy grozi całkowite zniszczenie dorobku polskiego na czechosłowackim Śląsku Cieszyńskim, musi Komitet Międzypartyjny ten ostatni zamach na kościoły katolickie, celem uszczuplenia polskiego stanu posiadania, uznać za przekroczenie granicy możliwych ustępstw słabszego na rzecz silniejszego. Przytem Komitet Międzypartyjny uznaje, że współpraca Polaków z Czechami tak na polu parlamentarnem i zastępstw autonomicznych, jak i w różnego rodzaju wspólnych klubach i komitetach nie została przez miarodajne czynniki czeskie wogóle oceniona i mogłaby w przyszłości służyć tylko do osłabienia czujności mniejszości polskiej i jej przedstawicieli w obronie swego stanu posiadania.“

W razie tedy obsadzenia probostwa w Cierlicku przez proboszcza narodowości czeskiej i dokonania zaboru tej placówki na rzecz stanu posiadania czeskiego, Komitet Międzypartyjny wezwie stronnictwa polskie w Czechosłowacji do zastanowienia się nad odwołaniem swoich przedstawicieli z jakiegokolwiek współpracy z Czechami i odmówienia współudziału w jakichkolwiek wspólnych przedsiębiorstwach i uroczystościach. Wskazuje się przytem na to, że zamierzone wspólne uroczystości z okazji odsłonięcia pomnika Żwirki i Wigury w Cierlicku, jako miejscowości, dotkniętej bezpośrednio stratą polskiej placówki, będą niemożliwe.“

Rezolucja Komitetu Międzypartyjnego, upoważnionego do przemawiania w imieniu całej ludności polskiej, była pierwszym ostrzeżeniem pod adresem czynników czeskich, wzywającym je do zawrócenia z błędnej drogi. Nie była groźbą papierową, lecz realną zapowiedzią wycofania się ludu polskiego ze wszystkich placówek współpracy z Czechami, na wypadek, gdyby głos polski nie został wysłuchany.

Rozgoryczenie społeczeństwa polskiego rośnie.

Ponieważ apel polski strona czeska pominęła milczeniem, a prasa czeska gorliwie stanęła w obronie faktu dokonanego w Cierlicku, rozgoryczenie społeczeństwa polskiego na Śląsku potęgowało się coraz bardziej. Świadectwem tego są komentarze lokalnej prasy polskiej.

Szczególne wrażenie wywoływały zwłaszcza głosy samych parafjan polskich w Cierlicku, którzy odmówili jakiegokolwiek współpracy przy budowie pomnika polsko-czeskiego w tej gminie.

„Nie damy gwałcić prawa naszego do polskiego proboszcza!“ — pisze jeden z nich w „Naszym Kraju“. — „Wzywamy naszych posłów do odpowiednich kroków. Polaków do wystąpienia z klubów czesko-polskich, członków naszych do wystąpienia z Komitetu Żwirki i Wigury, aby krzywdę wyrządzoną nam... cały naród poznał.“²⁶⁾

Wystąpienie Polaków z polsko-czeskiego komitetu budowy pomnika w Cierlicku.

Wobec zdecydowanej postawy całego ludu oraz uchwały Komitetu Międzypartyjnego Stronnictw Polskich z jednej strony, a nieprzejednanego stanowiska czynników czeskich z drugiej strony, polski Komitet Budowy Pomnika Żwirki i Wigury w Cierlicku powziął na posiedzeniu z dnia 27 maja, w Cieszynie Czeskim uchwałę, w której m. i. powiada:

„Komitet zdaje sobie dobrze sprawę z tego, jakieby rozgoryczenie i oburzenie przeciw niemu nastąpiło, gdyby na terenie tej miejscowości, gdzie sprawa polska doznała tak bolesnej krzywdy, Polski Komitet, reprezentujący tutejszą ludność, razem z Czechami odsłaniał pomnik, mający być symbolem braterskich uczuć obu narodów i gdyby imieniem pokrzywdzonego ludu głosił przyjaźń i słowiańską solidarność.

Z uwagi na to postanawia Komitet:

1. Nie brać udziału w uroczystości odsłonięcia pomnika Żwirki i Wigury w Cierlicku, mającego być wybudowanym — jako znak łączności obu narodów wspólnymi kosztami

²⁶⁾ Nr. 21 z 26 maja 1933.

mniejszości polskiej i Moravskoslezského Aeroklubu, jako reprezentacji czeskiego narodu — na parceli obok kościoła w Górnym Cierlicku na Kościelcu, a zarazem ogłosić odezwę do Polskiej Mniejszości w Czechosłowacji, aby od jakiegokolwiek uczestnictwa w tej uroczystości się wstrzymała...

3. Komitet weźmie natychmiast w szczególną swą opiekę będącą jego własnością parcelę leśną, na której obaj lotnicy: doznali wypadku i śmierć ponieśli — i w niedalekiej przyszłości na tej parceli, funduszami wyłącznie polskimi wystawi pomnik, względnie odpowiednią budowę pamiątkową jako pamiątkę nieszczęśliwego wypadku i jako świadectwo uczuć polskiej mniejszości w Czechosłowacji.

Pierwsze nici współpracy zerwane.

Ludność polska w Czechosłowacji okazywała do tej pory na każdym kroku, że pragnie współpracować ze społeczeństwem czeskim dla dobra obydwu narodów. Posunięcie czeskie w Cierlicku spowodowało otrzeźwienie nawet u tych, którzy sądzili, że przez daleko idącą lojalność, przez przynależność posłów polskich do koalicji rządowej i udział obywateli w organizacjach współpracy polsko-czeskiej na czeskim Śląsku Cieszyńskim. Polacy unikną klęsk narodowych i zabezpieczą się przed wynarodowieniem.

Fakt cierlicki utwierdził ich w przekonaniu, że nie można liczyć na cuda i na sielankowe braterstwo na tym terenie, gdzie rzeczywistość mówi o stosowaniu hasła „wytępić” wobec słabszego partnera, który oparłszy się zwycięsko napórów germanizacyjnemu w ciągu stuleci, nie chce i nie może zginać obecnie, w epoce samostanowienia narodów, w epoce wolnych państw słowiańskich, demokracji i równoprawienia obywatelskiego, z ręki choćby najlepszego przyjaciela.

Nie mogli pogodzić ze swoim sumieniem i z wiarą w sprawiedliwość ogromu krzywd, spotykających ich na każdym kroku. Nie mogli z słodką miną na ustach przypatrywać się biernie temu, jak celowo i systematycznie przygotowuje i realizuje powolną ich zagładę. Nie mogli zgodzić się na to, aby napis na pomniku głosił światu wzniosłe i szczytne hasła braterstwa, które byłyby kłamstwem i naigrywaniem się z rzeczywistości, kłamstwem, wprowadzającym w błąd naród polski. Nie mogli potępiać bezprawia, a równocześnie łączyć się w czułym uścisku w manifestacyjnych uroczystościach zbratania z tymi, których uznali za sprawców swej krzywdy w jednym i tym samym Cierlicku, — bo zakrawałoby na to tragicomedję, farsę i obłudę.

Cierlicko — małe ogniwo w wielkim łańcuchu.

Cierlicko w całokształcie sytuacji Polaków, przyznanych Czechosłowacji wystąpiło na plan pierwszy jako szczegół typowy, ale bynajmniej nie odosobniony w długim łańcuchu cierpień i udręki tej części narodu polskiego.

Cierlicko jest ósmą parafią, która po roku 1919 przeszła w ręce czeskie.

Przed 1 stycznia 1919 z 29 parafii (wliczając kościoły w Czeskim Cieszyńsku) katolickich w powiatach politycznych frysztańskim i czesko-cieszyńskim, 17 posiadało proboszczów polskich (58,6%)²⁷⁾, 10 czeskich (34,5%), 2 niemieckich.

Z dniem 30 czerwca 1934 pozostało pod zarządem polskim już tylko 11 parafii²⁸⁾ (37,9%), natomiast liczba parafii o proboszczach czeskich podniosła się do 17 (58,6%). Utraczone zostały na rzecz proboszczów czeskich parafie:

1. Lutynia Niem.²⁹⁾, 2. Dąbrowa³⁰⁾, 3. Rychwałd³⁰⁾, 4. Bogumin Miasto, 5. Karwina³¹⁾, 6. Będowice Dolne, 7. Cierlicko Górne, 8. Łąki, 9. Cieszyn Czeski³²⁾. Z powrotem otrzymały proboszczów polskich 3 parafie, w tym dwie do roku 1920 czysto polskie (Końska — 83,6% Polaków, 13,7% Niemców, Ropica — 94,9% Polaków), jedna o znacznej większości polskiej (Trzyniec — 64,6% Polaków, 22,8% Niemców).

²⁷⁾ Lutynia Niemiecka, Dąbrowa, Frysztat, Bogumin-miasto, Rychwałd, Gnojnik, Mosty u Jabł., Łomna Górna, Trzyniec, Wędrynia, Będowice, Karwina, Sucha Górna, Stonawa, Cierlicko, Łąki, Cieszyn Czeski.

²⁸⁾ Gnojnik, Frysztat, Łomna Górna, Końska, Ropica, Trzyniec, Trzycieź, Wędrynia, Sucha Górna, Stonawa, Mosty u Jabł.

²⁹⁾ W r. 1910 parafia liczyła na 10.182 mieszkańców 8535 Polaków a 479 Czechów. Proboszczem przez 30 lat, do r. 1920, był ks. Henryk Dziekan, Polak, którego usunięto. Następcą zamianowany został Czech Hruštický.

³⁰⁾ Kościoły rzym.-kat. w Dąbrowie i Rychwałdzie opanowali przemocą w r. 1919 zwolennicy kościoła czechosłowackiego. Po długich zabiegach kościoły odebrano zpowrotem, ale w obydwu parafiach proboszczami ustanowiono księży czeskich, pomimo, że jeszcze w r. 1910 Polacy posiadali tam większość.

³¹⁾ Parafia karwińska (gminy: Karwina i Olbrachcice, liczące według austr. spisu ludn. z r. 1910 14.856 Polaków, t. j. 83,7%, 1986 Niemców, t. j. 11,2% i 850, t. j. 4,8% Czechów), pozostawała do 28 lipca 1920 r. pod zarządem OO Jezuitów z Krakowa, którzy musieli opuścić teren. Patron kościoła hrabia Larisch-Mönnich proponował na proboszczą ks. Oskara Zawiszę z Cierlicka, ale spotkawszy się z opozycją czynników rządowych, zrezygnował z praw patronackich. Po 2 latach zawieszenia utworzono w Karwinie siedzibę komisarza arcybiskupiego dla tej części diecezji wrocławskiej, która znalazła się w granicach Republiki Czechosłowackiej. Na tej podstawie probostwo karwińskie objął w lipcu 1922 r. ks. prałat Weissmann, Czech, a Polacy utracili na stałe największą polską parafię w Czechosłowacji, liczącą według spisu ludności z 1930 r. 23.958 mieszkańców.

³²⁾ Kościół w Czes. Cieszyńsku, należący do parafii cieszyńskiej, administrowany był przez polskich OO. Jezuitów, którzy musieli ustąpić. Z dniem 1 maja 1921 w Cieszyńsku Czes. utworzono nową parafię, którą oddano czeskim księżom.

Faktyczna strata polska określa się cyfrą nie 6, lecz 9 parafij, o łącznej liczbie 82.605 mieszkańców, ponieważ odzyskane probostwa leżą w słębi polskiego obszaru etnograficznego, zaś utracone na jego krańcu, na pograniczu czesko-polskim. Przed wojną proboszczowie czescy w parafjach polskich, leżących poza bezpośrednim terenem walki czesko-polskiej (zagłębie ostrawsko-karwińskie), a więc np. w Piotrowicach, Ropicy, Końskiej, nie mogli czechizować ludności polskiej, uczyli się jej języka i wyłącznie w nim odprawiali wszystkie kazania. Obecnie arena walk polsko-czeskich przesunęła się na cały polski obszar językowy, przyznany Czechosłowacji. W tej narzuconej żywiołowi polskiemu walce oprowadzanie kościoła przez proboszcza czeskiego jest jedną z najskuteczniejszych dróg, prowadzących do czechizacji ludności. Gdyby nie okoliczność, że w ślad za czeskim proboszczem idzie powolna lub gwałtowna czechizacja parafji oraz rozszerzenie terenu walki na nową dziedzinę, ludność polska nie widziałaby żadnej krzywdy w fakcie, że w Cierlicku lub Karwinie osiada taki lub inny Mojžíšek czy Weissmann.

Do r. 1919 język polski panował wyłącznie w 17 parafjach, w 4 był używany obok języka niemieckiego, w 5 obok czeskiego. Obecnie język czeski panuje jako jedyne język kościoła w 8 parafjach, w 16 używany jest obok polskiego, w 4 obok polskiego i niemieckiego. Odebrane Polakom parafje Dąbrowa i Rychwałd nie posiadają dziś nabożeństw polskich, liczba kazań polskich została znacznie zredukowana w Lutyni Niemieckiej, zaś w Orłowej i Suchej Średniej, ludność polska bezskutecznie domaga się nabożeństw polskich. We wszystkich pozostałych parafjach polskich przeprowadzano kazania czeskie.

Polskie postulaty kościelne widziane przez czeskie okulary.

Ustanowienie czeskiego proboszcza w Cierlicku i ekspansję czeską na polskie parafje uznała większość społeczeństwa czeskiego za objaw całkiem naturalny. Protesty i postulaty polskie zwalczane są zgodnie przez zwarty obóz czeski. Polemizując z głosami prasy polskiej, oficjalna czeska agencja prasowa Č. T. K. w Pradze dała wyraz poglądom miarodajnych czynników czeskich na tę kwestję.

W obszernym artykule, dostarczonym w dniu 17 kwietnia b. r. całej prasie czeskiej³³⁾. Č. T. K. wylicza najpierw te kościoły w pow. frysztackim, w których odbywają się nabożeństwa polskie, następnie wymienia parafje, które posiadają tylko czeskie nabożeństwa, wyjaśniając, że „chodzi

³³⁾ P. na prz. Lidové Noviny nr. 195 z dnia 18 kwietnia 1934, art. »Dalsze polskie nieprawdy sprostowane«.

tu o gminy o przeważającej większości czeskiej lub o gminy niemal wyłącznie czeskie“. Specjalnie z pośród tych parafij wyróżnia te, w których Polacy żądają polskich nabożeństw, a więc Dąbrowę, gdzie na 4.156 Czechów ma przypadać tylko 510 Polaków, dalej Lutynię Niemiecką, Rychwałd i Orłowę, w których ma być mniej niż 10% ludności polskiej. Z braku kwalifikowanej mniejszości, Polacy rzekomo nie mogą w tych miejscowościach reklamować dla siebie ustawowych praw mniejszościowych.

Wywody swoje streszcza czeska agencja prasowa w konkluzji, — że „odprawianie nabożeństw odpowiada życzeniu ludności w poszczególnych gminach i nigdzie nie dzieje się krzywda ludności narodowości polskiej“.

Ponieważ sytuacja żywiołu polskiego w ostatnio wymienionych parafjach jest cennym uzupełnieniem i przyczynkiem do szerzej pojętego „problemu cierlickiego“, rozpatrzmy ją bliżej z podaniem faktów konkretnych.

„Polskie nieprawdy“ czy raczej nieścisłości Č. T. K.

Przedewszystkiem sprostować trzeba nieścisłości Č. T. K., która twierdzi, że w Rychwałdzie, Lutyni Niemieckiej i w Orłowej Polaków jest mniej niż 10%. Otóż jedynie w parafji rychwałdzkiej (gminy Rychwałd i Zabłocie), ostatni czeski spis ludności z r. 1930 nie doliczył się 10% Polaków (718 Polaków, 7.752 Czechów), natomiast w parafji orłowskiej (gminy Orłowa, Łazy i Poręba) wykazał 16,6% Polaków, zaś w parafji lutyńskiej (gminy Lutynia Niemiecka, Lutynia Polska, Skrzeczów, Wierzniowice) 21,8% Polaków. Przez „przeoczenie“ agencja czeska nie wymienia jeszcze jednej parafji, w której Polacy bezskutecznie domagają się nabożeństw polskich, mianowicie parafji średnio-suskiej (gminy Sucha Średnia i Dolna), gdzie według ostatniego spisu ludności jest 24,6% Polaków.

W odpowiedzi na twierdzenie o braku kwalifikowanej mniejszości, zaznaczyć należy, że w kościele katolickim nawet w Czechosłowacji nie obowiązuje przepis, według którego prawo do kazania czy modlitwy w języku ojczystym uzależnione jest od wykazania się urzędowym odsetkiem 10 czy 20%.

Nawet w oświeceniu tak tendencyjnej statystyki, jaką jest bezprzecznie czeski spis ludności z r. 1930 na Śląsku, dość dziwnym wydawać się musi powód, dla którego Č. T. K. odmawia 7.181 (a z Suchą Średnią 8.962) Polakom prawa do polskich nabożeństw.

Wymowne porównanie.

Ale sprawa wystąpi jeszcze w innym świetle, jeżeli porównamy stan obecny ze stosunkami z niedawnej przeszłości.

Zestawmy najpierw wyniki dwu spisów ludności: austriackiego z r. 1910 i czeskiego z r. 1930 na terenie tych 5 parafij (średnio-suskiej, orłowskiej, lutyńskiej, rychwałdzkiej i dąbrowskiej):

	Polaków	Czechów
1910	26.965 — 57,5%,	17.633 — 37,6%,
1930	8.962 — 16,7%,	43.117 — 80,4%.

Do przewrotu 4 parafje (Sucha Średnia, Lutynia Niemiecka, Rychwałd, Dąbrowa) posiadały zdecydowaną większość polską, a jedynie parafia orłowska nieznacznie większość czeską (8.226 Polaków, 9.686 Czechów). Trudno uwierzyć, aby spis czeski odpowiadał stosunkom faktycznym, skoro na tym terenie nie było ani masowej emigracji żywiołu polskiego, ani tłumnego napływu ludności czeskiej, a uczeni tak czescy, jak i polscy stwierdzają bezsprzeczną polskość miejscowego narzecza ludowego.³⁴⁾

Smutne dzieje ostatniego 15-lecia.

Częściowe wytłumaczenie (ale tylko częściowe), tego dziwnego przewrotu narodowościowego mogą nam dać dzieje ostatniego 15-lecia tej części Śląska Cieszyńskiego. (o ile zgodzimy się z tem, że na pojęcie narodowości składa się nie taka cecha obiektywna jak np. język ojczysty, lecz inne czynniki, np. strach przed zwolnieniem z pracy, oportunizm i t. p.). Smutne to dzieje, pisane obficie krwią i łzami. Po krótkotrwałym przebłyku wolności w r. 1918, zbrojny najazd czeski w styczniu 1919 r., okres plebiscytowy, decyzja Rady Ambasadorów w Paryżu z 28 lipca 1920 r. i definitywne przydzielenie do Czechosłowacji. W r. 1920 rozwiązanie legalnie obranych zarządów gminnych i „misja narodowa” mianowanych czeskich komisarzy rządowych do września 1923 r. W latach 1919 do 1920 usunięcie polskich proboszczów i skasowanie nabożeństw polskich, oraz likwidacja szkolnictwa polskiego. W 7 gminach, należących do parafij lutyńskiej, rychwałdzkiej, dąbrowskiej i orłowskiej³⁵⁾ zniesiono wszystkie szkoły polskie (9 publicznych szkół ludowych i 1 prywatną wydziałową, razem 43 klas, do których uczęszczało 2.442 dzieci), i zamieniono je na czeskie.

³⁴⁾ Por. na prz. Adamus: Z dějin Orlové, Dějiny školy u kostela (v Něm. Lutyně), str. 47.

³⁵⁾ Lutynia Niem., Lutynia Pol., Wierzniowice, Rychwałd, Zabłocie, Dąbrowa i Poręba.

16.280 Polaków (przyjmując 15% dzieci w wieku szkolnym w stosunku do ogółu ludności) na ogólną liczbę 26.965 w wymienionych 5 parafjach pozbawiono dobrodziejstwa szkoły polskiej. Zamknięto także szkołę górniczą w Dąbrowie. Wprawdzie po latach, po niezliczonych zabiegach, wysiłkach i interwencjach część szkolnictwa polskiego odzyskano z powrotem jako prywatne szkoły Macierzy Szk.,³⁶⁾ ale większość dziatwy polskiej pozostała już w szkołach czeskich (w r. 1919 było 9 publ. szkół ludowych, 1 pryw. wydziałowa i 2.442 dzieci, w r. 1934 5 pryw. szkół ludowych, 1 publ. i 1 pryw. wydziałowa i 519 dzieci). Kto sobie uprzytomni, że większość tamtejszej ludności polskiej to robotnicy i kolejarze, — kto zna stosunki w zagłębiu ostrawsko-karwińskim, gdzie czeski urzędnik kopalniany decyduje nie tylko o wydalaniach robotników, — ten łatwo zrozumie, dlaczego przeniesienie dziecka z szkoły czeskiej do polskiej jest zjawiskiem wyjątkowym, dlaczego oddanie dziecka polskiego do szkoły polskiej jest aktem, graniczącym z bohaterstwem.

Cyfry papierowe a rzeczywistość.

Pomimo to wszystko, ponury obraz rzeczywistości nie jest dla nas tak tragiczny, jak wynikałoby z czeskiego spisu ludności z r. 1930. Korekturą tego spisu są wyniki wyborów. W ostatnich kadencjach wyborów gminnych (1929 do 1932) na wszystkie listy czeskie w gminach, należących do omawianych 5 parafij³⁷⁾ padło 14.922 (53,8%) głosów na ogólną liczbę 27.684, czyli, że w porównaniu z temi wynikami, spis czeski powiększył sztucznie liczbę Czechów o całość 26,6% (z 53,8% do 80,4%).

Abstrahując od faktu, że na listy czeskie głosuje z różnych przyczyn wielka rzesza ludności mówiącej po polsku, a oraz, że na tym terenie Polacy są bez porównania religijniejsi od Czechów, trudno byłoby zrozumieć, dlaczego 53,8% ludności ma mieć nie tylko wyłączne prawo do posiadania proboszczów swojej narodowości, ale ponadto do narzucenia pozostałym 46,2% obywateli kazania i modlitwy w obcym dla nich języku.

³⁶⁾ Prywatne szkoły Macierzy Szkolnej otwarto z powrotem: w r. 1922 w Lutyni Niem., w r. 1923 w Dąbrowie (przyjęta na etat państwa), w Rychwałdzie, w r. 1924 w Lutyni Pol., wydz. w Lutyni Niem., w r. 1925 w Wierzniowicach, w r. 1926 w Porębie.

³⁷⁾ Sucha Śr. i Dolna, Orłowa, Łazy, Poręba, Lutynia Niem., Lutynia P., Skrzeczów, Wierzniowice, Rychwałd, Zabłocie, Dąbrowa.

Systematyczna i planowa akcja.

Geograficzne rozmieszczenie parafii katolickich o czeskich proboszczach narzuca z konieczności przekonanie o planowej i systematycznej akcji czeskiej. W północnej części kraju parafie, znajdujące się pod administracją czeską, dochodzą do granicy państwowej (Bogumin, Lutynia Niem., Dzieńmorowice, Piotrowice). Okręg bogumiński całkowicie podlega wpływowi czeskim.

Ale napór czeski nie ogranicza się do tego terenu. Obsadzenie parafii w Cierlicku i w Łakach posiada swoistą wymowę. Cel i kierunek ekspansji czeskiej zdradza ostrawski „Mor. sl. deník“ z dnia 7 września 1933³⁸⁾ pisząc, że pierwszy spis ludności wykazał w gminach parafii cierlickiej 55%-ową większość czeską. „Zwarty polski obszar językowy na Śląsku Cieszyńskim został w ten sposób cofnięty aż do Olzy i rozbitý na niezwiązane z sobą części: północną z Karwiną, Suchą Górą, Stonawą i Darkowem, oraz południową od Trzanowic i Żukowa na południe po Jabłonków.“³⁸⁾

Wprawdzie pierwsza ofenzywa nie doprowadziła do zamierzonego wyniku. Spis ludności z r. 1921, sporządzony w czasie, kiedy gminy posiadały mianowanych komisarzy czeskich, stworzył sztuczny pas o większości czeskiej w samym środku kraju³⁹⁾, ale już pierwsze wybory z r. 1923 pas ten zlikwidowały, a także ostatni spis ludności musiał pogodzić się z polską większością na tym terenie³⁹⁾. Ale akcja trwa w dalszym ciągu. Świadectwem jest pozakładanie czeskich szkół mniejszościowych, parcelacja, wykorzystywanie zależności gospodarczej ludności polskiej do celów czechizacyjnych, ostatnio zaś fakta takie, jak nominacje proboszczów w Cierlicku i Łakach.

Nawracanie „spolszczonych Morawców“.

Akcja czeska na terenie kościelnym jest częścią składową wielkiej akcji zbiorowej, prowadzonej od lat 15 pod płaszczykiem „nawracania spolszczonych Morawców“. Szumem mianem rewindykacji, czyli nawracania ochrzczono

³⁸⁾ »M. Sl. D.« nr. 247, artykuł p. t. »Poučení z Cierlicka« (Poučení z Těrlicka).

³⁹⁾ W r. 1921 posiadały większość czeską w środkowej części powiatu cieszyńskiego: Cierlicko Dolne 62.0%, Cierlicko Górne 54.1%, Trzanowice 54.4%, Żuków Gór. 65.8%, Żuków Dol. 50.6%, Mistrzowice 54.0%, Stanisławice 63.4%, Mosty 50.1%.

W r. 1930 w gminach tych wykazano następujące odsetki ludności czeskiej: Cierlicko D. 44.6%, Cierlicko G. 42.6%, Trzanowice 36.7%, Żuków G. 38.4%, Żuków D. 35.6%, Mistrzowice 33.2%, Stanisławice 57.9%, Mosty 56.5%.

systematyczną czechizację ludu polskiego, siedzącego od prawieków na własnej ziemi. Hasła rewindykacyjne głosi dziś nietylko obóz skupiony koło polakożerczej „Maticy osvěty lidové“, ale po r. 1920 stały się one ideą przewodnią i jednym z głównych przykazań narodowych całego niemal społeczeństwa czeskiego. Z obłudą i faryzeizmem, nie znającym granic, puszcza się w świat potworne blagi, jak np., że Śląsk Ciesz. nigdy nie był związany z ziemiami polskimi, i że jego lud w przeszłości był czysto czeskim. Zakłamanie, fałsz i obłuda, policzkujące prawdę i poczucie moralności, leżą u podstaw akcji „rewindykacyjnej“⁴⁰⁾. Nie są to poglądy odosobnionej grupki jednostek, skoro podziela je dziś całe społeczeństwo czeskie. I w oficjalnych wydawnictwach państwowych, w ustępach podręczników szkolnych⁴¹⁾, traktujących o ludności polskiej w Č. S. R., znajdujemy podział tej ludności na „przybyszów z Polski“ i na „spolszczonych Morawców“. W młode pokolenie wpaja się przekonanie, że na Śląsku właściwie nie istnieje autochtoniczna ludność polska, a przeciętny Czech podziela dziś bez zastrzeżeń takie zapatrywania. Legendę o rewindykacji „spolszczonych Morawców“ czeskie wielkości literackie w rodzaju Bezruča, Tůmy Sokola i całej plejady innych postawiły na wysokim piedestale i spopularyzowały w szerokich masach czeskich, jako jedno z przykazań narodowego katechizmu czeskiego. Wobec oficjalnego uznania legendy, nauka czeska jest bezsilna⁴²⁾, tak że prawda o przeszłości historycznej, a zwłaszcza o stosunkach etnograficznych na Śląsku jest udziałem nielicznej garstki wtajemniczonych Czechów.

W tych warunkach nie trzeba się dziwić, że główny realizator hasła „nawracania spolszczonych Morawców na łono narodu czeskiego“ Matice O. L., spotyka się z poparciem niemal całego społeczeństwa czeskiego, a także czyn-

⁴⁰⁾ Wiesław Wojnar: »Dowody polskości Śląska Ciesz.«, Str. 3 i 4.

⁴¹⁾ »Československá vlastivěda«, oficjalny podręcznik dla szkół średnich, zatwierdzony przez Ministerstwo Szkolnictwa w Pradze.

⁴²⁾ Charakterystyczny jest pod tym względem wypadek Al. Adamusa, znanego historyka czeskiego, archiwariusza miasta M. Ostrawy, i profesora państwowego gimnazjum czeskiego w Mor. Ostrawie, który w broszurce p. t. »Jazyková otázka ve školství na Těšínsku« (Kwestia językowa w szkolnictwie Śląska Ciesz.), obala legendę o spolszczonych Morawcach. Przeciwno prof. Adamusowi czynniki czeskie, zgrupowane około »Maticy«, wszczęły nietylko nagonkę na łamach »Obrany Slezska«, ale ponadto poczyniły kroki w celu przeniesienia go z Ostrawy. Walne zebranie ostrawskiego oddziału centralnego stowarzyszenia profesorów czechosłowackich stanęło jednak po stronie Adamusa, potępiając denuncjowanie nauczycieli u przełożonych władz szkolnych z powodu ich pracy pozaszkolnej i przekonań naukowych. (Porównaj »Čes. Slovo«, wydanie ostrawskie, nr. 280 z 17 października 1933, notatka p. t. »Valná schůze profesorská z Ostravska«.)

ników oficjalnych, i że „zbożne“ to dzieło nie budzi w narodzie czeskim żadnych zgół zastrzeżeń. Nieliczne odosobnione głosy czeskie potwierdzają tylko tę regułę⁴³⁾.

„Białe kruki“ w społeczeństwie czeskim potępiają stosowanie systemu „nawracania“.

Tych głosów czeskich, potępiających wynaradawianie ludu polskiego na Śląsku jest tak niewiele, że wszystkie razem wzięte z pewnością możnaby policzyć na palcach. Niemniej są one nader cenne, gdyż potwierdzają istnienie systemu, skierowanego przeciw ludności polskiej.

Oto dwie autentyczne enuncjacje:

Dr. Franciszek Król, profesor gimnazjalny w Ostrawie tak odzywa się na łamach praskiej „Modrej Revue“⁴⁴⁾: „Po okresie plebiscytowym walka polsko-czeska jeszcze się za-otrzymała, przez co Niemcy wzmocnili swoje pozycje.

Nie należy się dziwić, że się Polacy bronią. Każda mniejszość musi się bronić, jeżeli nie chce prędzej czy później podleć i zasymilować się...

O ile taka asymilacja odbywa się dobrowolnie, nie mamy powodu przeciw niej występować, ale zachodzą, niestety, wypadki, że pracownicy polscy w różnych zakładach i przedsiębiorstwach są przez swych pracodawców zmuszani do posyłania dzieci do szkoły czeskiej czy nawet niemieckiej. Przeciwno tego rodzaju postępowaniu, które potępiamy u Prusaków, musimy się zastrzec także i u nas.“

⁴³⁾ Oto kilka znamienych głosów czeskich. Nar. dem. »Mor. sl. deník« z dnia 13 sierpnia 1933, polemizując z »II. Kur. Codz.«, pochwała nominacje w Cierlicku i w Łazach, zauważając, że na Śląsku zanika wszystko to, co było sztucznie spolszczone lub zgermanizowane. Owczarnia polska stale tu maleje. Do tego dodaje katolicki »Našinec« ołomuniecki (nr. 202 z 5 listopada 1933), że »tak dzieje się wszędzie zwykłym trybem praw doczesnych«. Statystyk czeski dr. Antoni Boháč w »Ročence Českoslov. Republ.« za rok 1933 w artykule p. t. »Obyvatelstvo ČSR. dle národnosti« konstatuje, że język czeski zdobywa i zdobywać będzie sobie drogą naturalną coraz większą przewagę na Śląsku Ciesz. »Bezstronny obserwator stosunków czesko-polskich«, inż. Włodzimierz Emmer, na łamach praskiej »Modrej revue« przyznaje się, że Śląska Cieszyńskiego nie zna z bezpośredniej obserwacji, ale pomimo to doszedł do następującego przekonania: »Nie wolno nam zapominać, że ten kraj graniczny jest dla narodu czechosłowackiego ogromnie ważny. Dlatego według mojego skromnego mniemania było tylko logicznym i w pełni uzasadnionym aktem samozachowawczym, iż pokazaliśmy Polakom, że posiadamy dosyć wrodzonych sił i zdolności, aby narodowościowo nieskrystalizowanej ludności Cieszyńskiego dane zostało czeskie uświadomienie narodowe.« Tego rodzaju głosów czeskich dałoby się zebrać całe kolekcje.

⁴⁴⁾ Nr. 12 z 1 lipca 1933, art. p. t. Česko-polský poměr na Těšínsku (Stosunki czesko-polskie na Śląsku Cieszyńskim), str. 183—184.

A oto inna, niemniej charakterystyczna opinia innego „białego kruka“ czeskiego⁴⁵⁾:

„W czym tkwi właściwie istota sporu czesko-polskiego? Mówi się o konfliktach miejscowych, o sporze lokalnym. Oficjalnie mówi się, że sprawa nie jest tak ważna. Nieoficjalnie na pograniczu czesko-polskiem walczy się od szeregu lat... Jest nonsensem przypuszczać, że pomiędzy mniejszością, a narodem, do którego należy, można postawić mur chiński...“

Jakie są wewnętrzno-polityczne przyczyny sporu? Ogólnie mówiąc — psychologiczne. Ucisk socjalny przybrał charakter narodowościowy...

Młodzi chcieli chleba i pracy. Ojcowie musieli działać, ponieważ synowie chcieli jeść i pracować. Na kolei, na poczcie, w urzędzie niema Polaka⁴⁶⁾. Oba przeważnie polskie powiaty, cieszyński i frysztański nie mają sędziów, urzędników, nie znają polskiego napisu⁴⁶⁾. Jakkolwiek patrzymy na sprawę, jedno musimy sobie uprzytomnić: że ludzie, którzy co dzień widzą zagranicą rosnące państwo narodowe, a w domu, u siebie, polskość jest traktowana jako coś drugorzędnego, że jednego razu poprostu zaczną walczyć o równouprawnienie. **Jest to rozwój naturalny, ale nienaturalna nasza ślepota polityczna.**

„Polacy są przekonani, że się im wyrządza krzywdę. Po przewrocie, w porównaniu z austriackim spisem ludności notują ubytek swojej liczby, ubytek dzieci w szkołach.“ „Wskazują na to, że istnieją dziś szkoły czeskie w miejscowościach, w których ich nie było.“⁴⁷⁾ „Szkoły czeskie są pałacami, polskie obok nich pomieszczone są w starych budynkach. Reżim popiera szkołę czeską. Kto to jest reżim? Każdy eksponowany Czech. Kolejarz, nauczyciel, pocztowiec, inżynier. Wszyscy mówią o Republice, wszyscy uważają się za jej organa.“⁴⁸⁾ „Czują się suwerennymi przedstawicielami Republiki. Mówią o naszym państwie, ale myśl kierują przeciwko obywatelowi narodowości polskiej.“⁴⁷⁾.

⁴⁵⁾ Dr. Ferdynand Kahánek, »Nedělní list«, nr. 202 z dnia 22 lipca 1934, art. p. t. »Mezi námi a Poláky« (Pomiędzy nami i Polakami).

⁴⁶⁾ Według oficjalnej statystyki czechosłowackiej (v. Ročenka Č. S. R. za rok 1933, statystyka personalu sędziowskiego za r. 1930) z 3152 sędziów przypadało na Niemców 607 (22,8%), Węgrów 101 (3,84%), Polaków 0—0,0%). Na 8 notarjatów na Śląsku Ciesz. niema ani jednego notariusza Polaka. Administracja państwowa nie zatrudnia ani jednego Polaka na wyższym stanowisku (na Śląsku Opawskim są niemieccy starostowie powiatowi). W zagłębiu ostrawsko-karwińskim niema ani jednego inżyniera narodowości polskiej (jest kilkunastu Niemców). Na terenie Śląska Ciesz. niema ani jednego kina polskiego, natomiast Matice Osv. Lid. prowadzi kin 16, patrz sprawozdanie M. O. L. za r. 1933) i t. d., i t. d.

⁴⁷⁾ Dr. Ferd. Kahánek, »Nedělní list« nr. 202.

„We Frysztackiem i Cieszyńskiem nie było do przewrotu szkół czeskich. W r. 1916 i 1917 mieliśmy około 25 tysięcy dzieci w szkołach polskich, od r. 1921 i 1922 zredukowała się ich liczba na 10.000.⁴⁹⁾”

„Kiedy do tego dołączył się ogólny kryzys gospodarczy, kiedy i górale w górach utracili pracę i zarobek w lasach — pole ich nie wyżywi — zjednoczyło się niezadowolone społeczne z poczuciem krzywdy narodowej.“⁴⁷⁾ „Zaczęło się to od wydalania górników polskich. Pracę zachowali ci, którzy stawali się Czechami.“⁴⁸⁾

„Nie chcemy więcej, niż się nam należy — mówi nam rzecznik mniejszości polskiej. Chcieliśmy być pomostem do Polski, nie zrozumiano nas. Mamy poczucie, że każdy urzędnik ma w Pradze więcej wpływu, niż mniejszość polska. I Praga jest winna. Bez niej niemożliwe byłoby takie postępowanie, jakie istnieje... Walczymy o prawo. W stosunku do Niemców mamy poczucie, że jesteśmy w państwie narodem drugorzędnym. Nie chcemy nim być.“⁴⁸⁾

Cierlicko otwiera oczy społeczeństwu polskiemu.

Na to wszystko skierowała uwagę społeczeństwa polskiego drobna napozór sprawa cierlicka; Polska ze zdumieniem dowiedziała się o faktach, dotąd przeciętnemu Polakowi nieznanym. Cierlicko urosło do znaczenia symbolu i wywołało pewien przełom w psychice polskiej, wyrażający się w otrzeźwieniu i zaniepokojeniu wśród tych, którzy wierzyli w istnienie szczerzej współpracy polsko-czeskiej na Śląsku. Cała prasa polska, nie wyłączając wielkopolskiej, staje teraz w obronie ludu polskiego na zachód od Olzy. Nietylko „Czas“ krakowski⁵⁰⁾ zapewnia, że naród polski nie wyrzeknie się swej żywotnej części na Śląsku czechosłowackim, o czym musi wiedzieć naród czeski, — lecz głos przestrogi przeciwko czeskiej polityce wynaradawiania podnoszą i warszawskie „Sprawy Narodowościowe“⁵¹⁾, a „Dziennik Poznański“⁵²⁾

⁴⁸⁾ Dr. F. Kahánek, »Polední list nr. 205, art. »Na hranici česko-polské«.

⁴⁹⁾ Dokładniejsze cyfry: na terenie etnograficznie polskich powiatów frysztackiego i czesko-cieszyńskiego uczęszczało dzieci:

do szkół polskich:	do szkół czeskich (lud i wydz.)	
r. 1916	23.376	6.664
r. 1933	12.050	24.480

(Por. »Vývoj a nyn. stav škol ve Sl. a Hl., str. 116 i d., oraz sprawozdania M. O. L. za r. 1933, str. 12.) — Na tym obszarze austriacki spis ludności z r. 1910 wykazał 123.224 Polaków, czeski z r. 1930 — 76.230 Polaków.

⁵⁰⁾ Nr. 131 z 10 czerwca 1933, art. »Jakie stanowisko zajmie nasz naród«.

⁵¹⁾ Art. »Czechizacja polskich parafii katolickich«, przedruk w »Naszym Kraju« Nr. 46 z 17 listopada 1933.

z całym naciskiem podkreśla, że sprawa cierlicka posiada „więcej niż lokalne znaczenie“. Tak samo ocenia sytuację reszta prasy polskiej.⁵³⁾

To też kiedy prezydium polskiego Komitetu Budowy Pomnika Żwirki i Wigury zapowiedział samodzielny polski obchód pierwszej rocznicy tragicznej śmierci bohaterów polskich,⁵⁴⁾ bez udziału społeczeństwa czeskiego, krok ten znajduje aprobatę opinii publicznej w Polsce, co konstatuje m. i. w swoim biuletynie Rada Organizacyjna Polaków z Zagranicy.⁵⁵⁾

Obchód pierwszej rocznicy tragedii cierlickiej — prowokacją polską?

Wiadomość o samodzielnym obchodzie polskim wywarła duże wrażenie na opinii czeskiej, bardzo wrażliwej na punkcie „wzajemności słowiańskiej“. Prasa czeska nie szczędziła komentarzy pod adresem ludności polskiej na Śląsku. Najradykalniej wystąpiły, jak zwykle, lokalne organy czeskiej narodowej demokracji: orłowska „Obrana Slezska“ i ostrawski „Mor. Sl. Deník“, które w uroczystości żałobnej dopatrzyły się nowej prowokacji polskiej⁵⁶⁾. Pisma te ludowi polskiemu zarzucały nielojalność, zapowiadały drugą Nitkę⁵⁷⁾ i mobilizowały przeciw organizatorom urzędy czechosłowackie.

Zapowiedzi te oczywiście nie sprawdziły się i ten sam „Mor. Sl. Deník“ zmuszony był po potężnej manifestacji polskiej gwałtownie zrezygnować, pisząc o poważnym przebiegu obchodu i zapytując się, czy Cierlicko stanie się miejscem zbliżenia dwu słowiańskich narodów.

⁵²⁾ Art. p. t. »Tam, gdzie zginęli Żwirko i Wigura«, przedr. »Nasz Kraj« Nr. 18 z 5 maja 1933.

⁵³⁾ Dr. Král w »Modrej Revue« Nr. 16/1933 w art. »Ještě o poměru česko-polském na Těšínku (Jeszcze o stosunku czesko-polskim na Śląsku Cieszyńskim)« stwierdza, że kwestia cierlicka wywołała w całej Polsce, jak przekonał się w Poznaniu, wielkie wrażenie.

⁵⁴⁾ Por. tygodniki polskie w Czechosłowacji z dnia 17 i 18 sierpnia 1933, np. »Prawo Ludu« Nr. 34, komunikat Komitetu.

⁵⁵⁾ Patrz m. i. »Nasz Kraj« Nr. 32 z dnia 11 sierpnia 1933, »Okolo sprawy pomnika ś. p. Żwirki i Wigury w Cierlicku na Śląsku Cieszyńskim«.

⁵⁶⁾ P. m. i. Mor. Sl. Deník z 19 sierpnia 1933, notatka: »Polakom nie zależy na tem, aby w uroczystościach ku uczczeniu pamięci Żwirki i Wigury wzięli udział Czesi.« i dalsze: Obrana Slezska, Nr. 35—36 z 25 sierpnia 1933, art.: »Nová záludnost« i »Od Nitry k domácnímu revisionismu«.

⁵⁷⁾ W Nitrze odbyły się w sierpniu 1933 wielkie uroczystości ku uczczeniu pamięci księcia słowackiego Pribiny, które aczkolwiek organizowane z ramienia sfer rządowych, stały się widowiskiem wielkich demonstracji wielotysięcznych rzesz autonomistów słowackich, które wbrew oficjalnemu programowi wymusiły dopuszczenie do głosu księdza Hlinki.

Potężna manifestacja polska w Cierlicku.

W niedzielę, dnia 10 września 1933 r., jako w pierwszą rocznicę bohaterskiego zgonu Żwirki i Wigury, odbyła się staraniem polskiego Komitetu Budowy Pomnika Żwirki i Wigury wspaniała manifestacja polska przy udziale dziesiątek tysięcy Polaków, którzy zbliska i z daleka przybyli złożyć hołd należny pamięci tych zasłużonych tytanów przestworza. Ludność czeska w uroczystości nie brała udziału, przybyli jedynie zaproszeni przedstawiciele czeskich władz wojskowych, cywilnych i Aeroklubu z Berna.

Przepięknie obchód ten opisuje znany nasz powieściopisarz śląski, Gustaw Morcinek:

„Niedziela była jasna, łagodna, słoneczna.

Ze wszystkich krańców Śląska szli i szli ludzie, pątnicy żałobni, idący z wieńcami i sztandarami po szerokich drogach i po wąskich ścieżkach i drobnymi miedzami. Wieńce pyszniły się w słońcu, niesione w dziecięcych czy spracowanych dłoniach, sztandary łopotały na ciepłym wietrze, klaskały szeroko fałdami, wszyscy zaś nieśli w sercach miłość dla tych Dwóch Ludzi, jakby to miłość dla swych najmilszych braci nieśli...

A potem jeszcze przechodziły tamte nieprzeliczone tłumy popod bramę białą, wiodącą w ustronie leśne, skąd nastąpił Żwirki i Wigury start do wieczności.“ „Na polanie, obok dwóch świerków złamanych, stoi krzyż brzozy, poniżej zaś dwa mniejsze krzyże jaśnieją w gęstwinie na ich symbolicznych mogiłach. Ludzie szli i szli znowu bez końca, milczący i skupieni, oczyma dotykali tamtych białych krzyży jakby dłońmi miłującymi, krzyże zaś stopniowo tonęły w kwiatach i wieńcach, motanych szarfami...

I nie było chyba nikogo, któryby nie przeszedł koło tamtego miejsca bez wzruszenia. Każdy bowiem zdawał sobie sprawę, niejednokrotnie podświadomie może, że dokonała się tu przed rokiem rzecz niepojęta, tak bardzo niepojęta, jak niepojęte są dla człowieka wyroki boskie. Nikt nie może odgadnąć, dlaczego po oszałamiającym zwycięstwie swem ci Dwaj Ludzie musieli skonać na polanie w lesie cierlickim...

Czyżby też Bóg chciał, ażeby w tem miejscu, gdzie skończyła się sława Piastów śląskich, miała się skończyć sława triumfu polskiego po to tylko, ażeby to miał być znak grożącej zagłady polskości na Śląsku?...

Cała Polska, jak długa i szeroka, i ten 50-tysięczny tłum ludzi na polach cierlickich i ci wszyscy na Śląsku, co przyjąć nie mogli, przeżywali w ową słoneczną niedzielę jedną wielką myśl, że istotnie ta krew, co przed rokiem

wsiąkała w ziemię śląską, to była ofiara, straszna według naszego pojęcia, ale konieczna i piękna...

Po południu opustoszały powoli pola cierlickie, powracała cisza na polanę Żwirki i Wigury. Przyjdą teraz dni szare, jednostajne. Złamane świerki będą nadal tkwiły w błękie, tam te trzy krzyże będą nadal jaśniały w słońcu czy w słońcu, wśród wędnących wieńców i kwiatów. Z miejsca zaś, skąd nastąpił „Żwirki i Wigury start do wieczności“ — jak głosi ów tragiczny i piękny w swej prostocie napis na bramie przed Ich polaną — z miejsca tego nieustannie szerzyć będzie się tajemna moc jakaś, która poprzez szarżę codziennego życia sięgać będzie w głębię każdego serca polskiego, wiążąc je na zawsze z owym skrawkiem sierocej ziemi śląskiej.“⁵⁸⁾

⁵⁸⁾ Gustaw Morcinek: »W rocznicę staru do wieczności«, »Prawo Ludu« nr. 38 z dnia 14 września 1933.

5. CIERLICKO NA TLE STOSUNKÓW POLSKO-CZESKICH.

Trzy etapy — trzy próby.

Stosunki polsko-czeskie na Śląsku dość trafnie charakteryzuje publicysta czeski dr. Ferdynand Kahánek⁶⁴), który dotychczasowe dążenia do porozumienia na Śląsku Cieszyńskim dzieli na trzy etapy. Pierwszy etap zapoczątkował pierwszy poseł polski dr. Wolf w r. 1925, wstępując do klubu poselskiego czeskiej partii agrarnej. „Chciał przez swoje przystąpienie i swój udział w koalicji demonstrować lojalność Polaków wobec Republiki. Jego zysk polityczny był niepokąźny: kilka upaństwowionych szkół, głównie zaś mianowanie polskiego inspektora dla szkolnictwa.“ Politykę tę kontynuowali wybrani w r. 1929 posłowie dr. Jan Buzek i Chobot, którzy obaj wstąpili do klubu czeskiej soc. demokracji jako hospitanzi. „Zysku z tego nie było żadnego. Obecnie dochodzi do rozłamu. Poseł Buzek wystąpił z klubu i stał się dzikim. Po 10-letniej dodatniej, pozytywnej polityce polskiej w państwie, część mniejszości polskiej przechodzi do opozycji.“⁶⁴)

Drugi etap zainicjowała również ludność polska, proponując w r. 1931 zwołanie konferencji porozumiewawczej polsko-czeskiej i składając memorjał, zawierający polskie życzenia i skargi. Rokowania miały dojść do skutku przy pośrednictwie klubów czesko-polskich. Do klubów tych wstąpili wszyscy odpowiedzialni przedstawiciele mniejszości polskiej. Z czeskiej strony weszły tam natomiast osoby, które nie miały legitymacji do ostatecznej realizacji porozumienia.

Trzeci etap stworzyły znane wypadki cierlickie. Wspólna manifestacja, projekt pomnika zbratania, następnie zaś mianowanie czeskiego proboszcza. „Polacy daremnie protestowali, ostatecznie zaś wystąpili z Komitetu Budowy pomnika. Wypadek cierlicki był dla nich rozczarowaniem. Nie chodziło o Cierlicko, ile raczej o trwanie systemu wrogości dla Polaków. Chodziło o przykład typowy.“ Opisu-
jąc następne walki polsko-czeskie na Śląsku i cały system czechizacyjny, dr. Kahánek stwierdza, że „Cierlicko po prostu stało się zasadniczym probierzem rozwiązania napięcia czesko-polskiego“.⁶⁴)

⁶⁴) »Nedělní list« nr. 202 z 22 lipca 1934, art. »Mezi námi a Poláky«.

Lojalna „irredenta“.

Nietylko dr. Kahánek, ale również cały szereg wybitnych osobistości z obozu rządowego stwierdziło niejednokrotnie przy różnych okazjach, że ludność polska w Czechosłowacji była jedyną mniejszością narodową, która w całości zadeklarowała się za współpracą z rządem, popierając jego politykę przez swoich reprezentantów sejmowych — mniejszością, która pomimo istnienia skierowanego przeciw niej systemu czechizacyjnego, na każdym kroku podkreślała swoją lojalność wobec państwa. Postępowanie to nie znalazło niestety uznania czynników czeskich na Śląsku, które w okresie największego lojalizmu stale zarzucały ludności polskiej „irredentę“. „Irredentą“ zaś i wrogą orientacją wobec narodu i państwa czeskiego nazywały czynniki te obronę praw i bytu narodowego.

Kiedy w r. 1929 powstał w Mor. Ostrawie pierwszy klub czesko-polski na terenie kraju morawsko-śląskiego, ludność polska przyjęła wiadomość o jego założeniu z zadowoleniem, przywiązując wielką wagę do jego przyszłej działalności. „Nikt szczerzej nie dąży do zgody, do współżycia i porozumienia, jak właśnie nasza ludność — pisało „Prawo Ludu“⁶⁵). „Domagamy się jedynie prawa do życia, do pracy i swobodnego rozwoju. Z chwilą, kiedy w społeczeństwie czeskim spotkamy się ze zrozumieniem tej prostej prawdy, pierwsi wyciągniemy dłoń do bratniego uścisku, tembardziej, że świadomi jesteśmy sobie tej wielkiej roli, jaka przypadła nam w udziale jako pomostowi pomiędzy dwoma narodami.“⁶⁶)

O wspólny front polsko-czeski.

Trzeci etap jednostronnych (bo nieodwzajemnionych ze strony czeskiej) wysiłków ludu polskiego zainaugurowała propozycja zwołania polsko-czeskiej konferencji porozumiewawczej na Śląsku. Wysunęło ją najpierw „Prawo Ludu“ w artykule wstępnym p. t. „Czy możliwe jest zbliżenie polsko-czeskie na Śląsku Cieszyńskim?“⁶⁶), który kończy się następująco: „W zrozumieniu doniosłej prawdy, że punkt ciężkości porozumienia polsko-czeskiego wbrew wszelkim innym połowicznym propozycjom ugody leży na Śląsku Cieszyńskim, zwracamy się my narodowcy polscy w Czechosłowacji pod adresem całego społeczeństwa czechosłowackiego z propozycją zawieszenia broni i utworzenia wspólnego frontu polsko-czeskiego.“ „Proponujemy zwołanie wspólnej konferencji polsko-czeskiej, na którą zarówno mniejszość polska,

⁶⁵) Nr. 25 z r. 1930.

⁶⁶) »Prawo Ludu« nr. 49 z 3 grudnia 1931.

jak i czynniki czeskie prowadzące akcję narodową na Śląsku Cieszyńskim, wydelegowałyby po trzech przedstawicieli. Niech na tej konferencji omówione będą wszystkie sprawy sporne, niech dojdzie do wymiany zdań i niech nareszcie padnie hasło radykalnej naprawy stosunków i stworzenia podstawy do zasadniczego zwrotu we wzajemnych stosunkach polsko-czeskich. Jeżeli pewne czynniki czeskie uważają, że problem mniejszości polskiej w Czechosłowacji jest już uregulowany, to tembardziej naszym zdaniem powinno okazać gotowość do wzięcia udziału w takiej konferencji zbliżeniowej. Jesteśmy przekonani, że wszyscy ci, którym rzeczywiście zależy na ostatecznym zwycięstwie idei porozumienia obu bratnich narodów, do naszej inicjatywy ustosunkują się pozytywnie.“

Z treścią projektu całkowicie zsolidaryzował się „Nasz Kraj“ i „Robotnik Śląski“, a Komitet Międzypartyjny stronnictw polskich imieniem Polskiej Soc. Partji Rob., Stronnictwa Ludowego i Związku Śląskich Katol. zaproponował oficjalnie czechosłow. Radzie Narodowej w Pradze zwołanie takiej konferencji porozumiewawczej. Propozycję tę skierował do najwyższej instancji społeczeństwa czeskiego za pośrednictwem klubu czesko-polskiego w Mor. Ostrawie.

W trakcie wyczekiwania odpowiedzi społeczeństwo polskie pilnie śledziło głosy prasy czeskiej, poświęcone tej sprawie. Głosy te są bardzo ciekawe. Niesłusznym byłoby twierdzenie, że społeczeństwo czeskie a limine odrzuciło myśl przystąpienia do wspólnego stołu obrad. Nawet szowinistyczne organy lokalne „Mor. Sl. Deník“ i „Obrana Slezska“ początkowo nie potępiały wprost idei konferencji, wysunęły jedynie szereg zastrzeżeń, np. aby „Ilustr. Kur. Codz.“ nie występował przeciwko Czechosłowacji, aby irredentysta słowacki Unger zaniechał akcji antypaństwowej na Słowaczynie, aby pewne czynniki w Polsce zaprzestały mieszanin się(?) w sprawy wewnętrzne na Słowaczynie i Rusi Podkarpackiej. Później te same pisma stawiały warunek, aby mniejszość polska wyraźnie wyrzekła się „Il. Kur. Codz.“, dalej aby przed rozpoczęciem obrad konferencja wydelegowała do Polski komisję parytetową, któraby zbadała położenie mniejszości czeskiej w Polsce.

Ale i wśród pism lokalnych znalazło się jedno, mianowicie „Ostravský Kraj“, organ katolickiej „Lidové strany“⁶⁷⁾, który całkowicie zgodził się na wspólne obrady, żądał tylko, aby od rokowań nie wykluczono delegatów ze Śląska Ciesz., i by wszystkie stronnictwa czeskie na Śląsku reprezentowała równa ilość delegatów.

⁶⁷⁾ Nr. 2 z 1932 r., art. »Zgoda czesko-polska na Śląsku a nasze stronnictwo«.

Stołeczna prasa czeska inicjatywę polską potraktowała początkowo poważnie. „Venkov“, centralny organ partji agrarjuszów, zaznacza, że społeczeństwo czeskie nie ma interesu w krzywdzeniu mniejszości polskiej, lecz przeciwnie, zainteresowane jest w tem, aby mniejszość ta żyła zadowolona. „Národní politika“⁶⁸⁾ przeciwko zwołaniu konferencji nie podnosi zastrzeżeń. „Niech mniejszość polską mierzy się równą miarką jak inne, o ile tak nie było dotąd“ — pisze „Nár. politika.“ Zauważa jednak mylnie, że wzajemny stosunek polsko-czeski nie jest zależny od sprawy porozumienia na Śląsku Ciesz.(?). Za zwołaniem konferencji wypowiada się „Národní osvobození“⁶⁹⁾, ale żąda konferencji w skali międzypaństwowej. Natomiast „Československá Republika“⁷⁰⁾ jest za porozumieniem czynników miejscowych, rozumując, że „jeżeli konferencja miejscowych czynników czechosłowackich i polskich dokładnie zbada wszystkie przedłożone skargi i wspólnie stwierdzi co z nich polega na prawdzie, a co na nieporozumieniu, będzie to wynik, który nasze państwo powita z radością“.

Kto nie życzył sobie porozumienia ?

Z biegiem czasu nastroje społeczeństwa czeskiego ulegały zmianie. Lokalna prasa czeska rozpoczęła na całej linii atak przeciwko propozycji polskiej. Jaki był cel tej dywersji, o tem nas najlepiej przekona taki np. artykuł „Mor. sl. deník“ z dnia 12 lutego 1932 p. t. „Jest źle, dlatego Republika Czechosłowacka pomóż“. Czytamy w nim dosłownie: „Krytyczne stosunki gospodarcze, które tak ciężko dokuczają całemu światu, szczególnie ciężko zwały się na Polskę, która stoi przed bankructwem finansowym(!). Jaka nędza panuje w Polsce, o tem świadczy straszliwe poprostu zadłużenie gmin polskich(!). Polacy mają sami z sobą wiele roboty, aby siebie uratowali, dlatego zapominają o swoich mniejszościach. Nędzę Polski dotkliwie odczuwa polska mniejszość na Śląsku Ciesz., dla której źródło dochodów z Polski całkowicie został wstrzymany(!). Aby uratowali swoje pozycje, nastroili się obecnie na nutę pokoju, i oferują na gwałt Czechom „zgoda“. Liczą tak: pogodzimy się z Czechami, a w zamian za to Republika Czechosłowacka odejmie nam cały kłopot o nasze szkoły. No, i kiedy będziemy pod dachem, zaczniemy znowu w tych Czechosłowaków o gołębieh sercach bić głowa nie głowa. Za porozumieniem wywiera presję Warszawa, Poznań, a nawet kurjerkowski Kraków się z niem pogodził.“ W podobnym

⁶⁸⁾ Z dnia 28 stycznia 1932 r.

⁶⁹⁾ Z dnia 3 lutego 1932 r., art. »Jesteśmy za konferencją.«.

⁷⁰⁾ Z dnia 9 lutego 1932 r.

duchu pisze ostrawskie „České slovo“ z 7 lutego, które na odmianną zamieszcza artykuł „Nasi w kraju słowiańskim — Czesi na Wołyniu umierają z głodu“. Jeszcze dalej w prowokacji brnie „Obrana Slezska“ z 4 marca, oskarżając Polaków o irredentę. Wszystkie te artykuły najwidoczniej obliczone były na całkowite zniechęcenie ludności polskiej do zamierzonych prac nad realizacją zbliżenia polsko-czeskiego.

Także w prasie praskiej daje się zauważyć odchylenie od dotychczasowej linii. „Národní politika“ występuje z projektem przesiedlenia Polaków czechosłowackich do Polski i sprowadzenia na ich miejsce Czechów z Wołynia(!). „Národnostní obzor“ z marca 1932 r. w artykule p. t. „Polacy u nas“, biorąc za punkt wyjścia propozycję współpracy, podnosi, że zaniepokojenie prasy czeskiej jest nieuzasadnione, albowiem „nie istnieją fakty, któreby stały na przeszkodzie pozytywnemu stosunkowi Polaków czechosłowackich do Czechów“. Ludność polska korzysta rzekomo z całkowitego równouprawnienia z Czechami.⁷¹⁾

W oczekiwaniu odpowiedzi czeskiej.

Ukoronowaniem tego wszystkiego jest artykuł „Národních listův“⁷²⁾, które stwierdzają otwarcie, że do konferencji czesko-polskiej nie dojdzie, ponieważ sfery rządowe czechosłowackie nie uważają jej zwołanie za celowe i aktualne, gdyż uzasadnionym żądaniom mniejszości polskiej idzie się zawsze jak najbardziej na rękę. „Sądząc z obecnej sytuacji do jakiegokolwiek konferencji porozumiewawczej faktycznie nie dojdzie, lecz nie można mówić o jakiegokolwiek krzywdzie, ponieważ obywatele narodowości polskiej u nas mają dosyć dróg instancyjnych, aby w każdym czasie potrafili przeprowadzić swoje uzasadnione postulaty.“⁷²⁾

W ten sposób stało się, że Komitet Międzypartyjny — a z nim cały lud polski na Śląsku — nie doczekał się odpowiedzi od czechosłow. Rady Narodowej, i że na tę odpowiedź czeka do dnia dzisiejszego. Odpowiedzi tej i bliższego wyjaśnienia sprawy nie doczekało się także społeczeństwo w Polsce, które tak jednolicie powitało myśl odbycia rokowań polsko-czeskich na Śląsku. Nietylko bowiem prasa prorządowa, ale i opozycyjna (Polonia katowicka, Ro-

⁷¹⁾ Wywody te stoją w całkowitej sprzeczności z art. dr. Faifra p. t. »Naše školnictví z hlediska národnostního«, zamieszczonego w tym samym »Nár. obzor« z października 1930 r. W artykule tym dr. Faifr stwierdza wyraźne pokrzywdzenie szkolnictwa polskiego w stosunku do innych mniejszości narodowych, zamieszkujących Czechosłowację.

⁷²⁾ Nr. 131 z r. 1932.

botnik i Kurjer Warszawski) zgodnie podnosiła, że wynik konferencji wywrze znaczny wpływ na wzajemne stosunki Polski i Czechosłowacji. Nawet „Ilustr. Kurjer“ krakowski, uważany przez Czechów za pismo najbardziej dla nich nieprzychylnie w Polsce, stwierdził⁷³⁾, że „w Polsce niema czynników, któreby miały jakiś cel w przeszkadzaniu i przeciwdziałaniu tej konferencji“.

Po półtorarocznem wyczekiwaniu, dr. Král jeszcze raz przypomniał, że »jest rzeczą konieczną, aby pod egidą naszej Rady Narodowej zwołano konferencję porozumiewawczą przedstawicieli mniejszości polskiej, oraz przedstawicieli czeskiego życia publicznego i ułożono jakiś modus vivendi pomiędzy obydwoma narodowościami, jak to proponowano już przed rokiem.«⁷⁴⁾ Ale na tem był koniec. Inicjatywa polska poszła pod stół.

Im górniesze wzloty, tem boleśnieszypowrót do rzeczywistości.

Lecz jeszcze raz w sercach ludu śląskiego zagościły jasne nadziei promienie. Zbudziły je na nowo podniosłe manifestacje braterstwa w dni pogrzebu ofiar katastrofy.

Ale im piękniejsze były wzloty i porywy, tem większy był cios, tem prędsze otrzeźwienie. Zamach na Cierlicko, które poprzez ofiarę szlachetnej krwi polskiej stało się najdroższym skarbem narodowym, — odczuł lud śląski jako świętokradcze targnięcie się na swoje odwieczne prawa. »Za to, że ludność polska jest najlojalniejsza ze wszystkich mniejszości w Republice, że stale popiera politykę rządową, że pierwsza wyciągnęła rękę do zgody, zrobiono z niej kozła ofiarnego i kazano jej krwawić z tysiąca ran.«⁷⁵⁾ Zamach na Cierlicko po-grzebał ostatnie nadzieje w dobrą wolę sąsiada zachodniego. Po przejściowem uśpieniu ogień walki buchnął tem żywszem płomieniem, mobilizując całe miejscowe społeczeństwo. W całokształcie walki obronnej Cierlicko jest fragmentem, ale fragmentem symbolicznym.

„Drobnostka, którą trzeba poświęcić“.

Znaczenia Cierlicka nie doceniło społeczeństwo czeskie, zwłaszcza ta jego część, która stoi na stanowisku bezwzględnej asymilacji mniejszości polskiej. »Tak zw. wypadek cierlicki jest sypaniem piasku w oczy«, pisze dyrektor Matice Osv. Lid. na Śląsku, p. Bogusław Klac. »Polacy u nas mieszkają

⁷³⁾ Nr. 17 z r. 1932, art. p. t. »Przekonamy się, czy po stronie czeskiej istnieje dobra wola«.

⁷⁴⁾ »Venkov« z dnia 10 września 1933 r.

⁷⁵⁾ »Prawo Ludu« nr. 5 z 26 stycznia 1933 r.

w większej liczbie w dwu powiatach, fryszackim i cieszyńskim, procentowo są w naszej Republice mniejszością bardzo nieznaczną. Gdyby zgoda czesko-polska narodów i państw miała być zależną od dobrego lub złego humoru kilku jednostek z dwu powiatów, czy to Czechów, czy Polaków, to byłby to dom budowany na piasku. Dlatego i z polskiej strony miarodajne czynniki powinny przypomnieć sobie tu na Śląsku (aluzja pod adresem ludności polskiej) przysłowie: Konia kuja, a żaba nogę nadstawia.⁷⁶⁾

Sfery czeskie, które uważają że »dopóki obydwie narodowości — polska i czeska — zmuszone będą żyć na jednym terenie, dopóty niemożliwa jest tu zgoda czesko-polska« (Mor. Sl. Deník), czyli drastyczniej mówiąc, są zdania, że zgoda na Śląsku jest możliwa dopiero po wytepieniu ludu polskiego, — te sfery definiują lud ten jako drobnostkę, którą należy poświęcić właśnie w imię i dla dobra większej sprawy, jaką jest współpraca pomiędzy obydwoma narodami. Śląsk Ciesz. to zdaniem ich sprawa zanadto drobna, aby ją miano akcentować przy traktowaniu spraw międzypaństwowych.

Najpoważniejszy problem polsko-czeski.

Inna opinia dominuje w narodzie polskim. Jest prawda, że w całokształcie spraw europejskich Śląsk Cieszyński jest sprawą stosunkowo drobną o bardzo ograniczonym zasięgu terytorjalnym. Ale innego zabarwienia nabiera ten problem z punktu widzenia ogólnosłowiańskiego, stanowi bowiem jeden ze sprawdzianów idei solidarności słowiańskiej w praktyce⁷⁷⁾. A w stosunkach pomiędzy narodami polskim i czeskim specjalny ciężar gatunkowy problemu cieszyńskiego leży w tem, że jest to jedyny trwały, niezałatwiony problem polsko-czeski. Spór na Śląsku przechodzi różne fazy i okresy natężenia, czasem nabiera na ostrości, czasem ustępuje w cień przed innemi aktualniejszymi zagadnieniami, zależnie od koniunktury, ale na dłuższą metę góruje nad niemi wszystkimi. W Polsce nikt poważnie myślący doli rodaków swoich w sąsiedniej słowiańskiej Republice nie uzna za drobnostkę, a sugerowanie wyrzeczenia się tej części narodu w imię nikomu bliżej nieznanym »wyższych ideałów« musiano by potraktować nie tylko jako kpiny i natrząsanie się z idei słowiańskiej, ale prosto jako ciężką zbrodnię. Społeczeństwo polskie, nauczone półtorawiekową niewolą pod zaborem słowiańskim, nie uganiania się za fatamorganą panslawizmu, przejawiającego się w deklamacjach i pustych słowach, ale chce widzieć re-

⁷⁶⁾ Modra revue» nr. 14 z dnia 15 września 1933, art. »Československý poměr na Těšinsku«.

⁷⁷⁾ Na przykładzie Cierlicka prasa niemiecka wykazywała fiasko hasła zgody czesko-polskiej (patrz np. ostr. »Deutsche Post« nr. 194 z dnia 20 sierpnia 1933, art. »Bratertstwo polsko-czeskie pogłębia się«).

alne czyny. A czyny najbardziej potrzebne są właśnie na tym gruncie realnym, gdzie w twardym życiu codziennym spotykają się obydwie słowiańskie narodowości.

Nietrwałą byłaby zgoda, zbudowaną na przemilczanej krzywdzie.

W tych rzeczach opinia polska jest jednolita. Nie kto inny, jak znany działacz na polu zbliżenia polsko-czeskiego w Polsce, p. Kazimierz Kierski, prezes Towarzystwa Polsko-Czechosłowackiego w Poznaniu, jest przeciwnikiem chowania głowy w piasek przed zgrzytami współczesnymi, wychodząc z założenia, że »clara pacta faciunt bonos amicos«⁷⁸⁾ (otwarte postawienie sprawy jest koniecznością pomiędzy dobrymi przyjaciółmi). Zatrzymując się nad krzywdami, spotykającymi Polaków na Śląsku, wykazuje, że fakty tego rodzaju tylko rozgoryczają poszkodowanych, wywołując w nich żal, nieufność i wrogość. Znajdują nadto natychmiastowy odzwiek po drugiej stronie granicy. Z punktu widzenia porozumienia polsko-czechosłowackiego są więc nie tylko zbędne, ale w najwyższym stopniu szkodliwe. Należy im wszelkimi siłami przeciwdziałać i do nich wogóle nie dopuszczać.⁷⁸⁾

Dobitnie wyraża tę prawdę znana powieściopisarka polska, p. Zofia Kossak-Szczucka: »Nie byłaby trwała, ani owocna zgoda, wymurowana na przemilczanej, wciąż krwawiącej krzywdzie. Ta krzywda musi być usunięta, nie wystarczy skrywać ją pod gołosłownym zaprzeczeniem.«⁷⁹⁾ »Ukrywanie lub fałszowanie prawdy nie przyniosło nigdy korzyści nikomu. Natomiast otwarte wskazanie przeszkody i żądanie usunięcia jej — może przyczynić się tylko do uzdrowienia wzajemnych stosunków, a zatem winno się spotkać ze sprawiedliwą oceną ludzi dobrej woli po tej i tamtej stronie granicznego słupa.«⁷⁹⁾

A krakowski »Czas« stwierdza wręcz, że »Polska nigdy nie zgodzi się na współpracę czesko-polską kosztem polskiej ludności w Czechosłowacji.«⁸⁰⁾

Naród polski opiekuje się Polonią zagraniczną.

»Nie ulega najmniejszej wątpliwości, że każda, nawet najmniejsza część narodu polskiego ma prawo do opieki moralnej ze strony całego społeczeństwa. Nie w ostatnim rzędzie dotyczy to tej części ludu polskiego, która, pomimo, iż

⁷⁸⁾ »Problem polsko-czeski«, str. 9 i 12—13.

⁷⁹⁾ »Il. Kuryer Codz.« nr. 312 z dnia 11 grudnia 1931, art. p. t. »Tylko uczciwe powiedzenie prawdy może uzdrowić stosunki czesko-polskie.«

⁸⁰⁾ Nr. 34 z dnia 4 lutego 1934, art. »Przeszkody na drodze zbliżenia«.

siedzi na własnym obszarze językowym, wbrew swojej woli znalazła się poza granicami Państwa Polskiego.⁸¹⁾ »Tak jak państwo i naród czeski nie patrzy obojętnym okiem na ucisk Czechów i Słowaków zagranicą, tak też i naród polski coraz bardziej interesuje się losem swoich rodaków zagranicznych.«⁸¹⁾ Tworząc Radę Organizacyjną Polaków z zagranicy, przebudowaną w tym roku w Światowy Związek Polaków, naród polski dał dowód, że nie wyrzeknie się 8-miljonowej rzeszy swoich rodaków, której los nie pozwolił znaleźć się pod wspólnym dachem państwowym. Im bardziej umacnia i konsoliduje się Rzeczpospolita, tem więcej wzmacnia się zainteresowanie i opieka nad Polakami zagranicznymi. W tych warunkach naiwnem byłoby przypuszczenie, że państwo i społeczeństwo polskie w imię takiej lub innej fikcji postawi krzyż nad terytorjalną mniejszością polską na Śląsku czeskim. Gest taki, w odniesieniu do rodaków, mieszkających w zwartej masie tuż za miedzą w republice słowiańskiej i demokratycznej, oznaczałby nie co innego, jak fiasko całej akcji opieki nad Polonją zagraniczną, gdyż po niepowodzeniu w Czechosłowacji trudno byłoby oczekiwać sukcesów na innych terenach, gdzie emigracja polska żyje nieraz w daleko gorszych warunkach geograficznych.

Szkodliwa i kosztowna walka.

Lecz jest jeszcze cały szereg innych względów, które nakazywałyby społeczeństwu czeskiemu poddanie gruntownej rewizji dotychczasowego stosunku do ludności polskiej na Śląsku. Walka czesko-polska na Śląsku, w tej formie, w jakiej prowadzona jest obecnie, przynosi nieobliczalne szkody dla wzajemnych stosunków obydwu państw i społeczeństw, rzucając od lat 15 cień wzajemnej nieufności i tworząc główne i ciągle na nowo buchające źródło napięcia i nienawiści.

Walka ta pociąga za sobą ogromne szkody materialne, gdyż kosztuje setki-miljonów koron, wyrzucanych niepotrzebnie dla zwalczania straszaka polskiego.⁸²⁾ Pracę, energię i wysiłki, jak również ogromne nakłady finansowe, pochłaniane przez molocha »rewindykacji«, możnaby ze stokroć większym pożytkiem zużyć na cele gospodarczego, kulturalnego i politycznego podniesienia mieszkańców małego kraiku cieszyńskiego.«⁸³⁾

⁸¹⁾ Wiesław Wojnar: Dowody polskości Śląska Cieszyńskiego, str. 4.

⁸²⁾ W każdej, nawet najmniejszej, jednolitej z języka wiosce polskiej wszystko jest podwójne: polskie i czeskie, począwszy od szkoły a skończywszy na najdrobniejszej kasie spółkowej czy bractwie kościelnym. Wiele instytucyj utrzymuje się przy życiu tylko dzięki zastrzykom z funduszy publicznych.

⁸³⁾ Wiesław Wojnar, Dowody, str. 4 i 5.

»Hasło »rewindykacji spolszczonych Morawców« przynosi nieobliczalne szkody sprawie ugruntowania państwowości czechosłowackiej na terenie śląskim, wytwarza bowiem zatrutą atmosferę nienawiści, która utrudnia pokojową pracę obydwu narodowości dla dobra państwa.«⁸³⁾

»Nawracanie spolszczonych Morawców« pozbawione jest podstaw moralnych, nie może bowiem być moralna akcja, której »ideologja« oparta jest na świadomych fałszach.«⁸³⁾ W walce polsko-czeskiej na Śląsku nikt nie mógłby dopatrzeć się szlachetnej rywalizacji duchowej i kulturalnej, prowadzonej na równych podstawach, albowiem walka ta nosi piętno jednostronnego tępienia słabszego przez mocniejszego przy pomocy całego aparatu politycznego i gospodarczego.⁸⁴⁾ Niemoralną w najwyższym stopniu jest akcja, której celem jest kupowanie dusz polskich wzamian za korzyści materialne, oraz deprawowanie charakteru ludu śląskiego, zmuszonego zaprzedać duszę swoją i dziecka.

Prawda, leżąca u podstaw symbolicznego Cierlicka.

Prawdy te rozumieją niestety tylko bardzo nieliczne jednostki w obozie czeskim, ale są zbyt bezsilne, aby mogły zmienić obecne nastawienie wobec ludności polskiej. »Dajmy naszym Polakom to wszystko, co tak hojnie dajemy Niemcom i Węgrom, a pozyskamy sobie ich lojalność i przywiązanie, a także zdobędziemy przyjaźń Polski.... Czyż nie byłoby to konkretnym potwierdzeniem naszego hasła wzajemności słowiańskiej, którem tak chętnie operujemy? Łatwo jest kochać Rosjan, Jugosłowian i inne narody słowiańskie, które żyją od nas daleko, zwłaszcza, jeżeli ta miłość nic nie kosztuje.« »Jest zwłaszcza dla Czechów, jako narodu panującego hańbą, że nie potrafili poczynić rozumnych ustępstw na rzecz Polaków«, — woła Dr. Fr. Král.⁸⁵⁾ »Jest doprawdy rzeczą dziwną, że dotychczas nie uregulowaliśmy naszego stosunku do małej mniejszości polskiej na Śląsku i nie zrozumieliśmy, że oparci o jej państwo macierzyste nie musieliśmy stale robić ustępstw na rzecz aroganckiej mniejszości niemieckiej«, wtóruje mu inny autor czeski w »Národní myšlence«.⁸⁶⁾ »Nie wierzymy temu, że idzie tu o spory lokalne, o kilku ludzi«,⁸⁷⁾ ostrzega publicysta praski Dr. Ferd.

⁸⁴⁾ Dr. Král, Modra revue nr. 16 z 1933: »Jest rzeczą pewną, że walka ta jest nierówna a Polacy są w niej stroną słabszą.«

⁸⁵⁾ Modra revue nr. 12 z 1933, art. p. t. Českopolský poměr na Těšínsku (stosunki czesko-polskie na Śląsku).

⁸⁶⁾ Nr. 1 z r. 1931.

⁸⁷⁾ »Nedělní list« nr. 202 z dnia 22 lipca 1934, art. »Mezi námi a Poláky«.

Kahánek. »Mamy obowiązek widzieć sprawy takimi, jakimi są.«⁸⁷⁾ »Pierwszym zasadniczym warunkiem usunięcia zła jest przetworzenie atmosfery donosicielstwa, szpiegostwa, nieufności i podejrzliwości.«⁸⁸⁾ »Trzeba przygotować psychologiczne podstawy do pokoju na Śląsku. I status quo jest zwycięstwem. To, co jest dziś polskie, jest zdrowe, nienaruszalne.«⁸⁸⁾ **Likwidacja napięcia czechosłowacko-polskiego leży w naszych (czeskich) rękach. Klucz do niej posiada mniejszość polska w Republice.«⁸⁹⁾**

Oto głęboka prawda, jaka leży u podstaw symbolicznego Cierlicka. Daj Boże, aby jak najprędzej uznały ją w praktyce te czynniki czeskie, od których zależy normalizacja stosunków na Śląsku Cieszyńskim.

TREŚĆ.

Wstęp	str. 3
1. Stosunki językowe	5
2. Język kościelny i szkolny w parafii cierlickiej	14
3. Cierlicko w świetle statystyki	30
4. Cierlicko na szerokiej arenie międzynarodowej	36
5. Cierlicko na tle stosunków polsko-czeskich	72
6. Spis literatury	83

⁸⁸⁾ Polední list nr. 205 z dnia 25 lipca 1934, art. »Na hranici česko-polské«.

⁸⁹⁾ »Polední list« nr. 11 z dnia 21 kwietnia 1934, art. »Proč jdou Poláci proti nám«.

LITERATURA.

Adamus Alois, prof.: Z dějin Orlové; Kroměříž 1926; Opolsko neboli Horní Slezsko, Opava 1924; Naše Slezsko, Praha 1924; Přehled dějin Těšínska za vlády Marie Terezie, Sl. Ostrava 1925; Jazyková otázka ve školství na Těšínsku, Mor. Ostrava 1930; Po stopách slezských písní Petra Bezruče, Brno 1927; Dějiny školy „u kostela“ v Památku vyd. na oslavu osmdesátiletí obecné školy „u kostela“ v Něm. Lutyni na Těšínsku, 1927; Dějiny města Mor. Ostravy, Mor. Ostrava 1927.

Artykuły prasowe w pismach: Mor.-sl. deník, Mor. Ostrava; Ostravský kraj, Mor. Ostrava; Duch času, Mor. Ostrava; České slovo, Mor. Ostrava; Obrana Slezska, Orlová; Našinec, Olomouc; Lidové noviny, Brno; Modrá revue, Praha; Nedělní list — Polední list, Praha; Venkov, Praha; Národní politika, Praha; Národní osvobození, Praha; Československá republika, Praha; Národní listy, Praha; Národnostní obzor, Praha.

Nasz Kraj, Cz. Cieszyn; Prawo Ludu, Cz. Cieszyn; Czas, Kraków; Ilustr. Kurjer Codz., Kraków; Dziennik Poznański, Poznań; Sprawy Narodowościowe, Warszawa.

Deutsche Post, Mor. Ostrava; Morgenzeitung, M. Ostrava, i i.

Bartoš František: Dialektologie moravská, první díl, Brno 1886, druhý díl, Brno 1895.

Bidlo J., prof.: Poláci a Československá republika, Praha 1919.

Československá vlastivěda, pro nejvyšší třídy středních škol a III. ročník učitelských ústavů, Praha 1930.

Činnost Slezské Matice osvěty lidové na Těšínsku a Hlučínsku za r. 1933, Sl. Ostrava.

Hassinger Hugo, prof. dr.: Die Tschechoslowakei, Wien—Leipzig—München 1925.

Hejret Jan: Těšínsko, Praha 1919.

Kapras Jan, prof. dr.: Z dějin českého Slezska, Opava 1922; Jazyková a národnostní otázka na Těšínsku v historickém vývoji, »Obrana Slezska«, ročník 1930; Český stát v historickém vývoji a v dnešní podobě, Praha 1920; Český úřední jazyk ve Slezsku, Přívoz 1909.

Kapras Jan, a j.: Odcizené části českého státu, Praha 1919.

Kierski Kazimierz: Problemat polsko-czeski, Poznań 1931.

Konieczny Paweł: Śląsk Cieszyński pod władzą czeską, Poznań 1924.

Londzin Józef, ks.: Polskość Śląska Cieszyńskiego, Cieszyn 1924.

Loriš Jan: Rozbor podřečí hornoostravského ve Slezsku, Praha 1899.

Mikoláš Ludvík: Těšínsko historické a jazykové, Raškovice 1917.

Niederle Lubor, prof. dr.: Slovanské starožitnosti III, Praha 1906; Slovanský svět, Praha 1909.

Nitsch Kazimierz, prof. dr.: Polsko-czeska granica językowa — Świat Słowiański III, Kraków 1907.

Obyvatelstvo Slezska a Hlučínska na základě sčítání lidu ze dne 15. února 1921, vyd. Zemským statist. úřadem pro Slezsko, Opava 1924

- Piątkowski Kazimierz:** Stosunki narodowościowe w Księstwie Cieszyńskim, Cieszyn 1918.
- Piřha Evarist:** Jazykový a národnostní spor v řetlické farnosti v letech 1862—1864, Místek 1934.
- Polivka P.:** Ke sporu českopolskému v řetšínsku, Praha, Slovanský přehled IV; Listy filologické, Praha 1885.
- Popiořek Franciszek,** prof.: Dzieje řlaska austriackiego, Cieszyn 1913; Orłowa i Ostrawa Polska, Cieszyn 1915.
- Prasek Vincenc:** Dějiny knížectví řetšinského až do r. 1433, Opava 1884; řeřtina na Opavsku, Olomouc 1877; Rodáci z Opavska a řrýdecka, Opava 1885.
- Ročenka řeskoslovenské republiky** za r. 1933, Praha.
- řláma Frantiřek,** dr.: Vlastenecké putování ve řlezsku, Praha 1885; Dějiny řetšínska, Praha 1889.
- řafařik Josef:** Slovenské starožitnosti, Praha 1849; Slovanský národopis, Praha 1849.
- řembera Vojtěch:** Základové dialektologie řeskoslovenské, Vídeň 1864.
- řip Marko:** Knížka o řarvině, řarvinná 1914.
- řrávníček Frantiřek:** O českém jazyce, Praha 1924
- Vochala Jořa:** Vývoj národnostní a jazykové otázky na řetšínsku, řrýdek 1921—1924.
- Vlastivěda řetšínska,** roč. II, řrýdek 1924.
- Vlastivědný sborník řlezský,** část I, Opava 1925, část II, Opava 1926.
- Wojnar Wiesław:** Dowody polskoři řlaska Cieszyńskiego, Cieszyn řeski 1930.
- Zprávy státního úřadu statistického republiky řeskoslovenské,** roč. XIII., řis. 179; Mimořádné zprávy st. úř. stat. řCS, roč. II, řis. XXIII.

Obrazek na okřádce niniejszej księżeczki, ryto w linoleum we własnych zakładach graficznych Kufzera i Spółki w řes. řeszyńie.

Miejsce katastrofy bohaterских lotników řwirki i Wigury.
Krzyř widoczny stoi na miejscu tragicznej řmierci
inř. Wigury.

„że wasze
mojej pracy
dalej zapew-
ność nietylko
ry obywatel
ędzy naszą
kiego a nie
anowie tajnie
stwa czecho-
jeszcze nie-
ali spojżenia
yby, czy też
dnego, który
waw o mart-
zy nie chcą
rzez to tylko
wami z ko-
ale warstwy
orów „nahe-
do Czecho-
nas raj, to
rem jest po-
a a nie wła-
ani o tem, że
a, mało który
Twojego dzie-
szłość w tem
dziecie prze-
em. Wie-
dy, gdyż
isz więc g
zachęcają
a nie do
e wychw
więc za cz
ię Twoj
ikogo. D
esteś w bi
bie. Czy
ciach. Ile
e kasy, cz
dy hańbi
także n
i! To
azety mog
SMYCZE
rownik sz
Kraj“ um
oresponde
społeczno
ść przebu
kuline, l
nowic“, z
iłości nar
kim kier
tkiem sie
błonkowski
ystko tam
czeska sz
e jest za
eszcze p
o dożynki,
ć“ główk
ział, co p
olskiej sz
eci, tymcz
espondent
jeżeli twie
czemy p.
wała, jak d
„przybysz
myśli chł
en na szcze
aż dla n
ze szkoły
zny swego
z Jabłonkov
się: Panie
rzecież on
nkowska,
?

(„Obiecki skryły się pod niecki“.) Przed
wpisami do szkoły zagaili nasi bracia ofenzywę
wpisową. Strzelali różnymi granatami, jako galat-
kami, surducikami, szateczkami, materyą, bóci-
kami, nawet i kielbaskami. Oprócz takich granatów, mieli
jeszcze wielkie bomby: obiecanki dobrej pracy na
drugiej stronie. A przeważnie była to Wisła, do-
kład posyłano pracę szukających ojców. Tam otrzy-
mali piękne oświadczenie, że otrzymią pracę —
jednak powiedziano im, że dzieci muszą dać naj-
pierw do szkoły polskiej. A tak stało się u po-
jedynczych, których na palcach u jednej ręki mo-
żemy policzyć. Większość pracę szukających na-
ten „lep“ nie siadło. Teraz mamy po wpisach
już dawno, rozpoczął się nowy rok szkolny, lecz
szczęśliwi właściciele chodzą z „pięknem potwier-
dzeniem“ w kieszeni i czekają dalej na pra-
cę, którą może w porze zimowej otrzymią. Jednego
już słyszeliśmy, jak błogosławił owemu praco-
dawcy ze zagranicza i temu, który go tam posłał.
To nic, za to mają dzieci w polskiej szkole. Tam
będzie im lepiej!

Bystrzyca.

(Dożynki.) W pewnej gazecie polskiej czy-
tamy o wspaniałych dożynkach polskich w By-
strzycy. Że w gazecie tej często robią z komara
słonia, to nic nowego. Świadek naoczny z By-
strzycy opowiada nam o tych dożynkach: Dożynki
tego roku były o ile słabsze, niżeli bywały daw-
niej. Sam pochód był dosyć ubogi, aż na wozy

Duch Casu 7. IX. 34.

133

Komunista Vozniak nebyl vyhoštěn z ČSR.

Nepravdivé tvrzení Džieniku Polskiego.

—bk. Ve středu přinesl list polského konsula
Malhome — Džienik Polski zprávu, že česko-
slovenské úřady vyhostily z území ČSR pol-
ského státního příslušníka Vozniaka, bydlícího
v Hulvákách, a to prý proto, že Vozniak po-
sílal děti do české školy. Tato na první pohled
nabubřelá zpráva měla za úkol vyvolat u na-
ších Poláků dojem, že československé úřady
vypovídají z Československa Poláky, hlásící
se k polské národnosti.

Informovali jsme se na kompetentních mí-
stech a zjistili jsme, že Džienik Polski napsal
nepravdu. Věc se má takto: Vozniak, politic-
kým přesvědčením komunista, posílal skuteč-
ně své děti do české školy v Hulvákách. Je-
likož Vozniak neplatil již 3 měsíce nájemné,
byl z bytu vystěhován. Obec poskytla již dří-
ve Vozniakovi podporu a zaplatila za něj ná-
jemné za dva měsíce. Vozniak obrátil se o po-

moc na polský konsulat a tam mu bylo řeče-
no, že podporu nedostane, neboť posílá děti
do české školy. Dne 30. srpna dal proto Voz-
niak zapsat ditky do polské školy a poté do-
stal od polského konsulátu třikrát po 30 Kč
a posledně ještě dalších 10 Kč. Vozniak chtěl
odjet do Polska a několikrát žádal zdejší po-
licejní ředitelství o podporu na stěhovací vý-
lohy. Policejní ředitelství na opětovnou žádost
Vozniakovi vyhovělo a dobročinnou cestou do-
pravilo rodinu autem do Českého Těšína. Ne-
bylo to žádné vyhoštění, jak píše Džienik Pol-
ski, nýbrž dobročinný skutek. Před tím byl
Vozniakovi nabídnut byt v »Ochranně« v M.
Ostravě a byla mu rovněž nabídnuta peněžitá
podpora. Vozniak však odmítnul a trval na
dopravě k polským hranicím. Tolik na vysvě-
lenou celé veřejnosti.

Přečkali jsme polské stančíky, přečkáme plukovníckou gardu

kv. Praha, 5. září.

Až v nejbližších dnech bude Rusko přijato do Společnosti národů, až obdrží Rusko stálé místo v Radě Společnosti národů (i když bude snad dáno i Polsku a Španělsku), až konečně i otázka východního paktu bude vyřízena ať s Polskem či bez Polska — pak se objeví v plném světle blamáž nynějšího kursu zahraniční politiky polské. V soutěži s velkými mocnostmi se triky dnešního vládního režimu polského prostě neosvědčují.

Pánové z vládního bloku polského to cítí. Aby se odškodnili, pokračují ve své nemožné taktice vůči Československu, patrně v domněnku, že polská velmoc si to může vůči malému sousedovi dovolit. Je pochopitelné, že to mnohé lidi u nás dráždí. To hloupě povýšenecké psaní »sanačního« tisku polského věru je až provokační. Přesto lze souhlasit s taktikou československých odpovědných kruhů, které se — jistě ne bez úmyslu — chovají velmi rezervovaně. —

Nám, obyčejným lidem, žijícím blízko polských hranic, musí být dovoleno, abychom »plukovnícké skupině«, ovládající Polsko, znovu odvětili, že nám neimponuje. Známe vás, pánové! Prokazujete každým svým hnutím, že se přičiňujete o to, aby ze světa nezmizela památka »haličských stančíků«, polských to velkostatkářů. To byla pěkná cháska! To byli »Slované«, kteří německo-maďarské hegemonii v Rakousko-Uhersku dělali služby přímo pacholské.

Jedině pomocí polských stančíků mohla být ve starém císařství rakousko-uherském, v němž žila většina Slovanů, prováděna potlačovací politika proti slovanickým národům, tož i proti Čechům a Slovákům.

Polští stančíci nebyli ovšem tak hloupí, aby sloužili zadarmo. Kdepak, oni a něco zadarmo! Nechali si dobře platit a chtěla-li rakousko-uherská vláda je mít za sebou, musela haličské stančíky řádně krmit subvencemi. Vedle toho jim při každých volbách musela ponechat v Haliči volnou ruku: stančíci přece museli za každou cenu a skvěle zvítěziti. Tak jsme bývali ve starém Rakousku svědky pověstných »haličských voleb«, při nichž hlavními činiteli byly: teror a kořalka. Jen rovněž pověstné »maďarské volby« — dílo to maďarských befarů — konkurovaly haličským.

Ještě v něčem se polským stančíkům vyhovelo: ponechala se jim volná ruka, aby mohli polonizovat Těšínsko. Když už velkostatkářská

cháska haličská nemohla se odvolati na to, že dělá něco pro polský lid, chtěla mít vysvědčení, že jejím vlivem pokračuje »národní« práce na Těšínsku. Na Těšínsku se Němci prostě s Poláky rozdělili o hegemonii a prováděli ji společně proti malému lidu českému, který byl násilnými metodami germanizován a polonizován — podle toho, jak si »sloupové habsburského trůnu« rozdělili sféru.

Je ještě v živé paměti současníků, jak proti hanebné roli polských stančíků haličských v rakousko-uherské monarchii protestovali skuteční zástupci polského lidu v Haliči i na Těšínsku z tábora demokratického a sociálně demokratického. Z tribuny říšské rady vídeňské bylo upřímnými slovy polského národa slavnostně do Evropy voláno, že polští stančíci jsou korupční a násilnickou kastou, se kterou masy polského národa nemají nic společného.

Páni z »plukovnícké skupiny«, kteří ovládají dnes Polsko, také jsou kastou, se kterou skutečný národ polský nemá nic společného. Mají společné vlastnosti s těmi haličskými stančíky. Podle jejich receptu na příklad provedli poslední sněmovní volby v Polsku a místo »haličské« říká se jim teď »polské«. Podle receptu haličských stančíků dělají dnešní vládcí Polska politiku »kuhhandlů«, při čemž — stejně jako haličští stančíci — kašlou na slovanství a hrají roli »slovanských pružáků«. Jako stančíci v Haliči za Rakouska, tak plukovnícká skupina v

Polsku dnes terorizuje polský lid, aby menší na mohla vládnout většině. A jako haličští stančíci kdysi, tak i plukovnícká skupina dnes dělá z Těšínska objekt své výbojné »národní politiky, která ovšem se skutečnými národními zájmy Polska je v naprostém rozporu.

Chceme říci, že opravdu je třeba s klidem se dívat na řádění polské plukovnícké skupiny, o níž je známo, že už dávno má postarano o rozhodující vliv na maršála Pilsudského, jehož popularitu odbourává. I toho řádění bude jednou konec. Přečkali jsme polské stančíky, přečkáme i polskou plukovníckou skupinu!

Polledni Ostravsky Deník 7. IX. 34.

Polák - Hitlera vzývající

ml. — »Jaké jste národnosti?« — ptal se předseda s. r. Kämpf obžalovaného Josefa Raaba, třicetiletého řeznického pomocníka z Karviné. — »No, chodil jsem do polské školy, ale jsem Čech.« — »Když vás četnictvo vyslýchalo, říkal jste, že jste Polák. U vyšetřovacího soudu jste se hlásil zase k Němcům. Tak, co si máme vybrat? Vy asi vypovídáte vždycky tak, jak se vám to hodí, že? Byl jste už trestán?« — »No... ještě ne. Jsem tu po prvé.« — »Ale váš trestní rejstřík vykazuje osm trestů. Proč říkáte, že jste před soudem po prvé?« — »Já myslím, jako po prvé před vámi, pánové.« — »Jen si dávejte pozor na řeč!«

Když mu byla přečtena obžaloba — přečin

rušení obecného míru — prohlašoval obžalovaný, že byl ganc opilý a že mu to »řel Hitler« vyletělo z úst. — »A hned pětkrát za sebou? Když jste byl napominán přítomnými návštěvníky hostince, proč jste nepřestal?« — »Já jsem byl napitý!« — »Víte snad, kdo to je Hitler a znáte jeho snahy, resp. jeho strany, proti našemu státu?« — »Nu, vím, že je to jakýsi ten Němec, ale já se o politiku nestarám...«

Svěddecké výpovědi dokázaly, že nebyl úplně opilý, že se nepotácel, ale věděl. To říká. Není bez zajímavosti, že k tomu nospodskému výjevu došlo právě ve dnech, kdy Polsko uzavřelo s Německem pakt! — Dostal o sm dní tuhého vězení bezpodmínečně. Trest přijal.

Vyhazujeme prý Poláky, protože posílají děti do polské školy.

Jak dlouho ještě bude list Malhommeův psátí takové nepravdy?

Vk — Ve střeďečnīm »Dzienniku polském«, který vychází na Těšinsku od té doby, kdy jej k své podivné politice potřebuje polský konsul Malhomme, bylo zase použito nepravdy ke kalení česko-polského poměru v našem kraji. Do Polska byl před několika dny vystěhován polský státní příslušník Bohumil Wozniak a polský list napsal, že byl vypovězen proto, že posílal děti do polské školy. Příklad se má zcela jinak a redakce polského listu mohla se klidně informovat na policejním ředitelství v Mor. Ostravě. Wozniak posílal svou dcerušku do české školy. Byl však 5 měsíců bez zaměstnání a neměl na placení nájemného. Na jeho žádost obec za něho zaplatila nájemné za dva měsíce, ale když zase dále neplatil, byl soudně vypovězen. Wozniak se obrátil o podporu na policejní ředitelství, kde dostal 50 Kč, a pak na polský konsulat, kde mu patrně odmítli podporu dát, protože posílá dceru do české školy. Wozniak dal tedy zapsat dítě do školy polské a pak dostal na polském konsulátě, jak sám na policejním ředitelství oznámil, třikrát po 30

Kč. Byl však stále bez bytu a proto policejní ředitelství opatřilo pro jeho rodinu byt v Ochranně v Mor. Ostravě, kde mohli dostávat i stravu. Ale Wozniakovi se to nelíbilo a prosil raději, aby mohl do Polska, že tam snad práci najde. Neměl peníze na stěhování a policejní ředitelství v Mor. Ostravě samo opatřilo nákladní automobil a vlastním nákladem odstěhovalo Wozniaka až do Polského Těšina. S Wozniakem jel dokonce ještě jeden obecní úředník, který oznámil polským úřadům, že Wozniak nebyl vypovězen, ale že opouští Československo na vlastní žádost. Jinak by byl Wozniak v Polsku hned zavřen jako eskortovaný. Takto byl polskými úřady odstěhován dále do vnitrozemí. Tak se má celá věc, ze které polský list dělá aféru a aby štvál proti našim úřadům a národnosti, používá zřejmých nepravd. Dceruška Wozniakova konečně byla ve škole polské přihlášena sotva dva dny a to ještě nesprávně, neboť nemohla býti přijata dříve, dokud nepředložila poslední vysvědčení. A to se vůbec nestalo.

Dziennik Polski 7. IX. 34

Veni, vidi, vici.

Král Jan Sobieski po zwycięstwie swem nad Turkami pod Wiedniem w tych trzech krótkich, łacińskich słowach zawarł całą swoją kampanję i triumf. W tłumaczeniu na język polski, król Jan Sobieski powiedział: **przybyłem, zobaczyłem i zwyciężyłem.**

Choć naszemu dzielnemu królowi zwycięstwo przyszło łatwo, to jednak nim powiedział: **zwyciężyłem** — musiał powiedzieć także: **przybyłem i zobaczyłem.**

Rozumiemy, že sprawa cieszyńska jest sprawą niezwykle aktualną dla Republiki Czechosłowackiej, albowiem napięcie stosunków, ustawiczne skargi ludności polskiej na czechizację, zabieranie parafii polskich, agitację spisową itp. codziennie rżeczy, robia tu i za granicami wielki chaos. Nie dziwimy się więc też, że tak prasa czeska jak i rząd praski poświęcają jej wiele uwagi. Z początku stanowczo zaprzeczano temu, by na Śląsku Zaolzańskim wogóle cokolwiek dziwnego się działo. Z biegiem jednak czasu nawet ustami p. Beneša przyznano, że idzie tu jednak o spór — aczkolwiek lokalny. Przypuszczamy, że z powyższych powodów jazda p. ministra Derera miała na celu przypatrzenie się sprawom, ocenienie położenia ludności polskiej i jakieś ewentualne kroki zaradcze.

Niestety, skończyło się na wizycie w Morawskiej Ostrawie, rozmowie z czeski tamże towarzyszącymi partyjnymi. Nie przeszkodziło jednak temu, by p. minister dał do prasy wywiad, który lapidarnie dałoby się scharakteryzować wspomnianymi powyżej słowami: **veni, vidi, vici.** Skoro p. minister w wywiadzie swym poruszył wyłącznie sprawy polskie, można wnosić, że uważał, iż przybył na miejsce, zobaczył wszystko i wydał swój właściwy, ministerjalny sąd. Tymczasem ani informacje czeskich soc. dem. w Mor. Ostrawie z p. Prokešem na czele, ani teren Mor. Ostrawy nie mogą w sprawie ludności polskiej w Czechosłowacji być miarodajne. Dlatego uważać musimy, iż p. minister powtórzył jedynie **stare i znane rzeczy, naszym zdaniem całkowicie odbiegające od rzeczywistości.**

Nasi polscy socjaliści i tu i w Polsce powinni sobie wywody p. min. Derera doskonale zapamiętać:

„Twierdzenie o ucisku polskiego szkolnictwa w Czechosłowacji niema podstaw. Byłem cztery lata ministrem oświecenia i miałem sposobność zajmowania się sprawami szkolnymi i kulturalnymi, zwłaszcza odnośnie mniejszości narodowych. Twierdzenie, by Polacy u nas byli czechizowani, nie jest prawdziwe.“ Itd., itd.

Z oszczędności miejsca nie powtarzamy całości oświadczeń p. ministra, który poza tem podniósł niezwykle rolę p. posła Chobota przy rozdziale wszystkich „dobrodziejstw“, jakie na nas spadły.

Centralny organ soc. dem. partji, „Právo Lidu“, wspominając te wywody towarzysza ministra, opatrzył je następującym wnioskiem:

„Ano, panu Piłsudskiemu nie idzie przecie o pokój, ani o mniejszości, ale o plękne oczy pana Hitlera.“

Jeżeli p. min. Derer uważa, że tem swoim oświadczeniem sprawę ludności polskiej załatwił, myli się bardzo. Podstawą naszego położenia są nie słowa, lecz rzeczywistość Śląska. Tej słowem zaprzeczającym zmienić się nie da. Polski Komitet Międzypartyjny już kilkakrotnie sumował wszystkie nasze krzywdy, był i jest gotów, każdemu, kto ma dobrą wolę, pokazać je namacalnie. Oświadczenie takie, jakie złożył p. min. Derer w Mor. Ostrawie, mogło z równym skutkiem uczynione być w Pradze. Z obu tych miejsc dla bloku rządowego sprawa przedstawia się podobnie. My Polacy natomiast chętnie podalibyśmy p. min. Dererowi rękę i wzorem Danta oprowadzili go po Śląskiej krainie od Cierlicka, Lutyni, Stonawy zaczynając.

Wieża Elffla na ratuszu Mor. Ostrawy szpicastą jest i wysoką, ale choćby i na jej szczyt wyszedł, naszej prawdy nie zobaczy.

Dzień pogotowia i dzień lotnictwa w Czeskim Cieszyńcu. W dniu 9 września odbędzie się w Czeskim Cieszyńcu dzień lotnictwa i pogotowia, podobny jakiego się odbywają na całym terenie republiki. Protektorat objął nad tą imprezą minister obrony narodowej Bradacz, 5 generałów, prezydent krajowy Czerny i inni. Minister Bradacz ma się osobiście w Cz. Cieszyńcu zjawić. W przeddzień odbędzie się pomiędzy godz. 5 a 7 po poł. atak aeroplanami bombardującymi, który przeprowadzi Masarykowa Liga Lotnicza. W niedzielę dopołudnia odbędą się główne uroczystości na rynku o godz. 9 i będą trwały około 2 godzin. Przemówi tam minister Bradacz i inni mówcy. Będzie także wygłoszone przemówienie w języku polskim. Po południu o godz. 1 odbędzie się pochód na plac ćwiczeń a tam będą ćwiczenia wojska, straży pożarnych i samarytanów. Jest przewidziane zapalenie szopy bombą, rzucaną z samolotu i gaszenie pożaru przez straż pożarną. Na zakończenie odbędą się loty pokazowe, skok ze spadochronem i loty z publicznością za opłatą 20—35 koron. W urządzaniu dnia pogotowia biorą udział wszystkie 3 narodowości i Żydzi. Uroczystości dopołudniowe odbędą się bez względu na pogodę, popołudniowe tylko na wypadek pogody korzystnej. Dzień pogotowia i lotnictwa urządza się dla uwydatnienia współpracy ludności z armią i dla okazania zrozumienia potrzeby pogotowia obronnego państwa. Nie będzie to zatem ani nie powinna być manifestacja narodowa czeska, ale manifestacja całej ludności naszego kraju. Jeżeli ktokolwiek nadużyje tej manifestacji dla innych celów, zareaguje w odpowiedni sposób polski mówca (p. poseł Junga).

Robotnik Śląski 8. IX. 34

Odezwa p. Łukosza Nr. II.

SPROSTOWANIE.

W odezwie II z dnia 30 sierpnia 1934 pisze p. Łukosz Augustyn między innymi, iż głosowałem za jego wykluczeniem z partii P. S. P. R. oraz twierdzi, iż często odwiedzałem go w jego mieszkaniu, aby z nasadzeniem całego swego autorytetu dopomógł mi do uzyskania posady inspektorskiej.

Wobec tego stwierdzam niniejszem, iż za wykluczeniem p. Łukosza Augustyna z partii nie głosowałem, o czym tenże dowiedział się jeszcze przed ukazaniem się wspomnianej odezwy a zatem świadomie mija się z prawdą.

Stwierdzam dalej, iż ani razu nie byłem u p. Łukosza w tym celu, aby mi dopomógł do uzyskania posady inspektorskiej.

W Orłowej, dnia 3 września 1934.

Władysław Wójcik.

Robotnik Śląski 8. IX. 34

Stosunki czesko-polskie

W OŚWIETLENIU MINISTRA DERERA.

W niedzielę odbyła się w Marjańskich Górach uroczystość ku czci pierwszego czeskośl. ministra szkolnictwa G. Habrmana w obecności ministra tow. Derera. Przy tej okazji red. „Ducha Času” miał rozmowę z min. Dererem na temat stosunków czesko-polskich.

W sprawie szkolnictwa min. Derer oświadczył, że za czasów jego czteroletniego zajmowania stanowiska ministra szkolnictwa, żądania mniejszości polskiej traktował życzliwie, sam dał projekt upaństwowienia polskiego gimnazjum w Orłowej i w wielu sprawach na interwencje posła tow. Chobota szedł na rękę potrzebom szkolnictwa polskiej mniejszości.

Obiektywnie mówiąc, min. szkolnictwa Derer traktował życzliwie potrzeby polskiego szkolnictwa a może najżyczliwiej ze wszystkich. Ale przyznać musimy, że przeciwko jego projektom występowały miejscowe czynniki szowinistyczne, nie wyłączając niektórych, działających pod firmą soc. demokracji. (Protest przeciw upaństwowieniu polskich szkół z Rychwałdu). Polacy na polu szkolnictwa nie mają tego, co należałoby, szczególnie otwarta stoi dotąd sprawa upaństwowienia szeregu szkół ludowych i wydziałowych, które spełniły warunki ustawowe.

Na marginesie.

P. minister jest zadowolony...

Czechosłowacki minister sprawiedliwości dr. Iwan Derer, który przez dłuższy czas piastował tekę ministra oświaty, udzielił wywiadu praskiemu dziennikowi „Narodni Osvobození” poruszając sprawę położenia Polaków w Czechosłowacji.

P. Derer zdobył się na oświadczenie, że „czeskie władze szkolne starały się uczynić zadość wszystkim usprawiedliwionym postulatom polskiej mniejszości (!)”. Zdaniem p. Derera fakt czechizowania Polaków „nie odpowiada prawdzie”. P. Derer dalej twierdzi, że „korzystny stan polskiego szkolnictwa w Czechosłowacji uznany został przez obiektywne zagraniczne czynniki (!!) i że „polska mniejszość żyje w najlepszych warunkach w Czechosłowacji, gdzie uczyniono zadość jej żądaniom na polu szkolnictwa i kultury” (!!).

Minister czechosłowacki podjął twierdzenie dziennikarza, że „rozluźnienie stosunków polsko-czeskich wywołane zostało sztucznie przez propagandę i działalność polskich zagranicznych nacjonalistycznych kół”. P. Derer żąda od mniejszości polskiej „absolutnej lojalności wobec państwa i jego przedstawicieli” i powiedział, że „nie leżałoby w interesie polskiej mniejszości, aby się dała wciągać do różnych knowań”.

Przytaczamy ten wywiad czeskiego ministra jedynie dlatego, by wykazać jak te słowa ministerjalne różnią się krąco od prawdy rzeczywistej.

Zarzuty w sprawie systematycznego gniebienia szkolnictwa polskiego w Czechosłowacji u d o w o d n i o n e z o s t a ł y f a k t a m i i c y f r a m i. P. minister w odpowiedzi na to znalazł jedynie gołosłowne twierdzenie, że „jest bardzo dobrze”.

Perfidna zaś insynuacja, jakoby rozluźnienie stosunków polsko-czeskich było następstwem zewnętrznej propagandy, oraz przewrotnie wypowiedziane zarzuty, jakoby mniejszość polska nie była lojalna — odeprzeć należy z całą stanowczością, jako wierutną nieprawdę.

Takie wywiady, zajmujące się fałszerstwem faktów, nie przyczyniają się wcale do odprężenia stosunków polsko-czeskich — wręcz przeciwnie, pogłębiają jeszcze przepaść i świadczą źle o rzekomej woli rządu czeskiego załagodzenia sporu między obydwoma sąsiadującymi państwami.

W sprawie stosunków obu narodów min. Derer powiedział:

„Wobec wspólnego niebezpieczeństwa, każdemu widocznego, najbezpieczniejszą gwarancją będzie, jeżeli tak Czechosłowacy, jak i Polacy, utrzymamy swoje państwa w porządku i będziemy wzajemnie wspierali się. W polityce zagranicznej pojedynczych państw są możliwe różne dyferencje, zależnie od zmieniającej się konstelacji polityki światowej, lecz podstawa trwałej i korzystnej orientacji Polski i Czechosłowacji może być tylko wzajemne respektowanie. Czechosłowacja uzyczy sobie, swym interesom a także interesom polskim wtedy, jeżeli we swej polityce i także w administracji państwowej bezwarunkowo utrzyma swój autorytet państwowy wobec kogokolwiek, kto chciałby go osłabić lub zniszczyć.”

Wreszcie minister wyraża nadzieję, że wszyscy Polacy rozumieją, że demokratyczne urządzenia republiki są warunkiem pomyślnego rozwoju mniejszości w sprawach szkolnych, kulturalnych oraz wszystkich innych.

Dalszy atak na całość partji

Łukosz wydał nowy ulotek przeciw członkom Komitetu Wyk. P. S. P. R.

W numerze 34 „Robotnika Śląskiego“ podaliśmy przyczyny, które spowodowały uchwałę Komitetu Wykonawczego PSPR., stawiającą byłego tow. Aug. Łukosza poza nawias partji. Pisaliśmy o tem, że gdyby Łukosz był chciał, mógł wykluczenia uniknąć.

Jeżeli mimo wszystko, mogła istnieć nadzieja rehabilitacji, ta pryska obecnie, kiedy Łukosz podpisał drugą ulotkę a zapowiada się wydanie dalszej. Łukosz zamiast uznać swoje błędy i zwrócić się do Zarządu Głównego PSPR., który odbędzie w krótkim czasie swoje posiedzenie, prowadzi dalszą akcję przeciwko partji. Pojawienie się odezwy nr. II świadczy o tem, że Łukosz działa za czymś podszeptem. W prywatnych rozmowach sam Łukosz uznaje swoje błędy, co dowodzi, że porozumienie z nim byłoby możliwem. Na przeszkodzie temu stoją inicjatorzy, którzy mają na celu sianie zamętu do szeregów polskich robotników, ludzie, stojący poza nawiasem partji.

W odezwie Łukosza nr. II jest znowu cały szereg kłamstw, osobiste złośliwe zaczepki pod adresem członków Komitetu Wykonawczego. Pozatem umieszczono jakieś rezolucje, których nigdzie nie uchwalono, a które napisali ludzie stojący poza partją. Wreszcie w ulotce zamieścił Łukosz list jakiegoś przyjaciela zakończony zdaniem: „Niech żyje PSPR, pod dobrym wodzem tow. Łukoszem.“ Nienapisał jednak, kto to sobie życzy takiego „dobrego wodza“, który w czasie, kiedy był prezesem Partji, doprowadził ją do takiego stanu, że ówczesny sekretarz Siuda sam wystawił mu dość niepoehlebne świadectwo. Towarzysze karwińscy będą jeszcze pamiętali, jak w roku 1928 miał Łukosz w sekretarjacie występ z tow. Siudą i co mu wówczas Siuda powiedział.

Łukosz w ostatnich dniach odwiedził w niektórych gminach członków naszej partji, w kłamliwy sposób informując ich, że chce zgody, lecz Komitet Wykonawczy, względnie tow. poseł Chobot nie chce. Tymczasem w swoim ulotniku sam przyznaje, że tow. Chobot zwracał się „zapomocą swoich pośredników do niego“, lecz on, **Łukosz, nie uznaje potrzeby** swego upokorzenia.

Nikt od Łukosza upokorzenia nie żąda, lecz nikt też nie może przyznać mu prawa, żeby w podpisywanych ulotkach w dalszym ciągu bezprawnie tytułował się zastępcą przewodniczącego PSPR., którym przecież nie jest, a rzucał się na prawomocnie przez Zjazd wybrane władze partyjne, dostarczając materiału wrogom partji.

Nie chcemy zabierać pismu partyjnemu miejsca zajmowaniem się kłamstwami Łukosza. Stwierdzamy jednak, że nikt z Komitetu Wykonawczego ani także tow. Chobot nie miał zamiaru Łukosza pokrzywdzić; chciano mu dać sposobność do udowodnienia zarzutów, które uczynił na konferencji partyjnej w Karwinie. Zamiast poddać się prawomocnej uchwale Komitetu Wykonawczego i wyzekać zwołania Sądu partyjnego, Łukosz rozpoczął walkę z władzami partyjnemi a obecnie wydaje ulotniki jakiejś w jego głowie urojonej „opozycji P. S. P. R.“ Jeżeli są między członkami PSPR. jednosciki, którzy postępowanie Łukosza usprawiedliwiają, lecz którzy nie mają odwagi w jego obronie wystąpić z argumentami, to nie jest to żadna opozycja. Mogą to być tylko zwyczajne intrygi osobiste, które — jak widać ze sprawozdań z odbytych zgromadzeń — ogół członków potępia.

Łukoszowi będzie jeszcze dana możność odpowiadania za swe kłamstwa na innym miejscu.

W odezwie I Łukosz zaczął osobiście tylko przewodniczącego partji tow. posła Chobota, w odezwie II przybrał sobie już prawie **wszystkich** członków Komitetu Wykonawczego, a przede wszystkim tow. Wójcika, który aż do ostatniej chwili Łukosza bronił, za co się odplaca, rzucając kłamstwa pod jego adresem. Dalej rzuca się Łukosz na tow. Gromnicę, Goetzego, Badurę i stawia nowe teorie o tem, kto ma być przewodniczącym lub członkiem Komitetu Wykonawczego.

Według statutu partyjnego, jest wybieralnym każdy członek partji, którego Zjazd wybierze. Według nowej teorii Łukosza, potrzebuje Zjazd jego aprobaty do wyboru członków Komitetu Wykonawczego, inaczej uchwały władz partyjnych.

powzięte przez członków nie aprobowanych przez Łukosza, są nieważne.

Łukosz wymienia dalej 8 punktów, które podobno kwestjonował na konferencji partyjnej, co jest kłamstwem. Poza rzucaniem obelg pod adresem przewodniczącego, Łukosz ani o jednym punkcie na konferencji nie wspomniał. W ulotce obecnej zapytuje się np., czy godzi się, aby poseł był przewodniczącym partji. Ogólnie wiadomo, że prawie wszystkie partje socjalistyczne stawiają na czoło partji odpowiedzialnych jej posłów. Przewodniczącym czeskiej soc.-dem. jest były minister tow. poseł Hampl, niemieckiej soc.-dem. w ČSR. minister poseł dr. Czech, francuskiej poseł Blum, angielskiej Partji Pracy poseł Henderson, długoletnim przewodniczącym PPS. w Polsce był tow. poseł Diamand. Jeżeli Łukosz wskazuje na stosunki przedwojenne, to wówczas była struktura organizacyjna zupełnie inna i wówczas był wprawdzie tow. Szotek przewodniczącym Komitetu Obwodowego PPSD, lecz Szotek sam oświadczył, że jest tylko nominalnym przewodniczącym, lecz że właściwie niema żadnego wpływu, a jego cała czynność w Komitecie Obwodowym ograniczała się do przewodniczenia na niektórych tylko posiedzeniach, a właściwe kierownictwo partji prowadzili posłowie ttow.: Reger i dr. Kunicki. Łukosz w swoim ulotniku tylko dlatego to podnosi, ponieważ brak mu innych rzeczowych argumentów przeciwko tow. Chobotowi i myśli, że tylko on powinien być przewodniczącym. Tow. Chobot nie jest temu winien, że Łukosza przewodniczącym nie wybrano. Wszak Łukosz sam był na ostatnim Zjeździe przewodniczącym i referentem komisji-matki, więc miał możność postarać się o to, **ażeby go wybrano**. Wydawaniem kłamliwych odezw Łukosz nie osiągnie swego celu. Jeżeli chce być przewodniczącym partji, musi także dla niej pracować, nietylko sam się chwalić.

Łukosz kłamie również w swojej odezwie, że na zebraniach w Trzyńcu, Końskiej i Łyżbicach, dalej w Bystrzycy, Wędryni, Nydku lub Dolnej Lesznej były powzięte uchwały, popierające jego akcję. Tak samo nie jest prawdą, że na konferencji okręgowej w Ligotce Kameralnej uchwalono rezolucję, umieszczoną w jego odezwie, prawdą natomiast jest, że znany osobnik z Trzyńca, który wyrządził już wiele szkody naszej partji, chcąc obecnie upiec swoją pieczęć przy Łukoszowi, napisał na maszynie tę rezolucję, którą wbrew postanowieniom statutu partyjnego już po ukończonej konferencji w obecności kilku nieczłonków odczytał wprawdzie jeden z miejscowych funkcjonariuszy, lecz rezolucji tej nie odgłosowano i niema na niej żadnego podpisu.

Tymczasem rozgłaszają różni ludzie, stojący poza partją, że podobno Łukosz ma wydać w najbliższym czasie dalszą odezwę nr. III. Na tę szkodliwą i rozbijającą czynność Łukosza zwracamy uwagę wszystkim członkom naszej partji. Ponownie wzywamy wszystkich członków partyjnych, **ażeby nie dali się okłamywać i bałamucić** przez zjednanych wrogów partji, chociaż oni to robią pod płaszczykiem domagania się zwołania Zjazdu partyjnego. Do zwołania Zjazdu Partyjnego jest kompetentny Zarząd Główny, który w najbliższym czasie podejmie odpowiednią uchwałę.

Każdy, kto popiera akcję Łukosza, staje się **szkodnikiem Partji**. Jesteśmy przekonani, że pieniądze wyrzucone na odnośne ulotniki, są wyrzucone na marne, a że tym, którzy je płacą, nie przyniosą pożądanego rezultatu, gdyż członkowie PSPR. potrafią sami ocenić wartość i cel tych ulotników. Łukoszowi zaś radzimy, jeżeli mu naprawdę chodzi o zrehabilitowanie w partji, niech zwróci się na właściwą drogę, uzna swoje popełnione błędy i zaprzestanie czynności szkodliwej dla partji, gdyż inaczej ogół członków go odsądzi tak, jak odsądził dotychczas wszystkich **szkodników** partji.

W interesie całości partji i polskości na Śląsku, polecamy naszym członkom, by śledzili, kto inspirowuje czynność Łukosza, i kto używa go za narzędzie do rozbijania polskiego ruchu socjalistycznego.

Z Trzyńskiego piszą nam pod powyższym tytułem:

Rozpoczęta przez Łukosza akcja coraz bardziej staje się ogólną tutejszych robotników jasną. Okazuje się, że Łukosz odgrywa w całej sprawie zwykłą marionetkę, której sznurkami posuwają osobistości nie mające odwagi wystąpić przeciw polskiemu ruchowi socjalistycznemu. Łukosz musi sobie niechać podobać nie tylko kiedy ludzie, nie mający nic wspólnego ze socjalizmem, koregują mu odezwe, ale też musi otaczać się wynajętymi do pomocy osobami, może wbrew swojej woli, które już dawno rozeszły się z naszym ruchem.

Ze strony nas robotników warto Łukoszowi przypomnieć jak to przed laty energicznie angażował się przeciwko sekretarzowi Siudzie, który za podszeptem drugiej osoby dał się użyć za narzędzie przeciw partii za co musiał ponieść następstwa. Łukosz niema więc obecnie co lamentować nad sobą. Ma przeciw swój rozum i powinien wiedzieć co może a czego nie wolno mu czynić w partii.

Okazuje się, że dla dokończenia dzieła rozpoczętego przez ludzi kierujących Łukoszem został użyty także były sekretarz Stefek z Trzyńca. Hutnicy trzyńscy mają niejeden sukces Stefekowi do zawdzięczenia, ale z powodu niego niemało też uciepieli. Obecnie stanął on do pomocy Łukosza i działa przeciw partii. Po okolicznych gminach Trzyńca odmawia ludzi od partii przyczem jak słyhać namawia do jakiejś tam nowej partii socjalistycznej mającej się utworzyć. Stefek buja o złej linii politycznej partii, zaś sam nie umiał ani dla siebie wytknąć linii życiowej, no a w końcu z powodu jego długoletniego zaniedbywania powierzonej mu organizacji i innych funkcji robotnicy socjalistyczni musieli się z nim rozejść. To nie daje mu obecnie prawa rozbijać polityczną partję robotników polskich.

Taktykę partii sami robotnicy potrafią należycie osądzić. Gratulujemy narodowcom z tak cennego nabytku. Jako członkowie partii przyrzekamy, że będziemy śledzić każdy krok zdyskredytowanych, do rozbicia polskich socjalistycznych robotników wynajętych osób i o ich poczynaniach będziemy informować ogół społeczeństwa polskiego na tutejszym terenie.

Robociarz.

Kolonja letnia dorostu sokolego w Ol-drzychowicach.

Z miłą radością głębokiej wdzięczności śpieszymy podziękować JW. Pani Gen. Konsulowej, jako przewodniczącej Komitetu Pań przy Kon. R. P. za fundusze, ofiarowane na kolonję letnią dla dorostu sokolego w Oldrzychowicach. 16 dni spędzonych wśród słońca i górskiego, powietrza, dobrze odżywianie, przyczyniło się do polepszenia zdrowia i nabrania nowych sił żywotnych do dalszej pracy. Nie tylko nas ogarnia głęboka wdzięczność, ale również i rodzice nasi składają za naszym pośrednictwem wyrazy szczerzej podzięk. Kolonja ta pozostawiła w naszych sercach objawy poważania i szacunku za dzieło wspólnej bezinteresownej pracy. Niechaj tych parę słów będzie wyrazicielem serdecznych uczuć, jakie żywimy dla wielkiego dzieła Komitetu Pań z JW. Panią Gen. Konsulową na czele. Uczucia te zostały zdokumentowane w czasie odwiedzin przez JW. Panią Gen. Konsulową w Oldrzychowicach i pozostaną na zawsze w długiej pamięci. „Czołem!“ — Uczestniczki kolonji letniej dla dorostu sokolego w Oldrzychowicach.

Dziennik Polski 8. IX. 34.

Idź złoto (poselskie) do złota (węglowego), my, Polacy w żelazie się kochamy.

Niezwykły atak czeskich socjalnych demokratów na naród polski.

Dziwna nienawiść czeskich socjalnych demokratów do Polski nie ma granic. Objawy tej nienawiści, przechodzące nieraz wszelkie granice (jak to było przy zabójstwie ś. p. legionisty Pierackiego), notowaliśmy i notujemy skrzętnie na łamach naszego dziennika, albowiem są one doskonałym świadectwem możliwości współżycia wzajemnego i otwierają naszym Polakom oczy na tych farbowanych socjalno-demokratycznych lisów. Podajemy poniżej tłumaczenie z „Ducha času“ z dnia 7 b. m., w którym z racji niechęci Polski do podpisania paktu wschodniego tak piszą:

„Nam, ludziom zwykłym, żyjącym blisko polskich granic, musi być wolno, abyśmy związkowi pułkowników, rządzących Polską, jeszcze raz oświadczyli, że nam nie imponują. Znamy was, panowie! Dowodzicie każdym swym czynem, że dbacie o to, by z powierzonego światu nie znikła pamiątka „galicyjskich stańczyków“, polskich obszarników. — To była piękna rzecz! To byli słowianie, którzy niemiecko-węgierskiej hegemonji w Austrii czynili służby pacholskie.

Jedynie przy pomocy polskich stańczyków mogła być prowadzona w starym cesarstwie austro-węgierskiem — mimo większości słowiańskiej — polityka ucisku słowiańskich narodów, więc Czechów i Słowaków.

Polscy stańczycy nie byli jednak tak głupi, żeby służyli za darmo. Oni i coś za darmo! Kazali sobie dobrze płacić i gdy rząd austro-węgierski chciał ich mieć za sobą, musiał galicyjskich stańczyków porządnie karmić subwencjami. Przy każdych wyborach w Galicji musiano im zostawić wolną rękę: stańczycy musieli za każdą cenę gładko zwyciężyć. Tak byliśmy w starej Austrii świadkami osławionych „wyborów galicyjskich“, przy których głównymi czynnikami były terror i przekupstwo. Tylko równie osławione „wybory węgierskie“ — dzieło madyjarskich panów — konkurowały z wyberami galicyjskiemi.

Jeszcze w czem innym wygadzało się stańczykom polskim: zostawiało się im wolną rękę w polonizowaniu Cieszyńskiego. Gdy już obszarncza czeladka galicyjska nie mogła się powołać na to, że działa coś dla polskiego ludu, chciała mieć dowód, że za jej wpływem postępuje „narodowa“ praca w Cieszyńskiem. Na Cieszyńskiem Niemcy łącznie z Polakami podzielili się hegemonją i wykonywali ją przeciw małemu ludowi czeskiemu, który gwałtownymi metodami był germanizowany i po-

lonizowany — zależnie od tego, jak sobie „lary tronu habsburskiego“ podzielili rolę.

Jeszcze w żywej pamięci ludzi współczesnych tkwi, jak przeciwko haniebnym rolom polskich stańczyków galicyjskich w monarchji austro-węgierskiej protestowali właściwi reprezentanci ludu polskiego w Galicji i na Śląsku Cieszyńskim z obozu demokratycznego i soc.-demokratycznego. Z trybuny parlamentu wiedeńskiego wołano imieniem polskiego narodu do Europy w sposób uroczysty, że polscy stańczycy są kastą przekupną i posługują się gwałtem, z którą masy narodu polskiego nie mają nic wspólnego.

Panowie z „obozu pułkowników“, którzy opanowali dziś Polskę, są również kastą, z którą prawdziwy naród polski nie ma nic wspólnego. Mają wspólne cechy z owymi „galicyjskimi stańczykami“. Wedle ich recepty np. przeprowadzili ostatnie wybory sejmowe w Polsce, a w miejsce „galicyjskich wyborów“ mówią dziś „polskie wybory“. Podług recepty stańczyków galicyjskich robią dzisiejsi władcy Polski politykę handlarzy bydłem, przyczem tak samo jak galicyjscy stańczycy kichają na słowiaństwo a grają rolę „słowiańskich prusaków“. Podobnie jak stańczycy w Galicji za Austrii, tak grupa pułkownikowska w Polsce dzisiaj terrorizuje lud polski, aby mniejszość mogła panować nad większością. I jak galicyjscy stańczycy kiedyś, tak grupa pułkownikowska dzisiaj robi ze Śląska Cieszyńskiego przedmiot swej bojowej „narodowej“ polityki, która jednak znajduje się w całkowitej sprzeczności z rzeczywistymi narodowymi interesami Polski.

Pragniemy powiedzieć, że naprawdę ze spokojem należy patrzeć na grasowanie polskiej grupy pułkownikowskiej, o której wiadomo, że dawno zapewniła sobie decydujący wpływ na osobę marszałka Piłsudskiego, którego popularność podkopuje. Lecz i temu grasowaniu przyjdzie kiedyś na koniec. Przetrwaliśmy polskich stańczyków, przetrwamy i polską grupę pułkownikowską.

Umyślnie przedrukowaliśmy w całości wypowiedzi czeskiej socjalnej demokracji, albowiem zapoznanie się z tem wszystkiem naszego polskiego społeczeństwa będzie najlepszą lekcją, jak nas oni nienawidzą. Ich dowcipne wywody mogą tylko w niektórych nieświadomych Czechów wmówić fałsz, iż dzisiejszy obóz legionowy w Polsce, to owi „czarni jak smoła“ stańczycy. Dla nas takie artykuły są jedynie miarą nienawiści żywnionej do nas, bo przecie

doskonale wiemy, że obóz legionowy to synowie ludu, chłopci i robotnicy polscy, nie przedwojenni magnaci. Także tylko śmiech pogardy i politowania ciśnie się na usta, gdy starają się twierdzić, że obóz legionowy tylko przemocą utrzymuje się przy władzy, a Polska i Polacy nie mają z nim nic wspólnego! Znamy sprawy polskie, Polska jest tuż, tuż i żadne gazy socjalno-demokratyczne nie zasłonią nam prawdy.

Jeżeli panowie z czeskiej soc. dem. mają zamiar czekać z zawieranie zgody z Polską do czasu, aż w Polsce przestaną rządzić „pułkownicy“, to zdaje się, zgody tej nigdy nie będzie. Bo ci, którzy dziś rządzą Polską, są synonimem wszystkich cnót rycerskich tak dobrze jak ci, którzy ją szkalują, są synonimem wszystkich „cnót“ poselskich.

Jedno jest jednak w tym wszystkim nadzwyczaj cennem. Oto powiedzenie o polonizowaniu Śląska przez stańczyków i obecnej polityce polskiej wobec tegoż Śląska. Przynajmniej my Polacy na tej ziemi wiemy — powiedziano nam to otwarcie — czego po międzynarodowych czeskich socjalnych demokratach mamy się spodziewać. I wedle nich, skoro Śląsk jest polonizowany, to trzeba ten „błąd“ naprawić, a „popolszczonych“ Morawców przywrócić na właściwe „łono“.

To wszystko powinien sobie jak najdokładniej rozważyć ten górny odłam naszych polskich socjalistów, który los swój związał bez żadnych zastrzeżeń z czeską soc. demokracją. Musi wiedzieć, że i ze strony czeskich soc. dem. uznano, że nie mamy prawa do istnienia na Śląsku. Na szczęście ta robota czeskiej soc. dem. znalazła już odźwięk wśród polskich robotników, czego świadectwem jest stanowisko, jakie wobec szowinizmów partyjnych zajęły masy robotnicze, zorganizowane w PSPR.

Przegląd prasowy

**W tem największy jest ambaras,
żeby dwoje chciało naraz...!**

Pod napisem „Pomník polskému lotnikom, Zwirce i Wigurze“, wczorajsze „Lid. doviny“ przyniosły, co następuje:

„Zarząd mor.-śląskiego aeroklubu oznajmia, że wiadomości niektórych gazet, jakoby polski komitet chciał postawić pomník Zwirce i Wigurze sam, bez udziału społeczeństwa czeskiego i klubu mor.-śląskiego, nie odpowiada prawdzie. Pomník postawią obie korporacje (polski komitet i klub czeski) na polu obok kościoła cierlickiego, ale dokonanie budowy odsunięto na czas późniejszy, z czem zgadza się także polski komitet.“

Gdyby na świecie nie było już utartego wyrażenia „obrócić kota do góry ogonem“, to należałoby to zrobić z racji tej lśniewej enuncjacji aeroklubu czeskiego w Brnie. Polski komitet budowy pomnika całkiem wyraźnie oświadczył, i to urzędowo w prasie, że do czasu naprawienia krzywdy cierlickiej i wszystkich innych krzywd polskich, nie chce mieć nic wspólnego z klubem czeskim. Wobec tego, że na zmianę kursu wobec Polaków się nie zanosí, niema również mowy o zmianie decyzji komitetu polskiego. Ponieważ klub czeski nie chciał odstąpić swych praw poprzednich za pieniądze, porzucono wogóle ten projekt, a sami Polacy wzniosą na miejscu wypadku odpowiedni pomník.

W uzupełnieniu tej notatki możemy donieść także, iż sprawa pomnika obu lotnikom na miejscu wypadku posunęła się bardzo naprzód. W pertraktacjach z jednym z najlepszych polskich rzeźbiarzy znajduje się piękny projekt, który niewątpliwie zamieni się w czyn. Uroczystość poświęcenia tego pomnika odbędzie się zapewne w roku przyszłym i nie będzie zamąconą żadnym zgrzytem fałszywych przyjaciół. Niepożądanych gości Komitet potrafi poprostu wyprosić za drzwi.

Dr. Kahanek opuścił „Polední list“

Jak się dowiadujemy, doskonały publicysta czeski dr. Ferynand Kahanek wystąpił z redakcji „Poledního listu“ a przeszedł do „Venkova“. Miejsce dr. Kahanka w „Poledn. listě“ zajmie poseł Jerzy Stribrný a jego zastępcą będzie red. Ausobsky. Z tego wynika, iż „Polední list“ zachowa dotychczasową linię polityczną.

Jak się przedstawiać będzie obecnie kierunek i praca red. Kahanka w prasie prezesa ministrów Malypetra, przyszłość okaże. Będziemy z ciekawością obserwować, czy ze zmianą redakcji nastąpiła w red. Kahanku i zmiana przekonań. Przypuszczamy jednak, iż potrafi on zachować swą linię poprzednią.

Jako druhý slavnostní řečník promluvil posl. David, jenž oznámil, že tato slavnost není demonstrací proti nikomu, zvláště ne proti Polsku. Přiznáváme, že se nás těžce dotýkají některé zjevy ve veřejném životě polském, ale věřím, pravil řečník, že to není mínění celého národa, věřím, že i ony pomínou a že mezi námi a Polskem zavládne opravdu bratrský poměr. Šli jsme často v historii společně. Sám vzpomínám velkého projevu utlačovaných národů na podzim r. 1917 v Kijevě, jehož se zúčastnilo také několik set Poláků. Zahájil jsem tento projev a pravil jsem mimo jiné: Neustaneme bojovat, dokud nebude osvobozeno a sjednoceno Polsko a dokud nebude zřízen československý stát. A hlavní tehdejší řečník předseda Národní rady československé Masaryk, pravil: »Bez svobodné Polky nebude svobodné čs. republiky a bez svobodné čs. republiky nebude svobodné Polsko.« My přejeme polské menšině v tomto kraji, čeho k svému životu potřebuje. Totéž přejeme i ostatním národnostním menšinám. Ale nikdo nemůže od nás chtít, abychom klidně přihlíželi k protistátní činnosti. Jednotnost státu od Chebu až k Jasné budeme hájit proti každému. Oba projevy byly přerušovány hlučnými projevy souhlasu.

Potom připjali okresní hejtman Gella a náměstek starosty Českého Těšína ředitel Stejskal stuhý na prapor 8. pěšího pluku Slezského, který věnovaly okres a město Český Těšín. Ministr národní obrany Bradáč potom dekoroval 39 legionářů 90 vyznamenáními. Starosta Slezské Matice osvěty lidové Holeš za české obyvatelstvo na Těšínsku zdůraznil v projevu, že slezští hraničáři jsou odhodláni svorně hájit svůj stát. Projevy loyality ke státu a pro obranu pronесли pak za polské obyvatelstvo člen zemského zastupitelstva Junga, za německé evangelický farář Zahradník a za židovské dr. Auerbach. Po přečtení holdovacího telegramu prezidentu republiky poděkoval ministr Bradáč zástupcům za jejich loyální a poctivě prohlášení a pravil, že chce, aby byli přesvědčeni, že neleží nám nic jiného na srdci, než abychom společnou práci odstranili difference a řešili je poctivě a mužně. Slavnost byla zakončena defilem vojska a účastníků v krojích.

Odpoledne se konala cvičení vojska, samaritánů, hasičů a tělocvičných spolků a ukázkové i okružní lety. Leteckému dni přihlíželo 15.000 diváků.

Lidové Noviny 10. IX. 34.

Den brannosti
v Českém Těšíně

Loyální projevy menšin

IV - Český Těšín 9. září

Dnes se konal v Českém Těšíně den brannosti za účasti ministra národní obrany Bradáče a čs. generality. Den brannosti vyzněl jako mohutná manifestace všeho těšínského obyvatelstva bez rozdílu národnosti a naboženství pro Československo a jeho obranu. Hlučné byly též projevy oddanosti prezidentu Masarykovi. Významné byly také projevy pro československo-polskou součinnost. Na radničním náměstí se dopoledne sešikovali legionáři, důstojníci a vojsko 8. pěšího pluku Slezského, záložní důstojníci, četnictvo, finanční stráž, tělocvičné spolky v krojích, Sokol, DTJ, polské tělocvičné spolky Sila a Turnverein, dále Selská jízda česká a polská a sportovní spolky, různé spolky a korporace, žactvo českých, polských a německých škol a četné obecnostvo, jež lemovalo chodníky kolem náměstí, sjelo se do Těšína ze všech obcí těšínského kraje. Po zahrání fanfár z Libuše vyslechli ministr národní obrany s armádním generálem Vojechovským, divišním generálem Kroutilem a brigádním generálem Ingrem hlášení velitele 8. pěšího pluku plukovníka Berký, načež vykonali přehlídku vojska a účastníků manifestace. Potom hosté v čele s ministrem Bradáčem zaujali místa na čestné tribuně před radnicí. Po vztyčení státní vlajky na

balkónu radnice uvítal přítomné starosta místního Sokola Kadlec a starosta města Českého Těšína Koždoň.

Jako slavnostní řečník promluvil ministr národní obrany Bradáč. Zrůznil, že čs. republika je záštitou všem národnostem, že nechceme nikoho utlačovat, žádáme však, aby národové v Československu stáli na půdě tohoto státu. Přejeme si, pravil ministr Bradáč, aby každý člověk cítil se u nás doma, ale, aby, jak je jeho povinností a příkazem civilisace, přál si též štěstí a rozmachu státu. Chceme si stát udržet na věčné časy. K menšinám volal ministr Bradáč, aby se postavily na půdu státu, neboť vědí, že jen tak se mohou vyvíjet národně, kulturně a hospodářsky. Chceme s nimi žít v míru a přátelství a chceme si podat ruku k společné tvorbě práce. V kázni a plnění zákonitých povinností vidí největší ctnost každého občana státu. Pokud jde o sousední Polsko, pravil ministr Bradáč: Chceme s ním žít v přátelství a s ostatním Slovanstvem pracovat na obrozování Evropy. Čs. republika a čs. národ je věren staletému přátelství s Polskem, jež bylo zpečetěno krví v dobách, kdy jsme stáli proti společnému nepříteli. Melicherné věci nemohou rušit to, co vytvořila staletí. Napřejeme si nic, než práci ke štěstí obou států, ke spokojenosti národů oba státy obývajících. Nikomu nehrozíme, ale otevřeně říkáme světu, že jsme připraveni, abychom hájili každou stopu své půdy. Nakonec vzpomenu ministr armády a její součinnosti s ostatním obyvatelstvem a presidenta Masaryka, jemuž provoláno hlučné: Necht žije!

České Slovo 9. IX. 34.

Demonstrace „divokých těžařů“ v polském Slezsku

Zoufalí lidé demonstrují proti úřadům, které zakázaly »divoké dolování«

Polský tisk u nás i v Polsku v poslední době často psal o tom, jaká je u nás bída, kolik je tisíc, ba dokonce set tisíc nezaměstnaných v ostravsko-karvinském revíru a jaký je neproti tomu ráj v polském Horním Slezsku. Bída se ovšem projevuje všude stejně hladem, ale někde je jí více a někde méně. Nechceme zakrývat, že u nás je bída dost, ale přes to nutno poukázat, jak ten ráj v polském Horním Slezsku vypadá. Ve velkém hornickém středisku Dobrové Górnicej byly v těchto dnech veliké demonstrace tak zvaných »divokých těžařů«. Jsou to propuštění horníci, kteří se živili dobýváním uhlí v opuštěných důlních štólách. Při tom však přišla v poslední době řada lidí o život a proto úřady toto »divoké dolování« zakázaly. Proto byly uspořádány demonstrace a proti nezaměstnaným vyrukovala policie, která nezaměstnané nepřilíš jemným způsobem rozehnala. Tento obrázek mluví za sta propagačních článků polského tisku o mocné a veliké Polsce. Lidé jdou demonstrovat proto, že jim úřady již ani nedovolí hynout ve vybrakovaných štólách, ze kterých bylo vyvezeno uhlí za polovinu zadarmo do Maďarska a jiných států, aby v žilách zahraničního obchodu pyšného Polska aspoň trochu proudila krev.

Velkolepá manifestace těšínského lidu pro armádu a stát

Z Čes. Těšína, 9.-9. Dnes konal se zde den brannosti za přítomnosti ministra národní obrany Bradáče, který vyzněl jako mohutná manifestace všeho těšínského obyvatelstva bez rozdílu národnosti a náboženství pro Československo a jeho obranu. Hlučné byly též projevy oddanosti prezidentu republiky a významné projevy pro česko-polskou spolupráci.

Na radničním náměstí sešikovali se dnes dopoledne legionáři, důstojníci a vojsko 8. pěš. pluku »Slezského«, záložní důstojníci, četnictvo, finanční stráž, tělocvičné spolky, Národní garda, Sokol, DTJ., polské tělocvičné spolky, Turnverein, selská jízda česká, polská a spor-

Dziennik Polski 11. IX. 34
Przeegląd prasowy

Na zdrowie, sto lat!

„Mor.-slez. den.“ z dně 9. bm. ubolewa nad tem, jak to rzekomo w Polsce sztucznie stwarza się antyczeskie nastroje. Jako przykład cytuje opublikowany w „Dzien. Poznańskim“ feljeton H. Przyborowskiego p. t. „Eljen“, w którym autor porównuje zachowanie się Czechów wobec legionistów polskich w c. k. szpitalu wojennym w Poworsku a jak do Polaków odnosili się węgierski porucznik na placówce w Chelmie. Czesi przedstawieni tam są podobno w złym bardzo świetle a Węgrzy jako czuli i oddani przyjaciele Polaków, którzy nawet w najcięższych chwilach wytrwali w próbie tradycyjnej przyjaźni polsko-węgierskiej. Inne pismo gnieźnieńskie „Kurjer Wielkopolski“ opublikował według twierdzeń „Mor.-slez. den.“ „tatarską wiadomość“ o ucisku Polaków w Czechosłowacji, która przybiera niesłychane rozmiary podczas gdy rząd polski pomaga Czechom na Wołyniu zachować i rozwijać ich życie narodowe.

Aby się zbytnio nie cofać w odległe czasy, připomněmy na najswiežszym przykładzie, nie mowiąc już o tysiacach innych z czasów dawniejszych, kto to wytwarza w Polsce antyczeskie nastroje. Obok szeregu nietaktův, obok szeregu grubych przewinení, ktorých dopuszczono się ze strony czeskiej wobec państwa i narodu polskiego w czasie powstawania Polski i w ostatním okresie obok nieslychanych napascí róznych „Práv lidu“, „Českých slov“, „Národních politick“, „Lidových novin“, „Duchův času“ wymieniony tyllko „Mor.-sl. den.“ z dně 29 sierpnia 1934, který pozwoil sobie w wulgarnym artykule nazwać tych samych legionistów, o ktorých tak rzewnie pisze w cytowanym u góry nr., hołota, która z wyrachowania jedynie, aby nie musiec służyć w regu-larnej armji austriackiej, wstepowała do legionów polskich i walczyła nie o wolność Polski, lecz za Wielką Germanję. Ježeli w ten sposób zniesławia się i bezczęści święte dla každego Polaka pamiatki i rzeczy, ježeli się na nie bryzga stekiem nienawisći, to czy „Mor.-slez. den.“ uważa, że trzeba jeszcze w Polsce lepszej i skuteczniejszej propagandy antyczeskiej?

České

Český Těšín pro silnou armádu

Den brannosti v Českém Těšíně — Velký zájem obyvatelstva — Ministr nár. obrany a generalita

Včera byl pořádán v Českém Těšíně den brannosti, který vyzněl v ohromnou manifestaci všeho občanstva z Českého Těšína a okolí pro brannost a silnou armádu. Slavnost začala již v sobotu příchodem roty p. pl. č. 8 z Místku. Vojsko bylo slavnostně uvítáno před příchodem do města. V sobotu přijel do Českého Těšína také moravský zemský velitel armádní, generál Vojtechovský z Brna, který byl uvítán na nádraží vojskem, zástupci úřadů a různých korporací a legionářů. Mezi 15.—17. hodinou byl proveden letecký nálet na město za účasti protiletadlové obrany. V neděli v 9 hodin se seřadily na náměstí v Těšíně vojsko — v čele s plukovníkem Berkou, 80 důstojníků, Národní garda z Mor. Ostravy, Slezská jednota, velký počet hasičů, legionářů, sokolů,

tovní kluby a korporace, žactvo českých, polských a německých škol, jakož i četné občanstvo, které se sjelo se všech obcí těšínských.

Po zahrání fanfár v »Libuše« ministr národní obrany Bradáč spolu se zemským vojenským velitelem armádním generálem Vojtechovským, divisním generálem Kroutillem, brigádním generálem Ingramem, vyslechl hlášení velitele 8. pěš. pluku »Slezského«, načež vykonal přehlídku vojska a krojovaných účastníků. Potom hosté v čele s ministrem Bradáčem zaujali místa na čestné tribuně před radnicí. Po vztýčení státní vlajky na balkonu radnice uvítal přítomné starosta místního Sokola Kadlec a starosta města Českého Těšína Koždoň.

Jako slavnostní řečník promluvil ministr národní obrany Bradáč. Zdůraznil, že čsl. republika je záštitou všem národnostem, že nechceme nikoho utlačovat, žádáme však, aby národové v Československu stáli na půdě tohoto státu. Přejeme si, aby každý člověk cítil se u nás doma, ale aby, jak jest jeho povinností a příkazem civilisace, přál si též štěstí a rozmach státu. Chceme si stát udržet na věčné časy. K menšinám volal ministr, aby se postavily na půdu státu, neboť vědí, že tak mohou se vyvíjet národně, kulturně a hospodářsky. — Chceme s nimi žít v míru a přátelství a chceme si podati ruku ke společné tvořivé práci. V kázni a plnění zákonitých povinností vidí největší ctnost každého občana státu. Pokud jde o sousední Polsko — pravil — že chceme s ním žít v přátelství, a s ostatním Slovanstvem pracovati na obrození Evropy. Čsl. republika, čsl. národ je věren staletému přátelství s Polskem, jež bylo zpečetěno krví v dobách, kdy jsme stáli proti společnému nepříteli. Malicherné věci nemohou rušit to, co staletí vytvořila. Nepřejeme si nic více, než práci ku štěstí obou států, ku spokojenosti národů, oba státy obývajících. Nikomu nehrozíme, ale otevřeně říkáme světu, že jsme připraveni, abychom hájili každou stopu své půdy. Vzpomenul armádu a jejího spolutvůrce s ostatním obyvatelstvem a velkého prezidenta Masaryka, jemuž svoláno hlučné: »Nechť žije!«

Jako druhý slavnostní řečník promluvil poslanec David, jenž zdůraznil, že dnešní slavnost není žádnou demonstrací proti nikomu. Přiznáváme, že se nás těžce dotýkají některé zjevy ve veřejném životě polském, ale věřím, pravil, že to není mínění celého národa. Věřím, že i ony pomínou a že mezi námi a Polskem zavládne opravdu bratrský poměr. Přejeme si vroucně žít s bratrským polským mnárodem v přátelství. Přejeme v polské menšině v tomto kraji, co k svému životu potřebuje, a totéž přejem i ostatním našim národnostním menšinám, ale nikdo nemůže od nás chtít, abychom klidně přihlíželi k protistátní činnosti.

Pak okresní hejtmán Gella a náměstek starosty města ředitel Stejskal připjali stuhy na prapor 8. pěšího pluku »Slezského«, které věno-

valy okres a město Český Těšín. Ministr národní obrany potom dekoroval 39 legionářů 90 vyznamenáními. Starosta Slezské Matice osvěty lidové Holeš za české obyvatelstvo na Těšínsku ve svém projevu zdůraznil, že slezští hraničáři jsou odhodláni svorně hájit svůj stát. Projevy loyality ke státu a pro jeho obranu pronesli pak za polské obyvatelstvo zemský poslanec Junga, za německé evangelický farář Zahradník a za židovské dr. Auerbach. Po přečtení holdovacího telegramu prezidentu republiky poděkoval min. Bradáč zástupcům menšin za jejich loyální a poctivé prohlášení a pravil, že chce, aby byli přesvědčeni, že neleží nám nic jiného na srdci, než abychom společnou práci odstranili diference a řešili je poctivě a mužně. Jedním cílem je rozmach a rozkvět republiky a svolal proto zdar republice i krásnému Českému Těšínu. Projev ministra národní obrany byl přenášen rozhlasem mor.-ostravským Radio-journalem, ale s naprosto nevysvětlitelné příčiny právě projev poslance Davida a projevy loyality menšin na Těšínsku, které měly být slyšeny nejen u nás, ale i za hranicemi republiky, rozhlas nevysílal. Při násilném ukončení reportáže z Čes. Těšína se rozhlas omluvil nedostatkem času, ale pak po několikaminutové trapné přestávce vysílal písňový koncert. Tak čsl. Radiojournal rozumí našim menšinovým problémům.

Po skončení projevů vrátil se ještě ministr národní obrany s generalitou a ostatními hosty na radnici, kde se všichni zapsali do pamětní knihy. Při této příležitosti starosta města Koždoň požádal pana ministra o přímluvu na příslušných místech ve věci stavby vojenských kasáren v Českém Těšíně a skončení jednání o uvolnění vkladů v polských peněžních ústavech od rozdělení Těšínska, jejichž uvolnění bym oživil hospodářský život na Těšínsku. Pan ministr slíbil, že tato přání bude tlumočit a učiní vše, co je v jeho moci.

V rámci dne brannosti konal se v sobotu večer bombardovací nálet na město Český Těšín a předvedena protiletadlová obrana. V meděli dopoledne pak konalo se cvičení vojska, samaritánů a hosičů, tělocvičných spolku a provedeny okružní vyhlídkové lety s občanstvem. Dopolední manifestace se zúčastnilo na 6000, odpol. na 13.000 lidí. Den brannosti se plně vydařil.

Slovo 10. IX. 34.

orlů, vysloužilých vojinů, finanční stráž atd. Přehlídku vykonal zemský vojenský velitel Vojtechovský. Mezitím na tribuně se shromáždili všichni význační hosté, mezi nimi min. nár. obrany Bradáč, divisní generál Kroutil z Hranic, brig. generál Inger z Místku, poslanci Junga, Venzel a Volný, zástupcové úřadů a korporací všech národností. Hosty uvítal starosta města a hlavní proslov měl pak ministr Bradáč a předseda branného výboru poslanec David. Pak za polskou národnost promluvil poslanec Junga, za československé Židy dr. Auerbach, za německé obyvatelstvo evangelický farář Zahradník. Pak byly připatý 2 stuhy na prapor p. pl. 8 z Místku a stuha okresního zastupitelstva a městské rady. Ministr národní obrany dekoroval pak 90 vyznamenáními 39 vyslouži-

lých legionářů. Nakonec min. Bradáč poděkoval za velkou účast a lásku k armádě. Na náměstí bylo přes 6000 osob. Odpoledne se leteckého dne zúčastnilo 7 letadel a na letišti bylo na 13.000 osob.

Prowokacja antypolska w czeskim Cieszynie.

Katowice, 8 września (H). W dniu 9 bm. ma się odbyć w czeskim Cieszynie dzień „Obrony krajowej i lotniczej”. Na uroczystości te mają przybyć do czeskiego Cieszyńska czterej generałowie armii czesko-słowackiej: Sznejderek, Wojciechowski, Inggra i Kerntil, minister obrony kraju Brada, namiestnik krajowy Czerny i inni dygnitarze. Ćwiczenia lotnicze przeprowadzić ma t. zw. „Masarykowa Liga Lotnicza” z Olomuńca.

Uroczystość ta nosi wyraźnie charakter prowokacyjny w stosunku do Polski. Afisze propagandowe tej uroczystości rozplakatowano w dniu 6 b. m. również w polskim Cieszynie. Fakt ten spotkał się z żywym protestem ze strony miejscowej ludności polskiej, tak w polskim jak i w czeskim Cieszynie. Wskutek tego afisze w polskim Cieszynie zostały niezwłocznie usunięte.

Dziennik Polski 11. IX. 34.

Marszałek Piłsudski bawi na odpoczynku pod Żywcem

Agencja Iskra podaje: W sobotę o godz. 8.30 Marszałek Piłsudski wyjechał z Warszawy na dłuższy wypoczynek w okolice Żywca.

Na dworcu żegnali Marszałka premier prof. Kozłowski, minister M. Kosiński, minister inż. Budkiewicz, wiceminister generał Składkowski, szef Sztabu Głównego gen. J. Gąsiorowski, szef gabinetu ppłk. dypl. A. Sokołowski, szef oddziału drugiego Sztabu Głównego

plk. Englisch i szef biura inspekcji plk. Wartha.

Marszałek Piłsudski wyjechał pociągiem krakowskim w towarzystwie plk. Strzeleckiego i kpt. Lepeckiego.

Dowiadujemy się, że Marszałek Piłsudski poza odpoczynkiem przeprowadzić ma gry wojenne.

Kraków, 8 września. Dziś przybył do Żywca Marszałek Piłsudski w towarzy-

stwie plk. Strzeleckiego i kpt. Lepeckiego. Na dworcu powitał Marszałka wojewoda krakowski dr. Kwaśniewski, zastępca dowódcy Okręgu Korpusu nr. 5 plk. Bolesławicz, starosta Doellinger i inni. (PAT.)

Kraków, 10 września. Marszałek Piłsudski w towarzystwie swej świty przybył do Moszczenicy, gdzie zatrzyma się przez pewien czas w majątku pp. Kępińskich.

Dzień obrony i lotnictwa w Cz. Cieszynie

W niedzielę, 9 września odbyła się w Cz. Cieszynie manifestacja „Dzień obrony państwa i lotnictwa”, na której przemawiał minister obrony narodowej p. Brada z Pragi. W umowie swej wspomniął p. minister o stuletniej przyjaźni z Polską i o braterstwie ogólnosłowiańskim. Mowa ta nie przyniosła

nic nowego, gdyż tego rodzaju hasła poruszano już często u nas przy różnych okazjach w klubach czesko-polskich, czy też na bankietach. Twarda rzeczywistość, reprezentowana u nas Maticą O. L., przeczy tym hasłom w życiu praktycznym.

Dożynki w Karpętnej.

Po raz pierwszy odbyły się polskie dożynki w dniu 9 września, zorganizowane przez Gm. Rodzinę Opiekunów w Karpętnej, wiosce bardzo pięknej, lecz oddalonej z powodu braku dobrych szos od świata. Nie przeszkodziło to jednak i tam przybyciu p. Konsula Generalnego Leona Malhomme z Małżonką, który swą obecnością zaszczycił tę uroczystość. Pochód dożynkowy wyruszył od p. Pawła Rusza od „Borku” z muzyką szkolną, gdzie odbył się festyn. Mimo niepewnej pogody zabawa całkowicie się udała.

Impreza Straży Ogniowej w Łazach.

W Łazach, dnia 9 września odbyła się pierwsza impreza, urządzona przez Związek Polskiej Straży Pożarnej, zorganizowanej w tym roku, pod prezesurą p. Geigera. Pochód, który tworzyło około 300 strażaków ze straży miejscowej i okolicznej, wyruszył od p. Adolfa Kubicy do lasu Farusela. Tamże odbył się festyn w miłym i wesołym nastroju, którego nawet chwilowy deszcz nie zamącił. Wieczorną zabawę taneczną, urządzoną w gospodzie p. Krainy Adolfa, zaszczycił swą obecnością p. Konsul Generalny Leon Malhomme z Małżonką.

Dożynki we Frysztaście.

W dniu 9 września b. r. odbyły się tradycyjne dożynki, które zaszczycił swą obecnością p. Konsul Generalny Leon Malhomme z Małżonką. Z Domu Katolickiego wyruszył pochód z orkiestrą, złożony z harcerzy, Ślązaczek w barwnych strojach i tłumów publiczności. W powozach jechali do kościoła parafialnego p. Konsulostwo, na których rzucano z okien kwiaty, i gazdowie p. Tomalówna i Polak Henryk. Po wysłuchaniu mszy św. i kazania ruszono z powrotem przez miasto na boisko przy Domu Katolickim, gdzie pochód się rozwiązał. Właściwa uroczystość odbyła się po południu. W olbrzymim pochodzie przy wielkich tłumach uczestników przeciągały ubrane pięknie alegoryczne wozy, przedstawiające pracę i trud rolnika. Na zakończenie odbył się w ogrodzie festyn, który przeciągnął się długo w późny wieczór. Koncert orkiestry, grupa klounów i inne atrakcje umilały uczestnikom miłe spędzenie czasu. Olbrzymią radość wywołał powrotny przyjazd p. Konsula Generalnego. Wiatom, okrzykom nie było końca. Wieczorem miłośnicy tańca mieli sposobność zabawić się wesoło w sali. Komitet organizacyjny, w którym brali udział pp. dr. Leon Wolf, Twardzik Henryk i Antoni, pp. nauczyciele Talenta i Bajger Rafał, Maultz Jan, niestrudzeni pp. Szewieczkowi i Szewieczek i inni uczestnicy, do-

łożyli wszelkich starań, aby ta piękna uroczystość wypadła doskonale, co też osiągnięto.

Góry bastjonem polskości.

Gródek. Dożynki w Gródku, zorganizowane przez Kółko Rolnicze wraz z Kołem Macierzy Szkolnej i Strażą Pożarną w dniu 9 września b. r., wypadły w tym roku okazałe. Czysty zysk był przeznaczony na tabor Straży Pożarnej. W pochodzie bardzo pięknie wyglądał wóz alegoryczny gródecki z żarnami i rynnikiem. Doskonale również reprezentowała się banderka góralska z dzielnych jeźdźców z p. Janem Pilchem nr. 99 na czele. Przyjazd p. Konsula Generalnego z Małżonką i jego jazda na czele banderji wywołała wśród uczestników ogólną radość. Mieszany chór, pod kierownictwem p. nauczyciela Kupki Franciszka, odśpiewał kilka pieśni. Pan kierownik Heczko Jan wygłosił mowę okolicznościową. Komitetowi organizacyjnemu, w skład którego wchodził pp. przewodniczący Koła Macierzy Pilch Adam nr. 14, Firek Józef nr. 35, Heczko Paweł, emer. kierownik i Heczko Jan, kierownik, należy się uznanie za dobre zorganizowanie a szczególnie za wybranie doskonałego miejsca na festyn na ruinach starego zamczyska polskiego, okolanego Olzą.

Koncert „Jedności”.

Czes. Cieszyn. Koncert chóru Związku Akademików Mniejszości Polskiej w Czechosłowacji „Jedność”, który odbył się wczoraj w sali Domu Reprezentacyjnego w Czes. Cieszynie, spełnił pokładane nadzieje i potwierdził opinię bodającą najlepszego chóru na Śląsku. Chociaż dla tego, kto słyszał chór „Jedności” w Pradze, nie ulega wątpliwości, że tamte występy były jeszcze lepsze, chór śpiewał bez najmniejszych nawet błędów. Ale trzeba dodać, że występy te były poprzedzone prawieże codziennymi próbami, na których dyrygent pracował i przeźornie, by nie zniszczyć głosów, po prostu cyzelował każdą frazę a wczorajszy koncert odbył się po niespełna dwu próbach. Mimo to chór zaprezentował się jako zespół ryzany, dobrze rozumiejący się z dyrygentem. Wyrażna dykcja, świetna interpretacja i dobra dynamika w utworach lirycznych, werwa młodzieńcza w pieśniach wesołych — oto dalsze zalety. Burze oklasków zyskały punkty wesołe, z natury efektowne — „Pieśńka żołnierska”, „Staroszlacheckie oświadczenie”, „Piłanka kaszubska”, „Ubroj”, „Mazur”, chociaż pod względem technicznego wykonania pieśni liryczne — „Słowiczku mój”, „Na ten ugor”, „Pozdrowienie Tatru”, stały wyżej. Nad całością panował w

zupelnosci dyrygent p. K. Dziadur, który z każdej frazy umiał wydobyć właściwe wartości. Po koncercie odbył się w miłym nastroju tradycyjny dancing, w czasie którego przybył p. konsul generalny dr. L. Malhomme, powitany burzą oklasków. Poza tem imprezy zaszczylił swą obecnością pp.: dyr. P. Feliks, dr. Buzkowia, dr. Olezakowie, dyr. Ofick i i.

Rozumná slova na adresu Poláků a Polska. V neděli konal se v Čes. Těšíně Den brannosti za velké účasti obyvatelstva, vojska, legionářů a tělocvičných spolků, za účasti zástupců úřadů, města a moravského zemského armádního velitele gen. Vojevského, jenž vykonal přehlídku vojska. Manifestace na náměstí zúčastnilo se asi 6.000, odpoledního leteckého dne asi 13.000 osob. Loyální řeč pronesl starosta města Koždoň, načež učinili projevy ministr národní obrany Bradáč a předseda branného výboru posl. David. Obě řeči byly adresovány také Polákům v naší republice a v Polsku. Ministr národní obrany zdůraznil, že Československá republika chce býti záštitou všem svým národnostem, nechce nikoho utlačovat, chce, aby se také příslušníci národnostních menšin cítili u nás doma a přeje si s nimi pracovat v zájmu kultury, hospodářského rozvoje země a míru. Československá republika ovšem od národnostních menšin žádá, aby se loyálně postavily na půdu našeho státu, odhodlaného hájiti každou stopu své půdy. Na adresu Polska pravil ministr Bradáč, že Československá republika je věrna stálému přátelství s touto slovanskou zemí, které bylo utuženo v bojích proti společnému nepříteli. Posl. David promluvil na adresu polské menšiny a Polska ještě otevřeněji než ministr Bradáč. Přiznal, že se nás těžce dotýkají některé zjevy ve veřejném životě polském, ale vyslovil přesvědčení, že to, co Polsko v této chvíli odděluje od Československa, není názorem celého polského národa. Stejně jako ostatním národnostním menšinám, také menšině polské v naší republice přejeme všechno, co ke svému kulturnímu a hospodářskému rozvoji potřebuje, ale tolik říkáme otevřeně, že protistátní rejdy nebudou trpěny nikomu. Bylo dobře, že mužná a otevřená slova byla řečena právě v Čes. Těšíně a na samých hranicích Polska. To nebyla demonstrace, nebyly to ani výčitky, to bylo pouhé vyjádření československého stanoviska k Polsku a polské menšině v Československu, kterou by někteří činitelé, také ze zahraničí, chtěli strhnouti do sféry iredenty. Když polské vládnoucí kruhy počínaly si stejně otevřeně a upřímně, jako je tomu na naší straně, pak mohli jsme vzájemně zůstatí ušetření onoho napětí, které bylo na Těšínsku uměle vyvoláno a pokud se tak již stalo, pak při stejné otevřenosti a upřímnosti bylo by toto napětí velmi brzo likvidováno.

„Nieścistości“ czeskie w sprawie pomnika Żwirki i Wigury w Cierlicku.

Morawska Ostrawa, 10 września (PAT). Zarząd morawsko-śląskiego aeroklubu w Bernie Mor. opublikował sprostowanie wiadomości, podanej przez niektóre pisma, jakoby komitet polski budowy pomnika sp. Żwirki i Wigury zamierzał wzniesić w Cierlicku pomnik sam, bez udziału społeczeństwa czeskiego.

Aeroklub utrzymuje, że komitet polski od początku miał zamiar postawić na miejscu katastrofy mauzoleum, względnie mniejszy pomnik i że obecnie przystępuje do realizacji tego planu. Właściwy pomnik, który ma stanąć przed kościołem cierlickim, postawią jednak — jak twierdzi morawsko-śląski aeroklub — obie korporacje wspólnie.

Wykonanie tego projektu odłożono rzekomo na czas późniejszy, naco zgodzić się miał również i komitet polski.

Prasa polska w Czechosłowacji wyjaśnia nieścistości tego komunikatu.

Komitet polski miał początkowo zamiar wybudować na miejscu katastrofy mauzoleum, zaś obok kościoła pomnik wspólnie z aeroklubem. Wobec tego jednak, że wyrządzona ludności polskiej w Czechosłowacji krzywda przez obsadzenie probostwa cierlickiego proboszczem czeskim, nie pozwalała komitetowi wznosić pomnika wspólnie z Czechami, musiano projekt ten zarzucić a komitet polski postawił na miejscu katastrofy zamiast mauzoleum pomnik i to siłami wyłącznie polskimi.

DRAMATICKÝ ZÁPAS O POLSKOU SOC. DEMOKRACII NA TĚŠÍNSKU.

Poslanec Chobot musí odstoupit? V politických poměrech polské

menšiny na Těšínsku se úplně vyjasnilo. Není jednota, jakou Poláci po léta měli, polská soc. demokracie stojí osamocená a rozpoltěná ve vlastních řadách. — Glajšaltované polské politické strany Wolfova katolická, Buzkova lůdová evangelická a jiné drobnější politické útvary, spolky a organisace všeho druhu, vypověděly polské soc. demokracii boj a boj proti poslanci Chobotovi. Jeho soudruh Lukosz vydal druhý leták proti Chobotovi. Je rovněž ostrý a nalezl tu i tam sluchu, neboť s akcí Lukoszovou souhlasí všichni vedoucí nacionalisté a pomáhají, kde mohou, jen aby posice Chobotova byla podkopána. Nastává přetahování straníků PSPR. (polská socialistická partaj robotnická) do tábora železničáře Lukosze. Proti prof. Badurovi z Orlové, který je stoupencem Chobotovým, vede se akce, která je dokonce mířena i na jeho poměry existenční. Ani obliba školního inspektora Wojczika z Orlové nema už bývalého kursu u polských nacionálfašistů, kteří jsou ochodlaní odstranit ho z politického vlivu. Pro menšinu jest těšínským představitelem dr. Wolf z Fryštátu, který se pravděpodobně stane předsedou »Odbočky Poláků zahraničních v ČSR.« Ve skutečnosti poroučí a bude jim poroučet polský konsul ostravský a činnost odbočky bude přes konsula řízena z ústředí Svazu Poláků v zahraničí z Varšavy. Jen PSPR. a tělovýchovné Sily neuposlechly a postavily se přesně na půdu tohoto státu; jak to konstatoval v Ostravě ministr Dérer. Projev se polským nacionalistům nelíbil. Morálně posílil Chobotovu stranu právě ve chvílích největšího boje. Zdali však vydrží nápor se všech stran, nedá se dnes dobře tvrdit. Je to boj zoufalý a dramatický, je to boj, v němž na první pohled PSPR. rozbila polskou politickou jednotu, ale ve skutečnosti rozkoř byl proveden na diktát z Varšavy, který provedl gen. konsul Malhomme.

DR. KAHÁNEK Přestoupení dr. Kahánka z nej-
A NAŠI POLÁCI. nejkrasnější oposice do největší vládní strany znepokojuje naše Poláky. Vkládali mnoho naděje do něho, o prázdninách mu prý, jako reprezentantu oposice, k níž se i oni hlásí, svěřili své »bolesti«, jež on ve svém listu ochotně tlumočil s obviněním vládních kruhů, které prý se dopouštějí na našich Polácích bezpráví. A nyní jejich zastánce takřka přes noc mění své přesvědčení a rovnýma nohama skáče do strany, která je sloupem dnešní vlády, již včera tento — dle Poláků — nejdokonalejší český novinář, vinil i z toho, co se děje na Těšínsku. Ve svém deníku táží se Poláci, jak prý se nyní projeví směr a práce dr. Kahánka v listu ministerského předsedy Malypetra? Budou prý se zvědavostí pozorovati, nastala-li u dr. Kahánka se změnou redakce i změna přesvědčení. — Při tom projevují zbožné přání, aby zachoval svou dřívější linii. V tom jim dr. Kahánek při nejlepší vůli asi sotva bude moci vyhověti. X

Moravský Kurjer Bodziecny
12. IX. 34.

Skandaliczne pocztówki z Cierlicka.

(v) Jeden z naszych polskich Czytelników z za czeskiego kordonu na Śląsku Cieszyńskim przysłał nam kartkę widokówkę, wydaną przez jakiegoś Janotę w Mor. Ostrawie, która przedstawia cztery widoki z Cierlicka Dolnego: grób Żwirki i Wigury zbliska i zdaleka, lasek okoliczny i... restaurację pobliską.

Napisy na tych fotografiach umieszczono po czesku i — rzekomo — po „polsku“, przyczem „po polsku“ czytamy tam n. p.: „Zwierki i Wigury start do wieczności“ a „calkowy wzgled“... Jedynie tylko bezblednie przełożono napis: „okoliczna restauracja“.

Kartki te są nowym dowodem „delikatnych“ uczuć czeskich...

„Drobne konflikty nie mogą naruszyć przyjaźni polsko-czeskiej“.

Mowa czeskiego min. obrony krajowej.

Praga, 10 września. (Li) Czechosłowacki minister obrony narodowej dr Bradac wygłosił w czeskim Cieszynie mowę, w której przechodząc do obecnych stosunków między Czechosłowacją a Polską, zaznaczył, że Czechosłowacja pragnie żyć z Polską w pokoju, aby wraz z innymi Słowianami pracować nad odbudową Europy. Czechosłowacja pozostaje wierna przyjaźni z Polską, która to przyjaźń przypieczętowana została krwią, kiedy oba państwa posiadały wspólnych wrogów. Małe konflikty —

jak zaznacza minister czeskosłowacki — nie mogą tych więzów wiekowych naruszyć.

...
Czy konflikt jest mały — to zależy od tego, z jakiego stanowiska kto na niego się zapatruje. Małe konflikty są to drobne ułknięcia, ale jeżeli ich jest zbyt wiele i zbyt często się powtarzają, wywołują jatrzącą się ranę — czyli poważny zatarg. O tem powinni pamiętać nasi czescy sąsiedzi, tak hojnie w szafowaniu niepotrzebnymi „małymi konfliktami“.

Dziennik Polski 13. IX. 34.

Czesi pragną opanować Karwinę.

Jak wiemy, zarząd miasta Karwiny spoczywa obecnie w rękach polskiego burmistrza, dr. Olszaka i rady gminnej, która składa się z większości polsko-niemieckiej. Mniejszość czeska postanowiła zaatakować polski stan posiadania na tym odcinku i 16 radnych czeskich opuściło posiedzenie gminne, by tym sposobem zastępstwo miejskie zdekompletować i do roz-

wiązania doprowadzić, aby uzyskać czeskiego komisarza dla zarządu miastem.

Jest to także jedna z tych „drobnostek“, które w sumie tworzą brzemię, gniotące na każdym kroku naszą ludność.

Jak się informujemy, pozostała w Radzie miejskiej ilość radców, wystarczy do dalszego legalnego urzędowania w Radzie miejskiej.

Posel Chobot wstąpił do czeskiej socjalnej demokracji.

„Dziennik Polski“ jako bezpartyjne pismo ludności polskiej w Czechosłowacji nie miesza się do wewnętrznych spraw poszczególnych polskich partij politycznych na tutejszym terenie. Z tego też powodu nie mieszał się zupełnie w wewnętrzne spory, jakie w ostatnich czasach powstały w łonie Polskiej Socjalistycznej Partji Robotniczej. Nie mniej jednak w tych wypadkach, gdy narażoną jest na szwank sprawa narodowa, „Dziennik Polski“ nie może milczeć, właśnie w interesie ludności polskiej w Czechosłowacji jako całości.

W obronie tego interesu całej ludności polskiej bez różnicy partyjnej, a polskiej rzeszy robotniczej przede wszystkim, zmuszeni jesteśmy społeczeństwu polskiemu donieść o dziwnym fakcie,

tyczącym się osoby p. posła Chobota. W naczelnym organie czesk. soc.-dem. „Právo lidu“ nr. 200 i w lokalnym organie czeskiej partji soc.-dem. „Duchu času“, nr. 202, na str. 3, znajdujemy urzędowe zawiadomienie, że p. poseł Chobot wstąpił jako członek zwyczajny do klubu poselskiego czeskiej partji socjalistycznej. Tą drogą, siłą rzeczy p. Chobot (odznaczony w roku ubiegłym wysokim orderem „Polonia Restituta“) zerwał z Polską Socjalistyczną Partją Robotniczą, albowiem nikt nie może być równocześnie członkiem dwu odrębnych stronnictw politycznych.

Ciekawi jesteśmy, jakie stanowisko wobec powyższego faktu zajmie ogół robotników polskich, zorganizowanych w P. S. P. R.?

Rozłam w czeskiej soc.-demokracji na Śląsku Cieszyńskim.

Na tle wydarzeń w Łazach.

Dawno nurtujące niezadowolenie mas robotniczych z ugodowej i oportunistycznej taktyki przywódców czeskiej socjalnej demokracji przejawiało się ostatnio nazewnątrż w wystąpieniu górników w Łazach, należących do socjalistycznego „Svazu horníků“. Górnicy ci, pracujący na kopalni „Nová Jáma“ w Łazach, odmówili posłuszeństwa władzom i funkcjonariuszom „Svazu“ i w rozrzuconej masowo odezwie protestują publicznie przeciwko polityce soc.-dem. „Svazu horníků“, który, jak to stwierdza-

ją w ulotce, używał nawet teroru, by zmusić górników do posłuszeństwa.

Socjalistyczna opozycja w Łazach nawołuje wszystkich górników w rewirze ostrawsko-karwińskim do stworzenia jednolitego frontu i zjednoczenia organizacji zawodowych celem obrony interesów klasy robotniczej.

Jak widać, i czeskim socjalistom sprzykrzyło się panowanie opływających w serdele przywódców partyjnych.

Dziennik Polski 13. IX. 34.

Wspaniałe zakończenie dożynek.

Frysztat. W poniedziałek, 11 września został zorganizowany wieczorek dla młodzieży i funkcjonariuszy, którzy brali czynny udział w dożynkach. Obszerna sala Domu Katolickiego wypełniła się całkowicie młodzieżą i gośćmi. Niebawem entuzjazm wśród uczestników wywołało przybycie p. konsula generalnego dr. L. Malhomme wraz z małżoną. Orkiestra odegrała „Pierwszą brygadę“, poczem młodzież odegrała wspaniałe scenę zakończenia dożynek. Pełne życia przemówienie gazdy, który imieniem młodzieży złożył podziękowanie p. konsulowi generalnemu za troskliwą opiekę i ojcow-

skie przywiązanie do ludu śląskiego a w szczególności robotników i chłopów spotęgowało wrażenie tego wieczoru. Również serdecznie przemówił p. Mg. W. Łukasiewicz, podkreślając rolę i zadanie młodzieży śląskiej w walce o lepsze jutro. Na zakończenie odbyła się sympatyczna zabawa taneczna, w której wzięli udział wszyscy uczestnicy wieczorku. Najbardziej podniosły i wzruszający był moment pożegnania p. konsula generalnego Malhomme, którego młodzież wyniosła na rękach przy dźwiękach „Pierwszej brygady“ i nieuniknionej burzy oklasków. Na pełne uznanie zasługuje również strona organizacyjna dożynek, którą kierownictwo przygotowało znakomicie.

Najdroższy cmentarzyk na Cierlickiej ziemi.

(Oryginalna korespondencja „Ilustrowanego Kurjera Codziennego“).

W dniu 11 bm. upłynęło dwa lata od owej strasznej dla wszystkich serc polskich niedzieli, gdy uderzyła w nie jakby gromem okropna wieść: na Cierlickim Kościele, na Cieszyńskiej ziemi poza czeskim kordonem zginęli obaj polscy triumfatorzy „Challenge'u 1932“, por. Żwirko i inż. Wigura.

Zwłoki obu tragicznych bohaterów przestworzy sprowadzono do kraju z wielkimi honorami i pochowano na warszawskim cmentarzu. Ale ludność polska z czeskiego Śląska na miejscu strasznej katastrofy, urządziła symboliczny cmentarzyk obu bohaterów i oddaje mu stale cześć w ciągłych na to tragiczne miejsce pielgrzymkach, które stało się dla niej symbolem przywiązania do polskości.

Z racji drugiej bolesnej rocznicy tej tragedji p. Adolf Fierla nadsyła nam następującą impresję:

Orłowa, na czeskim Śląsku,
we wrześniu.

Jak ten czas straszliwie leci!

Zdaje się, jakoby wczoraj lub przedwczoraj się to stało, a minęło od tamtej, potwornej chwili dwa długie lata!

koby siekierą poranionych. Rozdzwonił się płacz i lament w takiej sile i w takiej niewidzianej dotąd mierze, że się ani pomieścić nie mógł w Polsce całej, choć tak jest długa i tak szeroka.

Stało się. Po zwycięskim i bohaterskim locie, którym zadziwili świat cały, padli na Cieszyńskiej szarej ziemi, po żołniersku, twardo, w majestacie posłuszeństwa względem swej Ojczyzny, dwaj jej w tamtej chwili najwięksi synowie, dwa najwspanialsze jej wtedy Orły: Żwirko i Wigura.

Rozgorzała purpura ich krwi zielona trawa, ziemię poorał stalowy pług Ich maszyny, a w Cierlickim lesie, pośród szumiących żalośliwie świerków i sosen, w obliczu tamtych dwóch, zrabanych,

narodził się cichy cmentarz.

Mały cmentarzyk, najmniejszy cmentarz, jaki kiedykolwiek kto na śląskiej ziemi oczyma swemi oglądał, mały cmentarz, o dwóch zaledwie drewnianych krzyżach,

z których każdy tu przynosił cześć ogromną dla uśmierconych tu bohaterów, i kawał swojego serca, boleścią i płaczem nabrzmiałego. Szli ubitemi od Cieszyna i od Ostrawy gośćcami, a podążali i rozbaggnionymi miedzami, wśród pól, ze wszystkich siół i wiossek, a każdy poto, aby się tu pokłonić, głowę obnażoną pochylić i należną a głęboką cześć oddać Tamtym Dwom, co Ojczyznę swoją w gronostaj najjaśniejszej sławy przyodziawszy, tu opadli zmęczeni. Padali mnogie lzy na Cierlicką trawę, wzdechły się niosły pomiędzy drzewami, co widziały

ostatni Ich bój,

i serca się tu kładły, ku tym dwom drewnianym krzyżom, razem z naręczami róż, piwonij, goździków, stokrotek i inszego jeszcze kwiecia.

I tak oto ten mały ogródek w Cierlickim lesie, stał się cmentarzyskiem wielkiem, największym na śląskiej ziemi, wspólnym dla wszystkich, i miłością ogarnianym przez wszystkich, tak właśnie, jakoby tu leżała dusza całego narodu, pod onemi przetrzętymi sosnami na wieki pochowana.

Z małego skrawka Cieszyńskiej ziemi wyrósł prawdziwie wielki cmentarz narodowy, do którego

idą ludzie setkami i tysiącami,

pojedynczo i gromadnie, a każdy ze łzami, a każdy z boleścią w rozdartem swem sercu.

Jest ten najmniejszy, a zarazem największy Cierlicki cmentarz otaczany czcżą powszechną. Niema człowieka, któryby na jego wspomnienie nie wydał smutnego westchnienia ze swej duszy, niema takiego, któryby, przyszedłszy nań, nie przyniósł w swej dłoni jakiego kwiecia, choćby tylko prostego.

Tu więc leży przyczyna, dla której na symbolicznej mogile Cierlickiej Żwirki i Wigury stale się tęczy świeża zieleń i świeże kwiecie.

Stale ktoś przychodzi, nieznany, daleki, i rzuca na mogile wiązanke kwiatów, zjawiają się jacyś niewidzialni, niewiadomo kiedy i którędy, nikim nie spostrzeżeni i tożsamo czynią; z dnia na dzień jakieś

niewidzialne dłonie

umajają tamte dwa drewniane krzyże buketami; ustawicznie są tacy, co pamiętają, a zapomnieć nie mogą, a kiedy jeno przyjdą, niosą w naręczy kwiecie ogrodnicze: polne, a rzucają na tamten przesmutny grób, aby tylko był stale piękny, aby tylko się nie czuł opuszczony.

I doszło do tego, że rzucić na symboliczną mogile Żwirki i Wigury w Cierlickim lesie wiązanke kwiatów, stało się jakimś świętym obowiązkiem, którego nie uczynić byłby grzech wielki, że to rzucanie kwiatów na tę mogile przeszło w kości i krew każdego, kto jeno żywnie tam przypielgrzymuje.

— Byłeś na Żwirkowisku?

— Był..

— A kwiatkaś tam rzucił?

— Rzucił!

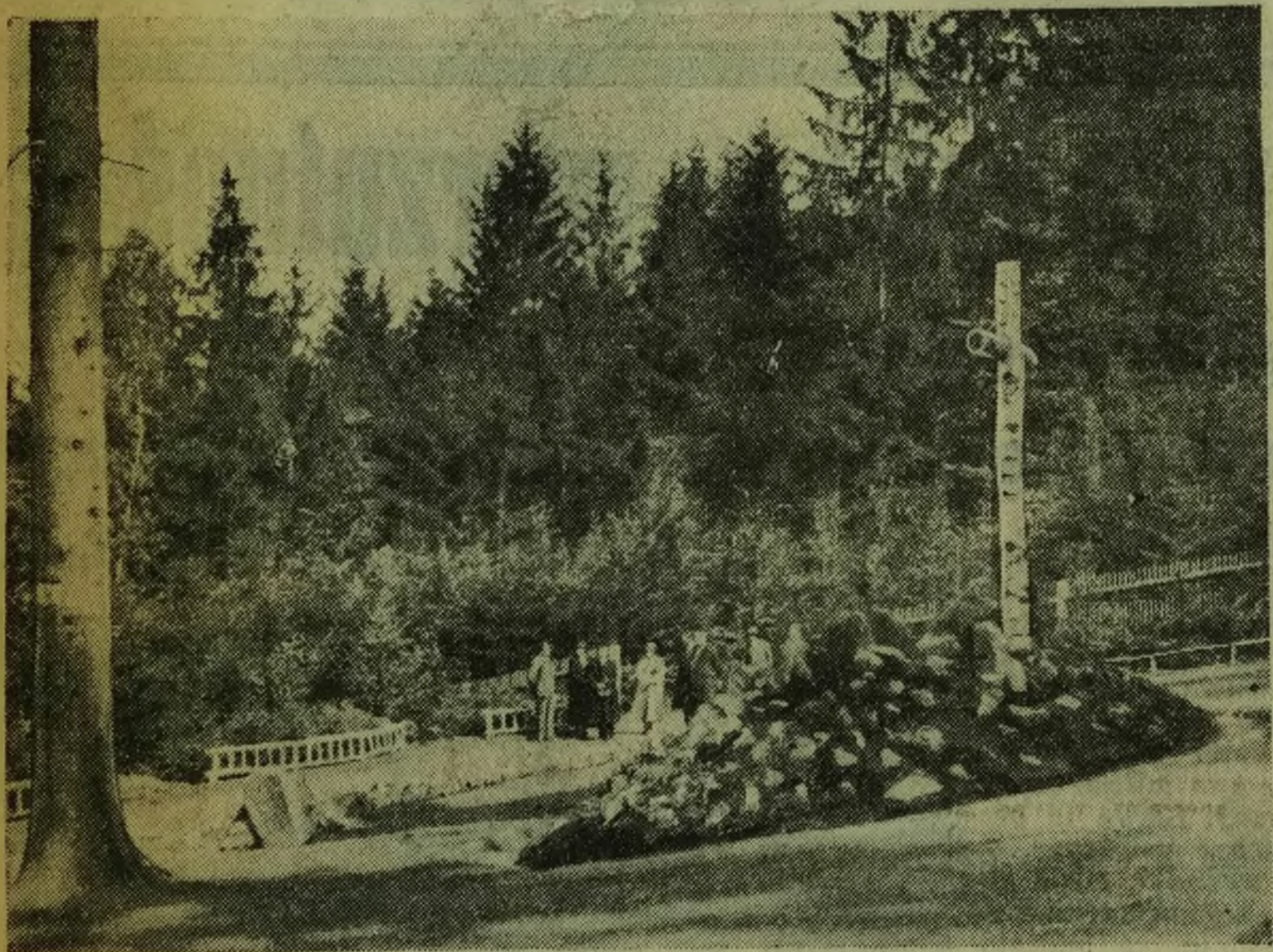
Oto, jak zaczyna się każda niemal rozmowa, dotycząca tamtego żalośliwego miejsca.

Ile jest w tem rzewności, w takiej rozmowie i ile serca! Bo tak powiada i dziecię szkolne, i górnik z Orłowej, czy Karwiny, co popraskane ma dłonie od ciężkiego kilofa i gaździna z pod Czantorji, czy Kozubowej w modrym Beskidzie.

Jest tedy ten cmentarz Żwirkowy i Wigurowy w Cierlickim lesie

otaczany przez polską ludność z czeskiego Śląska czcżą prawdziwie powszechną.

A teraz więcej, niż kiedykolwiek, boć to przecie rocznica, dwuletnia, żalośliwa pamiątka Ich skonu.

Cmentarzyk w Cierlicku na miejscu, gdzie zginęli por. Żwirko i inż. Wigura.

Tak, przed dwoma laty uderzył
grom śmierci w lesie Cierlickim,

na Cieszyńskiej Piastowej ziemi. Dwa lata, jak Ich zwycięski, biały ptak, zdradziecko poderwany wichurą, i jak raubszyca, zmienacka podstrzelony, worał się swym dziobem w szarą Cierlicką ziemię na czeskim Śląsku, a lecąc na nią, strzaskał i zrabował po drodze dwie sosny, w przedśmiertelnym swym krzyku.

Dwie tragiczne sosny w Cierlicku, strzaskane przez samolot ś. p. Żwirki i Wigury.

Dwa lata temu.

Uderzyło w bolesny płacz każde
polskie serce,

ile ich jeno jest na całej Bożej ziemi, a ku niebu poleciał skowyt obolałych dusz, ja-

co znaczą Ich start do promiennej wieczności.

Cichy cmentarz, mały cmentarz, najmniejszy, w szumiącym lesie zrodzony. Nie na nim innego nie masz, jak jeno tamte dwie sosny w połowie swej wysokości przecięte i tamte dwa drewniane krzyże, miłością i sercem polskiego ludu na czeskim Śląsku tam postawione, kędy z wysoka padli, i tamta prosta a symboliczna mogiła, z kamieni i gliny pod zrabanymi sosnami usypana.

Najmniejszy to jest cmentarz swemi rozmiarami i ilością tkwiących tam ku niebu krzyży i pomników, a przecie!

Ze wszystkich, jakie się na Cieszyńskiej ziemi znajdują, ten właśnie, Żwirkowy i Wigurowy, pomiędzy drzewami w Cierlickim lesie się znajdujący, jest

w treści swej największy i najbardziej w swej istocie rozległy.

Bowiem w miarę, jak szły od tamtej, nieśczęsnej, wrześniowej niedzieli nowe dni, tygodnie i miesiące, stawał się ten ogródek w Cierlickim lesie coraz bardziej przykuwającym do siebie bolesną swą treścią, i coraz więcej miłością serc ludzkich ogarniany, aż stał się wkrótce jakimś ogromnym cmentarzyskiem, jedynym dla wszystkich, którzy jeno o niem zasłyszeli, jednako wszystkim drogiem i świętem.

Szli na ten cmentarz z daleka i z bliska, zarówno w deszczu jak i w słonkowej pogodzie, zarówno mali jak i wielcy, zarówno bogaci jak i ubodzy, pątnicy nabożni,

Zaś, jako Ioni, i teraz pojda na to miej-
sce wszyscy, z daleka i z bliska, znów zaroi
sie każdy gościniec i każda miedza od tych
nabożnych patników, co mozolić się będą
na cierlicki kopiec. Kościelec, spełnił swo-
ją świętą powinność względem Tamtych
Dwóch: oddać Im serdeczny a głęboki
hold.

A potem się zbiorą, w gromady i kupy
i radzić będą,

**jakoby najlepiej postawić tu
pomnik,**

któryby głosił na cały świat Ich sławę.

— Bo **ty** pomnik tu musi stoć, choć-
bych miał cały tydzień nie jeść! — jak po-
wiedział jeden stary górnik z Karwiny.

— To sie wiy, nasz to jest **najświętszy
obowiązek!** — jak mu przyświadczył dru-
gi, taki sam górnik.

* * *

Dwa lata, żałośliwe lata mijają od tam-
tej nieszczęśliwej niedzieli, gdy podrabia-
ni zdradzieckim wiatrem, worali się w cier-
licką ziem na cieszyńskiej siedlaczynie.

Dziś już **nowy Challenge**, w Warszawie,
i **nowe maszyny** staczają bój o tamten,
przez Niech **bohatersko** zdobyty w Berlinie
puhar.

A Ich, którzy **sprawili to**, że w Ich Ojezy-
źnie ten **puhar** się obecnie znajduje, Ich
Dwóch tam niema w tym boju.

Jest jedynie w Cierlicku, w cichej wio-
sce na czeskim Śląsku cichy cmentarz, ma-
ły cmentarz, a na nim dwa proste, drew-
niane krzyże, w ziem zatknięte, a wedle
nich sterczą dwie sosny w lesie, maszyną
Ich zrabane w przedśmiertelnym swym
krzyku.

Najmniejszy, a zarazem największy, ja-
kie tylko się znajdują na całej nieszczęsnej
cieszyńskiej ziemi.

Przeto nikt z tych, co tu blisko niego
mieszkają, o nim na wieki nie zapomni.

Adolf Fierla.

Moravskosleszsky Denik
13. IX. 34.

145

ČESKOTĚŠÍNSKÝ DEN Nedělní den bran-
BRANNOSTI A POLÁCI. nosti v Českém Tě-
šině, pořádaný jako
projev občanů všech národností, přejících si
silnou a dobře vybudovanou armádu, jež by
byla bezpečnou zárukou míru, demokracie a
státní integrity, vzbudil na polské straně
nepochopitelnou odezvu. Krakovský »I. K. C.«
píše o ní jako o antipolské provokaci! A přece
na tomto dni brannosti promluvil i zástupce na-
ších Poláků, člen zemského zastupitelstva mor-
avskoslezského Junga a projevu se zúčastnili i Po-
láci. Jistě žádný z účastníků v projevech řeč-
níků nemohl vytknouti něco, co by bylo mohlo
býti nazváno provokací Poláků. Polskotěšínské-
mu korespondentu krakovského Kuryera se však
slavnost nelíbila, ač den brannosti ani v nej-
menším nebyl namířen proti Polákům. O zasle-
pené zaujatosti některých činitelů za Olzou
svědčí skutečnost, že plakáty, které oznamova-
ly den brannosti v Čes. Těšíně a jež byly roz-
šířeny i v Polském Těšíně, musily býti tam ne-
prodleně odstraněny, prý na živý protest míst-
ního obyvatelstva, a to jak z Polského, tak i
Českého (!) Těšína! X

České Slovo 13. IX. 34.

Polský rozhlas a den brannosti v Českém Těšíně

Katovický rozhlas chtěl vysílat jeho pořad, jelikož náš Radiojournal nechtěl

Menšinoví pracovníci z Těšíns-
ka si stěžují na postup ostrav-
ské odbočky Radiojournalu při
dni brannosti, který se konal v
neděli v Čes. Těšíně. Jak již bylo
oznámeno, byl rozhlas ze slavno-
sit přerušen krátce po zahájení
proslovu předsedy branného vý-
boru sněmovny posl. Joži Davi-
da, takže projevy ostatních zá-
stupců a zástupce polské menši-
ny, člena zemského zastupitelstva
Jungy již vysílány nebyly. Je
zbytečno zdůrazňovati, jak právě
na tom záleželo, aby tyto projevy
byly slyšeny v cizině, hlavně v
sousedním Polsku. Pro veřejnost
působí tím trapněji skutečnost,
že vysílání z Č. Těšína vedl sám

správce odbočky RJ v M. Ostra-
vě, který, jak se zdá, má podivné
ponětí o politických a národnost-
ních otázkách kraje, týkajících
se však také zájmů celostátních.
K celému případu se sděluje z Č.
Těšína, že pořadatelé dne bran-
nosti požádali tři týdny před slavnos-
tí správu RJ o vysílání. Bylo
jim však odpověděno zamítavě,
jelikož podobná žádost má býti
podána dříve. Proto obrátili se
pořadatelé na odbočku RJ krátce
před dnem brannosti po druhé a
uvedli, že

**zástupci polské menšiny nabízejí
jim přenos katovickou stanicí z
Polska,**

kteřá byla ochotna tuto ostudu
našemu RJ udělat. Ostravská od-
bočka RJ se tedy konečně roz-
hodla, fungovat při slavnosti, kte-
ré se zúčastnil ministr Bradáč a
čelná generalita s gen. Vojce-
chovským a čtyřmi dalšími gene-
rály. Radiojournal dopustil se
jednak netaktnosti vůči poslanci
Davidovi a zesměšnil nás před
Poláky. Učinil tak proto, aby ne-
zmeškal vysílání jakéhosi písno-
vého koncertu kteréši pěvkyně z
Prahy. Podobný postup je prostě
nemožný. Rozhlas je proto, aby
sloužil zájmům státu a nikoliv,
aby v něm řádl byrokratický
šiml.

-zel-

Dziennik Polski 14. IX. 34.

Druga rewizja policyjna w Związku Studentów Polaków w Bernie Mor.

W dniu 11 września b. r. zjawilo się
w lokalu Związku Studentów Polaków
w Bernie dwóch agentów z dyrekcyi po-
licyji i zażądało od sekretarza Związku
spisu wszystkich członków Związku
Studentów Polaków. Równocześnie a-
genci policyjni przeprowadzili szczegó-
łową rewizję w lokalu, zabierając księ-

gę korespondencyjną Związku. Jest to
już druga z kolei rewizja policyjna w
Związku Studentów Polaków w Bernie,
która odbija się niewątpliwie głośnie-
m echem nie tylko wśród społeczeństwa
polskiego w ČSR., ale również i w Pol-
sce.

„Stuletnia“ i piętnastoletnia przyjaźń.

Nie zamierzamy szukać dowodów dla do-
kumentowania rzekomej „stuletniej“ przyja-
źni polsko-czeskiej. Natomiast dajemy poniżej
dowód tej przyjaźni za okres 15-letni od 1919
do 1934. Nie idziemy z przyjaźnią tą na teren
Śląska, ale na teren „neutralny“ Moraw. Po-
dajemy tabelkę polskich dzieci szkolnych na
Morawach w roku szkolnym 1919/20 i w roku
1934/35.

Szkola:	dzieci 1919	1934
Mor. Ostrawa, szkoła wyd.	193	113
Mor. Ostrawa, szkoła lud.	356	30
Mor. Ostrawa, ochronka	28	—
Mar. Góry, szkoła lud.	394	40
Przywóz, szkoła ludowa	318	—
Witkowice, szkoła ludowa	196	13
Mar. Góry, ochronka	60	15
Przywóz, ochronka	65	—
Witkowice, ochronka	36	—
Razem	1646	211

Nowe intryki szowinistyczne w Karwinie

W tych dniach w Karwinie rozeszła się pogłoska, jakoby dyrekcja przedsiębiorstw dr. Larischa nakazała likwidację najwyższej klasy polskiej szkoły klasztornej w Karwinie, oraz wydalenie ze szkoły klasztornej części dzieci, do niej uczęszczających.

Znając obywatelskie i życzliwe stanowisko dr. Larischa wobec miejscowej ludności, nie chcemy dać wiary,

aby zarząd przedsiębiorstw dr. Larischa na własną rękę wydał tego rodzaju krzywdzące zarządzenie. Jesteśmy z góry przekonani, że cała ta sprawa wyessana jest z palca i że jej celem jest szerzenie zniepokojenia wśród ludności polskiej miasta Karwiny. Niewątpliwie dyrekcja centralna dr. Larischa sprawę wkrótce wyjaśni ku ogólnemu zadowoleniu i uspokojeniu.

Karwiniacy.

Robotnik Śląski 15. IX. 34.

Tendencyjna wiadomość.

Dzisiejszy Dziennik Polski przyniósł tendencyjną wiadomość, że poseł tow. Chobot wstąpił do klubu posłów czeskiej soc. dem. i tem zerwał stosunki z PSPR.

Wiadomość ta jest zwykłą złośliwością, bo przynależność do klubu posłów nie jest jeszcze przynależnością do partji. Do sprawy tej jeszcze powrócimy.

Nie chcemy ofiar!

Chodzi o odróżnienie walki osobistej od walki z organizacją. Dla obiektywnego członka partji nie trudno przyjdzie pojąć, że inspirowana akcja za zorganizowaniem jakiejś opozycji PSPR nie jest czynnością twórczą, potrzebną dla wzmocnienia socjalistycznego stanu posiadania. Jest mylnem zapatrywanie niektórych stojących zdala od naszego ruchu, że chodzi o osobiste porachunki dwóch ludzi, z których słabszemu stała się krzywda, który zasługuje na względy, ba nawet na sympatię i poparcie.

Gdyby naprawdę chodziło o akcję szczerą, pożądaną dla dobra polskiego proletariatu, czy programu, musiałaby ona być prowadzona tylko wyłącznie w ramach partji, we własnych szeregach, drogą zwyczajną, dopuszczalną w każdej organizacji żywych. Gdy drogę tą się porzuci, szuka pomocy z zewnątrz, u ludzi nieodpowiedzialnych za los organizacji, gdy jawnie nawołuje się do zasiewania nieufności do legalnie obranych władz partyjnych, gdy do akcji przybiera się ulice — to nie jest już walka obliczona na przekonanie większości, że po stronie słabszego stoi słuszność i sprawiedliwość. Takie metody „opozycyjne“ są zamachem na podstawy organizacji i na jej całość, są zbrodnią, której ofiarą mieliby się stać członkowie, polscy robotnicy socjalistyczni.

Nie mniejszą zbrodnię popełniłyby organa partji, gdyby cierpiały próby zamachu na całość organizacji, gdyby nie użyły stojących im do dyspozycji środków ochronnych. To co organa PSPR w ostatnich czasach uczyniły, jest usprawiedliwione, bo podyktowane troską o całość naszego ruchu, o dobro organizacji socjalistycznej, o byt robotnika i polskości na tym terenie. Tak musiałaby postąpić każda na świecie organizacja.

Nie chcemy przedbiegać uchwał Zarządu Głównego PSPR. Jesteśmy jednak głęboko o tem przekonani, że odpowiedzialni funkcjonariusze staną jednomyślnie na stanowisku nienaruszalności całości partji. Jakkolwiek mogą być między nami różnice zapatrywań na tą lub ową sprawę wewnętrzno-organizacyjną czy taktyczną, nauczonych doświadczeniami, zahartowani w boju o byt Polskiej Socjalistycznej Partji Robotniczej, długoletni bojownicy socjalizmu polskiego, których ideałem jest silna, zwarta i jednolita PSPR, niewątpliwie podejmowane próby rozbicia PSPR zakwalifikują do czynów niegodnych.

W pracy dla dobra polskiego ludu pracującego przyświecać musi nam zawsze zdrowa myśl, że jesteśmy organizacją mniejszości narodowej, która bez narażenia się na katastrofalne wprost szkody, nie może pozwolić sobie na ślepe wyskoki czy eksperymenty.

Polski socjalista burmistrzem

W ub. wtorek odbyło się w Lesznej Dolnej konstytuujące posiedzenie zastępstwa gminnego. Z 30 uprawnionych do głosowania głosowało 23. Wybrani zostali: burmistrzem tow. Jan Łabaj za PSPR, pierwszym zastępcą p. Dänemark Konrad za Związek Śląskich Katolików, drugim zastępcą Staszko Franciszek (PSPR). Do rady gminnej Jan Heczko (PSPR), Jan Jaś (Str. Ludowe) p. Feigl i Geisler za czeskie stronnictwa. Za komunistów weszli do rady gminnej Pietroniec i Pitucha. PSPR. szła do wyborów wspólnie z innymi polskimi stronnictwami, poparta również przez stronnictwa czeskie. Dotychczasowy stan posiadania PSPR. w Lesznej Dolnej po zgonie dotychczasowego burmistrza tow. Leopolda Peterka nietylko że został utrzymany, lecz partja zdobywa także i drugiego zastępcę burmistrza. Natomiast komuniści stracili pierwszego zastępcę burmistrza, oraz 1 członka rady, którego musieli oddać czeskiej soc. demokracji. W ten sposób komuniści otrzymali należyta odprawę za zdradę, popełnioną przy wyborach w roku 1932.

Cofnięcie krzywdzącego zarządzenia.

Uczniowie szkoły handlowej w Cieszynie otrzymają ulgi kolejowe. — Interwencja posła tow. Chobota.

W numerze 36 pisaliśmy o krzywdzącym zarządzeniu czst władz kolejowych, które odmówiły w tym roku wydanie ulgowych biletów szkolnych uczniom uczęszczającym z Orłowej, Suche, Trzyńca itd. do polskiej szkoły handlowej w Cieszynie. Zarządzeniem tem byli wielce poszkodowani rodzice i opiekunowie uczniów, biedni robotnicy i emeryci górniczy w liczbie około 40 osób. Poszkodowani zwrócili się do sekretariatu P. S. P. R. i tow. posła Chobota o zakroczenie w tej sprawie.

Na skutek tego tow. Chobot przeprowadził w ub. tygodniu interwencję w ministerstwie w Pradze, gdzie przyrzeczono sprawę załatwić przychylnie i ulgi kolejowe wspomnianym uczniom mają być przywrócone.

Jednocześnie tow. Chobot przeprowadził interwencję w sprawie stosunków przy regulacji Olzy. Tow. Chobot otrzymał przyrzeczenie, że metody postępowania z bezrobotnymi przy regulacji Olzy w Łąkach nie będą cierpiane i nie śmia się powtórzyć. Nad przestrzeganiem sprawiedliwego rozdziału pracy ma czuwać urząd budowlany w Mor. Ostrawie.

Bezrobotnym w Łąkach zwracamy uwagę, by śledzili dalszą czynność znanego w tej gminie pana i natychmiast podali nam konkretne wypadki, gdyby okazało się, że interwencja nie poskutkowała.

Równocześnie tow. Chobot przeprowadził interwencję w ministerstwie szkolnictwa w różnych sprawach naszych szkół.

Jubileusz głównego bastjonu polskości za Olzą.

25-lecie polskiego gimnazjum w Orłowej.

Z Orłowej (na czeskim Śląsku) donosi (Adf): W dniach 22, 23 oraz 24 b. m. obchodzi polskie gimnazjum w Orłowej na czeskim Śląsku Cieszyńskim dwudziestopięćlecie swego istnienia.

Aby zdać sobie dokładnie i należycie sprawę z doniosłości tego faktu, trzeba wiedzieć, iż polskie gimnazjum w Orłowej jest dotąd jednym i jedynym gimnazjum polskim na obszarze Czechosłowacji wogóle i że jest to wogóle jedyny średni zakład naukowy polski w tem państwie. Jako taki ma więc niesłychanie ważne zadanie, podtrzymywania polskości na Cieszyńskiej ziemi poza graniczną Olzą i utwierdzania jej w swych narodowych przekonaniach, ale też i ma znaczenie jako zakład naukowy, który daje i przysparza polskiemu ludowi w Czechosłowacji inteligencji, która byłaby w stanie temu ludowi być jego duchowym wodzem i przewodnikiem w jego ustawicznym boju o byt materialny i kulturalny.

Tę szczytną misję kształcenia w swem łonie wybitnych jednostek, spełnia to jedyne polskie gimnazjum w Czechosłowacji nad wyraz chlubnie. To też uważane jest wśród polskiego społeczeństwa na czeskim Śląsku za największy i najdroższy jego skarb i to wśród wszystkich warstw tego społeczeństwa — zarówno kocha je i szanuje górnik, jak rzemieślnik, góral, rolnik czy urzędnik. Wszyscy otaczają to gimnazjum najszerszą miłością i darzą je najwyższem swem zaufaniem. Wszyscy też, w miarę potrzeby (a ta potrzeba przychodzi niesłychanie często), łożą na jego utrzymanie swój ciężko zapracowany grosz w kopalni, czy przy obróbce drzewa w górach. A łożą chętnie, bo bo już dawno wiedza o tem, iż bez tego gimnazjum nie mogliby sobie wyobrazić swojego życia, że jest ono jedyną wielką ich i ich dzieci ostoją i bez niego przyszłość ich dzieci byłaby zgola żodna.

Założone zostało polskie gimnazjum w Orłowej w r. 1909 staraniem Macierzy Szkolnej w Cieszynie, przy wydatnej pomocy krakowskiego koła T. S. L. Od samego początku wypełniały jego klasy rzesze uczniów z całego niemal Śląska Cieszyńskiego, zaś podczas wojny studjowało w niem wielu synów uciekinierów z b. Galicji.

W r. 1920 władze czeskie zamknęły gmach gimnazjalny, który przez jakiś czas służył jako koszary dla czeskiego wojska. Przerwa w nauce trwała od dnia 15 maja do końca roku szkolnego.

Nowy rok szkolny 1921—22 rozpoczynał się ponownie w opróżnionem i odpowiednio odrestaurowanem gimnazjum. Od tej chwili, bez przerwy otwierają się corocznie jego bramy dla żadnej wiedzy młodzieży z całego (dosłownie!) czeskiego Śląska Cieszyńskie-

go.

Pozostaje ono pod wytrawnem kierownictwem powszechnie kochanego prezesa Macierzy Szkolnej w Czechosłowacji, p. Piotra Feliksa, którego zasługą jest, że wykołatał w roku 1920 u rządu czechosłowackiego pozwolenie na otwarcie ponowne szkoły, i że pracy wychowawczej i naukowej gimnazjum nadał właściwy wysoki kierunek.

Obecnie gimnazjum w Orłowej przedstawia się nadzwyczaj korzystnie. Jest wyposażone należycie w doborowe siły nauczycielskie (znamiennym jest fakt, iż profesorami są przeważnie byli wychowankowie zakładu!) i jest prawdziwem dobrodziejstwem dla tutejszej ludności polskiej. Zaś rezultaty naukowej pracy tego zakładu są wspaniałe. Przeszło przez jego mury coś ponad 1800 wychowanków, egzamin dojrzałości zdało dotychczas 445 uczniów. (Trzeba wiedzieć, że nie wszyscy wychowankowie kończą gimnazjum. Wielu ich opuszcza jego mury po ukończeniu klasy czwartej, aby się udać do seminarjów nauczycielskich, do szkół zawodowych i t. p.). Wszyscy zaś po ukończeniu studjów uniwersyteckich w Polsce (przeważnie w Krakowie) zajmują dzisiaj wybitne stanowiska wśród ludu z którego wyszli, i są dla swego ludu prawdziwą pociechą i dumą.

Synowie prostych górników, którzy niejednokrotnie od ust sobie odejmowali, aby tylko ich dzieci mogły chodzić do gimnazjum, synowie ubogich górali, stali się ludźmi, którzy teraz swojego społeczeństwa potrafią skutecznie bronić, oświecać je i prowadzić po twardej drodze żywota. Nie byłiby tego w stanie uczynić, gdyby nie ta „złota kapliczka“ w Orłowej, polskie gimnazjum-realne, imienia Juliusza Słowackiego.

Na obchód 25-lecia gimnazjum zjada się zdaleka i zbliska ci wszyscy, co w murach tej swojej drogiej szkoły pili z bogatego źródła wiedzy. Zjada się, aby policzyć swe szeregi i przegladnąć całokształt swej pracy, jaką wykonali dla swojego społeczeństwa. Zjada się też wszyscy i poto, aby pokłonić się przed tą szkołą za jej pracę, aby oddać głęboki a należny hold jej niestrużonemu dyrektorowi, który z prawdziwie ojcowską miłością do każdego, co tam chodził się odnosił, i co trudem swoim twar-dym sprawił, że są tam, czem są.

A zjada się i inni jeszcze. Cały polski lud z czeskiego Śląska się zjawi, aby uczcić godnie namiatke tego dnia, w którym po raz pierwszy to gimnazjum otworzyło swe bramy dla szukającej wiedzy młodzieży. W Orłowej na czeskim Śląsku lud polski z Cieszyńskiego będzie uroczystie manifestował swe uczucia dla drogiego swego gimnazjum.

Nasz kraj 14/IX 34.

Życiwnik polski 12/IX 34

Powrót do Polski wypowiedzianych Czechów. Czeskie gazety donoszą, że do Polski powróciło 11 Czechów, którzy zostali wypowiedzeni w wiosnie i że 12 dalszych powróci w najbliższym czasie. Nie donosi się, czy i Polacy będą mogli powrócić do Czechosłowacji i czy tutaj znowu znajdą pracę.

Pogłoska. Według Prava Lidu i Ducha czasu został p. poseł Chobot zwyczajnym członkiem klubu czeskiej socjalnej demokracji, co jest równoznacznem z wstąpieniem do partji czeskiej socjalnej demokracji. Pogłoskę tę notujemy i jesteśmy ciekawi, czy jest tylko pogłoską, jak my przypuszczamy, albo czy polega na prawdzie.

Dr. L. Wolf:

Druga Rocznic Katastrofy.

Zdrowa dusza ludzka dążyła zawsze do wzniosłości. Pojęcie wzniosłości identyfikujemy zawsze z pojęciem przedstawiania we wyżynach i dlatego orły i sokoły stały się symbolem wzniosłych idei, symbolem suwerenności państw i symbolem wielkości ducha ludzkiego. Człowiek zawsze zadrościł orłom ich zdolności przebywania w przestworzach i marzył o ich naśladowaniu. Marzenia te zdawały się niedoścignione, latanie w powietrzu utopją. Ostatnie dziesiątki lat jednak przemieniły utopję w rzeczywistość. Duch ludzki, dążący do wyżyn, przełamał okowy wiążące go ze ziemią i nauczył się wznosić w powietrze wyżej od orłów, wyżej nim jeszcze niedawno odważył się marzyć.

Nastał czasokres rywalizacji państw i narodów o opanowanie przestworza, gdyż to opanowanie daje moc i potęgę, rozwój i bezpieczeństwo. Dlatego to każdy naród wysyłał swych najlep-

szych, by stwarzali najdoskonalsze maszyny do wznoszenia się w powietrze, stosowali najstaranniej obmyślane wynalazki i przez ćwiczenie i hartowanie przyspasabiali ciało i duszę do kierowania tych maszyn i zdobywania coraz większej doskonałości lotu i bezpieczeństwa unoszących się w powietrzu ludzi.

Państwa całego świata i narody można powiedzieć stoją dziś w obozie wielkich zawodów o pierwszeństwo w owładaniu powietrza, a każde jasno zdaje sobie sprawę z tego, że pierwszeństwo to nie zależy tylko od doskonałości maszyn, ich ilości i technicznej zdolności, lecz że to państwo zwycięży w tych zawodach, które ma także ludzi o wielkich duszach, posiadających nietylko wielką rozwagę i przytomność umysłu, ale także nieustraszone móstwo i odwagę, nerwy pozwalające nieustannie zaglądać śmierci do oczu i zdolność do ofiarności aż do pogardy życiem, ofiarności dla czci swego narodu, dla postępu ludzkości.

Do tych zawodów stanęła także Polska, ta Polska, która przed wiekiem straciwszy swoją samodzielność, rozdarta na części, była podłożem i przedmiotem wyzysku ze strony trzech nieprzyjacielskich państw, ta Polska, której miasta i wsie były huraganem wojny światowej zrównane z powierzchnią przeoranej i poniszczonej zakopami ziemi, która powstając z martwych, w cierpieniach Golgoty jeszcze po uzyskaniu suwerenności, gdy inne państwa już odpoczywały po światowej wojnie i leczyły odniesione w mniejszym stopniu niż Polska rany, walkę na śmierć i życie prowadzić musiała o swoją egzystencję i o bezpieczeństwo innych narodów. Stanęła do zawodów z państwami, które już wieki pracowały nad wydokonałaniem wszelkich środków służących do potęgi, z państwami i narodami, cieszącymi się największym bogactwem, najlepszymi urządzeniami technicznymi, najlepszym wyszkoleniem specjalistów we wszystkich dziedzinach życia gospodarczego, społecznego i kulturalnego. Braki materialne i wszystko, czego nie dostało z powodu krótkiego czasu rozwoju państwa, wynagrodził i wynagrodzić musiał duch polski pełen poświęcenia, nieustraszonej odwagi i ofiarności dla narodu i ogółu; ten duch, który przed wiekami prowadził nieliczne hufce polskiego wojska przeciw niezliczonym hordom który pod wodzą Józefa Piłsudskiego dokonał Cudu nad Wisłą.

Żwirko i Wigura stali się w tej nowożytnej walce o cześć narodu symbolami i wyrazicielami tego ducha. We warsztacie skromnym buduje jeden z towarzyszy, obmyślają udoskonalenia, wlewają swe uczucia i swego ducha w swoje dzieło, a potem obaj wspólnie wprowadzają swe plany w życie, a żądza sławy, a duch ofiarności każe im zapomnieć o całym swoim jestestwie, o rodzinie, o niebezpieczeństwach życia. Oni to podejmują się w walce o prymat lotnictwa w obliczu całego świata nieść sztandar polski, wziąć na swoją głowę cześć swego narodu.

Grają w Berlinie fanfary zwycięstwa. W stolicy Niemiec rozlega się hymn triumfu: „Jeszcze Polska nie zginęła”. Niema tam hufców polskiego zwycięskiego wojska, co by po zdobyciu niemieckiej stolicy zagrało hymn zwycięstwa. Ale są zwycięzcy, Żwirko i Wigura, co męstwem i dzielnością swoich dusz, swoją ofiarnością i nieustraszoną pogardą śmierci zdobyła

dusze Berlina, a z nimi podziw całego świata.

Jeszcze Polska nie zginęła!

Na drutach telegraficznych, na falach eteru lecą po świecie całym nazwiska zwycięzców: Żwirko i Wigura, a z nimi sława polskiego imienia, sława polskiego narodu. Wspomina sobie świat cały o Polsce i zaczyna wierzyć w potęgę posłannictwa polskiego, w żywotną moc narodu, w budzące się do życia mocarstwo polskie. Rozszerza się sława po wszystkich zakątkach ziemi, sława polskich orłów bohaterów, Żwirki i Wigury, a wszędzie tam, gdzie naród polski radość i duma serca rozpiera, a radość ta jeszcze głośniejszym echem rozbrzmiewa wśród Polaków za granicami państwa i dumą napełnia wzruszone z radości serca.

Zawistny los nie pozwolił długo cieszyć się z wawrzynów odniesionego zwycięstwa i pokonania sił przestworza bohaterom lotnikom. — Na falach powietrznych, odbijających jeszcze echem pozdrowienia i sławę zwycięzców w tym samym samolocie, który niósł ich do zwycięstwa, szybują Żwirko i Wigura w powietrznej drodze do Pragi, naprzeciw nim nad ziemią starą piastowską rozszalały pędzi huragan z wyrokiem śmierci na śmiałków, co zdołali sięgnąć w bogów wyżyny.

Cierlickie wzgórza, legendarną krainę Czarnej Księżnej, wybrała Opatrzność na wykonanie straszliwego wyroku.

Zapłakał cały naród polski, a załkało też serce naszego ludu z żalu i bólu podwójnego, bo nietylko opłakiwało z głębokim uczuciem najdzielniejszych synów swego narodu, ale rozpacz i ból wciskał się w to serce także dlatego, że to nasza ziemia piastowska, choć pod władzą innego państwa, stała się wykonawczynią okrutnego wyroku i położyła kres życia tym, co polskie nad wszystkimi wsławiło imię i których młode lata rokowały najlepsze nadzieje dla dobra narodu i ludzkości.

W tym wielkim duchu polskiego męstwa i niespożytej polskiej duszy, zahartowanej na trudy i cierpienia, a zarazem pełnej brawury, pogardy śmierci i ofiarności dla swego narodu i dla dobrej sprawy jest to wielkie znaczenie niezatartego epizodu Żwirki i Wigury. Dlatego to ta katastrofa odbiła się tak głośnie echem po całym świecie, dlatego to cały naród polski okrył się żałobą.

Nasz lud swoją prostą duszą odczuł to prędzej, niż zrozumiał. Dlatego to na Śląsku niby jedna rana, jeden ból i jeden jęk przechodził z piersi do piersi, a wszędzie budził myśl i pragnienie stworzeniaokoło imion Żwirki i Wigury nimbu sławy i hołdu trwałego po wieki.

Wyrazem tych uczuć jest powołany ze wszystkich sfer naszego ludu, za wolą całej mniejszości polskiej w Czechosłowacji Komitet Budowy pomnika Żwirki i Wigury w Cierlicku. Nie spełnił on jeszcze długo swego zadania, zwłaszcza, że tragizm wypadków stanął jego dobrym chęciom na przeszkodzie. Ale, będąc wyrazem uczuć całej polskiej ludności w tym kraju, pójdzie Komitet wytrwale do celu. Stanie pomnik w Cierlicku w przyszłości, jako wspólne dzieło ludności polskiej w Czechosłowacji.

Stare Miasto, dnia 5 września 1934.

D o

Świetnej

Redakcji i Administracji

" Dziennika Polskiego "

w Mor. Ostrawie .
~~XX~~

Szanowna Redakcjo!!

W celu stłumienia szykan stosowanych przez p. Szwedę Jana na pojedynczych rodzinach polskich, proszę uprzejmie o zamieszczenie mi tejże korespondencji w jak najkrótszym czasie :

-----Stare Miasto : / Panu Szwedowi kilka słów /.

Od dłuższego czasu skarżą się poszczególni obywatele Polacy na szykany stosowane wobec nich przez p. Szwedę, któremu bardzo zależy na tem, by zlikwidować drugą klasę polskiej szkoły ludowej w Starem Mieście a temsamem uszczuplić nasz stan posiadania. Jeżeli przed wykacjami posługiwał się p. Szweda prośbami i obietnicami, to znowu dzisiaj posługuje się groźbami i mocą swej ręki. Panie Szwedo!!

Jeżeli już Pan Bóg ukarał Pana, iż nie dał panu możliwości mieć własne dzieci, niechaj pan nie sprowadza na siebie przekleństwa rodziców i dzieci obcych, które zawsze ze wzdargą do pana odnosić się będą. Panie Janie!! Radzimy bardzo Panu, zamiast tracić bezcelowo czas na nagonce za czeską szkołą, możeby pan raczył pójść na grób swej pierwszej żony a tam szumiące osty i ciernie powiedzą panu, że kto się mowy swojej wstydzi, godzien jest wzdargi wszystkich ludzi.

Dowiedzieliśmy się także, że pan drwi i uraga sobie z kalectwa czcigodnego naszego p. Konsula. Otoż Panie Szwedo!! Jeżeli pan znasz historję narodu czeskiego, wspomnij sobie, że bohater wielki czeski Żyżka był ślepy a my się nie śmiejemy i nie uragamy z niego. Naszego p. Konsula cześci i szanuje 140 tysięcy Polaków, żyjących w Republice czeskiej, jest to inwalida wojenny, który przelewał krew za naszą i waszą wolność. Dzisiaj, choć jednonogi, krząda się pomiędzy swemi, radzi i pokrzepia a Pan?? Za Austrii był Pan Niemcem, za Polaków nikt inny tylko Pan niósł polski sztandar robotniczy a dzisiaj?? Będąc jednoprocetowym inwalidą, zbija Pan baki i przeszkadza spokojnym ludziom. Na zakończenie mielibyśmy do Pana jedną radę: drewniana noga p. Konsula graniczy z pewną częścią ciała, do której Pan/rozumie się za zgodą p. Konsula/ może się nagać jak Hitler do mikrofonu!!-----Obywatel.

.....oqoo.....

Za umieszczenie zgóry ślicznie dziękuję.

Szczotka Karol, metalowiec.

Czesi winni szukać oparcia w Polsce

Mowa ks. Hlinki

BRATYSŁAWA, 13.9. — „Slovak“ omawia przebieg zjazdu katolickiego w Litomyślu, w którym wziął udział ks. Hlinka i szereg działaczy ze stronnictwa ludowego. Pismo cytuje w szczególności przemówienie, wygłoszone przez ks. Hlinkę, który m. in. poruszył sprawę stosunku do Polski i oświadczył, że Czesi i Słowacy jako małe narody muszą szukać oparcia i pomocy przede wszystkim w słowiańskiej i katolickiej Polsce. Ostatnie wypadki wskazują, że niektóre koła czeskie nie zachowywały się wobec Polaków rozumnie. Prowokowały ich i drażniły tak, że doszło wreszcie do konfliktu, który przynosi szkodę przede wszystkim Czechom i Słowakom. Słowacy pragną być pomostem między Czechami i Polakami i prowadzą w tym kierunku akcję, na której czele stoi redaktor naczelny „Slovaka“ Karol Sidor. Zarzuty, jakie mu się czyni z tego powodu ze strony czeskiej, są zupełnie nielogiczne i bezpodstawne, gdyż Sidor już niejednokrotnie złożył dowody, że stoi na gruncie państwowości czesko-słowackiej.

W przemówieniu swem rozwinął i uzasadnił ks. Hlinka program autonomistów, podkreślając, że autonomia jest warunkiem, bez którego nie może dojść do porozumienia z Czechami.

Z Cieszyna i okolicy.

Konfiskata „Gwiazdki Cieszyńskiej“. Ostatni numer „Gwiazdki Cieszyńskiej“ z wtorku 11 bm. został zajęty przez Starostwo Cieszyńskie z powodu artykułu p. t. „Wielkie manewry pod Żywcem“ za całość artykułu. Artykuł ten, w którym p. cenzor dopatrywał się „naruszenia art. 170 k. k. przez publiczne rozpowszechnianie fałszywych wiadomości, mogących wywołać niepokój publiczny“, był dosłownym przedrukiem z nieskonfiskowanego numeru „Polonii“ katowickiej.

Żykanowania Polaków w Czechach

Mor. Ostrawa, 15 września.

(PAT.). W lokalu związku studentów Polaków w Bernie morawskim policja czeska, przeprowadziła ponowną rewizję, w której wyniku skonfiskowała resztę niezabranej przy pierwszej rewizji korespondencji sekretariatu związku. Agenci policyjni zażądali ponadto dostarczenia szczegółowego spisu członków związku, który winien być dostarczony w najkrótszym czasie. Zarząd związku zamierza wnieść do ministerstwa oświaty oraz ministerstwa spraw wewn. w Pradze protest przeciwko obu niczem nieuzasadnionym rewizjom i stałemu napastowaniu lokalu związku przez agentów policyjnych.

Drobnostki.

Czechosłowacka republika i naród czechosłowacki jest wiernym przyjaciem stuletniej z Polską. Tak snąć powiedział p. minister Bradač w Cz. Cieszynie w ub. niedzielę. Słyszeliśmy to zdanie, że tylko „drobnostki“ i małostkowości mącą przyjaźń Polski z Czechosłowacją, już tyle razy z ust czeskich większych czy mniejszych dygnitarzy i mężów stanu, że zdawaćby się to mogło prawdą. Zaś Czesi, którzy to słyszą i powtarzają, ci wierzą w to z pewnością. A jednak twierdzę, że to powiedzenie i przyjęcie go za rzeczywistość tworzy największe niebezpieczeństwo dla zbliżenia obu narodów. Odwraca bowiem uwagę czeskich czynników na stosunek narodu czeskiego do polskiego, a tym, którym ze względu na osobiste korzyści zależy na tem, aby na naszym terenie panowała wzajemna nienawiść, stwarza szerokie pole do działania.

*ciąg dalszy skonfiskowano***„Prawda o Cierlicku“.**

Z okazji drugiej rocznicy tragicznej śmierci ś. p. kpt. Żwirki i inż. Wigury wyszła cenna broszurka p. t. „Prawda o Cierlicku“ z pióra znanego naszego publicysty Władysława Wojnara. Jest ona odpowiedzią na czeską broszurkę p. Pithy p. t. „Jazykový a národnostní spor v těrlické farnosti“, wydanej nakładem „Matice“, „Jednoty“ i kuratorium im. Prez. Masaryka, która w tendencyjny sposób stara się dowieść, jakoby Cierliczanie byli „spolszczonymi Morawcami“. Na podstawie głosów czeskich uczonych, którzy stwierdzają polski charakter Cierlicka i kraju cieszyńskiego, autor „Prawdy o Cierlicku“ rozprawia się ostatecznie z nieuzasadnionymi pretensjami p. Pithy, następnie zaś przedstawia znaczenie katastrofy cierlickiej, następstwa nominacji proboszcza czeskiego w Cierlicku a osobny bardzo ciekawy rozdział poświęca roli Cierlicka na tle stosunków polsko-ceskich. Broszura ta, obejmująca 85 stron druku i ilustrowana kilkoma zdjęciami z Cierlicka, jest do nabycia w księgarniach polskich (miedzy innymi w księgarni Macierzy Szkolnej w Czes. Cieszynie) po cenie Kcz 2.— za egzemplarz. „Prawda o Cierlicku“ powinna znaleźć się w rękach każdego uświadomionego Polaka.

Czysty zysk ze sprzedaży tej broszury przeznacza się na budowę pomnika Żwirki i Wigury w Cierlicku.

Czy poseł Chobot jest członkiem czeskiej soc. demokracji?

Jak kłamie „Duch času“.

Na nasz artykuł w tej sprawie „Duch času“ odpowiada, że poseł Chobot jest tylko hosi-tantem klubu czeskiej soc. demokracji od wyborów i że od tego czasu w jego stosunku do tej partii nie zaszła żadna zmiana.

Ponieważ „Duch času“ udaje greka i choduje na krótką pamięć, powtarzamy dosłownie to, co napisało praskie „Právo lidu“ a za nim powtórzył „Duch času“:

„Soudruh Chobot ostatně není hospitantem, nýbrž řádným členem našeho klubu.“

(Poseł Chobot nie jest hosi-tantem, lecz zwyczajnym członkiem klubu czeskiej soc. demokracji.)

Widzimy zatem, kto pisze prawdę a kto w żywe oczy kłamie.

KSIEGA PAMIĄTKOWA

polskiego gimnazjum realnego w Orłowej.

W dniach od 22—24 września b. r. jeden jedyny polski zakład średni w Czechosłowacji, polskie gimnazjum realne w Orłowej, święci 25-letni jubileusz swego istnienia. Przygotowania do uroczystości jubileuszowej znajdują się w pełnym toku. Specjalne sekcje, jak Sekcja festynów, wystawowa, Księgi Pamiątkowej i kwaterunkowa pracują usilnie w tym kierunku, aby uroczystość udała się pod każdym względem. Przewodniczącym Sekcji Księgi Pamiątkowej jest p. prof. Niemiec. Od niego też redakcja „Dziennika Polskiego” dowiedziała się pewnych szczegółów, dotyczących tej księgi. Pragniemy więc podzielić się temi wiadomościami z naszymi czytelnikami.

Księga Pamiątkowa, wydawana z okazji 25-lecia zakładu orłowskiego, składa się z trzech części. Część I obejmuje krótki zarys historii polskiego gimnazjum real. w Orłowej w czasie 25 lat jego istnienia, na część II składają się przyczynki wspomnieniowe byłych członków grona nauczycielskiego i byłych wychowanków zakładu, zaś część III składa się z alfabetycznego spisu wszystkich profesorów i nauczycieli, uczących w ostatnim ćwierćwieczu w gimnazjum, ze spisu wszystkich absolwentów, kończących zakład oraz alfabetycznego spisu uczniów, względnie uczenie, uczęszczających kiedykolwiek do zakładu. Księga Pamiątkowa będzie bardzo ważnym dokumentem chwili, to też Komitet redakcyjny dołożył wszelkich starań, aby ten pierwszorzędnej wagi dokument przedstawiał się możliwie najokazalej tak pod względem treści, jak i pod względem wykonania zewnętrznego.

Cale dzieło ozdobione będzie szeregiem bardzo interesujących fotografii, pomiędzy którymi będą fotografie głównych założycieli gimnazjum, wszystkich trzech dotychczasowych dyrektorów, jest zdjęcie pierwszych profesorów wraz ze swymi żonami, jest grono nauczycielskie z ostatniego roku szkolnego, jest telegrafja Radcy Rządu Ferd. Pavelka, Krajowego Inspektora Szkolnego, są również liczne fotografie gmachu szkolnego, bursy itp.

Część I Księgi obejmuje dzieje zakładu od chwili założenia aż do chwili bieżącej, dające się ująć w trzy główne etapy. Pierwszy obejmuje czasy od r. 1909 do 1914, drugi okres wojny światowej i plebiscytowy, trzeci zaś czasy zakładu w obrębie Republiki Czechosłowackiej. Mamy tutaj także wiernie zobrazowane życie w obrębie zakładu. Osobny rozdział mówi o umieszczeniu zakładu, osobny omawia plany naukowe, inny poświęcony jest gronu nauczycielskiemu, uczniom, pracy pedagogicznej zakładu nad młodzieżą szkolną, opiece zakładu nad młodzieżą ubogą a wreszcie czytać będziemy o stosunku uczniów i ich rodziców do zakładu. Wszystko to zilustrowane zostało licznymi tablicami i wykresami statystycznymi, których liczba dochodzi do 30-u.

Przechodzimy do części drugiej, t. j. do przyczynków wspomnieniowych byłych członków grona nauczycielskiego i byłych wychowanków

zakładu. Ta część — według zdania p. prof. Niemca — będzie może najbardziej przykuwała uwagę każdego czytelnika, najbardziej zaintryguowała, boć spotkamy tu szereg osobistych wspomnień, obrazujących nam barwnie życie w zakładzie na przestrzeni minionych 25 lat. Część tę rozpoczyna artykuł p. Dra Jana Buzka, b. członka Kuratorium gimnazjum, troszczącego się o ten zakład, z kolei idą wspomnienia Dra Jana Jarosza, profesora Akademii Górniczej w Krakowie i Kazimierza Piątkowskiego, dyrektora T. S. L. we Lwowie, dwu pierwszych dyrektorów zakładu orłowskiego. Garść wspomnień umieszcza Ks. Radca Eug. Brzuska, były prof. religji katolickiej oraz Ks. Karol Kotula, były prof. do religji ewangelickiej. Oprócz wspomnianych wyżej autorów wymienić należy dalej artykuły Józefa Haydukiewicza, prof. państwowego gimnazjum w Krakowie, Fr. Kulisiwicza, prof. państw. gimnazjum w Cieszyźnie, Dra Romana Pollaka, prof. Uniwersytetu Poznańskiego, założyciela pierwszej drużyny harcerskiej w obrębie zakładu, Dra Henryka Życzynskiego, prof. Uniwersytetu w Lublinie i Juliana Wagi, dyrektora seminarjum naucz. w Poznaniu. Z byłych uczniów umieścili artykuły: Ks. Józef Berger, o służbie w legionach polskich, prof. Czapla o pobycie w bursie a inż. Dr. Wacław Olszak i Dr. Emiljan Sroka, urzędnik Konsulatu Pol. w Bratysławie o życiu studenckim w gimnazjum. W skład tej części wchodzi także wiersz p. Adolfa Fierli, znanego poety śląskiego.

Najwięcej trudu wymagała część trzecia, zawierająca spis wszystkich profesorów, nauczycieli, absolwentów i uczniów zakładu. Przy poszczególnych nazwiskach podano obecne stanowisko, względnie zajęcie ucznia czy uczenicy oraz miejsce pobytu i zatrudnienia. Podano także ilość klas, ukończonych przez poszczególnych uczniów. Część trzecia Księgi Pamiątkowej, to owoc ciężkiej pracy i ślęczenia nad kartoteką gimnazjum dwu wytrawnych i niezmordowanych pracowników, t. j. pp. profesorów Józefa Zuczka i Józefa Folwarczego, byłych wychowanków gimnazjum orłowskiego.

Oto w krótkim artykule wszystko, co można napisać już dzisiaj o Księdze Pamiątkowej pol. gimnazjum real. w Orłowej. Sądźmy, że każdy profesor i nauczyciel każda uczennica i uczeń z wielką niecierpliwością oczekiwać będą pojawienia się z druku tego naprawdę ciekawego i interesującego dzieła, w którym każdy znajdzie to, czego będzie w nim szukał.

Ale nie tylko profesorowie i uczniowie zakładu ale nie w mniejszej mierze Księgą Pamiątkową zainteresuje się całe społeczeństwo polskie na Śląsku czeskim, wszystkie Koła Macierzy i ich członkowie, jak również społeczeństwo polskie po drugiej stronie Olzy. Niech nikogo nie brakuje, któryby nie zakupił sobie Księgi Pamiątkowej, niech cały nakład rozejdzie się w zupełności, niech dzieło wydane spełni swe najzaszczytniejsze zadanie!

Manewry gospodarczo-polityczne.

Karwina. Jedynym z głównych powodów kryzysu gospodarczego gminy Karwiny jest to, że gwarectwa, które właściwie Karwinie nadały charakter miasta, nie płacą podatków w tej wysokości, jak tego potrzeba miasta wymaga. Nie dość na tem, iż nie płacą, ale jeszcze mają „przeplacone”, głównie Tow. górniczo-hutnicze, które ma podobno podatki zapłacone na 6 lat zgóry. To wszystko włożyło przeciwnikom obecnego kierownictwa samorządu w Karwinie broń w rękę, którą po kuglarsku operują.

Oto przykłady ostatniej chwili: Urząd podatkowy we Frysztacie, czyniąc zadość żądaniom Tow. górniczo-hutniczego, użył z racji wpłaconej nadwyżki podatkowej wspomnianego towarzystwa dochodów miasta Karwiny, składających się z podatków, danin i dodatków we wysoko-

ści Kcz 1,198.457.85, na zapłacenie zaległych podatków tegoż towarzystwa w Bernie. W ten sposób pozbawiono gminę na pół roku regularnych przydziałów, bez których się obejść nie może. Urząd powiatowy we Frysztacie pozwolił Zakładowi Emerytalnemu Larisch-Mönnicha z racji niezapłaconych anuit na egzekucję, zabierając w ten sposób gminie całe przydziały z funduszu krajowego i 1/3 regularnych przydziałów.

Nie dziwnym się, jeżeli tak robią przeciwnicy, którym zależy na objęciu steru gminy w swoje ręce, ale ciekawe bardzo, że tak samo robią Niemcy, tworzący w zastępstwie miejskim z Polakami jeden blok. Wiadomo, że w Zakładzie Emerytalnym Larisch-Mönnicha tworzą Niemcy decydującą większość. Zakład wie także bardzo dobrze, że odwołaniem anuit na pożyczki nic nie traci, gdyż zawsze takie stosunki nie będą istniały. Pocóż więc ten gwałt. Jeżeli jednostki chcą się mścić za to, że je wskutek zniesienia stronniotwa z gminy wykluczono, to nie powinny tego praktykować w ten sposób, ponieważ strzały przez nie rzucone biją w zupełnie innym kierunku i go- dzą w osobę najmniej na to zasługującą.

Sprostowanie.

W zastępstwie dyrekcji policji w M. Ostrawie żądam na podstawie par. 11 12 ustawy l. 126/33 odnośnie artykułu, umieszczonego w „Dzienniku Polskim“ nr. 79 z dnia 5 września 1934 p. t. „Krótka lecz przykra historia“, ażeby w wymienionym czasopiśmie bez zmian i uwag opublikować co następuje:

Nie jest prawdą, że drugiego dnia po zapisaniu dzieci do polskiej szkoły został Bogusław Woźniak wystawiony z mieszkania a dnia 4 b. m. przez policję w Mor. Ostrawie deportowany do Polski, lecz prawdą jest, że wyżej wspomniany z powodu niepłacenia czynszu dnia 28 sierpnia b. r. został sądowo z mieszkania wystawiony i swą córkę Wlastę, która w przeszłym roku szkolnym uczęszczała do pierwszej klasy czeskiej szkoły ludowej w Hulwakach i była z końcem czerwca b. r. zapisana do drugiej klasy wyżej wymienionej szkoły, dopiero dnia 30 sierpnia b. r. a więc na trzeci dzień po sądowym wystawieniu z mieszkania, zapisał do polskiej szkoły w Mar. Górach.

Nie jest prawdą, że został przez policję w Mor. Ostrawie deportowany do Polski, lecz prawdą jest, że Woźniak prosił już 21 sierpnia b. r. dyrekcję policji w Mor. Ostrawie o bezpłatny przewóz całej rodziny wraz z urządzeniem domowym do Polski, powyższą prośbę wnosił po trzykroć, ostatnio dnia 28 sierpnia b. r. Kiedy 3 b. m. przedłożył ważny paszport, dano mu bezpłatnie do dyspozycji samochód ciężarowy i cała rodzina razem z urządzeniem drogą miłosierdzia a nie deportem — na co zwrócono szczególną uwagę polskim urzędnikom na granicy w Cieszynie — została przeprowadzona do Polski.

Prokuratorja Państwa w Mor. Ostrawie, 6 września 1934.

(Podpis nieczytelny.)
Prokurator.

Ku Czcii Żwirki i Wigury.

Uroczystość w Cierlicku.

Komitet Budowy Pomnika Żwirki i Wigury urządza w niedzielę, dnia 16 września b. r. w Górnem Cierlicku uroczystość II rocznicy bohaterskiej śmierci Żwirki i Wigury z następującym programem:

1. O godz. 10 przed południem uroczysta msza św. polowa na Kościelcu. Podczas mszy św. śpiewać lędzie z akompaniamentem orkiestry Związków Chórów Polskich w Czechosłowacji pod kierownictwem p. dyrektora Jelenia.
2. Przemówienie uroczystościowe przewodniczącego Komitetu imieniem polskiej ludności w Czechosłowacji.
3. Przemówienie reprezentacyjne przedstawiciela Rzeczypospolitej Polskiej p. konsula generalnego L. Malhomme i ew. przedstawicieli z poza Śląska Cieszyńskiego.
4. Występy chóru i orkiestry.
5. Złożenie wieńca ludności polskiej na miejscu katastrofy przez Komitet.
6. Po oficjalnej części uroczystości koncert orkiestry.

✱

Komitet zwraca się do szerokich kół ludności oraz do wszystkich organizacyj polskich z prośbą o jak najliczniejsze uczestnictwo w tej uroczystości. Osobnych zaproszeń się niewysyła.

✱

Komunikujemy również, że w sobotę wieczorem, dnia 15 września jako w dzień wigilji tej uroczystości odbędzie się w Cierlicku na „Kościelcu“ ognisko harcerskie, połączone z przyrzeczeniami miejscowej drużyny harcerskiej.

Przewodniczący:

Dr. Leon Wolf, m. p.

Sekretarz:

Gabriel Ogrocki, m. p.

Gazeta Polska 15. IX. 34

Gustaw Morcinek

Osobliwe miasteczko

...gdzie Piłsudski swoją kwaterę legionową założył...

Osobliwym miasteczkiem na świecie jest Jabłonków. Założyli je kiedyś Piastowie ślascy na drodze handlowej, wiodącej ze Słowaczyny na Śląsk, do Polski i Niemiec. Rozsiadło się skromnie w kotlinie tuż pod przełęczą beskidzką, otoczone z trzech stron łagodnymi zboczami Beskidów.

O jakąś godzinę, dwie od Jabłonkowa obniżają się grona beskidzkie, tworzą osławioną przełęcz, a na przełęcz do dzisiaj jeszcze płożą się głębokie rowy, o ścianach wyłożonych wielkimi płaskimi kamieniami. To szanice jabłonkowskie. Rozbiegają się na środku dawnej drogi

w szeroką gwiazdę, płatają się w łamanej linii, a kiedy spojrzeć na lewo i na prawo, dostrzec można ślady, wiodące na Girową, gdzie zakłete skarby Ondraszkowe spoczywają, i na Wielki Połom, gdzie po nocach gą się małe jaroszki, jakieś niepodarzone djabliki, strzegące również Ondraszkowych pieniędzy. Między ludźmi zaś błąka się smutna historia o zbójcu Ondraszku, co tu kiedyś na węgierskich kupców czaił się w lasach i okup brał od nich sowity w talarach i winie. A ludzi biednych wspomagał. To najważniejsze w owym podaniu. Inaczej nie byłoby już Ondraszka w ludzkiej pamięci.

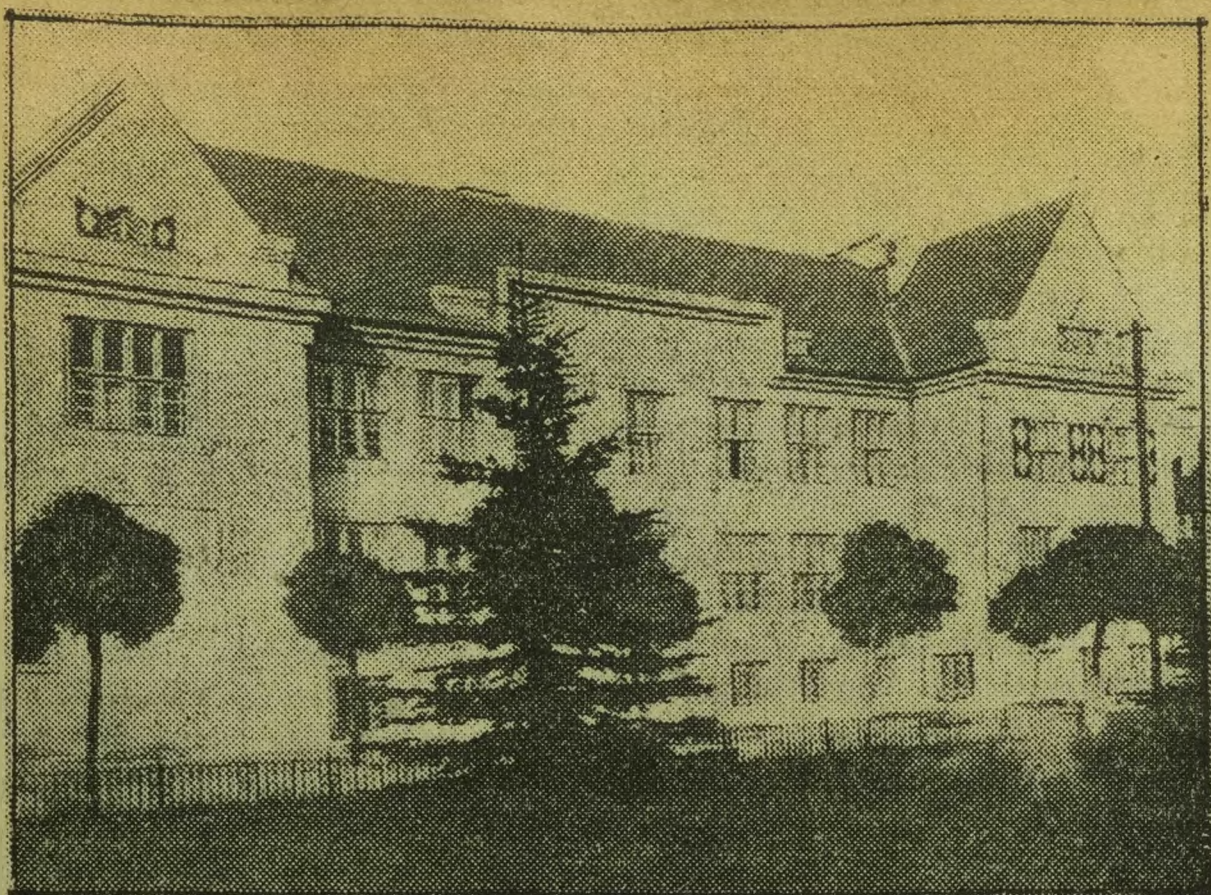
Pod Jabłonków zapuszczali się szpetni Turkowie z jakimś tam Rakoczym węgierskim, dochodzili z drugiej strony bezbożni Szwedowie, błąkały się wojska rakuskie i wojska niemieckie, zaciężne hordy wielmożów, rzezimieszki przeróżne kupą zbiegały się w to miejsce, a biedni jabłonkowie wzdychali rzewnie i płacili pogłównie. A gdy nie mieli już czem płacić, uciekali w ostępy beskidzkie.

Ponieważ miasteczko położyło się na drodze, wiodącej w dalekie światy, stąd też rychło stało się osiedlem różnych „cudzoziemskich biegunów“ — jak narzeka nieznany kronikarz. Ów napływowy element wycisnął swoje piętno nietyle na samem mia-

steczku, ile raczej na ludziach. Niby to ślascy, a jednak nie ślascy. Jackowie raczej. Jackami się przewzali, Jackami jeśli ich nazywać górale i dolanie, Wałasi i Lasi ślascy, oni zaś sprawili sobie bogaty strój odświętny z bogatym szmerowaniem węgierskim, z czapką futrzaną, ze złożonemi łańcuchami, skówkami i guzikami na surducie, mieszczki zaś przejęły strój cieszyński, trochę go zmieniły, tu ubrały, tam dodały i już szedł po Śląsku wielki rozgłos o niezwykle pięknym stroju jabłonkowskim.

Dzisiaj jedynie co starsi mieszczanie przesypują szerokiem liściem tytoniu tamte stroje, złożone w malowanych trówałach na strychu. A gdy trafi się odpust czy jakieś inne wielkie święto miejskie, wtedy wychodzą z paradą na rynek i puszą się przed gawiedzią i różnemi obieżysasami, co tu od Pragi nadciągają teraz za chlebem.

Jabłonków został bowiem po nieśczęsnym podziale Śląska po tamtej stronie. „Za Olzą“, jak się potocznie mówi, aczkolwiek Olza płynie przez Jabłonków. Zanim jednak „pozostał za Olzą“, miał on swoje chwile świetne i piękne. Pominawszy tamtych Turków, Szwedów oraz Prusaków, a którym nawet waleczni mieszczanie chorągiew zabrali na swą większą cześć i chwałę, w miasteczku tem ongiś nieznanym mieszczanom Piłsudski swoją kwaterę legionową założył. Dzisiaj są z tego ogromnie dumni i z przechwałką wskazują na riedużę willkę z wieżyczką, i na dwa narożne okna, za którymi działały się cuda polskie. Nawet tablicę marmu-

Jablonków. Gmach polskiej szkoły.

rową wmurowali pomiędzy tamte okna. Niech wiedzą Czesi, kto tu był przed laty. I kto jeszcze może być kiedyś!... Ho, ho!... Byli Turcy, wprawdzie poza szaniami, ale byli, potem Szwedzi, potem jeszcze inne nacje, potem Pilsudski, potem jeszcze Czesi, to kto wie, czy się coś tu nie nawróci!...

Przy bocznej uliczce, tak samo skromnej, jak skromne jest całe miasteczko, znajduje się muzeum prywatne kupca, pana Sikory. Dziadek jego założył je. Adam Sikora, krawiec i poeta w jednej osobie, pierwszy bodaj t. zw. regionalista na ziemi śląskiej.

Ze sklepu, zastawionego mydłem, czekoladą, beczką z naftą, krawatkami, mąką i cukrem przechodzi się przez prywatne pokoje do jakiejś sionki, stamtąd zaś do niskiego pokoju o małych oknach, wypełnionego doostatka zabytkami przeróżnego rodzaju. Na honorowym miejscu pyszną się zanikające już stroje jablonkowskie. Paradny i bogaty strój męski, skromny kobiecy. Potem malowane trójkąty, warsztaty tkackie, przedmioty codziennego użytku z kuchni, rzeźbane kunsztownie w drzewie, obrazy, medale, pieniądze, znaczki listowe, wycinki z gazet, ilustracje z czasopism o przeróżnej treści, obrazy na szkle, naczynia gliniane, nad oknem pod sufitem smęci się tamta chorągiew pruska, którą jablonkowie zdobyli w jakiejś srogiej batalii na szanach. Chorągiew jest mocno zniszczona. Załedwie drzewce zostało całe, żelazne okucie, a z drzewca zwisają strzepy szarej materji z ledwie widocznymi śladami wypłowiałych kolorów, napisów i emblematów. Ma się wrażenie, że gdyby dotknąć ją palcami, rozsypie się w szary pył.

W gablotce, pomiędzy monetami, guzikami i medalami przeróżnego pochodzenia, odznakami z czasów wielkiej wojny, cygarniczkami i miły Bóg raczy wiedzieć, między czym jeszcze wdzięczy małe pudełko o szklanym wieczku, a w pudełku bieleli się papieros. Autentyczny papieros. Nasz zwykły „P ł a s k i”.

— A widzi pan — objaśnia mnie pan Sikora — to papieros, który mi ofiarował polski pan konsul z Morawskiej Ostrawy. Był w Jablonkowie, zwiedził muzeum i poczęstował mnie papierosem. Ale ja nie palę. Schowałem go, a teraz oto leży se w tem pudełku na pamiątkę, że był polski konsul u mnie i że mi dał polskiego papierosa. Nie wypaliłem, lecz schowałem.

Siwe oczy patrzą na mnie, co też u mnie zobacza. Czy uśmiech pobłażliwy, czy co. Musiały zobaczyć coś dobrego, bo nie przygasły, lecz iskierki szare zapaliły się w nich żywo.

— A tu oto podpis polskiego pana konsula. Widzi pan?... — i rozwiera przede mną skromną książeczkę z licznymi podpisami. — Oto, widzi pan!... Polski konsul!...

Na cmentarzu, wśród nagrobków o polskich napisach, o przepięknych śląskich nazwiskach, szarzej pomnik legionistów, co zmarli w Jablonkowie. Biały orzeł z rozciągniętymi skrzydłami. Patrzy w kierunku polskich Beskidów. Pogniwiali się o to Czesi, bardzo się pośmiewali. w prasie mocno przymawiali jablonkowiakom i Komitetowi, poco orzeł patrzy się w kierunku Polski. Czemu nie gdzieindziej?...

Domorośli politycy czescy i biegli w symbolice wykoncypowali z wielkiem przerażeniem, że to widomy

Pomnik legionistów w Jablonkowie.

znak, iż tamten kamienny orzeł polski na mogile polskich legionistów przywołuje Polskę na pomoc, że będzie wielka wojna między Czechami a Polską o Śląsk, ale że „chrom a pekło!... Śleszka ne damy Polakum”.

I wszczął się krzyk w prasie czeskiej!...

— Ne damy Śleszka!... Ne damy!...

Nie muszą dawać, boć Śląsk jest wciąż nasz, aczkolwiek nie nasz.

Najsroższy larum podniósł organ jablonkowski p. t. „Nasz Ślązak”.

Ów „Nasz Ślązak” jest największą osobliwością Jablonkowa. I to nie tylko Jablonkowa, ale chyba pół Europy.

Przed wojną, kęs przed wojną światową wyrósł przy krowach w jednej z polskich wsi na Śląsku (zresztą innych wsi niema, jak polskie) niedaleko Skoczowa taki sobie chłopczyna, co nazywał się Smyczek. Poszedł do seminarjum i stał się nauczycielem. Polska Macierz Szkolna w czasie nauki wspierała go swoim wdowim groszem. Po wyjściu ze szkoły był t. zw. „pierońskim Polakiem”. Potem jednak coś rozkleiło się w jego głowie i w ciągu jednego dnia stał się Niemcem. Założył w czysto polskiej gminie haka-

stał się tilarzem wojującej niemieczyny na polskim Śląsku. Aż do skończenia wojny. Wtedy to się sówicie rentowało. Po podziale Śląska udał się do Czechów i stał się kierownikiem... czeskiej szkoły w Jablonkowie. W tym samym Jablonkowie, gdzie nie było dotąd ani jednego Czecha.

Mało, że został kierownikiem czeskiej szkoły. Stał się redaktorem „Naszego Ślązaka”, pisma gadziniowego, plugawego, redagowanego w języku polskim a w duchu szowinistycznym czeskim. Jest to organ czeskiego stronnictwa ludowców, t. zw. agrarjuszy i za ich pieniądze pismo to wiedzie suchotniczy żywot. Wziąć je do dłoni i ścisnąć, to ma się wrażenie, że pocieknie gnojówka i ekskrementy. Treścią jego, to szkolenie wszystkiego co polskie, zohydowanie Polski w języku polskim, mieszanie z błotem wszystkiego, co polakowi może być świętem, nawoływanie w języku polskim, by polska ludność na Śląsku oddawała dzieci do czeskich szkół, radowanie się z każdego sukcesu czeskiego na terenie walki o dziecko polskie i o szkołę polską — słowem plugawe za-praństwo i podłość ostatniego gatunku.

Naturalnie Czesi za to płacą takimemu Smyczkowi. Grubo płacą. Sami uważają, że to robota brudna, lecz jeżeli ktoś chętny w błocie tym taplać się za pieniądze, to warto zapłacić. Za to co roku „Nasz Ślązak” z triumfem głosi, że „do naszych szkół zapisało się tyle a tyle dzieci, a do polskich szkół tylko tyle i że niezadługo nadejdzie kres polskim szkołom, bo lud przegląda na oczy i oddaje swoje dzieci do swoich szkół” (to znaczy — do czeskich szkół).

Gorącymi propagatorami tamtego „plugawca” — jak to pismo nazywa ślązak, to poza miejscowymi Czechami jest zgraja podobnych Smyczkowi renegatów, pracujących również za pieniądze Maticy Osvety Lidovej. Najwybitniejszym między nimi jest leśniczy Szkandera w okolicy Jablonkowa.

— Panie Szkandera, jakże może pan nakłaniać podwładnych sobie ludzi, by posyłali swoje dzieci do czeskiej szkoły?... — pytam się nowoczesnego Judasza śląskiego.

— Hm, bo teraz tako polityka, wiedzą? Jo teraz ciągnę za powróż czeski, a jakhy Polocy byli panami, to hym ciągnął za polski powróż!...

Na cmentarzu jablonkowskim pachnie macierzanka. Na obszernej mogile szarzej polski orzeł wykuty w kamieniu. Orzeł rozpościera skrzydła i patrzy w kierunku polskich Beskidów. Szkandera nieufnie patrzy na orla, wykutego w kamieniu i w swej zakutej pale waży niespokojnie, czy naprawdę nie przyjdzie kiedyś „ciągnąć za polski powróż”. Smyczek zaś nosi rewolwer w tylnej kieszeni od spodni, omija cmentarz z polskim orłem na mogile polskich legionistów i łypie wystraszonemi ślepiami, czy ktoś za nim nie biegnie. Cierpi na manję prześladowczą. Lęka się wyjść o zmroku na dwór. Jablonkowie mówią, że lęka się swojego sumienia i nazywają go „plugawą dziewczką polityczną”. Plują mu pod stopy. A on chyłkiem się przemyka i dotyka trzęsącymi paluchami rewolweru w tylnej kieszeni od spodni.

Czesi zaś odpowiadają na jego ukłony, nawet rękę mu podadzą na powitanie, lecz za plecami mają na niego dosadne określenie: „nemrawec!...”

Tak wygląda osobliwe miasteczko na Śląsku poza Olzą i tacy ludzie z niem żyją.

GUSTAW MORCINEK.

Cierpienia polskich ewangelików w Czechosłowacji.

Z czeskiego Cieszyna pisze (al): W czeskim Cieszynie istnieją trzy zbory wyznania ewangelicko-augsburskiego: polski, czeski i niemiecki. Do zboru czeskiego należy bardzo dużo Polaków, którzy tam należeć muszą, ażeby nie stracić chleba, ponieważ ich pracodawcy wprost im nakazują, aby należeli do zboru czeskiego i stale się interesują, czy też rzeczywiście na czeskie nabożeństwa uczęszczają.

Pastorem zboru czeskiego jest Czech, nie umiejący ani słowa po polsku, ks. Geryk. Miewa on kazania jedynie tylko w języku czeskim, którego większość jego parafjan nie rozumie. To też często skarżą się oni: „Nie zrozumieliśmy ani słowa”. A jednak nie wolno tym nowoczesnym niewolnikom chodzić do kościoła polskiego, ażeby nie stracić pracy i chleba.

Jeszcze gorzej jest z dziećmi, które przymusowo muszą uczęszczać na czeską naukę konfirmacji. Chociaż chodzą do czeskiej szkoły i do czeskiego kościoła, w domu modlą się po polsku i naukę konfirmacji chcą pobierać w polskim języku. Dzieci te domagają się od ks. Geryka, ażeby ich uczył po polsku z polskich książek, albo żeby im pozwolił chodzić razem z innymi kolegami na naukę konfirmacji do pol-

skiego kościoła. Prośby te są — oczywiście — daremne.

Polacy, przymuszeni do należenia do czeskiego zboru wyrażają często życzenie, żeby ich krewni zostali pogrzebani po polsku. Odmawia się dzieciom polskiej nauki, dorosłym polskich nabożeństw i zmarłym polskich pogrzebów.

Ażeby osłabić i zakryć tę nowoczesną niewolę i udrękę polskiego ludu ewangelickiego na czeskim Śląsku, wywołało się sztucznie kwestję czeską w ewangelickim kościele i stworzono w tym celu Macierz Trzanowskiego przy pomocy czeskiej „Maticy”, której celem jest, ażeby jej członkowie i tam również przymusowo należący domagali się czeskich nabożeństw.

Ażeby odwrócić uwagę od skandalicznych wprost stosunków w czeskim zborze w czeskim Cieszynie, domaga się Macierz Trzanowskiego, ażeby w polskich zborach na czeskim Śląsku udzielano nauki konfirmacji w języku czeskim, jak również czeskich nabożeństw. W kilku zborach zarządzono już takie nabożeństwa na próbę, ale kościoły świeciły pustkami, ponieważ ci, którzy się takich nabożeństw domagali, są bezwyznaniowcami, a lud — mimo wszelkich nacisków i przymusów — chętniej słucha języka polskiego niż czeskiego.

Nacjonalizacja systemu walorów zagranicznych w Czechosłowacji.

Sygnalizowaliśmy wczoraj ogłoszenie rozporządzenia rządu czechosłowackiego, zarządzającego zajęcie przez bank emisyjny wszystkich zagranicznych walorów.

Obecnie prasa czeska, zaskoczona pojawieniem się tego doniosłego rozporządzenia, przynosi bliższe szczegóły w tej sprawie. — Według prasy należy rozróżnić w nowym rozporządzeniu dewizowym dwie grupy wartości, podlegających zajęciu. Do pierwszej grupy należą pwszystkie natychmiast płatne wartości, jak wszystkie zagraniczne środki płatnicze, złoto w monetach i złoto nieprzerobione, oraz wszystkie natychmiast płatne pretensje zagraniczne, z wyjątkiem roszczeń w stosunku do krajów clearingowych. Wyjęte są natomiast papiery wartościowe, przedstawiające wartość do 5.000 koron czeskich, znajdujące się w rękach jednego posiadacza, oraz waluty eksportowe, które na podstawie obowiązujących przepisów zostały przeznaczone do wysyłki zagranicę.

Wszystkie powyższe walory muszą być najpóźniej do 15 października br., bez dalszego jakiegokolwiek wezwania, złożone w Banku Narodowym Czechosłowacji.

Do drugiej grupy należą wszystkie pa-

piery wartościowe, opiewające na waluty obce, bądź też pochodzenia zagranicznego, jak bony, listy zastawne, częściowe zapisy dłużne, akcje, losy, kupony, udziały kapitałowe itp. bez względu na to czy te papiery znajdują się w kraju, czy też są zdeponowane zagranicą. Papiery tej grupy nie podlegają obowiązkowi złożenia ich w Banku Narodowym, lecz muszą być poddane rejestracji. Posiadacze takich papierów nie mogą, od chwili rejestracji, rozporządzać nimi w jakikolwiek sposób, tak długo, dopóki Bank Narodowy nie zawiadomi ich, że rezygnuje z prawa skorzystania z tych papierów. Dopiero na wypadek gdyby Bank Narodowy nie złożył takiego oświadczenia w przeciągu 3 miesięcy, wówczas posiadacz papierów wartościowych może nimi dowolnie rozporządzać.

Prasa czechosłowacka, omawiając to nowe rozporządzenie dewizowe, wyraża zapatrywanie, że celem jego jest zwiększenie stanu dewiz Banku Narodowego, głównie w tym celu, ażeby przy pomocy uzyskanych w ten sposób wartości, zwiększyć handel zagraniczny Czechosłowacji przez zastosowanie większego liberalizmu w polityce, zarówno wywozowej jak i przywozowej.

Prof. Wincenty Lutosławski.

Czeska wolność słowa.

Od 1900 roku odbywają się międzynarodowe kongresy filozofii, zwykle co cztery lata. Wojna przerwała je na kilkanaście lat, ale po wojnie zostały wznowione i w 1926 odbył się szósty kongres w Ameryce, w 1930 siódmy w Oxfordzie.

Na czele organizacji tych kongresów stoi komitet międzynarodowy, do którego należy od kongresu w Bolonii z 1911 roku i do którego udało mi się wprowadzić kilku Polaków na kongresie Oxfordzkim w 1930 r.

Wówczas proponowano jako miejsce następnego kongresu między innymi Warszawę lub Poznań. Lecz gdy Czesi wystąpili w imieniu Masaryka z zaproszeniem do Pragi czeskiej, komitet międzynarodowy to zaproszenie przyjął i ósmy Międzynarodowy kongres odbył się w Pradze czeskiej 2—7 września 1934 r.

Zawczasu zgłaszali uczestnicy referaty, oceniane przez czeski komitet. Na jego czele stał nominalnie Masaryk, a faktycznie Emanuel Radl, uczeń Masaryka i profesor metodologii nauk przyrodniczych, którego historia ewolucjonizmu miała kilka wydań po niemiecku, po czesku, po angielsku i po hiszpańsku.

W początku 1934 roku zgłosiłem referat „O cechach osobowości”. Na to, ku memu zdumieniu, otrzymałem list Radla, który domagał się więcej aktualnego tematu. Jak gdyby w filozofii trzeba było sztucznie pobudzać ciekawość słuchaczy lub czytelników aktualnością, gdy naprawdę filozof

szuka prawd wiekuistych, ważnych niezależnie od czasu i miejsca.

Jednak ulegając wezwaniu, podałem kilka innych tematów, upoważniając Radla, by sam wybrał, co mu się wydaje najwięcej aktualne. Wybrał zagadnienie: „Czy filozofia może być narodowa?”. Przesłałem na ten temat referat objętości około 1000 wierszy, co nie przekraczało miary referatów na dawniejszych kongresach.

Wszczęła się korespondencja o to, że mój referat jest rzekomo za długi, co się okazało próżnym i nieszczerym pretekstem, gdyż Radl wydrukował referaty daleko dłuższe, np. profesora Driescha z Berlina.

Jednak jeszcze raz uległem wezwaniu i skreśliłem jedną trzecią tekstu. Na żądanie, by jeszcze dalej skreślać, odpowiedziałem odmownie.

Gdym przybył do Pragi czeskiej 2-go września, dowiedziałem się w biurze kongresu, że mój referat wcale nie był drukowany i został z programu kongresu arbitralnie wykluczony, choć temat był przez Radla samego wybrany. Napróżno żądałem od Radla, żeby go wydrukował. Po wielu naleganiach ze strony innych znakomitych uczestników kongresu dał mi w ostatnim dniu kongresu 15 minut na ustne wyrażenie mojej myśli, ale wbrew stałym zasadom kongresu jego zastępcy Capek i Kupka odmówili mi ostatniego słowa w dyskusji, pod fałszywym pretekstem, że w dyskusji rzekomo mego referatu nie poruszano.

Ósmy kongres wprowadził bardzo niepożądane innowacje, ograniczające wolność słowa uczestników. Na wszystkich kongresach po każdym referacie następowała dyskusja, a po dyskusji referent miał ostatnie słowo, co, zresztą, jest przyjęte na mie-

dzynarodowych kongresach wszystkich nauk.

Radl wprowadził taki porządek, że na każdym posiedzeniu referaty następowały bezpośrednio jeden po drugim, a dopiero po wszystkich referatach na to posiedzenie przeznaczonych wszczynano dyskusję, z tem zastrzeżeniem, by nikt nie mówił więcej niż 5 minut, a czasem nawet tylko 3 minuty.

Referenci byli podzieleni na dwie klasy o różnych prawach. Wybrano z pośród zgłaszających się dziesięciu gości, przemawiających nominalnie po trzy kwadransy, a faktycznie czasem aż półtorej godziny — na tematy rzekomo aktualne.

Ci uprzywilejowani miewali w dodatku ostatnie słowo, czasem zajmujące pół godziny. Było wśród nich czterech Niemców, dwóch Włochów, dwóch Francuzów i dwóch Amerykanów, ale żadnego Polaka do takiego przywileju nie dopuszczono.

Owe tematy, uznane za aktualne, są nadzwyczaj ogólnikowe: religia i filozofia, zadanie filozofii, kryzys demokracji, granice nauk przyrodniczych i — metoda nauk społecznych. Na to poświęcono pięć posiedzeń porannych po trzy do czterech godzin. Natomiast wszystkie inne referaty zostały podzielone na sekcje, które się zbierały popołudniu i każdemu z tych upośledzonych referentów przyznano tylko 15 minut.

W ten sposób w ciągu pięciu dni trwania kongresu zmieszczono przeszło sto dwadzieścia referatów w ośmiu sekcjach. — Wśród tych referatów sekcyjnych najliczniejsi są Niemcy, którzy wygłosili około 30 referatów.

Także w dyskusjach niemiecki język przeważał. Ogromna większość czasu została użyta na głośne odczytywanie przez autorów referatów, uprzednio drukowanych

i rozdanych. Bardzo niewielu Niemców uzupełniało ustnie to, co przed kongresem napisali i wydrukowali.

Po Niemcach najwięcej było Francuzów, którzy wygłosili około 20-tu referatów, ale rzadziej nudzili słuchaczy monotonnym czytaniem gotowych tekstów — a raczej przemawiali na temat referatu.

Poza tem Włosi, Polacy, Amerykanie, wygłosili lub odczytali po kilkanaście referatów. Anglików było zaledwie kilku, a nadto całkiem nieliczni Serbowie, Bułgarzy, Słowacy, Węgrzy, Rumuni, Turcy, Holendrzy, Szwajcarzy, Duńczycy, Szwedzi, Finowie, Łotysze, Ukraińcy, Rosjanie, Chińczycy. Hindusi, wszyscy razem mieli mniej referatów niż jedni Niemcy.

Z Polaków przemawiali: Ajdukiewicz, T. Gościński, Ingarden, Jasinowski, Kobylecki, K. Kowalski, Lutosławski, Łukasiewicz, Siwek, Tatarkiewicz, Zawirski, Żółtowski, Habermann, Hosiasson i Mehlberg.

Czesi sami skromnie ograniczyli swój udział do pół tuzina referatów, ale przewodniczyli i sekretarowali prawie na wszystkich zebraniach, i wprowadzili nabywała dotąd metode, która określiła mianem ponętnej „arranger la discussion”. Wydaje się to jakby wprowadzenie porządku, a jest wyrazem arbitralnych upodobań, bo to uporządkowanie dyskusji polegało na dowolnym przedstawianiu osób, które się do dyskusji zgłaszały, według tajnych kryterjów, z których się nikt nie tłumaczył.

Byłem np. świadkiem tego, jak Żółtowski na jednym zebraniu był na tablicy podany następnym, a w końcu otrzymał głos jako trzynasty. W innym wypadku: podałem się jako pierwszy do dyskusji, i tyln innych przedemną wstawiono, że wcale się mojej kolei nie doczekałem.

Te dwa pomysły czeskie: odłożenie wspólnej nad szeregiem referatów dyskusji do ukończenia przeczytania wszystkich referatów — i dowolne przedstawianie tych, co się do dyskusji zgłaszali, czyniły z całego kongresu przeważnie ćwiczenie w głośnym i monotonnym odczytywaniu drukowanych już i powszechnie uczestnikom kongresu znanych tekstów — a ograniczały dyskusję w tej mierze, jak to nigdy nie miało miejsca na poprzednich kongresach filozofii. Nadto nie dopuszczono nikogo w jednej dyskusji więcej niż raz jeden do głosu, gdy na poprzednich kongresach można było się zgłaszać kilka razy, co dopiero stwarzało prawdziwą dyskusję.

Kongresy są na to, żeby ludzie mogli się wypowiadać i wzajemnie na siebie oddziaływać, a nie na to, żeby przeszło 600 ludzi, którzy z różnych stron świata dla dyskusji się zjechali, musieli strawić cztery piąte czasu na słuchanie tego, co jest wydrukowane i mogło być albo przeczytane przed kongresem, albo rozważane po ukończeniu kongresu.

Widoczna obawa przed swobodną dyskusją, cechująca ten przez Czechów urządzany 8-y międzynarodowy kongres filozofii, ma prawdopodobnie podłoże polityczne, szczególnie w stosunku do referatu o teorii narodowości, który chciano całkiem eliminować z kongresu.

W referacie tym dowodziłem zasadniczej różnicy między plemieniem i narodem, z czego jasno wynikało, że Czesi są tylko plemieniem, sztucznie skojarzonym z plemieniem słowackim, a nie posiadają cech znamionujących prawdziwe narody, do których zaliczałem w Europie jedynie: Francuzów, Anglików, Włochów i Polaków.

Plemię jest grupą ludzi o wspólnym pochodzeniu, połączonych między sobą węzłem biologicznym. Rozmaitość plemion,

przeważnie wiodących sobą walkę o byt, ustawicznie rośnie i tem się tłumaczy, że z jednego aryjskiego szczepu pochodzą ludy tak rozmaite jak: Celtowie, Rzymianie, Grecy, Persowie, Hindusi.

Wśród tej walki plemion powstał ruch nowoczesny, oparty nie na biologicznym pokrewieństwie, lecz na duchowych aspiracjach, a łączący w każdym poszczególnym wypadku wiele plemion w jednym narodzie, poczuwającym się do jakiegoś powołania wobec ludzkości.

Narody angielski i francuski składają się oba z tych samych pierwiastków plemiennych — celtyckich, germańskich i łacińskich. Włosi wchłonęli w dodatku kolonizatorów greckich i zdobywców arabskich, na południu. Na naród polski złożyły się prawie wszystkie ludy słowiańskie, niektóre germańskie i łacińskie, a nadto jeszcze: Tatarzy, Turcy, Ormianie, Cyganie i Żydzi.

Z tych rozmaitych pierwiastków dopiero powstaje naród jednolity, w którym różnice pochodzenia, a także różnice klasowe są pokonane.

Te prawdy mogą być niemiłe Czechom, którzy w Cieszyńskim z Polaków robią Morawian i chcą w ten sposób wpływy plemienia swego rozszerzyć. Ale wykluczanie tematu tak ważnego z kongresu międzynarodowego i tłumienie wszelkiej dyskusji — nie odpowiada poziomowi dotychczasowych kongresów.

Godzi się życzyć organizatorom kongresu wychowania, obradującego w Krakowie prawie bezpośrednio po kongresie w Pradze, aby zdołali takich błędów uniknąć i licznym gościom z różnych krajów, przybyłym z Pragi, uwydatnić na jaskrawym przykładzie różnicę między Czechami a Polakami!

Polska Zachodnia 16. IX. 34. Policja czeska prześladowie Związek Studentów Polaków

Już druga rewizja w lokalu związku.

MORAWSKA OSTRAWA. W lokalu Związku Studentów Polaków w Brnie Morawskim przeprowadzona została przez policję czeską ponowna rewizja, w wyniku której skonfiskowano resztę niezabranej w czasie pierwszej rewizji korespondencji sekretariatu związku. Ajenci policyjni zażądali ponadto dostarczenia szczegółowego spisu

członków, który winien być dostarczony w najbliższym czasie. Przeciwno obu niczem nieuzasadnionym rewizjom i ciągłemu napaściowaniu lokalu związku przez agentów policyjnych, zarząd związku zamierza wnieść energiczny protest do Ministerstwa oświaty oraz spraw wewnętrznych w Pradze.

Dziennik Polski 16. IX. 34.

Dział młodzieży i harcerstwa

Pierwszy występ harcerski w Porębie.

Tydzień właśnie mija, bo było to w ubiegłą sobotę, dnia 8 września, gdy Polonja porębska zgromadziła się wokół harcerskiego ogniska na polu p. Janeczki Karola. Nieliczna garstka harcerzy, którzy podjęli się zaszczytnej pracy na terenie Poręby przy współudziale drużów i druchów z Rychwałdu, pokazała nam, jak celowo i rozumnie bawi się harcerz w wolnej przyrodzie. Występy młodzieńskich harcerzy i harcerek były nadzwyczaj miłe. Może trochę nieśmiało, ale to było do przewidzenia przy pierwszym ognisku. Trochę tremy spowodował też niespodziewany przyjazd Przedstawiciela R. P. p. generalnego konsula Malhomme i Jego Małżonki. Zacznych gości powitała ludność i młodzież gromkimi okrzykami. Pan gen. konsul jeszcze przedtem nigdy w Porębie nie był, ale wszyscy Go znamy, cenimy i kochamy. Po przebyciu kilku chwil w naszym gronie pan gen. konsul wyraził zadowolenie, że także porębska młodzież pragnie żyć i prowadzić się według zasad harcerskich. Złożył im też życzenia najlepszego rozwoju.

Przyjazd dostojnych gości niepomniernie podnosi znaczenie tego pierwszego ogniska. Młodzież będzie sobie ceniła, że Polska przez swojego przedstawiciela śledzi i moralnie popiera jej pracę. Starsi z szacunkiem patrzyli, jak pani Gen. Gonsulowa w szarym mundurze harcerskim zasiadła w gronie takich samych szarych harcerek, naszych robotniczych córek.

Zycziwe stanowisko Polski wobec pracowników czeskich.

Prasa czeska donosi, że w ostatnim czasie powróciło do Polski 11 Czechów, którzy zostali wydalen i że w najbliższym czasie powrócić ma dalszych 12 obywateli czechosłowackich.

W drugą rocznicę tragedji cierlickiej.

Dwa lata minęły od tragicznej śmierci ś. p. kap. Żwirki i inż. Wigury na polach cierlickich. Zginęli w chwili, kiedy cały świat chylił przed nimi czoła jako tym, którzy odnieśli wspaniałe zwycięstwo nad najsłynniejszymi asami lotnictwa europejskiego i zdobyli pierwsze miejsce w challenge'u. Zginęli na ziemi śląskiej, w drodze z Warszawy do Pragi.

Przewiezienie zwłok z miejsca katastrofy do Polski stało się potężną manifestacją ludu polskiego na Śląsku, który dał główną masę uczestników. Ale i naród czeski nie pozostał w tyle. Cała prasa polska ze szczególnem uznaniem

podnosi wzruszający pietyzm, z jakim władze i lud Czechosłowacji otoczyły ofiary katastrofy. To szczere współczucie, ta wspaniała manifestacja uczuć bratnich wywołała w całej Polsce głębokie echo.

Tym nowym obrotem rzeczy głęboko przejęła się ludność polska na Śląsku, której wielka część uwierzyła, że katastrofa cierlicka raz na zawsze przekreśliła nieporozumienia polsko-czeskie i zainaugurowała nową erę, erę rzeczywistego braterstwa, które zostanie wprowadzone w czyn przede wszystkim tu na Śląsku, gdzie w twardym życiu codziennym, zdala od atmosfery bankietów i frazesów, spotykają się obydwie narodowości. Widomy symbol nowej ery miał być wspólny pomnik polsko-czeski na miejscu katastrofy w Cierlicku.

Przepięknie opisuje ją nasz powieściopisarz śląski, Gustaw Morcinek:

„Niedziela była jasna, łagodna, słoneczna.

Ze wszystkich krańców Śląska szli i szli ludzie, patnicy żałobni, idący z wieńcami i sztandarami po szerokich drogach i po wąskich ścieżkach i drobnymi miedzami. Wieńce pyszniły się w słońcu, niesione w dziecięcych czy spracowanych dłoniach, sztandary łopotwały na ciepłym wietrze, klaskały szeroko fałdami, wszyscy zaś nieśli w sercach miłość dla tych Dwóch Ludzi, jakby to miłość dla swych najmiłszych braci nieśli...

A potem jeszcze przechodziły tamte nieprzeliczone tłumy popod bramę białą, wiodącą w ustronie leśne, skąd nastąpił Żwirki i Wigury start do wieczności.“ „Na polanie, obok dwóch świerków złamanych, stoi krzyż brzozy, poniżej zaś dwa mniejsze krzyże jaśnieją w gęstwinie na ich symbolicznych mogiłach. Ludzie szli i szli znowu bez końca, milczący i skupieni, oczyma dotykali tamtych białych krzyży jakby dłońmi miłującymi, krzyże zaś stopniowo tonęły w kwiatach i wieńcach, motanych szarfami...

I nie było chyba nikogo, któryby nie przeszedł koło tamtego miejsca bez wzruszenia. Każdy bowiem zdawał sobie sprawę, niejednokrotnie podświadomie może, że dokonała się tu przed

rokiem rzecz niepojęta, tak bardzo niepojęta, jak niepojęte są dla człowieka wyroki boskie. Nikt nie może odgadnąć, dlaczego po oszalamiającem zwycięstwie swem ci Dwaj Ludzie musieli skonać na polanie w lesie cierlickim...

Czyżby też Bóg chciał, ażeby w tem miejscu, gdzie skończyła się sława Piastów śląskich, miała się skończyć sława triumfu polskiego poto tylko, ażeby to miał być znak grożącej zagłady polskości na Śląsku?...

Cała Polska, jak długa i szeroka, i ten 50-tysięczny tłum ludzi na polach cierlickich i ci wszyscy na Śląsku, co przyjść nie mogli, przeżywali w ową słoneczną niedzielę jedną wielką myśl, że istotnie ta krew, co przed rokiem wsiąkała w ziemię śląską, to była ofiara, straszna według naszego pojęcia, ale konieczna i piękna...

Po południu opustoszały powoli pola cierlickie, powracała cisza na polane Żwirki i Wigury. Przyjdą teraz dni szare, jednostajne. Złamane świerki będą nadal tkwiły w błękitie, tamte trzy krzyże będą nadal jaśniały w słońcu czy w słońcu, wśród więdnących wieńców i kwiatów. Z miejsca zaś, skąd nastąpił „Żwirki i Wigury start do wieczności“ — jak głosi ów tragiczny i piękny w swej prostocie napis na bramie przed ich polaną — z miejsca tego nieustannie szerzyć będzie się tajemna moc jakaś, która poprzez szarżyznę codziennego życia sięgać będzie w głębię każdego serca polskiego, wiążąc je na zawsze z owym skrawkiem sierocej ziemi śląskiej.“

Dziś obchodzimy drugą rocznicę tragicznej śmierci naszych wielkich bohaterów przestworza. Obchodzimy ją w chwili, kiedy ich towarzysze okrywają Polskę nowym, nieśmiertelnym laurem. W dniu tym wielkim i podniosłym przyrzekamy, że nigdy nie zdradzimy pamięci wielkich, nieśmiertelnych synów narodu polskiego i że przy sztandarze ojców na wieki wstrwamy.

bras 17. IX 34.

po premierze niesłychanie wśród publiczności czeskiej wzrosło, tak, iż ma ona zapewnione długie powodzenie zarówno kasowe jak i moralne.

Z rozmowy naszej z dyrektorem czeskiego Teatru Narodowego w Morawskiej Ostrawie wypływa, iż puszczenie tej sztuki na deski jego teatru było pociągnięciem nad wyraz szczęśliwym, zarówno ze względu na jej wartość artystyczną, jak i na jej tak aktualną obecnie treść. Dalej za ust p. dyrektora dowiadujemy się, że wszystkie polskie sztuki, grane u niego (a było ich cały szereg) znajdowały wśród publiczności żywe zainteresowanie, dowodem czego może służyć fakt, że „Freulein Doktor“ Tepy np. szła w jego teatrze 25 razy. Wreszcie dowiadujemy się, iż w ostrawskim czeskim teatrze po „Rodzinie“ Słonimskiego pójdą i inne jeszcze polskie rzeczy.

Narazie dominuje tam satyra Słonimskiego, i ściąga stale tłumy widzów. Zaznaczyć trzeba, iż na premierę sztuki przybył między szeregiem innych znakomitych gości ze sfer towarzyskich, naukowych i kulturalnych czeskich, także konsul generalny R. P. w Mor. Ostrawie, pan L. Malhomme, wraz z grupą urzędników Konsulatu, i że wystawienie „Rodziny“ w czeskim teatrze przyjął z prawdziwym zadowoleniem. Z takim samym zadowoleniem przyjmuje ją teraz stale szeroka publiczność. (adf.)

bras 17. IX 34

„Rodzina“ Słonimskiego w Czechosłowacji

Najnowsza rzecz teatralna Słonimskiego, doskonała satyra polityczna „Rodzina“, znalazła niezwykle żywy oddźwięk na terenie Czechosłowacji. Przetłumaczono ją tu odrazu na język i czeski i słowacki, a wystawiona na scenie teatrów tutejszych, zdobyła sobie prawdziwie niecodzienne powodzenie. Ostatnio wystawił tę sztukę znany Morawsko-śląski Teatr Narodowy czeski w Morawskiej Ostrawie, w doskonałym tłumaczeniu czeskim Jarmili Fastrovej, i reżyserji Jana Skody. „Rodzina“ Słonimskiego, nosząca na afiszach nazwę „Czysta rasa“, ściągnęła do teatru masę publiczności, która przyjęła sztukę z niekłamaniem zadowoleniem, a miejscami z gorącym entuzjazmem co sprawiło, że zainteresowanie się tą sztuką

Hold bratrské polské armádě

Oslava druhého výročí smrti Zwirka a Wigury — Poměrně malá účast proti loňské

Karviná — Na návrší t. zv. Kostelce v Horním Těrlicku konala se včera dopoledne pietní oslava druhého výročí hrdinné smrti polských letců Zwirka a Wigury. Za pozůstalé obou nešťastných letců dostavila s pouze Wigurova sestra Sofia. Polskou vládu zastupoval na slavnosti ostravský generální konsul Malhomme. Vojenské zástupce Polsko nevyslalo. Za čsl. armádu přišla sedmičlenná deputace, kterou vedl generál Číla a podplukovník Hajduk. Dopoledne v 9 hodin byla sloužena před katolickým kostelem polní mše bez účasti evangeliků, kteří tentokrát odřekli svou účast, což mělo veliký vliv na ráz slavnosti, neboť

tentokrát se oslavy účastnilo jen 3000 osob, proti 40.000 loni. Po mši promluvil jako hlavní řečník dr. Wolf z Fryštátu, předseda komitétu pro postavení pomníku padlým letcům, který je bez československé účasti. Po něm gen. konsul Malhomme zdůraznil zásluhy obou padlých hrdinů. Malhomme zvlášť vřele přivítal velmi početnou deputaci čsl. armády. Na projevy odpověděl zástupce čsl. armády generál Číla, který vzdal hold práci hrdinných letců a důstojníkům bratrské polské armády. Poté se ubíral průvod, v němž kráčeli polští sokolové, hasiči, skauti s četnými věnci k místu neštěstí v lesíku za Těrlickem, které bylo vybudováno československými vojáky na způsob krásné zahrady. -cha-

Polledni Ostravsky Denik 17. IX. 34

Oslava výročí tragické smrti padlých letců

aut. — Z Orlové, 16.-9. V neděli dopoledne konala se v Horním Těrlicku pietní oslava 2. výročí tragické smrti polských letců Zwirka a Wigury. Slavnosti se zúčastnilo hlavně polské obyvatelstvo — asi 3.000 osob, což proti loňsku 40.000 bylo více než málo. Velká byla účast skautů, hasičů, dále zde byli studenti, Sokol, několik starostů obcí z okolí a pěvecké sbory pouze katolické, poněvadž evangelické tentokrát účast vypověděly. Naši armádu reprezentoval generál Číla, podplukovník Hajduk a 6 důstojníků od pěš. pl. 8. a letectvého pluku 2. z Olomouce. Celé oslavy byly tentokrát soustředěny před kostelíčkem, poblíže tragického místa. Na prostranství konala se katolická polní mše. Jako první po mši svaté

promluvil býv. poslanec dr. Wolf, předseda polského komitétu pro vybudování pomníku Zwirkovi a Wigurovi. Nejprve přivítal generálního konsula Malhomme, potom sestru zahynulého letce Wigury, zástupce armády atd. Pak promluvil konsul Malhomme, který vřele přivítal zástupce armády a zástupce brněnského Aeroklubu. Oba řečníci zdůraznili zásluhy obou letců a vyzývali mladou generaci polskou, aby následovala jejich ideálů. Oběma řečníkům odpověděl v krátkém proslovu gen. Číla, který vzdal čest nehynoucí památce obou letců bratrské armády polské. Po zapění písní odebrali se oficiální hosté na tragické místo, kde byly položeny věnce, mezi nimi také velký věnec čsl. armády.

Moravskoslezsky Denik 17. IX. 34

Ceši s Poláky vzpomínali

Včera dopoledne konala se v Horním Těrlicku vzpomínka druhého výročí tragické smrti polských letců Zwirka a Wigury, kteří tu dne 12. září 1932 zahynuli za letu do Prahy. Ke shromáždění 3000 osob promluvil po odsloužené katolické polní mši předseda komitétu pro postavení pomníku oběma letcům, bývalý poslanec dr. Wolf, který uvítal oficiální hosty a zejména

přítomnou sestru zahynuvšího mechanika polského paní Zofii Wigurovou-Rahatinovou. Jménem polské vlády učinil projev polský konsul v Mor. Ostravě Malhomme, jménem čsl. branné moci generál Číla. Slavnost byla skoučena hymnou čsl. a polskou, načež krojovaní účastníci odebrali se na místo vlastního neštěstí, kde byly položeny věnce.

Morgenzeitung 17. IX. 34

Gedenkfeier am Grabe Zwirko und Wiguras.

Tschech.-Tesch., 16. September. Zur Erinnerung an den vor zwei Jahren erfolgten tödlichen Absturz der beiden polnischen Europa-Flieger Zwirko und Wigura wurde heute in Ober-Tierlicko, an der Unfallstelle eine Trauerfeier abgehalten, an der sich auch die Schwester des verunglückten polnischen Fliegers Wigura beteiligte. Der polnische Konsul in Mähr.-Ostrau, Malhomme, nahm als offizieller Vertreter Polens an der Feier teil, eine militärische Deputation war nicht erschienen. Die Gedächtnisrede hielt Dr. Wolf aus Freitadt.

Ilustrowany Kurjer Godzienny 18. IX. 34

Znowu niczem nieuzasadniona rewizja czeška.

Z Morawskiej Ostrawy donosi (PAT.): W lokalu związku studentów Polaków w Bernie Morawskim policja czeška przeprowadziła ponowną rewizję, w której wyniku skonfiskowała resztę niezabranej przy pierwszej rewizji korespondencji sekretariatu związku, agencji policyjnej załadali ponadto dostarczenia szczegółowego spisu członków związku, który winien być dostarczony w najkrótszym czasie.

Zarząd związku zamierza wnieść do ministerstwa oświaty oraz min. spraw wewn. w Pradze protest przeciwko obu niczem nieuzasadnionym rewizjom i stałemu napastowaniu lokalu przez agentów policyjnych.

Ilustrowany Kurjer Godz. 19. IX. 34

W rocznicę tragicznej śmierci pierwszych zwycięzców challengeowych

Morawska Ostrawa, 16 września. (PAT) W niedzielę jako w druga rocznicę tragicznej śmierci polskich zwycięzców challengeowych sp. Zwirki i Wigury odbyła uroczystość, zorganizowana ku uczczeniu ich pamięci przez ludność polską w Czechosłowacji, w której wzięło udział około 10.000 osób z całego Śląska czeškego i polskiego.

Wśród przybyłych znajdowali się: konsul gen. RP. Malhomme z Mor. Ostrawy, prezes komitetu międzypartyjnego i prezes komitetu budowy pomnika Zwirki i Wigury w Cierlicku dr. Wolf, posłowie: dr Buzek, Chobot i Juny, poseł Halfar z Cieszyne, przedstawiciel morawsko-śląskiego aeroklubu w Bronie gen. Stipa i sześciu oficerów armii czechosłowackiej oraz siostra sp. Wigury.

Po Mszy św. polowej przed kościołkiem wygłoszono okolicznościowe przemówienie. Chór Związku Młodzieży Polskiej w Czechosłowacji wykonał kilka pieśni, następnie uformował się pochód, który podążył na miejsce tragicznej śmierci bohaterów lotników, gdzie w milczeniu składano wieńce. Uroczystość nosła charakter potężnej manifestacji na cześć bohaterów przestworza i cechowała ją podniosły charakter.

2.

3.

4.

Miejsce katastrofy i Bierliken

Druga rocznica ku czci śp. Żwirki i Wigury w Cierlicku.

Dwa lata temu, jak kpt. Żwirko i inż. Wigura, okryci chwałą zwycięstwa, wracali w triumfie z wielkiego turnieju lotniczego do Polski jako najwięksi bohaterzy przestworza. A już w dwa tygodnie potem, kiedy świat cały chylił jeszcze czoła przed ich zwycięstwem, zgineli bohaterską śmiercią na ziemi cierlickiej.

W niedzielę, kiedy obchodziliśmy w Cierlicku drugą rocznicę tragicznej ich śmierci, to tam w stolicy Polski rozgrywał się znowu ostatni akt Challengeu, tego największego w świecie turnieju lotniczego. Rozgrywał się w powietrzu bój o honor i zwycięstwo Polski. I Polska ponownie odniosła zwycięstwo, i to podwójne, bo pierwsze i drugie zdobyła miejsce.

A zwycięzca, kpt. Bajan, po wylądowaniu powiedział te słowa: „Jestem szczęśliwy, że udało mi się zdobyć pierwsze miejsce dla Polski. W ciągu całego mego wyścigu myślałem ustawicznie o naszych nieodżałowanych zwycięzcach z przed lat dwu ś. p. Żwirce i Wigurze, którzy są moralnymi zwycięzcami tegorocznego turnieju. Ofiara ś. p. Żwirki i Wigury nie poszła na marne.“

To też ludność nasza z prawdziwą czcią obchodziła w niedzielę, 16 września drugą rocznicę tragicznej śmierci bohaterów przestworza śp. Żwirki i Wigury. W uroczystości tej wzięli udział: Siostra śp. inż. Wigury i członkowie rodziny, członkowie Komitetu budowy pomnika Żwirki i Wigury z prezesem dr. L. Wolfem na czele, przedstawiciel R. P. konsul generalny p. L. Malhomme z małżonką i cały personel konsulat, posłowie polscy, reprezentanci armii czechosłowackiej z p. generałem Čilą na czele, przedstawiciele Morawsko-śląskiego Aeroklubu z p. dyr. Stypą na czele, liczne organizacje polskie były zastąpione a szczególnie Macierz Szkolna z prezesem p. dyr. Fediksem na czele, Sokół, harcerstwo, straża pożarna, Związek Chórów, Związek Młodzieży Katolickiej i Ewangelickiej, oraz liczne rzesze ludności z Cierlicka i okolicy. O godz. 10-tej rozpoczęła się uroczysta msza św., celebrowana przez ks. prob. R. Płoszka, podczas której śpiewał chór pod batutą p. dyr. Jelenia z akomp. orkiestry.

Po nabożeństwie przemówił prezes Komitetu budowy pomnika Żwirki i Wigury p. dr. L.

Wolf na temat potęgi Polski i jej bohaterów. Żwirko i Wigura to symbole bohaterstwa odrodzonej Polski mocarstwowej, która przelewała strumienie krwi nie tylko za wolność i potęgę własną, lecz także za kulturę i cywilizację świata. Żwirko i Wigura to symbole tego wszystkiego, co wielkie i potężne w narodzie, którego Wódz Marszałek Piłsudski natchnął miłością ojczyzny, bohaterstwem gotwem zawsze do poświęcenia za wielkość, dobrobyt i sławę Ojczyzny. Żwirko i Wigura wydali światu pierwszeństwo i palmę zwycięstwa w dziedzinie techniki, odwagi, męstwa i poświęcenia. Dlatego naród polski odnosi się z taką czcią do tych powietrznych rycerzy, którzy dążyli do tego, by światu pokazać wielkość i potęgę Polski. A że to zwycięstwo przypieczętowali życiem własnym, za to są otaczani taką czcią i pietetym. Dla nas mają te postacie szczególne znaczenie, bo dzięki zrzadzeniom Opatrzności tu na naszej ziemi złożyli w ofiarze swe życie. My, co związani jesteśmy z narodem polskim węzłami pochodzenia i wspólnotą kultury, musimy pamiętać, że mamy iść w ślady Żwirki i Wigury a dla wielkiego celu niewahać się złożyć nawet największych ofiar. Imieniem Komitetu budowy pomnika, który reprezentuje całą naszą ludność, złożył mowca hołd tym bohaterom, co śmiercią swoją zadokumentowali, że do szczytnych wyzyna musimy dążyć.

Imieniem Polski złożył hołd bohaterskim lotnikom konsul generalny p. Leon Malhomme, zaznaczając, że ukochany Wódz Marszałek Piłsudski wezwał cały naród do wyścigu pracy. Do tej pracy stanęli Żwirko i Wigura, którzy znaleźli sławę, ale tu zginęli i złożyli swe życie na tej ziemi śląskiej, gdzie żyje lud polski, a więc umarli wśród swoich, którzy umiać i kochać swych bohaterów, czego najlepszym dowodem są te masy ludu, które przybyły złożyć hołd swym bohaterom, których duchy wstąpiły w rolę obrońców tego ludu.

Pan konsul generalny złożył podziękowanie przedstawicielom armii czechosłowackiej na ręce p. gen. Čili, która tak godnie uczciła bohaterów polskich.

Z kolei złożył hołd pamięci polskich lotników p. generał Čila imieniem armii czechosłowackiej, poczem rodzina, delegacje, harcerstwo, Sokół, strażacy i kilkutysięczne rzesze ludu ruszyły na miejsce katastrofy, gdzie złożono liczne wieńce, na symbolicznych mogiłach Żwirki i Wigury, przed którymi w skupieniu przeddefilował cały pochód.

Narcerstwo polskie składa hołd pamięci pol. bohaterów przestworza.

W przededniu obchodu drugiej rocznicy katastrofy cierlickiej harcerstwo polskie urządziło w Cierlicku na Kościele tradycyjne ognisko, które skupiło około pół tysiąca harcerów i harcerzy (w tem także przedstawiciele harcerstwa z Polski), oraz liczny zastęp miejscowej ludności.

Uroczystość zagał prezes miejscowego koła, przyjaciel harcerstwa p. kierownik Franek, który powitał obecnych i wspomniął o uroczystościach, jakie nastąpiły w dniu następnym. Następny mówca, p. kierownik L. Szmaja, główny komendant harcerstwa polskiego w Č. S. R., przedstawił zebranej publiczności w słowach przystępnych historię powstania, cele i działalność harcerstwa a w końcu nawiązał do przyrzeczenia harcerskiego, które składało 9 harcerów żeńskiej drużyny cierlickiej. Po przyrzeczeniu, które było momentem wzruszającym, wygłosił referat o rocznicy śmierci ś. p. Żwirki i Wigury p. R. Z. Kobiela, który podniósł czynnik bohaterstwa i entuzjazmu jako jedną z podstaw, na której zbudowano największe w dziejach narodu polskiego dzieła. Prze-

mówienie swoje zakończył apelem do współpracy starszego społeczeństwa z harcerstwem w dziele ideowego wychowania młodzieży. Następnie p. Michejda z Warszawy imieniem gości z Polski wypowiedział piękną gawędę do młodzieży, w której zachęcał ją do pracy i wytrwania.

Program ogniska był starannie dobrany. Przeplatany go deklaracje, recytacje i popisy komiczne, które wywoływały salwy śmiechu. W miłym nastroju ognisko, które zaszczylił swoją obecnością zacił goście, pomiędzy którymi przedewszystkiem wymienić pp. konsulstwo Malhommeów z Mor. Ostrawy, przeciągnęło się do późnej nocy.

Rankiem następnego dnia harcerstwo polskie złożyło śliczny wieniec na grobie zasłużonego działacza polskiego w Cierlicku, ks. Oskara Zawiszy. W samej uroczystości harcerstwo wzięło czynny udział, przyczem m. i. przeprowadziło rozsprzedaż biletów wstępu, odznak i widokówek, których czysty zysk przeznaczony jest na polski pomnik ś. p. Żwirki i Wigury w Cierlicku.

Z uroczystości 50-lecia polskiej szkoły ludowej w Karwinie-Sowińcu.

W przededniu uroczystości, t. j. w sobotę, dnia 15 września b. r., Komitet uroczystości jubileuszowej przygotował dla miejscowych obywateli sensacyjną niespodziankę. Wspaniała iluminacja szkoły była symbolicznym przypomnieniem ogniska oświaty i kultury jak dla stanszych, tak też i obecnych jej wychowanków. Znana orkiestra dr. Larischa pod kierownictwem p. Kahla przeszło godzinnym koncertem uprzyjemniała chwile miejscowego obywatelstwa. Iluminację szkoły zainstalowała bezinteresownie fa. Schnür w Karwinie.

W niedzielę, dnia 16 września już wczesnym rankiem rojno i gwarno było przed budynkiem szkolnym. Liczne rzesze jak młodych, tak i stanszych zeszły się, by w ten sposób wyrazić swe przywiązanie do tego ogniska oświaty i kultury, bo zaznaczyć wypada, że byli to po większej części wychowankowie tej szkoły. Rano o godz. 8 uformował się pochód, który udał się na nabożeństwo do nowego kościoła w Karwinie. Pochód swoją liczebnością i wspólnością wypadł nad wszelkie oczekiwania, to

też wywarł on potężne wrażenie na wszystkich. W kościele podczas mszy św. chór byłych wychowanków szkoły śpiewał pod kierownictwem p. Wojnara z akompaniamentem orkiestry. Po mszy św. wspaniały pochód przeszedł przez Karwinę z powrotem ku szkole, gdzie się rozwiązał. W godzinach popołudniowych odbyła się oficjalna uroczystość jubileuszowa. Przewodniczący komitetu jubileuszowego, kierownik Galuska, przywitał zebranych gości i po

krótkim przemówieniu udzielił głosu p. insp. Rakusowi, który w pięknych słowach zobrazował znaczenie i cel szkoły, oraz przedstawił historię powstania i rozwoju tej szkoły. Następnie odczytano metrykę szkolną i wykaz byłych uczniów i uczenic, przyczem okazało się, że bardzo wielu z nich zajmuje poważne stanowiska. Po przemówieniach pochód udał się na miejsce festynu do sąsiedniego ogrodu Domu Robotniczego. Uroczystość naszą zaszczylił swoją obecnością p. wicekonsul dr. A. Synowiecki, pos. dr. Buzek, pos. Chobot, p. dyr. Fediks, p. dyr. Chromik i w. i. Licznie zebrana publiczność przy dźwiękach orkiestry w miłym i serdecznym nastroju bawiła do późnych godzin.

Młodzież polska w Czechosłowacji proponuje budowę samolotu Challengeowego.

Karwina, 17 września 1934.

Wspaniałem zwycięstwem niezłomnem Polska utrzymała i rozszerzyła swój stan posiadania jako mocarstwo nie tylko na ziemi, ale i w powietrzu. Wiemy, że obecnie walka o prymat w powietrzu jest niezwykle zacięta między narodami, albowiem nie ulega wątpliwości, że kto będzie w tym względzie miał pierwszeństwo, nie będzie do pokonania. W najtrudniejszych warunkach, w konkurencji z doskonałym przemysłem i lotnikami niemieckimi, włoskimi i czeskimi, umiała Polska nie tylko utrzymać swe pierwsze miejsce, ale także rozszerzyć zwycięstwo do dwu czołowych miejsc.

Było to zwycięstwo całego społeczeństwa polskiego, albowiem nikt inny, ale właśnie ono same zebrało z najdrobniejszych składek 1,000.000 złotych i umożliwiło budowę najlepszych maszyn, umożliwiło wszystko, co prowadziło lotników polskich do tego wspaniałego zwycięstwa. Nie pojedynczy lotnicy, nie Wojsko Polskie dążyło do tego zwycięstwa, ale dążyło nie zmordowanie całe społeczeństwo.

My, młodzież polska w Czechosłowacji, cieszyliśmy się wspólnie z całym społeczeństwem polskim, gdy nadchodziły pomyślne wiadomości o postępach polskich maszyn i polskich lotników, smuciliśmy się, gdy nadchodziły poszczególne wiadomości o niepowodzeniach, przymusowym lądowaniu itp. A już niezwykle były nam w skroniach pulsły, gdy przy aparatach radiowych śledziliśmy ostatnią fazę boju w ubiegłą niedzielę.

I oto w umysłach naszych narodziła się pewna myśl, z którą za pośrednictwem „Dziennika Polskiego“ pragniemy podzielić się z całym społeczeństwem polskiem. W tegorocznym Challengeu brało udział tylko społeczeństwo polskie w Polsce. Tylko ono. A przecież i my, zaliczamy się do narodu polskiego. Razem z innymi tworzymy 8,000.000 rzeszę Polaków poza granicami Polski. Nie możemy i nie chcemy się usuwać od współpracy z tem społeczeństwem odnośnie budowania podobnych triumfów, jak obecny triumf challengeowy. Polacy poza granicami Polski są w możności poprzeć wysiłki społeczeństwa polskiego w tym kierunku.

Dlatego proponujemy w drugą rocznicę tragicznej śmierci bohaterskiego Żwirki i Wigury i z okazji drugiego, większego jeszcze zwycięstwa Polski, by społeczeństwo polskie w Czechosłowacji przystąpiło do ufundowania swego samolotu na przyszły Challenge w r. 1936.

Jeżeli nasze starsze społeczeństwo polskie pochwali i uzna tą myśl, to obiecujemy naszą najserdeczniejszą i najenergiczniejszą pomoc w tej pracy, by dzieło było pełnem. Będziemy potem mogli z dumą i radością obserwować udział naszego samolotu w potężnym turnieju o władanie powietrzem.

I chociaż wkoło srożą się burze,

Młodzi zawsze dążmy ku górze,

Potęga ducha niech w czyn się zamienia:

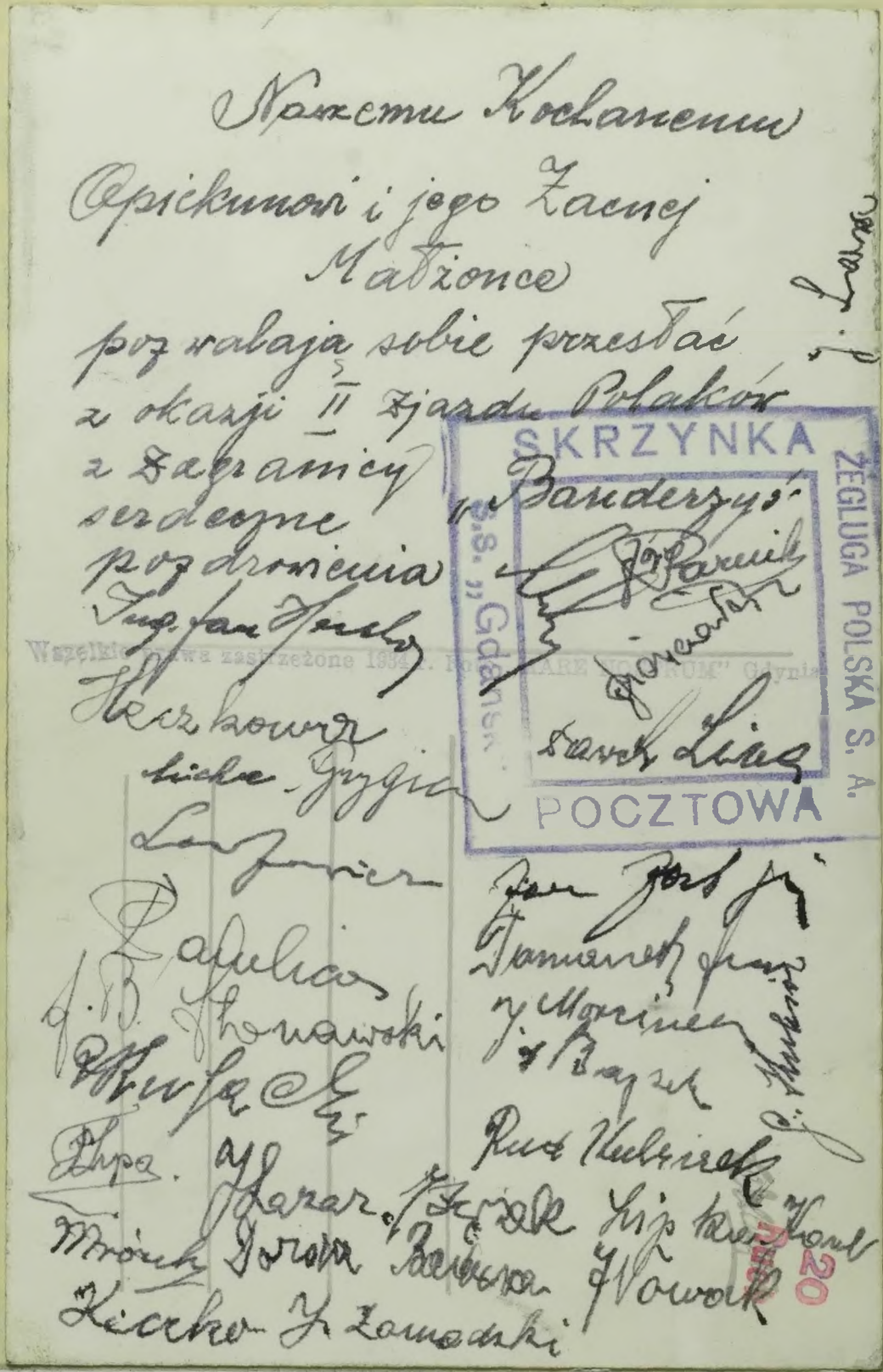
Więc ufundujmy samolot naszego imienia!

Młodzież karwińska.

Na zebraniu Kółka Samokształcenia
w Karwinie zapadła uchwała w dniu

wczorajszym, by zwrócić się w powyższej sprawie z apelem do całego społeczeństwa. Na samolot challengeowy obecna młodzież zadeklarowała 1000 Kcz.

Redakcja nasza ze swej strony projekt ten jak najgoręcej popiera i oczekuje, że całe społeczeństwo odmieści się do niego z całą życzliwością.

Bauderja Polska 4 Gdyni
w czasie II. Zjazdu Polaków
z Zagranicy

"Wielmożnemu Panu Generalnemu Konsulowi
Malhomme i Jego Łacnej Wielmożnej Pani
w dowód wdzięczności, za ich troski nad ludem Polskim
na Śląsku Gieszyńskim w Czechosłowacji, ofiaruję w swą
3-letnią rocznicę jedno ze Śląskich włośc. Witold "
Poznań, w czerwcu 1934.

Postawka
Wolska i Sos
pp. Malhomme
i Synowieckiego
w rozmowie
z działaczami
polskimi
w Grodnie.

Podczas
festynu
szkolnego
w Grodnie.

HISTORYCZNY DZIEŃ

GENEWA, 13.9. — Dzisiejsza mowa ministra J. Becka była w Genewie oczekiwana z napięciem. Była to pierwsza mowa ministra Becka przed Zgromadzeniem Ligi Narodów, gdyż w ubiegłym roku nie brał on czynnego udziału w dyskusji generalnej Zgromadzenia. Gdy okazało się nadto, że polski minister spraw zagranicznych jest jedynym mówcą dnia dzisiejszego, zaciekawienie wzmogło się. Nie mało przyczyniła się do tego atmosfera przenikająca ze znanych względów tegoroczne obrady i rozmowy genewskie.

Przemówienie ministra J. Becka wywarło olbrzymie wrażenie. Wszyscy zdawali sobie sprawę z wagi zagadnienia poruszonego w tak bezpośredni i szczery sposób. Tak nie przemawiał jeszcze nikt w tej sali.

Doskonała mowa ministra J. Becka jest stanowczym krokiem, wynikającym nie tylko z pełnomocnictw udzielonych przez Rząd Rzplitej, lecz zarazem — jak to odczuli wszyscy — nawet przeciwnicy naszej tezy, jest zgodna z najgłębszymi uczuciami narodu polskiego. Słuszną polską racją stanu odpowiadała tonowi zdecydowania i umiarkowania, w jakim utrzymana była mowa.

Celem narzuconego Polsce niegdyś przez wielkie mocarstwa traktatu mniejszościowego było rzekome osiągnięcie wewnętrznej konsolidacji państwowej. Historia Rady i Zgromadzenia Ligi Narodów nie zna wypadku, by jakkolwiek sprawa mniejszościowa była tu ujęta inaczej, jak tylko z punktu widzenia wyrażonej dywersji i gry politycznej. Żaden realny postulat ochrony mniejszości narodowej nie był w Genewie załatwiony pozytywnie dla dobra tej mniejszości.

Konstytucja Rzeczypospolitej z dn. 17 marca 1921 r. zawiera postanowienia, dające mniejszościom narodowym, religijnym i rasowym równość traktowania, stawiając je na równym stopniu z innymi obywatelami Rzplitej. Postanowienia te były przez Rząd polski zawsze wykonywane. Takie postawienie sprawy, wynikające z najdawniejszych tradycji Rzeczypospolitej jest od 1926 r. i będzie nadal przez rządy polskie przedmiotem ustawicznej troski.

Należy stwierdzić, że Rząd polski utrzymuje takie stanowisko, mimo, iż przez Europę przelewa się fala prześladowań narodowościowych, rasowych, lub religijnych. Rząd polski z własnego przekonania i z własnej woli potrafił przeciwstawić się tej fali u siebie w sposób zdecydowany. Projekt konstytucji wniesiony ostatnio do izb parlamentarnych przez BBWR. zawiera w tej materii niezmienione postanowienia konstytucji marcowej. Rząd polski wykonał stosownie do swych zobowiązań i wykonywać będzie nadal ochronę mniejszości z własnej woli dla dobra swych obywateli.

Obecny paradoksalny stan prawny i praktyczny ochrony mniejszości przez organy Ligi Narodów został przez ministra Becka scharakteryzowany dziś bardzo dobitnie i w pełni ujemnie. Należy przypomnieć, że nie jest to wniesione po raz pierwszy. Już w czasie dyskusji w Radzie Ligi Narodów z powodu wykonywania reformy rolnej w Polsce w stosunku do mniejszości niemieckiej minister J. Beck wskazał i ostrzegał, że Rząd polski nie będzie nadal tolerował wykorzystywania traktatów mniejszościowych dla celów niemających nic wspólnego z właściwą ochroną mniejszości. Gdy okazało się obecnie, iż szereg państw, mimo zdawania sobie dokładnie sprawy z sytuacji, z tych czy innych względów bagatelizował zagadnienie, tak istotne dla Polski, że wszyscy uchylili się od przyspieszenia rozwiązania tego zagadnienia, w jakikolwiek pozytywny i praktyczny sposób Rząd polski musiał zadać światu pytanie, postawione dziś jasno przez ministra Becka.

Dla uniknięcia nieporozumień należy wskazać, że dzisiejsza deklaracja ministra J. Becka nie odnosi się do szeregu dwustronnych umów o ochronie mniejszości, niesprzeciwiających się w niczym ani obywatelnej suwerenności, ani poczuciu narodowemu kontrahentów, jak na przykład konwencja genewska.

Nie trzeba chyba udowadniać, że dzisiejsze wystąpienie ministra J. Becka odpowiada stanowczej i ostatecznej decyzji Rządu polskiego nie odmawiającego wcale swej współpracy na terenie międzynarodowym dla wytworzenia, w myśl swego wniosku, wspólnych i równych dla wszystkich narodów nowych warunków ochrony mniejszości. Nie zgodzi się jednak rząd polski pod żadnym pozorem na trwanie obecnego stanu rzeczy.

Słusznie więc minister J. Beck w swej taktyce genewskiej nie uczynił z zagadnienia ochrony mniejszości przedmiotu jakiegokolwiek kompromisu politycznego, nie wiążąc go z innymi, ważnymi kwestjami, traktowanymi w tej chwili na terenie Ligi Narodów. Sprawa ta bowiem przedstawia dla Polski i dla całej Europy problem samoistny zbyt wielki i zbyt poważny, ażeby kłaść go na szale przetargów. (Iskra).

*prezencia Konsul Gen. Malhonne
Lidové Noviny 12. IX. 34.*

Návrat vypověděných Čechoslováků do Polska

MP - Praha 12. září

Od jarních měsíců bylo z Polska vypověděno 23 Čechoslováků tam usedlých nebo zaměstnaných. Po zákroku čs. úřadů byla v květnu přislíbena možnost návratu těchto osob a skutečně v posledních týdnech se z těchto osob mohlo již 11 do Polska vrátiti. Pro zbývající se očekává příznivé vyřízení v nejbližší době.

Lidové Noviny 15. IX. 34.

Srovnání polského školství v Polsku a Československu

Iv - Moravská Ostrava 14. září

Zpráva o polském stanovisku k mezinárodní ochraně menšin vzbudila velké překvapení u činitelů, kteří soustavně zkoumali pozadí známých polských stížností na Těšínsku a srovnali při tom také poměry v samém Polsku. Srovnání příslušných čísel vede k velmi zajímavým výsledkům. 22 mil. 208.000 příslušníků polské národnosti v Polsku samém má 3.422.000 školních dětí (750 tisíc nemá škol). Všechny polské učiliště v Polsku je 24.970, z toho 1588 škol mateřských, 21.806 měšťanských a obecních, 673 středních, 198 učitelských ústavů, 705 škol průmyslových a hospodářských. Všechny učitelských sil je 71.265. V Československu, kde žije na Ostravsku a Těšínsku asi 75.000 Poláků, jsou 52 polské školy mateřské, 98 škol měšťanských a obecních, 1 střední, 1 učitelský ústav a 19 škol hospodářských a průmyslových. Všechny žactva na polských školách v ČSR je 17.831, učitelských sil 316. V Polsku připadá průměrně jedna škola na 889 Poláků, v Československu jedna polská škola na 438 Poláků. Je tedy o polské příslušníky v Československu po stránce kulturní lépe postaráno než v samém Polsku. Tento poznatek, v němž není zahrnut stav školství milionových menšin nepolských v Polsku, je výstižným osvětlením polských stížností.

Polské ultimatum Ženevě

Gazetta Polska vysvětluje prohlášení Beckovo

CTK - Varšava 14. září

Polská tisková kancelář reprodukuje článek poloúředního listu Gazetta Polska, který s polského hlediska vysvětluje, jaký význam má pro polskou vládu vystoupení ministra Becka ve shromáždění Společnosti národů, který jménem Polska žádal zobrazení ochrany menšin a ohlásil, že Polsko nebude v otázce menšin s orgány Společnosti národů spolupracovat, dokud ochrana menšin nebude zobrazena. Beckova řeč, praví doslovně Gazetta Polska, byla historickým činem projevujícím mocným způsobem národní vůli polskou. Polsko zamítá co nejdůrazněji a navždy každý pokus o to nakládat s Polskem jako státem druhé třídy, to je pravý smysl Beckova projevu. Tento řečí projevuje se duch národa, který je proti tomu, aby evropské země byly rozlišovány na svobodné a závislé, svrchované a zbavené svrchovanosti.

Polský národ, jehož občané těšili se náboženské snášlivosti v době, kdy ve většině evropských zemí zuřily nejkřutější perse-

kuce, nemůže a nemá právo trpět, aby jeho svrchovanost byla omezována. Polsko se nestaví proti ochraně menšin, naopak je ochotno přistoupit k menšinovému ujednání, ale jen v tom případě, bude-li tato smlouva obecná. Problém, o který jde, je rovnost v zacházení s národy. Polsko odmítá nerovnost. Beckovo prohlášení není naprosto taktikou, naopak každý čestný člověk uzná, že polské stanovisko je spravedlivé, protože každý musí uznat, že je oprávněna žádost, aby závazky mezi lidmi byly obecné, neboť nejsou-li takové, stávají se nástrojem vyděračství a nátlaku. Široké masy celého světa jistě polské stanovisko pochopí. Beckovo vystoupení na obranu svrchovanosti Polska může překvapit jen politiky, u nichž politická hra zatemňuje jasné chápání pravd jednoduchých a věčných. Celé Polsko přijalo prohlášení ministra Becka radostně, hrdě a s uznáním. Svým stanoviskem polský národ doplňuje toto prohlášení, odmítaje ustoupit třeba jen o krok na cestě, kterou se země právě dala.

Hsld. 15. IX. 34.

Tento stav věci označili Poláci ústy ministra Becka nadále za nesnesitelný a po kritice, již tento zástupce Polska podrobil ve čtvrtém traktátu o mezinárodní kontrole menšin, zvláště její dosavadní praxi, prohlásili, že do té doby, dokud nedojde k všeobecné úpravě této smlouvy, neuznávají mezinárodní kontroly menšin. To znamená, že Polsko nebude brát účast v rozpravách, které by se rozvinuly ve Společnosti národů na základě stížností, vznesených polskými národními menšinami, a že se nepodřídí usnesením, k nimž by v důsledku toho došlo. Tento krok Polska vyvolal pochopitelný rozruch ve Společnosti národů, a také již ve veřejných svých projevech zástupci velmocí. Francie, Anglie a Itálie svorně odmítli polskou deklaraci a polské návrhy. Třebaže Polsko prohlašuje, že nemá v úmyslu předpisovat, zvláště Francii nebo Itálii, jak by měla být upravena otázka mezinárodní ochrany národnostních menšin, přece žádá, aby tento pro Polsko prý ožehavý problém stal se co nejdříve předmětem úvah a eventuálních změn, jež by učinily konec dosavadní praxi, dle níž některé státy zcela privilegovaně kontrolovaly ty státy, jež byly zavázány smlouvami o menšinách. To, že polští státní občané, užívající nepolského jazyka, ocitali se tak vlastně pod cizím protektórátem, bylo vlastně na závadu vyrovnání národnostních protiv v Polsku. —

Poněvadž nynější systém zajištění menšinových práv prostřednictvím Společnosti národů v nynější formě — dle názorů polské vlády — se již přežil, naléhá Polsko na změnu mezinárodní menšinové smlouvy ve smyslu požadavků, přednesených polským zástupcem, který doufá, že svým iniciativním návrhem potká se s porozuměním zvláště u těch států, jež se ocitly v podobné situaci jako Polsko.

K tomuto návrhu — jak známo — zaujaly státy Malé dohody stanovisko vyčkávací, bodlající je změnit dle toho, jak se vyvine debata o něm v politické komisi shromáždění, jež podle známek bude velmi rušná a živá.

Nás na celé věci zajímá nejvíce to, jak žárlivě střeží Polsko svou státní svrchovanost vůči svým menšinám, jak brání se tu zásahům zahraničí, zatím co na druhé straně dělá samo to, co jinde nelibě nese a co vytýká jiným státům. Máme na mysli agitaci a kampaň, kterou Polsko, zvláště od uzavření paktu s Německem, zahájilo mezi občany polské národnosti v naší republice. Jiným státům vytýká vměšování se do vnitřních záležitostí polského státu, když se tyto ujímají svých menšin, jejichž postavení je jistě daleko horší než postavení polské menšiny u nás, ale u nás nejenže trpí, ale i mravně a hmotně podporuje činnost, již naprosto nelze označit za takovou, aby přispěla k zmírnění národnostních protiv, zejména na našem Těšínsku, a jež by svědčila o poctivé vůli vyřešit v dobrém otázku vzájemného poměru Poláků a Čechů na našem státním území. Tato okolnost úsilí Polska ve Společnosti národů v očích zástupců Malé dohody a zvláště Československa mravně jistě příliš nepoděpře.

—z—

Polední Ostravský Deník 15. IX. 34

Varšava jásá

Nadšené oslavy projevu ministra Becka v Ženevě.
Co tomu říkají Ukrajinci.

Jak se sděluje z Varšavy, konal se na podnět vlády přátelských organizací včera na náměstí maršála Pilsudského velký národní projev varšavského obyvatelstva k oslavě prohlášení ministra Becka v Ženevě. Dostavilo se asi 30.000 lidí. President města Varšavy Starzynski měl proslov, v němž poukázal na velký význam vypovězení smlouvy o ochraně menšin polskou vládou a toto rozhodnutí označil za velký čin, jímž bylo korunováno osvobození Polska. Zdůraznil, že menšinová smlouva, omezující státní suverenitu, byla Polsku vnucena, ačkoliv Polsko je státem snášenlivým a polská ústava poskytuje národním menšinám plnou rovnoprávnost a zajištěný vývoj jejich kulturních a jazykových zvláštností. Po zakončení projevu vytvořil se průvod, který až do pozdních večerních hodin pochodoval hlavními ulicemi.

Havasova kancelář oznamuje z Varšavy, že předseda sněmovního klubu ukrajinské strany Dimitrij Levickýj prohlásil, že rozhodnutí polské vlády jest především ranou, namířenou proti Společnosti národů. Oud 6 milionů Ukrajinců, usídlých v Polsku, závisí nyní toliko na dobré vůli polské vlády — řekl Levickýj a dodal: Věřejší zákrok polské vlá-

ra nad německou menšinou v Polsku, předkládalo její stížnosti Společnosti národů, podpíralo je a domáhalo se pak vysvětlení a ospravedlnění se od polské vlády. Tato kontrola nad vnitřními záležitostmi byla ovšem Polsku krajně nepřijemnou a snad často i pokořující. Nyní, kdy se očekává přijetí Ruska do Společnosti národů, mají Poláci obavu, že i představitelé Sovětů budou v Ženevě napodobovat metody německé a že Společnost národů bude pak zasypávána stížnostmi nejen vládami a organizacemi německými a ruskými, ale i osobami soukromými, stížnostmi často i nedůvodnými, s charakterem čistě demonstračním, které vyvolávají zbytečně dlouhou, mozolnou a pro Polsko nedůstojnou proceduru.

Moravskosleský Deník 15. IX. 34

Polsko proti mezinárodní kontrole svých menšin

Čtvrteční řeč polského ministra zahraničí Becka, první to jeho řeč před shromážděním Společnosti národů, byla očekávána s napětím a také svým obsahem i formou značně překvapila a stala se sensací svého druhu. Polsko jako stát, kde menšiny tvoří velmi značné procento obyvatelstva a kde jsou zvláště silné menšiny německá, ruská a ukrajinská, nelibě neslo, když jiné státy počaly si hrát na protektory svých menšin v Polsku. Tak na příklad od té doby, kdy do Společnosti národů vstoupilo Německo, převzalo téměř úlohu protektor-

Příkop mezi Varšavou a Paříží

Přátelé Polska ustupují od něho — Překvapení ze Ženevy

Paříž. — Není jediného pařížského listu, který by byl zajedno s Polskem a který by chválil způsob, jakým vypovědělo smlouvu o ochraně menšin. Souhlasí-li některé listy se zásadou pol-

ského požadavku o ochraně menšin, odmítají způsob, jakého použilo Polsko, vypověděvši jednostranně závazek. Ukazuje to, jak hluboký příkop dělí nyní Varšavu od Paříže. Louvre praví: Nikdy

jsme ještě neviděli zahraničního ministra velkého státu přijít klidně na tribunu shromáždění a učinit tváří v tvář zástupcům 54 států, jež mají za úkol hájit smlouvy, prohlášení, jaké učinil zahraniční ministr Polska. Excelsior píše: Polsko se snaží hrát od uzavření smlouvy německo-polské roli prvního řádu. Jestliže se mu vždy nepodařilo zvýšit vliv, podařilo se mu to, že dovedlo připravit takové překvapení, že všichni přátelé od něho ustupují.

České Slovo 15. IX. 34.

Prohlášení posl. soudr. Chobota. — Ke zprávě »Dziennika Polského« činí posl. soudr. Chobot toto prohlášení: »Prohlašuji, že jsem v roce 1929 vstoupil za souhlasu polské soc. dem. strany dělnické (PSPR) jako hospitant do klubu poslanců soc. dem., jsem hospitantem tohoto klubu až dosud, a na tomto mém poměru ke klubu se nic nezměnilo. Prohlašuji dále, že jsem členem polské soc. dem. strany dělnické (PSPR) a není pravdou, že bych byl členem české soc. dem. strany, anebo kterékoli strany jiné. »Dziennik Polski« útočí na mne asi proto, že jsem odmítl, podle vzoru posl. dra Buzka, vystoupiti z klubu čsl. soc. dem. Nejprve se psalo v tisku Stříbrného o mně, že prý budu z klubu čsl. soc. dem. vyloučen, a když vyšlo najevo, že je to lež, přináší nyní »Dziennik Polski« opět nepravdivý útok, že prý jsem členem ve dvou stranách, a vyzývá členstvo PSPR k odporu proti mně, poněvadž jsem členem českosl. soc. dem. strany. Tuto novou nepravdu přijme soc. dem. dělnictvo polské i české jistě s opovržením proti těm, kteří v politickém boji sáhají k takovým prostředkům.

— Otevření české menšinové školy v Nýdku (Hluchově). Dnes v neděli bude v Nýdku slavnostně otevřena druhá česká státní menšinová škola slavností, která se koná dopoledne a účastní se jí mimo čelných menšinových pracovníků z Těšínska také předseda kulturního výboru poslanecké sněmovny posl. Václav Sladký. Škola, která před dvěma lety vyhořela, byla nyní po dlouhých intervencích u vládních činitelů znovu postavena, takže děti z pod Čantorie nebudou muset šlapat v zimě a nepohodě do tří hodin vzdálené školy v Bystřici. —ik—

Lidové Noviny 18.IX.34

Nová menšinová škola na Těšínsku. V Nýdku-Hluchově, asi 20 minut od polských hranic, byla včera otevřena budova české státní menšinové školy, na které je zapsáno 29 dětí. Za účasti četných oficiálních hostů a místního obyvatelstva vysvětil školní budovu evangelický farář Buchvaldik. Za ministra školství a okresní úřad promluvil okresní inspektor Polášek, který zdůraznil, že od převratu postavil stát jen v okrese českotěšínském 29 škol. Po něm promluvil starosta Slezské Matice osvěty lidové Holeš, šéfredaktor Zahradník a místní řídící učitel Smyczek z Jablunkova. Slavnost byla zakončena holdem prezidentu republiky a státní hymnou.

Lidové Noviny 18.IX.34

Polední Ostravský Deník 17.IX.34

Lukosz vyloučen ze strany

Iv - Mor. Ostrava 17. září

Schůze ústředního výkonného výboru polské strany socialistické schválila po vzrušené rozpravě vyloučení nynějšího místopředsedy Lukosze a dvou dalších činovníků. Železničář Lukosz postavil se na sjezdu strany za podvratnou činnost polského konsula Malhomme a byl proto nejprve zbaven mandátu. Zahájil pak proti vedení strany, zejména proti poslanci Chobotovi nákladnou letákovou akci. Pro vyloučení Lukosze hlasovali pouze 10 členů výboru, čtyři hlasovali proti, dva členové se vzdali hlasování a další dva členové přátelé Lukoszovi Šěmbol a Ogrodski se do schůze nedostavili.

Nová menšinová škola na Těšínsku

Slavnost vysvěcení nové české školy v Nýdku-Hluchově.

Z Čes. Těšína, 16.-9. V Nýdku-Hluchově, asi 20 minut od polských hranic, byla dnes otevřena budova státní menšinové školy české, na které je zapsáno 30 dětí. Za účasti četných oficiálních hostů a místního obyvatelstva vysvětil školu evangelický pastor Buchvaldek. Za ministra školství a okresní úřad promluvil okresní in-

spektor Polášek, který zdůraznil, že od převratu postavil stát jen v okrese českotěšínském 29 škol. Po něm promluvil starosta Slezské MOL. Holeš, šéfredaktor Zahradník a místním nářečím řídící učitel Smyczek z Jablunkova. Slavnost byla zakončena holdem prezidentu republiky a státní hymnou.

Lidové Noviny 18.IX.34

Vykázán z Polska. Do Moravské Ostravy přibyl čs. státní příslušník 29letý Bernard Stadler, který byl před několika dny vyhoštěn z Polska. Stadler neumí jinak než polsky a žil po celý život v obci Zawiercie, kde jeho otec se usadil před 50 lety. Před několika dny byl vyburčován o čtvrté hodině ranní policií, jež ho bez udání příčin dopravila na čs. hranice. Iv

Duch Času 18.IX.34

Vypovídání z Polska bez konce.

Otec před 50 lety usadil se v Polsku, syn byl nyní vypovězen.

—bk. Z Polska byl v těchto dnech vypovězen 29letý československý příslušník Bernard Stadler ze Zawiercie bez udání důvodů. Stadler je od malička vychován v Polsku a tam se také narodil, takže československý jazyk vůbec neovládá. Otec vystěhoval se do Polska před 50 lety a od té doby je Stadlerova rodina usazena v Polsku.

Na policejním ředitelství Stadler udal, že také jistý Nachwilner, sloužící u hraběte Potockého, byl z Polska bez důvodů vypovězen. Ráno o 4. hod. dostavila se do bytu Nachwilnera policie a dopravila vypovězeného na naše hranice. Stadlerovi bylo při vypovídání z Polska hrubě spíláno.

Lidové Noviny 17.IX.34

Vzpomínka na polské letce Žwirka a Wigury

jk - Horní Těrlíčko 16. září

Dnes dopoledne se v Horním Těrlíčku tak zvaném Kostelci konala pietní oslava dvoutletého výročí tragicky zahynulých polských letců kapitána Žwirky, předložského vítěze challenge a jeho mechanika inž. Wigury. Účast byla tentokrát velmi slabá, nebo 3000 osob nevyvážilo loňskou návštěvu, kdy navštívilo Těrlíčko přes 40.000 osob. Oslavy byly soustředěny na prostranství před kostelem, kde byla sloužena polní mše. Polští evangelici tentokrátě odřekli. Hlavním řečníkem byl po mši dr. Wolf z Fryštátu, bývalý poslanec a nynější předseda komitétu pro vybudování pomníku Žwirky a Wigury, jenž uvítal zástupce Moravského autoklubu, dále promluvil generální konsul polský Malhomme z Moravské Ostravy. Oba zdůraznili zásluhy obou letců a označili je mládeží za moderní typ polského hnutí vůbec. Polský konsul zvláště přivítal sedmičlennou delegaci čs. armády, kterou vedli generál Číla a podplukovník Hejduk, kteří se šesti důstojníky od pěchoty a od druhého leteckého pluku v Olomouci byli delegáty 8. pěší divise, 16. pěší brigády a 8. pěšího pluku. Jménem čs. armády promluvil generál Číla. Polsko zástupců vojenských ze své armády vůbec neposlalo. Po proslověch byla napřed zahrána hymna československá a pak polská. Od kostela zanesli potom zástupci Sokola, polských skautů a hasičů čestné věnce na místo do lesíka, kde zahynuli před dvěma lety oba polští letci.

Gazeta Polska 17.IX.34

W drugą rocznicę śmierci Żwirki i Wigury

MOR. OSTRAWA, 16.9. — Dziś w drugą rocznicę tragicznej śmierci ś. p. Żwirki i Wigury odbyła się w Cierlicku na Śląsku czechosłowackim uroczystość uczczenia ich pamięci przez ludność polską w Czechosłowacji. W uroczystości wzięło udział około 10 tys. osób ze Śląska czechosłowackiego i polskiego. Wśród przybyłych znajdowali się: konsul generalny Rzplitej Malhomme z Mor. Ostrawy, prezes komitetu międzypartyjnego i prezes komitetu budowy pomnika Żwirki i Wigury, dr. Wolf, posłowie: dr. Buzek, Chobot i Jung, poseł Halfara z Cieszyna, przedstawiciel morawsko-śląskiego Aeroklubu w Brnie, gen. Stipa, 6 oficerów armji czechosłowackiej oraz siostra ś. p. Wigury.

Po mszy polowej przed kościołkiem wygłosił okolicznościowe przemówienie prezes komitetu budowy pomnika dr. Wolf, w imieniu Rządu Rzplitej, konsul generalny Malhomme oraz imieniem morawsko-śląskiego Aeroklubu, gen. Stipa. Chór związku młodzieży polskiej w Czechosłowacji wykonał kilka pieśni, a następnie uformował się pochód, który podążył na miejsce tragicznej śmierci bohaterskich lotników, gdzie w milczeniu złożono wieńce.

(PAT)

Ciągłe szykany polaków w Czechosłowacji

MOR. OSTRAWA, 17.9. — Policja czeska przeprowadziła w lokalu związku studentów polaków w Bernie Morawskim po raz trzeci rewizję, która tym razem trwała ponad półtorej godziny. Gmach, w którym mieści się lokal związku, jest od dłuższego czasu obstawiony agentami tajnej policji, inwigilującej wszystkich przychodzących do lokalu związku.

Wiadomość o stałym szykanowaniu studentów berneńskich, rekrutujących się z obywateli zarówno czechosłowackich, jak i polskich, wywołała wśród polskiej młodzieży akademickiej i społeczeństwa polskiego w Czechosłowacji wielkie oburzenie. (PAT).

Zwycięstwo polaków w wyborach na Śląsku czeskim

MOR. OSTRAWA, 17.9. — W gminie Lesznej Dolnej na Śląsku czechosłowackim odbyły się wybory burmistrza, które przyniosły stronnictwom polskim zupełne zwycięstwo. Zarówno burmistrza, jak i jego pierwszego i drugiego zastępcę wybrano z członków stronnictw polskich. Burmistrem wybrany został Jan Kabaj, członek polskiej socjalistycznej partii robotniczej, jego pierwszym zastępcą członek partii związku śląskich katolików, a drugim — członek polskiej socjalistycznej partii robotniczej. Stronnictwa polskie szły do wyborów wspólnie. (PAT).

Kurier Poranny 18. IX. 34

Zwycięstwo Polaków w wyborach na Śląsku Cieszyńskim

MORAWSKA OSTRAWA, 17.9 — PAT — W gminie Lesznej Dolnej, na Śląsku czechosłowackim, odbyły się wybory burmistrza, które przyniosły stronnictwom polskim zupełne zwycięstwo. Zarówno burmistrza, jak i jego pierwszego i drugiego zastępcę wybrano z członków stronnictw polskich.

Burmistrzem wybrany został Jan Łabaj, członek polskiej socjalistycznej partii robotniczej, jego pierwszym zastępcą — członka partii związku śląskich katolików, a drugim — członka socjalistycznej partii robotniczej. Stronnictwa polskie szły do wyborów wspólnie. Dotychczas pierwszym zastępcą burmistrza był komunista.

Polonja 18. IX. 34

Śląsk Cieszyński cześci pamięć śp. Żwirki i Wigury**Potężna manifestacja w Cierlicku**

W drugą rocznicę tragicznej śmierci śp. Żwirki i Wigury odbyła się w Cierlicku na Śląsku Cieszyńskim, wielka uroczystość ku uczczeniu ich pamięci przez ludność polską w Czechosłowacji.

W uroczystości wzięło udział około 10 tys. osób z całego Śląska Cieszyńskiego i Polskiego.

Wśród przybyłych znajdowali się: konsul generalny R. P. p. Malhomme z Morawskiej Ostrawy, prezes komitetu międzypartyjnego i prezes komitetu budowy pomnika Żwirki i Wigury w Cierlicku dr. Wolf, posłowie dr. Buzek, Chobot i Jung, poseł Halfar z Cieszyna, przedstawiciel morawsko - śląskiego Aeroklubu w Bernie gen. Stipa, 6 oficerów

armii czechosłowackiej, oraz siostra śp. Wigury.

Po mszy polowej przed kościołkiem, wygłosił przemówienie okolicznościowe prezes komitetu budowy pomnika dr. Wolf, w imieniu rządu R. P. konsul generalny Malhomme, oraz imieniem morawsko - śląskiego Aeroklubu gen. Stipa. Chór Związku młodzieży polskiej w Czechosłowacji wykonał kilka pieśni. Następnie uformował się pochód, który podażył na miejsce tragicznej śmierci bohaterów lotników, gdzie w milczeniu składano wieńce.

Uroczystość nosiła charakter potężnej manifestacji na cześć bohaterów lotników.

Polska Zachodnia 18. IX. 34

Hold pamięci Żwirki i Wigury

Morawska Ostrawa. W ub. niedzielę w drugą rocznicę tragicznej śmierci śp. Żwirki i Wigury odbyła się w Cierlicku na Śląsku czechosłowackim wielka uroczystość ku uczczeniu ich pamięci przez ludność polską w Czechosłowacji. W uroczystości wzięło udział około 10 tys. osób z całego Śląska czechosłowackiego i polskiego. Wśród przybyłych znajdowali się: konsul generalny R. P. p. Malhomme z Morawskiej Ostrawy, prezes komitetu międzypartyjnego i prezes komitetu budowy pomnika Żwirki i Wigury w Cierlicku dr. Wolf, posłowie: dr. Buzek, Chobot i Jung, poseł Halfar z Cieszyna, przedstawiciel morawsko - śląskiego Aeroklubu w

Brnie gen. Stipa, 6 oficerów armii czechosłowackiej oraz siostra śp. Wigury.

Po mszy polowej przed kościołkiem wygłosił przemówienie okolicznościowe prezes komitetu budowy pomnika dr. Wolf, w imieniu rządu R. P. konsul generalny Malhomme oraz imieniem morawsko-śląskiego Aeroklubu gen. Stipa. Chór Związku Młodzieży Polskiej w Czechosłowacji wykonał kilka pieśni a następnie uformował się pochód, który podażył na miejsce tragicznej śmierci bohaterów lotników, gdzie w milczeniu składano wieńce.

Uroczystość nosiła charakter potężnej manifestacji na cześć bohaterów lotników i miała podniosły przebieg.

Rewizja w Związku Studentów Polaków w Brnie

Morawska Ostrawa, 17. 9. (PAT.)

Policja czeska przeprowadziła w lokalu związku studentów Polaków w Brnie Morawskim po raz trzeci rewizję, która trwała ponad półtorej godziny. Gmach, w którym mieści się lokal związku jest od dłuższego czasu obstawiony agentami tajnej policji, inwigilującymi wszystkich wchodzących do lokalu związku.

Nowiny Godzienne 18. IX. 34

Czeska policja szykanuje studentów Polaków

Morawska Ostrawa, 15 września. W lokalu Związku Studentów Polaków w Brnie Morawskim przeprowadzona została przez policję czeską ponowna rewizja, w wyniku której skonfiskowano resztę niezabranej w czasie pierwszej rewizji korespondencji sekretariatu związku. Agenci policyjni zażądali ponadto dostarczenia szczegółowego spisu członków, który winien być dostarczony w najbliższym czasie.

Przeciwko niczem nieuzasadnionym rewizjom zarząd Związku zamierza wnieść energiczny protest do Ministerstwa oświaty oraz spraw wewnętrznych w Pradze.

Polonja 18. IX. 34

Wybory burmistrza w Leśnej

W gminie Leśnej Polnej na Śląsku Cieszyńskim odbyły się wybory burmistrza, które przyniosły stronnictwom polskim zupełne zwycięstwo. Zarówno burmistrz jak i jego pierwszy i drugi zastępcę należą do stronnictw polskich. Burmistrem wybrany został Jan Łabaj, członek Polskiej Socjalistycznej Partii Robotniczej. Jego pierwszym zastępcą jest członek partii Związku Śląskich Katolików a drugim członek P. S. S. R. Stronnictwa polskie szły do wyborów wspólnie. Dotychczas pierwszym zastępcą burmistrza był komunista.

Polskie zwycięstwo na Śląsku czeskim

Morawska Ostrawa. W gminie Leśnej Polnej na Śląsku Czechosłowackim odbyły się wybory burmistrza, które przyniosły stronnictwom polskim zupełne zwycięstwo. Zarówno burmistrz jak i jego pierwszy i drugi zastępcę należą do stronnictw polskich. Burmistrem wybrany został Jan Łabaj, członek Polskiej Socjalistycznej Partii Robotniczej. Jego pierwszym zastępcą jest członek partii Związku Śląskich Katolików a drugim członek PSPR. Stronnictwa polskie szły do wyborów wspólnie. Dotychczas pierwszym zastępcą burmistrza był komunista.

Niechcemy żadnego gnębić.

Głównym mówcą na dniu „Pogotowia obronnego“ w Čes. Těšíně był minister obrony krajowej Bradáč. Jego przemówienie było pod każdym względem znakomite, a co do treści nader obiektywne. Pan minister w swoim przemówieniu wskazał przeważnie na nasz stosunek wobec polskiego narodu, polskiego państwa i wobec naszych mniejszości narodowych.

Pan minister najpierw w swoim przemówieniu podziękował burmistrzowi miasta i ludności śląskiej za serdeczne przyjęcie w historycznym mieście Těšíně, jak jego tak i zastępców naszej armii, która jest tylko gwarancją pokoju i porządku w państwie i egzystencji państwa. Wspomniał potem w krótkich słowach historycznej przeszłości czeskiego narodu, bitwy na Białej Górze, która uczyniła z wolnego narodu czeskiego niewolników i wskazał na to, że wojna światowa ma być przestrogą dla wszystkich narodów całego świata:

„Nie mamy zamiaru uciskać inne narody“, mówił dalej, „ponieważ sami byliśmy przez 300 lat gnębieni, lecz domagamy się tego, aby wszyscy obywatele tego państwa byli temu państwu wierni a niebyli przeciwko niemu! Musimy ale być na straży i przygotowani na wszystko, co przyjdzie. To jest naszą powinnością wobec tych, którzy położyli życie swoje na ołtarz ojczyzny. Naród czeski życzy sobie, aby Republika Czechosłowacka trwała wiecznie, a będzie trwała wiecznie, jeżeli wszyscy będziemy pracowali w intencjach naszego państwa“. Potem wzywa wszystkich obecnych do współpracy dla dobra naszej Republiki, ponieważ każdy z nas życzy sobie oświatowe podniesienie i zlepśnienie socjalnych stosunków w państwie.

„Chcemy wszystkim podać naszą prawicę do wspólnej pracy. Niedaleko jest Republ.

Powiat jabłonkowski.

Jabłonków.

(Mili i czcigodni goście.) W niedzielę popołudniu zawitał do Jabłonkowa p. minister obrony krajowej Bradáč w towarzystwie pp. nadradcy Gely, swojego adjutanta pułkownika Kvapila, radcy rządowego Duraza, posłów Dawida, Vencla i Volnego. Wzacni goście oglądali sobie boisko sokolskie i brali na chwilę udział we festynie M. O. L. Gości przywitał przewodniczący sekcji Sl. M. O. L. w Jabłonkowie p. nadradca sądowy Polášek. Potem pan minister i goście opuścili Jabłonków. Pan minister musiał jeszcze w nocy powrócić do Pragi, aby mógł brać udział w pierwszym posiedzeniu rady ministrów po wakacjach. Szkoda tylko, że dużo Jabłonkowianów było wyjechano do Těšína i udział we festynie był dosyć słaby.

Polska, z którą łączą nas sta a tysiące lat stosunku przyjacielskiego jeszcze z czasów gdyż oba narody stały razem przeciwko wspólnemu wrogowi. I dziś wspominamy na tą przyjaźń, wybudowaną z krwi i pokrewieństwa języków, i życzymy sobie, aby Słowiaństwo zapanowało nad światem. Za tą współpracę naród czeski nie będzie niewdzięczny. Drobnostki nieśmia przeszkadzać w tej współpracy dla dobra obydwóch państw. Nie grożemy nikomu, jednak jesteśmy gotowi bronić to, co jest naszą własnością. Nasza armia jest do wszystkiego przygotowana! Jest ona najgłówniejszym filarem tego państwa i stoi na straży aby nasze obywatelstwo mogło poświęcać siły swoje swemu powołaniu. Powinnością wszystkiego obywatelstwa jest, wspierać naszą armię, aby się rozwijała nie może dlatego, aby ogrożować drugiego, lecz dlatego, że i my mamy święte prawo na wolność i niepodległość; dobra armia w państwie jest także gwarancją, że każdy obywatel dowoła się sprawiedliwości. Życzeniem każdego dobrego Czechosłowaka jest, aby Czechosłowacka Republika jako mała gwiazdka zaświeciła całemu światu! Niech zapanuje między nami wszystkimi duch naszego oswobodziciela! Idźmy za jego przykładem. Niech jeszcze długo kieruje losami naszego państwa.“

Potem wskazał pan minister na to, że chcemy całemu światu ukazać, że chociaż chcemy z każdym żyć w pokoju, tak przecież musimy dokładnie obserwować stosunki w całym świecie. Dziękuję, że dzień „Pogotowia obronnego“ urządzono prawie na tej historycznej ziemi.

Nietylko armia jest gwarancją państwa, lecz cały naród, który musi współpracować z armią i wtedy oba faktory w czasie niebezpieczeństwa wspólnymi siłami obronią nietylko interesy państwa ale prawo i sprawiedliwość w państwie samem.

„Położyć swoje życie za ojczyznę, jest najwyższem kredem!“

„Jesteśmy narodem o wysokiej kulturze, chociaż byliśmy przez setki lat uciskani. Spełnijmy to zadanie, które nam los przeznaczył. Niech czechosłowacka armia w pilus w państwie jest słupem, o który może oprzeć się każdy obywatel.“ „Ať štěstí provádí tuto zemi! Za společným cílem, za uhájením svobody, volám zdar společné práci, zdar věčnému trvání čsl. Republiky!“, tymi słowami zakończył pan minister swoje treściwe, piękne przemówienie.

Poledni Ostravsky Deník
18. IX. 34.

Rozhárane poměry v polské socialistické straně

Ve schůzi ústředního výkonného výboru polské strany socialistické v ČSR. byl po vzrušující debatě vyloučen nynější místopředseda Lukosz a dva další členové předsednictva. Lukosz se stavěl za činnost konsula Malhomma a byl už dříve zbaven mandátu. Zahájil pak proti vedení strany, zejména posl. Chobotovi, propa-

gandu a nyní došlo k vyloučení. O tom, jaké jsou poměry v polské straně socialistické, svědčí to, že pro vyloučení Lukosze hlasovalo pouze 10 členů výboru, čtyři hlasovali proti, dva členové se vzdali hlasování a další dva členové, přátelé vyloučeného, se do schůze nedostavili.

Nowiny Godziennne 19. IX. 34.

Juž poraz trzeci zrewidowali

lokal studentów Polaków w Brnie Morawskiem

Morawska Ostrawa. 17 września. Policja czeska przeprowadziła w lokalu Związku Studentów Polaków w Brnie Morawskiem poraz trzeci rewizje, która trwała ponad 1½ godziny. Gmach, w którym mieści się lokal Związku, jest od dłuższego czasu obstawiony agentami tajnej policji, rewidujących wszystkich wchodzących do

lokalu Związku. Wiadomość o stałym szykanowaniu studentów brneńskich, rekrutujących się z obywateli zarówno czechosłowackich jak i polskich, odbywających studia wyższe w Brnie, wywołała wśród polskiej młodzieży akademickiej i społeczeństwa polskiego wielkie oburzenie.

Cechoslovák opět vyhoštěn z Polska

Narodil se v Polsku, rodiče pochoval v Polsku, chodil do polských škol a nyní do 24 hodin musel opustit Polsko.

vk — Pražské úřední kruhy poukázaly na zlepšený poměr česko-polský a zejména na to, že z mnoha násilím vypovězených a bezdůvodně z Polska vyvezených Čechoslováků se již opět 11 vrátilo do Polska, když polská vláda dala k tomu po několika měsících svůj souhlas. Nový případ, který zaznamenáváme, dosvědčuje však, že vypovídání československých příslušníků z Polska neustává a že radost úředních kruhů pražských je předčasná. Včera se objevil v Mor. Ostravě nový vypovězený z Polska 29letý Bernard Stadler ze Sosnowce, příslušný do Krumlova v Čechách, který pracoval jako sklářský pomocník v Reichových sklárnách v Zawierze v Polsku, kde je zaměstnáno 600 osob, z nichž asi 60 Čechoslováků. Stadlerovi rodiče se přistěhovali do Polska asi před 50 lety, v Polsku jsou také pochováni, Stadler sám narodil se v Sosnowci, chodil jen do polských škol a česky mluví velmi špatně. Jeho dvě sestry jsou provdány za Poláky v Polsku a jeho bratr je právě na vojenském cvičení v Československu. Stadler vykládal, že dne

11. t. m. byl zavolán do ředitelské kanceláře v sklárnách a v kanceláři byl přítomen policista, který mu předložil nějakou listinu k podpisu. Stadler nechtěl ji podepsat, zvláště když listina nic neprozrazovala, ale byl k tomu donucen. Hned nato dal mu policista pas s poukazem, že musí opustit Polsko. Stadler odebral se ihned na starostenský úřad, ale přednostou nebyl přijat. Proto jel rychle do Katovic na československý konsulát, odkud konsul dvakrát telefonoval na starostenský úřad v Zawierze, aby zjistil příčinu, proč byl Stadler, který si nebyl ničeho vědom, vypovězen. Starostenský úřad mu odpověděl, že tam není ani přednost ani jeho zástupce. Konsul poradil Stadlerovi, aby šel na policejní úřad v Zawierzi, aby mu byl pas prodloužen. Na policejním úřadě nechali Stadlera čekat do odpoledne 13. hod. a pak mu pohrozili, že bude zavřen, neopustí-li do 24 hodin Polsko. Stadler se proto odebral domů, sbalil si své nejnnutnější věci a časně ráno ve 4 hodiny ho vzbudil policista, který ho eskortoval až na hranice do Polské

ho Těšiny, kde mu teprve vydal pas, aby Stadler mohl přejít na československou stranu.

Stadler odjel do Prahy. Vykládal, že neví, zda jsou vypovídání také jiní čeští příslušníci. Ví jen, že jistý Nachmilner, který byl zaměstnán u hraběte Potockého, byl z Polska rovněž vypovězen do 48 hodin, aniž by k tomu mělo Polsko nějaké důvody.

Dziennik Polski
19. IX. 34.

Gratulacje dla zwycięsców Challenge'u.

Dnia 17 września prezes K. M. p. dr. Wolf i p. poseł dr. Buzek złożyli na ręce p. konsula generalnego Leona Malhomme imieniem ludności polskiej w Czechosłowacji serdeczne gratulacje z okazji wspaniałego triumfu lotników polskich w tegorocznym Challengeu.

Duch Času 19. IX. 34.

Předsednictvo polské strany PSPR k posledním událostem.

15. t. m. konala se schůze širšího představenstva polské strany soc. dem. za předsednictví poslance soudr. Chobota, která se zabývala mezi jiným také záležitostí bývalého člena předsednictva Lukosze, jenž byl v důsledku své protisocialistické činnosti ze strany vyloučen, a pak v letácích, jím podepsaných a na konferencích jím svolávaných útočil proti straně a zejména proti soudr. poslanci Chobotovi, který je jejím předsedou. Představenstvo PSPR se po obšírné debatě usneslo převážnou většinou všemi proti 4 hlasům vyloučiti Lukosze ze strany pro jeho činnost, při čemž bylo zjištěno, že Lukosz dal se svést k této činnosti různými protisocialistickými živly. Tím jest věc Lukosze definitivně vyřízena a představenstvo strany zamítá také další projednávání této záležitosti, případně svolávání mimořádného sjezdu.

Mezitím různé protisocialistické živly útočí dále proti polské soc. dem. straně. Podporovali-li jednotlivci jednání Lukosze v očekávání, že se za něj postaví aspoň část členstva, pak z dosavadního průběhu celé akce je vidět, že Lukosz je až na několik jeho stoupenců úplně izolován.

K poznámce »Poledního ostravského deníku« ze dne 18. t. m., jako by většina členů předsednictva byla na straně Lukosze, sluší poznamenati, že tato zpráva neodpovídala skutečnosti, jelikož z 18 členů jenom 4 členi hlasovali ne pro Lukosze, leč pro svolání soudu strany k projednání této záležitosti. Všichni členové představenstva odsoudili činnost Lukosze a odsoudili zejména vydání letáků a uznali činnost výkonného výboru za správnou.

Dziennik Polski 20. IX.

Dlaczego pan minister źle bawił się na festynie?

„Nasz Ślązak“, redagowany przez p. Smyczka, przynosi w ostatnim numerze opis festynu Małże Osvěty Lidové w Jabłonkowie, w którym wziął udział p. minister Bradač z wielu dygnitarzami. Niestety na festynie nie było wiele osób, co „Nasz Ślązak“ opisuje niezwykle polszczyzną:

„Szkoda tylko, że dużo Jabłonkowieńców było wyjechano do Tesina i udział we festynie był dosyć słaby.“

Nieprawdopodobna uchwała zarządu P. S. P. R.

Prasa czeska z dnia wczorajszego, m. in.: „Lidové Noviny“ i „Polední ostravský deník“, przynosi wiadomość, iż na posiedzeniu zarządu PSPR. w sobotę, 15 b. m. po burzliwej dyskusji wykluczono z partji wiceprezesa PSPR. Augustyna Lukosza oraz dwóch innych członków zarządu. Prasa czeska podaje, iż za wykluczeniem A. Lukosza głosowało tylko 10 członków zarządu, 4 głosowało przeciw, dwóch wstrzymało się od głosowania a dwóch opowiadających się za Lukoszem na zebranie nie przybyło.

Wiadomość ta brzmi tak nieprawdopodobnie, iż podajemy ją na całkowitą odpowiedzialność prasy czeskiej. Nie chcemy wierzyć, by tak zasłużony dla polskiego ruchu socjalistycznego pracownik, jakim jest A. Lukosz, który od swej wczesnej młodości przez dziesiątki lat wszystkie swoje siły i całą energję poświęcał partji, został obecnie bez sądu partyjnego z PSPR. wyrzucony, a wraz z nim dwóch innych członków zarządu.

Oczekujemy, iż zarząd PSPR. sprostuje oficjalnie wiadomość prasy czeskiej, którą uważamy za zwyczajną plotkę i intrygę, puszczoną w obieg w celu jatrzenia i rozbijania jedynej polskiej partji robotniczej.

Polska Zachodnia 20. IX. 34.

„Dziennik Polski“ w Czechach znów skonfiskowany

MORAWSKR OSTRAWA. Organ ludności polskiej w Czechosłowacji „Dziennik Polski“ został znów skonfiskowany. Konfiskacie uległ artykuł wstępny rozprawiający się z przemówieniem, wygłoszonym w Czeskim Cieszynie przez min. obrony narodowej Bradacza, który dowodził, że stuletnią przysiężą czesko-polską macą jedynie drobnostki. Skonfiskowany został również inny artykuł, wskazujący celowe stwarzanie przez władze podatkowe trudności finansowych polskiemu zarządowi miasta Karwiny, celem spowodowania zawieszenia zarządu i zastąpienia go przez władzę komisaryczną.

168 Dziennik
Polski 20. IX. 34.

Ważne uchwały Rady Naczelnej Zw. Obrony Kresów Zachodnich

Rezolucja w sprawie wystąpienia p. ministra Becka w Genewie.

W niedzielę, 16 września obradowała w Katowicach pod przewodnictwem prezesa b. ministra Trzcíńskiego Rada Naczelna Związku Obrony Kresów Zachodnich. Po referacie dyrektora Kudlickiego na temat nowych zadań i form organizacyjnych Związku, uchwaliła Rada zwołać do Warszawy na dzień 18 i 19 listopada b. r. zwyczajny zjazd delegatów Z. O. K. Z. z całej Polski. Na zjeździe tym m. in. ustalony zostanie nowy statut, którego projekt Rada jednomyślnie przyjęła. Projekt nowego statutu przewiduje m. i. szereg zmian doniosłych, z których wymienić należy zmianę nazwy na „Polski Związek Zachodni“, oraz przeniesienie siedziby Zarządu Głównego i Naczelnej Dyrekcji z Poznania do Warszawy.

Po ustaleniu szeregu szczegółów, dotyczących Zjazdu Warszawskiego, oraz po wysłuchaniu sprawozdania p. red. Srockiego z działalności Dyrekcji w okresie letnim przyjęła Rada jednomyślnie następującą rezolucję w związku z wystąpieniem p. min. Becka w Genewie:

„Rada Naczelna Związku Obrony Kresów Zachodnich wita z pełnem uznaniem zdecydowane jasne i szczere postawienie przez p. min. Becka w Genewie sprawy stosunku Polski do — jednostronnego a niewypływającego z zasad wzajemności i równorzędności — traktatu o ochronie mniejszości narodowych z dnia 28 czerwca 1919 r.

Stwierdzamy, iż tylko generalizacja zobowiązań i równorzędne traktowanie mniejszości narodowych przez wszystkie państwa może być uważane za zdrowe, humanitarne i zgodne z zasadami sprawiedliwości międzynarodowej rozwiązanie zagadnienia ochrony praw tych mniejszości.

Stwierdzamy, że Polska nie może zgodzić się z dotychczasowym stanem upośledzenia jej w zakresie ochrony mniejszości narodowych w stosunku do innych państw. W zdecydowanym postawieniu tej sprawy na terenie Ligi Narodów widzimy naturalne, uzasadnione i konieczne stwierdzenie pełnej suwerenności Polski. Każda próba zlekceważenia, pomniejszenia czy nieposzanowania państwa i narodu polskiego spotyka się zawsze z podobnie zdecydowanym i ostrym stanowiskiem polskich władz państwowych, mogących liczyć na bezwzględne i jednolite poparcie całego społeczeństwa.“

Nasz Kraj 21. IX. 34.

Śląska Ostrawa będzie siedzibą urzędu powiatowego. Rząd prowadzi rokowania w sprawie utworzenia nowego powiatu z siedzibą w Śląskiej Ostrawie, który ma zostać utworzonym z pnia około Bogumina i Śląskiej Ostrawy. Powiat frydecki ma być rozwiązany a nieprzyłączone miejscowości do Śląskiej Ostrawy zostaną przyłączone do powiatu misteckiego.

Druga rocznica w Cierlicku.

Zeszłej niedzieli, zatem w dniu, w którym po drugi raz Polska zwyciężyła w challengeu europejskim, a w którym zwyciężył duch ś. p. Żwirki i Wigury, odbyła się druga uroczystość rocznicy śmierci tragicznej na polach Cierlicka Dolnego.

Uroczystość tegoroczna była w przeciwieństwie do roku zeszłego jedynie tylko manifestacją polskiego ludu w Czechosłowacji. Przybyły rzesze ludu okolicznego, ale z dalszych okolic nadeszły tylko delegacje. Przybyły one z każdej miejscowości, gdzie mieszkają Polacy i przybyli delegaci wszystkich organizacji polskich. Przybyli Sokoli, harcerze, straże pożarne, Związki młodzieży katolickiej i ewangelickiej, katolickie i ewangelickie Chóry, posłowie nasi dr. Buzek, Chobot i Junga, prezes Macierzy Szkolnej p. dyr. Feliks itd. Dalej przybyła siostra ś. p. Wigury p. Rogozińska, p. konsul Generalny dr. Leon Malhomme z małżonką, delegacja Ligi Obrony Powietrznej Państwa z posłem Halfarem na czele, generał Czila z Berna za krajową komendę wojskową, delegacje oficerskie pułku lotniczego w Ołomuńcu, garni-

Nasz Kraj 21. IX. 34

Ze Stanisławic. (Dożynek i.) Zeszłej niedzieli, przy nadzwyczaj ładnej pogodzie, odbyły się u nas dożynki przy licznych udziałach ludności miejscowej i gości, przybył bowiem p. konsul generalny z małżonką, prezes Komitetu Międzypartyjnego dr. Wolf, sekretarz Macierzy Szkolnej ks. Płoszek, p. poseł Junga, dyrektor Ziemi p. Dyba, p. inspektor Jonszta, sekretarz Tow. roln. p. inż. Heczko i t. d. Podczas ceremonij żniwnych przemówił do nas p. poseł Junga, który przedstawił nam obowiązki polskiego rolnika w kierunku utrzymania się na ziemi swych ojców i pielęgnowania języka ojczystego. Wielka radość zapanowała wśród uczestników zabawy, gdy zakomunikowano im miłą wiadomość o zwycięstwie polskich skrzydlatych rycerzy powietrza. Podczas zabawy na miejscu uroczystości osobni delegaci śledzili u p. kierownika przy radju końcowe akta challengeu i kurjerzy przynosili najnowsze wiadomości. Nie było nikogo, któryby się nie interesował wynikiem i wszyscy sobie z serca życzyli zwycięstwa polskiego. Wielki zapanował też entuzjazm, gdy go uzyskano i gdy wiadomość o polskim zwycięstwie wszystkich niezmiernie ucieszyła.

Nasz Kraj 21. IX. 34

zonów w Hranicach, Mistku i Cz. Cieszyna, delegacja Aeroklubu w Bernie z p. dyr. Stypą na czele.

Na polu obok kościoła na Kościelcu wzniesiono ślicznie udekorowany ołtarz polowy, na którym u góry widniał obraz naszej królowej, Matki boskiej częstochowskiej. Celebrował u niego polową Mszę św. ks. proboszcz Płoszek. Śpiewały podczas niej chóry katolickie pod batutą generalnego dyrygenta p. dyr. Jelenia przy akompaniamencie orkiestry. Po niej odśpiewały połączone chóry katolickie i ewangelickie pieśń i na trybunę wszedł prezes Komitetu budowy pomnika p. dr. Leon Wolf. Jego przemówienie umieszczamy na innem miejscu. Następnie przemówił p. Konsul generalny. Skoro wszedł na trybunę, rozległy się burzliwe oklaski, które świadczą o wielkiej jego popularności wśród naszego ludu. Przemówił on imieniem władz polskich. Podniósł on, że w wysiłku pracy, do którego wezwał naród polski jego wódz, znaleźli ś. p. Żwirko i Wigura sławę, ale także i śmierć. Zginęli na śląskiej ziemi, gdzie mieszka lud polski, gdzie polski rolnik orze swój zagon ojczysty, gdzie ten lud polski jest od wieków i wieków, zginęli zatem wśród swoich. Lud ten tutejszy zawdzięcza bohaterom, że liczne pielgrzymki, przybývające z Polski, miały sposobność się przekonać o prawdziwym położeniu tego ludu, wskutek czego przestano patrzeć w Polskę na to położenie przez różowe okulary. Za to się należy wdzięczność, którą przez tłumny udział w rocznicy lud okazuje jako lud posiadający kulturę, wdzięczność okazuje bowiem lud kulturalny. Złożył także uznanie za wszelką kurtuazję, okazywaną przez armję czechosłowacką poległym bohaterom.

Pod koniec przemówił p. gen. Czila. Złożył on imieniem armji czechosłowackiej głęboki ukłon dla poległych bohaterów, synów braterskiego narodu polskiego. Na wiadomość o ich zgonie szczerzy żal napełnił wszystkie serca czeskie... Po odegraniu hymnów państwowych udały się delegacje z wieńcami na miejsce katastrofy. Wieńce ofiarowali: Komitet budowy pomnika imieniem ludności polskiej, p. konsul generalny, armia czechosłowacka, Liga Obrony Powietrznej Państwa, stowarzyszenie młodzieży katolickiej w Olbrachciach, harcerstwo i gmina Górnego Cierlicka. Złożono je koło krzyży, które wskazują miejsca, na których znaleziono ciała nieszczęśliwych. Po krótkiej ciszy, wśród której wysłano ciche prośby przed tron Najwyższego za dusze poległych, rozeszły się delegacje.

W przeddzień uroczystości urządziło harcerstwo tradycyjne ognisko, około którego skupiło się parę set polskich harcerów i harcerzy. Uroczystość zagał odpowiedniem przemówieniem p. kier. Franek, następnie przemawiał główny komendant polskiego harcerstwa p. kier. Szmeia, po nim p. Kobiela i p. Michejda. Następnego dnia złożyło harcerstwo wieniec na grobie ś. p. ks. proboszcza Zawiszy.

Druga rocznica tragedji cierlickiej

Kiedy w stołecznem mieście Warszawie z niecierpliwością czekano na zakończenie gigantycznego lotu naokoło Europy w dniu 16 IX, tego samego dnia dopoł. odbywała się u nas na Śląsku cieszyńskim w Cierlicku uroczystość żałobna ku uczczeniu drugiej rocznicy tragicznej śmierci śp. kpt. Żwirki i śp. inż. Wigury. Przepiękna pogoda przyczyniła się w niemałej mierze do ściągnięcia tysięcznych tłumów publiczności, które wzięły udział w tej uroczystości żałobnej. Mszę św. celebrował ks. Płoszek w asyście duchowieństwa i

teologów a następnie przemówili za Rzpłtą J. W. P. Konsul Generalny Malhomme, za ludność polską w Czechosłowacji p. dr. Wolf a za armję czsl. p. gen. Čila. Przepiękne pieśni w czasie mszy św. odśpiewał z akompanjamentem orkiestry Związek Chórów Polskich w Czechosłowacji pod kierunkiem p. dyr. Jelenia. Następnie delegacje złożyły wieńce na miejscu katastrofy. Między innymi złożyli też wieniec przedstawiciele naszej katolickiej młodzieży.

Cześć pamięci bohaterów!

Nasz kraj. 21. IX. 34

Kolonja letnia dorostu sokolego w Oldrzychowicach. Z miłą radością głębokiej wdzięczności śpieszymy podziękować JWPani Gen. Konsulowej jako przewodniczącej Komitetu Pań przy Kon. R. P. za fundusze ofiarowane na kolonję letnią dla dorostu sokolego w Oldrzychowicach. 16 dni, spędzonych wśród słońca i górskiego powietrza, dobrze odżywiani, przyczyniło się do polepszenia zdrowia i nabrania nowych sił żywotnych do dalszej pracy. Nietylko nas ogarnia głęboka wdzięczność, ale również i rodzice nasi składają za naszym pośrednictwem wyrazy szczerzej podzięk. Kolonia ta pozostawiła w naszych sercach objawy poważania i szacunku za dzieło wspólnej bezinteresownej pracy. Niechaj tych parę słów będzie wyrazicielem serdecznych uczuć, jakie żywimy dla wielkiego dzieła Komitetu Pań z JWPanią Gen. Konsulową na czele. Uczucia te zostały zadokumentowane w czasie odwiedzin przez JWPanią Gen. Konsulową w Oldrzychowicach i pozostaną na zawsze w długiej pamięci. Czołem! — Uczestniczki kolonji letniej dla dorostu sokolego w Oldrzychowicach.

Nasz lud 22. IX. 34

Cierlicko. (Druga rocznica śmierci Żwirki i Wigury.) W niedzielę obchodzono uroczyste tragiczny zgon lotników polskich. W uroczystości wzięły udział wielkie rzesze ludności, siostra ś. p. inż. Wigury, członkowie Komitetu budowy pomnika, z prezesem p. dr. Wolfem na czele, konsul gen. p. dr. Malhomme z małżonką i cały personel konsulatu, posłowie polscy, reprezentanci armji czsl. z p. generałem Čilą na czele, przedstawiciele Mor.-śl. Aeroklubu, zastępcy licznych organizacji polskich i t. d. Wzruszające przemowy wygłosili pp. dr. Wolf i konsul gen. dr. Malhomme, hołd pamięci lotników złożył p. gen. Čila, poczem złożono wieńce na symbolicznych mogiłach.

Nydek. (Otwarcie czeskiej szkoły w Głuchowej) nastąpiło w minioną niedzielę. Na uroczystość przybył inspektor dla szkół mniejsz. Polaków jak też i prezes „M. O. L.” Holeš z Orłowej, którzy wygłosili mowy okolicznościowe. Nie zabrakło też i p. Smyczka z Jabłonkowa, który polemizował z wywodami p. konsula dr. Malhomme z M. Ostrawy, które p. konsul wypowiedział przy poświęceniu polskiej szkoły. Imieniem miejscowych organizacji czeskich przemówił tutejszy obywatel Starzyk. Po akcie poświęcenia, który dokonał ks. past. Buchwałdek z Bystrzycy, nastąpiła przy dźwiękach kapeli nydeckiej wesoła zabawa ludowa. Jak wiadomo spaliła się przed 2 laty, a w dzień J. Husa, 6 czerwca 1932 dawn. czes. szkoła, która była umieszczona w pryw. domku. Obaj kierownicy szkół byli wówczas poza domem, tak, że o ratunku trudno było myśleć i bud. spłonęła doszczętnie.

Dziennik Polski 21. IX. 34

25-letni jubileusz polskiego gimnazjum real. w Orłowej.

Z powodu zbliżania się uroczystości 25-lecia jedynego polskiego zakładu średniego w Czechosłowacji, nie od rzeczy będzie przypomnieć społeczeństwu, z jakimi to trudnościami borykano się, zanim doszło do otwarcia tej placówki.

Odkrycie bogatych pokładów węgla kamiennego na Śląsku Cieszyńskim w 80 latach XIX w. wpłynęło na przekształcenie charakteru Księstwa Ciesz. Z kraju rolniczego staje się Śląsk Ciesz. krajem wybitnie przemysłowym. Do zagłębia węglowego zaczyna przybywać ludność zamiejscowa: od północy Polacy, z zachodu Czesi, gdyż było trzeba coraz więcej sił roboczych, a miejscowa ludność była za szczupłą. Z masy tej tworzyły się szeregi prostych górników i robotników, wykonujących najmniej płatną, ale najcięższą pracę w kopalniach i hutach, właścicielami których byli niemieccy baronowie i hrabiowie. Stanowiska inżynierów, urzędników, dozorców itp. dostawały się w ręce obcych, a polski robotnik w pocie czoła wydobywał węgiel, bogacąc obcych. Aby zaszła zmiana na lepsze w tym kierunku, okazała się paląca potrzeba polskiej szkoły średniej, dającej przygotowanie do zawodów praktycznych. Istniało wprawdzie założone w roku 1895 przez Macierz Szkolną Księstwa Ciesz. polskie gimnazjum w Cieszyńsku, ale było to gimnazjum klasyczne; tymczasem zachodziła potrzeba otwarcia szkoły średniej realnej, dającej możliwość jej wychowankom pójścia na wyższe studia, po ukończeniu których mogliby objąć posady inżynierów, urzędników kopalnianych, dozorców itp. Aby zaś do tej szkoły mogli uczęszczać synowie niezamożnych górników i robotników, musiała ta szkoła powstać wśród zagłębia węglowego. W ten sposób dojrzewała myśl założenia w zagłębiu węglowym ostrawsko-karwińskim polskiej szkoły średniej, przygotowującej do zawodów technicznych. Zrealizowaniem tej myśli zajęła się Macierz Szkolna Księstwa Ciesz., najwyższa polska instytucja oświatowa na Śląsku, założona przez Stalmacha i współpracowników w 1885 roku. Walne zebranie w dniu 25 października 1908 r. uchwaliło: „Zważywszy, że jednym z najważniejszych w obecnej chwili postulatów narodowych na Śląsku jest sprawa polskiej szkoły realnej, poleca walne zgromadzenie Zarządowi Głównemu zapoczątkowanie i przeprowadzenie planowej akcji około uzyskania tego zakładu.” Zarząd Główny Macierzy, na którego czele stał wtedy zapalony bojownik o prawa narodowe ludu polskiego

na Śląsku Hilary Filasiewicz, zabrał się zaraz do zrealizowania powyższej uchwały. Wysłano delegację do miarodajnych władz centralnych w Wiedniu z prośbą o założenie państwowej szkoły realnej dla potrzeb polskiej ludności w zagłębiu ostrawsko-karwińskim. Władze centralne odrzuciły jednak prośbę.

Wobec tego Zarząd Główny Macierzy uchwalił 8 grudnia 1908 r. założyć polską prywatną szkołę realną na Śląsku. Z braku potrzebnych funduszy, Macierz Szkolna zwraca się o pomoc do bratniej instytucji w b. Galicji, Towarzystwa Szkoły Ludowej w Krakowie. Po kilku wspólnych konferencjach stało w kwietniu 1909 r. umowa, na mocy której T. S. L. podejmuje się pokrywania wszelkich wydatków w równej części z Macierzą Szkolną. Utworzono Kuratorium z delegatów Macierzy i T. S. L., które troszczyło się o mający powstać zakład.

Na siedzibę zakładu wybrano Orłowę, kierując się tem, że miasteczko to znajdowało się w obrębie kilkunastu wsi polskich, posiadających najlepiej zorganizowane polskie szkoły ludowe, które, licząc w 1908 r. 12.362 dzieci polskich, gwarantowały liczny napływ młodzieży polskiej do zakładu oraz tem, że połączenia kolejowe z tą miejscowością były bardzo dogodnie. T. S. L. wyszukało kandydata na stanowisko

dyrektora zakładu, powierzając odpowiedzialny ten postereunek prof. Janowi Jaroszewi. I dopiero na skutek interwencji ówczesnego prezesa Koła Polskiego w Wiedniu, prof. uniwersytetu dr. Stanisława Głabińskiego, anulowano decyzję zastępcy i sprawę pomyślnie załatwiono. Z dokumentem urzędowym, zwalającym na otwarcie zakładu, wrócił dyr. Jarosz na Śląsk. Otwarcie zakładu nastąpiło 23 września 1909 r.

Z takimi to trudnościami walczyć musiało społeczeństwo polskie, zanim uzyskało pozwolenie na otwarcie zakładu średniego dla swojej młodzieży. Czyniono starania o upaństwowienie, ale odnośne władze wykreślały się, tłumacząc, że o upaństwowieniu może być mowa dopiero wtedy, gdy gimnazjum realne posiadać będzie pełną ilość klas. Gdy zaś ten warunek był dopełniony, były to lata wojny światowej, w czasie których gimnazjum przeżywa krytyczne chwile, będąc zmuszone dwukrotnie do przerwania nauki z powodu braku profesorów, których powołano do woj-ska.

Przychodzą czasy przewrotu. Wydarzenia plebiscytowe odbijają się również niekorzystnie na gimnazjum. Rok szk. 1919/20 skończył się 15 maja, świadectwa rozdawano we Frysztacie, egzamin dojrzałości odbywał się w Cieszynie. Zanosilo się na to, że po wakacjach gimnazjum nie zostanie wogóle otwarte. Jedynie dzięki usilnym staraniom kierownika zakładu, obecnego dyrektora gimnazjum p. Piotra Feliksa, udało się po wielu zabiegach uzyskać pozwolenie władz czechosłowackich na otwarcie gimnazjum realnego, które do dziś, mimo wielu starań, jako zakład prywatny spełnia swą szczytną misję szerzenia oświaty wśród społeczeństwa polskiego na Śląsku czeskim.

T. D.

Polska Zachodnia 22. IX.

Czesi odmawiają zasiłków bezrobotnym Polakom

MORAWSKA, OSTRAWA. W ostatnim czasie zachodzą częste wypadki odmawiania przez czeskie władze administracyjne udzielania zapomóg bezrobotnym obywatelom polskim z funduszu państwowej akcji odżywczej. Dotychczas bezrobotni obywatele polscy z zapomóg na zasadzie wzajemności w myśl zarządzenia M-stwa Opieki Społecznej w Pradze korzystali. Zarządzenia te wywoływały wielkie zaniepokojenie wśród rzesz bezrobotnych obywateli polskich, których w ten sposób pośrednio zmusza się do opuszczenia granic Czechosłowacji.

Ilustrowany Kurjer Codzienny 23. IX. 34.

Nowy polski burmistrz na czeskim Śląsku.

Z czeskiego Cieszyna donosi (ż): W Dolnej Lesznej, obok Trzyńca, zmarł wójt polski śp. Peterek. Czesi cieszyli się, że wskutek nieporozumień, istniejących w stronnictwie polskich socjalistów, do którego należał zmarły wójt, jednoś polskich stronnictw przy wyborze nowego wójta nie zostanie utrzymana. Ale Czesi przeliczyli się. Chociaż rzeczywiście istnieje ferment pomiędzy polskimi socjalistami, to jednak nikt z tego stronnictwa, ani będący w opozycji do kierownictwa, nie myśli nad rozluźnieniem jedności polskich stronnictw.

Przy wyborach nowego burmistrza głosowały zgodnie wszystkie polskie stronnictwa i wybrano wójtem ponownie Polaka p. Jana Łabaję. Wybory te są dowodem, że wszelkie kalkulacje na rozbiście w obozie polskim są chybione.

Dział młodzieży i harcerstwa

PRZEMÓWIENIE,

wygłoszone przez p. R. Z. K. koło ogniska harcerskiego w Cierlicku w przededniu drugiej rocznicy katastrofy cierlickiej.

Pamiętają starsi koledzy „uszałe“, jak to w dniu 19 lutego 1925 r., a więc przed blisko 10 laty, w 14 chłopów ruszyli z Karwiny do Cierlicka. Śnieg bił do twarzy, ale to ich nie zmieniło. Z pieśnią na ustach, z różanicem zdążyli do Cierlicka, gdzie maszerowali w stronę Ko-

ścielca i Kamionki. I odtąd coroczna wycieczka w te strony stała się tradycyjną manifestacją braterstwa całej młodzieży karwińskiej, która wzmocniona na duchu wracała do zadytmionej Karwiny z mocnym postanowieniem, że w osłabie jej tętna wleje nową, ożywczy prąd młodzieńczy.

Wędrując rok rocznie na Kościeliec, nikt z nas nie przypuszczał, że ten historyczny zakątek Czarnej Księżnej urośnie do znaczenia symbolu i stanie się miejscem pielgrzymki całej ludności śląskiej. Sprawili to pamiętny dzień 10 września 1932 r., w którym zginęli tu nieodżałowanej pamięci kpt. Żwirko i inż. Wigura. Ich pogrzeb oraz obchód pierwszej rocznicy bohaterstwa ich zgonu stał się żalobnym świętem całego ludu śląskiego, który przybył z bliska i z daleka, aby złożyć hołd, należny pamięci tych zasłużonych tytanów przestworza.

Dziś stoimy w przededniu drugiej rocznicy katastrofy i zapytujemy, jaką z niej mamy czerpać naukę.

Pierwsza prawda, która z niej wypływa, mówi nam, że ofiara cierlicka, aczkolwiek straszna, nie była daremna, bowiem jeszcze ściślej zespoliła serca ludu śląskiego z narodem. Polegli żołnierzy byli uosobieniem bohaterstwa polskiego, które dla naszej młodzieży powinno być drogowskazem w przyszłość.

To bohaterstwo przychodziło mi na myśl, kiedy słuchałem wiadomości o obecnym challenge'u, który okrył nowym wawrzynem chwale żołnierstwa polskie. A kiedy dowiedziałem się, jak żywiołowo witaly żołników challenge'owych dwa bohaterские miasta, Lwów i Wilno, stanęły mi żywo w pamięci dwa niezapomniane fragmenty z ostatniej wycieczki na wschodnie krańce Rzeczypospolitej.

Pierwszy z nich, to chwila, kiedy na szczycie góry Zamkowej w Wilnie stanęliśmy przed masowym grobem powstańców z r. 1863. Stracili i pochowali ich tam Moskale w tajemnicy przed ludnością. Aby zgnieść Polaków, rząd carski wysłał do Wilna swojego najbardziej krwawego kata, Murawiewa-wieszaliela. Ale krwawe prześladowania, szubienice i katowce nie zgnioty ducha polskiego i nie złamały wiary w ostateczne zwycięstwo sprawiedliwości. Męczeńskie Wilno przetrwało. Z posiewu krwi wyrosli nowi bojownicy, którzy pod wodzą wielkiego Włókiennika, Marszałka Piłsudskiego wywalczyli Polsce niepodległość.

A w kilka dni później stanęliśmy na cmentarzu łyżakowskim we Lwowie. Niema chyba na całym świecie drugiego takiego cmentarza, bowiem ci, którzy tam cicho spoczywają, to nie starzy bojownicy, poległ przy spełnianiu twardego obowiązku żołnierskiego, lecz młode żołnierzyki, dziewczęta i chłopcy 12-, 14-16-letni. Jest wśród nich nie jeden młody harcerz i harcerka, do których życie dopiero zaczęło się uśmiechać. A jednak, gdy chwila wezwała do waleczności, szli pod grad kul nieprzyjacielskich umierać za sprawę, która była jedyną prawdą ich życia. I znowu była to ofiara straszna i krwawa, ale gdyby nie ta ofiara, Lwów nie znajdowałby się dziś w granicach Polski.

I gdziekolwiek spojrzymy w dzieje narodu polskiego, wszędzie widzimy, że największych czynów dokonano ofiarą, wybuchami zapału i bohaterstwa. Te czyny są dla nas światłymi przykładem, te cnoty trwałym testamentem.

I właśnie na tem polu harcerstwo, jako zespół ideowej młodzieży, ma do spełnienia ważną misję wychowawczą. Wszak wszystkim nas najbardziej boli to, że i wśród młodzieży mamy dusze i duszyczki, które idą zawsze i pomyślnym wiatrem i która gotowe są zaprzętać się za misję marnej soczewicy. Tym ludziom brak idei przewodniej w życiu. Dlatego też ważnym zadaniem harcerstwa jest dążenie do tego, aby natchnąć ideą i sprowadzić z nowoców na właściwą drogę tę część młodzieży, którą psuje materializm oraz kryzys gospodarczy i duchowy.

I kiedy w przededniu tragicznej rocznicy skupiamy się tu koło ogniska, nie dopuszczamy do tego, aby dzisiejsze przyrzeczenie harcerskie nie ograniczyło się do krótkiej formułki złożonej przez nową drużynę żeńską. W dniu dzisiejszym cała młodzieży harcerska przyrzeknie, że od tego ogniska wyjdzie na jeszcze szerszą arenę z mocnym postanowieniem, aby całą młodzież zdobyć dla naszej wielkiej idei. A wy ojcowie i matki, którzy z cichą życzliwością patrzycie na wysiłki Waszego młodego pokolenia, tu koło tego ogniska złóżcie serdecznie swoje dłonie z dłońmi młodzieży przyrzekającej jej, że poostanienie jej przyzwoitości, donadkami i opiekunami. W dniu dzisiejszym przyrzeknijmy sobie wszyscy, że w ciężką pracę i ofiarność stworzymy wielkie dzieło, którego chwałę będą głosili przyszłe pokolenia.

Dziennik Polski 22. IX. 34.

Z wycieczki na Wschodnie Rubieże Rzeczypospolitej.

Na Wołyniu. — U kolonistów czeskich.

Z Sarnami zaczyna się Wołyn, ale w krajo-
obrazie narazie nie następuje większa zmiana.
Przed naszymi oczyma rozciąga się ciągle jesz-
cze wielka równina, pokryta rzadkimi lasami
sosnowymi i bagnami, które zajmują znaczne
obszary. Przerzynają je leniwo płynące rzeki i
bagnistych brzegach. Większość osad ludzkich
leży na wyłaniających się tu i ówdzie piasz-
czystych wyniosłościach.

To wszystko znika w południowej części
Wołynia, którego gleba jest urodzajna, glini-
sta lub czarnoziemna i urozmaicona wzgórza-
mi. Coraz częściej występuje tu mieszany las
iglasto-liściasty, ale większość terenów zajęta
jest pod uprawę. Zabudowania otoczone są
pięknymi sadami, a szczególnego uroku nadają
krajobrazowi plantacje chmielowe. W tej czę-
ści Wołynia spotykamy najpiękniejsze okolice
i najważniejsze osiedla.

Koło Równego i Zdobunowa przejeżdżamy
przez bogate okolice, gdzie mieszkają koloniści
czescy.

Domy ich wielkie, przeważnie o 6 pokojach,
otoczone są sadami i ogrodami. Murowane za-
budowania gospodarskie, suszarnie chmielu,
bogate pola i ogrody, wszystko to świadczy o
dobrobycie i zamożności. W bardzo biednych
warunkach żyje w porównaniu z nimi okolicz-
na ludność rуска.

Czechów na Wołyniu jest stosunkowo nie-
wiele, bo zaledwie 28 tysięcy, co na blisko 2
miliony mieszkańców tego województwa sta-
nowi 1,3% ogółu ludności. Ale ich waga i zna-
czenie są o wiele większe.

Skąd się wzięli Czesi tak daleko, tam na
wschodnich kresach państwa polskiego?

W walce z żywiołem polskim rząd carski
sięgnął do konfiskaty polskiej własności ziem-
skiej, którą parcelowano a na niej osadzano
chłopa ruskiego, przyczem obowiązywał zakaz,
że rolnikom polskim nie wolno osiedlać się na
Wołyniu. Od r. 1868 zaczęto natomiast sprowa-
dzać osadników czeskich, jako żywioł bardziej
rusofiliński. Koloniści, przybywający po r. 1881,
przyjęli prawosławie, tak, że dziś większość
Czechów wołyńskich jest wyznania prawosław-
nego. W dowód przychylności rząd carski wy-
budował im okazałe cerkwie.

Przybywszy na teren, zamieszkały przez
Czechów, oczywiście gorąco zapragnęliśmy
wejść z nimi w kontakt by się bliżej zapoznać
z ich losem, ich bolączkami i życzeniami. Są-
dząc z głosów tutejszej prasy czeskiej, oczekiwa-
liśmy, że usłyszymy same skargi. Czekaliśmy
mija niespodzianka. Już pierwszy napotkany
Czech, z którym zetknęliśmy się jeszcze w po-
ciagu, p. inż. Vladimír Činka, na nasze zapyta-
nie, czy polegają na prawdziwych wiadomości o
polonizowaniu Czechów wołyńskich, zaprzeczył
im stanowczo. Ze zdziwieniem dowiedzieliśmy
się, że i obecnie, w okresie naprężenia polsko-
czeskiego, życzliwy stosunek społeczeństwa
polskiego do kolonistów czeskich nie zmienił
się ani na jotę. Nie było konfiskat „Hlasu Vo-
lyně“, ani aresztów, czy procesów politycz-
nych. Napaść na cześć s. p. ministra Pierackie-
go w jednym z czołowych dzienników praskich
przyjęli Czesi wołyńscy z niekłamaniem obu-
rzeniem. Na zapytanie, czy żywioł czeski do-
puszczany jest do urzędów i do stanowisk w
życiu gospodarczym, rozmówca nasz z uśmie-
chem zwraca uwagę na to, że jako Czech jest
inżynierem drogowym województwa wołyń-
skiego i że pod tym względem Czesi korzystają
z pełnego uprawnienia, a nawet więcej, gdyż w
życiu gospodarczym zajmują stanowisko pro-
dukcji.

Początkowo sędzieliśmy, że informacje p.
inż. Činka są wynikiem jego zbyt optymistycz-
nego nastawienia. Ale wkrótce potem wędrow-
ka po Kwasilowie, jednej z kolonij czeskich,
w której zatrzymaliśmy się na krótko, potwier-
dziła w pełni wszystko to, co słyszeliśmy po-
przednio. Doświadczenia nabyte tam w rozmó-
wach z mieszkańcami, wśród których nie bra-

kło światłych działaczy czeskich, zasługują
całkowicie na to, aby podać je do wiadomości
szerokiego ogółu czytelników.

W dziedzinie politycznej niema mowy o ja-
kiemś „gnębieniu“ Czechów, którzy traktowani
są narówni z obywatelami narodowości pol-
skiej. Opowiadania o „wynaradawianiu“ są ab-
surdem choćby z tego powodu, że koloniści
czescy tworzą zamkniętą w sobie całość, odgro-
dzoną od reszty społeczeństwa wołyńskiego.
Głęboka przepaść dzieli ich zwłaszcza od kul-
turalnie o wiele niżej stojących Rusinów. To
też zdarzają się wypadki, że Rusini uczą się ję-
zyka czeskiego od Czecha, a nie odwrotnie.

Jeżeli chodzi o szkolnictwo czeskie, to po-
wstało ono dopiero za rządów polskich. W po-
równaniu z pierwszymi latami, liczba szkół
czeskich wzrosła w ostatnich czasach dość
znacznie. Obecnie szkół czysto czeskich jest 23,
z tego 10 publicznych, w których językach pol-
skiego uczy się tylko jako przedmiotu; ponadto
jest 12 publicznych szkół czesko-polskich, wzgl.
polsko-czeskich. Istnienie szkół utrakwistycz-
nych tłumaczy się przepisami ustawodawstwa,
przedewszystkiem zaś faktem, że kolonie cze-
skie są niesłychanie rozdrobnione i rozrzucone
po wielkich obszarach; tak np. w powiecie łuc-
kim, gdzie kolonistów czeskich jest stosunko-
wo najwięcej, jest aż 40 kolonij o 5500 miesz-
kańcach, co na 200 tysięcy mieszkańców powia-
tu stanowi niecałe 3% ogółu ludności; w in-
nych powiatach odsetek Czechów jest jeszcze
mniejszy. W tych wypadkach istnienie wspól-
nych szkół utrakwistycznych czesko-polskich
jest rzeczą nieuniknioną; uczęszczają do nich
dzieci różnych narodowości. Zresztą Czesi wo-
łyńscy sami kładą nacisk na naukę języka pol-
skiego i pragną, aby dzieci ich bliżej się z nim
zapoznaly.

Gospodarczo kolonistom czeskim powodzi się
znakomicie; rzut oka na ich piękne i dodatnie
gospodarstwa, bogate pola, plantacje chmielu i
tytoniu, śliczne ogrody i sady (w Kwasilowie
zaopatrzyliśmy się tanio w większy zapas
wspaniałych jabłek na dalszą podróż) przeko-
nał nas odrazu, jak nieładnie kłamało ostraw-
skie „České slovo“, pisząc o gospodarczej za-
glądzie Czechów wołyńskich. Plantacje chmie-
lu, wyniszczone w czasie wojny, odbudowali
koloniści czescy całkowicie; największe na Wo-
łyniu plantacje chmielu są w ich rękach. —
Chmielarstwo, w którym są czynnikami decy-
dującym, i sadownictwo są dla nich poważnym
źródłem dochodów.

Wielkie dochody przynoszą im także plan-
tacje tytoniu, którego uprawę przydzielają im
czynniki rządowe z całą życzliwością.

W parze z tem idzie browarnictwo, które
znowu jest przeważnie w ich rękach; Czesi wo-
łyńscy są właścicielami wielkich browarów
tamtejszych.

Dobrze prosperują najróżniejsze czeskie
spółdzielnie i spółki gospodarcze.

Kiedy w duchu porównywaliśmy położenie
emigracji czeskiej na Wołyniu i emigracji pol-
skiej w okręgu ostrawskim, żal się nam ser-
decznie zrobiło naszych pocziwych Maćków z
pod Żywca i Wieliczki, którzy krwawicą swoją
dopomogli do stworzenia bogactw zagłębia, a
za to obecnie... ale nie mówmy o tem.

Ale Czechom wołyńskim, z którymi serdecz-
nie nawiązaliśmy nici sympatji, życzymy z ca-
łego serca ich dobrobytu i równouprawnienia.
Z zadowoleniem wchłaniałymi słowa jednego
z działaczy kwasilowskich, który oświadczył
nam z całą otwartością: „W zupełności piszemy
się na słowa naszego posła Medury, wypowie-
dziane z warszawskiej trybuny parlamentar-
nej, że Polska nie jest dla nas macocha, lecz
prawdziwą matką. Wykonując uczciwie obo-
wiązki obywatelskie, jesteśmy zawsze gotowi
bronić jej granic od wschodu i zachodu. Na
Wołyniu Polak, Czech i Ukraińiec żyją w zgo-
dzie, w pełnej opiece rządu, i daj Boże, aby tak
było wszędzie.“

Dziennik Polski 22. IX. 34

Zbudujemy samolot challengeowy.

Karwina. Z wielką radością wyczy-
tałem w „Dzienniku Polskim“ z dnia
18 września uchwałę młodzieży karwiń-
skiej odnośnie ufundowania samolotu
na przyszły Challenge 1936. Uchwałę tą
jak najgoręcej pochwalam. Cieszę się,
że ziarno, rzucone przez starych pra-
cowników, wydaje w młodzieży obfite
i bujne plony realne. Proponuję zabrać
się do pracy nad zbieraniem fundu-

szów jak najprędzej. Jest nas tu 150.000
Polaków, to dokażemy tego dzieła z
pewnością. Franciszek Kubienka.

U w a g a r e d a k c j i : Umieszczamy
tu uwagi p. Kubienki i ze swej strony
zaznaczamy, że pomysł młodzieży kar-
wińskiej znalazł bardzo żywe echo w
całym społeczeństwie i obecnie przygo-
towowaną jest akcja, któraby unormo-
wała drogi, prowadzące do wykanania
postanowienia.

Prawda o Cierlicku.

Gdzie Żwirko i Wigura startowali do wieczności.

W ubiegłych dniach, niemal w drugą rocznicę tragicznej śmierci ś. p. Żwirki i Wigury, wyszła z druku książka Wiesława Wojnara p. t. „Prawda o Cierlicku”. Autor źródłowej pracy, ujętej w ramy wartościowego dziełka p. t. „Dowody polskości Śląska Cieszyńskiego” odsłania czytelnikowi polskiemu w swej najnowszej książce całą prawdę odnośnie polskości Cierlicka, tego Cierlicka, które miało stać się węzłem współzycia polsko-czeskiego, stało się kością niezgody, źródłem waśni i nieporozumień.

Autor, Ślązak z krwi i kości, bystry obserwator stosunków polsko-czeskich i wybitny znawca ziemi śląskiej, z zimną konsekwencją obala twierdzenia domorosłych historyków czeskich, jakoby Cierlicko było gminą nawskróś czeską.

Przytaczając dowody polskości Cierlicka, autor posługiwał się jedynie i wyłącznie prawdą, opartą na niefałszowanej historii. Zbadał akta wikaryatu generalnego w Cieszynie i archiwum urzędu krajowego w Opawie, przestudiował bogatą literaturę czeską i niemiecką, dotyczącą ziemi Śląska Cieszyńskiego i na tym dokumentarnym i historycznym dokładzie budował prawdę o Cierlicku, które było i jest polskiem.

W istocie książka Wiesława Wojnara jest dokumentem historycznym wielkiej wagi i doniosłego znaczenia zwłaszcza dla tych, którzy interesują się dziejami ziem dawnego Księstwa Cie-

szyńskiego. I jakkolwiek dziełko to przeładowane jest cytatai uczonych i historyków, lingwistów i filologów, treść jego dostępna jest każdemu, kogo interesuje zagadnienie polskości na Śląsku Cieszyńskim.

Autor, sięgnawszy wstecz dziejów aż do czasów starosłowiańskich, udowadnia na podstawie dzieł naukowych historyków czeskich i niemieckich, że szczepy polskie były pierwszymi stałymi, historycznymi mieszkańcami dzisiejszego Śląska Cieszyńskiego i Górnego.

Omawiając kolejno w rozdziałach język kościelny i szkolny parafii Cierlickiej, walkę o zaprowadzenie w kościołach polskich nabożeństw a następnie tendencje statystyczne, przechodzi autor do omówienia faktu, który polskiej ludności Cierlicka wyrządził wielką krzywdę.

I podobnie jak zgon ś. p. Żwirki i Wigury uważa lud śląski za tragedję całego narodu polskiego, tak sprawę na Cierlicku uważa autor za nowy, bolesny cios, zadany w samo serce ludności polskiej Śląska. I dlatego też, w końcowym rozdziale swej niezwykle wartościowej książki, która stanowi ważny przyczynek do poznania historii polskości Śląska Cieszyńskiego, wypowiada autor zdanie, iż normalizacja stosunków polsko-czeskich zależy w dużej mierze od naprawienia krzywdy, zadanej ludności polskiej w symbolicznym Cierlicku.

Prawdy te rozumieją niestety tylko bardzo nieliczne jednostki w obozie czeskim (pisze autor), ale są zbyt bezsilne, aby mogły zmienić obecne nastawienie wobec ludności polskiej.

C. W.

„Dar Pomorza” w drodze dookoła świata.

Przepiękny statek szkolny, ofiarowany przez społeczeństwo pomorskie ze składek uczniom polskiej szkoły morskiej w Gdyni, wyruszył w niedzielę, dnia 16 b. m. w podróż naukową dookoła świata. Trasa prowadzi przez Kopenhagę, Cherbourg, San Domingo, Kanał Panamski, Wyspę Galapagos, Honolulu, Jokohamę, Kube, Nagasaki, Szanghaj, Hongkong, Singapore, Batację, Południową Afrykę, wyspę św. Heleny, Azory z powrotem do Gdyni. Na pokładzie statku znajduje się 36 oficerów i uczniów, pod dowództwem kapitana Maciejewicz-Matyjowicza. Podróż potrwa do 1-go września r. przyszłego. „Dar Pomorza” odbył już kilka podróży z uczniami morskiej szkoły handlowej, m. i. do Nowego Jorku, do Brazylii a w r. bież. wzdłuż brzegów Atlantyku. Jego obecną najdłuższą i najciekawszą podróż śledzi społeczeństwo polskie z niebywałym zainteresowaniem. Również prasa czeska, jak np. „Duch času”, „Polední list” i i. poświęciły jej uwagę. Bratysławski „Slovák”, donosząc o rozpoczęciu przez „Dar Pomorza” swej podróży, komunikuje ciekawą wiadomość, że na pokładzie tego statku polskiego znajduje się dwóch

studentów słowackich, Skulety i Molnar, którzy już drugi rok trawiają na polskim okręcie. „Zeszłego roku — pisze „Slovák” — we wrześniu, kiedy Gdynię odwiedziła wycieczka dziennikarzy słowackich, prosili obaj obecnych tam redaktorów „Slováka”, aby w ich imieniu podziękowali redaktorowi naczelnemu Sidorowi za to, że umożliwił im dostanie się w charakterze uczniów na polski statek szkolny, skoro w domu nie chcieli wykorzystać ich sił i zdolności.” Swą sympatyczną notatkę „Slovák” kończy następująco: „Chłopcy słowaccy jadą obecnie około świata pod polską banderą, aby stać się godnymi „wilkami morskimi”. W taki to sposób wybijają się stale naprzód synowie naszego małego narodu na morzu i w przestworzach.”

I nasze społeczeństwo polskie w Czechosłowacji jest dumne z tego, że ma wśród załogi „Daru Pomorza” swego syna. Jest nim p. Józef Kynast, syn znanego pracownika polskiego z Karwiny, prezesa tamtejszego „Sokoła”. I my zatem mamy swego „wilkę morskiego”, który pruje fale oceanów na pokładzie ślicznego statku polskiego „Dar Pomorza”.

Polska Zachodnia 22. IX. 34.

Młodzież polska w Czechosłowacji ufunduje samolot na przyszły Challenge

Mor. Ostrawa. Wspaniałe zwycięstwo Polski w tegorocznym Challenge'u, z którego cieszą się Polacy nie tylko w kraju, ale i zagranicą skłoniło młodzież polską w Czechosłowacji do wystąpienia z projektem ufundowania Polsce własnym kosztem samolotu na przyszły Challenge, aby w ten sposób jeszcze silniej zespolić się z resztą narodu w dziele budowy potęgi Polski w przestworzach. Projekt ten wysunęła młodzież polska na łamach „Dziennika Polskiego”. Koło Samokształcenia młodzieży w Karwinie zadeklarowało już jako pierwsze na ten cel Kcz 1,000 i zwróciło się do całego społeczeństwa polskiego w Czechosłowacji z apelem o poparcie tego pięknego projektu.

Echa turnieju lotniczego w Czechach.

Morawska Ostrawa. Prasa czeska z

wielkiem uznaniem wyraża się o ofiarności społeczeństwa polskiego, które nie szczędziło grosza na ufundowanie samolotów challenge'owych. „Ceske Slovo” pisze w tej sprawie m. in. „Gdy swego czasu ogłoszono zawody challenge'owe, to my błędaliśmy na państwo, że się ociaga, że nie

daje zamówień fabrykom na samoloty itp. Podczas gdy my traciliśmy czas na debaty i krytyki, sąsiedzi nasi w Polsce zbierali grosze na maszyny. A że tych groszy zebrało się sporo, to widzieliśmy z wielkiej liczby zawodników polskich”. Pismo apeluje do Ligi Lotniczej Masaryka, aby idąc za godnym naśladowania wzorem polskim, zajęła się, jako instytucja najbardziej do tego powołana, urządzeniem zbiórki na samoloty czechosłowackie do przyszłego challenge'u.

W sprawie wiadomości „Prava Lidu“ i „Ducha času“ o stanowisku posła Chobota.

Tylko w harmonijnej zgodzie całego naszego społeczeństwa leży nasza siła i zwycięstwo. To też „Dziennik Polski“, wierny tej zasadzie, uważa za swój obowiązek, czuwać nad tą jednolitością i harmonijną zgodą obozu polskiego, dążąc do tego, by każdy z jego członków stawiał zawsze dobro ogółu społeczeństwa na pierwszym miejscu, ponad innymi sprawami.

Te względy kierowały nami, kiedy informowaliśmy naszych Czytelników, a ściślej mówiąc, polską opinię publiczną o oficjalnych doniesieniach czeskiej prasy socjalno-demokratycznej, iż poseł Emanuel Chobot przestał być hospitantem klubu poselskiego czeskiej soc.-dem. a stał się zwyczajnym jego członkiem. Znamiennym w tej kwestji był fakt, iż doniesienia te pojawiły się równocześnie w głównym organie czeskiej soc.-dem. „Pravie Lidu“ i ostrawskim „Duchu času“ w dniu 29 sierpnia b. r. Czekaliśmy dwa tygodnie na wypowiedzenie się w tej sprawie osoby najbardziej zainteresowanej, to znaczy p. Chobota. Ponieważ nie mogliśmy się doczekać ani zaprzeczenia, ani potwierdzenia tych pogłosek, uważaliśmy za swój dziennikarski obowiązek, przytoczyć na łamach naszego pisma głosy czeskiej prasy socjalno-demokratycznej o tem zdarzeniu.

Informacje nasze w tej kwestji, wywołały burzę. Opinia polska, zwłaszcza sfery robotnicze, domagały się wyjaśnienia. P. Chobot osobiście zaprzeczył pogłoskom czeskiej prasy, nie skłonił jednak organów czeskiej soc.-dem. do formalnego sprostowania zamieszczonych przez nie informacji. Jedynie ostrawski „Duch času“ zamieścił list posła Chobota, zaprzeczający informacjom „Dziennika Polskiego“, nie zaś informacjom „Prava Lidu“ i „Ducha času“. Również redakcja nasza otrzymała od posła Chobota list następującej treści:

„P. T.

Redakcja **DZIENNIKA POLSKIEGO**

PRZYWÓZ

Beneša 5.

Upraszam o umieszczenie w jednym z następnych numerów **DZIENNIKA POLSKIEGO** następującego sprostowania:

Odnosząc do umieszczonego w **DZIENNIKU POLSKIM** w numerze 86 z dnia 13 września na drugiej stronie artykułu p. t. „Poseł Chobot wstąpił do czeskiej socjalnej demokracji“, w którym z powoływaniem się na nieścisłości, umieszczone w **PRAVO LIDU** i **DUCHU ČASU**, które zresztą w międzyczasie zostały sprostowane, jakoby był wstąpił „jako członek zwyczajny do klubu poselskiego czeskiej partji socjalistycznej“ a tem samem za członka tejże partji i jakoby przez to był „równocześnie członkiem dwu odrębnych stronnictw politycznych“, oświadczam, że wiadomość ta niepolega na prawdzie. Prawdą jest, że wstąpiłem już w roku 1929 za zgo-

da **PSPR.** i Komitetu Międzypartyjnego wspólnie z panem posłem Dr. Buzkiem jako hospitant do klubu czeskiej socjalnej demokracji a na tym stosunku się aż dotąd nic niezmieniło. Jestem zatem nadal hospitantem tego klubu.

Tak samo jest prawdą, że jestem tak jak dotąd i nadal tylko członkiem **PSPR.** a niejestem oprócz tego ani członkiem czeskiej socjalnej demokracji ani w żadnym innym stronnictwie politycznym członkiem.

Oczekując, że Szanowna Redakcja umieści to sprostowanie, kreślę się

z wysokiem poważaniem:

Em. Chobot.

Wyjaśnienie p. posła Chobota przytoczyliśmy in extenso.

W związku z tem wyjaśnieniem stwierdzić należy, że jego treścią nie została, jeszcze załatwiona konieczność oficjalnego zaprzeczenia sprawy zwykłego członkostwa ze strony centralnego organu czeskiej soc. demokracji, „Prava Lidu“, gdzie ta wiadomość się zrodziła. Dlatego opinia publiczna oczekuje także i z tego źródła zaprzeczenia tej wiadomości, skąd ona wyszła.

My ze swej strony wyrażamy to zadowolenie, że dzięki naszej akcji p. poseł Chobot wyjaśnił swój stosunek do partji czeskiej.

Jeżeli informacje posła Chobota są prawdziwe a nieprawdziwe są informacje „Prava Lidu“ i „Ducha času“ o jego zwyczajnem członkostwie w klubie czeskiej soc.-dem., to jedyny stąd wniosek, że nie „Dziennik Polski“, lecz czeska socjalna demokracja jest tym czynnikiem, który przez szerzenie fałszywych wiadomości usiłuje rozbić **PSPR.**

Przy tej sposobności odsądzić musimy bezpodstawny atak „Robotnika Śląskiego“ na nasz Dziennik za informacje powtórzone za „Pravem Lidu“ i „Duchem času“. Wdzięczniejszą i bardziej popisową rolę miałby „Robotnik Śląski“, gdyby zamiast doszukiwania się kłamstw w informacjach „Dziennika Polskiego“ zajął się działalnością służby informacyjnej „Ducha času“ i „Prava Lidu“, pism, które spłodziły te wiadomości. Zbytecznie również broni się „Robotnik Śląski“ przed rzekomymi naszymi zamiarami zglajchszaltowania go w sprawie polskiej. Organ **PSPR.** powinien i bez nas nauczyć się myśleć po polsku i zrozumieć, że rozbijanie siły robotnika polskiego, oraz samosądy nad wieloletnimi działaczami, jak Łukosz, nie przyniosą sprawie polskiej nic dobrego, tem bardziej, że tego rodzaju załatwianie sprawy nie kwestjonuje w niczem wartości moralnej tego człowieka,

Dziennik Polski 23. IX. 34.

Ciekawa zagadka.

W sobotę, 15 b. m. odbyło się posiedzenie Głównego Zarządu **PSPR.** w Łazach, na którym załatwiono sprawę wykluczenia p. Łukosza z partji. Członkowie biorący udział w tem posiedzeniu otrzymali ostry zakaz podawania jakichkolwiek sprawozdań z obrad do „Dziennika Polskiego“. Wobec tego nikt ani wzmianki o posiedzeniu tem do „Dziennika“ nie podał. Lecz jakież było nasze zdziwienie, kiedy w „Lidových novinach“ i „Poledniku“ już we wtorek przeczytaliśmy sprawozdanie o przebiegu posiedzenia Zarządu **PSPR.**, a więc przed pojawieniem się tego sprawozdania w „Robotniku Śląskim“.

Kiedy swego czasu podobna wiadomość również pojawiła się przedewszystkiem w „Lidových novinach“ a nie w „Robotniku Śląskim“, tłumaczyli to niektórzy panowie w ten sposób, że

„Robotnik Śląski“ daje się dzień przed wyjściem do cenzury i że więc w ten sposób mogła się wiadomość przed pojawieniem się „Robotnika“ przedostać do „Lidových novin“. — Uwierzyliśmy wtedy temu. Lecz zagadką dla nas jest obecnie fakt, że ostatnio sprawozdanie o posiedzeniu w cenzurze jeszcze nie było, a „Lidové noviny“ i „Ostravský poledník“ wiadomości te ogłosiły już w dwa dni po posiedzeniu, a kilka dni przed pojawieniem się ośnośnego sprawozdania w „Robotniku Śląskim“. I tu leży zagadka i tajemnica sprawy.

Wobec tego dziwić się należy, że niektórzy działacze, mniemający się być Polakami, bliżej mają do obcych aniżeli do swoich. Czemu się tak dzieje, to jest widocznie tajemnica, którą potrafią wyjaśnić chyba tylko sternicy nawy partyjnej. Lecz tak nie godzi się postępować nawet tym, którzy się mieniają być trybunami ludu polskiego, bo to nieszczerza, błędna i pochłyna droga.

Cesky Těšín.

(Dlaczego to?) Jeden tutejszy obywatel, ojciec dzieci, na Śląsku narodzony, lecz za ojcem do Polski przynależny, zażądał polski konsulat w Mor. Ostrawie o wystawienie resp. prolongację paszportu. Na prośbę jego w sprawie tej otrzymał od polskiego konsulatu kartę pocztową, na której konsulat żąda „poświadczenie o uczęszczaniu dzieci do szkoły.“ Nie wiemy, dlaczego konsul potrzebuje prawie „poświadczenie o uczęszczaniu dzieci do szkoły.“ Naszym urzędem jest wystarczającym wyciąg z matryki lub potwierdzenie gminy. Czy może to być kontrola do której szkoły dzieci chodzą, czy może też taka cicha wskazówka, do której miałyby uczęszczać, takie pytanie nasuwa się na myśl przy czytaniu tej karty korespondencyjnej.

Górne Cierlicko.

(Rocznica.) W niedzielę obchodzono 2. rocznicę zgonu polskich lotców Żwirka i Wigury, którzy tragicznie zaginęli dnia 12. września 1932, gdyż lecili do Pragi. Do Gór. Cierlicka przybyło na uroczystość około 3.000 osób. Najpierw była celebrowana msza św. Potem przywitał uczestników p. Dr. Wolf jako prezes komitetu dla wybudowania pomnika dla nieszczęśliwych lotców. Za władzę polską przemówił polski konsul z Mor. Ostrawy Malhomme, znowu za czechosłowacką armię generał Číla. Uroczystość zakończono odegraniem hymnów narodowych czechosłowackich i polskich. Grupa uniformowanych uczestników udała się potem na miejsce same, gdzie nieszczęście się stało i złożyła tam wieńce.

Dolne Będowice.

Dolno Będowickie kółko rolnicze dożynki urządziło: Na tą uroczystość obywatele plakatami zaprosiło. Według Dziennika Polskiego około 1000 osób

w pochodzie było,

Co skrutatorowi przy zliczaniu więcej jak o 50 procent się pomyliło.

Prawdopodobnie za jednego dwóch się naliczyło, Dlatego taką wysoką liczbę około 1000 osób

wykazało,

O gdybyś ty cierpliwy papierze usta miał,

Tobyś autorowi notatek prawdę do oczy powiedział

I pewnie autor by się notatek zawstydział,

A więcej by Cię nieprawdą nieszydził. —

Też pan generalny konsul z Ostrawy się zjawił,

Ale jakoś nie długo w gronie swych wiernych

się bawił.

Czy może z tego powodu, że o ałmużnę u niego

prosił

I dosyć dokuczliwie się o nią robotnik B. zgłosił?

Dobry konsul generalny monetę mu darował.

Za co mu szczęśliwy B. blisko rękę pocałował. —

Około 1000 osób na dożynkach się wykazało,

Dlatego też na wstępnem bogato się wybrało!

To się też gminie i urzędowi podatkowemu

grubej sumy dostanie,

Jak Kółko rolnicze w przyszłym roku robi

przyznanie.

W Dzienniku Polskim aż dwa razy te dożynki

wychwalili,

Lecz to nic dziwnego, przecież to Polacy te

dożynki urządzili.

K.

Evangelik 22. IX. 34

ANDRZEJ WISEŁKA.

Patryjotyzm polsko-ewangelickiego ludu na Śląsku Cieszyńskim w Republice Czechosłowackiej.

Kto zna bliżej stosunki na naszym odcinku Śląska Cieszyńskiego, musi otwarcie przyznać, że patryjotyzm naszego polsko-ewangelickiego ludu jest naprawdę wielki. Szerokie warstwy tegoż ludu ze sfer robotniczych, rolniczych i rzemieślniczych i inteligencji biorą nadzwyczaj czynny udział we wszystkich polskich towarzystwach, czyto gminnych, czyto powiatowych i krajowych. Święta

sprawa zachowania i utrzymania całej naszej ludności i jej dorobku materialnego i kulturalnego przy polskości, leży na sercu zarówno ewangelików jak i katolików. Pod tym względem panowała i panuje jednomyślność, której nie potrafią osłabić żadne próby ze strony czynników, którymby zapewne zależało na powaśnieniu ewangelików polskich z katolikami polskimi.

Mamy bowiem świeży dowód na to, jak im się o to poróżnienie ewangelików z katolikami rozchodzi. „České Slovo“ nr. 255 z dnia 17 września 1934 umieściło artykuł o II rocznicy śmierci bohaterów polskich Żwirki i Wigury po tyt.: „Hołd bratniej polskiej armii.“ Pisz w nim między innymi tak: „Dopołudnia o godz. 9 odbyła się przed katolickim kościołem (w Cierlicku na Kościelcu) polowa msza bez udziału ewangelików, którzy tym razem odmówili udziału (red. odstąpili od nabożeństwa), co się odbiło na charakterze uroczystości, bo tym razem wzięło udział (w obchodzie narodowym) tylko 3.000 osób, podczas gdy roku zeszłego uczestniczyło 40.000 osób.“

Gdybyśmy my polscy ewangelicy nie znali intencji, ukrywającej się za tą notatką, tobyśmy mogli być albo dumni albo musielibyśmy się wstydzić. Dumni dlatego, że pewne czynniki wiedzą bardzo dobrze o nas, polskich ewangelikach na Śląsku, i że znają nasz polski patryjotyzm i że przypisują nam ogromną liczebną siłę, czego zresztą nie mamy potrzeby zaprzeczać. Wstydzić zaś musielibyśmy się dlatego, że w tym roku nagle osłabł nasz patryjotyzm do tego stopnia, żeśmy do Cierlicka nie przyszli i odmówili udziału w uroczystości narodowej, nie urządzając nabożeństwa, co się odbiło na charakterze uroczystości.

Na szczęście nie mamy przyczyny ani do próżności ani do oblewania się rumieńcom wstydu. Otóż musimy zaznaczyć, że nasz lud polsko-ewangelicki ma i mieć będzie zawsze wielki zapal narodowy. Kto był w Cierlicku, ten tam zauważył zastępy ewangelików w dniu 16 września b. r. Lecz trzeba nie zapominać, że zeszłego roku obchodzono pierwszą rocznicę śmierci bohaterów narodowych, która siłą rzeczy w rok po tak strasznej i wstrząsającej tragedji ściągnęła niezliczone tłumy ludności ze Śląska i z Polski. Przy tej sposobności urządziliśmy i my polscy ewangelicy swoje nabożeństwo, z powodu czego „Gwiazdka Cieszyńska“ w Cieszynie zaatakowała ks. K. Tepera w sposób bardzo niesmaczny i obrażający nasze religijne uczucia ewangelickie.

W roku bieżącym obchodzono już drugą rocznicę. Obchód tegoroczny nie miał już tej przepotężnej siły przyciągającej, co przed rokiem. My ewangelicy nie mieliśmy obowiązku urządzania w Cierlicku żałobnego nabożeństwa za Żwirkę i Wigurę w rodzaju naszej ewangelickiej „przypominki“, ponieważ zmarli lotnicy byli katolikami. Tembardziej, że się to księżom katolickim z pod znaku „Gwiazdki Cieszyńskiej“ przed rokiem nie podobało. Zaprzeczyć jednak nie możemy, że gdyby urządzono i w tym roku żałobne nabożeństwo ze strony ewangelickiej, żeby może nasza ewangelicka ludność przybyła do Cierlicka tłumnie z gorliwością do swego ewangelickiego nabożeństwa.

Tyle jesteśmy zobowiązani wytłumaczyć tym, którzy nam polskim ewangelikom przypisują wielki patryjotyzm a z drugiej strony nam go odmawiają w roku bieżącym, gdy chodzi o manifestację narodową w Cierlicku.

W przyszłości będzie to sprawą „Ko-

mitetu uczczenia Zwirki i Wigury w Cierlicku", jak obmyśli sposób ściągnięcia liczniejszego zastępu ludności tak ewangelickiej, jak i katolickiej w 3-cią rocznicę śmierci tychże lotników. Gdyby się okazało, że nabożeństwo ewangelickie jest potrzebą serca dla ewangelików przy takiej uroczystości narodowej, jak np. polowa msza dla katolików — to Komitet się zgodzi na nabożeństwo ewangelickie. Tak samo zapewne odstąpi od urządzania polowej mszy, gdyby z powodu niej i braku nabożeństwa ewangelickiego miał tak wspaniały polski obchód narodowy na Śląsku Cieszyńskim stracić na rozmachu i na znaczeniu, zwłaszcza na naszym pod względem wyznaniowym tak zupełnie innym terenie.

Stwierdzić jednak musimy, że nasz lud polsko-ewangelicki na Śląsku Cieszyńskim jest, był i będzie zawsze patriotycznym, bo to leży w jego charakterze nawskroś polskim.

Orłowa. (Nabożeństwo jubileuszowe.) W niedzielę, dnia 23 września odbędzie się w tutejszym kościele ewang. o godz. 9 uroczyste nabożeństwo z okazji dwudziestopięciolecia gimnazjum polskiego i połączonego z tem zjazdu byłych wychowanków i profesorów tegoż gimnazjum. Nabożeństwo odprawi były profesor religii ks. Karol Kotula, obecnie pastor w Łodzi.

Moravskoslessky Denik 23. IX. 34

NAC TO? Jeden občan z Českého Těšína, otec dětí, ve Slezsku narozený, leč podle otce příslušný do Polska, požádal polský konsulát v Mor. Ostravě o prodloužení pasu. Na tuto svou žádost dostal od polského konsulátu korespondenční lístek, kterým konsulát žádá potvrzení o tom, do které školy posílá své děti. Nevíme, proč konsul potřebuje takové potvrzení. Naším úřadům v podobných případech postačí výtah z matriky, nebo potvrzení obce. Může mít čistě soukromá věc, jakou je posílání dětí do školy, vliv na úřední výkon polského konsulátu? Co by řekli polští státní příslušníci, kdyby naše úřady po nich žádaly potvrzení, kam posílají své děti a podle toho jim pobyt u nás buď prodloužily, nebo také neprodloužily? X

— **Oslavy polského gymnasia v Orlové.** V sobotu započaly v Orlové oslavy 25letého výročí polského gymnasia, které od počátku vede ředitel, profesor Felix. Oslavy zahájeny byly akademií v Závodním hotelu v Orlové. V neděli koná se sjezd žáků bohoslužby a odpoledne zahradní slavnost v domě Cingrově. Zúčastněno bylo dosti hostí z Polska. Poláci očekávají, že jejich soukromé gymnasium bude letos postátněno. aut.

Robotnik Śląski 22. IX 175

Co inni piszą?

„Dziennik Polski“ — jak już wspomnieliśmy — przyniósł kłamliwą i tendencyjną napaść na tow. posła Chobota z tego powodu, że rzekomo jest członkiem czeskiej partji soc. dem. i jej klubu posłów. Opierał się przy tem na notatce „Prava Lidu“, umieszczonej przed kilku tygodniami w polemice z faszystowską prasą czeską, do której któryś z „patriotów“ ostrawskich napisał, że tow. Chobot będzie rzekomo z klubu wyłączony. Kiedy kłamstwo to zostało sprostowane, podchwycił i źle przetłumaczył jedno zdanie z „Prava Lidu“, cytowane wówczas także przez „Duch Času“, że: „soudr. Chobot jest řádným členem klubu“ a z tego według jezuickiej metody „cel uświęca środki“ zrobił „oburzającą“ sensację, że tow. Chobot jest członkiem czeskiej soc. dem. partji i zapytuje się, co na to powiedzą członkowie PSPR. Tymczasem jest wiadomą rzeczą, że tow. poseł Chobot wstąpił już w roku 1929 jako hospitant do klubu czsl. soc. dem. za zgodą PSPR. a na tym stosunku się dotąd nic nie zmieniło. Z tego wysnuwać, że tow. Chobot jest członkiem czeskiej soc. dem. partji, może tylko najęty kłamca, który udając sam greka, zarzuca to.... innym.

Członkowie PSPR. potrafią ocenić to tendencyjne kłamstwo tego „bezstronnego“ Dziennika, który w swej „bezstronności“ chciałby w oczach polskich robotników zohydzić ich przedstawiciela za to, że nie dał się „zglajchsztalować“ przez wielbicieli Hitlera z „Dziennika Polskiego“ i że na ich życzenie nie wystąpił z klubu soc. dem.

Nieprawdopodobna rola „Dziennika Polskiego“.

W ostatnich czasach, zwłaszcza od chwili zapoczątkowania akcji Łukosza, coraz to częściej „Dziennik Polski“ daje do zrozumienia, że chciałby być sędzią w sprawach wewnętrznych naszej partji. Daje temu wyraz w nowym artykule w numerze ze środy, pod tytułem „Nieprawdopodobne uchwały P. S. P. R.“, w którym odwołuje się na prasę czeską, by móc napisać kłamstwa o PSPR. i stanąć w obronie p. Łukosza.

Nie chcemy narazie odwdzięczać się pięknem za nadobne przez przytaczanie „nieprawdopodobnych“ pogłosek o roli „Dziennika Polskiego“, krążących wśród społeczeństwa polskiego. Dobro polskości i całości naszego ruchu nakazuje jednak **zrewidować wyczekujące stanowisko polskiego proletariatu** do „Dziennika Polskiego“, gdyż okazuje się, że zapowiedź redakcji tego pisma, iż stosunek „Dziennika Polskiego“ do P. S. P. R. będzie taki, jak na pismo bezpartyjne przystoi, nie sprawdza się. Bo cóż „Dziennik Polski“ może obchodzić to, co dzieje się wewnątrz danego stronnictwa polskiego? Odpowiedź daje nam „nieprawdopodobna“ pogłoska, że „Dziennik Polski“ stoi za akcją rozbicia PSPR.

Ilustrowany Kurjer Codzienny 23. IX 34

Czesi dalej prowokują.

Z czeskiego Cieszyna pisze nam (al). Zeszłej niedzieli odbyło się otwarcie nowo-zbudowanej szkoły czeskiej w Nydku—Głuchowej, w powiecie Czeski Cieszyn. Wszystkie dzieci, w liczbie 30, które do tej szkoły uczęszczają, są pochodzenia polskiego. Rodziców ich, robotników leśnych, zmusił państwowy zarząd leśny do oddania swych dzieci do tej szkoły pod grozą utraty zarobku i szkole zapelniono jedynie tylko dziećmi straszliwemu terrorowi.

Na uroczystości wygłosili prowokujące przemówienia redaktor „Mor. sl. Denika“ Zahradnik i znany renegat Smyczek, redaktor gadzinowego pisma „Nasz Ślązak“.

Obydwaj zarzucili mniejszości polskiej nielojalność wobec republiki czechosłowackiej i irredentę. Podkreślili, że kto chce w republice znaleźć zatrudnienie i chleb, albo kto go nie chce utracić i narazić swe dzieci na głód i poniewierkę, ten nie śmie się przyznawać do polskości (!!!), powinien po-

syłać dzieci do czeskich szkół i należeć tylko do czeskich towarzystw.

W niebywały sposób napadli przedstawiciela Rzeczypospolitej Polskiej p. konsula generalnego dr. Leona Malhomme, zarzucając mu wtrącanie się do wewnętrznych spraw republiki przez uczęszczanie na polskie uroczystości i obchody. Szczególnie ostro krytykowali jego przemówienie, wygłoszone na poświęceniu polskiej szkoły ludowej w tej samej miejscowości, które to poświęcenie się odbyło w czerwcu tego roku.

Ataki na przedstawiciela Rzeczypospolitej Polskiej wywołały oburzenie wśród rozsądnych Czechów. Potępiono je i dziwiono się, że nie odebrano głosu mowcom. Ataki tolerował i przedstawiciel Urzędu powiatowego w Czeskim Cieszynie, a żandarmierja siedzi dotąd zupełnie cicho. Gdyby ktoś z Polaków w podobny sposób przemówił, wytoczonoby mu natychmiast śledztwo.

Czego ogół proletariatu polskiego sobie gorąco życzy:

Zakończenie sporu

Jasne stanowisko Zarządu Głównego PSPR — Wara rozbijaczom jedności polskiego ludu pracującego.

W sobotę, dnia 15 września b. r. obradował w Łazach Zarząd Główny PSPR. nad sprawami, poruszonymi w odezwach, podpisanych przez Aug. Łukosza. Wydawanie ulotek i rozdawanie także nieczłonkom i przeciwnikom partii, dalej zwoływanie nielegalnych konferencji i organizowanie tak zwanej „opozycji PSPR“, to akcja, godząca w całość organizacji. Na tem stanowisku stanął Zarząd Główny.

Po sprawozdaniu przewodniczącego partii tow. Chobota i obszernej, wyczerpującej dyskusji, w której brało udział 14 członków, zdecydowaną większością zatwierdzono ostatnie zarządzenia Komitetu Wykonawczego odnośnie do był. tow. Łukosza, jako zgodne z postanowieniami statutu partyjnego i uchwalono następującą

REZOLUCJE:

„Zarząd Główny, wysłuchawszy sprawozdania tow. przewodniczącego o ostatnich zajściach w łonie partii oraz uchwałach Komitetu Wykonawczego w związku z temi zajściami powziętych, po przeprowadzonej dyskusji stwierdza, że zatarg w łonie partii nie jest charakteru osobistego, lecz zasadniczego. Chodzi o to, czy taktyka partii ma się dać dobrowolnie podporządkować nacjonalistycznemu i faszystowskiemu przeciwnikom naszego ruchu, czy też ma nadal kierować się programem socjalistycznym.

Zarząd Główny stwierdza, że o polityce partii decydował ostatni zjazd partii, a ostatnio nadzwyczajna konferencja krajowa polskich organizacji socjalistycznych w Karwinie, któreto prawomocne i odpowiedzialne organa partyjne, przeważającą większością głosów wypowiedziały się za dotychczasową linią polityczną partii i taktyką parlamentarną tow. posła Chobota, to jest obroną interesów polskiej ludności pracującej na gruncie demokracji i współpracy z polskimi stronnictwami demokratycznymi i czeskosłowacką socjalną demokracją. Uchwały te są miarodajne i **Zarząd nie uznaje za potrzebne ich mienić**, zaś mniejszość powinna się podporządkować większości.

To też Zarząd zatwierdza uchwałę Komitetu Wykonawczego, na mocy której były członek Komitetu Augustyn Łukosz został za naruszenie dyscypliny partyjnej zawieszony w czynnościach partyjnych, a później swem jawnem i całemu polskiemu ruchowi socjalistycznemu szkodliwem postępowaniem postawił się sam poza nawias partii. Zarząd stwierdza, że Komitet Wykonawczy postąpił tutaj zgodnie z postanowieniami statutu i w interesie obrony jedności polskiego ruchu socjalistycznego.

Zarząd stoi na stanowisku, że **utrzymanie jedności polskiego ruchu socjalistycznego jest w interesie polskości i jej stanu posiadania nakazem chwili**. Jedność ta jest jednak możliwa tylko **przy wzajemnem respektowaniu uchwał zjazdu**, względnie konferencji krajowej w Karwinie.

To też jeżeli Łukosz chce nadal jako socjalista współpracować z PSPR., powinien:

1. odwołać wszystkie jawnie i publicznie przeciwko partii i jej odpowiedzialnym funkcjonariuszom poczynione niesłuszne zarzuty, przez złożenie odpowiedniej deklaracji publicznej;

2. uznać i respektować uchwały prawomocnych władz partyjnych.“

Pełna jednomyślność panowała co do tego, że Łukosz swem postępowaniem musiał pociągnąć za sobą uchwałę, zawieszającą go w czynnościach, jako członka partii. Przeważającą większością uznano, że Łukosz swem postępowaniem sam postawił się poza nawias partii.

Ponadto Zarząd Główny stwierdził, iż Łukoszowi była dawana możliwość przedstawienia jego sprawy sądowi partyjnemu, z czego on nie skorzystał. Dalej stwierdzono, że niektóre osoby, a przeważnie z obozu niesocjalistycznego, podjudzały i wpływały na Łukosza, by sprawy swej sądowi partyjnemu nie podawał. Zwoływanie nadzwyczajnego zjazdu partii dla sprawy Łukosza jest statutowo nieuzasadnione i bezcelowe dlatego, że zjazd odbyty w listopadzie i konferencja krajowa w marcu i lipcu jednomyślnie aprobowaly linię polityczną i taktykę partii, która się nie zmieniła. Zwoływanie jakiegś „konferencji

starszych“, czego domagali się niektórzy uczestnicy nielegalnej konferencji Łukosza, zwołanej dnia 9 września pod firmą tak zwanej „opozycji PSPR“ w Stonawie, jest sprzeczne z postanowieniami statutu partyjnego a bezcelowe, także z uwagi na to, że w dniu 15 września rozrzucono nowe ordynarne ulotki z podpisem: „opozycja PSPR, co dowodzi, że akcję rozpoczętą przez Łukosza prowadzi się nadal.

Jako dowód, że Zarząd Główny chce naprawdę dać Łukoszowi możliwość do zakończenia dla partii szkodliwej akcji i odwołania się do sądu partyjnego, uchwalono, że jeżeli Łukosz zaprzestanie działania na szkodę partii, pisemnie odwoła zarzuty poczynione w odezwach i oświadczy gotowość podporządkowania się wyrokowi sądu partyjnego i uchwałom władz partyjnych, będzie mu dana możliwość współpracy w partii.

Zarząd aprobował w zupełności taktykę parlamentarną posła tow. Chobota i przyjął jego sprawozdanie do wiadomości, wyraził mu zaufanie, wzywając, by na dotychczasowej linii politycznej wytrwał i jak dotąd pozostał hospitantem klubu posłów czeskiej partii soc. dem. Stwierdzono przy tem, że twierdzenie „Dziennika Polskiego“, jakoby poseł Chobot wstąpił za członka do czeskiej partii soc. dem. jest tendencyjnym kłamstwem.

Należy się spodziewać, że podjęcie jasnego stanowiska przez Zarząd Główny PSPR. przyczyni się do wykrystalizowania poglądów polskich robotników socjalistycznych i że ogół członków stanie w **obronie jednolitości i honoru Polskiej Socjalistycznej Partii Robotniczej**. Warunkiem utrzymania naszego dorobku robotniczego i narodowego jest utrzymanie zwartej, solidarnej i dyscyplinowanej organizacji partyjnej. Tych warunków musi przestrzegać **każdy**, nie tylko zwykły członek, lecz przede wszystkim funkcjonariusz, którego robotnicy postawili na czoło ruchu. Kto myślałby, że dyscypliny partyjnej nie trzeba dotrzymywać i działałby świadomie w kierunku jej łamania, musiałby narazić się na miano rozbijacza ruchu robotniczego. Dyscyplina i jedność partii pozwoli prowadzić polski proletariąt do dalszych zwycięskich walk! W każdej naszej organizacji niechaj zdrowy głos **JEDNOŚĆ i DYSCYPLINA** przegłuszy wszelkie wrogie podszepty przeciwników socjalizmu i szkodników polskości.

Lidové Noviny 24. IX. 34.

Jubileum polského reálného gymnasia v Orlové. 25leté jubileum polského reálného gymnasia Julia Slowackého v Orlové na Těšínsku bylo zahájeno v sobotu večer hudební a zpěvní akademií. Krátkou historií vzniku polské střední školy podal ředitel gymnasia Felix. Hlavní den oslav byl včera dopoledne zahájen na dvoře gymnasia. Po zahrání státních hymen československé a polské přivítal hosty ředitel Felix. První projev učinil polský konsul Malhomme, po něm ředitel Jařabáč, který zdůraznil, že je třeba naší polské menšiny dát příležitost ke kulturnímu rozvoji, avšak povinností polské menšiny je, aby byla ke státu naprosto loyální. Po dalších projevech odebrali se přítomní do vestibulu školy, kde byly odhaleny dvě pamětní desky, jedna zakladatelům gymnasia a druhá 12 studentům — absolventům a profesorům ústavu, padlým ve světové válce. Dopoledne konal se průvod městem a veselice. ČTK

Mag. Witold Łukasiewicz

Cierniowym szlakiem Śląska Cieszyńskiego

W artykule: „Orgje prześladowcze Polaków w Czechosłowacji”¹⁾ przedstawiłem w formie najogólniejszej stosunki polsko - czeskie od chwili odzyskania niepodległości. Teraz postaram się poprzeć faktami poszczególne etapy ucisku ludności polskiej na obszarze zabranego nam w 1919 r. przez Czechów Śląska Cieszyńskiego.

W chwili obecnej, kiedy stosunki między Polską a Czechami są w okresie największego naprężenia — musimy z całą sumiennością powiedzieć, że odpowiedzialność za ten stan rzeczy ponoszą wyłącznie Czesi. Ten sam sąd wyraża również najwybitniejszy publicysta czeski dr. Ferdynand Kahane, należący do opozycji rządu Benesza. Jego artykuły zamieszczane na łamach „Posledního listu”, są niejako sumieniem narodu czeskiego, wzywającym do zmiany kursu antypolskiej propagandy. W ostatnich czasach rozwinęła się w prasie cze-

skiej namiętna dyskusja na temat polityki polskiej. Blok pism praskich i ostrawskich, popierany i finansowany przez rząd, jak: „Morawsko-Ostrawski Deník”, „Lidové Noviny”, „Czeskie Slovo” — stara się zohydzić w oczach bezkrytycznego społeczeństwa czeskiego wszystkie poczynania rządu polskiego na terenie międzynarodowym i podtrzymać w ludności nastroje polakożercze.

Kto właściwie ponosi odpowiedzialność za zmianę kursu politycznego z serdecznego na wrogi niech świadczy tych kilka najbardziej charakterystycznych faktów z ostatniego 10-lecia.

W okresie stabilizowania się polsko - czeskiego współżycia, władze czeskie nie zaprzestały swych prowokacyjnych wystąpień wobec mniejszości polskiej na obszarze Śląska Cieszyńskiego, starając się zohydzić i pohańbić to wszystko, co jest najdroższe sercu Polaka.

28 kwietnia 1926 r. — wystosował komisariat policji w Karwinie na-

stepujące pismo do Alojzego Kokotki, kowala w Łakach: „Doszło do naszej wiadomości, że pan własnym kosztem wystawił na ementaryzu w Łakach pomnik ku czci poległego legionisty Franciszka Kubesa z napisem: „Poległemu w r. 1919 w obronie ziemi śląskiej bohaterowi”. Ponieważ wzmiankowany napis jest przeciwpamiętniowy, wobec czego nakazuje wam tutaj urząd usunięcie wadliwego napisu do dnia 14”.

Podpisano — Peszek (kierownik komisariatu).

A oto drugi dowód, jak „liberalnie” traktowały władze czeskie mniejszość polską w okresie gorącej przyjaźni z Polską i jakimi środkami przeprowadzały czechizację młodego proletariatu polskiego.

20 września 1930 r. jedna ze szkół polskich w Karwińskim otrzymała pismo od „określni szkolni rady” we Frysztacie, zabraniające używania przy nauczaniu mapy województwa śląskiego i portretów królów polskich.

W piśmie tem rada okręgowa szkolna, powołała się na rozporządzenie ministra szkoln. i oświaty narodowej z dnia 15.III.1930 r. C. 36184, przytaczając dosłownie tekst uzasadniający: „nie okazuje się ani potrzebnem, ani celowem, aby wy-

mienionych środków naukowych używano przy nauczaniu w tutejszych szkołach narodowych”.

Za posyłanie dzieci do polskich zakładów naukowych wydano z pracy na szybie „Franciszka” w Karwinie od 19.III.1932 — 28.III.1933 — 72-ch robotników polskich. Rodzice, kształcący swe dzieci mimo represji w duchu polskim otrzymują w księgach policyjnych i rejestrach fabrycznych t. zw. „czarne sztrychy” czyli znaki.

Do najbardziej zajadłych polakożerców należą również adwokat Nowotny, inż. Bulina, w Dolnej Lisznej, inż. Radban, dr. Larisch, inż. Posker w Karwinie oraz żandarm Prepsl, którzy otrzymują instrukcje z Pragi i z Dyrekcji Policji w Morawskiej Ostrawie. Używają oni wszelkich środków, byle tylko wytepić polskość na terenie Śląska Cieszyńskiego. Teroryzowany i maltretowany na każdym odcinku proletariatu polski, stawia zacięty opór czechizacji, wyciągając pozbawione pracy dłonie w stronę Macierzy po ratunek i wsparcie.

A gdy się czyta te krwią i łzami pisane listy pozbawionych pracy za przyznawanie się do polskość robotników — staje przed oczyma ponure widmo czeskiej demokracji, wychodzi na światło dzienne cała

ohyda i podłość rządzącego systemu. Tam skatowano do utraty przytomności polskiego sportowca, gdzieindziej wyrzucono na bruk robotnicę Polkę za to, że nie chciała się oddać czeskiemu inżynierowi.

Prześladuje się robotników za „najniewinniejsze przekroczenia”, jak mówienie po polsku i słuchanie audycji radja katowickiego. Znany przemysłowiec dr. Larisch na interwencję inż. Radbana wydalil ze swoich kopalń z tego powodu w okresie od 16.VI.1934 aż 170 robotników polskich. O sposobie traktowania polskich robotników zatrudnionych w przemyśle czeskim świadczy np. rozpaczliwy list Polki, który 1.VI.34 otrzymała jedna z organizacji polskich w Karwińskim. W liście tym zawiera się cała podłość czeskiego personelu zwierzchniczego w obejściu z polskim światem pracy. Dokładniej naświetli ten fakt, wydana przez robotników ulotka, której treść przytaczam w całości: „Koledzy, Rodacy Towarzysze!

Naczelnny inż. Posker, główny to czechizator gonił za dziewczyną córką T. Migdała, nalegał, gwałcił i smyczył na cymrę do hotelu. Dziewczyna broniła się co mogła. Inż. Posker groził i powiedział jej: „Pamiętajcie, że mam wasze szczę-

ście w mych rękach. Jak będziecie się bronili i nie dacie mi czego chce, pokażę ja ojcu w pracy, aż wam będzie z tego źle”. A może Posker dostał od Migdałówny, ale po mordzie i po paszczęce, za to zaraz wydalil jej ojca z roboty, taki jest to człowiek? Postaraliśmy się uwiadomić o tem Konsula w Ostrawie i wspólny klub posłów naszych w sejmie, dalej się dowiecie. Zbyteczne dalsze komentowanie. Wydał: „Hańba i wstyd”.

Tych kilka faktów nie wyczerpuje gehenny ludności polskiej w Czechosłowacji. Fala ucisku z każdym dniem potężnieje. Mnożą się prowokacje, powiększają się szeregi bezrobotnego proletariatu — lecz hartuje się jego teżyzna duchowa w walce o lepsze jutro.

Dziś robotnik śląski, głodny, znękany, sponiewierany, wita każdy nowy cios ze strony Czechów słowami: „jo już nie nie ma do stracenia, ale Polakiem zostanie”. Walczy z przeciwnościami na każdym kroku, organizuje się, zaciska zęby i pięści, by w odpowiedniej chwili uderzyć i zwyciężyć. Pamięć o legunach komendanta w Jabłonkowie, przeszyte zdradziecko czeskiemi kulami ciała śląskich powstańców w Stonawie — złączyły go nierozzerwalnie z ideą, o którą walczy. (C. d. n.).

Dziennik Polski 23. IX. 34

Apel do kolegów biorących udział w zjeździe orłowskim.

Losy tak zrzędziły, że olbrzymia większość byłych wychowanków gimnazjum orłowskiego musiała opuścić z bólem serca strony ojczyste. Rozrzuceni po ogromnych obszarach Rzeczypospolitej, straciliśmy siłą rzeczy kontakt z ziemią śląską po tej stronie Olzy i jej mieszkającymi.

Ale szczęśliwym zbiegiem okoliczności tutejsze społeczeństwo polskie zaczęło wydawać w tym roku własne pismo codzienne „Dziennik Polski”, stojący na wysokim poziomie a przytem bardzo tani (bo cena egz. wynosi 5 groszy). „Dziennik Polski”, który podaje wszystkie wiadomości ze Śląska Zaolziańskiego i z życia rodaków naszych na tym terenie, może i winien stać się łącznikiem pomiędzy nimi a nami, żyjącym w Polsce. Dlatego uważam, że jest naszym moralnym obowiązkiem, abyśmy wszyscy bez wyjątku zaprenumerowali i to zaraz, to jedyne polskie pismo codzienne w Czechosłowacji i w ten sposób dorzucili naszą skromną cegiełkę do jego podtrzymania.

Uczestnik Zjazdu z Polski.

„Dzikie wieści” prasy czeskiej na temat challenge'u.

(Korespondencja własna „Ilustrowanego Kurjera Codziennego”).

Praga, we wrześniu.

Już podczas pierwszych turniejowych prób technicznych w Warszawie opinia polska była niezwykle mocno dotknięta atakami prasy p. Benesza, która zmyśliła pogłoski o rzekomem zlekceważeniu państwowej flagi czechosłowackiej i szykaniu lotników. Na skutek sprostowania urzędowego, a i wywiadów prasy polskiej z lotnikami czechosłowackimi — prasa ta odwołała zmyślane brednie.

Obecnie

po turnieju jesteśmy znowu świadkami dalszych zmyśleń,

Przedewszystkiem uderzyć musi usiłowanie w całej prasie czeskiej osłabienia pełni zwycięstwa polskiego, a nawet przywłaszczenia sobie zwycięstwa.

Wynik challenge'u jest tu przedstawiany tak, iż najważniejsze zwycięstwo, t. j. zwycięstwo drużynowe odnieśli Czesi. Polacy zajęli wprawdzie dwa pierwsze miejsca i kilka dalszych, ale — wedle logiki czeskiej — zwycięstwo drużynowe większe jest i ważniejsze, aniżeli wyczyny polskich lotników.

Jest to naturalnie fałsz, w którym bezkrytyczna opinia czeska zupełnie się nie orjentuje.

Wiemy doskonale, że regulamin challenge'u przewiduje jedynie zwycięstwo indywidualne, a sam — zresztą chwalebny fakt — iż trzy maszyny czechosłowackie turniej ukończyły, nie może zwycięstwa tego umniejszać. Trzeba zresztą pamiętać, że jednak czeska maszyna p. Pochopa uległa wypadkowi jeszcze przed dolecaniem do Warszawy i rozpoczęciem się turnieju.

Ta bezczelność w anektowaniu sobie zwycięstwa jest jeszcze drobnostką wobec fałszów innych. Przedewszystkiem należy wymienić bezczelną insynuację poniedziałkowego praskiego „Pondelní Listu”, który w swej arogancji posunął się tak daleko, iż twierdził, że

zwycięstwo polskie było możliwe dlatego, że Polska miała „swoją” komisję techniczną,

przeto i o większość punktów nie było trudno!!

Napaść ta, która godziła w Polskę, ugodziła w międzynarodową komisję sędziowską, w której — poza innymi — był także Czech p. Jan Berwida i jeden tylko Polak, p. Półtorak.

Zresztą... Tenże sam dziennik przynosi dalsze

„rewelacyjne” szczegóły

co do zwycięstw kpt. Bajana i Płoczyńskiego. Oto obydwa polscy triumfatorzy wygrali turniej dzięki... motorom czeskim: Walter-Bora! Nowe kłamstwo. Przecież tak RWD 9 kpt. Bajana, jak i RWD 9 Płoczyńskiego zaopatrzone były w silniki polskie, fabryki Skody, całkowicie skonstruowane i wykonane w kraju!!

Jednego tylko nie usiłują zaprzeczyć, a mianowicie, że Polacy i społeczeństwo polskie rozmiłowane jest w lotnictwie i wszelkimi siłami pomaga lotnikom do

sukcesów na polu lotnictwa. „Ceske Slovo” jeden z najzjadliwszych antypolskich dzienników, przyznaje ze smutkiem, że wyprawa jednego słowackiego i dwu czeskich lotników musiała być finansowana przez

rząd, niechętny zresztą wszelkim wydatkom na lotnictwo. Społeczeństwo czeskie naogół obcem jest lotnictwu, obawia się go i żadnej inklinacji do latania nie posiada.

Ludność polska w Czechosłowacji funduje nowy samolot Challenge'owy.

(Korespondencja własna „Ilustr. Kuryera Codziennego”).

Morawska Ostrawa, we wrześniu.

Zainteresowanie turniejem lotniczym tegorocznym pośród ludności polskiej w Cze-

chosłowacji, a na Śląsku i Morawach przede wszystkim — było wprost niezwykle. Aparaty radiowe były poobsadzone gęsto,

zainteresowanie czemkolwiek innym ustąpiło zupełnie, a wszyscy z drżeniem serc śledzili każdą fazę tak rozgrywki piątkowej jak i decydującego finiszu niedzielnej. A zeszła się data ostatecznej rozgrywki turniejowej

z datą uroczystego obchodu drugiej rocznicy bohaterskiej śmierci Żwirki i Wigury w Cierlicku.

Lud śląski pieścił mogiłę tych dwu bohaterów, wędruje na miejsce wypadku, jak do miejsca świętego, bo stało się ono dlań symbolem łączności z Macierzą.

A że lud ten jest przywiązany do Polski — świadczy ostatnie jego zainteresowanie się Challenge'm. Świadczy żarliwość — z jaką śledzi każdy krok Polski naprzód, świadczy gotowość do ofiar i współpracy z ukochaną Macierzą. Już w ciągu ub. roku dyskutowano w kółkach młodzieży,

czy nie powinniby Polacy na Śląsku cieszyńskim wziąć udziału w turnieju,

fundując swój samolot. Ale czas biegł szybko, brakło inicjatywy i zadowolono się indywidualnymi składkami na L. O. P. P. w tem słusznym przekonaniu, że i tą drogą przyczyni się do triumfu polskiego.

Teraz jednak, na wieść o podwójnym polskim triumfie kpt. Bajana i Płoczyńskiego —

zawrzało pośród młodzieży, jak w ulu.

Zrodziło się postanowienie, by już na przyszły Challenge nie brakło samolotu tutejszej ludności, któryby pod dumną nazwą „Śląsk Zaolzański” reprezentował miłość i nadzieję ludności polskiej w Czechosłowacji.

Uchwaliła więc młodzież przystąpić do akcji w tym kierunku i

uchwałę swoją poparła zaraz zynem.

Zebrało zaraz doraźnie pierwszych 1.000 koron, oraz obmyślano sposoby zbiórki całej potrzebnej kwoty.

Wyrażono również przekonanie, że i Polacy w innych krajach, widząc inicjatywę ludności polskiej w Czechosłowacji, podejmą taką samą akcję i w przyszłym Challenge'u wezmą udział nie tylko maszyny ufundowane ofiarnością społeczeństwa w Polsce, ale i okazały rój samolotów, zbudowanych za pieniądze Polaków z poza granic Polski.

ZBOŽNÉ PŘÁNÍ NÁR. SOCIALISTŮ.

Neděl. „Slovák” zaznamenává zprávu o zastavení „Národních Novin” a „Prága Magyar Hirlapu” a dodává k tomu:

„V politických kruzích pražských se hovoří o možnosti zastavení dalších orgánů oposice. V první řadě šlo by tu o „Polední list”, potom o orgán polské oposice „Dziennik polski” a orgán ruské oposice „Karpatoruskij głos”.

Politické kruhy, o nichž se „Slovák” zmiňuje, jsou ve skutečnosti národní socialisté, jichž snad jediným požadavkem v dnešních těžkých dobách je zastavení „Pol. listu”; domnívají se patrně, že to zachrání stranu před dalším rozkladem. Marně!

Moravskoslezský Deník 24. IX. 34.

Oslavy polského gymnasia v Orlové

25leté jubileum polského realného gymnasia Julia Slowackého v Orlové bylo zahájeno v sobotu večer hudební a zpěvní akademií. Krátkou historií vzniku polské střední školy podal ředitel gymnasia Felix. Hlavní den oslav byl včera zahájen na dvoře polského gymnasia, kde konána polní mše. Po zahrání státních hymen čsl. a polsk přivítal hosty ředitel Felix, mezi nimi zástupce republiky polské generálního konsula Malhomme, starostu města Orlové Jarabáče, deputaci českého gymnasia v Orlové, dále delegáty ústředí „Materzy szkolnej” z Krakova, tři polské poslance čsl. a polského poslance Halfara z Pol-

ského Těšína a různé deputace z Varšavy, Krakova, Vilna a Bytomí. První projev učinil polský konsul Malhomme, po něm ředitel Jarabáč, který ve svém proslavu zdůraznil, že je třeba naší polské menšiny dáti příležitost ke kulturnímu rozvoji, avšak povinností polské menšiny je, aby byla k státu naprosto loyální. Po dalších projevech odebrali se přítomní do vestibulu školy, kde byly odhaleny dvě pamětní desky, jedna zakladatelům gymnasia, druhá 12 studentům-absolventům a profesorům ústavu, padlým za světové války. Odpoledne konal se průvod městem a veselice.

Artykuł p.t. "Dookoła Ligi Narodów" zamieszczony w Nr.223 z dnia 23 września 1934 w dzienniku "Pravo lidu" w Pradze, centralnym organie rządowej partji czeskiej socjalnej demokracji.

/ dosłowne tłumaczenie/.

"Pułkownik Józef Beck, minister spraw zagranicznych Polski, jest wielkim człowiekiem tej sesji, albowiem wypowiedział walkę umowom mniejszościowym i ogłosił, że na przyszłość nie będzie się stosował do tego, co powiada Liga Narodów odnośnie stosunków mniejszościowych w Polsce. Jednak on się o to nie starał i przedtem, ale teraz dostali to panowie w Genewie na stemplowanym papierze. Tento dryblas ma łapadkę wulgarne oblicze w środku którego dominuje olbrzymi - przepaszka - mocarstwowy - nos, w każdym zaś razie nie oczy, których wyrazistość bywa oznaką inteligencji. Widzieliśmy już rzeczywistych wojaków, którzy wyglądali mądrze. Ten jednak pułkownik, który wysłużył swą rangę w przedpokoju marszałka Piłsudskiego, jest teraz cywilem, ale mimo tego wygląda na feldfebla z zawodu. Jest wysoki, nad obu skroniami ma szeroką łysinę, uszy odstające; idzie ociężałym krokiem na trybunę i tam czyta głosem brzuchomowcy i biedną studentką francuszczyzną swoją mowę. Tak jest, swoją; jej ocena jest ~~de~~ wodem autorstwa. W ciągu całego czasu nie odważy się ani na chwilę podnieść głosu i dodać mu jakiegoś koloru; w ciągu całej mowy nie ma odwagi podnieść głowy i popatrzeć się na swych słuchaczy. Wie dobrze, że im ani trochu nie imponuje a żałuje w duchu, że nie może ich wszystkich ^{posłać} do Brześcia Litewskiego, by się nauczyli słuchać. Wypowie swoje i idzie znowu ociężałym krokiem na swoje miejsce. Czyli właściwie na miejsce, na którym siedzi. Albowiem jego miejsce jest nie w Lidze Narodów i pułkownik Beck patrzy zupełnie gdzieindziej. Chcecie, bym wam powiedział jednym słowem, jak wygląda ten "mocarstwowy" dyplomata! Jak gagatek / pardal^x wątpliwej elegancji, który udaje dobry ton w dancingu trzeciego rzędu".

Uwaga: Słowo "pardal" znaczy dosłownie pantera; w języku kabaretowym służy jako określenie: "gagatek barowy", "Alfons", "gigolo".

25 let polského gymnasia v Orlové

Odhalení pamětních desek — Pozdravný telegram ministerstvu školství

Orlová — Týden před jubilejními oslavami českého reálného gymnasia v Orlové pořádaly se i oslavy 25letí polského gymnasia Julia Slowackého. Zahájila je hudební akademie a o historii školy promluvil pak ředitel gymnasia Felix. V neděli byly oslavy zahájeny polní mší na dvoře

gymnasia. Byli tu přítomni zástupci úřadů, různých spolků a korporací z celého Těšínska. Projev učinil konsul Malhomme, který také přečetl pozdravný telegram ministerstva školství z Prahy. Za město promluvil starosta Jařabáč a po něm ještě několik řečníků. Po mši a po slavnostních projevech odebrali se přítomní do vestibulu budovy, kde byly odhaleny pamětní desky, jedna zakladatelů orlovského gymnasia Towaryżystvu škol ludových v Krakově a druhá padlým žákům a profesorům orlovského gymnasia za světové války a po válce. Na desce padlých je 12 jmen. Odpoledne konala se velká lidová veselice, při níž vystoupili žáci a žačky ústavu s tělocvičným programem. Dnes se konají v budově gymnasia schůzky absolventů ústavu za všechna léta. Dopoledních oslav se zúčastnilo na 950 osob, odpoledne asi 1500.

Moravskoslezsky Deník

24. IX. 34

Chwile niezafartych wrażeń.

Jubileusz gimnazjum orłowskiego zamienił się w potężną manifestację narodową.

Jak każda wielka sprawa, która wyrasta z potrzeb duszy całego społeczeństwa, jako myśl i czyn na czasie, tak też jubileusz polskiego gimnazjum realnego im. Juliusza Słowackiego w Orłowej, zamienił się w potężną manifestację narodową, w której lud polski w całej pełni dopisał i której niebo sprzyjało. Choć różni byli tu ludzie i z różnych stron, to jednak bicie serc u wszystkich było jednakowe w tej uroczystości.

Urzeczywistniony program uroczystości jubileuszowej polskiego gimnazjum realnego w Orłowej dał uczestnikom sposobność do poznania historii jego rozwoju, do pogłębienia przywiązania społeczeństwa polskiego względem tego zakładu. Dwudziestopięcioletnia rocznica jego istnienia przybrała charakter manifestacyjny. Uroczysta akademja, urządzona staraniem obecnych i byłych wychowanków tej uczelni, stała się godnym preludjum całego obchodu. Przybyło także mnóstwo gości, że nie tylko sala, lecz wszystkie lokale hotelu Gwarectwa były przepełnione. Ci, co nie mogli słuchać i słyszeć przemówienia obecnego dyrektora zakładu p. P. Feliksa a chcieli dowiedzieć się o historii gimnazjum, zakupywali książkę pamiątkową i skwapliwie przeglądali cenne zapiski, w niej zawarte. Przemówienie p. dyrektora odsłaniało w wyobraźni słuchaczy owe ciężkie borykania się ludzi dobrej woli z trudnościami tak przy powoływaniu zakładu do życia, jako też chwile, kiedy to „...nad statkiem się chwiały chmur cielska olbrzymie i ciemne jak kir...”. Podawany szkic historyczny przeplatany był powitaniem przybyłych gości, tych żywych dowodów pracy ćwierćwiekowej, którą podzielićby można na dwa okresy: pierwszy owiany marzeniami o uzyskaniu niepodległości, a drugi, w którym marzenia te spełniły się i w którym spoglądamy na spełnione sny Polaków. To też z niewymowną radością witany był przedstawiciel wolnej, mocarstwowej Polski, generalny konsul Rzeczypospolitej, p. Malhomme, wraz z konsułami drem Synowieckim i p. Domańskim. Mówca witał w dalszym ciągu przybyłych na uroczystość dawnych profesorów, członków kuratorium, profesorów i wychowanków gimnazjum polskiego w Bytomiu, panie profesorów i wychowanki gimnazjum z Bielska, delegację czeskiego gimnazjum z Orłowej, panów posłów, rodziców, absolwentów gimnazjum realnego i wszystkich tak licznie przybyłych gości. Jednominutowym milczeniem i powstaniem z miejsc uczczono zmarłych i w wojnie poległych profesorów oraz wychowanków, poczem przed oczyma obecnych przesunęły się poszczególne punkty programu akademji, przygotowanej sumiennie i dokładnie. Były występy chóralne „Jedności“, wykonane pod batutą p. profesora Bergera, występy uczniów i uczennic pod batutą prof. Jelenia, sola instrumentalne, deklamacje uczenicy, jako też autorecytacja słuchacza filozofji w Pradze p. K. Kotuli. Przyjemną niespodziankę sprawił nam gościnny występ chóru gimnazjalnego z Bytomia. Publiczność śledziła wykonanie każdego punktu z wielkiem zainteresowaniem, nie dziwiąc się wcale, że w przyległych do sali pokojach, oraz w sieni gwaro było i rojno.

Wszak zeszli się w ten wieczór ludzie z dalekich stron, ludzie, którzy nie widzieli się całe szeregi lat a nie znalazłszy w sali pomieszczenia, opowiadali sobie nawzajem przeżycia ubiegłych, po opuszczeniu kochanego zakładu przeżytych lat. Wszyscy w zupełności podzielali zdanie dyrektora, że gimnazjum orłowskie jest dziełem miłości i na tej miłości i wytrwałej pracy buduje dalszą swą przyszłość. Miłość też ogólna, nastrój rodzinny cechował wszystkie trzy dni uroczystości. Z miłości do tego zakładu wyrósł wysiłek, uwidocznił się w książce pamiątkowej, wystawie artystycznych prac uczniów, profesorów i absolwentów gimnazjum, którzy, pracując każdy według swych zdolności, stali się chlubą tego zakładu. Niezafarte prawdziwie były to wrażenia a obfitowały w nie wszystkie trzy dni uroczystości.

W dniu drugim odbyło się na podwórzu gimnazjalnem nabożeństwo katolickie, zaś w miejscowym kościele ewangelickim. Mszę polową celebrował pierwszy katecheta gimnazjum ks. dziekan Gałuszka. W kazaniu zaznaczył, że prawie przed dwudziestopięciu laty rozpoczęto naukę w nowopowstałym zakładzie w czasach niewoli austriackiej, a jednak dziwić się trzeba, że było nam wówczas wolno zebrać się w wielkiej nawie kościoła i tam rozpocząć pracę polską pieśnią dziękczynną. Zdanie to zastanowiło niejednego słuchacza, gdzie p. dyr. Foliks przedstawił wielkie znaczenie owej chwili historycznej, kiedy zrealizowany został przed 25 laty ważny akt założenia gimnazjum polskiego w Orłowej, jego rozwój i znaczenie dla całego społeczeństwa polskiego na Śląsku, poczem nastąpiły przemówienia reprezentacyjne i składanie życzeń.

Pierwszy składał życzenie p. konsul generalny L. Malhomme, zaznaczając, że całe społeczeństwo polskie obchodzi dziś najpiękniejszą uroczystość, bo jubileusz szkoły polskiej, tego przybytku nauki, z którego wyszły już liczne zastępy ludzi czynu i pracy, którzy dzielnymi okazali się nie tylko przy swych warsztatach pracy, ale i na polu chwały w wielkiej chwili dziejowej szkarłatem krwi własnej torowali drogę do wolności narodu. To kształci się młodzież polska i zdobywa skarby wiedzy, oraz uczy się poznawać to wszystko w narodzie polskim. Ucz się przeto młodzieży i pracuj, a potem idźcie w świat z podniesionem czołem dumni, że jesteście Polakami. P. konsul generalny wyraża zadowolenie, że władze z uznaniem odnoszą się do tego zakładu, co wróży lepszą przyszłość i każe się spodziewać, że gimnazjum nie będzie kształciło młodzieży tutejszej tylko na eksport, ale że wychowankowie jego wśród swoich znajdą warsztaty pracy.

Z kolei zabrał głos p. burmistrz Orłowej, dyr. Jeřabać, życząc imieniem miasta pomyślności gimnazjum w dniu jubileuszowym.

W imieniu Zarządu Głównego Macierzy Szkolnej przemawiał wiceprezes Macierzy p. dr. W. Olszak, życząc, by gimnazjum pod światłem kierownictwem grona z nieocenionym dyrektorem p. Feliksem rozwijało się jak najświetniej na pożytek wychowanków i całego społeczeństwa.

Za Towarzystwo Szkoły Ludowej składał życzenia pomyślności wiceprezes TSL., p. dyr. Dereziński.

Imieniem Macierzy Szkolnej Ks. Cieszyńskiego przemawiał p. prezes insp. Dobrowolski a p. dyr. Bogocz imieniem kuratora W. O. P. p. Kupczyńskiego.

P. poseł dr. Buzek składał wyrazy hołdu i uznania gimnazjum, które wychowuje ludzi czynu i charakteru. Gimnazjum to wybudował sobie sam lud polski, który nadal powinien się nim tak troskliwie opiekować.

P. poseł Chobot wskazał w swem przemówieniu na fakt, że robotnik polski od założenia aż do chwili obecnej jest wierny temu zakładowi i zapewnia, że zawsze szkołę polską będzie popierał, świadom znaczenia i doniosłości nauki. (Podczas tego przemówienia z grupy robotników odzywały się gromkie głosy: „Pięknie mówi o polskiej szkole, ale sam swoje dzieci posyłał tylko do niemieckiej i czeskiej szkoły.“)

P. poseł K. Junga życzy wszelkiej pomyślności zakładowi, z którego źródła wiedzy dociera dziś już do każdej chaty chłopackiej i rolniczej. Dlatego też chłop-rolnik zawsze stał w obronie szkoły polskiej, od której pragnie dla siebie coraz więcej wiedzy i nauki.

Następnie przemawiał dyrektor gimnazjum bytomskiego, p. Chromik, prezes T. N. P. p. insp. Cieńcała, prezes Rady Rodzicielskiej, p. dyr. Żyła imieniem byłych uczniów, p. insp. Wł. Wojcik imieniem Krajowej Rodz. Op. i p. Wolf, uczeń VIII kl. gimnazjum imieniem obecnych wychowanków.

Potem nastąpiło odsłonięcie tablic pamiątkowych: jedną ku czci założycieli gimnazjum a drugą ku czci poległych w wojnie profesorów i wychowanków.

Po południu odbyła się dalsza część uroczystości, która dała niezbity dowód przywiązania ludności do swego gimnazjum. Orłowa takiego pochodłu jeszcze nie widziała. Uczestnicy w czwórkach ustawili się przed gmachem, przystrojonym w chorągwie, w lampki i żarówki, tworzące kształt cyfry 25, skąd przy dźwiękach orkiestry wraz z ukochaną młodzieżą szkolną wyruszyli na miejsce festynu. O rozmiarach pochodłu można sobie wyrobić wyobrażenie, jeżeli się zważy, że podczas, gdy czoło jego było już dawno w ogrodzie Domu Cingra, to nieprzeliczone szeregi czwórek znajdowały się jeszcze przed gimnazjum. Serce doprawdy rośnie na widok tych rzesz karnych i dokumentujących swą miłość do jedynego średniego polskiego zakładu w republice. Mimowoli przypominają się słowa wygłoszonej na akademii deklamacji:

„A inni tymczasem wytrwali i karni
wolaż waleczą i płyną na przebój, pod prąd;
W goryczy kapani, od wichrów aż czarni,
Kierują za światłem odległej latarni,
Skąd jasny majaczy się ład.“

Na miejscu festynu nowe niespodzianki: przepiękne popisy gimnastyczne, wykonane przez uczniów i uczennice gimnazjum pod wytrawym kierunkiem profesora Zieliny. Żywa dwudziestkapiątka, liczne obrazy popisowe przy dźwiękach orkiestry wywoływały burzę oklasków. Rodzice dumni ze swych dzieci, oleszą się pełną pierśią, że oddali skarb swój najdroższy w ręce godne, bo swoje i polskie. Festyn w całej pełni — radość niezrównana z przebiegu uroczystości.

Wiele było też momentów rzewnych, jak odsłonięcie ufundowanej przez wychowanków zakładu tablicy pamiątkowej tym, co życie swe oddali w ofierze na polach bitwy, która przyniosła wolność Ojczyźnie, okazał dar na Macierz, złożony ze składek byłych wychowanków, odświeżenie wspomnień koleżeńskich przez zejście się poszczególnych roczników w klasach, gdzie przed laty pobierano naukę, które to zebrania odbyły się w trzecim dniu jubileuszu i gdzie uchwalono założyć Związek byłych wychowanków gimnazjum.

Wieczorem oświetlona wieża gmachu, widoczna była daleko a blask ten zwiastował Ziemi Śląskiej, że tu właśnie jest źródło nauki i wychowania, przyświecające w życiu społeczeństwa polskiego, jak owa latarnia morska, wskazująca statkom drogę i cel lądowania.

Gdyby chcieć wszystko dokładnie opisać, musiałoby wydać nadzwyczajny numer Dziennika i kto wie, czy wyczerpanoby cały temat, tyle było przeżyć miłych, owianych ciepłem, promieniującym przez dwadzieścianę lat z naszego zakładu. Krótki, lecz dobitny i dosadny tytuł niniejszego sprawozdania uzupełnia wszystko, mówiąc, że były to chwile niezatarłych wrażeń.

Jubileusz ten utwierdził nas w przekonaniu, że zakład spełnia szlachetne swe posłannictwo dzięki niezmordowanej pracy grona profesorskiego z Czełgodnym Dyrektorem P. Feliksem na czele. Doprawdy trafnie dostosowane były słowa wierzyciela okolicznościowego do rzeczywistości, jaką przeżywamy:

„Piersiami osłania kapitan szmat flagi
I szepce załodze: Odwagi! odwagi!
I nagle potężny hymn rzuca w przestworza,
Załoga wtóruje... i zerwał się śpiew,
Aż zadrżał firmament, zadrżało dno morza...
I statek tam zdąży, gdzie pali się zorza,
Jak luna płomienna, jak krew.“

ek.

Serdeczne życzenia jubileuszowe.

Prof. dr. Roman Pollak, w latach 1911—1914 nauczyciel gimnazjum orłowskiego, założyciel pierwszej drużyny harcerskiej w Orłowej, oraz autor licznych dzieł naukowych, obecnie profesor uniwersytetu poznańskiego, nie mogąc osobiście przybyć na uroczystość naszego gimnazjum, przesłał bardzo serdeczne pismo z życzeniami, które niżej przytaczamy:

Wszystkiego, co czuję w związku z tym jubileuszem, wszystkiego, co mi się na myśl o nim nasuwa — nie potrafię a po części też nie chcę opisać. Jest tych uczuć, tych myśli tak wiele i tak różnorodnych, że coraz to wyraźniej widzę, że te trzy lata mej młodości, spędzone w charakterze nauczyciela tuż przed wojną w zakładzie orłowskim — to kawał mego życia jeden z najdroższych dziś dla mnie. Z radością wracam we wspomnieniach do pięknych chwil, przeżytych wtedy na Piastowym Śląsku w serdecznym współżyciu z tą ziemią, z ludem śląskim, z górnikami-obywatelami, z nauczycielstwem ofiarnym i wysokowartościowym, z młodzieżą dzielną, zapalną, szlachetną, z moją ukochaną harcerską drużyną.

Zakład orłowski z tych lat — tak jak go dziś widzę — przypomina mi najpiękniejsze szkoły, jakie poznałem przez studia naukowe i jakie widziałem potem po Polsce i zagranicą. Porównałbym go chyba tylko ze szkołą krzemieniecką Tadeusza Czackiego. Bo nie tylko uczelnią był ten zakład, ale był też ogniskiem żywej, wysokiej kultury dla całej polaci kraju.

Zakład orłowski korzeniami sięga dalej w głąb niż inne tego rodzaju zakłady. Nie stworzył go bowiem rząd zaburczy — owszem od pierwszej chwili starał się jego byt utrudnić; nie ufundował go jakiś hojny mecenas, kopalniany magnat czy też właściciel ogromnych obszarów pól i lasów. Zakład ten wybuchnął z głębin tej śląskiej ziemi jak płomień! Powstał z groszowych składek prostego ludu, z ofiarnych darów Śląska i Polski całej.

Tam w głębinach ziemi śląskiej i śląskiej duszy, skąd na powierzchnię wydobywa się czarny węgiel i diamenty najwyższych cnót obywatelskich — tam są fundamenty tego zakładu mocne, niespożyte, tam jego korzenie jak tego dębu, co przetrwał setki burz i setki innych jeszcze przetrwa, co nad nim będą huczały.

Polskie gimnazjum realne w Orłowej — to kość z kości i krew z krwi śląskiego ludu, zagłębia ostrawsko-karwińskiego; to tego ludu duma i chwała!

Wierny swoim chlubnym tradycjom, oparty na miłości i zaufaniu uczniów, ich rodziców, nauczycieli z przeznaczeniem Dyrektorem a moim ongiś kochanym kolegą na czele, szanowany przez obcych a kochany przez swoich coraz bardziej — niechże się ten piękny Zakład rozwija dalej nieprzerwanie w coraz to lepszych warunkach!!

Wszystkim uczestnikom uroczystości a zwłaszcza moim dawnym uczniom i harcerzom; gronu nauczycielskiemu z jego Dyrektorem, obecnym uczniom zakładu i ich Rodzicom przesyłam serdeczne pozdrowienia i najlepsze życzenia.

Roman Pollak.

W pewnej sprawie.

W poprzednim numerze „Oświaty“ piętnowaliśmy w notatce „Pod pręgierz“ poczynania pewnych ludzi, którzy w mocno podejrzanym okolicznościach organizowali tak zwany wyjazd „Siłaczy“ do Warszawy. Zupełnie niespodziewanie dla nas odpowiedział na naszą notatkę w „Dzienniku Polskim“ (w nrze z dnia 26 sierpnia) nasz członek, członek wydziału i dyrygent Koła miejscowego Karwina I., tow. Fryderyk Łukosz, biorąc sprawę organizowania wyjazdu do Warszawy na siebie.

Nie wdajemy się narazie ani w rozważanie tego, czy wystąpienie tow. Łukosza ze swym oświadczeniem jako członka „Siły“ na innym terenie niż organizacja jest słuszne, ani też nie mamy zamiaru z treścią tego oświadczenia polemizować, ani też nie kwestionujemy „dobrych chęci“ „Dziennika Polskiego“, który „z obowiązku redakcyjnego“ oświadczenie to umieścił, omieszkując (chyba już nie „z obowiązku redakcyjnego“) zamieścić podpisane oświadczenie w tej sprawie jednego z członków Zarządu Głównego „Siły“. Podajemy jedynie do wiadomości naszych członków dalsze **stwierdzone** w tej sprawie fakty:

1. Tow. Łukosz Fryd. był organizatorem pewnej części zajazdu, mianowicie na terenie Karwiny i Łak. Przyznaje się do tego otwarcie, jak również do tego, że **świadomie organizował zajazd w ukryciu** przed wydziałami Kół miejscowych według własnego widzimisię.

2. Tow. Łukosz **pokrywał uczestnikom wyjazdu kosztu**, do czego jednak nie chce się przyznać, jak również nie chce podać źródła, z którego czerpał na to pieniądze.

3. Część zajazdu, pomimo swego oświadczenia w „Dzienniku Polskim“, **organizował p. Żurek** z Suchej Górnej, który był również jednym z uczestników zajazdu, nie występował on jednak jako „Siłacz“.

4. W Warszawie występowali jako „Siłacze“ w niebieskich koszulach **również nieczłonkowie „Siły“**. W części uczestników zorganizowanej przez siebie, tow. Łukosz naliczył sam 3 nieczłonków, za część zaś zorganizowaną przez p. Żurka, tow. Łukosz pod tym względem nie chce brać odpowiedzialności.

Tyle narazie podajemy dla informacji naszych członków, nie chcąc ubiegać załatwienia tej sprawy przez Zarząd Główny „Siły“, który się tą sprawą już zajmował i chce ją załatwić po otrzymaniu od Rady Organizacyjnej w Warszawie odpowiedzi na swój protest i żądanie wyjaśnienia tej sprawy.

Duch Času 26. IX. 34

Tisková oprava p. A. Lukosze. Bývalý místopředseda polské socialistické strany v Československu p. Aug. Lukosz zaslal nám tuto tiskovou opravu ke zprávě, uveřejněné v č. 202 „Ducha času“ pod názvem „Výmysly Stříbrného tisku o posl. soudr. Chobotovi“: »Není pravdou, že polští soudruzi vyloučili dokonce ze strany p. Lukosze, naopak pravdou je, že p. Lukosz ze strany vyloučen nebyl, ježto o takovém vyloučení ještě nerozhodl jedině k tomu příslušný sjezd strany. Dále není pravdou, že by p. Lukoszovi bylo prokázáno, že měl styky s polským konsulem v M. Ostravě, naopak pravdou jest, že něco takového nikdy prokázáno nebylo, ano prokázáno býti nemůže. V Loukách n. Ol. 23. IX. 1934. — Aug. Lukosz. — **Poznámka redakce:** K této opravě p. Lukosze poznamenáváme, že pravdu jsme měli my, když jsme napsali, že p. Lukosz byl z polské socialistické strany vyloučen. Stalo se tak usnesením výkonného výboru strany, a to víc než kvalifikovanou většinou. Pan Lukosz má ovšem ještě možnost, aby se proti svému vyloučení odvolal ke sjezdu strany, který sotva něco změní na rozhodnutí výkonného výboru polské soc. strany.

Pol. gimnazjum realne im. J. Słowackiego

Moravskoslezsky Deník 26. IX. 34.

— Tisková oprava. Po rozumu § 11. zák. č. 126/33 žádám za otištění následující opravy článku, nadepsaného »Kde na to bere peníze«, v čísle 245. Moravskoslezského deníku ze dne 6. září 1934: Není pravda, že jsem vydal leták proti polské sociálně-demokratické straně proto, že tato strana nechce poslouchati p. gener. konsula Malhommea, avšak jest pravda, že jsem vydal svolání k soudruhům z Polskiej Partji Socjalistycznej, ve kterém kriticuji nesprávný postup p. poslance Emanuela Chobota a žádám svolání sjezdu strany, kde bych se mohl z námitek, vznášených proti mé osobě p. poslancem Chobotem, ospravedlniti. Není pravda, že jsem se přidal k nějakým polským radikálům, kteří vedou bezohlednou politickou kampaň, avšak jest pravda, že jsem nikdy žádnou politickou kampaň neprováděl. Není pravda, že jsem se již za plebiscitu exponoval proti státu československému a že se snažím vnést do řad mé politické strany zmatek, abych posílil tábor paně Malhommeův, avšak jest pravda, že jsem se za plebiscitních dob vůbec žádným způsobem proti státu československému neexponoval, že mým úmyslem není posílení na úkor Polskiej Partji Socjalistycznej nějaký jiný tábor, že jsem nikdy nepodnikl žádných kroků, které by byly namířeny proti řadám této politické strany. Není pravda, že jsem vydáním svolání rušivě zasáhl do státního veřejného života a že jsem poškodil zájmy republiky, avšak jest pravda, že moje svolání, obírající se jen a výhradně kritikou postupu p. poslance Emanuela Chobota, žádným způsobem státní veřejný život nerušilo a zájmu republiky nepoškodilo V Loukách dne 15. září 1934. Augustyn Lukosz, Louky n. Olzou 129. — (Pozn. redakce.) K této opravě, již musíme otisknouti, se ještě vrátíme. Tiskovou opravou dá se opravovati všechno, i to, co i po uveřejnění opravy zůstává pravdou. Kdo na př. ví, jaké poměry panovaly za plebiscitu na dráze Košicko-bohumínské a kdo všechno ze železničářů mluvil na schůzích, svolávaných proti naší republice, ten si utvoří úsudek o ceně různých tiskových oprav, které vyvracejí, že není pravda, co je a zůstane pravdou.

Ilustrowany Kurjer Codz. 27. IX.

25-lecie gimnazjum polskiego w Orłowej.

(1) W niedzielę 23 bm. odbyła się w Orłowej uroczystość 25-letniego jubileuszu istnienia polskiego prywatnego gimnazjum realnego. Jest to jedyna polska szkoła średnia w Czechosłowacji.

Już w sobotę odbyła się w Orłowej wielka akademja z występem chóru wychowanków gimnazjum. Uroczystość niedzielna rozpoczęła się mszą polową na dziedzińcu gimnazjum, poczem przemówienia okolicznościowe wygłosili: dyrektor gimnazjum Feliks, konsul generalny z Mor. Ostrawy, Malhomme, burmistrz m. Orłowej dyrektor miejscowego gimnazjum czeskiego Jarzbac, wiceprezes TSL z Krakowa Derewiński, posłowie polscy ze Śląska czeskosłowackiego: Buzek, Chobot i Jurga, oraz reprezentanci Macierzy Szkolnej i szkolnictwa polskiego. Następnie odsłonięto dwie tablice pamiątkowe, z których jedna poświęcona została założycielowi gimnazjum, Macierzy Szkolnej i TSL, a druga 12-tu poległym w wojnie światowej profesorom i uczniom zakładu. Pochód, który uformował się następnie, liczył przeszło 8.000 osób. Na jubileusz przyjechali w wielkiej liczbie b. wychowankowie zakładu, nawet z najodleglejszych stron Polski i Czechosłowacji.

druchowie z Frysztatu

*druszyny harcerskie ze Frysztacie
w składku p. Merenas Wolf*

W sprawie samolotu challenge'owego.

Apel do młodzieży polskiej.

Rzuciliśmy myśl śmiałą: ludność polska w Czechosłowacji ufunduje samolot na przyzwy Challenge, który odbędzie się za dwa lata. Inicjatywę naszą przyjęły szerokie rzesze młodzieży z największym zapalem a społeczeństwo polskie z najgorętszym uznaniem.

Chodzi teraz o realizację projektu. Przede wszystkim więc zwracamy się do najwyższej instancji naszego społeczeństwa, do Komitetu Międzypartyjnego o aprobatę naszego kroku. Ale nie wolno nam obarczać naszej starszyny zwaleniem całego ciężaru akcji na ich barki. Tu musi przede wszystkim młodzież mieć pole do popisu. Wielkie nas czeka zadanie, ale wiemy, że największych czynów można dokonać jedynie ofiarą, trwałym entuzjazmem i zapalem.

W przekonaniu, że cała młodzież stanie do czynu, zwracamy się do wszystkich organizacji z gorącym apelem, aby zajęły się przeprowadzaniem zbiórek w całym kraju i aby każda z nich zadeklarowała większą kwotę na ten cel. Głęboko nas wszystkich kryżys i bezrobocie, ale na taki cel, jaki nam przyświeca, musimy znaleźć odpowiednie fundusze. Mamy na to 2 lata czasu, ale wykorzystajmy obecny moment i już teraz ochoczo zabierzmy się do pracy.

Zbiórki mogą być doraźne przy każdej sposobności, dalej trzeba zbierać deklaracje większych kwot, płatnych w terminie późniejszym, przeznaczając część czystego zysku z imprez i wszelakimi innymi sposobami dążyć do powiększenia funduszy. Stwórzmy szlachetne współzawodnictwo pomiędzy poszczególnymi organizacjami młodzieży: pomiędzy Kółkami Samokształcenia, drużynami harcerskimi, chórami, kołami Sily, gniazdami Sokola, klubami sportowymi, związkami młodzieży katolickiej i ewangelickiej i wszystkimi innymi. Jeżeli każdy z nas dorzuci swoją cegiełkę, to projekt nasz zostanie urzeczywistniony ku chwale całej młodzieży polskiej w Czechosłowacji. A zatem wszyscy ze zdwojonymi siłami do zbożnego dzieła!

Pierwsze datki na samolot challenge'owy.

Z zadeklarowanej przez młodzież karwińskiego Kółka Samokształcenia kwoty pierwszego tysiąca kopien wpłacono do dnia 25 września do kasy Kółka Koz 840.— Wydawnictwo „Prawdy o Cierliku” przeznaczyło na ten cel z części czystego zysku z dotychczas sprzedanych broszur Koz 180.—

Dziennik Polski 27. IX. 34

Czeskim „Stańczykom” słów kilka.

(Czyli kto to rozbił polskich robotników i stałe szczerbi PSPR.)

Od jednego z górników zagłębia, starego działacza P. S. P. R., otrzymaliśmy ten artykuł, który w całości przytaczamy.

I.

Ostatnio czescy socjaliści demokraci rzucają się w „Duchu czasu” jak pomyleni. Dzięki pewnej okoliczności w ostatnich paru latach przyzwyczaili się do ślepego posłuszeństwa ze strony niektórych polskich socjalistów. Obecnie nastaje zmiana. Po sztucznym uśpieniu i polski robotnik coraz bardziej rozumuje, że jeżeli nie ma stracić wszystkiego, musi się bronić wspólnymi siłami. To naszym czeskim „Stańczykom” nie może się pomieścić w ich muzgownicach, więc ciągle sarkają. Dotarłszy poniekąd ze swoim „Duchem czasu” do polskich robotników, byli pewni, że dalej będą karmić ich bredniami. Mało im tego że nas polskich robotników odsunęli od niejednej placówki pracy przemysłowej i społecznej w dodatku co polskie ośmieszali i poniżali. Zaden środek w tej pracy nie był im obcy. Teraz przyznać trzeba, że „Dziennik Polski” (tak jak dawniej „Robotnik Śląski”) tą grą tych czeskich „Stańczyków” demaskuje. „Duch czasu” udaje raz oburzonego, to znów triumfującego, ale w każdym razie nadrabia blagą (i to dość głupio!). Pisać prawdę o tych „Stańczykach” należy do przeszłości. Ostatnio kiedy „Dziennik Polski” powtórzył za prazakiem „Právo lidu” i „Duch czasu” notatkę, że poseł Chobkát jest pełnoprawnym członkiem klubu czeskiej socjalnej demokracji, to „Duch czasu” sam siebie zaprzecza, przyczem powiada, że „Dziennik Polski” wiadomość tę podaje po to tylko, aby poróżnić i niziżyć polskich robotników socjalistycznych. Doprawdy śmiać się trzeba nad chytrą głową tych ludzi, którzy nas polskich socjalistów niby pouczają, jak bronić partji a w rzeczywistości zerują stałe na organizmie PSPR.

Ponieważ jednak temi wyrazami obdarzają nas hojnie obecnie różni ludzie, chcę jako długoletni członek i działacz PSPR. z moich własnych doświadczeń przypomnieć tym naszym fałszywym opiekunom i powiedzieć im, kto to właściwie rozbił tych polskich socjalistów. Zbiórę te sprawy tylko zwiększa, resztę spodziewam się, że towarzysze z poszczególnych miejscowości braki uzupełnią.

Ze stosunki przed wojną między dawniejszą PSD. i czeską soc. dem. na terenie Śląska i pograniczu Moraw nie były bynajmniej przyjacielskie, to naszym starym towarzyszom, którzy w tej trudnej pracy brali udział, nie trzeba przypominać. Co innego działał stary tow. Cingr, a co innego „Duch czasu” z Prokieszem. Czescy soc. dem. nie mogli znieść (tak jak obecnie!), że polscy robotnicy Witkowic i kopalni ostrawskich domagali się polskich szkół a nie czeskich. W Karwińsku czescy soc. dem. nie mieli co szukać. Po wojnie, w czasie, zanim doszło do obecnego rozgraniczenia Śląska Cieszyńskiego, czescy soc. dem. wiedli prym w

walkach z polską ludnością. Jak to było, wiemy my, polscy górnicy, najlepiej.

Zdawało się, że po rozgraniczeniu Śląska między nami a czeską soc. dem. nastanie choć trochę przyjacielskie współzycie. Pozostaliśmy i jesteśmy tutaj jako mniejszość. Czeska soc. dem. w Czechosłowacji powinna pierwsza z obowiązku ojcowisko-partyjnego zająć się nami w imię hasła i solidarności socjalistycznej, tem bardziej, że była najpotężniejszą i rządowym stronnictwem. Na terenie organizacyjno-zawodowym przedstawialiśmy długo (aż do r. 1923!) jednolitą i poważną siłę. Według sprawozdań ówczesnej komisji zawodowej w Cieszynie liczyły polskie grupy górników, metalowców, kolejarzy, robotników rolnych, drzewnych itp. przeszło 40.000 członków, którzy gremjalnie przestąpili do centrali związków zawodowych w Pradze, które znajdowały się wyłącznie w rękach czeskich soc. dem. Już ta kwestja sama powinna była wpłynąć na zmianę stosunku czynników czeskich soc. dem. wobec całej polskiej ludności w Czechosłowacji, składającej się z polskiego robotnicarza i chłoparolnika. Ale znów stanęło na tem, że Praga swoje a co innego czescy soc. dem. w Ostrawie i jej nowo upieczeni wodzowie, których co raz to więcej przybywało na Śląsk okupując wszystkie miejsca komisarskie szczególnie dla siebie z Krutą na czele. Nie było mowy o najmniejszej współpracy i to z winy czeskiej soc. dem. Spychani na szary koniec nie chcieliśmy i nie chcemy się dać odpychać tembardziej, że czescy soc. dem. szli w zawody z resztą szowinistów czeskich o pierwszeństwo w walce z tubylczym żywiołem polskim. Dla utrzymania się w raz zdobytych dyktatorską drogą pozycjach nie gardzili żadnymi środkami antydemokratycznymi!

Wszystko to pogłębiało przepaść między P. S. P. R. a czeską soc. dem., przyczem czeska soc. dem. nigdy nie tała, co koniecznie chce, a mianowicie, aby PSPR. zlikwidowała się i utonęła w fali czeskiej soc. dem. Obłok spychania polskiego żywiołu na dno przyświeca w jej działalności jedyny cel likwidacji PSPR. W tym celu też stała szczerbią pozycje PSPR.

W czysto polskich gminach zakłada się filje czeskich stow. spożywczych „Budoucnost”, zakłada się komitety miejscowe czeskiej soc. dem., grupy polskiej sekcji górników przeciąga się do czeskiej sekcji, kasy chorych bez wyborów obsadzone własnymi ludźmi; przy każdym wyborach gminnych PSPR. atakuje zajadle a najzacieklejszych komisarzy gminnych dostarczała czeska soc. demokracja, wbrew gloszonym zasadom o solidarności robotniczej i demokracji. Przeciw polskim szkołom czescy soc. dem. walcą solidarnie z innymi czeskimi stronnictwami. Wyszukano inne jeszcze drogi, aby za wszelką cenę solidarny odpór polskich robotników łamać i niszczyć a pomagał w tym wzrastający kryżys gospodarczy. To wszystko jednak nie złamało dawniej siły bojowej PSPR.

W pewnej sprawie.

W oświadczeniu, zamieszczonem w „Dzienniku Polskim” z dnia 25 ub. m., sprostowałem fałszywe, puszczane w obieg na łamach „Robotnika Śląskiego” i „Oświaty” w sprawie wycieczki Siły na Zjazd Polaków z Zagranicy do Warszawy. Po miesiącu „Oświata” w nr. 9 powraca do sprawy, przedstawiając ją już w innej formie. Przyznaje, że brali w niej udział Siłacze i że ja, jako członek wydziału i dyrygent miejscowego Koła Siły Karwina I organizowałem część zajazdu. Przyznaje dalej, że p. Żurek, choć był uczestnikiem zajazdu do Warszawy, nie występował jako Siłacz.

Ale pomimo to ta sama „Oświata” podaje następujące niezgodne z prawdą informacje:

1. że na łamach „Dziennika Polskiego” umieściłem kłamliwe (?) sprostowanie;
2. że Zarząd Główny Siły prosił Radę Organizacyjną o wyjaśnienie w sprawie wycieczki, występującej pod firmą Siły a składającej się z nieczłonków; (?)
3. że w części uczestników, organizowanej przez siebie, naliczyłem sam 3 nieczłonków Siły.

Oświadczam, że i te twierdzenia „Oświaty” całkowicie mijają się z prawdą i że dopóki autor artykułu nie wymieni mi nazwisk trzech nieczłonków Siły, których rzekomo naliczyłem w organizowanej przeze mnie części wycieczki, dopóty będę go uważał za pospolitego kłamcę, do którego czuje się tylko wstręt i pogardę.

Fryderyk Łukosz,
dyrygent Siły, Karwina I.

Dziennik Polski 28. IX. 34.

Oświadczenie.

Dowiedziałem się od wiarygodnych świadków, że p. poseł Chobot na kursie referentów socjalistycznych w Górnej Suchej, na zebraniu członkowskim w Czes. Cieszynie, oraz na ostatnim posiedzeniu Zarządu Głównego P. S. P. R. rozszerzał celowo fałszywą pogłoskę, jakoby na moich zaręczynach obecny był p. konsul generalny L. Malthomme, co zresztą uważałbym sobie za wielki i niezastulony zaszczyt. W związku z tem oświadczam publicznie, że informacje te są całkowicie zmyślone, dlatego też ich głosiciela będą uważał za pospolitego kłamcę i oszczercę tak długo, dopóki twierdzenia swojego nie udowodni faktami.

Karwina, dnia 25 września 1934.

Łukosz Fryderyk, nauczyciel, Karwina.

Provokace při polské oslavě v Orlově

Orlová 26. září

Při oslavě 25letého trvání polského gymnasia v Orlově byly v hlavní den oslav vztyčeny na budově gymnasia dva prapory, československý a polský. Po hlavním aktu československý prapor zmizel a zůstal jen polský. Totéž se opakovalo dvakrát v poslední den oslav v pondělí. Právě se, že československý prapor byl sňat až potom, když budova byla fotografována. V každém případě se to pokládá za provokaci.

Dziennik Polski 28. IX. 34.

Przegląd prasowy

„Lidové noviny” doszukały się nowej „provokacji polskiej”.

W nr. z 27 września b. r. „Lidové noviny” doniosły, że w czasie uroczystości jubileuszowych polskiego gimnazjum realnego w Orłowej zdejmowano sztandar państwowy w chwilach, gdy gmach fotografowano, pozostawiając na nim jedynie sztandar polski. Powyższy wypadek nazywa pismo swym znanym nam powszechnie sposobem „provokacją polską”.

W związku z tą wiadomością zjawił się w dyrekcji gimnazjum komisarz policji w Karwinie. Okazało się, że dyrekcja wywiesiła dwa sztandary, państwowy czeskosłowacki oraz polski, które wisały całą sobotę i niedzielę. W poniedziałek wczesnym rankiem ściągnął jakiś nieznany sprawca, któremu widocznie zależało na narażeniu dyrekcji gimnazjum na nieprzyjemności, z ulicy nisko wiszącą chorągiew państwową, zabierając ją z sobą i pozostawiając jedynie chorągiew polską. Ponieważ w tym samym dniu odbywały się jeszcze zebrania koleżeńskie w ramach Zjazdu jubileuszowego, poleciała dyrekcja gimnazjum wywiesić nową czeskosłowacką chorągiew, która wisała na gmachu od rozpoczęcia uroczystości, t. j. od godz. 9.30.

Ptaszek.

Orłowa. Na zjeździe gimnazjalnym w ubiegłą niedzielę zauważyliśmy na podwórzu gimnazjalnym p. Gen. Konsula w otoczeniu p. Jana Szarowskiego i pewnego młodziana z Poruby. Jak zdołaliśmy się dowiedzieć, młodzieniec ów nazywa się Příkryl Zdeněk i nie cieszy się dobrą opinią w kołach polskich. Zwrócił on na siebie uwagę tem, że jako chorąży czeskiego sokola i kurjer narodního sdružení chętnie wkręca się na polskie imprezy i nawet do domów polskich i niekiedy zajeżdża do Polski. O panu Gen. Konsulu wyraża się poniżej. Więc poco zbliżał się do osoby, a raczej kto go wprowadził w najbliższe otoczenie p. Gen. Konsula? Pana Příkryla śnać ktoś wysłał na zjazd, bo zakupił wszelkie broszury i usiadł na pierwszej ławie miejsc reprezentacyjnych. Więcej uwagi na ptaszka nie zaszkodziłoby.

*Z festynu Ochotniczej
Klasy Pożarnej w Mostach
p. Jabłonkowskim 19. VII. 34.*

1. Konsul Generalny R. P.
p. Leon Malthomme

2. Antoni Paździora, kierownik tamt szkoły polskiej

3. p. Adam Martynek, wójt

4. p. Ludwika Wolska, poseł na Sejm - Warszawa.

5. p. Liporski, inspektor Ochoty. Straży Pożaru.

Na uroczystość 25-lecia „Beskidu Śląskiego”.

W niedzielę, dnia 30 września 1934 obchodzi nasze Towarzystwo 25-lecie istnienia „Beskidu Śląskiego” uroczystym festynem na Kozubowej.

Przy tej sposobności niechaj nam będzie wolno wspomnieć o rozwoju „Beskidu Śląskiego” w Czechosłowacji.

Po podziale Śląska Cieszyńskiego w r. 1920 członkowie, pozostali po stronie czeskiej, postarali się o nostryfikację dotychczasowego statutu „Beskidu Śląskiego” z siedzibą w Orłowej.

Następnie uzyskało Towarzystwo uprawnień pograniczne a jego legitymacje uprawniały do przekraczania granic w niedzielę i święta oraz dzień przedtem w obrębie Śląska Cieszyńskiego. Uprawnienie to, ważne zresztą dotychczas, było zwłaszcza w pierwszych latach dla ludności polskiej w Czechosłowacji prawdziwym dobrodziejstwem i przyczyniło się znakomicie do utrzymania wzajemnego kontaktu.

Z majątku pierwotnego „Beskidu Śląskiego” objęło Towarzystwo parcelę na Ropiczce z ruinami pierwszego polskiego schroniska w Beskidach Śląskich oraz parcelę na Wielkim Jaworowym. Do rozbudowy schroniska na Stożku przyczyniło się Towarzystwo kwotą 5000 Kcz, a nawzajem „Beskid Śląski” w Cieszynie pospieszył naszemu Towarzystwu z pomocą podczas budowy schroniska na Kozubowej.

Budowę schroniska rozpoczęto w r. 1928. Schronisko otwarto dnia 8 września 1929 r. Koszta budowy, parcel i dróg wynoszą 736.000 Kcz. Obok schroniska wybudowano wygodny i obszerny budynek gospodarczy.

Z terenów nabytych zabrano około 8 morgów świerkami i modrzewiem. Również uprawiono pod schroniskiem kilka morgów na

łaki i rolę, na której udają się znakomicie ziemniaki i owies. Resztę terenu obejmują pastwiska i las. Nabyte tereny przyczyniły się w dużej mierze do rozbudzenia i rozwoju narciarstwa, a turyści nie mają przy zwiedzaniu Kozubowej żadnych trudności. Dla letników przedstawiają nabyte parcele znakomite tereny dla odpoczynku.

Towarzystwo zajmuje się przede wszystkim turystyką i urządza mniejsze i większe wycieczki turystyczne i krajoznawcze. Ostatnio udały się dobrze dwie większe wycieczki do Polski w czasie Zjazdu Polaków z Zagranicy. Szczególniej atoli popiera nasze Towarzystwo narciarstwo i urządza w tym celu corocznie kursa narciarskie i zawody oraz buduje skocznie narciarskie ćwiczebne.

W ostatnim czasie podjęto się Towarzystwo także popierania sportu na innych polach, a zwłaszcza gier i lekkiej atletyki.

Statut Towarzystwa uległ już 3-krotnie zmianie. Towarzystwo organizuje Oddziały miejscowe i Sekcje fachowe, które ze swej strony rozwijają coraz to żywszą działalność. Coroczne turnieje siatkówki zyskują coraz bardziej na uznaniu.

W ostatnim czasie podjął się „Beskid Śląski” urządzenie boisk i parków w poszczególnych gminach naszego kraju, a w pierwszym rzędzie w Cierlicku Dolnym, aby w ten sposób umożliwić oddziałom wszechstronną działalność a młodzieży polskiej pracę sportową.

A wszystkich prac tych podejmuje się „Beskid Śląski” mimo poważnego długu na schronisku (140.000 Kcz), podejmuje się z wiarą, iż w społeczeństwie polskim znajdzie zrozumienie dla potrzeb wychowania fizycznego i sportu naszej młodzieży.

Założycielom i pracownikom „Beskidu Śląskiego” cześć!

Dzień 30 września niechaj będzie manifestacją na rzecz „Beskidu Śląskiego”. W niedzielę wszyscy na Kozubową! G. F.

Do Młodych i Starych.

Ponieważ z różnych stron zwracali się do nas czytelnicy nasi z prośbą o opublikowanie mowy, wygłoszonej dnia 23 września przez p. konsula generalnego Rzeczypospolitej Leona Malhomme na 25-letnim jubileuszu gimnazjum polskiego w Orłowej, przeto zyczeniu temu czynimy ponizej zadość.

„Społeczeństwo polskie tu, jak i w całej Polsce, doczekało się wielkiego dnia na Śląsku nad Olzą. Ta ziemia Piastów obchodzi dziś jubileusz swej najważniejszej, bo najwyższej uczelni polskiej, jaką Polacy tu posiadają. Przez ćwierć wieku w tych murach panowała mowa polska, przez ćwierć wieku te mury zasilały inteligencję polską, przez ćwierć wieku te mury promieniowały polskością i w nich ta młodzież nasza nauczyła się Polskę kochać. Z tych murów wyszli ludzie czynu i pracy, którzy z orężem w ręku potrafili oddać swe życie dla sprawy polskiej, którzy po wojnie dla tej sprawy potrafili ofiarować swą pracę.

Alle Polskę można kochać rozmaicie. Są tacy, którzy ją kochają, bo jest to kraj piękny, posiadający i morze i góry i piękne rzeki i lasy dziewicze. Inni kochają ją, bo ona ma piękną literaturę, równie piękną muzykę i nader ciekawą historję. Polskę można kochać i dlatego, że jej lud na kochanie zasłużył.

Kto jednak Polskę kocha naprawdę, ten przede wszystkim kochać musi młodzież polską, której wychowanie od nas zależy. Cieszę się zatem niezmiernie, że w dniu dzisiejszym tylu miłych gości zawitało tu z Polski. Wszyscy tu, Drodzy goście, witam Was bardzo serdecznie, — wszyscy są radzi, że przybyście tak licznie na tą wspólną uroczystość i wszyscy pragną, byście tu jak najdłużej zabawili. Ale gdy do Polski powrócicie, to powiedzcie tam, coście tu widzieli i coście tu słyszeli. Niech głos Wasz dotrze do stolicy naszej i niech pójdzie dalej, do Krakowa, Lwowa, Wilna, Gdyni, Poznania, Katowic i wszędzie. I powiedzcie tam wszędzie, że kto kocha Śląsk nad Olzą, ten powinien przede wszystkim kochać dzieci śląskie. Powiedzcie, że są to dzieci biednych robotników kopalnianych i hutniczych, że są to dzieci małych chłopów, którzy nie wszyscy tu mają dobrą ziemię; powiedzcie wreszcie, że wiele z tych dzieci ma rodziców bezrobotnych. Powiedzcie też, że dzieci te są tu w dobrym ręku, bo opiekę nad nimi rozciąga znaczne grono profesorów z zachym dyrektorem Feliksem na czele.

Życie pedagoga jest zazwyczaj szare.

Jest jednak jeden dzień w roku, który jest dla pedagoga dniem radości. Jest to dzień matury, gdy z tych murów przez drzwi otwarte naocześnie wychodzi grupa młodzieży dojrzałej, gotowej do dalszej pracy. Na tę młodzież pedagog każdy patrzy jako na skończone dzieło rąk swoich. Patrzy tak, jak malarz-artysta patrzy na skończony obraz, jak pisarz patrzy na skończoną powieść. Jest to naprawdę dzień radości dla każdego pedagoga, który obowiązki swoje wykonał sumiennie, który uczył tylko to, w co sam wierzy i w co sam nie wątpi, bo w przeciwnym razie życie takiego pedagoga przestałoby być szarem a stałoby się czarnem.

A teraz zwracam się do Was, Wy młodzi!

Życzem Wam tu kierują działacze społeczni, których otaczacie czcią i przywiązaniem. Ale niestety oni wieczeni nie są, ale praca dla sprawy polskiej trwać będzie zawsze i przyjdzie dzień, kiedy ta praca, prowadzona dziś przez tych działaczy, Wam w udziale przypadnie, stanie się dla Was spadkiem. A więc uczcie się, skoro macie to szczęście, że możecie się uczyć, dojrzewajcie pod słonecznymi promieniami, które się od murów gimnazjalnych odbijają, a potem idźcie w świat z czołem wysoko podniesionem z męstwem, jakie znajdziecie w Waszych piersiach, w Waszych polskich sercach. dumni z tego, że Was Bóg Polakami stworzył.

A teraz niech mi wolno będzie wyrazić moją szczerą radość z tego powodu, że z racji dzisiejszej uroczystości wyżsi dostojnicy władzy czechosłowackiej nadesłali telegramy gratulacyjne i przedstawiciele tej władzy zechcieli o sobiście tu przybyć. W tych telegramach i w tem przybyciu mamy żywy dowód, że władze czechosłowackie solidaryzują się z nami w naszej radości. W fakcie tym ja widzę dobrą wróżbę na przyszłość, że się sytuacja polityczna zmieni tu na lepsze, i że gimnazjum polskie w Orłowej będzie nadal kształciło inteligencję polską dla Śląska nad Olzą, a nie na eksport, jak to miało miejsce dotąd.”

Polské memorandum o východním paktu

Polsko pokračuje v tajemné politice nejistoty. — Proti účasti Československa ve východním paktu

xx - Ženeva 27. září

Polský ministr zahraničních věcí Beck odevzdal dnes v Ženevě ministrovi Barthou memorandum, ve kterém polská vláda vylicila dosavadní vývoj jednání Varšavy s Paříží o východním paktu. Polská vláda nedala konečné odpovědi Francii na návrh východního paktu, avšak memorandum činí celkový dojem záporný. Polská delegace si ponechala toto gesto až na konec ženevských politických porad jen proto, aby získala čas. Zatím si polská vláda libuje v tajemné politice nejistoty o tom, zda se přidá konečně k Německu, zda skutečně nějaké užší sblížení s Maďarskem, ve které v Pešti doufají, či zda se bude pouze pohybovat na hranici chladného přátelství na vzdálenost k Německu i k Francii. V této souvislosti se praví, že Francie ani ostatní státy přímo se zajímající o myšlenku východního paktu nemají dnes po vstupu Ruska do Společnosti národů a do evropské politiky vůbec naspěch, poněvadž situace se vlivem přátelství Francie s Ruskem právě na východě Evropy značně změnila. Rusko i Francie předpokládají příznivý vývoj svých vzájemných styků a styků s některými balkánskými a středoevropskými státy, což postavení obou velmocí jen upevní.

Proto nepřímé odmítnutí Polska okamžitě nic neznamená a rozhodně nic neznamená na původních plánech Francie a Ruska a ostatních menších států. Přejde doba, kdy stanovisko a politika Polska i Německa budou jasněji řečeny a potom bude čas uskutečnit podněty, které se již delší dobu klidně prodávají s ohledem na předem známý obsah polského memoranda. O polském pamětním spíše bude jednat francouzská ministerská rada hned po příjezdu ministra Barthou do Paříže. Pak také francouzská vláda odpoví na německou notu v této věci. Polsko odpoví na pozvání Francie podmínkami, které lze shrnout asi takto:

1. Východního paktu se musí zúčastnit všechny příslušné státy, tedy i Německo.

2. Pakt musí býti slučitelný s ostatními mezinárodními závazky.

3. Pakt musí vyhovovat zásadám paktu Společnosti národů. Kromě toho se v polském memorandu prohlašuje, že Polsko dává přednost paktům o neútočení, jež dostatečně zaručují bezpečnost Polska. Východní pakt nemůže prý posílit politické postavení Polska, spíše je může oslabit. Polské memorandum obsahuje též poznámku, která vzbudí pozornost v Československu a budí podiv veškeré ciziny.

Polská vláda přímo nebo nepřímo ve svém uemorandu dává najevo, že účast Československa ve východním paktu není pro Polsko žádoucí. Dosud se neví, jak tento svůj názor polská vláda odůvodňuje, avšak odůvodňuje-li jej vůbec, jistě neuvádí pravou příčinu svého výslovného přání, aby ve východním paktu neuplatňovala mírovou politiku zároveň s Československem. V Ženevě se tomu rozumí tak, jako by Polsko považovalo nějakou otázku mezi Československem a Polskem za otevřenou a chtělo ji snad vyřídit tak, jako vyřizovalo své starosti s Ruskem před svolením ke zřízení stálého křesla v radě Společnosti národů pro Rusko. Nejde-li o takovou taktiku, nutno se domnívat, že Polsku vůbec nejde o taktiku a že sleduje jen dvě možné směrnice: buď chce podmínkou o neúčasti Československa rozbit celé jednání u vědomí, že Francie takovou podmínku nepřijme, nebo je Polsko odhodláno sledovat politiku nepřátelskou k Československu. Ať tak nebo onak, postup a gesto polské vlády se minuly účinkem, jelikož při koncepci francouzsko-ruské politiky se samozřejmě pamatovalo na výstřelky Varšavy. Praví se klidně a obecně v Ženevě, že si musíme zvyknout na určitou dávku negace v kterékoliv politice Polska a jít klidně dále. Vývoj sám ukáže, zda je politika prestýže za dnešní mezinárodní politické situace na místě. Ministr dr. Beneš jednal dne odpoledne s ministrem Barthou, s ministrem Aloisim a s lordem tajné pečeti Edenem o východním paktu a o problému Rakouska. Ministr dr. Beneš odjel dnes večer v 6 hodin do Prahy.

Ilustrowany Kurjer Codzienny 30. IX. 34.

Czeskie obawy i podejrzenia w sprawie paktu wschodniego.

Mor. Ostrawa, 28 września. (PAT) W związku z przedstawionym min. Barthou przez min. Becka memorjałem, reasumującym poglądy rządu polskiego w sprawie projektu paktu wschodniego, „Lidowe Noviny”, półoficjalny organ min. Benesza, zamieszczają depeszę z Genewy, w której czytamy:

„Memorjał zawiera m. in. uwagi, które wzbudzą zainteresowanie Czechosłowacji i wywołują zdziwienie całej opinii zagranicznej. Rząd polski daje w swym memorjale drogą pośrednią czy pośrednią do zrozumienia, że Polska nie życzy sobie udziału Czechosłowacji w pakcie wschodnim. Niewiadomo dotychczas, jak rząd polski uzasadnia ten swój pogląd. Jeżeli wogóle uzasadnia go, to z pewnością nie wyjaśnia swego wyraźnego życzenia, aby razem z Czechosłowacją stosować politykę pokojową.

W Genewie tłumaczą to sobie w ten sposób, że Polska uważa jakąś kwestję między sobą a Czechosłowacją za otwartą i jakoby chciała ją załatwić w ten sam sposób, jak załatwiła swe bolączki ze Związkiem

Sowieckim, przed udzieleniem zgody na przyznanie miejsca Sowietom w Radzie Ligi Narodów.

Należy sądzić, że Polsce nie idzie o taktkę, lecz, że Polska idzie w dwóch możliwych kierunkach: albo chce przez wysunięcie warunku o niebraniu udziału przez Czechosłowację rozbić rokowania w przekonaniu, że Francja tego warunku nie przyjmie, albo też Polska chce stosować nieprzyjazną politykę w stosunku do Czechosłowacji.

Autor korespondencji wyraża przekonanie, że obie możliwości są skazane z góry na niepowodzenie. „Ze spokojem mówi się w Genewie — pisze on — iż Czechosłowacja musi się przyzwyczaić do pewnej dozy negacji polskiej polityki i że może iść spokojnie naprzód”.

Czechosłowackie biuro prasowe donosi, że memorjał Polski zawiera nieprzychylną wzmiankę dla Czechosłowacji w związku ze sprawą ilości państw, które, zdaniem rządu polskiego, miałyby wziąć udział w pakcie.

„Dziennik Polski“ w dalszym ciągu chciałby być kuratorem nad PSPR. Złapany na kłamstwie, nie chce dać za wygraną i w dalszym ciągu atakuje tow. posła Chobota za jego rzekomą przynależność do czeskiej socjalno-demokratycznej partii. Widząc, że ulotki wydawane przez znane osoby pod firmą „Opozycji PSPR“ nie przyniosły pożądanego rezultatu, inicjatorowie tych ulotników nie chcą dać za wygraną i wymyślają coraz to nowe kłamstwa do osiągnięcia swojego celu. Sprostowanie, które tow. Chobot wysłał do redakcji

„Dziennika Polskiego“ i w którym sprawę jego przynależności jako hospitantu do klubu posłów czeskiej soc.-demokracji wytłumaczył, uważa w dalszym ciągu redakcja „Dziennika Polskiego“ za „niewytłumaczoną“. Tymczasem powszechnie wiadomo, że tow. poseł Chobot już od roku 1929 jest hospitantem klubu czeskiej socjalnej demokracji, a na tem stanowisku się dotąd nic nie zmieniło. Przynależność do klubu uważać za członkostwo w czeskiej soc. dem. partii mogą tylko ludzie, którzy świadomie chcą kłamać, albowiem każdy laik polityczny wie o tem, że przynależność do klubu posłów nie jest to samo, co przynależność do stronnictwa. Według tej teorii musiałby p. dr. Buzek być także członkiem czeskiej socjalnej demokracji, skoro był przez przeszło 5 lat hospitantem tego samego klubu, co tow. poseł Chobot.

Wobec tego, że wyjaśniające tę sprawę sprostowanie tow. Chobota „Dziennik Polski“ zaopatrzył nowymi atakami pod adresem tow. posła Chobota i w dalszym ciągu chciałby być sędzią w sprawie Łukosza, nie pozostaje nic innego, jak w ramach ustawy prasowej położyć kres tej niecnej robocie kilku osób, które mając w rękach „Dziennik Polski“, sądzą, że będą mogli narzucać ludności polskiej na Śląsku swą opinię. PSPR. odrzuca z całą stanowczością taktykę wynoszenia się redaktorów „Dziennika Polskiego“ na sędziów nad sprawami wewnętrznymi partii. Gdyby tak ktoś z PSPR chciał coś powiedzieć o stosunkach w innych polskich stronnictwach, to z pewnością by się gniewali panowie z „Dziennika Polskiego“, a więc powinni sobie oni zamieść najpierw przed własnym progiem, a później sądzić innych.

Dzieciniada.

Jaki nastrój panuje w redakcji „Dziennika Polskiego“, dowodzi uwaga do przemówienia posła tow. Chobota na uroczystości gimnazjalnej w Orłowej, podczas którego pono

„z grupy robotników odzywały się gromkie głosy: pięknie mówi o polskiej szkole, ale sam swoje dzieci posyłał tylko do szkoły niemieckiej i czeskiej“.

Przedewszystkiem mija się z prawdą twierdzenie, że z grupy robotników odzywały się takie głosy. Tych głosów nikt nie słyszał, a gdyby wyszły, musiałyby także zakłócić sam przebieg uroczystości, a to chyba nie leżałoby w interesie uroczystości polskiej. Pono powiedziała tam coś pod nosem jakaś baba z dziedziny, a to trafiło na gościnne progi „Dziennika“.

W drugim rzędzie należałoby „Dziennikowi Polskiemu“ wiedzieć, że wielu panów z obozu „czysto“ polskiego, jeżeli sami nie uczęszczali do szkoły niepolskiej, to wychowanie dzieci nie zawsze powierzali szkole polskiej, a mogli tak uczynić, już choćby ze względu na swój „stoprocentowy“ partjotyzm.

Z uwagi „Dziennika Polskiego“ wynika, że autorowi zależało na tem, aby podniosły nastrój uroczystości polskiej u czytelnika zepsuć a osłabić występ przedstawiciela polskich socjalistów. Naprawdę, żaden mądry i szczerzy Polak nie miałby powodu do radości, gdyby tą piękną uroczystością zakłócono jakimś wykrzykami pod adresem tego czy innego mowcy. Także nikt z nas nie cieszyłby się z tego, gdyby podczas jakiegoś przemówienia na tej uroczystości padły głosy np.: „Precz z faszyzmem!“ Wychodzimy bowiem ze założenia, że uroczystości takich nie wolno nadużywać do walki politycznej.

Drzazgi.

Jeden z ostatnich numerów „Dziennika Polskiego“ przyniósł radosną wieść, że młodzież karwińska postanowiła ufundować samolot challenge'owy. Pan K. obliczył, że 150.000 Polaków zamieszkałych w Czechosłowacji może sobie na to pozwolić. Przecież to takie proste! Utworzy się niewiadomo już który komitet. Ten niewiadomo który wyda już niewiadomoktórą odezwę, apelującą do sumień i kieszeni owych 150.000 itd. Nicby nie można zarzucać tym panom, projektującym

ufundowanie samolotu, gdyby napisali: My górnych dziesięć tysięcy (czy jak tam), którym tyloletni kryzys nie dał się jeszcze wcale we znaki, proponujemy, by każdy z nas opodatkował się odpowiednio, a za zebraną sumę zakupimy.... drabinę Jakóbową do rieba. Ich rzecz. Stać ich na to, niech budują. Ale ustawiczne naciąganie ludzi, którzy już od lat są bez pracy, lub ograniczenie tylko pracują, nie mogących sobie często- kroć pozwolić na należyte odżywianie, jest zwykłym drwieniem z nędzy ludzkiej.

* * *

Wtorkowy neutralny „Dziennik Polski“ przyniósł sprawozdanie z uroczystości jubileuszowych polskiego gimnazjum realnego w Orłowej. Sprawozdawca „Dzienniczka“ p. „ek“ słyszał, jak podczas przemówienia tow. Chobota padały ze strony robotników gromkie głosy zarzutów pod jego adresem. Brałem udział w uroczystościach jubileuszowych, byłem na placu podczas przemówień reprezentantów. Słuch mam dobry, a jednak żadnych gromkich głosów pod adresem posła tow. Chobota nie słyszałem. Słyszałem natomiast, że przemówienie posła Chobota (jak wogóle wszystkie przemówienia), nagrodzone zostało oklaskami. Słyszałem także krytyczne uwagi odnośnie niektórych dygnitarzy z obozu nierobotniczego. Czytając sprawozdanie p. eka, odniosłem wrażenie, że żabka zielona skoczyła szybko na mózg sprawozdawcy i tam gromkim głosem zaskrzeczała.

* * *

Hurapatrjoci polscy w Czechosłowacji krzyczą (szczególnie w ostatnich czasach), że socjaliści polscy zdradzają polskość, będąc w kontakcie z socjalistami innych narodowości. — Karwińska „Praca“ przyjmuje do swych lokali klerikalnego czeskiego „Orla“. Co na to powie sumienie narodowe?

* * *

„Dziennik Polski“ przyniósł w zeszłym tygodniu wiadomość, że socjalistyczny „Naprzód“ krakowski przestał wychodzić z powodu braku czytelników. Tenże brak według „Dzienniczka“ zawiniła bezwzględna opozycja pisma przeciw metodom rządzenia w Polsce. Jako socjalista wpadłem w bezbrzeżny smutek. Rozdarłem szatę, głowę posypałem popiołem i zacząłem rozmyślać nad znikomością tego świata. Na drugi dzień poczta — jak zwykle — przyniosła „Naprzód“. Nad nagłówkiem był napis: „Numer wczorajszy został skonfiskowany.“

* * *

Robotnicy polscy są zdania, że jeżeli już jakaś organizacja festynu z lamusa przeżytków wyciąga zespół „cyganów“, których zadaniem jest powiększenie dochodu imprezy, to należy tychże cyganów poinformować, żeby swoją uwagę poświęcali zażywnym i zamożnym jegomościom, a tym, którzy zaledwie parę koron mają w kieszeni, dali spokój!

* * *

Skauci na uroczystości jubileuszowej przy gimnazjum w Orłowej sprzedawali odznaki jubileuszowe, swoje skautowskie broszury, — jednym słowem współpracowali z komitetem jubileuszowym. Wszystko w porządku. Ale że skautów używano jako kolporterów „Dziennika Polskiego“, to nie jest w porządku. Osa

Dla naszego szkolnictwa.

W tych dniach tow. poseł Chobot przeprowadził szereg interwencji u miarodajnych władz w sprawach naszego szkolnictwa prywatnego, które ma otrzymać uzasadnione poparcie materialne.

Sprawa upaństwowienia gimnazjum realnego w Orłowej jest na drodze do ostatecznego załatwienia. Dla ustalenia warunków, na jakich ma nastąpić przewzięcie, bawił w poniedziałek i wtorek tow. poseł Chobot w Pradze wraz z deputacją „Macierzy Szkolnej“, w skład której weszli: poseł dr. Buzek, p. dyr. Feliks, dr. Olszak. Warunki przewzięcia gimnazjum są znów szersze i ustalone zostaną pisemnie. Upaństwowienie nastąpi z ważnością wstecz.

Pozatem tow. poseł Chobot razem z drem Olszakiem interweniował w ministerstwie skarbu w sprawie uwolnienia pewnych kwot pieniężnych dla bieżących potrzeb miasta Karwiny.

Represje prasowe w Czechosłowacji

MORAWSKA OSTRAWA, 27.9 — (PAT.) — Bratyslawski „Slovak“ dowiada się, że w kołach praskich rozważana jest możliwość zawieszenia opozycyjnego czeskiego „Poledniego Listu“, polskiego „Dziennika Polskiego“ oraz wychodzącego w

Užhorodzie „Karpatoruskiego Głosu“.

Wiadomość o zamierzonym zawieszeniu jedyne go codziennego pisma polskiego w Czechosłowacji wywołała wśród ludności polskiej w Czechosłowacji niezwykle poruszenie.

České Slovo 29. IX. 34.

Veliká manifestace na Těšínsku

Oslava pětadvacetiletí státního reálného gymnasia v Orlové

Orlová. — Včera prožila Orlová jeden ze svých slavných dnů, neboť v jejích ulicích shromáždily se tisíce obyvatel ze širokého okolí, aby se účastnili oslav československého státního reálného gymnasia. Právě před 25. lety zahájilo se v něm vyučování. Mši v orlovském kostele oslavili žáci a občanstvo začátek prvního školního roku, když před tím v dubnu na národní slavnosti manifestovalo 10.000 osob pro postavení české střední školy na Těšínsku. Včera v 8 hodin ráno, kdy přesně po 25. letech se opět sloužila v kostele mše a pak se konal na krásném prostranství před budovou ústavu sjezd žáků, abiturientů, nynějších i bývalých profesorů a za účasti rodičů žáků i veřejných pracovníků. K sjezdu došly pozdravné příspisy zemského úřadu v Brně, Ústřední matice školské v Praze, Matice osvěty lidové pro Těšínsko a Hlučínsko, Národní rady, Matice opavské, Obce legionářské, sokolské župy těšínské a jiných. Po slavnostní řeči ředitele ústavu J. Jarabáče proslovili zdravice za okres okresní hejman Haering, jednatel ÚMŠ v Praze K. Hocke, který upozornil na to, že ÚMŠ věnovala na ústav do postátnění v roce 1919 celkem 520.519.28 rakouských korun. Za MOL promluvil B. Štětina a za městskou radu orlovskou náměstek starosty Durčák. Pozoruhodný byl projev ředitele polského reálného gymnasia Felixe, který projevil ústavu nejsrdečnější blahopřání za to, že překonal počáteční překážky a nyní se slibně rozvíjí. Připomněl také rakouskou krutou perzekuci ústavu, po níž mu začala ve svobodné republice nová epocha, jež má nejkrásnější budoucnost. O poměru Poláků a Čechů — jak v profesorském sboru, tak i žactva i jich rodičů — konstatoval, že je velmi přátelský a takový též zůstane. »Dva ústavy v Orlové — polský a český — jsou symbolem soužití dvou národů, které v přátelství a ve vzájemné úctě budou žít vedle sebe i v budoucnu.« Velmi nepříjemně a disonančně zazněly do oslavy některé výroky dalšího řečníka poslance Rýpara, který mluvil o Polácích a Čechách a oslavě školy tak, jakoby to bylo na politické schůzi. Velmi vřele a sympaticky byl přijat projev presidenta kr. s. v. v. Šimečka,

jednoho ze zakladatelů ústavu. Po prosloveh zástupce bývalých profesorů, bývalých žáků a nynějších žáků byl slavnostní sjezd zakončen.

Odpolední tábor překonal všechno očekávání. Ve 13 hodin se začaly na náměstí scházet proudy průvodů ze všech obcí kol Orlové, což bylo velkým příjemným překvapením pro pořadatele. Krátce před zahájením tábora bylo na

náměstí na 22.000 osob, k nimž promluvil starosta MOL Holeš a po něm měl pěkný proslov za studenty dr. K. Staňkuš. Nato předalo rodičovské sdružení studentstvu nádherný praporek s obřadností přímo vojenskou. V průvodu z náměstí na cvičiště šlo 9.000 osob a vinul se ulicemi Orlové téměř hodinu. Těšínsko opravdu prožilo včera veliký svátek. —EC—

Morgenzeitung 29. IX. 34

Pferderennen

Favoritensiege in Mähr.-Ostau.

Gestern fand in Mährisch-Ostau das erste Trabfahren statt, in dessen Programm auch ein Galoppflachrennen über 1400 und ein Hindernisrennen über 2400 Meter zur Austragung gelangte. Es gab in allen sechs Rennen guten Sport und gut besetzte Felder, doch kam nur der Totalisator auf seine Rechnung, da in sechs Rennen vier Favoriten durchs Ziel gingen und der Einsatz zur Rückzahlung gelangte. Allerdings müsste der Totalisator besser organisiert werden. Ein grober Organisationsfehler unterlief der Rennleitung beim vierten Rennen, da die Pferde abgestartet wurden, ohne daß der Gong ertönte. Ansonsten klapperte die Organisation, die Rennen wurden flott und ohne Zwischenfall abgewickelt. Hervorzuheben ist das ausgezeichnete Pferdmaterial und die hervorragenden Leistungen der Hengstfahrer, die ihre Kunst zur Zufriedenheit der 3000 Zuschauer zeigten. Da das Publikum nun mit Reitern, Fahrern und Pferden vertraut ist, dürfte das am Sonntag stattfindende zweite Trabfahren und Galopprennen sicherlich eine noch größere Anziehungskraft ausüben. Die Ergebnisse lauten:

Trabfahren.

2000 Meter für Dreijährige und ältere Pferde: 1. Mindig (Zarich) 1:51; 2. Frixi (Schramek); 3. Tarabos (Dostal). Sechs Pferde am Start. Mindig führte vom Start weg, wurde aber in der Zielgeraden von Frixi hart bedrängt. Mit Kopflänge gewonnen.

Doppelspanniges Trabfahren über 2400 Meter: 1. Datel—Dilom (Fischer, Dlmütz); 2. Mantana—Trecento; 3. Abul—Stambul—Mindig. Trotz der Vorgabe von 270 Metern holten Datel—Dilom, prächtig von Fischer gesteuert, auf und siegten unangefochten. Vier Gespanne am Start.

2000 Meter (viertes Rennen): 1. Maritana, 2. Datel, 3. Garbo. Maritana nahm sofort die Spitze und ging um Längen voraus durchs Ziel. Fünf Pferde am Start.

2000 Meter für Vierjährige und ältere Pferde: 1. Darius, 2. Trecento, 3. Frixi. Ein sicheres Rennen für Darius, der nach 500 Metern allein in Führung lag und diese nicht mehr abgab. Sechs Pferde am Start.

Galopprennen.

1400 Meter 1. Trafon (J. Gattermeyer), Eigentümer Generalmajor Malhomme; 2. Polbi (Schaffler); 3. Dreß (Kolasek). Ein spannendes Finish, aus dem Trafon durch die geschickte Steuerung Gattermeyers als Sieger hervorging. Sechs Pferde am Start.

Hürdenrennen über 2400 Meter: 1. Si-Si (Rapt. Staßny), 2. Bubi, 3. Jürit. Ein spannendes Rennen, bei dem Si-Si und Bubi über 2000 Meter in gleicher Front lagen. Vor dem Ziel löste sich Si-Si vom Felde los und siegte mit einer Länge. Fünf Pferde am Start.

Es ist zu begrüßen, daß endlich auch der edle Pferdesport in Mährisch-Ostau Eingang gefunden hat und es wäre zu wünschen, daß Pferderennen ständig zur Einführung gelangen. Allerdings darf Ostau nicht als Kleinstadt behandelt werden und bedarf genau derselben Aufmachung wie Prag, Pardubitz, Wien, Budapest usw. Also Organisationsfehler, die störend auf Zuschauer wirken, müssen unbedingt behoben werden, um die Anhänger dieses Sports vollends zu befriedigen. Gestern gab es solche Fehler genug, die zu beheben die Rennleitung bemüht sein muß.

České Slovo 29. IX. 34.

Bouřliváci Poláci

Paříž. — Petit Parisien oznamuje z Bethune v severní Francii, že včera bylo vypraveno nuceně z Francie 600 polských horníků. Když vlak opouštěl nádraží, volali Poláci: Pryč s Francií, ať žije Německo!

Moravskoslezský Deník 28. IX. 34

— Pro českou píseň ztýráni. Ve Vendryni-Zaolží konala se v hospodě paní Skupieniové svaatební taneční zábava, která se zakončila velikou rvačkou. Na zábavě se tančilo a zpívalo. Po zazpívání polské písně chtěli si mládenci z blízké Karpentné zazpívat také českou píseň. Se zlou se však potázali. Sotva dozněla slova české písně, vrhlo se na zpívající několik polských mládenců a počli do nich nemilosrdně mlátiti, takže tekla krev. Je skutečně velice smutné, že v československém státě nesmějí se zpívat ani české písně. Tento případ je zase malou ukázkou loyality našich zfanatisovaných Poláků. Četnictvo případ vyšetřuje a doufejme, že viníci budou po zásluze přísně potrestáni. K.

Klusácké dostihy na vítkovickém závodisti

Zdařilý průběh klusáckých dostihů — 3000 diváků se dobře bavilo

Klusácký a dostihový sport v Ostravě nemá sice ještě takovou tradici a popularitu jako v jiných městech, kde je posádka a kde mu hlavně pomáhají vojenští jezdci, ale přesto se těší velkému zájmu i širšího obecního. Bylo to lze pozorovati již i při posledních dostizích a konečně i včera, kdy odpoledne na vítkovickém závodisti se konaly mezinárodní klusácké a jezdecké dostihy a to pod protektorátem ostravské městské rady. Připravily je Spolek pro chov jezdeckých koní v Olomouci a Družstvo jízdní v Mor. Ostravě. Včera byl první den a pokračování jest v neděli 30. září a za týden pak 7. října se v závodech pokračuje. Již před 14. hodinou velké množství diváků naplnilo celý ohoz i nové tribuny. Dostihy byly dostaveníčkem ostravské společnosti, Čechů i Němců a mezi oficiálními hosty bylo vidět starostu města posl. Prokeše a jeho náměstka dra Mruzka, polic. ředitele vl. r. Baču, okr. hejtmana Studnáře, dále centrální řed. vítkovických závodů Federera a mezi přítomnými byl

také polský generální konsul Malhomme. Závodby byly pečlivě organizovány, neškodilo by však zlepšit rozhlasovou informaci, neboť většina přítomných diváků klusáckému sportu vlastně ani nerozumí a musí se řídit podle programu a podle dobrých informací místního rozhlasu. Na závodisti se pilně sázelo u totalisátora a obecníto se docela příjemně bavilo. Komických scén také nechybělo. Ve cvalové jízdě na 1400 m zvítězil plnokrevník č. 4 Trafoy, kůň polského konsula Malhomme.

Technické výsledky: Jízda jedno-spřežní na 2000 m: Vítězem byl klusák Mindig. 2. Fritzi. 3. Tarabos. Dvojsprežní jízda: 1. Datel-Dilow. 2. Maritana-Trecento. 3. Adut-Stambul. — Jednosprežní pánská jízda na 2000 m: 1. Maritana. 2. Datel a Garbo. Nejpoutavějším závodem dne byl dostih na 2400 m proutěných překážek. Po úporném boji vítězí Si-Si se známým vojenským jezdce kapitánem šťastným z Olomouce. 2. O délku hlavy Bubi. — Poslední jízda na 2000 m: 1. Darius. 2. Trecento. 3. Fritzi.

-ZK-

p. Helena Malhomme
a stroji harcerskimi
(vide tomu XII str.)

Kurs har inštruktorski harcerski
w Odrzychowicach.

Od lewej: p. W konsula Synowicka, p. Helena Malhomme
iona konsula Gen. Druhny: Halinka Butasowa,
Gorgoniowa gt. inštruktorka; Marta, oboina, Pustowara
komendantka

Moravskoslesky Deník 30. IX. 34.

Polsko neuznává smlouvu o ochraně menšin

Z Varšavy, 29. 9. Poloúřední »Gazeta Polska« pokládá za nejdůležitější otázku, jež byla na posledním shromáždění Společnosti národů pro Polsko vyřízena, otázku menšinovou. Protože shromáždění odmítlo rozšíření závazku o ochraně menšin na všechny státy, nepokládá se Polsko

již vázáno smlouvou o ochraně menšin prostřednictvím Společnosti národů. Polsko položilo v Ženevě alternativu: buďto rozšíří ochranu menšin na všechny státy, anebo že odmítne spolupráci při ochraně menšin v Polsku.

Dziennik Polski 26. IX. 34. (patrz str. 179)

Česka socjálna-demokracja znieważa polskiego ministra.

W nr. 223 z dnia 28 września b. r. »Právo lidu«, naczelnego organu czeskiej socjalnej demokracji, pojawił się artykuł p. t. »Dokęta Ligi Narodów« zawierający niesłychaną w treści i formie zniewagę polskiego ministra spraw zagranicznych p. Becka. Rynsztokowej treści artykułu »Právo lidu« nie przytaczamy, zaznaczamy tylko, iż tych brudnych napadów jest cały cykl, a to w tym samym dzienniku z dnia 14 i 18 września b. r. Centralny organ czeskiej socjalnej demokracji kopie świadomie i z ca-

łym rozmysłem przepasé między Polską a ČSR. Przepasé to pogłębia celowo z dnia na dzień. Po brutalnej znieważce pamięci zmarłego ministra śp. Pierackiego znieważa teraz z kolei czynnych ministrów Rzeczypospolitej Polskiej, Česka socjalna demokracja w sposób jak najbardziej nienawistny podjudza Czechów przeciw Polakom. Prowokując stále Polskę i Polaków, zapomina česka socjalna demokracja o tem, iż »kto wiatr sieje, zbiera zawsze burzę«.

III. • V 15.30 hod.

ROVINOVÁ JÍZDA AMATÉRŮ NA 1.400 m

Dráha 1.400 m.

Čestná cena: Palace-Hotel
M. Ostrava.

Pro všechny koně s vyloučením plnokrevníků, bez vyrovnání vah. Čestné ceny. Zápisné 20.— Kč, startovné 30.— Kč.

1. **DOLA:** starší hň. kl. Majitel koně: Družstvo jízdárny, jezdec Vorel Oldř. (žlutá-červená) 1.400 m
2. **OREB:** starší ryzák. Majitel koně: Družstvo jízdárny, jezdec Kotásek Ant. (zelená, čepice černá) 1.400 m
3. **FERKO:** starší bělouš. Majitel pí. Žáčková, jezdec Žáček Karel (červeno-bílá) 1.400 m
4. **TRAFOY:** starší ryzák. Majitel pol. konsul Malhomme, jezdec Gattermayer Jul. (modrá, červená čepice) 1.400 m
5. **POLDI:** starší hň. kl. Stáj Olomouc (půl modrá, půl bílá) 1.400 m

Jwny Pan

Leon M a l h o m m e ,

Gen.Konsul Rz.P.

w

M o r . O s t r a w i e .

Do wyniku osiągniętego przy wyścigach koniem
zakupionym od Dr.Larisch-Mönnicha pozwalam sobie naj-
serdeczniej pogratulować i życzę nadal szczęścia

W Karwinie, 1.10.1934.

Z wyrazami głębokiego szacunku

Kula Jan.
Koniuszy

Ještě k tiskové opravě p. Lukosze. Bývalý místopředseda polské soc. strany v Československu p. Lukosz poslal nám opravu na naši zprávu, že byl vyloučen ze strany. Podle zákona musili jsme tuto opravu uveřejnit, považujeme však za nutno v zájmu informování socialistické veřejnosti se k ní vrátit. Výk. výbor PSPR se usnesl na vyloučení p. Lukosze ze strany 14. srpna. Ze šesti členů výkonného výboru hlasovalo 5 pro vyloučení, jeden člen se zdržel hlasování. Jako důvod vyloučení bylo uvedeno, že »Lukosz vylučuje se ze strany pro nesoudružské jednání, poškozování strany a hrubé porušení organizačního řádu.« Širší představenstvo PSPR schválilo vyloučení Lukosze z uvedených důvodů ve schůzi 15. září. Proti tomuto pravoplatnému rozhodnutí nepodal Lukosz v rámci organizačního řádu odvolání a kdyby je podal, nemělo by odkladacího účinku. Má právo odvolati se ke sjezdu strany, který se bude konat za půldruhého roku. Pokud jde o styky s p. konsulem Malhomem, tedy se p. Lukosze tážeme: Je vzájemná návštěva nejen v kanceláři, nýbrž také v soukromém bytě, udržování styků nebo není? Je udržováním styků účast na večírku v Mor. Ostravě, na který panstvo přijelo v autech, nebo není? Přijímáme-li někoho ve svém soukromém bytě, je to udržování styků nebo ne? Na tyto otázky měl dáti p. Lukosz odpověď ve své tiskové opravě.

Propaganda narodowo-socjalistyczna w Czechosłowacji

MORAWSKA OSTRAWA, 29.9. — PAT. — Prase česká obiega wiadomość, pochodząca rzekomo z dobrze poinformowanych kół politycznych, które bacznie śledzą koncentracyjny ruch sudecko-niemieckiego „Heimatsfrontu“, głosząc, że b. poseł narodowo-socjalistyczny, Krebs, który zbiegł swego czasu do Niemiec, przygotowuje szeroko zakrojoną akcję propagandową przeciwko Czechosłowacji.

Według tych twierdzeń, poseł Krebs założył w porozumieniu z ministrem propagandy Rzeszy, Goebbelsem, w Dreźnie, czyli tuż nad granicą česką,

szkołę propagandy dla sudecko-niemieckich narodowych socjalistów, którzy schronili się w Niemczech, w której to szkole wychowuje się ich na propagatorów trzeciej Rzeszy w po-granicznych krajach. Propaganda ma być popierana w ten sposób, że od po-granicza českiego przemycą się filmy, płyty gramofonowe i druki. Nowa akcja niemiecka uważana jest za dowód, że propaganda narodowo-socjalistyczna po nieudanych próbach wywołania przewrotu w Austrii przygotowuje generalny atak na českie po-granicze, zamieszkałe przez Niemców.

Ilustrowany Kurjer Codzienny 1. X. 34.

Czesi tworzą specjalną „ochranę“ dla siedzenia mniejszości narodowych.

Praga, 29 września (Os). Organizacje i związki czechizacyjne, które rozwijają

szczególnie intensywną działalność w okęgach zamieszkałych przez mniejszości narodowe, ciesząc się przytem jak najdalej idącym poparciem władz, gotują się obecnie do zadania dotkliwych ciosów zarówno mniejszości niemieckiej, jak i polskiej.

Do zarządu miasta Pragi wpłynął ostatnio memoriał českiego związku kupców, który domaga się wydania zakazu rozmawiania po niemiecku nie tylko w sklepach, ale i na ulicach i placach publicznych.

Równocześnie we wszystkich okęgach zamieszkałych przez mniejszości narodowe, a m. in. na Śląsku i części Moraw, gdzie dominuje element polski, mają być ustanowione specjalne organizacje kontrolne, których zadaniem będzie dokładne śledzenie wszystkich imprez i zgromadzeń, organizowanych przez związki mniejszościowe. Będą to poprostu biura wywiadowcze, które śledzić będą ruchy każdego działacza mniejszościowego, w szczególności obserwoawne będą wyjazdy tych działaczy za granicę oraz ich działalność oświatową.

Organizacje kontrolne wyposażone będą w dalekosiężne kompetencje do tego stopnia, że na podstawie doniesienia dokonanego przez członka „biura kontrolnego“, policja będzie mogła natychmiast aresztować wskazaną osobę.

Wiadomość o utworzeniu „organizacji kontrolnych“, będących jednym z nowych etapów na drodze gnębienia mniejszości narodowych przez rozcietrzewionych szowinistów praskich, wywołała zarówno w niemieckim i polskim obozie mniejszościowym zrozumiałe poruszenie. Już obecnie podnoszą się tu i ówdzie głosy, zapowiadające gwałtowną reakcję na ustanawianie tego rodzaju instytucyj szpielewskich, które w najwyższym stopniu urągają najprymitywniejszym zasadom o swobodzie obywatela i żywo przypominają osławioną „ochranę“ w przedwojennej carskiej Rosji.

Robotnik 29. IX. 34.

Minister Beck przeciwko Czechosłowacji

Sensacyjne wiadomości „Lidovych Novin“ o memorjale m n. Becka w sprawie paktu wschodniego

W związku z przedstawionym min. Barthou przez min. Becka memorjałem, reasumującym poglądy Rządu polskiego w sprawie projektu paktu wschodniego, „Lidové Noviny“, półoficjalny organ min. Běnesza, zamieszczają depezę z Genewy, w której czytamy: Memoriał zawiera m. in. uwagi, które wzbudzają zainteresowanie Czechosłowacji i wywołują zdziwienie całej opinii zagranicznej. Rząd polski daje w swym memorjale, drogą pośrednią czy bezpośrednią, do zrozumienia, że Polska nie życzy sobie udziału Czechosłowacji w pakcie wschodnim. Ni wiadomo dotychczas, jak Rząd polski uzasadnia ten swój pogląd. Jeżeli wogóle uzasadnia go, to z pewnością nie wyjaśnia swego wyraźnego życzenia, aby razem z Czechosłowacją stosować politykę pokojową. W Genewie tłumaczą to sobie w ten sposób, że Polska uważa ja-

ką kwestję między sobą a Czechosłowacją za otwartą i jakoby chciała ją załatwić w ten sam sposób, jak załatwia swe bolączki ze Związkiem Sowieckim, przed udzieleniem zgody na przyznanie miejsca Sowiecom w Radzie Ligi Narodów.

Należy sądzić, że Polsce nie chodzi o taktykę, lecz, że Polska idzie w dwóch możliwych kierunkach, albo chce przez wysunięcie warunku o niebraniu udziału przez Czechosłowację rozbić rokowania, w przekonaniu, że Francja tego warunku nie przyjmie, albo też Polska chce stosować nieprzyjazną politykę w stosunku do Czechosłowacji. Autor korespondencji wyraża przekonanie, że obie możliwości są skazane zgóry na niepowodzenie. Ze spokojem mówi się w Genewie, iż Czechosłowacja musi się przyzwyczaić do pewnej dozy negacji polskiej polityki i że może iść spokojnie naprzód. (PAT).

Ilustrowany Kurjer Codzienny 3. X. 34.

Neustanne szykanowanie studentów Polaków przez policję česką.

Ostrawa, 1 października (PAT). Policja česká przeprowadziła znowu rewizję u kilku członków zarządu związku studentów Polaków w Bernie Morawskim. Rewizje nie dały żadnego rezultatu.

Ciągle szykany akademików polskich ze strony českich władz policyjnych wywołują wśród młodzieży polskich oraz społeczeństwa polskiego w Czechosłowacji coraz większe oburzenie.

Burza z powodu noty polskiej

KOŁO OPIEKI NAD AKADEMIIKIM POLSKIM
W BERNIE MORAWSKIM
ZWIAZEK STUDENTÓW POLAKÓW W BERNIE, CZECHOSŁOWACJA

JWielmożny Pan

BRNO ČSR.
KOTLAŘSKÁ Č. 24.

L e o n M a l h o m m e

Konsul Generalny R. Polskiej

SEKCJA:

Mor. Ostrawa

L.P. 14/34.

Ul. Johannyho 11.

BERNO, DN. 26 listopada 1934

Wielce Szanowny Panie Konsulu Generalny !

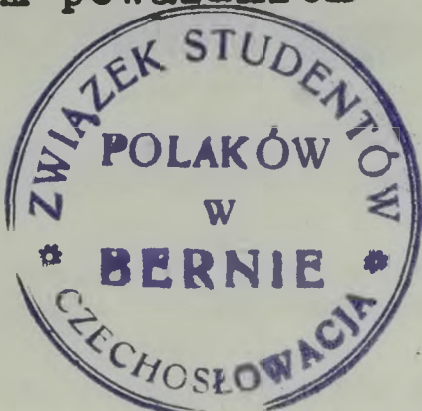
Zarząd Związku Studentów Polaków w Bernie Mor. komunikuje uprzejmie, iż Związek na swem Zwyczajnem Walnem Zebraniu, odbytem w dniu 24 b.m. pozwolił sobie powołać przez akklamację JW Pana Konsula Generalnego na Członka Honorowego Związku.

Nadanie JW Panu Konsulowi Generalnemu członkostwa honorowego jest wyrazem naszego hołdu i uznania dla zasług położonych w obronę najżywotniejszych potrzeb mniejszości polskiej na Śląsku oraz naszej wdzięczności za opiekowanie się i okazywane zainteresowanie dla naszego Związku w Bernie i wogóle polskiej młodzieży akademickiej w Czechosłowacji.

Prosimy JW Pana Konsula Generalnego, by nadanie członkostwa honorowego Z.S.P., będące wyrazem naszego szczerego i prawdziwego przywiązania, zechciał łaskawie przyjąć, czem doda nam otuchy do dalszej pracy dla dobra polskości i co będzie równocześnie dla nas wielkim zaszczytem.

Z głębokiem poważaniem

Adam Wólczyński
sekretarz

J. Wardas
prezes

Stosunek do paktu wschodniego.iany dziennikarz paryski Pertinax Echo de Paris" twierdzi, iż odpoli min. Becka, wręczona min. Bara przy wyjeździe min. Becka z Genewawierała:

Polska uważa za konieczną zgodę

3. Także wobec Czechosłowacji nie chce Polska przyjmować żadnych zobowiązań, bez wcześniejszego, bardzo dokładnego zbadania tej sprawy. Polska jednak w żadnym wypadku nie zajmie stanowiska przeciw któremukolwiek krajowi w zagłębiu naddunajskim.

Europe i ze względu na to nie jest koniecznym dodawanie do nich jakichś nowych umów.

Przy tej odpowiedzi Francja otrzymała od Polski oświadczenie, że co się tyczy przymierza polsko-francuskiego, nie się w tem nie zmienia.

Ještě k tiskové opravě p. Lukosze. Bývalý
místopředseda polské soc. strany v Českoslo-

vensku
ši zpr
kona
žujem
sociali
výbor
sze ze
konnét
den čl
loučen
ze str
vání
řádu.«
loučen
zi 15.
hodnut
ho řád
odklád
sjezdu
hého
Malhou
jemná
v souk
Je udr
Ostrav
bo ne
kromě
Na ty
ve své

M n
Sensa
m n.

W zw
Barthou
reasumi
w spra
„Lidove
min. Be
Genewy
zawiera
zaintere
hują zdz
Rząd p
drogą
zrozum
udziału
dnim. I
polski
wogóle
wyjaśn
razem
tykę p
sobie i

czeska przeprowadziła znowu rewizję u kilku członków zarządu związku studentów Polaków w Bernie Morawskim. Rewizje nie dały żadnego rezultatu.

wołują wśród młodzieży polskich oraz społeczeństwa polskiego w Czechosłowacji coraz większe oburzenie.

Burza z powodu noty polskiej

„Polskę opanowało szaleństwo!”

Paryż, 29 września.

(Tel. wł.). Dzienniki francuskie wciąż jeszcze zajmują się odpowiedzią rządu polskiego na francusko-sowiecki projekt Locarna wschodniego. Sprawozdawczyni „Oeuvre” (pani Tabouis) m. in. pisze: Nie oddawano się wprowadzie socjalnym iluzjom, ale też nigdy nie przypuszczano, aby nota polska była pewnego rodzaju politycznym wyznaniem wiary, wyrażenie i w formie brutalnej zwracającym się przeciw całemu systemowi bezpieczeństwa(?), od 15 lat mozolnie rozbudowywanemu. Z odpowiedzi polskiej wynika, że rząd polski nie życzy sobie podejmowania jakiejkolwiek akcji, któraby nie odpowiadała duchowi układu polsko-niemieckiego. Wszelkie inne kwestje schodzą na plan ostatni(?). Nie można wprowadzić Polsce wyrzutów, gdyż wolno jej uprawiać politykę, jaką uważa za celową, ale krytyka jest na miejscu, już choćby z tej przyczyny, że od stycznia Polska stale protestuje, gdy się mówi o podjęciu przez nią nowego kursu politycznego. Interesującym jest także fakt, że nota polska definiuje także stanowisko rządu polskiego wobec Czechosłowacji, Węgier i Austrii. Wspólna granica z Węgrami była od dawna już życzeniem Polski i należy przyjąć, że z okazji obecnej wizyty premiera Goemboesa w Warszawie zawarty zostanie polsko-węgierski układ przyjaźni i nieagresji. Prawdopodobnie w najbliższym już czasie postawi Francja Polsce kilka pytań, a przede wszystkim zażąda wyjaśnienia, jakie miejsce zajmie polsko-francuski sojusz w nowej konstelacji politycznej Polski. Drugie pytanie dotyczyć będzie znaczenia układu polsko-niemieckiego.

Sprawozdawczyni dodaje, że wedle informacji, otrzymanych ze źródła zupełnie wiarodignego, Barthou i Litwinow uczynią teraz wszystko, aby angielskiej opinii publicznej uświadomić, że polska polityka jest szkodliwa dla pokoju europejskiego(!). „Wspólnie z państwami bałtyckimi, Czechosłowacją i Rumunją — kończy sprawozdawczyni — Francja i Rosja sowiecka zaczekają następnie aż przeminie szaleństwo, jakie opanowało Polskę”.

Krytyka p. Brinon.

(PAT). Znany publicysta Brinon omawia w „L'information” politykę polską, krytykując w ostry sposób metody polityczne, stosowane przez kierowników polskiej nawy państwowej. Polska, zdaniem Brinona, popelniła w stosunku do Francji wybryki(!), godne pożałowania. Mieć za nic przyjęte zobowiązania, nadużywać w stosunku do osób i mienia cudzoziemców autorytetów państwa i suwerenności państwowej, — pozwalać na kampanję oszczerczą w

prasie(?) i odpowiadać na słuszne niejednokrotnie utyskiwania rządu zaprzyjaźnionego i sprzymierzonego ciąglem graniem na zwłokę oraz wyniosłym i butnym językiem, to są ekscesy(!) godne pożałowania i jednocześnie niebezpieczne. Brinon kończy uwagę, że przeciwko tym metodom, które mogą wprowadzić szereg komplikacji, należy zaprotestować.

Również p. Beranger jest niezadowolony.

Beranger, omawiając trudności europejskie w dzienniku „Agence Economique et Financiere” zarzuca Polsce, że w swej samolubnej(!) polityce, posunęła się jeszcze dalej, niż Szwajcaria. Kontynuując akcję, zapoczątkowaną przez Marszałka Piłsudskiego, który w roku 1932 usunął w nagły sposób ministra Zaleskiego, jako zbyt wielkiego frankofila, dyktatura polska porozumiała się z Niemcami, aby odmówić swojego udziału w projektowanym przez Francję pakcie wschodnim.

Nieprzyzwoita napaść.

„Petit Parisien” zamieszcza artykuł pt. „Bilans sesji genewskiej”, w którym nacz. redaktor tego dziennika Ellie Bois poświęca wiele miejsca stosunkom polsko-francuskim i w ostry sposób atakuje obecną politykę Polski.

Przypominając w patetycznej formie odwieczną sympatię i dobrodziejstwa Francji dla Polski, publicysta zaznacza, że wbrew zapewnieniom, po objęciu stanowiska ministra spraw zagr. przez płk. Becka, polityka Polski w stosunku do Francji uległa kolosalnej zmianie. P. Bois nie szczędzi następnie złośliwych zwrotów i słów, aby wykazać, że kierownicy polityki polskiej są narzędziem (w ręku Niemiec!) i poleca im wczytywać się w pamiętniki Buelowa, uważającego odbudowę Polski za absurd, aby tym sposobem odwieść Polaków od dotychczasowych błędów. Autor artykułu zarzuca Polsce drażnienie Czechosłowacji, wreszcie intrygi(!) przeciw naturalnym sprzymierzeńcom i uprawianie codziennej propagandy przeciw wszystkiemu, co francuskie(!). Artykuł kończy się następującym zwrotem: „Śmiem powiedzieć, że o ile Polacy chcą dowieść, iż są wielkim mocarstwem, to nie osiągną tego celu przez aroganckie(!) stanowisko, ani przez bezmyślne docinki ani drogą niepokojących manewrów, ani przez urąganie, ani tem mniej przez niezależność(?) serca. Prawdziwa duma mieści się gdzieindziej, a potęgę narodu mierzy się znacznie lepiej rezultatami swej pracy. Polska dzięki wzrostowi zaludnienia, dzięki sytuacji geograficznej, dzięki wysokim zaletom moralnym ludności i kredytowi, może odgrywać wielką i szlachetną rolę, ale musi się kierować polityką przezorności, równowagi i współpracy ze swoimi odwiecznymi przyjaciółmi.

Dziennik Polski 30. IX. 34.

Jasna odpowiedź Polski w sprawie paktu wschodniego

„Nic się nie zmieni, o ile chodzi o przymierze polsko-francuskie”.

Jak wiemy, w piątek zakończyła się ostatecznie sesja Ligi Narodów. Wyniki jej były niezwykle nikle dla całości, zasadnicze jednak dla Polski. W ciągu tej sesji Polska załatwiła dwie rzeczy. Po pierwsze zakończyła naruszanie jej autorytetu przez narzuconą jej umowę mniejszościową, a po drugie wyjaśniła swój stosunek do paktu wschodniego.

Znany dziennikarz paryski Pertinax w „Echo de Paris” twierdzi, iż odpowiedź min. Becka, wręczona min. Barthou przy wyjeździe min. Becka z Genewy, zawierała:

1. Polska uważa za konieczną zgodę

Niemiec na projekt paktu. Tekst paktu polsko-niemieckiego musi całkowicie wejść w skład paktu i specjalny artykuł musi stwierdzić, że ten układ we wszystkich swych częściach nadal pozostaje w mocy.

2. Polska wzbrania się przyjąć wobec Litwy jakiejkolwiek gwarancje.

3. Także wobec Czechosłowacji nie chce Polska przyjmować żadnych zobowiązań, bez wcześniejszego, bardzo dokładnego zbadania tej sprawy. Polska jednak w żadnym wypadku nie zajmie stanowiska przeciw któremukolwiek krajowi w zagłębiu naddunajskim.

Polska nie chce brać przedewszystkiem udziału w jakiejkolwiek akcji, skierowanej przeciw Węgrom.

4. Rząd polski oświadcza, że pakt o nieagresji i dwustronne układy wystarczą, by zapewnić pokój w środkowej Europie i że dlatego nie jest koniecznem dodawanie do nich jakichś nowych umów.

Przy tej odpowiedzi Francja otrzymała od Polski oświadczenie, że co się tyczy przymierza polsko-francuskiego, nic się w tem nie zmieni.

Niezwykłe szlachetny czyn polskich robotników.

W dniu 29 września b. r. zgłosiła się do Konsulatu R. P. w Mor. Ostrawie delegacja Zarządu Ludowej Spółki Spożywczej w Karwinie-Sowińcu w osobach przewodniczącego p. Rudolfa Szymańskiego i skarbnika p. Józefa Mikszana i złożyła na ręce Pana Konsula

Generalnego Leona Malhomme sumę Kcz 1000.— (tysiąc) na najuboższych powodzian w Polsce.

P. Konsul Generalny w imieniu Rządu Polskiego podziękował serdecznie delegacji robotników karwińskich za ten szlachetny czyn.

Minister Beck u Marszałka Piłsudskiego.

Manifestacje na cześć polskiego ministra.

Jak się dowiadujemy, w nocy sobotniej przejechał przez nasze terytorjum p. minister Beck, udając się z Genewy wprost do Marszałka Piłsudskiego w Meszceńcu koło Żywca. Jak wiemy, Marszałek Piłsudski przebywa tam, prowadząc gry wojenne i używając w wol-

nych chwilach przechadzek.

Spółeczeństwo polskie w Warszawie organizuje z racji powrotu min. Becka do Warszawy, który niebawem nastąpi, wielkie manifestacje na jego cześć.

100,000.000 złotych ofiarował Polsce.

Wspaniały dar polskiego patrioty.

Zmarły obecnie hrabia Jakób Potocki w testamencie swym uczynił jedynym sukcesorem swego 100 miljonowego majątku Państwo Polskie, wyrażając życzenie, by sumę tą użyto na budowę szpitali dla chorych na gruźlicę i rakę. Ta niezwykła ofiarność, wrodzona zresztą na-

rodowi polskiemu, wywołała wielkie uznanie całej opinii polskiej i zapewne przyczyni się znacznie do postawienia tego szpitalnictwa na bardzo wysokim poziomie, przewyższającym szpitalnictwa innych państw, skazanych jedynie na pieniądze ze skarbu państwa.

W sprawie naszego samolotu challenge'owego.

Myśl ufundowania samolotu przez tuł. społeczeństwo polskie na przyszły challenge bardzo mi przypada do gustu. Będzie to czyn piękny, który cały naród polski powita z zapalem.

Mamy całe dwa lata czasu. Pochwalam akcję zbiórkową przez organizacje, zwłaszcza młodzieżowe. Ale aby zapewnić stałe dochody, uważam, że byłoby

wskazane, aby wszyscy ci z nas, którzy posiadają stałe zatrudnienie, opodatkowali się choćby w minimalnym stosunku. Niniejszem deklaruje 1/2% swoich miesięcznych dochodów na przeciąg dwu lat na nasz samolot i wyrażam nadzieję, że znajdę wielu naśladowców.

Karol Sławiński, Ołomuniec.

Wyścigi w Witkowicach.

W piątek, dnia 28 b. m. odbyły się na stadionie w Witkowicach wyścigi konne, urządzone staraniem Klubu Konnej Jazdy w Mor. Ostrawie, które zaszczylił swą obecnością konsul generalny R. P. p. Leon Malhomme ze swoją małżonką, pp. konsulostwo Synowiec oraz grono pań i panów z Konsulatu Polskiego. Z przedstawicieli władz czeskich byli obecni: pp. prezydent miasta poseł Prokeš, dyrektor policji radca Bača oraz starosta mor.-ostrawski Studnár. 3000 osób zapelniało po brzegi trybuny.

W biegu na 1400 m odniósł pełne zwycięstwo koń Trafoy, czystej krwi angielskiej, własność p. konsulowej Malhomme, wyprzedzając pozostałe konie na dystans 60 m. Burze oklasków z trybun towarzyszyły zwycięstwu polskiego konia. Zwycięski koń, pochodzący ze stadniny hr. Larischa, został niedawno ofiarowany p. konsulowej generalnej przez Polską Banderję Konną przy Tow. Rolniczem w Czes. Cieszynie. Niewątpliwie Polska Banderja Konna będzie również dumna z triumfu „Trafoy’a”.

Wiadomości z Łasku

Wydawnictwo Dziennika Polskiego przesyła Zarządowi „Polskiego Towarzystwa turystyczno-sportowego Beskid Śląski” z okazji 25-cio letniego jubileuszu swego istnienia najserdeczniejsze życzenia, by jako jedyna placówka polska w dziedzinie turystyki i sportu stał zawsze dzielnie na straży polskości w górach beskidzkich i aby w dziedzinie turystyki i sportu stał się czynnikiem propagującym jedność i współpracę wszystkich polskich organizacji wychowania fizycznego, której potrzeba jest niemniej ważna i potrzebna — jak w życiu politycznym.

100 numer Dziennika Polskiego

Tyle w świecie obchodzi się różnych jubileuszów i obchodów! I my świętujemy w dniu dzisiejszym taki mały jubileusz: „Dziennik Polski” po raz setny dostaje się w ręce czytelnika polskiego.

W ciężkich czasach przystąpiliśmy do wydawania pierwszego i jedyne go w Czechosłowacji polskiego bezpartyjnego pisma codziennego. Jeżeli w okresie tak ciężkim zdobyliśmy się na krok tak poważny, to skłoniło nas do tego przede wszystkim dobro polskiego ludu śląskiego, które wymagało, aby obok tygodniowych organów partyjnych i zawodowych, ludność nasza posiadała gazetę codzienną, któraby była stałym łącznikiem pomiędzy wszystkimi Polakami na Śląsku Nadolzańskim.

Nieoczekiwane i zdumiewające powodzenie „Dziennika Polskiego”, który od razu wysunął się na czoło całej naszej prasy i jest gorliwie popierany przez sympatyków w wszystkich polskich stronnictw i ugrupowań społecznych, jest dla nas dowodem, że swoim pojawieniem się „Dz. P.” wypełnił poważną lukę, przez ogół społeczeństwa oddawaną dotkliwie odczuwaną.

W dniu dzisiejszym dziękujemy serdecznie wszystkim naszym sympatykom i współpracownikom za dotychczasowe poparcie i prosimy o pamięć na przyszłość. Ze swej strony przyrzekamy, że pomimo ataków z różnych stron, pomimo 20 konfiskat, które zwały się na nas u progu naszego istnienia, i nadal nieugięcie stać będziemy na straży polskości, której dobro jest naszym naczelnym nakazem.

Redakcja

Poseł Chobot na samolot challenge'owy.

(Z racji setnego numeru „Dziennika Polskiego”.)

Z wielką przyjemnością czytamy w ostatnim „Robotniku Śląskim” (który zresztą niemal w całości poświęcony jest jubileuszowi naszego dzisiejszego setnego numeru), iż autor artykułu p. t. „Drzazgi” zapalił się niezwykle do rzuconej przez niezamożną młodzież robotniczą myśli ufundowania samolotu challenge'owego.

Pisze dosłownie:

„My górnych dziesięć tysięcy, którym tylolećni kryzys nie dał się jeszcze wcale we znaki, proponujemy, by każdy z nas opodatkował się odpowiednio, a za zebraną sumę zakupimy...” itd.

Pośród naszych górnych dziesięciu tysięcy jedno z czołowych miejsc zajmuje bezsprzecznie p. poseł Chobot. To też przypuszczamy, że po tem oświad-

czeniu zadeklaruje on znaczną kwotę pieniężną na budowę samolotu, co przyjdzie mu tem łatwiej, że w dotychczasowych publicznych spisach ofiardawców na powodzian w Polsce nie zauważyliśmy jego cennego nazwiska. Wynikałoby z tego, że ma w budżecie na cele społeczne i humanitarne dość znaczne oszczędności.

Autor „Drzazg” pisze dalej w swoich uwagach, iż ci,

„którzy nie mogą sobie pozwolić na należyte odżywienie, nie mogą dawać składek na samolot”.

Święta racja, ale czy p. Chobot też nie ma środków na „należyte odżywianie”? Sądząc po jego wyglądzie i częstych jazdach do Karlsbadu, nie przypuszczamy, by się najgorzej odżywił.

Dziennik Polski 30. IX. 34

„Co wart taki dziennik?”

W ostatnim numerze „Robotnika Śląskiego” anonimowy współpracownik z Łask atakuje nasz dziennik, faryzeuszowsko zapytując: „Co wart taki dziennik?” Pan ten (napewno nie socjalista) pragnie w sposób niby sprytny a w istocie bardzo głupawy zniechęcić polskich robotników do „Dziennika Polskiego”. Dowiadujemy się równocześnie, iż inny „pan” z Łask, wybitny działacz „Młotice osvety lidové”, znany „przyjaciel” polskich robotników, których przez swe znajomości z inżynierami wyrzuca z kopalni, również bardzo gorliwie agituje w Łaskach i okolicy przeciw czytaniu „Dziennika

Polskiego”. Teraz rozumiemy bardzo dobrze, z czyjego rozkazu i za czyje pieniądze ten redaktor „Robotnika Śląskiego” z Łask prowadzi kampanję przeciw naszemu dziennikowi. Pan Judaszowska robotę, uczciwy ogół polskich socjalistów „Dziennik Polski” chętnie czytuje i zawsze czytać będzie, gdyż my nie rozróżniamy, czy kto jest katolik, ewangelik czy socjalista. Wszystkie polskie stronnictwa są dla nas równie dobre i wiemy dobrze, że co innego są niektórzy chwilo wi przywódcy PSPR, a co innego sama PSPR, ta, tak zasłużona dla polskiego ruchu robotniczego partja.

Czeskim „Stańczykom” słów kilka.

(Czyli kto to rozbija polskich robotników i stale szczerbi PSPR.)

II.

Niedługo po rozgraniczeniu Śląska, bo już w r. 1921, objawia się zastój pracy, przede wszystkim w przemyśle hutniczym a potem w górnictwie. W krótkim okresie czasu z samych hut wittkowskich wydano na 13.000 hutników, z których liczne rzesze polskich robotników raz na zawsze odeszły. Nie lepiej było w Boguminie, Frysztacie, Trzyńcu i w Cieszynie w wielkiej fabryce mebli. W górnictwie po walce zarobkowej w r. 1923 i swawolnym rozbiciu zawodowego Związku górników, po wyprowokowanym strajku na początku r. 1925, następuje masowe wydalenie — przeszło 10.000 górników — przyczem szczególnie dotknięta została wschodnia część zagłębia (Karwiński). Działo się to niby z zemsty za liczny udział polskich górników w strajku, którego prowadzenie pozostawiono naumyślnie komunistom.

Przy likwidowaniu tej pierwszej fali kryzysu zapłacili miejscowi robotnicy Śląska te likwidacje tak jak robotnicy przemysłowi na Słowaczynie, przez zupełne zamknięcie całego szeregu hut, fabryk i kopalń. I u nas na Śląsku legł pokotem rozwijający się nowy przemysł we Frysztacie, w Cieszynie itp. Z tem pozabawiono polskich robotników zarobku, przyczem upadły przedewszystkiem polskie grupy organizacyj zawodowych, jako poważny czynnik obrony.

„Narodni sdružení” to posiew własny czeskiej soc. dem., który zrodził się jako owoc ich błędnej taktyki wobec polskich robotników!!

Doświadczeni w walkach i narodowo uświadomieni górnicy, choć liczbowo osłabieni, trzymali się jednak dalej w polskich sekcjach zawodowych organizacji i w PSPR., której samodzielne istnienie nie daje spokoju przewodcom czeskiej soc. dem. w Mor. Ostrawie. Ze strony tej posypały się też na PSPR. stale nowe ataki, mające na celu zniesienie jej samodzielności, albo doprowadzenie PSPR. przez stałe szczerbienie do upadku. Wszelkie próby i propozycje PSPR. dojścia do porozumienia z czeską soc. dem. na zasadzie równouprawnienia nie odnosiły skutku. Żupni zarząd w Mor. Ostrawie z p. Prokeszem na czele szedł swoją linią lekceważenia i nietolerowania PSPR. W Ostrawie odmówiono zastępstwa w komisji administracyjnej miasta, wspólne wiece 1-majowe utrudniano przez niedopuszczanie polskich referentów itp.

Nie gardzi się otwartymi atakami rozbicia PSPR. Zaledwie się PSPR. po rozgraniczeniu trochę skonsolidowała, nastąpił w maju 1921

napad na redakcję i rozłam. Nie złamano jej jednak. Co trochę samodzielniejsze, uczciwe i zahartowane w walkach, pozostało w PSPR. Po długim czekaniu rozpisano wybory do gmin w r. 1923. PSPR. i inne stronnictwa polskie wychodzą z wyborów mimo naporu wszystkich stronnictw czeskich, z poważną liczbą (dochodzącą do 40.000) głosów.

Tego nie mogą nam przeboleć. Już w listopadzie 1923 r. jest gotowy nowy cios i plan rozbicia PSPR. Znana jednostka, idąca zawsze bocznymi ścieżkami, wychodzi znów na arenę i zakłada czysto marksystowska niezależną polską partię socjalistyczną. Jakoś to tam pod patronatem czeskich soc. dem. w Mor. Ostrawie załatwiono. Ze zdziwieniem dowiedzieliśmy się na konferencji PSPR. na początku 1924 r., że ci, co zakładali tę niezależną partię, zbiegli od komunistów i głoszą się do P. S. P. R. Nie możemy uwierzyć, że się taką osobę przyjmuje jeszcze do partii. Na konferencji wytłumaczono dopiero, że dzieje się to z konieczności, bo za założeniem nowej polskiej socjalistycznej partii stoi czeska soc. demokracja, która w dodatku domagała się, że PSPR. musi założenie tej niezależnej partii polskiej przyjąć do wiadomości i nie wolno jej w „Robotniku Śląskim” krytykować, ani pisać o tem. Tak to czeska soc. dem. dbała o polskich robotników, że im zakładała wszelkie możliwe partje, byleby zniszczyć PSPR. Kiedy u nas w Karwinie toczyła się walka o burmistrza, to czeska soc. dem. w oczernianiu tow. Guziura nie znała wówczas granic. Przecież walka ta o Karwinę trwała dzięki rekursom stale wnoszonym pod rządami komisarza Krutty, czeskiego soc. dem., aż do 1923 r.

Kiedy w r. 1924 dojeżdżali do nas działacze PPS. z Polski, doszło nareszcie ku schyłku tegoż roku do wspólnej konferencji zastępców PPS. z Polski, czeskiej soc. dem. z Pragi i PSPR. w Cz. Cieszynie. Kiedyśmy jako delegaci wytykali czeskiej soc. dem. jej niewłaściwe postępowanie wobec polskiej ludności, to obecny na konferencji poseł Prokesz o mało nie pękął od złości i konferencji nie rozbił. Rezultatem tej konferencji było to, iż poseł dr. Winter, kilkakrotny i obecny minister, sprawę polskiej mniejszości przychylnie poruszył na łamach organu „Nevá Svoboda” początkiem r. 1925, gdzie wzywał do zgody z mniejszością polską i domagał się koniecznego załatwienia jej słusznych postulatów. Miejscowi czescy soc. dem. dalej jednak szli po swojej linii nieprzychylnej dla polskiej ludności. Wiece 1-majowe w tym roku urządzili osobno a przy wyborach parlamentarnych, mających się odbyć w listopadzie 1925, PSPR. potraktowali jako piąte koło u wozu, proponując jej w razie wspólnej listy 4-te miejsce na liście kandydatów. Przy wyborach okazało się, że sami nie zdobyli głosów ani na 3 mandaty. PSPR. poszła do wyborów z blokiem polskim, który zdobył jedyny mandat polski. To też nienawistę miejscowych czeskich soc. dem. do PSPR. nie znała granic. Dał temu wyraz poseł Prokesz w „Duchu času” z dnia 1 maja 1926, w artykule „K česko-polským poměrům na Těšínsku”.

*

W art. pierwszym zamiast „Pisać prawdę o tych „Stańczykach” należy do przeszłości” ma być: „Pisać prawdę, to u tych „Stańczyków” należy do przeszłości.”

Dziennik Polski 9. X. 34.

Przegląd prasowy

Pobici za czeską pieśń.

„Mor.-sl. deník” z dnia 28 z. m. donosi co następuje: „We Wędryni odbywała się w gospodzie p. Skupientowej weselna zabawa taneczna, która się zakończyła wielką bitką. Na zabawie się tańczyło i śpiewało. Po zaśpiewaniu polskiej pieśni chcieli młodzieńcy z bliskiej Karpentnej zaśpiewać także czeską pieśń. Skoro tylko rozległy się słowa pieśni czeskiej, napadło na śpiewających kilku polskich młodzieńców i poczęli ich niemilosierdzie młócić, że pociekła krew. Jest to bardzo smutne, że w państwie czechosłowackiem nie wolno śpiewać pieśni czeskich. Ten przykład jest znowu małym przykładem polskiej lojalności naszych sfanatyzowanych Polaków. Policja wypadek zbada, i ufamy, że winni będą ukarani.”

Marjańskie Góry Śwleca przykładem.

Przodują w składkach na powodzian.

(W spisie osób i miejscowości, które z tutejszego terenu złożyły składki na nieszczęśliwych powodzian w Polsce, na specjalne podkreślenie zasługuje ofiarność Polaków, zamieszkałych w Marjańskich Górach koło Mor. Ostrawy. Do tej chwili złożyli oni około 600 Kcz na pomoc powodzianom mimo tego, że sami znajdują się w niezwykle ciężkich warunkach życiowych. Nawet najbiedniejsi przynosili drobne kwoty, odmawiali sobie rzeczy najniezbędniejszych byle tylko nieszczęśliwym braciom w Polsce pomóc. Cześć im za to!

Czem był jubileusz czeskiego gimnazjum w Orłowej?

Polskie pakti o nieagresji tematem obrad.

W tydzień po poważnej, kulturalnej uroczystości jubileuszu polskiego gimnazjum w Orłowej, odbył się i jubileusz czeski. Naturalnie uroczystość ta była niezwykle charakterystyczną dla panującej mentalności, cieszyła się nieliczną frekwencją obecnych, co nie umniejszało frekwencji wojowniczych mów i ilości niezwykle nietaktów wobec polskich gości, przede wszystkim wobec reprezentanta polskiego gimnazjum, dyrektora Feliksa. Przewodnictwo dopuściło do mów antypolskich, w których wybił się na pierwsze miejsce p. Szczecina, dyrektor Slezské matice osvěty lidové. Także czeski poseł Rypar popisywał się w antypolskim krasomówstwie. P. Szczecina odmęczył znaną już mowę o 100 tysiącach popolszczonych Morawców i o tem, że polskie gimnazjum powinno być przeniesione do Cieszyna, gdyż w Orłowej „nie ma powodu”. Jako dyrektor osławionej Maticy zupełnie nas nie zadziwił, ale mógł sobie ten popis przeciwpolski schować na inne zebranie, gdzie nie zaproszono Polaków.

O przemowie posła Rypara szkoda mówić. Ten posłaniec nie zna się na sprawach gimnazjalnych widocznie,

bo zostawił je w spokoju. Prawdopodobnie ma jednak ochotę zostać ministrem spraw zagranicznych, bo wygłosił referat o polskim pakcie o nieagresji z Niemcami i t. p. sprawach międzynarodowych. Zapewniał także, że oni wiedzą i będą wiedli Słowiańszczyznę. Zapalił się niezwykle, myśląc, że jest na antypolskiej demonstracji.

Tą drogą, uroczystość czeska zmieniła zwykły w takich uroczystościach poziom, którego wzorem był zeszytygodniowy poziom uroczystości polskiej. Należy żałować, iż zaproszeni nasi reprezentanci musieli czegoś podobnego wysłuchiwać i że tak nie taktownie się wobec nich zachowano. Mamy wrażenie, że nasze szlachetne gesty, jakie zamifestowaliśmy na tej uroczystości, były nauką o kolorach dla ślepego. I trzeba się zastanowić, czy na przyszłość od nich nie odstąpić?

Naturalnie naszemu szlachetnemu i światłemu dyr. Feliksowi, który reprezentował polskie gimnazjum, wyrazić musimy wyrazy naszego prawdziwego współczucia, że narażono go na wysłuchiwanie tych wiecowych i antypolskich mów.

O b e c n y.

Ilustrowany Kurjer Codzienny 1. X. 34

Blok katolicki w Czechosłowacji mostem między Polską a Czechami.

Na marginesie 70-lecia ks. Hlinki.

(Korespondencja własna „Ilustrowanego Kuryera Codziennego”)

Praga, we wrześniu.

W czwartek obchodził Andrzej Hlinka 70-lecie swych urodzin. Jasne, że z takiej okazji dużo się mówiło i jeszcze więcej pisało; jasne, że była to świetna sposobność do podjęcia na nowo dyskusji o wiecznie aktualnym i ciągle jeszcze nierozwiązanym problemie obu narodów, które złożyły się wspólnie na nazwę państwa czechosłowackiego.

Nazwa „Republiki Czechosłowackiej” przetrwała po dzień dzisiejszy i niewątpliwie już pozostanie. Zarejestrowano ją oficjalnie w biurze meldunkowym Ligi Narodów i po pewnych początkowych trudnościach zdołano ją naogół przeforsować w świecie.

Istnieje więc państwo czechosłowackie, niema jednak narodu czechosłowackiego. Dziś, po 16 latach, są ciągle jeszcze Czesi i Słowacy. Czechosłowaków niema. Najwyżej na paszporcie, albo w anegdocie. Oto jedna z nich.

Zabawna anegdota.

Fewien cudzoziemiec, którego obwożono z honorami po całym kraju, był bardzo za-

dowolony. Wszystko mu się podobało, wszystko chwalił, jedna tylko rzecz była dlań stale niezrozumiała. Przemyślał nad nią długo bez rezultatu, wkońcu „wziął na odwagę” i zapytał się całkiem otwarcie:

— Co to jest Czechosłowak? Wiem: Masaryk, Komensky, Benesz to Czesi, Sztefanik, Hlinka, Hodža to Słowacy. Ale gdzie są Czechosłowacy? Tego nie rozumiem i może mi pan podać jakieś nazwisko — mówi do swego towarzysza.

— Nazwisko? — pada odpowiedź. — Nawet dziesięć, sto, tysiąc.

Cudzoziemiec czeka w wielkim napięciu i słyszy wreszcie:

— Czechosłowacy to panowie Frankenstein, Abeles, Gehorsam, Feinduft i t. d.

Anegdota ta nie jest zresztą ścisłą. Bo wszyscy ci panowie jeśli już nie podali swej narodowości jako żydowskiej, zgłosili się napewno jako Niemcy albo Węgrzy. Zależnie od tego, czy mieszkają w Czechach, czy na Słowaczynie.

Nasz miły cudzoziemiec będzie więc jeszcze długo czekał na odpowiedź na swe pytanie. Co najmniej tak długo, dopóki będzie żył — Andrzej Hlinka...

Konsul Gen.
Malloume i.
Konsul Sy-
nowicki Sto-
hanystwie
Baudenystów
s drodze na
Kozubowa
30. IX. 34

Jubileuszowy festyn „Beskidu Śląskiego” na Kozubowej.

W ubiegłą niedzielę, dnia 30 września odbył się wielki festyn na Kozubowej z okazji 25-lecia istnienia „Beskidu Śląskiego”. Już w sobotę, wigilię festynu, przybyły dorocznym zwyczajem liczne wycieczki, ażeby spędzić noc w polskim schronisku. Pod wieczór zaczęły napływać liczne tłumy a wśród zebranych dominującą większość stanowiły drużyny harcerskie. O zmroku urządzono ognisko harcerskie, gdzie przy śpiewach i gawędzie zeszedł wszystkim mile wieczór. Nazajutrz o godz. 11 rano przyjechał konno p. konsul generalny R. P. Malhomme w otoczeniu banderji konnej, witany owacyjnie przez 3000 zebranych osób. Wśród przybyłych zauważyć można było wiele organizacji polskich z całego Śląska cieszyńskiego, jak również liczne grono turystów, przybyłych z Polski na jubileuszowy festyn. Uroczystość rozpoczęła się odegraniem „Pierwszej Brygady”. Powitalną mowę wygłosił zasłużony prezes „Beskidu Śląskiego”, p. insp. Wójcik, przedstawiając w sposób ciekawy i interesujący rozwój „Beskidu Śląskiego” w ciągu 25 lat istnienia i dziękując społeczeństwu polskiemu za pomoc i poparcie, poczem z kolei przemówił prezes Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego „Warta”. Po zagajeniu uroczystości przypadła w udziale mowa p. konsulowi generalnemu, który w serdecznych słowach złożył życzenia jubileuszowe „Beskidowi Śląskiemu” i jego niestrudzonemu prezesowi, p. insp. Wójcikowi. Przy tej sposobności p. konsul generalny zaapelował do zgodnej i harmonijnej współpracy wszystkich polskich organizacji sportowych na Śląsku nadolzańskim. W dalszym ciągu przemawiali przedstawiciele polskich tow. tatrzańskich, oraz niemieckiego „Beskiden-Verein”, żywo oklaskiwani. Wejście na trybunę pośła Chobota przyjęto grobowem milczeniem. W toku jego przemówienia dało się słyszeć szmery niezadowolenia wśród robotników a gdy schodził z trybuny, krzyczano w tłumie: „Do Brzeźcia z nim!” Na zakończenie uroczystości wygłosił piękną mowę p. dyr. Feliks, którą nagrodzono oklaskami.

O godz. 4 po południu odjechała banderja konna, towarzysząc konsulowi generalnemu, żegnana z niebywałym entuzjazmem. Przy dźwiękach muzyki trwał festyn do późna w nocy. Lipcowa pogoda, niebo bez chmurki, ukoronowały tę uroczystość.

Konsul gen. Malhomme na Kozubowej

Konsul gen. Malhomme i Wicekonsul Synowiecki z Banderzystami na Kozubowej

Na Kozubowej. Przemowa p. Inspektora Wójcika. 30. IX. 34 r.

X-cio lecie polskiej szkoły wydziałowej im. A. Osuchowskiego w Cz. Cieszynie.

Minęło 10 lat od tej pamiętnej chwili, jak Macierz Szkolna założyła w Czes. Cieszynie polską szkołę wydziałową im. A. Osuchowskiego. Pamiątkę tego zdarzenia obchodzono tu w niedzielę, 30 września bardzo uroczystie. Jubileusz 10-cio-lecia tej uczelni polskiej był godnym wyrazem czci i wdzięczności dla jej założycielki Macierzy Szkolnej, oraz dla szkoły mowy, nauki i kultury polskiej. Komitet, zarządzający tę pamiętną uroczystość z p. dyr. K. Bergerem na czele, dołożył wszelkich starań, by jubileusz wypadł jak najlepiej.

Po południu odbył się w gmachu szkolnym zjazd koleżański byłych wychowanków, na którym panował nadzwyczaj serdeczny i miły nastrój. Wieczorem odbyła się w pięknie udekorowanej sali „Polonii“ uroczysta akademja, której bogaty program wypełnili byli wychowankowie. Że uroczystość ta była ogólnym wyrazem życzeń i potrzeb nie tylko wychowanków i ich rodziców, lecz całego ogółu tutejszego społeczeństwa polskiego, tego najlepszym dowodem była wielka liczba uczestników, biorących udział w akademji, którzy swem przybyciem zadokumentowali miłość swą i przywiązanie do polskiej szkoły.

Akademja, którą uroczystościom przemówieniem zagaił p. dyr. Berger, była prawdziwą uczcą duchową. Orkiestra, chóry, tańce ludowe, czy ten cudny „Kwiat paproci“ odegrany przez wy-

chowanki i wychowanków w takim składzie jak ongiś na pierwszym przedstawieniu szkolnym w 1926 r., robiły tak miłe wrażenie, jak rzadko która impreza. To też cała sala nagradzała salwami oklasków każdy punkt programu.

W uroczystości jubileuszowej wziął udział p. konsul generalny L. Malhomme, którego owacyjnie powitała cała sala; prezes Macierzy Szkolnej p. dyr. Piotr Feliks; przedstawiciele Macierzy Szkolnej Ks. Cieszyńskiego z p. prezesem insp. Domagalskim na czele; przedstawiciele władz szkolnych p. dr. Lizal, oraz p. insp. Rakus; przedstawiciel Rady miejskiej p. radca Koźdoń; prezes Zrzeszenia zast. gminnych p. Ciemała; przedstawiciele Tow. Rolniczego, Ziemi, Straży poż. i w i. towarzystw.

Po skończonej akademji w serdecznych słowach przemówił p. dyr. Feliks, wyrażając radość, że szkoła ta tak chlubnie spełnia swoje zadanie dzięki wytrwałej i wzorowej pracy grona nauczycielskiego z p. dyr. Bergerem na czele, który nieustraszenie pracuje wszechstronnie dla dobra szkoły i jej wychowanków, którzy tak chlubnie zdali dziś świadectwo, za co należy się im uznania i podziękowanie. Pan prezes podziękował również serdecznie i tym wszystkim, którzy opiekują się szkołą polską i dbają o jej rozwój.

Następnie odbyła się zabawa towarzyska, na której kochana młodzież nasza bawiła się bardzo serdecznie i wesoło.

Cały naród polski manifestował na cześć min. Becka

Powrót ministra Becka do Polski jednym pasmem entuzjazmu.

W a r s z a w i, 1 paźdz. Minister Beck w swej powrotnej podróży z Genewy był przedmiotem ogólnego hołdu i czci ze strony całego społeczeństwa polskiego. Jak już „Dz. P.“ donosił, udał się on w pierwszej do Moszczenicy koło Żywca, gdzie przebywa Marszałek Piłsudski, któremu złożył szczegółowe sprawozdanie z ubiegłej sesji Ligi Narodów. Konferencja u Marszałka Piłsudskiego trwała kilka godzin, poczem minister Beck udał się do Warszawy. Po drodze, na wszystkich stacjach kolejowych gromadziły się nieprzejrzałe tłumy ludności, które manifestowały na cześć min. Becka i jego zdecydowanej polityki.

Przyjęcie i powitanie w Warszawie przeszło wszystkie oczekiwania. Nieprzeliczone tłumy publiczności zgromadziły się na dworcu warszawskim i przyległych ulicach, delegacje ze sztabami, przedstawiciele armji i rząd w komplecie z premierem dr. Kozłowskim na czele. Na dłuższe przemówienie powitalne prof. Michałowicza odpowiedział min. Beck co następuje:

„Praca Marsz. Piłsudskiego postawiła państwo nasze w rzędzie państw skryształizowanych, zorganizowanych, silnych — w rzędzie państw szanujących siebie i szanujących innych, i wymagających od innych dla siebie

szacunku. Dzisiejszą manifestację rozumieć, jako objaw stwierdzający niezłomność tych zasad. Te proste zasady są zarówno podstawą polityki zagranicznej jak i obowiązkiem każdego obywatela. Ten obowiązek starałem się spełnić.“

Była to jedyna enuncjacja min. Becka w sprawie wystąpienia genewskiego, jakiej dokonał publicznie.

Po odjeździe min. Becka do mieszkania prywatnego uformował się olbrzymi pochód manifestacyjny ulicami Warszawy do Belwederu.

Gazeta Polska 2. X. 34.

Manifest ks. Hlinki do słowaków

BRATISLAWA, 1.10. — Ks. Hlinka wydał w czasie uroczystości, odbywających się w Ružomberku z okazji jego 70 urodzin, manifest do narodu słowackiego, w którym uzasadnił swą dotychczasową działalność i sprecyzował stanowisko w sprawie głównych postulatów słowackich.

Ks. Hlinka podkreśla, że Republika Czechosłowacka powstała wspólnym wysiłkiem Czechów i Słowaków. On sam pracował przez całe swe życie dla urzeczywistnienia idei państwa czeskosłowackiego. Obecna jego działalność zmierza do zapewnienia Republice Czechosłowackiej trwałej egzystencji w przyszłości. Właśnie dlatego pragnie, by obecne stosunki czesko-słowackie zostały poddane rewizji. Porozumienie obydwu narodów leży w interesie nie tylko Słowaków, lecz również całego państwa. Porozumienie to będzie możliwe tylko w tym wypadku, gdy będzie uznana niezależność narodu słowackiego i gdy będą respektowane i zagwarantowane naturalne prawa Słowaków. Tak jak nie jest dobrym Słowakiem ten, kto wypowiada się przeciw jednoci państwa czeskosłowackiego, tak samo nie jest wiernym i oddanym obywatelem państwa ten, kto odmawia Słowakom prawa do samodzielnego

życia narodowego. Dzisiejsza polityka centralistyczna, która nie uwzględnia sprawiedliwych postulatów słowackich, wywołuje niezadowolenie Słowaków i szkodzi nie tylko Słowacji, lecz również całemu państwu.

Ks. Hlinka boleje nad obecnym politycznym rozbić narodu słowackiego i upadkiem moralności, jaki w ostatnim czasie daje się stwierdzić w Słowacji. Stan ten został wywołany przez przeniesienie na grunt słowacki walk klasowych. Spowodowały one rozbić jednoci narodowej, zdemoralizowały lud i osłabiły wpływ Słowacji w polityce ogólnopolskiej. Czesi wykorzystali ten stan i przez popieranie polityki klasowej i jej eksponentów pozyskali wiele głosów słowackich, lecz nie udało się im pozyskać duszy narodu słowackiego. To winno być dla nich poważnym memento na przyszłość. Tylko konsekwentna narodowa polityka słowacka, respektująca interesy państwa i zagwarantowane ustawowo prawa mniejszości narodowych mogą uratować naród przed upadkiem i zapewnić egzystencję wszystkim jego synom. Prawo Słowaków do samodzielnego życia narodowego wypływa z momentów naturalnych i historycznych i dlatego naród słowacki nigdy się go nie zrzeknie i domagać się będzie zrealizowania umowy pittsburskiej i przyznania mu autonomji. (PAT)

Marsz. Piłsudski na odpoczynku w Moszczenicy pod Żywcem.

Jak to już donosiliśmy, Marszałek Piłsudski wyjechał na odpoczynek do Moszczenicy pod Żywcem w woj. krakowskim. Aby choć w części zaspokoić ciekawość Czytelników, jak też Pan Marszałek spędza dni wypoczynku, podajemy poniżej artykuł kpt. M. B. Lepeckiego, nadesłany z Moszczenicy i zamieszczony w „Gazecie Polskiej”.

Moszczenica, we wrześniu.

Dobrze być Marszałkiem Piłsudskim. Nawet słońce słucha go bez szemrania, przyświecając posłusznie jego wypoczynkowi. Dzień po dniu wychodzi z za nie wysokich wzgórz, okalających Moszczenicę, muska dach dworu i zagląda do parku. Kto wie, czy nie z ciekawości, aby zobaczyć niezwykłego gościa?..

Ale nietylko słońce jest ciekawe. Darem tym obdarzeni są obficie mieszkańcy okolicznych wiosek i pobliskiego Żywca. Droga, prowadząca z miasteczka do dworu, zwłaszcza w godzinach popołudniowych, pełna jest ciekawych, chcących bodaj przez płot zobaczyć Marszałka Piłsudskiego. I zapewne niektórym to się udało, gdyż wędrowni nie ustają.

Jak zawsze, nie brak różnych delegacji. Między innymi zgłosiła się delegacja wsi Moszczenica z prośbą o przyjęcie obywatelstwa honorowego ich gminy. „Niech sobie będzie” — odpowiedział na przedstawienie tej sprawy Marszałek Piłsudski.

Wszyscy wiedzą o słabości Marszałka Piłsudskiego do dzieci. Nieraz dawał temu wyraz w rozmowach. One czują to snąc instynktem i zasypują go listami. Donoszą mu o swoich radościach i smutkach, powierzają sekrety, a zawsze chcą Go widzieć. Naturalnie nie brak listów nieprzyjemnych, płaskich, pisanych pod dyktando starszych, ale nie brak też i naiwnych, wzruszających, dyktowanych przez czyste serca dziecięce. Czyż bowiem nie świadczą o tem takie słowa:

Kochany Panie Marszałku!

Zawsze było moim pragnieniem, zobaczyć Pana Marszałka, to też, gdy tylko Pan Marszałek przyjechał, ja poszłam do Moszczenicy i kukałam przez płot, ale niestety, szczęście mi nie sprzyjało. Bardzo bym chciała wiedzieć, kiedy Pan Marszałek wychodzi na przechadzkę, tobym chciała zdaleka zobaczyć Pana Marszałka a Jego obraz utkwiłby mi w pamięci na całe życie. Boję się, żeby ten list nie znużył Pana Marszałka, więc kończę go z żalem w sercu.

Krystyna K., ucz. II kl. gimn.

Żywiec, 15. 9. 1934.

Inna znowu dziewczynka z Żywca, niejaka Lola F. z III klasy, pisze tak:

Drogi i Kochany Panie Marszałku!

Gdy się dowiedziałam, że nasz Kochany Wódz przyjechał, ucieszyłam się bardzo, poprosiłam mamusi kwiatków i poszłam do dworu, aby powitać i zobaczyć Pana Marszałka. Ale ten pan, co stał przy bramie, nie chciał mnie wpuścić, powiedział, że Pana Marszałka nie ma, żebym przyszła pojutrze, ma grzech, bo skłamał. Poszłam w środę. Znowu inny pan powiedział, że Pan Marszałek jest zajęty. O, jak mi żal było i zła byłam na tego pana. Powiedział mi, żebym się nie martwiła, że kwiaty odda, ciekawam, czy ich oddał Panu Marszałkowi. Ja tak bardzo proszę, żeby Pan Marszałek powiedział temu panu, że jak przyjdę, aby mnie wpuścił.

I Marszałek kazał wpuścić..

Dziwne są te wypoczynki Marszałka Piłsudskiego. Niby to urlop, ale „drzwi się nie zamykają”, a książki i papierzyśka z biurka nigdy nie znikają. Jednak w godzinach popołudniowych, gdy słońce wdrapuje się wysoko na niebo, idzie wszystko w ką i Marszałek korzysta w całej pełni z cudownej pogody jesiennej. Spaceruje po parku, chodzi naprzeciwko po trawnikach ku klombom kwiatowym, ku pięknym drzewom i krzakom. Jest w świetnym usposobieniu. Chwali klimat podgórski i nawet o wietrze, którego tak nie lubi, wyraża się połażliwie:

— Tutejszy wiatr — rzekł pewnego razu — nie ma w sobie żadnej ostrości.

W parku rośnie wysoki dąb, osypany żółtymi i przystrojony pięknie rzeźbionymi liśćmi. Pod nim, pod tym dębem, stoi zielona ławeczka. Marszałek Piłsudski siaduje na niej samotnie, ciesząc się głębokiem cieniem królewskiego drzewa. Naczoło panuje cisza, przezywana tylko niekiedy dalekim odgłosem przejeżdżającego wozu lub monotonnym szemraniem swierszczy.

Szkolnictwo polskie w Czechosłowacji wzrasta

Mimo dużej agitacji wrogich czynników, szkolnictwo polskie w Czechosłowacji nietylko nie słabnie, ale systematycznie wzrasta, o czym świadczą ostatnie zapisy do szkół. Jakkolwiek naturalny przyrost maleje, szkoły polskie bynajmniej nie

wyludniają się i wykazują pewną zwyżkę dzieci. Nieco gorzej jest w zagłębiu węglowym, gdzie i kryzys i terror zrobił swoje. Mimo to n. p. w Karwinie na 250 nowo-wstępujących dzieci, 160 zapisało się do szkół polskich.

Gazeta Polska 2. X. 34.

Ciągłe szykanowania polskich studentów w Czechosłowacji

MOR. OSTRAWA, 1.10. — Policja czeska przeprowadziła znowu rewizję u kilku członków zarządu Związku Studentów Polaków w Bernie Morawskim. Rewizje nie dały żadnego rezultatu. Ciągłe szykanowania akademików polskich ze strony czeskich władz policyjnych wywołują wśród młodzieży polskiej oraz społeczeństwa polskiego w Czechosłowacji coraz większe oburzenie. (PAT)

Lidové Noviny 3. X. 34

Polská výtržnost v českém Těšíně

Iv - Mor. Ostrava 2. října

V noci na pondělí ztropilo v českém Těšíně pět návštěvníků z Polského Těšína výtržnost. Městský strážník, který po půlnoci napomínal povykující, byl napaden a teprve přivolané posily podařilo se dopravit násilníky, vykřikující hesla proti republice, na městskou strážnici. Na zakročení starosty Polského Těšína dra Michejdy, známého svými provokacemi z letošního 25. února, byli dva z výtržníků a to profesor Dobrowolski a profesor Szczetkowski, propuštěni a ostatní tři zůstali zatím ve vazbě.

Případ připomíná aféru, jež se za podobných okolností sběhla v českém Těšíně před několika měsíci a jejímž smutným hrdinou byl takéž polský středoškolský profesor Kulisiewicz z Polského Těšína, jež se pak u soudu v Mor. Ostravě vylouval opilostí a byl proto osvobozen. Na dobře zpravených místech se pokládá nový případ za pokus podnítit opět štvání proti Československu a to ve spojitosti s odhalením protičeského pomníku 12. října. Ilustrovaný Kurýr Codzienny oznamuje, že na podstavci pomníku, jež bude stát u zámku v Polském Těšíně, 300 kroků od čs. hranic, bude vyryta sloka Ondřeje Kmurného. Za tímto pseudonymem se skrývá spisovatel Mondscheijn z Polského Těšína, spolupracovník slovenského zrádce Ungra a autora protičeské sbírky Czernie slaskie (Lány slezské), vydané r. 1920.

bras 2. X. 34

Szykany studentów polskich w Czechosłowacji

Morawska Ostrawa, 1 października.

(PAT.) Policja czeska przeprowadziła znowu rewizję u kilku członków zarządu Związku Studentów Polaków w Bernie Morawskim. Rewizje nie dały żadnego rezultatu. Ciągłe szykany akademików polskich ze strony czeskich władz policyjnych wywołują wśród młodzieży polskiej oraz społeczeństwa polskiego w Czechosłowacji coraz większe oburzenie.

Noviny Bodsieme 3. X. 34

Morawska Ostrawa. Policja czeska przeprowadziła znowu rewizję u kilku członków zarządu Związku Studentów Polaków w Brnie Morawskim. Rewizje nie dały żadnego rezultatu.

České Slovo 2. X. 34.

Napadli české strážníky

Polský starosta ovlivnil českou policii

Český Těšín — V neděli večer vyprávil se pět Poláků z Polského Těšína do českého Těšína a zde patrně chtěli oslavit vítězství Stuckovo v Brně. V hostincích se řádně napili a pak po půlnoci táhli ulicemi za pustého řevu k Polskému Těšínu. Pět mužů zastavil jeden strážník a vyzval opilce ke klidu. Ti neposlechli a naopak začali nadávat na republiku a dokonce strážníka napadli. Přišel mu na pomoc jeden hlídač, ale ani dva na opilce nestačili a teprve, když se dostavili na místo utkání ještě dva další strážníci, opilce přemohli a odvedli na strážnici. Tam v jednom

byl zjištěn polský profesor Dobrowolski a v druhém dr. Szczetkowski. Ráno zavolal si starosta Polského Těšína dr. Michejda, známý z únorového útoku proti československé republice, českou policii a žádal, aby prof. Dobrowolski a dr. Szczetkowski byli propuštěni. Je naprostou záhadou pro českou veřejnost v Čes. Těšíně, že česká policie vyhověla žádosti polského starosty z P. Těšína a dva polské akademiky propustila. Tři další zůstali ve vazbě. Nemenší záhadou zůstane, proč volal telefonicky policii v Těšíně i polský konsul „Mallhomme“.

České Slovo 3. X. 34.

Polští výtržníci předáni soudu

Jeden se ještě z opilosti neprobral

Český Těšín. — Včera byli předáni v Těšíně okresnímu soudu tři výtržníci, kteří se v noci na pondělí zprotivili těšínské policii, když neposlechli výzvy, aby v ulicích nehubovali. Jsou to: Emil Werner, náš příslušník, narozený v Orlové, ale zaměstnaný jako knihář v Polském Těšíně, druhý Edvard Bojko, zámečnick a polský příslušník, třetí je polský příslušník S. Szykomarz, o jehož místě narození a ji-

ných podrobnostech se nemohlo zjistit nic bližšího, protože se neprobral z nedělní opilosti. Další dva, jak již České Slovo psalo, byli propuštěni ještě v pondělí dopoledne.

Polscy obywatele aresztowani w Cz. Cieszynie

Czes. Cieszyn, 2 października. W niedzielę nocą szło Saską Kępą w stronę mostu głównego trzech przyspieszających sobie młodzieńców. Byli to: Bojda Edward, Werner Emil i Sikomas Franciszek, obywatele polscy, wszyscy z polskiego Cieszyna. Policja interwenjowała i przyszło do sprzeczki. W trakcie tej debaty poczęto owych młodych ludzi „poskramiać”. Równocześnie wracali z Akademii, która odbywała się w Polonii pp. dr. Szczytowski, lekarz szpitala krajowego w Cieszynie i inspektor szkolny Dobrowolski. Widząc „poskramianie”, zatrzymali się a dr. Szczytowski zwrócił uwagę g organom policji, że nie godzi się tak z ludźmi postępować. Tymczasem zjawili się jeszcze dwu dalszych policjantów, aresztowano wszystkich i osadzono w więzieniu. Ze względów zrozumiałych nie jesteśmy w możności, na tem miejscu podać szczegółów postępowania policji z

aresztowanymi. Donosi o tem obszernie prasa polska.

W sprawie aresztowanych obywateli polskich interwenjował natychmiast u władz czeskich konsul generalny R. P. Malhomme, który dnia 2 października uzyskał widzenie z aresztowanymi i miał możność stwierdzenia stanu aresztowanych i poskramianych.

Zaznaczamy, iż doniesienie „Čes. slova“, że dr. Szczytowski i inspektor Dobrowolski byli pijanymi, jest wlerutnem kłamstwem, zmyśleniem dla pokrycia niesłychanego incydentu, który niewątpliwie będzie miał o wiele poważniejsze następstwa, aniżeli się „Č. sl.“ zdaje.

Jak się w ostatniej chwili dowiadujemy, w sprawie powyższej interwenjował w dniu dzisiejszym minister pełnomocny R. P. dr. Grzybowski u p. dr. Beneša.

Zastrzelenie kury „kaczki dziennikarskiej”.

Rzekomy wywiad sekretarza min. Becka.

Prasę światową obiegła informacja wiedeńskiego „Echa“ i „Lidových novin“ o wywiadzie sekretarza ministra Becka w Wiedniu, w którym rzekomo zapowiedziano nową „polską bombę“ w Genewie. Polska Agencja Telegraficzna podaje w dniu dzisiejszym, że informacja cytowanej prasy wyssana jest z palca i że

ani minister, ani jego sekretarz, ani nikt z otoczenia ministra podobnego wywiadu nie udzielał. „Dziennik Polski“ już w dniu wczorajszym miał możność komentować tą pogłoską i przypisać ją na karb zdenerwowania pewnej prasy, dla której Polska i jej polityka są imaginowanem niebezpieczeństwem.

Dział młodzieży i harcerstwa

Echo z ogniska w Karwinie.

Nareszcie w sobotę, 29 września b. r. karwiński świat harcerski urządził u siebie ognisko. Karwina posiada bowiem wśród braci harcerskiej liczne zastępy. Skupia w jednej żeńskiej i dwu męskich drużynach przeszło 120 harcerzy.

Wśród wieczornych mroków, kładących się na ulice Karwiny, ciągnęły z różnych stron sfornie zastępy harcerskie i grupki zaproszonych gości i sympatyków Harcerstwa na miejsce zbiórki do „Pracy”.

Druh hufcowy powitał wszystkich miłych gości i brałnie drużyny harcerskie z okolicy. Następnie poprosił dha Smeję, komendanta głównego, o zapalenie ogniska. Drużyny przygotowały bardzo bogaty i urozmaicony program.

Wkrótce po zapaleniu ogniska słychać było na drodze dźwięk samochodu. Wśród braci harcerskiej przebiegł cichy szmer oczekiwania. Głos gwizdka podierał wszystkich na „Baczność”. A następnie witali już harcerze swoim trzymkrotnem „Czuj, czuj — czuwaj!” swego duchowego opiekuna i serdecznego przyjaciela pana gen. konsula dr. Leona Malhommea wraz z jego czełgłodną małżonką a naszą najjułkochońszą współdrużyną. Razem z nimi przybyli jeszcze inni przedstawiciele konsulatatu. Przybyłych zebrani powitali z entuzjazmem. Druh hufcowy razem z dhem komendantem przywitani za harcerstwo naszych zachęcał. Potem nastąpił dalszy ciąg programu. Śpiewano dużo znanych i popularnych pieśni harcerskich o Tyciu, który się łożenił a źle na tem wyszedł, o monowej marynarskiej wiarze, o harcerzach na emigracji i wiele innych. Śpiewali i goście razem z harcerzami.

Poszczególne drużyny miały własne programy.

Łazy godnie reprezentował swemi występami „Lajbus”. Frysztański artysta występował ze słynnymi „Dzwonami”, za co go omaloby drużyny nie pożałowały. Występowała też Dąbrowa i Sucha, najwięcej wszak Karwiniacy jako gospodarze. Byli więc „Orleci”, potem ładna deklamacja o mieczu Kościuszki, która się bardzo podobała, była i „Lacina” i wiele innych humorystycznych rzeczy. Zaznaczyć jeszcze wypada, że nowozałożona żeńska drużyna karwińska świetnie się spisała, a mianowicie kiedy harcerze zaatakowali ją o występ, zaśpiewała im o niedbalych mundurkach, których barwy nie da się pono odróżnić i o elegancji harcerek. Z uznaniem trzeba podkreślić, że ta, tak bardzo młoda drużyna jest już prawie umundurowana, kiedy innym starym daleko jeszcze do tego.

Do naszej gawędy harcerskiej przyłączył się i pan generalny konsul. W swem przemówieniu powiedział, że Polska troszczy się o wszystkie swe dzieci, rozrzucone po całym świecie. Mówił o tych bohaterach, co to tak świetnie odznaczyli się na polu lotnictwa. Apełował, byśmy przygotowywali się dobrze do

mającego się odbyć w Warszawie zlotu harcerskiego, gdzie odbędą się zawody polskich harcerzy zagranicznych. Wyraził swą nadzieję, że Harcerstwo polskie z Czechosłowacji dołoży wszystkich sił, by zdobyć pierwszeństwo, i że dla niego będzie to największą radością. Potem przemawiał nasz popularny, stary karwiński arcyuszak p. Rudek K. Mówił o starej uszałji w Karwinie, o figlach, płatanych przez tychże uszałji. Zrećnie porównywał prawa harcerskie z prawami starej uszałji, tylko że te ostatnie były odwrotnością praw harcerskich. Opowiadał i o swych własnych bohaterstwach z lat szkolnych, przyznając, że dopiero harcerstwo go polepszyło.

Przyrzeczenie poprzedził krótki i treściwy referat dha komendanta o Harcerstwie. Następnie młodzi druhowie składali uroczyste przyrzeczenie na jego ręce. Wszyscy cieszyliśmy się, że znowu powiększyła się nasza wielka rodzina harcerska.

Kończąc opis ogniska, serdecznie dziękuję imieniem całego ogółu harcerskiego w Karwinie Stowarzyszeniu Katolickich Robotników „Praca” za bezpłatne udzielenie boiska i pożyżenie inwetarza, panu Kotlarskiemu i wielu innym za łaskawe udzielenie gościnności drużynom pozamiejscowym. Również należy się podziękować gościom, harcerkom i harcerzom, którzy uświetnili nasze ognisko czy to przybyciem, lub też podarowaniem potrzebnych rzeczy. Czuwaj!

Harcerz

Aleksander Tyszyński:

Tęsknota.

Wśród eonów, lamp łukowych
Pędzi życia krąg,
Dziś urbanizm nie uznaje
Lasów, pól i łąk.

Warczą tryby w hali maszyn,
Huczy wielki piec,
A na roli, na spokojnej
Orze cicho kmięć.

Pną się w górę chmur drapacze,
Asfalt w światłach lśni.
Na podniebnych stokach góral
O swem szczęściu śni.

Dzwonią, wyją, grzmiały pojazdy,
Bezustanny huk.
Stara wierzba gorzko płacze
Na rozstaju dróg.

Jazzband-władca, pan dancingu
Tysiąc tonów ma.
Na fujarce, na zielonej
Pasterz owiec gra.

Wśród szampanów i cocktailów
Szumi życie wczaj,
I niemodnym się już staje
Dzikich lasów gąszcz.

S.† p.

Helena z Brannych Górniakowa

W niedzielę, 1 października o godz. 1/22 w nocy rozstała się z tym światem śp. Helena z Brannych Górniakowa, małżonka powszechnie znanego i cenionego przemysłowca p. Jana Górniaka z Sibicy. Dom państwa Górniaków słynął zawsze gościnnością i stał się ulubionym ośrodkiem polskiego życia towarzyskiego, kulturalnego i humanitarnego dzięki wielkiemu zaletom serca i duszy Zmarłej. Była to najlepsza i najtroskliwsza żona, matka i ofiarna obywatelka. Dlatego śmierć Jej okryła żałobą nie tylko rodzinę, ale także szerokie grono znajomych, oraz rzesze tych, którym zawsze okazywała pełnią dobrego i litościwego dla cudzej doli serca. Miłość Boga, miłość rodziny i bliźnich zawsze przyświecała Jej w życiu. To też śp. Helena Górniakowa rozstała się z tym światem w całej pokorze chrześcijańskiej, oddając Bogu swą dobrą szlachetną duszę.

Pogrzeb śp. Zmarłej odbędzie się we środę, 3 października b. r. o godz. 1/23 (1/215) po południu z domu żałoby na cmentarz w Sibicy.

Cześć Jej świetlanej pamięci!

Zamiast wieńca na trumnę śp. Heleny Górniakowej celem uczczenia pamięci zmarłej, konsul generalny Leon Malhomme ofiarował Stowarzyszeniu „Wzajemna Pomoc” Kcz 400.— na bezrobotnych Polaków na Śląsku Cieszyńskim.

Pogrzeb ś. p. Karola Wałowego.

Wczoraj, t. j. we wtorek, odbył się w Orłowej pogrzeb znanego obywatela iutejszego, ś. p. Karola Wałowego. W pogrzebie wzięły udział niezliczone rzesze ludu polskiego z Orłowej i okolicy, których liczbę ocenia się na przeszło 3000 osób. Ś. p. Zmarły był nie tylko poważnie znanym i lubianym obywatelem, lecz był też kuratorem ewangelickiego zboru orłowskiego, najstarszym radnym miasta Orłowej, gdzie pełnił swoją służbę przez 37 lat, oraz członkiem licznych polskich organizacji oświatowych i kulturalnych. Pogrzeb ś. p. Karola Wałowego stał się przeto jedną wielką manifestacją ludu polskiego w Orłowej i okolicy dla zasług i pracy ś. p. Zmarłego, w którym całe społeczeństwo nasze traciło w sobie i ofiarnego obywatela, oraz jednego z najlepszych pracowników na niwie społecznej. Nad trumną oprócz księży, których było 13, przemawiali im, prebiterstwa orłowskiego dr. Jan Buzek, poseł, im. miasta Orłowej burmistrz, dyr. Jan Jarańba, im. Macienzy Szkolnej dyr. Piotr Feliks, im. nauczycielstwa okręgu orłowskiego kier. szkoły Stan. Palluch, im. Rodz. Opiek. i innych dow. oświat. i humanitarnych inap. szkoły Wład. Wójcik.

Zmarły był wiernym synem ziemi śląskiej i dobrym Polakiem, który całe swe życie poświęcił dla dobra ludu, z którego wyrósł. Niech odpoczywa w pokoju! (a. i.)

Zamiast wieńców na trumnę śp. Karola Wałowego i Adolfa Recmanika konsul generalny Leon Malhomme ofiarował Kcz 300.— dla Sierocińca polskiego w Orłowej i również Kcz 300.— dla Sierocińca polskiego w Trzyńcu.

Po wystawie ogrodniczej.

Łazy. Pierwsza polska „Wystawa ogrodnicza”, urządzona w dniu 23 września b. r. w lokalu p. Ad. Krainy, spełniła w zupełności pokładane w niej nadzieje. W wystawie wzięło udział przeszło 70 wystawców, którzy wystawili około 800 eksponatów (owoce, ziemniaki, kwiaty, miód). Między innymi znajdowała się dynia, ważąca 51 kg. Przeszło 1200 obywateli odwiedziło wystawę, odnosząc z niej nie tylko pouczenie, ale z pewnością i miłość do przyrody, co będzie bodaj największym sukcesem wystawy. Swoją obecnością zaszczylił wystawę i p. gen. konsul L. Malhomme. Jako ciekawość przedstawiała się wystawa bardzo okazała. Komitet wystawowy poczuwa się do miłego obowiązku złożyć jak najserdeczniejsze podziękowanie wszystkim wystawcom, oraz tym, którzy swą pracą przyczynili się do urządzania wystawy. Dziękuję również wszystkim, którzy prosili, by i nadal nasi obywatele interesowali się ogrodnictwem i pszczelnictwem, oraz popierali pracę Miejscowego Kółka Ogrodniczo-Pszczelniczego. Ogrodnictwu cześć!

Górna Sucha. Rok 1934 dobrze się zapisał w życiu naszego Towarzystwa. Po wstrząsach ubiegłego roku 1933 oczyściła się atmosfera w naszym Towarzystwie, to też owoce tej pracy są już widoczne, a członkowie Sokoła patrzą już spokojniej w przyszłość, bez obawy, że majątek, jakim jest boisko sportowe Sokoła, utracą, gdyż długi, ciężące na boisku, w tym roku poważnie się obniżyły. Sokół górnosuski dzięki poparciu całego społeczeństwa spłacił już ogrodenie i urządzenie ogrodu, oraz większą część długów hipotecznych, tak że większa połowa kosztów boiska już jest spłaconą, w czasie 3 lat. Wydatnie pomogła nam również „Lechia”, która wynajmując boisko do rozgrywek piłkarskich, umówione wynagrodzenie terminowo zawsze do naszej kasy wpłaca. Towarzystwo wierzy, że i w przyszłości ofiarności społeczna na ten cel nie ustanie. Także i praca na polu wychowania fizycznego i brania udziału w rozmaitych obchodach narodowych i festynach na całym Śląsku była wielką. Członkowie ćwiczący i mundurowi z poświęceniem wypełniali swoje obowiązki w sezonie letnim, i życzyliby sobie należało, ażeby i w nadchodzącym sezonie zimowym praca nie oślabła i żeby na sali gimnastycznej szkoły wydziałowej rola się od ćwiczących sokolów i sokolek. Na boisko Sokoła złożyli w ostatnim czasie następujący ofiarodawcy: pp. Machaj Karol 20 Kcz, Lipowski Robert 20 Kcz, Matuszyński Franciszek 20 Kcz, Guziur Jan, gosp. 115 Kcz, Dziadur Karol 85 Kcz, Bogocz Teofil 100 Kcz, Jostek Jan 50 Kcz, Jung Sław. 10 Kcz, Xyz 10 Kcz, Szwachulówna St. 2 Kcz, Kajzar Józef 20 Kcz, Kobiela Rudolf 10 Kcz, Walenia i Alojzy Niemcowie 100 Kcz, Raszyk Józef 10 Kcz, Wawrzyczek Leop. 10 Kcz, Ryba Antoni 20 Kcz, A. Kukucz 10 Kcz, Paździora Józef 50 Kcz, składka na zebraniu Lechji 15 Kcz, Szewienina Jan, Karwina 50 Kcz, J. Waleczko 10 Kcz, Michałski Józef, Karwina 10 Kcz, Sembol Alojzy, Karwina 10 Kcz. Za powyższe ofiary serdeczne Bóg zapłać! Następnie dziękujemy pp. Pietraskowi Józefowi, kupcowi w G. Suchej, za obniżenie długów o 862 Kcz, p. Bardonowi za darowanie części należnej kwoty przy wyrównaniu około 600 Kcz, p. Machajowi Franciszkowi, szachtmistrzowi, za płacenie raty w urzędzie podatkowym dotychczas w kwocie 300 Kcz, pp. Janeczki Józefowi i Pawłowski Józefowi za udzielenie furmanek dla potrzeb naszego Towarzystwa. Dziękujemy także wszystkim tym, którzy w tym roku i pracą fizyczną przyczyniali się do powiększenia majątku publicznego, przez wydawną pracę nad urządzeniem ogrodu, zarazem prosimy o dalszą pamięć wszystkich naszych ofiarodawców. Człom!

Sprawa obywateli polskich, aresztowanych w Cz. Cieszynie

Po interwencji konsula generalnego R. P.

Mor. Ostrawa, 3 października. W związku z informacją o aresztowaniu 5 polskich obywateli w Czes. Cieszynie, współpracownik „Dziennika Polskiego” miał możność rozmawiać z p. konsulem generalnym R. P. Malhommem, który nie tylko potwierdził nam wiadome szczegóły zajścia, lecz również poinformował nas o faktach niezwykle poważnych, rzucających ciekawe światło na całą sprawę.

wydać. Nie przeszkadza to mu jednak w niczym, nazywać polskich więźniów: „pospolitymi awanturnikami, którzy przyszli z Polski w tym celu do Czechosłowacji, aby pijaństwem uczyć Hans von Stucka na wyścigach automobilowych”

I fałszować stan faktyczny, że to właśnie obywatele polscy napadli i pobili policję. Czynią też gorzkie wymówki policji, że wypuściła inspektora i dr. Szczytowskiego z więzienia.

W ostatniej chwili otrzymujemy następujący komunikat oficjalny: Pan poseł R. P., minister pełnomocny dr. W. Grzybowski, interwenjował dzisiaj u p. czechosłowackiego ministra spraw zagranicznych dr. E. Beneša w sprawie aresztowanych i maltretowanych obywateli polskich w Czeskim Cieszynie.

W wyniku interwencji ustalono, że bez przesilenia normalnego biegu postanowienia sądowego czechosłowackiego, pozostali w areszcie przewencyjnym obywatele polscy zostali n a t y c h m i a s t zwolnieni.

Rząd czechosłowacki zarządził niezwykle dochodzenia, mające na celu ustalić winnych i odpowiedzialnych funkcjonariuszów policji w Czeskim Cieszynie.

Na skutek interwencji p. konsula generalnego, pozostałym trzem więźniom pozwolono pakić a konsul generalny złożył odpowiednią kwotę w więzieniu na pierwsze potrzeby aresztowanych.

Już w dniu wczorajszym mieliśmy możność, wyjaśnić „Čes. slovu”, że zajście będzie miało skutki daleko poważniejsze, aniżeli mu się

Sprostowanie.

Na podstawie § 11 ustawy L. 126-33 żądam o umieszczenie następującego sprostowania prasowego w następnym numerze „Dziennika Polskiego” na tym samym miejscu i tem samym drukiem, jak był umieszczony artykuł p. t. „Chwile niezatartych wrażeń”, obejmujący sprawozdanie z jubileuszu gimnazjum orłowskiego na stronie 2 nr. 96 z dnia 25 września 1934.

„Nie jest prawdą, że podczas przemówienia p. posła Choboty z grupy robotników odzywały się gromkie głosy, lecz prawdą jest, że podczas przemówienia p. Choboty żadne głosy krytyki z grona robotników się nie odzywały a jego przemówienie wysłuchano przez obecnych tak, jak wszystkich innych przemówień z uwagą i przyjęło oklaskami przez przeważającą część obecnych.” Z poważaniem Emanuel Chobot.

Oświadczenie Redakcji.

Zamieszczając osobno powyższe sprostowanie p. posła Emanuela Choboty, wyrażamy prawdziwe zdziwienie, iż zadaje sobie on trud sprostowaniem, które niczego nie prostuje i niczego nie wyjaśnia. Wszak p. Emanuel Chobot wie dobrze, że nie chodzi tu o to, czy okrzyki robotników polskich pod jego adresem w Orłowej były gromkie czy nie gromkie, czy on je słyszał lub nie słyszał, czy otrzymał brawa od wszystkich obecnych, większości lub mniejszości, lecz sedno rzeczy tkwi w tem, że robotnicy zarzucili mu publicznie w Orłowej, iż niby chwali polską szkołę a sam swoje dzieci wychował w szkołach obcych, czeskich i niemieckich.

Zamiast „prostować” rzeczy uboczne, raczyłby p. Chobot wyjaśnić nam, czy „Dziennik Polski” i robotnicy polscy kłamali, twierdząc, że swoje dzieci posyłał on do szkół czeskich i niemieckich? Pod tym względem p. Chobot dziwnie stracił pamięć i koło tej zasadniczej sprawy chodzi z niezwykłą ostrożnością... „zapomniał” w sprostowaniu. Przypuszcza, że opierając się na ustawie prasowej, która zmusza do umieszczania sprostowań, potrafi uspokoić wzburzoną jego postępowaniem polską opinię publiczną. Wysiłek daremny, panie posle! —ek.

Przegląd prasy

Spacer po oślej łące.

Chcą, by „Dziennik Polski” szkalował Polskę?

Uroczystość 25-lecia „Beskidu Śląskiego”, obchodzona na Kozubowej, dała asumpt prasie czeskiej do nowego ataku na nas Polaków w Czechosłowacji i na nasz „Dziennik Polski”. Popelniono bowiem podczas tej uroczystości kilka „zbrodni” w mniemaniu szanownych szowinistów z „Mor.-slez. den.”. Gramo tam tą niebezpieczną „Pierwszą Brygadę”, przemawiał przedstawiciel niemieckiego „Beskidu-Verein” a tak kochanego przez Czechów posła Choboty przyjęto wymownym a grobowym milczeniem, chciano go nawet posłać na przeszkolenie „do Brześcia”, konsul generalny Malhomme jechał sobie konno, i to w otoczeniu niebezpiecznych konnych górali itp., itp., same zbrodnie przeciw niewiedząco komu i czemu. Przypuszczamy, iż „Mor.-slez. den.” myśli o zbrodniach przeciw obowiązującej nas Polaków lojalności do CSR. — której niczem dotychczas nie naruszyliśmy.

Polacy i „Dziennik Polski”, jako ich organ i wychowawca, źle się sprawują, bo:

„gdy nasi Polacy będą wychowywani w swym patriotyzmie takim „Dziennikiem Polskim”, który zamiast spraw z naszej republiki i o naszej republice drukuje tylko wiadomości o tem, że pana Marszałka Piłsudskiego i słoneczko na jego wakacjach w Moszczenicy słucha, że Polska wobec Czechosłowacji nie przyjmuje żadnych gwarancji, dopóki dokładnie nie zbada całej sprawy, że Polska nie chce wziąć udziału w jakiegokolwiek akcji przeciw Węgrom, że cały polski naród manifestował na cześć min. Becka i rzeczy podobne — to nie będziemy się dziwić, że Polacy u nas podlegają takiemu kierunkowi, jaki u nas szerzą ludzie z polskiego zagranicza”.

„Mor.-slez. den.” chciałby widocznie, by „Dziennik Polski” dołączył się do pism, szkalujących Polskę i zmyślał bujdy miejscowe, których niema. Dziś i głupie naszym zdaniem życzenie. „Dziennik Polski” pisze wyłącznie prawdę o Polsce, jak i o Czechosłowacji. Nie na to nie poradzimy, że Polska odnosi sukcesy za sukcesem i idzie niezwykle naprzód. Prosimy sobie przeczytać artykuł bezstronnej „Morgenzeitung”, który dajemy na innym miejscu w dniu dzisiejszym. My z sukcesów Polski jako Polacy obywatele czechosłowaccy, cieszymy się niezwykle. Nie rozumiemy zupełnie, dlaczego inni się tem smućą? Usiłowaliśmy już kilkakrotnie wciągnąć ich do tego entuzjazmu i marszu wspólnego do potęgi. Nie udało się to nam, czyż więc do nasza wina? Rzeczywiście niemądre pretensje!

Frabz
ser. 199

Start Polski do mocarstwa gospodarczego.

Całkowite przełamanie kryzysu. — Prawdziwe objawy ożywienia na całej linii. — Przegląd stosunków przemysłowych, handlowych i finansowych.

Pod powyższymi tytułami umieszcza pociąg w sferach gospodarczych Europy środkowej dziennik „Morgenzeitung u. Handelsblatt“, wychodzący w Mor. Ostrawie, obszerny artykuł o stosunkach gospodarczych w Polsce, który ze względu na jego obiektywność i znajomość tematu podajemy w całości.

Jako państwo rolnicze z silnym, samowystarczalnym przemysłem, została Polska przez kryzys światowy dotknięta mniej ostro, aniżeli czysto-przemysłowe lub czysto-rolnicze kraje i dlatego stosunkowo łatwo kroczy dziś do rozkwitu gospodarczego. Zamieszkania walutowe innych krajów przeżyto w Polsce w latach 1925 do 1927 pomyślnie przez ustalenie złotego i przez ograniczenia budżetowe, które wymagały od obywateli nieomal ascetycznych wyrzeczeń. Ta droga waluta państwowa została gruntownie umocniona tak, że dziś złoty przy stałym, 50-procentowym pokryciu i całkowicie złotym podkładzie należy do najmocniejszych walut Europy. Siła walutowa Banku Polskiego umożliwiła mu od samego początku kryzysu na wspieranie państwa rezygnowanie z jakichkolwiek ograniczeń dewizowych, które dziś skrepiłyby nieomal całą Europę środkową. Umożliwiło to również Bankowi Polskiemu ujednolicienie problemów walutowych, co wyraziło się w niedawno ogłoszonej ustawie o wyłączności złotego w obrocie i umowach krajowych z usunięciem wszystkich walut obcych. Jak zbawiennie oddziaływało zdezonizowanie dolara i upełnoważenie złotego na kapitalizację wewnętrzną, wykazuje stały wzrost wkładów oszczędnościowych. Kasy komunalne wykazują obecnie 620 milionów złotych wkładów (roku poprzedniego 570 milionów). Poczta Kasa Oszczędności wykazuje 560 milionów (roku ubiegłego 452 milj.), jak również wykazuje ona wzrost ilości książeczek oszczędnościowych z 995.000 na 1.340.000. Prywatne banki zanotowały wzrost oszczędności z 710 milionów na 800 milionów złotych. Te liczby wykazują całkowite zwalczenie kryzysu zaufania lat ostatnich, który ujemnie działał na odnowienie gromadzenia pieniędzy czyli kapitalizację.

Zasadniczym problemem gospodarczym Polski jest zawsze rolnictwo, z którego żyje dwie trzecie ludności. Trwające od lat zmniejszenie się siły nabywczej ludności wiejskiej, w której wycofaniu się z rynku nabywców leżało sedno kryzysu, prawdopodobnie osiągnęło już „dno“; siła ta raczej dziś stale rośnie. Ostatnia akcja rządu polskiego dla obniżenia cen kartelowych i rozpoczęte już ogólne potanieńcie wyrobów monopolii państwowych, obniży rozpiętość „nowych cen“, która w ostatnich miesiącach wykazywała jeszcze przeciętną różnicę 12 punktów (indeks cen rolnych wynosił 48, przemysłowych 60). Rozpiętość ta zmniejszyła się już znacznie. Rząd polski, który do niedawna jeszcze tolerował metody przemysłu i karteli przemysłowych, przeszedł obecnie do zdecydowanej polityki rolniczej, co dało nowe oblicze programowi gospodarczemu na rok 1934-1935, t. j.: ochronę celną rolnictwa, premie eksportowe, centralizację eksportu, kredyty zastawowe, kupna interwencyjne dla państwowych spichrzów zbożowych, ochronę rolnictwa przed niewłaściwymi egzekucjami a w końcu wielką akcję oddłużenia rolnictwa z 5 miliardów złotych długów (moratorium rolne, konwersja długów, zmniejszenie procentów itp.). To wszystkie zarządzenia są czynnikami do odbudowy i nowego rozwoju polskiego rolnictwa. Rząd polski jako główny cel polityki gospodarczej postawił sobie przez traktaty handlowe zabezpieczyć rolnictwu stałe możliwości eksportu, możliwość standaryzacji i ulepszenia produkcji rolnej i rozbudowę pewnych gałęzi (uprawa owoców, olejarnie itd.). Zły tegoroczny urodzaj w innych państwach rolniczych a dobry w Polsce, umożliwią Polsce jeszcze lepsze zużytkowanie nadwyżek eksportowych.

Przemysł i handel wykazują również wzmocnienie po wielkim procesie oczyszczającym. W procesie likwidacji niezdrowych przedsiębiorstw np. w roku 1933 zwinęto około 32.000 przedsiębiorstw. Wprawdzie niezwykle ostra i rygorystyczna polityka kredytowa zwiększyła ramy dokonywanych obrotów, ale postawiła zawierane interesy na zdrowym gruncie. Oddziaływała tu polityka deflacyjna Banku Polskiego, który udzielał kredytów tylko najsolidniejszym przedsiębiorstwom i to kredytów na najpotrzebniejsze obroty. Wszystkie przedsiębiorstwa, które przeszły zdrowo tą kura-

cję „głodową“ pod względem kredytu, stoją silnie na swych nogach. Najjaskrawszym objawem każdego kryzysu są konkursy; te jednak szybko w Polsce zanikają. Spadły one z 830 w r. 1930 na 138 w pierwszych 7 miesiącach b. r.

Przegląd przemysłu standaryzowanego wykazuje konsolidację. Ruch w dół, jaki był objawem lat poprzednich, zmniejszanie się produkcji, spadek cen, brak inwestycji, skończył się. Panuje teraz marsz naprzód. Indeks produkcji, który w r. 1933 wynosił 52, wzrósł w tym roku potężnie do 63. Produkcja węglowa wzrosła z 16.5 milionów ton na 17.9 milj. ton. Wywóz z 5.7 milj. ton na 6.6 milj. ton. Przemysł tekstylny wzmógł produkcję z 47.7 na 75 jednostek. Także przemysł drzewny obudził się z letargu. Dzieje się to w związku z ożywieniem akcji budowlanej i wzrostem wywozu drzewnego. Wywóz drzewa wzrósł z 71 milj. w pierwszym półroczu 1933 na 80 milj. w pierwszym półroczu r. b.

Konjunktura budowlana pobudziła się niezwykle przez dewaluację dolara. Ucieczka od dolara, którego do niedawna było w Polsce bardzo dużo i który złotego nieomal stawiał w cień, doprowadziła do wkładów w budowę domów, które jeszcze przynoszą dziś 8 do 10 procent. Straty posiadaczy dolarów na dewaluacji dolara wynoszą wedle obliczeń banków i kas oszczędności około pół miljarda złotych! Wzrost ruchu budowlanego da się zmierzyć zapotrzebowaniem wozów kolejowych na transport materiałów budowlanych. Wzrosło ono o przeszło 100 procent. Do zwiększenia konjunktury budowlanej przyczyniła się i ostatnia powódź. Szkody oceniają obecnie na półtora miljarda

złotych. Sama kolej dla naprawy uszkodzeń torowych poczyniła zamówień na 150 milionów złotych.

Ożywienie się konjunktury budowlanej ożywiło także i sprawę rynku pracy. Ilość bezrobotnych zmniejszyła się z 399.000 w roku poprzednim na 290.999 w roku bieżącym, a więc 100.000 osób!

Z funduszu pracy i inwestycyjnego tworzy rząd polski program zatrudnienia i budów publicznych (t. zw. plan pięcioletni). W ciągu tego pięcioletnia 200 milionów złotych użytych zostanie na przeprowadzenie najkonieczniejszych robót publicznych.

W handlu zagranicznym obserwujemy uodrowienie stosunków wymiennych. Doskonały handel zagraniczny wykazuje dodatnią nadwyżkę 100 milionów złotych (wywóz wyniósł 629.5 milj. złotych a import 528.8 milj. złotych). Aczkolwiek część eksportu jest wynikiem polityki dumpingowej (np. węgiel i cukier), która straty zagraniczne pokrywa z obciążeniami wewnętrznego, wykazuje on jednak doskonałą zdolność zastosowywania się i uzyskiwania pomyslnych wyników nawet z tymi państwami, które otoczyły się drucianymi płotami ograniczeń dewizowych, wykazał zdolność utrzymania najważniejszych i najrentowniejszych rynków.

Rząd polski przebudował obecnie zasadniczo swe zastępstwa zagraniczne. W miejsce teoretyczno-akademickiej działalności poprzedniej zlecił poselstwom swym i konsułatom pracę praktyczną, kontakt z sferami kupieckimi, co napewno da polskiemu eksportowi nowe podniety. Utrzymanie dodatniego salda eksportowego uważano poprzednio za podstawę utrzymania złotego. Skoro jednak złoty wyemancypował się z pod tego wpływu, jest to dla Polski sprawą mniej zasadniczą. Mimo tego rząd czyni wszelkie wysiłki, by przynajmniej ilość i wartość eksportu utrzymać na dzisiejszej wysokości.

„Kościszko“ — „Warszawa“ — „Belgica“

W ostatecznym obliczeniu balon „Polonia“ utracił trzecie miejsce.

Wojskowy Instytut Geograficzny ukończył rozliczenia i ogłosił następujące wyniki lotu balonów o puchar Gordon-Bennetta:

Na pierwszym miejscu jest balon polski „Kościszko“, kpt. Hynek i por. Pomaski. Przebył on w linii powietrznej od Warszawy 1331.80 km. Na drugim miejscu jest „Warszawa“ z załogą kpt. Zbigniew Burzyński i por. J. Zakrzewski — 1304.76 km. Trzecie miejsce zajął ostatecznie balon belgijski „Belgica“ aeronautów Demuytera i L. Boeckelbergha. Przebył on 1172.43 km. Czwarte miejsce zajął więc trzeci balon polski „Polonia“ z załogą kpt. A. Janusz i por. I. Wawszczak, przebywszy 1138.54 km. Na piątym miejscu jest szwajcarski „Zürich“ z załogą W. Gerber i dr. E. Tilgenkamp — 1051.40 km. Szóste miejsce zajmuje również balon szwajcarski „Basel“ z załogą van Berle i Dietrichi — 910.58 km. Siódme miejsce ma francuski balon „Lorraine“ z załogą Boitard i Ch. Dupont — 890.20 km. Na ósmym miejscu jest drugi balon francuski „L'Algle“ z załogą Ch. Dolfuss i G. Jacquet — 864.51 km. Na dziewiątym miejscu znajduje się balon włoski „Dux“, załoga A. Pirazzoli i F. Caputo — 846.80 km. Na dziesią-

tem miejscu jest balon amerykański „Buffalo Curir Express“ z załogą E. Hineman i Wanik — 821.31 km. Na jedenastym miejscu znajduje się drugi balon amerykański „U. S. Navy“ z załogą Ch. Kendal i H. Orville — 815.84 km. Na 12-tym miejscu jest balon niemiecki „Deutschland“ z załogą K. Goetze i dr. E. Burghardt — 815.03 km. Miejsce 13-te zajmuje drugi balon niemiecki „Wilhelm v. Oppeln“ z załogą W. Zinner i E. Deku — 793.40 km. Na czternastym miejscu jest trzeci balon niemiecki „Stadt Essen“ z załogą H. Kaulen i H. Proebsting — 759.83 km. Piętnaste miejsce ma balon belgijski „Bruxelles“ z załogą Ph. Quersin i van Schelle — 700.13 km. Ostatnie 16-te miejsce w ogólnej klasyfikacji zajął balon czechosłowacki „Bratislava“, który zaledwie po 5 godzinach lotu lądował w miejscowości Eustachowo na Litwie, przebywając 296.71 km.

Jak wynika z podanego wyżej zestawienia, zaznaczyć należy, że tak wielkiego sukcesu (zdobycie dwu pierwszych miejsc) nie było jeszcze w historii zawodów o puchar Gordon-Bennetta.

Poledni Ostravsky Denik 27.IX.34.

Požár polské turistické chaty na Godule

Oheň byl založen. — Hostinský tam byl dva dny a již vyhořel.

vk. — Dovídáme se stručně o požáru turistické chaty na Godule, který vznikl v noci na večerejšek asi o 23. hodině a všecko zničil. Turistická chata patřila polskému turistickému družstvu z Trince, jehož předsedou je řídící učitel Arnošt Kubala z Trince. Toto družstvo se složilo a zakoupilo na Godule starší domek, který renovovalo a přetvořilo jej nákladem asi 20 tisíc Kč na turistickou chatu, kterou chtělo věnovati polskému turistickému spolku. K dokončení renovace došlo před několika týdny a teprve před dvěma dny se do turistické chaty nastěhoval hostinský, jemuž hostinec v turistické

chatě byl pronajat. Současně s hostinským nastěhoval se do chaty jistý dělník, jemuž byl pronajat v chatě malý pokojík. Hostinský ještě neměl všechny věci uvnitř ustaveny a část jich nechal na verandě. Požár, který vznikl o 23. hodině, rychle se šířil a záhy strávil všechno, co bylo dřevěné. Zůstaly třetí jen holé, ocdělé, kamenné zdi. Hostinský zachránil pouze to, co měl na verandě a „dělník“ vůbec nic. Škoda je značná, ale její výše není dosud zjištěna. Hostinský dosud nebyl pojištěn. Jak četnictvo vyšetřováním zjistilo, byl požár založen neznámým pachatelem, po němž zahájeno pátrání.

Biblioteka Śląska

R 828

IV

Rekopisy +.13

cał. - 496/63 90000 szt.